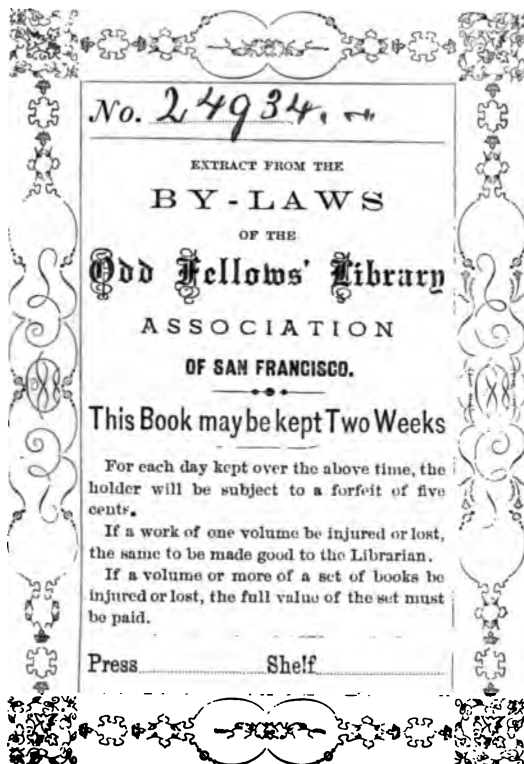

No. 24934.
EXTRACT FROM THE
BY-LAWS
OF THE
Odd Fellows' Library
ASSOCIATION
OF SAN FRANCISCO.
This Book may be kept Two Weeks
For each day kept over the above time, the holder will be subject to a forfeit of five cents.
If a work of one volume be injured or lost, the same to be made good to the Librarian.
If a volume or more of a set of books be injured or lost, the full value of the set must be paid.
Press Shelf

ΔΙΟΔΩΡΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ.

DIODORI

BIBLIOTHECA HISTORICA.

EX RECENSIONE ET CUM ANNOTATIONIBUS

LUDOVICI DINDORFII.

VOL. II.

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.
MDCCCLXVII.

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

PRAEFATIO.

Quae hoc volumine ineunte incipit Diodori Bibliothecae historicae pars reapse historica non solum maiori ex parte excerpta tantum et in eclogas discerpta exstat, viginti quinque libris perditis nec nisi decem servatis, sed etiam qui integri supersunt libri inde ab undecimo usque ad vigesimum codicibus continentur partim minus quam quinque primorum antiquis et emendatis partim multo minus integris, sed plurimis lacunis insuperque correctorum saepe licentia deformatis. Nam praeterquam quod multi magis minusve ampli in singulis fere libris apparent defectus, inter undecimi capita 90 et 91 totius anni desunt res gestae, et inter tertii decimi capita 113 et 114 haud pauca apparet intercidisse quae scriptor summarii adhuc videtur legisse, pariterque complura per quartum decimum; ut multi ostendunt in eo a me interpositi asterisci: septimo vero decimo inter capita 83 et 84 aliquot perdita nunc folia ipsa quoque scriptor summarii adhuc excerpsit. Post quem ipsum librum Niebuhrio Hist. Rom. vol. 3, p. 190, annot. 97, integer periisse visus est liber, de quo ita fere disputavit. Inde ab Ol. 111, 1 usque ad 115, 2 in Diodori libris XVII et XVIII nihil nisi Alexandri Diadochorum reperitur historia, nec quicquam de ceteris terris, quae minime a Macedonibus penderent. Diodorus vero harum quoque se historiam scripturum, sed non, ut alias, synchronistico narrationis genere discerpturum, ipse profitetur 17, 1: *Ἐν ταύτῃ τῇ βίβλῳ τὰς συνεχεῖς* [praecedenti libro 16] *ἀναγράφοντες ἀρξόμεθα μὲν ἀπὸ τῆς*

Ἀλεξάνδρου βασιλείας, περιλαβόντες δὲ τὰ τούτῳ τῷ βασιλεῖ πραχθέντα μέχρι τῆς τελευτῆς συναναγράψομεν καὶ τὰ ἅμα τούτοις συντελεσθέντα ἐν τοῖς γνωριζομένοις μέρεσι τῆς οἰκουμένης· οὕτω γὰρ μάλιστα ὑπολαμβάνομεν τὰς πράξεις εὐμνημονεύτους ἔσεσθαι, κεφαλαιωδῶς τεθείσας καὶ συνεχὲς ἐχούσας ταῖς ἀρχαῖς τὸ τέλος. Atque scripsisse se illam historiam septem primorum post Alexandri mortem annorum libro XVIII, ubi nullum iam eius superest vestigium, ipse iterum testatur 19, 3, 3: *Μετὰ δὲ ταῦτα Κροτωνιάταις πολιορκουμένοις ὑπὸ Βρεττίων οἱ Συρακόσιοι δύναμιν ἁδρὰν ἔπεμψαν, ἧς ἐστρατήγει μὲν μεθ' ἑτέρων Ἄντανδρος ὁ Ἀγαθοκλέους ἀδελφός, τῶν δ' ὅλων εἶχε τὴν ἡγεμονίαν Ἡρακλείδης καὶ Σωσίστρατος, ἄνδρες ἐν ἐπιβουλαῖς καὶ φόνοις καὶ μεγάλοις ἀσεβήμασι γεγονότες τὸν πλείω τοῦ βίου, περὶ ὧν τὰ κατὰ μέρος ἡ πρὸ ταύτης περιέχει βίβλος.* Ad quae iam Rhodomannus: „Rerum Sicularum libro superiore ne minima quidem fit mentio. Ideo parenthesis haec alicui tota removenda videatur. Atqui haec ipsa non minimam nobis suspicionem movet vel alium antecessisse hunc librum, quo res Siculorum fuerit complexus: vel easdem commode alicubi fuisse intertextas, maxime cum bis exiguo intervallo eadem *ἀνάμνησις* repetatur. Et haec fortasse caussa est quod biennii etiam magistratus desiderantur." Wesselingius vero: „Tractaverat res Siculas superiore libro, et ea quidem parte, quam omnibus in libris defectam ostendimus 18, 44." Niebuhrius autem et ipse duodevigesimi duos in libros divisi, ut septimus decimus vel potius, quum in illo quidem haec divisio ab librariis introducta videatur, ut primus, ubi hanc in duos divisionem ipse memorat Diodorus, partem alteram ratus intercidisse eum fuisse complexum putat eorundem duodeviginti annorum historiam non Macedonicam cuius qui superest contineret Macedonicam. Nam quod postrema libri XVIII verba: *Ἐπεὶ δὲ κατὰ τὸν ἑπόμενον ἐνιαυτὸν Ἀγαθοκλῆς ἐγένετο τύραννος τῶν Συρακοσίων, ταύτην μὲν τὴν βίβλον αὐτοῦ περιγράψομεν κατὰ τὴν ἐν ἀρχῇ πρόθεσιν· τῆς δ' ἐχομένης τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς Ἀγαθοκλέους τυραννίδος ποιησάμενοι διέξιμεν τὰς οἰκείας τῇ γραφῇ πράξεις* cum initio libri XIX, qui reapse incipit ab Agathoclis tyrannide, arcte cohaerent,

eam correctoris esse fraudem, qualis etiam lacunam ab editoribus 18, 44, notatam, qua biennii res gestae sunt absumptae, ita occuluerit ut nemo iam dicere possit ubi illa sit ponenda. Sed quum nihil illis sit in verbis quod alienum videatur ab Diodoro, mihi probabilius videtur ante illa ipsa postrema libri huius verba omnia ea intercidisse quae de duodeviginti annorum rebus non Macedonicis tradiderat Diodorus, etiamsi ea non integrum constituerint librum, sed plures tantum foliorum impleverint quaterniones, quibus liber duodevigesimus libris praecedentibus et sequentibus aequaretur, ut hi ipsi pariter atque tertius et quartus decimi non sunt multo ampliores libro quem Diodorus ipse testatur se in duos divisisse primo. Non minus enim abrupte res Macedonicae, ut nunc haec leguntur, desinunt quam Siculae incipiunt.

His gravissimis iacturis, quarum plerasque exigua spes est unquam iri reparatum, accedunt multo frequentiores gravioresque quorumvis nominum iisdem in libris depravationes et partim ipsius Diodori partim librariorum culpa in magistratuum Romanorum notatione conspicua confusio et perturbatio. Quorum graeca quidem nihil fere facessunt negotii, quum pleraque, velut archontum Atticorum et Olympionicarum aliunde cognita nomina, certo possint restitui. Sed in Romanis quum ad librorum depravationem etiam Diodori in nonnullis certe accedere videatur negligentia, diversorum interdum annorum magistratuum praenomina et cognomina confundentis, satius visum est in his quidem librorum fere premere vestigia, quamvis librariorum correctorumque imperitia gravissime depravatorum, quam ad aliorum monumenta fastorum revocandis interdum ipsius fortasse Diodori peccata corrigere. Nam corrupisse illum nonnulla etiam Niebuhrii est sententia Hist. Rom. vol. 1, p. 194, etsi quaedam eius etiam manifestae sunt fraudes potius quam errores circa libri quarti decimi finem et sequentis initium, cuius iam Wesselingius ad c. 14: *Λεύκιος Οὐαλέριος καὶ Αὖλος Μάλλιος*] „Fasti Liviani dant huic anno tribunos militum consulari potestate, et longe quidem alios. Pene suspicor in Fastis, quos Diodorus habuit, errore quodam hos consules esse repetitos. Habet eosdem 14, 103, et succedentes itidem L. Lucretio et Servio Sulpicio

c. 99. Sequuntur eosdem c. 107 tribuni militum, quos huius libri c. 15 reperies. Quae quidem certo videntur esse indicio in Diodori Fastis perturbatissima omnia fuisse." Sed non animadvertit fraudem hic ipsius latere Diodori, ut dicetur infra post disputationem Borghesii, qui de erroribus quos et ipse putabat Diodori ita disputavit:

(*Nuovi frammenti dei fasti consolari Capitolini illustrati da B. Borghesi* vol. II. p. 167—173.)

Eccoci finalmente all' ultima linea del nuovo frammento che non può essere più miserabile, non offrendoci se non le quattro sole lettere .... S. III. Non però cade dubbio sulla loro aggiudicazione, perchè la linea divisoria ad esse premessa ci significa di cercarne il supplimento nel nuovo anno 360, e il benemerito Anonimo Norisiano se ne fa interprete senza nostra fatica, scrivendo *Camillo III et Publicola.* Vi si àccenna adunque il terzo tribunato di M. Furio Camillo, e non ne discorda il Patavino [5, 26], da cui solo vengono recitati tutti i presidj dell' anno presente. *Comitiis tribunorum militum*, egli dice, *patres summa ope evicerunt*, *ut M. Furius Camillus crearetur ...... Cum Camillo creati tribuni consulari potestatè L. Furius Medullinus sextum*, *C. Aemilius*, *L. Valerius Poblicola*, *Sp. Postumius*, *P. Cornelius iterum.* E ne conviene pure Diodoro [14, 9; 15, 2], nominando per primo tribuno di questo collegio M. Furio Camillo, il che fa per ben due volte, avvegnachè a due diversi anni riporti questa medesima magistratura. M' immagino bene che si resterà sorpresi dell' arditezza di questa proposizione, e mi si chiederà conto del perchè io rechi ad un classico sì grave offesa, da imputargli che abbia confuso la cronologia a segno di ripetere i medesimi magistrati in due anni diversi, specialmente che i suoi dottissimi commentatori, quantunque abbiano dovuto confessare che la sua serie dei governanti Romani si allontana non poco dalla più comune di Livio, non si sono nè meno immaginati di averlo a difendere da questa colpa. Ma l' errore è ciò non di meno verissimo, e non una volta sola ma per cinque consecutive vi è egli caduto, nè a noi graverà di spendere alcune parole in dimostrarlo, impe-

rocchè è ciò anche necessario per illustrazione di alcune cose che saremo per soggiungere. E alla fede di Livio, da noi talvolta criminata, ci piace di così rendere una qualche riparazione, liberandola da un gravissimo oppositore in più asserzione di somma importanza. È adunque da promettersi che ventiquattro anni s' interpongono da Livio, e venticinque da Diodoro fra il tribunato di Cosso e di Scipione da noi superiormente illustrato nel 359, fino al quale sono andati d' accordo, e quello di L. Furio, A. Manlio, Ser. Sulpicio ed altri loro colleghi ch' è il primo a succedere alla famosa anarchia cagionata dai tribuni della plebe, e nel quale questi due autori ritornano ad essere uniformi. Ma se in questo intervallo si paragoneranno successivamente i rispettivi loro anni, incredibile sarà la discrepanza che ne risulterà, imperocchè, toltone il primo quinquennio, i magistrati dell' uno non mai corrispondono a quelli del' altro, e dove lo storico Latino pone tribuni, il Greco colloca consoli, e mentre quegli estende l' interregno a cinque anni, questo non lo ammette che per un solo. Per altro essendomi io posto pazientemente a comparare per tutti i lati la diversa loro serie, mi sono accorto che i tribuni Liviani Camillo per la sesta volta, Aulo e Lucio Postumj ec., che si fissano volgarmente all' anno Varroniano 374 riscontrano con piena esattezza a quelli che Diodoro statuisce nel 378, onde stabilito quell' anno per cardine, e di qui risalendo e discendendo mi è venuto fatto di scoprire la vera fonte del loro dissenso, e di conoscere poi ch' egli non è sì grave come a prima vista apparisce. La gran differenza consiste in questo, che il Siceliota sulla fine ha ommesso quattro anni nel computo dell' anarchia, e viceversa ha ripetuto due volte sul principio cinque magistrature, che sono quelle del 360 ad 364, perchè dopo averle regolarmente notate al loro posto, ritorna ad interporle da capo, ond' ecco già svanita con ciò la difficoltà dell' anno di più ch' egli aveva inserito in questo conteggio. Se dunque dopo il 359 si troncheranno dalla serie di Diodoro i primi cinque anni, e se i magistrati che Livio pone al 360 si confronteranno con quelli che l' altro mette al 365, e così di mano in mano, si vedrà ch' essi sono consentanei nella qualità delle cariche da cui fu retta

Roma, e che vi è anche fra essi quella bastevole concordia nelle persone che si è osservata per l' addietro, la quale niuno vorrà ricercare fino allo scrupolo, sapendosi che il testo Greco è mutilo il più delle volte, e che una quantità di nomi vi sono storpiati. Io non tedierò il lettore col presentargli un nojoso paralello dei magistrati dei due storici così disposto, giacchè chi ne avesse vaghezza può sulle tracce da me indicate da sè farlo agevolmente. Avvertirò solo che in tal modo non si troverà altra discrepanza, se non questa che Diodoro non ha messa in conto la seconda dittatura di Camillo, perchè a suo parere non ha occupato un anno intero, e quindi non ha notato con essa l' anno 365 come si fa comunemente, malgrado la diversa opinione di alcuni degli stessi commentatori Liviani. All' opposto il difetto di un anno che per tale ommissione verrebbe a nascere viene da lui compensato, inserendo nel 379 un collegio di tribuni affatto ignoti al Patavino. Ma di questa varietà, nella quale a nostro senno tutta la ragione sta dalla parte del Siceliota, terremo fra poco prolisso discorso. Intanto queste osservazioni gioveranno a conoscere che l' anarchia Liviana di cinque anni, lungi dall' essere dimostrata falsa dal diverso computo di Diodoro, come pretendevasi da taluni, viene anzi da lui confermata, perchè quantunque non la confessi, ciò non ostante non ha potuto trovare tanti magistrati Romani, quanti bastassero ad escluderla ed a riempiere il vacuo, ond' è dovuto cadere nell' errore di ammettere un duplicato. Ed a questo più particolarmente venendo, che a ciò appunto a chiama la nostra proposizione, diremo che onde persuadersene si ha meno ad osservare la somiglianza dei nomi, i quali nel nostro autore hanno più che in altri sofferto gravissima alterazione, e si ha da tenere maggior conto dell' identità dei magistrati in ambedue i luoghi sempre uniforme, sia che se ne risguardi il numero, sia la qualità. E prendendo l' ordine retrogrado, perchè così passo passo ritorneremo onde siamo partiti, cominceremo dal 364, nel quale secondo Livio ebbero impero i tre fratelli Fabj Ambusti, Q. Sulpicio Longo, Q. Servilio Prisco Fidenate, e P. Cornelio Maluginense. Sei tribuni in quell' anno pone anch' egli Diodoro, chiamandogli *Κοιντος Καισων Σουλπι-*

κιος Λινος Καισων Φαβιος Κοιντος Σερουιλιος Ποπλιος Κορνηλιος και Μαρκος Κλαυδιος [14, 110], e sei tribuni ripete nel 369, i quali appella *Κοιντον Σουλπικιον Γαιον Φαβιον Κορνηλιον Σερουιλιον Ποπλιον Ουγωνα Σεξτον Λνινον και Γαιον Μαρκον* [15, 20]. Confesso anch' io che senza altri argomenti difficilmente si suporrebbe che in questi due luoghi fossero memorate le medesime persone, tante sono le permutazioni di posto, e le scorrezioni delle voci che in essi ridondano. Pure da quelle che sono rimaste sane se ne ricava egualmente *Κοιντος Σουλπικιος*, *Σερουιλιος*, *Ποπλιος Κορνηλιος*, *Φαβιος*, che sono appunto i nomi dei magistrati di quest' anno. E veramente poco riguardo si deve avere alla diversità che vi si trova, perchè non minore se ne vede fra gli stessi codici del Siceliota, onde il Coisliniano legge nel primo caso *Κοιντος Καισων Φακιος Σουλπικιος Κοιντος Σερουιλιος Ποπλιος Κορνηλιος*. Da un solo esempio può restarsi convinti dell' infinito guasto subito da quelle lezioni del Siceliota. L' *Ουγωνα* non è certamente se non una porzione del cognome Maluginense, il che mi apre gli occhi per interpretare quell' oscuro *Λινος* corrotto in *Λνινος* nel secondo testo, col quale mi pare che si sia voluto indicare il *malus* primo membro di quella voce bruttamente scissa. Ma chi può avere la sofferenza di andare investigando l' origine di tutti quei mostri? Più apparente è la corrispondenza dei magistrati nei due anni 363 e 368, in ambedue i quali dice l' autore che si ebbero quattro tribuni, nel primo cioè L. Lucrezio, Ser. Sulpicio, C. Emilio, e Cajo *Ρουφος* [14, 107], e nel secondo L. Lucrezio, *Σεντιος* Sulpicio, L. Emilio, e L. Furio [15, 15]. Quando si saranno corretti i due manifesti errori, *Σεντιος* per *Σερουιος* e *Ρουφος* per *Φουριος*, non si troverà altra discordia che nel prenome Cajo difettoso anch' egli, che ha preso due volte il posto di Lucio. Apertissima è poi la ripetizione che si vede nel 362 e nel 367, i quali anni si dicono governati da Consoli replicatamente chiamati L. Valerio ed A. Manlio [14, 85; 15, 14], ov' è da considerarsi l' ostinazione di dare il prenome di Aulo al famoso M. Manlio difensore del Campidoglio. Consoli si pongono egualmente tanto nel 361, quanto nel 366, ma nel

primo caso si chiamano L. Lucrezio e Servilio Cosso [14, 99], e nel secondo L. Lucrezio e Ser. Sulpicio [15, 8]. Quel Servilio è senza dubbio un errore frequentissimo in vece di Servio, ma non mi attenterò poi di asserire che la differenza nel nome del secondo console provenga da sbaglio, perchè Cosso, come ognun sa, è un cognome dei Cornelj, ed io proverò altrove che in quest' anno un Cornelio appunto ebbe i fasci anch' egli, benchè poi gli abdicasse. Ed eccoci finalmente al nostro anno 361, nel quale Diodoro dice erroneamente che non vi furono se non tre tribuni M. Furio, C. Emilio, e *Κατλος Βηρος* [14, 97], il che pure ripete nel 366, ove però non si trovano che due soli nomi *M. Φουριος Γαιος και Αιμιλιος* [15, 2], ommesso cioè quell' enigma *Κατλος Βηρος*, che il solo Edipo saprà interpretare, quando leggere non vi si voglia *και Λουκιος Βαληριος*.

Sed Diodori in his fraudem potius quam errorem esse culpandam perspexit Niebuhrius Hist. Rom. vol. 2, p. 629, 630. Qui quum iam vol. 1, p. 297—299, Diodori diversas in rebus Romanis chronologias miscendi temeritatem notasset, quibus Roma partim, ut Polybius fecerit, Ol. 7, 2, partim, ut Fabius 8, 1, condita, capta autem a Gallis partim Ol. 98, 1, partim 98, 2, ut Diodorus fecit et Polybius, perhiberetur, Borghesii disputationi l. c. addit Diodorum, quum usque ad librum duodecimnm Fabium, ut in omni historia Romana, ita in chronologia esset sequutus, eumque absolvisset anno Urbis 331, quem comparat Ol. 91, 1, insigni temeritate omisisse quinquennii magistratus Romanos, librum tertium decimum anno 337, sive Ol. 91, 2, inchoantem, ut urbem captam, quam dux eius Fabius Ol. 99, 3, posuerat, cum Polybio transferret in Ol. 98, 2, eademque usum esse chronologia per librum hunc et quartum decimum. Sed ita quum sibi deessent initio libri quinti decimi totidem annorum magistratus Romani, ad fastos quos sequeretur cum chronologia sua conciliandos, quinque annorum U. 361—363, Ol. 98, 3—99, 3, magistratus bis posuisse: relicta quam olim conceperat opinione (v. Hist. Rom. vol. 3, p. 265, annot. 395) Diodorum mirificos fastos suos ex Timaeo potius quam ex historico Romano petivisse.

Niebuhrii disputationi Th. Mommsenius Chronologiae Romanae p. 122, annot. 226, addit Diodorum etiam in fraude illa commisisse errorem, qui sex potius annorum magistratus omittere debuerit, ut tribuni, quos cum Theodoto archonte componit 14, 110, cum Pyrgione archonte 107 congruerent. Idem fastorum eius, quantumvis ab ipso corruptorum, tamen propter auctorem eorum ex parte certe Fabium memorabilium, hunc contexuit conspectum, quem infra posui.

U. C. Varr.	A. C.	Olymp.	sec. Diodori computum			
268	486	73, 3	75, 1	anticipatis	6	annis
271	483	14, 2	75, 4	„	„	„
[Consules C. Iulius Iulus, Q. Fabius Vibulanus II. u. c. 272 omissi propter septem deinceps Fabios Vibulanos]						
273	481	74, 4	76, 1	„	5	„
296	458	80, 3	81, 4	„	„	„
[Archon Chaerephanes Ol. 82, 1 deest]						
297	457	80. 4	82, 2	„	6	„
[Consules L. Quinctius Cincinnatus, M. Fabius Vibulanus inserti, et ficti, ut videtur, ex consulibus a. 294, 295, sive ad supplendos omissos a. 272, sive per negligentiam]						
298	456	81, 1	82, 4	„	7	„
[Decemviratus tertius deest]						
326	428	88, 1	89, 4	„	„	„
[Consules L. Quinctius, A. Sempronius inserti et ficti, ut videtur, ex tribunis militaribus a. 329]						
327	427	88, 2	90, 2	„	8	„
330	424	89, 1	91, 1	„	„	„
[Collegia annorum 331—335 omissa]						
336	419	90, 3	91, 2	„	3	„
364	390	97, 3	98, 2	„	„	„
[Collegia annorum 360—364 repetita]						
365	389	97, 4	99, 4	„	8	„
379	375	101, 2	103, 2	„	„	„
[Interregni quinquennalis anni 380—383 desunt]						

384	370	102, 3	103, 3,	anticipatis 4 annis
386	368	103, 1	104, 1	,, ,, ,,
[Tribuni militares A. Cornelius Cossus II cum collegis u. c. 387 omissi, propter nomina duo, quae eis communia sunt cum a. 386]				
388	366	103, 3	104, 2	,, 2 ,,
[Collegia tribunorum militarium annorum 406—409 ita sunt perversa: 106. 407. 408. 409]				
420	334	111, 3	112, 2	,, ,, ,,
[Dictatoris a. 421 omissus]				
422	332	112, 1	112, 3	,, 2 ,,
[Consules a. 425 u. c. et Hegemon archon hausti lacuna 17, 34]				
[Consules 421 u. c. cum Sosicle archonte non a Diodoro, sed ab recentiori correctore 17, 112 inserti, ad explendam veterem lacunam 17, 84]				
429	325	113, 4	114, 2	,, ,, ,,
[Dictatoris a. 430 omissus]				
431	322	114, 2	114, 3	,, 8 ,,
[Consules annorum 432, 433, cum Archippo et Neaechmo archontibus omissi in lacuna]				
444	310	117, 3	117, 4	,, ,, ,,
[Dictatoris a. 445 omissus]				
446	308	118, 1		convenit
. . . . .	. . . .	. . . .	. . . .	. . . . .
696	58	180, 3	180, 1	retardatus duobus annis. ;

Cui addit, ut Niebuhrius l. c., praeter Fabium eiusque chronologiam etiam aliam alius eum sequi, certe de anno conditae urbis, quae hanc poneret Ol. 7, 2, non, ut Fabius, 8, 1, [apud Georg. Sync. p. 194, B, Euseb. Chron. 1, 46, p. 210, sive p. 109, 24 huius ed., coll. Fabio apud Dionysium 1, 74, et Georg. Sync. p. 193, C, Solin. c. 1], et regibus tribueret annos 244[a], non, ut Fabius, 240, qua du-

a) Diodorus quot annos regibus Romanis tribuerit parum constat. Nam apud Eusebium post verba huius ed. p. 112, 19,

plici de regum chronologia disseruit p. 130 seqq. Ac videri eum praeter numerum illum 244, ea tantum quae de regibus Albanis sunt (p. 110—112 huius ed.), ubi dissensum

---

posita quae additur tabula regum Romanorum (vel potius Latinorum, sed quos Romanos perhibet Diodorus, et Romam multo ante Romulum, quem tanquam ex ipsa demum Roma de nihilo fictum explodit Niebuhrius vol. 1, p. 231, haud dubie verissime tradit conditam) inde ab Aenea usque ad Amulium, eam etsi ego omisi, tanquam Eusebii ex verbis Diodori quae posui repetitam, tamen quae hanc tabulam sequuntur apud Eusebium:

„Romulus Romam condit regnatque septima olympiade. Igitur ab Aenea ad Romulum anni sunt CDLXVIII [hos annos congruere verbis Diodori, non tabulae proxime ante ea positae ab Eusebio animadvertit iam Maius]. Ab Ilio autem capto anni CDXXXI.

A Romulo, qui Romam condidit, hi reges habentur.

I. Romulus annis XXXVIII.
II. Numa Pompilius annis XLI.
III. Tullus Hostilius annis XXX.
IV. Ancus Marcius annis XXXIII.
V. Tarquinius annis XXXVII.
VI. Servilius (sic) annis XLIV.
VII. Tarquinius Superbus annis XXIV.

Hi septem reges a Romulo extiterunt, eorumque dominatio sublata post annos CCXLIV. Porro ab Ilio capto ad Romulum anni CCCCXLI; summa igitur est annorum DCLXXV.“ ea etsi non ita a Diodoro quasi in tabula fuerunt posita, tamen quum illa praeterire non potuerit, haud dubie ex singulorum apud eum regum historia sunt excerpta, unde post illa addit: „Horum, scilicet a Romulo usque ad Tarquinium, romanorum regum tempora Dionysius *quoque* halicarnasseus strictim recenset circa primum septimae olympiadis ita scribens etc.“ Quamobrem illa regum Romanorum tabula a me quoque non minus quam Albanorum et Macedonicorum tabulae regum fragmentis poterat inseri, exceptis tamen quae praemittuntur verbis de Roma ab Romulo condita, quod Diodorum supra dictum est negasse. Ceterum iam Maius animadvertit numeros annorum a Troia quidem capta, quales Diodorus ponit etiam 13, 1, 2, inter se congruere, sed neque cum tempore quod apud Diodorum inter captam Troiam et regnum Aeneae interfuisse dicatur trium annorum, neque regum universorum tempora cum annis qui singulis tribuuntur, sed ita esse confusos ut Aethiopem se lavaturum putaret, si inter se vellet conciliare, aliisque id agendum relinqueret. Non

Fabii diserte notavit, quem etiam 7, 3, p. 109, 18 huius ed., ubi ἔνιοι τῶν συγγραφέων πλανηθέντες ὑπέλαβον, dici suspicatur Mommsenius p. 148, annot. 287, non ex illo petivisse, cetera vero omnia quae de antiquiori historia Romana habet, ut iam Niebuhrius dixerat, ex Fabio descripsisse. Quem sequutus urbem conditam contulerit in Ol. 8, 1: sed annum liberae reipublicae primum non contulisse in annum ab hoc 240, sive Ol. 68, 1, ut Fabium sequutus Polybius 3, 22, ubi primos consules Brutum et Horatium annis 28 ante Xerxis in Graeciam expeditionem Ol. 75, 1, ergo Ol. 68, 1, ponit, quomodo annum reipublicae 121, quo ad Alliam pugnatum, Ol. 98, 1, positurus fuisset, sed regibus tribuisse annos 244, et reipublicae annum primum posuisse Ol. 69, 1, ut colligatur ex eo quod eiusdem annum 24 ponit Ol. 75, 1. Fabium vero eosdem quos Dionysium Liviumque et consules posuisse et annos numerasse.

Quum autem ipsius Diodori chronologia non solum in rebus Romanis, sed etiam in ceteris saepe sit confusa et vitiosa, et tamen hac sit duce utendum in variorum titulorum Excerptis in ordinem redigendis, ut integri operis quasi imago reconcinnetur, sponte intelligitur quam anceps saepe sit hoc singula fragmenta disponendi negotium. Quod qui in usum editionis meae Parisinae a. 1842 suscepit C. Müllerus, non magis ipse singula ausus est praestare quam ego, qui eius in hac editione fere sequutus sum rationem disponendi et in libros dispertiendi tantam fragmentorum misere saepe discerptorum farraginem.

Idem dicendum de oratione et dialecto Diodori in his hominum Byzantinorum eclogis manifesto saepe non minus quam a Photio cum suae aetatis consuetudine permutatis, ut ii maxime probant loci qui bis in duobus sunt titulis conservati. Gravissime hoc in genere depravata sunt quae Hoeschelius ex codice ignoto edidit Excerpta, non ab librario, sed ab ipso eorum auctore eclogario, qui inter alia monstra finxit

constat igitur, ut initio huius dixi annotationis, an Diodorus regibus inde ab Romulo tribuerit annos 244, quum ex annis qui singulis tribuuntur in tabula, ut iam Maius animadvertit, conficiantur 247, nisi uni vel pluribus tres detrahantur.

nomen urbis Siculae Ἐντελλῖνα et Συρακόσαν dixit numero singulari. Quae quamvis foeda vitia, tamen propter eius, qua in ceteris usus est, licentiam relinquenda fuerunt, quum revocaturo ad Diodori consuetudinem omnis saepe eius oratio fuisset immutanda. Sed etiam ceterae eclogae habent quae quamvis indigna Diodoro, tamen ipsis earum auctoribus fuerunt concedenda, ut ἀντεισῆξαν fr. lib. 6, 6, p. 144, 21, et alia quaedam huiusmodi. Quo de genere qui multa correxit aut notavit Herwerdenus in Spicilegio Vaticano ipse intellexit se eclogarios saepe potius corrigere quam librarios, qui certatim corruperunt et discerpserunt Diodori Bibliothecam, omnium quidem historicorum infimi, sed cuius si integrum superesset opus, non minus saepe utile foret historiae instrumentum quam alio in genere sunt Apollodori et Photii magis minusve amplae Bibliothecae.

C. G. HEYNE

DE FONTIBUS ET AUCTORIBUS

HISTORIARUM DIODORI

ET DE EIUS

EX AUCTORUM, QUOS SEQUITUR, FIDE AESTIMANDA.

COMMENTATIONIS ALTERIUS PARS ALTERA.

AD LIBRUM QUINTUM.

[Ex Comment. Soc. Gotting. ad a. 1784. 1785. vol. VII. p. 99 s.]

In QUINTO LIBRO de *Insulis* inscripto (*Νησιωτικὴ* c. 2) diversos auctores sequutus est; et quidem primo locô *fabulas Siculas* (c. 1—6) exponit Diodorus, inde *de insulis Aeoliis, et ceteris maris mediterranei insulis* agit (c. 7—18). In his scriptores Siculos ante oculos habuit, *Timaeum* puto et *Philistum*, quos ipse laudat c. 1 et 6, ut tamen de suo multa visu et auditu accepta, dum peregrinaretur in his terris, interponeret: in hac igitur parte *inter gravissimos auctores* Diodorum referendum esse censeo. (Conf. inf. Commentat. III.) At quae (c. 19. 20) de insula Libyae obiecta in Oceano interponuntur, commentitia esse manifestum fit, et ex Atlantide Platonis conficta, ex *Posidonio* forte repetita[1]). Posidonius

---

1) Nam ex eo in sequentibus multa hausit, et constat ex Strabone Posidonium in harum insularum narratione credulitatis nota laborasse. Narrationem aliquam de insulis in Oceano

enim Apameensis seu Rhodius Polybii historias libris LII usque ad Pompeii tempora continuaverat; eiusdem liber fuit de Oceano, in quem censuram egit Strabo, (lib. II, p. 150—162.) qui idem ante eum et Polybium occidentalis Europae plagam parum cognitam fuisse profitetur. Hunc utique auctorem sequutus passim est Diodorus in sequentibus, quae de *Britannia* (c. 21—23; de extremo septentrione in Caesaris rebus libro XL egerat, ut intelligo ex III, 38), de *Gallia* (c. 24—32), de *Iberia* (c. 33—37), de *Liguribus* et (c. 40) de *Etruscis* tradit. Sed videndum est de his sigillatim accuratius.

In iis, quae de Britannia affert Diodorus, nonnulla de suo penu attulisse videri debet, patefacta paullo ante a Caesare Romanis insula; etsi *Timaeum* quoque ante oculos habere potuit; id quod in loco, qui sequitur de succino in insula Basilia colligi solito, factum esse certo constat[1]), quem Dio-

---

Atlantico sitis, natam primo ex veterum poetarum figmentis de Solis occidentis et de Noctis domo, hinc de locis inferis, tandem de Insulis Fortunatis et Elysio ad extremum occidentem relegatis, stabilierunt rumores partim a Carthaginiensibus (Strab. I, p. 4. 5; III, p. 224. B.) aliisque navigantibus profecti; (ita Sertorius accepto de insulis illis nuntio perfugium in iis parare sibi constituerat; v. Plut. Sertor. c. 8, 9) partim a philosophis, qui, cum nostrum continentem mari circumductum esse nossent, in vasto illo mari Atlantico non minus aliis continentibus locum esse intelligerent: v. Aristot. de Mundo c. 3. Inde fabularum sedem alii in iis locis constituerant, ut Theopompus suam Meropidem ap. Strab. VII, p. 458, C. de qua plura apud Aelian. V. H. III, 18, ubi v. Periz. Nec vero, ne scriptoris diligentissimi fidem elevatum eamus, Theopompus ista suae historiae intulisse putandus, sed erant illa ex libro **θαυμασίων** hausta.

1) De stanno in insula Micti effosso iam Timaeus mentionem fecerat apud Plin. IV, 17, 30; seu Pytheam Massiliensem nominare Plinius voluit, seu Pytheam exscripsit Timaeus, quod fecit utique in loco de succino seu electro. Plin. XXXVII, s. 11, 1, et IV, 14, 27. De insula Basilia quam diversa sint recentiorum iudicia, notum est. Aliorum opinionibus commemoratis, de Samlandiae littore accipiebat eam Murray Nov. Commentar. T. VI, p. 93, ut taceam quae inde agmen virorum doctorum, qui de septentrione veterum egere, Schoeningius, Schloezerus, Uphagenius, (Parerg. hist. . 479 sqq.) de ea disputavit.

dorus utique ex *Timaeo* exscripsit, qui sua *e Pythea Massiliensi* petierat: ad quem tanquam primum auctorem ista referenda erant, non vero sub Diodori nomine laudanda: adiicit tamen is et tanquam fabulosam refellit narrationem de Eridano et Phaethonte.

De *Gallia* egerant in geographicis *Eratosthenes* et *Artemidorus*, in historicis *Timaeus*, *Polybius* ac *Posidonius*; nam *Ephorus* fabulosa pleraque tradiderat auditu accepta, ut e Strabone discere licet. Si ex ceteris coniecturam facere licet, fuit et in his *Posidonius*, quem sequeretur Diodorus[1]), verum adiecit plura, quae ipse ex Romanis compererat, qui cum Caesare in Galliis fuerant. Multa autem narrat de Gallorum moribus, Americanorum ingeniis simillima, neque aliunde nota; non praetermittenda ab iis, qui studium suum in populorum ingeniis et moribus cognoscendis ponunt.

De *Celtiberis*, *Vaccaeis* et *Lusitanis* (c. 33—38) quae a Diodoro adscripta sunt, e *Posidonio* petita esse, certa iam est existimatio: nam quae de metallis memorata sunt (c. 37), diserte tribuuntur Posidonio auctori a Strabone[2]); hoc idem factum in loco de *Liguribus*[3]), et in altero de *Etruscis*[4]), de quibus omnino tanquam adhuc florentibus narrat, quae antiquior auctor de antiquioribus temporibus tradere debuit, quibus Etruscorum opes adhuc insignes haberentur.

E mari mediterraneo in liberius pelagus traiectu facto, *de insulis Arabiae obiectis* (c. 41—46) narrationem instituit, inque his de *Panchaea* et templo Iovis Triphylii: nimis credulus et levis in *Euhemeri* fide amplectenda, quem commen-

---

1) Quae de nomine Celtices praemissa sunt, c. 24, e *Timaeo* petita suspicor, comparato Parthenio c. 30 et 29, et Etymol. M. in *Γαλατία* a Wessel. laudato. Quae de frigore et glacie passim narrantur, parum accurate de tota Gallia pronuntiata sunt, uti illa quoque (c. 26), quae de turbinibus ac procellis; quippe quae antiquiores de Campo inter Massiliam et Rhodani ostia tradiderant, in his *Posidonius*; conf. Strab. IV, p. 276 sqq.

2) Strab. III, p. 217 sq. conf. Wessel. ad c. 37, 38.

3) C. 39, ubi conf. Wess. collato Strab. lib. V, p. 334.

4) C. 40, coll. Athen. IV, p. 153, laudato iam a Wessel.

titia de iis tradidisse iam antiquiores monuerant[1]). Inde redit Diodorus *ad mare Aegaeum*, commemoratque *de insulis*. In his est *Samothrace* (c. 47. 48. 49): de qua primo antiqua fama inter Samothraces ferri solita apponitur, de Ponti Euxini in mare Aegaeum eruptione; tum fabulae de Saone, inde de Dardano et Iasione, et de teletis in insula constitutis: de quibus quam diversa a scriptoribus quamque fabulosa sint tradita, inter viros doctos constat[2]); videtur autem noster redisse in his ad *Dionysium* suum. *Naxus* (c. 50, 1, 2): de hac *Andriscum*, Naxiacarum rerum scriptorem aut ipsum inspexit, aut alium qui sua inde petierat[3]). Sequuntur: *Syme* (cap. 53), *Calydna*, *Nisyros*, *Carpathus* (cap. 54). Cum plures essent de insulis libelli, περίπλων vel περιηγήσεων nomine insigniti, in quibus etiam *Mnaseae Europiaca*, quem Diodorus sequutus sit, exputari sine auctore nequit. Inde (c. 55, 9) *Rhodus*, de qua antiquioribus fabulis expositis ipse ad *Zenonem*, Rhodiacarum rerum scriptorem, provocat, Polybii aequalem[4]), in quo hominem agnoscere licet, communi Graecorum fraude contactum, ut veteres fabulas ad certas opiniones interpretetur et interpolet; uti (c. 57) ductas Rhodo et Athenis colonias in Aegyptum Heliopolin et Sain pronuntiare haud veretur; fluxisse videntur ex eodem fonte, quae de *Chersoneso* insulae obiecta exponit (c. 60—63). Copiosior est in insula *Creta* (c. 64—80), de qua commemoraturus profitetur se *clarissimos rerum Creticarum auctores* sequutum exponere velle; paullo post de Idaeis Dactylis *Ephorum*

1) Strabo VII, p. 459 A. et II, p. 163, laudato Polybio. Add. Plutarch. Is. et Osir. et al. Nihil notius Euhemeri mendacitate hac in re, cum deos quotquot esset e mortalibus factos docere vellet, in ἱερᾷ ἀναγραφῇ. Ad eum diserte provocarat Diodorus lib. VI, quod inter fragmenta est, ed. Wess. T. II, p. 633, ex Euseb. Praep. Ev. lib. II, 2. Ex Ennio, qui Latine vertit, v. locum Lactantii Inst. I, 11, et alia loca N. D. I, 42, et al. ap. Columnam ad Ennium p. 312 sq.

2) Conf. ad Apollod. p. 737 sq.

3) Intelligas comparatis locis ex c. 50, cum Parthenio c. 19. Cum Andrisco Agasthenes memoratur ab Athen. lib. III, p. 78, C. loco a Wessel. laudato.

4) C. 56 extr., ubi v. Wessel.

cum aliis excitat; inde fabularum ordinem memorat prorsus ad *Euhemeri* rationem et doctrinam [1]), nec tamen eius nomen apponit, sub finem autem loci (c. 80) diserte memorat *in tantis scriptorum de rebus dissidiis* se sequutum esse *eos qui et probabiliora narrent et maiore auctoritate habeantur;* in nonnullis *Epimenidem Theologum*, quod vix genuinum opus esse potuit, in aliis *Dosiadam*, *et Sosicratem*, *et Laosthenidam*, scriptores nunc tantum nominibus notos [2]). Homines tamen valde ineptos fuisse, quosque Diodorus, si ullo iudicii acumine usus fuisset, sequi non debuisset, manifestum fit; non enim mythos antiquos aut famam veterem exponunt, sed Sophistarum commenta, qui rerum origines Cretensibus assignare, vitaeque instituta, inventa, artes ad Dactylos Idaeos, Curetes, Titanes referrent, simulque alteram hypothesin adhiberent, qua e mortalibus dii facti esse ferebantur. Plurima in his ex Euhemeri somniis ducta esse fastidiose doceri posset [3]). Tandem c. 81. 82, *Lesbi* et *Tenedi* origines subiicit Diodorus: inque his librum *quintum* absolvit.

Qui sequebatur SEXTUS, reliquas Graecorum fabulas ex temporibus ante bellum Troianum complexus erat [4]). Plura de diis in eo, quae cum *Euhemeri* opinione convenirent, exposita fuisse ex fragmentis intelligitur [5]). Subiecerat iis fabulas secundum Homerum, Hesiodum et Orpheum, nec tamen ne in his quidem ab instituto discesserat, quin mythos, poeticos quoque, in historias mutaret: uti e fragm. III apparet, Xanthum et Balium, Achillis equos, ipsi Titanas fuisse.

---

1) Conf. c. 46, et sup. de Panchaia.

2) Vid. de iis Meurs. in Creta, nec plura Wessel. afferre potuit.

3) V. c. de Cerere, c. 69, coll. I, 29. Vidit quoque vir doctissimus, L. B. *de Sainte Croix*, nuper in *Recherches sur les Mystères* p. 80, 517. Brevitatem equidem in his sequutus sum, quoniam me de rebus notis agere memineram.

4) Diodor. I, 4: *Τῶν γὰρ βίβλων ἡμῖν ἓξ αἱ πρῶται περιέχουσι τὰς πρὸ τῶν Τρωικῶν πράξεις καὶ μυθολογίας· καὶ τούτων αἱ μὲν προηγούμεναι τρεῖς τὰς βαρβαρικάς, αἱ δὲ ἑξῆς σχεδὸν τὰς τῶν Ἑλλήνων ἀρχαιολογίας.*

5) Fragm. n. 1. Spectabant ad lib. VI Exc. de Virt. et Vit. *p. 545, 546, 37* ed. Wess. et Fragm. n. I—V, non vero quae

Inde LIBRO SEPTIMO usque ad *librum decimum septimum* res inde ab excidio Troiae ad Alexandri interitum erant descriptae[1]), e quibus *liber VII. VIII. IX. X.* periere. Deducta in his fuit historia usque ad Olymp. LXXV, 1, qua Xerxis traiectus in Graeciam factus est: a quo *liber XI* initium habet. A Troiae excidio usque ad Olymp. VII, 2, qua Roma fuit condita, ut quidem Diodorus calculos ponit cum Polybio, anni exierant plus quam CCCCXXX. Scilicet Diodorus Apollodorum Atheniensem sequutus a Troia eversa ad Olympiadem primam annos computaverat CCCCX (v. lib. I, 5), his si adiiciantur anni Olympiadum LXXIV, interiere Diodori historiae annorum ıↃCCV, quanta iactura! cum ea in plerisque rebus nullo modo resarciri possit. Multo aequiore animo ferri potuisset iactura librorum XI et sequentium, cum illarum rerum alii auctores exstent iique gravissimi. *Ephorum*, quem omnino fortunae iniquitas nobis invidit, alia sors adversa oppressit in hoc, quod ne ea quidem ad nos pervenere, quae Diodorus ex eo descripserat. Quae in libris VII—X comprehensa fuerant, sequentia fuisse apparet:

Initium LIBRI VII factum a bello Troiano satis constat. Persequutus inde erat reditum Achivorum, errores novasque ab iis captas sedes; inde Heraclidarum ingressum in Peloponnesum octuagesimo a Troia capta anno factum. Fuere in his plura rerum argumenta, ad quae aliis in locis provocat, v. c. de Thessalia, ut IV, 55, intelligitur. Ad haec tempora spectat fragmentum ex Syncello (Wess. p. 635, VI), de Corinthi a Doriensibus occupatae originibus[2]). Ad paullo superiora tempora spectabat fragmentum ex Ulpiano ad Demosthenem de Munychio (ibid. p. 636, VII).[a] Laudatur in eo *Hellanicus*, quem adeo in his ante oculos habuit; in rebus Doriensium autem *Ephorum*, qui ab Heraclidarum reditu (ita vulgo aiunt *κάθοδον*), historias suas exorsus erat (IV, 1. XVI, 76). De

ibi seqq. Omnino Excerpta et Fragmenta parum diligenter disposita esse e seqq. apparebit. [V. his addita sub finem.]

1) Diod. l. c. *ἐν δὲ ταῖς μετὰ ταῦτα ἕνδεκα τὰς ἀπὸ τῶν Τρωικῶν κοινὰς πράξεις ἀναγεγράφαμεν, ἕως τῆς Ἀλεξάνδρου τελευτῆς.*

2) Item de Carano p. 637, IX.

a) [Sed hoc est *Diodori Periegetae.*]

coloniis e Graecia in diversas terras ductis diligenter actum esse, dubitare non licet[1]). *Romae conditae* et originum gentis ab Aenea ductarum in fragmentis superest memoria: locus apud Syncellum exstat libro Diodori *septimo* laudato: ut necesse sit in rebus Aeneae hac de re actum esse[2]). De rebus *Spartanorum* supersunt narrationum vestigia in Excerptis (de Virt. et Vit. p. 547); de *Lycurgo*[3]); de *belli Messeniaci* primi caussis. Ex narratione bellorum Messeniacorum superest nobile fragmentum de *Cleonni* et *Aristomene* (p. 637, X), quod spectat ad an. ante C. N. 730, Ol. XII, 3, quo Euphaes, Messeniorum rex, caesus. Omitto alia: sed de *Solone* diligenter egerat (v. p. 551), simulque de *VII Sapientibus* Graeciae (p. 551, 552), de *Pythagora* et *Pythagoreis* (p. 554, 5, 6).

---

1) Supersunt loci de Syracusis, qui ad earum primordia spectant, p. 548, 549; de Sybaritis p. 549. 550.

2) Ad eundem locum spectabat Excerptum de *Aenea* p. 636, de Virt. et Vit. *ὅτι Αἰνείας* etc. Ex rebus *regum Albanorum* est Excerptum p. 546 extr. de Romulo Silvio. Ex *Romana* autem *historia* plura occurrunt: Exc. de *Romulo et Remo* p. 547, de *Numa* p. 549, de *L. Tarquinio* p. 551, de *Servio Tullio* p. 553, de *altero Tarquinio* Roma expulso p. 558. In Exc. de Legat. p. 618. de *Tullo Hostilio*. Ex eod. loco sunt, quae Tzetza attigit. (p. 642, XXV.) Ex commentariis Romanorum publicis res Romanas repetitas a se esse affirmat Diodor. initio operis c. 5: *Διὰ τὴν ἐπιμιξίαν τοῖς ἐν τῇ νήσῳ (Ῥωμαίοις) πολλὴν ἐμπειρίαν τῆς Ῥωμαίων διαλέκτου περιπεποιημένοι, πάσας τὰς τῆς ἡγεμονίας ταύτης πράξεις ἀκριβῶς ἀνελάβομεν ἐκ τῶν παρ' ἐκείνοις ὑπομνημάτων ἐκ πολλῶν χρόνων τετηρημένων.* Non satis perspicuum est quinam hi *commentarii a multis temporibus adservati* esse possint. Acta publica vix bene intelligas: si fastos et annales Pontificum; hos utique non inspexit ipse, sed auctores Romanos, qui eos consuluerant.

3) Mirari licet, quod in Excerptis huic *ἀποσπασματίῳ* praemittitur aliud de Cumae in Italia tyranno, Malaco, qui Aristodemus fuit, *μαλακὸς* dictus: vixit ille sub Tarquinii exsulantis tempora, circa U. C. 248, ante C. N. 506. Atqui Lycurgi aetas ad a. ante C. N. 885 refertur. Scilicet adscripserat ista Diodorus eo loco, quo de Cumae originibus egerat, quae ad a. ante C.N. 1044 spectant. Morem autem hunc sequutus est noster, ut sub urbium initia brevi enarratione fata earum exponeret: sic in Corinthi, Sybaris, Cyrenarum originibus *(p. 550)*.

In iis quae de *Cyro* et *Astyage*, tum de *Croeso* (Exc. p. 552, 3), de *Cambyse* (p. 556, 6 et 619, II), narraverat, Ctesiam ei cum Herodoto auctorem fuisse nullus dubito: docentque hoc idem fragmenta in Exc. de Virt. p. 552, 3. Quae vero inprimis intercidisse doleo, sunt *Siciliae res*, quas ille, utpote Siculus, accuratius persequutus esse videtur[1]), tum Carthaginis origines[2]). Liber DECIMUS in primordiis regni *Xerxis* eiusque apparatu belli adversus Graecos suscipiendi, tum in Graecorum conventu ad Corinthum habito substiterat. Quae inde gesta sunt, libro XI et sequentibus tradita, unde hausta fuerint, *tertia Commentatione* persequar.

COMMENTATIO TERTIA

AC

POSTREMA

AD LIBROS XI—XL.

[Ex Comment. Soc. Gotting. ad a. 1785. vol. VII. p. 107 s.]

Etsi Diodori libri, inde ab undecimo servati, in historiis versantur magis notis et multorum scriptorum opera tractatis, non tamen expeditior est quaestio illa, quam mihi extricandam sumseram, de auctoribus, quos ille expresserit. Sunt enim in plerisque vestigia aut nulla aut satis obscura, et in paucis ultra probabilitatem satis validam licet progredi. Potest tamen omnino de uno et altero duce, quem ille adhibue-

---

1) Sunt ex iis pauca p. 558, de Hippocrate Gelae tyranno et Therone.

2) In his saltem Timaeum exscribere potuit; nam in eo is locus occurrebat, ut ex Excerptis Codicis Madritad calcem Polyaeni a Tychseno communicatis didici: *Θειοσσώ. ταύτην φησὶ Τίμαιος κατὰ μὲν τὴν Φοινίκων γλῶσσαν Ἔλισσαν καλεῖσθαι, ἀδελφὴν δὲ εἶναι Πυγμαλίωνος τοῦ Τυρίων βασιλέως, ἀφ' ἧς φασι τὴν Καρχηδόνα τὴν ἐν Λιβύῃ κτισθῆναι* etc.

rit, fide interposita pronuntiari: quandoquidem ipse scriptores nonnullos sub finem rerum traditarum excitat; unde iucunda illa et ad animum grata oritur persuasio ex multis perditis scriptoribus nos habere particulas servatos in Diodoro, quae eorum, quae periere, desiderium levare possint.

Et in rebus quidem Graeciae *Ephorum* ab eo maxime exscriptum esse satis persuasum habeo. Nam commemorat eum sub annum Olymp. CIX, 4 (ante C. N. 341. fuit is Philippi R. Macedonum vigesimus, quo Perinthus ab eo obsidebatur), in quo eius Historiae, res a Graecis et Barbaris inde ab Heraclidarum reditu per DCCL annorum decursum gestas complexae[1]), substiterant; opus erat per XXX volumina distributum, quod periisse si aegre ferendum est, gratiam habebimus Diodoro, qui fidem eius sequutus permulta ex eo servasse putandus est; imitatus ipsum etiam in hoc, quod Ephorus fecisse narratur, ut singulis libris prooemium praefigeret; nec non in dispositione rerum narratarum, quam in Ephoro commendat (lib. V pr.), quod libros per populorum historias, adeoque ad distinctas operis partes, dispescuerat. Fides huius scriptoris haud dubie in diversis operis partibus diversi momenti esse debuit; et inique de eo iudicatum est universe ex una vel altera parte aut loco. Nam in recentissimis historiis ea tradidisse censendus est, quae ipse viderat vel audierat; antiqua vero ex aliis scriptoribus, comparatione et iudicio facto, composuisse. Fabulose eum multa de Nilo et Aegypto nec non de Iberia tradidisse, ipse Diodorus monet (lib. I, 37 —39); nec hoc mirari licet, siquidem ea loca ipse non adierat. Historiam suam a valde remota aetate, etsi antiquissimis temporibus mythicis exclusis, exorsus erat[2]): quid mirum, si fabulose tradita apposuerat? Eum se sequi diserte ait Diodorus (XII, 41) in caussis belli Peloponnesiaci exponendis (inde

---

1) Ἱστορία s. κοιναὶ πράξεις τῶν Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων. Diod XVI, 76, IV pr. Ceterum me in hoc et aliis scriptoribus Vossii, Ionsii aliorumque operam consuluisse facile per se intelligitur.

2) Anni illi 750 assurgunt ad annum ante C. N. 1091, adeoque 13 annis serius quam nos vulgo Heraclidarum reditum, *quem anno* 1104 assignamus, collocare in tabulis solemus.

a cap. 38): eundem laudat (XIII, 41) ad Ol. XCII, 2, de classe Lacedaemoniorum sub Mindaro gravi tempestate ad montem Atho afflicta; et in dissensu de Iasonis tyranni Pheraei morte, XV, 60. Alcibiadis mortem ex eius libro XVII exponit (XIV, 11.) Loca ex eo notata passim sunt ad Diodorum a gravissimo interprete Wesselingio, ut ad lib. XI, 60.

Continuaverat Ephori historias et Graecorum barbarorumque gesta[1]) inde ab Olymp. CX usque ad Philippi mortem (Ol. CXI, 1), adeoque res fere VI annorum exposuerat *Diyllus* Atheniensis (lib. XVI, 76), alteram suarum historiarum partem inde exorsus; nam in priore paullo altius, et inde ab origine belli sacri ac sacrilegio Delphico (Ol. CVI, 2), narrationem exorsus erat, ut adeo XII anni praeter illos sex accessissent, utque ille Callisthenis historias, de quibus postea dicetur, continuasse videri posset. Erat opus XXVI libris comprehensum[2]): quod continuavit, Diodoro nostro teste (Ecl. XXI, 5), *Psaon* Plataeensis libris XXX. e quo tamen nihil aliunde constat, nisi quod Dionysius Halic. (*de composit. verb.* p. 9) eum inter scriptores refert propter socordiam orationis vulgo neglectos. Verum bellum sacrum, ab Ephoro praetermissum, praeterea eius filius, *Demophilus*, novo opere pertexuerat, exordio facto a templo Delphico per Philomelum Phocensem occupato direptoque, adeoque ab Ol. CVI, 2, usque ad Ol. CVIII, 3, quo bellum illud Philippi opera fuit finitum (lib. XVI,

---

1) Τὰς κοινὰς Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων πράξεις.

2) Diodor. XVI, 14, ubi v. Wessel. qui post Vossium H. Gr. III, c. VII, p. 173, laudat Athenaei locum XIII, p. 593, F. de Demetrio Phalereo, ubi advocatur Diyllus, cui loco in promtu quidem esset medela, si ex altero Diogenis Laertii loco, quo idem memoratur, lib. V, 76, reponeretur Δίδυμος (v ad e l. Casaub.); verum superest alter locus lib. IV, 14. p. 155, A. ubi de Cassandro ἐν τῇ ἐνάτῃ τῶν ἱστοριῶν actum dicitur: quae quomodo in illo opere, quod non ultra Philippi mortem processit, occurrere potuerint, non assequor: nisi obiter ex serioribus annis praecepta ea et inserta fuere. Facit tamen novam difficultatem, quod in Ecl. Diodori libri XXI, 5, idem Diyllus in Agathoclis rebus memoratur Ol. 118, 4; 119, 1. An dicendus est praeter duas illas partes tertiam et plures adiecisse operi, idque adeo continuasse? De Diyllo qui scripsere, laudantur a Burmanno in add. ad *Vales. Emendatt.* p. 228.

14). Probabile itaque fit Diodorum etiam hunc scriptorem quin inspiceret haud commisisse.

In superioribus temporibus adhibuisse videtur *Callisthenem*, discipulum Aristotelis, Alexandri comitem, rerumque ab eo gestarum scriptorem arrogantia sua ac pervicacia in regem notabilem; scripserat *res Graecorum*[1]) inde ab Antalcidae pace Ol. XCVIII, 2, usque ad sacrilegium Delphicum et belli sacri initia Ol. CVI, 2, spatium XXX annorum X libris complexus[2]); substiteratque adeo in illo tempore, a quo Diyllus exorsus est. Callisthenem adeo per librum XV et XVI passim exscripsisse dicendus Diodorus.

Verum redeundum est ad antiquiores. *Herodotum* in Medicis quousque sequutus sit, non nisi ex Xerxis expeditione in Graeciam facta, quae libro XI exposita est a Diodoro, cum superiora perierint, iudicare licet: in his autem plerumque eum deseruisse et diversa tradentes praetulisse Diodorus videtur; etsi Herodoti meminit anno Ol. LXXV, 2, quo anno, pugna navali ad Mycalen facta, eum opus suum finiisse notat. In Persicis Ctesiam sequi maluit, ut iam superiore Commentatione observatum; sic de Xerxis nece lib. XI, 69. Dionysium Milesium, quem in antiquis mythis secutus erat (v. Commentat. II, Vol. I, p. LXXXIX huius ed.), forte et in rebus post Darium gestis adhibuerat.

Thucydidem haud dubie consuluit Diodorus: nam initium eius historiae inde ab Olymp. LXXXVII, 1, cum anno belli XXII abruptae, ipse annotavit (XII, 37. XIII, 42); attamen ab eius narratione plerumque recedit (ut XI, 57, *ubi v. Wesseling.* 70. XII, 41, hoc ultimo quidem loco Ephoro praelato.) *Xenophontem* non fuisse praeteritum a Diodoro, cum hoc declarat, quod eius et historiae ab ipso scriptae aliquoties meminit (XIII, 42. XV, 76 f. 89 f.), tum nonnulla ad eius fidem narrata

---

1) *Τὰ Ἑλληνικὰ* s. *τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων ἱστορία.*

2) Diod. XIV. extr. XVI, 13. Antiquas historias prorsus non attigerat: ut IV pr. Ut ea, quae ad consilium meum non spectant, de scriptoribus commemorem, exspectari non potest. De Theopompo tamen docte nonnulla Valckenar. apposuerat in Oratt. p. 235. 256. 261.

a) [Immo neutrum Diodorus ne inspexit quidem.]

Laudat quoque *Theopompum*, Chium, historicum summum, fide, diligentia, arte et oratione probatissimum: qui in eo anno, in quo Thucydides substiterat, cum Xenophonte *historiarum suarum*[1]) exordium fecerat; novissima belli Peloponnesiaci in iis complexus. Verum Xenophon XLVIII annos persequutus erat, Theopompus non nisi XVII, usque ad proelium navale ad Cnidum Ol. XCVI, 3, libris XII, (Diod. XIII, 42. XIV, 84). Eius adeo vestigia in Diodori lib. XIII. XIV. XV. superesse non dubito[2]). Eiusdem Theopompi alterum fuit opus, *Philippi res gestae*[3]), Macedonum regis, libris LVIII (Diod. XVI, 3), initio ab Olymp. CV, 1, facto, paullo post regni exordia natis cum Atheniensibus dissidiis. Hunc Diodorus

1) *Ἱστορίαι Ἑλληνικαὶ* vel *Ἑλληνικὴ ἱστορία*. V. praeclarum de Theopompo iudicium Dionysii Halic. in Epist. ad Cn. Pompei. p. 211.

2) Addidi librum XV, etsi res ultra Olymp. 96, 3, progredientes complexum: in hoc enim vestigia Theopompi deprehendo in rebus Euagorae, regis Cypri, quas expositas esse a Theopompo libro XII rerum Philippicarum memorat Photius Cod. 176, monens idem librum illum a Menophane pro perdito habitum fuisse, (praeter lib. VI, VII, IX, XX, XXX, iam pridem desideratos). At ea, quae illo libro comprehensa fuere, ad annum Ol. 98, 3, spectant, nec ullo modo in Philippicis locum habuisse videntur. Difficultatem vidit Wesseling. ad Diod. p. 573, n. 37. Mihi satis liquet Photium librum XII et ultimum historiarum Graecarum manibus tractasse; nam in hos poterant a Theopompo per digressionem illa omnia, quae de Acori et Euagora ex eo libro laudantur, interponi vel operi adiici in narratione pugnae ad Cyprum. Digressionibus autem Theopompum mirifice indulsisse satis constat. Inseruerat quoque Sicula operi suo Theopompus, (Diod. XVI, 71.) de quibus paullo post agam. Attigerat adeo Aegyptia et fabulas de Nilo, ut iam in Commentat. I vidimus ex Diod. I, 37. In Macedonicis origines gentis haud intactas reliquerat, ut e loco de Carano patet in fragm. Diod. IX.

3) *Τὰ Φιλιππικά*, vel *τῶν περὶ Φίλιππον ἱστοριῶν βιβλία νη'* et XVI, 71, *ἡ τῶν Φιλιππικῶν ἱστορία*. Quod apud Dionysium Halic. post alia, quae in eo laudantur, subiicitur p. 212, l. 28, *τελευταῖον ἐστι τῶν ἔργων αὐτοῦ καὶ χαρακτηρικώτατον*, (sc. quod consilia et virtutes ac vitia eorum, quorum res gestas exposuerat, adiecit) male in versione, etiam a Gedoyno (*Hist. de l'Acad. des Inscript.* T. XVI, *Mem.* p. 244) de extrema operis parte accipitur; immo vero, est res in eo maxime insignis.

manifeste expressit in iis, quae de Philippo bellisque, quae cum Graecis ab eo gesta sunt, exposuit, per totum libr. XVI. Declaratum id quoque per fragmenta passim a Wesselingio laudata et comparata. Ad quem annum Philippica descenderint, nusquam memoratum reperio; probabile tamen fit ante Philippi mortem Ol. CXI, 1, non defecisse [1]); ipse utique vixit sub Alexandro.

Nec tamen uno Theopompo duce contentus, *Duridem Samium*, Ciceronis iudicio, *hominem in historia diligentem*, quoque adhibuit in iis quae Philippi aetate evenere. Nam eum historiarum suarum *de rebus Graecorum gestis* [2]) exordium inde a morte Iasonis tyranni Pheraei, et Amyntae, Macedonum regis, adeoque ab a. III Olymp. CII fecisse, diserte ipse notavit lib. XV, 61. Cum eiusdem Duridis *historiae Macedonicae* commemorentur, dubitatum est unumne an diversum hoc fuerit opus [3]). Mihi probabile fit idem opus, ut tot alias veterum scriptorum historias, in duas, forte in plures, partes divisum fuisse; nam quod apud Athenaeum tanquam diversum opus de rebus Agathoclis laudatur, ad eadem tempora spectat, quae in altero opere persequutus erat. Quicquid est, Diodorus suo ipse iudicio prodit in sequentibus annis, adeoque inde a libro XV, Duridem ipsi ante manus oculosque positum fuisse. Vixerat ille Ptolemaei Philadelphi aetate.

Alios quoque consuluit; inprimis *Anaximenem* Lampsacenum, Platonis et Aristotelis aequalem (lib. XV, 76), et inter Alexandri comites habitum, cuius quoque res gestas perscripserat; sed fuerant eiusdem *historiae Graecae antiquiores* [4]).

---

1) Laudantur ea ex eius libro XLIII, quae ad Olymp. CIX, 2, spectant: et processerat opus usque ad libros LVIII. Conf. Ions. de script. hist. philos. I, 3. Utrumque opus historicum ad 60,000 versus processisse, e prisco scribendi more Photius testatur.

2) *Τῆς τῶν Ἑλληνικῶν ἱστορίας.*

3) Voss. H. Gr. I, 15. Wessel. ad Diod. l. c. p. 50. Magnum volumen fuisse ex eo intelligas quod Athenaeus Macedonicarum historiarum librum XXII excitat. Complexum esse res quoque barbarorum exinde colligo, quod Romanorum pugna ex eo commemorata occurrit in Ecl. lib. XXI, 6.

4) *Αἱ πρῶται ἱστορίαι* ap. Athen. at Diod. XV, 89, *τὴν πρώτην* (*ἱστορίαν*) *τῶν Ἑλληνικῶν* dixit.

quas inde a deorum ortu et generis humani primordiis exorsus ad pugnam apud Mantineam et Epaminondae mortem deduxerat, universas prope Graecorum et Barbarorum res gestas XVII voluminibus complexus. Ad Olymp. CIV, 2, adeo processerat opus illud (cui mox ille Philippi et Alexandri res gestas subiecerat), et credere licet, ut in prioribus libris, quibus mythi Graecorum expositi sunt, ita in servatis Diodori libris XI. XII. XIII. XIV. XV. Graecarum rerum multas passim narrationes ex eo haustas esse.

Ad annum tertium ab eo, in quo Anaximenes substiterat, hoc est, ad Olymp. CIV, produxerant *historias suas rerum Graecarum*[1]) duo scriptores Boeoti alias parum noti, *Dionysodorus* et *Anaxis* (lib. XV extr.), consulti et ipsi haud dubie ab eo in rebus maxime Thebanis.

Sequuntur Alexandri M. et successorum (*διαδόχων*, quos vocant), tempora: in quibus quos auctores sequutus sit, diserte nusquam professus est. Ipse ex iis scriptoribus *Hieronymum Cardianum*, Eumenis popularem et familiarem, tanquam scriptorem *rerum*, *quae a successoribus Alexandri gestae erant*[2]), aliquoties memoravit, sed modo in legatione facta (lib. XVIII, 42 et 50), modo inter captivos ad Antigonum adductos (XIX, 44), tandem ut procuratorem regionis ad lacum Asphaltiten (c. 100). Dubitari vix potest quin eundem scriptorem libris XVIII et XIX in consilium adhibuerit. Verum longe maximam rerum narratarum partem *e Clitarcho* petiisse videtur, quem ipse alio loco (*lib. II*, *7 de murorum Babylonis ambitu*) inter eos memorat, qui cum Alexandro in Asiam traiecerunt; homo fuit levitate et tumore orationis a multis[3]) explosus; quem tamen a nostro spretum non fuisse, cum aliis locis, quos Wesselingius annotavit, tum inprimis notabili illo de anthredone loco (lib. XVII, 75, *ubi v. Wessel.*) apparet; nec aliter censuit vir doctissimus de sancta Cruce[4]).

---

1) *Τῶν Ἑλληνικῶν ἱστορίαν.* 2) *Αἱ διαδόχων ἱστορίαι.*

3) Quinctil. X, 1, 75: *Clitarchi probatur ingenium, infamatur fides:* nam de nostro scriptore agi ne dubites, ut nec ap. Longin. 2. 3.

4) Le *Baron de Sainte Croix*, *Examen critique des anciens Historiens d'Alexander le Grand* p. 33.

Marsyae obiter mentionem facit tanquam rerum Macedonicarum scriptoris inter duces Demetrii in pugna navali adversus Ptolemaeum Olymp. CXVIII, 2 (lib. XX, 50). Fuisse eum antiquiorem Marsyam, Pellaeum, dubitari nequit (*v. Wessel. nota ad* e. l.); scripserat is, praeter librum *de Alexandri institutione*, libros X *rerum Macedonicarum*, qui, initio a Carano facto, usque ad ingressum Alexandri in Syriam erant perducti. Quandoquidem scriptor hic Diodoro innotuit, probabile fit illum nec neglectum ab eo fuisse.

In Graecis historiis post superiores adhibuisse videtur *Menodotum Perinthium*, qui *res Graecas* libris XV perscripserat[1]; a quo anno ille exorsus sit, non constat; periit enim omnis eius scriptoris memoria; exierat tamen eius historia post belli Punici II initia[2]. Debuit adeo ille persequi res a regibus Macedonum, maxime ab Antigono et Philippo gestas, tum Achaeorum foedus et bella, Arati consilia adversus Philippum, usque ad illud tempus, quo rex Macedonum consilia cum Annibale adversus Romanos iniit. Verum periere haec omnia una cum Diodori libris, in quibus haec exposita fuere. *Apollodorum* Atheniensem in temporum notatione passim adhibuit, consulto eius opere chronicorum, ut lib. I, 5, XIII, 103 et 108[3]).

In *rebus Siculis*, in quibus eum inter principes, quos abemus, scriptores referendum esse iam alias significavi, scriptorem adhibuit non unum, inprimis tamen Timaeum cum Ephoro; etsi laudavit alios quoque, quos statim recensebo. Antiquior ceteris scriptor fuit *Antiochus* Syracusanus, quem a Cocalo, rege Sicanorum, orsum, usque ad Olymp. XCVIII, 1, adeoque ad media Dionysii senioris tempora processisse, ipse observat Diodorus (lib. XII, 71 f.)[4]); quae vero illa sint, quae ex eo ille hauserit, assequi non licet. Post hunc primo loco

1) Ecl. lib. XXVI, s. 3, ἑλληνικαὶ πραγματεῖαι.

2) Ante C. N. 218, Ol. 140, 3; etsi in Eclogis Diodori paullo post de magno illo terrae tremore memoratur, quo Rhodus concussa fuit ante C. N. 229, Ol. 135, 4. Verum multae caussae confusorum temporum in his Eclogis esse possunt.

3) V. not. ad Apollod. T. III, fragm. p. 1084. 1089.

4) Egit de eo docte Vossius de H. Gr. IV, 7.

is, qui aetate, prudentia civili et dictionis brevitate, ceteros anteibat, *Philistus* Syracusanus est commemorandus: eius *historiae Siculae*[1]), in duas partes divisae, altera septem libris plus quam octingentos annos complexa, ad Olymp. XCIII, 3, ante C. N. 348, ad captumque Agrigentum deducta, exordium ducere debuit a Troia capta[2]); altera inde, ubi prior pars substiterat, exorsa libris quatuor res Dionysii senioris persequuta erat (lib. XIII, 103; add. 91). Praeterea opus singulare, de quo alii silent, memorat, quod libris duobus *res Dionysii iunioris*, cui ipse inter amicos fuit, per quinque annos complexum erat (XV, 89). Cum autem illud in Olymp. CIV, 2, ante C. N. 363, desierit, adeoque ab Ol. CIII, 1, initium duxerit, quo Dionysius senior obierat, et ad cuius mortem superius opus deductum fuisse probabile fit, non nisi primos annos filii exponere illud potuit[3]). Quicquid itaque inde ab antiquissimis aetatibus, ut lib. V pr. tum inde a lib. XI, 76 sqq. de Siculis rebus narratum est, e Philisti priore opere potest magnam partem esse profectum: at totus ille regnare putandus in rebus Dionysiorum libb. XIII. XIV. XV.

Exceperat Philistum *Athanas* Syracusanus, res Dionis libris XIII persequutus inde ab Olymp. CIV, 3. Debuit itaque illud descendere usque ad Olymp. CVI, 3, ut adeo res annorum fere novem (inde ab a. ante C. N. 362, ad an. 354, comprehenderet): idem praemiserat uno libro historiam a Philisto intactam relictam VII annorum[4]). Hunc igitur Diodorus inde ab lib. XVI, 5, ante oculos habuisse videri debet.

---

1) *Σικελικῶν συντάξεις δύο.*

2) Nam si ad annum 348 plus quam octingentos addideris, haud longe abfueris a Troia capta ante C. N. a. 1184.

3) Ceterum ex his videor mihi rationem reddere posse diversitatis numeri apud Suidam, qui res Siculas libris XI et Dionysii historias libris VI comprehensas narrat; admodum oscitanter; nam priore numero utraque pars VII et IV librorum, altero secunda pars cum Dionysii iun. historia in unum collecta fuit.

4) Sic Diod. XV, 94, ut adeo hic in computum non retulerit libros illos duo de Dionysii iunioris rebus; sed tantum maius illud opus historicum Philisti, quod in Dionysii senioris morte exierat, Ol. CIII, 1, ante C. N. 368, a quo annus septimus CIV, 3, 362.

Ephorum in rebus Siculis ipse excitat nomine apposito. In escensu Hannibalis Ol. XCII, 4, in Sicilia facto, Ephorum cum Timaeo contendit (lib. XIII, 54, 60), et iterum sub Ol. XCIII, 3, (XIII, 80,) et Ol. XCVI, 1, (XIV, 54,) ubique de copiarum Carthaginiensium numero diversis modis ab utroque prodito. Porro *Theopompum* Chium in Philippicis tres libros XLI. II. III, rebus Siculis exponendis impendisse ipse Diodorus indicat; complexos autem eos esse spatium L annorum inde a Dionysii senioris dominatu usque ad exilium Dionysii iunioris[1]). Manifestum inde fit in libris XIII. XIV. XV. XVI, quoties res Siculae exponuntur, ex Theopompo nos nonnulla seu fragmenta seu ex eo adumbrata aut hausta tenere.

Etiam *Diyllum* Atheniensem res Siculas attigisse ipse monet Diodorus (XVI, 14), ut adeo nec hunc praeteriisse quin inspiceret videatur. Est quoque *Hermias Methymnaeus*, adeoque extra Siciliam natus, quem memoravit Diodorus (lib. XV, 37), res Siculas X, vel, ut alii dispescebant opus, XII libris persequutum usque ad Olymp. CI, 1, adeoque octo annos ante mortem Dionysii senioris. Quid ex hoc scriptore profecerit Diodorus non constat. Alium externum hominem in rebus Siculis testem advocat Diodorus eorum, quae de cella Gelliae, opulenti civis Agrigentini, memorata sunt, *Polycletum* Larissaeum, *historiarum* auctorem. incertae aetatis[2]).

Excitat post hos in temporibus insequutis Diodorus scriptores Siculos in rebus Agathoclis *Calliam* et *Antandrum*. Agathocles rex Syracusarum pronuntiatus fuit Olymp. CXV, 4, et regnum tenuit usque ad Ol. CXXII, 4, annis ante C. N. 317 ad

1) Diod. XVI, 71. Deiectus tyrannide Dionysius iunior Olymp. 109, 2, anno ante C. N. 343. Anni L retro computati procedunt ad annum 393, Ol. 96, 4, quo Dionysius senior partim cum Imilcone, Carthaginiensium duce, partim cum Rheginis conflixit; ad tyrannidis initia assurgunt usque ad Olymp. 93, 3, 4, ante C. N. 405. Aut igitur numerus in Diodoro corruptus est, ut pro L legendum sit LX, aut ad hunc annum Ol. 96, 4, libri forte initio facto, aut ex rerum narratarum dispositione, Siculas res ab alto repetitas uno contextu exposuerat: etsi nonnulla ex Siciliae historiis etiam in superioribus libris attigerat.

2) Diod. XIII, 83, ubi v. Wess. post Vossium de Hist. Gr.

289. *Callias* quidem Syracusanus libris XXIII res Agathoclis perscripserat (*Ecl. libri XXI, 12*, et *Excerpt. Vales.* p. 561), obiurgatus ille a Diodoro, quod tyranno mirifice adulatus erat. *Antander* Agathoclis erat frater, et ipse historias condiderat, aliunde vix notus. (v. ibid.) *Philinum* Agrigentinum in exponenda expugnatione Agrigenti a Romanis facta (belli Punici I a. 3, ante C. N. 262, Olymp. CXXIX, 3), excitavit (Exc. lib. XXIII, 8), et iterum (Ecl. XXIV, 3) de proelio navali inter Poenos et Romanos facto, quo Poeni victi pacem petiere (ante C. N. 242). Scripserat ille bellum inter Poenos et Romanos in Sicilia gestum, hoc est bellum Punicum I a Romanis dictum; nam eum ad seriora processisse nusquam apparet. Si Fabio, quod Polyb. I, 14, 15, iudicat, contraria narravit, non iniuria id fecisse videri potest; nam Fabius studebat suis; uti Philinus iudice Polybio non minus iis adversabatur. Si personato Plutarcho in Parallelis pr. credendum, narrationem de L. Glaucone ex *Aristide Milesio* (*ἐν πρώτῃ Σικελικῶν*) acceperat Diodorus (nam is est *Διονύσιος ὁ Σικελιώτης*).

Verum nullum forte alium scriptorem in Siculis, ut nec minus in aliis historiis, studiosius adhibuisse videri potest, quam *Timaeum* Tauromenitam, qui post Agathoclem et sub Ptolemaeo Philadelpho vixit, auctor magni operis historici, cuius plures ac diversae fuere partes, alia de rebus Graecis, de Siculis alia; seiuncta erat alia de Pyrrhi bello in Italia et Sicilia gesto, alia de Agathocle, in quem, quippe a quo insula fugatus fuerat, nimis iniquus fuisse ab ipso Diodoro arguitur, (Exc. lib. XXI Vales. p. 560 Wess.) quemadmodum eius maledicentia a multis fuit notata[1]): et a Diodoro lib. V pr. ubi tamen eum laudat inprimis propter diligentiam in temporibus notandis et variarum rerum doctrinam. In ipsis historiis Siculis passim Diodorus ad eum provocat[2]), interdum cum

1) In iis, quae auditu acceperat, levitatem accusat Polyb. Exc. lib. XII, 15, de Italia, quam non ipse adierat II, 16, f. de Africa et Corsica lib. XII, Exc. I.

2) Lib. XIII, 82, de magnificentia monumentorum Agrigentinorum; et c. 83, de Gelliae opulentia ex lib. XV Timaei. Porro lib. XIII, 90, negasse ait Timaeum Phalaridis bovem aereum unquam fuisse: vid. et hic Wessel. Tum de Dionysii

Ephoro comparat, ut modo in Ephoro dicebam. Si ex uno exemplo iudicium ferre licet, quo inter Timaeum et Calliam de Agathocle tradentes iudex sedet, Diodorus non sine memorabili aliqua integritate Agathoclis res exposuit. (Exc. Vales. l. c.)

In *rebus Punicis*, quod quidem ad antiquiora tempora spectat, scriptores rerum Sicularum Diodoro ea, quae apposuit, obtulisse non dubito; in sequentibus alia praebere debuit Polybius, tum scriptores Romani, quos consuluisse se ait. Laudatur tamen ex Diodoro quoque *Sosilus* Iliensis, qui *Hannibalis res gestas*[1]) libris VII comprehenderat, reprehensione Polybii (lib. III, 20) ille notus, quod rumusculos leves et fabulas suis historiis inseruerat.

De *Iudaeis* locus adhuc superest admodum nobilis ex lib. XL, Ecl. 1, quem ex *Hecataeo Abderita* ductum a Diodoro esse vix dubitare licet. Vixerat ille cum Alexandro et Ptolemaeo Lagi, et de Iudaeis scripserat. Eius Aegyptiaca supra memorata fuere (Commentat. I, vol. 1, p. xxix). In *historiis Romanis* Romanos scriptores a se lectos esse profitetur Diodorus lib. I, 4. Cum *Fabio Pictore* in annis Olympiadum cum annis Urbis conditae comparandis convenit (v. Wessel. ad XI, 1). Ex eodem Fabio fabulam de sue foeta, ostento Aeneae obiecto, repetit in fragm. e libro VII[2]). In iis, quae a *Polybio* perscripta fuere, eius vestigiis ubique institit, ut ex infinitorum locorum comparatione patet. Ubi is desierat, *Posidonium* adhibuit Apameensem, qui Pompeii tempore vixerat, historias post Polybium libris LII persequentem usque ad bellum Cyrenaicum; quod illud esse necesse est, quod a Ptole-

---

classe Ol. 93, 4, lib. XIII, 109, de Agathocle lib. XX, 89, Ecl. XXI, 12, p. 492. De Gigantibus in campis Phlegraeis prostratis ad eum provocat lib. IV, 21 extr. et Philisti de Sicanis narrata refutata ab eo narrat V, 6, ut aut antiqua interdum repetiisse aut intexuisse Timaeum hinc appareat: ut factum videmus de Locrorum Epizephyriorum deductione, ap. Polyb. XII, Exc. 2, p. 326, 333, Tom. II, et p. 37 sqq. Tom. III.

1) Τὰ περὶ Ἀννίβαν. Ecl. XXVI, 3.

2) Ex Catone hoc repetitur in Sext. Aurel. Vict. de O. G. R. 12, 5.

maeo Physcone gestum est, sub Olymp. CLIV, 4, a. C. N. 161, U. C. 593 [1]).

Ad auctoritatem eorum, quae a Diodoro narrantur, diiudicandam suppeditasse mihi videor argumenta et praecepta haud contemnenda; ita ut, quoties laudetur Diodorus in tam diversi generis et aevi rebus, redire possint ii, qui eum testem adhibent, ad auctorem, quo ille usus erat. Incusanda modo in his est fortuna, Diodoro non minus iniqua quam Polybio ac Livio, quod ii libri, quorum maxima erat et auctoritas et utilitas, temporum rerumque gravitate et dignitate, cum maxime interiere. Ad vitam enim civilem ac prudentiam ea demum tempora abundant exemplis et praeceptis utilibus, in quibus homines in magna imperia ac regna coaluere, quae ad nostrorum temporum conditionem propius accedunt. At quantam narrationum seriem [2]), quantam rerum gestarum se-

---

1) Non vero illud, quod sub Philadelpho ab Ophella gestum, ut Voss. de H. Gr. p. 103 habet. Etsi nec illud, quod posuimus, satis exploratum, sed locum in Suida corruptum esse arbitramur; memorantur enim ex Posidonio, quae ad a. U. C. 613 sq. spectant.

2) Ut uno conspectu omnium librorum tempora subiicerem, ex iis, quae in Eclogis et Excerptis fragmentisque occurrunt, narrationibus temporum notationes eruere aut elicere studui, quas hoc loco apponere non gravabor.

Librorum XL argumenta et temporum complexum ipse Diodorus in fronte c. 4 et 5 designavit. Opus quidem suum sic dispescuerat, ut prioribus *sex* libris mythos Troiano bello antiquiores complecteretur; res inde a bello Troiano ad Alexandri interitum gestas libris *undecim* comprehenderet. A libro itaque XVIII novum historiarum tanquam corpus procedebat per *viginti et tres* libros, quibus res inde usque ad Ol. CLXXX, 1, a. C. N. 60, U. C. 694, adeoque per 264 annos gestas digesserat. At ex iis tantum priores tres libri supersunt, in iisque historiae annorum XXII; nam liber vigesimus in Ol. CIX, 3, a. C. N. 302, U. C. 452 exit. Reliquorum, qui periere, librorum, notae temporum a me deprehensae sunt sequentes:

Lib. XXI	Ol. CIX, 3	ante C. N. 302	U. C. 452
XXII	CXXV, 3	278	476
XXIII	CXXIX, 3	262	492
XXIV	CXXXII, 3	250	504 usque ad finem belli Punici I.
XXV	CXXXIV, 4	241	513

getem, in posterioribus Diodori libris interiisse putabimus, qui, si servati essent, summorum scriptorum, quos ille adhibuerat, funesta strage prostratorum, desiderium aliqua saltem ex parte levare potuissent. Scilicet tardiore genus humanum gressu ad perfectam aliquam vitam civilem procedere voluit Numen O. M. Quanto enim magis accelerata ac perfecta esse poterat omnis seu civilis prudentia seu vitae sapientia, si per omnia tempora aequaliter continuata rerum eventuumque memoria ad nos pervenisset, inprimisque earum aetatum historiae servatae fuissent, in quibus regnorum imperiorumque incrementa et interitus cum caussis, etiam remotioribus, expositi fuere!

XXVI	CXL, 3	218	536 belli Punici II. init.
XXVII	. . .	. .	. .
XXVIII	. . .	. .	. .
XXIX	. . .	. .	. .
XXX	. . .	. .	. .
XXXI	CLIII, 2	167	587
XXXII	CLVIII, 3	146	608 (conf. I 44 extr.
XXXIII	. . .	. .	. .
XXXIV	CLIX, 2	143	611
XXXV	. . .	. .	. .
XXXVI	CLXVIII, 3	106	648
XXXVII	CLXXII, 2	91	663
XXXVIII	CLXXIII, 3	86	668
XXXIX	. . .	. .	. .
XL	CLXXIX, 2	63	691
usque ad a.	CLXXX, 2	59	695

et belli Gallici a Caesare facti initium.

EPIMETRUM.

[Ex ed. Bipont. a. 1793. vol. I, p. CIV.]

Quae p. LXXVIII de Pythagora et Pythagoreis a Diodoro bene tradi dixeram, ex *Aristoxeno* et *Dicaearcho* ducta esse suspicabatur *Meiners Geschichte der Wissenschaften in Griechenland* Tom. I, p. 237. Et de *Hieronymo Cardiano* (p. LXXXIV) conferendus est *Mannert Geschichte der Nachfolger Alexanders* p. 352, ubi quoque Diodori censura p. 363 adiecta est.

Iis quae leguntur supra p. XX adiicere licet quae de libro sexto disputavit Mützellus De emendatione Theogoniae Hesiodeae p. 305:

Diodorus quum tribus libris omnem Graecorum archaeologiam et mythologiam complexus esset, liber quartus, quo *περὶ τῶν ἡρώων καὶ ἡμιθέων* exposuit (v. 4, 1; 85), et quintus, quem *Νησιωτικὴν* inscripsit, conservati sunt, sextus prorsus interiit. Graviter autem nec immerito Diodorus conquestus est de incredibili scriptorum in rebus antiquis tradendis inconstantia ac diversitate. Vid. 4, 1; 44; 5, 80. Quocirca varia narrationum genera poetis scriptoribusque tum antiquis et fide dignis tum recentioribus nec ad severitatem aptis tradita et propagata inter se erant componenda strenuoque iudicio secernenda. Ac saepenumero quidem professus est Diodorus ad antiquorum auctorum fidem sese omnem composuisse narrationis tenorem; interdum vetustissimorum ac probatissimorum vestigiis sese insistere affirmavit. Vid. 4, 8; 5, 64; 80. Sed quamvis diserte his annumeret Homerum, Hesiodum aequalesque poetas 4, 7; 84; 85, vereor tamen maximopere ne parum eis fuerit usus. Etenim libris 4 et 5 Hesiodum certe perpaucis locis appellat (v. 4, 7; 85; 5, 66; 81), raro cum eo consentit tacito, saepenumero pugnat; plerumque ab simplicissima, quae apud Hesiodum obtinuit, fabularum ratione deflectit ad recentium auctorum fidem, uberiore

et magis compto descriptionis genere captus. Qua quidem ex re praeclare intelligitur illis temporibus nec Theogoniae nec reliquorum carminum Hesiodeorum eam fuisse inter viros doctos existimationem ut saniora ex his et sinceriora quam ex reliquis scriptoribus prope omnibus de religione et de antiquitatibus Graecorum testimonia repeti posse putarint. Scilicet parum, ut videtur, aberat quin carmina Hesiodea fuerint instar ἀποθέτων ἐπῶν. Vid. Platon. Phaedr. p. 252, B. Quocirca quum libro sexto Homeri, Hesiodi et Orphei de dis fabulas ab Diodoro intertextas fuisse Eusebii testimonio constet Evang. Praep. 2, p. 39 R. St., videndum erit ne aut promisso pariter non steterit aut quum summam sectaretur brevitatem (πειρασόμεθα συντόμως ἐπιδραμεῖν στοχαζόμενοι τῆς συμμετρίας), diversissimas saltem illorum fabulas non accurate disiunxerit. Quid quod ex tertio et quarto eiusdem libri fragmento denuo eum aliena et inepte conficta antiquis admiscuisse manifesto tenemus. Itaque quamquam nondum omnem Theogoniae auctoritatem Diodori aetate interiisse apparet, magnam tamen et irreparabilem ad crisin carminis iacturam isto libro fecisse non videmur.[a]

a) Quum Diodorus universam rerum materiam ita in libros dispertivisset ut singuli quique, quoad fieri posset (v. 5, 1); totum aliquod complecterentur certisque finibus descripti essent, difficile dictu est post insularem librum deque heroibus commentarium quo nomine reliquam archaeologiae partem designaverit. Nec pronuntiavit ea de re quicquam Heynius com. de fontibus Diodori scripta (p. XX huius ed.). Sed si coniecturae in hac caussa conceditur locus, quemadmodum quinto libro Diodorus insularum antiquitates persequutus est, sic sequenti ipsam Graeciam perlustrasse censendus est, ita ut tum singularum regionum populorumque mores, vitae cultum, res sacras historiasque ex intima antiquitate repetita, attulerit, tum communem omnium antiquissima memoria conditionem resque gestas adumbravit. Sic factum est ut quae libro quarto brevius iam attigerat, eorundem accuratiorem partim hoc libro institueret descriptionem. Vide Exc. de Virtut. p. 545 sq. Deinde probe hinc intelligitur quo consilio Diodorus ad gravissimum illum quem saepenumero iam antea et sat profuse tractaverat de rebus divinis locum denuo tanquam ex professo illustrandum pervenerit.

ARGUMENTA LIBRORUM.

LIB. V.

Cap. I. Prooemio Ephori institutum Diodorus laudat, qui res gestas secundum species descripserit. Eius exemplo destinatum esse singularem librum de insulis scribere.

Cap. II. *Sicilia*, a figura Trinacria appellata, ab incolis Sicania, tum Sicilia. Ambitus. Cereri et Proserpinae insula merito sacra, utpote in qua primae provenerunt fruges.

Cap. III. Regiones Siciliae amoenissimae: Ennae, in quibus Proserpina rapta; Himerae, quae Minervae; insulae Syracusanae, quae Dianae sedem praebuerit.

Cap. IV. Proserpinae ad inferos descensus apud fontem Cyanen. Cereris munera iis, qui ipsam benigne exceperunt, primum Siculis, secundum hos Atheniensibus, collata, et ob eam rem instituta festa.

Cap. V. Raptus Proserpinae poetarum carminibus celebratus. Carcini poema. Alia Cereris beneficia praeter fruges.

Cap. VI. De incolarum Siciliae origine diversae opiniones. Sicani primi erant: successerunt ex Italia Siculi: denique Graecorum coloniae accesserunt, quae linguam moresque Graecos et vitam cultiorem vulgarunt.

Cap. VII. *Aeolides*. Nomina earum situsque. A Liparo primum, deinde ab Aeolo cultae; unde de huius mytho nonnulla referuntur.

Cap. VIII. Aeoli sex filiorum nomina regnaque in Italia et Sicilia.

Cap. IX. Novi insularum Aeolicarum coloni, Cnidii, Rhodii.

Cap. X. Liparaeorum civitas in dies florentior facta, ob portus, thermas et aluminis copiam, cuius monopolium habuit.

Cap. XI. *Osteodes* s. ossium insula. Nominis ratio.

Cap. XII. Insulae a meridionali Siciliae parte: *Melite, Gaulus, Cercina.*

Cap. XIII. Insulae in mari Tyrrheno sitae: *Aethalia,* ferri ferax et mercatura celebris. *Cyrnus* s. Corsica. Eius urbes. Proventus.

Cap. XIV. Incolarum Cyrni indoles et numerus.

Cap. XV. *Sardinia.* Deducta in eam ab Iolao colonia. Unde incolae Iolaei dicti. Insulam natura ipsa ab externo hoste defendit.

Cap. XVI. *Pityusa* a pinuum copia ibi nascentium appellata.

Cap. XVII. Iberiae obiacentes insulae *Baleares* s. Gymnesiae, harumque numerus, situs, soli natura, incolarum mores. Nummi nulli.

Cap. XVIII. Ritus in nuptiis et funeribus; arma, exercitationes apud Balearium incolas usitata.

Cap. XIX. *Insulae in Oceano* s. extra columnas Herculis. Insula in alto mari sita, Libyae obiecta, permagna, anonyma: eius summa fertilitas et amoenitas.

Cap. XX. Insula e regione Libyae in Oceano sita olim incognita, sed Phoenicum navigationibus investigata. Obiter Gades et Herculi exstructum templum describitur.

Cap. XXI. Europae obiectae insulae. *Britannia,* incognita usque ad Caïum Caesarem. Eius situs, magnitudo, incolarum mores, victus.

Cap. XXII. De stanno in Britannia, eiusque mercatura.

Cap. XXIII. *Basilea,* Scythiae obiecta, succino clara. Mythus antiquissimus de Phaethonte et succini origine.

Cap. XXIV. *Celticae gentes.* Mythica narratio de Galate Herculis filio, a quo Galatia et Galatae nomen habent.

Cap. XXV. Galliae multae gentes. Flumina.

Cap. XXVI. Venti vehementiores Galliam perflant. Frigus ingens, ob quod terra neque vinum neque oleum profert. Zytho itaque utuntur et vino quod exteri important.

Cap. XXVII. Gallia argenti nihil, auri magnam copiam habet. Ornatus ex auro factus.

Cap. XXVIII. Gallorum ingenia, corporum proceritas, cultus, mores.

Cap. XXIX. E curribus pugnandi mos apud Gallos et bellandi ratio. Spoliorum praecipuae species.

Cap. XXX. Gallorum vestitus armaque.

Cap. XXI. Adspectus Gallorum voxque horrida. Bardi. Vates. Divinatio ex immolatis hominibus. In sacris et pugnis philosophorum et poetarum usus.

Cap. XXXII. Celtarum et Galatarum differentia. A Romanis autem confusae hae gentes. Gallorum mulieres procerae et feroces, pueri cani. Eorum nulli tam feri quam Scythiae finitimi, utpote anthropophagi, sicut Britanni Irin incolentes. Cimmerii postea Cimbri appellati. *Gallograeci.* Horum feritatis exempla.

Cap. XXXIII. *Celtiberi.* Sunt Iberi et Celtae connubiis mixti. Eorum arma et tela pugnandique ratio. Munditiei studiosi urina corpus dentesque abluunt.

Cap. XXXIV. Celtiberorum mores victusque. Vaccaei cultiores. Lusitani ceteris fortiores. Horum arma. In bellis ad numerum incedunt et paeanes canunt. Latrocinia honestum vitae genus.

Cap. XXXV. Res metallica Iberorum. Incendio silvarum primum argenti copia provenit. Argento, cuius pretium indigenis erat incognitum, Phoenices allecti.

Cap. XXXVI. Operis metallici ratio apud Iberos.

Cap. XXXVII. Iberorum metalla cum Atticis comparata. Machinae Aegyptiacae ad hauriendas in fodinis aquas ab Archimede inventae.

Cap. XXXVIII. Servorum in metallis operantium miseria. Metalla exhausta a Phoenicibus et Italis. Stannum in Iberia inventum. Insulae Cassiterides eo abundant. Multum e Britannia affertur.

Cap. XXXIX. *Ligures.* Aspera terra. Incolarum mores, studia, arma.

Cap. XL. *Tyrrheni* classe praestantes. Ab iis mare Italiae obiectum nomen habet. Militiam pedestrem excoluere, tubam invenere, lictoribus, sella curuli, toga praetexta primum usi; litterarum studiis dediti prodigiorum disciplinam, vitae cultioris rationem expoliverunt.

Cap. XLI. Insulae meridionales in Oceano Arabiae. Praemissa Arabiae felicis brevis descriptio. Insulae tres prae ceteris memorabiles: una sacra thus et myrrham ferens; altera sepulturae destinata. Thuris et myrrhae historia.

Cap. XLII. Thuriferae insulae magnitudo, mercatura. Tertia insula Panchaea: incolae ex diversis populis collecti, urbs Panara, templum Iovis Triphylii.

Cap. XLIII. Agri in Panchaea insula amoenitas, arborum varietas.

Cap. XLIV. Templum et alia loca sacra Panchaeae insulae describuntur.

Cap. XLV. Panchaeae animalia et urbes. Incolarum tres classes: sacerdotes, agricolae, milites. Vestitus.

Cap. XLVI. Militum apud Panchaeos usus. Sacerdotum habitus. Oriundi e Creta sacerdotes. Alia insulae memorabilia: metalla, ornamenta diis dicata.

Cap. XLVII. Insulae in mari Aegaeo. *Samothrace,* primum Samus appellata e Samo et Thracia colonos accepit. Ingens diluvium.

Cap. XLVIII. Saon reipublicae Samothraciae conditor. Heroes alii, Dardanus, Iasion, Harmonia. Hanc Cadmus uxorem duxit, dum Europam investigans insulam transibat.

Cap. XLIX. Cadmi nuptiis dii primum praesentes aderant, laeta munia subeuntes et munera offerentes. Iasion Cereri matrimonio iunctus. Adiuncti mythi plures.

ap. L. *Naxus* insula, olim Strongyle dicta. Primi coloni Thraces, quos Butes patria pulsus eo duxerat. Mulieres, quarum erat penuria, aliunde raptae. Nobilissimae Coronis, Iphimedia, Pancratis. Post Buten Agassamenus rex.

Cap. LI. Otus et Ephialtes Naxi insulae imperio potiuntur, imposito illi Diae nomine. Deinde Cares insulam occuparunt, quorum ab rege Naxo Naxus est appellata. Hic Theseus Ariadnen reliquit Bacchi minis perterritus.

Cap. LII. De Baccho in Naxo insula nutrito, qui cum opibus aliis tum vino praestantissimo insulam auxit.

Cap. LIII. *Syme* insula. Coloni diversis temporibus diversi.

Cap. LIV. *Calydna* et *Nisyrus*.

Cap. LV. *Rhodus*. Eius primi incolae Telchines Neptunum nutriverunt, artes nonnullas invenerunt primique deorum statuas et simulacra fecerunt, magicas artes exercuerunt. Neptunus Haliam duxit, unde cum aliis liberis Rhodus nata, a qua insula nomen habet. Mythica alia de Venere, insulae aditu prohibita. Halia a filiis stuprata.

Cap. LVI. Telchines diluvium praesagientes Rhodo discedunt. Sol Rhodi amore captus insulam servat. Heliadae.

Cap. LVII. Heliadae astrologiam, artem nauticam aliasque artes excoluere. Dissipati litteras et artes divulgarunt. Ochimus natu maximus Rhodi principatum obtinuit.

Cap. LVIII. Danai et Cadmi in Rhodo adventus, et ab hoc relicta monumenta litteraria. Rhodus serpentibus vastata a Phorbante liberata.

Cap. LIX. Althaemenes Creta relicta, ut fato destinatam patris Catrei caedem evitaret, in insulam Rhodum concedens, inscius patrem occidit. Tlepolemus Herculis filius Argis profugus Rhodum petit, deinde rex creatus bello Troiano interfuit.

Cap. LX. Rhodo obiecta *Chersonesus Cariae*. Hanc 5 Curetes e Creta advecti occupant. Cyrnus ab Inacho missus urbem sui nominis exstruit.

Cap. LXI. Triopas exciso Cereris nemore Thessalia profugus in Cnidiam venit partemque Cariae occupat.

Cap. LXII. Hemitheae Staphyli filiae fanum in Castabo Chersonesi. Mythus de Staphyli tribus filiabus.

Cap. LXIII. Templum Hemitheae communi religione servatum et locupletatum. Eius deae in homines beneficentia.

Cap. LXIV. *Creta*. Antiquissimi incolae Eteocretes. Rex Cres. Dii in insula nati. Idaei Dactyli horumque artes et inventa. Horum discipulus Orpheus, progenies Hercules, ab Alcmenae filio diversus.

Cap. LXV. Curetes rei pastoritiae, mellificii pluriumque artium inventores. Iovis educatores.

Cap. LXVI. Titanes. Urani Terraeque sex filii et quinque filiae. Saturnus.

FRAGMENTA LIBRI SEXTI.

Fr. II. Ex prooemio. Euemeri doctrina de natura deorum. Sequebantur Homeri et Hesiodi et Orphei de diis narrationes.

Fr. III. Xanthus et Balius Titanes. (Ceterum in medio relinquendum utrum haec spectent ad Titanomachiam an ex Pelei vel Achillis historia deprompta sint.)

Fr. IV. Iuppiter post devictos Titanes coronatus.

Fr. V. Picus s. Iuppiter in Creta sepultus.

Fr. VI. Coloniae ex Graecia Antiochiam ad Orontem missae.

Fr. VII. Castor et Pollux propter virtutem divinos post mortem honores consecuti. Deinde ex Aeoli posteritate memorantur: (2) Epopeus impius rex Sicyoniorum. — (3) Sisyphus, vir astutus et fatidicus. — (4) Salmoneus, deorum contemptor. — (5) Eius filia Tyro. — (6) Admeti et Alcestidis pietas. — (7) Melampus Apollini carus. — (8) Quot annis steterit regnum Argivorum. (Hoc fortasse petitum e libro septimo, ubi Heraclidarum reditu Argivorum regnum dissolutum dixit.)

FRAGMENTA LIBRI SEPTIMI.

(Inde a Troiae excidio usque ad Olympiadem primam; 1183—776 a. Chr.)

Fr. I. Homerus et Thebani et Troiani belli temporibus floruit ex sententia Dionysii (Scytobrachionis) Mytilenaei, quem in rebus mythicis Diodorus prae ceteris ducem sequi solet. (Hunc locum fragmento assignavi incertus haerens utrum ad septimum an ad sextum librum pertinuerit.)

A. CHR. POST TROIAM CAPTAM.

1180. || 3. Fr. Ib. Aegialea. Diomedis fuga. — II—IV. Aeneae fuga et pietas. Aeneas Latinorum regnum accipit anno ab eversa Troia tertio; fato functus divinos honores adipiscitur. Filius eius Ascanius Albam condit. Reges Albani usque ad Romam conditam recensentur.

Fr. V. Meschela in Libya a Graecis Troia huc delatis conditur.

1123. || 60. Fr. VI. Thessalus Thesprotius regionem occupat, quae nunc Thessalia de nomine eius vocatur.

1103. || 80. Fr. VII. Heraclidarum reditus.

Fr. VIII. Lacedaemoniorum reges usque ad Olymp. 1 recensentur.

1073. || 110. Fr. IX. Principum Corinthiorum inde ab Alete usque ad Cypselum tyrannum recensus.

(Migratio Aeolica. Cuma in Asia a Cleua et

P. T. Malao conditur circa a. 130 post Troiam captam. In idem ferme tempus (131 post Troiam sec. Euseb.) incidunt origines Cumae in Italia. Cuius urbis fata paucis Diodorus comprehendit. Hinc memoratur:)

Fr. X. Aristodemus Malacus, Cumanorum tyrannus.

Fr. XI. Creta Lacedaemoniorum et Argivorum coloniis frequentata.

Fr. XII. Cyclades insulae a Caribus occupatae et relictae.

Fr. XIII. Catalogus populorum, qui maris imperium tenuerunt. (Videri potest Eusebius haec ex compluribus Diodori libris excerpta in unum congessisse; at refragantur tempora singulorum populorum imperiis attributa. Quare omnia uno eodemque loco Diodorum proposuisse, eaque ex auctore, qui aliam quam Apollodorus chronologiam secutus, petiisse staduendum est. Igitur ubi de Aeginetarum potestate maritima verba fecit, ceterorum populorum, qui ante Aeginetas inde ab Troianis temporibus classe polluerant, recensum instituerit. Quem in his auctorem secutus sit nescio; vulgo de Castore cogitant; perperam.)

299. Fr. XIV. Lycurgi virtus et de Spartanorum republica merita.

Fr. XIV a, b, c. Temenus et Argivi.

Fr. XV. XVI. Caranus et ceteri Macedonum reges.

Fr. XVII. Oraculum Perdiccae datum.

FRAGMENTA LIBRI OCTAVI.

(Ab Olymp. I usque ad Solonis tempora.)

OLYMP.

1, 1. Fr. I. Elei sacrosancti habentur a Graecis universi.

Fr. II. Hic locus Rheam Silviam, Vestalem, matrem Romuli et Remi, spectat.

Fr. III. Numitor et Amulius. Romuli et Remi iuvenilis aetas.

7, 2. Fr. IV. Romulus et Remus de urbe condenda auspicia capientes; Roma condita; Remus a fratre occisus.

9, 2. Fr. V. (*Belli Messeniaci primi* (*Ol.* 9, 2, 14, 1; a. C. 743—724) *pars prior.*) De caussis belli.

736. || 16, 1. Fr. VI. Virginem ex Aepytidarum gente pro patriae salute mactari iubet oraculum.

734. || 11, 3. Fr. VII. VIII. De Archiae (Syracusarum conditoris) amoribus.

Fr. IX. Agathoclis in aede Minervae exstruenda fraus. (Haec narrationi de ortu Syracusarum data occasione intexta esse ordo docet fragmentorum.)

730. || 12, 3. Fr. X—XII. (*Belli Messeniaci primi pars altera.*) Cleonnis et Aristomenes Messenii de virtutis praemio litigantes.

726. || 13, 3. Fr. XIII. Spectare haec videntur ad exhortationem, qua dux Lacedaemoniorum milites ob oraculum Messeniis datum animis deficientes ad pugnam strenue ineundam excitaverat. — (2) Victi Lacedaemonii oraculum consulunt.

714. || 16, 3. Fr. XIV. Numa Pompilius, rex pacis amantissimus, Pythagorae discipulus, legislator.

Fr. XV. Sententiae ex narratione de Numa Pompilio rege excerptae.

711. || 17, 2. Fr. XVI. Medorum rex Deioces, vir iustitia insignis.

710. || 17, 3. Fr. XVII. *Urbes in Italia a Graecis conditae.* Oracula Myscello data *Crotonis* conditori (Ol. 17, 3; a. C. 710 sec. Timaeum, ex quo plurima in hac historiae parte Diodorus hausit; Ol. 18, 1; a. C. 708 sec. Euseb.) (*Sybaris* sec. Euseb. eodem anno quo Croton condita. Post origines urbis incrementa eius exposuit. Huc pertinent:)

Fr. XVIII—XX. De luxu et mollitie Sybaritarum.

708. || 18, 1. Fr. XXI. *Tarentum* ab Epeunactis conditur (Ol. 18, 1; a. C. 708 Euseb.)

695. || 21, 2. Fr. XXII. Hippomenis, Atheniensium archontis decennalis, in filiam atrocitas. (Sec. Eusebium Hippomenes magistratum gessit a. 14, 3—16, 4; a. C. 722—712. Diodorum aliter statuisse apparet, quamquam calculi eius accurate subduci nequeunt. Verum, nisi egregie fallor, Diodorus Hippomenem 17 vel 15 annis posteriorem fecit quam Eusebius.)

690. || 22, 3. Fr. XXIII. *Gela* ab Entimo et Antiphemo condita. (Ol. 22, 3, a. C. 590. Euseb. Arm. Venet.; Ol. 23, 1, a. C. 688. Euseb. Arm. Mediol.). — (2) Chalcidenses *Rhegium* condunt (O. 24, 1, a. C. 684.)

(*Locri* conditae Ol. 24, 2, a. C. 683, sec. Euseb. Hieron. Ol. 26, 4, a. C. 637 sec. Euseb. *Arm.* Huc pertinet:)

683. || 24, 2. 4; De severa apud Locros iustitiae cura. Conf. Plutarch. π. πολυπραγμ. c. 8. Timaei fr. 66 sq.

673. || 26, 4. Fr. XXIV. Oraculum de centum annorum tyrannide Sicyoniis datum. Conf. Aristot. Polit. V, 9, 21. (circa Ol. 26, 4, a. C. 673.)

Fr. XXV. Tullo Hostilio regnante (inde ab Ol. 26, 4; a. C. 673) ruptum Romanorum cum Albanis foedus.

Fr. XXVI. Tullus Hostilius ius constituit, quo bella indicerentur. Conf. Cic. de Rep. II, 17.

634. || 36, 3. Fr. XXVII. (*Bellum Messeniacum secundum.*) Lacedaemonii ab Atheniensibus belli ducem petere oraculo iubentur. — (2) Tyrtaei ducis instituta. — (Quod tempora belli attinet, Diodorus proxime accessisse videtur ad calculos ap. Eusebium servatos, ubi Messeniorum defectio assignatur Ol. 36, 3, a. C. 634 in cod. Arm.; Ol. 35, 4, a. C. 637 ap. Hieronymum; Tyrtaeus Ol. 37, 1, a. C. 632 in cod. Arm.; Ol. 36, 4, a. C. 633 ap. Hieron.)

Fr. XXVIII. Cum Tyrtaeo componitur Terpander civiles Lacedaemone seditiones carminibus suis placans.

31. || 37, 2. Fr. XXIX. Cyrene a Batto condita (Ol. 37, 2; a. C. 631). Ad historiam urbis, quam hac occasione auctor percensuit, pertinent:

Fr. XXX. De Arcesilao, Eudaemonis filio, cui *Χαλεποῦ* cognomen; ac deinde: (2) de Demonacte Mantinensi, qui sub regno Batti III. *Χωλοῦ* dissidia Cyrenaeorum composuit.

6. || 41, 1. Fr. XXXI. L. Tarquinius Priscus (Ol. 41, 1—50, 2; 616—589.)

2. || 42, 1. Fr. XXXII. Locrensium de auxilio adversus Crotoniatas Spartam missa legatio (ante pugnam ad Sagram; circa Ol. 42; a. C. 612.)

FRAGMENTA LIBRI NONI.

Fr. I. Solonis indoles, mores, legislatio. — Sequuntur quae sapientiam viri uberius demonstrent:

Fr. II. Responsa, quae Croeso dedit. — (5) Eius de athletis iudicium.

Fr. III. Historia de tripode aureo, quem Soloni, utpote viro sapientissimo destinatum, hic Apollini dedicavit. (Res iterum tangitur in Biantis historia, c. XIII. 2.)

A. C. || Ol. Fr. IV. Solonis contra Pisistratum consilia.
quoque repetitur ubi ad Pisistrati tempo
ctor devenit, fr. XXI.) Adiungitur de c
sapientibus narratio:
Fr. V—VII. De Anacharsi et Mysone, qu
septem sapientum collegium cooptarunt, r
Periandro (ad quem refer fr. V, 1).
Fr. VIII—X. De Chilone.
Fr. XI, XII. De Pittaco. - De Biante.
Fr. XIII—XV. De Milone Crotoniata et P
mante Scotussaeo, inutiliter robore vale
quum ingenio destituti essent. (Haec ex
de sapientibus loco desumpta. — Absoluta
nis laudatione, in qua quaecunque pro
inservirent, nulla temporum ratione habit
ctor congessit, redit ad seriem historiae.

591. || 47, 2. Fr. XVI. Oraculum Graecis datum Cirrha
sidentibus. (circa Ol. 47, 2; a. C. 591,
Diodori mente statuendum puto.)

586. || 48, 3. Fr. XVII. Solon archon quadraginta sept
nis post Draconem legislatorem. (Vulgo 3
tum annorum intervallum statuunt, Solonis
chontis magistratum collocant Ol. 46, 3, a.
Hoc si tenes, Draconis annus foret 624, at
Diodori numero, 641 a. C. — Neque tam
Diodorum statuisse pro certo contenderim
conem sine dubio posuit a. 633 (17 anni
650), ideoque Solonem a. 586. Cur ita c
subducendos putem explicabo in Frag
Chronographorum.)
Fr. XVIII. Civium ordines constituens
Aegyptios imitatus est.

569. || 52, 4. Fr. XIX. XX. Phalaridis taurus aeneus,
perniciosus (Ol. 52, 4—56, 4; 569—553 a

560. || 55, 1. Fr. XXI. Solon Pisistrati adversarius.
Fr. XXII. XXIII. Cyrus Medis devictis Pe
regnum condit.
Fr. XXIV. Cyri et Astyagis indoles.
Fr. XXV. Croesus quam meditatus erat a
insulas expeditionem omittit.
Fr. XXVI. XXVII. Croesi cum sapientibu
ciae colloquium.
Fr. XXVIII. Aesopi effatum.
Fr. XXIX. Atys Croesi filius, ab Adrasto n

553. || 56, 4. Fr. XXX. Phalaridis dictum.

550. || 57, 3. Fr. XXXI. Croesi percontatio oraculi D
(Ol. 67, 3, a. C. 550.) (4) Cyrus legato
ad Croesum. Datum iis responsum.

A.C. ‖ Ol. Fr. XXXII. Croesus ab Eurybato proditur.
546. ‖ 58, 3. Fr. XXXIII. Sententia Eurybati scelus spectans. — (2) Oraculum Croeso datum de filio voce capto. (Fragmentum petitum ex narratione de Sardibus expugnatis Ol. 58, 3, a. C. 446.)
Fr. XXXIV. Cyri in Croesum humanitas.
Fr. XXXV. Harpagi dictum de Graecis Asiaticis sero cum Cyro foedus iuncturis.
Fr. XXXVI. Lacedaemonii Cyrum Graecis in Asia civitatibus abstinere iubent. Cyri responsum. — (2) Lacedaemoniis Arcadiam occupaturis datum oraculum.
537. ‖ 60, 4. Fr. XXXVII. Pisistrati de osculo filiae in solemni pompa dato scomma. (circa Ol. 60, 4, a. C. 537.)

FRAGMENTA LIBRI DECIMI.

535. ‖ 61, 2. Fr. I. Servii Tullii cum Tarquinio rixa et caedes.
Fr. II. Servius Tullius quamdiu regnaverit.
(Fr. I et II fortasse melius ad librum nonum referuntur.)
533. ‖ 61, 4. Fr. III. Pythagoras sapientia clarus, archonte Thericle. — (4) Eius in Pherecydem praeceptorem pietas. — (5) Pythagoreorum regula quaedam.
Fr. IV. Cliniae ei obtemperantis exemplum; alterum Phintiae et Damonis.
Fr. V—X. Pythagorae doctrinae capita nonnulla.
Fr. XI. Pythagoreorum sectae interitus per Cylonis in eam odium. — (2) Lysidis Pythagorei, Epaminondae magistri, virtus. — (3) Historiae; severae hominum iudicis, utilitas. (Epiphonema, ut videtur, narrationis de Pythagoreis.)
Fr. XII. Cyrus devictis Babyloniis orbis terrarum imperium affectat.
525. ‖ 63, 4. Fr. XII. Cambysae indoles. (2) Eiusdem in Amasis cadaver nequitia et adversus templum Ammonis expeditio.
Fr. XIV. Libyum et Cyrenaeorum ad Cambysen Aegypti dominum legatio.
Fr. XV. Polycratis latrocinia maritima. (4) Eius in Lydos fugitivos perfidia.
514. ‖ 66, 3. Fr. XVI. Pisistrati filii; Hipparchus occiditur. (4) Laus Aristogitonis.
Fr. XVII. Zeno Nearchum tyrannum ulciscitur (Aristogitonis occasione eius mentionem fecisse videtur *Diodorus*, quem Zenoni comparat etiam

d*

A.C. || Ol. Diogenes Laert. IX, 26, vel occasione Leae
meretricis, quae ne socios Harmodii et Ari
gitonis proderet, linguam, sicut Zeno, sibi
mordit.)

510. || 67, 3. Fr. XVIII. Dorieus Heracleam in Sicilia co
(circa Ol. 67, 3, a. C. 510).

509. || 67, 4. Fr. XIX. Megabyzus Zopyrus Babylonem dolo
pit. (5) Darius expeditionem in Europam pa
(6) Tyrrheni metu Persarum Lemnum relinqu

509. || 67, 4. Fr. XX. XXI. Lucretiae mors.
Fr. XXII. Tarquinii scelera et Bruti callidi

509. || 67, 4. Fr. XXIII. Sybaritae a Crotoniatis proelio
duntur.

506. || 68, 3. Fr. XXIV. Herodoti mirabilia narrandi mos.
Athenienses Boeotis et Chalcidensibus fug
Chalcidem occupant (circa Ol. 68, 3; a. C.
Conf. Herodot. V. 77.
Fr. XXV. Caribus de auxilio a Milesiis co
Persas petendo percontantibus oraculum
responderit. (Conf. Demonis fr. 10, Her
V. 120.) Quae sequitur sententia spectare
detur Graecorum in Asia contra Persas foe
— (2) Hecataeus Milesius ad Artaphernen l

494. || 71, 3. tus missus (Ol. 71, 3; a. C. 494.)

491. || 72, 2. Fr. XXVI. Datis legationem Athenas ut P
se dederent mittit.

491. || 72, 2. Fr. XXVII. Hippocrates Gelensium tyrannu
racusas occupat (Ol. 72, 2, a. C. 491.) (3) T
Agrigentinus.
Fr. XXVIII. Gelo Syracusanus puer quum e
mirabiliter servatus.
Fr. XXIX. Cimon Miltiadis patris multam i
recipit. (2) Dux optimus.
Fr. XXX. Cimon sororem Elpinicen ux
habet.
Fr. XXXI. Themistocles Cimonem divite u
conciliata vinculis liberat.

481. || 74, 4. Graecorum ad Gelonem legatio de auxilio c
Persas (Ol. 74, 4; a. C. 481). Sequuntur se
tiae ex narratione de bello Medico deprom

LIB. XI.

Cap. I. Nullo, ut alias solebat, praemisso p
mio transitum ad novum librum parat D
rus, ab expeditione Xerxis in Graeciam
diendum et usque ad Atheniensium expediti

| Ol. in Cyprum continuandum. Initium huius periodi Olymp. 75. I. Belli suasor Mardonius: socii Carthaginienses, quorum apparatus bellicus describitur.

| 75, 1. Cap. II. Xerxes tribus annis ante et ingentes copias terrestres iam a patre collectas et naves longas 1200 paraverat. Ipse Susis Sardes movit, praemissis in Graeciam praeconibus, iuncto ponte Hellesponte, perfossoque monte Athone. Duces Graecorum Synetus Lacedaemonius et Themistocles Atheniensis; sed populi multi ultro ad Persas defecerant.

Cap. III. Graeci defectionis infamia notati recensentur. Interea Xerxes copias per pontem in Thraciam ductas et apud Doriscum collectas lustravit. Navium copiarumque et terrestrium et navalium numerus.

Cap. IV. Graecorum copiae duce Leonida Persis ad Thermopylas oppositae.

Cap. V. Ad Acanthum urbem progressus Xerxes Graecos ad Thermopylas obstantes nuntiis evocat, ut abiectis armis discedant, sed superbum Leonidae responsum fert.

Cap. VI. Contemta Demarati Lacedaemonii admonitione Xerxes Medos impetum facere in Graecos iubet.

Cap. VII. Xerxes Persas qui immortales vocantur in Graecos mittit; sed ingenti caede repulsi.

Cap. VIII. Tertio proelio victi Persae. Tandem Trachinius quidam per montana viam monstrat, quod per transfugam Leonidas comperit.

Cap. IX. Dimissis reliquis Leonidas cum solis Spartanis hosti restitit.

Cap. X. Spartani omnes fortiter pugnantes, caesaque magna Persarum multitudine, occubuere.

Cap. XI. Laudes iustae Spartanis vindicatae.

Cap. XII. Transitu Xerxes rex potitur, quo facto navalis etiam pugna initur. Classis Graecorum ad Artemisium duce Eurybiade, auspiciis Themistoclis, Persas adoritur. Pugna nocte interrupta; victoria dubia.

Cap. XIII. Oborta tempestas Persarum classi magnam infert stragem.

Cap. XIV. Terrestri itinere Xerxes a Thermopylis usque in Atticam progressus omnia vastat.

Cap. XV. Graecorum consilia diversa de ineunda pugna navali. Aptissimum locum ad Salaminem esse Themistocles censet.

A. C. || Ol. Cap. XVI. Pavor Graecos occupat et in Pelop
nesum convertit, quam muro muniunt.
Cap. XVII. Themistocles Xerxem falso nuntio d
cipit, et ad pugnam navalem exoptato loco co
mittendam impellit, clam accepto per Iones
ipsorum defectione nuntio.
Cap. XVIII. Pugna committitur ad Salamine
Cap. XIX. Graeci insignem consequuntur vict
riam. Rex metuens ne Graeci mari potiti a
rupto ponte reditum intercluderent, inopinato
regnum revertitur, relicto in Graecia Mardon
Cap. XX. Carthaginienses e foedere cum Per
facto Amilcare duce bellum contra Graecos
Sicilia movent. Eorum terrestres et naval
copiae in Siciliam transvectae. Himera primu
obsessa.
Cap. XXI. Gelo Syracusarum princeps Himere
sibus auxilio venit.
Cap. XXII. XXIII. Gelo stratagemate usus sim
incendit hostium classem unaque Amilcarem c
truncat, simul proelio pedestrem exercitum
internecionem caedit. Gelonis encomium.
Cap. XXIV. Summa consternatio civitatem C
thaginiensium occupat.
Cap. XXV. Gelo militum virtutem praemiis orn
captivorum autem incredibilem multitudinem
ter socios distribuit, quorum servitio multa op
publica perficiuntur.
Cap. XXVI. Gelo in ipsos hostes mitis et cleme
Carthaginiensibus aequas pacis conditiones c
cedit. De praeda templa vel exstruit vel
ornat. Obiter commemoratur Pindari aetas.
479. || 75, 2. Cap. XXVII. Persarum classis circa Cumam, n
apud Samum subsistit. Inter Athenienses et L
cedaemonios simultates acerrimae.
Cap. XXVIII. Graecorum dissidiis in sua c
moda uti conatur Mardonius; sed spe vana
ceptus incursionem facit in Atticam, et om
caede atque incendio implet.
Cap. XXIX. Graecorum de republica tuenda c
munia consilia. Aristides et Pausaniascome
Cap. XXX. Ad Plataeas Graeci proelium comn
tunt.
Cap. XXXI. XXXII. Proelii ad Plataeas descrip
Cap. XXXIII. Post victoriam Plataeensem s
lia distributa, victoriae monumenta posita, vi
tis praemia, defectionis supplicia.
Cap. XXXIV. XXXV. Classi Graecorum praef

| Ol. Leotychidas et Xanthippus ob Graecos Asiam tenentes in libertatem vindicandos pugnam navalem experiri constituunt. Quamvis ignari Graeci rerum ad Plataeas actarum pronuntiari iubent Persas esse victos

Cap. XXXVI. Pugna navalis ad Mycalen commissa eodem die quo apud Plataeas pugnatum est describitur. Persae in fugam acti.

Cap. XXXVII. Mycalensis pugna bellum Medicum finiit, per duos annos gestum. Commemoratur Herodotum usque ad hanc pugnam opus perduxisse, et Sp. Cassium Romae capitis damnatum esse.

|| 75, 3. Cap. XXXVIII. In Sicilia recuperata pace Gelo civitatem pacis artibus, h. e. legibus et institutis utilissimis, recreat et auget. Mox moritur, successore constituto Hierone, fratre natu maximo.

Cap. XXXIX. Inter Athenienses et Lacedaemonios novae contentiones ob refecta Athenarum moenia oriuntur. Themistoclis fraude elusi Lacedaemonii.

Cap. XL. De rebus Romanorum notitia.

|| 75, 4. Cap. XLI. XLII. Themistocles, cuius maxima apud omnes auctoritas erat, ad amplificandam patriam praeter Phalereum portum, qui angustior erat, *Piraeeum* construere suadet.

Cap. XLIII. Themistocles singulari prudentia cavet ne Lacedaemonii coeptis suis adversentur.

Cap. XLIV. Lacedaemoniorum iussu Pausanias dux cum classe in Cyprum insulam et Hellespontum profectus ad liberandas civitates adhuc Persarum praesidiis occupatas. Sed captus praemiorum regiaeque filiae spe proditionis consilia fovet, moresque Persicos sectatur.

Cap. XLV. Proditio Pausaniae qua ratione fuerit cognita et punita.

Cap. XLVI. XLVII. Scelus Pausaniae et virtus Aristidis comparantur.

|| 76, 1. Cap. XLVIII. Mortui h. a. Leotychidas Spartanorum rex, cui Archelaus successit, et Anaxilaus Rhegii et Zancles tyrannus. Inter Hieronem et fratrem Polyzelum gravissimae inimicitiae, quae Theronis studio reconciliantur.

Cap. XLIX. Naxios et Catinenses Leontium migrare Hiero iubet, receptis novis e Peloponneso colonis.

|| 76, 2. Cap. L. Lacedaemonii indignantes penes Athe-

A. C. || Ol. nienses maris imperium esse, ipsorumque re
claudam factam, de bello inferendo cogit
Hetoemaridae studio animi placantur.

474. || 76, 3. Cap. LI. Hiero Cumas auxilia mittit, eamque
bem bello contra Tyrrhenos tutatur.

473. || 76, 4. Cap. LII. Bellum in Italia inter Tarentino
Iapyges.

472. || 77, 1. Cap. LIII. Thero Agrigentinorum princeps
matate et iustitia florens moritur; succedit Tl
sydaeus fil. ob crudelitatem et superbiam on
bus invisus, tandem bello contra Hieronem
feliciter gesto regno pulsus.

471. || 77, 2. Cap. LIV. Lacedaemonii invidia ducti Themi
clem proditionis crimine apud Athenienses
cusant, quasi cum Pausania conspirasset.
Cap. LV. Themistocles innocens ostracismo
tria expellitur. Lacedaemonii eundem comm
Graecorum iudicio damnandum censent.
Cap. LVI. Consultum Themistocli videtur pr
ad Molossorum regem, deinde in Asiam ad
xem confugere.
Cap. LVII. Themistoclis in Asiam iter.
Cap. LVIII. Themistocles in Asia tuto et iucu
vitam exigit, et ipso vitae exitu pietatis in
triam argumentum edit.
Cap. LIX. Themistoclis elogium. Adiicitur u
Buxenti tunc in Italia conditae mentio.

470. || 77, 3. Cap. LX. LXI. Athenienses Cimonem cum e
citu in Asiam mittunt ad recuperandas so
rum urbes, adhuc Persarum praesidiis posses
Hic multis in Caria et Lycia urbibus expug
tis terra marique Persas opprimit.
Cap. LXII. Cimon ingentem praedam conse
tur. Ab hoc tempore Atheniensium respubl.
gentibus opibus aucta.

469. || 77, 4. Cap. LXIII. LXIV. Lacedaemonii cum cre
terrae motibus, tum etiam bello ab Helotibu
Messeniis illato admodum afflicti. Id bel
decem annis continuatum.

468. || 78, 1. Cap. LXV. Inter Argivos et Mycenaeos bel
exortum, his exitiosum. Mycenaei nolebant
Argivorum imperio esse. Argivi victores ci
in servitutem redegerunt et urbem destruxer

467. || 78, 2. Cap. LXVI. Micythus ob tutelam in Anax
filios sanctissime administratam et redditum
ternum regnum celebratur. Eo anno Hiero n
tuus, quem frater Thrasybulus sequitur.

A.C. || Ol. Cap. LXVII. Thrasybuli superbia offensi Syracusani bellum movent.

466. || 78, 3. Cap. LXVIII. Syracusani Thrasydaeum regno eiiciunt, et libertatem usque ad Dionysii dominatum servant. Eo anno Romae primi tribuni plebis creati.

465. || 78, 4. Cap. LXIX. Artabanus satellitum princeps per insidias Xerxem cum prole occidere et regnum occupare conatur. Sed superstes patri fratribusque Artaxerxes patrio regno potitur et parentis caedem ulciscitur.

464. || 79, 1. Cap. LXX. Thasios et Aeginetas deficere conantes imperio subiiciunt Athenienses. Sed plures populi defectionis consilia agitabant, quum Athenienses opibus aucti socios superbia acerbarent. Colonia missa Amphipolin, post ab Edonorum populo oppressa.

463. || 79, 2. Cap. LXXI. Artaxerxis cura in puniendis paternae caedis reis et ordinanda republ. versatur. Interea Aegyptii rerum novarum in Persis certiores facti a Persis deficiunt et Inarum regem creant, iuncta cum Atheniensibus societate. Artaxerxes vero illos domare parat.

Cap. LXXII. Sicilia post exactos reges laetior. Sed peregrini a Gelone in civitatem recepti quum magistratibus excluderentur, novis tumultibus remp. perturbant.

462. || 79, 3. Cap. LXXIV. Bellum ab Artaxerxe Aegyptiis illatum duce Achaemene. Athenienses foedere Aegyptiis iuncti Persas proelio vincunt, et usque ad Album murum pellunt. Lacedaemonii a Persis advocati auxilio venire recusant.

461. || 79, 4. Cap. LXXV. Artabazus et Megabyzus novis copiis Aegyptum adeunt, sed itinere et exercendo milite annum transigunt.

Cap. LXXVI. Tumultus per Siciliae urbes continuati, ac tandem victis peregrinis sedati.

460. || 80, 1. Cap. LXXVII. Aegyptii adventu novi exercitus perterrefacti cum Persis in gratiam redeunt, relictis Atheniensibus sociis. His tamen Persae salvum in patriam reditum concedunt. In Graecia tum Ephialtes quidam seditionem in Areopagum movit.

459. || 80, 2. Cap. LXXVIII. Bellum in Graecia Atheniensium cum Corinthiis, Epidauriis et Aeginetis. Deucetius Siculorum rex condita urbe Menaeno et expugnata Morgantina clarus.

458. || 80, 3. Cap. LXXIX. Corinthiorum et Megarensium m· tuae de finibus controversiae, pugnae et pop· lationes. Megarenses, Atheniensium auxiliis su· tentati, victores. Phocensium adversus Dor· bellum, quos Lacedaemonii defendunt.
Cap. LXXX. Bellum inter Lacedaemonios · Athenienses oritur.

457. || 80, 4. Cap. LXXXI—LXXXIII. Thebani copias su· iungunt Lacedaemoniis, quorum auctoritate ami· sam Persico bello dignitatem reparare cupiun· Atheniensium dux Myronides de utrisque, rep· titis proeliis, victor Athenas redit.

456. || 81, 1. Cap. LXXXIV. Tolmides praefectus classi Att· cae, Myronidae gloria excitatus, ipsam Laconia· adit, antea nemini tentatam, eamque populatu·

455. || 81, 2. Cap. LXXXV. Dum Tolmides in Boeotia vers· tur, Pericles cum 50 triremium classe Pelopo· nesum invadit.

454. || 81, 3. Cap. LXXXVI. Cimonis opera quinquennales i· duciae factae inter Athenienses et Lacedaem· nios. Sicilia bello inter Segestanos et Lilybaeo· tum aliis dissidiis internis, Tyndaridae aliorun· que factionibus turbata.
Cap. LXXXVII. Ad opprimendam regnandi lib· dinem Syracusani instar ostracismi Attici pet· lismum adhibuere.

453. || 81, 4. Cap. LXXXVIII. LXXXIX. Repetita mentio i· cursionis a Pericle in Peloponnesum factae. V· c. 85 Tolmides in Euboeam abit. Sicilia T· rhenorum latrociniis perturbata. Syracusani co· tra Phayllum et post hunc Apellen Tyrrheni· bellum inferre iubent, qui Corsicam et alia lo· vastat. Ducetii de Siculorum barbarorum repu· merita. Exstructa ab eo nova urbs Palice, pro· fanum Palicorum. Crateres ignibus et aquis · lidis memorabiles.
Cap. XC. In Italia Sybaris instaurata. (*Res a· 452 exciderunt.*)

451. || 82, 2. Cap. XCI. Ducetius variam fortunam expert· Primo Aetnam occupat et Agrigentinos proe· fundit; deinde proelio ipse fusus ne inter s· quidem tutus est.
Cap. XCII. Ducetius supplex ad Syracusa· confugit, qui misericordia commoti eum Cor· thi victu sustinuerunt.

LIB. XII.

A.C. || Ol.

Cap. I. II. Prooemio Diodorus recens factis illustrat, quod usu vulgari cognosci potest, res pessimas saepe exitu et eventu optimas fieri. Namque bellum Persicum, quod Graeciae interitum fuisset minatum, ad eius universae, ac praesertim Atheniensium incrementa, opes et florentissimum statum, maximam habuisse vim. Inde ab eo tempore per proximos 50 annos propter opum abundantiam bonas artes esse excultas, artiumque et doctrinarum studia, praesertim philosophiam, eloquentiam, remque militarem inter Athenienses maximopere floruisse.

450. || 82, 3. Cap. III. Post bellum pro Aegyptiis infeliciter gestum [conf. XI, 77.] novum bellum pro Graecorum in Asia libertate Persis inferunt Athenienses. Cimon, classi praefectus, Persas in Cypro adoritur (unde bello nomen Cyprio inditum), et proeliis aliquoties fundit.

449. || 82, 4. Cap. IV. Athenienses Persas in Cypro et Salamine ita premunt ut pacis conditiones petant. Pacis conditiones, quibus finitum bellum.

448. || 83, 1. Cap. V. Megarenses ad Lacedaemonios deficientes ab Atheniensibus in ordinem redacti.

447. || 83, 2. Cap. VI. Lacedaemoniorum incursio in Atticam. Proelio victi ad Coroneam Athenienses. Pro redimendis captivis omnes Boeotiae urbes ipsis ademptae.

446. || 83, 3. Cap. VI. Multae civitates post acceptam cladem ab Atheniensibus deficiunt. Euboea duce Pericle sub imperium redacta. Inde in 30 annos induciae factae.

Cap. VIII. Eodem tempore in Sicilia bellum inter Syracusanos et Agrigentinos exarsit ob Ducetium regulum, quem Syracusani inconsultis Agrigentinis dimiserant; quo facto is cum magna hominum turba in Siciliam redierat, novas sedes quaerens.

Cap. IX. X. In Italia Thurium condita hac occasione: urbs Sybaris ob civitatem incolis nimis auctam 500 cives opibus exutos urbe expulerat, qui Crotonem confugiunt. De his auctore Pythagora in fidem receptis Sybaritae bellum movent, Milone duce fusi. Inde urbs Sybaris excisa Ol. 67, 3. Exsules ab Atheniensibus adiuti post 58 annos *novam* coloniam eo deducunt, et prope

A.C.	Ol.	
		Sybarin deletam, ad fontem Thurium, Thuri condunt.
		Cap. XI. Discordia inter cives exorta, caesis tiquis Sybaritis novi coloni remp. melius inst unt, sumpto Charonda legislatore.
		Cap. XII. Charondae legum specimina.
		Cap. XIII. Charondas litterarum praecipuam ram habet. Litterarum laus.
		Cap. XIV. Loca poetarum, quibus Charondae ges celebrantur.
		Cap. XV. Charondae leges de tutela orphanor
		Cap. XVI. Leges Charondae in milites ignavos capitis reos.
		Cap. XVII. XVIII. Leges temere innovandi co tus a Charonda repressi. Novatarum legum exe pla: primum, si quis oculo alterum privave alterum exemplum, lex de divortiis, tertium, de orphanis.
		Cap. XIX. Charondae mors voluntaria.
		Cap. XX. Historia alius legislatoris adiungit Zaleuci Locrensis. Legum eius fundament religio et animus purus. Leges insigniores.
		Cap. XXI. Zaleuci nonnullae aliae leges rec sentur.
445.	83, 4.	Cap. XXII. Sybaritarum ad Traentem fl. fu inde post plurium annorum moram a Bruttiis pu In Graecia Athenienses in recuperatam Euboe Hestiaeis eiectis civium coloniam mittunt.
444.	84, 1.	Cap. XXIII. Romae decemviri scribendis legil creati. Thurii et Tarentini mutuo bello se festant.
443.	84, 2.	Cap. XXIV. App. Claudii, qui unus e decemvi erat, libido. Virginii patris pro filia conten Motus in castris.
		Cap. XXV. Orta inter Romanos discordia in stina componitur ita ut tribuni plebis et alter plebe consul creentur.
442.	84, 3.	Cap. XXVI. Leges 12 tabularum. Una pace t omnes populi fruebantur.
441.	84, 4.	Cap. XXVII. Samii de Priene bellum contra l lesios moverunt et ab Atheniensibus defecern Quamvis a Persis adiuti, tamen tandem d Pericle domiti.
440.	85, 1.	Cap. XXVIII. Pericles in oppugnatione prin machinas bellicas adhibuit ab Artemone invent
439.	85, 2.	Cap. XXIX. Ducetio mortuo Syracusani Sicu rum barbarorum urbes occupant ipsamque T nacriam.

A. C. || Ol. Cap. XXX. Belli Corinthiaci usque ad Ol. 86. 2. continuati pro Epidamniis contra Corcyraeos gesti initium et caussae. Romani Volscos bello subigunt.

438. || 85, 3. Cap. XXXI. Campanorum in Italia origines. Archeanactidae in Bosporo Cimmerio regnant: quibus in imperio successit Spartacus. Corinthii a Corcyraeis proelio navali pulsi.

437. || 85, 4. Cap. XXXI. Novi Corcyraeorum apparatus navales. Athenienses coloniam deducunt Amphipolin.

436. || 86, 1. Cap. XXXIII. Athenienses socii Corcyraeorum facti navali proelio Corinthios fundunt.

435. || 86, 2. Cap. XXXIV. Corinthii Potidaeam ad defectionem ab Atheniensibus movent; Perdiccas rex Macedonum vero Chalcidenses. Quo facto Potidaea obsidetur.

Cap. XXXV. Thuriorum in Italia dissidia de civitatis vel coloniae conditore. Archidamus rex Lacedaemoniorum moritur.

433. || 86, 4. Cap. XXXVI. Spartacus rex Bospori moritur. Athenis Meton novam computationem astronomicam enneadecaeteridem dictam divulgat. Heraclea in Italia conditur.

432. || 87, 1. Cap. XXXVII. Atheniensium in proelio apud Potidaeam nobilissima victoria. Ab hac Thucydides historiam exorsus belli Peloponnesiaci per 27 annos gesti, cuius ipse nonnisi 22 annos descripsit.

431. || 87, 2. Cap. XXXVIII. Belli Peloponnesi caussae exponuntur: remotior erat pecunia publica a Pericle in sua commoda expensa, ob quam perturbandae reip. consilia iniit.

Cap. XXXIX. Phidias simulque Pericles furti accusantur. Proxima belli caussa erat Atheniensium in Megarenses decretum, e voluntate Lacedaemoniorum abrogandum.

Cap. XL. Pericles gravissima oratione bellum in Lacedaemonios suadet, et de parato pecuniarum copiarumque apparatu magnifice disserit.

Cap. XLI. Lacedaemonii comparato a sociis auxilio primi inferunt bellum, occupata Plataea urbe Atheniensibus foedere iuncta.

Cap. XLII. Plataeensibus auxiliantur Athenienses. Utriusque partis socii recensentur. Iam Lacedaemonii duce Archidamo rege infestum exercitum in Atticam mittunt; Pericles autem classe infestat Peloponnesum: quo facto sponte abeunt Lacedaemonii.

430. || 87, 3. Cap. XLIII. Atheniensium vastationes in Peloponneso. Brasidae Spartani eximia virtus.
Cap. XLIV. Cleopompum Athenienses cum classe in Locros mittunt, Aeginetas terra expellunt, Megarensium agros vastant et inde praedam agunt.
Cap. XLV. Lacedaemoniorum altera incursio in Atticam, ob quam omnis turba Athenas confugit; unde pestilentia orta. Ipsos avertit Periclis novus impetus in Peloponnesum. Crimina in Periclem.

429. || 87, 4. Cap. XLVI. Pericles moritur. Ei succedit in imperio Hagno, a quo Potidaea obsidetur et capitur.
Cap. XLVII. Phormio classis Atheniensium dux ad Naupactum Lacedaemonios arcet; contra Archidamusin Boeotia Plataeas oppugnat. Xenophon et Phanomachus Athenienses Thraciam, Cnemus Lacedaemoniorum dux Acarnaniam invadunt.
Cap. XLVIII. Phormio pugna navali ad Rhium victor.

428. || 88, 1. Cap. XLIX. Cnemi ducis Lacedaemoniorum in Salaminem et Piraeeum portum expeditio irrita.
Cap. L. LI. Incidit in hoc tempus bellum, quod Sitalces rex Thracum contra Perdiccam regem Macedoniae gessit, ut Amyntam in regnum paternum restitueret.
Cap. LII. Attica tertium a Lacedaemoniis vastata.

427. || 88, 2. Cap. LIII. Leontini in Sicilia a Syracusanis bello petiti Atheniensium implorant auxilium, misso oratore Gorgia, cuius eloquentiae indoles describitur.
Cap. LIV. Athenienses Siciliae occupandae studio incitati Leontinis classem ultro auxilio mittunt; sed res legatione transacta.
Cap. LV. In Graecia Lesbii, qui ab Atheniensibus abalienati in societatem Lacedaemoniorum transierunt, confestim missis copiis subacti.
Cap. LVI. Plataeae a Lacedaemoniis obsessae et post deditionem deletae.
Cap. LVII. In insula Corcyra ingens seditio Atheniensium ope sedata.

426. || 88, 3. Cap. LVIII. Athenienses nova vis morbi adoritur. Pestis caussae referuntur et quae ad placandos deos facta sint.
Cap. LIX. Lacedaemonii quum de novo Atticam invadere cuperent, terrae motibus deterriti sunt. Trachinem nova colonia instaurant et Heracleam nuncupant.

5. || 88, 4. Cap. LX. Classis Atticae duce Demosthene in Leucadem et Acarnaniam expeditio.

Cap. LXI. Demosthenes in Peloponnesum transvectus Pylum occupat et munit: quem locum Lacedaemonii recuperare frustra conantur.

Cap. LXII. Continuant Pyli oppugnationem Lacedaemonii. Brasidae nobilissima virtus.

Cap. LXIII. Lacedaemonii in insula Sphacteria fame coacti se dedunt. Pylus Messeniis tutanda traditur.

Cap. LXIV. In Persia Artaxerxi succedit Xerxes. Aequi in Italia subacti a Romanis. Postumii triumphus et severitas in filium.

424. || 89, 1. Cap. LXV. Nicias classi Atheniensium praefectus Lacedaemoniorum socios infestat, primo adortus Melum insulam; divertit deinde in Oropum et Tanagraeorum regionem; post Corinthum petit, Cythera insulam expugnat, et Peloponnesi agros multos devastat.

Cap. LXVI. Megarenses ob belli taedium ad partes Atheniensium transeunt. Arcem Nisaeam Athenienses vi expugnant.

Cap. LXVII. Brasidas subito impetu Megaram recuperat, Chalcidenses adiuvat, multosque Thraciae populos in societatem recipit. In helotes atrocia Lacedaemoniorum consilia.

Cap. LXVIII. Brasidas Amphipolin et propinqua alia loca occupat.

Cap. LIX. Orta inter Boeotos discordia, dum Athenienses per insidias urbes occupare conantur.

Cap. LXX. Proelium apud Delium committitur, quo Athenienses funduntur.

Cap. LXXI. In Persia Xerxi Sogdianus et huic post 7 menses Darius successit. Hic Antiochus Syracusanus historiam suam finiit.

423. || 89, 2. Cap. LXXII. Scione in Macedonia ad Lacedaemonios deficit, aspernata Athenienses post acceptam cladem; post etiam Menda. Lesbii de patria certant cum Atheniensibus. Horum classis apud Cachetem fluvium deleta. Quibus rebus commoti de induciis faciendis consilia ineunt mox dissipata.

422. || 89, 3. Cap. LXXIII. Delios defectionis reos urbe expellunt Athenienses; simul Cleonem in Thraciae fines mittunt.

Cap. LXXIV. Cleonis et Brasidae acerrimum proelium *apud Amphipolin*, quo uterque impe-

A. C. || Ol. rator cadit, Lacedaemoniorum vero victoria est. Tum *induciae* 50 *annorum* factae (conf. Ol. 91. 3.)

421. || 89, 4. Cap. LXXV. Reliquae Graeciae civitates exclusae foedere, inprimis Argos, Thebae, Corinthus, Elis, de libertate sua anxiae, in Athenienses et Lacedaemonios conspirant. Argivis summa rei permissa.

Cap. LXXVI. Lacedaemoniorum cautiora, Atheniensium duriora consilia. In Italia Campani contra Cumas arma ferunt.

420. || 90, 1. Cap. LXXVII. Delum Athenienses reddunt oraculo admoniti, Pylum reddere recusant: quo nova dissidia orta. Argivi Atheniensibus accedunt; Corinthios Lacedaemonii ad suas partes trahunt. Heracleam in Trachinia Aenianes, Dolopes et Melienses vi occupant, Mecybernam Olynthii.

419. || 90, 2. Cap. LXXVIII. Argivorum in Lacedaemonios bellum, et utriusque populis invitis a ducibus factae induciae.

Cap. LXXIX. Bellum redintegratum in Arcadia. Argivis fusis Lacedaemonii victores abeunt.

418. || 90, 3. Cap. LXXX. Mantinea relicta ab Argivis in ditionem Lacedaemoniorum venit. Inter Argivos seditio oritur. Inter Phocenses et Locros bellum. Phocenses victores. Athenienses per Niciam Cythera et Nisaeam occupant, in urbe Melo adultos trucidant. In Italia Romani in Fidenates bellum gerunt.

417. || 90, 4. Cap. LXXXI. Argivos Lacedaemonii invadunt. Athenienses tutantur.

416. || 91, 1. Cap. LXXXII. Byzantini, Chalcedonii et Thraces in Bithyniam incursiones faciunt. In Sicilia Segestani et Selinuntii de finibus concertant. Segestani proelio victi.

Cap. LXXXIII. LXXXIV. Segestani Atheniensium implorant auxilium. Nicias quidem bellum in Sicilia suspicere dissuadet. Sed auctore Alcibiade Athenienses nihilominus bellum ibi gerere decernunt.

LIB. XIII.

Cap. I. Prooemio declarat historicus operi subtrahenda esse in posterum prooemia, utpote quae rerum annorumque tanta series paucis libris comprehendenda non amplius admittat. Additur annorum ratio.

5. || 91, 2. Cap. II. Decreto in Syracusanos bello Athenienses classem expediunt tribus ducibus, Alcibiadi, Niciae et Lamacho, traditam. Antequam proficiscerentur, una nocte hermae omnes mutilati sunt, cuius facinoris suspicio in Alcibiadem movetur. Navium militumque numerus. Ineunda consilia tum cum Sicilia expugnata fuerit produntur.

Cap. III. Sacris in portu factis Atheniensium classis iter ingreditur. Itineris descriptio usque ad Rhegium.

Cap. IV. Tres Syracusanorum duces, Hermocrates, Sicanus et Heraclides: Siciliae civitates ad societatem invitant, quarum magna est discordia. Athenienses Naxum et Catinam in Sicilia adeunt.

Cap. V. Athenis odium ingens in Alcibiadem ob hermas deiectos exarsit, qui quum primum ad caussam dicendam revocaretur, aufugit Lacedaemonem.

Cap. VI. Athenienses exacto ab Segestanis tributo ad Catinam subsistunt, et inde per insidias magnum Syracusanorum portum, Olympium, vicinaque loca occupant. Tum Diagoras atheus Athenis aufugit. Romani cum Aequis bella habuerunt.

414. || 91, 3. Cap. VII. Syracusani missa legatione a Lacedaemoniis et Corinthiis auxilia impetrant adiuti Alcibiadis precibus. Interea Nicias et Lamachus Syracusas classe obsident, quibus a mediterranea parte Gylippus Lacedaemoniorum dux auxilio venit.

Cap. VIII. Proelio utrinque commisso Athenienses vincunt, sed Lamachus eorum dux perit. Adveniunt Corinthiorum auxilia et nova Lacedaemoniorum. Athenienses quoque pluribus navibus novoque duce Eurymedonte Niciam adiuvant. Alcibiadis impulsu *induciae cum Atheniensibus diremptae* (conf. Ol. 89. 3).

413. || 91, 4. Cap. IX. Lacedaemonii ducibus Agide et Alcibiade Atticam de novo invadunt, Deceleamque castello muniunt; unde bello nomen *Decelico*. Vicissim Athenienses classem in Laconiam expediunt. In Sicilia terra marique pugnatur: terra Syracusani, mari Athenienses vincunt.

Cap. X. Syracusani quum Demosthenem Athenis nova classe adventurum comperissent, priusquam adveniret, Athenienses ad proelium cogunt, novoque usi navium mechanemate ipsos in fugam actos persequuntur.

A. C. || Ol. Cap. XI. Demosthenes Athen. dux superveniens magna classe noctu et ex improviso Syracusas adortus ingenti suorum clade repellitur.

Cap. XII. Ingruente pestilentiae morbo, et Syracusanorum exercitu multis auxiliis aucto, Athenienses de reditu deliberant.

Cap. XIII. Athenienses ob lunae defectum moram facientes novo proelio funduntur.

Cap. XIV. Syracusani victores hostem ad internecionem persequi et copiis navibusque dispositis undique constrictum tenere statuunt.

Cap. XV. Nicias et pedestres et navales copias ab hoste circumventas ad ineundum summum periculum et certamen de salute exhortatur. Tum pugnam ineunt.

Cap. XVI. Pugnae atrocissimae descriptio.

Cap. XVII. Atheniensium tota classis fusa et attrita.

Cap. XVIII. Missis navibus copias pedestri itinere in sociorum urbes ducere constituunt Nicias et Demosthenes. Sed fraude inducti rem propositam differunt.

Cap. XIX. Viis omnibus interceptis Atheniensium milites undique clausi maximam partem caeduntur; reliqui cum Nicia et Demosthene capiuntur. De captivis quid faciendum diversae sententiae. Diocles immanissima suadebat, Hermocrates ad clementiam adhortabatur, praesertim Nicolaus senex.

Cap. XX—XXVII. Nicolai oratio, humanissimi ingenii specimen.

Cap. XXVIII—XXXII. Gylippi Laconis adversaria oratio, summae crudelitatis exemplum.

Cap. XXXIII. Gylippi oratione incitati Syracusani Atheniensium duces trucidant. Reliqui in latomias detrusi. Poena exemti qui litteris erant exculti. Finito bello Diocles Syracusanis novas leges scripsit, severitatisque exemplum in semetipsum edidit.

412. || 92, 1. Cap. XXXIV. Re in Sicilia male gesta ab Atheniensibus multi socii deficiunt; ipsi abrogata democratia remp. 400 viris permittunt. Classis Atheniensium recens coacta ad Oropum a Lacedaemoniis victa. Syracusani Lacedaemoniis auxilia partemque praedae mittunt. Nova reip. Syracusanorum constitutio per Dioclem.

Cap. XXXV. Dioclis elogium.

Cap. XXXVI. Atheniensium res in dies peiores,

. || Ol. praesertim Dario Persarum rege societate iuncto cum Lacedaemoniis.

Cap. XXXVII. Alcibiades prohibito Pharnabazo ne Lacedaemoniis iusto ampliora auxilia conciliaret, patriae gratiam et redeundi veniam consequitur.

. || 92, 2. Cap. XXXVIII. Atheniensium aristocratia auctore Theramene rursus in democratiam transformata. Thrasyllus et Thrasybulus copias Atheniensium apud Samum congregant et instruunt. Lacedaemoniorum classi praeest Mindarus, falsa spe Pharnabazi auxilia ad Miletum exspectans. Dorieus a Lacedaemoniis Rhodum missus ad comprimendam seditionem.

Cap. XXXIX. Classes Atheniensium et Lacedaemoniorum mutuo se insequuntur. Inter Abydum et Sestum commissa pugna navalis.

Cap. XL. Classis Attica victoriam retulit.

Cap. XLI. Lacedaemoniorum classis fusa, insuper tempestate oppressa, ad internecionem venit. Hoc tempore Alcibiades Theramene adhortante in patriam receptus.

Cap. XLII. Alcibiades locum inter imperatores occupat. Antandrii libertatem vindicant. Adiecta notitia historicorum hanc annorum seriem persequentium. Romani in Aequos bellum gerunt.

.0. || 92, 3. Cap. XLIII. Segestani in Sicilia de agro cum Selinuntiis ambigentes Carthaginienses in auxilium vocant.

Cap. XLIV. Syracusanos quum Selinuntii suas partes trahunt, exoritur *bellum Carthaginiense* in Sicilia, gestum ab Hannibale.

Cap. XLV. XLVI. Dorieus e Rhodo redux et Mindarus Atheniensium classi obviam facti novo proelio fusi ad Dardanium.

Cap. XLVII. Euboea a Boeotis contra Athenienses defensa obstructo Euripo. Theramenes Atheniensium imperator quum illud opus impedire non posset, interea insulas hostium exspoliat.

Cap. XLVIII. Bellum intestinum in insula Corcyra atrocissimum.

Cap. XLIX. Archelaus rex Macedonum Pydnaeos rebelles subigit. Interea hostis hostem metuens classem undique cogit.

Cap. L—LII. Attica classis in tres partes divisa Lacedaemonios in insidias adductos ad Cyzicum duplici proelio, quo ipse Mindarus Lacedaemoniorum dux cadit, ita prosternit, ut misso Athe-

A.C. || Ol. nas Endio legato pacem expetant. Endii oratio pro pace impetranda.

Cap. LIII. Reiectis pacis conditionibus Athenienses fortuna elati bellum continuant.

409. || 92, 4. Cap. LIV—LVI. Iam Hannibal advecta classe et expositis copiis bellum in Sicilia urget. Copiarum numerus. Selinus urbs summa vi oppugnata et defensa.

Cap. LVII. LVIII. Selinus capta, incendiis, caedibus, expilatione, stupris, foedata, direpta, excisa. Rei immanis eximia descriptio.

Cap. LIX—LXI. Inde Hannibal movet Himeram, vindictam sumpturus ob avum Hamilcarem ibi priore bello trucidatum patremque exilio multatum. Atrocissima dimicatio subsecuta.

Cap. LXII. Tandem vi expugnata Himera, barbari immani caede grassantur totamque urbem vastant. Hannibal praeda onustus Carthaginem redit.

Cap. LXIII. Hermocrates Syracusanorum olim praetor per factionem in exsilium eiectus, tum a Pharnabazo pecunia adiutus in Siciliam rediit, et agros Carthaginiensibus subiectos depopulatus gratiam popularium recuperavit.

Cap. LXIV. Belli Peloponnesiaci historia continuata. Thrasybulus Atheniensium dux Epheso repulsus Lesbum petit; Theramenes Chalcedonem et Byzantium obsidet; Alcibiades pecuniae vim e Pharnabazi provincia exigit. Pylus, quam Messenii tenebant, a Lacedaemoniis recuperata.

Cap. LXV. Lacedaemonii et Megarenses Nisaeam capiunt Chiumque.

Cap. LXVI. Lacedaemonii ad Chalcedonem proelio victi, Hippocrates eorum imperator caesus. Alcibiadis in Thraciam expeditio; Byzantii obsessio.

Cap. LXVII. Byzantium proditione tandem in Atheniensium potestatem redactum.

408. || 93, 1. Cap. LXVIII. Relicto Byzantii praesidio subactisque Hellesponti urbibus, Atheniensium imperatores cum classe spoliis referta Athenas contendunt. Accepti maximo applausu, imprimis Alcibiades, cuius ingenii animique magnitudinem orisque summam suavitatem historicus describit.

Cap. LXIX. Alcibiadi omnia restituta, soli summum terra marique imperium commissum. Eius in Andrum, Con, Rhodum expeditio.

C. || Ol. Cap. LXX. Lysander Lacedaemoniorum imperator in locum Mindari substitutus novam classem instruit; a rege Persarum pecunia adiuvatur.

Cap. LXXI. Atheniensium classis ad Notium fusa a Lysandro, quem Antiochus absente et invito Alcibiade ad proelium provocarat.

Cap. LXXII. Thrasybulus Thasum et Abdera ad partes Atheniensium copiae sub Alcibiade procul a patria occupatae erant, Agis Lacedaemoniorum rex Athenas subito impetu infestat. Repulsus Attica vastata in Peloponnesum redit.

Cap. LXXIII. Alcibiades Cumam sociam urbem in iuste vexat, et in crimen venit.

Cap. LXXIV. Athenienses inter 10 duces imperium dividunt. Alcibiades Pactyen Thraciae urbem in exsilium abit.

Cap. LXXV. Synoris ludis Olympicis adiecta. Plistonax rex Lacedaemoniorum moritur. Hermocrates caesorum ossa Himera Syracusas transportanda curavit, a Diocle neglecta.

107. || 93, 2. Cap. LXXVI. Apud Lacedaemonios Callicratidas in imperio Lysandro succedit. Is tota recepta classe in Chio, apud Teios, ad Lesbum rem prospere contra Athenienses gerit.

Cap. LXXVII. Conon instaurata nova classe hosti ad Lesbum instat. Ad Mytilenen proelium commissum.

Cap. LXXVIII. LXXIX. Atheniensium classis in portum Mytilenes se recipit, urbem ipsam oppugnat Callicratidas. Syracusani Carthaginiensibus pacis conditiones proponunt, ab his non acceptas. Thermarum urbs in Sicilia a Carthaginiensibus condita.

06. || 93, 3. Cap. LXXX. Hannibal novam expeditionem in Siciliam parat, ob senectutem Imilcone adiuncto socio. Praemissae 40 naves proelio apud Erycem a Syracusanis funduntur; ipse cum 50 navibus sequitur.

Cap. LXXXI. Syracusani et Agrigentini exterorum auxilia appetunt, et moenibus sua tutari annituntur. Excurrit historicus in descriptionem urbis et agri Agrigentini tum fertilitate tum opulentia florentissimi.

Cap. LXXXII. Aedium Agrigenti magnificentia.

Cap. LXXXIII. Tellias Agrigentinus singulare divitiarum et summae liberalitatis exemplum.

Cap. LXXXIV. Antisthenes Agrigentinus aliud

A.C. | Ol.

affluentiae et magnificentiae exemplum. Incolarum Agrigenti numerus et vita luxuriosa.

Cap. LXXXV. In Agrigentinorum urbem Carthaginienses totam vim convertunt.

Cap. LXXXVI. Pestis Carthaginiensium castra corripit, qua Hannibal exstinguitur. Syracusani duce Daphnaeo urbi obsessae auxilio veniunt.

Cap. LXXXVII. Pugna commissa Poeni in fugam acti. In duces oppidanos ab Agrigentinis animadversum, quod milites ab eruptione prohibuerant.

Cap. LXXXVIII. Sero Daphnaeus castra Poenorum obsidere conatur, et quum Poenos commeatu aliquamdiu interclusisset, Hamilcar per insidias magnam frumenti vim a Syracusanis advectam rapit. Agrigentini ingenti penuria premuntur.

Cap. LXXXIX. Fame coacti Agrigentini, relictis in urbe senibus et infirmis, Gelam, deinde in Leontinorum urbem migrant.

Cap. XC. Agrigenti urbs capta a Poenis et eversa; superstites omnes caesi. Praedae pars praecipua, praesertim artis opera, et in his Phalaridis taurus, Carthaginem missa. Obiter reprehensus Timaeus, qui taurum illum unquam exstitisse negaverat.

Cap. XCI—XCVII. Ob urbis Agrigentinae cladem maxima per universam Siciliam consternatio orta, et praesertim contra Syracusanorum duces indignatio. Hac Dionysius vilissimae sortis homo in sua commoda usus, summum imperium et Syracusanorum tyrannidem consequitur. Athenienses receptis in civitatem peregrinis augent militum numerum et instaurant novam classem. Huic ad insulas Arginusas obviam facti Lacedaemonii de ineunda pugna deliberant, quam vates utrinque dissuadent.

Cap. XCVIII. Hortante Callicratida res ad proelium venit. Pugna navalis apud Arginusas commissa, maxima omnium quibus Graeci cum Graecis conflixerant.

Cap. XCIX. Pugnae ad Arginusas descriptio. Caeso Callicratida imperatore Lacedaemonii tandem fusi.

Cap. C. Ingens caedes ab utraque parte.

Cap. CI. Ob cadavera caesorum haud sepulta duces Atheniensium in iudicium vocati.

Cap. CII. Duces Atheniensium cum summa crudelitate ad supplicium dati.

). || Ol. Cap. CIII. Notitia de Philisto, scriptore rerum Sicularum, et de Sophocle atque Euripide circa hoc tempus mortuis.

). || 93, 4. Cap. CIV. Philocles et Conon Atheniensium duces relicto in insula Samo praesidio in Hellespontum navigant. Lacedaemonii duce Lysandro novam instruunt classem. Is accepta a Persis pecunia Ephesum petit, et inde excursiones facit in socios Atheniensium ipsámque Atticam infestat. Lacedaemoniorum classis Lampsacum expugnat.

Cap. CV. Attica classis e regione ad Aegos flumen subsistit. Alcibiades consilia conferre conatur et imperii partem affectat, sed repulsam fert.

Cap. CVI. Attica classis subito impetu oppressa et ad internecionem caesa. Lacedaemonii victores spolia et argenti magnam vim Lacedaemonem mittunt. Gylippi furtum in spoliis factum commemoratur.

Cap. CVII. Lacedaemonii Atticam terra marique adoriuntur. Obsessa urbe, intercluso commeatu, Athenienses undique pressi pacem a Lacedaemoniis petunt et impetrant. Pacis conditiones durae. Belli Peloponnesiaci finis.

Cap. CVIII. In Persia Dario successit Artaxerxes. Viguit tum Antimachus poeta. Post Agrigentum eversam (conf. c. 90). Hamilcar Gelam petit. Apollinis statua inde rapta et Tyrum transportata. Geloi fortiter se defendunt.

Cap. CIX. Dionysius Syracusanorum tyrannus acceptis a Graecis in Italia auxiliis Gelois auxilio venit.

Cap. CX. Dionysius pulsus intra moenia confugit.

Cap. CXI. Gelae et Camarinae incolae auctore Dionysio Syracusas migrant.

Cap. CXII. Ob acceptam cladem, desertam a tyranno urbem subactasque Siciliae civitates omnium animi in Dionysium exacerbati. Syracusani eius regiam auro argentoque refertam expoliant.

Cap. CXIII. Dionysius citato cursu Syracusas advectus iram civium simul coercet, simul caede et sanguine ulciscitur. Geloi et Camarinaei ad Leontinos abeunt.

Cap. CXIV. Afflictis Syracusanis Poeni victores pacem ultro offerunt, quam laeti accipiunt. Pacis conditiones. Itaque in Graecia Peloponnesiacum, in Sicilia Punicum bellum hoc anno finitum.

CORRIGENDA.

P. 105, 5. positus numerus 5 ponendus p. 104, 22.
P. 108, 1. 4] l. 1b.
P. 116, 6. ταύτης] l. ταύτης [τῆς Κρήτης].
P. 120, 3. post παθόντων add. [Ibidem.] et fragm. 14c Κατέσχεν οὖν ἡ βασιλεία ἤτοι τοπαρχία τῶν Ἀργείων ἔτη φμθ΄, καθὼς καὶ Διόδωρος ὁ σοφώτατος συνεγράψατο. [Io. Malalae Chronogr. p. 83.]
P. 123, 2. ἐβασίλευε] l. ἐβασίλευσε.

ed.
ess.
l. I.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῇ πέμπτῃ τῶν Διοδώρου βίβλων.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ

ΤΟΥ ΣΙΚΕΛΙΩΤΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ

ΒΙΒΛΟΣ ΠΕΜΠΤΗ.

---

1 *Πάντων μὲν τῶν ἐν ταῖς ἀναγραφαῖς χρησίμ*
προνοητέον τοὺς ἱστορίαν συνταττομένους, μάλισ
δὲ τῆς κατὰ μέρος οἰκονομίας. αὕτη γὰρ οὐ μόν
ἐν τοῖς ἰδιωτικοῖς βίοις πολλὰ συμβάλλεται πρ
διαμονὴν καὶ αὔξησιν τῆς οὐσίας, ἀλλὰ καὶ κα
τὰς ἱστορίας οὐκ ὀλίγα ποιεῖ προτερήματα τοῖς συ
2 *γραφεῦσιν. ἔνιοι γὰρ καὶ κατὰ τὴν λέξιν καὶ κα*
τὴν πολυπειρίαν τῶν ἀναγραφομένων πράξεων ἐπι
νούμενοι δικαίως ἐν τῷ κατὰ τὴν οἰκονομίαν χ
ρισμῷ διήμαρτον, ὥστε τοὺς μὲν πόνους καὶ τ
ἐπιμέλειαν αὐτῶν ἀποδοχῆς τυγχάνειν παρὰ τι
ἀναγινώσκουσι, τὴν δὲ τάξιν τῶν ἀναγεγραμμέν
3 *δικαίας τυγχάνειν ἐπιτιμήσεως. Τίμαιος μὲν ο*
μεγίστην πρόνοιαν πεποιημένος τῆς τῶν χρόν
ἀκριβείας καὶ τῆς πολυπειρίας πεφροντικώς, δ
τὰς ἀκαίρους καὶ μακρὰς ἐπιτιμήσεις εὐλόγως δι
βάλλεται, καὶ διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἐπιτιμήσε
4 *Ἐπιτίμαιος ὑπό τινων ὠνομάσθη. Ἔφορος δὲ τ*
κοινὰς πράξεις ἀναγράφων οὐ μόνον κατὰ τὴν λ
ξιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν οἰκονομίαν ἐπιτέτευχε· τ
γὰρ βίβλων ἑκάστην πεποίηκε περιέχειν κατὰ γέν

τὰς πράξεις. διόπερ καὶ ἡμεῖς τοῦτο τὸ γένος τοῦ χειρισμοῦ προκρίναντες, κατὰ τὸ δυνατὸν ἀντεχό-
31 μεθα ταύτης τῆς προαιρέσεως. καὶ ταύτην τὴν βί- 2
βλον ἐπιγράφοντες νησιωτικὴν ἀκολούθως τῇ γραφῇ περὶ πρώτης τῆς Σικελίας ἐροῦμεν, ἐπεὶ καὶ κρατίστη τῶν νήσων ἐστὶ καὶ τῇ παλαιότητι τῶν μυθολογουμένων πεπρώτευκεν.

Ἡ γὰρ νῆσος τὸ παλαιὸν ἀπὸ μὲν τοῦ σχήματος Τρινακρία κληθεῖσα, ἀπὸ δὲ τῶν κατοικησάντων αὐτὴν Σικανῶν Σικανία προσαγορευθεῖσα, τελευταῖον δὲ ἀπὸ Σικελῶν τῶν ἐκ τῆς Ἰταλίας πανδημεὶ περαιωθέντων ὠνόμασται Σικελία. ἔστι δ' 2
αὐτῆς ἡ περίμετρος σταδίων ὡς τετρακισχιλίων τριακοσίων ἑξήκοντα· τῶν γὰρ τριῶν πλευρῶν ἡ μὲν ἀπὸ τῆς Πελωριάδος ἐπὶ τὸ Λιλύβαιον ὑπάρχει σταδίων χιλίων ἑπτακοσίων, ἡ δ' ἀπὸ Λιλυβαίου μέχρι Παχύνου τῆς Συρακοσίας χώρας σταδίων χιλίων καὶ πεντακοσίων, ἡ δ' ἀπολειπομένη σταδίων χιλίων ἑκατὸν ἑξήκοντα. οἱ ταύτην οὖν κατοικοῦντες Σι- 3
κελιῶται παρειλήφασι παρὰ τῶν προγόνων, ἀεὶ τῆς φήμης ἐξ αἰῶνος παραδεδομένης τοῖς ἐκγόνοις, ἱερὰν ὑπάρχειν τὴν νῆσον Δήμητρος καὶ Κόρης· ἔνιοι δὲ τῶν ποιητῶν μυθολογοῦσι κατὰ τὸν τοῦ Πλούτωνος καὶ Φερσεφόνης γάμον ὑπὸ Διὸς ἀνακάλυπτρα τῇ νύμφῃ δεδόσθαι ταύτην τὴν νῆσον. τοὺς 4
δὲ κατοικοῦντας αὐτὴν τὸ παλαιὸν Σικανοὺς αὐτόχθονας εἶναί φασιν οἱ νομιμώτατοι τῶν συγγραφέων, καὶ τάς τε προειρημένας θεὰς ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ πρώτως φανῆναι καὶ τὸν τοῦ σίτου καρπὸν ταύτην πρώτην ἀνεῖναι διὰ τὴν ἀρετὴν τῆς χώρας, περὶ ὧν καὶ τὸν ἐπιφανέστατον τῶν ποιητῶν μαρτυρεῖν λέγοντα

ἀλλὰ τά γ' ἄσπαρτα καὶ ἀνήροτα πάντα φύονται
πυροὶ καὶ κριθαί, ἠδ' ἄμπελοι, αἵτε φέρουσιν
οἶνον ἐριστάφυλον, καί σφιν Διὸς ὄμβρος ἀέξει.

ἔν τε γὰρ τῷ Λεοντίνῳ πεδίῳ καὶ κατὰ πολλοὺς
ἄλλους τόπους τῆς Σικελίας μέχρι τοῦ νῦν φύεσθαι
5 τοὺς ἀγρίους ὀνομαζομένους πυρούς. καθόλου δὲ
περὶ τῆς εὑρέσεως τοῦ σίτου, ζητουμένου κατὰ ποίαν
τῆς οἰκουμένης γῆν πρῶτον ἐφάνησαν οἱ προειρη-
μένοι καρποί, εἰκός ἐστιν ἀποδίδοσθαι τὸ πρωτεῖον
τῇ κρατίστῃ χώρᾳ· καὶ τὰς θεὰς δὲ τὰς εὑρούσας
ἀκολούθως τοῖς εἰρημένοις ὁρᾶν ἔστι μάλιστα τιμω-
3 μένας παρὰ τοῖς Σικελιώταις. καὶ τῆς ἁρπαγῆς τῆς
κατὰ τὴν Κόρην ἐν ταύτῃ γενομένης ἀπόδειξιν εἶναι
λέγουσι φανερωτάτην ὅτι τὰς διατριβὰς αἱ θεαὶ
κατὰ ταύτην τὴν νῆσον ἐποιοῦντο διὰ τὸ στέργε-
2 σθαι μάλιστα παρ' αὐταῖς ταύτην. γενέσθαι δὲ
μυθολογοῦσι τὴν ἁρπαγὴν τῆς Κόρης ἐν τοῖς λει-
μῶσι τοῖς κατὰ τὴν Ἔνναν. ἔστι δ' ὁ τόπος οὗτος
πλησίον μὲν τῆς πόλεως, ἴοις δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις
ἄνθεσι παντοδαποῖς ἐκπρεπὴς καὶ θέας ἄξιος. διὰ
δὲ τὴν ἀπὸ τῶν φυομένων ἀνθῶν εὐωδίαν λέγεται
τοὺς κυνηγεῖν εἰωθότας κύνας μὴ δύνασθαι στι-
βεύειν, ἐμποδιζομένους τὴν φυσικὴν αἴσθησιν. ἔστι
δὲ ὁ προειρημένος λειμὼν ἄνωθεν μὲν ὁμαλὸς καὶ
παντελῶς εὔυδρος, κύκλῳ δ' ὑψηλὸς καὶ πανταχό-
θεν κρημνοῖς ἀπότομος. δοκεῖ δ' ἐν μέσῳ κεῖσθαι
τῆς ὅλης νήσου, διὸ καὶ Σικελίας ὀμφαλὸς ὑπό τι-
3 νων προσαγορεύεται. ἔχει δὲ καὶ πλησίον ἄλση καὶ
λειμῶνας καὶ περὶ ταῦτα ἕλη, καὶ σπήλαιον εὐμέ-
γεθες, ἔχον χάσμα κατάγειον πρὸς τὴν ἄρκτον νε-
νευκός, δι' οὗ μυθολογοῦσι τὸν Πλούτωνα μεθ'
ἅρματος ἐπελθόντα ποιήσασθαι τὴν ἁρπαγὴν τῆς Κό-

ρης. τὰ δὲ ἴα καὶ τῶν ἄλλων ἀνθέων τὰ παρεχόμενα τὴν εὐωδίαν παραδόξως δι' ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ παραμένειν θάλλοντα καὶ τὴν ὅλην πρόσοψιν ἀνθηρὰν καὶ ἐπιτερπῆ παρεχόμενα. μυθολογοῦσι 4
δὲ μετὰ τῆς Κόρης τὰς τῆς ὁμοίας παρθενίας ἠξιωμένας Ἀθηνᾶν τε καὶ Ἄρτεμιν συντρεφομένας συνάγειν μετ' αὐτῆς τὰ ἄνθη καὶ κατασκευάζειν κοινῇ τῷ πατρὶ Διὶ τὸν πέπλον. διὰ δὲ τὰς μετ' ἀλλήλων διατριβάς τε καὶ ὁμιλίας ἁπάσας στέρξαι τὴν νῆσον ταύτην μάλιστα, καὶ λαχεῖν ἑκάστην αὐτῶν χώραν, τὴν μὲν Ἀθηνᾶν ἐν τοῖς περὶ τὸν Ἱμέραν μέρεσιν, ἐν οἷς τὰς μὲν Νύμφας χαριζομένας Ἀθηνᾷ τὰς τῶν θερμῶν ὑδάτων ἀνεῖναι πηγὰς κατὰ τὴν Ἡρακλέους παρουσίαν, τοὺς δ' ἐγχωρίους πόλιν αὐτῇ καθιερῶσαι καὶ χώραν τὴν ὀνομαζομένην μέχρι τοῦ νῦν Ἀθήναιον· τὴν δ' Ἄρτεμιν τὴν ἐν ταῖς Συρακούσαις νῆσον λαβεῖν παρὰ τῶν θεῶν τὴν ἀπ' ἐκείνης Ὀρτυγίαν ὑπό τε τῶν χρησμῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων ὀνομασθεῖσαν. ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τὴν 5
νῆσον ταύτην ἀνεῖναι τὰς Νύμφας ταύτας χαριζομένας τῇ Ἀρτέμιδι μεγίστην πηγὴν τὴν ὀνομαζομένην Ἀρέθουσαν. ταύτην δ' οὐ μόνον κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἔχειν μεγάλους καὶ πολλοὺς ἰχθύας, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἡμετέραν ἡλικίαν διαμένειν συμβαίνει τούτους, ἱεροὺς ὄντας καὶ ἀθίκτους ἀνθρώποις· ἐξ ὧν πολλάκις τινῶν κατὰ τὰς πολεμικὰς περιστάσεις φαγόντων, παραδόξως ἐπεσήμηνε τὸ θεῖον καὶ μεγάλαις συμφοραῖς περιέβαλε τοὺς τολμήσαντας προσενέγκασθαι· περὶ ὧν ἀκριβῶς ἀναγράψομεν ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις. ὁμοίως δὲ ταῖς 4
προειρημέναις δυσὶ θεαῖς καὶ τὴν Κόρην λαχεῖν τοὺς περὶ τὴν Ἔνναν λειμῶνας· πηγὴν δὲ μεγάλην

αὐτῇ καθιερωθῆναι ἐν τῇ Συρακοσίᾳ τὴν ὀνομαζο-
2 μένην Κυάνην. τὸν γὰρ Πλούτωνα μυθολογοῦσι
τὴν ἁρπαγὴν ποιησάμενον ἀποκομίσαι τὴν Κόρην
ἐφ' ἅρματος πλησίον τῶν Συρακουσῶν, καὶ τὴν γῆν
ἀναρρήξαντα αὐτὸν μὲν μετὰ τῆς ἁρπαγείσης δῦναι
καθ' ᾅδου, πηγὴν δ' ἀνεῖναι τὴν ὀνομαζομένην
Κυάνην, πρὸς ᾗ κατ' ἐνιαυτὸν οἱ Συρακόσιοι πα-
νήγυριν ἐπιφανῆ συντελοῦσι, καὶ θύουσιν οἱ μὲν
ἰδιῶται τὰ ἐλάττω τῶν ἱερείων, δημοσίᾳ δὲ ταύ-
ρους βυθίζουσιν ἐν τῇ λίμνῃ, ταύτην τὴν θυσίαν
καταδείξαντος Ἡρακλέους καθ' ὃν καιρὸν τὰς Γη-
ρυόνου βοῦς ἐλαύνων περιῆλθε πᾶσαν τὴν Σικε-
3 λίαν. μετὰ δὲ τὴν τῆς Κόρης ἁρπαγὴν μυθολο-
γοῦσι τὴν Δήμητρα μὴ δυναμένην ἀνευρεῖν τὴν θυ-
γατέρα λαμπάδας ἐκ τῶν κατὰ τὴν Αἴτνην κρατή-
ρων ἀναψαμένην ἐπελθεῖν ἐπὶ πολλὰ μέρη τῆς οἰ-
κουμένης, τῶν δ' ἀνθρώπων τοὺς μάλιστα αὐτὴν
προσδεξαμένους εὐεργετῆσαι τὸν τῶν πυρῶν καρ-
πὸν ἀντιδωρησαμένην. φιλανθρωπότατα δὲ τῶν
Ἀθηναίων ὑποδεξαμένων τὴν θεόν, πρώτοις τού-
τοις μετὰ τοὺς Σικελιώτας δωρήσασθαι τὸν τῶν
πυρῶν καρπόν· ἀνθ' ὧν ὁ δῆμος οὗτος περιττότε-
ρον τῶν ἄλλων ἐτίμησαν τὴν θεὸν θυσίαις τ' ἐπι-
φανεστάταις καὶ τοῖς ἐν Ἐλευσῖνι μυστηρίοις, ἃ διὰ
τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἀρχαιότητος καὶ ἁγνείας ἐγένετο
4 πᾶσιν ἀνθρώποις περιβόητα. παρὰ δὲ τῶν Ἀθη-
ναίων πολλοὶ μεταλαβόντες τῆς ἐκ τοῦ σίτου φι-
λανθρωπίας, καὶ τοῖς πλησιοχώροις μεταδιδόντες
τοῦ σπέρματος, ἐπλήρωσαν πᾶσαν τὴν οἰκουμένην.
οἱ δὲ κατὰ τὴν Σικελίαν, διὰ τὴν τῆς Δήμητρος
καὶ Κόρης πρὸς αὐτοὺς οἰκειότητα πρῶτοι τῆς εὑρέ-
σεως τοῦ σίτου μεταλαβόντες, ἑκατέρᾳ τῶν θεῶν

τέδειξαν θυσίας καὶ πανηγύρεις, ἐπωνύμους αὐ-
ὰς ποιήσαντες καὶ τῷ χρόνῳ διασημήναντες τὰς
οθείσας δωρεάς. τῆς μὲν γὰρ Κόρης τὴν κατα- 5
ωγὴν ἐποιήσαντο περὶ τὸν καιρὸν ἐν ᾧ τὸν τοῦ
ίτου καρπὸν τελεσιουργεῖσθαι συνέβαινε, καὶ
αύτην τὴν θυσίαν καὶ πανήγυριν μετὰ τοσαύτης
γνείας καὶ σπουδῆς ἐπιτελοῦσιν ὅσῃ εἰκός ἐστι
οὺς τῇ κρατίστῃ δωρεᾷ προκριθέντας τῶν ἄλλων
νθρώπων ἀποδιδόναι τὰς χάριτας· τῆς δὲ Δήμη-
ρος τὸν καιρὸν τῆς θυσίας προέκριναν ἐν ᾧ τὴν
ρχὴν ὁ σπόρος τοῦ σίτου λαμβάνει, ἐπὶ δὲ ἡμέρας
έκα πανήγυριν ἄγουσιν ἐπώνυμον τῆς θεοῦ ταύ-
ης, τῇ τε λαμπρότητι τῆς παρασκευῆς μεγαλοπρε-
εστάτην καὶ τῇ διασκευῇ μιμούμενοι τὸν ἀρχαῖον
ίον. ἔθος δ' ἐστὶν αὐτοῖς ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις 6
ἰσχρολογεῖν κατὰ τὰς πρὸς ἀλλήλους ὁμιλίας διὰ
ὸ τὴν θεὸν ἐπὶ τῇ τῆς Κόρης ἁρπαγῇ λυπουμένην
ελάσαι διὰ τὴν αἰσχρολογίαν.

Περὶ δὲ τῆς κατὰ τὴν Κόρην ἁρπαγῆς, ὅτι γέ- 5
ονεν ὡς προειρήκαμεν, πολλοὶ τῶν ἀρχαίων συγ-
ραφέων καὶ ποιητῶν μεμαρτυρήκασι. Καρκίνος
ὲν γὰρ ὁ τῶν τραγῳδιῶν ποιητής, πλεονάκις ἐν
αῖς Συρακούσαις παρεπιδεδημηκὼς καὶ τὴν τῶν
γχωρίων τεθεαμένος σπουδὴν περὶ τὰς θυσίας καὶ
ανηγύρεις τῆς τε Δήμητρος καὶ Κόρης, κατεχώρι-
εν ἐν τοῖς ποιήμασι τούσδε τοὺς στίχους·

λέγουσι Δήμητρός ποτ' ἄρρητον κόρην
Πλούτωνα κρυφίοις ἁρπάσαι βουλεύμασι,
δῦναί τε γαίας εἰς μελαμφαεῖς μυχούς,
πόθῳ δὲ μητέρ' ἠφανισμένης κόρης
μαστῆρ' ἐπελθεῖν πᾶσαν ἐν κύκλῳ χθόνα.
καὶ τὴν μὲν Αἰτναίοισι Σικελίαν πάγοις

πυρος γέμουσαν ῥεύμασιν δυσεμβόλοις
πᾶσαν στενάξαι, πένθεσιν δὲ παρθένου
σίτων ἄμοιρον διοτρεφὲς φθίνειν γένος.
ὅθεν θεὰς τιμῶσιν εἰς τὰ νῦν ἔτι.

2 οὐκ ἄξιον δὲ παραλιπεῖν τῆς θεοῦ ταύτης τὴν ὑπερ-
βολὴν τῆς εἰς τοὺς ἀνθρώπους εὐεργεσίας· χωρὶς
γὰρ τῆς εὑρέσεως τοῦ σίτου τήν τε κατεργασίαν
αὐτοῦ τοὺς ἀνθρώπους ἐδίδαξε καὶ νόμους εἰσηγή-
σατο καθ' οὓς δικαιοπραγεῖν εἰθίσθησαν, δι' ἣν
αἰτίαν φασὶν αὐτὴν θεσμοφόρον ἐπονομασθῆναι. 1
3 τούτων δὲ τῶν εὑρημάτων οὐκ ἄν τις ἑτέραν εὐερ-
γεσίαν εὕροι μείζονα· καὶ γὰρ τὸ ζῆν καὶ τὸ καλῶς
ζῆν περιέχουσι. περὶ μὲν οὖν τῶν μυθολογουμέ-
νων παρὰ τοῖς Σικελιώταις ἀρκεσθησόμεθα τοῖς
ῥηθεῖσι.

6 Περὶ δὲ τῶν κατοικησάντων ἐν αὐτῇ πρώτων
Σικανῶν, ἐπειδή τινες τῶν συγγραφέων διαφωνοῦ-
σιν, ἀναγκαῖόν ἐστι συντόμως εἰπεῖν. Φίλιστος
μὲν γάρ φησιν ἐξ Ἰβηρίας αὐτοὺς ἀποικισθέντας
κατοικῆσαι τὴν νῆσον, ἀπό τινος Σικανοῦ ποταμοῦ
κατ' Ἰβηρίαν ὄντος τετευχότας ταύτης τῆς προσ- 3
ηγορίας, Τίμαιος δὲ τὴν ἄγνοιαν τούτου τοῦ συγ-
γραφέως ἐλέγξας ἀκριβῶς ἀποφαίνεται τούτους αὐ-
τόχθονας εἶναι· πολλὰς δὲ αὐτοῦ φέροντος ἀποδεί-
ξεις τῆς τούτων ἀρχαιότητος, ουκ ἀναγκαῖον ἡγού-
2 μεθα περὶ τούτων διεξιέναι. οἱ δ' οὖν Σικανοὶ τὸ
παλαιὸν κωμηδὸν ᾤκουν, ἐπὶ τῶν ὀχυρωτάτων λό-
φων τὰς πόλεις κατασκευάζοντες διὰ τοὺς λῃστάς·
οὐ γὰρ ἦσαν ὑπὸ μίαν ἡγεμονίαν βασιλέως τεταγ-
μένοι, κατὰ πόλιν δὲ ἑκάστην εἷς ἦν ὁ δυναστεύων.
3 καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἅπασαν τὴν νῆσον κατῴκουν,
καὶ τὴν χώραν ἐργαζόμενοι τὰς τροφὰς εἶχον· ὕστε-

ρον δὲ τῆς Αἴτνης πλείοσι τόποις ἀναφυσήματα
πυρὸς ἀνιείσης, καὶ πολλοῦ κατὰ τὴν χώραν ῥύα-
κος ἐκχυθέντος, συνέβη φθαρῆναι τῆς γῆς ἐπὶ πο-
λὺν τόπον. ἐπ' ἔτη δὲ πλείω τοῦ πυρὸς ἐπινεμο-
μένου πολλὴν χώραν, φοβηθέντες τὰ μὲν πρὸς ἕω
κεκλιμένα τῆς Σικελίας ἐξέλιπον, εἰς δὲ τὰ πρὸς
δυσμὰς νεύοντα μετῴκησαν. τὸ δὲ τελευταῖον πολ-
λαῖς γενεαῖς ὕστερον ἐκ τῆς Ἰταλίας τὸ τῶν Σικε-
λῶν ἔθνος πανδημεὶ περαιωθὲν εἰς τὴν Σικελίαν
τὴν ὑπὸ τῶν Σικανῶν ἐκλειφθεῖσαν χώραν κατῴ-
κησαν. ἀεὶ δὲ τῇ πλεονεξίᾳ προβαινόντων τῶν 4
Σικελῶν, καὶ τὴν ὅμορον πορθούντων, ἐγένοντο
πόλεμοι πλεονάκις αὐτοῖς πρὸς τοὺς Σικανούς, ἕως
συνθήκας ποιησάμενοι συμφώνους ὅρους ἔθεντο
τῆς χώρας· περὶ ὧν τὰ κατὰ μέρος ἐν τοῖς οἰκείοις
χρόνοις ἀναγράψομεν. ὕσταται δ' ἀποικίαι τῶν 5
Ἑλλήνων ἐγένοντο κατὰ τὴν Σικελίαν ἀξιόλογοι καὶ
πόλεις παρὰ θάλατταν ἐκτίσθησαν. ἀναμιγνύμενοι
δ' ἀλλήλοις καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν καταπλεόντων
Ἑλλήνων τήν τε διάλεκτον αὐτῶν ἔμαθον καὶ ταῖς
ἀγωγαῖς συντραφέντες τὸ τελευταῖον τὴν βάρβαρον
διάλεκτον ἅμα καὶ τὴν προσηγορίαν ἠλλάξαντο,
Σικελιῶται προσαγορευθέντες.

Ἡμεῖς δὲ περὶ τούτων ἀρκούντως εἰρηκότες με- 7
ταβιβάσομεν τὸν λόγον ἐπὶ τὰς νήσους τὰς ὀνομα-
ζομένας Αἰολίδας. αὗται δ' εἰσὶ τὸν μὲν ἀριθμὸν
ἑπτά, προσηγορίας δ' ἔχουσι ταύτας, Στρογγύλη
καὶ Εὐώνυμος, ἔτι δὲ Διδύμη καὶ Φοινικώδης καὶ
Ἐρικώδης, πρὸς δὲ τούτοις Ἱερὰ Ἡφαίστου καὶ Λι-
πάρα, καθ' ἣν ὁμώνυμος πόλις καθίδρυται. κεῖν- 2
ται δ' αὗται μεταξὺ Σικελίας καὶ Ἰταλίας ἐπ' εὐ-
θείας ἀπὸ πορθμοῦ καὶ τῆς πρὸς ἕω πρὸς δύ-

σιν. ἀπέχουσι δὲ τῆς Σικελίας ὡς ἑκατὸν πεντ
κοντα σταδίους, καὶ τὸ μέγεθός εἰσιν ἀλλήλαις π
ραπλήσιαι· ἡ δὲ μεγίστη αὐτῶν ἐστι τὴν περίμ
3 τρον ἑκατὸν πεντήκοντα σταδίων. αὗται δὲ πᾶσ
πυρὸς ἐσχήκασιν ἀναφυσήματα μεγάλα, ὧν κρατ
ρες οἱ γεγενημένοι καὶ τὰ στόμια μέχρι τοῦ ν
εἰσι φανερά. ἐν δὲ τῇ Στρογγύλῃ καὶ τῇ Ἱερᾷ μ
χρι τοῦ νῦν ἐκ τῶν χασμάτων ἐκπίπτει πνεύματ
μέγεθος καὶ βρόμος ἐξαίσιος· ἐκφυσᾶται δὲ κ
ἄμμος καὶ λίθων διαπύρων πλῆθος, καθάπερ ἔστι
4 ὁρᾶν καὶ περὶ τὴν Αἴτνην γινόμενον. λέγουσι γ
τινες ἐκ τούτων τῶν νήσων ὑπονόμους εἶναι κα
γῆς μέχρι τῆς Αἴτνης καὶ τοῖς ἐπ' ἀμφότερα στ
μίοις συνημμένους· διὸ καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἐνα
λὰξ κάεσθαι τοὺς ἐν ταύταις ταῖς νήσοις κρατῆρ
5 τῶν κατὰ τὴν Αἴτνην. φασὶ δὲ τὰς Αἰόλου νήσο
τὸ μὲν παλαιὸν ἐρήμους γεγονέναι, μετὰ δὲ ταῦ
τὸν ὀνομαζόμενον Λίπαρον, Αὔσονος ὄντα τοῦ β
σιλέως υἱόν, ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν καταστασιασθῆνι
κυριεύσαντα δὲ νεῶν μακρῶν καὶ στρατιωτῶν
τῆς Ἰταλίας φυγεῖν εἰς τὴν ἀπὸ τούτου Λιπάρ
ὀνομασθεῖσαν· ἐν ταύτῃ δὲ τὴν ἐπώνυμον αὐτ
πόλιν κτίσαι, καὶ τὰς ἄλλας νήσους τὰς προειρ
6 μένας γεωργῆσαι. τούτου δὲ γεγηρακότος Αἰόλ
τὸν Ἱππότου μετά τινων παραβαλόντα εἰς τὴν Λ
πάραν τὴν τοῦ Λιπάρου θυγατέρα γῆμαι Κυάνη
καὶ τοὺς λαοὺς κοινῇ μετὰ τῶν ἐγχωρίων πολιτει
σθαι ποιήσας ἐβασίλευσε τῆς νήσου. τῷ δὲ Λ
πάρῳ τῆς Ἰταλίας ἐπιθυμοῦντι συγκατεσκεύασ
αὐτῷ τοὺς περὶ τὸ Σύρρεντον τόπους, ὅπου βα
λεύσας καὶ μεγάλης ἀποδοχῆς τυχὼν ἐτελεύτη
ταφεὶς δὲ μεγαλοπρεπῶς τιμῶν ἔτυχεν ἡρωικ

παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις. ὁ δ' Αἰόλος οὗτός ἐστι πρὸς 7
ὃν μυθολογοῦσι τὸν Ὀδυσσέα κατὰ τὴν πλάνην
ἀφικέσθαι. γενέσθαι δ' αὐτόν φασιν εὐσεβῆ καὶ
δίκαιον, ἔτι δὲ καὶ πρὸς τοὺς ξένους φιλάνθρωπον·
πρὸς δὲ τούτοις τὴν τῶν ἱστίων χρείαν τοῖς ναυτι-
κοῖς ἐπεισηγήσασθαι, καὶ ἀπὸ τῆς τοῦ πυρὸς προ-
σημασίας παρατετηρηκότα προλέγειν τοῖς ἐγχωρίοις
ἀνέμους εὐστόχως, ἐξ οὗ ταμίαν αὐτὸν εἶναι τῶν
ἀνέμων ὁ μῦθος ἀνέδειξε· διὰ δὲ τὴν ὑπερβολὴν
τῆς εὐσεβείας φίλον τῶν θεῶν ὀνομασθῆναι.

Τοῦ δ' Αἰόλου υἱοὺς γενέσθαι τὸν ἀριθμὸν ἕξ, 8
Ἀστύοχον καὶ Ξοῦθον καὶ Ἀνδροκλέα, πρὸς δὲ τού-
τοις Φεραίμονα καὶ Ἰόκαστον καὶ Ἀγάθυρνον· πάν-
τας δὲ τούτους διά τε τὴν τοῦ πατρὸς δόξαν καὶ
διὰ τὰς ἀρετὰς ἀποδοχῆς μεγάλης τυχεῖν. τούτων
δ' Ἰόκαστος μὲν τῆς Ἰταλίας ἀντεχόμενος ἐβασίλευσε
τῆς παραλίας μέχρι τῶν κατὰ τὸ Ῥήγιον τόπων,
Φεραίμων δὲ καὶ Ἀνδροκλῆς ἐδυνάστευσαν τῆς Σι-
337 κελίας ἀπὸ τοῦ πορθμοῦ μέχρι τῶν κατὰ τὸ Λιλύ-
βαιον τόπων. ταύτης δὲ τῆς χώρας τὰ μὲν πρὸς
ἕω κεκλιμένα μέρη κατῴκουν Σικελοί, τὰ δὲ πρὸς
δυσμὰς Σικανοί. ταῦτα δὲ τὰ ἔθνη πρὸς ἄλληλα 2
διεφέροντο, τοῖς δ' Αἰόλου παισὶ τοῖς προειρημέ-
νοις ἑκουσίως ὑπήκουον διά τε τὴν τοῦ πατρὸς
Αἰόλου διαβεβοημένην εὐσέβειαν καὶ διὰ τὴν αὐτῶν
ἐκείνων ἐπιείκειαν. ἐβασίλευσε δὲ καὶ Ξοῦθος τῆς
περὶ τοὺς Λεοντίνους χώρας, ἥτις ἀπ' ἐκείνου μέ-
χρι τοῦ νῦν χρόνου Ξουθία προσαγορεύεται. Ἀγά-
θυρνος δὲ βασιλεύσας τῆς νῦν ὀνομαζομένης Ἀγα-
θυρνίτιδος χώρας ἔκτισε πόλιν τὴν ἀπ' αὐτοῦ κλη-
θεῖσαν Ἀγάθυρνον. Ἀστύοχος δὲ τῆς Λιπάρας ἔσχε
τὴν ἡγεμονίαν. πάντες δὲ οὗτοι μιμησάμενοι τὴν 3

τοῦ πατρὸς εὐσέβειάν τε καὶ δικαιοσύνην μεγάλης
ἐτύγχανον ἀποδοχῆς. ἐπὶ πολλὰς δὲ γενεὰς τῶν
ἐγγόνων διαδεχομένων τὰς δυναστείας, τὸ τελευταῖον
οἱ ἀπ' Αἰόλου γεγονότες βασιλεῖς κατὰ τὴν Σικε-
λίαν διελύθησαν.

9 Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ μὲν Σικελοὶ τοῖς ἀρίστοις τῶν
ἀνδρῶν τὰς ἡγεμονίας ἐνεχείριζον, οἱ δὲ Σικανοὶ
περὶ τῆς δυναστείας διαφερόμενοι πρὸς ἀλλήλους
ἐπολέμουν ἐπὶ πολλοὺς χρόνους. μετὰ δὲ ταῦτα
πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον, πάλιν τῶν νήσων ἐξερη-
μουμένων ἀεὶ καὶ μᾶλλον, Κνίδιοί τινες καὶ Ῥόδιοι
δυσαρεστήσαντες τῇ βαρύτητι τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν
2 βασιλέων ἔγνωσαν ἀποικίαν ἐκπέμπειν. διόπερ προ-
στησάμενοι σφῶν αὐτῶν ἡγεμόνα Πένταθλον τὸν
Κνίδιον, ὃς ἦν ἀναφέρων τὸ γένος εἰς Ἱππότην τὸν
ἀφ' Ἡρακλέους γεγονότα, κατὰ τὴν ὀλυμπιάδα τὴν
πεντηκοστήν, ἣν ἐνίκα στάδιον Ἐπιτελίδας Λάκων,
οἱ δ' οὖν περὶ τὸν Πένταθλον πλεύσαντες τῆς Σι-
κελίας εἰς τοὺς κατὰ τὸ Λιλύβαιον τόπους κατέλα-
βον Ἐγεσταίους καὶ Σελινουντίους διαπολεμοῦντας
3 πρὸς ἀλλήλους. πεισθέντες δὲ τοῖς Σελινουντίοις
συμμαχεῖν πολλοὺς ἀπέβαλον κατὰ τὴν μάχην, ἐν
οἷς ἦν καὶ αὐτὸς ὁ Πένταθλος. διόπερ οἱ περιλει-
φθέντες, ἐπειδὴ κατεπολεμήθησαν οἱ Σελινούντιοι,
διέγνωσαν ἀπιέναι πάλιν ἐπ' οἴκου· ἑλόμενοι δ' ἡ-
ἡγεμόνας τοὺς οἰκείους τοῦ Πεντάθλου Γόργον καὶ
Θέστορα καὶ Ἐπιθερσίδην, ἀπέπλεον διὰ τοῦ Τυρ-
4 ρηνικοῦ πελάγους. προσπλευσάντων δ' αὐτῶν τῇ
Λιπάρᾳ καὶ φιλόφρονος ἀποδοχῆς τυχόντων, ἐπεί-
σθησαν κοινῇ μετὰ τῶν ἐγχωρίων κατοικῆσαι τὴν
Λιπάραν, ὄντων τῶν ἀπ' Αἰόλου περιλελειμμένων
ὡς πεντακοσίων. ὕστερον δὲ τῶν Τυρρηνῶν λη-

στευόντων τὰ κατὰ θάλατταν πολεμούμενοι κατε-
σκευάσαντο ναυτικόν, καὶ διελόμενοι σφᾶς αὐτοὺς
οἱ μὲν ἐγεώργουν τὰς νήσους κοινὰς ποιήσαντες,
οἱ δὲ πρὸς τοὺς λῃστὰς ἀντετάττοντο· καὶ τὰς οὐ-
338 σίας δὲ κοινὰς ποιησάμενοι καὶ ζῶντες κατὰ συσ-
σίτια, διετέλεσαν ἐπί τινας χρόνους κοινωνικῶς
βιοῦντες. ὕστερον δὲ τὴν μὲν Λιπάραν, καθ' ἣν 5
καὶ ἡ πόλις ἦν, διενείμαντο, τὰς δὲ ἄλλας ἐγεώρ-
γουν κοινῇ. τὸ δὲ τελευταῖον πάσας τὰς νήσους
εἰς εἴκοσιν ἔτη διελόμενοι πάλιν κληρουχοῦσιν, ὅταν
ὁ χρόνος οὗτος διέλθῃ. μετὰ δὲ ταῦτα πολλαῖς
ναυμαχίαις ἐνίκησαν Τυρρηνούς, καὶ ἀπὸ τῶν λα-
φύρων πλεονάκις ἀξιολόγους δεκάτας ἀνέθεσαν εἰς
Δελφούς.

Λείπεται δ' ἡμῖν περὶ τῆς τῶν Λιπαραίων πό- 10
λεως τὰς αἰτίας ἀποδοῦναι, δι' ἃς ἐν τοῖς ὕστερον
χρόνοις ἔλαβεν αὔξησιν οὐ μόνον πρὸς εὐδαιμο-
νίαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς δόξαν. αὕτη γὰρ λιμέσι τε
καλοῖς ὑπὸ τῆς φύσεως κεκόσμηται καὶ θερμοῖς
ὕδασι τοῖς διαβεβοημένοις· οὐ μόνον γὰρ πρὸς
ὑγίειαν τῶν νοσούντων τὰ κατ' αὐτὴν λουτρὰ πολλὰ
συμβάλλεται, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν τῶν θερμῶν ὑδά-
των ἰδιότητα παρέχεται τέρψιν καὶ ἀπόλαυσιν οὐ
τὴν τυχοῦσαν. διόπερ πολλοὶ τῶν κατὰ τὴν Σικε-
λίαν ὑπὸ νόσων ἰδιοτρόπων ἐνοχλούμενοι καταν-
τῶσιν εἰς αὐτήν, καὶ τοῖς λουτροῖς χρώμενοι παρα-
δόξως ὑγιεῖς καθίστανται. ἔχει δ' ἡ νῆσος αὕτη 2
τὰ διαβεβοημένα μέταλλα τῆς στυπτηρίας, ἐξ ἧς
λαμβάνουσιν οἱ Λιπαραῖοι καὶ Ῥωμαῖοι μεγάλας
προσόδους. οὐδαμοῦ γὰρ τῆς οἰκουμένης τῆς στυ-
πτηρίας γινομένης, καὶ πολλὴν χρείαν παρεχομένης,
εἰκότως μονοπώλιον ἔχοντες καὶ τὰς τιμὰς ἀναβι-

βάζοντες πλῆθος χρημάτων λαμβάνουσιν ἄπιστον· ἐν μόνῃ γὰρ τῇ νήσῳ Μήλῳ φύεται μικρά τις στυπτηρία, μὴ δυναμένη διαρκεῖν πολλαῖς πόλεσιν. ἔστι δὲ καὶ ἡ νῆσος τῶν Λιπαραίων μικρὰ μὲν τὸ μέγεθος, καρποφόρος δὲ ἱκανῶς καὶ τὰ πρὸς ἀν-
3 θρώπων τροφὴν ἔχουσα διαφερόντως· καὶ γὰρ ἰχθύων παντοδαπῶν παρέχεται πλῆθος τοῖς κατοικοῦσι καὶ τῶν ἀκροδρύων τὰ μάλιστα δυνάμενα παρέχεσθαι τὴν ἐκ τῆς ἀπολαύσεως ἡδονήν. καὶ περὶ μὲν Λιπάρας καὶ τῶν ἄλλων τῶν Αἰόλου νήσων καλουμένων ἀρκεσθησόμεθα τοῖς ῥηθεῖσι.

11 Μετὰ δὲ τὴν Λιπάραν εἰς τὸ πρὸς δυσμὰς μέρος νῆσός ἐστι πελαγία, μικρὰ μὲν τὸ μέγεθος, ἔρημος δὲ καὶ διά τινα περιπέτειαν Ὀστεώδης ὀνομαζομένη. καθ' ὃν γὰρ καιρὸν Καρχηδόνιοι πρὸς Συρακοσίους διαπολεμοῦντες πολλοὺς καὶ μεγάλους πολέμους δυνάμεις εἶχον ἀξιολόγους πεζάς τε καὶ
2 ναυτικάς, περὶ δὲ τούτους τοὺς καιροὺς μισθοφόρων ὄντων παρ' αὐτοῖς πολλῶν καὶ παντοδαπῶν τοῖς ἔθνεσιν, οὗτοι δὲ ταραχώδεις ὄντες καὶ πολλὰς καὶ μεγάλας στάσεις εἰωθότες ποιεῖσθαι, καὶ μάλιστα ὅταν τοὺς μισθοὺς εὐκαίρως μὴ λαμβάνωσιν, ἐχρήσαντο καὶ τότε τῇ συνήθει ῥᾳδιουργίᾳ τε καὶ τόλμῃ. ὄντες γὰρ τὸν ἀριθμὸν ὡς ἑξακισχίλιοι, καὶ τοὺς μισθοὺς οὐκ ἀπολαμβάνοντες, τὸ μὲν πρῶτον συντρέχοντες κατεβόων τῶν στρατηγῶν, ἐκείνων δὲ ἀπορουμένων χρημάτων καὶ πολλάκις ἀναβαλλομένων τὰς ἀποδόσεις, ἠπείλουν τοῖς ὅπλοις ἀμυνεῖσθαι τοὺς Καρχηδονίους, καὶ τὰς χεῖρας προσ-
3 έφερον τοῖς ἡγεμόσι. τῆς δὲ γερουσίας ἐγκαλούσης καὶ τῆς διαφορᾶς ἀεὶ μᾶλλον ἐκκαομένης, ἡ μὲν γερουσία τοῖς στρατηγοῖς ἐν ἀπορρήτοις προσ-

ἔταξεν ἀφανίσαι πάντας τοὺς ἐγκαλουμένους· οἱ δὲ
λαβόντες τὰς ἐντολάς, καὶ τοὺς μισθοφόρους ἐμβι-
βάσαντες εἰς τὰς ναῦς, ἐξέπλευσαν ὡς ἐπί τινα πο-
λεμικὴν χρείαν. προσπλεύσαντες δὲ τῇ προειρη-
μένῃ νήσῳ, καὶ πάντας τοὺς μισθοφόρους ἀποβι-
βάσαντες εἰς αὐτήν, ἀπέπλευσαν καταλιπόντες ἐν
αὐτῇ τοὺς ἐγκαλουμένους. οἱ δὲ μισθοφόροι πε- 4
ριαλγεῖς ὄντες τῇ περιστάσει καὶ μὴ δυνάμενοι τοὺς
Καρχηδονίους ἀμύνασθαι, λιμῷ διεφθάρησαν. ἐν
νήσῳ δὲ μικρᾷ τοσούτων αἰχμαλώτων τελευτησάν-
των συνέβη τὸν τόπον ὀλίγον ὄντα πληρωθῆναι
τῶν ὀστῶν· ἀφ' ἧς αἰτίας ἡ νῆσος ἔτυχε τῆς προσ-
ηγορίας. οἱ μὲν οὖν μισθοφόροι τοῦτον τὸν τρό-
πον παρανομηθέντες τῆς μεγίστης συμφορᾶς ἔτυ-
χον, ἐνδείᾳ τροφῆς διαφθαρέντες.

Ἡμεῖς δ' ἐπεὶ τὰ περὶ τὰς Αἰολίδας νήσους 12
διήλθομεν, ἐν μέρει τὰς ἐκ θατέρου μέρους νήσους
κειμένας ἀναγραφῆς ἀξιώσομεν. τῆς γὰρ Σικε-
λίας ἐκ τοῦ κατὰ μεσημβρίαν μέρους νῆσοι τρεῖς
πρόκεινται πελάγιοι, καὶ τούτων ἑκάστη πόλιν ἔχει
καὶ λιμένας δυναμένους τοῖς χειμαζομένοις σκάφεσι
παρέχεσθαι τὴν ἀσφάλειαν. καὶ πρώτη μέν ἐστιν 2
ἡ προσαγορευομένη Μελίτη, τῶν Συρακουσῶν ἀπέ-
χουσα σταδίους ὡς ὀκτακοσίους, καὶ λιμένας μὲν ἔχει
πολλοὺς καὶ διαφόρους ταῖς εὐχρηστίαις, τοὺς δὲ
κατοικοῦντας ταῖς οὐσίαις εὐδαίμονας· τεχνίτας τε
γὰρ ἔχει παντοδαποὺς ταῖς ἐργασίαις, κρατίστους δὲ
τοὺς ὀθόνια ποιοῦντας τῇ τε λεπτότητι καὶ τῇ μα-
λακότητι διαπρεπῆ, τάς τε οἰκήσεις ἀξιολόγους καὶ
κατεσκευασμένας φιλοτίμως γείσοις καὶ κονιάμασι
περιττότερον. ἔστι δὲ ἡ νῆσος αὕτη Φοινίκων ἄποι- 3
κος, οἳ ταῖς ἐμπορίαις διατείνοντες μέχρι τοῦ κατὰ

τὴν δύσιν Ὠκεανοῦ καταφυγὴν εἶχον ταύτην, εὐί
μενον οὖσαν καὶ κειμένην πελαγίαν· δι' ἣν αἰτί
οἱ κατοικοῦντες αὐτὴν εὐχρηστούμενοι κατὰ πολ
διὰ τοὺς ἐμπόρους ταχὺ τοῖς τε βίοις ἀνέδραμ
4 καὶ ταῖς δόξαις ηὐξήθησαν. μετὰ δὲ ταύτην τ
νῆσόν ἐστιν ἑτέρα τὴν μὲν προσηγορίαν ἔχου
Γαῦλος, πελαγία δὲ καὶ λιμέσιν εὐκαίροις κεκοσμ
μένη, Φοινίκων ἄποικος. ἑξῆς δ' ἐστὶ Κέρκι
πρὸς τὴν Λιβύην νενευκυῖα, πόλιν ἔχουσα σύμμ
τρον καὶ λιμένας εὐχρηστοτάτους, οὐ μόνον τ
ἐμπόροις, ἀλλὰ καὶ ταῖς μακραῖς ναυσὶν εὐθετοῦ
τας. ἐπεὶ δὲ περὶ τῶν κατὰ τὴν μεσημβρίαν νι
σων εἰρήκαμεν, ἐπάνιμεν πάλιν ἐπὶ τὰς ἑξῆς
Λιπάρᾳ νήσους τὰς κειμένας κατὰ τὸ Τυρρηνικ
καλούμενον πέλαγος.

13 Τῆς γὰρ Τυρρηνίας κατὰ τὴν ὀνομαζομένην π
λιν Ποπλώνιον νῆσός ἐστιν, ἣν ὀνομάζουσιν Αἰθ
λειαν. αὕτη δὲ τῆς παραλίας ἀπέχουσα σταδίο
ὡς ἑκατὸν τὴν μὲν προσηγορίαν εἴληφεν ἀπὸ τ
πλήθους τοῦ κατ' αὐτὴν αἰθάλου. πέτραν γὰρ ἔ
πολλὴν σιδηρῖτιν, ἣν τέμνουσιν ἐπὶ τὴν χωνεί
καὶ κατασκευὴν τοῦ σιδήρου, πολλὴν ἔχοντες τ
μετάλλου δαψίλειαν. οἱ γὰρ ταῖς ἐργασίαις προ
εδρεύοντες κόπτουσι τὴν πέτραν καὶ τοὺς τμηθέ
τας λίθους κάουσιν ἔν τισι φιλοτέχνοις καμίνο
ἐν δὲ ταύταις τῷ πλήθει τοῦ πυρὸς τήκοντες το
λίθους καταμερίζουσιν εἰς μεγέθη σύμμετρα, παρ
2 πλήσια ταῖς ἰδέαις μεγάλοις σπόγγοις. ταῦτα συ
αγοράζοντες ἔμποροι καὶ μεταβαλλόμενοι κομίζουσ
εἴς τε Δικαιάρχειαν καὶ εἰς τὰ ἄλλα ἐμπόρια. ταῦ
δὲ τὰ φορτία τινὲς ὠνούμενοι καὶ τεχνιτῶν χα
κέων πλῆθος ἀθροίζοντες κατεργάζονται, καὶ πα

οὖσι σιδήρου πλάσματα παντοδαπά. τούτων δὲ τὰ
μὲν εἰς ὀρνέων τύπους χαλκεύουσι, τὰ δὲ πρὸς δι-
κελλῶν καὶ δρεπάνων καὶ τῶν ἄλλων ἐργαλείων
εὐθέτους τύπους φιλοτεχνοῦσιν· ὧν κομιζομένων
ὑπὸ τῶν ἐμπόρων εἰς πάντα τόπον πολλὰ μέρη
τῆς οἰκουμένης μεταλαμβάνει τῆς ἐκ τούτων εὐ-
χρηστίας.

Μετὰ δὲ τὴν Αἰθάλειαν νῆσός ἐστιν ἀπέχουσα 3
μὲν ταύτης ὡς τριακοσίους σταδίους, ὀνομάζεται δὲ
ὑπὸ μὲν τῶν Ἑλλήνων Κύρνος, ὑπὸ δὲ τῶν Ῥωμαίων
καὶ τῶν ἐγχωρίων Κόρσικα. αὕτη δὲ ἡ νῆσος εὐ-
προσόρμιστος οὖσα κάλλιστον ἔχει λιμένα τὸν ὀνο-
μαζόμενον Συρακόσιον. ὑπάρχουσι δ' ἐν αὐτῇ καὶ
πόλεις ἀξιόλογοι δύο, καὶ τούτων ἡ μὲν Κάλαρις,
ἡ δὲ Νίκαια προσαγορεύεται. τούτων δὲ τὴν μὲν 4
Κάλαριν Φωκαεῖς ἔκτισαν, καὶ χρόνον τινὰ κατοι-
κήσαντες ὑπὸ Τυρρηνῶν ἐξεβλήθησαν ἐκ τῆς νήσου.
τὴν δὲ Νίκαιαν ἔκτισαν Τυρρηνοὶ θαλαττοκρατοῦν-
τες καὶ τὰς κατὰ τὴν Τυρρηνίαν κειμένας νήσους
341 ἰδιοποιούμενοι. ἐπὶ δέ τινας χρόνους τῶν ἐν τῇ
Κύρνῳ πόλεων κυριεύοντες ἐλάμβανον παρὰ τῶν
ἐγχωρίων φόρους ῥητίνην καὶ κηρὸν καὶ μέλι, φυο-
μένων τούτων δαψιλῶν ἐν τῇ νήσῳ. τὰ δὲ ἀνδρά- 5
ποδα τὰ Κύρνια διαφέρειν δοκεῖ τῶν ἄλλων δού-
λων εἰς τας κατὰ τὸν βίον χρείας, φυσικῆς ταύτης
τῆς ἰδιότητος παρακολουθούσης. ἡ δ' ὅλη νῆσος
εὐμεγέθης οὖσα πολλὴν τῆς χώρας ὀρεινὴν ἔχει,
πεπυκασμένην δρυμοῖς συνεχέσι καὶ ποταμοῖς διαρ-
ρεομένην μικροῖς. οἱ δ' ἐγχώριοι τροφαῖς μὲν χρῶν- 14
ται γάλακτι καὶ μέλιτι καὶ κρέασι, δαψιλῶς πάντα
ταῦτα παρεχομένης τῆς χώρας, τὰ δὲ πρὸς ἀλλή-
λους βιοῦσιν ἐπιεικῶς καὶ δικαίως παρὰ πάντας σχε-

δὸν τοὺς ἄλλους βαρβάρους· τά τε γὰρ κατὰ τὴν
ὀρεινὴν ἐν τοῖς δένδρεσιν εὑρισκόμενα κηρία τῶν
πρώτων εὑρισκόντων ἐστί, μηδενὸς ἀμφισβητοῦν-
τος, τά τε πρόβατα σημείοις διειλημμένα, κἂν μη-
δεὶς φυλάττῃ, σώζεται τοῖς κεκτημένοις, ἔν τε ταῖς
ἄλλαις ταῖς ἐν τῷ βίῳ κατὰ μέρος οἰκονομίαις θαυ-
2 μαστῶς προτιμῶσι τὸ δικαιοπραγεῖν. παραδοξότα-
τον δ' ἐστὶ τὸ παρ' αὐτοῖς γινόμενον κατὰ τὰς τῶν
τέκνων γενέσεις· ὅταν γὰρ ἡ γυνὴ τέκῃ, ταύτης
μὲν οὐδεμία γίνεται περὶ τὴν λοχείαν ἐπιμέλεια, ὁ
δ' ἀνὴρ αὐτῆς ἀναπεσὼν ὡς νοσῶν λοχεύεται τα-
κτὰς ἡμέρας, ὡς τοῦ σώματος αὐτῷ κακοπαθοῦν-
3 τος. φύεται δὲ κατὰ τὴν νῆσον ταύτην καὶ πύξος
πλείστη καὶ διάφορος, δι' ἣν καὶ τὸ μέλι τὸ γινό-
μενον ἐν ταύτῃ παντελῶς γίνεται πικρόν. κατοι-
κοῦσι δ' αὐτὴν βάρβαροι, τὴν διάλεκτον ἔχοντες
ἐξηλλαγμένην καὶ δυσκατανόητον· τὸν δὲ ἀριθμὸν
ὑπάρχουσιν ὑπὲρ τοὺς τρισμυρίους.

15 Ἐχομένη δὲ ταύτης ἐστὶ νῆσος ἡ προσαγορευ-
ομένη Σαρδώ, τῷ μὲν μεγέθει παραπλήσιος τῇ Σι-
κελίᾳ, κατοικουμένη δὲ ὑπὸ βαρβάρων τῶν ὀνομα-
ζομένων Ἰολαείων, οὓς νομίζουσιν ἀπογόνους εἶναι
τῶν μετ' Ἰολάου καὶ τῶν Θεσπιαδῶν κατοικησάν-
των. κατὰ γὰρ τοὺς χρόνους ἐν οἷς Ἡρακλῆς τοὺς
διαβεβοημένους ἄθλους ἐτέλει, παίδων ὄντων αὐτῷ
πολλῶν ἐκ τῶν Θεσπίου θυγατέρων, τούτους Ἡρα-
κλῆς κατά τινα χρησμὸν ἐξαπέστειλεν εἰς Σαρδὼ
καὶ μετ' αὐτῶν δύναμιν ἀξιόλογον Ἑλλήνων τε καὶ
2 βαρβάρων ἐπὶ τὴν ἀποικίαν. ταύτης δὲ προεστη-
κὼς Ἰόλαος ὁ ἀδελφιδοῦς Ἡρακλέους καταλαβόμενος
ᾤκισεν ἐν αὐτῇ πόλεις ἀξιολόγους, καὶ τὴν χώραν
κατακληρουχήσας τοὺς μὲν λαοὺς προσηγόρευσεν ἀφ'

ἑαυτοῦ Ἰολαείους, κατεσκεύασε δὲ καὶ γυμνάσια
καὶ θεῶν ναοὺς καὶ τἆλλα πάντα τὰ πρὸς βίον ἀν-
θρώπων εὐδαίμονα, ὧν ὑπομνήματα μέχρι τῶνδε
τῶν καιρῶν διαμένει· τὰ μὲν γὰρ κάλλιστα πεδία
τὴν προσηγορίαν ἀπ' ἐκείνου λαβόντα Ἰολάεια κα-
λεῖται, τὸ δὲ πλῆθος μέχρι τοῦ νῦν φυλάττει τὴν
ἀπὸ Ἰολάου προσηγορίαν. τοῦ δὲ περὶ τῆς ἀποι- 3
κίας χρησμοῦ περιέχοντος ὅτι τοῖς τῆς ἀποικίας ταύ-
της κοινωνήσασι διαμενεῖ τὰ τῆς ἐλευθερίας ἅπαντα
τὸν αἰῶνα, συνέβη τὸν χρησμὸν παραδόξως μέχρι
τοῦ νῦν αὐτονομίαν τοῖς ἐγχωρίοις ἀσάλευτον φυ-
λάξαι. Καρχηδόνιοί τε γὰρ ἐπὶ πλέον ἰσχύσαντες 4
καὶ τῆς νήσου κρατήσαντες οὐκ ἠδυνήθησαν τοὺς
προκατασχόντας τὴν νῆσον καταδουλώσασθαι, ἀλλ'
οἱ μὲν Ἰολάειοι καταφυγόντες εἰς τὴν ὀρεινὴν καὶ
καταγείους οἰκήσεις κατασκευάσαντες ἔτρεφον πολ-
λὰς ἀγέλας βοσκημάτων, ὧν παρεχομένων δαψιλεῖς
τροφὰς ἠρκοῦντο προσφερόμενοι γάλα καὶ τυρὸν
καὶ κρέα, καὶ τῆς μὲν πεδιάδος γῆς ἐκχωρήσαντες
τὴν ἐκ τῆς ἐργασίας κακοπάθειαν ἐξέκλιναν, τὴν
δὲ ὀρεινὴν νεμόμενοι καὶ βίον ἔχοντες ἄμοιρον κα-
κοπαθείας ταῖς προειρημέναις τροφαῖς διετέλεσαν
χρώμενοι. τῶν δὲ Καρχηδονίων πολλάκις ἀξιολό- 5
γοις δυνάμεσι στρατευσάντων ἐπ' αὐτούς, διὰ τὰς
δυσχωρίας καὶ τὴν ἐν τοῖς καταγείοις δυστραπελίαν
διέμειναν ἀδούλωτοι. τὸ δὲ τελευταῖον Ῥωμαίων
ἐπικρατούντων καὶ πολλάκις ἐπ' αὐτοὺς στρατευ-
σάντων, διὰ ταύτας τὰς αἰτίας ἀχείρωτοι πολεμίᾳ
δυνάμει διέμειναν. οὐ μὴν ἀλλὰ κατὰ τοὺς ἀρ- 6
χαίους χρόνους Ἰόλαος μὲν συγκατασκευάσας τὰ
κατὰ τὴν ἀποικίαν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, οἱ
δὲ Θεσπιάδαι τῆς νήσου προεστῶτες ἐπὶ πολλὰς γε-

νεὰς τὸ τελευταῖον ἐξέπεσον εἰς τὴν Ἰταλίαν, κ
κατῴκησαν ἐν τοῖς κατὰ Κύμην τόποις, τὸ δὲ ἄλ
πλῆθος ἐκβαρβαρωθὲν καὶ προστησάμενον ἐκ τ
ἐγχωρίων τοὺς ἀρίστους ἡγεμόνας διεφύλαξε τ
ἐλευθερίαν μέχρι τῶν καθ᾽ ἡμᾶς χρόνων.

16 Ἡμεῖς δ᾽ ἀρκούντως εἰρηκότες περὶ τῆς Σαρδ
νος διέξιμεν περὶ τῶν ἑξῆς κειμένων νήσων. με
γὰρ τὰς προειρημένας νῆσός ἐστιν ὀνομαζομένη μ
Πιτυοῦσσα, τὴν δὲ προσηγορίαν ἔχουσα ἀπὸ τ
πλήθους τῶν κατ᾽ αὐτὴν φυομένων πιτύων. π
λαγία δὲ οὖσα διέστηκεν ἀπὸ μὲν Ἡρακλέους στ
λῶν πλοῦν ἡμερῶν τριῶν καὶ τῶν ἴσων νυκτῶ
ἀπὸ δὲ Λιβύης ἡμέρας καὶ νυκτός, ἀπὸ δὲ Ἰβηρ
2 μιᾶς ἡμέρας· κατὰ δὲ τὸ μέγεθος παραπλήσιός ἐσ
Κορκύρᾳ. κατὰ δὲ τὴν ἀρετὴν οὖσα μετρία τὴν μ
ἀμπελόφυτον χώραν ὀλίγην ἔχει, τὰς δ᾽ ἐλαίας ἐ
πεφυτευμένας ἐν τοῖς κοτίνοις. τῶν δὲ φυομέν
ἐν αὐτῇ καλλιστεύειν φασὶ τὴν μαλακότητα τ
ἐρίων. διειλημμένη δὲ πεδίοις ἀξιολόγοις καὶ γε
λόφοις πόλιν ἔχει τὴν ὀνομαζομένην Ἔβεσον, ἄπ
3 κον Καρχηδονίων. ἔχει δὲ καὶ λιμένας ἀξιολόγο
καὶ τειχῶν κατασκευὰς εὐμεγέθεις καὶ οἰκιῶν πλ
θος εὖ κατεσκευασμένων. κατοικοῦσι δ᾽ αὐτ
βάρβαροι παντοδαποί, πλεῖστοι δὲ Φοίνικες. ὁ
ἀποικισμὸς γέγονεν αὐτῆς ὕστερον ἔτεσιν ἑκατ
ἑξήκοντα τῆς κατὰ τὴν Καρχηδόνα κτίσεως.

17 Ἄλλαι δ᾽ ὑπάρχουσι νῆσοι κατ᾽ ἀντικρὺ τ
Ἰβηρίας, ὑπὸ μὲν τῶν Ἑλλήνων ὀνομαζόμεναι Γ
μνήσιαι διὰ τὸ τοὺς ἐνοικοῦντας γυμνοὺς τῆς ἐσθ
τος βιοῦν κατὰ τὴν τοῦ θέρους ὥραν, ὑπὸ δὲ τ
ἐγχωρίων καὶ τῶν Ῥωμαίων προσαγορεύονται Β
λιαρεῖς ἀπὸ τοῦ βάλλειν ταῖς σφενδόναις λίθο

μεγάλους κάλλιστα τῶν ἁπάντων ἀνθρώπων. τού-
των δὲ ἡ μείζων μεγίστη πασῶν ἐστι μετὰ τὰς ἑπτὰ
νήσους, Σικελίαν, Σαρδώ, Κύπρον, Κρήτην, Εὔ-
βοιαν, Κύρνον, Λέσβον, ἀπέχει δὲ τῆς Ἰβηρίας
πλοῦν ἡμερήσιον· ἡ δ' ἐλάττων κέκλιται μὲν πρὸς
τὴν ἕω, τρέφει δὲ κτήνη πολλὰ καὶ παντοδαπά,
μάλιστα δ' ἡμιόνους, μεγάλους μὲν τοῖς ἀναστή-
μασιν, ὑπεράγοντας δὲ ταῖς ῥώμαις. ἀμφότεραι 2
δ' αἱ νῆσοι χώραν ἔχουσιν ἀγαθὴν καρποφόρον καὶ
πλῆθος τῶν κατοικούντων ὑπὲρ τοὺς τρισμυρίους,
τῶν δὲ πρὸς τὴν τροφὴν γεννημάτων οἶνον μὲν
ὁλοσχερῶς οὐ φέρουσι· διὸ καὶ πάντες εἰσὶν ὑπερ-
βολῇ πρὸς τὸν οἶνον εὐκατάφοροι, διὰ τὸ σπανίζειν
παρ' αὐτοῖς· ἐλαίου δὲ παντελῶς σπανίζοντες κα-
τασκευάζουσιν ἐκ τῆς σχίνου, καὶ μιγνύντες ὑείῳ
στέατι τὰ σώματα αὐτῶν ἀλείφουσι τούτῳ. μάλιστα 3
δὲ τῶν ἁπάντων ὄντες φιλογύναιοι προτιμῶσιν αὐ-
τὰς ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε ὅταν τινὲς γυναῖκες ὑπὸ
τῶν προσπλεόντων λῃστῶν ἁλῶσιν, ἀντὶ μιᾶς γυ-
ναικὸς τρεῖς ἢ τέτταρας ἄνδρας διδόντες λυτροῦν-
ται. οἰκοῦσι δὲ ὑπὸ ταῖς κοιλάσι πέτραις, καὶ παρὰ
τοὺς κρημνοὺς ὀρύγματα κατασκευάζοντες καὶ κα-
θόλου πολλοὺς τόπους ὑπονόμους ποιοῦντες ἐν
τούτοις βιοῦσιν, ἅμα τὴν ἐξ αὐτῶν σκέπην καὶ
ἀσφάλειαν θηρώμενοι. ἀργυρῷ δὲ καὶ χρυσῷ νο- 4
μίσματι τὸ παράπαν οὐ χρῶνται, καὶ καθόλου ταῦτα
εἰσάγειν εἰς τὴν νῆσον κωλύουσιν· αἰτίαν δὲ ταύ-
την ἐπιφέρουσιν, ὅτι τὸ παλαιὸν Ἡρακλῆς ἐστρά-
τευσεν ἐπὶ Γηρυόνην, ὄντα Χρυσάορος μὲν υἱόν,
πλεῖστον δὲ κεκτημένον ἄργυρόν τε καὶ χρυσόν.
ἵνα οὖν ἀνεπιβούλευτον ἔχωσι τὴν κτῆσιν, ἀνεπί-
μικτον ἑαυτοῖς ἐποίησαν τὸν ἐξ ἀργύρου τε καὶ

χρυσοῦ πλοῦτον. διόπερ ἀκολούθως ταύτῃ τῇ κρί-
σει κατὰ τὰς γεγενημένας πάλαι ποτὲ στρατείας
παρὰ Καρχηδονίοις τοὺς μισθοὺς οὐκ ἀπεκόμιζον
εἰς τὰς πατρίδας, ἀλλ᾽ ὠνούμενοι γυναῖκας καὶ οἶ-
νον ἅπαντα τὸν μισθὸν εἰς ταῦτα κατεχώριζον.
18 παράδοξον δέ τι καὶ κατὰ τοὺς γάμους νόμιμον
παρ᾽ αὐτοῖς ἐστιν· ἐν γὰρ ταῖς κατὰ τοὺς γάμους
εὐωχίαις οἰκείων τε καὶ φίλων κατὰ τὴν ἡλικίαν
ὁ πρῶτος ἀεὶ καὶ ὁ δεύτερος καὶ οἱ λοιποὶ κατὰ τὸ
ἑξῆς μίσγονται ταῖς νύμφαις ἀνὰ μέρος, ἐσχάτου
2 τοῦ νυμφίου τυγχάνοντος ταύτης τῆς τιμῆς. ἴδιον
δέ τι ποιοῦσι καὶ παντελῶς ἐξηλλαγμένον περὶ τὰς
τῶν τετελευτηκότων ταφάς· συγκόψαντες γὰρ ξύ-
λοις τὰ μέλη τοῦ σώματος εἰς ἀγγεῖον ἐμβάλλουσι
3 καὶ λίθους δαψιλεῖς ἐπιτιθέασιν. ὁπλισμὸς δ᾽ ἐστὶν
αὐτοῖς τρεῖς σφενδόναι, καὶ τούτων μίαν μὲν περὶ
τὴν κεφαλὴν ἔχουσιν, ἄλλην δὲ περὶ τὴν γαστέρα,
τρίτην δ᾽ ἐν ταῖς χερσί. κατὰ δὲ τὰς πολεμικὰς
χρείας βάλλουσι λίθους πολὺ μείζους τῶν ἄλλων
οὕτως εὐτόνως ὥστε δοκεῖν τὸ βληθὲν ἀπό τινος
καταπέλτου φέρεσθαι· διὸ καὶ κατὰ τὰς τειχομα-
χίας ἐν ταῖς προσβολαῖς τύπτοντες τοὺς ἐπὶ τῶν
ἐπάλξεων ἐφεστῶτας κατατραυματίζουσιν, ἐν δὲ ταῖς
παρατάξεσι τούς τε θυρεοὺς καὶ τὰ κράνη καὶ πᾶν
4 σκεπαστήριον ὅπλον συντρίβουσι. κατὰ δὲ τὴν εὐ-
στοχίαν οὕτως ἀκριβεῖς εἰσιν ὥστε κατὰ τὸ πλεῖ-
στον μὴ ἁμαρτάνειν τοῦ προκειμένου σκοποῦ. αἴ-
τιαι δὲ τούτων αἱ συνεχεῖς ἐκ παίδων μελέται, καθ᾽
ἃς ὑπὸ τῶν μητέρων ἀναγκάζονται παῖδες ὄντες
συνεχῶς σφενδονᾶν· προκειμένου γὰρ σκοποῦ κατά
τι ξύλον ἠρτημένου ἄρτου, οὐ πρότερον δίδοται
τῷ μελετῶντι φαγεῖν, ἕως ἂν τυχὼν τοῦ ἄρτου

συγχωρούμενον λάβῃ παρὰ τῆς μητρὸς καταφαγεῖν τοῦτον.

Ἐπεὶ δὲ περὶ τῶν ἐντὸς Ἡρακλείων στηλῶν κει- 19
μένων νήσων διεληλύθαμεν, περὶ τῶν κατὰ τὸν Ὠκεανὸν οὐσῶν διέξιμεν. κατὰ γὰρ τὴν Λιβύην κεῖται πελαγία νῆσος ἀξιόλογος μὲν τῷ μεγέθει, κειμένη δὲ κατὰ τὸν Ὠκεανόν· ἀπέχει δὲ πλοῦν ἀπὸ τῆς Λιβύης ἡμερῶν πλειόνων, κεκλιμένη πρὸς τὴν δύσιν, ἔχει δὲ χώραν καρποφόρον, πολλὴν μὲν ὀρεινήν, οὐκ ὀλίγην δὲ πεδιάδα κάλλει διαφέρου-
σαν. διαρρεομένη γὰρ ποταμοῖς πλωτοῖς ἐκ τού- 2
των ἀρδεύεται, καὶ πολλοὺς μὲν ἔχει παραδείσους καταφύτους παντοίοις δένδρεσι, παμπληθεῖς δὲ κη-
345 πείας διειλημμένας ὕδασι γλυκέσιν· ἐπαύλεις τε πολυτελεῖς ταῖς κατασκευαῖς ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῇ καὶ κατὰ τὰς κηπείας κατεσκευασμένα κωθωνιστήρια τὴν διάθεσιν ἀνθηρὰν ἔχοντα, ἐν οἷς οἱ κατοικοῦντες κατὰ τὴν θερινὴν ὥραν ἐνδιατρίβουσι, δαψιλῶς τῆς χώρας χορηγούσης τὰ πρὸς τὴν ἀπόλαυσιν καὶ
τρυφήν. ἥ τε ὀρεινὴ δρυμοὺς ἔχει πυκνοὺς καὶ 3
μεγάλους καὶ δένδρα παντοδαπὰ καρποφόρα καὶ πρὸς τὰς ἐν τοῖς ὄρεσι διαίτας ἔχοντα συναγκείας καὶ πηγὰς πολλάς. καθόλου δὲ ἡ νῆσος αὕτη κατάρρυτός ἐστι ναματιαίοις καὶ γλυκέσιν ὕδασι, δι' ὧν οὐ μόνον ἀπόλαυσις ἐπιτερπὴς γίνεται τοῖς ἐμβιοῦσιν ἐν αὐτῇ, ἀλλὰ καὶ πρὸς ὑγίειαν καὶ ῥώμην
σωμάτων συμβάλλεται. κυνήγιά τε δαψιλῆ παν- 4
τοίων ζῴων καὶ θηρίων ὑπάρχει, καὶ τούτων ἐν ταῖς εὐωχίαις εὐποροῦντες οὐδὲν ἐλλιπὲς ἔχουσι τῶν πρὸς τρυφὴν καὶ πολυτέλειαν ἀνηκόντων· καὶ γὰρ ἰχθύων ἔχει πλῆθος ἡ προσκλύζουσα τῇ νήσῳ θάλαττα διὰ τὸ φύσει τὸν Ὠκεανὸν πανταχῇ πλήθειν

5 παντοδαπῶν ἰχθύων. καθόλου δὲ ἡ νῆσος αὕτη
τὸν περικείμενον ἀέρα παντελῶς εὔκρατον ἔχουσα
τὸ πλέον μέρος τοῦ ἐνιαυτοῦ φέρει πλῆθος ἀκρο-
δρύων καὶ τῶν ἄλλων τῶν ὡραίων, ὥστε δοκεῖν
αὐτὴν ὡς εἰ θεῶν τινων, οὐκ ἀνθρώπων ὑπάρχειν
ἐμβιωτήριον διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς εὐδαιμονίας.
20 κατὰ μὲν οὖν τοὺς παλαιοὺς χρόνους ἀνεύρετος ἦν
διὰ τὸν ἀπὸ τῆς ὅλης οἰκουμένης ἐκτοπισμόν, ὕστε-
ρον δ' εὑρέθη διὰ τοιαύτας αἰτίας. Φοίνικες ἐκ
παλαιῶν χρόνων συνεχῶς πλέοντες κατ' ἐμπορίαν
πολλὰς μὲν κατὰ τὴν Λιβύην ἀποικίας ἐποιήσαντο,
οὐκ ὀλίγας δὲ καὶ τῆς Εὐρώπης ἐν τοῖς πρὸς δύσιν
κεκλιμένοις μέρεσι. τῶν δ' ἐπιβολῶν αὐτοῖς κατὰ
νοῦν προχωρουσῶν, πλούτους μεγάλους ἤθροισαν,
καὶ τὴν ἐκτὸς Ἡρακλείων στηλῶν ἐπεβάλοντο πλεῖν,
2 ἣν Ὠκεανὸν ὀνομάζουσι. καὶ πρῶτον μὲν ἐπ' αὐ-
τοῦ τοῦ κατὰ τὰς στήλας πόρου πόλιν ἔκτισαν ἐπὶ
τῆς Εὐρώπης, ἣν οὖσαν χερρόνησον προσηγόρευ-
σαν Γάδειρα, ἐν ᾗ τά τε ἄλλα κατεσκεύασαν οἰκείως
τοῖς τόποις καὶ ναὸν Ἡρακλέους πολυτελῆ, καὶ θυ-
σίας κατέδειξαν μεγαλοπρεπεῖς τοῖς τῶν Φοινίκων
ἔθεσι διοικουμένας. τὸ δὲ ἱερὸν συνέβη τοῦτο καὶ
τότε καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους τιμᾶσθαι
περιττότερον μέχρι τῆς καθ' ἡμᾶς ἡλικίας. πολλοὶ
δὲ καὶ τῶν Ῥωμαίων ἐπιφανεῖς ἄνδρες καὶ μεγάλας
πράξεις κατειργασμένοι ἐποιήσαντο μὲν τούτῳ τῷ
θεῷ εὐχάς, συνετέλεσαν δ' αὐτὰς μετὰ τὴν συντέ-
3 λειαν τῶν κατορθωμάτων. οἱ δ' οὖν Φοίνικες διὰ
τὰς προειρημένας αἰτίας ἐρευνῶντες τὴν ἐκτὸς τῶν
στηλῶν παραλίαν καὶ παρὰ τὴν Λιβύην πλέοντες,
ὑπ' ἀνέμων μεγάλων ἀπηνέχθησαν ἐπὶ πολὺν πλοῦν
δι' Ὠκεανοῦ. χειμασθέντες δ' ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας

προσηνέχθησαν τῇ προειρημένῃ νήσῳ, καὶ τὴν εὐ-
δαιμονίαν αὐτῆς καὶ φύσιν κατοπτεύσαντες ἅπασι
γνώριμον ἐποίησαν. διὸ καὶ Τυρρηνῶν θαλαττο- 4
κρατούντων καὶ πέμπειν εἰς αὐτὴν ἀποικίαν ἐπι-
βαλομένων, διεκώλυσαν αὐτοὺς Καρχηδόνιοι, ἅμα
μὲν εὐλαβούμενοι μὴ διὰ τὴν ἀρετὴν τῆς νήσου
πολλοὶ τῶν ἐκ τῆς Καρχηδόνος εἰς ἐκείνην μετα-
στῶσιν, ἅμα δὲ πρὸς τὰ παράβολα τῆς τύχης κα-
τασκευαζόμενοι καταφυγήν, εἴ τι περὶ τὴν Καρχη-
δόνα ὁλοσχερὲς πταῖσμα συμβαίνοι· δυνήσεσθαι γὰρ
αὐτοὺς θαλαττοκρατοῦντας ἀπᾶραι πανοικίους εἰς
ἀγνοουμένην ὑπὸ τῶν ὑπερεχόντων νῆσον.

Ἐπεὶ δὲ περὶ τοῦ κατὰ τὴν Λιβύην Ὠκεανοῦ 21
καὶ τῶν ἐν αὐτῷ νήσων διήλθομεν, μεταβιβάσομεν
τὸν λόγον ἐπὶ τὴν Εὐρώπην. κατὰ γὰρ τὴν Γα-
λατίαν τὴν παρωκεανῖτιν κατ' ἀντικρὺ τῶν Ἑρκυ-
νίων ὀνομαζομένων δρυμῶν, οὓς μεγίστους ὑπάρ-
χειν παρειλήφαμεν τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην, νῆσοι
πολλαὶ κατὰ τὸν Ὠκεανὸν ὑπάρχουσιν, ὧν ἐστι με-
γίστη ἡ Βρεττανικὴ καλουμένη. αὕτη δὲ τὸ μὲν 2
παλαιὸν ἀνεπίμικτος ἐγένετο ξενικαῖς δυνάμεσιν·
οὔτε γὰρ Διόνυσον οὔθ' Ἡρακλέα παρειλήφαμεν
οὔτε τῶν ἄλλων ἡρώων ἢ δυναστῶν ἐστρατευμένον
ἐπ' αὐτήν· καθ' ἡμᾶς δὲ Γάιος Καῖσαρ ὁ διὰ τὰς
πράξεις ἐπονομασθεὶς θεὸς πρῶτος τῶν μνημονευο-
μένων ἐχειρώσατο τὴν νῆσον, καὶ τοὺς Βρεττανοὺς
καταπολεμήσας ἠνάγκασε τελεῖν ὡρισμένους φόρους.
ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων τὰς κατὰ μέρος πράξεις ἐν
τοῖς οἰκείοις χρόνοις ἀναγράψομεν, περὶ δὲ τῆς νή-
σου καὶ τοῦ φυομένου κατ' αὐτὴν καττιτέρου νῦν
διέξιμεν. αὕτη γὰρ τῷ σχήματι τρίγωνος οὖσα πα- 3
ραπλησίως τῇ Σικελίᾳ τὰς πλευρὰς οὐκ ἰσοκώλους

ἔχει. παρεκτεινούσης δὲ αὐτῆς παρὰ τὴν Εὐρώπην λοξῆς, τὸ μὲν ἐλάχιστον ἀπὸ τῆς ἠπείρου διεστηκὸς ἀκρωτήριον, ὃ καλοῦσι Κάντιον, φασὶν ἀπέχειν ἀπὸ τῆς γῆς σταδίους ὡς ἑκατόν, καθ' ὃν τόπον ἡ θάλαττα ποιεῖται τὸν ἔκρουν, τὸ δ' ἕτερον ἀκρωτήριον τὸ καλούμενον Βελέριον ἀπέχειν λέγεται τῆς ἠπείρου πλοῦν ἡμερῶν τεττάρων, τὸ δ' ὑπολειπόμενον ἀνήκειν μὲν ἱστοροῦσιν εἰς τὸ πέ-
4 λαγος, ὀνομάζεσθαι δ' Ὄρκαν. τῶν δὲ πλευρῶν τὴν μὲν ἐλαχίστην εἶναι σταδίων ἑπτακισχιλίων πεντακοσίων, παρήκουσαν παρὰ τὴν Εὐρώπην, τὴν δὲ δευτέραν τὴν ἀπὸ τοῦ πορθμοῦ πρὸς τὴν κορυφὴν ἀνήκουσαν σταδίων μυρίων πεντακισχιλίων, τὴν δὲ λοιπὴν σταδίων δισμυρίων, ὥστε τὴν πᾶσαν εἶναι τῆς νήσου περιφορὰν σταδίων τετρακισμυρίων δισ-
5 χιλίων πεντακοσίων. κατοικεῖν δέ φασι τὴν Βρεττανικὴν αὐτόχθονα γένη καὶ τὸν παλαιὸν βίον ταῖς ἀγωγαῖς διατηροῦντα. ἅρμασι μὲν γὰρ κατὰ τοὺς πολέμους χρῶνται, καθάπερ οἱ παλαιοὶ τῶν Ἑλλήνων ἥρωες ἐν τῷ Τρωικῷ πολέμῳ κεχρῆσθαι παραδέδονται, καὶ τὰς οἰκήσεις εὐτελεῖς ἔχουσιν, ἐκ τῶν καλάμων ἢ ξύλων κατὰ τὸ πλεῖστον συγκει- 347
μένας· τήν τε συναγωγὴν τῶν σιτικῶν καρπῶν ποιοῦνται τοὺς στάχυς αὐτοὺς ἀποτέμνοντες καὶ θησαυρίζοντες εἰς τὰς καταστέγους οἰκήσεις· ἐκ δὲ τούτων τοὺς παλαιοὺς στάχυς καθ' ἡμέραν τίλλειν, καὶ κατεργαζομένους ἔχειν τὴν τροφήν. τοῖς δ' ἤθεσιν ἁπλοῦς εἶναι καὶ πολὺ κεχωρισμένους τῆς
6 τῶν νῦν ἀνθρώπων ἀγχινοίας καὶ πονηρίας. τάς τε διαίτας εὐτελεῖς ἔχειν καὶ τῆς ἐκ τοῦ πλούτου γεννωμένης τρυφῆς πολὺ διαλλαττούσας. εἶναι δὲ καὶ πολυάνθρωπον τὴν νῆσον, καὶ τὴν τοῦ ἀέρος

ιν διάθεσιν παντελῶς κατεψυγμένην, ὡς ἂν ὑπ'
ὴν τὴν ἄρκτον κειμένην. βασιλεῖς δὲ καὶ δυ-
ίτας πολλοὺς ἔχειν, καὶ πρὸς ἀλλήλους κατὰ τὸ
ῖστον εἰρηνικῶς διακεῖσθαι. ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν 22
' αὐτὴν νομίμων καὶ τῶν ἄλλων ἰδιωμάτων τὰ
ὰ μέρος ἀναγράψομεν ὅταν ἐπὶ τὴν Καίσαρος
ομένην στρατείαν εἰς Βρεττανίαν παραγενηθῶ-
, νῦν δὲ περὶ τοῦ κατ' αὐτὴν φυομένου κατ-
έρου διέξιμεν. τῆς γὰρ Βρεττανικῆς κατὰ τὸ
ωτήριον τὸ καλούμενον Βελέριον οἱ κατοικοῦν-
φιλόξενοί τε διαφερόντως εἰσὶ καὶ διὰ τὴν τῶν
ων ἐμπόρων ἐπιμιξίαν ἐξημερωμένοι τὰς ἀγωγάς.
οι τὸν καττίτερον κατασκευάζουσι φιλοτέχνως
αζόμενοι τὴν φέρουσαν αὐτὸν γῆν. αὕτη δὲ πε- 2
όδης οὖσα διαφυὰς ἔχει γεώδεις, ἐν αἷς τὸν πό-
κατεργαζόμενοι καὶ τήξαντες καθαίρουσιν. ἀπο-
τοῦντες δ' εἰς ἀστραγάλων ῥυθμοὺς κομίζουσιν
τινα νῆσον προκειμένην μὲν τῆς Βρεττανικῆς,
μαζομένην δὲ Ἴκτιν· κατὰ γὰρ τὰς ἀμπώτεις ἀνα-
αινομένου τοῦ μεταξὺ τόπου ταῖς ἁμάξαις εἰς
ύτην κομίζουσι δαψιλῆ τὸν καττίτερον. ἴδιον δέ 3
συμβαίνει περὶ τὰς πλησίον νήσους τὰς μεταξὺ
μένας τῆς τε Εὐρώπης καὶ τῆς Βρεττανικῆς· κατὰ
γὰρ τὰς πλημυρίδας τοῦ μεταξὺ πόρου πλη-
μένου νῆσοι φαίνονται, κατὰ δὲ τὰς ἀμπώ-
ς ἀπορρεούσης τῆς θαλάττης καὶ πολὺν τό-
ν ἀναξηραινούσης θεωροῦνται χερρόνησοι. ἐν- 4
θεν δ' οἱ ἔμποροι παρὰ τῶν ἐγχωρίων ὠνοῦν-
καὶ διακομίζουσιν εἰς τὴν Γαλατίαν· τὸ δὲ
ευταῖον πεζῇ διὰ τῆς Γαλατίας πορευθέντες ἡμέ-
ὡς τριάκοντα κατάγουσιν ἐπὶ τῶν ἵππων τὰ
ρτία πρὸς τὴν ἐκβολὴν τοῦ Ῥοδανοῦ ποταμοῦ.

Περὶ μὲν οὖν τοῦ καττιτέρου τοῖς ῥηθεῖσιν ἀρκε-
23 σθησόμεθα, περὶ δὲ τοῦ καλουμένου ἠλέκτρου νῦν
διέξιμεν. τῆς Σκυθίας τῆς ὑπὲρ τὴν Γαλατίαν κατ'
ἀντικρὺ νῆσός ἐστι πελαγία κατὰ τὸν Ὠκεανὸν ἡ
προσαγορευομένη Βασίλεια. εἰς ταύτην ὁ κλύδων
ἐκβάλλει δαψιλὲς τὸ καλούμενον ἤλεκτρον, οὐδα-
μοῦ δὲ τῆς οἰκουμένης φαινόμενον. περὶ δὲ τού-
του πολλοὶ τῶν παλαιῶν ἀνέγραψαν μύθους παν-
τελῶς ἀπιστουμένους καὶ διὰ τῶν ἀποτελεσμάτων
2 ἐλεγχομένους. πολλοὶ γὰρ τῶν τε ποιητῶν καὶ τῶν
συγγραφέων φασὶ Φαέθοντα τὸν Ἡλίου μὲν υἱόν,
παῖδα δὲ τὴν ἡλικίαν ὄντα, πεῖσαι τὸν πατέρα μίαν
ἡμέραν παραχωρῆσαι τοῦ τεθρίππου· συγχωρηθέν-
τος δὲ αὐτῷ τούτου, τὸν μὲν Φαέθοντα ἐλαύνοντα
τὸ τέθριππον μὴ δύνασθαι κρατεῖν τῶν ἡνιῶν, τοὺς
δ' ἵππους καταφρονήσαντας τοῦ παιδὸς ἐξενεχθῆ-
ναι τοῦ συνήθους δρόμου, καὶ τὸ μὲν πρῶτον κατὰ
τὸν οὐρανὸν πλανωμένους ἐκπυρῶσαι τοῦτον καὶ
ποιῆσαι τὸν νῦν γαλαξίαν καλούμενον κύκλον, μετὰ
δὲ ταῦτα πολλὴν τῆς οἰκουμένης ἐπιφλέξαντας οὐκ
3 ὀλίγην κατακάειν χώραν. διὸ καὶ τοῦ Διὸς ἀγα-
νακτήσαντος ἐπὶ τοῖς γεγενημένοις, κεραυνῶσαι μὲν
τὸν Φαέθοντα, ἀποκαταστῆσαι δὲ τὸν ἥλιον ἐπὶ τὴν
συνήθη πορείαν. τοῦ δὲ Φαέθοντος πεσόντος πρὸς
τὰς ἐκβολὰς τοῦ νῦν Πάδου καλουμένου ποταμοῦ,
τὸ δὲ παλαιὸν Ἠριδανοῦ προσαγορευομένου, θρη-
νῆσαι μὲν τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ τὴν τελευτὴν φιλο-
τιμότατα, διὰ δὲ τὴν ὑπερβολὴν τῆς λύπης [ὑπὸ τῆς
φύσεως] μετασχηματισθῆναι τὴν φύσιν, γενομένας
4 αἰγείρους. ταύτας δὲ κατ' ἐνιαυτὸν κατὰ τὴν αὐ-
τὴν ὥραν δάκρυον ἀφιέναι, καὶ τοῦτο πηγνύμενον
ἀποτελεῖν τὸ καλούμενον ἤλεκτρον, λαμπρότητι μὲν

τῶν ὁμοφυῶν διαφέρον, ἐπιχωριάζον δ' ἐν ταῖς τῶν νέων τελευταῖς κατὰ τὸ τούτων πένθος. διημαρ- 5 τηκότων δὲ πάντων τῶν τὸν μῦθον τοῦτον πεπλακότων καὶ διὰ τῶν ἀποτελεσμάτων ἐν τοῖς ὕστερον χρόνοις ἐλεγχομένων, προσεκτέον ταῖς ἀληθιναῖς ἱστορίαις· τὸ γὰρ ἤλεκτρον συνάγεται μὲν ἐν τῇ προειρημένῃ νήσῳ, κομίζεται δὲ ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων πρὸς τὴν ἀντιπέρας ἤπειρον, δι' ἧς φέρεται πρὸς τοὺς καθ' ἡμᾶς τόπους, καθότι προείρηται.

Διεληλυθότες δὲ περὶ τῶν νήσων τῶν κειμένων 24 ἐν τοῖς πρὸς δυσμὰς μέρεσιν, οὐκ ἀνοίκειον εἶναι νομίζομεν περὶ τῶν πλησίον τῆς Εὐρώπης ἐθνῶν βραχέα διελθεῖν, ἃ παραλελοίπαμεν ἐν ταῖς πρότερον βίβλοις. τῆς Κελτικῆς τοίνυν τὸ παλαιόν, ὥς φασιν, ἐδυνάστευσεν ἐπιφανὴς ἀνήρ, ᾧ θυγάτηρ ἐγένετο τῷ μεγέθει τοῦ σώματος ὑπερφυής, τῇ δ' εὐπρεπείᾳ πολὺ διέχουσα τῶν ἄλλων. αὕτη δὲ διά τε τὴν τοῦ σώματος ῥώμην καὶ τὴν θαυμαζομένην εὐπρέπειαν πεφρονηματισμένη παντὸς τοῦ μνηστεύοντος τὸν γάμον ἀπηρνεῖτο, νομίζουσα μη- 349 δένα τούτων ἄξιον ἑαυτῆς εἶναι. κατὰ δὲ τὴν Ἡρα- 2 κλέους ἐπὶ Γηρυόνην στρατείαν, καταντήσαντος εἰς τὴν Κελτικὴν αὐτοῦ καὶ πόλιν Ἀλησίαν ἐν ταύτῃ κτίσαντος, θεασαμένη τὸν Ἡρακλέα καὶ θαυμάσασα τήν τε ἀρετὴν αὐτοῦ καὶ τὴν τοῦ σώματος ὑπεροχήν, προσεδέξατο τὴν ἐπιπλοκὴν μετὰ πάσης προθυμίας, συγκατανευσάντων καὶ τῶν γονέων. μι- 3 γεῖσα δὲ τῷ Ἡρακλεῖ ἐγέννησεν υἱὸν ὀνόματι Γαλάτην, πολὺ προέχοντα τῶν ὁμοεθνῶν ἀρετῇ τε ψυχῆς καὶ ῥώμῃ σώματος. ἀνδρωθεὶς δὲ τὴν ἡλικίαν καὶ διαδεξάμενος τὴν πατρῴαν βασιλείαν, πολλὴν

μὲν τῆς προσοριζούσης χώρας κατεκτήσατο, μεγάλας δὲ πράξεις πολεμικὰς συνετέλεσε. περιβόητος δὲ γενόμενος ἐπ' ἀνδρείᾳ τοὺς ὑφ' αὑτὸν τεταγμένους ὠνόμασεν ἀφ' ἑαυτοῦ Γαλάτας· ἀφ' ὧν ἡ σύμπασα Γαλατία προσηγορεύθη.

25 Ἐπεὶ δὲ περὶ τῆς τῶν Γαλατῶν προσηγορίας διήλθομεν, καὶ περὶ τῆς χώρας αὐτῶν δέον ἐστὶν εἰπεῖν. ἡ τοίνυν Γαλατία κατοικεῖται μὲν ὑπὸ πολλῶν ἐθνῶν διαφόρων τοῖς μεγέθεσι· τὰ μέγιστα γὰρ αὐτῶν σχεδὸν εἴκοσι μυριάδας ἀνδρῶν ἔχει, τὰ δ' ἐλάχιστα πέντε μυριάδας, ὧν ἐστιν ἓν πρὸς Ῥωμαίους ἔχον συγγένειαν παλαιὰν καὶ φιλίαν τὴν
2 μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων διαμένουσαν. κειμένη δὲ κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ τὰς ἄρκτους χειμέριός ἐστι καὶ ψυχρὰ διαφερόντως. κατὰ γὰρ τὴν χειμερινὴν ὥραν ἐν ταῖς συννεφέσιν ἡμέραις ἀντὶ μὲν ὄμβρων χιόνι πολλῇ νίφεται, κατὰ δὲ τὰς αἰθρίας κρυστάλλῳ καὶ πάγοις ἐξαισίοις πλήθει, δι' ὧν οἱ ποταμοὶ πηγνύμενοι διὰ τῆς ἰδίας φύσεως γεφυροῦνται· οὐ μόνον γὰρ οἱ τυχόντες ὁδῖται κατ' ὀλίγους κατὰ τοῦ κρυστάλλου πορευόμενοι διαβαίνουσιν, ἀλλὰ καὶ στρατοπέδων μυριάδες μετὰ σκευοφόρων καὶ ἁμαξῶν γεμουσῶν ἀσφαλῶς περαιοῦν-
3 ται. πολλῶν δὲ καὶ μεγάλων ποταμῶν ῥεόντων διὰ τῆς Γαλατίας καὶ τοῖς ῥείθροις ποικίλως τὴν πεδιάδα γῆν τεμνόντων, οἱ μὲν ἐκ λιμνῶν ἀβύσσων ῥέουσιν, οἱ δ' ἐκ τῶν ὀρῶν ἔχουσι τὰς πηγὰς καὶ τὰς ἐπιρροίας· τὴν δ' ἐκβολὴν οἱ μὲν εἰς τὸν Ὠκεανὸν ποιοῦνται, οἱ δ' εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς θά-
4 λατταν. μέγιστος δ' ἐστὶ τῶν εἰς τὸ καθ' ἡμᾶς πέλαγος ῥεόντων ὁ Ῥοδανός, τὰς μὲν πηγὰς ἔχων ἐν τοῖς Ἀλπείοις ὄρεσι, πέντε δὲ στόμασιν ἐξερευ-

όμενος εἰς τὴν θάλατταν. τῶν δ' εἰς τὸν Ὠκεα-
νὸν ῥεόντων μέγιστοι δοκοῦσιν ὑπάρχειν ὅ τε Δα-
νούβιος καὶ ὁ Ῥῆνος, ὃν ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρό-
νοις Καῖσαρ ὁ κληθεὶς θεὸς ἔζευξε παραδόξως, καὶ
περαιώσας πεζῇ τὴν δύναμιν ἐχειρώσατο τοὺς πέ-
ραν κατοικοῦντας αὐτοῦ Γαλάτας. πολλοὶ δὲ καὶ 6
ἄλλοι πλωτοὶ ποταμοὶ κατὰ τὴν Κελτικήν εἰσι, περὶ
ὧν μακρὸν ἂν εἴη γράφειν. πάντες δὲ σχεδὸν ὑπὸ
πάγου πηγνύμενοι γεφυροῦσι τὰ ῥεῖθρα, καὶ τοῦ
κρυστάλλου διὰ τὴν φυσικὴν λειότητα ποιοῦντος
τοὺς διαβαίνοντας ὀλισθάνειν, ἀχύρων ἐπιβαλλο-
μένων ἐπ' αὐτοὺς ἀσφαλῆ τὴν διάβασιν ἔχουσι.

Ἴδιον δέ τι καὶ παράδοξον συμβαίνει κατὰ τὴν 26
πλείστην τῆς Γαλατίας, περὶ οὗ παραλιπεῖν οὐκ
ἄξιον ἡγούμεθα. ἀπὸ γὰρ θερινῆς δύσεως καὶ ἄρ-
κτου πνεῖν εἰώθασιν ἄνεμοι τηλικαύτην ἔχοντες
σφοδρότητα καὶ δύναμιν ὥστε ἀναρπάζειν ἀπὸ τῆς
γῆς λίθους χειροπληθιαίους τοῖς μεγέθεσι καὶ τῶν
ψηφίδων ἁδρομερῆ κονιορτόν· καθόλου δὲ καται-
γίζοντος λάβρως ἁρπάζουσιν ἀπὸ μὲν τῶν ἀνδρῶν
τὰ ὅπλα καὶ τὰς ἐσθῆτας, ἀπὸ δὲ τῶν ἵππων τοὺς
ἀναβάτας. διὰ δὲ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ ψύχους δια- 2
φθειρομένης τῆς κατὰ τὸν ἀέρα κράσεως οὔτε οἶ-
νον οὔτε ἔλαιον φέρει· διόπερ τῶν Γαλατῶν οἱ
τούτων τῶν καρπῶν στερισκόμενοι πόμα κατασκευ-
άζουσιν ἐκ τῆς κριθῆς τὸ προσαγορευόμενον ζῦθος,
καὶ τὰ κηρία πλύνοντες τῷ τούτων ἀποπλύματι
χρῶνται. κάτοινοι δὲ ὄντες καθ' ὑπερβολὴν τὸν 3
εἰσαγόμενον ὑπὸ τῶν ἐμπόρων οἶνον ἄκρατον ἐμ-
φοροῦνται, καὶ διὰ τὴν ἐπιθυμίαν λάβρῳ χρώμενοι
τῷ ποτῷ καὶ μεθυσθέντες εἰς ὕπνον ἢ μανιώδεις
διαθέσεις τρέπονται. διὸ καὶ πολλοὶ τῶν Ἰταλικῶν

ἐμπόρων διὰ τὴν συνήθη φιλαργυρίαν ἕρμαιο
ται τὴν τῶν Γαλατῶν φιλοινίαν. οὗτοι γὰρ
τῶν πλωτῶν ποταμῶν πλοίοις, διὰ δὲ τῆς
χώρας ἁμάξαις κομίζοντες τὸν οἶνον, ἀντιλαμ
τιμῆς πλῆθος ἄπιστον· διδόντες γὰρ οἴνου
ἀντιλαμβάνουσι παῖδα, τοῦ πόματος διάκον
27 βόμενοι. κατὰ γὰρ τὴν Γαλατίαν ἄργυρος
σύνολον οὐ γίνεται, χρυσὸς δὲ πολύς, ὃν το
ρίοις ἡ φύσις ἄνευ μεταλλείας καὶ κακι
ὑπουργεῖ. ἡ γὰρ τῶν ποταμῶν ῥύσις σκολι
ἀγκῶνας ἔχουσα, καὶ τοῖς τῶν παρακειμέν
ὄχθοις προσαράττουσα καὶ μεγάλους ἀπορ
2 κολωνούς, πληροῖ χρυσοῦ ψήγματος. τοῦ
περὶ τὰς ἐργασίας ἀσχολούμενοι συνάγοντ
θουσιν [ἢ συγκόπτουσι] τὰς ἐχούσας τὸ ψῆγ
λους, διὰ δὲ τῶν ὑδάτων τῆς φύσεως τ
πλύναντες παραδιδόασιν ἐν ταῖς καμίνοις
3 χωνείαν. τούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ σωρεύοντες
πλῆθος καταχρῶνται πρὸς κόσμον οὐ μόνο
ναῖκες, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄνδρες. περὶ μὲν γ
καρποὺς καὶ τοὺς βραχίονας ψέλια φοροῦ
δὲ τοὺς αὐχένας κρίκους παχεῖς ὁλοχρύσους
4 κτυλίους ἀξιολόγους, ἔτι δὲ χρυσοῦς θώρακα
δέ τι καὶ παράδοξον παρὰ τοῖς ἄνω Κελ
περὶ τὰ τεμένη τῶν θεῶν γινόμενον· ἐν
ἱεροῖς καὶ τεμένεσιν ἐπὶ τῆς χώρας ἀνειμέ
ριπται πολὺς χρυσὸς ἀνατεθειμένος τοῖς θ
τῶν ἐγχωρίων οὐδεὶς ἅπτεται τούτου διὰ
σιδαιμονίαν, καίπερ ὄντων τῶν Κελτῶν φ
ρων καθ᾽ ὑπερβολήν.

28 Οἱ δὲ Γαλάται τοῖς μὲν σώμασίν εἰσιν ε
ταῖς δὲ σαρξὶ κάθυγροι καὶ λευκοί, ταῖς δ

οὐ μόνον ἐκ φύσεως ξανθοί, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς κατασκευῆς ἐπιτηδεύουσιν αὔξειν τὴν φυσικὴν τῆς χρόας ἰδιότητα. τιτάνου γὰρ ἀποπλύματι σμῶντες τὰς 2
τρίχας συνεχῶς ἀπὸ τῶν μετώπων ἐπὶ τὴν κορυφὴν καὶ τοὺς τένοντας ἀνασπῶσιν, ὥστε τὴν πρόσοψιν αὐτῶν φαίνεσθαι Σατύροις καὶ Πᾶσιν ἐοικυῖαν· παχύνονται γὰρ αἱ τρίχες ἀπὸ τῆς κατεργασίας, ὥστε μηδὲν τῆς τῶν ἵππων χαίτης διαφέρειν. τὰ δὲ γένεια τινὲς μὲν ξυρῶνται, τινὲς δὲ 3
μετρίως ὑποτρέφουσιν· οἱ δ' εὐγενεῖς τὰς μὲν παρειὰς ἀπολεαίνουσι, τὰς δ' ὑπήνας ἀνειμένας ἐῶσιν, ὥστε τὰ στόματα αὐτῶν ἐπικαλύπτεσθαι. διόπερ ἐσθιόντων μὲν αὐτῶν ἐμπλέκονται ταῖς τροφαῖς, πινόντων δὲ καθαπερεὶ διά τινος ἠθμοῦ φέρεται τὸ πόμα. δειπνοῦσι δὲ καθήμενοι πάντες οὐκ ἐπὶ 4
θρόνων, ἀλλ' ἐπὶ τῆς γῆς, ὑποστρώμασι χρώμενοι λύκων ἢ κυνῶν δέρμασι. διακονοῦνται δ' ὑπὸ τῶν νεωτάτων παίδων ἐχόντων ἡλικίαν, ἀρρένων τε καὶ θηλειῶν. πλησίον δ' αὐτῶν ἐσχάραι κεῖνται γέμουσαι πυρὸς καὶ λέβητας ἔχουσαι καὶ ὀβελοὺς πλήρεις κρεῶν ὁλομερῶν. τοὺς δ' ἀγαθοὺς ἄνδρας ταῖς καλλίσταις τῶν κρεῶν μοίραις γεραίρουσι, καθάπερ καὶ ὁ ποιητὴς τὸν Αἴαντα παρεισάγει τιμώμενον ὑπὸ τῶν ἀριστέων, ὅτε πρὸς Ἕκτορα μονομαχήσας ἐνίκησε,

νώτοισιν δ' Αἴαντα διηνεκέεσσι γέραιρε.

καλοῦσι δὲ καὶ τοὺς ξένους ἐπὶ τὰς εὐωχίας, 5
καὶ μετὰ τὸ δεῖπνον ἐπερωτῶσι τίνες εἰσὶ καὶ τίνων χρείαν ἔχουσιν. εἰώθασι δὲ καὶ παρὰ τὸ δεῖπνον ἐκ τῶν τυχόντων πρὸς τὴν διὰ τῶν λόγων ἅμιλλαν καταστάντες, ἐκ προκλήσεως μονομαχεῖν πρὸς ἀλλήλους, παρ' οὐδὲν τιθέμενοι τὴν τοῦ βίου

6 τελευτήν· ἐνισχύει γὰρ παρ' αὐτοῖς ὁ Πυθαγόρου
λόγος ὅτι τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων ἀθανάτους
εἶναι συμβέβηκε καὶ δι' ἐτῶν ὡρισμένων πάλιν
βιοῦν, εἰς ἕτερον σῶμα τῆς ψυχῆς εἰσδυομένης.
διὸ καὶ κατὰ τὰς ταφὰς τῶν τετελευτηκότων ἐνίους
ἐπιστολὰς γεγραμμένας τοῖς οἰκείοις τετελευτηκόσιν
ἐμβάλλειν εἰς τὴν πυράν, ὡς τῶν τετελευτηκότων
29 ἀναγνωσομένων ταύτας. ἐν δὲ ταῖς ὁδοιπορίαις καὶ
ταῖς μάχαις χρῶνται συνωρίσιν, ἔχοντος τοῦ ἅρμα-
τος ἡνίοχον καὶ παραβάτην. ἀπαντῶντες δὲ τοῖς
ἐφιππεύουσιν ἐν τοῖς πολέμοις σαυνιάζουσι τοὺς
ἐναντίους, καὶ καταβάντες τὴν ἀπὸ τοῦ ξίφους
2 συνίστανται μάχην. ἔνιοι δ' αὐτῶν ἐπὶ τοσοῦτο
τοῦ θανάτου καταφρονοῦσιν ὥστε γυμνοὺς καὶ
περιεζωσμένους καταβαίνειν εἰς τὸν κίνδυνον. ἐπά-
γονται δὲ καὶ θεράποντας ἐλευθέρους ἐκ τῶν πε-
νήτων καταλέγοντες, οἷς ἡνιόχοις καὶ παρασπισταῖς
χρῶνται κατὰ τὰς μάχας. κατὰ δὲ τὰς παρατάξεις
εἰώθασι προάγειν τῆς παρατάξεως καὶ προκαλεῖ-
σθαι τῶν ἀντιτεταγμένων τοὺς ἀρίστους εἰς μονο-
μαχίαν, προανασείοντες τὰ ὅπλα καὶ καταπληττό-
3 μενοι τοὺς ἐναντίους. ὅταν δέ τις ὑπακούσῃ πρὸς
τὴν μάχην, τάς τε τῶν προγόνων ἀνδραγαθίας ἐξυ-
μνοῦσι καὶ τὰς ἑαυτῶν ἀρετὰς προφέρονται, καὶ
τὸν ἀντιταττόμενον ἐξονειδίζουσι καὶ ταπεινοῦσι
καὶ τὸ σύνολον τὸ θράσος τῆς ψυχῆς τοῖς λόγοις
4 προαφαιροῦνται. τῶν δὲ πεσόντων πολεμίων τὰς
κεφαλὰς ἀφαιροῦντες περιάπτουσι τοῖς αὐχέσι τῶν
ἵππων· τὰ δὲ σκῦλα τοῖς θεράπουσι παραδόντες
ᾑμαγμένα λαφυραγωγοῦσιν, ἐπιπαιανίζοντες καὶ
ᾄδοντες ὕμνον ἐπινίκιον, καὶ τὰ ἀκροθίνια ταῦτα
ταῖς οἰκίαις προσηλοῦσιν ὥσπερεὶ ἐν κυνηγίαις τισὶ

κεχειρωμένοι θηρία. τῶν δὲ ἐπιφανεστάτων πολε-
μίων κεδρώσαντες τὰς κεφαλὰς ἐπιμελῶς τηροῦσιν
ἐν λάρνακι, καὶ τοῖς ξένοις ἐπιδεικνύουσι σεμνυνό-
μενοι διότι τῆσδε τῆς κεφαλῆς τῶν προγόνων τις
ἢ πατὴρ ἢ καὶ αὐτὸς πολλὰ χρήματα διδόμενα
οὐκ ἔλαβε. φασὶ δέ τινας αὐτῶν καυχᾶσθαι διότι
χρυσὸν ἀντίσταθμον τῆς κεφαλῆς οὐκ ἐδέξαντο,
βάρβαρόν τινα μεγαλοψυχίαν ἐπιδεικνύμενοι· οὐ
γὰρ τὸ μὴ πωλεῖν τὰ σύσσημα τῆς ἀρετῆς εὐγενές,
ἀλλὰ τὸ πολεμεῖν τὸ ὁμόφυλον τετελευτηκὸς θη-
ριῶδες. ἐσθῆσι δὲ χρῶνται καταπληκτικαῖς, χιτῶσι
μὲν βαπτοῖς χρώμασι παντοδαποῖς διηνθισμένοις
καὶ ἀναξυρίσιν, ἃς ἐκεῖνοι βράκας προσαγορεύου-
σιν· ἐπιπορποῦνται δὲ σάγους ῥαβδωτοὺς ἐν μὲν
τοῖς χειμῶσι δασεῖς, κατὰ δὲ τὸ θέρος ψιλούς, πλιν-
θίοις πυκνοῖς καὶ πολυανθέσι διειλημμένους. ὅπλοις 2
δὲ χρῶνται θυρεοῖς μὲν ἀνδρομήκεσι, πεποικιλμέ-
νοις ἰδιοτρόπως· τινὲς δὲ καὶ ζῴων χαλκῶν ἐξοχὰς
ἔχουσιν, οὐ μόνον πρὸς κόσμον, ἀλλὰ καὶ πρὸς
ἀσφάλειαν εὖ δεδημιουργημένας. κράνη δὲ χαλκᾶ
περιτίθενται μεγάλας ἐξοχὰς ἐξ ἑαυτῶν ἔχοντα καὶ
παμμεγέθη φαντασίαν ἐπιφέροντα τοῖς χρωμένοις·
τοῖς μὲν γὰρ πρόσκειται συμφυῆ κέρατα, τοῖς δὲ
ὀρνέων ἢ τετραπόδων ζῴων ἐκτετυπωμέναι προτο-
μαί. σάλπιγγας δ' ἔχουσιν ἰδιοφυεῖς καὶ βαρβαρι- 3
κάς· ἐμφυσῶσι γὰρ ταύταις καὶ προβάλλουσιν ἦχον
τραχὺν καὶ πολεμικῆς ταραχῆς οἰκεῖον. θώρακας
δ' ἔχουσιν οἱ μὲν σιδηροῦς ἁλυσιδωτούς, οἱ δὲ τοῖς
ὑπὸ τῆς φύσεως δεδομένοις ἀρκοῦνται, γυμνοὶ μα-
χόμενοι. ἀντὶ δὲ τοῦ ξίφους σπάθας ἔχουσι μακρὰς
σιδηραῖς ἢ χαλκαῖς ἁλύσεσιν ἐξηρτημένας παρὰ τὴν
δεξιὰν λαγόνα παρατεταμένας. τινὲς δὲ τοὺς χιτῶ-

4 ἐπιχρύσοις ἢ καταργύροις ζωστῆρσι συνέζωνται. προβάλλονται δὲ λόγχας, ἃς ἐκεῖνοι λαγκίας καλοῦσι, πηχυαῖα τῷ μήκει τοῦ σιδήρου καὶ ἔτι μείζω τὰ ἐπιθήματα ἐχούσας, πλάτει δὲ βραχὺ λείποντα διπαλαίστων· τὰ μὲν γὰρ ξίφη τῶν παρ' ἑτέροις σαυνίων εἰσὶν οὐκ ἐλάττω, τὰ δὲ σαυνία τὰς ἀκμὰς ἔχει τῶν ξιφῶν μείζους. τούτων δὲ τὰ μὲν ἐκ εὐθείας κεχάλκευται, τὰ δὲ ἑλικοειδῆ δι' ὅλων ἀνάκλασιν ἔχει πρὸς τὸ καὶ κατὰ τὴν πληγὴν μὴ μόνον τέμνειν, ἀλλὰ καὶ θραύειν τὰς σάρκας καὶ κατὰ τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ δόρατος σπαράττειν τὸ

31 τραῦμα. αὐτοὶ δ' εἰσὶ τὴν πρόσοψιν καταπληκτικοὶ καὶ ταῖς φωναῖς βαρυηχεῖς καὶ παντελῶς τραχύφωνοι, κατὰ δὲ τὰς ὁμιλίας βραχυλόγοι καὶ αἰνιγματίαι καὶ τὰ πολλὰ αἰνιττόμενοι συνεκδοχικῶς, πολλὰ δὲ λέγοντες ἐν ὑπερβολαῖς ἐπ' αὐξήσει μὲν ἑαυτῶν, μειώσει δὲ τῶν ἄλλων. ἀπειληταὶ δὲ καὶ ἀνατατικοὶ καὶ τετραγῳδημένοι ὑπάρχουσι, ταῖς δὲ

2 διανοίαις ὀξεῖς καὶ πρὸς μάθησιν οὐκ ἀφυεῖς. εἰσὶ δὲ παρ' αὐτοῖς καὶ ποιηταὶ μελῶν, οὓς βάρδους ὀνομάζουσιν. οὗτοι δὲ μετ' ὀργάνων ταῖς λύραις ὁμοίων ᾄδοντες οὓς μὲν υμνοῦσιν, οὓς δὲ βλασφημοῦσι. φιλόσοφοί τέ τινές εἰσι καὶ θεολόγοι περιτ-

3 τῶς τιμώμενοι, οὓς δρουίδας ὀνομάζουσι. χρῶνται δὲ καὶ μάντεσιν, ἀποδοχῆς μεγάλης ἀξιοῦντες αὐτούς· οὗτοι δὲ διά τε τῆς οἰωνοσκοπίας καὶ διὰ τῆς τῶν ἱερείων θυσίας τὰ μέλλοντα προλέγουσι, καὶ πᾶν τὸ πλῆθος ἔχουσιν ὑπήκοον. μάλιστα δ' οταν περί τινων μεγάλων ἐπισκέπτωνται, παράδοξον καὶ ἄπιστον ἔχουσι νόμιμον· ἄνθρωπον γὰρ κατασπείσαντες τύπτουσι μαχαίρᾳ κατὰ τὸν ὑπὲρ το διάφραγμα τόπον, καὶ πεσόντος τοῦ πληγέντος

ϰ τῆς πτώσεως ϰαὶ τοῦ σπαραγμοῦ τῶν μελῶν,
τι δὲ τῆς τοῦ αἵματος ῥύσεως τὸ μέλλον νοοῦσι,
αλαιᾷ τινι ϰαὶ πολυχρονίῳ παρατηρήσει περὶ τού-
ων πεπιστευϰότες. ἔθος δ' αὐτοῖς ἐστι μηδένα 4
υσίαν ποιεῖν ἄνευ φιλοσόφου· διὰ γὰρ τῶν ἐμ-
είρων τῆς θείας φύσεως ὡσπερεί τινων ὁμοφώ-
ων τὰ χαριστήρια τοῖς θεοῖς φασι δεῖν προσφέ-
ιν, ϰαὶ διὰ τούτων οἴονται δεῖν τἀγαθὰ αἰτεῖσθαι.
 μόνον δ' ἐν ταῖς εἰρηνιϰαῖς χρείαις, ἀλλὰ ϰαὶ 5
τὰ τοὺς πολέμους τούτοις μάλιστα πείθονται ϰαὶ
ῖς μελῳδοῦσι ποιηταῖς, οὐ μόνον οἱ φίλοι, ἀλλὰ
ὶ οἱ πολέμιοι· πολλάϰις δ' ἐν ταῖς παρατάξεσι
ησιαζόντων ἀλλήλοις τῶν στρατοπέδων ϰαὶ τοῖς
φεσιν ἀνατεταμένοις ϰαὶ ταῖς λόγχαις προβεβλη-
ναις, εἰς τὸ μέσον οὗτοι προελθόντες παύουσιν
τούς, ὥσπερ τινὰ θηρία ϰατεπᾴσαντες. οὕτω ϰαὶ
αρὰ τοῖς ἀγριωτάτοις βαρβάροις ὁ θυμὸς εἴϰει τῇ
φίᾳ ϰαὶ ὁ Ἄρης αἰδεῖται τὰς Μούσας.

Χρήσιμον δ' ἐστὶ διορίσαι τὸ παρὰ πολλοῖς 32
νοούμενον. τοὺς γὰρ ὑπὲρ Μασσαλίας ϰατοι-
ῦντας ἐν τῷ μεσογείῳ ϰαὶ τοὺς παρὰ τὰς Ἄλ-
ις, ἔτι δὲ τοὺς ἐπὶ τάδε τῶν Πυρηναίων ὀρῶν
ελτοὺς ὀνομάζουσι, τοὺς δ' ὑπὲρ ταύτης τῆς Κελ- 6
ϰῆς εἰς τὰ πρὸς νότον νεύοντα μέρη παρά τε τὸν
ϰεανὸν ϰαὶ τὸ Ἑρϰύνιον ὄρος ϰαθιδρυμένους ϰαὶ
ντας τοὺς ἑξῆς μέχρι τῆς Σϰυθίας Γαλάτας προσ-
ορεύουσιν· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι πάντα ταῦτα τὰ ἔθνη
λλήβδην μιᾷ προσηγορίᾳ περιλαμβάνουσιν, ὀνο-
ζοντες Γαλάτας ἅπαντας. αἱ δὲ γυναῖϰες τῶν 2
λατῶν οὐ μόνον τοῖς μεγέθεσι παραπλήσιοι τοῖς
δράσιν εἰσίν, ἀλλὰ ϰαὶ ταῖς ἀλϰαῖς ἐνάμιλλοι.
 δὲ παιδία παρ' αὐτοῖς ἐϰ γενετῆς ὑπάρχει πολιὰ

κατὰ τὸ πλεῖστον· προβαίνοντα δὲ ταῖς ἡλικίαις εἰς
τὸ τῶν πατέρων χρῶμα ταῖς χρόαις μετασχηματί-
3 ζεται. ἀγριωτάτων δὲ ὄντων τῶν ὑπὸ τὰς ἄρκτους
κατοικούντων καὶ τῶν τῇ Σκυθίᾳ πλησιοχώρων,
φασί τινας ἀνθρώπους ἐσθίειν, ὥσπερ καὶ τῶν
Βρεττανῶν τοὺς κατοικοῦντας τὴν ὀνομαζομένην
4 Ἶριν. διαβεβοημένης δὲ τῆς τούτων ἀλκῆς καὶ ἀγριό-
τητος, φασί τινες ἐν τοῖς παλαιοῖς χρόνοις τοὺς τὴν
Ἀσίαν ἅπασαν καταδραμόντας, ὀνομαζομένους δὲ
Κιμμερίους, τούτους εἶναι, βραχὺ τοῦ χρόνου τὴν
λέξιν φθείραντος ἐν τῇ τῶν καλουμένων Κίμβρων
προσηγορίᾳ. ζηλοῦσι γὰρ ἐκ παλαιοῦ λῃστεύειν ἐπὶ
τὰς ἀλλοτρίας χώρας ἐπερχόμενοι καὶ καταφρονεῖν
5 ἁπάντων. οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ τὴν μὲν Ῥώμην ἑλόν-
τες, τὸ δὲ ἱερὸν τὸ ἐν Δελφοῖς συλήσαντες, καὶ
πολλὴν μὲν τῆς Εὐρώπης, οὐκ ὀλίγην δὲ καὶ τῆς
Ἀσίας φορολογήσαντες, καὶ τῶν καταπολεμηθέντων
τὴν χώραν κατοικήσαντες, οἱ διὰ τὴν πρὸς τοὺς
Ἕλληνας ἐπιπλοκὴν Ἑλληνογαλάται κληθέντες, τὸ
δὲ τελευταῖον πολλὰ καὶ μεγάλα στρατόπεδα Ῥω-
6 μαίων συντρίψαντες. ἀκολούθως δὲ τῇ καθ' αὐτοὺς
ἀγριότητι καὶ περὶ τὰς θυσίας ἐκτόπως ἀσεβοῦσι·
τοὺς γὰρ κακούργους κατὰ πενταετηρίδα φυλάξαν-
τες ἀνασκολοπίζουσι τοῖς θεοῖς καὶ μετ' ἄλλων πολ-
λῶν ἀπαρχῶν καθαγίζουσι, πυρὰς παμμεγέθεις κα-
τασκευάζοντες. χρῶνται δὲ καὶ τοῖς αἰχμαλώτοις
ὡς ἱερείοις πρὸς τὰς τῶν θεῶν τιμάς. τινὲς δὲ αὐ-
τῶν καὶ τὰ κατὰ πόλεμον ληφθέντα ζῷα μετὰ τῶν
ἀνθρώπων ἀποκτείνουσιν ἢ κατακάουσιν ἤ τισιν
7 ἄλλαις τιμωρίαις ἀφανίζουσι. γυναῖκας δ' ἔχοντες 35
εὐειδεῖς ἥκιστα ταύταις προσέχουσιν, ἀλλὰ πρὸς
τὰς τῶν ἀρρένων ἐπιπλοκὰς ἐκτόπως λυττῶσιν.

εἰώθασι δ' ἐπὶ δοραῖς θηρίων χαμαὶ καθεύδοντες ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν παρακοίτοις συγκυλίεσθαι. τὸ δὲ πάντων παραδοξότατον, τῆς ἰδίας εὐσχημοσύνης ἀφροντιστοῦντες τὴν τοῦ σώματος ὥραν ἑτέροις εὐκόλως προΐενται, καὶ τοῦτο αἰσχρὸν οὐχ ἡγοῦνται, ἀλλὰ μᾶλλον ὅταν τις αὐτῶν χαριζομένων μὴ προσδέξηται τὴν διδομένην χάριν, ἄτιμον ἡγοῦνται.

Ἡμεῖς δ' ἀρκούντως περὶ Κελτῶν εἰρηκότες 33
μεταβιβάσομεν τὴν ἱστορίαν ἐπὶ τοὺς πλησιοχώρους τούτοις Κελτίβηρας. οὗτοι γὰρ τὸ παλαιὸν περὶ τῆς χώρας ἀλλήλοις διαπολεμήσαντες, οἵ τε Ἴβηρες καὶ οἱ Κελτοί, καὶ μετὰ ταῦτα διαλυθέντες καὶ τὴν χώραν κοινῇ κατοικήσαντες, ἔτι δ' ἐπιγαμίας πρὸς ἀλλήλους συνθέμενοι, διὰ τὴν ἐπιμιξίαν ταύτης ἔτυχον τῆς προσηγορίας. δυοῖν δ' ἐθνῶν ἀλκίμων μιχθέντων καὶ χώρας ὑποκειμένης ἀγαθῆς, συνέβη τοὺς Κελτίβηρας ἐπὶ πολὺ τῇ δόξῃ προελθεῖν, καὶ Ῥωμαίοις πολλοὺς χρόνους ἀντιταξαμένους μόγις καταπολεμηθῆναι. δοκοῦσι δ' οὗτοι 2
κατὰ τοὺς πολέμους οὐ μόνον ἱππεῖς ἀγαθούς, ἀλλὰ καὶ πεζοὺς παρέχεσθαι διαφόρους ταῖς ἀλκαῖς καὶ ταῖς καρτερίαις. φοροῦσι δ' οὗτοι σάγους μέλανας τραχεῖς καὶ παραπλήσιον ἔχοντας τὸ ἔριον ταῖς αἰγείαις θριξίν. ὁπλίζονται δέ τινες τῶν Κελτιβή- 3
ρων Γαλατικοῖς θυρεοῖς κούφοις, τινὲς δὲ κυρτίαις κυκλοτερέσιν ἀσπίδων ἐχούσαις τὰ μεγέθη, καὶ περὶ τὰς κνήμας τριχίνας εἱλοῦσι κνημῖδας, περὶ δὲ τὰς κεφαλὰς κράνη χαλκᾶ περιτίθενται φοινικοῖς ἠσκημένα λόφοις. ξίφη δὲ ἀμφίστομα καὶ σιδήρῳ διαφόρῳ κεχαλκευμένα φοροῦσιν, ἔχοντες σπιθαμιαίας παραξιφίδας, αἷς χρῶνται κατὰ τὰς ἐν ταῖς μάχαις

4 συμπλοκάς. ἴδιον δέ τι παρ' αὐτοῖς ἐστι περὶ τὴν
τῶν ἀμυντηρίων κατασκευήν· ἐλάσματα γὰρ σιδή-
ρου κατακρύπτουσιν εἰς τὴν γῆν, καὶ ταῦτα ἐῶσι
μέχρι ἂν ὅτου διὰ τὸν χρόνον τοῦ ἰοῦ περιφαγόν-
τος τὸ ἀσθενὲς τοῦ σιδήρου καταλειφθῇ τὸ στε-
ρεώτατον, ἐξ οὗ κατασκευάζουσι διάφορα ξίφη καὶ
τἄλλα τὰ πρὸς πόλεμον ἀνήκοντα. τὸ δ' οὕτω κα-
τασκευασθὲν ὅπλον πᾶν τὸ ὑποπεσὸν διαιρεῖ, ἀφ'
οὗπερ οὔτε θυρεὸς οὔτε κράνος οὔτε ὀστοῦν ὑπο-
μένει τὴν πληγὴν διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἀρετῆς
5 τοῦ σιδήρου. διμάχαι δ' ὄντες, ἐπειδὰν ἀπὸ τῶν
ἵππων ἀγωνισάμενοι νικήσωσι, καταπηδῶντες καὶ
τὴν τῶν πεζῶν τάξιν μεταλαμβάνοντος θαυμαστὰς 351
ποιοῦνται μάχας. ἴδιον δέ τι καὶ παράδοξον νόμι-
μον παρ' αὐτοῖς ἐστιν· ἐπιμελεῖς γὰρ ὄντες καὶ
καθάρειοι ταῖς διαίταις ἓν ἔργον ἐπιτηδεύουσι βά-
ναυσον καὶ πολλῆς ἀκαθαρσίας κεκοινωνηκός· παρ'
ἕκαστα γὰρ τὸ σῶμα λοῦσιν οὔρῳ, καὶ τοὺς ὀδόν-
τας παρατρίβοντες ταύτην ἡγοῦνται θεραπείαν εἶναι
34 τοῦ σώματος. τοῖς δ' ἤθεσι πρὸς μὲν τοὺς κακούρ-
γους καὶ πολεμίους ὑπάρχουσιν ὠμοί, πρὸς δὲ τοὺς
ξένους ἐπιεικεῖς καὶ φιλάνθρωποι. τοὺς γὰρ ἐπι-
δημήσαντας ξένους ἅπαντες ἀξιοῦσι παρ' αὑτοῖς
ποιεῖσθαι τὰς καταλύσεις καὶ πρὸς ἀλλήλους ἁμιλ-
λῶνται περὶ τῆς φιλοξενίας· οἷς δ' ἂν οἱ ξένοι συν-
ακολουθήσωσι, τούτους ἐπαινοῦσι καὶ θεοφιλεῖς
2 ἡγοῦνται. τροφαῖς δὲ χρῶνται κρέασι παντοδαποῖς
καὶ δαψιλέσι καὶ οἰνομέλιτος πόματι, χορηγούσης
τῆς χώρας τὸ μὲν μέλι παμπληθές, τὸν δ' οἶνον
3 παρὰ τῶν ἐπιπλεόντων ἐμπόρων ὠνούμενοι. χαριέ-
στατον δὲ τῶν πλησιοχώρων ἐθνῶν αὐτοῖς ἐστι τὸ
τῶν Οὐακκαίων ὀνομαζομένων σύστημα· οὗτοι γὰρ

ἕκαστον ἔτος διαιρούμενοι τὴν χώραν γεωρ-
, καὶ τοὺς καρποὺς κοινοποιούμενοι μεταδι-
ν ἑκάστῳ τὸ μέρος, καὶ τοῖς νοσφισαμένοις τι
οῖς θάνατον τὸ πρόστιμον τεθείκασι. τῶν δὲ 4
ν ἀλκιμώτατοι μέν εἰσιν οἱ καλούμενοι Λυ-
ί, φοροῦσι δ' ἐν τοῖς πολέμοις πέλτας μικρὰς
λῶς διαπεπλεγμένας νεύροις καὶ δυναμένας
ν τὸ σῶμα περιττότερον διὰ τὴν στερεότητα·
ν δ' ἐν ταῖς μάχαις μεταφέροντες εὐλύτως
ε ἄλλως ἀπὸ τοῦ σώματος διακρούονται φιλο-
ς πᾶν τὸ φερόμενον ἐπ' αὐτοὺς βέλος. χρῶν- 5
καὶ σαυνίοις ὁλοσιδήροις ἀγκιστρώδεσι, φο-
δὲ κράνη καὶ ξίφη παραπλήσια Κελτίβηρσιν.
ίζουσι δὲ εὐστόχως καὶ μακράν, καὶ καθόλου
ροπλῆγες ὑπάρχουσιν. εὐκίνητοι δὲ ὄντες καὶ
ι ῥαδίως καὶ φεύγουσι καὶ διώκουσι, κατὰ
ς ἐν ταῖς συστάσεσι τῶν δεινῶν ὑπομονὰς
λείπονται τῶν Κελτιβήρων. ἐπιτηδεύουσι δὲ
μὲν τὴν εἰρήνην ὄρχησίν τινα κούφην καὶ
ουσαν πολλὴν εὐτονίαν σκελῶν, ἐν δὲ τοῖς
οις πρὸς ῥυθμὸν ἐμβαίνουσι καὶ παιᾶνας
ιν ὅταν ἐπίωσι τοῖς ἀντιτεταγμένοις. ἴδιον 6
παρὰ τοῖς Ἴβηρσι καὶ μάλιστα παρὰ τοῖς Λυ-
οῖς ἐπιτηδεύεται· τῶν γὰρ ἀκμαζόντων ταῖς
ις οἱ μάλιστα ἀπορώτατοι ταῖς οὐσίαις, ῥώμῃ
ματος καὶ θράσει διαφέροντες, ἐφοδιάσαντες
ς ἀλκῇ καὶ τοῖς ὅπλοις εἰς τὰς ὀρεινὰς δυσχω-
ἀθροίζονται, συστήματα δὲ ποιήσαντες ἀξιό-
κατατρέχουσι τὴν Ἰβηρίαν καὶ λῃστεύοντες
ους ἀθροίζουσι· καὶ τοῦτο διατελοῦσι πράτ-
μετὰ πάσης καταφρονήσεως· κούφοις γὰρ
νοι καθοπλισμοῖς καὶ παντελῶς ὄντες εὐκι-

7 νητοι καὶ ὀξεῖς δυσχείρωτοι τοῖς ἄλλοις εἰσί. κα-
θόλου δὲ τὰς ἐν τοῖς ὄρεσι δυσχωρίας καὶ τραχύ-
τητας ἡγούμενοι πατρίδας εἶναι, εἰς ταύτας κατα-
φεύγουσι, δυσδιεξόδους οὔσας μεγάλοις καὶ βαρέσι
στρατοπέδοις. διὸ καὶ Ῥωμαῖοι πολλάκις ἐπ' αὐτοὺς
στρατεύσαντες τῆς μὲν πολλῆς καταφρονήσεως ἀπέ-
στησαν αὐτούς, εἰς τέλος δὲ τὰ ληστήρια καταλῦσαι
πολλάκις φιλοτιμηθέντες οὐκ ἠδυνήθησαν.

35 Ἐπεὶ δὲ τὰ περὶ τῶν Ἰβήρων διήλθομεν, οὐκ
ἀνοίκειον εἶναι διαλαμβάνομεν περὶ τῶν ἐν αὐτῇ
μετάλλων ἀργυρείων διελθεῖν· αὕτη γὰρ ἡ χώρα
σχεδόν τι πλεῖστον καὶ κάλλιστον ἔχει μεταλλευό-
μενον ἄργυρον καὶ πολλὰς τοῖς ἐργαζομένοις παρ-
έχεται προσόδους. εἴρηται μὲν οὖν ἡμῖν καὶ ἐν
ταῖς πρὸ ταύτης βίβλοις ἐν ταῖς περὶ Ἡρακλέους
πράξεσι τὰ κατὰ τὴν Ἰβηρίαν ὄρη τὰ καλούμενα
Πυρηναῖα· ταῦτα δὲ καὶ κατὰ τὸ ὕψος καὶ κατὰ τὸ
μέγεθος ὑπάρχει διάφορα τῶν ἄλλων· παρήκει γὰρ
ἀπὸ τῆς κατὰ τὴν μεσημβρίαν θαλάττης σχεδὸν
ἄχρι πρὸς τὸν ὑπὸ τὰς ἄρκτους Ὠκεανόν, διείργοντα
δὲ τὴν Γαλατίαν καὶ τὴν Ἰβηρίαν, ἔτι δὲ τὴν Κελ-
3 τιβηρίαν, παρεκτείνει σταδίους ὡς τρισχιλίους. πολ-
λῶν δὲ ὄντων ἐν αὐτοῖς δρυμῶν καὶ πυκνῶν τοῖς
δένδρεσι, φασὶν ἐν τοῖς παλαιοῖς χρόνοις ὑπό τινων
νομέων ἀφέντων πῦρ κατακαῆναι παντελῶς ἅπασαν
τὴν ὀρεινὴν χώραν· διὸ καὶ συχνὰς ἡμέρας συνε-
χῶς τοῦ πυρὸς ἐπιφλέγοντος καῆναι τὴν ἐπιφά-
νειαν τῆς γῆς, καὶ τὰ μὲν ὄρη διὰ τὸ συμβεβηκὸς
κληθῆναι Πυρηναῖα, τὴν δ' ἐπιφάνειαν τῆς κατα-
κεκαυμένης χώρας ἀργύρῳ ῥυῆναι πολλῷ, καὶ χω-
νευθείσης τῆς φύσεως, ἐξ ἧς ὁ ἄργυρος κατασκευά-
ζεται, ῥύακας γενέσθαι πολλοὺς ἀργύρου καθαροῦ.

δὲ τούτου χρείας ἀγνοουμένης παρὰ τοῖς ἐγχω-
ς, τοὺς Φοίνικας ἐμπορίαις χρωμένους καὶ τὸ
ονὸς μαθόντας ἀγοράζειν τὸν ἄργυρον μικρᾶς
ος ἀντιδόσεως ἄλλων φορτίων. διὸ δὴ τοὺς
ίνικας μετακομίζοντας εἴς τε τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν
ίαν καὶ τἄλλα πάντα ἔθνη μεγάλους περιποιή-
θαι πλούτους. ἐπὶ τοσοῦτο δὲ τοὺς ἐμπόρους 4
τεῖναι τῆς φιλοκερδίας ὥστε ἐπειδὰν καταγό-
ὄντων τῶν πλοίων περιττεύῃ πολὺς ἄργυρος,
όπτειν τὸν ἐν ταῖς ἀγκύραις μόλιβδον, καὶ ἐκ
ἀργύρου τὴν ἐκ τοῦ μολίβδου χρείαν ἀλλάττε-
ι. διόπερ ἐπὶ πολλοὺς χρόνους οἱ Φοίνικες διὰ 5
τοιαύτης ἐμπορίας πολλὴν λαβόντες αὔξησιν
κίας πολλὰς ἀπέστειλαν, τὰς μὲν εἰς Σικελίαν
τὰς σύνεγγυς ταύτῃ νήσους, τὰς δὲ εἰς τὴν Λι-
ν καὶ Σαρδόνα καὶ τὴν Ἰβηρίαν. ὕστερον δὲ 36
λοῖς χρόνοις οἱ μὲν Ἴβηρες μαθόντες τὰ περὶ
ἄργυρον ἰδιώματα κατεσκεύασαν ἀξιόλογα μέ-
λα· διόπερ ἄργυρον κάλλιστον καὶ σχεδόν τι
στον κατασκευάζοντες μεγάλας ἐλάμβανον προσ-
ς. ὁ δὲ τρόπος τῆς μεταλλείας καὶ τῶν ἔργων
ῦτός τίς ἐστι παρὰ τοῖς Ἴβηρσιν. ὄντων χαλ- 2
καὶ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου μετάλλων θαυμαστῶν,
ὲν ἐργαζόμενοι τὰ χαλκουργεῖα τὸ τέταρτον μέ-
χαλκοῦ καθαροῦ ἐκ τῆς ὀρυττομένης γῆς λαμ-
ουσι, τῶν δ' ἀργυρευόντων τινὲς ἰδιωτῶν ἐν
ὶν ἡμέραις Εὐβοϊκὸν ἐξαίρουσι τάλαντον· πᾶσα
ἡ βῶλός ἐστι ψήγματος συμπεπηγότος καὶ ἀπο-
τοντος μεστή. διὸ καὶ θαυμάσαι τις ἂν τήν τε
χώρας φύσιν καὶ τὴν φιλοπονίαν τῶν ἐργαζο-
ον αὐτὴν ἀνθρώπων. τὸ μὲν οὖν πρῶτον οἱ 3
ντες τῶν ἰδιωτῶν προσεκαρτέρουν τοῖς μετάλ-

λοις, καὶ μεγάλους ἀπεφέροντο πλούτους διὰ τὴν
ἑτοιμότητα καὶ δαψίλειαν τῆς ἀργυρίτιδος γῆς· ὕστε-
ρον δὲ τῶν Ῥωμαίων κρατησάντων τῆς Ἰβηρίας,
πλῆθος Ἰταλῶν ἐπεπόλασε τοῖς μετάλλοις, καὶ με-
γάλους ἀπεφέροντο πλούτους διὰ τὴν φιλοκερδίαν.
4 ὠνούμενοι γὰρ πλῆθος ἀνδραπόδων παραδιδόασι
τοῖς ἐφεστηκόσι ταῖς μεταλλικαῖς ἐργασίαις· οὗτοι
δὲ κατὰ πλείονας τόπους ἀνοίξαντες στόμια καὶ
κατὰ βάθους ὀρύττοντες τὴν γῆν ἐρευνῶσι τὰς πο-
λυαργύρους καὶ πολυχρύσους πλάκας τῆς γῆς· κα-
ταβαίνοντές τε οὐ μόνον εἰς μῆκος, ἀλλὰ καὶ εἰς
βάθος παρεκτείνοντες ἐπὶ πολλοὺς σταδίους τὰ ὀρύγ-
ματα, καὶ πλαγίας καὶ σκολιὰς διαδύσεις ποικίλως
μεταλλουργοῦντες, ἀνάγουσιν ἐκ βυθῶν τὴν τὸ κέρ-
37 δος αὐτοῖς παρεχομένην βῶλον. μεγάλην δ' ἔχει
παραλλαγὴν τὰ μέταλλα ταῦτα συγκρινόμενα τοῖς
κατὰ τὴν Ἀττικήν. ἐκεῖνα μὲν γὰρ οἱ μεταλλεύον-
τες καὶ ταῖς ἐργασίαις μεγάλας προϊέμενοι δαπάνας
ἃ μὲν ἤλπισαν ἐνίοτε λαβεῖν οὐκ ἔλαβον, ἃ δ' εἶχον
ἀπέβαλον, ὥστε δοκεῖν αὐτοὺς ὥσπερ αἰνίγματος
2 τρόπον ἀτυχεῖν· οἱ δὲ κατὰ τὴν Σπανίαν μεταλ-
λουργοὶ [ταῖς ἐλπίσι] μεγάλους σωρεύουσι πλούτους
ἐκ τούτων τῶν ἐργασιῶν. τῶν γὰρ πρώτων ἔργων
ἐπιτυγχανομένων διὰ τὴν τῆς γῆς εἰς τοῦτο τὸ γέ-
νος ἀρετὴν ἀεὶ μᾶλλον εὑρίσκουσι λαμπροτέρας
φλέβας, γεμούσας ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ· πᾶσα
γὰρ ἡ σύνεγγυς γῆ διαπέπλεκται πολυμερῶς τοῖς
3 ἑλιγμοῖς τῶν ῥάβδων. ἐνίοτε δὲ καὶ κατὰ βάθους 360
ἐμπίπτουσι ποταμοῖς ῥέουσιν ὑπὸ τὴν γῆν, ὧν τῆς
βίας περιγίνονται διακόπτοντες τὰς ῥύσεις αὐτῶν
τὰς ἐμπιπτούσας τοῖς ὀρύγμασι πλαγίοις. ταῖς γὰρ
ἀδιαψεύστοις τοῦ κέρδους προσδοκίαις πιεζόμενοι

πρὸς τὸ τέλος ἄγουσι τὰς ἰδίας ἐπιβολάς, καὶ τὸ
πάντων παραδοξότατον, ἀπαρύτουσι γὰρ τὰς ῥύσεις
τῶν ὑδάτων τοῖς Αἰγυπτιακοῖς λεγομένοις κοχλίαις,
οὓς Ἀρχιμήδης ὁ Συρακόσιος εὗρεν, ὅτε παρέβαλεν
εἰς Αἴγυπτον· διὰ δὲ τούτων συνεχῶς ἐκ διαδοχῆς
παραδιδόντες μέχρι τοῦ στομίου τὸν τῶν μετάλλων
τόπον ἀναξηραίνουσι καὶ κατασκευάζουσιν εὔθετον
πρὸς τὴν τῆς ἐργασίας πραγματείαν. φιλοτέχνου 4
δ' ὄντος τοῦ ὀργάνου καθ' ὑπερβολήν, διὰ τῆς τυ-
χούσης ἐργασίας ἄπλατον ὕδωρ ἀναρριπτεῖται παρα-
δόξως, καὶ πᾶν τὸ ποτάμιον ῥεῦμα ῥᾳδίως ἐκ βυ-
θοῦ πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν ἐκχεῖται. θαυμάσαι δ'
ἄν τις εἰκότως τοῦ τεχνίτου τὴν ἐπίνοιαν οὐ μόνον
ἐν τούτοις, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς καὶ μείζοσι,
διαβεβοημένοις κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, περὶ
ὧν τὰ κατὰ μέρος ὅταν ἐπὶ τὴν Ἀρχιμήδους ἡλι-
κίαν ἔλθωμεν ἀκριβῶς διέξιμεν. οἱ δ' οὖν ταῖς 38
ἐργασίαις τῶν μετάλλων ἐνδιατρίβοντες τοῖς μὲν
κυρίοις ἀπίστους τοῖς πλήθεσι προσόδους περι-
ποιοῦσιν, αὐτοὶ δὲ κατὰ γῆς ἐν τοῖς ὀρύγμασι καὶ
μεθ' ἡμέραν καὶ νύκτα καταξαινόμενοι τὰ σώματα,
πολλοὶ μὲν ἀποθνήσκουσι διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς
κακοπαθείας· ἄνεσις γὰρ ἢ παῦλα τῶν ἔργων οὐκ
ἔστιν αὐτοῖς, ἀλλὰ ταῖς τῶν ἐπιστατῶν πληγαῖς
ἀναγκαζόντων ὑπομένειν τὴν δεινότητα τῶν κακῶν
ἀτυχῶς προΐενται τὸ ζῆν, τινὲς δὲ ταῖς δυνάμεσι
τῶν σωμάτων καὶ ταῖς τῶν ψυχῶν καρτερίαις ὑπο-
μένοντες πολυχρόνιον ἔχουσι τὴν ταλαιπωρίαν·
αἱρετώτερος γὰρ αὐτοῖς ὁ θάνατός ἐστι τοῦ ζῆν διὰ
τὸ μέγεθος τῆς ταλαιπωρίας. πολλῶν δὲ ὄντων 2
περὶ τὰς εἰρημένας μεταλλείας παραδόξων, οὐχ
ἥκιστ' ἄν τις θαυμάσειε διότι τῶν μεταλλουργείων

οὐδὲν πρόσφατον ἔχει τὴν ἀρχήν, πάντα δὲ ὑπὸ
τῆς Καρχηδονίων φιλαργυρίας ἀνεῴχθη καθ' ὃν
καιρὸν τῆς Ἰβηρίας ἐπεκράτουν. ἐκ τούτων γὰρ
ἔσχον τὴν ἐπὶ πλέον αὔξησιν, μισθούμενοι τοὺς
κρατίστους στρατιώτας καὶ διὰ τούτων πολλοὺς καὶ
3 μεγάλους πολέμους διαπολεμήσαντες. καθόλου γὰρ
ἀεὶ Καρχηδόνιοι διεπολέμουν οὔτε πολιτικοῖς στρα-
τιώταις οὔτε τοῖς ἀπὸ τῶν συμμάχων ἀθροιζομένοις
πεποιθότες, ἀλλὰ καὶ Ῥωμαίους καὶ Σικελιώτας καὶ
τοὺς κατὰ τὴν Λιβύην οἰκοῦντας εἰς τοὺς μεγίστους
ἦγον κινδύνους καταπλουτομαχοῦντες ἅπαντας διὰ 301
τὴν ἐκ τῶν μετάλλων γινομένην εὐπορίαν. δεινοὶ
γάρ, ὡς ἔοικεν, ὑπῆρξαν οἱ Φοίνικες ἐκ παλαιῶν
χρόνων εἰς τὸ κέρδος εὑρεῖν, οἱ δ' ἀπὸ τῆς Ἰταλίας
εἰς τὸ μηδενὶ τῶν ἄλλων καταλιπεῖν.
4 Γίνεται δὲ καὶ καττίτερος ἐν πολλοῖς τόποις τῆς
Ἰβηρίας, οὐκ ἐξ ἐπιπολῆς εὑρισκόμενος, ὡς ἐν ταῖς
ἱστορίαις τινὲς τεθρυλήκασιν, ἀλλ' ὀρυττόμενος καὶ
χωνευόμενος ὁμοίως ἀργύρῳ τε καὶ χρυσῷ. ὑπεράνω
γὰρ τῆς τῶν Λυσιτανῶν χώρας ἐστὶ μέταλλα πολλὰ
τοῦ καττιτέρου, κατὰ τὰς προκειμένας τῆς Ἰβηρίας ἐν
τῷ Ὠκεανῷ νησῖδας τὰς ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος
5 Καττιτερίδας ὠνομασμένας. πολὺς δὲ καὶ ἐκ τῆς
Βρεττανικῆς νήσου διακομίζεται πρὸς τὴν κατ' ἀν-
τικρὺ κειμένην Γαλατίαν, καὶ διὰ τῆς μεσογείου
Κελτικῆς ἐφ' ἵππων ὑπὸ τῶν ἐμπόρων ἄγεται παρά
τε τοὺς Μασσαλιώτας καὶ εἰς τὴν ὀνομαζομένην
πόλιν Ναρβῶνα· αὕτη δ' ἐστὶν ἄποικος μὲν Ῥω-
μαίων, διὰ δὲ τὴν εὐκαιρίαν καὶ τὴν εὐπορίαν μέ-
γιστον ἐμπόριον ἔχουσα τῶν ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις.
39 Ἡμεῖς δὲ ἐπεὶ τὰ κατὰ τοὺς Γαλάτας καὶ τοὺς
Κελτίβηρας, ἔτι δ' Ἴβηρας, διήλθομεν, ἐπὶ τοὺς

*Λίγυας μεταβησόμεθα. οὗτοι γὰρ νέμονται μὲν
χώραν τραχεῖαν καὶ παντελῶς λυπράν, τοῖς δὲ πό-
νοις καὶ ταῖς κατὰ τὴν λειτουργίαν συνεχέσι κακο-
παθείαις ἐπίπονόν τινα βίον καὶ ἀτυχῆ ζῶσι. κα- 2
ταδένδρου γὰρ τῆς χώρας οὔσης, οἱ μὲν αὐτῶν ὑλο-
τομοῦσι δι' ὅλης τῆς ἡμέρας σιδηροφοροῦντες ἐνερ-
γοὺς πελέκεις καὶ βαρεῖς, οἱ δὲ τὴν γῆν ἐργαζόμε-
νοι τὸ πλέον πέτρας λατομοῦσι διὰ τὴν ὑπερβολὴν
τῆς τραχύτητος· οὐδεμίαν γὰρ βῶλον τοῖς ἐργα-
λείοις ἀνασπῶσιν ἄνευ λίθου. καὶ τοιαύτην ἔχον-
τες ἐν τοῖς ἔργοις κακοπάθειαν τῇ συνηθείᾳ περι-
γίνονται τῆς φύσεως καὶ πολλὰ μοχθήσαντες ὀλί-
γους καρποὺς καὶ μόγις λαμβάνουσι. διὰ δὲ τὴν
συνέχειαν τῶν γυμνασιῶν καὶ τὸ τῆς τροφῆς ἐλλι-
πὲς τοῖς σώμασιν ὑπάρχουσιν ἰσχνοὶ καὶ εὔτονοι.
πρὸς δὲ τὴν κακοπάθειαν ταύτην συνεργοὺς ἔχουσι
τὰς γυναῖκας, εἰθισμένας ἐπ' ἴσης τοῖς ἀνδράσιν
ἐργάζεσθαι. κυνηγίας δὲ ποιοῦνται συνεχεῖς, ἐν αἷς 3
πολλὰ τῶν θηρίων χειρούμενοι τὴν ἐκ τῶν καρπῶν
σπάνιν διορθοῦνται. διόπερ ἐμβιοῦντες ὄρεσι χιο-
νοβολουμένοις καὶ τραχύτητας ἀπίστους ὀρειβατεῖν
εἰωθότες, εὔτονοι καὶ μυώδεις γίνονται τοῖς σώμα-
σιν. ἔνιοι δὲ διὰ τὴν παρ' αὐτοῖς σπανοκαρπίαν 4
πίνουσι μὲν ὕδωρ, σαρκοφαγοῦσι δὲ τὰς τῶν ἡμέ-
ρων τε καὶ ἀγρίων ζῴων σάρκας καὶ τῶν ἀπὸ τῆς
χώρας λαχάνων ἐμπίμπλανται, τὴν χώραν ἔχοντες
362 ἄβατον τοῖς προσφιλεστάτοις τῶν θεῶν Δήμητρι
καὶ Διονύσῳ. νυκτερεύουσι δ' ἐπὶ τῆς χώρας σπα- 5
νίως μὲν ἔν τισιν εὐτελέσιν ἐπαύλεσιν ἢ καλιαῖς,
τὰ δὲ πολλὰ ἐν ταῖς κοίλαις πέτραις καὶ σπηλαίοις
αὐτοφυέσι καὶ δυναμένοις σκέπην ἱκανὴν παρέχε-
σθαι. ἀκολούθως δὲ τούτοις καὶ τἆλλα ποιοῦσι, 6*

διαφυλάττοντες τὸν ἀρχαῖον καὶ ἀκατάσκευον βίον.
καθόλου δ' ἐν τοῖς τόποις αἱ μὲν γυναῖκες ἀνδρῶν,
οἱ δὲ ἄνδρες θηρίων ἔχουσιν εὐτονίαν καὶ ἀλκήν.
πολλάκις γοῦν φασιν ἐν ταῖς στρατείαις τὸν μέγι-
στον τῶν Γαλατῶν ὑπὸ Λίγυος ἰσχνοῦ παντελῶς
7 ἐκ προκλήσεως μονομαχήσαντα ἀνῃρῆσθαι. ὁπλι-
σμὸν δ' ἔχουσιν οἱ Λίγυες ἐλαφρότερον τῶν Ῥω-
μαίων τῇ κατασκευῇ· σκεπάζει γὰρ αὐτοὺς παρα-
μήκης θυρεὸς εἰς τὸν Γαλατικὸν ῥυθμὸν δεδημιουρ-
γημένος καὶ χιτὼν συνειλημμένος ζωστῆρι, καὶ πε-
ριτίθενται θηρίων δορὰς καὶ ξίφος σύμμετρον· τι-
νὲς δὲ αὐτῶν διὰ τὴν ἐπιμιξίαν τῆς Ῥωμαίων πο-
λιτείας μετεσχημάτισαν τὸν ὁπλισμόν, ἐξομοιοῦντες
8 ἑαυτοὺς τοῖς ἡγουμένοις. θρασεῖς δ' εἰσὶ καὶ γεν-
ναῖοι οὐ μόνον εἰς πόλεμον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς ἐν
τῷ βίῳ περιστάσεις τὰς ἐχούσας δεινότητας. ἐμπο-
ρευόμενοι γὰρ πλέουσι τὸ Σαρδόνιον καὶ τὸ Λιβυ-
κὸν πέλαγος, ἑτοίμως ἑαυτοὺς ῥιπτοῦντες εἰς ἀβοη-
θήτους κινδύνους· σκάφεσι γὰρ χρώμενοι τῶν σχε-
διῶν εὐτελεστέροις καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς κατὰ ναῦν
χρησίμοις ἥκιστα κατεσκευασμένοις ὑπομένουσι τὰς
ἐκ τῶν χειμώνων φοβερωτάτας περιστάσεις κατα-
πληκτικῶς.

40 Λείπεται δ' ἡμῖν εἰπεῖν περὶ τῶν Τυρρηνῶν.
οὗτοι γὰρ τὸ μὲν παλαιὸν ἀνδρείᾳ διενεγκόντες
χώραν πολλὴν κατεκτήσαντο καὶ πόλεις ἀξιολόγους
καὶ πολλὰς ἔκτισαν. ὁμοίως δὲ καὶ ναυτικαῖς δυ-
νάμεσιν ἰσχύσαντες καὶ πολλοὺς χρόνους θαλαττο-
κρατήσαντες τὸ μὲν παρὰ τὴν Ἰταλίαν πέλαγος
ἀφ' ἑαυτῶν ἐποίησαν Τυρρηνικὸν προσαγορευθῆναι,
τὰ δὲ κατὰ τὰς πεζὰς δυνάμεις ἐκπονήσαντες τήν
τε σάλπιγγα λεγομένην ἐξεῦρον, εὐχρηστοτάτην μὲν

εἰς τοὺς πολέμους, ἀπ' ἐκείνων δ' ὀνομασθεῖσαν Τυρρηνήν, τό τε περὶ τοὺς ἡγουμένους στρατηγοὺς ἀξίωμα κατεσκεύασαν, περιθέντες τοῖς ἡγουμένοις ῥαβδούχους καὶ δίφρον ἐλεφάντινον καὶ περιπόρφυρον τήβενναν, ἔν τε ταῖς οἰκίαις τὰ περίστῳα πρὸς τὰς τῶν θεραπευόντων ὄχλων ταραχὰς ἐξεῦρον εὐχρηστίαν· ὧν τὰ πλεῖστα Ῥωμαῖοι μιμησάμενοι καὶ πρὸς τὸ κάλλιον αὐξήσαντες μετήνεγκαν 2
ἐπὶ τὴν ἰδίαν πολιτείαν. γράμματα δὲ καὶ φυσιολογίαν καὶ θεολογίαν ἐξεπόνησαν ἐπὶ πλέον, καὶ τὰ περὶ τὴν κεραυνοσκοπίαν μάλιστα πάντων ἀνθρώπων ἐξειργάσαντο· διὸ καὶ μέχρι τῶν νῦν χρόνων οἱ τῆς οἰκουμένης σχεδὸν ὅλης ἡγούμενοι θαυμάζουσί τε τοὺς ἄνδρας καὶ κατὰ τὰς ἐν τοῖς κεραυνοῖς διοσημίας τούτοις ἐξηγηταῖς χρῶνται. χώ- 3
ραν δὲ νεμόμενοι πάμφορον, καὶ ταύτην ἐξεργαζόμενοι, καρπῶν ἀφθονίαν ἔχουσιν οὐ μόνον ἀρκοῦσαν πρὸς τὴν διατροφήν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀπόλαυσιν δαψιλῆ καὶ τρυφὴν ἀνήκουσαν. παρατίθενται γὰρ δὶς τῆς ἡμέρας τραπέζας πολυτελεῖς καὶ τἄλλα τὰ πρὸς τὴν ὑπερβάλλουσαν τρυφὴν οἰκεῖα, στρωμνὰς μὲν ἀνθεινὰς κατασκευάζοντες, ἐκπωμάτων δ' ἀργυρῶν παντοδαπῶν πλῆθος καὶ τῶν διακονούντων οἰκετῶν οὐκ ὀλίγον ἀριθμὸν ἡτοιμακότες· καὶ τούτων οἱ μὲν εὐπρεπείᾳ διαφέροντές εἰσιν, οἱ δ' ἐσθῆσι πολυτελεστέραις ἢ κατὰ δουλικὴν ἀξίαν κεκόσμηνται. οἰκήσεις τε παντοδαπὰς ἰδιαζούσας ἔχουσι 4
παρ' αὐτοῖς οὐ μόνον οἱ θεράποντες, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐλευθέρων οἱ πλείους. καθόλου δὲ τὴν μὲν ἐκ παλαιῶν χρόνων παρ' αὐτοῖς ζηλουμένην ἀλκὴν ἀποβεβλήκασιν, ἐν πότοις δὲ καὶ ῥαθυμίαις ἀνάνδροις βιοῦντες οὐκ ἀλόγως τὴν τῶν πατέρων δόξαν ἐν

5 τοῖς πολέμοις ἀποβεβλήκασι. συνεβάλετο δ' αὐτοῖς
πρὸς τὴν τρυφὴν οὐκ ἐλάχιστον καὶ ἡ τῆς χώρας
ἀρετή· πάμφορον γὰρ καὶ παντελῶς εὔγειον νεμό-
μενοι παντὸς καρποῦ πλῆθος ἀποθησαυρίζουσιν.
καθόλου γὰρ ἡ Τυρρηνία παντελῶς εὔγειος οὖσα
πεδίοις ἀναπεπταμένοις ἐγκάθηται καὶ βουνοειδέσιν
ἀναστήμασι τόπων διείληπται γεωργησίμοις· ὑγρὰ
δὲ μετρίως ἐστὶν οὐ μόνον κατὰ τὴν χειμερινὴν
ὥραν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν τοῦ θέρους καιρόν.

41 Ἐπεὶ δὲ περὶ τῆς πρὸς ἑσπέραν κεκλιμένης χώ-
ρας καὶ τῆς πρὸς τὰς ἄρκτους νενευκυίας, ἔτι δὲ
τῶν κατὰ τὸν Ὠκεανὸν νήσων διεξήλθομεν, ἐν μέ-
ρει διέξιμεν περὶ τῶν κατὰ τὴν μεσημβρίαν νήσων
τῶν ἐν Ὠκεανῷ τῆς Ἀραβίας τῆς πρὸς ἀνατολὴν
κεκλιμένης καὶ προσοριζούσης τῇ καλουμένῃ Κεδρω-
2 σίᾳ. ἡ μὲν γὰρ χώρα πολλαῖς κώμαις καὶ πόλεσιν
ἀξιολόγοις κατοικεῖται, καὶ τούτων αἱ μὲν ἐπὶ χωμά-
των ἀξιολόγων κεῖνται, αἱ δ' ἐπὶ γεωλόφων ἢ πε-
δίων καθίδρυνται· ἔχουσι δ' αὐτῶν αἱ μέγισται βα-
σίλεια κατεσκευασμένα πολυτελῶς, πλῆθος οἰκητό-
3 ρων ἔχοντα καὶ κτήσεις ἱκανάς. πᾶσα δ' αὐτῶν ἡ
χώρα γέμει θρεμμάτων παντοδαπῶν, καρποφοροῦσα
καὶ νομὰς ἀφθόνους παρεχομένη τοῖς βοσκήμασι·
ποταμοί τε πολλοὶ διαρρέοντες ἐν αὐτῇ πολλὴν ἀρ-
δεύουσι χώραν, συνεργοῦντες πρὸς τελείαν αὔξησιν
τῶν καρπῶν. διὸ καὶ τῆς Ἀραβίας ἡ πρωτεύουσα
τῇ ἀρετῇ προσηγορίαν ἔλαβεν οἰκείαν, εὐδαίμων
4 ὀνομασθεῖσα. ταύτης δὲ κατα τὰς ἐσχατιὰς τῆς πα-
ρωκεανίτιδος χώρας κατ' ἀντικρὺ νῆσοι κεῖνται
πλείους, ὧν τρεῖς εἰσιν ἄξιαι τῆς ἱστορικῆς ἀνα-
γραφῆς, μία μὲν ἡ προσαγορευομένη Ἱερά, καθ'
ἣν οὐκ ἔξεστι τοὺς τετελευτηκότας θάπτειν, ἑτέρα

δὲ πλησίον ταύτης, ἀπέχουσα σταδίους ἑπτά, εἰς
ἣν κομίζουσι τὰ σώματα τῶν ἀποθανόντων ταφῆς
ἀξιοῦντες. ἡ δ' οὖν Ἱερὰ τῶν μὲν ἄλλων καρπῶν
ἄμοιρός ἐστι, φέρει δὲ λιβανωτοῦ τοσοῦτο πλῆθος
ὥστε διαρκεῖν καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην πρὸς τὰς
τῶν θεῶν τιμάς· ἔχει δὲ καὶ σμύρνης πλῆθος διά-
φορον καὶ τῶν ἄλλων θυμιαμάτων παντοδαπὰς φύ-
σεις, παρεχομένας πολλὴν εὐωδίαν. ἡ δὲ φύσις 5
ἐστὶ τοῦ λιβανωτοῦ καὶ ἡ κατασκευὴ τοιάδε· δέν-
δρον ἐστὶ τῷ μὲν μεγέθει μικρόν, τῇ δὲ προσόψει
τῇ ἀκάνθῃ τῇ Αἰγυπτίᾳ τῇ λευκῇ παρεμφερές, τὰ
δὲ φύλλα τοῦ δένδρου ὅμοια τῇ ὀνομαζομένῃ ἰτέᾳ,
καὶ τὸ ἄνθος ἐπ' αὐτῷ φύεται χρυσοειδές, ὁ δὲ
λιβανωτὸς γινόμενος ἐξ αὐτοῦ ὀπίζεται ὡς ἂν δά-
κρυον. τὸ δὲ τῆς σμύρνης δένδρον ὅμοιόν ἐστι 6
τῇ σχίνῳ, τὸ δὲ φύλλον ἔχει λεπτότερον καὶ πυ-
κνότερον. ὀπίζεται δὲ περισκαφείσης τῆς γῆς ἀπὸ
τῶν ῥιζῶν, καὶ ὅσα μὲν αὐτῶν ἐν ἀγαθῇ γῇ πέφυ-
κεν, ἐκ τούτων γίνεται δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἔαρος
καὶ θέρους· καὶ ὁ μὲν πυρρὸς ἐαρινὸς ὑπάρχει διὰ
τὰς δρόσους, ὁ δὲ λευκὸς θερινός ἐστι. τοῦ δὲ
παλιούρου συλλέγουσι τὸν καρπόν, καὶ χρῶνται
βρωτοῖς καὶ ποτοῖς καὶ πρὸς τὰς κοιλίας τὰς ῥεού-
σας φαρμάκῳ. διῄρηται δὲ τοῖς ἐγχωρίοις ἡ χώρα, 42
καὶ ταύτης ὁ βασιλεὺς λαμβάνει τὴν κρατίστην, καὶ
τῶν καρπῶν τῶν γινομένων ἐν τῇ νήσῳ δεκάτην
λαμβάνει. τὸ δὲ πλάτος τῆς νήσου φασὶν εἶναι
σταδίων ὡς διακοσίων. κατοικοῦσι δὲ τὴν νῆσον 2
οἱ καλούμενοι Παγχαῖοι, καὶ τόν τε λιβανωτὸν καὶ
τὴν σμύρναν κομίζουσιν εἰς τὸ πέραν καὶ πωλοῦσι
τοῖς τῶν Ἀράβων ἐμπόροις, παρ' ὧν ἄλλοι τὰ τοι-
αῦτα φορτία ὠνούμενοι διακομίζουσιν εἰς τὴν Φοι-

νίκην καὶ Κοίλην Συρίαν, ἔτι δὲ Αἴγυπτον, τὸ δὲ
τελευταῖον ἐκ τούτων τῶν τόπων ἔμποροι διακομί-
3 ζουσιν εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. ἔστι δὲ καὶ ἄλλη
νῆσος μεγάλη, τῆς προειρημένης ἀπέχουσα σταδίους
τριάκοντα, εἰς τὸ πρὸς ἕω μέρος τοῦ Ὠκεανοῦ κει-
μένη, τῷ μήκει πολλῶν τινων σταδίων· ἀπὸ γὰρ
τοῦ πρὸς ἀνατολὰς ἀνήκοντος ἀκρωτηρίου φασὶ θεω-
ρεῖσθαι τὴν Ἰνδικὴν ἀέριον διὰ τὸ μέγεθος τοῦ δια-
4 στήματος. ἔχει δὲ ἡ Παγχαία καθ' αὑτὴν πολλὰ
τῆς ἱστορικῆς ἀναγραφῆς ἄξια. κατοικοῦσι δ' αὐ-
τὴν αὐτόχθονες μὲν οἱ Παγχαῖοι λεγόμενοι, ἐπή-
λυδες δ' Ὠκεανῖται καὶ Ἰνδοὶ καὶ Σκύθαι καὶ Κρῆ-
5 τες. πόλις δ' ἐστὶν ἀξιόλογος ἐν αὐτῇ, προσαγο-
ρευομένη μὲν Πανάρα, εὐδαιμονίᾳ δὲ διαφέρουσα.
οἱ δὲ ταύτην οἰκοῦντες καλοῦνται μὲν ἱκέται τοῦ
Διὸς τοῦ Τριφυλίου, μόνοι δ' εἰσὶ τῶν τὴν Παγ-
χαίαν χώραν οἰκούντων αὐτόνομοι καὶ ἀβασίλευτοι.
ἄρχοντας δὲ καθιστᾶσι κατ' ἐνιαυτὸν τρεῖς· οὗτοι
δὲ θανάτου μὲν οὐκ εἰσὶ κύριοι, τὰ δὲ λοιπὰ πάντα
διακρίνουσι· καὶ αὐτοὶ δὲ οὗτοι τὰ μέγιστα ἐπὶ τοὺς
6 ἱερεῖς ἀναφέρουσιν. ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς πόλεως ἀπέ-
χει σταδίους ὡς ἑξήκοντα ἱερὸν Διὸς Τριφυλίου,
κείμενον μὲν ἐν χώρᾳ πεδιάδι, θαυμαζόμενον δὲ
μάλιστα διά τε τὴν ἀρχαιότητα καὶ τὴν πολυτέλειαν
43 τῆς κατασκευῆς καὶ τὴν τῶν τόπων εὐφυΐαν. τὸ
μὲν οὖν περὶ τὸ ἱερὸν πεδίον συνηρεφές ἐστι παν-
τοίοις δένδρεσιν, οὐ μόνον καρποφόροις, ἀλλὰ καὶ
τοῖς ἄλλοις τοῖς δυναμένοις τέρπειν τὴν ὅρασιν·
κυπαρίττων τε γὰρ ἐξαισίων τοῖς μεγέθεσι καὶ πλα-
τάνων καὶ δάφνης καὶ μυρσίνης καταγέμει, πλή-
2 θοντος τοῦ τόπου ναματιαίων ὑδάτων. πλησίον
γὰρ τοῦ τεμένους ἐκ τῆς γῆς ἐκπίπτει τηλικαύτη

ὸ μέγεθος πηγὴ γλυκέος ὕδατος ὥστε ποταμον ἐξ ὑτῆς γίνεσθαι πλωτόν· ἐκ τούτου δ' εἰς πολλὰ έρη τοῦ ὕδατος διαιρουμένου, καὶ τούτων ἀρδευμένων, κατὰ πάντα τὸν τοῦ πεδίου τόπον συνγκειαι δένδρων ὑψηλῶν πεφύκασι συνεχεῖς, ἐν αἷς λῆθος ἀνδρῶν ἐν τοῖς τοῦ θέρους καιροῖς ἐνδιαρίβει, ὀρνέων τε πλῆθος παντοδαπῶν ἐννεοττεύεαι, ταῖς χρόαις διάφορα καὶ ταῖς μελῳδίαις μεγάην παρεχόμενα τέρψιν, κηπεῖαί τε παντοδαπαὶ καὶ ειμῶνες πολλοὶ καὶ διάφοροι ταῖς χλόαις καὶ τοῖς νθεσιν, ὥστε τῇ θεοπρεπείᾳ τῆς προσόψεως ἄξιον ῶν ἐγχωρίων θεῶν φαίνεσθαι. ἦν δὲ καὶ τῶν φοι- 3
ίκων στελέχη μεγάλα καὶ καρποφόρα διαφερόντως αἱ καρύαι πολλαὶ ἀκροδρύων δαψιλεστάτην τοῖς γχωρίοις ἀπόλαυσιν παρεχόμεναι. χωρὶς δὲ τούων ὑπῆρχον ἄμπελοι πολλαὶ καὶ παντοδαπαί, αἳ ·ρὸς ὕψος ἀνηγμέναι καὶ διαπεπλεγμέναι ποιίλως ἡδεῖαν τὴν πρόσοψιν ἐποίουν καὶ τὴν ἀπόαυσιν τῆς ὥρας ἑτοιμοτάτην παρείχοντο. ὁ δὲ 44
'αὸς ὑπῆρχεν ἀξιόλογος ἐκ λίθου λευκοῦ, τὸ μῆ·ος ἔχων δυοῖν πλέθρων, τὸ δὲ πλάτος ἀνάλογον ῷ μήκει· κίοσι δὲ μεγάλοις καὶ παχέσιν ὑπήρειστο ·αὶ γλυφαῖς φιλοτέχνοις διειλημμένοις· ἀγάλματά ε τῶν θεῶν ἀξιολογώτατα, τῇ τέχνῃ διάφορα καὶ οῖς βάρεσι θαυμαζόμενα. κύκλῳ δὲ τοῦ ναοῦ τὰς 2
ἰκίας εἶχον οἱ θεραπεύοντες τοὺς θεοὺς ἱερεῖς, δι' ὧν ἅπαντα τὰ περὶ τὸ τέμενος διῳκεῖτο. ἀπὸ δὲ οῦ ναοῦ δρόμος κατεσκεύαστο, τὸ μὲν μῆκος σταίων τεττάρων, τὸ δὲ πλάτος πλέθρου. παρὰ δὲ τὴν 3
λευρὰν ἑκατέραν τοῦ δρόμου χαλκεῖα μεγάλα κεῖαι, τὰς βάσεις ἔχοντα τετραγώνους· ἐπ' ἐσχάτῳ δὲ οῦ δρόμου τὰς πηγὰς ἔχει λάβρως ἐκχεομένας ὁ προ-

εἰρημένος ποταμός. ἔστι δὲ τὸ φερόμενον ῥεῦμα
τῇ λευκότητι καὶ γλυκύτητι διαφέρον, πρός τε τὴν
τοῦ σώματος ὑγίειαν πολλὰ συμβαλλόμενον τοῖς
χρωμένοις· ὀνομάζεται δὲ ὁ ποταμὸς οὗτος ἡλίου
4 ὕδωρ. περιέχει δὲ τὴν πηγὴν ὅλον κρηπὶς λιθίνη
πολυτελής, διατείνουσα παρ' ἑκατέραν πλευρὰν
σταδίους τέτταρας· ἄχρι δὲ τῆς ἐσχάτης κρηπῖδος ὁ
τόπος οὐκ ἔστι βάσιμος ἀνθρώπῳ πλὴν τῶν ἱερέων.
5 τὸ δ' ὑποκείμενον πεδίον ἐπὶ σταδίους διακοσίους
καθιερωμένον ἐστὶ τοῖς θεοῖς, καὶ τὰς ἐξ αὐτοῦ
προσόδους εἰς τὰς θυσίας ἀναλίσκουσι. μετὰ δὲ τὸ
προειρημένον πεδίον ὄρος ἐστὶν ὑψηλόν, καθιερω-
μένον μὲν θεοῖς, ὀνομαζόμενον δὲ Οὐρανοῦ δίφρος
6 καὶ Τριφύλιος Ὄλυμπος. μυθολογοῦσι γὰρ τὸ πα-
λαιὸν Οὐρανὸν βασιλεύοντα τῆς οἰκουμένης προσ-
ηνῶς ἐνδιατρίβειν ἐν τῷδε τῷ τόπῳ, καὶ ἀπὸ τοῦ
ὕψους ἐφορᾶν τόν τε οὐρανὸν καὶ τὰ κατ' αὐτὸν
ἄστρα, ὕστερον δὲ Τριφύλιον Ὄλυμπον κληθῆ-
ναι διὰ τὸ τοὺς κατοικοῦντας ὑπάρχειν ἐκ τριῶν
ἐθνῶν· ὀνομάζεσθαι γὰρ τοὺς μὲν Παγχαίους, τοὺς
δὲ Ὠκεανίτας, τοὺς δὲ Δῴους· οὓς ὕστερον ὑπὸ
7 Ἄμμωνος ἐκβληθῆναι. τὸν γὰρ Ἄμμωνά φασι μὴ
μόνον φυγαδεῦσαι τοῦτο τὸ ἔθνος, ἀλλὰ καὶ τὰς
πόλεις αὐτῶν ἄρδην ἀνελεῖν, καὶ κατασκάψαι τήν
τε Δῴαν καὶ Ἀστερουσίαν. θυσίαν τε κατ' ἐνιαυ-
τὸν ἐν τούτῳ τῷ ὄρει ποιεῖν τοὺς ἱερεῖς μετὰ πολ-
45 λῆς τῆς ἁγνείας. μετὰ δὲ τὸ ὄρος τοῦτο καὶ κατὰ
τὴν ἄλλην Παγχαιῖτιν χώραν ὑπάρχειν φασὶ ζῴων
παντοδαπῶν πλῆθος· ἔχειν γὰρ αὐτὴν ἐλέφαντάς
τε πολλοὺς καὶ λέοντας καὶ παρδάλεις καὶ δορκά-
δας καὶ ἄλλα πλείω θηρία διάφορα ταῖς τε προσ-
2 όψεσι καὶ ταῖς ἀλκαῖς θαυμαστά. ἔχει δὲ ἡ νῆσος

αὕτη καὶ πόλεις τρεῖς ἀξιολόγους, Ὑρακίαν καὶ Δα-
λίδα καὶ Ὠκεανίδα. τὴν δὲ χώραν ὅλην εἶναι καρ-
ποφόρον, καὶ μάλιστα οἴνων παντοδαπῶν ἔχειν πλῆ-
67 θος. εἶναι δὲ τοὺς ἄνδρας πολεμικοὺς καὶ ἅρμασι 3
χρῆσθαι κατὰ τὰς μάχας ἀρχαϊκῶς. τὴν δ' ὅλην
πολιτείαν ἔχουσι τριμερῆ, καὶ πρῶτον ὑπάρχει μέ-
ρος παρ' αὐτοῖς τὸ τῶν ἱερέων, προσκειμένων αὐ-
τοῖς τῶν τεχνιτῶν, δευτέρα δὲ μερὶς ὑπάρχει τῶν
γεωργῶν, τρίτη δὲ τῶν στρατιωτῶν, προστιθεμέ-
νων τῶν νομέων. οἱ μὲν οὖν ἱερεῖς τῶν ἁπάντων 4
ἦσαν ἡγεμόνες, τάς τε τῶν ἀμφισβητήσεων κρίσεις
ποιούμενοι καὶ τῶν ἄλλων τῶν δημοσίᾳ πραττομέ-
νων κύριοι· οἱ δὲ γεωργοὶ τὴν γῆν ἐργαζόμενοι
τοὺς καρποὺς ἀναφέρουσιν εἰς τὸ κοινόν, καὶ ὅστις
ἂν αὐτῶν δοκῇ κάλλιστα γεγεωργηκέναι, λαμβάνει
γέρας ἐξαίρετον ἐν τῇ διαιρέσει τῶν καρπῶν, κρι-
θεὶς ὑπὸ τῶν ἱερέων ὁ πρῶτος καὶ ὁ δεύτερος καὶ
οἱ λοιποὶ μέχρι δέκα, προτροπῆς ἕνεκα τῶν ἄλλων.
παραπλησίως δὲ τούτοις καὶ οἱ νομεῖς τά τε ἱερεῖα 5
καὶ τἄλλα παραδιδόασιν εἰς τὸ δημόσιον, τὰ μὲν
ἀριθμῷ, τὰ δὲ σταθμῷ, μετὰ πάσης ἀκριβείας. κα-
θόλου γὰρ οὐδὲν ἔξεστιν ἰδίᾳ κτήσασθαι πλὴν οἰ-
κίας καὶ κήπου, πάντα δὲ τὰ γεννήματα καὶ τὰς
προσόδους οἱ ἱερεῖς παραλαμβάνοντες τὸ ἐπιβάλλον
ἑκάστῳ δικαίως ἀπονέμουσι, τοῖς δὲ ἱερεῦσι μόνοις
δίδοται διπλάσιον. χρῶνται δ' ἐσθῆσι μὲν μαλα- 6
καῖς διὰ τὸ παρ' αὐτοῖς πρόβατα ὑπάρχειν διαφέ-
ροντα τῶν ἄλλων τὴν μαλακότητα· φοροῦσι δὲ καὶ
κόσμον χρυσοῦν οὐ μόνον αἱ γυναῖκες, ἀλλὰ καὶ οἱ
ἄνδρες, περὶ μὲν τοὺς τραχήλους ἔχοντες στρεπτοὺς
κύκλους, περὶ δὲ τὰς χεῖρας ψέλια, ἐκ δὲ τῶν ὤτων
παραπλησίως τοῖς Πέρσαις ἐξηρτημένους κρίκους.

ὑποδέσεσι δὲ κοίλαις χρῶνται καὶ τοῖς χρώμασι πε-
46 ποικιλμέναις περιττότερον. οἱ δὲ στρατιῶται λαμ-
βάνοντες τὰς μεμερισμένας συντάξεις φυλάττουσι
τὴν χώραν, διειληφότες ὀχυρώμασι καὶ παρεμβολαῖς·
ἔστι γάρ τι μέρος τῆς χώρας ἔχον ληστήρια θρασέων
καὶ παρανόμων ἀνθρώπων, οἳ τοὺς γεωργοὺς ἐνεδρεύ-
2 οντες πολεμοῦσι τούτους. αὐτοὶ δὲ οἱ ἱερεῖς πολὺ
τῶν ἄλλων ὑπερέχουσι τρυφῇ καὶ ταῖς ἄλλαις ταῖς
ἐν τῷ βίῳ καθαρειότησι καὶ πολυτελείαις· στολὰς
μὲν γὰρ ἔχουσι λινᾶς τῇ λεπτότητι καὶ μαλακότητι
διαφόρους, ποτὲ δὲ καὶ τὰς ἐκ τῶν μαλακωτάτων
ἐρίων κατεσκευασμένας ἐσθῆτας φοροῦσι· πρὸς δὲ
τούτοις μίτρας ἔχουσι χρυσοϋφεῖς· τὴν δ' ὑπόδεσιν
ἔχουσι σανδάλια ποικίλα φιλοτέχνως εἰργασμένα·
χρυσοφοροῦσι δ' ὁμοίως ταῖς γυναιξὶ πλὴν τῶν
3 ἐνωτίων. προσεδρεύουσι δὲ μάλιστα ταῖς τῶν θεῶν
θεραπείαις καὶ τοῖς περὶ τούτων ὕμνοις τε καὶ ἐγκω-
μίοις, μετ' ᾠδῆς τὰς πράξεις αὐτῶν καὶ τὰς εἰς ἀν-
θρώπους εὐεργεσίας διαπορευόμενοι. μυθολογοῦσι
δ' οἱ ἱερεῖς τὸ γένος αὐτοῖς ἐκ Κρήτης ὑπάρχειν,
ὑπὸ Διὸς ἠγμένοις εἰς τὴν Παγχαίαν, ὅτε κατ' ἀν- 368
θρώπους ὢν ἐβασίλευε τῆς οἰκουμένης· καὶ τούτων
σημεῖα φέρουσι τῆς διαλέκτου, δεικνύντες τὰ πολλὰ
διαμένειν παρ' αὐτοῖς Κρητικῶς ὀνομαζόμενα· τήν
τε πρὸς αὐτοὺς οἰκειότητα καὶ φιλανθρωπίαν ἐκ
προγόνων παρειληφέναι, τῆς φήμης ταύτης τοῖς
4 ἐκγόνοις παραδιδομένης ἀεί. ἐδείκνυον δὲ καὶ ἀνα-
γραφὰς τούτων, ἃς ἔφασαν τὸν Δία πεποιῆσθαι
καθ' ὃν καιρὸν ἔτι κατ' ἀνθρώπους ὢν ἱδρύσατο
τὸ ἱερόν. ἔχει δ' ἡ χώρα μέταλλα δαψιλῆ χρυσοῦ
τε καὶ ἀργύρου καὶ χαλκοῦ καὶ καττιτέρου καὶ σι-
δήρου· καὶ τούτων οὐδὲν ἔξεστιν ἐξενεγκεῖν ἐκ τῆς

νήσου, τοῖς δ' ἱερεῦσιν οὐδ' ἐξελθεῖν τὸ παράπαν
ἐκ τῆς καθιερωμένης χώρας· τὸν δ' ἐξελθόντα ἐξου-
σίαν ἔχει ὁ περιτυχὼν ἀποκτεῖναι. ἀναθήματα δὲ 5
χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ πολλὰ καὶ μεγάλα τοῖς θεοῖς
ἀνάκειται, σεσωρευκότος τοῦ χρόνου τὸ πλῆθος
τῶν καθιερωμένων ἀναθημάτων. τά τε θυρώματα 6
τοῦ ναοῦ θαυμαστὰς ἔχει τὰς κατασκευὰς ἐξ ἀρ-
γύρου καὶ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος, ἔτι δὲ θύας δε-
δημιουργημένας. ἡ δὲ κλίνη τοῦ θεοῦ τὸ μὲν μῆ-
κος ὑπάρχει πηχῶν ἕξ, τὸ δὲ πλάτος τεττάρων,
χρυσῆ δὲ ὅλη καὶ τῇ κατὰ μέρος ἐργασίᾳ φιλοτέχ-
νως κατεσκευασμένη. παραπλήσιος δὲ καὶ ἡ τρά- 7
πεζα τοῦ θεοῦ καὶ τῷ μεγέθει καὶ τῇ λοιπῇ πολυ-
τελείᾳ παράκειται πλησίον τῆς κλίνης. κατὰ δὲ
μέσην τὴν κλίνην ἕστηκε στήλη χρυσῆ μεγάλη,
γράμματα ἔχουσα τὰ παρ' Αἰγυπτίοις ἱερὰ καλού-
μενα, δι' ὧν ἦσαν αἱ πράξεις Οὐρανοῦ τε καὶ Διὸς
ἀναγεγραμμέναι, καὶ μετὰ ταύτας αἱ Ἀρτέμιδος καὶ
Ἀπόλλωνος ὑφ' Ἑρμοῦ προσαναγεγραμμέναι. περὶ
μὲν οὖν τῶν κατ' ἀντικρὺ τῆς Ἀραβίας ἐν Ὠκεανῷ
νήσων ἀρκεσθησόμεθα τοῖς ῥηθεῖσι.

Περὶ δὲ τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ Αἰγαῖον 47
πέλαγος κειμένων νῦν διέξιμεν, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς
Σαμοθρᾴκης ποιησάμενοι. ταύτην γὰρ τὴν νῆσον
ἔνιοι μέν φασι τὸ παλαιὸν Σάμον ὀνομασθῆναι,
τῆς δὲ νῦν Σάμου κτισθείσης διὰ τὴν ὁμωνυμίαν
ἀπὸ τῆς παρακειμένης τῇ παλαιᾷ Σάμῳ Θρᾴκης
Σαμοθρᾴκην ὀνομασθῆναι. ᾤκησαν δ' αὐτὴν αὐ- 2
τόχθονες ἄνθρωποι· διὸ καὶ περὶ τῶν πρώτων γε-
νομένων παρ' αὐτοῖς ἀνθρώπων καὶ ἡγεμόνων οὐ-
δεὶς παραδέδοται λόγος. ἔνιοι δέ φασι τὸ παλαιὸν
369 Σαόννησον καλουμένην διὰ τοὺς ἀποικισθέντας ἐκ

τε Σάμου καὶ Θρᾴκης Σαμοθρᾴκην ὀνομασθῆναι.
3 ἐσχήκασι δὲ παλαιὰν ἰδίαν διάλεκτον οἱ αὐτόχθο-
νες, ἧς πολλὰ ἐν ταῖς θυσίαις μέχρι τοῦ νῦν τη-
ρεῖται. οἱ δὲ Σαμόθρᾳκες ἱστοροῦσι πρὸ τῶν παρὰ
τοῖς ἄλλοις γενομένων κατακλυσμῶν ἕτερον ἐκεῖ
μέγαν γενέσθαι, τὸ μὲν πρῶτον τοῦ περὶ τὰς Κυ-
ανέας στόματος ῥαγέντος, μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ Ἑλ-
4 λησπόντου. τὸ γὰρ ἐν τῷ Πόντῳ πέλαγος λίμνης
ἔχον τάξιν μέχρι τοσούτου πεπληρῶσθαι διὰ τῶν
εἰσρεόντων ποταμῶν μέχρι ὅτου διὰ τὸ πλῆθος
παρεκχυθὲν τὸ ῥεῦμα λάβρως ἐξέπεσεν εἰς τὸν Ἑλ-
λήσποντον καὶ πολλὴν μὲν τῆς Ἀσίας τῆς παρὰ
θάλατταν ἐπέκλυσεν, οὐκ ὀλίγην δὲ καὶ τῆς ἐπι-
πέδου γῆς ἐν τῇ Σαμοθρᾴκῃ θάλατταν ἐποίησε· καὶ
διὰ τοῦτο ἐν τοῖς μεταγενεστέροις καιροῖς ἐνίους
τῶν ἁλιέων ἀνεσπακέναι τοῖς δικτύοις λίθινα κιο-
5 νόκρανα, ὡς καὶ πόλεων κατακεκλυσμένων. τοὺς
δὲ περιλειφθέντας προσαναδραμεῖν εἰς τοὺς ὑψη-
λοτέρους τῆς νήσου τόπους· τῆς δὲ θαλάττης ἀνα-
βαινούσης ἀεὶ μᾶλλον, εὔξασθαι τοῖς θεοῖς τοὺς
ἐγχωρίους, καὶ διασωθέντας κύκλῳ περὶ ὅλην τὴν
νῆσον ὅρους θέσθαι τῆς σωτηρίας, καὶ βωμοὺς
ἱδρύσασθαι, ἐφ' ὧν μέχρι τοῦ νῦν θύειν· ὥστ' εἶ-
ναι φανερὸν ὅτι πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ κατῴκουν
48 τὴν Σαμοθρᾴκην. μετὰ δὲ ταῦτα τῶν κατὰ τὴν
νῆσον Σάωνα, γενόμενον, ὡς μέν τινές φασιν, ἐκ
Διὸς καὶ Νύμφης, ὡς δέ τινες, ἐξ Ἑρμοῦ καὶ Ῥή-
νης, συναγαγεῖν τοὺς λαοὺς σποράδην οἰκοῦντας,
καὶ νόμους θέμενον αὐτὸν μὲν ἀπὸ τῆς νήσου Σά-
ωνα κληθῆναι, τὸ δὲ πλῆθος εἰς πέντε φυλὰς δια-
νείμαντα τῶν ἰδίων υἱῶν ἐπωνύμους αὐτὰς ποιῆ-
2 σαι. οὕτω δ' αὐτῶν πολιτευομένων λέγουσι παρ'

αὐτοῖς ἐκ Διὸς καὶ μιᾶς τῶν Ἀτλαντίδων Ἠλέκτρας
γενέσθαι Δάρδανόν τε καὶ Ἰασίωνα καὶ Ἁρμονίαν.
ὧν τὸν μὲν Δάρδανον μεγαλεπίβολον γενόμενον, 3
καὶ πρῶτον εἰς τὴν Ἀσίαν ἐπὶ σχεδίας διαπεραιω-
θέντα, τὸ μὲν πρῶτον κτίσαι Δάρδανον πόλιν καὶ
τὸ βασίλειον τὸ περὶ τὴν ὕστερον κληθεῖσαν Τροίαν
συστήσασθαι καὶ τοὺς λαοὺς ἀφ' ἑαυτοῦ Δαρδά-
νους ὀνομάσαι. ἐπάρξαι δὲ αὐτόν φασι καὶ πολ-
λῶν ἐθνῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν, καὶ τοὺς ὑπὲρ Θρᾴ-
κης Δαρδάνους κατοικίσαι. τὸν δὲ Δία βουληθέντα 4
καὶ τὸν ἕτερον τῶν υἱῶν τιμῆς τυχεῖν, παραδεῖξαι
αὐτῷ τὴν τῶν μυστηρίων τελετήν, πάλαι μὲν οὖ-
σαν ἐν τῇ νήσῳ, τότε δέ πως παραδοθεῖσαν, ὧν
οὐ θέμις ἀκοῦσαι πλὴν τῶν μεμυημένων. δοκεῖ δ'
οὗτος πρῶτος ξένους μυῆσαι καὶ τὴν τελετὴν διὰ
τοῦτο ἔνδοξον ποιῆσαι. μετὰ δὲ ταῦτα Κάδμον τὸν 5
Ἀγήνορος κατὰ ζήτησιν τῆς Εὐρώπης ἀφικέσθαι
πρὸς αὐτούς, καὶ τῆς τελετῆς μετασχόντα γῆμαι τὴν
ἀδελφὴν Ἰασίωνος Ἁρμονίαν, οὐ καθάπερ Ἕλληνες
μυθολογοῦσι, τὴν Ἄρεος. τὸν δὲ γάμον τοῦτον 49
πρῶτον δαῖσαι θεούς, καὶ Δήμητρα μὲν Ἰασίωνος
ἐρασθεῖσαν τὸν καρπὸν τοῦ σίτου δωρήσασθαι, Ἑρ-
μῆν δὲ λύραν, Ἀθηνᾶν δὲ τὸν διαβεβοημένον ὅρ-
μον καὶ πέπλον καὶ αὐλούς, Ἠλέκτραν δὲ τὰ τῆς
μεγάλης καλουμένης μητρὸς τῶν θεῶν ἱερὰ μετὰ
κυμβάλων καὶ τυμπάνων καὶ τῶν ὀργιαζόντων· καὶ
Ἀπόλλωνα μὲν κιθαρίσαι, τὰς δὲ Μούσας αὐλῆσαι,
τοὺς δ' ἄλλους θεοὺς εὐφημοῦντας συναυξῆσαι τὸν
γάμον. μετὰ δὲ ταῦτα τὸν μὲν Κάδμον κατὰ τὸν 2
παραδεδομένον χρησμὸν κτίσαι Θήβας τὰς ἐν Βοι-
ωτίᾳ, τὸν δ' Ἰασίωνα γήμαντα Κυβέλην γεννῆσαι
Κορύβαντα. Ἰασίωνος δὲ εἰς θεοὺς μεταστάντος,

*Δάρδανοι· καὶ Κυβέλην καὶ Κορύβαντα μετακομί-
σαι εἰς τὴν Ἀσίαν τὰ τῆς μητρὸς τῶν θεῶν ἱερὰ
3 καὶ συναπᾶραι εἰς Φρυγίαν. καὶ τὴν μὲν Κυβέλην
Ὀλύμπῳ τὸ πρῶτον συνοικήσασαν γεννῆσαι Ἀλκήν,
καὶ τὴν θεὰν Κυβέλην ἀφ' ἑαυτῆς ὀνομάσαι· τὸν
δὲ Κορύβαντα τοὺς ἐπὶ τοῖς τῆς μητρὸς ἱεροῖς ἐν-
θουσιάσαντας ἀφ' ἑαυτοῦ Κορύβαντας προσαγορεῦ-
4 σαι, γῆμαι δὲ Θήβην τὴν Κίλικος θυγατέρα. ὁμοίως
δὲ τοὺς αὐλοὺς εἰς Φρυγίαν ἐντεῦθεν μετενεχθῆναι,
καὶ τὴν λύραν τὴν Ἑρμοῦ εἰς Λυρνησσόν, ἣν Ἀχιλ-
λέα ὕστερον ἐκπορθήσαντα λαβεῖν. ἐξ Ἰασίωνος δὲ
καὶ Δήμητρος Πλοῦτον γενέσθαι φασὶν οἱ μῦθοι·
τὸ δ' ἀληθές, τὸν τοῦ σίτου πλοῦτον δωρηθῆναι
ἐν τῷ τῆς Ἁρμονίας γάμῳ διὰ τὴν συνουσίαν τοῦ
5 Ἰασίωνος. καὶ τὰ μὲν κατὰ μέρος τῆς τελετῆς ἐν
ἀπορρήτοις τηρούμενα μόνοις παραδίδοται τοῖς μυ-
ηθεῖσι· διαβεβόηται δ' ἡ τούτων τῶν θεῶν ἐπιφά-
νεια καὶ παράδοξος ἐν τοῖς κινδύνοις βοήθεια τοῖς
6 ἐπικαλεσαμένοις τῶν μυηθέντων. γίνεσθαι δέ φασι
καὶ εὐσεβεστέρους καὶ δικαιοτέρους καὶ κατὰ πᾶν
βελτίονας ἑαυτῶν τοὺς τῶν μυστηρίων κοινωνή-
σαντας. διὸ καὶ τῶν ἀρχαίων ἡρώων τε καὶ ἡμι-
θέων τοὺς ἐπιφανεστάτους πεφιλοτιμῆσθαι μεταλα-
βεῖν τῆς τελετῆς· καὶ γὰρ Ἰάσονα καὶ Διοσκόρους, 371
ἔτι δ' Ἡρακλέα καὶ Ὀρφέα, μυηθέντας ἐπιτυχεῖν ἐν
ἁπάσαις ταῖς στρατείαις διὰ τὴν τῶν θεῶν τούτων
ἐπιφάνειαν.*

50 *Ἐπεὶ δὲ περὶ τῆς Σαμοθράκης διήλθομεν, ἀκο-
λούθως καὶ περὶ τῆς Νάξου διέξιμεν. αὕτη γὰρ ἡ
νῆσος τὸ μὲν πρῶτον προσηγορεύετο Στρογγύλη,
ᾤκησαν δὲ αὐτὴν πρῶτοι Θρᾶκες διά τινας τοιαύ-
2 τας αἰτίας. μυθολογοῦνται Βορέου γενέσθαι παῖδες*

*Βούτης καὶ Λυκοῦργος οὐχ ὁμομήτριοι· τὸν δὲ Βού-
την ὄντα νεώτερον ἐπιβουλεῦσαι τἀδελφῷ, καὶ κα-
ταφανῆ γενόμενον ἕτερον μὲν μηδὲν παθεῖν ὑπὸ τοῦ
Λυκούργου, πρόσταγμα δὲ λαβεῖν ὅπως μετὰ τῶν
συνεπιβουλευσάντων λαβὼν πλοῖα ζητῇ χώραν ἑτέ-
ραν εἰς κατοίκησιν. διόπερ τὸν Βούτην μετὰ τῶν* 3
*συνεγκαλουμένων Θρᾳκῶν ἐκπλεύσαντα καὶ διὰ τῶν
Κυκλάδων νήσων κομιζόμενον κατασχεῖν τὴν Στρογ-
γύλην νῆσον, καὶ ἐν ταύτῃ κατοικοῦντα λῄζεσθαι
πολλοὺς τῶν παραπλεόντων. σπανίζοντας δὲ γυ-
ναικῶν περιπλέοντας ἁρπάζειν ἀπὸ τῆς χώρας γυ-
ναῖκας. τῶν μὲν οὖν Κυκλάδων νήσων αἱ μὲν* 4
*ὁλοσχερῶς ἔρημοι ὑπῆρχον, αἱ δ' ὀλίγοις οἰκούμε-
ναι· διόπερ πορρωτέρω πλευσάντων αὐτῶν, καὶ
ἀπὸ μὲν τῆς Εὐβοίας ἀποκρουσθέντων, τῇ δὲ Θετ-
ταλίᾳ προσενεχθέντων, οἱ περὶ τὸν Βούτην ἀπο-
βάντες ἐπὶ τὴν χώραν περιέτυχον ταῖς Διονύσου
τροφοῖς περὶ τὸ καλούμενον Δρίος τῷ θεῷ ὀργια-
ζούσαις ἐν τῇ Φθιώτιδι Ἀχαΐᾳ. ὁρμησάντων δὲ τῶν* 5
*περὶ τὸν Βούτην, αἱ μὲν ἄλλαι ῥίψασαι τὰ ἱερὰ
εἰς θάλατταν ἔφυγον, αἱ δ' εἰς ὄρος τὸ καλούμε-
νον Δρίος· Κορωνίδα δ' ἁρπαγεῖσαν συναναγκα-
σθῆναι τῷ Βούτῃ συνοικῆσαι, ἐπὶ δὲ τῇ ἁρπαγῇ
καὶ τῇ ὕβρει χαλεπῶς φέρουσαν ἐπικαλέσασθαι τὸν
Διόνυσον βοηθῆσαι αὐτῇ. τὸν δὲ μανίαν ἐμβαλεῖν
τῷ Βούτῃ, καὶ διὰ τοῦτο παρακόψαντα ῥῖψαι ἑαυ-
τὸν εἴς τι φρέαρ καὶ τελευτῆσαι. οἱ δ' ἄλλοι Θρᾷ-* 6
*κες ἑτέρας τινὰς γυναῖκας ἥρπασαν, ἐπιφανεστάτας
δὲ τήν τε Ἀλωέως γυναῖκα Ἰφιμέδειαν καὶ τὴν θυ-
γατέρα αὐτῆς Παγκράτιν· λαβόντες δ' αὐτὰς ἀπέ-
πλευσαν εἰς τὴν Στρογγύλην. οἱ δὲ Θρᾷκες ἀντὶ
τοῦ Βούτου κατέστησαν βασιλέα τῆς νήσου Ἀγασ-*

σαμενόν, καὶ τὴν Ἀλωέως θυγατέρα Παγκράτιν
7 κάλλει διαφέρουσαν συνῴκισαν αὐτῷ· πρὸ γὰρ τῆς
τούτου αἱρέσεως οἱ ἐπιφανέστατοι τῶν ἡγεμόνων
Σικελὸς καὶ Ἑκήτορος ὑπὲρ τῆς Παγκράτιδος ἐρί-
σαντες ἀλλήλους ἀνεῖλον. ὁ δὲ Ἀγασσαμενὸς ὕπαρ-
χον ἕνα τῶν φίλων καταστήσας συνῴκισεν αὐτῷ
51 τὴν Ἰφιμέδειαν. ὁ δ' Ἀλωεὺς ἐπὶ ζήτησιν τῆς τε
γυναικὸς καὶ τῆς θυγατρὸς ἐξέπεμψε τοὺς υἱοὺς
Ὦτον καὶ Ἐφιάλτην· οἳ πλεύσαντες εἰς τὴν Στρογ-
γύλην μάχῃ τε ἐνίκησαν τοὺς Θρᾷκας καὶ τὴν πό-
2 λιν ἐξεπολιόρκησαν. εἶτα ἡ μὲν Παγκράτις ἐτε-
λεύτησεν, οἱ δὲ περὶ τὸν Ὦτον καὶ Ἐφιάλτην ἐπε-
βάλοντο κατοικεῖν ἐν τῇ νήσῳ καὶ ἄρχειν τῶν
Θρᾳκῶν· μετωνόμασαν δὲ καὶ τὴν νῆσον Δίαν.
ὕστερον δὲ στασιάσαντες πρὸς ἀλλήλους καὶ μάχην
συνάψαντες τῶν τε ἄλλων πολλοὺς ἀπέκτειναν καὶ
ἀλλήλους ἀνεῖλον, καὶ ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων εἰς τὸν
3 λοιπὸν χρόνον ὡς ἥρωες ἐτιμήθησαν. οἱ μὲν οὖν
Θρᾷκες ἐνταῦθα κατοικήσαντες ἔτη πλείω τῶν δια-
κοσίων ἐξέπεσον, αὐχμῶν γενομένων, ἐκ τῆς νή-
σου. μετὰ δὲ ταῦτα Κᾶρες ἐκ τῆς νῦν καλουμέ-
νης Λατμίας μεταναστάντες ᾤκησαν τὴν νῆσον· ὧν
βασιλεύσας Νάξος ὁ Πολέμωνος ἀντὶ Δίας Νάξον
ἀφ' ἑαυτοῦ προσηγόρευσεν. ἐγένετο δ' ἀνὴρ ἀγα-
θὸς καὶ ἐπιφανὴς ὁ Νάξος, καὶ ἀπέλιπεν υἱὸν Λεύ-
κιππον· οὗ γενόμενος υἱὸς Σμέρδιος ἐβασίλευσε τῆς
4 νήσου. ἐπὶ δὲ τούτου Θησεὺς ἐκ Κρήτης ἀποπλέων
μετὰ τῆς Ἀριάδνης ἐπεξενώθη τοῖς ἐν τῇ νήσῳ· καὶ
κατὰ τὸν ὕπνον ἰδὼν τὸν Διόνυσον ἀπειλοῦντα
αὐτῷ, εἰ μὴ ἀπολείψει τὴν Ἀριάδνην αὐτῷ, φοβη-
θεὶς κατέλιπε καὶ ἐξέπλευσε. Διόνυσος δὲ νυκτὸς
ἀπήγαγε τὴν Ἀριάδνην εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον

Δρίος· καὶ ἐν ἀρχῇ μὲν ἠφανίσθη ὁ θεός, μετὰ δὲ
ταῦτα καὶ ἡ Ἀριάδνη ἄφαντος ἐγενήθη. μυθολο- 52
γοῦσι δὲ Νάξιοι περὶ τοῦ θεοῦ τούτου, φάσκοντες
παρ' αὐτοῖς τραφῆναι τὸν θεόν, καὶ διὰ τοῦτο τὴν
νῆσον αὐτῷ γεγονέναι προσφιλεστάτην καὶ ὑπό τι-
νων Διονυσιάδα καλεῖσθαι. τὸν γὰρ Δία κατὰ τὸν 2
παραδεδομένον μῦθον, τότε κεραυνωθείσης Σεμέ-
λης πρὸ τοῦ τεκεῖν, τὸ βρέφος λαβόντα καὶ ἐρρά-
ψαντα εἰς τὸν μηρόν, ὡς ὁ τέλειος τῆς γενέσεως
χρόνος ἦλθε, βουλόμενον λαθεῖν τὴν Ἥραν ἐξε-
λεῖν τὸ βρέφος ἐν τῇ νῦν Νάξῳ, καὶ δοῦναι τρέ-
φειν ταῖς ἐγχωρίοις Νύμφαις Φιλίᾳ καὶ Κορωνίδι
καὶ Κλείδῃ· κεραυνῶσαι δὲ τὴν Σεμέλην πρὸ τοῦ
373 τεκεῖν, ὅπως μὴ ἐκ θνητῆς, ἀλλ' ἐκ δυοῖν ἀθανά-
των ὑπάρξας εὐθὺς ἐκ γενετῆς ἀθάνατος ᾖ. διὰ δὲ 3
τὴν εἰς τὸν Διόνυσον εὐεργεσίαν ἐν τῇ τροφῇ τὰς
χάριτας ἀπολαβεῖν τοὺς ἐγχωρίους· ἐπιδοῦναι γὰρ
τὴν νῆσον εἰς εὐδαιμονίαν, καὶ ναυτικάς τε δυνά-
μεις ἀξιολόγους συστήσασθαι καὶ ἀπὸ Ξέρξου πρώ-
τους ἀποστάντας ἐκ τοῦ ναυτικοῦ συγκαταναυμα-
χῆσαι τὸν βάρβαρον, καὶ τῆς ἐν Πλαταιαῖς παρα-
τάξεως οὐκ ἀσήμως μετασχεῖν. εἶναι δὲ καὶ περὶ
τὴν τοῦ οἴνου ἰδιότητα διάφορόν τι παρ' αὐτοῖς
καὶ μηνῦον τὴν τοῦ θεοῦ πρὸς τὴν νῆσον οἰ-
κειότητα.

Τὴν δὲ νῆσον τὴν Σύμην ὀνομαζομένην, τὸ πα- 53
λαιὸν ἔρημον οὖσαν, πρῶτοι κατῴκησαν οἱ μετὰ
Τρίοπος ἀφικόμενοι, ὧν ἡγεῖτο Χθόνιος ὁ Ποσειδῶ-
νος καὶ Σύμης, ἀφ' ἧς ἡ νῆσος ἔτυχε ταύτης τῆς προσ-
ηγορίας. ὕστερον δὲ αὐτῆς ἐβασίλευσε Νιρεὺς ὁ 2
Χαρόπου καὶ Ἀγλαΐας, κάλλει διαφέρων, ὃς καὶ
ἐπὶ Τροίαν μετὰ Ἀγαμέμνονος ἐστράτευσε, τῆς τε

νήσου δυναστεύων καὶ τῆς Κνιδίας μέρους κυρι-
εύων. μετὰ δὲ τοὺς Τρωικοὺς χρόνους κατέσχον
τὴν νῆσον Κᾶρες, καθ' ὃν καιρὸν ἐθαλαττοκρά-
τουν. ὕστερον δὲ αὐχμῶν γενομένων ἔφυγον ἐκ
τῆς νήσου, καὶ κατῴκησαν τὸ καλούμενον Οὐρά-
3 νιον. ἡ δὲ Σύμη διέμεινεν ἔρημος ἕως ὁ στόλος ὁ
Λακεδαιμονίων καὶ Ἀργείων παρέβαλεν εἰς τούτους
τοὺς τόπους· ἔπειτα κατῳκίσθη πάλιν τόνδε τὸν
4 τρόπον. τῶν μετὰ Ἱππότου τις μετασχὼν τῆς ἀποι-
κίας, ὄνομα Ναῦσος, ἀναλαβὼν τοὺς καθυστερή-
σαντας τῆς κληροδοσίας, ἔρημον οὖσαν τὴν Σύμην
κατῴκησε καί τισιν ἑτέροις ὕστερον καταπλεύσασιν,
ὧν ἦν Ξοῦθος ἡγεμών, μεταδοὺς τῆς πολιτείας καὶ
χώρας κοινῇ τὴν νῆσον κατῴκησε. φασὶ δὲ τῆς
ἀποικίας ταύτης μετασχεῖν τούς τε Κνιδίους καὶ
Ῥοδίους.

54 Κάλυδναν δὲ καὶ Νίσυρον τὸ μὲν ἀρχαῖον Κᾶ-
ρες κατῴκησαν, μετὰ δὲ ταῦτα Θετταλὸς ὁ Ἡρακλέους
ἀμφοτέρας τὰς νήσους κατεκτήσατο. διόπερ Ἄντι-
φός τε καὶ Φείδιππος οἱ Κῴων βασιλεῖς στρατεύ-
οντες εἰς Ἴλιον ἦρχον τῶν πλεόντων ἐκ τῶν προ-
2 ειρημένων νήσων. κατὰ δὲ τὸν ἐκ Τροίας ἀπό-
πλουν τέτταρες τῶν Ἀγαμέμνονος νεῶν ἐξέπεσον
περὶ Κάλυδναν, καὶ τοῖς ἐγχωρίοις καταμιγέντες
3 κατῴκησαν. οἱ δὲ τὴν Νίσυρον τὸ παλαιὸν οἰκή-
σαντες ὑπὸ σεισμῶν διεφθάρησαν· ὕστερον δὲ Κῷοι, 374
καθάπερ τὴν Κάλυδναν, ταύτην κατῴκησαν· μετὰ
δὲ ταῦτα φθορᾶς ἀνθρώπων ἐν τῇ νήσῳ γενομέ-
4 νης οἱ Ῥόδιοι ἀποίκους εἰς αὐτὴν ἔστειλαν. τὴν
δὲ Κάρπαθον πρῶτοι μὲν ᾤκησαν τῶν μετὰ Μίνω
τινὲς συστρατευσαμένων, καθ' ὃν χρόνον ἐθαλατ-
τοκράτησε πρῶτος τῶν Ἑλλήνων· ὕστερον δὲ πολλαῖς

γενεαῖς Ἴοκλος ὁ Δημολέοντος, Ἀργεῖος ὢν τὸ γέ-
νος, κατά τι λόγιον ἀποικίαν ἀπέστειλεν εἰς τὴν
Κάρπαθον.

Τὴν δὲ νῆσον τὴν ὀνομαζομένην Ῥόδον πρῶτοι 55
κατῴκησαν οἱ προσαγορευόμενοι Τελχῖνες· οὗτοι δ'
ἦσαν υἱοὶ μὲν Θαλάττης, ὡς ὁ μῦθος παραδέδωκε,
μυθολογοῦνται δὲ μετὰ Καφείρας τῆς Ὠκεανοῦ
θυγατρὸς ἐκθρέψαι Ποσειδῶνα, Ῥέας αὐτοῖς παρα-
καταθεμένης τὸ βρέφος. γενέσθαι δ' αὐτοὺς καὶ 2
τεχνῶν τινων εὑρετὰς καὶ ἄλλα τῶν εἰς τὸν βίον
χρησίμων τοῖς ἀνθρώποις εἰσηγήσασθαι. ἀγάλματά
τε θεῶν πρῶτοι κατασκευάσαι λέγονται, καί τινα
τῶν ἀρχαίων ἀφιδρυμάτων ἀπ' ἐκείνων ἐπωνομά-
σθαι· παρὰ μὲν γὰρ Λινδίοις Ἀπόλλωνα Τελχίνιον
προσαγορευθῆναι, παρὰ δὲ Ἰαλυσίοις Ἥραν καὶ
Νύμφας Τελχινίας, παρὰ δὲ Καμειρεῦσιν Ἥραν Τελ-
χινίαν. λέγονται δ' οὗτοι καὶ γόητες γεγονέναι 3
καὶ παράγειν ὅτε βούλοιντο νέφη τε καὶ ὄμβρους
καὶ χαλάζας, ὁμοίως δὲ καὶ χιόνα ἐφέλκεσθαι· ταῦτα
δὲ καθάπερ καὶ τοὺς μάγους ποιεῖν ἱστοροῦσιν.
ἀλλάττειν δὲ καὶ τὰς ἰδίας μορφάς, καὶ εἶναι φθο-
νεροὺς ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν τεχνῶν. Ποσειδῶνα 4
δὲ ἀνδρωθέντα ἐρασθῆναι τῆς τῶν Τελχίνων ἀδελ-
φῆς Ἁλίας, καὶ μιχθέντα ταύτῃ γεννῆσαι παῖδας ἓξ
μὲν ἄρρενας, μίαν δὲ θυγατέρα Ῥόδον, ἀφ' ης τὴν
νῆσον ὀνομασθῆναι. γενέσθαι δὲ κατὰ τὸν καιρὸν 5
τοῦτον ἐν τοῖς πρὸς ἕω μέρεσι τῆς νήσου τοὺς κλη-
θέντας γίγαντας· ὅτε δὴ καὶ Ζεὺς λέγεται καταπε-
πολεμηκὼς Τιτᾶνας ἐρασθῆναι μιᾶς τῶν νυμφῶν
Ἱμαλίας ὀνομαζομένης, καὶ τρεῖς ἐξ αὐτῆς τεκνῶσαι
παῖδας, Σπαρταῖον, Κρόνιον, Κύτον. κατὰ δὲ τὴν 6
τούτων ἡλικίαν φασὶν Ἀφροδίτην ἐκ Κυθήρων κο-

μιζομένην εἰς Κύπρον καὶ προσορμιζομένην τῇ νήσῳ
κωλυθῆναι ὑπὸ τῶν Ποσειδῶνος υἱῶν, ὄντων ὑπερη-
φάνων καὶ ὑβριστῶν· τῆς δὲ θεοῦ διὰ τὴν ὀργὴν
ἐμβαλούσης αὐτοῖς μανίαν, μιγῆναι αὐτοὺς βίᾳ τῇ
7 μητρὶ καὶ πολλὰ κακὰ δρᾶν τοὺς ἐγχωρίους. Πο-
σειδῶνα δὲ τὸ γεγονὸς αἰσθόμενον τοὺς υἱοὺς κρύ-
ψαι κατὰ γῆς διὰ τὴν πεπραγμένην αἰσχύνην, οὓς
κληθῆναι προσηῴους δαίμονας· Ἁλίαν δὲ ῥίψασαν
ἑαυτὴν εἰς τὴν θάλατταν Λευκοθέαν ὀνομασθῆναι
καὶ τιμῆς ἀθανάτου τυχεῖν παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις.
56 χρόνῳ δ' ὕστερον προαισθομένους τοὺς Τελχῖνας
τὸν μέλλοντα γίνεσθαι κατακλυσμὸν ἐκλιπεῖν τὴν
νῆσον καὶ διασπαρῆναι. Λύκον δ' ἐκ τούτων παρα-
γενόμενον εἰς τὴν Λυκίαν Ἀπόλλωνος Λυκίου ἱερὸν
ἱδρύσασθαι παρὰ τὸν Ξάνθον ποταμόν. τοῦ δὲ
2 κατακλυσμοῦ γενομένου, τοὺς μὲν ἄλλους διαφθα-
ρῆναι, τῆς δὲ νήσου διὰ τὴν ἐπομβρίαν ἐπιπολα-
σάντων τῶν ὑγρῶν λιμνάσαι τοὺς ἐπιπέδους τόπους·
ὀλίγους δ' εἰς τὰ μετέωρα τῆς νήσου συμφυγόντας
διασωθῆναι, ἐν οἷς ὑπάρχειν καὶ τοὺς Διὸς παῖδας.
3 Ἥλιον δὲ κατὰ μὲν τὸν μῦθον ἐρασθέντα τῆς Ῥό-
δου τήν τε νῆσον ἀπ' αὐτῆς ὀνομάσαι Ῥόδον καὶ
τὸ ἐπιπολάζον ὕδωρ ἀφανίσαι· ὁ δ' ἀληθὴς λόγος
ὅτι κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς σύστασιν τῆς νήσου πηλώ-
δους οὔσης ἔτι καὶ μαλακῆς, τὸν Ἥλιον ἀναξηρά-
ναντα τὴν πολλὴν ὑγρότητα ζωογονῆσαι τὴν γῆν,
καὶ γενέσθαι τοὺς κληθέντας ἀπ' αὐτοῦ Ἡλιάδας,
ἑπτὰ τὸν ἀριθμόν, καὶ τοὺς λαοὺς ὁμοίως αὐτόχθο-
4 νας. ἀκολούθως δὲ τούτοις νομισθῆναι τὴν νῆσον
ἱερὰν Ἡλίου καὶ τοὺς μετὰ ταῦτα γενομένους Ῥο-
δίους διατελέσαι περιττότερον τῶν ἄλλων θεῶν τι-
μῶντας τὸν Ἥλιον ὡς ἀρχηγὸν τοῦ γένους αὐτῶν.

αι δὲ τοὺς ἑπτὰ υἱοὺς Ὄχιμον, Κέρκαφον, Μά- 5
ρα, Ἀκτῖνα, Τενάγην, Τριόπαν, Κάνδαλον, θυ-
τέρα δὲ μίαν, Ἠλεκτρυώνην, ἣν ἔτι παρθένον
σαν μεταλλάξαι τὸν βίον καὶ τιμῶν τυχεῖν παρὰ
δίοις ἡρωικῶν. ἀνδρωθεῖσι δὲ τοῖς Ἡλιάδαις
εῖν τὸν Ἥλιον ὅτι οἵτινες ἂν Ἀθηνᾷ θύσωσι πρῶ-
, παρ' ἑαυτοῖς ἕξουσι τὴν θεόν· τὸ δ' αὐτὸ δια-
φῆσαι λέγεται τοῖς τὴν Ἀττικὴν κατοικοῦσι. διὸ 6
ί φασι τοὺς μὲν Ἡλιάδας διὰ τὴν σπουδὴν ἐπι-
θομένους ἐνεγκεῖν πῦρ ἐπιθεῖναι τὰ θύματα, τὸν
τότε βασιλεύοντα τῶν Ἀθηναίων Κέκροπα ἐπὶ
ῦ πυρὸς θῦσαι ὕστερον. διόπερ φασὶ διαμένειν 7
χρι τοῦ νῦν τὸ κατὰ τὴν θυσίαν ἴδιον ἐν τῇ
δῳ καὶ τὴν θεὸν ἐν αὐτῇ καθιδρῦσθαι. περὶ
ν οὖν τῶν ἀρχαιολογουμένων παρὰ Ῥοδίοις οὕτω
ὲς μυθολογοῦσιν· ἐν οἷς ἐστι καὶ Ζήνων ὁ τὰ
ρὶ ταύτης συνταξάμενος. οἱ δ' Ἡλιάδαι διάφοροι 57
νηθέντες τῶν ἄλλων ἐν παιδείᾳ διήνεγκαν καὶ
ἄλιστ' ἐν ἀστρολογίᾳ. εἰσηγήσαντο δὲ καὶ περὶ
ς ναυτιλίας πολλὰ καὶ τὰ περὶ τὰς ὥρας διέτα-
ν. εὐφυέστατος δὲ γενόμενος Τενάγης ὑπὸ τῶν 2
ελφῶν διὰ φθόνον ἀνῃρέθη· γνωσθείσης δὲ τῆς
ιβουλῆς οἱ μετασχόντες τοῦ φόνου πάντες ἔφυ-
ν. τούτων δὲ Μάκαρ μὲν εἰς Λέσβον ἀφίκετο,
άνδαλος δὲ εἰς τὴν Κῶν· Ἀκτὶς δ' εἰς Αἴγυπτον
άρας ἔκτισε τὴν Ἡλιούπολιν ὀνομαζομένην, ἀπὸ
ῦ πατρὸς θέμενος τὴν προσηγορίαν· οἱ δ' Αἰγύ-
ιοι ἔμαθον παρ' αὐτοῦ τὰ περὶ τὴν ἀστρολογίαν
ωρήματα. ὕστερον δὲ παρὰ τοῖς Ἕλλησι γενομέ- 3
υ κατακλυσμοῦ, καὶ διὰ τὴν ἐπομβρίαν τῶν πλεί-
ων ἀνθρώπων ἀπολομένων, ὁμοίως τούτοις καὶ
διὰ τῶν γραμμάτων ὑπομνήματα συνέβη φθα-

4 ρῆναι· δι' ἣν αἰτίαν οἱ Αἰγύπτιοι καιρὸν εὔθετον
λαβόντες ἐξιδιοποιήσαντο τὰ περὶ τὴν ἀστρολογίαν,
καὶ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν ἄγνοιαν μηκέτι τῶν
γραμμάτων ἀντιποιουμένων ἐνίσχυσεν ὡς αὐτοὶ
5 πρῶτοι τὴν τῶν ἄστρων εὕρεσιν ἐποιήσαντο. ὁμοίως
δὲ καὶ Ἀθηναῖοι κτίσαντες ἐν Αἰγύπτῳ πόλιν τὴν
ὀνομαζομένην Σάιν, τῆς ὁμοίας ἔτυχον ἀγνοίας διὰ
τὸν κατακλυσμόν. δι' ἃς αἰτίας πολλαῖς ὕστερον
γενεαῖς Κάδμος ὁ Ἀγήνορος ἐκ τῆς Φοινίκης πρῶ-
τος ὑπελήφθη κομίσαι γράμματα εἰς τὴν Ἑλλάδα·
καὶ ἀπ' ἐκείνου τὸ λοιπὸν οἱ Ἕλληνες ἔδοξαν ἀεί
τι προσευρίσκειν περὶ τῶν γραμμάτων, κοινῆς τι-
6 νος ἀγνοίας κατεχούσης τοὺς Ἕλληνας. Τριόπας δὲ
πλεύσας εἰς τὴν Καρίαν κατέσχεν ἀκρωτήριον τὸ
ἀπ' ἐκείνου Τριόπιον κληθέν. οἱ δὲ λοιποὶ τοῦ
Ἡλίου παῖδες διὰ τὸ μὴ μετασχεῖν τοῦ φόνου κατέ-
μειναν ἐν τῇ Ῥόδῳ, καὶ κατῴκησαν ἐν τῇ Ἰαλυσίᾳ
7 κτίσαντες πόλιν Ἀχαΐαν. ὧν ὁ πρεσβύτερος Ὄχι-
μος βασιλεύων ἔγημε μίαν τῶν ἐγχωρίων Νυμφῶν
Ἡγητορίαν, ἐξ ἧς ἐγέννησε θυγατέρα Κυδίππην τὴν
μετὰ ταῦτα Κυρβίαν μετονομασθεῖσαν· ἣν γήμας
8 Κέρκαφος ὁ ἀδελφὸς διεδέξατο τὴν βασιλείαν. μετὰ
δὲ τὴν τούτου τελευτὴν διεδέξαντο τὴν ἀρχὴν υἱοὶ
τρεῖς, Λίνδος, Ἰάλυσος, Κάμειρος· ἐπὶ δὲ τούτων
γενομένης μεγάλης πλημυρίδος, ἐπικλυσθεῖσα ἡ
Κύρβη ἔρημος ἐγένετο, αὐτοὶ δὲ διείλοντο τὴν χώ-
ραν, καὶ ἕκαστος ἑαυτοῦ πόλιν ὁμώνυμον ἔκτισε.
58 κατὰ δὲ τούτους τοὺς χρόνους Δαναὸς ἔφυγεν ἐξ
Αἰγύπτου μετὰ τῶν θυγατέρων· καταπλεύσας δὲ
τῆς Ῥοδίας εἰς Λίνδον καὶ προσδεχθεὶς ὑπὸ τῶν ἐγ-
χωρίων, ἱδρύσατο τῆς Ἀθηνᾶς ἱερὸν καὶ τὸ ἄγαλμα
τῆς θεοῦ καθιέρωσε. τῶν δὲ τοῦ Δαναοῦ θυγατέ-

ρων τρεῖς ἐτελεύτησαν κατὰ τὴν ἐπιδημίαν τὴν ἐν τῇ Λίνδῳ, αἱ δ' ἄλλαι μετὰ τοῦ πατρὸς Δαναοῦ εἰς Ἄργος ἐξέπλευσαν. μικρὸν δ' ὕστερον τούτων 2
τῶν χρόνων Κάδμος ὁ Ἀγήνορος, ἀπεσταλμένος ὑπὸ τοῦ βασιλέως κατὰ ζήτησιν τῆς Εὐρώπης, κατέπλευσεν εἰς τὴν Ῥοδίαν· κεχειμασμένος δ' ἰσχυρῶς κατὰ τὸν πλοῦν καὶ πεποιημένος εὐχὰς ἱδρύσεσθαι Ποσειδῶνος ἱερόν, διασωθεὶς ἱδρύσατο κατὰ τὴν νῆσον τοῦ θεοῦ τούτου τέμενος καὶ τῶν Φοινίκων ἀπέλιπέ τινας τοὺς ἐπιμελησομένους. οὗτοι δὲ καταμιγέντες Ἰαλυσίοις διετέλεσαν συμπολιτευόμενοι τούτοις· ἐξ ὧν φασι τοὺς ἱερεῖς κατὰ γένος διαδέχεσθαι τὰς ἱερωσύνας. ὁ δ' οὖν Κάδμος καὶ τὴν 3
Λινδίαν Ἀθηνᾶν ἐτίμησεν ἀναθήμασιν, ἐν οἷς ἦν χαλκοῦς λέβης ἀξιόλογος κατεσκευασμένος εἰς τὸν ἀρχαῖον ῥυθμόν· οὗτος δ' εἶχεν ἐπιγραφὴν Φοινικικοῖς γράμμασιν, ἅ φασι πρῶτον ἐκ Φοινίκης εἰς τὴν Ἑλλάδα κομισθῆναι. μετὰ δὲ ταῦτα τῆς Ῥο- 4
δίας γῆς ἀνείσης ὄφεις ὑπερμεγέθεις συνέβη πολλοὺς τῶν ἐγχωρίων ὑπὸ τῶν ὄφεων διαφθαρῆναι· διόπερ οἱ περιλειφθέντες ἔπεμψαν εἰς Δῆλον τοὺς ἐπερωτήσοντας τὸν θεὸν περὶ τῆς τῶν κακῶν ἀπαλλαγῆς. τοῦ δ' Ἀπόλλωνος προστάξαντος αὐτοῖς 5
παραλαβεῖν Φόρβαντα μετὰ τῶν συνακολουθούντων αὐτῷ, καὶ μετὰ τούτων κατοικεῖν τὴν Ῥόδον· οὗτος δ' ἦν υἱὸς μὲν Λαπίθου, διέτριβε δὲ περὶ Θετταλίαν μετὰ πλειόνων, ζητῶν χώραν εἰς κατοίκησιν· τῶν δὲ Ῥοδίων μεταπεμψαμένων αὐτὸν κατὰ τὴν μαντείαν καὶ μεταδόντων τῆς χώρας, ὁ μὲν Φόρβας ἀνεῖλε τοὺς ὄφεις, καὶ τὴν νῆσον ἐλευθερώσας τοῦ φόβου, κατῴκησεν ἐν τῇ Ῥοδίᾳ, γενόμενος δὲ καὶ τἄλλα ἀνὴρ ἀγαθὸς ἔσχε τιμὰς ἡρωι-

59 κὰς μετὰ τὴν τελευτήν. ὕστερον δὲ τούτων Ἀλ-
θαιμένης ὁ Κατρέως υἱὸς τοῦ Κρητῶν βασιλέως
περί τινων χρηστηριαζόμενος ἔλαβε χρησμὸν ὅτι
πεπρωμένον ἐστὶν αὐτῷ τοῦ πατρὸς αὐτόχειρα γε-
2 νέσθαι. βουλόμενος οὖν τοῦτο τὸ μύσος ἐκφυγεῖν
ἑκουσίως ἔφυγεν ἐκ τῆς Κρήτης μετὰ τῶν βουλο-
μένων συναπᾶραι, πλειόνων ὄντων. οὗτος μὲν οὖν
κατέπλευσε τῆς Ῥοδίας εἰς Κάμειρον· ἐπὶ δ' ὄρους τοῦ
Ἀταβύρου Διὸς ἱερὸν ἱδρύσατο τοῦ προσαγορευο-
μένου Ἀταβυρίου, ὅπερ ἔτι καὶ νῦν τιμᾶται δια-
φερόντως, κείμενον ἐπί τινος ὑψηλῆς ἄκρας, ἀφ'
3 ἧς ἔστιν ἀφορᾶν τὴν Κρήτην. ὁ μὲν οὖν Ἀλθαι-
μένης μετὰ τῶν συνακολουθησάντων κατῴκησεν ἐν
τῇ Καμείρῳ, τιμώμενος ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων· ὁ δὲ
πατὴρ αὐτοῦ Κατρεύς, ἔρημος ὢν ἀρρένων παίδων
καὶ διαφερόντως ἀγαπῶν τὸν Ἀλθαιμένην, ἔπλευ-
σεν εἰς Ῥόδον, φιλοτιμούμενος εὑρεῖν τὸν υἱὸν καὶ
ἀπαγαγεῖν εἰς Κρήτην. τῆς δὲ κατὰ τὸ πεπρωμέ-
νον ἀνάγκης ἐπισχυούσης, ὁ μὲν Κατρεὺς ἀπέβη
μετά τινων ἐπὶ τὴν Ῥοδίαν νυκτός, καὶ γενομένης
συμπλοκῆς καὶ μάχης πρὸς τοὺς ἐγχωρίους ὁ Ἀλ-
θαιμένης ἐκβοηθῶν ἠκόντισε λόγχῃ καὶ δι' ἄγνοιαν
4 παίσας ἀπέκτεινε τὸν πατέρα. γνωσθείσης δὲ τῆς
πράξεως, ὁ μὲν Ἀλθαιμένης οὐ δυνάμενος φέρειν
τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς τὰς μὲν ἀπαντήσεις καὶ
ὁμιλίας τῶν ἀνθρώπων παρέκαμπτε, διδοὺς δ' ἑαυ-
τὸν εἰς τὰς ἐρημίας ἠλᾶτο μόνος καὶ διὰ τὴν λύ-
πην ἐτελεύτησεν· ὕστερον δὲ κατά τινα χρησμὸν
5 τιμὰς ἔσχε παρὰ Ῥοδίοις ἡρωικάς. βραχὺ δὲ πρὸ
τῶν Τρωικῶν Τληπόλεμος ὁ Ἡρακλέους φεύγων
διὰ τὸν Λικυμνίου θάνατον, ὃν ἀκουσίως ἦν ἀνῃ-
ρηκώς, ἔφυγεν ἑκουσίως ἐξ Ἄργους· χρησμὸν δὲ

λαβὼν ὑπὲρ ἀποικίας μετά τινων λαῶν κατέπλευ-
σεν εἰς τὴν Ῥόδον, καὶ προσδεχθεὶς ὑπὸ τῶν ἐγχω-
ρίων αὐτοῦ κατῴκησε. γενόμενος δὲ βασιλεὺς πά- 6
σης τῆς νήσου τήν τε χώραν ἐπ' ἴσης κατεκλη-
ρούχησε καὶ τἄλλα διετέλεσεν ἄρχων ἐπιεικῶς. τὸ
δὲ τελευταῖον μετ' Ἀγαμέμνονος στρατεύων εἰς
Ἴλιον τῆς μὲν Ῥόδου τὴν ἡγεμονίαν παρέδωκε Βούτᾳ
τῷ ἐξ Ἄργους αὐτῷ μετασχόντι τῆς φυγῆς, αὐτὸς
δ' ἐπιφανὴς ἐν τῷ πολέμῳ γενόμενος ἐτελεύτησεν
ἐν τῇ Τρῳάδι.

Ἐπεὶ δὲ ταῖς Ῥοδίων πράξεσι τῆς κατ' ἀντιπέ- 60
ρας Χερρονήσου ἔνια συμπεπλέχθαι συμβέβηκεν,
οὐκ ἀνοίκειον ἡγοῦμαι περὶ αὐτῶν διελθεῖν. ἡ
Χερρόνησος τοίνυν τὸ παλαιόν, ὡς μέν τινές φα-
σιν, ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς φύσεως ὄντος ἰσθμώδους
ταύτης ἔτυχε τῆς προσηγορίας· ὡς δέ τινες ἀναγε-
γράφασιν, ἀπὸ τοῦ δυναστεύσαντος τῶν τόπων
ὄνομα Χερρονήσου προσηγόρευται. οὐ πολλῷ δ' 2
ὕστερον τῆς τούτου δυναστείας λέγεται πέντε Κού-
ρητας ἐκ Κρήτης εἰς αὐτὴν περαιωθῆναι· τούτους
δ' ἀπογόνους γεγονέναι τῶν ὑποδεξαμένων Δία
παρὰ τῆς μητρὸς Ῥέας καὶ θρεψάντων ἐν τοῖς κατὰ
τὴν Κρήτην Ἰδαίοις ὄρεσι. στόλῳ δ' ἀξιολόγῳ 3
πλεύσαντας εἰς τὴν Χερρόνησον τοὺς μὲν κατοι-
379 κοῦντας αὐτὴν Κᾶρας ἐκβαλεῖν, αὐτοὺς δὲ κατοι-
κήσαντας τὴν μὲν χώραν εἰς πέντε μέρη διελεῖν,
καὶ πόλιν ἕκαστον κτίσαι θέμενον ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν
προσηγορίαν. οὐ πολὺ δὲ τούτων κατόπιν Ἴναχον 4
τὸν Ἀργείων βασιλέα, ἀφανισθείσης τῆς θυγατρὸς
Ἰοῦς, ἐξαποστεῖλαι Κύρνον, ἕνα τῶν ἡγεμονικῶν
ἀνδρῶν, δόντα αὐτῷ στόλον ἀξιόλογον, καὶ προσ-
τάξαι ζητεῖν ἐν παντὶ τόπῳ τὴν Ἰώ, καὶ μὴ ἐπα-

5 νελθεῖν, ἐὰν μὴ ταύτης ἐγκρατὴς γένηται. ὁ δὲ
Κύρνος ἐπὶ πολλὰ μέρη τῆς οἰκουμένης πλανηθεὶς
καὶ μὴ δυνάμενος εὑρεῖν ταύτην, κατέπλευσε τῆς
Καρίας εἰς τὴν προειρημένην Χερρόνησον· ἀπογνοὺς
δὲ τὴν εἰς οἶκον ἀνακομιδὴν κατῴκησεν ἐν τῇ Χερ-
ρονήσῳ, καὶ τὰ μὲν πείσας, τὰ δ' ἀναγκάσας ἐβα-
σίλευσε μέρους τῆς χώρας καὶ πόλιν ἔκτισεν ὁμώ-
νυμον ἑαυτῷ Κύρνον· πολιτευόμενος δὲ δημοτικῶς
μεγάλης ἀποδοχῆς ἐτύγχανε παρὰ τοῖς συμπολιτευο-
61 μένοις. μετὰ δὲ ταῦτα Τριόπαν, ἕνα τῶν Ἡλίου
καὶ Ῥόδου παίδων, φεύγοντα διὰ τὸν Τενάγεω τοῦ
ἀδελφοῦ φόνον εἰς τὴν Χερρόνησον ἀφικέσθαι. ἐν-
ταῦθα δὲ καθαρθέντα τοῦ φόνου ὑπὸ Μελισσέως
τοῦ βασιλέως εἰς τὴν Θετταλίαν πλεῦσαι ἐπὶ συμ-
μαχίαν τοῖς Δευκαλίωνος παισί, καὶ συνεκβαλεῖν
ἐκ τῆς Θετταλίας τοὺς Πελασγούς, καὶ μερίσασθαι
2 τὸ καλούμενον Δώτιον πεδίον. ἐνταῦθα δὲ τὸ τέ-
μενος τῆς Δήμητρος ἐκκόψαντα τῇ ὕλῃ κατα-
χρήσασθαι πρὸς βασιλείων κατασκευήν· δι' ἣν αἰτίαν
ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων μισηθέντα φυγεῖν ἐκ Θετταλίας,
καὶ καταπλεῦσαι μετὰ τῶν συμπλευσάντων λαῶν
εἰς τὴν Κνιδίαν, ἐν ᾗ κτίσαι τὸ καλούμενον ἀπ'
3 αὐτοῦ Τριόπιον. ἐντεῦθεν δ' ὁρμώμενον τήν τε
Χερρόνησον κατακτήσασθαι καὶ τῆς ὁμόρου Καρίας
πολλήν. περὶ δὲ τοῦ γένους τοῦ Τριόπα πολλοὶ
τῶν συγγραφέων καὶ ποιητῶν διαπεφωνήκασιν· οἱ
μὲν γὰρ ἀναγράφουσιν αὐτὸν υἱὸν εἶναι Κανάκης
τῆς Αἰόλου καὶ Ποσειδῶνος, οἱ δὲ Λαπίθου τοῦ
Ἀπόλλωνος καὶ Στίλβης τῆς Πηνειοῦ.
62 Ἔστι δ' ἐν Καστάβῳ τῆς Χερρονήσου ἱερὸν
ἅγιον Ἡμιθέας, ἧς τὴν περιπέτειαν οὐκ ἄξιον πα-
ραλιπεῖν. πολλοὶ μὲν οὖν καὶ ποικίλοι λόγοι περὶ

ης παραδέδονται· τὸν δ' ἐπικρατοῦντα καὶ συμ-
ούμενον παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις διέξιμεν. Στα-
υ γὰρ καὶ Χρυσοθέμιδός φασι γενέσθαι τρεῖς
ιτέρας, Μολπαδίαν καὶ Ῥοιὼ καὶ Παρθένον
α. καὶ τῇ μὲν Ῥοιοῖ τὸν Ἀπόλλωνα μιγέντα
ον ποιῆσαι· τὸν δὲ πατέρα αὐτῆς ὡς ὑπ' ἀν-
του τῆς φθορᾶς γεγενημένης ὀργισθῆναι, καὶ
τοῦτο τὴν θυγατέρα εἰς λάρνακα συγκλείσαντα
ῖν εἰς τὴν θάλατταν. προσενεχθείσης δὲ τῆς 2
ακος τῇ Δήλῳ τεκεῖν ἄρρενα, καὶ προσαγο-
αι τὸ παιδίον Ἄνιον. τὴν δὲ Ῥοιὼ παραδόξως
εῖσαν ἀναθεῖναι τὸ βρέφος ἐπὶ τὸν βωμὸν τοῦ
λλωνος, καὶ ἐπεύξασθαι τῷ θεῷ, εἰ ἔστιν ἐξ
ου, σώζειν αὐτό. τὸν δ' Ἀπόλλωνα μυθολο-
ι τότε μὲν κρύψαι τὸ παιδίον, ὕστερον δὲ φρον-
ντα τῆς τροφῆς διδάξαι τὴν μαντικήν, καί τι-
αὐτῷ περιτιθέναι μεγάλας τιμάς. τὰς δὲ τῆς 3
θείσης ἀδελφὰς Μολπαδίαν καὶ Παρθένον φυ-
ούσας τὸν τοῦ πατρὸς οἶνον, προσφάτως κατ'
ώπους εὑρημένον, εἰς ὕπνον κατενεχθῆναι·
ὃν δὴ καιρὸν τὰς τρεφομένας παρ' αὐτοῖς ὗς
θεῖν, καὶ τόν τε ἔχοντα τὸν οἶνον κέραμον
ρῖψαι καὶ τὸν οἶνον διαφθεῖραι. τὰς δὲ παρ-
υς μαθούσας τὸ γεγονός, καὶ φοβηθείσας τὸ
ομον τοῦ πατρός, φυγεῖν ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν καὶ
τινων πετρῶν ὑψηλῶν ἑαυτὰς ῥῖψαι. Ἀπόλ- 4
ι δὲ διὰ τὴν οἰκειότητα τὴν πρὸς τὴν ἀδελφὴν
αβόντα τὰς κόρας εἰς τὰς ἐν Χερρονήσῳ πόλεις
στῆσαι· καὶ τὴν μὲν ὀνομαζομένην Παρθένον
ουβαστῷ τῆς Χερρονήσου τιμὰς ἔχειν καὶ τέ-
ς, Μολπαδίαν δὲ εἰς Κάσταβον ἐλθοῦσαν διὰ
ἀπὸ τῆς θεοῦ γενομένην ἐπιφάνειαν Ἡμιθέαν

5 ὠνομάσθαι καὶ τιμᾶσθαι παρὰ πᾶσι τοῖς ἐν Χερρο-
νήσῳ. ἐν δὲ ταῖς θυσίαις αὐτῆς διὰ τὸ συμβὰν
περὶ τὸν οἶνον πάθος τὰς μὲν σπονδὰς μελικράτῳ
ποιοῦσι, τὸν δ' ἁψάμενον ἢ φαγόντα ὑὸς οὐ νόμι-
63 μον προσελθεῖν πρὸς τὸ τέμενος. ἐν δὲ τοῖς ὕστε-
ρον χρόνοις ἐπὶ τοσοῦτον ἔλαβε τὸ ἱερὸν αὔξησιν
τῆς Ἡμιθέας, ὥστε μὴ μόνον παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις
καὶ τοῖς περιοίκοις τιμᾶσθαι διαφερόντως, ἀλλὰ καὶ
τοὺς μακρὰν οἰκοῦντας εἰς αὐτὸ φιλοτίμως φοιτᾶν,
καὶ θυσίαις τε μεγαλοπρεπέσι καὶ ἀναθήμασιν ἀξιο-
λόγοις τιμᾶν, τὸ δὲ μέγιστον, Πέρσας ἡγουμένους
τῆς Ἀσίας καὶ πάντα τὰ τῶν Ἑλλήνων ἱερὰ συλῶν-
τας μόνου τοῦ τῆς Ἡμιθέας τεμένους ἀποσχέσθαι,
τούς τε λῃστὰς τοὺς πάντα διαρπάζοντας μόνον
τοῦτο ἀφεῖναι παντελῶς ἄσυλον, καίπερ ἀτείχιστον
2 ὑπάρχον καὶ ἀκίνδυνον ἔχον τὴν ἁρπαγήν. αἰτίαν
δὲ τῆς ἐπὶ πλέον αὐξήσεως φέρουσι τὴν κοινὴν εἰς
ἀνθρώπους εὐεργεσίαν· τοῖς τε γὰρ κάμνουσι κατὰ
τοὺς ὕπνους ἐφισταμένην φανερῶς διδόναι τὴν θε- 381
ραπείαν καὶ πολλοὺς τοῖς ἀπεγνωσμένοις πάθεσι
συνεχομένους περιτυχόντας ὑγιασθῆναι· πρὸς δὲ
τούτοις τὰς δυστοκούσας τῶν γυναικῶν τῆς ἐν ταῖς
ὠδῖσι ταλαιπωρίας καὶ κινδύνων ἀπαλλάττειν τὴν
3 θεόν. διὸ καὶ πολλῶν ἐκ παλαιῶν χρόνων σεσω-
σμένων πεπλήρωται τὸ τέμενος ἀναθημάτων, καὶ
ταῦτα οὔθ' ὑπὸ φυλάκων οὔθ' ὑπὸ τείχους ὀχυροῦ
φυλαττόμενα, ἀλλ' ὑπὸ τῆς συνήθους δεισιδαιμο-
νίας.

Περὶ μὲν οὖν Ῥόδου καὶ Χερρονήσου ἀρκεσθησό-
μεθα τοῖς ῥηθεῖσι, περὶ δὲ τῆς Κρήτης νῦν διέξιμεν.
64 οἱ μὲν γὰρ τὴν Κρήτην κατοικοῦντές φασιν ἀρχαιοτά-
τους παρ' αὐτοῖς γενέσθαι τοὺς ὀνομαζομένους Ἐτεό-

τας αὐτόχθονας, ὧν τὸν βασιλέα Κρῆτα καλούμενον
ῖστα καὶ μέγιστα κατὰ τὴν νῆσον εὑρεῖν τὰ δυ-
ιενα τὸν κοινὸν τῶν ἀνθρώπων βίον ὠφελῆσαι.
τῶν θεῶν δὲ τοὺς πλείστους μυθολογοῦσι παρ' 2
τοῖς γεγονέναι τοὺς διὰ τὰς κοινὰς εὐεργεσίας
όντας ἀθανάτων τιμῶν· περὶ ὧν ἡμεῖς ἐν κε-
λαίοις τὰ παραδεδομένα διέξιμεν ἀκολούθως τοῖς
οξοτάτοις τῶν τὰς Κρητικὰς πράξεις συνταξα-
ων. πρῶτοι τοίνυν τῶν εἰς μνήμην παραδεδο- 3
ων ᾤκησαν τῆς Κρήτης περὶ τὴν Ἴδην οἱ προσ-
ρευθέντες Ἰδαῖοι Δάκτυλοι. τούτους δ' οἱ μὲν
τὸν τὸν ἀριθμὸν γεγονέναι παραδεδώκασιν, οἱ
δέκα φασὶν ὑπάρχοντας τυχεῖν ταύτης τῆς προσ-
ρίας, τοῖς ἐν ταῖς χερσὶ δακτύλοις ὄντας ἰσα-
μους. ἔνιοι δ' ἱστοροῦσιν, ὧν ἐστι καὶ Ἔφορος, 4
ς Ἰδαίους Δακτύλους γενέσθαι μὲν κατὰ τὴν
ν τὴν ἐν Φρυγίᾳ, διαβῆναι δὲ μετὰ Μυγδόνος
τὴν Εὐρώπην· ὑπάρξαντας δὲ γόητας ἐπιτηδεῦ-
τάς τε ἐπῳδὰς καὶ τελετὰς καὶ μυστήρια, καὶ
ὶ Σαμοθρᾴκην διατρίψαντας οὐ μετρίως ἐν τού-
ς ἐκπλήττειν τοὺς ἐγχωρίους· καθ' ὃν δὴ χρό-
καὶ τὸν Ὀρφέα, φύσει διαφόρῳ κεχορηγημένον
ὸς ποίησιν καὶ μελῳδίαν, μαθητὴν γενέσθαι τού-
ν, καὶ πρῶτον εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐξενεγκεῖν τε-
ὰς καὶ μυστήρια. οἱ δ' οὖν κατὰ τὴν Κρήτην 5
ῖοι Δάκτυλοι παραδέδονται τήν τε τοῦ πυρὸς
σιν καὶ τὴν τοῦ χαλκοῦ καὶ σιδήρου φύσιν ἐξευ-
ν τῆς Ἀπτεραίων χώρας περὶ τὸν καλούμενον
ρέκυνθον καὶ τὴν ἐργασίαν δι' ἧς κατασκευάζε-
· δόξαντας δὲ μεγάλων ἀγαθῶν ἀρχηγοὺς γεγε-
θαι τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων τιμῶν τυχεῖν ἀθα-
των. ἱστοροῦσι δ' αὐτῶν ἕνα μὲν προσαγορευ-

θῆναι Ἡρακλέα, δόξῃ δὲ διενεγκόντα θεῖναι τὸν
ἀγῶνα τὸν τῶν Ὀλυμπίων· τοὺς δὲ μεταγενεστέ-
ρους ἀνθρώπους διὰ τὴν ὁμωνυμίαν δοκεῖν τὸν ἐξ
Ἀλκμήνης συστήσασθαι τὴν τῶν Ὀλυμπίων θέσιν.
7 σημεῖα δὲ τούτων φασὶ διαμένειν τὸ πολλὰς τῶν
γυναικῶν ἔτι καὶ νῦν λαμβάνειν ἐπῳδὰς ἀπὸ τού-
του τοῦ θεοῦ καὶ περιάμματα ποιεῖν, ὡς γεγονότος
αὐτοῦ γόητος καὶ τὰ περὶ τὰς τελετὰς ἐπιτετηδευ-
κότος· ἃ δὴ πλεῖστον κεχωρίσθαι τῆς Ἡρακλέους
συνηθείας τοῦ γεγονότος ἐξ Ἀλκμήνης.

65 Μετὰ δὲ τοὺς Ἰδαίους Δακτύλους ἱστοροῦσι γε-
νέσθαι Κούρητας ἐννέα. τούτους δ' οἱ μὲν μυθο-
λογοῦσι γεγονέναι γηγενεῖς, οἱ δ' ἀπογόνους τῶν
Ἰδαίων Δακτύλων. κατοικεῖν δ' αὐτοὺς τῶν ὀρῶν
τοὺς συνδένδρους καὶ φαραγγώδεις τόπους καὶ τὸ
σύνολον τοὺς ἔχοντας σκέπην καὶ ὑπόδυσιν φυσι-
κήν, διὰ τὸ μήπω κατασκευὰς οἰκιῶν εὑρῆσθαι.
2 διενεγκόντας δ' αὐτοὺς συνέσει πολλὰ τῶν κοινῇ
χρησίμων καταδεῖξαι· τάς τε γὰρ ποίμνας τῶν προ-
βάτων τούτους ἀθροῖσαι πρώτους καὶ τὰ γένη τῶν
ἄλλων βοσκημάτων ἐξημερῶσαι καὶ τὰ περὶ τὰς με-
3 λιττουργίας καταδεῖξαι. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ περὶ τὴν
τοξικὴν καὶ τὰς κυνηγίας εἰσηγήσασθαι, καὶ τῆς
πρὸς ἀλλήλους κοινῆς ὁμιλίας καὶ συμβιώσεως, ἔτι
δ' ὁμονοίας καί τινος εὐταξίας ἀρχηγοὺς γενέσθαι.
4 εὑρεῖν δὲ καὶ ξίφη καὶ κράνη καὶ τὰς ἐνοπλίους
ὀρχήσεις, δι' ὧν ποιοῦντας μεγάλους ψόφους ἀπα-
τᾶν τὸν Κρόνον. φασὶ δ' αὐτοὺς τὸν Δία, λάθρᾳ
τοῦ πατρὸς Κρόνου παραδούσης Ῥέας τῆς μητρός,
ὑποδέξασθαι καὶ θρέψαι· περὶ οὗ τὰ κατὰ μέρος
μέλλοντας ἡμᾶς δηλοῦν ἀναγκαῖον ἀναλαβεῖν μικρὸν
ἀνωτέρω τὴν διήγησιν.

Μυθολογοῦσι γὰρ οἱ Κρῆτες γενέσθαι κατὰ τὴν 66
τῶν Κουρήτων ἡλικίαν τοὺς καλουμένους Τιτᾶνας.
τούτους δὲ τῆς Κνωσίας χώρας ἔχειν τὴν οἴκησιν
ὅπουπερ ἔτι καὶ νῦν δείκνυται θεμέλια Ῥέας οἰκό-
πεδα καὶ κυπαρίττων ἄλσος ἐκ παλαιοῦ χρόνου
ἀνειμένον. ὑπάρξαι δὲ τὸν ἀριθμὸν ἓξ μὲν ἄνδρας, 2
πέντε δὲ γυναῖκας, ὡς μέν τινες μυθολογοῦσιν,
Οὐρανοῦ καὶ Γῆς ὄντας, ὡς δέ τινές φασιν, ἔκ τινος
τῶν Κουρήτων καὶ μητρὸς Τιταίας, ἀφ' ἧς αὐτοὺς
ταύτης τετευχέναι τῆς προσηγορίας. ἄρρενας μὲν 3
οὖν γενέσθαι τόν τε Κρόνον καὶ Ὑπερίονα καὶ
Κοῖον, ἔτι δὲ Ἰαπετὸν καὶ Κριὸν καὶ τὸ τελευταῖον
Ὠκεανόν, ἀδελφὰς δὲ τούτων τήν τε Ῥέαν καὶ Θέ-
μιν καὶ Μνημοσύνην, ἔτι δὲ Φοίβην καὶ Τηθύν.
ὧν ἕκαστόν τινων εὑρετὴν γενέσθαι τοῖς ἀνθρώ-
ποις, καὶ διὰ τὴν εἰς ἅπαντας εὐεργεσίαν τυχεῖν
τιμῶν καὶ μνήμης ἀενάου. τὸν μὲν οὖν Κρόνον 4
ὄντα πρεσβύτατον βασιλέα γενέσθαι, καὶ τοὺς καθ'
ἑαυτὸν ἀνθρώπους ἐξ ἀγρίου διαίτης εἰς βίον ἥμε-
ρον μεταστῆσαι, καὶ διὰ τοῦτο ἀποδοχῆς μεγάλης
τυχόντα πολλοὺς ἐπελθεῖν τῆς οἰκουμένης τόπους.
εἰσηγήσασθαι δ' αὐτὸν ἅπασι τήν τε δικαιοσύνην
καὶ τὴν ἁπλότητα τῆς ψυχῆς· διὸ καὶ τοὺς ἐπὶ
Κρόνου γενομένους ἀνθρώπους παραδεδόσθαι τοῖς
μεταγενεστέροις εὐήθεις καὶ ἀκάκους παντελῶς, ἔτι
δ' εὐδαίμονας γεγονότας. δυναστεῦσαι δ' αὐτὸν 5
μάλιστα τῶν πρὸς ἑσπέραν τόπων καὶ μεγίστης ἀξιω-
θῆναι τιμῆς· διὸ καὶ μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων
παρὰ Ῥωμαίοις καὶ Καρχηδονίοις, ὅτε ἦν ἡ πόλις
αὕτη, ἔτι δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς πλησιοχώροις ἔθνε-
σιν ἐπιφανεῖς ἑορτὰς καὶ θυσίας γενέσθαι τούτῳ
τῷ θεῷ καὶ πολλοὺς τόπους ἐπωνύμους αὐτοῦ γε-

νέσθαι. διὰ δὲ τὴν ὑπερβολὴν τῆς εὐνομίας ἀδί-
6 κημα μὲν μηδὲν ὅλως ὑπὸ μηδενὸς συντελεῖσθαι
πάντας δὲ τοὺς ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τούτου τεταγ-
μένους μακάριον βίον ἐξηκέναι, πάσης ἡδονῆς ἀνεμ-
ποδίστως ἀπολαύοντας. περὶ δὲ τούτων καὶ τὸν
ποιητὴν Ἡσίοδον ἐπιμαρτυρεῖν ἐν τοῖσδε τοῖς
ἔπεσιν·

οἳ μὲν ἐπὶ Κρόνου ἦσαν, ὅτ' οὐρανῷ ἐμβασίλευεν·
ὥστε θεοὶ δ' ἔζωον, ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες,
νόσφιν ἄτερ τε πόνων καὶ ὀιζύος. οὐδέ τι δειλὸν
γῆρας ἐπῆν, αἰεὶ δὲ πόδας καὶ χεῖρας ὁμοῖοι
τέρποντ' ἐν θαλίῃσι κακῶν ἔκτοσθεν ἁπάντων·
θνῆσκον δ' ὡς ὕπνῳ δεδμημένοι. ἐσθλὰ δὲ πάντα
τοῖσιν ἔην, καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρος ἄρουρα
αὐτομάτη πολλόν τε καὶ ἄφθονον· οἳ δ' ἐθελημοὶ
ἥσυχοι ἔργ' ἐνέμοντο σὺν ἐσθλοῖσιν πολέεσσιν,
ἀφνειοὶ μήλοισι, φίλοι μακάρεσσι θεοῖσι.

περὶ μὲν οὖν Κρόνου τοιαῦτα μυθολογοῦσιν.

67 Ὑπερίονα δέ φασι τοῦ τε ἡλίου τὴν κίνησιν καὶ
σελήνης καὶ τῶν ἄλλων ἄστρων, ἔτι δὲ τὰς ὥρας
τὰς συντελουμένας ὑπὸ τούτων, πρῶτον ἐξ ἐπιμε-
λείας καὶ παρατηρήσεως κατανοήσαντα τοῖς ἄλλοις
εἰς γνῶσιν παραδοῦναι, καὶ διὰ τοῦτο αὐτὸν πα-
τέρα τούτων ὀνομασθῆναι, καθαπερεὶ γεγεννηκότα
2 τὴν τούτων θεωρίαν καὶ φύσιν. καὶ Κοίου μὲν
καὶ Φοίβης Λητὼ γενέσθαι, Ἰαπετοῦ δὲ Προμηθέα
τὸν παραδεδομένον μὲν ὑπό τινων μυθογράφων ὅτι
τὸ πῦρ κλέψας παρὰ τῶν θεῶν ἔδωκε τοῖς ἀνθρώ-
ποις, πρὸς δ' ἀλήθειαν εὑρετὴν γενόμενον τῶν πυ-
3 ρείων, ἐξ ὧν ἐκκάεται τὸ πῦρ. τῶν δὲ Τιτανίδων
φασὶ Μνημοσύνην λογισμοὺς εὑρεῖν καὶ τὰς τῶν ὀνο-
μάτων θέσεις ἑκάστῳ τῶν ὄντων τάξαι, δι' ὧν κα

δηλοῦμεν ἕκαστα καὶ πρὸς ἀλλήλους ὁμιλοῦμεν· ἅ
τινες τὸν Ἑρμῆν φασιν εἰσηγήσασθαι. προσάπτουσι
δὲ τῇ θεῷ ταύτῃ καὶ τὰ πρὸς ἀνανέωσιν καὶ μνή-
μην γινόμενα παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, ἀφ' ὧν δὴ καὶ
τῆς προσηγορίας τυχεῖν αὐτὴν ταύτης. Θέμιν δὲ 4
μυθολογοῦσι μαντείας καὶ θυσίας καὶ θεσμοὺς τοὺς
περὶ τῶν θεῶν πρώτην εἰσηγήσασθαι καὶ τὰ περὶ
τὴν εὐνομίαν καὶ εἰρήνην καταδεῖξαι. διὸ καὶ θε-
σμοφύλακας καὶ θεσμοθέτας ὀνομάζεσθαι τοὺς τὰ
περὶ θεοὺς ὅσια καὶ τοὺς τῶν ἀνθρώπων νόμους
διαφυλάττοντας· καὶ τὸν Ἀπόλλω, καθ' ὃν δὴ
χρόνον τοὺς χρησμοὺς διδόναι μέλλει, θεμιστεύειν
λέγομεν ἀπὸ τοῦ τὴν Θέμιν εὑρέτριαν γεγονέναι
τῶν χρησμῶν. οὗτοι μὲν οὖν οἱ θεοὶ πολλὰ τὸν 5
ἀνθρώπινον βίον εὐεργετήσαντες οὐ μόνον ἀθανά-
των τιμῶν ἠξιώθησαν, ἀλλὰ καὶ πρῶτοι τὸν Ὄλυμ-
πον ἐνομίσθησαν οἰκεῖν μετὰ τὴν ἐξ ἀνθρώπων με-
τάστασιν.

Κρόνου δὲ καὶ Ῥέας λέγεται γενέσθαι τήν τε 68
Ἑστίαν καὶ Δήμητρα καὶ Ἥραν, ἔτι δὲ Δία καὶ
Ποσειδῶνα καὶ Ἅδην. τούτων δὲ λέγεται τὴν μὲν
Ἑστίαν τὴν τῶν οἰκιῶν κατασκευὴν εὑρεῖν, καὶ διὰ
τὴν εὐεργεσίαν ταύτην παρὰ πᾶσι σχεδὸν ἀνθρώ-
ποις ἐν πάσαις οἰκίαις καθιδρυθῆναι, τιμῶν καὶ
θυσιῶν τυγχάνουσαν· Δήμητρα δέ, τοῦ σίτου φυο-
μένου μὲν ὡς ἔτυχε μετὰ τῆς ἄλλης βοτάνης, ἀγνοου-
μένου δὲ παρ' ἀνθρώποις, πρώτην συγκομίσαι καὶ
τὴν κατεργασίαν αὐτοῦ καὶ φυλακὴν ἐπινοῆσαι καὶ
σπείρειν καταδεῖξαι. εὑρεῖν μὲν οὖν αὐτὴν τὸν 2
σῖτον πρὸ τοῦ γεννῆσαι τὴν θυγατέρα Φερσεφό-
νην, μετὰ δὲ τὴν ταύτης γένεσιν καὶ τὴν ὑπὸ
Πλούτωνος ἁρπαγὴν ἐμπρῆσαι πάντα τὸν καρπὸν

διά τε τὴν ἔχθραν τὴν πρὸς τὸν Δία καὶ τὴν ἐπὶ τῇ θυγατρὶ λύπην. μετὰ δὲ τὴν εὕρεσιν τῆς Φερσεφόνης διαλλαγῆναί τε τῷ Διὶ καὶ τῷ Τριπτολέμῳ ἀποδοῦναι τὸν τοῦ σίτου σπόρον, ᾧ συντάξαι πᾶσιν ἀνθρώποις μεταδοῦναι τῆς τε δωρεᾶς καὶ τὰ
3 περὶ τὴν ἐργασίαν τοῦ σπόρου διδάξαι. λέγουσι δέ τινες ὅτι καὶ νόμους εἰσηγήσατο, καθ' οὓς ἀλλήλοις τὸ δίκαιον διδόναι συνειθίσθησαν ἄνθρωποι, καὶ τὴν παραδοῦσαν αὐτοῖς θεὰν θεσμοφόρον ἀπὸ τούτων προσηγόρευσαν. μεγίστων γὰρ ἀνθρώποις ἀγαθῶν αἰτίαν γενομένην ἐπιφανεστάτων τυχεῖν τιμῶν καὶ θυσιῶν, ἔτι δ' ἑορτῶν καὶ πανηγύρεων μεγαλοπρεπῶν, οὐ παρ' Ἕλλησι μόνον, ἀλλὰ καὶ παρὰ πᾶσι σχεδὸν τοῖς βαρβάροις, ὅσοι τῆς τροφῆς ταύτης ἐκοινώνησαν.

69 Ἀμφισβητοῦσι δὲ περὶ τῆς εὑρέσεως τοῦ καρποῦ τούτου πολλοί, τὴν θεὸν φάμενοι παρ' ἑαυτοῖς πρώτοις ὀφθῆναι καὶ τὴν τούτου φύσιν τε καὶ χρῆσιν καταδεῖξαι. Αἰγύπτιοι μὲν γὰρ λέγουσι τήν τε Δήμητρα καὶ τὴν Ἶσιν τὴν αὐτὴν εἶναι, καὶ εἰς Αἴγυπτον ἐνεγκεῖν πρώτην τὸ σπέρμα, ἀρδεύοντος μὲν εὐκαίρως τὰ πεδία τοῦ Νείλου ποταμοῦ, ταῖς
2 δ' ὥραις ἄριστα τῆς χώρας ταύτης κεκραμένης. τοὺς δὲ Ἀθηναίους, καίπερ ἀποφαινομένους τὴν εὕρεσιν τοῦ καρποῦ τούτου γεγενημένην παρ' αὐτοῖς, ὅμως μαρτυρεῖν αὐτὸν ἑτέρωθεν κεκομισμένον εἰς τὴν Ἀττικήν· τὸν γὰρ τόπον τὸν ἐξ ἀρχῆς δεξάμενον τὴν δωρεὰν ταύτην Ἐλευσῖνα προσαγορεύειν ἀπὸ τοῦ παρ' ἑτέρων ἐλθεῖν τὸ σπέρμα τοῦ σίτου κο-
3 μισθέν. οἱ δὲ Σικελιῶται, νῆσον ἱερὰν Δήμητρος καὶ Κόρης οἰκοῦντες, εἰκός εἶναί φασι τὴν δωρεὰν ταύτην πρώτοις τοῖς τὴν προσφιλεστάτην χώραν

νοις δοθῆναι· ἄτοπον μὲν γὰρ ὑπάρχειν εὐ-
άτην αὐτὴν ὡς ἰδίαν ποιῆσαι, τῆς δ' εὐερ-
ὡς μηδὲν προσηκούσῃ ἐσχάτῃ μεταδοῦναι,
ὕτ' ἐν αὐτῇ τὴν οἴκησιν ἔχουσαν, εἴπερ καὶ
ρης τὴν ἁρπαγὴν ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ γεγονέ-
μπεφώνηται. εἶναι δὲ καὶ τὴν χώραν οἰκειο-
τούτοις τοῖς καρποῖς, ἐν ᾗ καὶ τὸν ποιητὴν

τά γ' ἄσπαρτα καὶ ἀνήροτα πάντα φύονται,
ι καὶ κριθαί.

ὲν οὖν Δήμητρος τοιαῦτα μυθολογοῦσι. τῶν 4
ων θεῶν τῶν ἐκ Κρόνου καὶ Ῥέας γενομένων
οἱ Κρῆτες Ποσειδῶνα μὲν πρῶτον χρήσασθαι
τὰ θάλατταν ἐργασίαις καὶ στόλους συστή-
, παραδόντος αὐτῷ τὴν ἡγεμονίαν ταύτην
όνου· διὸ καὶ παραδίδοσθαι τοῖς ἐπιγινο-
τοῦτον κύριον ὑπάρχειν τῶν κατὰ θάλατταν
μένων καὶ θυσίαις ὑπὸ τῶν ναυτιλλομένων
αι. προσάπτουσι δ' αὐτῷ καὶ τὸ τοὺς ἵπ-
αμάσαι πρῶτον καὶ τὴν ἐπιστήμην καταδεῖ-
ν περὶ τὴν ἱππικήν, ἀφ' ἧς ἵππιον αὐτὸν
σθαι. τὸν δ' Ἅδην λέγεται τὰ περὶ τὰς τα- 5
ὶ τὰς ἐκφορὰς καὶ τιμὰς τῶν τεθνεώτων κα-
ι, τὸν πρὸ τοῦ χρόνου μηδεμιᾶς οὔσης ἐπι-
περὶ αὐτούς· διὸ καὶ τῶν τετελευτηκότων
οὗτος παρείληπται κυριεύειν, ἀπονεμηθεί-
παλαιὸν αὐτῷ τῆς τούτων ἀρχῆς καὶ φρον-

ὶ δὲ τῆς τοῦ Διὸς γενέσεώς τε καὶ βασιλείας 70
εῖται· καί τινες μέν φασιν αὐτὸν μετὰ τὴν
ρώπων τοῦ Κρόνου μετάστασιν εἰς θεοὺς
σθαι τὴν βασιλείαν, οὐ βίᾳ κατισχύσαντα

τὸν πατέρα, νομίμως δὲ καὶ δικαίως ἀξιωθέντα ταύ-
της τῆς τιμῆς· τινὲς δὲ μυθολογοῦσι τῷ Κρόνῳ γε-
νέσθαι λόγιον περὶ τῆς τοῦ Διὸς γενέσεως, ὅτι κα-
ραιρήσεται τὴν βασιλείαν αὐτοῦ βιαίως ὁ γεννηθεὶς
2 παῖς. διόπερ τὸν μὲν Κρόνον τὰ γεννώμενα παι-
δία πλεονάκις ἀφανίζειν, τὴν δὲ Ῥέαν ἀγανακτή-
σασαν, καὶ μὴ δυναμένην μεταθεῖναι τὴν προαί-
ρεσιν τἀνδρός, τὸν Δία τεκοῦσαν ἐν τῇ προσαγο-
ρευομένῃ Δίκτῃ κλέψαι καὶ δοῦναι λάθρᾳ τοῖς Κού-
ρησιν ἐκθρέψαι τοῖς κατοικοῦσι πλησίον ὄρους τῆς
Ἴδης. τούτους δ' ἀπενέγκαντας εἴς τι ἄντρον πα-
ραδοῦναι ταῖς Νύμφαις, παρακελευσαμένους τὴν
3 πᾶσαν ἐπιμέλειαν αὐτοῦ ποιεῖσθαι. αὗται δὲ μέλι
καὶ γάλα μίσγουσαι τὸ παιδίον ἔθρεψαν καὶ τῆς
αἰγὸς τῆς ὀνομαζομένης Ἀμαλθείας τὸν μαστὸν εἰς
διατροφὴν παρείχοντο. σημεῖα δὲ πολλὰ μέχρι τοῦ
νῦν διαμένειν τῆς γενέσεως καὶ διατροφῆς τοῦ θεοῦ
4 τούτου κατὰ τὴν νῆσον. φερομένου μὲν γὰρ ὑπὸ
τῶν Κουρήτων αὐτοῦ νηπίου φασὶν ἀποπεσεῖν τὸν
ὀμφαλὸν περὶ τὸν ποταμὸν τὸν καλούμενον Τρί-
τωνα, καὶ τὸ χωρίον τε τοῦτο καθιερωθὲν ἀπὸ
τοῦ τότε συμβάντος Ὀμφαλὸν προσαγορευθῆναι καὶ
τὸ περικείμενον πεδίον ὁμοίως Ὀμφάλειον· κατὰ
δὲ τὴν Ἴδην, ἐν ᾗ συνέβη τραφῆναι τὸν θεόν, τό
τε ἄντρον ἐν ᾧ τὴν δίαιταν εἶχε καθιέρωται καὶ οἱ
περὶ αὐτὸ λειμῶνες ὁμοίως ἀνεῖνται περὶ τὴν ἀκρώ- 387
5 ρειαν ὄντες. τὸ δὲ πάντων παραδοξότατον καὶ μυ-
θολογούμενον περὶ τῶν μελιττῶν οὐκ ἄξιον παρα-
λιπεῖν· τὸν γὰρ θεόν φασιν ἀθάνατον μνήμην τῆς
πρὸς αὐτὰς οἰκειότητος διαφυλάξαι βουλόμενον ἀλ-
λάξαι μὲν τὴν χρόαν αὐτῶν καὶ ποιῆσαι χαλκῷ χρυ-
σοειδεῖ παραπλησίαν, τοῦ τόπου δ' ὄντος ὑψηλοῦ

καθ᾽ ὑπερβολήν, καὶ πνευμάτων τε μεγάλων ἐν
αὐτῷ γινομένων καὶ χιόνος πολλῆς πιπτούσης, ἀνε-
παισθήτους αὐτὰς καὶ ἀπαθεῖς ποιῆσαι, δυσχειμε-
ρωτάτους τόπους νεμομένας. τῇ θρεψάσῃ δ᾽ αἰγὶ 6
τιμάς τέ τινας ἄλλας ἀπονεῖμαι καὶ τὴν ἐπωνυμίαν
ἀπ᾽ αὐτῆς λαβεῖν, αἰγίοχον ἐπονομασθέντα. ἀν-
δρωθέντα δ᾽ αὐτόν φασι πρῶτον πόλιν κτίσαι περὶ
τὴν Δίκταν, ὅπου καὶ τὴν γένεσιν αὐτοῦ γενέσθαι
μυθολογοῦσιν· ἧς ἐκλειφθείσης ἐν τοῖς ὕστερον
χρόνοις διαμένειν ἔτι καὶ νῦν ἔρματα τῶν θεμελίων.

Διενέγκαι δὲ τὸν θεὸν τοῦτον ἁπάντων ἀνδρείᾳ 71
καὶ συνέσει καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ταῖς ἄλλαις ἁπάσαις
ἀρεταῖς· διὸ καὶ παραλαβόντα τὴν βασιλείαν παρὰ
τοῦ Κρόνου πλεῖστα καὶ μέγιστα τὸν ἀνθρώπινον
βίον εὐεργετῆσαι. πρῶτον μὲν γὰρ ἁπάντων καταδεῖ-
ξαι περὶ τῶν ἀδικημάτων τὸ δίκαιον ἀλλήλοις δι-
δόναι τοὺς ἀνθρώπους καὶ τοῦ βίᾳ τι πράττειν
ἀποστῆναι, κρίσει δὲ καὶ δικαστηρίῳ τὰς ἀμφισβη-
τήσεις διαλύειν. καθόλου δὲ τὰ περί τε τῆς εὐνο-
μίας καὶ τῆς εἰρήνης προσαναπληρῶσαι, τοὺς μὲν
ἀγαθοὺς πείθοντα, τοὺς δὲ φαύλους τῇ τιμωρίᾳ
καὶ τῷ φόβῳ καταπληττόμενον. ἐπελθεῖν δ᾽ αὐ- 2
τὸν καὶ τὴν οἰκουμένην σχεδὸν πᾶσαν τοὺς μὲν
λῃστὰς καὶ ἀσεβεῖς ἀναιροῦντα, τὴν δ᾽ ἰσότητα καὶ
τὴν δημοκρατίαν εἰσηγούμενον· ὅτε δή φασιν
αὐτὸν καὶ τοὺς γίγαντας ἀνελεῖν, ἐν μὲν Κρήτῃ
τοὺς περὶ Μύλινον, κατὰ δὲ τὴν Φρυγίαν τοὺς
περὶ Τυφῶνα. πρὸ δὲ τῆς μάχης τῆς πρὸς τοὺς 3
ἐν Κρήτῃ γίγαντας λέγεται τὸν Δία θῦσαι Ἡλίῳ
καὶ Οὐρανῷ καὶ Γῇ· ἐπὶ δὲ τῶν ἱερῶν ἁπάν-
των φανῆναι τὰ παρὰ τούτων ἐπικριθέντα, ἃ ἐπι-
σημαίνειν κράτος καὶ ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν πολε-

μίων πρὸς αὐτούς. ἀκόλουθον δὲ τούτοις γενέσθαι τοῦ πολέμου τὸ τέλος· αὐτομολῆσαι μὲν γὰρ ἐκ τῶν πολεμίων Μουσαῖον, καὶ τυχεῖν ὡρισμένων τιμῶν, κατακοπῆναι δ' ὑπὸ τῶν θεῶν ἅπαντας τοὺς
4 ἀντιταξαμένους. συστῆναι δὲ καὶ ἄλλους πολέμους αὐτῷ πρὸς γίγαντας, τῆς μὲν Μακεδονίας περὶ τὴν Παλλήνην, τῆς δ' Ἰταλίας κατὰ τὸ πεδίον ὃ τὸ μὲν παλαιὸν ἀπὸ τοῦ κατακεκαυμένου τόπου Φλεγραῖον ὠνομάζετο, κατὰ δὲ τοὺς ὕστερον χρόνους
5 Κυμαῖον προσηγορεύθη. κολασθῆναι δὲ τοὺς γίγαντας ὑπὸ Διὸς διὰ τὴν εἰς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους παρανομίαν καὶ διὰ τὸ ταῖς τοῦ σώματος ὑπεροχαῖς καὶ ῥώμαις πεποιθότας καταδουλοῦσθαι μὲν τοὺς πλησιοχώρους, ἀπειθεῖν δὲ τοῖς περὶ τοῦ δικαίου τιθεμένοις νόμοις, πόλεμον δ' ἐκφέρειν πρὸς τοὺς διὰ τὰς κοινὰς εὐεργεσίας ὑπὸ πάντων
6 θεοὺς νομιζομένους. τὸν δ' οὖν Δία λέγουσι μὴ μόνον ἄρδην ἐξ ἀνθρώπων ἀφανίσαι τοὺς ἀσεβεῖς καὶ πονηρούς, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀρίστοις τῶν θεῶν καὶ ἡρώων, ἔτι δὲ ἀνδρῶν τὰς ἀξίας ἀπονεῖμαι τιμάς. διὰ δὲ τὸ μέγεθος τῶν εὐεργεσιῶν καὶ τὴν ὑπεροχὴν τῆς δυνάμεως συμφώνως αὐτῷ παρὰ πάντων συγκεχωρῆσθαι τήν τε βασιλείαν εἰς τὸν ἀεὶ χρό-
72 νον καὶ τὴν οἴκησιν τὴν ἐν Ὀλύμπῳ. καταδειχθῆναι δὲ καὶ θυσίας αὐτῷ συντελεῖν ὑπὲρ τοὺς ἄλλους ἅπαντας, καὶ μετὰ τὴν ἐκ γῆς μετάστασιν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐγγενέσθαι δόξας δικαίους ἐν ταῖς τῶν εὖ πεπονθότων ψυχαῖς ὡς ἁπάντων τῶν γινομένων κατὰ οὐρανὸν οὗτος εἴη κύριος, λέγω δὲ ὄμβρων τε καὶ βροντῶν καὶ κεραυνῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν
2 τοιούτων. διόπερ αὐτὸν προσαγορευθῆναι Ζῆνα μὲν ἀπὸ τοῦ δοκεῖν τοῖς ἀνθρώποις αἴτιον εἶναι

τοῦ ζῆν, ταῖς ἐκ τοῦ περιέχοντος εὐκρασίαις τοὺς
καρποὺς ἀνάγοντα πρὸς τέλος, πατέρα δὲ διὰ τὴν
φροντίδα καὶ τὴν εὔνοιαν τὴν εἰς ἅπαντας, ἔτι δὲ
καὶ τὸ δοκεῖν ὥσπερ ἀρχηγὸν εἶναι τοῦ γένους τῶν
ἀνθρώπων, ὕπατον δὲ καὶ βασιλέα διὰ τὴν τῆς ἀρ-
χῆς ὑπεροχήν, Εὐβουλέα δὲ καὶ μητιέτην διὰ τὴν
ἐν τῷ βουλεύεσθαι καλῶς σύνεσιν. μυθολογοῦσι 3
δὲ καὶ τὴν Ἀθηνᾶν κατὰ τὴν Κρήτην ἐκ Διὸς ἐν
ταῖς πηγαῖς τοῦ Τρίτωνος ποταμοῦ γεννηθῆναι· διὸ
καὶ Τριτογένειαν ὀνομασθῆναι. ἔστι δὲ καὶ νῦν
ἔτι περὶ τὰς πηγὰς ταύτας ἱερὸν ἅγιον τῆς θεοῦ
ταύτης, ἐν ᾧ τόπῳ τὴν γένεσιν αὐτῆς ὑπάρξαι μυ-
θολογοῦσι. λέγουσι δὲ καὶ τοὺς γάμους τοῦ τε 4
Διὸς καὶ τῆς Ἥρας ἐν τῇ Κνωσίων χώρᾳ γενέσθαι
κατά τινα τόπον πλησίον τοῦ Θήρηνος ποταμοῦ,
καθ᾽ ὃν νῦν ἱερόν ἐστιν, ἐν ᾧ θυσίας κατ᾽ ἐνιαυ-
τὸν ἁγίους ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων συντελεῖσθαι, καὶ
τοὺς γάμους ἀπομιμεῖσθαι, καθάπερ ἐξ ἀρχῆς γε-
νέσθαι παρεδόθησαν.

Τοῦ δὲ Διὸς ἐκγόνους φασὶ γενέσθαι θεὰς μὲν 5
Ἀφροδίτην καὶ Χάριτας, πρὸς δὲ ταύταις Εἰλεί-
θυιαν καὶ τὴν ταύτης συνεργὸν Ἄρτεμιν, καὶ τὰς
προσαγορευομένας Ὥρας, Εὐνομίαν τε καὶ Δίκην,
ἔτι δ᾽ Εἰρήνην, (καὶ Ἀθηνᾶν καὶ Μοῦσας), θεοὺς
δὲ Ἥφαιστον καὶ Ἄρην καὶ Ἀπόλλωνα, πρὸς δὲ
389 τούτοις Ἑρμῆν (καὶ Διόνυσον καὶ Ἡρακλέα). τού- 73
των δ᾽ ἑκάστῳ μυθολογοῦσι τὸν Δία τῶν εὑρεθέν-
των ὑπ᾽ αὐτοῦ καὶ συντελουμένων ἔργων τὰς ἐπι-
στήμας καὶ τὰς τιμὰς τῆς εὑρέσεως ἀπονεῖμαι, βου-
λόμενον αἰώνιον αὐτοῖς περιποιῆσαι μνήμην παρὰ
πᾶσιν ἀνθρώποις. παραδοθῆναι δὲ τῇ μὲν Ἀφρο- 2
δίτῃ τήν τε τῶν παρθένων ἡλικίαν, ἐν οἷς χρόνοις

δεῖ γαμεῖν αὐτάς, καὶ τὴν ἄλλην ἐπιμέλειαν τὴν
ἔτι καὶ νῦν ἐν τοῖς γάμοις γινομένην μετὰ θυσιῶν
καὶ σπονδῶν, ἃς ποιοῦσιν ἄνθρωποι τῇ θεῷ ταύτῃ.
προθύουσι δὲ πρότερον ἅπαντες τῷ Διὶ τῷ τελείῳ
καὶ Ἥρᾳ τελείᾳ διὰ τὸ τούτους ἀρχηγοὺς γεγονέναι
3 καὶ πάντων εὑρετάς, καθότι προείρηται. ταῖς δὲ
Χάρισι δοθῆναι τὴν τῆς ὄψεως κόσμησιν καὶ τὸ
σχηματίζειν ἕκαστον μέρος τοῦ σώματος πρὸς τὸ
βέλτιον καὶ προσηνὲς τοῖς θεωροῦσι, πρὸς δὲ τού-
τοις τὸ κατάρχειν εὐεργεσίας καὶ πάλιν ἀμείβεσθαι
4 ταῖς προσηκούσαις χάρισι τοὺς εὖ ποιήσαντας. Εἰ-
λείθυιαν δὲ λαβεῖν τὴν περὶ τὰς τικτούσας ἐπιμέ-
λειαν καὶ θεραπείαν τῶν ἐν τῷ τίκτειν κακοπα-
θουσῶν· διὸ καὶ τὰς ἐν τοῖς τοιούτοις κινδυνευ-
ούσας γυναῖκας ἐπικαλεῖσθαι μάλιστα τὴν θεὸν ταύ-
5 την. Ἄρτεμιν δέ φασιν εὑρεῖν τὴν τῶν νηπίων
θεραπείαν καὶ τροφάς τινας ἁρμοζούσας τῇ φύσει
τῶν βρεφῶν· ἀφ' ἧς αἰτίας καὶ κουροτρόφον αὐτὴν
6 ὀνομάζεσθαι. τῶν δ' ὀνομαζομένων Ὡρῶν ἑκάστῃ
δοθῆναι τὴν ἐπώνυμον τάξιν τε καὶ τοῦ βίου δια-
κόσμησιν ἐπὶ τῇ μεγίστῃ τῶν ἀνθρώπων ὠφελείᾳ·
μηδὲν γὰρ εἶναι μᾶλλον δυνάμενον εὐδαίμονα βίον
παρασκευάσαι τῆς εὐνομίας καὶ δίκης καὶ εἰρήνης.
7 Ἀθηνᾷ δὲ προσάπτουσι τήν τε τῶν ἐλαιῶν ἡμέρω-
σιν καὶ φυτείαν παραδοῦναι τοῖς ἀνθρώποις καὶ
τὴν τοῦ καρποῦ τούτου κατεργασίαν· πρὸ γὰρ τοῦ
γενέσθαι τὴν θεὸν ταύτην ὑπάρξαι μὲν τὸ γένος
τοῦτο τῶν δένδρων μετὰ τῆς ἄλλης ἀγρίας ὕλης,
τὴν μέντοι γ' ἐπιμέλειαν ταύτης οὐκ εἶναι καὶ τὴν
ἐμπειρίαν τὴν ἔτι καὶ νῦν γινομένην περὶ τούτων·
πρὸς δὲ τούτοις τὴν τῆς ἐσθῆτος κατασκευὴν καὶ
τὴν τεκτονικὴν τέχνην, ἔτι δὲ πολλὰ τῶν ἐν ταῖς

ἄλλαις ἐπιστήμαις, εἰσηγήσασθαι τοῖς ἀνθρώποις·
εὑρεῖν δὲ καὶ τὴν τῶν αὐλῶν κατασκευὴν καὶ τὴν 2
διὰ τούτων συντελουμένην μουσικὴν καὶ τὸ σύνο-
λον πολλὰ τῶν φιλοτέχνων ἔργων, ἀφ' ὧν ἐργά-
νην αὐτὴν προσαγορεύεσθαι. ταῖς δὲ Μούσαις δο- 74
θῆναι παρὰ τοῦ πατρὸς τὴν τῶν γραμμάτων εὕρεσιν
390 καὶ τὴν τῶν ἐπῶν σύνθεσιν τὴν προσαγορευομένην
ποιητικήν. πρὸς δὲ τοὺς λέγοντας ὅτι Σύροι μὲν
εὑρεταὶ τῶν γραμμάτων εἰσί, παρὰ δὲ τούτων Φοί-
νικες μαθόντες τοῖς Ἕλλησι παραδεδώκασιν, οὗτοι
δ' εἰσὶν οἱ μετὰ Κάδμου πλεύσαντες εἰς τὴν Εὐ-
ρώπην, καὶ διὰ τοῦτο τοὺς Ἕλληνας τὰ γράμματα
Φοινίκεια προσαγορεύειν, φασὶ τοὺς Φοίνικας ουκ
ἐξ ἀρχῆς εὑρεῖν, ἀλλὰ τοὺς τύπους τῶν γραμμά-
των μεταθεῖναι μόνον, καὶ τῇ τε γραφῇ ταύτῃ τοὺς
πλείστους τῶν ἀνθρώπων χρήσασθαι καὶ διὰ τοῦτο
τυχεῖν τῆς προειρημένης προσηγορίας. Ἥφαιστον 2
δὲ λέγουσιν εὑρετὴν γενέσθαι τῆς περὶ τὸν σίδη-
ρον ἐργασίας ἁπάσης καὶ τῆς περὶ τὸν χαλκὸν καὶ
χρυσὸν καὶ ἄργυρον καὶ τῶν ἄλλων ὅσα τὴν ἐκ τοῦ
πυρὸς ἐργασίαν ἐπιδέχεται, καὶ τὰς ἄλλας δὲ χρείας
τὰς τοῦ πυρὸς ἁπάσας προσεξευρεῖν καὶ παραδοῦ-
ναι τοῖς τε τὰς τέχνας ἐργαζομένοις καὶ τοῖς ἄλλοις
ἅπασιν ἀνθρώποις· διόπερ οἱ τῶν τεχνῶν τού- 3
των δημιουργοὶ τὰς εὐχὰς καὶ θυσίας τούτῳ τῷ
θεῷ μάλιστα ποιοῦσι, καὶ τὸ πῦρ οὗτοί τε καὶ πάν-
τες ἄνθρωποι προσαγορεύουσιν Ἥφαιστον, εἰς μνή-
μην καὶ τιμὴν ἀθάνατον τιθέμενοι τὴν ἐξ ἀρχῆς
τῷ κοινῷ βίῳ δεδομένην εὐεργεσίαν. τὸν Ἄρην δὲ 4
μυθολογοῦσι πρῶτον κατασκευάσαι πανοπλίαν καὶ
στρατιώτας καθοπλίσαι καὶ τὴν ἐν ταῖς μάχαις ἐνα-
γώνιον ἐνέργειαν εἰσηγήσασθαι, φονεύοντα τοὺς

5 ἀπειθοῦντας τοῖς θεοῖς. Ἀπόλλωνα δὲ τῆς κιθάρας
εὑρετὴν ἀναγορεύουσι καὶ τῆς κατ' αὐτὴν μουσι-
κῆς· ἔτι δὲ τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην ἐξενεγκεῖν διὰ
τῆς μαντικῆς τέχνης γινομένην, δι' ἧς τὸ παλαιὸν
συνέβαινε θεραπείας τυγχάνειν τοὺς ἀρρωστοῦν-
τας· εὑρετὴν δὲ καὶ τοῦ τόξου γενόμενον διδάξαι
τοὺς ἐγχωρίους τὰ περὶ τὴν τοξείαν, ἀφ' ἧς αἰτίας
μάλιστα παρὰ τοῖς Κρησὶν ἐζηλῶσθαι τὴν τοξικὴν
6 καὶ τὸ τόξον Κρητικὸν ὀνομασθῆναι. Ἀπόλλωνος
δὲ καὶ Κορωνίδος Ἀσκληπιὸν γενηθέντα, καὶ πολλὰ
παρὰ τοῦ πατρὸς τῶν εἰς ἰατρικὴν μαθόντα, προσ-
εξευρεῖν τήν τε χειρουργίαν καὶ τὰς τῶν φαρμά-
κων σκευασίας καὶ ῥιζῶν δυνάμεις, καὶ καθόλου
προβιβάσαι τὴν τέχνην ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε ὡς ἀρ-
75 χηγὸν αὐτῆς καὶ κτίστην τιμᾶσθαι. τῷ δ' Ἑρμῇ
προσάπτουσι τὰς ἐν τοῖς πολέμοις γινομένας ἐπι- 301
κηρυκείας καὶ διαλλαγὰς καὶ σπονδὰς καὶ τὸ τού-
των σύσσημον κηρύκειον, ὃ φορεῖν εἰώθασιν οἱ
περὶ τῶν τοιούτων τοὺς λόγους ποιούμενοι καὶ διὰ
τούτου τυγχάνοντες παρὰ τοῖς πολεμίοις ἀσφαλείας·
ὅθεν δὴ καὶ κοινὸν Ἑρμῆν ὠνομάσθαι, διὰ τὸ τὴν
ὠφέλειαν ἀμφοτέροις εἶναι κοινὴν τοῖς ἐν τῷ πο-
2 λέμῳ τὴν εἰρήνην μεταλαμβάνουσι. φασὶ δ' αὐτὸν
καὶ μέτρα καὶ σταθμὰ καὶ τὰ διὰ τῆς ἐμπορίας
κέρδη πρῶτον ἐπινοῆσαι καὶ τὸ λάθρᾳ τὰ τῶν ἄλ-
λων σφετερίζεσθαι. παραδεδόσθαι δ' αὐτὸν καὶ
κήρυκα τῶν θεῶν, ἔτι δ' ἄγγελον ἄριστον διὰ τὸ
σαφῶς αὐτὸν ἕκαστα τῶν εἰς ἐντολὴν δοθέντων
ἑρμηνεύειν· ἀφ' οὗ καὶ τετευχέναι τῆς προσηγορίας
αὐτὸν ταύτης, οὐχ εὑρετὴν τῶν ὀνομάτων καὶ λέ-
ξεων γενόμενον, ὥς τινές φασιν, ἀλλὰ τὸ τῆς
ἀπαγγελίας ἄρτιον καὶ σαφὲς ἐκπεπονηκότα περιτ-

ερον τῶν ἄλλων. εἰσηγητὴν δ' αὐτὸν καὶ πα- 3
στρας γενέσθαι, καὶ τὴν ἀπὸ τῆς χελώνης λύραν
νοῆσαι μετὰ τὴν Ἀπόλλωνος πρὸς Μαρσύαν σύγ-
σιν, καθ' ἣν λέγεται τὸν Ἀπόλλωνα νικήσαντα
τιμωρίαν ὑπὲρ τὴν ἀξίαν λαβόντα παρὰ τοῦ
φθέντος μεταμεληθῆναι, καὶ τὰς ἐκ τῆς κιθάρας
δὰς ἐκρήξαντα μέχρι τινὸς χρόνου τῆς ἐν αὐτῇ
σικῆς ἀποστῆναι. Διόνυσον δὲ μυθολογοῦσιν 4
ετὴν γενέσθαι τῆς τ' ἀμπέλου καὶ τῆς περὶ ταύ-
ἐργασίας, ἔτι δ' οἰνοποιίας καὶ τοῦ πολλοὺς
ἐκ τῆς ὀπώρας καρπῶν ἀποθησαυρίζεσθαι καὶ
χρείας καὶ τὰς τροφὰς παρέχεσθαι τοῖς ἀνθρώ-
ς ἐπὶ πολὺν χρόνον. τοῦτον δὲ τὸν θεὸν γε-
έναι φασὶν ἐκ Διὸς καὶ Φερσεφόνης κατὰ τὴν
ήτην, ὃν Ὀρφεὺς κατὰ τὰς τελετὰς παρέδωκε
σπώμενον ὑπὸ τῶν Τιτάνων· πλείονας γὰρ Διο-
σους συμβαίνει γεγονέναι, περὶ ὧν ἡμεῖς σαφέ-
ρον τὰ κατὰ μέρος ἐν οἰκειοτέροις καιροῖς ἀνα-
ράφαμεν. οἱ δ' οὖν Κρῆτες τῆς παρ' αὐτοῖς 5
έσεως τοῦ θεοῦ πειρῶνται σημεῖα φέρειν, λέ-
τες ὅτι περὶ τὴν Κρήτην δύο νήσους κτίσας ἐπὶ
καλουμένων διδύμων κόλπων Διονυσιάδας ἀφ'
τοῦ προσηγόρευσεν, ὅπερ μηδαμοῦ τῆς οἰκου-
ης αὐτὸν ἑτέρωθι πεποιηκέναι. Ἡρακλέα δὲ μυ- 76
λογοῦσιν ἐκ Διὸς γενέσθαι παμπόλλοις ἔτεσι πρό-
ον τοῦ γεννηθέντος περὶ τὴν Ἀργείαν ἐξ Ἀλκ-
νης. τοῦτον δὲ μητρὸς μὲν μὴ παρειληφέναι
ος ἦν, αὐτὸ δὲ μόνον ὅτι ῥώμῃ σώματος πολὺ
ἁπάντων διενεγκὼν ἐπῆλθε τὴν οἰκουμένην,
λάζων μὲν τοὺς ἀδίκους, ἀναιρῶν δὲ τὰ τὴν χώ-
ἀοίκητον ποιοῦντα θηρία· πᾶσι δ' ἀνθρώποις
ἐλευθερίαν περιποιήσας ἀήττητος μὲν ἐγένετο

καὶ ἄτρωτος, διὰ δὲ τας εὐεργεσίας ἀθανάτου τ
2 *ἔτυχε παρ' ἀνθρώποις. τὸν δ' ἐξ Ἀλκμήνης Ἡ*
κλέα παντελῶς νεώτερον ὄντα, καὶ ζηλωτὴν γεν
νον τῆς τοῦ παλαιοῦ προαιρέσεως, διὰ τὰς α
αἰτίας τυχεῖν τε τῆς ἀθανασίας καὶ χρόνων ἐ
νομένων διὰ τὴν ὁμωνυμίαν δόξαι τὸν αὐτὸ
ναι, καὶ τὰς τοῦ προτέρου πράξεις εἰς το
μεταπεσεῖν, ἀγνοούντων τῶν πολλῶν τἀληθές.
λογοῦσι δὲ τοῦ παλαιοτέρου θεοῦ κατὰ τὴν Α
πτον πράξεις τε καὶ τιμὰς ἐπιφανεστάτας διαμέ
3 *καὶ πόλιν ὑπ' ἐκείνου κτισθεῖσαν. Βριτόμαρτι*
τὴν προσαγορευομένην Δίκτυνναν μυθολογοῦσι
νέσθαι μὲν ἐν Καινοῖ τῆς Κρήτης ἐκ Διὸς καὶ Κ
μης τῆς Εὐβούλου τοῦ γεννηθέντος ἐκ Δήμητ
ταύτην δ' εὑρέτιν γενομένην δικτύων τῶν εἰς
νηγίαν προσαγορευθῆναι Δίκτυνναν, καὶ τὰς
διατριβὰς ποιήσασθαι μετὰ τῆς Ἀρτέμιδος,
ἧς αἰτίας ἐνίους δοκεῖν τὴν αὐτὴν εἶναι Δίκτυ
τε καὶ Ἄρτεμιν, θυσίαις δὲ καὶ ναῶν κατασκε
4 *τετιμῆσθαι παρὰ τοῖς Κρησὶ τὴν θεὸν ταύτην.*
δ' ἱστοροῦντας αὐτὴν ὠνομάσθαι Δίκτυνναν
τοῦ συμφυγεῖν εἰς ἁλιευτικὰ δίκτυα, διωκομέ
ὑπὸ Μίνω συνουσίας ἕνεκα, διημαρτηκέναι τῆς
θείας· οὔτε γὰρ τὴν θεὸν εἰς τοιαύτην ἀσθέν
ἐλθεῖν πιθανὸν ὑπάρχειν ὥστε προσδεηθῆναι
παρ' ἀνθρώπων βοηθείας, τοῦ μεγίστου τῶν θ
οὖσαν θυγατέρα, οὔτε τῷ Μίνῳ δίκαιον προ
πτειν τοιαύτην ἀσέβειαν, παραδεδομένῳ συμφω
δικαίαν προαίρεσιν καὶ βίον ἐπαινούμενον ἐζη
77 *κέναι. Πλοῦτον δὲ γενέσθαι φασὶν ἐν Τριπόλῳ*
Κρήτης ἐκ Δήμητρος καὶ Ἰασίωνος, διττῶς ἱσ
ρουμένης αὐτοῦ τῆς γενέσεως. οἱ μὲν γάρ φασι

ν σπαρεῖσαν ὑπὸ Ἰασίωνος καὶ τυχοῦσαν ἐπιμε-
ίας τῆς προσηκούσης ἀνεῖναι τοσοῦτο πλῆθος καρ-
ῶν ὥστε τοὺς ἰδόντας ἴδιον ὄνομα θέσθαι τῷ
ήθει τῶν γενομένων καρπῶν καὶ προσαγορεῦσαι
οῦτον· διὸ καὶ τοῖς ἐπιγινομένοις παραδόσιμον
νέσθαι τὸ τοὺς πλείω τῶν ἱκανῶν κτησαμένους
ειν πλοῦτον. ἔνιοι δὲ μυθολογοῦσιν ἐκ Δήμη- 2
ος καὶ Ἰασίωνος γενέσθαι παῖδα Πλοῦτον ὀνο-
ζόμενον, ὃν πρῶτον ἐπιμέλειαν βίου καὶ χρημά-
ν ἀθροισμὸν καὶ φυλακὴν εἰσηγήσασθαι, τῶν
ὸ τοῦ πάντων ὀλιγώρως ἐχόντων περὶ τὸ σω-
ύειν καὶ τηρεῖν ἐπιμελῶς χρημάτων πλῆθος.

Περὶ μὲν οὖν τῶν θεῶν οἱ Κρῆτες τῶν παρ' 3
τοῖς λεγομένων γεννηθῆναι τοιαῦτα μυθολογοῦσι·
ς δὲ τιμὰς καὶ θυσίας καὶ τὰς περὶ τὰ μυστήρια
λετὰς ἐκ Κρήτης εἰς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους πα-
δεδόσθαι λέγοντες τοῦτο φέρουσιν, ὡς οἴονται,
γιστον τεκμήριον· τήν τε γὰρ παρ' Ἀθηναίοις ἐν
ευσῖνι γινομένην τελετήν, ἐπιφανεστάτην σχε-
ν οὖσαν ἁπασῶν, καὶ τὴν ἐν Σαμοθρᾴκῃ καὶ τὴν
Θρᾴκῃ ἐν τοῖς Κίκοσιν, ὅθεν ὁ καταδείξας Ὀρ-
ὺς ἦν, μυστικῶς παραδίδοσθαι, κατὰ δὲ τὴν
ρήτην ἐν Κνωσῷ νόμιμον ἐξ ἀρχαίων εἶναι φα-
ρῶς τὰς τελετὰς ταύτας πᾶσι παραδίδοσθαι, καὶ
παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐν ἀπορρήτῳ παραδιδόμενα
ρ' αὐτοῖς μηδένα κρύπτειν τῶν βουλομένων τὰ
ιαῦτα γινώσκειν. τῶν γὰρ θεῶν φασι τοὺς πλεί- 4
ους ἐκ τῆς Κρήτης ὁρμηθέντας ἐπιέναι πολλὰ
ρη τῆς οἰκουμένης, εὐεργετοῦντας τὰ γένη τῶν
θρώπων καὶ μεταδιδόντας ἑκάστοις τῆς ἐκ τῶν
ίων εὑρημάτων ὠφελείας. Δήμητρα μὲν γὰρ πε-
ιωθεῖσαν εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐκεῖθεν εἰς Σικελίαν

ἀπᾶραι, καὶ μετὰ ταῦτ' εἰς Αἴγυπτον· ἐν δὲ τούτοις τοῖς τόποις μάλιστα τὸν τοῦ σίτου καρπὸν παραδοῦσαν καὶ τὰ περὶ τὸν σπόρον διδάξασαν μεγάλων τιμῶν τυχεῖν παρὰ τοῖς εὖ παθοῦσιν.
5 ὁμοίως δ' Ἀφροδίτην ἐνδιατρῖψαι τῆς μὲν Σικελίας περὶ τὸν Ἔρυκα, τῶν δὲ νήσων περὶ Κύθηρα καὶ Πάφον τῆς Κύπρου, τῆς δὲ Ἀσίας περὶ τὴν Συρίαν· διὰ δὲ τὴν ἐπιφάνειαν καὶ τὴν ἐπὶ πλέον ἐπιδημίαν αὐτῆς τοὺς ἐγχωρίους ἐξιδιάζεσθαι τὴν θεόν, καλοῦντας Ἀφροδίτην Ἐρυκίνην καὶ Κυθέρειαν καὶ
6 Παφίαν, ἔτι δὲ καὶ Συρίαν. ὡσαύτως δὲ τὸν μὲν Ἀπόλλωνα πλεῖστον χρόνον φανῆναι περὶ Δῆλον καὶ Λυκίαν καὶ Δελφούς, τὴν δ' Ἄρτεμιν περὶ τὴν Ἔφεσον καὶ τὸν Πόντον, ἔτι δὲ τὴν Περσίδα καὶ
7 τὴν Κρήτην· διόπερ ἀπὸ τῶν τόπων ἢ πράξεων τῶν παρ' ἑκάστοις συντελεσθεισῶν τὸν μὲν Δήλιον καὶ Λύκιον καὶ Πύθιον ὀνομάζεσθαι, τὴν δὲ Ἐφεσίαν καὶ Κρησίαν, ἔτι δὲ Ταυροπόλον καὶ Πέρσειαν,
8 ἀμφοτέρων ἐν Κρήτῃ γεγεννημένων. τιμᾶται δὲ 394 καὶ παρὰ τοῖς Πέρσαις ἡ θεὸς αὕτη διαφερόντως, καὶ μυστήρια ποιοῦσιν οἱ βάρβαροι τὰ συντελούμενα παρ' ἑτέροις μέχρι τῶν νῦν χρόνων Ἀρτέμιδι Περσείᾳ. παραπλήσια δὲ μυθολογοῦσι καὶ περὶ τῶν ἄλλων θεῶν, περὶ ὧν ἡμῖν ἀναγράφειν μακρὸν ἂν εἴη, τοῖς δὲ ἀναγινώσκουσι παντελῶς ἀσύνοπτον.

78 Μετὰ δὲ τὰς τῶν θεῶν γενέσεις ὕστερον πολλαῖς γενεαῖς φασι γενέσθαι κατὰ τὴν Κρήτην ἥρωας οὐκ ὀλίγους, ὧν ὑπάρχειν ἐπιφανεστάτους τοὺς περὶ Μίνω καὶ Ῥαδάμανθυν καὶ Σαρπηδόνα. τούτους γὰρ μυθολογοῦσιν ἐκ Διὸς γεγεννῆσθαι καὶ τῆς Ἀγήνορος Εὐρώπης, ἥν φασιν ἐπὶ ταύρου δια-
2 κομισθῆναι προνοίᾳ θεῶν εἰς τὴν Κρήτην. Μίνω

μὲν οὖν πρεσβύτατον ὄντα βασιλεῦσαι τῆς νήσου,
καὶ κτίσαι πόλεις οὐκ ὀλίγας ἐν αὐτῇ, τούτων δ'
ἐπιφανεστάτας τρεῖς, Κνωσὸν μὲν ἐν τοῖς πρὸς τὴν
Ἀσίαν νεύουσι μέρεσι τῆς νήσου, Φαιστὸν δ' ἐπὶ
θαλάττης ἐστραμμένην ἐπὶ μεσημβρίαν, Κυδωνίαν
δ' ἐν τοῖς πρὸς ἑσπέραν κεκλιμένοις τόποις κατ'
ἀντικρὺ τῆς Πελοποννήσου. θεῖναι δὲ καὶ νόμους 3
τοῖς Κρησὶν οὐκ ὀλίγους, προσποιούμενον παρὰ
Διὸς τοῦ πατρὸς λαμβάνειν, συνερχόμενον εἰς λό-
γους αὐτῷ κατά τι σπήλαιον. κτήσασθαι δὲ καὶ
δύναμιν ναυτικὴν μεγάλην, καὶ τῶν τε νήσων τὰς
πλείστας καταστρέψασθαι καὶ πρῶτον τῶν Ἑλλήνων
θαλαττοκρατῆσαι. μεγάλην δὲ δόξαν περιποιησά- 4
μενον ἐπ' ἀνδρείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ, καταστρέψαι τὸν
βίον ἐν Σικελίᾳ κατὰ τὴν ἐπὶ Κώκαλον στρατείαν,
περὶ ἧς τὰ κατὰ μέρος ἀνεγράψαμεν ὅτε τὰ περὶ
Δαίδαλον ἀνεγράφομεν, δι' ὃν καὶ τὴν στρατείαν
συνέβη γενέσθαι.

Ῥαδάμανθυν δὲ λέγουσι τάς τε κρίσεις πάντων 79
δικαιοτάτας πεποιῆσθαι καὶ τοῖς λῃσταῖς καὶ ἀσε-
βέσι καὶ τοῖς ἄλλοις κακούργοις ἀπαραίτητον ἐπε-
νηνοχέναι τιμωρίαν. κατακτήσασθαι δὲ καὶ νήσους
οὐκ ὀλίγας καὶ τῆς Ἀσίας πολλὴν τῆς παραθαλατ-
τίου χώρας, ἁπάντων ἑκουσίως παραδιδόντων ἑαυ-
τοὺς διὰ τὴν δικαιοσύνην. τὸν δὲ Ῥαδάμανθυν
Ἐρύθρῳ μὲν ἑνὶ τῶν αὑτοῦ παίδων παραδοῦναι
τὴν βασιλείαν τῶν δι' ἐκεῖνον Ἐρυθρῶν ὀνομασθει-
σῶν, Οἰνοπίωνι δὲ τῷ Ἀριάδνης τῆς Μίνω Χίον
ἐγχειρίσαι φασίν, ὃν ἔνιοι μυθολογοῦσι Διονύσου
395 γενόμενον μαθεῖν παρὰ τοῦ πατρὸς τὰ περὶ τὴν
οἰνοποιίαν. τῶν δ' ἄλλων τῶν περὶ αὐτὸν ἡγεμό- 2
νων ἑκάστῳ νῆσον ἢ πόλιν δωρήσασθαι λέγουσι

τὸν Ῥαδάμανθυν, Θόαντι μὲν Λῆμνον, Ἐννεῖ δὲ
Κύρνον, Σταφύλῳ δὲ Πεπάρηθον, Εὐάνθει δὲ Μα-
ρώνειαν, Ἀλκαίῳ δὲ Πάρον, Ἀνίωνι δὲ Δῆλον, Ἀν-
δρεῖ δὲ τὴν ἀπ' ἐκείνου κληθεῖσαν Ἄνδρον. διὰ
δὲ τὴν ὑπερβολὴν τῆς περὶ αὐτὸν δικαιοσύνης με-
μυθολογῆσθαι δικαστὴν αὐτὸν ἀποδεδεῖχθαι καθ'
ᾅδου καὶ διακρίνειν τοὺς εὐσεβεῖς καὶ τοὺς πονη-
ρούς. τετευχέναι δὲ τῆς αὐτῆς τιμῆς καὶ τὸν Μίνω,
βεβασιλευκότα νομιμώτατα καὶ μάλιστα δικαιοσύνης
3 πεφροντικότα. τὸν δὲ τρίτον ἀδελφὸν Σαρπηδόνα
φασὶ μετὰ δυνάμεως εἰς τὴν Ἀσίαν διαβάντα κατα-
κτήσασθαι τοὺς περὶ Λυκίαν τόπους. Εὔανδρον δὲ
γενόμενον υἱὸν αὐτοῦ διαδέξασθαι τὴν ἐν Λυκίᾳ
βασιλείαν, καὶ γήμαντα Δηιδάμειαν τὴν Βελλερο-
φόντου τεκνῶσαι Σαρπηδόνα τὸν ἐπὶ Τροίαν μὲν
στρατεύσαντα, ὑπό τινων δὲ Διὸς υἱὸν ὀνομαζό-
4 μενον. Μίνῳ δέ φασιν υἱοὺς γενέσθαι Δευκαλίωνά
τε καὶ Μόλον· καὶ Δευκαλίωνος μὲν Ἰδομενέα, Μό-
λου δὲ Μηριόνην ὑπάρξαι. τούτους δὲ ναυσὶν ὀγ-
δοήκοντα στρατεῦσαι μετ' Ἀγαμέμνονος εἰς Ἴλιον,
καὶ διασωθέντας εἰς τὴν πατρίδα τελευτῆσαι καὶ
ταφῆς ἐπιφανοῦς ἀξιωθῆναι καὶ τιμῶν ἀθανάτων.
καὶ τὸν τάφον αὐτῶν ἐν τῇ Κνωσῷ δεικνύουσιν,
ἐπιγραφὴν ἔχοντα τοιάνδε,

Κνωσίου Ἰδομενῆος ὅρα τάφον. αὐτὰρ ἐγώ τοι
πλησίον ἵδρυμαι Μηριόνης ὁ Μόλου.

τούτους μὲν οὖν ὡς ἥρωας ἐπιφανεῖς τιμῶσιν οἱ
Κρῆτες διαφερόντως, θύοντες καὶ κατὰ τοὺς ἐν
τοῖς πολέμοις κινδύνους ἐπικαλούμενοι βοηθούς.

80 Τούτων δ' ἡμῖν διευκρινημένων λείπεται περὶ
τῶν ἐπιμιχθέντων ἐθνῶν τοῖς Κρησὶ διελθεῖν. ὅτι
μὲν οὖν πρῶτοι κατῴκησαν τὴν νῆσον οἱ προσαγο-

ρευθέντες μὲν Ἐτεόκρητες, δοκοῦντες δ' ὑπάρχειν αὐτόχθονες, προειρήκαμεν· μετὰ δὲ τούτους πολλαῖς γενεαῖς ὕστερον Πελασγοὶ πλανώμενοι διὰ τὰς συνεχεῖς στρατείας καὶ μεταναστάσεις καταντήσαντες εἰς τὴν Κρήτην μέρος τῆς νήσου κατῴκησαν. τρίτον δὲ γένος φασὶ τῶν Δωριέων παραβαλεῖν εἰς τὴν νῆσον ἡγουμένου Τεκτάμου τοῦ Δώρου· τούτου δὲ τοῦ λαοῦ μέρος μὲν πλέον ἀθροισθῆναι λέγουσιν ἐκ τῶν περὶ τὸν Ὄλυμπον τόπων, τὸ δέ τι μέρος ἐκ τῶν κατὰ τὴν Λακωνικὴν Ἀχαιῶν διὰ τὸ τὴν ἀφορμὴν τὸν Δῶρον ἐκ τῶν περὶ Μαλέαν τόπων ποιῆσαι. τέταρτον δὲ γένος συμμιγῆναί φασιν εἰς τὴν Κρήτην μιγάδων βαρβάρων τῶν διὰ τὸν χρόνον ἐξομοιωθέντων τῇ διαλέκτῳ τοῖς ἐγχωρίοις
Ἕλλησι. μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς περὶ Μίνω καὶ Ῥα- 3
δάμανθυν ἰσχύσαντας ὑπὸ μίαν ἀγαγεῖν συντέλειαν τὰ ἔθνη τὰ κατὰ τὴν νῆσον. τὸ δὲ τελευταῖον μετὰ τὴν κάθοδον τῶν Ἡρακλειδῶν Ἀργεῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι πέμποντες ἀποικίας ἄλλας τέ τινας νήσους ἔκτισαν καὶ ταύτης τῆς νήσου κατακτησάμενοι πόλεις τινὰς ᾤκησαν ἐν αὐταῖς· περὶ ὧν τὰ κατὰ
μέρος ἐν τοῖς ἰδίοις χρόνοις ἀναγράψομεν. ἐπεὶ δὲ 4
τῶν τὰ Κρητικὰ γεγραφότων οἱ πλεῖστοι διαφωνοῦσι πρὸς ἀλλήλους, οὐ χρὴ θαυμάζειν ἐὰν μὴ πᾶσιν ὁμολογούμενα λέγωμεν· τοῖς γὰρ τὰ πιθανώτερα λέγουσι καὶ μάλιστα πιστευομένοις ἐπηκολουθήσαμεν, ἃ μὲν Ἐπιμενίδῃ τῷ θεολόγῳ προσσχόντες, ἃ δὲ Δωσιάδῃ καὶ Σωσικράτει καὶ Λαοσθενίδᾳ.

Ἐπεὶ δὲ περὶ Κρήτης ἱκανῶς διήλθομεν, περὶ 81
τῆς Λέσβου νῦν λέγειν ἐπιχειρήσομεν. ταύτην γὰρ τὴν νῆσον τὸ παλαιὸν ᾤκησε πλείω γένη, πολλῶν μεταναστάσεων ἐν αὐτῇ γενομένων. ἐρήμου γὰρ

οὔσης αὐτῆς πρώτους Πελασγοὺς κατασχεῖν αὐτὴν
2 τοιῷδέ τινι τρόπῳ. Ξάνθος ὁ Τριόπου τῶν ἐξ Ἄρ-
γους Πελασγῶν βασιλεύων, καὶ κατασχὼν μέρος τι
τῆς Λυκίας χώρας, τὸ μὲν πρῶτον ἐν αὐτῇ κατοι-
κῶν ἐβασίλευε τῶν συνακολουθησάντων Πελασγῶν,
ὕστερον δὲ περαιωθεὶς εἰς τὴν Λέσβον οὖσαν ἔρη-
μον τὴν μὲν χώραν τοῖς λαοῖς ἐμέρισε, τὴν δὲ νῆ-
σον ἀπὸ τῶν κατοικούντων αὐτὴν Πελασγίαν ὠνό-
3 μασε, τὸ πρὸ τοῦ καλουμένην Ἴσσαν. ὕστερον δὲ
γενεαῖς ἑπτὰ γενομένου τοῦ κατὰ Δευκαλίωνα κα-
τακλυσμοῦ καὶ πολλῶν ἀνθρώπων ἀπολομένων,
συνέβη καὶ τὴν Λέσβον διὰ τὴν ἐπομβρίαν ἐρημω-
θῆναι. μετὰ δὲ ταῦτα Μακαρεὺς εἰς αὐτὴν ἀφικό-
μενος, καὶ τὸ κάλλος τῆς χώρας κατανοήσας, κατῴ-
4 κησεν αὐτήν. ἦν δ' ὁ Μακαρεὺς υἱὸς μὲν Κρι-
νάκου τοῦ Διός, ὥς φησιν Ἡσίοδος καὶ ἄλλοι τινὲς
τῶν ποιητῶν, κατοικῶν δ' ἐν Ὠλένῳ τῆς τότε μὲν
Ἰάδος, νῦν δ' Ἀχαΐας καλουμένης. εἶχε δὲ λαοὺς
ἠθροισμένους, τοὺς μὲν Ἴωνας, τοὺς δ' ἐξ ἄλλων
5 ἐθνῶν παντοδαπῶν συνερρυηκότας. καὶ τὸ μὲν
πρῶτον τὴν Λέσβον κατῴκησε, μετὰ δὲ ταῦτα ἀεὶ
μᾶλλον αὐξόμενος διά τε τὴν ἀρετὴν τῆς νήσου
καὶ τὴν ἰδίαν ἐπιείκειάν τε καὶ δικαιοσύνην τὰς
σύνεγγυς νήσους κατεκτᾶτο, καὶ διεμέριζε τὴν χώ-
6 ραν ἔρημον οὖσαν. κατὰ δὲ τούτους τοὺς χρόνους
Λέσβος ὁ Λαπίθου τοῦ Αἰόλου τοῦ Ἱππότου κατά
τι πυθόχρηστον μετ' οἰκητόρων πλεύσας εἰς τὴν
προειρημένην νῆσον, καὶ γήμας τὴν θυγατέρα τοῦ
Μακαρέως Μήθυμναν, κοινῇ κατῴκησε, γενόμενος
δ' ἐπιφανὴς ἀνὴρ τήν τε νῆσον Λέσβον ὠνόμασεν
ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ τοὺς λαοὺς Λεσβίους προσηγόρευσε.
7 Μακαρεῖ δὲ θυγατέρες ἐγένοντο σὺν ἄλλαις Μυτι-

λήνη καὶ Μήθυμνα, ἀφ' ὧν αἱ πόλεις ἔσχον τὴν προσηγορίαν. ὁ δὲ Μακαρεὺς ἐπιβαλόμενος τὰς σύνεγγυς νήσους ἰδίας κατασκευάζειν ἐξέπεμψεν ἀποικίαν εἰς πρώτην τὴν Χίον, ἑνὶ τῶν ἑαυτοῦ παίδων παραδοὺς τὴν ἡγεμονίαν· μετὰ δὲ ταῦτα εἰς 8
τὴν Σάμον ἕτερον ἐξέπεμψε τὸν ὀνομαζόμενον Κυδρόλαον, ὃς ἐν ταύτῃ κατοικήσας καὶ τὴν νῆσον κατακληρουχήσας ἐβασίλευσεν αὐτῆς· τρίτην δὲ τὴν Κῶν κατοικίσας ἀπέδειξεν αὐτῆς βασιλέα Νέανδρον· ἑξῆς δὲ εἰς τὴν Ῥόδον Λεύκιππον ἐξέπεμψε μετὰ συχνῶν οἰκητόρων, οὓς οἱ τὴν Ῥόδον κατοικοῦντες διὰ τὴν σπάνιν τῶν ἀνδρῶν ἄσμενοι προσεδέξαντο καὶ κοινῇ τὴν νῆσον ᾤκησαν.

Τὴν δ' ἀντιπέρας τῶν νήσων κατ' ἐκείνους τοὺς 82
καιροὺς συνέβη διὰ τὸν κατακλυσμὸν μεγάλας καὶ δεινὰς κατασχεῖν ἀτυχίας· διὰ μὲν γὰρ τὰς ἐπομβρίας ἐπὶ πολλοὺς χρόνους ἐφθαρμένων τῶν καρπῶν σπάνις τε τῶν ἐπιτηδείων ὑπῆρχε καὶ λοιμικὴ κατάστασις ἐπεῖχε τὰς πόλεις διὰ τὴν τοῦ ἀέρος φθοράν. αἱ δὲ νῆσοι διαπνεόμεναι καὶ τὸν ἀέρα 2
παρεχόμεναι τοῖς ἐνοικοῦσιν ὑγιεινόν, ἔτι δὲ τοῖς καρποῖς ἐπιτυγχάνουσαι, ἀεὶ μᾶλλον εὐπορίας ἔγεμον, καὶ ταχὺ τοὺς κατοικοῦντας αὐτὰς μακαρίους ἐποίησαν. διὸ καὶ μακάρων ὠνομάσθησαν νῆσοι, τῆς εὐπορίας τῶν ἀγαθῶν αἰτίας γενομένης τῆς προσηγορίας. ἔνιοι δέ φασιν αὐτὰς μακάρων νή- 3
σους ὠνομάσθαι ἀπὸ τῶν Μακαρέως καὶ Ἴωνος παίδων τῶν δυναστευσάντων αὐτῶν. καθόλου δὲ αἱ προειρημέναι νῆσοι διήνεγκαν εὐδαιμονίᾳ μάλιστα τῶν σύνεγγυς κειμένων οὐ μόνον κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἡμετέραν ἡλικίαν· ἀρετῇ γὰρ χώρας καὶ τόπων εὐκαιρίαις, ἔτι 4

δ' ἀέρων κράσει, καλλιστεύουσαι κατὰ λόγον κα-
λοῦνται καὶ πρὸς ἀλήθειάν εἰσιν εὐδαίμονες. αὐ-
τὸς δ' ὁ Μακαρεὺς ἐν τῇ Λέσβῳ βασιλεύων [πρῶ-
τον μὲν] νόμον ἔγραψε πολλὰ τῶν κοινῇ συμφερόν-
των περιέχοντα, ὠνόμασε δὲ αὐτὸν λέοντα, ἀπὸ τῆς
τοῦ ζῴου δυνάμεως καὶ ἀλκῆς θέμενος τὴν προση-
γορίαν.

83 Ὕστερον δὲ τῆς κατὰ τὴν Λέσβον ἀποικίας ἱκα-
νοῖς τισι χρόνοις συνέβη τὴν νῆσον τὴν ὀνομαζο-
μένην Τένεδον κατοικισθῆναι τοιῷδέ τινι τρόπῳ.
Τένης ἦν υἱὸς μὲν Κύκνου τοῦ βασιλεύσαντος Κο-
λώνης τῆς ἐν τῇ Τρῳάδι, ἀνὴρ δ' ἐπίσημος δι' ἀρε-
2 τήν. οὗτος οἰκήτορας ἀθροίσας, καὶ τὴν ὁρμὴν ἐκ
τῆς ἀντιπέρας ἠπείρου ποιησάμενος, κατελάβετο
νῆσον ἔρημον οὖσαν τὴν ὀνομαζομένην Λεύκοφρυν·
κατακληρουχήσας δ' αὐτὴν τοῖς ὑπ' αὐτὸν ταττο-
μένοις, καὶ κτίσας ἐν αὐτῇ πόλιν, ὠνόμασεν ἀφ'
3 ἑαυτοῦ Τένεδον. πολιτευόμενος δὲ καλῶς καὶ πολλὰ
τοὺς ἐγχωρίους εὐεργετήσας ζῶν μὲν μεγάλης ἀπο-
δοχῆς ἐτύγχανε, τελευτήσας δ' ἀθανάτων τιμῶν
ἠξιώθη· καὶ γὰρ τέμενος αὐτοῦ κατεσκεύασαν καὶ
θυσίαις ὡς θεὸν ἐτίμων, ἃς διετέλουν θύοντες μέ-
4 χρι τῶν νεωτέρων καιρῶν. οὐ παραλειπτέον δ'
ἡμῖν περὶ τῶν παρὰ τοῖς Τενεδίοις μυθολογουμέ-
νων περὶ τοῦ κτίσαντος τὴν πόλιν Τένου· Κύ-
κνον γάρ φασι τὸν πατέρα πιστεύσαντα γυναικὸς
διαβολαῖς ἀδίκοις τὸν υἱὸν Τένην εἰς λάρνακα
θέντα καταποντίσαι· ταύτην δὲ ὑπὸ τοῦ κλύδωνος
φερομένην προσενεχθῆναι τῇ Τενέδῳ, καὶ τὸν Τέ-
νην παραδόξως σωθέντα θεῶν τινος προνοίᾳ τῆς
νήσου βασιλεῦσαι, καὶ γενόμενον ἐπιφανῆ διὰ τὴν
δικαιοσύνην καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς τυχεῖν ἀθανάτων

τιμῶν. κατὰ δὲ τὰς τῆς μητρυιᾶς διαβολὰς αὐλη- 5
τοῦ τινος ψευδῶς καταμαρτυρήσαντος, νόμιμον ἔθεντο μηδένα αὐλητὴν εἰς τὸ τέμενος εἰσιέναι. κατὰ δὲ τοὺς Τρωικοὺς χρόνους Ἀχιλλέως τὸν Τένην ἀνελόντος καθ' ὃν καιρὸν ἐπόρθησαν οἱ Ἕλληνες τὴν Τένεδον, νόμον ἔθεσαν οἱ Τενέδιοι μηδένα ἐξεῖναι ἐν τῷ τεμένει τοῦ κτίστου ὀνομάσαι Ἀχιλλέα. περὶ μὲν οὖν τῆς Τενέδου καὶ τῶν ἐν αὐτῇ τὸ παλαιὸν οἰκησάντων τοιαῦτα μυθολογοῦσιν.

Ἐπεὶ δὲ περὶ τῶν ἀξιολογωτάτων νήσων διήλθο- 84
μεν, περὶ τῶν ἐλαττόνων ἀναγράψομεν. τῶν γὰρ Κυκλάδων νήσων τὸ παλαιὸν ἐρήμων οὐσῶν Μίνως ὁ Διὸς καὶ Εὐρώπης, βασιλεύων τῆς Κρήτης καὶ μεγάλας δυνάμεις ἔχων πεζάς τε καὶ ναυτικάς, ἐθαλαττοκράτει καὶ πολλὰς ἀποικίας ἐξαπέστειλεν ἐκ τῆς Κρήτης, τῶν δὲ Κυκλάδων νήσων τὰς πλείους κατῴκισε καὶ τοῖς λαοῖς κατεκληρούχησεν, οὐκ ὀλίγην δὲ καὶ τῆς Ἀσίας τῆς παραθαλαττίου κατέσχε·
[διόπερ ἐν ταῖς νήσοις, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν Ἀσίαν τὰς ἐπω- 2
νυμίας ἔχουσι Κρητῶν λιμένες καὶ Μινῷαι καλούμεναι. ὁ δὲ Μίνως ἐπὶ πολὺ τῇ δυναστείᾳ προκόπτων, καὶ τὸν ἀδελφὸν Ῥαδάμανθυν ἔχων πάρεδρον τῇ βασιλείᾳ, τούτῳ μὲν ἐφθόνησεν ἐπὶ δικαιοσύνῃ θαυμαζομένῳ, βουλόμενος δ' αὐτὸν ἐκποδὼν ποιήσασθαι εἰς τὰς ἐσχατιὰς τῆς ὑπ' αὐτὸν τεταγμένης χώρας ἐξέπεμψεν. ὁ δὲ Ῥαδάμανθυς διατρίβων 3
εἰς τὰς νήσους τὰς κατ' ἀντικρὺ τῆς Ἰωνίας καὶ Καρίας κειμένας Ἔρυθρον μὲν κτίστην ἐποίησε τῆς ἐπωνύμου πόλεως κατὰ τὴν Ἀσίαν, Οἰνοπίωνα δὲ τὸν Ἀριάδνης τῆς Μίνω υἱὸν κύριον τῆς Χίου κατέστησε. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη πρὸ τῶν Τρωικῶν· μετὰ δὲ τὴν Τροίας ἅλωσιν Κᾶρες αὐ- 4
ξηθέντες ἐπὶ πλεῖον ἐθαλαττοκράτησαν, καὶ τῶν Κυκλάδων νήσων κρατήσαντες τινὰς μὲν ἰδίᾳ κατέσχον καὶ τοὺς ἐν αὐταῖς κατοικοῦντας Κρῆτας ἐξέβαλον, τινὰς δὲ κοινῇ μετὰ

τῶν προενοικούντων Κρητῶν κατῴκησαν. ὕστερον δὲ τῶν Ἑλλήνων αὐξηθέντων συνέβη τὰς πλείους τῶν Κυκλάδων νήσων οἰκισθῆναι καὶ τοὺς βαρβάρους Κᾶρας ἐξ αὐτῶν ἐκπεσεῖν· περὶ ὧν τὰ κατὰ μέρος ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις ἀναγράψομεν.

Λείπουσιν αἱ ἑξῆς βίβλοι, ἡ ϛ', ἡ ζ', ἡ η', ἡ θ', ἡ ι'.]

FRAGMENTA LIBRI VI.

ῶν βίβλων ἡμῖν ἓξ μὲν αἱ πρῶται περιέχουσι τὰς 1
ῶν Τρωικῶν πράξεις καὶ μυθολογίας, καὶ τού-
ιἱ μὲν προηγούμεναι τρεῖς τὰς βαρβαρικάς, αἱ
ῆς σχεδὸν τὰς τῶν Ἑλλήνων ἀρχαιολογίας.
›rus 1, 4.]

ν τετταράκοντα βίβλοις περιειληφότες τὴν
ιατείαν, ἐν μὲν ἓξ ταῖς πρώταις ἀνεγράψαμεν
ρὸ τῶν Τρωικῶν πράξεις τε καὶ μυθολογίας.
ırus Exc. Vat. p. 131 ed. Mai.]

Διόδωρος καὶ ἐν τῇ ἕκτῃ ἀπὸ τῆς Εὐημέρου 2
Ιεσσηνίου γραφῆς ἐπικυροῖ τὴν αὐτὴν θεολο-
[quam lib. 3, cap. 59 tradidit], ὧδε κατὰ λέξιν
ον· Περὶ θεῶν τοίνυν διττὰς οἱ παλαιοὶ τῶν
όπων τοῖς μεταγενεστέροις παραδεδώκασιν ἐν- 2
· τοὺς μὲν γὰρ ἀιδίους καὶ ἀφθάρτους εἶναί
, οἷον ἥλιόν τε καὶ σελήνην καὶ τὰ ἄλλα ἄστρα
τ' οὐρανόν, πρὸς δὲ τούτοις ἀνέμους καὶ τοὺς
ς τοὺς τῆς ὁμοίας φύσεως τούτοις τετευχότας·
ν γὰρ ἕκαστον ἀίδιον ἔχειν τὴν γένεσιν καὶ τὴν
νήν· ἑτέρους δὲ λέγουσιν ἐπιγείους γενέσθαι
, διὰ δὲ τὰς εἰς ἀνθρώπους εὐεργεσίας ἀθα-
ι τετευχότας τιμῆς τε καὶ δόξης, οἷον Ἡρακλέα,
ισον, Ἀρισταῖον, καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς τού-

3 τοις ὁμοίους. περὶ δὲ τῶν ἐπιγείων θεῶν πολλοὶ
καὶ ποικίλοι παραδέδονται λόγοι παρὰ τοῖς ἱστορι-
κοῖς τε καὶ μυθογράφοις· καὶ τῶν μὲν ἱστορικῶν
Εὐήμερος ὁ τὴν ἱερὰν ἀναγραφὴν ποιησάμενος ἰδίως
ἀναγέγραφεν, τῶν δὲ μυθολόγων Ὅμηρος καὶ Ἡσίο-
δος καὶ Ὀρφεὺς καὶ ἕτεροι τοιοῦτοι τερατωδεστέ-
ρους μύθους περὶ θεῶν πεπλάκασιν· ἡμεῖς δὲ τὰ
παρ' ἀμφοτέροις ἀναγεγραμμένα πειρασόμεθα συν-
τόμως ἐπιδραμεῖν, στοχαζόμενοι τῆς συμμετρίας.
4 Εὐήμερος μὲν οὖν, φίλος γεγονὼς Κασσάνδρου τοῦ
βασιλέως καὶ διὰ τοῦτον ἠναγκασμένος τελεῖν βα-
σιλικάς τινας χρείας καὶ μεγάλας ἀποδημίας, φησὶν
ἐκτοπισθῆναι κατὰ τὴν μεσημβρίαν εἰς τὸν Ὠκεα-
νόν. ἐκπλεύσαντα δὲ αὐτὸν ἐκ τῆς εὐδαίμονος Ἀρα-
βίας ποιήσασθαι τὸν πλοῦν δι' Ὠκεανοῦ πλείους
ἡμέρας, καὶ προσενεχθῆναι νήσοις πελαγίαις, ὧν
μίαν ὑπάρχειν τὴν ὀνομαζομένην Παγχαίαν, ἐν ᾗ
τεθεᾶσθαι τοὺς ἐνοικοῦντας Παγχαίους εὐσεβείᾳ
διαφέροντας καὶ τοὺς θεοὺς τιμῶντας μεγαλοπρε-
πεστάταις θυσίαις καὶ ἀναθήμασιν ἀξιολόγοις ἀρ-
5 γυροῖς τε καὶ χρυσοῖς. εἶναι δὲ καὶ τὴν νῆσον ἱερὰν
θεῶν, καὶ ἕτερα πλείω θαυμαζόμενα κατά τε τὴν
ἀρχαιότητα καὶ τὴν τῆς κατασκευῆς πολυτεχνίαν,
περὶ ὧν τὰ κατὰ μέρος ἐν ταῖς πρὸ ταύτης βίβλοις
6 ἀναγεγράφαμεν. εἶναι δ' ἐν αὐτῇ κατά τινα λόφον
ὑψηλὸν καθ' ὑπερβολὴν ἱερὸν Διὸς Τριφυλίου, κα-
θιδρυμένον ὑπ' αὐτοῦ καθ' ὃν καιρὸν ἐβασίλευσε
τῆς οἰκουμένης ἁπάσης ἔτι κατὰ ἀνθρώπους ὤν.
7 ἐν τούτῳ τῷ ἱερῷ στήλην εἶναι χρυσῆν, ἐν ᾗ τοῖς
Παγχαίοις γράμμασιν ὑπάρχειν γεγραμμένας τὰς
τοῦ Οὐρανοῦ καὶ Κρόνου καὶ Διὸς πράξεις κεφα-
8 λαιωδῶς. μετὰ ταῦτά φησι πρῶτον Οὐρανὸν γεγο

νέναι βασιλέα, ἐπιεικῆ τινα ἄνδρα καὶ εὐεργετικὸν
καὶ τῆς τῶν ἄστρων κινήσεως ἐπιστήμονα, ὃν καὶ
πρῶτον θυσίαις τιμῆσαι τοὺς οὐρανίους θεούς· διὸ
καὶ Οὐρανὸν προσαγορευθῆναι. υἱοὺς δὲ αὐτῷ γε-
νέσθαι ἀπὸ γυναικὸς Ἑστίας Τιτᾶνα καὶ Κρόνον, 9
θυγατέρας δὲ Ῥέαν καὶ Δήμητρα. Κρόνον δὲ βα-
σιλεῦσαι μετὰ Οὐρανόν, καὶ γήμαντα Ῥέαν γεννῆ-
σαι Δία καὶ Ἥραν καὶ Ποσειδῶνα. τὸν δὲ Δία
διαδεξάμενον τὴν βασιλείαν τοῦ Κρόνου γῆμαι Ἥραν
καὶ Δήμητρα καὶ Θέμιν, ἐξ ὧν παῖδας ποιήσασθαι
Κούρητας μὲν ἀπὸ τῆς πρώτης, Φερσεφόνην δὲ ἐκ
τῆς δευτέρας, Ἀθηνᾶν δὲ ἀπὸ τῆς τρίτης. ἐλθόντα 10
δὲ εἰς Βαβυλῶνα ἐπιξενωθῆναι Βήλῳ, καὶ μετὰ
ταῦτα εἰς τὴν Παγχαίαν νῆσον πρὸς τῷ Ὠκεανῷ
κειμένην παραγενόμενον Οὐρανοῦ τοῦ ἰδίου προ-
πάτορος βωμὸν ἱδρύσασθαι. κἀκεῖθεν διὰ Συρίας
ἐλθεῖν πρὸς τὸν τότε δυνάστην Κάσιον, ἐξ οὗ τὸ
Κάσιον ὄρος. ἐλθόντα δὲ εἰς Κιλικίαν πολέμῳ νι-
κῆσαι Κίλικα τοπάρχην, καὶ ἄλλα δὲ πλεῖστα ἔθνη
ἐπελθόντα παρ' ἅπασι τιμηθῆναι καὶ θεὸν ἀναγο-
ρευθῆναι.

Ταῦτα καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια ὡς περὶ θνη- 11
τῶν ἀνδρῶν περὶ τῶν θεῶν διελθὼν ἐπιφέρει λέ-
γων· Καὶ περὶ μὲν Εὐημέρου τοῦ συνταξαμένου
τὴν ἱερὰν ἀναγραφὴν ἀρκεσθησόμεθα τοῖς ῥηθεῖσι,
τὰ δὲ παρὰ τοῖς Ἕλλησι μυθολογούμενα περὶ θεῶν
ἀκολούθως Ἡσιόδῳ καὶ Ὁμήρῳ καὶ Ὀρφεῖ πειρα-
σόμεθα συντόμως ἐπιδραμεῖν. εἶθ' ἑξῆς ἐπισυνά-
πτει τὰς τῶν ποιητῶν μυθολογίας. [Euseb. Praep.
ev. 2, p. 59—61. Ad prima huius loci verba respexisse
videtur Theodoretus vol. 4, p. 766, ad ea quae s. 8. de Satur-
no, fortasse Tertullianus Apolog. c. 10, vol. 5, p. 24 ed. Seml.]

12 *Περὶ ὧν (θεῶν) ἐν ταῖς συγγραφαῖς αὐτοῦ λέγει καὶ ὁ Διόδωρος ὁ σοφώτατος ταῦτα, ὅτι ἄνθρωποι γεγόνασιν οἱ θεοί, οὕστινας οἱ ἄνθρωποι ὡς νομίζοντες δι' εὐεργεσίαν ἀθανάτους προσηγόρευον. τινὰς δὲ καὶ ὀνομάτων προσηγορίας ἐσχηκέναι κρατήσαντας χώρας.* [Io. Malalas Chronogr. p. 64.]

3 *Διόδωρος δὲ λέγει κατὰ μυθικὴν ἱστορίαν Ξάνθον καὶ Βαλίον Τιτᾶνας εἶναι πρότερον, βοηθῆσαι δὲ τῷ Διί, Ξάνθον μὲν Ποσειδῶνος ἑταῖρον ὄντα, Βαλίον δὲ Διός, καὶ ἐν τῇ μάχῃ ἀξιῶσαι μεταθέσθαι τὴν μορφήν, οἷα αἰδουμένους ὁρᾶσθαι ὑπὸ τῶν ὁμογενῶν Τιτάνων, καὶ γενέσθαι τὴν αὐτῶν ἀξίωσιν, καὶ εἶναι τούτους τοὺς τῷ Πηλεῖ δοθέντας. Διό, φησί, καὶ Ξάνθος μαντεύεται τῷ Ἀχιλλεῖ τὸν θάνατον.* [Eustathius Il. p. 1190, 55.]

4 Saturnum Pherecydes ante omnes refert coronatum, Iovem Diodorus post devictos Titanas hoc munere a ceteris honoratum; dat et Priapo tænias idem et Ariadnae sertum ex auro et Indicis gemmis, Vulcani opus, Liberi munus ac postea sidus. [Tertullianus de Corona vol. 4. p. 347 ed. Seml.]

Ὁ δὲ ἀδελφὸς Νίνου Πῖκος ὁ καὶ Ζεὺς ἐβασίλευσε τῆς Ἰταλίας, ἔτη ρκ' κρατῶν τῆς δύσεως. ἔσχε δὲ υἱοὺς καὶ θυγατέρας πολλὰς ἀπὸ τῶν εὐπρεπεστάτων γυναικῶν· καὶ γὰρ καὶ μυστικὰς φαντασίας ποιῶν τινας καὶ ὑπονοθεύων αὐτάς. αἵτινες γυναῖκες καὶ ὡς θεὸν αὐτὸν εἶχον, φθειρόμεναι ὑπ'
2 *αὐτοῦ. ἔσχε δὲ ὁ αὐτὸς Πῖκος ὁ καὶ Ζεὺς υἱὸν ὀνόματι Φαῦνον, ὃν καὶ Ἑρμῆν ἐκάλεσεν εἰς ὄνομα*
3 *τοῦ πλανήτου ἀστέρος. μέλλων δὲ τελευτᾶν ὁ Ζεὺς ἐκέλευσε τὸ λείψανον αὐτοῦ τεθῆναι ἐν τῇ Κρήτῃ νήσῳ· καὶ κτίσαντες αὐτῷ ναὸν οἱ αὐτοῦ παῖδες*

ἔθηκαν αὐτὸν ἐκεῖ· ὅπερ μνῆμά ἐστι μέχρι τῆς σή-
μερον, ᾧ καὶ ἐπιγέγραπται, Ἐνθάδε κατάκειται Πῖ-
κος [ὁ καὶ Ζεύς], ὃν καὶ Δία καλοῦσι· περὶ οὗ
συνεγράψατο Διόδωρος ὁ σοφώτατος χρονογράφος.
[Excerpta ex Ioannis Chronicis apud Cramer. Anecd. 5
Paris. vol. 2, p. 236, 9—20. Quibuscum conferendus Geor-
gius ante Malalam p. 21, 22.]

Εἰ δὲ τῷ περισπούδαστον ταύτας (colonias ex Grae- 6
cia Antiochiam ad Oronten missas) *εἰδέναι, ἱστόρηται πε-
ριέργως Στράβωνι τῷ γεωγράφῳ, Φλέγοντί τε καὶ
Διοδώρῳ τῷ ἐκ Σικελίας κτλ.* [Euagrius Eccl. Hist. 1,
20, p. 275, 21. Ex Strab. 16, p. 750, coll. Io. Malala
p. 32 seq., colligi licet ponenda hæc esse post l. 6, fr. 5.]

Ὅτι παραδέδονται Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης, οἱ 7
καὶ Διόσκοροι, πολὺ τῶν ἄλλων ἀρετῇ διενεγκεῖν
καὶ συστρατεῦσαι τοῖς Ἀργοναύταις ἐπιφανέστατα·
πολλοῖς δὲ δεομένοις ἐπικουρίας βεβοηθηκέναι. κα-
θόλου δὲ ἐπ' εὐσεβείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ, πρὸς δὲ
τούτοις στρατηγίᾳ καὶ ἀνδρείᾳ, παρὰ πᾶσι σχεδὸν
ἀνθρώποις ἔσχον δόξαν, ἐπιφανεῖς βοηθοὶ τοῖς παρὰ
λόγον κινδυνεύουσι γινόμενοι. διὰ δὲ τὴν ὑπερ-
βολὴν τῆς ἀρετῆς Διὸς υἱοὺς νενομίσθαι, καὶ ἐξ
ἀνθρώπων μεταστάντας τιμῶν τυχεῖν ἀθανάτων.

Ὅτι Ἐπωπεὺς βασιλεὺς Σικυῶνος τοὺς θεοὺς 2
εἰς μάχην προκαλούμενος τὰ τεμένη καὶ τοὺς βω-
μοὺς αὐτῶν ἐλυμαίνετο.

Φασὶ τὸν Σίσυφον πανουργίᾳ καὶ φιλοτεχνίᾳ 3
διενεγκεῖν τῶν ἄλλων, καὶ διὰ τῆς ἱεροσκοπίας
ἅπαντα εὑρίσκειν καὶ προλέγειν ἀνθρώποις.

Ὅτι ὁ Σαλμωνεὺς ἀσεβὴς καὶ ὑπερήφανος ἦν 4
καὶ τὸ θεῖον διέσυρε, τὰς δὲ αὐτοῦ πράξεις ὑπερ-
έχειν τῶν τοῦ Διὸς ἀπεφαίνετο· διὸ καὶ κατασκευά-

ζων διά τινος μηχανῆς ψόφον ἐξαίσιον καὶ μιμούμενον τὰς βροντὰς ἐβρόντα, καὶ οὔτε θυσίας οὔτε πανηγύρεις ἐτέλει.

5 Ὅτι ὁ αὐτὸς Σαλμωνεὺς ἔσχε θυγατέρα Τυρώ, ἥτις διὰ τὴν λευκότητα καὶ τὴν τοῦ σώματος μαλακότητα ταύτης τῆς προσηγορίας ἔτυχεν.

6 Ὅτι Ἄδμητος ἐπὶ δικαιοσύνῃ καὶ εὐσεβείᾳ διενέγκας προσφιλὴς θεοῖς ἐγένετο. ἐπὶ τοσοῦτο δὲ δι' ἀρετὴν τιμηθῆναι ὥστε τὸν Ἀπόλλωνα προσκόψαντα Διὶ δοθῆναι θητεύειν παρὰ τὸν Ἄδμητον. φασὶ δὲ Ἄλκηστιν τὴν Πελίου θυγατέρα, μόνην τῆς κατὰ τὸν πατέρα ἀσεβείας οὐ μετασχοῦσαν, δοθῆναι γυναῖκα δι' εὐσέβειαν Ἀδμήτῳ.

7 Ὅτι Μελάμπους εὐσεβείᾳ διενεγκὼν φίλος ἐγένετο Ἀπόλλωνος. [Exc. de virtut. et vit. p. 221, 222 ed. Vales. 545, 546 ed. Wess.]

8 Ὅτι φόνον ἀκούσιον φεύγων ὁ Βελλεροφόντης ἦλθε πρὸς Προῖτον πατρικὸν ὄντα ξένον· τὴν δὲ Προίτου γυναῖκα διὰ τὸ κάλλος ἐρασθεῖσαν τοῦ Βελλεροφόντου καὶ μὴ δυναμένην πεῖσαι διαβαλεῖν πρὸς τὸν ἄνδρα ὡς βιασάμενον αὐτήν. τὸν δὲ Προῖτον ἀνελεῖν μὲν τὸν ξένον μὴ βουληθῆναι, ἀποστεῖλαι δὲ αὐτὸν εἰς Λυκίαν γράμματα φέροντα πρὸς Ἰοβάτην τὸν βασιλέα ὄντα πενθερόν. ὃν κομισάμενον τὴν ἐπιστολὴν εὑρεῖν ἐν αὐτῇ γεγραμμένον ὅπως ἀνέλῃ τὴν ταχίστην τὸν Βελλεροφόντην. ὁ δὲ μὴ βουλόμενος αὐτὸν ἀπολέσαι τῇ πυρπνόῳ Χιμαίρᾳ ἐκέλευσε συνάψαι μάχην. [Exc. Escorial. p. 9 ed. Feder. 7 ed. Müller.]

FRAGMENTA LIBRI VII.

Κατὰ μὲν τὰς προειρημένας ἓξ (7—12) βίβλους 1 ἀνεγράψαμεν τὰς ἀπὸ τῶν Τρωικῶν πράξεις ἕως εἰς τὸν ὑπο τῶν Ἀθηναίων ψηφισθέντα πόλεμον ἐπὶ Συρακοσίους. [Diodorus 13, 1.]

Ἐν μὲν γὰρ (addendum ἑπτὰ) ταῖς πρὸ ταύτης 2 βίβλοις ἀνεγράψαμεν τὰς ἀπὸ Τροίας ἁλώσεως πράξεις ἕως ἐπὶ τὴν κατάλυσιν τοῦ τε Πελοποννησιακοῦ πολέμου καὶ τῆς Ἀθηναίων ἡγεμονίας, διελθόντες ἔτη ἑπτακόσια ἑβδομήκοντα καὶ ἐννέα. [Diodorus 14, 2.]

Καὶ ὁ Ὀρφεὺς ἰσόχρονος τῷ Ἡρακλεῖ ὑπῆρχε, 1a
πρὸ χρόνων ὄντες ἑκατὸν τοῦ Τρωικοῦ πολέμου,
ὡς δὲ Ὀρφεὺς ἐν Λιθικοῖς περὶ αὐτοῦ μοι λέγει,
Ἑλένου (352, 360) τι βραχύτερον ὕστερον εἶναι λέγει,
τούτου μιᾷ δὲ γενεᾷ Ὅμηρος ὑστερίζει,
ὁ κατὰ Διονύσιον ἄνδρα τὸν κυκλογράφον
ἐπὶ τῶν δύο στρατειῶν λεγόμενος ὑπάρχειν,
Θηβαϊκῆς Ἑλλήνων τε τῆς διὰ τὴν Ἑλένην.
Διόδωρός τε σύντροχα λέγει Διονυσίῳ,
καὶ ἕτεροι μυρίοι δέ.* [Tzetzes Hist. 12, 179.]

---

* Tzetzes Dionysii hanc sententiam memorat etiam ad Hesiodi Op. p. 15 ed. Gaisf., ex Proculo sumens p. 6 extr., τὸν παλαιὸν δὲ Ὅμηρον Διονύσιος ὁ κυκλογράφος φησὶν ἐπ'

4 Ὅτι Αἰγιάλεια ἡ τοῦ Διομήδους σύζυγος τελέως ἀπηλλοτριώθη τῆς τοῦ συμβιοῦντος εὐνοίας. ἣν οὐ δικαίως τῷ συνοικοῦντι προσφερομένην διὰ τὸ μῖσος παρακαλέσαι τοὺς συγγενεῖς πρὸς τὴν κατ' αὐτοῦ τιμωρίαν. τούτους δὲ προσλαβομένους Αἴγισθον προσφάτως κατεσχηκότα τὴν ἐν Μυκήναις βασιλείαν ἐπενεγκεῖν αὐτῷ θανάτου κρίσιν, κατηγοροῦντας ὅτι ξένου πατρὸς ὢν τοὺς μὲν εὐγενεῖς ἐκ τῆς πόλεως ἐκβαλεῖν βουλεύεται, τῶν δὲ συγγενῶν Αἰτωλῶν τινας κατοικίζειν. τῆς δὲ διαβολῆς πίστιν λαβούσης φοβηθέντα τὸν Διομήδην φεύγειν ἐξ Ἄργους μετὰ τῶν βουλομένων. [Exc. Escorial. p. 10 Fed. 7 Müll.]

2 Ὅτι τῆς Τροίας ἁλούσης Αἰνείας μετά τινων καταλαβόμενος μέρος τῆς πόλεως τοὺς ἐπιόντας ἠμύ-

---

ἀμφοτέρων ὑπάρχειν τῶν Θηβαϊκῶν στρατειῶν καὶ τῆς Ἰλίου ἁλώσεως. De Orphei autem et Homeri aetate multis disputat in Exegesi Iliad. p. 18—25, ubi saepius memorat Apollodori et qui hunc sequitur Diodori opiniones, partim ad huius lib. 1, c. 5 et l. 3, c. 67 respiciens, partim vero, ut videtur, ad l. 7, quum scribit p. 22, 12: Ταῦτα δὲ λέγοντες (quae sunt apud Diod. 3, 67) οὐκ οἶδ' ὅπως ἐναντιούμενοι ἑαυτοῖς μεγάλην τὴν ἐναντίωσιν λέγουσιν ὑστερίζειν τὸν Ὅμηρον ὀγδοήκοντα τῶν Τρωικῶν ἔτεσι. Quibuscum conf. idem in Crameri Anecd. Ox. vol. 3, p. 376, 23, sive Matrangae Anecd. vol. 2, p. 599, 27. Nam de Troiae excidio quae scribit Posthom. 765, ea apertum est ducta esse ex l. 1, c. 5, ubi quod est ἔτη δυσὶ λείποντα τῶν τριακοσίων καὶ τριάκοντα, festinantius interpretatus annos 338 incidit in errorem, quem in annot. ad locum citatum notavit Wesselingius.

Addendus autem de aetate Homeri Anon. apud Cramer. Anecd. Paris. vol. 2, p. 227, 27: Διόδωρος ἀποδείκνυσι τοῦτον (Homerum) πρὸ τῆς Ἡρακλειδῶν καθόδου τετελευτηκότα. *Conf. Mülleri* Histor. Fr. vol. 2, p. 10, n. 10.

νετο. τῶν δὲ Ἑλλήνων ὑποσπόνδους τούτους ἀφέν-
των, καὶ συγχωρησάντων ἑκάστῳ λαβεῖν ὅσα δύ-
ναιτο τῶν ἰδίων, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἄργυρον ἢ
χρυσὸν ἤ τινα τῆς ἄλλης πολυτελείας ἔλαβον, Αἰ-
νείας δὲ τὸν πατέρα γεγηρακότα τελέως ἀράμενος
ἐπὶ τοὺς ὤμους ἐξήνεγκεν. ἐφ᾽ ᾧ θαυμασθεὶς ὑπὸ 2
τῶν Ἑλλήνων ἔλαβεν ἐξουσίαν πάλιν ὃ βούλοιτο
τῶν οἴκοθεν ἐκλέξασθαι. ἀνελομένου δὲ αὐτοῦ τὰ 3
ἱερὰ τὰ πατρῷα, πολὺ μᾶλλον ἐπαινεθῆναι συνέβη
τὴν ἀρετήν, καίπερ ὑπὸ πολεμίων ἐπισημασίας τυγ-
χάνουσαν. ἐφαίνετο γὰρ ὁ ἀνὴρ ἐν τοῖς μεγίστοις 4
κινδύνοις πλείστην φροντίδα πεποιημένος τῆς τε
πρὸς γονεῖς ὁσιότητος καὶ τῆς πρὸς θεοὺς εὐσεβείας.
διόπερ φασὶν αὐτῷ συγχωρηθῆναι μετὰ τῶν ὑπο-
λειφθέντων Τρώων ἐκχωρῆσαι τῆς Τρῳάδος μετὰ
πάσης ἀσφαλείας καὶ ὅποι βούλεται. [Exc. de virt.
et vit. p. 222 V. 546, 547 W.]

Ἔνιοι μὲν οὖν τῶν συγγραφέων πλανηθέντες 3
ὑπέλαβον τοὺς περὶ τὸν Ῥωμύλον ἐκ τῆς Αἰνείου
θυγατρὸς γεννηθέντας ἐκτικέναι τὴν Ῥώμην· τὸ δ᾽
ἀληθὲς οὐχ οὕτως ἔχει, πολλῶν μὲν ἐν τῷ μεταξὺ
χρόνῳ τοῦ τ᾽ Αἰνείου καὶ Ῥωμύλου γεγονότων βα-
σιλέων, ἐκτισμένης δὲ τῆς Ῥώμης κατὰ τὸ δεύτε-
ρον ἔτος τῆς ἑβδόμης ὀλυμπιάδος· αὕτη γὰρ ἡ
κτίσις ὑστερεῖ τῶν Τρωικῶν ἔτεσι τρισὶ πλείοσι τῶν
τετρακοσίων καὶ τριάκοντα. Αἰνείας γὰρ μετὰ τὴν 2
ἅλωσιν τῆς Τροίας ἐτῶν τριῶν παρελθόντων παρέ-
λαβε τὴν τῶν Λατίνων βασιλείαν, καὶ κατασχὼν
τριετῆ χρόνον ἐξ ἀνθρώπων ἠφανίσθη καὶ τιμῶν
ἔτυχεν ἀθανάτων. τὴν δ᾽ ἀρχὴν διαδεξάμενος Ἀσ- 3
κάνιος υἱὸς ἔκτισεν Ἄλβαν τὴν νῦν καλουμένην
Λόγγαν, ἣν ὠνόμασεν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τοῦ τότε

μὲν Ἄλβα καλουμένου, νῦν δὲ Τιβέρεως ὀνομαζο-
4 μένου. περὶ δὲ τῆς προσηγορίας ταύτης Φάβιος ὁ
τὰς Ῥωμαίων πράξεις ἀναγράψας ἄλλως μεμυθολό-
γηκε. φησὶ γὰρ Αἰνείᾳ γενέσθαι λόγιον τετρά-
πουν αὐτῷ καθηγήσασθαι πρὸς κτίσιν πόλεως· μέλ-
λοντος δ' αὐτοῦ θύειν ὗν ἔγκυον τῷ χρώματι λευ-
κήν, ἐκφυγεῖν ἐκ τῶν χειρῶν, καὶ διωχθῆναι πρός
τινα λόφον, πρὸς ᾧ κομισθεῖσαν τεκεῖν τριάκοντα
5 χοίρους. τὸν δὲ Αἰνείαν τό τε παράδοξον θαυμάσαντα
καὶ τὸ λόγιον ἀνανεούμενον ἐπιχειρῆσαι μὲν οἰκίσαι
τὸν τόπον, ἰδόντα δὲ κατὰ τὸν ὕπνον ὄψιν ἐναργῆ
διακωλύουσαν καὶ συμβουλεύουσαν μετὰ τριάκοντα
ἔτη κτίζειν, ὅσοσπερ ὁ τῶν τεχθέντων ἀριθμὸς ἦν,
ἀποστῆναι τῆς προθέσεως.

3[a] Aenea vitae erepto, ab Ascanio filio eius regnante
collem aedificiis post annos triginta occupatum, eamque
structuram appellatam de colore suis Albam (Latini enim
proprio idiomate τὸ λευκὸν album dicunt). praeterea
superadditam appellationem Longam, nempe μακράν,
idcirco quia parum in latum patens in longum magno-
pere deduceretur.

2 His subdit ab Ascanio factam esse regni sui sedem
Albam, multaque circum habitacula subversa: fuisse
hunc conspicuum virum et trigesimo octavo regni anno
naturae concessisse. post huius obitum populum dis-
sensio tenuit ob duos de sceptro certantes. nam et
Iulius Ascanii filius ad se regnum pertinere dicebat, et
Silvius Ascanii frater, Aenea genitus et Silvia, quae olim
3 fuerat Latini uxor, pari iure se uti putabat. huic post
Aeneae obitum insidias Ascanius struxerat, ideoque puer
nutritus fuerat ab armentariis in monte, unde et no-
men ei factum Silvius de nomine montis Latinorum,

cui Silva nomen erat. In hoc partium conflictu tandem 4
suffragiorum numero praepotens regiam dignitatem Sil-
vius occupat; Iulius autem dominatu exclusus summum
pontificatum adeptus est, qui erat honor a regali se-
cundus. Ex hoc aiunt gentem Iuliam ad hunc usque
diem Romae propagatam. Silvius autem quum in prin- 5
cipatu suo nihil commemoratione dignum egisset, post
regni annum quadragesimum nonum obiit. successit
in imperium Aeneas filius, cui Silvio cognomentum erat,
isque annis plus triginta regnavit. exin potestatem ade- 6
ptus est Latinus, cognomento item Silvius, annis quin-
quaginta. hic rebus gestis domi bellique inclaruit. idem 7
adiacentia oppida sustulit; tum veteres illas urbes, quae
Latinorum olim dicebantur, exstruxit octodecim, Tibur
videlicet, Praeneste, Gabios, Tusculum, Coram, Pome-
tiam, Lanuvium, Labicum, Scaptiam, Satricum, Ari-
ciam, Tellenas, Crustumerium, Caeninam, Fregellas,
Cameriam, Medulliam, Boilum, quam nonnulli Bolam
dicunt. Latino mortuo rex creatus est filius eius Alba 8
Silvius, qui annis octo et triginta potestatem retinuit.
postea imperavit Epitus Silvius annis viginti sex. quo
defuncto regnum delapsum est ad Capyn, idque ei man-
sit annis duodetriginta. postea Calpetus filius eius an-
nis tredecim dominatus est. mox Tiberius Silvius annis 9
octo. is adversus Etruscos expeditione suscepta, dum
Albam fluvium cum exercitu transmitteret, gurgite eius
mersus obiit: ex quo nomen fluvii deinceps fuit Tibe-
ris. eo vitae erepto imperavit Latinis Agrippa quadra-
ginta annis et uno. hunc consecutus est Amulius Sil- 10
vius annis undeviginti. hic traditur in omni vita superbe
se gessisse, et cum ipso Iove de potentia aemulanter
certasse. *quare et interdum* fructuum tempore, quum

frequentia et vehementia tonitrua exaudirentur, is exercitum suum iubebat signo edito clypeos unanimiter gladiis percutere, atque ita putabat se graviorem tonitru
11 fragorem excitare. quare et superbi in deos animi poenas luit fulminibus enectus cumque domo universa sub lacum Albanum mersus. etiamnum Romani lacus illius accolae vestigia quaedam demonstrant, columnas nimirum aqua eminentes, cuius in fundo regia domus sita
12 erat. exin lectus est Aventius, qui annis septem supra triginta regnavit. is proelio finitimorum magnopere pressus in Aventium collem fuga se subduxit, qui ex eo nomen contraxit Aventii. hoc obeunte dominationem excepit filius eiusdem Procas Silvius tenuitque annis tribus supra viginti. quo item naturae satisfaciente filius natu minor Amulius tyrannidem usurpavit, quia Numitor maior natu frater, regni heres, longinqua in regione versabatur. regnavit Amulius annis paulo plus quadraginta tribus, donec a Remo et Romulo Romae conditoribus interfectus est. [Georg. Syncell. p. 194, et Euseb. Chron. (qui s. 1. *ἔνιοι — τριάκοντα* habet in Crameri Anecd. Paris. vol. 2, p. 163, 12) p. 210 seq. ed. Mai., tanquam ex libro septimo.]

3b *Ὅτι μετὰ τὴν Αἰνείου τελευτὴν Σιλούιος ἐπεβουλεύθη ὑπὸ Ἀσκανίου νήπιος ὤν. τραφεὶς δὲ ἐν τοῖς ὄρεσιν ὑπό τινων βουκόλων Σιλούιος ὠνομάσθη, τῶν Λατίνων τὸ ὄρος σιλούαν ὀνομαζόντων.* [Exc. Escorial. p. 10 Fed. 7 Müll.]

4 *Ὅτι Ῥωμύλος Σιλούιος παρ' ὅλον τὸν βίον ὑπερήφανος γενόμενος ἡμιλλᾶτο πρὸς τὸν θεόν· βροντῶντος γὰρ αὐτοῦ κελεύειν τοὺς στρατιώτας ταῖς σπάθαις τύπτειν τὰς ἀσπίδας ἀφ' ἑνὸς συνθήματος, καὶ λέγειν ὡς ὁ παρ' ἑαυτῶν γινόμενος ψόφος*

εἴη μείζων. διὸ κεραυνωθῆναι. [Exc. de virt. et vit. p. 222 V. 546 W.]

Τρίτην δ' εἷλε Μεσχέλαν μεγίστην οὖσαν, ᾠκι- 5 σμένην δὲ τὸ παλαιὸν ὑπὸ τῶν ἐκ Τροίας ἀνακομιζομένων Ἑλλήνων, περὶ ὧν ἐν τῇ τρίτῃ [ἑβδόμῃ?] βίβλῳ προειρήκαμεν. [Diodorus 20, 57.]

Φασὶ Θετταλὸν μετὰ ταῦτα ἐπανελθεῖν εἰς Ἰωλ- 6 κόν, ἐν ᾗ καταλαβόντα προσφάτως Ἄκαστον τὸν Πελίου τετελευτηκότα παραλαβεῖν κατὰ γένος προσήκουσαν τὴν βασιλείαν, καὶ τοὺς ὑφ' ἑαυτὸν τεταγμένους ἀφ' ἑαυτοῦ προσαγορεῦσαι Θετταλούς. οὐκ ἀγνοῶ δὲ διότι περὶ τῆς τῶν Θετταλῶν προσηγορίας οὐ ταύτην μόνην τὴν ἱστορίαν, ἀλλὰ καὶ διαφώνους ἑτέρας παραδεδόσθαι συμβέβηκε, περὶ ὧν ἐν οἰκειοτέροις μνησθησόμεθα καιροῖς. [Diodorus 4, 55.]

Οἱ Ἡρακλεῖδαι κατὰ τὰς ὁμολογίας ἀπέστησαν 7 τῆς καθόδου καὶ τὴν εἰς Τρικόρυθον ἐπάνοδον ἐποιήσαντο. μετὰ δέ τινας χρόνους Λικύμνιος μὲν μετὰ τῶν παίδων καὶ Τληπολέμου τοῦ Ἡρακλέους, ἑκουσίως τῶν Ἀργείων αὐτοὺς προσδεξαμένων, ἐν Ἄργει κατῴκησαν· οἱ δ' ἄλλοι πάντες ἐν Τρικορύθῳ κατοικήσαντες, ὡς ὁ πεντηκονταετὴς χρόνος διῆλθε, κατῆλθον εἰς Πελοπόννησον· ὧν τὰς πράξεις ἀναγράψομεν, ὅταν εἰς ἐκείνους τοὺς χρόνους παραγενηθῶμεν. [Diodorus 4, 58.]

[Lacedaemoniorum reges e Diodori libris.] Quoniam 8 a rebus Troianis usque ad primam Olympiadem difficilis temporum notatio est, propterea quod eo intervallo neque Athenis neque aliis in urbibus annui magistratus fuerunt, idcirco nos ad eam rem utemur Lacedaemoniorum regibus. a *Troiae* exitio ad primam Olympia- 2

dem lapsi sunt, uti Atheniensis Apollodorus ait, anni octo et quadringenti: quorum octoginta numerantur usque ad Heraclidarum descensum, reliqui occupantur a Lacedaemoniorum regibus, Procle, Eurystheo, horumque posteris. nos vero singulos ex his familiis reges
3 percenseamus usque ad primam Olympiadem. Eurystheus regnum exorsus est anno post res Troianas octogesimo, tenuitque annis duobus supra quadraginta. post eum Agis anno uno, Echestratus annis triginta et uno: quem excepit Labotas annis septem cum triginta, tum Dorysthus annis undetriginta. his successit Agesilaus annis quattuor cum quadraginta, Archelaus annis sexaginta, Teleclus annis quadraginta, Alcamenes denique
4 annis octo cum triginta. in huius imperantis anno decimo prima Olympias comperitur, qua vicit stadium Coroebus Eleus. ex altera pariter domo regnaverunt Procles primo annis quinquaginta uno minus, tum Prytanis annis quinquaginta uno minus, deinde Eunomius annis quinque cum quadraginta, deinde Chariclus annis sexaginta, postea Nicander annis duobus de quadraginta, Theopompus annis septem et quadraginta. in huius item decimo anno prima Olympias comperitur. summa temporis a Troia capta usque ad descensum Heraclidarum anni sunt octoginta. [Euseb. Chron. p. 166 seq.]

9 *Τούτων ἡμῖν διευκρινημένων λείπεται περὶ τῆς Κορινθίας καὶ Σικυωνίας εἰπεῖν ὃν τρόπον ὑπὸ Δωριέων κατῳκίσθησαν. τὰ γὰρ κατὰ τὴν Πελοπόννησον ἔθνη σχεδὸν πάντα πλὴν Ἀρκάδων ἀνάστατα συνέβη γενέσθαι κατὰ τὴν κάθοδον τῶν Ἡρα-*
2 *κλειδῶν. οἱ τοίνυν Ἡρακλεῖδαι κατὰ τὴν διαίρεσιν ἐξαίρετον ποιησάμενοι τὴν Κορινθίαν καὶ τὴν ταύτης πλησιόχωρον διεπέμψαντο πρὸς τὸν Ἀλήτην,*

παραδιδόντες αὐτῷ τὴν προειρημένην χώραν. ἐπιφανὴς δὲ ἀνὴρ γενόμενος καὶ τὴν Κόρινθον αὐξήσας ἐβασίλευσεν ἔτη λη΄. μετὰ δὲ τὴν τούτου τε- 3
λευτὴν ὁ πρεσβύτατος ἀεὶ τῶν ἐκγόνων ἐβασίλευσε μέχρι τῆς Κυψέλου τυραννίδος, ἥτις τῆς καθόδου τῶν Ἡρακλειδῶν ὑστερεῖ ἔτεσι υμζ΄. καὶ πρῶτος μὲν παρ' αὐτοῖς διεδέξατο τὴν βασιλείαν Ἰξίων ἔτη λη΄· μεθ' ὃν ἦρξεν Ἀγέλας ἔτη λζ΄, μετὰ δὲ τού- 4
τους Προῦμνις ἔτη λε΄, καὶ Βάκχις ὁμοίως τὸν ἴσον χρόνον, γενόμενος ἐπιφανέστατος τῶν πρὸ αὐτοῦ· διὸ καὶ συνέβη τοὺς μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντας οὐκέτι Ἡρακλείδας, ἀλλὰ Βακχίδας προσαγορεύεσθαι. μετὰ τοῦτον Ἀγέλας μὲν ἔτη λ΄, Εὔδαμος δὲ ἔτη κε΄, Ἀριστομήδης ε΄ καὶ λ΄. οὗτος δὲ τελευτήσας 5
ἀπέλιπεν υἱὸν Τελέστην παῖδα τὴν ἡλικίαν, οὗ τὴν κατὰ γένος βασιλείαν ἀφείλατο θεῖος ὢν καὶ ἐπίτροπος Ἀγήμων, ὃς ἦρξεν ἔτη ις΄. μετὰ τοῦτον κατέσχεν Ἀλέξανδρος ἔτη κε΄. τοῦτον ἀνελὼν Τελέστης ὁ στερηθεὶς τῆς πατρῴας ἀρχῆς ἦρξεν ἔτη ιβ΄. τούτου δ' ὑπὸ τῶν συγγενῶν ἀναιρεθέντος Αὐτομένης μὲν ἦρξεν ἐνιαυτόν, οἱ δ' ἀπὸ Ἡρακλέους Βακχίδαι πλείους ὄντες διακοσίων κατέσχον τὴν ἀρχήν, καὶ κοινῇ μὲν προειστήκεσαν τῆς πόλεως ἅπαντες, ἐξ αὐτῶν δὲ ἕνα κατ' ἐνιαυτὸν ᾑροῦντο πρύτανιν, ὃς τὴν τοῦ βασιλέως εἶχε τάξιν, ἐπὶ ἔτη ϟ΄ μέχρι τῆς Κυψέλου τυραννίδος, ὑφ' ἧς κατελύθησαν. [Georg. Syncell. Chron. p. 179, et Euseb. p. 163.]

Ὅτι ἐγένετο τύραννος κατὰ τὴν Κύμην τὴν πό- 10
λιν ὄνομα Μάλακος, ὃς εὐδοκιμῶν παρὰ τοῖς πλήθεσι καὶ τοὺς δυνατωτάτους ἀεὶ διαβάλλων περιεποιήσατο τὴν δυναστείαν, καὶ τοὺς μὲν εὐπορω-

τάτους τῶν πολιτῶν ἀπέσφαξε, τὰς δὲ οὐσίας ἀναλαβὼν μισθοφόρους ἔτρεφε καὶ φοβερὸς ἦν τοῖς Κυμαίοις. [Exc. de virt. et vit. p. 225 V. 547 W.]

11 *Τὸ τελευταῖον μετὰ τὴν κάθοδον τῶν Ἡρακλειδῶν Ἀργεῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι πέμποντες ἀποικίας ἄλλας τέ τινας νήσους ἔκτισαν καὶ ταύτης τῆς νήσου κατακτησάμενοι πόλεις τινὰς ᾤκησαν ἐν αὐταῖς· περὶ ὧν τὰ κατὰ μέρος ἐν τοῖς ἰδίοις χρόνοις ἀναγράψομεν.* [Diodorus 5, 80.]

12 *Μετὰ δὲ τὴν Τροίας ἅλωσιν Κᾶρες αὐξηθέντες ἐπὶ πλεῖον ἐθαλαττοκράτησαν, καὶ τῶν Κυκλάδων νήσων κρατήσαντες τινὰς μὲν ἰδίᾳ κατέσχον καὶ τοὺς ἐν αὐταῖς κατοικοῦντας Κρῆτας ἐξέβαλον, τινὰς δὲ κοινῇ μετὰ τῶν προενοικούντων Κρητῶν κατῴκησαν. ὕστερον δὲ τῶν Ἑλλήνων αὐξηθέντων, συνέβη τὰς πλείους τῶν Κυκλάδων νήσων οἰκισθῆναι καὶ τοὺς βαρβάρους Κᾶρας ἐξ αὐτῶν ἐκπεσεῖν· περὶ ὧν τὰ κατὰ μέρος ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις ἀναγράψομεν.* [Diodori 5, 84.]

13 [Ex Diodori libris breviter de temporibus maria imperio tenentium.] Maris imperium post Troianum bellum tenuerunt

I. Lydi qui et Maeones annis XCII. (Georg. Syncellus p. 172, B.)
II. Pelasgi annis LXXXV (Idem p. 180, D.)
III. Thraces annis LXXIX. (Idem p. 181, B.)
IV. Rhodii annis XXIII. (Idem ibidem.)
V. Phryges annis XXV. (Idem ibidem.)
VI. Cyprii annis XXXIII.
VII. Phoenices annis XLV.
VIII. Aegyptii annis ...
IX. Milesii annis XVIII.

X. Cares annis LXI.
XI. Lesbii annis LXVIII.
XII. Phocaeenses annis XLIV. (Idem p. 239, B.)
XIII. Samii annis .....
XIV. Lacedaemonii annis II. (Idem p. 238, C.)
XV. Naxii annis X. (Idem p. 247, B.)
XVI. Eretrienses annis XV. (Idem ibidem.)
XVII. Aeginetae annis X, usque ad Xerxis transmissionem. (Idem ibidem.) [Euseb. Chron. p. 168.]

Ὅτι τηλικοῦτον περὶ τὸν Λυκοῦργον ἦν τῆς ἀρε- 14
τῆς τὸ μέγεθος ὥστε παραγενηθέντος εἰς Δελφοὺς αὐτοῦ τὴν Πυθίαν ἀποφθέγξασθαι ἔπη τάδε·

ἥκεις, ὦ Λυκόοργε, ἐμὸν ποτὶ πίονα νηόν,
Ζηνὶ φίλος καὶ πᾶσιν Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι.
δίζω ἤ σε θεὸν μαντεύσομαι ἢ ἄνθρωπον·
ἀλλ' ἔτι καὶ μᾶλλον θεὸν ἔλπομαι, ὦ Λυκόοργε.
ἥκεις δ' εὐνομίαν αἰτεύμενος· αὐτὰρ ἔγωγε
δώσω τὴν οὐκ ἄλλη ἐπιχθονίη πόλις ἕξει.

[Exc. Vatic. p. 1—2, et sine oraculo ascriptoque *Ζήτει ἐν τῷ περὶ γνωμῶν*, Exc. de virt. et vit. p. 225 V. 547 W.]

Ὅτι ὁ αὐτὸς ἠρώτησε τὴν Πυθίαν ποῖα νόμιμα 2
καταστήσας μάλιστ' ἂν ὠφελήσαι τοὺς Σπαρτιάτας. τῆς δὲ (εἰπούσης) ἐὰν τοὺς μὲν καλῶς ἡγεῖσθαι, τοὺς δὲ πειθαρχεῖν νομοθετήσῃ, πάλιν ἠρώτησε τί ποιοῦντες καλῶς ἡγήσονται καὶ τί πειθαρχήσουσιν. ἡ δὲ ἀνεῖλε τοῦτον τὸν χρησμόν·

εἰσὶν ὁδοὶ δύο πλεῖστον ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχουσαι,
ἡ μὲν ἐλευθερίας ἐς τίμιον οἶκον ἄγουσα,
ἡ δ' ἐπὶ δουλείας φευκτὸν δόμον ἡμερίοισι.
καὶ τὴν μὲν διά τ' ἀνδροσύνης ἐρατῆς θ' ὁμονοίας
ἔστι περᾶν, ἣν δὴ λαοῖς ἡγεῖσθε κέλευθον·

τὴν δὲ διὰ στυγερῆς ἔριδος καὶ ἀνάλκιδος ἄτης εἰσαφικάνουσιν, τὴν δὴ πεφύλαξο μάλιστα.

3 τὸ δὲ κεφάλαιον ἦν ὅτι μεγίστην πρόνοιαν ποιητέον ἐστὶν ὁμονοίας καὶ ἀνδρείας, ὡς διὰ μόνων τούτων τῆς ἐλευθερίας φυλάττεσθαι δυναμένης, ἧς χωρὶς οὐδὲν ὄφελος οὐδ' ἄλλο τῶν παρὰ τοῖς πολλοῖς ὑπειλημμένων ἀγαθὸν ἔχειν ἑτέροις ὑπήκοον ὄντα· πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα τῶν ἡγουμένων, οὐ τῶν ὑποτεταγμένων ἐστίν· ὥστ' εἴπερ τις ἑαυτῷ βούλεται καὶ μὴ τοῖς ἄλλοις κτήσασθαι τὰ ἀγαθά,
4 πρῶτόν ἐστι κατασκευαστέον τὴν ἐλευθερίαν. ἀμφοτέρων δὲ ἐκέλευσε ποιεῖσθαι πρόνοιαν, ὅτι θάτερον αὐτῶν κατ' ἰδίαν οὐ δύναται τὸν περιποιησάμενον ὠφελῆσαι· οὐδὲν γὰρ ὄφελος ἀνδρείους ὄντας στασιάζειν ἢ ὁμονοεῖν βεβαίως δειλοὺς ὄντας.

5 Ὅτι ὁ αὐτὸς Λυκοῦργος ἤνεγκε χρησμὸν ἐκ Δελφῶν περὶ τῆς φιλαργυρίας τὸν ἐν παροιμίας μέρει μνημονευόμενον,

ἁ φιλοχρηματία Σπάρταν ὀλεῖ, ἄλλο δὲ οὐδέν.*)
Δὴ γὰρ ἀργυρότοξος ἄναξ ἑκάεργος Ἀπόλλων
χρυσοκόμης ἔχρη πίονος ἐξ ἀδύτου,
ἄρχειν μὲν βουλῆς θεοτιμήτους βασιλῆας,
οἷσι μέλει Σπάρτης ἱμερόεσσα πόλις,
πρεσβυγενεῖς δὲ γέροντας, ἔπειτα δὲ δημότας ἄνδρας,
εὐθείαις ῥήτραις ἀνταπαμειβομένους
μυθεῖσθαί τε τὰ καλὰ καὶ ἔρδειν πάντα δίκαια,
μηδέ τι βουλεύειν τῇδε πόλει ....

---

*) Ante sequens δὴ γὰρ codex inepte: Ἡ Πυθία ἔχρησε τῷ Λυκούργῳ περὶ τῶν πολιτικῶν οὕτως, quasi sequentia, quae sunt Tyrtaei, sint Pythiae. Quam confusionem notavit iam Müllerus Dor. vol. 2, p. 13.

δήμου τε πλήθει νίκην καὶ κάρτος ἕπεσθαι·
Φοῖβος γὰρ περὶ τῶν ὧδ' ἀνέφηνε πόλει.

Ὅτι τοὺς μὴ διαφυλάττοντας τὴν πρὸς τὸ θεῖον 6 εὐσέβειαν πολὺ μᾶλλον μὴ τηρεῖν τὰ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους δίκαια. [Exc. Vat. p. 2—3.]

Ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῖς τοῦ Λυκούργου χρη- 7 σάμενοι νόμοις ἐκ ταπεινῶν δυνατώτατοι ἐγένοντο τῶν Ἑλλήνων, τὴν δὲ ἡγεμονίαν διεφύλαξαν ἐπὶ ἔτη πλείω τῶν υ'. μετὰ δὲ ταῦτα ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον καταλύοντες ἕκαστον τῶν νομίμων, καὶ πρὸς τρυφὴν καὶ ῥᾳθυμίαν ἀποκλίνοντες, ἔτι δὲ διαφθαρέντες νομίσματι χρῆσθαι καὶ πλούτους ἀθροίζειν, ἀπέβαλον τὴν ἡγεμονίαν. [Exc. de virt. et vit. p. 225 V. 547 W.]

Ὅτι Τήμενος τὴν Ἀργείαν λαχὼν ἐνέβαλε μετὰ 14a τῆς στρατιᾶς εἰς τὴν τῶν πολεμίων χώραν. χρονίζοντος δὲ τοῦ πολέμου τοὺς μὲν υἱοὺς οὐ προῆγεν ἐπὶ τὰς ἡγεμονίας, τὸν δὲ τῆς θυγατρὸς ανδρα Δηιφόντην διαφερόντως ἀποδεχόμενος ἔταξεν ἐπὶ τὰς ἐπιφανεστάτας πράξεις. ἐφ' οἷς οἱ παῖδες αὐτοῦ διαγανακτοῦντες Κίσσος καὶ Φάλκης καὶ Κερύνης ἐπιβουλὴν κατὰ τοῦ πατρὸς συνεστήσαντο διά τινων κακούργων· οἳ πεισθέντες ὑπὸ τούτων ἐνήδρευσαν τὸν Τήμενον παρά τινα ποταμόν, καὶ φονεῦσαι μὲν οὐκ ἠδυνήθησαν, κατατραυματίσαντες δὲ εἰς φυγὴν ὥρμησαν. [Exc. Escor. p. 11 Fed. 8 Müll.]

Ὅτι Ἀργεῖοι πολλὰ κακοπαθήσαντες ἐν τῷ πο- 14b λέμῳ τῷ πρὸς Λακεδαιμονίους μετὰ τοῦ ἑαυτῶν βασιλέως, καὶ τοῖς Ἀρκάσι τὰς πατρίδας ἀποκαταστήσαντες, ἐμέμφοντο τὸν βασιλέα διὰ τὸ τὴν χώραν αὐτῶν ἀποδεδωκέναι τοῖς φυγάσιν, ἀλλὰ μὴ σφίσι κατακληρουχῆσαι. συστάντος δ' ἐπ' αὐτὸν

τοῦ δήμου, καὶ τὰς χεῖρας ἀπονενοημένως προσφέροντος, ἔφυγεν εἰς Τεγέαν κἀκεῖ διετέλεσε τιμώμενος ὑπὸ τῶν εὖ παθόντων.

15 *Γενεαλογοῦσι δ' αὐτὸν* (Caranum) *οὕτως, ὥς φησιν ὁ Διόδωρος, οἱ πολλοὶ τῶν συγγραφέων, ὧν εἷς καὶ Θεόπομπος. Κάρανος Φείδωνος τοῦ Ἀριστοδαμίδα τοῦ Μέροπος τοῦ Θεστίου τοῦ Κίσσου τοῦ Τημένου τοῦ Ἀριστομάχου τοῦ Κλεοδαίου τοῦ Ὕλλου τοῦ Ἡρακλέους. ἔνιοι δὲ ἄλλως, φησί, γενεαλογοῦσι, φάσκοντες εἶναι Κάρανον Ποίαντος τοῦ Κροίσου τοῦ Κλεοδαίου τοῦ Εὐρυβιάδα τοῦ Δεβάλλου τοῦ Λαχάρους τοῦ Τημένου, ὃς καὶ κατῆλθεν εἰς Πελοπόννησον.* [Georg. Syncell. Chron. p. 262, B.]

16 Postquam Assyriorum opes corruerunt, exstincto Sardanapallo rege ultimo Assyriae, Macedonum se tempora sistunt. ante primam Olympiadem Caranus rei acquirendae cupidus copias ex Argivis aliisque partibus Peloponnesi contraxit, atque in Macedonum fines expeditionem suscepit. eadem tempestate bellum gerens Orestarum rex cum finitimis suis, nomine Eordaeis, Carani opem imploravit ea conditione ut ei mediam regni sui partem concederet, rebus Orestarum compositis. iam vero quum rex promissa fecisset, regionem illam Caranus obtinuit, ibique annis triginta dominatus est. huic grandi aetate confecto successit filius nomine Coenus, regnavitque annis duobus de triginta. deinde Tyrimmas annis tribus cum quadraginta. postea Perdiccas annis quadraginta duobus. hic proferendi regni cupidus legationem Delphos misit. tum paucis verbis interpositis subdit regnavisse Perdiccam annis octo et quadraginta, ab eoque dignitatem ad Argaeum devenisse: quem regno annis triginta unoque perfunctum

excepit Philippus, cuius regnantis habentur anni triginta tres. huic successit Aeropas annis viginti. mox Alcetas annis octodecim sceptro potitus est. postea Amyntas annis novem cum quadraginta. exin Alexander annis quattuor et quadraginta. hinc regnavit Perdiccas annis viginti duobus. [Euseb. Chron. p. 169.]

Ὅτι Περδίκκας τὴν ἰδίαν βασιλείαν αὐξῆσαι βου- 17
λόμενος ἠρώτησεν εἰς Δελφούς. ἡ δὲ ἔφη,

ἔστι κράτος βασίλειον ἀγαυοῖς Τημενίδαισι
γαίης πλουτοφόροιο· δίδωσι γὰρ αἰγίοχος Ζεύς.
ἀλλ' ἴθ' ἐπειγόμενος Βοττηίδα πρὸς πολύμηλον·
ἔνθα δ' ἂν ἀργικέρωτας ἴδῃς χιονώδεας αἶγας
εὐνηθέντας ὕπνῳ, κείνης χθονὸς ἐν δαπέδοισι
θῦε θεοῖς μακάρεσσι καὶ ἄστυ κτίζε πόληος.

[Exc. Vat. p. 3.]

———

FRAGMENTA LIBRI VIII.

1 *Ὅτι τῶν Ἠλείων πολυανδρουμένων καὶ νομίμως
πολιτευομένων ὑφορᾶσθαι τοὺς Λακεδαιμονίους τὴν
τούτων αὔξησιν, συγκατασκευάσαι τὸν κοινὸν βίον,
ἵν' εἰρήνης ἀπολαύοντες μηδεμίαν ἔχωσιν ἐμπειρίαν
τῶν κατὰ πόλεμον ἔργων. καὶ καθιέρωσαν αὐτοὺς
τῷ θεῷ, συγχωρησάντων σχεδὸν ἁπάντων τῶν Ἑλ-*
2 *λήνων. καὶ οὔτε ἐπὶ τῆς Ξέρξου στρατείας συνε-
στράτευσαν, ἀλλὰ ἀφείθησαν διὰ τὸ ἐπιμελεῖσθαι
τῆς τοῦ θεοῦ τιμῆς, ἔτι δὲ καὶ κατ' ἰδίαν ἐν τοῖς
τῶν Ἑλλήνων ἐμφυλίοις πολέμοις οὐδεὶς αὐτοὺς πα-
ρηνώχλει διὰ τὸ πάντας τὴν χώραν καὶ τὴν πόλιν
σπεύδειν ἱερὰν καὶ ἄσυλον φυλάττειν. ὕστερον δὲ
πολλαῖς γενεαῖς καὶ συστρατεῦσαι τούτους καὶ ἰδίᾳ
πολέμους ἐπανελέσθαι.* [Exc. de virt. et vit. p. 225 V. 547 W.]

3 *Ὅτι οἱ Ἠλεῖοι τῶν κοινῶν πολέμων οὐ μετεῖχον· καὶ γὰρ ὅτε Ξέρξης ταῖς τοσαύταις μυριάσιν ἐστράτευσεν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας, ἀφείθησαν ὑπὸ τῶν συμμάχων τῆς στρατείας, προσταξάντων τῶν ἡγεμόνων. πλέον αὐτοὺς ποιήσειν, ἐὰν ἐπιμέλωνται τῆς τῶν θεῶν τιμῆς.* [Exc. Vat. p. 4.]

2 *Καὶ μὴ συγχωρηθείσης μηδὲ λαθραίας συμπλοκῆς πρὸς ἄνδρα· μηδένα γὰρ οὕτω παραφρονήσειν ὥστε ἐφημέρου χάριν ἡδονῆς τὰ μακαριζόμενα τοῦ βίου παντὸς ἀντικαταλλάξασθαι.* [Exc. Vat. p. 4.]

Ὅτι Νεμέτωρ ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ στερηθεὶς 3
τῆς βασιλείας, ὃς Ἀμόλιος ἐκαλεῖτο, ἐβασίλευε δὲ
Ἀλβανῶν, τοὺς ἰδίους υἱωνοὺς παρ' ἐλπίδας ἀνα-
γνωρίσας Ῥέμον καὶ Ῥωμύλον, ἐπεβούλευσε κατὰ
τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ περὶ ἀναιρέσεως. ὃ καὶ γέγονε·
μεταπεμψάμενοι γὰρ τοὺς νομεῖς ὥρμησαν ἐπὶ τὰ
βασίλεια, καὶ ἐντὸς τῶν θυρῶν εἰσεβιάσαντο καὶ
τοὺς ὑφισταμένους ἀνῄρουν, ὕστερον δὲ καὶ αὐτὸν
τὸν Ἀμόλιον. [Exc. Escor. p. 12 Fed. 9 Müll.]

Ὅτι τούτων ἐκτεθέντων, ἐπειδὴ τοῦ χρόνου 3a
προϊόντος ἠνδρώθησαν, πολὺ διέφερον τῶν ἄλλων
κάλλει καὶ ῥώμῃ. διὸ καὶ πᾶσι τοῖς ποιμνίοις ἀσφά-
λειαν παρείχοντο, ῥᾳδίως τοὺς λῃστεύειν εἰωθότας
ἀποκρουόμενοι, καὶ πολλοὺς μὲν ἀναιροῦντες τῶν
ἐπιτιθεμένων, ἐνίους δὲ καὶ ζῶντας συλλαμβάνον-
τες. χωρὶς δὲ τῆς ἐν τούτῳ φιλοτιμίας ὑπῆρχον 2
ἅπασι τοῖς πλησίον νομεῦσι προσφιλεῖς, ταῖς τε ὁμι-
λίαις συνόντες καὶ τὸν ἑαυτῶν τρόπον μέτριον καὶ
κοινὸν τοῖς δεομένοις ἀναδεικνύντες. διὸ καὶ τῆς
πάντων ἀσφαλείας ἐν τούτοις κειμένης, οἱ πλεῖστοι
τούτοις ὑπετάττοντο καὶ τὸ παραγγελλόμενον ἐποί-
ουν συντρέχοντες εἰς οὓς προστάξειαν τόπους. [Exc.
de virt. et vit. p. 225 V. 547 W.]

Ὅτι ὀρνιθευομένων Ῥέμου καὶ Ῥωμύλου περὶ 4
οἰκισμοῦ πόλεως, καὶ ἐκ τῶν δεξιῶν μερῶν διοση-
μίαν γενέσθαι, φασὶ καταπλαγέντα τὸν Ῥέμον ἐπι-
φθεγξάμενον εἰπεῖν τῷ ἀδελφῷ ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ
πόλει πολλάκις ἐπαριστέροις βουλεύμασιν ἐπιδέξιος
ἀκολουθήσει τύχη· προπετῶς γὰρ αὐτοῦ τὸν ἄγ-
γελον ἀποστείλαντος καὶ τὸ καθ' αὐτὸν μέρος
ὅλως ἡμαρτηκότος ὑπὸ ταὐτομάτου διωρθῶσθαι τὴν
ἔννοιαν. [Exc. Vat. p. 5.]

2 *Ὅτι ὁ Ῥωμύλος κτίζων τὴν Ῥώμην τάφρον περιέβαλε τῷ Παλατίῳ κατὰ σπουδήν, μή τινες τῶν περιοίκων ἐπιβάλωνται κωλύειν αὐτοῦ τὴν προαίρεσιν. ὁ δὲ Ῥέμος βαρέως φέρων ἐπὶ τῷ διεσφάλθαι τῶν πρωτείων, φθονῶν δὲ τῆς εὐτυχίας τῷ ἀδελφῷ, προσιὼν τοῖς ἐργαζομένοις ἐβλασφήμει· ἀπεφήνατο γὰρ στενὴν εἶναι τὴν τάφρον, καὶ ἐπισφαλῆ ἔσεσθαι τὴν πόλιν, τῶν πολεμίων ῥᾳδίως*
3 *αὐτὴν ὑπερβαινόντων. ὁ δὲ Ῥωμύλος ὠργισμένος ἔφη, Παραγγελῶ πᾶσι τοῖς πολίταις ἀμύνασθαι τὸν ὑπερβαίνειν ἐπιχειροῦντα. καὶ πάλιν ὁ Ῥέμος τοῖς ἐργαζομένοις ὀνειδίζων ἔφη στενὴν κατασκευάζειν τὴν τάφρον· εὐχερῶς γὰρ ὑπερβήσεσθαι τοὺς πολεμίους· καὶ γὰρ αὐτὸς ῥᾳδίως τοῦτο πράττειν· καὶ*
4 *ἅμα ταῦτα λέγων ὑπερήλατο. ἦν δέ τις Κέλερος, εἷς τῶν ἐργαζομένων, ὃς ὑπολαβών, Ἐγὼ δέ, φησίν, ἀμυνοῦμαι τὸν ὑπερπηδῶντα κατὰ τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως, καὶ ἅμα ταῦτα λέγων ἀνέτεινε τὸ σκαφεῖον καὶ πατάξας τὴν κεφαλὴν ἀπέκτεινε τὸν Ῥέμον.* [Exc. Vat. p. 5.]

5 *Περὶ Ῥωμύλου καὶ Ῥέμου Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασεὺς ἱστορεῖ, Δίων τε καὶ Διόδωρος.* [Tzetz. schol. ad Exeges. Iliad. p. 141, 21.]

5 *Ὅτι Πολυχάρη Μεσσήνιον πλούτῳ καὶ γένει διαφέροντα συνθέσθαι ἀγελῶν κοινωνίαν πρὸς Εὐαίφνον Σπαρτιάτην. ὃν εἰς ἐπιμέλειαν καὶ φυλακὴν παραλαβόντα τάς τε ἀγέλας καὶ τοὺς νομεῖς ἐπιχειρῆσαι μὲν πλεονεκτεῖν, καταφανῆ δὲ γενέ-*
2 *σθαι. πωλήσαντα γὰρ ἐμπόροις τῶν τε βοῶν καὶ τῶν νομέων τινὰς ἐπ' ἐξαγωγῇ προσποιηθῆναι τὴν ἀπώλειαν αὐτῶν ὑπὸ λῃστῶν γεγονέναι βιαίως. τοὺς δὲ ἐμπόρους εἰς Σικελίαν πλέοντας κομίζεσθαι*

αρὰ τὴν Πελοπόννησον· γενομένου δὲ χειμῶνος ροσορμισθῆναι τῇ γῇ, καὶ τοὺς νομεῖς νυκτὸς ἀπο- άντας διαδρᾶναι τῇ τῶν τόπων ἐμπειρίᾳ πιστεύ- αντας. παραγενηθέντων δὲ αὐτῶν εἰς Μεσσήνην, 3
αὶ τῷ κυρίῳ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν εἰπόντων, τὸν Ιολυχάρη τούτους μὲν κρύψαι, τὸν δὲ κοινωνὸν κ τῆς Σπάρτης μεταπέμψασθαι. διαβεβαιουμένου 4
ὲ αὐτοῦ καὶ λέγοντος τῶν νομέων τοὺς μὲν ὑπὸ ῃστῶν ἀφηρπάσθαι, τοὺς δὲ τετελευτηκέναι, τὸν Πολυχάρη προάγειν τοὺς ἄνδρας. οὓς ἰδόντα τὸν Εὔαιφνον καταπλαγῆναι, καὶ φανερῶς ἐλεγχόμενον ραπῆναι πρὸς δέησιν, καὶ τάς τε βοῦς ἀποκατα- στήσειν ἐπαγγελέσθαι καὶ πᾶσαν προέσθαι φωνὴν εἰς τὸ σωθῆναι. τὸν δὲ Πολυχάρη ἐντραπέντα τὴν 5
ξενίαν κρύψαι τὴν πρᾶξιν, καὶ τὸν υἱὸν συναπο- στεῖλαι τῷ Σπαρτιάτῃ πρὸς τὸ τυχεῖν τῶν δικαίων. Εὔαιφνον δὲ καὶ τῶν ἐπαγγελιῶν ἐπιλαθέσθαι τόν τε εἰς Σπάρτην συνεκπεμφθέντα νεανίσκον ἀνελεῖν. οὗ συντελεσθέντος τὸν Πολυχάρη ὡς ἐπὶ τηλικού- 6
τοις ἀνομήμασιν ἀγανακτεῖν καὶ τὸν αἴτιον ἐξαι- τεῖν. τοὺς δὲ Λακεδαιμονίους τούτῳ μὴ προσέχειν, τὸν δὲ υἱὸν Εὐαίφνου μετ' ἐπιστολῆς εἰς Μεσσήνην ἀποστεῖλαι δηλοῦντα διότι Πολυχάρης εἰς Σπάρτην κατηγορείτω περὶ ὧν ἔπαθεν ἐπί τε τῶν ἐφόρων καὶ τῶν βασιλέων. τὸν δὲ Πολυχάρη τυχόντα τῶν ἴσων τόν τε νεανίσκον ἀνελεῖν καὶ τὴν πόλιν ῥυ- σιάζειν. [Exc. de virt. et vit. p. 226 V. 548 W.]

Ὅτι τῶν κυνῶν ὠρυομένων καὶ τῶν Μεσσηνίων 6
ἀπελπιζόντων προσελθών τις τῶν πρεσβυτέρων πα- ρεκάλει τὰ πλήθη μὴ προσέχειν τοῖς μάντεσι σχε- διάζουσι· καὶ γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν ἰδίων βίων αὐτοὺς πλείστοις ἁμαρτήμασι περιπίπτειν, ὡς μὴ δυναμέ-

νους προϊδέσθαι τὸ μέλλον, καὶ νῦν ὑπὲρ ὧν εἰκὸς
μόνους τοὺς θεοὺς γινώσκειν ἀδυνατεῖν ἀνθρώπους
2 ὄντας ἐπίστασθαι. παρεκελεύετο οὖν πέμπειν εἰς
Δελφούς. ἡ δὲ Πυθία ἀνεῖλεν οὕτως. ἐκ τοῦ Αἰ-
πυτιδῶν γένους θῦσαι κόρην τὴν τυχοῦσαν· ἐὰν
δὲ ἡ λαχοῦσα ἀδυνατῇ καθοσιωθῆναι, θῦσαι τότε
παρθένον τὴν τοῦ διδόντος ἑκουσίως ἐκ τοῦ αὐτοῦ
γένους. καὶ ταῦτα πράξαντες ἕξετε νίκην τοῦ πο-
3 λέμου καὶ κράτος. — οὐδεμιᾶς γὰρ τιμῆς μέγεθος
ἰσόρροπον ἐφαίνετο τοῖς γονεῦσι πρὸς τὴν τῶν τέ-
κνων σωτηρίαν, ἀλλ' ἅμα μὲν ὁ τῆς συγγενείας
ἔλεος ἑκάστῳ ὑπεδύετο πρὸ ὀφθαλμῶν λαμβάνοντι
τὴν σφαγήν, ἅμα δὲ ἐνετρέπετο προδότης γενέσθαι
τέκνου πρὸς ὁμολογούμενον ὄλεθρον. [Exc. Vat.
p. 6.]

7 Προέπιπτεν εἰς ἀνάξια τῆς περὶ αὐτὸν δόξης
ἁμαρτήματα· δεινὸς γὰρ ὁ ἔρως σφῆλαι τοὺς νέους,
καὶ μάλιστα τοὺς μεγαλοφρονοῦντας ἐπὶ τῇ τοῦ
σώματος ῥώμῃ. διὸ καὶ παρεισήγαγον οἱ παλαιοὶ
τῶν μυθογράφων τὸν ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀνίκητον
Ἡρακλέα ὑπὸ τῆς τούτου δυνάμεως νικώμενον.
[Exc. Vat. p. 6.]

8 Ὅτι Ἀρχίας ὁ Κορίνθιος ἐραστὴς ὢν Ἀκταίω-
νος τὸ μὲν πρῶτον προσέπεμπέ τινα τῷ παιδί,
θαυμαστὰς ἐπαγγελίας ποιούμενος· οὐ δυνάμενος
δὲ αὐτὸν ἀναλαβεῖν παρὰ τὴν τοῦ πατρὸς καλοκά-
γαθίαν καὶ τὴν αὐτοῦ τοῦ παιδὸς σωφροσύνην,
ἤθροισε τῶν συνήθων τοὺς πλείστους, ὡς βιασό-
μενος τὸν ἐν χάριτι καὶ δεήσει μὴ ὑπακούοντα.
2 τέλος δὲ μεθυσθεὶς μετὰ τῶν συμπαρακληθέντων
ἐπὶ τοσοῦτον ἀνοίας προέπεσεν ὑπὸ τοῦ πάθους
ὥστε εἰς τὴν οἰκίαν ἐμπεσὼν τοῦ Μελίσσου τὸν

παῖδα βιαίως ἀπήγαγεν. ἀντεχομένου δὲ τοῦ πα- 3
τρὸς καὶ τῶν ἄλλων τῶν κατὰ τὴν οἰκίαν, παρ'
ἀμφοτέροις φιλοτιμίας βιαιοτέρας γενομένης ἔλα-
θεν ὁ παῖς ἐν ταῖς χερσὶ τῶν ἀντεχομένων ἀφεὶς
τὴν ψυχήν, ὥστε τὸ παράδοξον τῆς πράξεως ἀνα-
λογιζομένους ἐλεεῖν ἅμα τὴν τοῦ παθόντος συμ-
φορὰν καὶ θαυμάζειν τὴν τῆς τύχης περιπέτειαν·
ὃ γὰρ ὁ παῖς τῆς αὐτῆς ἐκείνης ἔτυχε προσηγο- 4
ρίας, τούτῳ τὴν ὁμοίαν τοῦ βίου καταστροφὴν
ἔσχεν, ἑκατέρων ὑπὸ τῶν μάλιστα ἂν βοηθησάντων
τοῦ ζῆν παραπλησίῳ τρόπῳ στερηθέντων. [Exc. de
virt. et vit. p. 229 V. 548, 549 W.]

Ὅτι Ἀγαθοκλῆς ἐπιστάτης αἱρεθεὶς τῆς περὶ τὸν 9
νεὼν τῆς Ἀθηνᾶς οἰκοδομίας, τοὺς καλλίστους τῶν
τεμνομένων λίθων ἐπιλεγόμενος τὴν μὲν δαπάνην
ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας ἐποιεῖτο, τοῖς δὲ λίθοις κατα-
χρησάμενος οἰκίαν ᾠκοδόμησε πολυτελῆ. ἐφ' οἷς
φασιν ἐπισημῆναι τὸ δαιμόνιον· κεραυνωθέντα γὰρ
τὸν Ἀγαθοκλέα μετὰ τῆς οἰκίας καταφλεχθῆναι.
οἱ δὲ γεωμόροι ἔκριναν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ δημο- 2
σίαν εἶναι, καίπερ τῶν κληρονόμων δεικνύντων
μηδὲν εἰληφότα τῶν ἱερῶν ἢ δημοσίων χρημάτων·
τὴν δὲ οἰκίαν καθιερώσαντες ἄβατον τοῖς εἰσιοῦσιν
ἐποίησαν, ὡς ἔτι καὶ νῦν ὀνομάζεται Ἐμβρονταῖον.
[Ibid.]

[Περὶ δύο ἀνδρῶν ἀριστευσάντων ἐν πολέμῳ 10
καὶ ἀγωνιζομένων περὶ πρωτείων.] Μετὰ ταῦθ' ὁ
μὲν βασιλεὺς ἀναλαβὼν ἑαυτὸν ἐκ τῶν τραυμάτων
προέθηκε κρίσιν ἀριστείου. κατέβησαν μὲν οὖν ἐπὶ
τὸν ἀγῶνα δύο, Κλέοννίς τε καὶ Ἀριστομένης, ὧν
ἑκάτερος εἶχεν ἴδιόν τι πρὸς δόξαν. ὁ γὰρ Κλέον-
νις ὑπερασπίσας τὸν βασιλέα πεπτωκότα τῶν ἐπι-

φερομένων Σπαρτιατῶν ὀκτὼ νεκροὺς ἐπεποιήκει·
καὶ τούτων ἦσαν δύο ἡγεμόνες ἐπιφανεῖς· πάντων
δὲ τῶν ἀναιρεθέντων ὑπ' αὐτοῦ τὰς πανοπλίας
ἐσκυλευκὼς ἐδεδώκει τοῖς ὑπασπισταῖς, ἵνα ἔχῃ ση-
2 μεῖα τῆς ἰδίας ἀρετῆς πρὸς τὴν κρίσιν. πολλοῖς δὲ
περιπεσὼν τραύμασιν ἅπαντ' ἔσχεν ἐναντία, μέγι-
στον παρεχόμενος τεκμήριον τοῦ μηδενὶ τῶν πο-
λεμίων εἶξαι. ὁ δ' Ἀριστομένης ἐν τῷ περὶ τοῦ
βασιλέως ἀγῶνι πέντε μὲν ἀνῃρήκει τῶν Λακεδαι-
μονίων, καὶ τὰς πανοπλίας ἐσκυλεύκει τῶν πολε-
μίων ἐπικειμένων. καὶ τὸ μὲν ἑαυτοῦ σῶμα δι-
φύλαξεν ἄτρωτον, ἐκ δὲ τῆς μάχης ἀπερχόμενος
3 εἰς τὴν πόλιν ἔργον ἐπαινούμενον ἔπραξεν. ὁ μὲν
γὰρ Κλέοννις ἀσθενῶς ἐκ τῶν τραυμάτων διακεί-
μενος οὔτε βαδίζειν καθ' αὑτὸν οὔτε χειραγωγεῖ-
σθαι δυνατὸς ἦν· ὁ δ' Ἀριστομένης ἀράμενος αὐ-
τὸν ἐπὶ τοὺς ὤμους ἀπήνεγκεν εἰς τὴν πόλιν, οὐ-
δὲν δὲ ἧττον κομίζων τὴν ἰδίαν πανοπλίαν, καὶ
ταῦτα τοῦ Κλεόννιδος προέχοντος τῶν ἄλλων με-
4 γέθει τε καὶ ῥώμῃ σώματος. τοιαύτας δ' ἐχόντων
ἀφορμὰς εἰς τὴν ὑπὲρ τῶν ἀριστείων κρίσιν, ὁ βα-
σιλεὺς ἐκάθισε μετὰ τῶν ταξιάρχων κατὰ τὸν νό-
μον. προλαβὼν οὖν τὸν λόγον ὁ Κλέοννις τοιού-
τοις ἐχρήσατο λόγοις.

11 Βραχὺς μέν ἐστιν ὁ περὶ τῶν ἀριστείων λόγος·
κριταὶ γάρ εἰσιν οἱ τεθεαμένοι τὰς ἑκάστων ἀρε-
τάς· ὑπομνῆσαι δὲ δεῖ με διότι πρὸς τοὺς αὐτοὺς
ἄνδρας ἑκατέρων διαγωνισαμένων ὑφ' ἕνα καιρὸν
καὶ τόπον ἐγὼ πλείους ἀπέκτεινα. δῆλον οὖν ὡς
κατὰ τὴν αὐτὴν περίστασιν ὁ πρότερος ἐν ἀριθμῷ
τῶν ἀναιρεθέντων προτερεῖ καὶ τοῖς εἰς τὸ πρω-
2 τεῖον δικαίοις. ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ σώματα ἑκατέρων

ιφανεστάτας ἀποδείξεις ἔχει τῆς ὑπεροχῆς· ὁ μὲν
ὰρ πλήρης ὢν τραυμάτων ἐναντίων ἀπελύετο τῆς
άχης, ὁ δ' ὥσπερ ἐκ πανηγύρεως, ἀλλ' οὐ τηλι-
αύτης παρατάξεως ἐξιὼν οὐκ ἐπειράθη τί δύναται
τολεμίων σίδηρος. εὐτυχέστερος μὲν οὖν ἴσως Ἀρι- 3
στομένης, ἀγαθώτερος δ' ἡμῶν οὐκ ἂν δικαίως
ριθείη. πρόδηλος γὰρ ὁ ὑπομείνας τοσαύτας διαι-
ρέσεις τοῦ σώματος ὡς ἀφειδῶς ἑαυτὸν ἐπέδωκεν
ὑπὲρ τῆς πατρίδος· ὁ δ' ἐν πολεμίων συμπλοκῇ
καὶ τοιούτων κινδύνων τηρήσας ἑαυτὸν ἄτρωτον
εὐλαβείᾳ τοῦ παθεῖν τι τοῦτ' ἐνήργησεν. ἄτοπον 4
οὖν εἰ παρὰ τοῖς ἑορακόσι τὴν μάχην ὁ τῶν πολε-
μίων μὲν ἐλάττους ἀνελών, τῷ δ' ἰδίῳ σώματι κιν-
δυνεύσας ἧττον, προκριθήσεται τοῦ πρωτεύοντος
ἐν ἀμφοτέροις. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ μηδενὸς ἔτι κιν-
δύνου ὑπάρχοντος βαστάσαι τὸ σῶμα καταπεπονη-
μένον ὑπὸ τῶν τραυμάτων ἀνδρείαν μὲν οὐδεμίαν
ἔχει, σώματος δ' ἴσως ἰσχὺν ἐπιδείκνυται. ἱκανά
μοι ταῦτα εἴρηται πρὸς ὑμᾶς· πρόκειται γὰρ ἀγὼν
οὐ λόγων, ἀλλ' ἔργων.

Παραλαβὼν δ' ἐν μέρει τὸν λόγον Ἀριστομένης, 12
Θαυμάζω, φησίν, εἰ μέλλει περὶ ἀριστείων ἀμφισ-
βητεῖν ὁ σωθεὶς τῷ σώσαντι· ἀναγκαῖον γὰρ ἢ
τῶν δικαζόντων αὐτὸν ἄνοιαν καταγινώσκειν ἢ τὴν
κρίσιν δοκεῖν ἐκ τῶν νῦν λεγομένων, ἀλλ' οὐκ ἐκ
τῶν τότε πεπραγμένων ἔσεσθαι. οὐ μόνον δὲ
Κλέοννις δειχθήσεται κατ' ἀρετὴν λειπόμενος, ἀλλὰ
καὶ τελέως ἀχάριστος. ἀφεὶς γὰρ τὸ τὰ συντελε- 2
σθέντα ὑπ' αὐτοῦ καλῶς διαπορεύεσθαι διέσυρε
τὰς ἐμὰς πράξεις, φιλοτιμότερος ὢν ἢ δίκαιον· ᾧ
γὰρ καὶ ἰδίας σωτηρίας τὰς μεγίστας ὀφείλει χάρι-
τας, τούτου τὸν ἐπὶ τοῖς καλῶς πραχθεῖσιν ἔπαι-

νον διὰ φθόνον ἀφῄρηται. ἐγὼ δὲ ὁμολογῶ μὲν ἐν τοῖς τότε γεγενημένοις κινδύνοις εὐτυχὴς ὑπάρ-
3 ξαι, φημὶ δὲ πρότερον ἀγαθὸς γενέσθαι. εἰ μὲν γὰρ ἐκκλίνας τὴν τῶν πολεμίων ἐπιφορὰν ἄτρωτος ἐγενόμην, οὐκ εὐτυχῆ με προσῆκεν ὀνομάζειν, ἀλλὰ δειλόν, οὐδ' ὑπὲρ ἀριστείων λέγειν κρίσιν, ἀλλὰ ταῖς ἐκ τῶν νόμων τιμωρίαις περιπεπτωκέναι· ἐπεὶ δ' ἐν πρώτοις μαχόμενος καὶ τοὺς ὑφισταμένους ἀναιρῶν οὐκ ἔπαθον ἅπερ ἔπραξα, ῥητέον οὐκ εὐ-
4 τυχῆ με μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀγαθόν. εἴτε γὰρ οἱ πολέμιοι καταπλαγέντες τὴν ἀρετὴν οὐκ ἐτόλμησαν ἀμύνασθαι, μεγάλων ἐπαίνων ἄξιος ὃν ἐφοβήθησαν, εἴτ' ἐκείνων ἀγωνιζομένων εὐθύμως ἐγὼ φονεύων τοὺς ἀνθεστηκότας καὶ τοῦ σώματος ἐποιούμην πρό-
5 νοιαν, ἀνδρεῖος ἅμα καὶ συνετός. ὁ γὰρ ἐν αὐτῷ τῷ θυμομαχεῖν ἐμφρόνως ὑπομένων τὸ δεινὸν ἑκατέρας ἔχει τὰς ἀρετάς, σώματός τε καὶ ψυχῆς. καίτοι γε ταῦτα τὰ δίκαια πρὸς ἑτέρους ἦν μοι ῥητέον ἀμείνους τούτου. ὅτε γὰρ Κλέοννιν παραλελυμένον ἐκ τῆς μάχης εἰς τὴν πόλιν ἀπήνεγκα τἀμαυτοῦ σώζων ὅπλα, καὶ ὑπ' αὐτοῦ κεκρίσθαι νομίζω τὸ
6 δίκαιον. καίτοι γε παροραθεὶς τόθ' ὑφ' ἡμῶν ἴσως οὐκ ἂν ἤριζε νῦν ὑπὲρ ἀριστείων, οὐδὲ διασύρων τηλικοῦτον μέγεθος εὐεργεσίας ἔλεγε μηδὲν εἶναι μέγα τὸ πραχθὲν διὰ τὸ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἀποχωρεῖν ἐκ τῆς μάχης τοὺς πολεμίους. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν ὅτι πολλάκις οἱ διαλυθέντες ἐκ τῆς μάχης ἐξ ὑποστροφῆς εἰώθασιν ἐπιτίθεσθαι καὶ στρατηγίᾳ ταύτῃ χρησάμενοι τυγχάνειν τῆς νίκης; ἱκανά μοι τὰ ῥηθέντα· λόγων γὰρ πλειόνων οὐκ οἶμαι ὑμᾶς προσδεῖσθαι.

Τούτων ῥηθέντων οἱ δικάζοντες ὁμογνώμονες

νοι προέκριναν τὸν Ἀριστομένην. [Ex codice o n. 1354.]

ι ταῖς προθυμίαις ἐπερρώσθησαν· τοὺς γὰρ 13 ίδων ἀνδρείαν καὶ καρτερίαν ἀσκοῦντας, κἂν η που ταπεινώσῃ, βραχὺς λόγος ἐφ' ὃ δεῖ τησιν. οὐ μὴν οὐδὲ οἱ Μεσσήνιοι τούτων ἵποντο ταῖς προθυμίαις, ἀλλὰ ταῖς σφῶν ἀρε- ιστεύσαντες....

ι οἱ Λακεδαιμόνιοι καταπονούμενοι ὑπὸ Μεσ- 2 ν ἔπεμψαν εἰς Δελφούς. ἡ δὲ ἔχρησεν,

ε μάχης μόνον ἔργ' ἐφέπειν χερὶ Φοῖβος ἀνώγει,
' ἀπάτῃ μὲν ἔχει γαῖαν Μεσσηνίδα λαός,
δ' αὐταῖς τέχναισιν ἁλώσεται αἷσπερ ὑπῆρξεν.

ὲ τὸ νοούμενον μὴ μόνον τοῖς ἐκ τῆς βίας , ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐκ δόλου.... [Exc. Vat. p. 7.]

ι Πομπίλιος ὁ Ῥωμαίων βασιλεὺς πάντα τὸν 14 ῆν χρόνον ἐν εἰρήνῃ διετέλεσε. λέγουσι δέ ἀκουστὴν γενόμενον Πυθαγόρου παρ' ἐκεί- αβεῖν τά τε περὶ θεῶν νομοθετήματα, καὶ διδαχθῆναι, δι' ὧν ἐπιφανὴς ἀνὴρ ἐγένετο σιλεὺς ᾑρέθη μετάπεμπτος. [Exc. de virt. et vit. V. 549 W.]

ι κατὰ τὴν ἀξίαν οὐδὲ θελήσαντες δυνάμεθα 15 ι τὸ δαιμόνιον· ὥστε εἰ μὴ κατὰ δύναμιν θείημεν εὐχαριστεῖν, τίνας ἂν ἐλπίδας τοῦ ντος βίου λαμβάνοιμεν, εἰς το 'τους ἐξαμαρτά- ; οὓς ἀδικοῦντας οὐκ ἂν εἴη δυνατὸν οὔτε οὔτε διαφυγεῖν; τὸ μὲν γὰρ ὅλον παρ' οἷς τον εἶναι συμβαίνει καὶ τὴν εὐεργεσίαν καὶ όλασιν, φανερὸν ὡς ἐν τούτοις παρασκευάζειν κει τὴν μὲν ὀργὴν ἀγένητον, τὴν δὲ εὔνοιαν ν. — τηλικαύτην γὰρ ἔχει παραλλαγὴν ὁ τῶν 2

ἀσεβῶν βίος πρὸς τὸν τῶν εὐσεβῶν ὥστε προσ
κἂν ἑκατέρους αὐτοῖς βεβαιώσειν τὸ θεῖον τοῖς
τὰς ἰδίας εὐχάς, τοῖς δὲ τὰς παρὰ τῶν ἐχθρῶν
3 χάς. — τὸ δὲ ὅλον εἰ τοῖς μὲν ἐχθροῖς ὅταν
τοὺς βωμοὺς καταφύγωσι βοηθοῦμεν, τοῖς δὲ
λεμίοις διὰ τῶν ὅρκων πίστεις δίδομεν μηδὲν
κήσειν, ποίαν χρὴ πρὸς αὐτοὺς ποιεῖσθαι τοὺς θ
σπουδήν, οἳ οὐ μόνον τοὺς εὐσεβεῖς ἐν τῷ ζῆ
ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸν θάνατον, εἰ δὲ
ταῖς τελεταῖς δεῖ * ἀγωγὴν μετ' εὐθυμίας ἡδεῖαι
ἅπαντα τὸν αἰῶνα παρασκευάζουσιν; διὸ καὶ π
ήκειν μηδὲν οὕτω τῶν ἐν τῷ βίῳ σπουδάζειν
περὶ τὴν τῶν θεῶν τιμήν.
4 Ὅτι ἀνδρείαν καὶ δικαιοσύνην καὶ τὰς ἄ
ἀρετὰς ἀνθρώπων καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ζῴων ει
σθαι συμβέβηκε, τὴν δὲ εὐσέβειαν τοσούτῳ
ἄλλων ἀρετῶν προέχειν ὅσον καὶ τοὺς θεοὺς
θνητῶν ἐν πᾶσι πρωτεύειν.
5 Ὅτι ζηλωτῆς οὔσης τοῖς ἰδιώταις, πολὺ μᾶ
οἰκείαν εἶναι ταῖς πόλεσι· τῆς τε γὰρ ἀθανα
ἐγγύτερον οὖσαι προσῳκειωμένην τοῖς θεοῖς
φύσιν ἔχουσι καὶ πολὺν χρόνον διαμένουσαι π
δοκῶσι τὴν ὀφειλομένην ἀμοιβήν, τῆς μὲν εὐσεβ
τὴν ἡγεμονίαν, τῆς δὲ εἰς τὸ θεῖον ὀλιγωρίας
τιμωρίαν. [Exc. Vat. p. 7, 8.]
16 Ὅτι Δηιόκης ὁ Μήδων βασιλεὺς πολλῶν ἀν
μάτων γενομένων ἤσκει δικαιοσύνην καὶ ἄλλας
τάς. [Exc. de virt. et vit. p. 230 V. 549 W.]
17 Ὅτι Μύσκελλός τις Ἀχαιὸς ὢν τὸ γένος ἐκ
πης κατήντησεν εἰς Δελφοὺς καὶ τὸν θεὸν ἐπη
τησε περὶ τέκνων γενέσεως· ἡ δὲ Πυθία ἀνε
οὕτως·

Μύσκελλε βραχύνωτε, φιλεῖ σ' ἑκάεργος Ἀπόλλων,
καὶ γενεὰν δώσει· τόδε δὲ πρότερόν σε κελεύει,
οἰκῆσαί σε Κρότωνα μέγαν καλαῖς ἐν ἀρούραις.

τοῦ δὲ Κρότωνα ἀγνοοῦντος εἰπεῖν πάλιν τὴν Πυθίαν,

αὐτός σοι φράζει ἑκατηβόλος· ἀλλὰ συνίει.
οὗτος μὲν Τάφιός τοι ἀνήροτος, ἥδε δὲ Χαλκίς,
ἥδε δὲ Κουρήτων * ἡ ἱερὰ χθών,
αἵδε δ' Ἐχινάδες εἰσί· πολὺς δ' ἐπ' ἀριστερὰ πόντος.
οὕτω σ' οὐκ ἄν φημι Λακινίου ἄκρου ἁμαρτεῖν
οὐδ' ἱερᾶς Κριμίσης οὐδ' Αἰσάρου ποταμοῖο.

Ὅτι τοῦ χρησμοῦ προστάττοντος Κρότωνα κτί- 2
ζειν ὁ Μύσκελλος τὴν περὶ τὴν Σύβαριν χώραν θαυμάσας ἐβούλετο κτίσαι, καὶ ἐξέπεσε χρησμὸς αὐτῷ οὗτος,

Μύσκελλε βραχύνωτε, παρὲκ θεοῦ ἄλλα ματεύων 18
κλαύματα μαστεύεις· δῶρον δ' ὅ διδῷ θεὸς αἴνει.

[Exc. Vat. p. 8, 9.]

Ὅτι οἱ Συβαρῖται γαστρίδουλοί εἰσι καὶ τρυφηταί. τοσοῦτος δὲ ἦν ζῆλος παρ' αὐτοῖς τρυφῆς ὥστε καὶ τῶν ἔξωθεν ἐθνῶν μάλιστα ἠγάπων Ἴωνας καὶ Τυρρηνούς, ὅτι συνέβαινεν αὐτοὺς τοὺς μὲν τῶν Ἑλλήνων, τοὺς δὲ τῶν βαρβάρων προέχειν τῇ κατὰ τὸ ζῆν πολυτελείᾳ. [Exc. de virt. et vit. p. 230 V. 549, 550 W.]

Ὅτι φασί τινα τῶν εὐπόρων Συβαριτῶν, ἀκού- 2
σαντα παρά τινων ὅτι θεασάμενος τοὺς ἐργάτας εἰληφὼς εἴη ῥῆγμα, παρακαλέσαι τὸν εἰπόντα μὴ θαυμάσαι· καὶ γὰρ ἀκούσαντα τὸ γεγονὸς πεπονηκέναι τὴν πλευράν.
ἕτερον δὲ λέγεται παραβαλόντα 3
εἰς Σπάρτην εἰπεῖν ὅτι πρότερον μὲν θαυμάζοι τὴν τῶν Σπαρτιατῶν ἀνδρείαν, τότε δὲ θεασάμενον εὐ-

τελῶς καὶ μετὰ πολλῆς κακοπαθείας βιοῦντα ὅτι τῶν ἐσχάτων οὐδὲν διαφέρουσι· καὶ Συβαρίταις τὸν ἀνανδρότατον μᾶλλον ἑλέσ τρὶς ἀποθανεῖν ἢ τοιοῦτον βίον ζῶντα κα μάλιστα δὲ παρ' αὐτοῖς περιουσιάσαι λέγετα τὸν ὀνομαζόμενον Μινδυρίδην. [Exc. Vat. p. 9

19 Ὅτι Μινδυρίδης λέγεται περιουσιάσαι παρὰ Συβαρίταις. οὗτος γάρ, Κλεισθένο Σικυωνίων τυράννου νικήσαντος ἅρματι κα ξάντος παραγενέσθαι τοὺς προαιρουμένους τὴν αὐτοῦ θυγατέρα, δοκοῦσαν κάλλει δια ἀναχθῆναι λέγεται ἐκ Συβάρεως ἐν πεντηκ τοὺς ἐρέτας ἔχων ἰδίους οἰκέτας, ὧν εἶναι τ

2 ἁλιεῖς, τοὺς δὲ ὀρνιθοθήρας. παραγενόμε εἰς Σικυῶνα ταῖς κατὰ τὴν οὐσίαν παρασκε μόνον τοὺς ἀντιμνηστεύσαντας, ἀλλὰ καὶ ραννον αὐτὸν ὑπερᾶραι, καίπερ τῆς πόλεω πάσης συμφιλοτιμουμένης. ἐν δὲ τῷ μετὰ τ ξιν δείπνῳ προσιόντος τινός, ὅπως κατακλιθ αὐτόν, εἰπεῖν ὅτι κατὰ τὸ κήρυγμα πάρεστιν τῆς γυναικὸς ἢ μόνος κατακλιθησόμενος. [virt. et vit. p. 230 V. 550 W.]

20 Ὅτι Μιλησίων τρυφώντων φασὶ πρὸς αὐτο δημήσαντά τινα τῶν Συβαριτῶν, ἐπειδὴ πάλ τὴν πατρίδα παρεγενήθη, τά τε ἄλλα τοῖς π ἐξηγεῖσθαι καὶ δὴ φάσκειν κατὰ τὴν ἀπ μίαν πόλιν ἐλευθέραν ἑορακέναι τὴν τῶν Μι [Exc. Vat. p. 10.]

21 Ὅτι συνταξαμένων τῶν ἐπευνακτῶν τῷ Φ τότε ἥκειν πρὸς τὴν στάσιν κατὰ τὴν ἀγορά αὐτὸς ἐπὶ τὸ μέτωπον ἐφελκύσῃ τὴν κυνῆ τῶν ὅπλων· ἐμήνυσε δέ τις τὸ μέλλον γ

; ἐφόροις. τῶν δὲ πλείστων οἰομένων δεῖν ἀπο-ῖναι τὸν Φάλανθον, Ἀγαθιάδας ἐραστὴς αὐτοῦ ονῶς εἶπεν ὡς τοῦτο πράξαντες εἰς μεγίστην ;σιν ἐμβαλοῦσι τὴν Σπάρτην, ἐν ᾗ κρατήσαντες σιτελῆ ποιήσονται νίκην, καὶ σφαλέντες ἄρδην λέσουσι τὴν πατρίδα. συνεβούλευσεν οὖν τὸν 2
υκα ἀναγορεῦσαι τὴν κυνῆν ἐὰν ὡς ἔχει Φάλαν-:. οὗ γενομένου τοὺς μὲν παρθενίας ἀποστή-θαι τῆς ἐπιβολῆς καὶ πρὸς διάλυσιν ὁρμῆσαι. οἱ ἐπευνακταὶ θεωροὺς πέμψαντες εἰς Δελφοὺς ἐπη- 3
των εἰ δίδωσιν αὐτοῖς τὴν Σικυωνίαν. ἡ δ' ἔφη,

:αλόν τοι τὸ μεταξὺ Κορίνθου καὶ Σικυῶνος·
:λλ' οὐκ οἰκήσεις οὐδ' εἰ παγχάλκεος εἴης.
Σατύριον φράζου σὺ Τάραντός τ' ἀγλαὸν ὕδωρ
:αὶ λιμένα σκαιὸν καὶ ὅπου τράγος ἁλμυρὸν οἶδμα
:μφαγαπᾷ τέγγων ἄκρον πολιοῖο γενείου·
ἔνθα Τάραντα ποιοῦ ἐπὶ Σατυρίου βεβαῶτα.

ύσαντες δὲ ἠγνόουν· ἡ δὲ φανερώτερον ἔφη,

Σατύριόν τοι ἔδωκα Τάραντά τε πίονα δῆμον
ἰκῆσαι καὶ πῆματ' Ἰαπύγεσσι γενέσθαι.

:c. Vat. p. 10, 11.]

Ὅτι Ἱππομένης ὁ τῶν Ἀθηναίων ἄρχων, τῆς 22
γατρὸς αὐτοῦ φθαρείσης ὑπό τινος, τιμωρίαν ιβε παρ' αὐτῆς ἀνήκεστον καὶ παρηλλαγμένην· θ' ἵππου γὰρ αὐτὴν εἰς οἰκίσκον τινὰ συγκλεί-;, καὶ τὴν τροφὴν παρελόμενος ἐπί τινας ἡμέρας, άγκασε τὸ ζῷον διὰ τὴν ἔνδειαν ἀναλῶσαι τὸ σῶμα ; παραβληθείσης. [Exc. de virt. et vit. p. 230 V. 550 W.]

Ὅτι Ἀντίφημος καὶ Ἔντιμος οἱ Γέλαν κτίσαντες 23
ώτησαν τὴν Πυθίαν, καὶ ἔχρησε ταῦτα,

Ἔντιμ' ἠδὲ Κράτωνος ἀγακλέος υἷε δαΐφρον,
ἐλθόντες Σικελὴν * χθόνα ναίετον ἄμφω,

δειμάμενοι πτολίεθρον ὁμοῦ Κρητῶν Ῥοδίων τε
πὰρ προχοὰς ποταμοῖο Γέλα συνομώνυμον ἁγνοῦ.

2 Ὅτι οἱ ἐκ τῆς δεκάτης ἀνατεθέντες Χαλκιδεῖς ἦλθον χρησόμενοι περὶ ἀποικίας, καὶ ἀνεῖλε,

Ἀψία ᾗ ποταμῶν ἱερώτατος εἰς ἅλα πίπτει,
ἔνθ' εἴσω βάλλοντι τὸν ἄρσενα θῆλυς ὀπυίει,
ἔνθα πόλιν οἴκιζε, διδοῖ δέ σοι Αὔσονα χώραν.

οἱ δὲ κατὰ τὸν Ἀψίαν ποταμὸν εὑρόντες ἄμπελον περιπεπλεγμένην ἐρινεῷ τὸ λεγόμενον ἀρσενόθηλυν ἔκτισαν πόλιν.

3 Παραπορευόμενον μεγάλῃ τῇ φωνῇ λέγειν ἀντὶ θνητοῦ βίου δόξαν ἀθάνατον περιποιήσασθαι βούλεται τίς; ἐρεῖ * πρῶτος ἐπιδίδωμι τὸν ἐμαυτοῦ βίον εἰς τὴν κοινὴν ἀσφάλειαν.

4 Ὅτι τῶν εἰς ἀγρὸν πορευομένων τις ἐρωτήσας ἀπαντ... ἠρώτησε μή τι νεώτερον εἴη κατὰ τὴν πόλιν. καὶ ἐζημίωσαν αὐτὸν οἱ τὴν ἀρχὴν παρὰ Λοκροῖς ἔχοντες· τοσοῦτον ἦσαν περὶ τὸ δίκαιον ἠσχοληκότες. [Exc. Vat. p. 11, 12.]

24 Ὅτι Σικυωνίοις ἔχρησεν ἡ Πυθία ἑκατὸν ἔτη μαστιγονομηθήσεσθαι αὐτούς. ἐπερωτησάντων δὲ αὐτῶν τίς ὁ ταῦτα ποιήσων, πάλιν ἀπεκρίθη, ᾧ ἂν καταπλεύσαντες πρώτῳ γεγενημένον υἱὸν ἀκούσωσιν. ἐτύγχανε δὲ τοῖς θεωροῖς ἠκολουθηκὼς τῆς θυσίας ἕνεκα μάγειρος, ὃς ἐκαλεῖτο Ἀνδρέας * μισθοῦ τοῖς ἄρχουσι μαστιγοφορῶν ὑπηρέτει.

25 Ὅτι ἐπὶ Ὀστιλίου Τύλλου τοῦ Ῥωμαίων βασιλέως Ἀλβανοὶ τὴν αὔξησιν τῶν Ῥωμαίων ὑφορώμενοι, καὶ ταπεινῶσαι τούτους βουλόμενοι, προσεποιήσαντο ἐπὶ τῆς ἑαυτῶν χώρας γεγονέναι λῃστὰς Ῥωμαίους, καὶ ἔπεμψαν εἰς Ῥώμην πρεσβευτὰς τοὺς τὸ δίκαιον αἰτήσοντας, εἰ δὲ μὴ προσέχωσι, πόλεμον καταγγε-

οῦντας. Ὁστίλιος δὲ ὁ τῶν Ῥωμαίων βασιλεὺς 2
πυθόμενος ὡς ζητοῦσι πρόφασιν πολέμου, τοῖς μὲν
φίλοις παρήγγειλε τοὺς πρέσβεις δέξασθαι καὶ κα-
λεῖν ἐπὶ ξένια· αὐτὸς δὲ ἐκκλίνας τὴν πρὸς τού-
τους ἔντευξιν ἔπεμψεν εἰς Ἀλβανοὺς τὸ παραπλή-
σιον τοῖς ἐκείνων ποιήσοντας. τοῦτο δὲ συνετέλε- 3
σεν ἀρχαϊκῷ τινι προαχθεὶς ἔθει, διὰ τὸ τοὺς πα-
λαιοὺς μηδὲν οὕτω σπουδάζειν ὡς τὸ δικαίους ἐνί-
στασθαι πολέμους· εὐλαβεῖτο γὰρ μὴ τοὺς αἰτίους
τῆς λῃστείας οὔθ' εὑρεῖν δυνάμενος οὔτε παραδι-
δοὺς τοῖς ἐξαιτοῦσι δόξῃ πόλεμον ἄδικον ἐπαναι-
ρεῖσθαι. εὐτυχούντων δὲ πρότερον τῶν εἰς Ἄλβαν 4
πεμφθέντων τὸ μὴ λαμβάνειν τὸ δίκαιον, εἰς ἡμέ
ραν τριακοστὴν πόλεμον κατήγγειλαν. ὃν * οἱ μὲν
τῶν Ἀλβανῶν πρεσβευταὶ κατὰ τὴν ἐξαίτησιν ἀπό-
κρισιν ἔλαβον ὅτι πρότερον ἐκείνων οὐ διδόντων
τὸ δίκαιον οἱ Ῥωμαῖοι πόλεμον αὐτοῖς κατηγγελκό-
τες εἴησαν· οἱ δὲ δῆμοι πρὸς ἀλλήλους ἐπιγαμίας
ἔχοντες καὶ φιλίαν, ἀπὸ ταύτης τῆς αἰτίας εἰς δια-
φορὰν κατέστησαν. [Exc. de legat. p. 313 U., 618, 619 W.]

Τὸ πρότερον τὸ γένος τῶν Ῥωμαίων τῶν Λατίνων 26
οὐχὶ συνῆπτε πόλεμον ἀκηρυκτεὶ πρὸς ἔθνος,
ἀλλὰ τῇ χώρᾳ πρότερον ἔθνους τοῦ πολεμίου
δόρυ σημεῖον ἔρριπτεν, ἔχθρας ἀρχὴν σημαῖνον.
ἔπειτα δὲ κατήρχετο πολέμου πρὸς τὸ ἔθνος.
τοῦτό φησι Διόδωρος. [Tzetz. Hist. 5, 15.]

Ὅτι οἱ Σπαρτιᾶται ὑπὸ Μεσσηνίων ἡττηθέντες 27
εἰς Δελφοὺς πέμψαντες ἠρώτων περὶ πολέμου.
ἔχρησε δὲ αὐτοῖς παρὰ Ἀθηναίων λαβεῖν ἡγεμόνα.

Ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι προτραπέντες ὑπὸ Τυρ- 2
ταίου οὕτω προθύμως εἶχον πρὸς παράταξιν, ὥστε
μέλλοντες παρατάττεσθαι τὰ ὀνόματα σφῶν αὐτῶν

ἐγράψαντο εἰς σκυταλίδα καὶ ἐξῆψαν ἐκ τῆς χ
ἵνα τελευτῶντες μὴ ἀγνοῶνται ὑπὸ τῶν οἰκείω
οὕτω παρέστησαν ταῖς ψυχαῖς ἕτοιμοι πρὸς τ
νίκης ἀποτυγχάνοντες ἑτοίμως ἐπιδέχεσθαι τὸ
τιμον θάνατον. [Exc. Vat. p. 12.]

Κιθαρῳδὸς ὁ Τέρπανδρος τῷ γένει Μηθυμν
στασιασάντων δέ ποτε τῶν Λακεδαιμονίων,
χρησμὸς αὐτοῖς ἐξέπεσε πάλιν φιλιωθῆναι,
ἂν ἐκ Μηθύμνης Τέρπανδρος ἐκείνοις κιθα
καὶ δή τι μέλος Τέρπανδρος ἐντέχνως κιθα
αὐτοὺς πάλιν συνήρμοσε, Διόδωρος ὥς γρά
τῆς ἁρμονίας τῇ ᾠδῇ. καὶ γὰρ μετατραπέντε
ἀλλήλους περιέβαλλον, ἠσπάζοντο δακρύοις.
[Tzetz. Hist. 1, 16.]

29 Ὅτι Ἀριστοτέλης ὁ καὶ Βάττος κτίσαι βουλ
νος Κυρήνην ἔλαβε χρησμὸν οὕτως,

Βάττ', ἐπὶ φωνὴν ἦλθες· ἄναξ δέ σε Φοῖβος Ἀπό
εἰς Λιβύην πέμπει καλλιστέφανον Κυρήνης
εὐρείης ἄρχειν καὶ ἔχειν βασιληίδα τιμήν.
ἔνθα σε βάρβαροι ἄνδρες, ἐπὰν Λιβύης ἐπι
βαιτοφόροι ἐπίασι· σὺ δ' εὐχόμενος Κρονίω
Παλλάδι τ' ἐγρεμάχῃ γλαυκώπιδι καὶ Διὸς
Φοίβῳ ἀκερσεκόμῃ νίκην ὑποχείριον ἕξεις,
καὶ μάκαρος Λιβύης καλλιστεφάνου βασιλεύ
αὐτὸς καὶ γένος ὑμόν· ἄγει δέ σε Φοῖβος Ἀπόλ

2 Ταῖς γὰρ εὐημερίαις φυσικῶς ἀντικαθήμεν
φθόνος καθαιρεῖ τοὺς ταῖς δόξαις πρωτεύο
[Exc. Vat. p. 13.]

30 Ὅτι Ἀρκεσίλαος ὁ τῶν Κυρηναίων βασιλεὺς
νοπαθήσας ἐπὶ ταῖς συμφοραῖς ἐπηρώτα εἰς

ούς. ἔχρησε δὲ [ὁ θεὸς] ὅτι θεῶν ἐστι μῆνις· ὺς γὰρ ὕστερον βασιλεῖς οὐχ ὁμοίως ἄρχειν τῷ ρώτῳ Βάττῳ. ἐκεῖνον μὲν γὰρ αὐτῇ τῇ προσηγο-ίᾳ τοῦ βασιλέως ἀρκούμενον ἐπιεικῶς ἄρξαι καὶ ημοτικῶς, καὶ τὸ μέγιστον τηροῦντα τὰς πρὸς τοὺς εοὺς τιμάς· τοὺς δὲ ὕστερον ἀεὶ τυραννικώτερον υναστεύοντας ἐξιδιοποιήσασθαι μὲν τὰς δημοσίας ροσόδους, ὀλιγωρῆσαι δὲ τῆς πρὸς τὸ θεῖον εὐ-εβείας.

Ὅτι τῆς τῶν Κυρηναίων στάσεως διαιτητὴς ἐγέ- 2
ετο Δημῶναξ Μαντινεύς, συνέσει καὶ δικαιοσύνῃ οκῶν διαφέρειν. οὗτος οὖν πλεύσας εἰς Κυρήνην αὶ παρὰ πάντων λαβὼν τὴν ἐπιτροπήν, διέλυσε ὰς πόλεις ἐπὶ τούτοις. [Exc. de virt. et vit. p. 233 550, 551 W.]

Ὅτι Λεύκιος Ταρκύνιος ὁ τῶν Ῥωμαίων βασι- 31
εὺς σπουδαίας ἔτυχεν ἀγωγῆς, καὶ γενόμενος ζη-ωτὴς παιδείας οὐ μετρίως δι' ἀρετὴν ἐθαυμάζετο. νδρωθεὶς γὰρ συνεστάθη τῷ βασιλεῖ τῶν Ῥωμαίων Ἄγκῳ Μαρκίῳ, καὶ φίλος αὐτοῦ μέγιστος ἐγένετο, αὶ πολλὰ τῶν κατὰ τὴν βασιλείαν συνδιῴκει τῷ ασιλεῖ. καὶ μεγαλόπλουτος ὢν πολλοῖς τῶν ἀπό-ων ἐβοήθει χρήματα διδούς, καὶ πᾶσι προσφιλῶς μιλῶν ἄμεμπτος ἦν καὶ ἔνδοξος ἐπὶ σοφίᾳ. [Ibid.]

Ὅτι οἱ Λοκροὶ ἔπεμψαν εἰς Σπάρτην περὶ συμ- 32
αχίας δεόμενοι. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι τὸ μέγεθος ῆς Κροτωνιατῶν δυνάμεως ἀκούοντες, ὥσπερ ἀφο-ιούμενοι καὶ μόνως ἂν οὕτω σωθέντων Λοκρῶν, πεκρίθησαν αὐτοῖς συμμάχους διδόναι τοὺς Τυν-αρίδας. οἱ δὲ πρέσβεις εἴτε προνοίᾳ θεοῦ εἴτε τὸ 2
ηθὲν οἰωνισάμενοι προσεδέξαντο τὴν βοήθειαν παρ' ὐτῶν καὶ καλλιερήσαντες ἔστρωσαν τοῖς Διοσκό-

ροις κλίνην ἐπὶ τῆς νηὸς καὶ ἀπέπλευσαν ἐπὶ τὴν πατρίδα.

3 Ποταπὰς δὲ ψυχὰς ἕξειν τοὺς συνηκολουθηκότας πατέρας, ὅταν ὁρῶντες τοὺς ἑαυτῶν υἱοὺς ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἀρρήτῳ συμφορᾷ περιπίπτοντας μὴ δύνωνται βοηθεῖν, ἀλλὰ τὰς ἑαυτῶν πολιὰς σπαράττοντες πρὸς κωφὴν ὀδύρωνται τύχην; [Exc. Vat. p. 13, 14.]

FRAGMENTA LIBRI IX.

Ἦν δὲ πατρὸς μὲν Ἐξηκεστίδου, τὸ γένος ἐκ 1 αμῖνος τῆς Ἀττικῆς, σοφίᾳ δὲ καὶ παιδείᾳ πάν- τοὺς καθ' ἑαυτὸν ὑπερβεβηκώς. φύσει δὲ πρὸς ὴν τῶν ἄλλων πολὺ διαφέρων ἐζήλωσεν ἀγω- ἐπαινουμένην· πᾶσι γὰρ τοῖς μαθήμασι πολὺν ον ἐνδιατρίψας ἀθλητὴς ἐγένετο πάσης ἀρετῆς. μὲν γὰρ τὴν τοῦ παιδὸς ἡλικίαν παιδευταῖς 2 σατο τοῖς ἀρίστοις, ἀνδρωθεὶς δὲ συνδιέτριψε μεγίστην ἔχουσι δύναμιν ἐπὶ φιλοσοφίᾳ. διὸ τούτοις ὁμιλῶν καὶ συνδιατρίβων ὠνομάσθη μὲν τῶν ἑπτὰ σοφῶν καὶ τὸ πρωτεῖον τῆς συν- ς οὐ μόνον παρὰ τούτοις τοῖς ἀνδράσιν, ἀλλὰ παρὰ πᾶσι τοῖς θαυμαζομένοις ἀπηνέγκατο.

Ὅτι ὁ αὐτὸς Σόλων, ἐν τῇ νομοθεσίᾳ μεγάλην 3 ν περιποιησάμενος, ἐν ταῖς ἰδιωτικαῖς ὁμιλίαις ἀποκρίσεσιν, ἔτι δὲ συμβουλίαις, θαυμαστὸς χανε διὰ τὴν ἐν παιδείᾳ προκοπήν.

Ὅτι ὁ αὐτὸς Σόλων, τὴν ὅλην ἀγωγὴν τῆς πό- 4 ἐχούσης Ἰωνικήν, καὶ διὰ τὴν τρυφὴν καὶ τὴν ώνην ἐκτεθηλυμμένων τῶν ἀνθρώπων, μετέθηκε υνηθείᾳ πρὸς ἀρετὴν καὶ ζῆλον τῶν ἀρρενω- πράξεων. διὸ τῇ τούτου νομοθεσίᾳ καθοπλι-

σθέντες τὰς ψυχὰς Ἁρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων κα-
ταλύειν ἐπεχείρησαν τὴν τῶν Πεισιστρατιδῶν ἀρχήν.
[Exc. de virt. et vit. p. 233, 234 V. 551 W.]
2 Ὅτι Κροῖσος ὁ Λυδῶν βασιλεὺς μεγάλας κεκτη-
μένος δυνάμεις καὶ πολὺν ἐκ παρασκευῆς σεσωρευ-
κὼς ἄργυρόν τε καὶ χρυσόν, μετεπέμπετο τῶν Ἑλ-
λήνων τοὺς σοφωτάτους, καὶ συνδιατρίβων αὐτοῖς
μετὰ πολλῶν δώρων ἐξέπεμψε καὶ αὐτὸς πρὸς ἀρετὴν
ὠφελεῖτο πολλά. ποτὲ δὲ τούτων Σόλωνα μεταπεμ-
ψάμενος καὶ τὰς δυνάμεις καὶ τὸν πλοῦτον ἐπιδει-
ξάμενος, ἠρώτησεν εἴ τις ἕτερος αὐτῷ δοκεῖ μακα-
2 ριώτερος εἶναι. ὁ δὲ Σόλων τῇ συνήθει τοῖς φιλο-
σόφοις χρησάμενος παρρησίᾳ ἔφη μηδένα τῶν ζών-
των εἶναι μακάριον· τὸν γὰρ ἐπ' εὐδαιμονίᾳ πε-
φρονηματισμένον καὶ δοκοῦντα τὴν τύχην ἔχειν
συνεργὸν μὴ γινώσκειν εἰ διαμενεῖ μετ' αὐτοῦ μέ-
χρι τῆς ἐσχάτης. σκοπεῖν οὖν ἔφησε δεῖν τὴν τοῦ
βίου τελευτὴν καὶ τὸν διευτυχήσαντα τότε προση-
3 κόντως λέγειν μακάριον. ὁ δὲ Κροῖσος ὕστερον γε-
νόμενος αἰχμάλωτος ὑπὸ Κύρου καὶ μέλλων ἐπὶ με-
γάλῃ πυρᾷ κατακάεσθαι, τῆς Σόλωνος ἀποφάσεως
ἐμνημόνευσεν. διὸ καὶ τοῦ πυρὸς ἤδη περιφλέ-
4 γοντος ἀνεβόα συνεχῶς τὸ τοῦ Σόλωνος ὄνομα. ὁ
δὲ Κῦρος προσπέμψας τοὺς πευσομένους τίς ἡ συν-
εχὴς ἐστι τοῦ Σόλωνος ὀνομασία, μαθὼν τἀληθὲς
μετέπεσε τοῖς λογισμοῖς καὶ νομίσας τὴν ἀπόκρισιν
τοῦ Σόλωνος ἀληθινὴν εἶναι τῆς μὲν ὑπερηφανίας
ἀπανίστατο, τὴν δὲ πυρὰν κατασβέσας ἔσωσε τὸν
Κροῖσον καὶ τὸ λοιπὸν ἕνα τῶν φίλων κατηρίθμησεν.
5 Ὅτι ὁ Σόλων ἡγεῖτο τοὺς μὲν πύκτας καὶ στα-
διεῖς καὶ τοὺς ἄλλους ἀθλητὰς μηδὲν ἀξιόλογον
συμβάλλεσθαι ταῖς πόλεσι πρὸς σωτηρίαν, τοὺς δὲ

ει καὶ ἀρετῇ διαφέροντας μόνους δύνασθαι
ρίδας ἐν τοῖς κινδύνοις διαφυλάττειν.
περὶ τοῦ χρυσοῦ τρίποδος ἀμφισβητήσεως
ἡ Πυθία ἔχρησεν οὕτως·

ε Μιλήτου, τρίποδος πέρι Φοῖβον ἐρωτᾷς; 3
οφίᾳ πρῶτος πάντων, τούτου τρίποδ᾽ αὐδῶ.

ασιν ἄλλως ὅτι πολέμου γενομένου τοῖς Ἴωσι 2
λλήλους, καὶ τοῦ τρίποδος παρὰ σαγηνέων
έντος, ἐπερωτῆσαι τὸν θεὸν περὶ τῆς κατα-
τοῦ πολέμου. ἡ δὲ ἔφη,

τε μὴ λήξῃ πόλεμος Μερόπων καὶ Ἰώνων,
τρίποδα χρύσειον, ὃν Ἥφαιστος κάμε τεύχων,
ίσσου πέμψητε, καὶ ἐς δόμον ἀνδρὸς ἵκηται
φίᾳ τά τ᾽ ἐόντα τά τ᾽ ἐσσόμενα προδέδορκεν.

οἱ Μιλήσιοι ἀκολουθῆσαι βουλόμενοι τῷ 3 Θάλητι τῷ Μιλησίῳ τῶν ἑπτὰ σοφῶν τὸ ον ἐβούλοντο δοῦναι· τὸν δ᾽ εἰπεῖν ὡς οὐκ ντων σοφώτερος. τούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ καὶ λων τῶν ἑπτὰ σοφῶν ἀποποιησαμένων τὸν Σόλωνι δίδοσθαι δοκοῦντι πάντας ἀνθρώ- περβεβλῆσθαι σοφίᾳ τε καὶ συνέσει. τὸν δὲ λεῦσαι τοῦτον ἀναθεῖναι Ἀπόλλωνι· τοῦτον αι σοφώτερον πάντων.

ὁ αὐτὸς πρὸς τῇ τοῦ βίου καταστροφῇ ὁρῶν 4 ρατον πρὸς χάριν [λόγοις] τὰ πλήθη δημα- τα καὶ πρὸς τυραννίδα παρορμῶντα, τὸ μὲν λόγοις ἐπεχείρησεν ἀποτρέπειν ταύτης τῆς ς· οὐ προσέχοντος δὲ αὐτοῦ προῆλθεν εἰς ρὰν μετὰ τῆς πανοπλίας παντελῶς ἤδη γε- ς. συνδραμόντος δὲ τοῦ πλήθους πρὸς αὐ- 2
τὸ παράδοξον, παρεκάλει τοὺς πολίτας ἀνα-

λαβεῖν τὰ ὅπλα καὶ παραχρῆμα καταλύειν τὸ ραννον· οὐδενὸς δὲ αὐτῷ προσέχοντος, καὶ πα αὐτοῦ μανίαν καταγινωσκόντων, τινῶν δὲ πα ρᾶν αὐτὸν ἀποφαινομένων, ὁ μὲν Πεισίστρατο τινὰς δορυφόρους περιαγόμενος προσῆλθε τῷ λωνι καὶ ἐπύθετο τίνι θαρρῶν τὴν τυραννίδα λύειν αὐτοῦ βούλεται, τοῦ δὲ εἰπόντος ὅτι τῷ θαυμάσας τὴν φρόνησιν αὐτοῦ οὐδὲν αὐτὸν ἠδίκ

5 *Ὅτι τὸν παρανόμοις καὶ ἀδίκοις πράξεσιν βαλόμενον οὐκ ἂν προσηκόντως σοφὸν νομίζε*

2 *Ὅτι φασὶν Ἀνάχαρσιν τὸν Σκύθην φρονι ἐπὶ σοφίᾳ μέγα παραγενέσθαι Πυθῶδε καὶ ἐπ τῆσαι τίς ἐστιν αὐτοῦ τῶν Ἑλλήνων σοφώτερος εἰπεῖν,*

Οἰταῖόν τινά φασι Μύσωνα
σοῦ μᾶλλον πραπίδεσσιν ἀρηρότα πευκαλίμ

ὅστις ἦν Μαλιεὺς καὶ ᾤκει τὴν Οἴτην εἰς κ Χηνὰς καλουμένην. [Exc. Vat. p. 14—16.]

6 *Ὅτι Μύσων τις ἦν Μαλιεύς, ὃς ᾤκει ἐν κώμ νὰς καλουμένῃ, τὸν ἅπαντα χρόνον ἐν ἀγρῷ τρίβων καὶ ὑπὸ τῶν πολλῶν ἀγνοούμενος· ὃ τεισῆξαν εἰς τοὺς ἑπτὰ σοφούς, ἐκκρίναντες τὸ ρίανδρον τὸν Κορίνθιον διὰ τὸ τύραννον γε ναι πικρόν.* [Exc. de virt. et vit. p. 234 V. 551, 55

7 *Ὅτι ὁ Σόλων πολυπραγμονήσας τὸν τόπ ᾧ διέτριβε Μύσων, κατέλαβεν αὐτὸν ἐπὶ τῆς πρὸς ἄροτρον προσβαλόντα ἐχέτλην, καὶ πειρ τοῦ ἀνδρὸς ἔφη, Οὐχ ὥρα νῦν ἀρότρου, ὦ Μ καὶ οὗτος, Οὐ χρῆσθαι, εἶπεν, ἀλλ' ἐπισκευ* [Exc. Vat. p. 17.]

8 *Ὅτι Χίλων τῷ λόγῳ σύμφωνον ἔσχε τὸν ὅπερ σπανίως εὕροι τις ἂν γινόμενον. τῶν*

’ ἡμᾶς φιλοσόφων τοὺς πλείστους ἰδεῖν ἔστι
ντας μὲν τὰ κάλλιστα, πράττοντας δὲ τὰ χεί-
α, καὶ τὴν ἐν ταῖς ἀπαγγελίαις αὐτῶν σεμνό-
α καὶ σύνεσιν διὰ τῆς πείρας ἐλεγχομένην. ὁ δὲ
ων χωρὶς τῆς κατὰ τὸν βίον ἐν ἅπασι τοῖς πρατ-
ένοις ἀρετῆς πολλὰ διενοήθη καὶ ἀπεφθέγξατο
μης ἄξια. [Exc. de virt. et vit. p. 234 V. 552 W.]
Ὅτι Χίλων ἀφικόμενος εἰς Δελφοὺς καὶ καθά- 9
ἀπαρχὰς ποιούμενος τῷ θεῷ τῆς ἰδίας συνέ-
ς ἐπέγραψεν ἐπί τινα κίονα τρία ταῦτα, Γνῶθι
υτόν, καὶ Μηδὲν ἄγαν, καὶ τρίτον Ἐγγύα, πάρα
ἄτα. τούτων ἕκαστον ὑπάρχον βραχὺ καὶ Λα-
νικὸν μεγάλην ἔχει τὴν ἀναθεώρησιν. τὸ γὰρ 2
ῶθι σαυτὸν παραγγέλλει παιδευθῆναι καὶ φρό-
ιον γενέσθαι· οὕτω γὰρ ἄν τις ἑαυτὸν γνοίη· ἢ
οἱ ἄμοιροι παιδείας καὶ ἀλόγιστοι κατὰ τὸ πλεῖ-
ν ἑαυτοὺς συνετωτάτους ὑπειλήφασιν, ἥπερ ἐστὶ
ν ἀμαθιῶν ἀμαθεστάτη κατὰ τὸν Πλάτωνα, ἢ
τοὺς πονηροὺς ἐπιεικεῖς ἡγοῦνται, τοὺς δὲ χρη-
ὺς ἀνάπαλιν φαύλους· μόνως γὰρ ἄν τις οὕτως
τὸν γνοίη καὶ ἕτερον, τυχὼν παιδείας καὶ συνέ-
ς περιττοτέρας. τὸ δὲ Μηδὲν ἄγαν μετριάζειν 3
πᾶσι καὶ μηδὲ περὶ ἑνὸς τῶν ἀνθρωπίνων τε-
ς διορίζεσθαι, ὡς Ἐπιδάμνιοι. οὗτοι γὰρ τὸν
ρίαν οἰκοῦντες καὶ πρὸς ἀλλήλους διαφερόμενοι,
δρους διαπύρους καταποντίσαντες ἐν μέσῳ τῷ
λάγει διωμόσαντο μὴ σπείσεσθαι τὴν πρὸς ἀλλή-
υς ἔχθραν πρότερον ἕως ἂν οὗτοι θερμοὶ ἀνενε-
ῶσιν. οὕτω δὲ σκληρῶς ὀμόσαντες καὶ τὸ Μη- 4
ν ἄγαν οὐκ ἐπινοήσαντες ὕστερον ὑπὸ τῶν πραγ-
των ἀναγκαζόμενοι διελύσαντο τὴν ἔχθραν, ἐά-
ντες τοὺς μύδρους ψυχροὺς ἐν τῷ βυθῷ. τὸ δὲ

Ἐγγύα, πάρα δ' ἄτα, τινὲς ὑπέλαβον γάμον ἀπαγορεύειν· τὴν γὰρ τοῦ γάμου σύνθεσιν παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν Ἑλλήνων ἐγγύην ὀνομάζεσθαι, καὶ βεβαιωτὴς ὁ κοινὸς βίος, ἐν ᾧ πλεῖσται καὶ μέγισται γίνονται συμφοραὶ διὰ τὰς γυναῖκας. ἔνιοι δέ φασιν ἀνάξιον εἶναι Χίλωνος διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἀναιρουμένου τοῦ γάμου διαμένειν τὸν βίον, τὴν δὲ ἄτην ἀποφαίνονται ἐγγύαις ταῖς ἐπὶ τῶν συμβολαίων καὶ ταῖς ὑπὲρ τῶν ἄλλων διομολογήσεσι περὶ χρημάτων. καὶ Εὐριπίδης,

οὐκ ἐγγυῶμαι· ζημία φιλέγγυον
σκοπεῖν· τὰ Πυθοῖ δ' οὐκ ἐᾷ με γράμματα.

[Exc. Vat. p. 17, 18.]

10 Ἔνιοι δέ φασι μὴ Χίλωνος εἶναι μηδὲ πολιτικὸν τὸ μηδενὶ τῶν φίλων ἐν ταῖς τοιαύταις χρείαις ἐπαρκεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον τὰς καταβεβαιώσεις ἀπαγορεύειν καὶ τὸ κατατεταμένως ἐγγυᾶσθαί τι καὶ διορίζεσθαι τῶν ἀνθρωπίνων, ὡς ποιῆσαι τοὺς Ἕλλη-
2 νας ὅτε κατηγωνίσαντο τὸν Ξέρξην. ὤμοσαν γὰρ ἐν Πλαταιαῖς παραδώσειν παίδων παισὶ τὴν πρὸς τοὺς Πέρσας ἔχθραν, ἕως ἂν οἱ ποταμοὶ ῥέωσιν εἰς τὴν θάλατταν καὶ γένος ἀνθρώπων ᾖ καὶ γῆ καρποὺς φέρῃ· τὸ δὲ τῆς τύχης εὐμετάπτωτον βεβαίως ἐγγυώμενοι μετά τινα χρόνον ἐπρεσβεύοντο πρὸς Ἀρταξέρξην τὸν υἱὸν Ξέρξου περὶ φιλίας καὶ συμμαχίας.

3 Ὅτι ὁ Χίλωνος λόγος βραχὺς ὢν ὅλην περιείληφε τὴν πρὸς τὸν ἄριστον βίον ὑποθήκην, ὡς καὶ τῶν ἐν Δελφοῖς ἀναθημάτων βελτίω ταῦτα τὰ ἀποφθέγματα. αἱ μὲν γὰρ χρυσαῖ Κροίσου πλίνθοι καὶ τὰ ἄλλα κατασκευάσματα ἠφανίσθη καὶ μεγάλας ἀφορμὰς παρέσχε τοῖς ἀσεβεῖν εἰς τὸ ἱερὸν ἑλο-

μένοις, αἱ δὲ γνῶμαι τὸν ἅπαντα χρόνον σώζονται ἐν ταῖς τῶν πεπαιδευμένων ψυχαῖς τεθησαυρισμέναι καὶ κάλλιστον ἔχουσαι θησαυρόν, πρὸς ὃν οὔτε Φωκεῖς οὔτε Γαλάται προσενεγκεῖν τὰς χεῖρας ἂν σπουδάσειαν.

Ὅτι Πιττακὸς ὁ Μυτιληναῖος οὐ μόνον ἐν σο- 11
φίᾳ θαυμαστὸς ἦν, ἀλλὰ καὶ πολίτης ἐγένετο τοιοῦτος οἷον ἕτερον οὐκ ἤνεγκεν ἡ νῆσος, δοκῶ δ' οὐδ' ἂν ὕστερον ἐνέγκαι, μέχρι ἂν τὸν οἶνον φέρῃ πλείω τε καὶ ἡδίω. νομοθέτης τε γὰρ ἀγαθὸς ὑπῆρχε κἀν τοῖς κατὰ μέρος πρὸς τοὺς πολίτας κοινὸς καὶ φιλάνθρωπος, καὶ τὴν πατρίδα τριῶν τῶν μεγίστων συμφορῶν ἀπέλυσε, τυραννίδος, στάσεως, πολέμου.

Ὅτι Πιττακὸς βαθὺς ἦν καὶ ἥμερος καὶ τὴν πα- 2
ραίτησιν ἔχων αὐτὸς ἐν αὑτῷ. διὸ δὴ πᾶσιν ἐδόκει τέλειος ἀνὴρ εἶναι πρὸς πᾶσαν ἀρετὴν ὁμολογουμένως· κατὰ μὲν γὰρ τὴν νομοθεσίαν ἐφαίνετο πολιτικὸς καὶ φρόνιμος, κατὰ δὲ τὴν πίστιν δίκαιος, κατὰ δὲ τὴν ἐν τοῖς ὅπλοις ὑπεροχὴν ἀνδρεῖος, κατὰ δὲ τὴν πρὸς τὸ κέρδος μεγαλοψυχίαν ἀφιλάργυρος. [Exc. de virt. et vit. p. 234, 237 V. 552 W.]

Ὅτι τῶν Μυτιληναίων διδόντων τῷ Πιττακῷ 12
τῆς χώρας ὑπὲρ ἧς ἐμονομάχησε τὴν ἡμίσειαν οὐκ ἐδέξατο, συνέταξε δὲ ἑκάστῳ κληρῶσαι τὸ ἴσον, ἐπιφθεγξάμενος ὡς τὸ ἴσον ἐστὶ τοῦ πλείονος πλέον. μετρῶν γὰρ ἐπιεικείᾳ τὸ πλέον, οὐ κέρδει, σοφῶς ἐγίνωσκεν· ἐπὶ μὲν γὰρ ἰσότητι δόξαν καὶ ἀσφάλειαν ἀκολουθήσειν, τῇ δὲ πλεονεξίᾳ βλασφημίαν καὶ φόβον, δι' ὧν ταχέως ἂν αὐτοῦ τὴν δωρεὰν ἀφείλοντο.

Ὅτι σύμφωνα τούτοις ἔπραξε καὶ πρὸς Κροῖσον 2

διδόντα τῶν ἐκ τοῦ γαζοφυλακείου χρημάτων λαβεῖν ὁπόσα βούλοιτο. καὶ γὰρ τότε τὴν δωρεὰν οὐ προσδεξάμενόν φασιν εἰπεῖν καὶ νῦν ἔχειν ὧν ἤθελε διπλάσια. θαυμάσαντος δὲ τοῦ Κροίσου τὴν ἀφιλαργυρίαν καὶ περὶ τῆς ἀποκρίσεως ἐπερωτήσαντος, εἰπεῖν ὡς τελευτήσαντος ἄπαιδος ἀδελφοῦ κεκληρονομηκὼς οὐσίαν εἴη τὴν ἴσην ἧπερ εἶχεν, ἣν οὐχ ἡδέως προσειληφέναι.

3 Ὅτι καὶ τὸν ποιητὴν Ἀλκαῖον, ἐχθρότατον αὐτοῦ γεγενημένον καὶ διὰ τῶν ποιημάτων πικρότατα λελοιδορηκότα, λαβὼν ὑποχείριον ἀφῆκεν, ἐπιφθεγξάμενος ὡς συγγνώμη τιμωρίας αἱρετωτέρα. [Exc. Vat. p. 19.]

13 Ὅτι φασὶν οἱ Πριηνεῖς ὡς Μεσσηνίας τὸ γένος ἐπισήμους παρθένους λυτρωσάμενος ὁ Βίας παρὰ λῃστῶν ἦγεν ὡς ἰδίας θυγατέρας ἐντίμως. μετὰ δέ τινας χρόνους παραγενομένων τῶν συγγενῶν κατὰ ζήτησιν, ἀπέδωκεν αὐτὰς οὔτε τροφεῖα πραξάμενος οὔτε λύτρα, τοὐναντίον δὲ τῶν ἰδίων πολλὰ δωρησάμενος. εἶχον οὖν πρὸς αὐτὸν αἱ κόραι πατρικὴν εὔνοιαν διά τε τὴν συντροφίαν καὶ τὸ μέγεθος τῆς εὐεργεσίας, ὥστε καὶ χωρισθεῖσαι μετὰ τῶν ἰδίων εἰς τὴν πατρίδα τῆς ὑπερορίου χάριτος οὐκ ἐπελάθοντο.

2 Ὅτι σαγηνεῖς Μεσσήνιοι κατὰ τὸν βόλον ἕτερον μὲν οὐδὲν ἀνείλκυσαν, χαλκοῦν δὲ τρίποδα μόνον ἐπιγραφὴν ἔχοντα Τῷ σοφωτάτῳ. ἀναχθέντος δὲ τοῦ κατασκευάσματος δοθῆναι τῷ Βίαντι.

3 Ὅτι Βίας ἦν δεινότατος καὶ τῷ λόγῳ πρωτεύων τῶν καθ' ἑαυτόν. κατεχρήσατο δὲ τῇ τοῦ λέγειν δυνάμει πολλοῖς ἀνάπαλιν· οὐ γὰρ εἰς μισθαρνίαν οὐδὲ εἰς προσόδους, ἀλλ' εἰς τὴν τῶν ἀδικουμένων

κατετίθετο βοήθειαν. ὅπερ ἂν σπανιώτατα ἄν τις εὕροι. [Exc. de virt. et vit. p. 237 V. 552 W.]

Ὅτι μέγα ἐστὶν οὐ τὸ δύναμιν ὅτου δήποτε σχεῖν, 14
ἀλλὰ τὸ ταύτῃ δεόντως χρῆσθαι. ἐπεὶ τί ὄφελος Μίλωνι τῷ Κροτωνιάτῃ τὸ μέγεθος τῆς περὶ τὸ σῶμα ῥώμης;

Ὅτι Πολυδάμας ὁ Θετταλὸς ὑπὸ τῆς πέτρας διαρ- 2
ραγεὶς πᾶσιν ἐποίησε φανερὸν ὡς ἐπισφαλές ἐστιν ἰσχὺν μεγάλην ἔχειν, νοῦν δὲ μικρόν. [Exc. Vat. p. 20.]

Ὁ Πολυδάμας οὗτος ἦν ἐκ πόλεως Σκοτούσης, 15
γυμναῖς χερσὶ μὲν λέοντας ὡς ἄρνας διαφθείρων,
πτεροῖς ποσὶ δ' ὑπερνικῶν ἅρματα ταχυδρόμα,
τῇ δὲ χειρί τι σπήλαιον ἀντήρεισε συμπῖπτον.
ὁ Σικελὸς Διόδωρος γράφει τὴν ἱστορίαν.

[Tzetz. Hist. 2, 38. Conf. idem 4, 509, ubi πεζοῖς pro πτεροῖς.

Ὅτι τῶν Κιρραίων πολιορκουμένων πολὺν ἤδη 16
χρόνον διὰ τὸ τὸ χρηστήριον ἐπιχειρεῖν συλᾶν, τινὲς μὲν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰς πατρίδας ἐπανῆλθον, οἱ δὲ ἐπερωτήσαντες τὴν Πυθίαν ἔλαβον χρησμὸν οὕτως,

οὐ πρὶν τῆσδε πόληος ἐρείψετε πύργον ἑλόντες,
πρίν κεν ἐμῷ τεμένει κυανώπιδος Ἀμφιτρίτης
κῦμα ποτικλύζῃ κελαδοῦν ἱερῇσιν ἐπ' ἀκταῖς.

[Exc. Vat. p. 20.]

Ἰστέον ὅτι ὁ μὲν Σόλων ἐγένετο ἐπὶ τῶν χρό- 17
νων τῶν τυράννων ἐν ταῖς Ἀθήναις πρὸ τῶν Περσικῶν χρόνων, ὁ δὲ Δράκων πρὸ αὐτοῦ ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα ἔτεσιν, ὥς φησιν ὁ Διόδωρος. [Ulpian. ad Demosthen. C. Timocr. p. 243, B.]

18 *Διόδωρος γοῦν ἐν δευτέρᾳ Βιβλιοθηκῶν φησι Σόλωνα ἐν Αἰγύπτῳ μαθόντα νόμον Ἀθηναίοις γράψαι τοιοῦτον ὥστε εἰς τρεῖς μοίρας τὴν πολιτείαν διατάττεσθαι, εἰς εὐπατρίδας, οἳ περὶ σοφίαν καὶ λόγους ἐσχόλαζον, δευτέραν δὲ τὴν γεωργικὴν ἅμα καὶ πρόμαχον, τρίτην τὴν βάναυσον καὶ τεχνουργόν, τὴν δὲ μετὰ ταύτας ἄτιμον, ἐξ ἧς οἱ δῆθεν χρειωδέστεροι ἐν τοῖς γεωργικοῖς ἅμα καὶ μαχίμοις προσήδρευον, δουλεύοντες αὐτοῖς καὶ τὸ πολεμεῖν καὶ γεωργεῖν διδασκόμενοι.* [Io. Laurentius De magistr. I, 47. Nisi est ex 1, 28, ubi tamen nulla est mentio Solonis.]

19 *Ὅτι Περίλαος ὁ ἀνδριαντοποιὸς Φαλάριδι τῷ τυράννῳ κατασκευάσας βοῦς χαλκοῦς πρὸς τιμωρίαν τῶν ὁμοφύλων αὐτὸς πρῶτος ἐπειράθη τοῦ μεγέθους τῆς τιμωρίας· οἱ γὰρ κατὰ τῶν ἄλλων βουλευόμενοί τι φαῦλον ὡς ἐπίπαν ταῖς ἰδίαις ἐπιθυμίαις εἰώθασιν ἁλίσκεσθαι.* [Exc. Vat. p. 20.]

20 *Ὃς Φάλαρις Περίλαον τὸν χαλκουργὸν ἐκεῖνον*
τὸν Ἀττικὸν κατέκαυσεν ἐν ταύρῳ τῷ χαλκέῳ.
οὗτος γὰρ τὸ μηχάνημα τοῦ ταύρου χαλκουργήσας
τοῖς μυξωτῆρσι τοῦ βοὸς ἐτέκτηνεν αὐλίσκους,
ἀνέπτυξε καὶ θύραν δὲ πρὸς τῷ πλευρῷ τοῦ ταύρου·
καὶ δῶρον τῷ Φαλάριδι τοῦτον τὸν ταῦρον ἄγει.
Φάλαρις δὲ τὸν ἄνθρωπον ἐν δώροις δεξιοῦται,
τὸ δὲ μηχάνημα θεοῖς καθιεροῦν κελεύει.
ὡς δ' ἀναπτύξας το πλευρὸν ὁ χαλκουργὸς ἐκεῖνος
δόλον τὸν κακομήχανον ἐξεῖπεν ἀπανθρώπως,
Εἴ τινα βούλει, Φάλαρι, κολάζειν τῶν ἀνθρώπων,
ἔνδον τοῦ ταύρου κατειργνὺς πῦρ ὑποστρώννυ κάτω·

δόξει δ' ὁ ταῦρος στεναγμοῖς μυκᾶσθαι τοῖς ἐκείνου,
σὺ δ' ἡδονὴν τοῖς στεναγμοῖς ἕξεις αὐτοῖς μυκτήρων.
τοῦτο μαθὼν ὁ Φάλαρις καὶ μυσαχθεὶς ἐκεῖνον,
Ἄγε, φησί, Περίλαε, σὺ πρῶτος δεῖξον τοῦτο,
καὶ τοὺς αὐλοῦντας μίμησαι, τράνωσόν σου τὴν τέχνην.
ὡς δὲ παρέδυ μιμητὴς δῆθεν τῶν αὐλημάτων,
κλείει τὸν ταῦρον Φάλαρις καὶ πῦρ ἐπισωρεύει.
ὅπως δὲ τὸ χαλκούργημα θανὼν μὴ ἐμμιάνῃ,
κατὰ πετρῶν ἐκρήμνισεν ἐξάξας ἡμιθνῆτα.
γράφει περὶ τοῦ ταύρου δὲ Λουκιανὸς ὁ Σύρος,
Διόδωρος καὶ Πίνδαρος, σὺν τούτοις τε μυρίοι.

[Tzetz. Hist. 1, 646 seqq.]

Ὅτι Σόλων ὁ νομοθέτης παρελθὼν εἰς τὴν ἐκ- 21 κλησίαν παρεκάλει τοὺς Ἀθηναίους καταλύειν τὸν τύραννον πρὶν τελέως ἰσχυρὸν γενέσθαι. οὐδενὸς δὲ αὐτῷ προσέχοντος ἀναλαβὼν τὴν πανοπλίαν προῆλθεν εἰς τὴν ἀγορὰν γεγηρακώς, καὶ τοὺς θεοὺς ἐπιμαρτυρόμενος ἔφησε καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ τῇ πατρίδι κινδυνευούσῃ βεβοηθηκέναι τὸ κατ' αὐτὸν μέρος· τῶν δὲ ὄχλων ἀγνοούντων τὴν ἐπιβολὴν Πεισιστράτου συνέβη τὸν Σόλωνα τἀληθῆ λέγοντα παραπέμπεσθαι. λέγεται δὲ Σόλων καὶ προειπεῖν τοῖς Ἀθηναίοις τὴν ἐσομένην τυραννίδα δι' ἐλεγείων,

ἐκ νεφέλης πέλεται χιόνος μένος ἠδὲ χαλάζης,
βροντὴ δ' ἐκ λαμπρᾶς γίνεται ἀστεροπῆς.
ἀνδρῶν δ' ἐκ μεγάλων πόλις ὄλλυται, εἰς δὲ μονάρχου
δῆμος ἀιδρείῃ δουλοσύνην ἔπεσεν.

λίην δ' ἐξαρθέντ' οὐ ῥᾴδιόν ἐστι κατασχεῖν
ὕστερον, ἀλλ' ἤδη χρὴ περὶ πάντα νοεῖν.

3 *καὶ μετὰ ταῦτα τυραννοῦντος ἔφη,*

εἰ δὲ πεπόνθατε λυγρὰ δι' ὑμετέραν κακότητα,
μὴ θεοῖσιν ταύτην μοῖραν ἐπαμφέρετε·
αὐτοὶ γὰρ τούτους ηὐξήσατε ῥύματα δόντες,
καὶ διὰ τοῦτο κακὴν ἔσχετε δουλοσύνην.
ὑμῶν δ' εἷς μὲν ἕκαστος ἀλώπεκος ἴχνεσι βαίνει,
σύμπασιν δ' ὑμῖν κοῦφος ἔνεστι νόος.
εἰς γὰρ γλῶσσαν ὁρᾶτε καὶ εἰς ἔπος αἰόλου ἀνδρός,
εἰς ἔργον δ' οὐδὲν γινόμενον βλέπετε.

4 *Ὅτι ὁ Πεισίστρατος παρεκάλει τὸν Σόλωνα τῆς ἡσυχίας ἔχειν καὶ τῶν τῆς τυραννίδος ἀγαθῶν συναπολαύειν· οὐδενὶ δὲ τρόπῳ δυνάμενος αὐτοῦ μεταθεῖναι τὴν προαίρεσιν, ἀλλ' ὁρῶν μᾶλλον ἀεὶ ἐξεγειρόμενον καὶ μετὰ ἀνατάσεως ἀπειλοῦντα τιμωρίαν ἐπιθήσειν, ἠρώτησεν αὐτὸν τίνι πεποιθὼς ἀντιπράττει ταῖς ἐπιβολαῖς αὐτοῦ. τὸν δέ φασιν εἰπεῖν τῷ γήρᾳ.* [Exc. Vat. p. 20, 21.]

22 *Ἡρόδοτος κατὰ Ξέρξην γεγονὼς τοῖς χρόνοις φησὶν Ἀσσυρίους ἔτη πεντακόσια πρότερον τῆς Ἀσίας ἄρξαντας ὑπὸ Μήδων καταλυθῆναι. ἔπειτα βασιλέα μὲν μηδένα γενέσθαι τὸν ἀμφισβητήσαντα τῶν ὅλων ἐπὶ πολλὰς γενεάς, τὰς δὲ πόλεις καθ' ἑαυτὰς ταττομένας διοικεῖσθαι δημοκρατικῶς· τὸ δὲ τελευταῖον πολλῶν ἐτῶν διελθόντων αἱρεθῆναι βασιλέα παρὰ τοῖς Μήδοις ἄνδρα δικαιοσύνῃ διάφορον, ὄνομα Κυαξάρην. τοῦτον δὲ πρῶτον ἐπιχειρῆσαι προσάγεσθαι τοὺς πλησιοχώρους, καὶ τοῖς Μήδοις ἀρχηγὸν γενέσθαι τῆς τῶν ὅλων ἡγεμονίας· ἔπειτα τοὺς ἐγγόνους ἀεὶ προσκατακτωμένους πολλὴν τῆς ὁμόρου χώρας αὐξῆσαι τὴν βασιλείαν μέχρι*

τυάγους τοῦ καταπολεμηθέντος ὑπὸ Κύρου καὶ ερσῶν· περὶ ὧν νῦν ἡμεῖς τὰ κεφάλαια προειρητες τὰ κατὰ μέρος ὕστερον ἀκριβῶς ἀναγράψον, ἐπειδὰν ἐπὶ τοὺς οἰκείους χρόνους ἐπιβάλων. [Diodorus 2, 32.]

Ἀστιβάρα δὲ τοῦ βασιλέως τῶν Μήδων γήρᾳ 2
λευτήσαντος ἐν Ἐκβατάνοις τὴν ἀρχὴν Ἀσπάνδαν
ν υἱὸν διαδέξασθαι τὸν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων Ἀστυγην καλούμενον· τούτου δ' ὑπὸ Κύρου τοῦ Πέρυ καταπολεμηθέντος μεταπεσεῖν τὴν βασιλείαν ς Πέρσας, περὶ ὧν ἡμεῖς τὰ κατὰ μέρος ἐν τοῖς ίοις χρόνοις ἀκριβῶς ἀναγράψομεν. [Diod. 2, 34.]

Κῦρος Περσῶν ἐβασίλευσεν ᾧ ἔτει ὀλυμπιὰς ἤχθη 23
', ὡς ἐκ τῶν Βιβλιοθηκῶν Διοδώρου — ἔστιν εὑεῖν. [Africanus in Euseb. Praep. 10, p. 488, B.]

Ὅτι Κῦρος, Καμβύσου μὲν υἱὸς καὶ Μανδάνης 24
ῆς θυγατρὸς Ἀστυάγους τοῦ Μήδων βασιλέως, ἀνρείᾳ καὶ συνέσει καὶ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς ἐπρώυε τῶν καθ' αὑτόν· βασιλικῶς γὰρ αὐτὸν ὁ παὴρ ἦγε παιδεύων, ζῆλον ἐμποιῶν τῶν κρατίστων. αὶ ἔκδηλος ἦν ἁδρῶν ἁψόμενος πραγμάτων διὰ τὸ ὴν ἀρετὴν προφαίνειν ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν.

Ὅτι Ἀστυάγης ὁ τῶν Μήδων βασιλεὺς ἡττηθεὶς 2
αὶ φυγὼν αἰσχρῶς δι' ὀργῆς εἶχε τοὺς στρατιώτας· αὶ τοὺς μὲν ἐφ' ἡγεμονιῶν τεταγμένους ἅπαντας παλλάξας, ἑτέρους ἀντ' ἐκείνων κατέστησε, τοὺς ὲ τῆς φυγῆς αἰτίους ἅπαντας ἐπιλέξας ἀπέσφαξε, ομίζων τῇ τούτων τιμωρίᾳ τοὺς ἄλλους ἀναγκάειν ἄνδρας ἀγαθοὺς ἐν τοῖς κινδύνοις γενέσθαι· μὸς γὰρ ἦν καὶ φύσει ἀπηνής. οὐ μὴν τὰ πλήθη ατεπλάγη αὐτοῦ τὴν βαρύτητα, ἀλλ' ἕκαστος μιήσας τὸ βίαιον καὶ παράνομον τῆς πράξεως μετα-

βολῆς ὠρέγετο. διὸ καὶ κατὰ λόχους ἐγίνοντο
δρομαὶ καὶ λόγοι ταραχώδεις, παρακαλούντων
λήλους τῶν πλείστων πρὸς τὴν κατὰ τούτο
μωρίαν.

2 Ὅτι Κῦρος, ὥς φασιν, οὐ μόνον ἦν κατ
πόλεμον ἀνδρεῖος, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ὑποτετ
νους εὐγνώμων καὶ φιλάνθρωπος. διόπερ
οἱ Πέρσαι προσηγόρευσαν πατέρα. [Exc. de v
vit. p. 237, 238 V. 552, 553 W.]

25 Ὅτι Κροῖσος ναυπηγῶν πλοῖα μακρά, ς
ἔμελλε στρατεύειν ἐπὶ τὰς νήσους. παρεπιδημ
δὲ Βίαντα [παρὰ τὰς νήσους] καὶ θεωροῦντ
ναυπηγίαν, ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐρωτηθῆναι
νεώτερον ἀκηκοὼς εἴη παρὰ τοῖς Ἕλλησι γι
νον. τοῦ δὲ εἰπόντος ὅτι πάντες οἱ νησιῶται
άγουσιν ἵππους, διανοούμενοι στρατεύειν ἐπ
δούς, λέγεται τὸν Κροῖσον εἰπεῖν, Εἴθε γο
2 πείσειε νησιώτας σὺν ἵπποις παρατάξασθαι
δοῖς. ὁ δὲ Βίας ὑπολαβὼν φησιν, Εἶτα Λ
μὲν ἤπειρον οἰκοῦντας σπεύδειν ἀποφαίνει
ἐπὶ γῆς νησιώτας ἄνδρας, τοὺς δὲ νῆσον οἰκο
οὐκ οἴει θεοῖς εὔξασθαι λαβεῖν ἐν θαλάττῃ Λ
ἵν' ὑπὲρ τῶν κατὰ τὴν ἤπειρον τοῖς Ἕλλησι
βάντων κακῶν κατὰ πέλαγος ἀμύνωνται τὸν
συγγενεῖς καταδεδουλωμένον; ὁ δὲ Κροῖσος
μάσας τὸν λόγον παραχρῆμα μετενόησε κ
ναυπηγίας ἀπέστη· τῶν γὰρ Λυδῶν ἱππεύειν
των ἐνόμιζε προτερεῖν αὐτοὺς πεζῇ.

26 Ὅτι ὁ Κροῖσος μετεπέμπετο ἐκ τῆς Ἑλλάδο
ἐπὶ σοφίᾳ πρωτεύοντας, ἐπιδεικνύμενος τὸ μ
τῆς εὐδαιμονίας, καὶ τοὺς ἐξυμνοῦντας τὴν

ξίαν αὐτοῦ ἐτίμα μεγάλαις δωρεαῖς. μετεπέμψατο
δὲ καὶ Σόλωνα, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐπὶ
φιλοσοφίᾳ μεγίστην δόξαν ἐχόντων, τὴν ἰδίαν εὐ-
δαιμονίαν διὰ τῆς τούτων τῶν ἀνδρῶν μαρτυρίας
ἐπισφραγίζεσθαι βουλόμενος. παρεγενήθη δὲ πρὸς 2
αὐτὸν Ἀνάχαρσις ὁ Σκύθης καὶ Βίας καὶ Σόλων
καὶ Πιττακός, οὓς ἐπὶ τὰς ἑστιάσεις * κατὰ τὸ συνέ-
δριον εἶχεν ἐν μεγίστῃ τιμῇ, τόν τε πλοῦτον αὐτοῖς
ἐπιδεικνύμενος καὶ τὸ μέγεθος τῆς τούτου δυνα-
στείας. παρὰ δὲ τοῖς πεπαιδευμένοις τῆς βραχυλο- 3
γίας τότε ζηλουμένης, ὁ [δὲ] Κροῖσος ἐπιδειξάμενος
τὴν τῆς βασιλείας εὐδαιμονίαν τοῖς ἀνδράσι καὶ τὸ
πλῆθος τῶν κεχειρωμένων ἐθνῶν, ἠρώτησεν Ἀνά-
χαρσιν, ὄντα πρεσβύτατον τῶν σοφιστῶν, τίνα νο-
μίζει τῶν ὄντων ἀνδρειότατον. ὁ δὲ τὰ ἀγριώτατα
τῶν ζῴων ἔφησε· μόνα γὰρ προθύμως ἀποθνήσκειν
ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας. ὁ δὲ Κροῖσος νομίσας ἡμαρ- 4
τηκέναι αὐτόν, ἐν τῷ δευτέρῳ πρὸς χάριν αὐτῷ ποι-
ήσεσθαι τὴν ἀπόκρισιν ὑπολαβών, ἠρώτησε τίνα
δικαιότατον κρίνει τῶν ὄντων. ὁ δὲ πάλιν ἀπε-
φαίνετο τὰ ἀγριώτατα τῶν θηρίων· μόνα γὰρ κατὰ
φύσιν ζῆν, οὐ κατὰ νόμους· εἶναι γὰρ τὴν μὲν
φύσιν θεοῦ ποίησιν, τὸν δὲ νόμον ἀνθρώπου θέ-
σιν, καὶ δικαιότερον εἶναι χρῆσθαι τοῖς τοῦ θεοῦ
ἢ τοῖς τῶν ἀνθρώπων εὑρήμασιν. ὁ δὲ διασῦραι 5
βουλόμενος Ἀνάχαρσιν ἠρώτησεν εἰ καὶ σοφώτατα
τὰ θηρία. ὁ δὲ συγκαταθέμενος ἐδίδασκεν ὅτι τὴν
τῆς φύσεως ἀλήθειαν τῆς τοῦ νόμου θέσεως προ-
τιμᾶν ἰδιώτατον ὑπάρχειν σοφίας. ὁ δὲ τούτου κα-
τεγέλασεν ὡς ἐκ τῆς Σκυθίας καὶ θηριώδους δια-
γωγῆς πεποιημένου τὰς ἀποκρίσεις.

Ἠρώτησε δὲ τὸν Σόλωνα τίνα τῶν ὄντων εὐ- 27

δαιμονέστατον ἑόρακεν, ὡς τοῦτό γε πάντως δοθησόμενον ἑαυτῷ. τοῦ δὲ εἰπόντος ὡς οι δικαίως ἂν εἰπεῖν ἔχοι διὰ τὸ μηδενὸς τῶν ἑορακέναι τὸ τέλος τοῦ βίου, οὗ χωρὶς οὐδε προσηκόντως μακάριος νομίζοιτο· πολλάκις γ τὸν ἔμπροσθεν πάντα βίον εὐδαίμονες δόξαντ ναι πρὸς αὐτῇ τῇ τοῦ βίου καταστροφῇ μεγ περιέπεσον συμφοραῖς· ὁ δὲ βασιλεύς, Οὐδὲ
2 *σιώτατον ἄρα με κρίνεις; ἔφη. καὶ ὁ Σόλων αὐτὴν ἀπόκρισιν ποιησάμενος ἐδίδασκεν ὡς οι πλεῖστα κεκτημένους, ἀλλὰ τοὺς πλείστου τὴν φρόνησιν ἡγουμένους νομιστέον πλουσ τους· ἡ δὲ φρόνησις οὐδενὶ τῶν ἄλλων ἀντίρ οὖσα μόνους ποιεῖ τοὺς αὐτὴν περὶ πολλοῦ π μένους μέγιστον καὶ βεβαιότατον ἔχειν πλο ἠρώτησε καὶ τὸν Βίαντα πότερον ὀρθῶς ἐποι*
3 *τὴν ἀπόκρισιν ὁ Σόλων ἢ διήμαρτεν. ὁ δὲ πών, Ὀρθῶς, ἔφη· τὰ γὰρ ἐν σοὶ βούλεται ρήσας ἀγαθὰ διαγνῶναι, νυνὶ δὲ τὰ παρὰ σο νον ἑόρακεν· εἶναι δὲ δι' ἐκεῖνα μᾶλλον ἢ τοὺς ἀνθρώπους εὐδαίμονας. ὁ δὲ βασιλεύς, εἰ τὸν τῶν χρημάτων, ἔφησε, πλοῦτον μὴ τιμᾷς, τό γε πλῆθος τῶν φίλων ὁρᾷς τοσ*
4 *ὑπάρχον ὅσον οὐδενὶ τῶν ἄλλων. ὁ δὲ καὶ τον ἀπεφήνατο τὸν ἀριθμὸν ἄδηλον εἶναι δι εὐτυχίαν. πρὸς δὲ Πιττακὸν εἰπεῖν φασι, ἑόρακας ἀρχὴν κρατίστην; τὸν δὲ ἀποκρι Τὴν τοῦ ποικίλου ξύλου, διασημαίνοντα τοὶ μους.*

28 *Ὅτι Αἴσωπος κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους κμαζε τοῖς ἑπτὰ σοφοῖς καὶ εἶπεν ὡς οὐκ οἱ οὗτοι ὁμιλεῖν δυνάστῃ· καὶ γὰρ ὡς ἥκιστα*

ὡς ἥδιστα συμβιοῦν τοῖς τοιούτοις. αὐτὸς δὲ πεπλασμένως ἔλεγε τὴν μὲν νίκην ἀρετῇ καὶ οὐ πολυπληθίᾳ χειρῶν περιγίνεσθαι*). [Exc. Vat. p. 23, 24.]

Ὅτι Ἄδραστός τις Φρὺξ τὸν τοῦ βασιλέως Κροίσου 29 τοῦ Λυδοῦ υἱὸν Ἄτυν καλούμενον πρὸς κυνηγίαν ἀκουσίως, ἐξακοντίσας κατὰ συός, πλήξας ἀπέκτεινε. καὶ ὁ μὲν καὶ ἀκουσίως ἀνῃρηκὼς οὐκ ἔφησεν ἑαυτὸν ἔτι ζῆν ἄξιον εἶναι· διὸ καὶ παρεκάλει τὸν βασιλέα μὴ φείσασθαι, τὴν ταχίστην δὲ ἐπικατασφάξαι τῷ τοῦ τετελευτηκότος τάφῳ. ὁ δὲ 2 Κροῖσος τὴν μὲν ἀρχὴν ὡς ἂν ἐπὶ φόνῳ τέκνου δι' ὀργῆς εἶχε τὸν Ἄδραστον, ἀπειλῶν ζῶντα κατακαύσειν· ἐπεὶ δὲ αὐτὸν ἑώρα προθυμούμενον καὶ εἰς τὴν τοῦ τετελευτηκότος τιμὴν τὸ ζῆν ἐπιδιδόντα, τὸ τηνικαῦτα λήξας τῆς ὀργῆς ἀπέλυσε τῆς τιμωρίας τὸν ἀνελόντα, τὴν ἰδίαν τύχην, ἀλλ' οὐ τὴν ἐκείνου προαίρεσιν αἰτιώμενος. ὁ δὲ Ἄδραστος οὐδὲν ἧττον κατ' ἰδίαν ἐπὶ τὸν Ἄτυος τάφον πορευθεὶς αὑτὸν κατέσφαξεν. [Exc. de virt. et vit. p. 238, 239 V. 553 W.]

Ὅτι ὁ Φάλαρις ἰδὼν περιστερῶν πλῆθος ὑφ' 30 ἑνὸς ἱέρακος διωκόμενον ἔφη, Ὁρᾶτε, ὦ ἄνδρες, τοσοῦτο πλῆθος ὑφ' ἑνὸς διωκόμενον διὰ δειλίαν; καίτοι γε εἰ τολμήσειαν ἐπιστρέψαι, ῥᾳδίως τοῦ διώκοντος ἂν περιγένοιντο. καὶ ἐκ τούτου τοῦ λόγου ἀπέβαλε τὴν δυναστείαν, [ὡς γέγραπται ἐν τῷ περὶ διαδοχῆς βασιλέων.]

Ὅτι Κροῖσος ἐπὶ Κῦρον τὸν Πέρσην ἐκστρατεύων 31 πύθετο τοῦ μαντείου. ὁ δὲ χρησμός,

---

*) Verba αὐτὸς — περιγίνεσθαι ponenda fr. 30 post περιγένοιντο.

Κροῖσος Ἅλυν διαβὰς μεγάλην ἀρχὴν κατα
ὁ δὲ τὸ ἀμφίβολον τοῦ χρησμοῦ κατὰ τὴ
προαίρεσιν ἐκδεξάμενος ἐδυστύχησεν.

2 Ὅτι πάλιν ἐπηρώτησεν εἰ πολὺν χρόνοι
δυναστείαν. εἶπε δὲ τὰ ἔπη ταῦτα,

ἀλλ' ὅταν ἡμίονος βασιλεὺς Μήδοισι γέ
καὶ τότε, Λυδὲ ποδαβρέ, πολυψήφιδα πα
φεύγειν μηδὲ μένειν μηδ' αἰδεῖσθαι κα

3 Ὅτι ἡμίονον τὸν Κῦρον ἔφη διὰ τὸ
τέρα αὐτοῦ Μηδικὴν εἶναι, τὸν δὲ πατέρα
Πέρσην.

4 Ὅτι Κῦρος ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς π
θεὶς μετὰ πάσης δυνάμεως εἰς τὰ τῆς Καπ
στενά, ἀπέστειλε κήρυκας πρὸς τὸν Κροῖσ
δυναστείαν αὐτοῦ κατασκεψομένους καὶ δη
ὅτι Κῦρος αὐτὸν ἀφίησι τῶν πρότερον ἁ
των καὶ Λυδίας καθίστησι σατράπην, ἂν
ρας γενόμενος ὁμοίως τοῖς ἄλλοις ὁμολογ
5 εἶναι. πρὸς οὓς ὁ Κροῖσος ἀπεκρίθη διότ
κόντως ἂν Κῦρος καὶ Πέρσαι Κροίσῳ δ
ὑπομένοιεν· ἐκείνους μὲν γὰρ τὸν ἔμπροσ
νον διατετελεκέναι Μήδοις δουλεύοντας,
οὐδέποτε πεποιηκέναι τὸ προσταττόμενον
ρου. [Exc. Vat. p. 25.]

32 Ὅτι Κροῖσος ὁ τῶν Λυδῶν βασιλεὺς π
σάμενος εἰς Δελφοὺς πέμπειν, ἔπεμπεν ε
πόννησον Εὐρύβατον τὸν Ἐφέσιον, δοὺς α
σίον, ὅπως ὡς πλείστους ξενολογήσῃ τῶν Ἑ
ὁ δὲ πεμφθεὶς πρὸς Κῦρον τὸν Πέρσην ἀ
σας τὰ κατὰ μέρος ἐδήλωσε. διὸ καὶ π
Ἕλλησιν ἐπισήμου γενομένης τῆς περὶ τὸ
βατον πονηρίας, μέχρι τοῦ νῦν, ὅταν τις

νὶ βούληται μοχθηρίαν, Εὐρύβατον ἀποκαλεῖ. Ἐxc. de virt. et vit. p. 241 V. 553 W.]

Ὅτι οἱ πονηροὶ κἂν αὐτίκα παρὰ τῶν ἀδικηθέν- 33
ων τὴν τιμωρίαν ἐκκλίνωσιν, ἥ γε βλασφημία δι' ὦνος τηρουμένη καὶ τελευτήσαντας αὐτοὺς κατὰ ὸ δυνατὸν μετέρχεται.

Ὅτι φασὶ τὸν Κροῖσον πρὸ τοῦ πρὸς Κῦρον πο- 2
μου πέμψαι θεωροὺς εἰς Δελφοὺς ἐπερωτήσοντας ῶς ἂν ὁ υἱὸς αὐτοῦ δύναιτο φωνὴν προέσθαι. τὴν Πυθίαν εἰπεῖν,

Λυδὲ γένος, πολλῶν βασιλεῦ, μέγα νήπιε Κροῖσε,
μὴ βούλου πολύευκτον ἰὰν κατὰ δώματ' ἀκούειν
παιδὸς φθεγγομένου· τὸ δέ σοι πολὺ λώιον ἀμφὶς
ἔμμεναι· αὐδήσει γὰρ ἐν ἤματι πρῶτον ἀνόλβῳ.

Ὅτι δεῖ τὴν εὐτυχίαν μετρίως φέρειν καὶ μὴ πε- 3
ιθέναι ταῖς ἀνθρωπίναις εὐπραξίαις ἐν μικρᾷ ῥοπῇ μεγάλας μεταβολὰς λαμβανούσαις.

Ὅτι μετὰ τὸ γενέσθαι αἰχμάλωτον Κροῖσον καὶ 4
ν πυρὰν σβεσθῆναι, ἰδὼν τὴν πόλιν διαρπαζο- νην καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις πολὺν ἄργυρόν τε καὶ υσὸν διαφορούμενον, ἐπηρώτησε τὸν Κῦρον τί ιοῦσιν οἱ στρατιῶται. τοῦ δὲ μετὰ γέλωτος ἀπο- ιθέντος ὡς Τὰ σὰ χρήματα διαρπάζουσι, Μὰ Δία ν οὖν, εἰπεῖν, ἀλλὰ τὰ σά· Κροίσου γὰρ ἴδιον κέτι οὐδὲν ὑπάρχει. ὁ δὲ Κῦρος θαυμάσας τὸν γον εὐθὺς μετενόησε καὶ τοὺς στρατιώτας ἀνείρ- ς τῆς διαρπαγῆς εἰς τὸ βασιλικὸν ἀνέλαβε τὰς ὶν Σαρδιανῶν κτήσεις. [Exc. Vat. p. 26.]

Ὅτι Κῦρος εὐσεβῆ νομίσας εἶναι τὸν Κροῖσον 34
ὰ τὸ καταρραγῆναι ὄμβρον καὶ σβέσαι τὴν φλόγα, ὶ διὰ μνήμης ἔχων τὴν Σόλωνος ἀπόκρισιν, μεθ' υτοῦ περιήγετο τὸν Κροῖσον ἐντίμως. μετέδωκε δὲ

αὐτῷ καὶ τοῦ συνεδρίου, διαλαμβάνων ὑπά
συνετόν, ὡς ἂν πολλοῖς καὶ πεπαιδευμένοις
σοφοῖς ἀνδράσι συμβεβιωκότα. [Exc. de virt. (
p. 241 V. 553 W.]

35 *Ὅτι Ἅρπαγος κατασταθεὶς ὑπὸ Κύρου τοῦ*
σου ἐπὶ τῆς θαλάττης στρατηγός, καὶ τῶν κατ
Ἀσίαν Ἑλλήνων πρὸς Κῦρον διαπρεσβευομένων
θέσθαι φιλίαν, εἶπε πρὸς αὐτοὺς ὅτι παραπλ
2 *τι ποιοῦσι τῶν πρότερον ἑαυτῷ συμβάντων.*
γάρ ποτε γῆμαι βουλόμενον αἰτεῖσθαι παρὰ
πατρὸς τὴν κόρην· τὸν δὲ τὸ μὲν πρῶτον οὐκ
κρίναντα τοῦ γάμου δυνατωτέρῳ κατεγγυῆσαι,
δὲ ταῦθ' ὁρῶντα αὐτὸν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τιμ
νον διδόναι τὴν θυγατέρα· αὐτὸν δὲ ἀποκρι
διότι γυναῖκα μὲν οὐκέτι ἂν ἔχοι αὐτήν, παλλ
3 *δὲ συγχωρῆσαι λαβεῖν. διὰ δὲ τῶν τοιούτω*
γων ἐδήλου τοῖς Ἕλλησιν ὅτι Κύρου πρότερον
οὖντος γενέσθαι Περσῶν φίλους οὐκ ἐβουλήθ
νῦν δὲ ἐκ μεταβολῆς ἐκείνων σπευδόντων συν
φιλίαν ὡς μὲν πρὸς συμμάχους οὐ ποιήσετα
ὁμολογίας, ὡς δὲ δούλους εἰς τὴν τῶν Περσῶ
στιν ἑαυτοὺς παραδιδόντας προσδέξεται.

36 *Ὅτι Λακεδαιμόνιοι πυνθανόμενοι τοὺς κατὰ*
Ἀσίαν Ἕλληνας κινδυνεύειν, ἔπεμψαν πρὸς Κ
ὅτι Λακεδαιμόνιοι συγγενεῖς ὄντες τῶν κατὰ
Ἀσίαν Ἑλλήνων ἀπαγορεύουσιν αὐτῷ καταδου
σθαι τὰς Ἑλληνίδας πόλεις. ὁ δὲ θαυμάσας τὸ
γον ἔφη γνώσεσθαι τὴν ἀρετὴν αὐτῶν ὅταν
τῶν ἑαυτοῦ δούλων πέμψῃ καταστρεψόμενον
Ἑλλάδα.

2 *Ὅτι Λακεδαιμόνιοι τὴν Ἀρκαδίαν μέλλοντες*
ταστρέφειν ἔλαβον χρησμόν,

Ἀρκαδίαν μ' αἰτεῖς; μέγα μ' αἰτεῖς· οὔ τοι δώσω.
πολλοὶ ἐν Ἀρκαδίᾳ βαλανηφάγοι ἄνδρες ἔασιν,
οἵ σ' ἀποκωλύσουσιν· ἐγὼ δέ τοι οὔτι μεγαίρω.
δώσω σοι Τεγέαν ποσσίκροτον ὀρχήσασθαι
καὶ καλὸν πεδίον σχοίνῳ διαμετρήσασθαι.

Ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔπεμψαν εἰς Δελφοὺς περὶ 3
τῶν ὀστέων Ὀρέστου τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐν ποίῳ τινὶ
τόπῳ κεῖνται. καὶ ἔχρησεν οὕτως,

ἔστι τις Ἀρκαδίας Τεγέη λευρῷ ἐνὶ χώρῳ,
ἔνθ' ἄνεμοι πνείουσι δύω κρατερῆς ὑπ' ἀνάγκης
καὶ τύπος ἀντίτυπος καὶ πῆμ' ἐπὶ πήματι κεῖται.
ἔνθ' Ἀγαμεμνονίδην κατέχει φυσίζοος αἶα·
τὸν σὺ κομισσάμενος Τεγέης ἐπιτάρροθος ἔσσῃ.

ἦν δὲ χαλκεῖον, καὶ δηλοῖ τὰς φύσας, τύπον δὲ 4
τὸν ἄκμονά φησι καὶ τὰς σφύρας, πῆμα δὲ ἐπὶ
πήματος τὸν σίδηρον ἐπὶ σιδήρῳ· πῆμα γὰρ εἴρη-
ται διὰ τὸ ἐπὶ κακῷ τῶν ἀνθρώπων εὑρῆσθαι.

Κρεῖττον γὰρ εἶναι τελευτᾶν ἢ ζῶντας ἑαυτοὺς 5
μετὰ τῶν συγγενῶν ἐφορᾶν ἄξια θανάτου πράτ-
τοντας.

Ὅτι κανηφορούσης ποτὲ τῆς θυγατρὸς Πεισι- 37
στράτου, καὶ δοκούσης τῷ κάλλει διαφέρειν, προσ-
ελθών τις τῶν νεανίσκων καταπεφρονηκὼς ἐφίλησε
τὴν παρθένον. ἀκούσαντες δὲ οἱ τῆς κόρης ἀδελ-
φοὶ βαρέως ἤνεγκαν τὴν ὕβριν, καὶ τὸν νεανίσκον
ἀγαγόντες πρὸς τὸν πατέρα δίκην ἠξίουν διδόναι·
ὁ δὲ Πεισίστρατος γελάσας, Καὶ τί τοὺς μισοῦντας
ἡμᾶς, ἔφη, ποιήσωμεν, ἐὰν τοὺς φιλοῦντας τιμω-
ρίαις περιβάλωμεν;

Ὅτι ὁ αὐτὸς διαπορευόμενός ποτε διὰ τῆς χώ- 2
ρας κατενόησεν ἄνθρωπον κατὰ τὸν Ὑμηττὸν ἐργα-
ζόμενον ἐν χωρίοις λεπτοῖς καθ' ὑπερβολὴν καὶ

τραχέσι. θαυμάσας δὲ τὴν φιλεργίαν ἔπεμψε τοὺς
ἐρωτήσοντας τί λαμβάνοι τοιαύτην χώραν ἐργαζό-
3 μενος. ὧν ποιησάντων τὸ προσταχθέν, ὁ ἐργάτης
ἔφησε λαμβάνειν ἐκ τοῦ χωρίου κακὰς ὀδύνας, ἀλλ'
οὐδὲν αὐτῷ μέλειν· τούτων γὰρ τὸ μέρος Πεισι-
στράτῳ διδόναι. ὁ δὲ δυνάστης ἀκούσας τὸν λό-
γον καὶ γελάσας ἐποίησε τὸ χωρίον ἀτελές, καὶ ἐν-
τεῦθεν ἡ παροιμία, Καὶ σφάκελοι ποιοῦσιν ἀτέ-
λειαν. [Exc. Vat. p. 27—29.]

FRAGMENTA LIBRI X.

Σερούιος Τύλλιος Ταρκυνίου ἐπιθεμένου 1
νηθεὶς εἰς τὸ βουλευτήριον, καὶ θεασάμενος
θ' ἑαυτοῦ παρασκευήν, τοσοῦτον μόνον εἶπε,
όλμα, Ταρκύνιε; ὁ δὲ ὑπολαβών, Ἡ μὲν οὖν
ί, τίς, ὃς δουλέκδουλος ὢν Ῥωμαίων βασιλεύειν
ίας καὶ τῆς τοῦ πατρὸς ἡγεμονίας ἡμῖν προσ-
; παρὰ νόμους ἀφείλου τὴν οὐδὲ καθ' ἕνα
πον ἐπιβάλλουσαν ἀρχήν; ταῦτα λέγων ἅμα
ραμε καὶ δραξάμενος τῆς τοῦ Τυλλίου χει-
ιψεν αὐτὸν κατὰ τῆς κρηπῖδος. καὶ διανα-
ιὶ χωλεύων διὰ τὸ πτῶμα ἐπεχείρησε φυγεῖν,
νθη δέ. [Exc. Vat. p. 29.]

Σερούιος Τύλλιος ὁ Ῥωμαίων βασιλεὺς ἐβα- 2
ν ἔτη τετταράκοντα τέτταρα, διὰ τῆς ἰδίας
κατωρθωκὼς οὐκ ὀλίγα τῶν κοινῶν.

ἐπ' ἄρχοντος Ἀθήνησι Θηρικλέους κατὰ τὴν 3
ὴν πρώτην Ὀλυμπιάδα Πυθαγόρας ὁ φιλό-
ἐγνωρίζετο, προκεκοφὼς ἤδη ἐν παιδείᾳ· γέ-
ὶρ ἱστορίας ἄξιος, εἰ καί τις ἕτερος τῶν περὶ
ν διατριψάντων. γέγονε δὲ Σάμιος τὸ γέ-
δέ φασιν ὅτι Τυρρηνός. τοσαύτη δ' ἦν ἐν 2
τοῦ λόγοις πειθὼ καὶ χάρις ὥς καὶ τῆς πό-
χεδὸν ὅλης ἐπ' αὐτὸν ἐπιστρεφούσης καθ'

ἡμέραν ὡσπερεὶ πρός τινος θεοῦ παρουσίαν ἅπαν-
3 τας συντρέχειν ἐπὶ τὴν ἀκρόασιν. οὐ μόνον δὲ περὶ τὴν ἐν τῷ λέγειν δύναμιν ἐφαίνετο μέγας, ἀλλὰ καὶ ψυχῆς ἐνέφαινεν ἦθος κατεσταλμένον καὶ πρὸς μίμησιν βίου σώφρονος τοῖς νέοις θαυμαστὸν ἀρχέτυπον, καὶ τοὺς ἐντυγχάνοντας ἀπέτρεπεν ἀπὸ τῆς πολυτελείας καὶ τρυφῆς, ἁπάντων διὰ τὴν εὐπορίαν ἀνέδην ἐκκεχυμένων εἰς ἄνεσιν καὶ διαφθορὰν ἀγεννῆ τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς.

4 Ὅτι Πυθαγόρας πυθόμενος Φερεκύδην τὸν ἐπιστάτην αὐτοῦ γεγενημένον ἐν Δήλῳ νοσεῖν καὶ τελέως ἐσχάτως ἔχειν, ἔπλευσεν ἐκ τῆς Ἰταλίας εἰς τὴν Δῆλον. ἐκεῖ δὲ χρόνον ἱκανὸν τὸν ἄνδρα γηροτροφήσας, πᾶσαν εἰσηνέγκατο σπουδὴν ὥστε τὸν πρεσβύτην ἐκ τῆς νόσου διασῶσαι. κατισχυθέντος δὲ τοῦ Φερεκύδου διὰ τὸ γῆρας καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῆς νόσου, περιέστειλεν αὐτὸν κηδεμονικῶς, καὶ τῶν νομιζομένων ἀξιώσας ὡσανεί τις υἱὸς πατέρα πάλιν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἰταλίαν.

5 Ὅτι ἐπειδή τινες τῶν συνήθων ἐκ τῆς οὐσίας ἐκπέσοιεν, διῃροῦντο τὰ χρήματα αὐτῶν ὡς πρὸς ἀδελφούς. οὐ μόνον δὲ πρὸς τοὺς καθ' ἡμέραν συμβιοῦντας τῶν γνωρίμων τοιαύτην εἶχον τὴν διάθεσιν, ἀλλὰ καθόλου πρὸς πάντας τοὺς τῶν πραγμάτων τούτων μετασχόντας.

4 Ὅτι Κλεινίας, Ταραντῖνος τὸ γένος, εἷς δὲ τῶν ἐκ τοῦ προειρημένου συστήματος ὤν, πυθόμενος Πρῶρον τὸν Κυρηναῖον διά τινα πολιτικὴν περίστασιν ἀπολωλεκότα τὴν οὐσίαν καὶ τελέως ἀπορούμενον, ἐξεδήμησεν ἐκ τῆς Ἰταλίας εἰς Κυρήνην μετὰ χρημάτων ἱκανῶν, καὶ τὴν οὐσίαν ἀποκατέστησε τῷ προειρημένῳ, οὐδέποτε τοῦτον ἑορακώς,

ἀκούων δὲ μόνον ὅτι Πυθαγόρειος ἦν. καὶ ἄλλοι 2
δὲ πολλοὶ τὸ παραπλήσιον πεποιηκότες διαμνημο-
νεύονται. οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ τῶν χρημάτων ἐπι-
δόσει τοιούτους αὑτοὺς παρείχοντο τοῖς γνωρίμοις,
ἀλλὰ καὶ κατὰ τοὺς ἐπισφαλεστάτους καιροὺς συν-
εκινδύνευον. καὶ γὰρ Διονυσίου τυραννοῦντος Φιν- 3
τίας τις Πυθαγόρειος ἐπιβεβουλευκὼς τῷ τυράννῳ,
μέλλων δὲ τῆς τιμωρίας τυγχάνειν, ᾐτήσατο παρὰ
τοῦ Διονυσίου χρόνον εἰς τὸ περὶ τῶν ἰδίων πρό-
τερον ἃ βούλεται διοικῆσαι· δώσειν δ' ἔφησεν ἐγ-
γυητὴν τοῦ θανάτου τῶν φίλων ἕνα. τοῦ δὲ δυ- 4
νάστου θαυμάσαντος εἰ τοιοῦτός ἐστι φίλος ὃς ἑαυ-
τὸν εἰς τὴν εἱρκτὴν ἀντ' ἐκείνου παραδώσει, προε-
καλέσατό τινα τῶν γνωρίμων ὁ Φιντίας, Δάμωνα
ὄνομα, Πυθαγόρειον φιλόσοφον, ὃς οὐδὲ διστάσας
ἔγγυος εὐθὺς ἐγενήθη τοῦ θανάτου. τινὲς μὲν οὖν 5
ἐπῄνουν τὴν ὑπερβολὴν τῆς πρὸς τοὺς φίλους εὐ-
νοίας, τινὲς δὲ τοῦ ἐγγύου προπέτειαν καὶ μανίαν
κατεγίνωσκον. πρὸς δὲ τὴν τεταγμένην ὥραν ἅπας
ὁ δῆμος συνέδραμεν, καραδοκῶν εἰ φυλάξει τὴν πί-
στιν ὁ καταστήσας. ἤδη δὲ τῆς ὥρας συγκλειού- 6
σης πάντες μὲν ἀπεγίγνωσκον, ὁ δὲ Φιντίας ἀνελ-
πίστως ἐπὶ τῆς ἐσχάτης τοῦ χρόνου ῥοπῆς δρομαῖος
ἦλθε, τοῦ Δάμωνος ἀπαγομένου πρὸς τὴν ἀνάγκην.
θαυμαστῆς δὲ τῆς φιλίας φανείσης ἅπασιν, ἀπέλυ-
σεν ὁ Διονύσιος τῆς τιμωρίας τὸν ἐγκαλούμενον,
καὶ παρεκάλεσε τοὺς ἄνδρας τρίτον ἑαυτὸν εἰς τὴν
φιλίαν προσλαβέσθαι.

Ὅτι οἱ Πυθαγόρειοι καὶ τῆς μνήμης μεγίστην 5
γυμνασίαν ἐποιοῦντο, τοιοῦτόν τινα τρόπον τῆς
μελέτης ὑποστησάμενοι. οὐ πρότερον ἐκ τῆς εὐνῆς
ἠγείροντο πρὶν πρὸς ἑαυτοὺς ἀνθωμολογήσαντο τὰ

κατὰ τὴν προτέραν ἡμέραν αὐτοῖς πραχθέντα, τὴν
ἀρχὴν ἀπὸ τῆς πρωίας, τὴν δὲ τελευτὴν ἕως ἑσπέ-
ρας ποιούμενοι. εἰ δ᾽ ἀναστροφὴν ἔχοιεν καὶ πλεί-
ονα σχολὴν ἄγοιεν, καὶ τὰ τρίτῃ καὶ τετάρτῃ καὶ
ταῖς ἔτι πρότερον ἡμέραις πραχθέντα προσανελάμ-
βανον. τοῦτο πρὸς ἐπιστήμην καὶ φρόνησιν, ἔτι
δὲ τῶν πάντων ἐμπειρίαν τε τοῦ δύνασθαι πολλὰ
μνημονεύειν....

2 Ὅτι ἐποιοῦντο καὶ τῆς ἐγκρατείας γυμνασίαν τόνδε
τὸν τρόπον. παρασκευασάμενοι πάντα τὰ κατὰ τὰς
λαμπροτάτας ἑστιάσεις παρατιθέμενα πολὺν αὐτοῖς
ἐνέβλεπον χρόνον· εἶτα διὰ τῆς θέας τὰς τῆς φύ-
σεως ἐπιθυμίας πρὸς τὴν ἀπόλαυσιν ἐκκαλεσάμενοι
τὰς τραπέζας ἐκέλευον αἴρειν τοὺς παῖδας, καὶ πα-
ραχρῆμα ἄγευστοι τῶν παρατεθέντων ἐχωρίζοντο.
[Exc. de virt. et vit. p. 241—245 V. 553—555 W.]

6 Ὅτι ὁ Πυθαγόρας μετεμψύχωσιν ἐδόξαζε καὶ κρε-
οφαγίαν ὡς ἀποτρόπαιον ἡγεῖτο, πάντων τῶν ζῴων
τὰς ψυχὰς μετὰ θάνατον εἰς ἕτερα ζῷα λέγων εἰσ-
έρχεσθαι. καὶ αὐτὸς δὲ ἑαυτὸν ἔφασκεν ἐπὶ τῶν
Τρωικῶν χρόνων μεμνῆσθαι γεγενημένον Εὔφορ-
βον τὸν Πάνθου μὲν υἱόν, ἀναιρεθέντα δὲ ὑπὸ
Μενελάου.

2 Ὅτι φασὶν αὐτὸν ἐν Ἄργει ποτὲ παρεπιδημή-
σαντα καὶ θεασάμενον τῶν Τρωικῶν σκύλων ἀσπίδα
προσηλωμένην δακρύειν. ἐρωτηθέντα δὲ ὑπὸ τῶν
Ἀργείων τὴν τοῦ πάθους αἰτίαν εἰπεῖν ὅτι τὴν
ἀσπίδα ταύτην εἶχεν αὐτὸς ἐν Τροίᾳ γεγονὼς Εὔ-
3 φορβος. ἀπίστως δὲ διακειμένων καὶ μανίαν αὐ-
τοῦ καταγινωσκόντων, σημεῖον ἐρεῖν ἔφησεν ἀλη-
θὲς τοῦ ταῦθ᾽ οὕτως ἔχειν· ἐκ τοῦ γὰρ ἐντὸς μέ-
ρους ἐπιγεγράφθαι τὴν ἀσπίδα γράμμασιν ἀρχαίοις

ΕΥΦΟΡΒΟΥ. πάντων δὲ διὰ τὸ παράδοξον * εἰπόντων καθελεῖν τὴν εἰκόνα, συνέβη τὴν ἐπιγραφὴν εὑρεθῆναι.

Ὅτι Καλλίμαχος εἶπε περὶ Πυθαγόρου διότι τῶν 4
ἐν γεωμετρίᾳ προβλημάτων τὰ μὲν εὗρε, τὰ δὲ ἐκ
τῆς Αἰγύπτου πρῶτος εἰς τοὺς Ἕλληνας ἤνεγκεν,
ἐν οἷς λέγει ὅτι

ἐξεῦρε Φρὺξ Εὔφορβος, ὅστις ἀνθρώποις
τρίγωνά τε σκαληνὰ καὶ κύκλων ἑπτὰ
. . . μήκη καὶ δίδαξε νηστεύειν
τῶν ἐμπνεόντων· οἱ δ' ἄρ' οὐχ ὑπήκουσαν
πάντες.

Ὅτι παρεκάλει τὴν λιτότητα ζηλοῦν· τὴν γὰρ 7
πολυτέλειαν ἅμα τάς τε οὐσίας τῶν ἀνθρώπων δια-
φθείρειν καὶ τὰ σώματα. τῶν γὰρ νόσων τῶν πλεί-
στων ἐξ ὠμότητος γινομένων, αὐτὴν ταύτην ἐκ τῆς
πολυτελείας γίνεσθαι. πολλοὺς δὲ ἔπειθεν ἀπύ- 2
ροις σιτίοις χρῆσθαι καὶ ὑδροποσίαις πάντα τὸν
βίον ἕνεκεν τοῦ τἀγαθὰ θηρᾶσθαι τὰ κατὰ ἀλή-
θειαν. τῶν δὲ καθ' ἡμᾶς εἴ τις ἀπαγορεύσειεν ἢ
ἑνὸς ἢ δυεῖν ἀπέχεσθαι τῶν ἡδέων εἶναι δοκούν-
των ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας, ἀπεῖπον τὴν φιλοσοφίαν,
φήσαντες εὔηθες ὑπάρχειν τἀφανὲς ἀγαθὸν ζητεῖν
ἀφέντα τὸ φανερόν. κἂν μὲν δέῃ δημοκοπεῖν ἢ 3
πολυπραγμονεῖν περὶ τῶν ἀλλοτρίων, σχολάζουσι
καὶ ὑπ' οὐδενὸς ἐμποδίζονται· ἐὰν δὲ γίνεσθαι δέῃ
περὶ παιδείαν καὶ τὴν τῶν ἠθῶν ἐπισκευήν, ἀκαι-
ρεῖν φασιν, ὥστε ἀσχολεῖσθαι μὲν εὐσχολοῦντας,
σχολὴν δ' ἄγειν οὐ σχολάζοντας.

Ὅτι φασὶ τὸν Ταραντῖνον Ἀρχύταν τὸν ὄντα 4
Πυθαγόρειον ἐπὶ μεγάλοις ἀδικήμασιν οἰκέταις ὀρ-
γισθῆναι, καὶ κατεξαναστάντα τοῦ πάθους εἰπεῖν

ὡς οὐκ ἂν ἐγενήθησαν ἀθῷοι τηλικαῦτα ἁμαρτήσαντες, εἰ μὴ ἔτυχεν ὀργιζόμενος.

8 Ὅτι οἱ Πυθαγόρειοι μεγίστην ἐποιοῦντο πρόνοιαν τῆς πρὸς τοὺς φίλους βεβαιότητος, τὴν τῶν φίλων εὔνοιαν ἀξιολογώτατον ἀγαθὸν εἶναι τῶν ἐν τῷ βίῳ διειληφότες.

2 Ὅτι μέγιστον ἄν τις ἡγήσαιτο καὶ μάλιστα θαυ-
μάσαι τὸ αἴτιον τῆς πρὸς τοὺς φίλους εὐνοίας. τί-
νες γάρ ποτε ἦσαν ἐθισμοὶ ἢ τίς τρόπος ἐπιτηδευ-
μάτων ἢ τίς λόγου δεινότης, δι᾽ ἧς ἐνειργάζοντο τὴν
τοιαύτην διάθεσιν τοῖς ἀφικνουμένοις εἰς τὴν τοῦ
3 βίου κοινωνίαν; ταῦτα γὰρ πολλοὶ μὲν ἐπιθυμή-
σαντες γνῶναι τῶν ἔξωθεν ἐπεβάλοντο πολυπραγ-
μονεῖν, οὐδέποτε δὲ οὐδεὶς μαθεῖν ἠδυνήθη. αἴ-
τιον δὲ τοῦ διατηρεῖσθαι τὰς ὑπὲρ τούτων ὑποθή-
κας τὸ τοὺς Πυθαγορείους ὑπόστασιν ἔχειν μηδὲν
τοιοῦτο ποιεῖν ἔγγραφον, ἀλλὰ διὰ μνήμης ἔχειν τὰ
παραγγελλόμενα.

9 Ὅτι ὁ Πυθαγόρας πρὸς τοῖς ἄλλοις παρήγγελλε τοῖς μανθάνουσι σπανίως μὲν ὀμνύναι, χρησαμένους δὲ τοῖς ὅρκοις πάντως ἐμμένειν καὶ πρὸς τέλος ἄγειν ὑπὲρ ὧν ἄν τις ὀμόσῃ πραγμάτων, οὐχ ὁμοίαν ἀπόφασιν ποιούμενος Λυσάνδρῳ τε τῷ Λάκωνι καὶ Δημάδῃ τῷ Ἀθηναίῳ, ὧν ὁ μὲν ἀπεφαίνετο τοὺς μὲν παῖδας δεῖν ἐξαπατᾶν τοῖς ἀστραγάλοις, τοὺς δὲ ἄνδρας τοῖς ὅρκοις, ὁ δὲ διαβεβαιούμενος ὅτι δεῖ τὸ λυσιτελέστατον ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ὅρκων αἱρεῖσθαι· ὁρᾶν δὲ τὸν ἐπιορκήσαντα παραχρῆμα ταῦτ᾽ ἔχοντα περὶ ὧν ὤμοσε, τὸν δὲ ὁρκίζοντα φανερῶς τὸ ἴδιον ἀπολλύντα. τούτων γαρ ἑκάτερος οὐ καθάπερ Πυθαγόρας ὑπεστήσατο τὸν ὅρκον εἶναι πίστεως ἐνέ-

ον βέβαιον, ἀλλ' αἰσχροκερδείας καὶ ἀπάτης δέ-
ρ. [Exc. Vat. p. 29—31.]

Ὅτι Πυθαγόρας παρήγγελλε τοῖς μανθάνουσι 2
νίως μὲν ὀμνύναι, χρησαμένους δὲ τοῖς ὅρκοις
τως ἐμμένειν.

Ὅτι ὁ αὐτὸς Πυθαγόρας καὶ περὶ τῶν ἀφροδισίων 3
ογιζόμενος τὸ συμφέρον παρήγγελλε κατὰ μὲν τὸ
ος μὴ πλησιάζειν γυναιξί, κατὰ δὲ τὸν χειμῶνα
σιέναι τεταμιευμένως. καθόλου γὰρ τὸ γένος
ἀφροδισίων ὑπελάμβανεν εἶναι βλαβερόν, τὴν δὲ
έχειαν αὐτῶν τελέως ἀσθενείας καὶ ὀλέθρου ποι-
ιὴν ἐνόμιζε. [Exc. virt. et vit. p. 246 V. 555 W.]

Ὅτι Πυθαγόραν φασὶν ὑπό τινος ἐρωτηθέντα 4
ε χρηστέον ἀφροδισίοις εἰπεῖν, Ὅταν [ἑαυτοῦ
ης ἥττων γενέσθαι.

Ὅτι οἱ Πυθαγόρειοι διῄρουν καὶ τὰς ἡλικίας 5
ἀνθρώπων εἰς τέτταρα μέρη, παιδός, νέου,
νίσκου, γέροντος, καὶ τούτων ἑκάστην ἔφασαν
ίαν εἶναι ταῖς κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν τῶν ὡρῶν με-
ολαῖς, τὸ μὲν ἔαρ τῷ παιδὶ διδόντες, τὸ δὲ φθι-
ωρον τῷ ἀνδρί, χειμῶνα τῷ γέροντι, τὸ δὲ θέ-
τῷ νέῳ. [Exc. Vat. p. 32.]

Ὅτι ὁ αὐτὸς Πυθαγόρας παρήγγελλε πρὸς τοὺς 6
ὺς προσιέναι τοὺς θύοντας μὴ πολυτελεῖς, ἀλλὰ
κρὰς καὶ καθαρὰς ἔχοντας ἐσθῆτας, ὁμοίως δὲ
μόνον τὸ σῶμα καθαρὸν παρεχομένους πάσης
ιου πράξεως, ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴν ἁγνεύουσαν.
c. de virt. et vit. p. 246 V. 555 W.]

Ὅτι ὁ αὐτὸς ἀπεφαίνετο τοῖς θεοῖς εὔχεσθαι δεῖν 7
ἀγαθὰ τοὺς φρονίμους ὑπὲρ τῶν ἀφρόνων· τοὺς
ἀσυνέτους ἀγνοεῖν τί ποτέ ἐστιν ἐν τῷ βίῳ
ὰ ἀλήθειαν ἀγαθόν.

8 Ὅτι ὁ αὐτὸς ἔφασκε δεῖν ἐν ταῖς εὐχαῖς ἁπλῶς εὔχεσθαι τἀγαθά, καὶ μὴ κατὰ μέρος ὀνομάζειν, οἷον ἐξουσίαν, κάλλος, πλοῦτον, τἆλλα τὰ τούτοις ὅμοια· πολλάκις γὰρ τούτων ἕκαστον τοὺς κατ' ἐπιθυμίαν αὐτῶν τυχόντας τοῖς ὅλοις ἀνατρέπειν. καὶ τοῦτο γνοίη ἄν τις ἐπιστήσας τοῖς ἐν ταῖς Εὐριπίδου Φοινίσσαις στίχοις, ἐν οἷς οἱ περὶ τὸν Πολυνείκην εὔχονται τοῖς θεοῖς, ὧν ἡ ἀρχὴ

βλέψας ἐς Ἄργος,

ἕως

εἰς στέρν' ἀδελφοῦ τῆσδ' ἀπ' ὠλένης βαλεῖν.

οὗτοι γὰρ δοκοῦντες ἑαυτοῖς εὔχεσθαι τὰ κάλλιστα ταῖς ἀληθείαις καταρῶνται. [Exc. Vat. p. 32.]

9 Ὅτι ὁ αὐτὸς πολλὰ καὶ ἄλλα διαλεγόμενος πρὸς βίου σώφρονος ζῆλον καὶ πρὸς ἀνδρείαν τε καὶ καρτερίαν, ἔτι δὲ τὰς λοιπὰς ἀρετάς, ἴσα θεοῖς παρὰ τοῖς Κροτωνιάταις ἐτιμᾶτο. [Exc. de virt. et vit. p. 246 V. 555 W.]

10 Ὅτι Πυθαγόρας φιλοσοφίαν, ἀλλ' οὐ σοφίαν ἐκάλει τὴν ἰδίαν αἵρεσιν. καταμεμφόμενος γὰρ τοῖς πρὸ αὐτοῦ κεκλημένοις ἑπτὰ σοφοῖς ἔλεγεν ὡς σοφὸς μὲν οὐδείς ἐστιν ἄνθρωπος ὢν καὶ πολλάκις διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς φύσεως οὐκ ἰσχύων πάντα κατορθοῦν, ὁ δὲ ζηλῶν τὸν τοῦ σοφοῦ τρόπον τε καὶ βίον προσηκόντως ἂν φιλόσοφος ὀνομάζοιτο.

2 Ἀλλ' ὅμως τηλικαύτης προκοπῆς γενομένης περί τε Πυθαγόραν αὐτὸν καὶ τοὺς μετ' ἐκεῖνον Πυθαγορείους, καὶ τοσούτων ἀγαθῶν αἴτιοι γενόμενοι ταῖς πόλεσιν οὗτοι τὸν πάντα τὰ καλὰ λυμαινόμενον χρόνον οὐ διέφυγον· οὐδὲν γάρ, οἶμαι, τῶν παρ' ἀνθρώποις καλῶν οὕτω συνέστηκεν ὥστε μη-

ιεμίαν αὐτῷ φθοράν τε καὶ διάλυσιν γεννῆσαι τὸν ιολυετῆ χρόνον. [Exc. Vat. p. 32, 33.]

Ὅτι Κροτωνιάτης τις Κύλων ὄνομα, τῇ οὐσίᾳ 11 ιαὶ δόξῃ πρῶτος τῶν πολιτῶν, ἐπεθύμησε Πυθα-ιόρειος γενέσθαι. ὢν δὲ χαλεπὸς καὶ βίαιος τὸν ρόπον, ἔτι δὲ στασιαστὴς καὶ τυραννικός, ἀπεδο-ιμάσθη. παροξυνθεὶς οὖν τῷ συστήματι τῶν Πυ-θαγορείων, ἑταιρείαν μεγάλην συνεστήσατο, καὶ διε-έλει πάντα καὶ λέγων καὶ πράττων κατ' αὐτῶν.

Ὅτι Λῦσις ὁ Πυθαγόρειος εἰς Θήβας τῆς Βοιω- 2 ίας γενόμενος διδάσκαλος Ἐπαμεινώνδου, τοῦτον ιὲν τέλειον ἄνδρα πρὸς ἀρετὴν κατέστησε, καὶ πα-ὴρ αὐτοῦ θετὸς ἐγένετο δι' εὔνοιαν. ὁ δὲ Ἐπα-ιεινώνδας τῆς τε καρτερίας καὶ λιτότητος καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν ἐκ τῆς Πυθαγορείου φιλοσοφίας ναύσματα λαβών, οὐ μόνον Θηβαίων, ἀλλὰ καὶ ιάντων τῶν κατ' αὐτὸν ἐπρώτευεν.

Ὅτι τῶν προγεγονότων ἀνδρῶν ἡ τῶν βίων 3 ἀναγραφὴ δυσκολίαν μὲν παρέχεται τοῖς γράφου-ιν, ὠφελεῖ δ' οὐ μετρίως τὸν κοινὸν βίον. μετὰ ιαρρησίας γὰρ δηλοῦσα τὰ καλῶς * πραχθέντα τοὺς ιὲν ἀγαθοὺς κοσμεῖ, τοὺς δὲ πονηροὺς ταπεινοῖ, ιὰ τῶν οἰκείων ἑκάστους ἐγκωμίων τε καὶ ψόγων. ὅτι δ' ὁ μὲν ἔπαινος, ὥς ἄν τις εἴποι, ἔπαθλον ἀρετῆς ἀδάπανον, ὁ δὲ ψόγος τιμωρία φαυλότητος ἄνευ πληγῆς. καλὸν δὲ τοῖς μεταγενεστέροις ὑπο-ιεῖσθαι διότι βίον οἷον ἄν τις ἕληται ζῶν, τοιαύ-ης ἀξιωθήσεται μετὰ τὸν θάνατον μνήμης, ἵνα μὴ ιερὶ τὰς τῶν λιθίνων μνημείων κατασκευὰς σπου-άζωσιν, ἃ καὶ τόπον ἕνα κατέχει καὶ φθορᾶς ὀξείας υγχάνει, ἀλλὰ περὶ λόγον καὶ τὰς ἄλλας ἀρετάς, ἃ πάντῃ φοιτῶσι διὰ τῆς φήμης. ὁ δὲ χρόνος ὁ

πάντα μαραίνων τἄλλα ταύτας ἀθανάτους ς τει, καὶ πρεσβύτερος γενόμενος αὐτὰς ταύτας νεωτέρας. ζῆλος δὲ ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν ἐγέν προειρημένος· πάλαι γὰρ γεγονότες ὥσπερ ν τες ὑπὸ πάντων μνημονεύονται. [Exc. de virt. p. 246, 249 V. 555 W.]

12 Ὅτι Κῦρος ὁ τῶν Περσῶν ἐπειδὴ τῶν λωνίων καὶ τῶν Μήδων τὴν χώραν κατεπολ ταῖς ἐλπίσι πᾶσαν περιελάμβανε τὴν οἰκου τῶν γὰρ δυνατῶν καὶ μεγάλων ἐθνῶν καταπ μημένων ἐνόμιζε μηδένα μήτε βασιλέα μήτε ὑποστήσεσθαι τὴν ἰδίαν δύναμιν· τῶν γὰρ ἐν σίαις ἀνυπευθύνοις ὄντων εἰώθασιν ἔνιοι τ τυχίαν μὴ φέρειν κατ' ἄνθρωπον. [Exc. Vat.

13 Ὅτι ὁ Καμβύσης ἦν μὲν φύσει μανικὸς κ ρακεκινηκὼς τοῖς λογισμοῖς, πολὺ δὲ μᾶλλον ὠμὸν καὶ ὑπερήφανον ἐποίει τὸ τῆς βασ μέγεθος.

2 Ὅτι Καμβύσης ὁ Πέρσης μετὰ τὴν ἅλωσιν φεως καὶ Πηλουσίου τὴν εὐτυχίαν οὐ φέρω θρωπίνως, τὸν Ἀμάσιος τοῦ πρότερον βεβα κότος τάφον ἀνέσκαψεν. εὑρὼν δὲ ἐν τῇ θή νεκρὸν τεταριχευμένον, τό τε σῶμα τοῦ τετε κότος ᾐκίσατο καὶ πᾶσαν ὕβριν εἰς τὸν οὐκ νόμενον εἰσενεγκάμενος τελευταῖον προσέτα τακαῦσαι τὸν νεκρόν. οὐκ εἰωθότων γὰρ πυ ραδιδόναι τῶν ἐγχωρίων τὰ σώματα τῶν τε τηκότων, ὑπελάμβανε καὶ διὰ τούτου τοῦ τ πλημμελήσειν τὸν πάλαι προτετελευτηκότα.

3 Ὅτι Καμβύσης μέλλων στρατεύειν ἐπ' πίαν ἔπεμψε μέρος τῆς δυνάμεως ἐπ' Ἀμμω προστάξας τοῖς ἡγεμόσι τὸ μαντεῖον συλή

μπρῆσαι, τούς τε περιοικοῦντας τὸ ἱερὸν ἅπαντας
ξανδραποδίσασθαι. [Exc. de. virt. et vit. p. 249 V.
56, 557 W.]

Ὅτι Καμβύσου τοῦ Περσῶν βασιλέως κυριεύ- 14
αντος πάσης Αἰγύπτου, πρὸς τοῦτον οἱ Λίβυες
αὶ Κυρηναῖοι, συνεστρατευκότες τοῖς Αἰγυπτίοις,
πέστειλαν δῶρα, καὶ τὸ προσταττόμενον ποιήσειν
πηγγείλαντο. [Exc. de legat. p. 314 U. 619 W.]

Ὅτι ὁ Πολυκράτης ὁ τῶν Σαμίων τύραννος εἰς 15
οὺς ἐπικαιροτάτους τόπους ἀποστέλλων τριήρεις
λῄστευσεν ἅπαντας τοὺς πλέοντας, ἀπεδίδου δὲ
ιόνοις τοῖς συμμάχοις τὰ ληφθέντα. πρὸς δὲ τοὺς
ιεμφομένους τῶν συνήθων ἔλεγεν ὡς πάντες οἱ
ρίλοι πλείονα χάριν ἕξουσιν ἀπολαβόντες ἅπερ ἀπέ-
λαλον ἤπερ ἀρχὴν μηδὲν ἀποβαλόντες.

Ὅτι ταῖς ἀδίκοις πράξεσιν ὡς ἐπίπαν ἀκολου- 2
θεῖ τις νέμεσις οἰκείους τιμωρίας τοῖς ἁμαρτάνου-
σιν ἐπιφέρουσα.

Ὅτι πᾶσα χάρις ἀμεταμέλητος οὖσα καλὸν ἔχει 3
καρπὸν τὸν παρὰ τῶν εὐεργετουμένων ἔπαινον·
καὶ γὰρ ἂν μὴ πάντες, εἷς γε τῶν εὖ πεπονθότων
ἐνίοτε τὴν ὑπὲρ ἁπάντων ἀπέδωκε χάριν. [Exc. Vat.
p. 33.]

Ὅτι Λυδοί τινες φεύγοντες τὴν Ὀροίτου τοῦ 4
σατράπου δυναστείαν κατέπλευσαν εἰς Σάμον μετὰ
πολλῶν χρημάτων καὶ τοῦ Πολυκράτους ἱκέται ἐγί-
νοντο. ὁ δὲ τὸ μὲν πρῶτον αὐτοὺς φιλοφρόνως
ὑπεδέξατο, μετ' ὀλίγον δὲ πάντας ἀποσφάξας τῶν
χρημάτων ἐγκρατὴς ἐγένετο.

Ὅτι Θετταλὸς ὁ Πεισιστράτου υἱὸς σοφὸς ὑπάρ- 16
χων ἀπείπατο τὴν τυραννίδα, καὶ τὴν ἰσότητα ζη-
λώσας μεγάλης ἀποδοχῆς ἠξιοῦτο παρὰ τοῖς πολί-

ταις· οἱ δὲ ἄλλοι, Ἵππαρχος καὶ Ἱππίας, βίαιοι
καὶ χαλεποὶ καθεστῶτες ἐτυράννουν τῆς πόλεως.
2 πολλὰ δὲ παρανομοῦντες εἰς τοὺς Ἀθηναίους,
καί τινος μειρακίου διαφόρου τὴν ὄψιν Ἵππαρ-
χος ἐρασθείς, διὰ τοῦτο ἐκινδύνευσεν. — ἡ μὲν
οὖν ἐπὶ τοὺς τυράννους ἐπίθεσις καὶ ἡ πρὸς τὴν
τῆς πατρίδος ἐλευθερίαν σπουδὴ κοινὴ τῶν προει-
3 ρημένων ὑπῆρξεν ἀνδρῶν· ἡ δὲ ἐν ταῖς βασάνοις
παράστασις τῆς ψυχῆς καὶ τὸ καρτερικὸν τῆς τῶν
δεινῶν ὑπομονῆς περὶ μόνον ἐγενήθη τὸν Ἀριστο-
γείτονα, ὃς ἐν τοῖς φοβερωτάτοις καιροῖς δύο μέ-
γιστα διετήρησε, τήν τε πρὸς τοὺς φίλους πίστιν
καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τιμωρίαν. [Exc. de virt.
et vit. p. 250 V. 557 W.]

4 Ὅτι ὁ Ἀριστογείτων πᾶσιν ἐποίησε φανερὸν ὡς ἡ τῆς ψυχῆς εὐγένεια κατισχύει τὰς μεγίστας τοῦ σώματος ἀλγηδόνας.

17 Ὅτι Ζήνωνος τοῦ φιλοσόφου διὰ τὴν ἐπιβουλὴν τὴν κατὰ Νεάρχου τοῦ τυράννου κατὰ τὰς ἐν ταῖς βασάνοις ἀνάγκας ἐρωτωμένου ὑπὸ Νεάρχου τίνες ἦσαν οἱ συνειδότες, Ὤφελον γάρ, ἔφη, ὥσπερ τῆς γλώττης εἰμὶ κύριος, οὕτως ὑπῆρχον καὶ τοῦ σώματος. [Exc. Vat. p. 34.]

2 Ὅτι τυραννουμένης τῆς πατρίδος ὑπὸ Νεάρχου σκληρῶς, ἐπιβουλὴν κατὰ τοῦ τυράννου συνεστήσατο. καταφανὴς δὲ γενόμενος, καὶ κατὰ τὰς ἐν ταῖς βασάνοις ἀνάγκας διερωτώμενος ὑπὸ τοῦ Νεάρχου τίνες ἦσαν οἱ συνειδότες, Ὤφελον γάρ, ἔφησεν, ὥσπερ τῆς γλώττης εἰμὶ κύριος, οὕτως ὑπῆρχον καὶ τοῦ σώματος. τοῦ δὲ τυράννου πολὺ μᾶλλον ταῖς βασάνοις προσεπιτείναντος, ὁ Ζήνων μέχρι μέν τινος διεκαρτέρει· μετὰ δὲ ταῦτα σπεύδων

ἀπολυθῆναί ποτε τῆς ἀνάγκης καὶ ἅμα τιμωρήσασθαι τὸν Νέαρχον, ἐπενοήσατό τι τοιοῦτον. κατὰ 4
τὴν ἐπιτονωτάτην ἐπίτασιν τῆς βασάνου προσποιηθεὶς ἐνδιδόναι τὴν ψυχὴν ταῖς ἀλγηδόσιν ἀνέκραγεν, Ἄνετε, ἐρῶ γὰρ πᾶσαν ἀλήθειαν. ὡς δ' ἀνῆκαν, ἠξίωσεν αὐτὸν ἀκοῦσαι κατ' ἰδίαν προσελθόντα· πολλὰ γὰρ εἶναι τῶν λέγεσθαι μελλόντων ἃ συνοίσει τηρεῖν ἐν ἀπορρήτῳ. τοῦ δὲ τυράννου 5
προσελθόντος ἀσμένως καὶ τὴν ἀκοὴν τῷ στόματι παραβαλόντος, ὁ Ζήνων τοῦ δυνάστου περιχανὼν τὸ οὖς ἐνέπρισε τοῖς ὀδοῦσι. τῶν δὲ ὑπηρετῶν ταχὺ προσδραμόντων, καὶ πᾶσαν τῷ βασανιζομένῳ προσφερόντων τιμωρίαν εἰς τὸ χαλάσαι τὸ δῆγμα, πολὺ μᾶλλον προσενεφύετο. τέλος δ' οὐ δυνάμενοι τἀνδρὸς νικῆσαι τὴν εὐψυχίαν, παρεκάλεσαν αὐτὸν ἵνα διίῃ τοὺς ὀδόντας. καὶ τοιούτῳ τεχνήματι τῶν ἀλγηδόνων ἀπελύθη καὶ παρὰ τοῦ τυράννου τὴν ἐνδεχομένην ἔλαβε τιμωρίαν [Exc. de virt. et vit. p. 253 V. 557, 558 W.]

Πολλαῖς ὕστερον γενεαῖς Δωριεὺς ὁ Λακεδαι- 18
μόνιος καταντήσας εἰς Σικελίαν καὶ τὴν χώραν ἀπολαβὼν ἔκτισε πόλιν Ἡράκλειαν. ταχὺ δ' αὐτῆς αὐξομένης, οἱ Καρχηδόνιοι φθονήσαντες ἅμα καὶ φοβηθέντες μήποτε πλέον ἰσχύσασα τῆς Καρχηδόνος ἀφέληται τῶν Φοινίκων τὴν ἡγεμονίαν, στρατεύσαντες ἐπ' αὐτὴν μεγάλαις δυνάμεσι καὶ κατὰ κράτος ἑλόντες κατέσκαψαν. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων τὰ κατὰ μέρος ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις ἀναγράψομεν. [Diodorus 4, 23.]

Ὅτι τοῖς ἐπί τινων πραγμάτων διοριζομένοις ὡς 19
οὐκ ἄν ποτε πραχθησομένων ἔοικεν ἐπακολουθεῖν

ὡσανεί τις νέμεσις ἐλέγχουσα τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν.

2 Ὅτι Μεγαβύζου τοῦ καὶ Ζωπύρου φίλου ὄντος Δαρείου τοῦ βασιλέως, μαστιγώσαντος δ' ἑαυτὸν καὶ τὰ περὶ τὸ πρόσωπον ἀκρωτήρια ἀποκόψαντος διὰ τὸ αὐτόμολον γενέσθαι καὶ Βαβυλῶνα προδοῦναι Πέρσαις, φασὶ βαρέως φέρειν τὸν Δαρεῖον καὶ εἰπεῖν βούλεσθαι τὸν Μεγάβυζον, εἰ δυνατὸν ἦν, ἄρτιον γενόμενον ἢ δέκα Βαβυλῶνας λαβεῖν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν, καίπερ ἀπράκτου τῆς ἐπιθυμίας οὔσης.

3 Ὅτι οἱ Βαβυλώνιοι στρατηγὸν εἵλοντο Μεγάβυζον, ἀγνοοῦντες ὅτι τὴν εὐεργεσίαν τῆς μελλούσης ἀκολουθεῖν ἀπωλείας οἱονεὶ δέλεαρ αὐτοῖς προθήσειν.

4 Ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐπιτευγμάτων ἱκανόν ἐστι μαρτύριον τῶν προρρηθέντων.

5 Ὅτι Δαρεῖος τῆς Ἀσίας σχεδὸν ὅλης κυριεύσας τὴν Εὐρώπην ἐπεθύμει καταστρέψασθαι. τὰς γὰρ τοῦ πλείονος ἐπιθυμίας ἀπλήστους ἔχων καὶ τῷ μεγέθει τῆς Περσικῆς δυνάμεως πεποιθώς, περιλάμβανε τὴν οἰκουμένην, αἰσχρὸν εἶναι νομίζων τοὺς πρὸ αὐτοῦ βεβασιλευκότας καταδεεστέρας ἀφορμὰς κτησαμένους τὰ μέγιστα τῶν ἐθνῶν καταπεπολεμηκέναι, αὐτὸν δὲ τηλικαύτας ἔχοντα δυνάμεις ἡλίκας οὐδεὶς τῶν πρὸ αὐτοῦ ἔσχε μηδεμίαν ἀξιόλογον πρᾶξιν κατειργάσθαι.

6 Ὅτι οἱ Τυρρηνοὶ διὰ τὸν τῶν Περσῶν φόβον ἐκλιπόντες τὴν Λῆμνον ἔφασκον ὡς διά τινας χρησμοὺς τοῦτο ποιεῖν, καὶ ταύτην τῷ Μιλτιάδῃ παρέδωκαν. ταῦτα δὲ πράξαντος τοῦ προεστηκότος τῶν Τυρρηνῶν (Ἕρμωνος), συνέβη τὰς τοιαύτας χάρι-

τας ἀπ' ἐκείνων τῶν χρόνων Ἑρμωνείους προσαγο-
ρευθῆναι. [Exc. Vat. p. 34, 35.]

Ὅτι Λευκίου Ταρκυνίου τοῦ Ῥωμαίων βασιλέως 20
ὁ υἱὸς Σέξτος ἐξεδήμησεν εἰς πόλιν Κολλατίαν κα-
λουμένην, καὶ κατέλυσε πρὸς Λεύκιον Ταρκύνιον
ἀνεψιὸν τοῦ βασιλέως, ἔχοντα γυναῖκα Λουκρητίαν,
ἥτις ἦν εὐπρεπὴς μὲν τὴν ὄψιν, σώφρων δὲ τὸν τρό-
πον. ἐπὶ στρατοπέδου γὰρ ὄντος τἀνδρός, ὁ ξένος
νυκτὸς ἐγερθεὶς ἐκ τοῦ κοιτῶνος ὥρμησεν ἐπὶ τὴν
γυναῖκα κοιμωμένην ἔν τινι θαλάμῳ. ἐπιστὰς δὲ 2
ταῖς θύραις ἄφνω καὶ σπασάμενος τὸ ξίφος, παρα-
σκευάσασθαι μὲν ἔφησεν οἰκέτην ἐπιτήδειον εἰς
ἀναίρεσιν, συγκατασφάξειν δὲ κἀκείνην, ὡς ἐπὶ μοι-
χείᾳ κατειλημμένην καὶ τετευχυῖαν τῆς προσηκού-
σης τιμωρίας ὑπὸ τοῦ συγγενεστάτου τῷ συνοι-
κοῦντι. διόπερ αἱρετώτερον ὑπάρχειν ὑπουργῆσαι
ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ σιωπῶσαν· λήψεσθαι δὲ ἔπα-
θλον τῆς χάριτος δωρεάς τε μεγάλας καὶ τὴν μετ'
αὐτοῦ συμβίωσιν καὶ γενήσεσθαι βασίλισσαν, ἰδιω-
τικῆς ἑστίας ἐξηλλαγμένην ἡγεμονίαν. ἡ δὲ Λουκρη- 3
τία διὰ τὸ παράδοξον ἐκπλαγὴς γενομένη, καὶ φο-
βηθεῖσα μήποτε ταῖς ἀληθείαις δόξῃ διὰ τὴν μοι-
χείαν ἀνῃρῆσθαι, τότε μὲν ἡσυχίαν ἔσχεν· ἡμέρας
δὲ γενομένης ὁ Σέξτος ἐχωρίσθη· ἡ δὲ ἐκάλεσε τοὺς
οἰκείους, καὶ ἠξίου μὴ περιιδεῖν ἀτιμώρητον τὸν
ἀσεβήσαντα εἰς ξενίαν ἅμα καὶ συγγένειαν. ἑαυτῇ
δὲ φήσασα μὴ προσήκειν ἐφορᾶν τὸν ἥλιον τηλι-
καύτης ὕβρεως πεπειραμένην, ξιφιδίῳ πατάξασα τὸ
στῆθος ἑαυτῆς ἐτελεύτησεν. [Exc. de virt. et vit.
p. 253 V. 558 W.]

Ὅτι τῆς Λουκρητίας μοιχευθείσης παρὰ Σέξτου 21
καὶ ἑαυτὴν ἀνελούσης διὰ τὸ ἁμάρτημα οὐκ ἄξιον

ἡγούμεθα τὸ γενναῖον τῆς προαιρέσεως παραλιπεῖν
2 ἀνεπισήμαντον. τὴν γὰρ ἐπιδοῦσαν ἑκουσίως τὸ
ζῆν τοῖς μεταγενεστέροις εἰς καλὸν ζῆλον προσ-
ηκόντως ἂν εὐφημίας ἀξιοῖμεν ἀθανάτου, ὅπως αἱ
τὴν τοῦ σώματος ἁγνείαν κατὰ πᾶν ἀνεπίληπτον
παρέχεσθαι προαιρούμεναι πρὸς ἐπιτετευγμένον ἀρ-
χέτυπον παραβάλωνται. αἱ μὲν οὖν ἄλλαι γυναῖ-
κες κἂν φανερῶς τι τῶν τοιούτων πράξωσι, κατα-
κρύπτουσι τὸ συντελεσθέν, εὐλαβούμεναι τὴν ὑπὲρ
3 τῶν ἁμαρτημάτων τιμωρίαν· ἡ δὲ τὸ λάθρα πρα-
χθὲν ποιήσασα περιβόητον ἀπέσφαξεν ἑαυτήν, καὶ
τὴν τοῦ βίου τελευτὴν καλλίστην ὑπὲρ αὑτῆς ἀπο-
λογίαν ἀπέλιπε. καὶ τῶν ἄλλων ἐπὶ τῶν ἀκουσίων
τὴν συγγνώμην προβαλλομένων, αὕτη τὴν μετὰ
βίας ὕβριν ἐτιμήσατο θανάτου, ἵνα μηδ' εἴ τις ἐπι-
θυμοίη βλασφημεῖν, τὴν ἐξουσίαν ἔχοι κατηγορεῖν
4 τῆς προαιρέσεως ὡς ἑκουσίου γεγενημένης· τῶν
γὰρ ἀνθρώπων φύσει τὰς λοιδορίας ἐπαίνων προ-
τιμώντων, τὴν τῶν φιλαιτίων ἀπέκοψε κατηγορίαν,
αἰσχρὸν εἶναι νομίζουσα τῶν ἄλλων εἰπεῖν τινα,
διότι ζῶντος τοῦ κατὰ νόμους συμβιοῦντος ἀνδρὸς
ἑτέρου παρανόμως ἐπειράθη, καὶ καθ' ὧν οἱ νόμοι
τοῖς πράξασι θάνατον τιθέασι τὸ πρόστιμον, τοι-
οῦτο παθοῦσα τὸν πλείω χρόνον φιλοψυχεῖν, ἵνα
τὸν πάντως ὀφειλόμενον παρὰ τῆς φύσεως θάνα-
τον βραχὺ προλαβοῦσα τῆς αἰσχύνης ἀλλάξηται τοὺς
5 μεγίστους ἐπαίνους. τοιγαροῦν οὐ μόνον θνητοῦ
βίου δόξαν ἀθάνατον ἀντικατηλλάξατο διὰ τῆς ἰδίας
ἀρετῆς, ἀλλὰ καὶ τοὺς συγγενεῖς καὶ πάντας τοὺς
πολίτας προετρέψατο λαβεῖν ἀπαραίτητον τιμωρίαν
παρὰ τῶν εἰς αὐτὴν παρανομησάντων.

22 Ὅτι Λεύκιος Ταρκύνιος ὁ βασιλεὺς τυραννικῶς

καὶ βιαίως ἄρχων τῶν πολιτῶν τοὺς εὐπόρους τῶν Ῥωμαίων ἀνήρει, ψευδεῖς ἐπιφέρων αἰτίας ἕνεκεν τοῦ νοσφίσασθαι τὰς οὐσίας αὐτῶν. διόπερ Λεύκιος Ἰούνιος, ὀρφανὸς ὢν καὶ πάντων Ῥωμαίων πλουσιώτατος, δι' ἀμφότερα τὴν τοῦ Ταρκυνίου πλεονεξίαν ὑπώπτευεν, ἀδελφιδοῦς αὐτοῦ καὶ παρ' ἕκαστα τῷ βασιλεῖ σύνθοινος, προσεποιήθη μωρὸς εἶναι, ἅμα μὲν βουλόμενος τὸν ὑπὲρ τοῦ δύνασθαί τι φθόνον ἐκκλίνειν, ἅμα δ' ἀνυπονοήτως παρατηρεῖν τὸ πραττόμενον καὶ τοῖς τῆς βασιλείας ἐφεδρεύειν καιροῖς.

Ὅτι οἱ Συβαρῖται μετὰ τριάκοντα μυριάδων 23
ἐκστρατεύσαντες ἐπὶ τοὺς Κροτωνιάτας καὶ πόλεμον ἄδικον ἐπανελόμενοι τοῖς ὅλοις ἔπταισαν, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν οὐκ ἐνεγκόντες ἐπιδεξίως ἱκανὸν παράδειγμα τὴν ἰδίαν ἀπώλειαν κατέλιπον τοῦ πολὺ μᾶλλον δεῖν προσέχειν ἐν ταῖς ἰδίαις εὐτυχίαις ἤπερ ἐν ταῖς ταλαιπωρίαις.

Ὅτι περὶ Ἡροδότου φησὶν ὁ Διόδωρος, καὶ ταῦτα 24
παρεξέβημεν οὐχ οὕτως Ἡροδότου κατηγορῆσαι βουληθέντες ὡς ὑποδεῖξαι ὅτι τῶν λόγων οἱ θαυμάσιοι τοὺς ἀληθεῖς κατισχύειν εἰώθασιν.

Ὅτι προσῆκόν ἐστι τιμᾶσθαι τὴν ἀρετήν, κἂν ᾖ 2
παρὰ γυναιξίν.

Ὅτι Ἀθηναῖοι δεξιῶς τῇ νίκῃ χρησάμενοι καὶ 3
νικήσαντες Βοιωτούς τε καὶ Χαλκιδεῖς, εὐθὺς ἀπὸ τῆς μάχης Χαλκίδος ἐκυρίευσαν. ἐκ τῆς δεκάτης τῆς τῶν Βοιωτῶν ὠφελείας ἅρμα χαλκοῦν εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀνέθεσαν τόδε τὸ ἐλεγεῖον ἐπιγράψαντες,

ἔθνεα Βοιωτῶν καὶ Χαλκιδέων δαμάσαντες
παῖδες Ἀθηναίων ἔργμασιν ἐν πολέμου
δεσμῷ ἐν ἀχλυόεντι σιδηρέῳ ἔσβεσαν ὕβριν·
ὧν ἵππους δεκάτην Παλλάδι τάσδ' ἔθεσαν.

4 Ὅτι τὸ κατακαίειν τὰ ἱερὰ παρὰ Ἑλλήνων
θον Πέρσαι, τὴν αὐτὴν τοῖς προαδικήσασιν ἀ
δόντες ὕβριν.

25 Ὅτι Κᾶρες ὑπὸ Περσῶν καταπονούμενοι
ρώτησαν περὶ συμμαχίας εἰ προσλάβοιντο Μιλη
συμμάχους. ὁ δὲ ἀνεῖλεν,

πάλαι ποτ' ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι.

Οὐ μὴν ἀλλ' ὁ φόβος ἐγγὺς κείμενος ἐπο
αὐτοὺς ἐπιλαθέσθαι τῆς πρὸς ἀλλήλους φιλοτι
πρὸς δὲ τὸ πληροῦν τὰς τριήρεις κατὰ τάχος
ηνάγκαζεν.

2 Ὅτι Ἑκαταῖος ὁ Μιλήσιος πρεσβευτὴς ἀπε
μένος ὑπὸ τῶν Ἰώνων, ἠρώτησε δι' ἣν αἰτίαν
στεῖ αὐτοῖς ὁ Ἀρταφέρνης. τοῦ δὲ εἰπόντος,
ποτε ὑπὲρ ὧν καταπολεμηθέντες κακῶς ἔπ
μνησικακήσωσιν, Οὐκοῦν, ἔφησεν, εἰ τὸ πεπ
ναι κακῶς τὴν ἀπιστίαν περιποιεῖ, τὸ παθεῖν
εὖ ποιήσει τὰς πόλεις Πέρσαις εὐνοούσας. ἀ
ξάμενος δὲ τὸ ῥηθὲν ὁ Ἀρταφέρνης ἀπέδωκε
νόμους ταῖς πόλεσι καὶ τακτοὺς φόρους κατι
ναμιν ἐπέταξεν.

3 Ὁ γὰρ παρὰ τοῖς πολλοῖς τῶν πολιτῶν φ
τὸν ἔμπροσθεν χρόνον ἐγκρυπτόμενος, ἐπειδὴ
ρὸν ἔλαβεν, ἄθρους ἐξερράγη. διὰ δὲ τὴν φι
μίαν τοὺς δούλους ἠλευθέρωσαν, μᾶλλον βου
νοι τοῖς οἰκέταις μεταδοῦναι τῆς ἐλευθερίας ἢ
ἐλευθέροις τῆς πολιτείας.

26 Ὅτι Δᾶτις ὁ τῶν Περσῶν στρατηγός, Μῆδ
τὸ γένος καὶ παρὰ τῶν προγόνων παρειληφὼ
Μήδου τοῦ συστησαμένου τὴν Μηδίαν Ἀθη
κατέστησαν ἀπόγονοι, ἀπέστειλε πρὸς τοὺς Ἀ
ναίους εἰπεῖν ὡς πάρεστι μετὰ δυνάμεως ἀπ

σων τὴν ἀρχὴν τὴν προγονικήν· Μῆδον γὰρ τῶν
ἑαυτοῦ προγόνων [πρεσβύτερον Δᾶτιν] γενόμενον
ἀφαιρεθῆναι τὴν βασιλείαν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ
παραγενόμενον εἰς τὴν Ἀσίαν κτίσαι τὴν Μηδίαν.
ἂν μὲν οὖν αὐτῷ τὴν ἀρχὴν ἀποδῶσιν, ἀφεθήσε- 2
σθαι τῆς πρώτης αἰτίας καὶ τῆς ἐπὶ Σάρδεις στρα-
τείας· ἂν δὲ ἐναντιωθῶσι, πολὺ δεινότερα πείσε-
σθαι τῶν Ἐρετριέων. ὁ δὲ Μιλτιάδης ἀπεκρίθη 3
ἀπὸ τῆς τῶν δέκα στρατηγῶν γνώμης διότι κατὰ
τὸν τῶν πρεσβευτῶν λόγον μᾶλλον προσήκει τῆς
Μήδων ἀρχῆς κυριεύειν Ἀθηναίους ἢ Δᾶτιν τῆς
Ἀθηναίων πόλεως· τὴν μὲν γὰρ τῶν Μήδων βασι-
λείαν Ἀθηναῖον ἄνδρα συστήσασθαι, τὰς δὲ Ἀθή-
νας μηδέποτε Μῆδον τὸ γένος ἄνδρα κατεσχηκέναι.
ὁ δὲ πρὸς μάχην ἀκούσας ταῦτα παρεσκευάζετο.
[Exc. Vat. p. 35—38.]

Ὅτι Ἱπποκράτης ὁ Γελῷος τύραννος τοὺς Συ- 27
ρακοσίους νενικηκὼς κατεστρατοπέδευσεν εἰς τὸ
τοῦ Διὸς ἱερόν. κατέλαβε δὲ αὐτὸν τὸν ἱερέα καὶ
τῶν Συρακοσίων τινὰς καθαιροῦντας ἀναθήματα
χρυσᾶ, καὶ μάλιστα ἱμάτιον τοῦ Διὸς περιαιρουμέ-
νους ἐκ πολλοῦ κατεσκευασμένον χρυσοῦ. καὶ τού- 2
τοις μὲν ἐπιπλήξας ὡς ἱεροσύλοις ἐκέλευσεν ἀπελ-
θεῖν εἰς τὴν πόλιν, αὐτὸς δὲ τῶν ἀναθημάτων ἀπέ-
σχετο, φιλοδοξῆσαι θέλων καὶ νομίζων δεῖν τὸν τη-
λικοῦτον ἐπαναιρούμενον πόλεμον μηδὲν ἐξαμαρτά-
νειν εἰς τὸ θεῖον, ἅμα δὲ νομίζων διαβάλλειν τοὺς
προεστῶτας τῶν ἐν Συρακούσαις πραγμάτων πρὸς
τὰ πλήθη διὰ τὸ δοκεῖν αὐτοὺς πλεονεκτικῶς, ἀλλ'
οὐ δημοτικῶς οὐδ' ἴσως ἄρχειν.

Ὅτι Θήρων ὁ Ἀκραγαντῖνος γένει καὶ πλούτῳ 3
καὶ τῇ πρὸς τὸ πλῆθος φιλανθρωπίᾳ πολὺ προεῖ

χεν οὐ μόνον τῶν πολιτῶν, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν Σικελιωτῶν. [Exc. de virt. et vit. p. 254 V. 558 W.]

28 Γέλωνα Συρακούσιον καθ' ὕπνους δὲ βοῶντα,
κεραυνοβλὴς γὰρ ἔδοξεν ὀνείροις γεγονέναι,
ὁ κύων θορυβούμενον ἀμέτρως γνοὺς ἐκεῖνον,
καθυλακτῶν οὐκ ἔληξεν, ἕως ἐγείρει τοῦτον.
τοῦτον ἐξέσωσέ ποτε καὶ λύκος ἐκ θανάτου.
σχολῇ προσκαθημένου γὰρ ἔτι παιδίου ὄντος
λύκος ἐλθὼν ἀφήρπαξε τὴν δέλτον τὴν ἐκείνου.
τοῦ δὲ δραμόντος πρὸς αὐτὸν τὸν λύκον καὶ τὴν
δέλτον,
κατασεισθεῖσα ἡ σχολὴ βαθρόθεν καταπίπτει,
καὶ σύμπαντας ἀπέκτεινε παῖδας σὺν διδασκάλῳ.
τῶν παίδων δὲ τὸν ἀριθμὸν οἱ συγγραφεῖς βοῶσι,
Τίμαιοι, Διονύσιοι, Διόδωροι καὶ Δίων,
πλείω τελοῦντα ἑκατόν. τὸ δ' ἀκριβὲς οὐκ οἶδα.
[Tzetz. Hist. 4, 266 seq.]

29 Ὅτι τοῦ Μιλτιάδου υἱὸς ὁ Κίμων, τελευτήσαντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν τῇ δημοσίᾳ φυλακῇ διὰ τὸ μὴ ἰσχῦσαι ἐκτῖσαι τὸ ὄφλημα, ἵνα λάβῃ τὸ σῶμα τοῦ πατρὸς εἰς ταφήν, ἑαυτὸν εἰς τὴν φυλακὴν παρέδωκε καὶ διεδέξατο τὸ ὄφλημα.

2 Ὅτι ὁ Κίμων φιλότιμος ὢν εἰς τὴν τῶν κοινῶν διοίκησιν, ἐξ ὑστέρου ἀγαθὸς στρατηγὸς ἐγενήθη καὶ διὰ τῆς ἰδίας ἀρετῆς ἐνδόξους πράξεις κατειργάσατο. [Exc. de virt. et vit. p. 254 V. 559 W.]

30 Κίμων υἱὸς κατά τινας ὑπῆρχε Μιλτιάδου,
κατὰ δ' ἑτέρους ἦν πατρὸς τὴν κλῆσιν Στησαγόρου
ἐξ Ἰσοδίκης τούτῳ παῖς ὑπῆρχεν ὁ Καλλίας.
ὁ Κίμων οὗτος ἀδελφὴν ἰδίαν Ἐλπινίκην
εἶχεν, ὡς Πτολεμαῖος μὲν ὕστερον Βερενίκην,

καὶ Ζεὺς τὴν Ἥραν πρὸ αὐτῶν, καὶ νῦν Περσῶν
τὸ γένος.
Καλλίας δὲ πεντήκοντα τάλαντα ζημιοῦται,
ὅπως ὁ Κίμων ὁ πατὴρ μηδὲν δεινόν τι πάθῃ
ἕνεκα γάμων τῶν αἰσχρῶν, τῆς ἀδελφομιξίας.
τὸ δ' ὅσοι ταῦτα γράφουσι μακρόν ἐστί μοι λέγειν·
ἔστι γὰρ πλῆθος ἄπειρον τῶν ταῦτα γεγραφότων,
οἱ κωμικοὶ καὶ ῥήτορες, Διόδωρος καὶ ἄλλοι.
[Tzetz. Hist. 1, 22.]

Ὅτι Θεμιστοκλῆς ὁ τοῦ Νεοκλέους, προσελθόν- 31
τος τινὸς αὐτῷ πλουσίου καὶ ζητοῦντος κηδεστὴν εὑρεῖν πλούσιον, παρεκελεύσατο αὐτῷ ζητεῖν μὴ χρήματα ἀνδρὸς δεόμενα, πολὺ δὲ μᾶλλον ἄνδρα χρημάτων ἐνδεᾶ. ἀποδεξαμένου δὲ τἀνθρώπου τὸ ῥηθὲν συνεβούλευσεν αὐτῷ συνοικίσαι τὴν θυγατέρα τῷ Κίμωνι. διόπερ ἐκ ταύτης τῆς αἰτίας ὁ Κίμων εὐπορήσας χρημάτων ἀπελύθη τῆς φυλακῆς, καὶ τοὺς κατακλείσαντας ἄρχοντας εὐθύνας καταδίκους ἔλαβεν. [Exc. Vat. p. 39.]

Ἡ μὲν οὖν πρὸ ταύτης βίβλος, τῆς ὅλης συντάξεως οὖσα δεκάτη, τὸ τέλος ἔσχε τῶν πράξεων εἰς τὸν προηγούμενον ἐνιαυτὸν τῆς Ξέρξου διαβάσεως εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ εἰς τὰς γενομένας δημηγορίας ἐν τῇ κοινῇ συνόδῳ τῶν Ἑλλήνων ἐν Κορίνθῳ περὶ τῆς Γέλωνος συμμαχίας τοῖς Ἕλλησιν. [Diodorus 11, 1.]

Ὅτι τῶν Ἑλλήνων πάντων διαπρεσβευσαμένων 32
πρὸς Γέλωνα περὶ συμμαχίας, ὅτε Ξέρξης διέβαινε πρὸς τὴν Εὐρώπην, τοῦ δὲ ἐπαγγειλαμένου συμμαχῆσαι καὶ σιταρκῆσαι, εἴ γε τὴν ἡγεμονίαν εἴτε τὴν κατὰ γῆν εἴτε τὴν κατὰ θάλατταν παρέξουσιν, ἡ μὲν ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας φιλοδοξία τὴν συμμαχίαν

παρεκρούετο, τὸ δὲ μέγεθος τῆς βοηθείας καὶ ὁ τῶν πολεμίων φόβος προέτρεπε μεταδοῦναι τῆς δόξης τῷ Γέλωνι.

2 Ἡ μὲν γὰρ τῶν Περσῶν ὑπεροχὴ πρὸς τὸ κρατῆσαι τῆς ἐπιθυμίας ἔχει τὰς δωρεάς, ἡ δὲ τυραννικὴ πλεονεξία καὶ τὰ μικρὰ τῶν λημμάτων οὐ παρίησιν.

3 Βεβαιοτάτη γὰρ τῆς σωτηρίας φύλαξ ἡ ἀπιστία.

4 Παῖδες μὲν οὖν ἀδικούμενοι πρὸς πατέρας καταφεύγουσι, πόλεις δὲ πρὸς τοὺς ἀποικίσαντας δήμους.

5 Ὅτι τυράννου πλεονεξία τοῖς μὲν ὑπάρχουσιν οὐκ ἀρκεῖται, τῶν δὲ ἀλλοτρίων ἐπιθυμεῖ, πληροῦται δὲ οὐδέποτε.

6 Τοὺς δὲ κατὰ τῆς δυναστείας αὐτοῦ πεφυκότας ἔχων καιρὸν οὐκ ἐάσει δύναμιν λαβεῖν.

33 Ἐκείνων γὰρ τῶν ἀνδρῶν ἐστε ἀπόγονοι οἳ τὰς αὑτῶν ἀρετὰς μετὰ τὸν θάνατον ἀθανάτους τῇ δόξῃ καταλελοίπασι. — τὸ γὰρ ἔπαθλον τῆς συμμαχίας οὐκ ἀργύριον αἰτεῖ, οὗ πολλάκις ἰδεῖν ἔστι καταφρονοῦντα καὶ τὸν φαυλότατον ἰδιώτην πεπλουτηκότα, ἀλλ' ἔπαινον καὶ δόξαν, περὶ ἧς οἱ ἀγαθοὶ τῶν ἀνθρώπων οὐκ ὀκνοῦσιν ἀποθνήσκειν· μισθὸς γάρ ἐστιν ἡ δόξα μείζων ἀργυρίου. — παραλαμβάνουσι γὰρ οἱ Σπαρτιᾶται παρὰ τῶν πατέρων οὐχ ὥσπερ οἱ λοιποὶ πλοῦτον, ἀλλὰ προθύμως τελευτᾶν περὶ τῆς ἐλευθερίας, ὥστε πάντα τὰ κατὰ τὸν βίον ἀγαθὰ δεύτερα τίθεσθαι τῆς δόξης.

2 Μὴ τῶν ξενικῶν δυνάμεων ἐπιθυμοῦντες τὰς πολιτικὰς ἀποβάλλωμεν καὶ τῶν ἀδήλων ὀρεγόμενοι τῶν φανερῶν μὴ κυριεύωμεν. — οὔ φημι καταπεπλῆχθαι τὸ μέγεθος τῆς τῶν Περσῶν στρατιᾶς·

ἀρετῇ γὰρ ὁ πόλεμος, οὐ πλήθει βραβεύεται. — παρειλήφασι γὰρ ὑπὸ τῶν πατέρων ζῆν μὲν ἑαυτοῖς, τελευτᾶν δ' ὅταν χρεία ταῖς πατρίσιν ἐπίῃ. — τί φοβηθῶμεν τὸν χρυσὸν ᾧ κεκοσμημένοι βαδίζουσιν εἰς τὰς μάχας ὡς γυναῖκες εἰς τοὺς γάμους, ὥστε τὴν νίκην μὴ μόνον ἔπαθλον ἔχειν δόξαν, ἀλλὰ καὶ πλοῦτον; οὐ φοβεῖται γὰρ ἡ ἀρετὴ χρυσόν, ὃν ὁ σίδηρος εἴωθεν ἄγειν αἰχμάλωτον, ἀλλὰ τὴν στρατηγίαν τῶν ἡγουμένων. — πᾶσα γὰρ δύναμις ὑπεραίρουσα τὴν συμμετρίαν ὑφ' ἑαυτῆς βλάπτεται τὰ πλεῖστα. πρὶν ἢ γὰρ ἀκοῦσαι τὴν φάλαγγα φθάσομεν ἡμεῖς πράξαντες ἃ βουλόμεθα. [Exc. Vat. p. 39—41.]

FRAGMENTA SEDIS INCERTAE.

Τὸ τελευταῖον πολλαῖς γενεαῖς ὕστερον ἐκ τῆς 1
Ἰταλίας τὸ τῶν Σικελῶν ἔθνος πανδημεὶ περαιωθὲν εἰς τὴν Σικελίαν τὴν ὑπὸ τῶν Σικανῶν ἐκλειφθεῖσαν χώραν κατῴκησαν. ἀεὶ δὲ τῇ πλεονεξίᾳ προβαινόντων τῶν Σικελῶν, καὶ τὴν ὅμορον πορθούντων, ἐγένοντο πόλεμοι πλεονάκις αὐτοῖς πρὸς τοὺς Σικανούς, ἕως συνθήκας ποιησάμενοι συμφώνους ὅρους ἔθεντο τῆς χώρας· περὶ ὧν τὰ κατὰ μέρος ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις ἀναγράψομεν. [Diodorus 5, 6.]

Διόδωρος μέντοι διαφορὰν τούτων οἶδεν ἐν οἷς 2
λέγει, Σικανῶν καὶ Σικελῶν.

Διόδωρος δέ που τῶν δεκάτων βιβλίων εἰπὼν 2
περί τε Σικελῶν καὶ Σικανῶν διαφορὰν οἶδεν, ὡς

καὶ προερρέθη, Σικελοῦ καὶ Σικανοῦ. [Eustath. Od p. 1896, 55; 1962, 25.]

3 Διόδωρος δὲ ὁ Σικελὸς καὶ ὁ Ὀππιανὸς τὴν Νεάπολιν ὑφ' Ἡρακλέους οἰκισθῆναί φασι. [Tzetz. ad Lycophr. v. 717.]

4 Καὶ τὸ Παλλάδιον δὲ τῆς Ἀθηνᾶς τοιοῦτον ἦν, τρίπηχυ, ξύλινον, ἐξ οὐρανοῦ καταπεσόν, ὥς φασιν, ἐν Πεσινοῦντι τῆς Φρυγίας, ὅθεν ὁ Διόδωρος καὶ Δίων τὸν τόπον κληθῆναί φασιν ἀπὸ τοῦ πολλοὺς ἐκεῖ πεσεῖν ἐν τῇ συμβολῇ τοῦ πολέμου, ὁπότε διὰ τὴν ἁρπαγὴν Γανυμήδους ἐμάχοντο Τάνταλος ὁ ἐραστὴς Γανυμήδους καὶ Ἴλιος (Ἶλος) ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ. [Eudocia p. 322 et Tzetz. ad Lycophr. v. 355.]

5 Καὶ Διόδωρος ἄκραν τινὰ τῶν Ἄλπεων κορυφὴν τοῦ σύμπαντος ὄρους δοκοῦσαν οὐρανοῦ ῥάχιν ἱστορεῖ παρὰ τῶν ἐγχωρίων καλεῖσθαι. [Eustath. Od. p. 1390, 21. Conf. Tzetz. Exeg. Il. p. 10, 13.]

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῇ ἐνδεκάτῃ τῶν Διοδώρου βίβλων.

α΄. Περὶ τῆς Ξέρξου διαβάσεως εἰς τὴν Εὐρώπην.

β΄. Περὶ τῆς μάχης τῆς ἐν Θερμοπύλαις.

γ΄. Περὶ τῆς Ξέρξου ναυμαχίας πρὸς τοὺς Ἕλληνας.

δ΄. Ὡς Θεμιστοκλέους καταστρατηγήσαντος τὸν Ξέρξην κατεναυμάχησαν οἱ Ἕλληνες τοὺς βαρβάρους περὶ Σαλαμῖνα.

ε΄. Ὡς Ξέρξης Μαρδόνιον στρατηγὸν ἀπολιπὼν μετὰ μέρους τῆς δυνάμεως ἀπῆρεν εἰς τὴν Ἀσίαν.

ϛ΄. Ὡς Καρχηδόνιοι μεγάλαις δυνάμεσιν ἐστράτευσαν εἰς τὴν Σικελίαν.

ζ΄. Ὡς Γέλων καταστρατηγήσας τοὺς βαρβάρους τοὺς μὲν αὐτῶν κατέκοψε, τοὺς δ' ἐζώγρησεν.

η΄. Ὡς Γέλων δεηθέντων Καρχηδονίων χρήματα πραξάμενος συνεχώρησεν αὐτοῖς τὴν εἰρήνην.

θ΄. Κρίσις τῶν ἀριστευσάντων Ἑλλήνων ἐν τῷ πολέμῳ.

ι΄. Μάχη τῶν Ἑλλήνων πρὸς Μαρδόνιον καὶ Πέρσας περὶ Πλαταιὰς καὶ νίκη τῶν Ἑλλήνων.

ια΄. Πόλεμος Ῥωμαίοις πρὸς Αἰκολανοὺς καὶ τοὺς τὸ Τοῦσκλον κατοικοῦντας.

ιβ΄. Περὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ Πειραιέως ὑπὸ Θεμιστοκλέους.

ιγ΄. Περὶ τῆς ἀποσταλείσης βοηθείας Κυμαίοις ὑφ' Ἱέρωνος τοῦ βασιλέως.

ιδ΄. Περὶ τοῦ γενομένου πολέμου Ταραντίνοις πρὸς Ἰάπυγας.

ιε΄. Ὡς Θρασυδαῖος ὁ Θήρωνος μὲν υἱός, τύραννος δὲ Ἀκραγαντίνων, ἡττηθεὶς ὑπὸ Συρακουσίων ἀπέβαλε τὴν δυναστείαν.

ιϛ΄. Ὡς Θεμιστοκλῆς φυγὼν πρὸς Ξέρξην καὶ κατηγορηθεὶς θανάτου ἠλευθερώθη.

ΒΙΒΛΟΣ ΕΝΔΕΚΑΤΗ.

' μὲν οὖν πρὸ ταύτης βίβλος, τῆς ὅλης συν- 1
ς οὖσα δεκάτη, τὸ τέλος ἔσχε τῶν πράξεων
ὸν προηγούμενον ἐνιαυτὸν τῆς Ξέρξου διαβά-
εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ εἰς τὰς γενομένας δη-
ρίας ἐν τῇ κοινῇ συνόδῳ τῶν Ἑλλήνων ἐν Κο-
ρ περὶ τῆς Γέλωνος συμμαχίας τοῖς Ἕλλησιν·
ύτῃ δὲ τὸ συνεχὲς τῆς ἱστορίας ἀναπληροῦν-
ἀρξόμεθα μὲν ἀπὸ τῆς Ξέρξου στρατείας ἐπὶ
Ἕλληνας, καταλήξομεν δὲ ἐπὶ τὸν προηγού-
ν ἐνιαυτὸν τῆς Ἀθηναίων στρατείας ἐπὶ Κύ-
ἡγουμένου Κίμωνος. ἐπ' ἄρχοντος γὰρ Ἀθή- 2
Καλλιάδου Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Σπό-
Κάσσιον καὶ Πρόκλον Οὐεργίνιον Τρίκοστον,
δὲ καὶ παρ' Ἠλείοις Ὀλυμπιὰς πέμπτη πρὸς
ἑβδομήκοντα, καθ' ἣν ἐνίκα στάδιον Ἀστύλος
ακόσιος. ἐπὶ δὲ τούτων Ξέρξης ὁ βασιλεὺς
άτευσεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν.
δόνιος ὁ Πέρσης ἀνεψιὸς μὲν καὶ κηδεστὴς ἦν 3
ου, διὰ δὲ σύνεσιν καὶ ἀνδρείαν μάλιστα θαυ-
ιενος παρὰ τοῖς Πέρσαις. οὗτος μετέωρος ὢν
ρονήματι καὶ τὴν ἡλικίαν ἀκμάζων, ἐπεθύμει
λων δυνάμεων ἀφηγήσασθαι· διόπερ ἔπεισε
Ξέρξην καταδουλώσασθαι τοὺς Ἕλληνας, ἀεὶ

4 πολεμικῶς ἔχοντας πρὸς τοὺς Πέρσας. ὁ δὲ Ξέρ-
ξης πεισθεὶς αὐτῷ, καὶ βουλόμενος πάντας τοὺς
Ἕλληνας ἀναστάτους ποιῆσαι, διεπρεσβεύσατο πρὸς
Καρχηδονίους περὶ κοινοπραγίας, καὶ συνέθετο πρὸς
αὐτοὺς ὥστε αὐτὸν μὲν ἐπὶ τοὺς τὴν Ἑλλάδα κα-
τοικοῦντας Ἕλληνας στρατεύειν, Καρχηδονίους δὲ
τοῖς αὐτοῖς χρόνοις μεγάλας παρασκευάσασθαι δυ-
νάμεις καὶ καταπολεμῆσαι τῶν Ἑλλήνων τοὺς περὶ
5 Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν οἰκοῦντας. ἀκολούθως οὖν
ταῖς συνθήκαις Καρχηδόνιοι μὲν πλῆθος χρημάτων
ἀθροίσαντες μισθοφόρους συνῆγον ἔκ τε τῆς Ἰτα-
λίας καὶ Λιγυστικῆς, ἔτι δὲ Γαλατίας καὶ Ἰβηρίας,
πρὸς δὲ τούτοις ἐκ τῆς Λιβύης ἁπάσης καὶ τῆς Καρ-
χηδόνος κατέγραφον πολιτικὰς δυνάμεις· τέλος δὲ
τριετῆ χρόνον περὶ τὰς παρασκευὰς ἀσχοληθέντες
ἤθροισαν πεζῶν μὲν ὑπὲρ τὰς τριάκοντα μυριάδας,
2 ναῦς δὲ διακοσίας. ὁ δὲ Ξέρξης ἁμιλλώμενος πρὸς
τὴν τῶν Καρχηδονίων σπουδήν, ὑπερεβάλετο πά-
σαις ταῖς παρασκευαῖς τοσοῦτον ὅσον καὶ τῷ πλή-
θει τῶν ἐθνῶν ὑπερεῖχε Καρχηδονίων. ἤρξατο δὲ
ναυπηγεῖσθαι κατὰ πᾶσαν τὴν παραθαλάττιον τὴν
ὑπ' αὐτὸν ταττομένην, Αἴγυπτόν τε καὶ Φοινίκην
καὶ Κύπρον, πρὸς δὲ τούτοις Κιλικίαν καὶ Παμ-
φυλίαν καὶ Πισιδικήν, ἔτι δὲ Λυκίαν καὶ Καρίαν
καὶ Μυσίαν καὶ Τρῳάδα καὶ τὰς ἐφ' Ἑλλησπόντῳ
πόλεις καὶ τὴν Βιθυνίαν καὶ τὸν Πόντον. ὁμοίως
δὲ τοῖς Καρχηδονίοις τριετῆ χρόνον παρασκευασά-
μενος κατεσκεύασε ναῦς μακρὰς πλείους τῶν χι-
2 λίων καὶ διακοσίων. συνεβάλετο δὲ αὐτῷ καὶ ὁ
πατὴρ Δαρεῖος, πρὸ τῆς τελευτῆς παρασκευὰς πε-
ποιημένος μεγάλων δυνάμεων· καὶ γὰρ ἐκεῖνος ἡτ-
τημένος ὑπὸ Ἀθηναίων ἐν Μαραθῶνι Δάτιδος

μένου, χαλεπῶς διέκειτο πρὸς τοὺς νενικηκό- Ἀθηναίους. ἀλλὰ Δαρεῖος μὲν μέλλων ἤδη δια- ειν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας ἐμεσολαβήθη τελευτήσας, Ξέρξης διά τε τὴν τοῦ πατρὸς ἐπιβολὴν καὶ τοῦ Μαρδονίου συμβουλίαν, καθότι προείρη- διέγνω πολεμεῖν τοῖς Ἕλλησιν. ὡς δ' αὐτῷ 3
α τὰ πρὸς τὴν στρατείαν ἡτοίμαστο, τοῖς μὲν ρχοις παρήγγειλεν ἀθροίζειν τὰς ναῦς εἰς Κύ- καὶ Φώκαιαν, αὐτὸς δ' ἐξ ἁπασῶν τῶν σατρα- ν συναγαγὼν τὰς πεζὰς καὶ ἱππικὰς δυνά- προῆγεν ἐκ τῶν Σούσων. ὡς δ' ἧκεν εἰς Σάρ- κήρυκας ἐξέπεμψεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, προστάξας πάσας τὰς πόλεις ἰέναι καὶ τοὺς Ἕλληνας αἰ- ὕδωρ καὶ γῆν. τὴν δὲ στρατιὰν διελόμενος 4
έστειλε τοὺς ἱκανοὺς ζεῦξαι μὲν τὸν Ἑλλήσπον- διασκάψαι δὲ τὸν Ἄθω κατὰ τὸν αὐχένα τῆς ρονήσου, ἅμα μὲν ταῖς δυνάμεσιν ἀσφαλῆ καὶ ομον τὴν διέξοδον ποιούμενος, ἅμα δὲ τῷ με- ι τῶν ἔργων ἐλπίζων προκαταπλήξεσθαι τοὺς ηνας. οἱ μὲν οὖν πεμφθέντες ἐπὶ τὴν κατασκευὴν ἔργων ταχέως ἤνυον διὰ τὴν πολυχειρίαν τῶν ζομένων. οἱ δ' Ἕλληνες πυθόμενοι τὸ μέγεθος 5
τῶν Περσῶν δυνάμεως, ἐξέπεμψαν εἰς Θεττα- μυρίους ὁπλίτας τοὺς καταληψομένους τὰς ἐπὶ Τέμπη παρόδους· ἡγεῖτο δὲ τῶν μὲν Λακεδαιμο- ν Εὐαίνετος, τῶν δὲ Ἀθηναίων Θεμιστοκλῆς. ι δὲ πρὸς τὰς πόλεις πρεσβευτὰς ἀποστείλαν- ἠξίουν ἀποστέλλειν στρατιώτας τοὺς κοινῇ φυ- ντας τὰς παρόδους· ἔσπευδον γὰρ ἁπάσας τὰς ηνίδας πόλεις περιλαβεῖν ταῖς προφυλακαῖς καὶ οποιήσασθαι τὸν πρὸς τοὺς Πέρσας πόλεμον. δὲ τῶν Θετταλῶν καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων 6

τῶν πλησιοχώρων ταῖς παρόδοις ἔδωκαν οἱ πλεί
ὕδωρ τε καὶ γῆν τοῖς ἀφιγμένοις ἀγγέλοις ἀπὸ Ξ
ξου, ἀπογνόντες τὴν περὶ τὰ Τέμπη φυλακὴν ἐ
νῆλθον εἰς τὴν οἰκείαν.

3 Χρήσιμον δὲ διορίσαι τῶν Ἑλλήνων τοὺς τὰ
βαρβάρων ἑλομένους, ἵνα τυγχάνοντες ὀνει
ἀποτρέπωσι ταῖς βλασφημίαις τοὺς προδότας ἀ
2 νομένους τῆς κοινῆς ἐλευθερίας. Αἰνιᾶνες μὲν
καὶ Δόλοπες καὶ Μηλιεῖς καὶ Περραιβοὶ καὶ
γνητες μετὰ τῶν βαρβάρων ἐτάχθησαν, ἔτι πα
σης τῆς ἐν τοῖς Τέμπεσι φυλακῆς, Ἀχαιοὶ δὲ Φ
ται καὶ Λοκροὶ καὶ Θετταλοὶ καὶ Βοιωτοὶ οἱ
ους τούτων ἀπελθόντων ἀπέκλιναν πρὸς
3 βαρβάρους. οἱ δ' ἐν Ἰσθμῷ συνεδρεύοντες
Ἑλλήνων ἐψηφίσαντο τοὺς μὲν ἐθελοντὶ τῶν Ἑ
νων ἑλομένους τὰ Περσῶν δεκατεῦσαι τοῖς θ
ἐπὰν τῷ πολέμῳ κρατήσωσι, πρὸς δὲ τοὺς τὴν
χίαν ἔχοντας ἐκπέμψαι πρέσβεις τοὺς παρακαλε
τας συναγωνίζεσθαι περὶ τῆς κοινῆς ἐλευθε
4 ων οἱ μὲν εἵλοντο γνησίως τὴν συμμαχίαν,
παρῆγον ἐφ' ἱκανὸν χρόνον, ἀντεχόμενοι τῆς
μόνον ἀσφαλείας καὶ καραδοκοῦντες τὸ τοῦ
μου τέλος· Ἀργεῖοι δὲ πρέσβεις ἀποστείλαντε
τὸ κοινὸν συνέδριον ἐπηγγέλλοντο συμμαχή
ἐὰν αὐτοῖς μέρος τι τῆς ἡγεμονίας συγχωρήσ
5 οἷς οἱ σύνεδροι διεσάφησαν, εἰ μὲν δεινό
ἡγοῦνται τὸ στρατηγὸν ἔχειν Ἕλληνα ἢ δεσπ
βάρβαρον, ὀρθῶς αὐτοὺς ἔχειν ἡσυχίαν, εἰ δὲ
λοτιμοῦνται λαβεῖν τὴν τῶν Ἑλλήνων ἡγεμο
ἄξια ταύτης δεῖν ἔφασαν αὐτοὺς πεπραχότας
ζητεῖν τὴν τηλικαύτην δόξαν. μετὰ δὲ ταῦτα
παρὰ Ξέρξου πρέσβεων ἐπιόντων τὴν Ἑλλάδο

γῆν καὶ ὕδωρ αἰτούντων, αἱ πόλεις ἅπασαι διὰ τῶν
ἀποκρίσεων ἀπεδείκνυντο τὴν περὶ τῆς κοινῆς ἐλευ-
θερίας σπουδήν.

Ξέρξης δὲ ὡς ἐπύθετο τὸν Ἑλλήσποντον ἐξεῦ- 6
χθαι καὶ τὸν Ἄθω διεσκάφθαι, προῆγεν ἐκ τῶν
Σάρδεων ἐφ' Ἑλλησπόντου τὴν πορείαν ποιούμε-
νος· ὡς δὲ ἧκεν εἰς Ἄβυδον, διὰ τοῦ ζεύγματος
τὴν δύναμιν διήγαγεν εἰς τὴν Εὐρώπην. πορευό-
μενος δὲ διὰ τῆς Θρᾴκης πολλοὺς προσελαμβάνετο
στρατιώτας καὶ τῶν Θρᾳκῶν καὶ τῶν ὁμόρων τού-
τοις Ἑλλήνων. ὡς δ' ἧκεν εἰς τὸν ὀνομαζόμενον 7
Δορίσκον, ἐνταῦθα μετεπέμψατο τὸ ναυτικόν, ὥστε
ἀμφοτέρας τὰς δυνάμεις εἰς ἕνα τόπον ἀθροισθῆ-
ναι. ἐποιήσατο δὲ καὶ τὸν ἐξετασμὸν τῆς στρατιᾶς
ἁπάσης· ἠριθμήθησαν δὲ τῆς πεζῆς δυνάμεως μυ-
ριάδες πλείους τῶν ὀγδοήκοντα, νῆες δὲ σύμπασαι
μακραὶ πλείους τῶν χιλίων καὶ διακοσίων, καὶ τού-
των Ἑλληνίδες τριακόσιαι καὶ εἴκοσι, τὰ μὲν πλη-
ρώματα τῶν ἀνδρῶν παρεχομένων τῶν Ἑλλήνων,
τὰ δὲ σκάφη τοῦ βασιλέως χορηγοῦντος· αἱ δὲ λοι-
παὶ πᾶσαι βαρβαρικαὶ κατηριθμοῦντο· καὶ τουτω
Αἰγύπτιοι μὲν διακοσίας παρέσχοντο, Φοίνικες δὲ
τριακοσίας, Κίλικες δὲ ὀγδοήκοντα, Πάμφυλοι δὲ
τετταράκοντα, καὶ Λύκιοι τὰς ἴσας, πρὸς δὲ τού-
τοις Κᾶρες μὲν ὀγδοήκοντα, Κύπριοι δὲ ἑκατὸν καὶ
πεντήκοντα. τῶν δὲ Ἑλλήνων ἔπεμψαν Δωριεῖς 8
μὲν οἱ πρὸς τῇ Καρίᾳ κατοικοῦντες μετὰ Ῥοδίων
καὶ Κῴων τετταράκοντα, Ἴωνες δὲ μετὰ Χίων καὶ
Σαμίων ἑκατόν, Αἰολεῖς δὲ μετὰ Λεσβίων καὶ Τε-
νεδίων τετταράκοντα, Ἑλλησπόντιοι δὲ ὀγδοήκοντα
σὺν τοῖς περὶ τὸν Πόντον κατοικοῦσι, νησιῶται δὲ
πεντήκοντα· τὰς γὰρ νήσους τὰς ἐντὸς Κυανέων

καὶ Τριοπίου καὶ Σουνίου προσηγμένος ἦν ὁ βα-
9 σιλεύς. τριήρεις μὲν οὖν τοσαῦται τὸ πλῆθος ὑπῆρ-
χον, ἱππαγωγοὶ δὲ ὀκτακόσιαι πεντήκοντα, αἱ δὲ
τριακόντοροι τρισχίλιαι. ὁ μὲν οὖν Ξέρξης περὶ
τὸν ἐξετασμὸν τῶν δυνάμεων διέτριβε περὶ τὸν Δο-
ρίσκον.

4 Τοῖς δὲ συνέδροις τῶν Ἑλλήνων, ἐπειδὴ πλη-
σίον εἶναι προσαπηγγέλθησαν αἱ τῶν Περσῶν δυ-
νάμεις, ἔδοξε ταχέως ἀποστέλλειν τὴν μὲν ναυτικὴν
δύναμιν ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον τῆς Εὐβοίας, εὔθετον
ὁρῶσι τὸν τόπον τοῦτον πρὸς τὴν ἀπάντησιν τῶν
πολεμίων, εἰς δὲ τὰς Θερμοπύλας τοὺς ἱκανοὺς
ὁπλίτας, προκαταληψομένους τὰς ἐν τοῖς στενοῖς
παρόδους καὶ κωλύσοντας προάγειν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα
τοὺς βαρβάρους· ἔσπευδον γὰρ τοὺς τὰ τῶν Ἑλ-
λήνων προελομένους ἐντὸς περιλαβεῖν καὶ σώζειν
2 εἰς τὸ δυνατὸν τοὺς συμμάχους. ἡγεῖτο δὲ τοῦ μὲν
στόλου παντὸς Εὐρυβιάδης ὁ Λακεδαιμόνιος, τῶν
δ' εἰς Θερμοπύλας ἐκπεμφθέντων Λεωνίδας ὁ τῶν
Σπαρτιατῶν βασιλεύς, μέγα φρονῶν ἐπ' ἀνδρείᾳ
καὶ στρατηγίᾳ. οὗτος δὲ λαβὼν τὴν ἐξουσίαν ἐπήγ-
γειλε χιλίοις μόνον ἐπὶ τὴν στρατείαν ἀκολουθεῖν
3 αὐτῷ. τῶν δὲ ἐφόρων λεγόντων ὡς ὀλίγους παν-
τελῶς ἄγει πρὸς μεγάλην δύναμιν, καὶ προστατ-
τόντων πλείονας παραλαμβάνειν, εἶπε πρὸς αὐτοὺς
ἐν ἀπορρήτοις ὅτι πρὸς μὲν τὸ κωλῦσαι τοὺς βαρ-
βάρους διελθεῖν τὰς παρόδους ὀλίγοι, πρὸς μέντοι
4 γε τὴν πρᾶξιν ἐφ' ἣν πορεύονται νῦν πολλοί. αἰ-
νιγματώδους δὲ καὶ ἀσαφοῦς τῆς ἀποκρίσεως γενο-
μένης, ἐπηρώτησαν αὐτὸν εἰ πρὸς εὐτελῆ τινα πρᾶ-
ξιν αὐτοὺς ἄγειν διανοεῖται. ἀπεκρίθη δὲ ὅτι τῷ
λόγῳ μὲν ἐπὶ τὴν φυλακὴν ἄγει τῶν παρόδων, τῷ

ἔργῳ περὶ τῆς κοινῆς ἐλευθερίας ἀποθανουμέ-
ς· ὥστε ἐὰν μὲν οἱ χίλιοι πορευθῶσιν, ἐπιφα-
τέραν ἔσεσθαι τὴν Σπάρτην τούτων τελευτη-
των, ἐὰν δὲ πανδημεὶ στρατεύσωσι Λακεδαιμό-
, παντελῶς ἀπολεῖσθαι τὴν Λακεδαίμονα· οὐδένα
αὐτῶν τολμήσειν φεύγειν, ἵνα τύχῃ σωτηρίας.
μὲν οὖν Λακεδαιμονίων ἦσαν χίλιοι, καὶ σὺν 5
οῖς Σπαρτιᾶται τριακόσιοι, τῶν δ' ἄλλων Ἑλ-
ων τῶν ἅμ' αὐτοῖς συνεκπεμφθέντων ἐπὶ τὰς
μοπύλας τρισχίλιοι. ὁ μὲν οὖν Λεωνίδας μετὰ
ακισχιλίων προῆγεν ἐπὶ τὰς Θερμοπύλας, Λο- 6
δὲ οἱ πλησίον τῶν παρόδων κατοικοῦντες ἐδε-
εσαν μὲν γῆν καὶ ὕδωρ τοῖς Πέρσαις, κατεπηγ-
ιένοι δ' ἦσαν προκαταλήψεσθαι τὰς παρόδους·
δ' ἐπύθοντο τὸν Λεωνίδαν ἥκειν εἰς Θερμοπύ-
μετενόησαν καὶ μετέθεντο πρὸς τοὺς Ἕλληνας.
ν δὲ εἰς τὰς Θερμοπύλας καὶ Λοκροὶ χίλιοι καὶ 7
ιέων τοσοῦτοι καὶ Φωκέων οὐ πολὺ λειπόμε-
τῶν χιλίων, ὁμοίως δὲ καὶ Θηβαίων ἀπὸ τῆς
ας μερίδος ὡς τετρακόσιοι· διεφέροντο γὰρ οἱ
Θήβας κατοικοῦντες πρὸς ἀλλήλους περὶ τῆς
ς τοὺς Πέρσας συμμαχίας. οἱ μὲν οὖν μετὰ
ωνίδου συνταχθέντες Ἕλληνες τοσοῦτοι τὸν ἀρι
ν ὄντες διέτριβον περὶ τὰς Θερμοπύλας, ἀνα-
οντες τὴν τῶν Περσῶν παρουσίαν.
Ξέρξης δὲ μετὰ τὸν ἐξετασμὸν τῶν δυνάμεων 5
ῆγεν εὐθὺς μετὰ παντὸς τοῦ στρατεύματος, καὶ
ρι μὲν Ἀκάνθου πόλεως τῇ πεζῇ στρατιᾷ πορευ-
νῃ συμπαρέπλει πᾶς ὁ στόλος, ἐκεῖθεν δὲ κατὰ
διορυχθέντα τόπον διεκομίσθησαν εἰς τὴν ἑτέ-
θάλατταν συντόμως καὶ ἀσφαλῶς. ὡς δ' ἧκεν 2
τὸν Μηλιακὸν κόλπον, ἐπύθετο τοὺς πολεμίους

προκατειληφέναι τὰς παρόδους. διόκε
προσαναλαβὼν τὴν δύναμιν μετεπέμψατ
τῆς Εὐρώπης συμμάχους, οὐ πολὺ λείπ
εἴκοσι μυριάδων, ὥστε ἔχειν αὐτὸν τοὺ
τας οὐκ ἐλάττους τῶν ἑκατὸν μυριάδων
3 ναυτικῆς δυνάμεως. ὁ δὲ σύμπας ὄχλος
ταῖς μακραῖς ναυσὶν ὄντων καὶ τῶν τ
καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν κομιζόντων
των ἦν τῶν προειρημένων, ὥστε μηδὲν
εἶναι τὸ λεγόμενον ὑπὲρ τοῦ πλήθους
Ξέρξου συναχθέντων· φασὶ γὰρ τοὺς ἀ
ταμοὺς διὰ τὴν τοῦ πλήθους συνέχειαν
τὰ δὲ πελάγη τοῖς τῶν νεῶν ἱστίοις κατ
ναι. μέγισται μὲν οὖν δυνάμεις τῶν εἰς
μνήμην παραδεδομένων αἱ μετὰ Ξέρξου
4 παραδέδονται. τῶν δὲ Περσῶν κατεστ
κότων παρὰ τὸν Σπερχειὸν ποταμόν, ὁ
ἀπέστειλεν ἀγγέλους εἰς τὰς Θερμοπύλας
[μὲν] κατασκεψομένους τίνα διάνοιαν ἔ
τοῦ πρὸς αὐτὸν πολέμου· προσέταξε δ'
ραγγέλλειν ὅτι βασιλεὺς Ξέρξης κελεύει τ
πάντας ἀποθέσθαι, αὐτοὺς δὲ ἀκινδύνο
πατρίδας ἀπιέναι καὶ συμμάχους εἶναι Π
ταῦτα πράξασιν αὐτοῖς ἐπηγγείλατο δώσ
τοῖς Ἕλλησι πλείω καὶ βελτίω τῆς νῦν
5 κατεχομένης. οἱ δὲ περὶ τὸν Λεωνίδαν
τῶν ἀγγέλων ἀπεκρίναντο ὅτι καὶ συμμαχ
βασιλεῖ χρησιμώτεροι μετὰ τῶν ὅπλων ἔ
πολεμεῖν ἀναγκαζόμενοι μετὰ τούτων γε
ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιοῦνται· περὶ
ρας ἣν ὑπισχνεῖται δώσειν, ὅτι πάτριόν ἐσ
λησι μὴ διὰ κακίαν, ἀλλὰ δι' ἀρετὴν κτᾶσ

Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκούσας παρὰ τῶν ἀγγέλων τὰς 6
ν Ἑλλήνων ἀποκρίσεις προσεκαλέσατο Δαμάρα-
ν Σπαρτιάτην, ἐκ τῆς πατρίδος πεφευγότα πρὸς
τόν, καταγελάσας δὲ τῶν ἀποκρίσεων ἐπηρώτησε
ν Λάκωνα, Πότερον οἱ Ἕλληνες ὀξύτερον τῶν
ῶν ἵππων φεύξονται ἢ πρὸς τηλικαύτας δυνά-
ις παρατάξασθαι τολμήσουσι; τὸν δὲ Δαμάρατον 2
ιεῖν φασιν ὡς Οὐδ' αὐτὸς σὺ τὴν ἀνδρείαν τῶν
λήνων ἀγνοεῖς· τοὺς γὰρ ἀφισταμένους τῶν βαρ-
ρων Ἑλληνικαῖς δυνάμεσι καταπολεμεῖς· ὥστε μὴ
μιζε τοὺς ὑπὲρ τῆς σῆς ἀρχῆς ἄμεινον τῶν Περ-
ῶν ἀγωνιζομένους ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἐλευθερίας ἧτ-
ν κινδυνεύσειν πρὸς τοὺς Πέρσας. ὁ δὲ Ξέρξης
ταγελάσας αὐτοῦ προσέταξεν ἀκολουθεῖν, ὅπως
η φεύγοντας τοὺς Λακεδαιμονίους. τὴν δὲ δύ- 3
μιν ἀναλαβὼν ἧκεν ἐπὶ τοὺς ἐν Θερμοπύλαις
λληνας, προτάξας ἁπάντων τῶν ἐθνῶν Μήδους,
ε δι' ἀνδρείαν προκρίνας αὐτοὺς εἴτε καὶ βου-
μενος ἅπαντας ἀπολέσαι· ἐνῆν γὰρ ἔτι φρόνημα
ις Μήδοις, τῆς τῶν προγόνων ἡγεμονίας οὐ πά-
ι καταπεπονημένης. συνυπέδειξε δὲ τοῖς Μήδοις 4
ὶ τῶν ἐν Μαραθῶνι τετελευτηκότων ἀδελφοὺς
ὶ υἱούς, νομίζων τούτους ἐκθυμότατα τιμωρήσε-
αι τοὺς Ἕλληνας. οἱ μὲν οὖν Μῆδοι τοῦτον τὸν
όπον συνταχθέντες προσέπεσον τοῖς φυλάττουσι
ς Θερμοπύλας· ὁ δὲ Λεωνίδας εὖ παρεσκευασμέ-
ς συνήγαγε τοὺς Ἕλληνας ἐπὶ τὸ στενώτατον τῆς
ιρόδου. γενομένης δὲ μάχης καρτερᾶς, καὶ τῶν 7
ν βαρβάρων θεατὴν ἐχόντων τῆς ἀρετῆς τὸν βα-
λέα, τῶν δὲ Ἑλλήνων μιμνησκομένων τῆς ἐλευ-
ρίας καὶ παρακαλουμένων ὑπὸ τοῦ Λεωνίδου
ὸς τὸν ἀγῶνα, θαυμαστὸν συνέβαινε γίνεσθαι τὸν

2 κίνδυνον. συστάδην γὰρ οὔσης τῆς μάχης καὶ τῶν
πληγῶν ἐκ χειρὸς γινομένων, ἔτι δὲ τῆς συστάσεως
πεπυκνωμένης, ἐπὶ πολὺν χρόνον ἰσόρροπος ἦν ἡ
μάχη. τῶν δ' Ἑλλήνων ὑπερεχόντων ταῖς ἀρεταῖς καὶ
τῷ μεγέθει τῶν ἀσπίδων, μόγις ἐνέδωκαν οἱ Μῆδοι·
πολλοὶ μὲν γὰρ αὐτῶν ἔπεσον, οὐκ ὀλίγοι δὲ κα-
τετραυματίσθησαν. τοῖς δὲ Μήδοις ἐπιτεταγμένοι
Κίσσιοι καὶ Σάκαι κατ' ἀρετὴν ἐπίλεκτοι διεδέξαντο
τὴν μάχην, καὶ νεοχμοὶ πρὸς διαπεπονημένους συμ-
βαλόντες ὀλίγον μὲν χρόνον ὑπέμενον τὸν κίνδυ-
νον, κτεινόμενοι δ' ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Λεωνίδαν
3 καὶ βιασθέντες ὑπεχώρησαν· ἀσπίσι γὰρ καὶ πέλ-
ταις μικραῖς οἱ βάρβαροι χρώμενοι κατὰ μὲν τὰς
εὐρυχωρίας ἐπλεονέκτουν, εὐκίνητοι γινόμενοι, κατὰ
δὲ τὰς στενοχωρίας τοὺς μὲν πολεμίους οὐκ εὐχε-
ρῶς ἐτίτρωσκον, συμπεφραγμένους καὶ μεγάλαις
ἀσπίσι σκεπαζομένους ὅλον τὸ σῶμα, αὐτοὶ δὲ διὰ
τὰς κουφότητας τῶν σκεπαστηρίων ὅπλων ἐλαττού-
4 μενοι πυκνοῖς τραύμασι περιέπιπτον. τέλος δὲ ὁ
Ξέρξης ὁρῶν πάντα μὲν τὸν περὶ τὰς παρόδους τό-
πον νεκρῶν ἐστρωμένον, τοὺς δὲ βαρβάρους οὐχ
ὑπομένοντας τὰς τῶν Ἑλλήνων ἀρετάς, προσέπεμψε
τοὺς τῶν Περσῶν ἐπιλέκτους, ὀνομαζομένους ἀθα-
νάτους καὶ δοκοῦντας ταῖς ἀνδραγαθίαις πρωτεύειν
τῶν συστρατευομένων. ὡς δὲ καὶ οὗτοι βραχὺν
ἀντιστάντες χρόνον ἔφυγον, τότε μὲν τῆς νυκτὸς ἐπι-
λαβούσης διελύθησαν, παρὰ μὲν τοῖς βαρβάροις πολ-
λῶν ἀνῃρημένων, παρὰ δὲ τοῖς Ἕλλησιν ὀλίγων πεπτω-
8 κότων. τῇ δ' ὑστεραίᾳ Ξέρξης μέν, παρὰ προσδο-
κίαν αὐτῷ τῆς μάχης λαβούσης τὸ τέλος, ἐξ ἁπάν-
των τῶν ἐθνῶν ἐπέλεξε τοὺς δοκοῦντας ἀνδρείᾳ καὶ
θράσει διαφέρειν, καὶ πολλὰ δεηθεὶς αὐτῶν προεῖπεν

ιασαμένοις αὐτοῖς τὴν εἴσοδον δωρεὰς ἀξιολό-
δώσει, φεύγουσι δὲ θάνατος ἔσται τὸ πρόσ-
ν. τούτων δὲ μετὰ μεγάλης συστροφῆς καὶ βίας 2
ραξάντων τοῖς Ἕλλησιν, οἱ περὶ Λεωνίδαν τότε
ρράξαντες καὶ τείχει παραπλησίαν ποιησάμενοι
σύστασιν ἐκθύμως ἠγωνίζοντο. ἐπὶ τοσοῦτο
τροέβησαν ταῖς προθυμίαις ὥστε τοὺς εἰωθό-
ἐκ διαδοχῆς μεταλαμβάνειν τῆς μάχης οὐ συνε-
ῃσαν, ἀλλὰ τῇ συνεχείᾳ τῆς κακοπαθείας περι-
μενοι πολλοὺς ἀνῄρουν τῶν ἐπιλέκτων βαρβά-
ἐφημερεύοντες δὲ τοῖς κινδύνοις ἡμιλλῶντο
ἀλλήλους· οἱ μὲν γὰρ πρεσβύτεροι τὰς τῶν 3
ν ἀκμὰς ὑπερεβάλλοντο, οἱ δὲ νεώτεροι πρὸς τὰς
πρεσβυτέρων ἐμπειρίας τε καὶ δόξας ἡμιλλῶντο.
ς δὲ φευγόντων καὶ τῶν ἐπιλέκτων, οἱ τὴν ἐπι-
γμένην στάσιν ἔχοντες τῶν βαρβάρων συμφρά-
ες οὐκ εἴων φεύγειν τοὺς ἐπιλέκτους· διόπερ
ιάζοντο πάλιν ἀναστρέφειν καὶ μάχεσθαι. ἀπο- 4
ιένου δὲ τοῦ βασιλέως καὶ νομίζοντος μηδένα
ιήσειν ἔτι μάχεσθαι, ἧκε πρὸς αὐτον Τραχίνιός
τῶν ἐγχωρίων, ἔμπειρος ὢν τῆς ὀρεινῆς χώρας.
ς τῷ Ξέρξῃ προσελθὼν ἐπηγγείλατο διά τινος
τποῦ στενῆς καὶ παρακρήμνου τοὺς Πέρσας ὁδη-
ιν, ὥστε γενέσθαι τοὺς συνελθόντας αὐτῷ κα-
ν τῶν περὶ τὸν Λεωνίδαν, καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ
ληφθέντας αὐτοὺς εἰς τὸ μέσον ῥᾳδίως ἀναιρε-
εσθαι. ὁ δὲ βασιλεὺς περιχαρὴς ἐγένετο, καὶ 5
σας δωρεαῖς τὸν Τραχίνιον συνεξέπεμψεν αὐτῷ
ιτιώτας δισμυρίους νυκτός. τῶν δὲ παρὰ τοῖς
σαις τις ὄνομα Τυραστιάδας, τὸ γένος ὢν Κυ-
ς, φιλόκαλος δὲ καὶ τὸν τρόπον ὢν ἀγαθός,
ρὰς ἐκ τῆς τῶν Περσῶν παρεμβολῆς νυκτὸς

ἧκε πρὸς τοὺς περὶ τὸν Λεωνίδαν, καὶ τὰ περὶ τὸν Τραχίνιον ἀγνοοῦσιν ἐδήλωσεν.

9 Ἀκούσαντες δ' οἱ Ἕλληνες συνήδρευσαν περὶ μέσας νύκτας καὶ ἐβουλεύοντο περὶ τῶν ἐπιφερομένων κινδύνων. ἔνιοι μὲν οὖν ἔφασαν δεῖν παραχρῆμα καταλιπόντας τὰς παρόδους διασῴζεσθαι πρὸς τοὺς συμμάχους· ἀδύνατον γὰρ εἶναι τοῖς μείνασι τυχεῖν σωτηρίας· Λεωνίδας δὲ ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων φιλοτιμούμενος αὑτῷ τε δόξαν περιθεῖναι μεγάλην καὶ τοῖς Σπαρτιάταις, προσέταξε τοὺς μὲν ἄλλους Ἕλληνας ἅπαντας ἀπιέναι καὶ σῴζειν ἑαυτούς, ἵνα κατὰ τὰς ἄλλας μάχας συναγωνίζωνται τοῖς Ἕλλησιν, αὐτοὺς δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους ἔφησε δεῖν μένειν καὶ τὴν φυλακὴν τῶν παρόδων μὴ λιπεῖν· πρέπειν γὰρ τοὺς ἡγουμένους τῆς Ἑλλάδος ὑπὲρ τῶν πρωτείων ἀγωνιζομένους ἑτοίμως ἀποθνήσκειν. εὐθὺς οὖν οἱ μὲν ἄλλοι πάντες
2 ἀπηλλάγησαν, ὁ δὲ Λεωνίδας μετὰ τῶν πολιτῶν ἡρωικὰς πράξεις καὶ παραδόξους ἐπετελέσατο, ὀλίγων δ' ὄντων Λακεδαιμονίων, Θεσπιεῖς γὰρ μόνους παρακατέσχε, καὶ τοὺς σύμπαντας ἔχων οὐ πλείους τῶν πεντακοσίων, ἕτοιμος ἦν ὑποδέξασθαι τὸν ὑπὲρ
3 τῆς Ἑλλάδος θάνατον. μετὰ δὲ ταῦτα οἱ μὲν μετὰ τοῦ Τραχινίου Πέρσαι περιελθόντες τὰς δυσχωρίας ἄφνω τοὺς περὶ τὸν Λεωνίδαν ἀπέλαβον εἰς τὸ μέσον, οἱ δ' Ἕλληνες τὴν μὲν σωτηρίαν ἀπογνόντες, τὴν δ' εὐδοξίαν ἑλόμενοι, μιᾷ φωνῇ τὸν ἡγούμενον ἠξίουν ἄγειν ἐπὶ τοὺς πολεμίους πρὶν ἢ γνῶ-
4 ναι τοὺς Πέρσας τὴν τῶν ἰδίων περίοδον. Λεωνίδας δὲ τὴν ἑτοιμότητα τῶν στρατιωτῶν ἀποδεξάμενος, τούτοις παρήγγειλε ταχέως ἀριστοποιεῖσθαι, ὡς ἐν ᾅδου δειπνησομένους, αὐτὸς δ' ἀκολούθως τῇ

αγγελίᾳ τροφὴν προσηνέγκατο· οὕτω γὰρ δυ-
'εσθαι πολὺν χρόνον ἰσχύειν καὶ φέρειν τὴν ἐν
κινδύνοις ὑπομονήν. ἐπεὶ δὲ συντόμως ἀνα-
όντες αὐτοὺς ἕτοιμοι πάντες ὑπῆρξαν, παρήγ-
lε τοῖς στρατιώταις εἰσπεσόντας εἰς τὴν παρεμ-
ὴν φονεύειν τοὺς ἐντυγχάνοντας καὶ ἐπ' αὐτὴν
ῆσαι τὴν τοῦ βασιλέως σκηνήν. οὗτοι μὲν οὖν
λούθως ταῖς παραγγελίαις συμφράξαντες νυκτὸς
πεσον εἰς τὴν τῶν Περσῶν στρατοπεδείαν, προ-
ηγουμένου τοῦ Λεωνίδου· οἱ δὲ βάρβαροι διά
ὸ παράδοξον καὶ τὴν ἄγνοιαν μετὰ πολλοῦ θο-
ου συνέτρεχον ἐκ τῶν σκηνῶν ἀτάκτως, καὶ
ίσαντες τοὺς μετὰ τοῦ Τραχινίου πορευομένους
λωλέναι καὶ τὴν δύναμιν ἅπασαν τῶν Ἑλλήνων
εἶναι, κατεπλάγησαν. διὸ καὶ πολλοὶ μὲν ὑπὸ 2
περὶ τὸν Λεωνίδαν ἀνῃροῦντο, πλείους δὲ ὑπὸ
ἰδίων ὡς ὑπὸ πολεμίων διὰ τὴν ἄγνοιαν ἀπώ-
το. ἥ τε γὰρ νὺξ ἀφῄρητο τὴν ἀληθινὴν ἐπί-
σιν, ἥ τε ταραχὴ καθ' ὅλην οὖσα τὴν στρατο-
είαν εὐλόγως πολὺν ἐποίει φόνον· ἔκτεινον γὰρ
ήλους, οὐ διδούσης τῆς περιστάσεως τὸν ἐξε-
μὸν ἀκριβῆ διὰ τὸ μήτε ἡγεμόνος παραγγελίαν
ε συνθήματος ἐρώτησιν μήτε ὅλως διανοίας κα-
τασιν ὑπάρχειν. εἰ μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς ἔμεινεν 3
τῆς βασιλικῆς σκηνῆς, ῥᾳδίως ἂν καὶ αὐτὸς ὑπὸ
Ἑλλήνων ἀνῄρητο καὶ ὁ πόλεμος ἅπας ταχείας
ἐτετεύχει καταλύσεως· νῦν δ' ὁ μὲν Ξέρξης ἦν
επηδηκὼς πρὸς τὴν ταραχήν, οἱ δ' Ἕλληνες εἰσ-
όντες εἰς τὴν σκηνὴν τοὺς ἐγκαταληφθέντας ἐν 4
ῇ σχεδὸν ἅπαντας ἐφόνευσαν. τῆς δὲ νυκτὸς *
εστώσης ἐπλανῶντο καθ' ὅλην τὴν παρεμβολὴν
οῦντες τὸν Ξέρξην εὐλόγως· ἡμέρας δὲ γενομέ-

νης καὶ τῆς ὅλης περιστάσεως δηλωθείσης, οἱ μὲν Πέρσαι θεωροῦντες ὀλίγους ὄντας τοὺς Ἕλληνας κατεφρόνησαν αὐτῶν, καὶ κατὰ στόμα μὲν οὐ συνεπλέκοντο, φοβούμενοι τὰς ἀρετὰς αὐτῶν, ἐκ δὲ τῶν πλαγίων καὶ ἐξόπισθεν περιιστάμενοι καὶ πανταχόθεν τοξεύοντες καὶ ἀκοντίζοντες ἅπαντας ἀπέκτειναν. οἱ μὲν οὖν μετὰ Λεωνίδου τὰς ἐν Θερμοπύλαις παρόδους τηροῦντες τοιοῦτον ἔσχον τοῦ βίου τὸ τέλος.

11 Ὧν τὰς ἀρετὰς τίς οὐκ ἂν θαυμάσειεν; οἵτινες μιᾷ γνώμῃ χρησάμενοι τὴν μὲν ἀφωρισμένην τάξιν ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος οὐκ ἔλιπον, τὸν ἑαυτῶν δὲ βίον προθύμως ἐπέδωκαν εἰς τὴν κοινὴν τῶν Ἑλλήνων σωτηρίαν, καὶ μᾶλλον εἵλοντο τελευτᾶν καλῶς ἢ ζῆν αἰσχρῶς. καὶ τὴν τῶν Περσῶν δὲ κατάπληξιν
2 οὐκ ἄν τις ἀπιστήσαι γενέσθαι. τίς γὰρ ἂν τῶν βαρβάρων ὑπέλαβε τὸ γεγενημένον; τίς δ' ἂν προσεδόκησεν ὅτι πεντακόσιοι τὸν ἀριθμὸν ὄντες ἐτόλμησαν ἐπιθέσθαι ταῖς ἑκατὸν μυριάσι; διὸ καὶ τίς οὐκ ἂν τῶν μεταγενεστέρων ζηλώσαι τὴν ἀρετὴν τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες τῷ μεγέθει τῆς περιστάσεως κατεσχημένοι τοῖς μὲν σώμασι κατεπονήθησαν, ταῖς δὲ ψυχαῖς οὐχ ἡττήθησαν; τοιγαροῦν οὗτοι μόνοι τῶν μνημονευομένων κρατηθέντες ἐνδοξότεροι γεγόνασι τῶν ἄλλων τῶν τὰς καλλίστας νίκας ἀπενηνεγμένων. χρὴ γὰρ οὐκ ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων κρίνειν τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας, ἀλλ' ἐκ τῆς προαιρέσεως· τοῦ μὲν γὰρ ἡ τύχη κυρία, τοῦ δ' ἡ προ-
3 αίρεσις δοκιμάζεται. τίς γὰρ ἂν ἐκείνων ἀμείνους ἄνδρας κρίνειεν, οἵτινες οὐδὲ τῷ χιλιοστῷ μέρει τῶν πολεμίων ἴσοι τὸν ἀριθμὸν ὄντες ἐτόλμησαν τοῖς ἀπιστουμένοις πλήθεσι παρατάξαι τὴν ἑαυτῶν

ν; οὐ κρατήσειν τῶν τοσούτων μυριάδων ἐλ-
:ες, ἀλλ' ἀνδραγαθίᾳ τοὺς πρὸ αὐτῶν ἅπαν-
περβαλεῖν νομίζοντες, καὶ τὴν μὲν μάχην ἑαυ-
εἶναι κρίνοντες πρὸς τοὺς βαρβάρους, τὸν
ι δὲ καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν ἀριστείων κρίσιν πρὸς
'ας τοὺς ἐπ' ἀρετῇ θαυμαζομένους ὑπάρχειν.
γὰρ τῶν ἐξ αἰῶνος μνημονευομένων εἵλοντο 4
ν τηρεῖν τοὺς τῆς πόλεως νόμους ἢ τὰς ἰδίας
, οὐ δυσφοροῦντες ἐπὶ τῷ μεγίστους ἑαυτοῖς
άναι κινδύνους, ἀλλὰ κρίνοντες εὐκταιότατον
τοῖς ἀρετὴν ἀσκοῦσι τοιούτων ἀγώνων τυγ-
ν. δικαίως δ' ἄν τις τούτους καὶ τῆς κοινῆς 5
Ἑλλήνων ἐλευθερίας αἰτίους ἡγήσαιτο ἢ τοὺς
ον ἐν ταῖς πρὸς Ξέρξην μάχαις νικήσαντας·
ν γὰρ τῶν πράξεων μνημονεύοντες οἱ μὲν
ροι κατεπλάγησαν, οἱ δὲ Ἕλληνες παρωξύν-
' πρὸς τὴν ὁμοίαν ἀνδραγαθίαν· καθόλου δὲ
τῶν πρὸ ἑαυτῶν διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἀρε-
'ς ἀθανασίαν μετήλλαξαν. διόπερ οὐχ οἱ τῶν 6
ῶν συγγραφεῖς μόνοι, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ τῶν
ῶν καθύμνησαν αὐτῶν τὰς ἀνδραγαθίας· ων
ε καὶ Σιμωνίδης, ὁ μελοποιός, ἄξιον τῆς ἀρε-
ὐτῶν ποιήσας ἐγκώμιον, ἐν ᾧ λέγει

' ἐν Θερμοπύλαις θανόντων
λεὴς μὲν ἁ τύχα, καλὸς δ' ὁ πότμος,
ιὸς δ' ὁ τάφος, πρὸ γόων δὲ μνᾶστις, ὁ δ' οἶτος
ἔπαινος.
ίφιον δὲ τοιοῦτον οὔτ' εὐρὼς
' ὁ πανδαμάτωρ ἀμαυρώσει χρόνος ἀνδρῶν
ἀγαθῶν.
ὲ σηκὸς οἰκέταν εὐδοξίαν Ἑλλάδος εἵλετο.

μαρτυρεῖ δὲ Λεωνίδας ὁ Σπάρτας βασιλε
ἀρετᾶς μέγαν λελοιπὼς κόσμον ἀέναόν τ
12 Ἡμεῖς δὲ ἀρκούντως περὶ τῆς τούτων
δρῶν ἀρετῆς εἰρηκότες ἐπάνιμεν ἐπὶ τὰ συν
εἰρημένοις. Ξέρξης γὰρ τῶν παρόδων τὸν
νον τρόπον κρατήσας καὶ κατὰ τὴν παροιμ
Καδμείαν νίκην νενικηκώς, ὀλίγους μὲν τῶ
μίων ἀνεῖλε, πολλαπλασίους δὲ τῶν ἰδίων
σεν. ἐπεὶ δὲ πεζῇ τῶν παρόδων ἐκυρίευ
κατὰ τὴν θάλατταν ἀγώνων ἔκρινε λαμβάν
2 ραν. εὐθὺς οὖν τὸν ἀφηγούμενον τοῦ στό
γαβάτην προσκαλεσάμενος διεκελεύσατο π
τὸ τῶν Ἑλλήνων ναυτικὸν καὶ πειρᾶσθαι τ
3 στόλῳ ναυμαχεῖν πρὸς τοὺς Ἕλληνας. ὁ
τοῦ βασιλέως παραγγελίαις ἀκολουθῶν ἐκ
τῆς Μακεδονικῆς ἀνήχθη παντὶ τῷ στόλῳ,
τέπλευσε τῆς Μαγνησίας πρὸς ἄκραν τὴν
μένην Σηπιάδα. ἐνταῦθα δὲ μεγάλου πν
ἐπιγενομένου ἀπέβαλε ναῦς μακρὰς μὲν ὑ
τριακοσίας, ἱππαγωγοὺς δὲ καὶ τῶν ἄλλων
θεῖς. λήξαντος δὲ τοῦ πνεύματος ἀναχθε
πλευσεν εἰς Ἀφέτας τῆς Μαγνησίας. ἐκ
τριακοσίας τριήρεις ἐξέπεμψε, προστάξας τ
μόσι περιπλεῦσαι καὶ τὴν Εὔβοιαν δεξιὰν λ
4 κυκλώσασθαι τοὺς πολεμίους. οἱ δ' Ἕλλη
μουν μὲν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ τῆς Εὐβοίας, εἶχον
πάσας τριήρεις διακοσίας καὶ ὀγδοήκοντα·
των ἦσαν αὐτῶν μὲν Ἀθηναίων ἑκατὸν κα
ράκοντα, αἱ δὲ λοιπαὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνω
των δὲ ναύαρχος μὲν ἦν Εὐρυβιάδης ὁ Σ
της, διῴκει δὲ τὰ περὶ τὸν στόλον Θεμιστ
5 Ἀθηναῖος· οὗτος γὰρ διὰ σύνεσιν καὶ στρ

ἀποδοχῆς ἐτύγχανεν οὐ μόνον ἐν τοῖς κατὰ :κὸν Ἕλλησιν, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτῷ τῷ Εὐ- , καὶ πάντες τούτῳ προσέχοντες προθύμως ν. προτεθείσης δὲ βουλῆς ἐν τοῖς τῶν νεῶν περὶ τῆς ναυμαχίας, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες χίαν ἔκριναν ἔχειν καὶ τὸν ἐπίπλουν τῶν ν ἀναδέχεσθαι, μόνος δὲ Θεμιστοκλῆς τὴν ἀπεκρίνατο γνώμην, διδάσκων ὅτι συμ- ιντὶ τῷ στόλῳ συντεταγμένῳ πλεῖν ἐπὶ τοὺς ›ς· οὕτω γὰρ αὐτοὺς πλεονεκτήσειν ἀθρόαις σὶν ἐπιπλέοντας τοῖς διὰ τὴν ταραχὴν διε- ην ἔχουσι τὴν τάξιν, ὡς ἂν ἐκ πολλῶν καὶ των λιμένων ἐκπλέουσι. τέλος δὲ κατὰ ιιστοκλέους κρίσιν οἱ Ἕλληνες παντὶ τῷ ›ῖς πολεμίοις ἐπέπλευσαν. τῶν δὲ βαρβά- 6 πολλῶν λιμένων ἀναγομένων, τὸ μὲν πρῶ- περὶ τὸν Θεμιστοκλέα διεσπαρμένοις τοῖς συμπλεκόμενοι πολλὰς μὲν ναῦς κατέδυ- : ὀλίγας δὲ φυγεῖν ἀναγκάσαντες μέχρι τῆς :δίωξαν· μετὰ δὲ ταῦτα παντὸς τοῦ στόλου ντος καὶ γενομένης ναυμαχίας ἰσχυρᾶς, μέ- τῶν νεῶν ἑκάτεροι ἐπροτέρησαν, οὐδέτεροι ;ερεῖ νίκῃ πλεονεκτήσαντες νυκτὸς ἐπιλα- ἱιελύθησαν.

: δὲ τὴν ναυμαχίαν χειμὼν ἐπιγενόμενος 13 ›λλὰς ἐκτὸς τοῦ λιμένος ὁρμούσας τῶν νεῶν εν, ὥστε δοκεῖν τὸ θεῖον ἀντιλαμβάνεσθαι ήνων, ἵνα τοῦ πλήθους τῶν βαρβαρικῶν :πεινωθέντος ἀντίπαλος ἡ τῶν Ἑλλήνων γένηται καὶ πρὸς τὰς ναυμαχίας ἀξιόχρεως. ἱ μὲν Ἕλληνες ἀεὶ μᾶλλον ἐθάρρουν, οἱ δὲ ι ἀεὶ πρὸς τοὺς κινδύνους ἐγίνοντο δειλό-

τεροι. οὐ μὴν ἀλλ' ἀναλαβόντες αὐτοὺς ἐκ τῆς
ναυαγίας ἁπάσαις ταῖς ναυσὶν ἀνήχθησαν ἐπὶ τοὺς
2 πολεμίους. οἱ δ' Ἕλληνες, προσγενομένων αὐτοῖς
τριήρων πεντήκοντα Ἀττικῶν, ἀντιπαρετάχθησαν
τοῖς βαρβάροις. ἦν δ' αὐτῶν ἡ ναυμαχία παρα-
πλήσιος ταῖς περὶ τὰς Θερμοπύλας μάχαις· οἱ μὲν
γὰρ Πέρσαι διεγνώκεσαν βιάσασθαι τοὺς Ἕλληνας
καὶ τὸν Εὔριπον διεκπλεῦσαι, οἱ δ' Ἕλληνες ἐμ-
φράξαντες τὰ στενὰ τῶν ἐντὸς τῆς Εὐβοίας συμ-
μαχούντων *. γενομένης δὲ ναυμαχίας ἰσχυρᾶς
πολλαὶ νῆες παρ' ἀμφοτέρων διεφθάρησαν, καὶ
νυκτὸς ἐπιγενομένης ἠναγκάσθησαν ἀνακάμπτειν
ἐπὶ τοὺς οἰκείους λιμένας. ἀριστεῦσαι δὲ ἐν ἀμ-
φοτέραις ταῖς ναυμαχίαις φασὶ παρὰ μὲν τοῖς Ἕλ-
λησιν Ἀθηναίους, παρὰ δὲ τοῖς βαρβάροις Σιδω-
3 νίους. μετὰ δὲ ταῦτα οἱ Ἕλληνες ἀκούσαντες τὰ
περὶ Θερμοπύλας γενόμενα, πυθόμενοι δὲ καὶ τοὺς
Πέρσας πεζῇ προάγειν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, ἠθύμησαν·
διόπερ ἀποπλεύσαντες εἰς Σαλαμῖνα διέτριβον ἐν-
4 ταῦθα. οἱ δ' Ἀθηναῖοι θεωροῦντες πανδημεὶ κιν-
δυνεύοντας τοὺς ἐν ταῖς Ἀθήναις, τέκνα [μὲν] καὶ
γυναῖκας τῶν τε ἄλλων χρησίμων ὅσα δυνατὸν ἦν
5 εἰς τὰς ναῦς ἐνθέντες διεκόμισαν εἰς Σαλαμῖνα. ὁ
δὲ τῶν Περσῶν ναύαρχος πυθόμενος τὸν τῶν πο-
λεμίων ἀπόπλουν, κατῆρεν εἰς τὴν Εὔβοιαν μετὰ
παντὸς τοῦ στόλου, καὶ τὴν τῶν Ἱστιαιέων πόλιν
βίᾳ χειρωσάμενος καὶ διαρπάσας τὴν χώραν αὐτῶν
ἐδῄωσεν.

14 Ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις Ξέρξης ἀπὸ τῶν
Θερμοπυλῶν ἀναζεύξας προῆγε διὰ τῆς Φωκέων
χώρας, πορθῶν μὲν τὰς πόλεις, καταφθείρων δὲ τὰς
ἐπὶ τῆς χώρας κτήσεις. οἱ δὲ Φωκεῖς τὰ τῶν Ἑλ-

ων ᾑρημένοι, καὶ θεωροῦντες αὐτοὺς οὐκ ἀξίους ὄντας, τὰς μὲν πόλεις ἁπάσας ἐξέλιπον πανεί, πρὸς δὲ τὰς δυσχωρίας τὰς ἐν τῷ Παρνασσῷ ἔφυγον. μετὰ δὲ ταῦτα ὁ βασιλεὺς τὴν μὲν 2
Δωριέων χώραν διεξιὼν οὐδὲν ἠδίκει· συνε-
ουν γὰρ Πέρσαις· αὐτὸς δὲ μέρος μὲν τῆς δυ-
εως ἀπέλιπε, καὶ προσέταξεν εἰς Δελφοὺς ἰέναι
τὸ μὲν τέμενος τοῦ Ἀπόλλωνος ἐμπρῆσαι, τὰ
ἀναθήματα συλῆσαι, αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν ἄλλων
βάρων προελθὼν εἰς τὴν Βοιωτίαν κατεστρα-
έδευσεν. οἱ δ' ἐπὶ τὴν σύλησιν τοῦ μαντείου 3
φθέντες προῆλθον μὲν μέχρι τοῦ ναοῦ τῆς Προ-
ας Ἀθηνᾶς, ἐνταῦθα δὲ παραδόξως ὄμβρων τε
άλων καὶ κεραυνῶν πολλῶν ἐκ τοῦ περιέχοντος
όντων, πρὸς δὲ τούτοις τῶν χειμώνων πέτρας
άλας ἀπορρηξάντων εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν βαρ-
ων, συνέβη διαφθαρῆναι συχνοὺς τῶν Περσῶν,
τας δὲ καταπλαγέντας τὴν τῶν θεῶν ἐνέργειαν
γεῖν ἐκ τῶν τόπων. τὸ μὲν οὖν ἐν Δελφοῖς 4
τεῖον δαιμονίᾳ τινὶ προνοίᾳ τὴν σύλησιν διέ-
γεν· οἱ δὲ Δελφοὶ τῆς τῶν θεῶν ἐπιφανείας ἀθά-
ον ὑπόμνημα καταλιπεῖν τοῖς μεταγενεστέροις
λόμενοι, τρόπαιον ἔστησαν παρὰ τὸ τῆς Προ-
ας Ἀθηνᾶς ἱερόν, ἐν ᾧ τόδε τὸ ἐλεγεῖον ἐνέ-
ψαν,

ναμά τ' ἀλεξάνδρου πολέμου καὶ μάρτυρα νίκας
Δελφοί με στᾶσαν, Ζανὶ χαριζόμενοι
ὺν Φοίβῳ, πτολίπορθον ἀπωσάμενοι στίχα Μήδων
καὶ χαλκοστέφανον ῥυσάμενοι τέμενος.

ξης δὲ διὰ τῆς Βοιωτίας διεξιὼν τὴν μὲν τῶν 5
πιέων χώραν κατέφθειρε, τὰς δὲ Πλαταιὰς ἐρή-
ς οὔσας ἐνέπρησεν· οἱ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι ταύ-

*ταις κατοικοῦντες ἐπεφεύγεσαν εἰς Πι
πανδημεί. μετὰ δὲ ταῦτα εἰς τὴν Ἀτ
λόντες τὴν μὲν χώραν ἐδῄωσαν, τὰς
κατέσκαψαν καὶ τοὺς τῶν θεῶν ναοὺς
τοῦ δὲ βασιλέως περὶ ταῦτα διατρίβο
πλευσεν ὁ στόλος ἐκ τῆς Εὐβοίας εἰς τ
πεπορθηκὼς τήν τε Εὔβοιαν καὶ τὴν π
Ἀττικῆς.*

15 *Κατὰ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν Κερ
πληρώσαντες ἑξήκοντα τριήρεις διέτριβ
Πελοπόννησον, ὡς μὲν αὐτοί φασιν, ο
κάμψαι τὸ περὶ Μαλέαν ἀκρωτήριον,
τῶν συγγραφέων ἱστοροῦσι, καραδοκοῦ
πολέμου ῥοπάς, ὅπως Περσῶν μὲν ν
ἐκείνοις δῶσιν ὕδωρ καὶ γῆν, τῶν δ' Ἑ*
2 *κώντων δόξωσιν αὐτοῖς βεβοηθηκέναι.
τὴν Σαλαμῖνα διατρίβοντες Ἀθηναῖοι,
τὴν Ἀττικὴν πυρπολουμένην καὶ τὸ
Ἀθηνᾶς ἀκούοντες κατεσκάφθαι, δεινι
ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας π
φόβος πανταχόθεν συνεληλαμένους εἰ
Πελοπόννησον. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς τ
ἐφ' ἡγεμονίας τεταγμένους συνεδρεῦσ
λεύσασθαι κατὰ ποίους τόπους συμφέρ*
3 *τὴν ναυμαχίαν. πολλῶν δὲ καὶ ποικί
των, οἱ μὲν Πελοποννήσιοι, τῆς ἰδίας μ
λείας φροντίζοντες, ἔφασαν δεῖν περὶ
συστήσασθαι τὸν ἀγῶνα· τετειχισμένου
καλῶς, ἐάν τι περὶ τὴν ναυμαχίαν γένηι
δυνήσεσθαι τοὺς ἠτυχηκότας εἰς ἕτοιμοι
λειαν καταφυγεῖν τὴν Πελοπόννησον·
κλείσωσιν ἑαυτοὺς εἰς μικρὰν νῆσον τὴ*

βοηθήτοις κακοῖς περιπεσεῖσθαι. Θεμιστοκλῆς
συνεβούλευσε περὶ τὴν Σαλαμῖνα ποιεῖσθαι τὸν
ῖνα τῶν νεῶν· πολλὰ γὰρ πλεονεκτήσειν ἐν ταῖς
νοχωρίαις τοὺς ὀλίγοις σκάφεσι διαγωνιζομένους
ὸς πολλαπλασίας ναῦς. καθόλου δὲ τὸν περὶ 4
' Ἰσθμὸν τόπον ἀπεφαίνετο παντελῶς ἄθετον
σθαι πρὸς τὴν ναυμαχίαν· ἔσεσθαι γὰρ πελάγιον
' ἀγῶνα, καὶ τοὺς Πέρσας διὰ τὴν εὐρυχωρίαν
δίως καταπονήσεσθαι τὰς ὀλίγας ναῦς ταῖς πολ-
λασίαις. ὁμοίως δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ διαλεχθεὶς
εῖα τῆς περιστάσεως ἅπαντας ἔπεισεν αὐτῷ συμ-
ρους γενέσθαι τοῦτον τὸν τρόπον.

Τέλος δὲ κοινοῦ δόγματος γενομένου περὶ Σα- 16
ιῖνα ναυμαχεῖν, οἱ μὲν Ἕλληνες παρεσκευάζοντο
πρὸς τοὺς Πέρσας καὶ πρὸς τὸν κίνδυνον. ὁ δ'
' Εὐρυβιάδης παραλαβὼν τὸν Θεμιστοκλέα πα-
:αλεῖν ἐπεχείρει τὰ πλήθη καὶ προτρέπεσθαι
ς τὸν ἐπιφερόμενον κίνδυνον. οὐ μὴν τὸ πλῆ-
· ὑπήκουεν, ἀλλὰ πάντων καταπεπληγμένων τὸ
εθος τῶν Περσικῶν δυνάμεων οὐδεὶς προσεῖχε
; ἡγεμόσιν, ἀλλ' ἕκαστος ἐκ τῆς Σαλαμῖνος ἐκ-
ῖν ἔσπευδεν εἰς τὴν Πελοπόννησον. οὐδὲν δ' 2
ον καὶ τὸ πεζὸν στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων
δίει τὰς τῶν πολεμίων δυνάμεις, ἥ τε τῶν περὶ
μοπύλας ἀπώλεια τῶν ἀξιολογωτάτων ἀνδρῶν
ιείχετο κατάπληξιν, καὶ τὰ περὶ τὴν Ἀττικὴν
ιπτώματα πρὸ ὀφθαλμῶν ὄντα πολλὴν ἀθυμίαν
ποίει τοῖς Ἕλλησιν. οἱ δὲ σύνεδροι τῶν Ἑλλή- 3
ν ὁρῶντες τὴν τῶν ὄχλων ταραχὴν καὶ τὴν ὅλην
:ληξιν, ἐψηφίσαντο διατειχίζειν τὸν Ἰσθμόν. καὶ
ὺ τῶν ἔργων συντελεσθέντων διὰ τὴν προθυ-
ν καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐργαζομένων, οἱ μὲν Πε-

λοποννήσιοι ὠχύρουν τὸ τεῖχος, διατεῖνον ἐπὶ στα-
δίους τετταράκοντα ἀπὸ Λεχαίου μέχρι Κεγχρεῶν,
οἱ δ' ἐν τῇ Σαλαμῖνι διατρίβοντες μετὰ παντὸς
τοῦ στόλου κατεπλάγησαν ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε μη-
17 κέτι πειθαρχεῖν τοῖς ἡγεμόσιν. ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς
ὁρῶν τὸν μὲν ναύαρχον Εὐρυβιάδην μὴ δυνάμενον
περιγενέσθαι τῆς τοῦ πλήθους ὁρμῆς, τὰς δὲ περὶ
Σαλαμῖνα δυσχωρίας δύνασθαι πολλὰ συμβαλέσθαι
πρὸς τὴν νίκην, ἐμηχανήσατό τι τοιοῦτον· ἔπεισέ
τινα πρὸς τὸν Ξέρξην αὐτομολῆσαι καὶ διαβεβαιώ-
σασθαι διότι μέλλουσιν αἱ κατὰ Σαλαμῖνα νῆες
ἀποδιδράσκειν ἐκ τῶν τόπων καὶ πρὸς τὸν Ἰσθμὸν
2 ἀθροίζεσθαι. διόπερ ὁ βασιλεὺς διὰ τὴν πιθανό-
τητα τῶν προσαγγελθέντων πιστεύσας, ἔσπευδε κω-
λῦσαι τὰς ναυτικὰς δυνάμεις τῶν Ἑλλήνων τοῖς
πεζοῖς στρατοπέδοις πλησιάζειν. εὐθὺς οὖν τὸ τῶν
Αἰγυπτίων ναυτικὸν ἐξέπεμψε, προστάξας ἐμφράτ-
τειν τὸν μεταξὺ πόρον τῆς τε Σαλαμῖνος καὶ τῆς 417
Μεγαρίδος χώρας. τὸ δὲ ἄλλο πλῆθος τῶν νεῶν
ἐξέπεμψεν ἐπὶ τὴν Σαλαμῖνα, προστάξας ἐξάπτε-
σθαι τῶν πολεμίων καὶ ναυμαχίᾳ κρίνειν τὸν ἀγῶνα.
ἦσαν δὲ αἱ τριήρεις διατεταγμέναι κατὰ ἔθνος ἑξῆς,
ἵνα διὰ τὴν ὁμοφωνίαν καὶ γνῶσιν προθύμως ἀλ-
3 λήλοις βοηθῶσιν. οὕτω δὲ ταχθέντος τοῦ ναυτικοῦ
στόλου, τὸ μὲν δεξιὸν κέρας ἐπεῖχον Φοίνικες, τὸ
δ' εὐώνυμον οἱ μετὰ τῶν Περσῶν ὄντες Ἕλληνες.
οἱ δὲ τῶν Ἰώνων ἡγεμόνες ἀπέστειλαν ἄνδρα Σά-
μιον πρὸς τοὺς Ἕλληνας τὸν διασαφήσοντα περὶ
τῶν δεδογμένων τῷ βασιλεῖ καὶ περὶ τῆς ὅλης ἐκ-
τάξεως, καὶ διότι κατὰ τὴν μάχην ἀποστήσονται τῶν
4 βαρβάρων. τοῦ δὲ Σαμίου λάθρᾳ διανηξαμένου
καὶ περὶ τούτου διασαφήσαντος τοῖς περὶ τὸν Εὐ-

υβιάδην, ὁ μὲν Θεμιστοκλῆς, κατὰ νοῦν αὐτῷ
ροκεχωρηκότος τοῦ στρατηγήματος, περιχαρὴς ἦν
αὶ τὰ πλήθη παρεκάλεσεν εἰς τὸν κίνδυνον, οἱ δ'
Ἕλληνες ἐπὶ τῇ τῶν Ἰώνων ἐπαγγελίᾳ θαρρήσαντες,
αὶ τῆς περιστάσεως βιαζομένης αὐτοὺς παρὰ τὴν
δίαν προαίρεσιν ναυμαχεῖν, ἀπὸ τῆς Σαλαμῖνος
ροθύμως συγκατέβαινον εἰς τὴν ναυμαχίαν. τέ- 18
λος δὲ τῶν περὶ τὸν Εὐρυβιάδην καὶ Θεμιστοκλέα
διαταξάντων τὰς δυνάμεις, τὸ μὲν εὐώνυμον μέρος
ἐπεῖχον Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι, πρὸς τὸ τῶν
Φοινίκων ναυτικὸν ἀντιταχθησόμενοι· μεγάλην γὰρ
οἱ Φοίνικες ὑπεροχὴν εἶχον διά τε τὸ πλῆθος καὶ
διὰ τὴν ἐκ προγόνων ἐν τοῖς ναυτικοῖς ἔργοις ἐμ-
πειρίαν· Αἰγινῆται δὲ καὶ Μεγαρεῖς τὸ δεξιὸν κέ- 2
ρας ἀνεπλήρουν· οὗτοι γὰρ ἐδόκουν εἶναι ναυτικώ-
τατοι μετὰ τοὺς Ἀθηναίους καὶ μάλιστα φιλοτι-
μήσεσθαι διὰ τὸ μόνους τῶν Ἑλλήνων μηδεμίαν
ἔχειν καταφυγήν, εἴ τι συμβαίη πταῖσμα κατὰ τὴν
ναυμαχίαν· τὴν δὲ μέσην τάξιν ἐπεῖχε τὸ λοιπὸν
τῶν Ἑλλήνων πλῆθος. οὗτοι μὲν οὖν τοῦτον τὸν
τρόπον συνταχθέντες ἐξέπλευσαν, καὶ τὸν πόρον
μεταξὺ Σαλαμῖνος καὶ Ἡρακλείου κατεῖχον· ὁ δὲ 3
βασιλεὺς τῷ μὲν ναυάρχῳ προσέταξεν ἐπιπλεῖν τοῖς
πολεμίοις, αὐτὸς δ' εἰς τὸν ἐναντίον τόπον τῆς Σα-
λαμῖνος παρῆλθεν, ἐξ οὗ θεωρεῖν ἦν τὴν ναυμα-
χίαν γινομένην. οἱ δὲ Πέρσαι τὸ μὲν πρῶτον πλέον- 4
τες διετήρουν τὴν τάξιν, ἔχοντες πολλὴν εὐρυχω-
ρίαν· ὡς δ' εἰς τὸ στενὸν ἦλθον, ἠναγκάζοντο τῶν
νεῶν τινας ἀπὸ τῆς τάξεως ἀποσπᾶν, καὶ πολὺν
ἐποίουν θόρυβον. ὁ δὲ ναύαρχος προηγούμενος 5
τῆς τάξεως καὶ πρῶτος συνάψας μάχην διεφθάρη
λαμπρῶς ἀγωνισάμενος. τῆς δὲ νεὼς βυθισθείσης,

ταραχὴ κατέσχε τὸ ναυτικὸν τῶν βαρβάρων· πολ-
λοὶ μὲν γὰρ ἦσαν οἱ προστάττοντες, οὐ ταὐτὰ δ'
ἕκαστος παρήγγελλε. διὸ καὶ τοῦ πλεῖν εἰς τοὔμ-
προσθεν ἐπέσχον, ἀνοκωχεύοντες δ' ἀνεχώρουν εἰς
6 τὴν εὐρυχωρίαν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι θεωροῦντες τὴν
ταραχὴν τῶν βαρβάρων ἐπέπλεον τοῖς πολεμίοις,
καὶ τὰς μὲν τοῖς ἐμβόλοις ἔτυπτον, ὧν δὲ τοὺς ταρ-
σοὺς παρέσυρον· τῆς δ' εἰρεσίας οὐχ ὑπηρετούσης, 418
πολλαὶ τῶν Περσῶν τριήρεις πλάγιαι γινόμεναι
ταῖς ἐμβολαῖς πυκνῶς κατετιτρώσκοντο. διὸ καὶ
πρύμναν μὲν ἀνακρούεσθαι κατέπαυσαν, εἰς τοὐ-
19 πίσω δὲ πλέουσαι προτροπάδην ἔφευγον. τῶν δὲ
Φοινισσῶν καὶ Κυπρίων νεῶν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων
χειρουμένων, αἱ τῶν Κιλίκων καὶ Παμφύλων, ἔτι
δὲ καὶ Λυκίων νῆες, ἐχόμεναι τούτων οὖσαι, τὸ μὲν
πρῶτον εὐρώστως ἀντείχοντο, ὡς δ' εἶδον τὰς κρα-
τίστας ναῦς πρὸς φυγὴν ὡρμημένας, καὶ αὐταὶ τὸν
2 κίνδυνον ἐξέλιπον. ἐπὶ δὲ θατέρου κέρατος γενο-
μένης καρτερᾶς ναυμαχίας μέχρι μέν τινος ἰσόρρο-
πος ἦν ὁ κίνδυνος· ὡς δὲ οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὴν
γῆν καταδιώξαντες τοὺς Φοίνικας καὶ Κυπρίους
ἐπέστρεψαν, ἐκβιασθέντες ὑπὸ τούτων ἐτράπησαν
3 οἱ βάρβαροι καὶ πολλὰς ναῦς ἀπέβαλον. οἱ μὲν
οὖν Ἕλληνες τοῦτον τὸν τρόπον προτερήσαντες ἐπι-
φανεστάτῃ ναυμαχίᾳ τοὺς βαρβάρους ἐνίκησαν·
κατὰ δὲ τὸν κίνδυνον διεφθάρησαν νῆες τῶν μὲν
Ἑλλήνων τετταράκοντα, τῶν δὲ Περσῶν ὑπὲρ τὰς
διακοσίας χωρὶς τῶν σὺν αὐτοῖς ἀνδράσι ληφθει-
4 σῶν. ὁ δὲ βασιλεὺς παρ' ἐλπίδας ἡττημένος τῶν
μὲν Φοινίκων τῶν ἀρξάντων τῆς φυγῆς τοὺς αἰτιω-
τάτους ἀπέκτεινε, τοῖς δ' ἄλλοις ἠπείλησεν ἐπιθή-
σειν τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν. οἱ δὲ Φοίνικες

οβηθέντες τὰς ἀπειλὰς τὸ μὲν πρῶτον εἰς τὴν
[τ]τικὴν κατέπλευσαν, τῆς δὲ νυκτὸς ἐπιγενομένης
πῆραν εἰς τὴν Ἀσίαν. Θεμιστοκλῆς δὲ δόξας αἴ- 5
ιος γενέσθαι τῆς νίκης, ἕτερον οὐκ ἔλαττον τού-
ου στρατήγημα ἐπενόησε. φοβουμένων γὰρ τῶν
Ἑλλήνων πεζῇ διαγωνίζεσθαι πρὸς τοσαύτας μυριά-
'ας, ἐταπείνωσε πολὺ τὰς δυνάμεις τῶν πεζῶν
[σ]τρατοπέδων τοιῷδέ τινι τρόπῳ. τὸν παιδαγωγὸν
ῶν ἰδίων υἱῶν ἀπέστειλε πρὸς τὸν Ξέρξην δηλώ-
[σ]οντα διότι μέλλουσιν οἱ Ἕλληνες πλεύσαντες ἐπὶ
[τ]ὸ ζεῦγμα λύειν τὴν γέφυραν. διόπερ ὁ βασιλεὺς 6
[π]ιστεύσας τοῖς λόγοις διὰ τὴν πιθανότητα, περίφο-
βος ἐγένετο μὴ τῆς εἰς τὴν Ἀσίαν ἐπανόδου στε-
ρηθῇ, τῶν Ἑλλήνων θαλαττοκρατούντων, ἔγνω δὲ
[τ]ὴν ταχίστην διαβαίνειν ἐκ τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν
Ἀσίαν, καταλιπὼν Μαρδόνιον ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος μετὰ
[τ]ῶν ἀρίστων ἱππέων τε καὶ πεζῶν, ὧν ὁ σύμπας
ἀριθμὸς ὑπῆρχεν οὐκ ἐλάττων τῶν τετταράκοντα
μυριάδων. Θεμιστοκλῆς μὲν οὖν δυσὶ στρατηγή-
μασι χρησάμενος μεγάλων προτερημάτων αἴτιος ἐγέ-
νετο τοῖς Ἕλλησι. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἑλλάδα
[π]ραχθέντα ἐν τούτοις ἦν.

Ἡμεῖς δὲ ἀρκούντως διεληλυθότες περὶ τῶν 20
κατὰ τὴν Εὐρώπην πραχθέντων, μεταβιβάσομεν τὴν
διήγησιν ἐπὶ τὰς ἑτερογενεῖς πράξεις. Καρχηδό-
νιοι γὰρ συντεθειμένοι πρὸς Πέρσας τοῖς αὐτοῖς
καιροῖς καταπολεμῆσαι τοὺς κατὰ τὴν Σικελίαν Ἕλ-
ληνας, μεγάλας παρασκευὰς ἐποιήσαντο τῶν πρὸς
[τ]ὸν πόλεμον χρησίμων. ὡς δ' εὐτρεπῆ πάντα αὐ-
[τ]οῖς ὑπῆρχε, στρατηγὸν εἵλοντο Ἀμίλκωνα, τὸν μά-
λιστα παρ' αὐτοῖς θαυμαζόμενον προκρίναντες.
οὗτος δὲ παραλαβὼν πεζάς τε καὶ ναυτικὰς δυ- 2

νάμεις μεγάλας ἐξέπλευσεν ἐκ τῆς Καρχη ἔχων πεζὴν μὲν δύναμιν οὐκ ἐλάττω τῶν τρι μυριάδων, ναῦς δὲ μακρὰς πλείους τῶν διακ καὶ χωρὶς πολλὰς ναῦς φορτίδας τὰς κομι τὴν ἀγοράν, ὑπὲρ τὰς τρισχιλίας. οὗτος μ διανύσας τὸ Λιβυκὸν πέλαγος καὶ χειμασθεὶ βαλε τῶν σκαφῶν τὰ κομίζοντα τοὺς ἱππεῖς ἅρματα. καταπλεύσας δὲ τῆς Σικελίας εἰς τῷ Πανόρμῳ λιμένα διαπεπολεμηκέναι τὸν μον ἔφησε· πεφοβῆσθαι γὰρ μήποτε ἡ θ

3 τοὺς Σικελιώτας ἐξέληται τῶν κινδύνων. τρεῖς ἡμέρας ἀναλαβὼν τοὺς στρατιώτας καὶ θωσάμενος τὴν ἐν τῷ χειμῶνι γενομένην ναυ προῆγε μετὰ τῆς δυνάμεως ἐπὶ τὴν Ἱμέραν, παραπλέοντος τοῦ ναυτικοῦ. ὡς δ' ἦλθε π τῆς προειρημένης πόλεως, δύο παρεμβολὰς τὴν μὲν τῷ πεζῷ στρατεύματι, τὴν δὲ τῇ ν δυνάμει. καὶ τὰς μὲν μακρὰς ναῦς ἁπάσας κησε καὶ τάφρῳ βαθείᾳ καὶ τείχει ξυλίνῳ περι τὴν δὲ τῶν πεζῶν παρεμβολὴν ὠχύρωσεν ἀντι ωπον ποιήσας τῇ πόλει καὶ παρεκτείνας ἀπ ναυτικοῦ παρατειχίσματος μέχρι τῶν ὑπερκει

4 λόφων. καθόλου δὲ πᾶν τὸ πρὸς δυσμὰς καταλαβόμενος, τὴν μὲν ἀγορὰν ἅπασαν ἐ φορτίδων νεῶν ἐξείλετο, τὰ δὲ πλοῖα ἅπαν χέως ἐξαπέστειλε, προστάξας ἔκ τε τῆς Λιβύ Σαρδοῦς σῖτον καὶ τὴν ἄλλην ἀγορὰν κο

5 αὐτὸς δὲ τοὺς ἀρίστους τῶν στρατιωτῶν ανα ἧκεν ἐπὶ τὴν πόλιν, καὶ τῶν Ἱμεραίων τοὺς ιόντας τρεψάμενος καὶ πολλοὺς ἀνελὼν κατ ξατο τοὺς ἐν τῇ πόλει. διὸ καὶ Θήρων ὁ γαντίνων δυνάστης, ἔχων δύναμιν ἱκανὴν κα

ραφυλάττων τὴν Ἱμέραν, φοβηθεὶς εὐθὺς ἀπέστειλεν εἰς τὰς Συρακούσας, ἀξιῶν τὸν Γέλωνα βοηθεῖν τὴν ταχίστην. ὁ δὲ Γέλων καὶ αὐτὸς ἑτοιμα- 21
κῶς ἦν τὴν δύναμιν, πυθόμενος δὲ τὴν τῶν Ἱμεραίων ἀθυμίαν ἀνέζευξεν ἐκ τῶν Συρακουσῶν κατὰ σπουδήν, ἔχων πεζοὺς μὲν οὐκ ἐλάττους τῶν πεντακισμυρίων, ἱππεῖς δὲ ὑπὲρ τοὺς πεντακισχιλίους. διανύσας δὲ ταχέως τὴν ὁδὸν καὶ πλησιάσας τῇ πόλει τῶν Ἱμεραίων, ἐποίησε θαρρεῖν τοὺς πρότερον καταπεπληγμένους τὰς τῶν Καρχηδονίων δυνάμεις. αὐτὸς μὲν γὰρ στρατοπεδείαν οἰκείαν βαλό- 2
μενος τῶν περὶ τὴν πόλιν τόπων, ταύτην μὲν ὠχύρωσε τάφρῳ βαθείᾳ καὶ χαρακώματι περιλαβών, τοὺς δ' ἱππεῖς ἅπαντας ἐξαπέστειλεν ἐπὶ τοὺς κατὰ τὴν χώραν πλανωμένους τῶν πολεμίων καὶ περὶ τὰς ὠφελείας διατρίβοντας. οὗτοι δὲ παραδόξως ἐπιφανέντες διεσπαρμένοις ἀτάκτως κατὰ τὴν χώραν τοσούτους ἀνῆγον αἰχμαλώτους ὅσους ἕκαστος ἄγειν ἠδύνατο. εἰσαχθέντων δὲ αἰχμαλώτων εἰς τὴν πόλιν πλειόνων ἢ μυρίων, ὁ μὲν Γέλων μεγάλης ἀποδοχῆς ἐτύγχανεν, οἱ δὲ κατὰ τὴν Ἱμέραν κατεφρόνησαν τῶν πολεμίων. ἀκόλουθα δὲ τού- 3
τοις πράττων ὁ μὲν Γέλων ἁπάσας τὰς πύλας, ἃς διὰ φόβον πρότερον ἀνῳκοδόμησαν οἱ περὶ Θήρωνα, ταύτας τοὐναντίον διὰ τὴν καταφρόνησιν ἐξῳκοδόμησε, καὶ ἄλλας προσκατεσκεύασε, δι' ὧν ἦν εὔχρηστός τε πρὸς τὰς κατεπειγούσας χρείας*. καθόλου δὲ Γέλων στρατηγίᾳ καὶ συνέσει διαφέρων εὐθὺς ἐζήτει δι' οὗ τρόπου καταστρατηγήσας τοὺς βαρβάρους ἀκινδύνως αὐτῶν ἄρδην ἀνελεῖ τὴν δύναμιν. συνεβάλετο δὲ αὐτῷ καὶ το αὐτόματον πρὸς τὴν ἐπίνοιαν μεγάλα, τοιαύτης γενομένης περιστά-

4 σεως. κρίναντος αὐτοῦ τὰς τῶν πολεμίων ναῦς ἐμπρῆσαι, καὶ τοῦ Ἀμίλκα διατρίβοντος μὲν κατὰ τὴν ναυτικὴν στρατοπεδείαν, παρασκευαζομένου δὲ θύειν τῷ Ποσειδῶνι μεγαλοπρεπῶς, ἧκον ἀπὸ τῆς χώρας ἱππεῖς ἄγοντες πρὸς τὸν Γέλωνα βιβλιαφόρον ἐπιστολὰς κομίζοντα παρὰ Σελινουντίων, ἐν αἷς ἦν γεγραμμένον ὅτι πρὸς ἣν ἔγραψεν ἡμέραν Ἀμίλκας ἀποστεῖλαι τοὺς ἱππεῖς, πρὸς αὐτὸν ἐκ-
5 πέμψουσιν. οὔσης δὲ τῆς ἡμέρας ταύτης καθ' ἣν ἔμελλε συντελεῖν τὴν θυσίαν Ἀμίλκας, κατὰ ταύτην Γέλων ἀπέστειλεν ἰδίους ἱππεῖς, οἷς ἦν προστεταγμένον περιελθεῖν τοὺς πλησίον λόφους, καὶ προσελαύνειν ἅμ' ἡμέρᾳ πρὸς τὴν ναυτικὴν στρατοπεδείαν, ὡς ὄντας Σελινουντίων συμμάχους· γενομένους δὲ ἐντὸς τοῦ ξυλίνου τείχους τὸν μὲν Ἀμίλκαν ἀποκτεῖναι, τὰς δὲ ναῦς ἐμπρῆσαι. ἐξέπεμψε δὲ καὶ σκοποὺς εἰς τοὺς ὑπερκειμένους λόφους, οἷς προσέταξεν, ὅταν ἴδωσι τοὺς ἱππεῖς γενομένους ἐντὸς τοῦ τείχους, ἆραι τὸ σύσσημον. αὐτὸς δ' ἅμ' ἡμέρᾳ τὴν δύναμιν διατεταχὼς ἀνέ-
22 μενε τὴν ἀπὸ τῶν σκοπῶν ἐσομένην δήλωσιν. τῶν δ' ἱππέων ἅμα τῇ κατὰ τὸν ἥλιον ἀνατολῇ προσιππευσάντων τῇ ναυτικῇ τῶν Καρχηδονίων στρατοπεδείᾳ, καὶ προσδεχθέντων ὑπὸ τῶν φυλάκων ὡς συμμάχων, οὗτοι μὲν εὐθὺς προσδραμόντες τῷ Ἀμίλκᾳ περὶ τὴν θυσίαν γινομένῳ τοῦτον μὲν ἀνεῖλον, τὰς δὲ ναῦς ἐνέπρησαν· ἔπειτα τῶν σκοπῶν ἀράντων τὸ σύσσημον, ὁ Γέλων πάσῃ τῇ δυνάμει συντεταγμένῃ προσῆγεν ἐπὶ τὴν παρεμβολὴν τῶν
2 Καρχηδονίων. οἱ δὲ ἐν τῇ στρατοπεδείᾳ τῶν Φοινίκων ἡγεμόνες τὸ μὲν πρῶτον ἐξαγαγόντες τὴν δύναμιν ἀπήντων τοῖς Σικελιώταις καὶ συνάψαντες

, εὐρώστως ἠγωνίζοντο· ὁμοῦ δὲ ταῖς σάλπιγ-ν ἀμφοτέροις τοῖς στρατοπέδοις ἐσήμαινον τὸ ιικόν, καὶ κραυγὴ τῶν δυνάμεων ἐναλλὰξ ἐγί- φιλοτιμουμένων ἀμφοτέρων τῷ μεγέθει τῆς ὑπεραῖραι τοὺς ἀντιτεταγμένους. πολλοῦ δὲ 3
ιένου φόνου, καὶ τῆς μάχης δεῦρο κἀκεῖσε τα-:νομένης, ἄφνω τῆς κατὰ τὰς ναῦς φλογὸς ίσης εἰς ὕψος, καί τινων ἀπαγγειλάντων τὸν ιτρατηγοῦ φόνον, οἱ μὲν Ἕλληνες ἐθάρρησαν, αῖς ἐλπίσι τῆς νίκης ἐπαρθέντες τοῖς φρονήμασιν ·ιντο θρασύτερον τοῖς βαρβάροις, οἱ δὲ Καρχη-ι καταπλαγέντες καὶ τὴν νίκην ἀπογνόντες πρὸς ν ἐτράπησαν. τοῦ δὲ Γέλωνος παραγγείλαντος 4
να ζωγρεῖν, πολὺς ἐγένετο φόνος τῶν φευγόν- καὶ πέρας κατεκόπησαν αὐτῶν οὐκ ἐλάττους πεντεκαίδεκα μυριάδων. οἱ δὲ λοιποὶ φυγόντες τινα τόπον ἐρυμνὸν τὸ μὲν πρῶτον ἠμύνοντο βιαζομένους, ἄνυδρον δὲ κατειληφότες τόπον :ῷ δίψει πιεζόμενοι ἠναγκάσθησαν ἑαυτοὺς πα-ῦναι τοῖς κρατοῦσι. Γέλων δὲ ἐπιφανεστάτῃ 5
νικήσας, καὶ ταύτην κατωρθωκὼς μάλιστα διὰ ὶίας στρατηγίας, περιβόητον ἔσχε τὴν δόξαν οὐ ν παρὰ τοῖς Σικελιώταις, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς ἄλ-ἵπασιν· οὐδεὶς γὰρ τῶν πρὸ αὐτοῦ μνημονεύεται 6
ιτῳ στρατηγήματι κεχρημένος, οὐδὲ πλείονας ιᾷ παρατάξει κατακόψας τῶν βαρβάρων οὐδὲ ος αἰχμαλώτων τοσοῦτον χειρωσάμενος. διὸ 23
τολλοὶ τῶν συγγραφέων παραβάλλουσι ταύτην ιάχην τῇ περὶ Πλαταιὰς γενομένῃ τοῖς Ἕλλησι ιτράτηγημα τὸ Γέλωνος τοῖς ἐπινοήμασι τοῖς ιτοκλέους, καὶ τὸ πρωτεῖον διὰ τὰς ἀμφοτέ- ὑπερβολὰς τῆς ἀρετῆς οἱ μὲν τούτοις, οἱ δὲ

2 τοῖς ἑτέροις ἀπονέμουσι. καὶ γὰρ τῶν κατὰ τὴ Ἑλλάδα καὶ τῶν κατὰ τὴν Σικελίαν πρὸ τῆς μάχη καταπεπληγμένων τὸ πλῆθος τῶν βαρβαρικῶν δυνάμεων, οἱ κατὰ Σικελίαν πρότερον νικήσαντε ἐποίησαν τοὺς κατὰ τὴν Ἑλλάδα θαρρῆσαι, πυθομένους τὴν τοῦ Γέλωνος νίκην· καὶ τῶν τὴν ὅλη ἡγεμονίαν παρ' ἀμφοτέροις ἐσχηκότων παρὰ μὲ τοῖς Πέρσαις διαπεφευγέναι τὸν βασιλέα καὶ πολλὰς μυριάδας μετ' αὐτοῦ, παρὰ δὲ τοῖς Καρχηδονίοις μὴ μόνον ἀπολέσθαι τὸν στρατηγόν, ἀλλὰ καὶ τοὺς μετασχόντας τοῦ πολέμου κατακοπῆναι καὶ τὸ δὴ λεγόμενον μηδὲ ἄγγελον εἰς τὴν Καρχη-
3 δόνα διασωθῆναι. πρὸς δὲ τούτοις τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν ἡγεμόνων παρὰ μὲν τοῖς Ἕλλησι Παυσανίαν καὶ Θεμιστοκλέα, τὸν μὲν ὑπὸ τῶν ἰδίω πολιτῶν θανατωθῆναι διὰ πλεονεξίαν καὶ προδοσίαν, τὸν δὲ ἐξ ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος ἐξελαθέντ καταφυγεῖν πρὸς τὸν ἐχθρότατον Ξέρξην καὶ πα ἐκείνῳ βιῶσαι μέχρι τελευτῆς, Γέλωνα δὲ μετὰ τὴ μάχην ἀεὶ καὶ μᾶλλον ἀποδοχῆς τυγχάνοντα πα τοῖς Συρακοσίοις ἐγγηρᾶσαι τῇ βασιλείᾳ καὶ τελευτῆσαι θαυμαζόμενον, καὶ τοσοῦτον ἰσχῦσαι τὴν πρ αὐτὸν εὔνοιαν παρὰ τοῖς πολίταις ὥστε καὶ τρισ ἐκ τῆς οἰκίας ἐκείνου τὴν ἀρχὴν διαφυλαχθῆνα

Ἀλλὰ γὰρ τούτων οἱ δικαίαν δόξαν κεκτημέν τους προσήκοντας ἐπαίνους καὶ παρ' ἡμῶν ἐχο
24 σιν, ἐπὶ δὲ τὸ συνεχὲς τοῖς προειρημένοις μεταβ σόμεθα. συνέβη γὰρ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τὸν Γέλω νικῆσαι καὶ τοὺς περὶ Θερμοπύλας μετὰ Λεωνίδ διαγωνίσασθαι πρὸς Ξέρξην, ὥσπερ ἐπίτηδες τ δαιμονίου περὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν ποιήσαντος γε σθαι τήν τε καλλίστην νίκην καὶ τὴν ἐνδοξοτάτ

αν. μετὰ δὲ τὴν γενομένην μάχην πρὸς τῇ πό- 2
τῶν Ἱμεραίων εἴκοσι νῆες μακραὶ διέφυγον τὸν
δυνον, ἃς Ἀμίλκας οὐκ ἐνεώλκησε πρὸς τὰς ἀναγ-
ας χρείας. διὸ καὶ τῶν ἀνδρῶν σχεδὸν ἁπάν-
ν τῶν μὲν ἀνῃρημένων, τῶν δὲ ἐξωγρημένων,
ὴσαν αὗται τὸν ἀπόπλουν ποιησάμεναι. πολ-
ὴς δὲ τῶν φευγόντων ἀναλαβοῦσαι, καὶ διὰ τοῦτο
ράγομοι γενόμεναι, περιέπεσον χειμῶνι καὶ πᾶσαι
φθάρησαν· ὀλίγοι δέ τινες ἐν μικρῷ σκάφει δια-
θέντες εἰς Καρχηδόνα διεσάφησαν τοῖς πολίταις,
ντομον ποιησάμενοι τὴν ἀπόφασιν, ὅτι πάντες οἱ
βάντες εἰς τὴν Σικελίαν ἀπολώλασιν. οἱ δὲ 3
ρχηδόνιοι παρ' ἐλπίδας μεγάλῃ συμφορᾷ περι-
ιόντες ἐπὶ τοσοῦτο κατεπλάγησαν ὥστε τὰς νύ-
ς ἅπαντας διαγρυπνεῖν φυλάττοντας τὴν πόλιν,
τοῦ Γέλωνος πάσῃ τῇ δυνάμει παραχρῆμα διε-
οκότος πλεῖν ἐπὶ τὴν Καρχηδόνα. διὰ δὲ τὸ 4
ῆθος τῶν ἀπολωλότων ἥ τε πόλις ἐπένθησε κοινῇ
κατ' ἰδίαν αἱ τῶν ἰδιωτῶν οἰκίαι κλαυθμοῦ καὶ
θους ἐπληροῦντο. οἱ μὲν γὰρ υἱούς, οἱ δὲ ἀδελ-
ὴς ἐπεζήτουν, πλεῖστοι δὲ παῖδες ὀρφανοὶ πατέ-
ν γεγονότες ἔρημοι ὠδύροντο τόν τε τῶν γεγεν-
ιότων θάνατον καὶ τὴν ἰδίαν ἐρημίαν τῶν βοη-
ύντων. οἱ δὲ Καρχηδόνιοι φοβούμενοι μὴ φθάσῃ
βὰς εἰς Λιβύην Γέλων, εὐθὺς ἐξέπεμψαν πρὸς
ὸν πρεσβευτὰς αὐτοκράτορας τοὺς δυνατωτά-
ς εἰπεῖν τε καὶ βουλεύσασθαι.

Ὁ δὲ Γέλων μετὰ τὴν νίκην τούς τε ἱππεῖς τοὺς 25
λόντας τὸν Ἀμίλκαν δωρεαῖς ἐτίμησε καὶ τῶν
ων τοὺς ἠνδραγαθηκότας ἀριστείοις ἐκόσμησε.
δὲ λαφύρων τὰ καλλιστεύοντα παρεφύλαξε,
λόμενος τοὺς ἐν ταῖς Συρακούσαις νεὼς κοσμῆ-

σαι τοῖς σκύλοις· τῶν δ' ἄλλων πολλὰ μ προσήλωσε τοῖς ἐπιφανεστάτοις τῶν ἱε λοιπὰ μετὰ τῶν αἰχμαλώτων διεμέρισε χοις, κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν συστρατευ
2 ἀναλογίαν ποιησάμενος. αἱ δὲ πόλεις κατέστησαν τοὺς διαιρεθέντας αἰχμαλώτ δημόσια τῶν ἔργων διὰ τούτων ἐπεσκεύ στους δὲ λαβόντες Ἀκραγαντῖνοι τήν τε τῶν καὶ τὴν χώραν ἐκόσμησαν· τοσοῦτ αὐτοῖς τῶν ἡλωκότων ἦν τὸ πλῆθος ὥς τῶν ἰδιωτῶν παρ' αὐτοῖς ἔχειν δεσμώτι σίους. συνεβάλετο γὰρ αὐτοῖς πρὸς τὸ αἰχμαλώτων οὐ μόνον ὅτι πολλοὺς στρα σταλκότες ἦσαν ἐπὶ τὴν μάχην, ἀλλὰ κ νομένης τῆς τροπῆς πολλοὶ τῶν φευγόν μεσόγειον ἀνεχώρησαν, μάλιστα δὲ εἰς γαντίνων, ὧν ἁπάντων ὑπὸ τῶν Ἀκ
3 ζωγρηθέντων ἔγεμεν ἡ πόλις τῶν ἑαλωκ στων δὲ εἰς τὸ δημόσιον ἀνενεχθέντων τοὺς λίθους ἔτεμνον, ἐξ ὧν οὐ μόνον τῶν θεῶν ναοὶ κατεσκευάσθησαν, ἀλλ τὰς τῶν ὑδάτων τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἐ νομοι κατεσκευάσθησαν τηλικοῦτοι τὸ με ἀξιοθέατον εἶναι τὸ κατασκεύασμα, καί εὐτέλειαν καταφρονούμενον. ἐπιστάτης νος τούτων τῶν ἔργων ὁ προσαγορευόμ διὰ τὴν δόξαν τοῦ κατασκευάσματος ἐ
4 ἑαυτοῦ κληθῆναι τοὺς ὑπονόμους φαία σκεύασαν δὲ οἱ Ἀκραγαντῖνοι καὶ κολυμ λυτελῆ, τὴν περίμετρον ἔχουσαν σταδία δὲ βάθος πηχῶν εἴκοσιν. εἰς δὲ ταύτη νων ποταμίων καὶ κρηναίων ὑδάτων ἰχθ

νετο, πολλοὺς παρεχόμενον ἰχθῦς εἰς τρυφὴν ἀπόλαυσιν· κύκνων τε πλήθους εἰς αὐτὴν κατπταμένου συνέβη τὴν πρόσοψιν αὐτῆς ἐπιτερπῆ γένεσθαι. ἀλλ' αὕτη μὲν ἐν τοῖς ὕστερον χρόνοις ἀμεληθεῖσα συνεχώσθη καὶ διὰ τὸ πλῆθος τοῦ χρόνου κατεφθάρη, τὴν δὲ χώραν ἅπασαν ἀγαθὴν οὖσαν ἀμπελόφυτον ἐποίησαν καὶ δένδρεσι παντοίοις 5
πυκνωμένην, ὥστε λαμβάνειν ἐξ αὐτῆς μεγάλας προσόδους.

Γέλων δὲ τοὺς συμμάχους ἀπολύσας τοὺς πολίτας ἀπήγαγεν εἰς τὰς Συρακούσας, καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῆς εὐημερίας ἀποδοχῆς ἐτύγχανεν οὐ μόνον παρὰ τοῖς πολίταις, ἀλλὰ καὶ καθ' ὅλην τὴν Σικελίαν· ἐπήγετο γὰρ αἰχμαλώτων τοσοῦτο πλῆθος ὥστε δοκεῖν ὑπὸ τῆς νήσου γεγονέναι τὴν Λιβύην ὅλην αἰχμάλωτον. εὐθὺς δὲ καὶ τῶν πρότερον ἐναν- 26
τιουμένων πόλεών τε καὶ δυναστῶν παρεγένοντο πρὸς αὐτὸν πρέσβεις, ἐπὶ μὲν τοῖς ἠγνοημένοις αἰτούμενοι συγγνώμην, εἰς δὲ τὸ λοιπὸν ἐπαγγελλόμενοι πᾶν ποιήσειν τὸ προσταττόμενον. ὁ δὲ πᾶσιν ἐπιεικῶς χρησάμενος συμμαχίαν συνετίθετο, καὶ τὴν εὐτυχίαν ἀνθρωπίνως ἔφερεν οὐκ ἐπὶ τούτων μόνον, ἀλλὰ καὶ καὶ τῶν πολεμιωτάτων Καρχηδονίων. παραγενο- 2
μένων γὰρ πρὸς αὐτὸν ἐκ τῆς Καρχηδόνος τῶν ἀπεσταλμένων πρέσβεων καὶ μετὰ δακρύων δεομένων ἀνθρωπίνως αὐτοῖς χρήσασθαι, συνεχώρησε τὴν εἰρήνην, ἐπράξατο δὲ παρ' αὐτῶν τὰς εἰς τὸν πόλεμον γεγενημένας δαπάνας, ἀργυρίου δισχίλια τάλαντα, καὶ δύο ναοὺς προσέταξεν οἰκοδομῆσαι, καθ' οὓς ἔδει τὰς συνθήκας ἀνατεθῆναι. οἱ δὲ 3
Καρχηδόνιοι τῆς σωτηρίας παραδόξως τετευχότες ταῦτά τε δώσειν προσεδέξαντο καὶ στέφανον χρυ-

σοῦν τῇ γυναικὶ τοῦ Γέλωνος Δαμαρέτῃ προσωμο-
λόγησαν. αὕτη γὰρ ὑπ' αὐτῶν ἀξιωθεῖσα συνή-
γησε πλεῖστον εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς εἰρήνης, καὶ
στεφανωθεῖσα ὑπ' αὐτῶν ἑκατὸν ταλάντοις χρυσίου
νόμισμα ἐξέκοψε τὸ κληθὲν ἀπ' ἐκείνης Δαμαρέ-
τειον· τοῦτο δ' εἶχεν Ἀττικὰς δραχμὰς δέκα, ἐκλήθη
δὲ παρὰ τοῖς Σικελιώταις ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ πεντη-
4 κοντάλιτρον. ὁ δὲ Γέλων ἐχρῆτο πᾶσιν ἐπιεικῶς,
μάλιστα μὲν διὰ τὸν ἴδιον τρόπον, οὐχ ἥκιστα δὲ
καὶ σπεύδων ἅπαντας ἔχειν ταῖς εὐνοίαις ἰδίους·
παρεσκευάζετο γὰρ πολλῇ δυνάμει πλεῖν ἐπὶ τὴν
Ἑλλάδα καὶ συμμαχεῖν τοῖς Ἕλλησι κατὰ τῶν Περ-
5 σῶν. ἤδη δὲ τούτου μέλλοντος ποιεῖσθαι τὴν ἀνα-
γωγήν, κατέπλευσάν τινες ἐκ Κορίνθου διασαφοῦν-
τες νενικηκέναι τῇ ναυμαχίᾳ τοὺς Ἕλληνας περὶ
Σαλαμῖνα, καὶ τὸν Ξέρξην μετὰ μέρους τῆς δυνά-
μεως ἐκ τῆς Εὐρώπης ἀπηλλάχθαι. διὸ καὶ τῆς ὁρ-
μῆς ἐπισχών, τὴν προθυμίαν τῶν στρατιωτῶν ἀπο-
δεξάμενος, συνήγαγεν ἐκκλησίαν, προστάξας ἅπαν-
τας ἀπαντᾶν μετὰ τῶν ὅπλων· αὐτὸς δὲ οὐ μόνον
τῶν ὅπλων γυμνὸς εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἦλθεν, ἀλλὰ
καὶ ἀχίτων ἐν ἱματίῳ προσελθὼν ἀπελογίσατο μὲν
περὶ παντὸς τοῦ βίου καὶ τῶν πεπραγμένων αὐτῷ
6 πρὸς τοὺς Συρακοσίους, ἐφ' ἑκάστῳ δὲ τῶν λεγο-
μένων ἐπισημαινομένων τῶν ὄχλων, καὶ θαυμαζόν-
των μάλιστα ὅτι γυμνὸν ἑαυτὸν παρεδεδώκει τοῖς
βουλομένοις αὐτὸν ἀνελεῖν, τοσοῦτον ἀπεῖχε τοῦ
τυχεῖν τιμωρίας ὡς τύραννος ὥστε μιᾷ φωνῇ
πάντας ἀποκαλεῖν εὐεργέτην καὶ σωτῆρα καὶ βα-
7 σιλέα. ἀπὸ δὲ τούτων γενόμενος ὁ Γέλων ἐκ μὲν
τῶν λαφύρων κατεσκεύασε ναοὺς ἀξιολόγους Δή-
μητρος καὶ Κόρης, χρυσοῦν δὲ τρίποδα ποιήσας

αλάντων ἑκκαίδεκα ἀνέθηκεν εἰς τὸ τέμενος Δελφοῖς Ἀπόλλωνι χαριστήριον. ἐπεβάλετο τερον καὶ κατὰ τὴν Αἴτνην κατασκευάζειν νεὼν τρος. ἐννηὼς * δὲ οὔσης, τοῦτον μὲν οὐ συν-ε, μεσολαβηθεὶς τὸν βίον ὑπὸ τῆς πεπρωμέ-τῶν δὲ μελοποιῶν Πίνδαρος ἦν ἀκμάζων κατὰ 8
ης τοὺς χρόνους. τὰ μὲν οὖν ἀξιολογώτατα ραχθέντων κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν σχεδὸν ἐστίν.

ʼ ἄρχοντος δʼ Ἀθήνησι Ξανθίππου Ῥωμαῖοι 27
ατέστησαν ὑπάτους Κόιντον Φάβιον Σιλουα-καὶ Σερούιον Κορνήλιον Τρίκοστον. ἐπὶ δὲ ν ὁ μὲν τῶν Περσῶν στόλος πλὴν Φοινίκων τὴν ἐν Σαλαμῖνι γενομένην ναυμαχίαν ἡττη-διέτριβε περὶ τὴν Κύμην. ἐνταῦθα δὲ παρα-ίας, ὡς τὸ θέρος ἐνίστατο, παρέπλευσεν εἰς ν, παραφυλάξων τὴν Ἰωνίαν· ἦσαν δʼ αἱ πᾶ-ιες ἐν Σάμῳ πλείους τῶν τετρακοσίων. αὗται ὖν ὡς ἀλλότρια φρονούντων τῶν Ἰώνων πα-αττον τὰς πόλεις. κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα μετὰ 2
ν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, τῶν Ἀθηναίων δο-ων αἰτίων γεγονέναι τῆς νίκης, καὶ διὰ τοῦτο ʼ φρονηματιζομένων, πᾶσιν ἐγένοντο κατα-; ὡς τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀμφισβητήσοντες τῆς θάλατταν ἡγεμονίας· διόπερ οἱ Λακεδαιμόνιοι ώμενοι τὸ μέλλον ἐφιλοτιμοῦντο ταπεινοῦν όνημα τῶν Ἀθηναίων. διὸ καὶ κρίσεως προ-ίης περὶ τῶν ἀριστείων, χάριτι κατισχύσαντες ιαν κριθῆναι πόλιν μὲν ἀριστεῦσαι τὴν Αἰγι-ʼ, ἄνδρα δὲ Ἀμεινίαν Ἀθηναῖον, τὸν ἀδελφὸν λου τοῦ ποιητοῦ· οὗτος γὰρ τριηραρχῶν πρῶ-ιβολὴν ἔδωκε τῇ ναυαρχίδι τῶν Περσῶν, καὶ

3 ταύτην κατέδυσε καὶ τὸν ναύαρχον διέφθειρε. τῶν δ' Ἀθηναίων βαρέως φερόντων τὴν ἄδικον ἧτταν, οἱ Λακεδαιμόνιοι φοβηθέντες μήποτε Θεμιστοκλῆς ἀγανακτήσας ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι κακὸν μέγα βουλεύσηται κατ' αὐτῶν καὶ τῶν Ἑλλήνων, ἐτίμησαν αὐτὸν διπλασίοσι δωρεαῖς τῶν τὰ ἀριστεῖα εἰληφότων. δεξαμένου δὲ τοῦ Θεμιστοκλέους τὰς δωρεάς, ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἀπέστησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς στρατηγίας, καὶ παρέδωκε τὴν ἀρχὴν Ξανθίππῳ τῷ

28 Ἀρίφρονος. διαβοηθείσης δὲ τῆς τῶν Ἀθηναίων πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἀλλοτριότητος, ἧκον εἰς τὰς Ἀθήνας πρέσβεις παρὰ Περσῶν καὶ παρὰ τῶν Ἑλλήνων. οἱ μὲν οὖν ὑπὸ τῶν Περσῶν ἀποσταλέντες ἔφασαν τὸν στρατηγὸν Μαρδόνιον ἐπαγγέλλεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, ἐὰν τὰ Περσῶν προέλωνται, δώσειν χώραν ἣν ἂν βούλωνται τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὰ τείχη καὶ τοὺς ναοὺς πάλιν ἀνοικοδομήσειν, καὶ τὴν πόλιν ἐάσειν αὐτόνομον· οἱ δὲ παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων πεμφθέντες ἠξίουν μὴ πεισθῆναι τοῖς βαρβάροις, ἀλλὰ τηρεῖν τὴν πρὸς τοὺς Ἕλληνας

2 καὶ συγγενεῖς καὶ ὁμοφώνους εὔνοιαν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοῖς βαρβάροις ἀπεκρίθησαν ὡς οὔτε χώρα τοῖς Πέρσαις ἐστὶ τοιαύτη οὔτε χρυσὸς τοσοῦτος ὃν Ἀθηναῖοι δεξάμενοι τοὺς Ἕλληνας ἐγκαταλείψουσι· τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις εἶπον ὡς αὐτοὶ μὲν ἣν πρότερον ἐποιοῦντο φροντίδα τῆς Ἑλλάδος καὶ μετὰ ταῦτα πειράσονται τὴν αὐτὴν διαφυλάττειν, ἐκείνους δ' ἠξίουν τὴν ταχίστην ἐλθεῖν εἰς τὴν Ἀττικὴν μετὰ πάντων τῶν συμμάχων· πρόδηλον γὰρ εἶναι διότι Μαρδόνιος, ἠναντιωμένων τῶν Ἀθηναίων αὐτῷ, μετὰ δυνάμεως ἥξει ἐπὶ τὰς Ἀθήνας. ὃ καὶ συνέβη

3 γενέσθαι· ὁ γὰρ Μαρδόνιος ἐν τῇ Βοιωτίᾳ διατρί-

: τῶν δυνάμεων τὸ μὲν πρῶτον τῶν ἐν
ήσῳ πόλεων ἐπειρᾶτό τινας ἀφιστάνειν,
διαπεμπόμενος τοῖς προεστηκόσι τῶν πό-
:ὰ δὲ ταῦτα πυνθανόμενος τὴν τῶν Ἀθη-
όκρισιν καὶ παροξυνθείς, ἅπασαν ἦγεν ἐπὶ
:ὴν τὴν δύναμιν· χωρὶς γὰρ τῆς δεδομέ- 4
Ξέρξου στρατιᾶς πολλοὺς ἄλλους αὐτὸς
ς ἐκ τῆς Θρᾴκης καὶ Μακεδονίας καὶ τῶν
ν συμμαχίδων πόλεων ἠθροίκει, πλείους
σι μυριάδων. τηλικαύτης δὲ δυνάμεως 5
ης εἰς τὴν Ἀττικήν, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι βι-
ις ἀπέστειλαν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους
βοηθεῖν· βραδυνόντων δὲ αὐτῶν καὶ τῶν
ἐμβαλόντων εἰς τὴν Ἀττικήν, κατεπλά-
κὶ πάλιν ἀναλαβόντες τέκνα καὶ γυναῖκας
ἄλλων ὅσα δυνατὸν ἦν ταχέως ἀποκομί-
ιπον τὴν πατρίδα καὶ συνέφυγον πάλιν
Σαλαμῖνα. ὁ δὲ Μαρδόνιος χαλεπῶς ἔχων 6
ούς, τὴν χώραν ἅπασαν κατέφθειρε καὶ
' κατέσκαψε καὶ τὰ ἱερὰ τὰ καταλελειμ-
τελῶς ἐλυμήνατο.

λθόντος δὲ εἰς τὰς Θήβας τοῦ Μαρδονίου 29
δυνάμεως, ἔδοξε τοῖς συνέδροις τῶν Ἑλ-
ιραλαβεῖν τοὺς Ἀθηναίους, καὶ πανδημεὶ
τας εἰς τὰς Πλαταιὰς διαγωνίσασθαι περὶ
θερίας, εὔξασθαι δὲ καὶ τοῖς θεοῖς, ἐὰν
, ἄγειν κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν τοὺς
ἐλευθέρια κοινῇ, καὶ τὸν ἐλευθέριον ἀγῶνα
ἐν ταῖς Πλαταιαῖς. συναχθέντων δὲ τῶν 2
εἰς τὸν Ἰσθμόν, ἐδόκει τοῖς πᾶσιν ὅρ-
ται περὶ τοῦ πολέμου τὸν στέξοντα μὲν
ιαν αὐτῶν, ἀναγκάσοντα δὲ γενναίως τοὺς

3 κινδύνους ὑπομένειν. ὁ δὲ ὅρκος ἦν τοιοῦτος,
ποιήσομαι περὶ πλείονος τὸ ζῆν τῆς ἐλευθερία
οὐδὲ καταλείψω τοὺς ἡγεμόνας οὔτε ζῶντας οὔ
ἀποθανόντας, ἀλλὰ τοὺς ἐν τῇ μάχῃ τελευτήσα
τας τῶν συμμάχων πάντας θάψω, καὶ κρατήσας
πολέμῳ τῶν βαρβάρων οὐδεμίαν τῶν ἀγωνισα
νων πόλεων ἀνάστατον ποιήσω, καὶ τῶν ἱερῶν
ἐμπρησθέντων καὶ καταβληθέντων οὐδὲν οἰκο
μήσω, ἀλλ' ὑπόμνημα τοῖς ἐπιγινομένοις ἐάσω
4 καταλείψω τῆς τῶν βαρβάρων ἀσεβείας. τὸν δὲ
κον ὀμόσαντες ἐπορεύθησαν ἐπὶ τὴν Βοιωτίαν
τοῦ Κιθαιρῶνος, καὶ πρὸς τὰς ὑπωρείας κατα
σαντες πλησίον τῶν Ἐρυθρῶν αὐτοῦ κατεστρ
πέδευσαν. ἡγεῖτο δὲ τῶν μὲν Ἀθηναίων Ἀρισ
δης, τῶν δὲ συμπάντων Παυσανίας, ἐπίτροπος
30 τοῦ Λεωνίδου παιδός. Μαρδόνιος δὲ πυθόμενος
τῶν πολεμίων δύναμιν προάγειν ἐπὶ Βοιωτίαν,
ἦλθεν ἐκ τῶν Θηβῶν· καὶ παραγενόμενος ἐπὶ
Ἀσωπὸν ποταμὸν ἔθετο παρεμβολήν, ἣν ὠχύρ
τάφρῳ βαθείᾳ καὶ τείχει ξυλίνῳ περιέλαβεν.
δὲ ὁ σύμπας ἀριθμὸς τῶν μὲν Ἑλλήνων εἰς
2 μυριάδας, τῶν δὲ βαρβάρων εἰς πεντήκοντα.
τοι δὲ κατήρξαντο μάχης οἱ βάρβαροι νυκτὸς ἐ
θέντες ἐπ' αὐτοὺς καὶ πᾶσι τοῖς ἱππεῦσι πρὸς
στρατοπεδείαν ἐπελάσαντες. τῶν δὲ Ἀθηναίων
αισθομένων καὶ συντεταγμένῃ τῇ στρατιᾷ τεθαρ
κότως ἀπαντώντων, συνέβη καρτερὰν γενέσθαι
3 χην. τέλος δὲ τῶν Ἑλλήνων οἱ μὲν ἄλλοι πά
τοὺς καθ' αὑτοὺς ταχθέντας τῶν βαρβάρων ἐ
ψαντο, μόνοι δὲ Μεγαρεῖς πρός τε τὸν ἵππαρ
καὶ τοὺς ἀρίστους τῶν Περσῶν ἱππεῖς ἀνθεστά
καὶ πιεζόμενοι τῇ μάχῃ, τὴν μὲν τάξιν οὐ κατ

κον, πρὸς δὲ τοὺς Ἀθηναίους καὶ Λακεδαιμονίους
πέμψαντές τινας ἐξ αὐτῶν ᾔτουν κατὰ τάχος βοη-
θῆσαι. Ἀριστείδου δὲ τοὺς περὶ αὐτὸν τῶν Ἀθη- 4
ναίων ταχέως ἀποστείλαντος τοὺς ἐπιλέκτους, συ-
στραφέντες οὗτοι καὶ προσπεσόντες τοῖς βαρβάροις
τοὺς μὲν Μεγαρεῖς ἐξείλοντο τῶν κινδύνων τῶν
ἐπικειμένων, τῶν δὲ Περσῶν αὐτόν τε τὸν ἵππαρ-
χον καὶ πολλοὺς ἄλλους ἀποκτείναντες τοὺς λοι-
ποὺς ἐτρέψαντο. οἱ μὲν οὖν Ἕλληνες, ὥσπερ τινὶ
προαγῶνι λαμπρῶς προτερήσαντες, εὐέλπιδες ἐγέ-
νοντο περὶ τῆς ὁλοσχεροῦς νίκης· μετὰ δὲ ταῦτα
ἐκ τῆς ὑπωρείας μετεστρατοπέδευσαν εἰς ἕτερον
τόπον εὐθετώτερον πρὸς τὴν ὁλοσχερῆ νίκην. ἦν 5
γὰρ ἐκ μὲν τῶν δεξιῶν γεώλοφος ὑψηλός, ἐκ δὲ
τῶν εὐωνύμων ὁ Ἀσωπὸς ποταμός· τὸν δ' ἀνὰ μέ-
σον τόπον ἐπεῖχεν ἡ στρατοπεδεία, πεφραγμένη τῇ
φύσει καὶ ταῖς τῶν τόπων ἀσφαλείαις. τοῖς μὲν 6
οὖν Ἕλλησιν ἐμφρόνως βουλευσαμένοις πολλὰ συν-
εβάλετο πρὸς τὴν νίκην ἡ τῶν τόπων στενοχωρία·
οὐ γὰρ ἦν ἐπὶ πολὺ μῆκος παρεκτείνειν τὴν φά-
λαγγα τῶν Περσῶν· ὥστε ἀχρήστους εἶναι συνέ-
βαινε τὰς πολλὰς μυριάδας τῶν βαρβάρων. διό-
περ οἱ περὶ τὸν Παυσανίαν καὶ Ἀριστείδην θαρ-
ρήσαντες τοῖς τόποις προῆγον τὴν δύναμιν εἰς τὴν
μάχην, καὶ συντάξαντες ἑαυτοὺς οἰκείως τῆς πε-
ριστάσεως ἦγον ἐπὶ τοὺς πολεμίους. Μαρδόνιος 31
δὲ συναναγκαζόμενος βαθεῖαν ποιῆσαι τὴν φάλαγγα,
διέταξε τὴν δύναμιν ὅπως ποτ' ἔδοξεν αὐτῷ συμ-
φέρειν, καὶ μετὰ βοῆς ἀπήντησε τοῖς Ἕλλησιν. ἔχων
δὲ περὶ αὐτὸν τοὺς ἀρίστους πρῶτος ἐνέβαλεν εἰς
τοὺς ἀντιτεταγμένους Λακεδαιμονίους, καὶ γεν-
ναίως ἀγωνισάμενος πολλοὺς ἀνεῖλε τῶν Ἑλλήνων·

ἀντιταχθέντων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων ει
καὶ πάντα κίνδυνον ὑπομενόντων προθύμ
2 λὺς ἐγίνετο φόνος τῶν βαρβάρων. ἕως
συνέβαινε τὸν Μαρδόνιον μετὰ τῶν ἐπιλέκ
κινδυνεύειν, εὐψύχως ὑπέμενον τὸ δεινὸι
βαροι· ἐπεὶ δ' ὅ τε Μαρδόνιος ἀγωνιζόμει
μως ἔπεσε καὶ τῶν ἐπιλέκτων οἱ μὲν ἀπέ
δὲ κατετρώθησαν, ἀνατραπέντες ταῖς ψυχ
3 φυγὴν ὥρμησαν. ἐπικειμένων δὲ τῶν Ἑλλ
μὲν πλείους τῶν βαρβάρων εἰς τὸ ξύλιν
συνέφυγον, τῶν δ' ἄλλων οἱ μὲν μετὰ Μ
ταχθέντες Ἕλληνες εἰς τὰς Θήβας ἀνεχώρη
δὲ λοιποὺς ὄντας πλείους τῶν τετρακισμυ
λαβὼν Ἀρτάβαζος, ἀνὴρ παρὰ Πέρσαις ἐ
νος, εἰς θάτερον μέρος ἔφυγε, καὶ σύντ
ἀναχώρησιν ποιησάμενος προῆγεν ἐπὶ τῆς
32 Τοῦτον δὲ τὸν τρόπον ἐν τῇ φυγῇ τῶ
ρων σχισθέντων, ὁμοίως καὶ τὸ τῶν Ἑλλή
θος διεμερίσθη· Ἀθηναῖοι μὲν γὰρ καὶ
καὶ Θεσπιεῖς τοὺς ἐπὶ Θηβῶν ὁρμήσαντας
Κορίνθιοι δὲ καὶ Σικυώνιοι καὶ Φλιάσιοι
ἕτεροι τοῖς μετὰ Ἀρταβάζου φεύγουσιν ἐ
θησαν, Λακεδαιμόνιοι δὲ μετὰ τῶν λοιπῶ
τὸ ξύλινον τεῖχος καταφυγόντας διώξαντε
2 σαν προθύμως. οἱ δὲ Θηβαῖοι δεξάμενοι τ
γοντας καὶ προσαναλαβόντες ἐπέθεντο τοῖ
σιν Ἀθηναίοις· γενομένης δὲ πρὸ τῶν τει
τερᾶς μάχης, καὶ τῶν Θηβαίων λαμπρῶς
μένων, ἔπεσον μὲν οὐκ ὀλίγοι παρ' ἀμφοτ
δὲ τελευταῖον βιασθέντες ὑπὸ τῶν Ἀθηναι
3 ἔφυγον πάλιν εἰς τὰς Θήβας. μετὰ δὲ ται
Ἀθηναῖοι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἀπο

'ὰ τούτων ἐτειχομάχουν πρὸς τοὺς καταφυ-
είς τὴν παρεμβολὴν τῶν Περσῶν· μεγάλου
νος ἐξ ἀμφοτέρων γενομένου, καὶ τῶν μὲν
ων ἐκ τόπων ὠχυρωμένων καλῶς ἀγωνισα-
τῶν δ' Ἑλλήνων βίαν προσαγόντων τοῖς
; τείχεσι, πολλοὶ μὲν παραβόλως ἀγωνιζό-
ατετιτρώσκοντο, οὐκ ὀλίγοι δὲ καὶ τῷ πλή-
' βελῶν διαφθειρόμενοι τὸν θάνατον εὐψύ-
έμενον. οὐ μήν γε τὴν ὁρμὴν καὶ βίαν τῶν 4
ιν ἔστεγεν οὔτε τὸ κατεσκευασμένον τεῖχος
πλῆθος τῶν βαρβάρων, ἀλλὰ πᾶν τὸ ἀν-
μένον ὑπείκειν ἠναγκάζετο· ἡμιλλῶντο γὰρ
λλήλους οἱ τῆς Ἑλλάδος ἡγούμενοι Λακεδαι-
ιαὶ Ἀθηναῖοι, μεμετεωρισμένοι μὲν ταῖς προ-
ιέναις νίκαις, πεποιθότες δὲ ταῖς ἑαυτῶν
. τέλος δὲ κατὰ κράτος ἁλόντες οἱ βάρβα-
όμενοι ζωγρεῖν οὐδενὸς ἐτύγχανον ἐλέου. ὁ 5
ρατηγὸς τῶν Ἑλλήνων Παυσανίας ὁρῶν τοῖς
ιν ὑπερέχοντας τοὺς βαρβάρους, εὐλαβεῖτο
ταράλογον γένηται, πολλαπλασίων ὄντων τῶν
ων· διὸ καὶ παραγγείλαντος αὐτοῦ μηδένα
', ταχὺ πλῆθος ἄπιστον νεκρῶν ἐγένετο. τέ-
οἱ Ἕλληνες ὑπὲρ τὰς δέκα μυριάδας τῶν
ων κατακόψαντες μόγις ἐπαύσαντο τοῦ κτεί-
ὺς πολεμίους.

ύτον δὲ πέρας τῆς μάχης λαβούσης, οἱ μὲν 33
ς τοὺς πεσόντας ἔθαψαν, ὄντας πλείους τῶν
. διελόμενοι δὲ τὰ λάφυρα κατὰ τὸν τῶν
ιτῶν ἀριθμὸν τὴν περὶ τῶν ἀριστείων κρί-
ιιήσαντο, καὶ χάριτι δουλεύσαντες ἔκριναν
ῶσαι πόλιν μὲν Σπάρτην, ἄνδρα δὲ Παυσα-
ιν Λακεδαιμόνιον. Ἀρτάβαζος δ' ἔχων τῶν

φευγόντων Περσῶν εἰς τετρακισμυρίους, καὶ διὰ τῆς Φωκίδος εἰς Μακεδονίαν πορευθείς, ὀξυτάταις πορείαις ἐχρῆτο, καὶ ἐσώθη μετὰ τῶν στρατιωτῶν
2 εἰς τὴν Ἀσίαν. οἱ δ' Ἕλληνες ἐκ τῶν λαφύρων δεκάτην ἐξελόμενοι κατεσκεύασαν χρυσοῦν τρίποδα, καὶ ἀνέθηκαν εἰς Δελφοὺς ἐπιγράψαντες ἐλεγεῖον τόδε,

Ἑλλάδος εὐρυχόρου σωτῆρες τόνδ' ἀνέθηκαν,
δουλοσύνης στυγερᾶς ῥυσάμενοι πόλιας.

ἐπέγραψαν δὲ καὶ τοῖς ἐν Θερμοπύλαις ἀποθανοῦσι κοινῇ μὲν ἅπασι τόδε,

μυριάσιν ποτὲ τῇδε διακοσίαις ἐμάχοντο
ἐκ Πελοποννήσου χιλιάδες τέτορες,

ἰδίᾳ δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις τόδε,

ὦ ξεῖν', ἄγγειλον Λακεδαιμονίοις ὅτι τῇδε
κείμεθα τοῖς κείνων πειθόμενοι νομίμοις.

3 ὁμοίως δὲ καὶ ὁ τῶν Ἀθηναίων δῆμος ἐκόσμησε τοὺς τάφους τῶν ἐν τῷ Περσικῷ πολέμῳ τελευτησάντων, καὶ τὸν ἀγῶνα τὸν ἐπιτάφιον τότε πρῶτον ἐποίησε, καὶ νόμον ἔθηκε λέγειν ἐγκώμιον τοῖς δημοσίᾳ θαπτομένοις τοὺς προαιρεθέντας τῶν ῥητό-
4 ρων. μετὰ δὲ ταῦτα Παυσανίας μὲν ὁ στρατηγὸς ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν ἐστράτευσεν ἐπὶ τὰς Θήβας, καὶ τοὺς αἰτίους τῆς πρὸς Πέρσας συμμαχίας ἐξῄτει πρὸς τὴν τιμωρίαν· τῶν δὲ Θηβαίων καταπεπληγμένων τό τε πλῆθος τῶν πολεμίων καὶ τὰς ἀρετάς, οἱ μὲν αἰτιώτατοι τῆς ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀποστάσεως ἑκουσίως ὑπομείναντες τὴν παράδοσιν ἐκολάσθησαν ὑπὸ τοῦ Παυσανίου καὶ πάντες ἀνῃρέθησαν.

34 Ἐγένετο δὲ καὶ κατὰ τὴν Ἰωνίαν τοῖς Ἕλλησι μεγάλη μάχη πρὸς Πέρσας κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῇ περὶ

Πλαταιὰς συντελεσθείσῃ, περὶ ἧς μέλλοντες
ειν ἀναληψόμεθα τὴν ἀπ' ἀρχῆς διήγησιν. Λεω- 2
ας γὰρ ὁ Λακεδαιμόνιος καὶ Ξάνθιππος ὁ Ἀθη-
ἡγούμενοι τῆς ναυτικῆς δυνάμεως, καὶ τὸν
ν ἐκ τῆς περὶ Σαλαμῖνα ναυμαχίας ἀθροίσαν-
ς Αἴγιναν, ἐν ταύτῃ διατρίψαντες ἡμέρας τι-
πλευσαν εἰς Δῆλον, ἔχοντες τριήρεις διακοσίας
εντήκοντα. ἐνταῦθα δ' αὐτῶν ὁρμούντων ἧκον
ίμου πρέσβεις ἀξιοῦντες ἐλευθερῶσαι τοὺς κατὰ
Ἀσίαν Ἕλληνας. οἱ δὲ περὶ τὸν Λεωτυχίδαν 3
ρεύσαντες μετὰ τῶν ἡγεμόνων καὶ διακούσαν-
ῶν Σαμίων ἔκριναν ἐλευθεροῦν τὰς πόλεις,
ατὰ τάχος ἐξέπλευσαν ἐκ Δήλου. οἱ δὲ τῶν
ῶν ναύαρχοι διατρίβοντες ἐν τῇ Σάμῳ, πυ-
οι τὸν τῶν Ἑλλήνων ἐπίπλουν, ἀνήχθησαν
ῆς Σάμου πάσαις ταῖς ναυσί, καὶ κατάραν-
ἰς Μυκάλην τῆς Ἰωνίας τὰς μὲν ναῦς ἐνε-
σαν, ὁρῶντες οὐκ ἀξιοχρέους οὔσας ναυμα-
καὶ ξυλίνῳ τείχει καὶ τάφρῳ βαθείᾳ περιέλα-
ὐτάς· οὐδὲν δὲ ἧττον καὶ δυνάμεις πεζὰς με-
ποντο ἐκ τῶν Σάρδεων καὶ τῶν σύνεγγυς
ων, καὶ συνήγαγον τοὺς ἅπαντας εἰς δέκα μυ-
ς· ἐποιοῦντο δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων τῶν
όλεμον χρησίμων παρασκευάς, νομίζοντες καὶ
Ἴωνας ἀποστήσεσθαι πρὸς τοὺς πολεμίους. οἱ 4
ρὶ τὸν Λεωτυχίδαν παντὶ τῷ στόλῳ κεκοσμη-
προσπλεύσαντες τοῖς ἐν τῇ Μυκάλῃ βαρ-
ς, ναῦν προαπέστειλαν ἔχουσαν κήρυκα τὸν
ιοφωνότατον τῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ. τῷ δὲ
στέτακτο προσπλεῦσαι τοῖς πολεμίοις, καὶ με-
τῇ φωνῇ κηρύξαι διότι οἱ Ἕλληνες νενικηκό-
ν Πλαταιαῖς τοὺς Πέρσας πάρεισι νῦν ἐλευ-

θερώσοντες τὰς κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἑλληνίδας πό
5 τοῦτο δ' ἐποίησαν οἱ περὶ τὸν Λεωτυχίδαν ν
ζοντες τοὺς συστρατεύοντας τοῖς βαρβάροις Ἕ
νας ἀποστήσειν Περσῶν καὶ ταραχὴν ἔσεσθαι
λὴν ἐν τῇ τῶν βαρβάρων στρατοπεδείᾳ· ὅπε
συνέβη γενέσθαι. τοῦ γὰρ κήρυκος προσπλε
τος ταῖς νενεωλκημέναις ναυσὶ καὶ κηρύξαντ
προστεταγμένα, συνέβη τοὺς μὲν Πέρσας ἀπιο
τοῖς Ἕλλησι, τοὺς δ' Ἕλληνας ἀλλήλοις συντίθ
35 περὶ στάσεως. οἱ δ' Ἕλληνες κατασκευψάμεν
κατ' αὐτοὺς ἀπεβίβασαν τὴν δύναμιν. τῇ δ'
ραίᾳ παρασκευαζομένων αὐτῶν τὰ πρὸς τὴν
ταξιν, προσέπεσε φήμη ὅτι νενικήκασιν οἱ Ἕ
2 τοὺς Πέρσας κατὰ τὰς Πλαταιάς. διόπερ
περὶ Λεωτυχίδαν ἀθροίσαντες ἐκκλησίαν τὰ
παρεκάλεσαν εἰς τὴν μάχην, τά τε ἄλλα πρ
μενοι καὶ τὴν ἐν Πλαταιαῖς νίκην τραγῳδ
δι' ἣν ὑπελάμβανον θρασυτέρους ποιήσειν τοὺ
λοντας ἀγωνίζεσθαι. θαυμαστὸν δὲ ἐγένετο τ
τέλεσμα· κατὰ γὰρ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐφάνη
παρατάξεις γεγενημέναι, ἥ τε πρὸς τῇ Μυκάλ
3 τελεσθεῖσα καὶ ἡ κατὰ τὰς Πλαταιὰς γενομένη
περ ἔδοξαν οἱ περὶ τὸν Λεωτυχίδαν οὔπω μ
πυσμένοι περὶ τῆς νίκης, ἀφ' ἑαυτῶν δὲ πλάτ
τὴν εὐημερίαν, στρατηγήματος ἕνεκεν τοῦτ
ποιηκέναι· τὸ γὰρ μέγεθος τοῦ διαστήματος ἦ
4 ἀδυνατοῦσαν τὴν προσαγγελίαν. οἱ δὲ τῶν
σῶν ἡγεμόνες, ἀπίστως ἔχοντες τοῖς Ἕλλησι,
τους μὲν ἀφώπλισαν, τὰ δὲ ὅπλα τοῖς ἑαυτ
λοις παρέδωκαν· παρακαλέσαντες δὲ τὰ πλήθ
τὸν Ξέρξην αὐτὸν μετὰ πολλῆς δυνάμεως εἰ
ἥξειν βοηθόν, ἐποίησαν απαντας εὐθαρσεῖς

κίνδυνον. ἀμφοτέρων δὲ αὐτῶν ἐκταξάντων 36
στρατιὰν καὶ προσαγόντων ἐπ' ἀλλήλους, οἱ
Πέρσαι τοὺς πολεμίους ὁρῶντες ὀλίγους ὄντας
ρρόνησαν αὐτῶν καὶ μετὰ πολλῆς κραυγῆς ἐπε-
ντο· τῶν δὲ Σαμίων καὶ Μιλησίων πανδημεὶ 2
λομένων βοηθῆσαι τοῖς Ἕλλησι καὶ μετ' ἀλλή-
κοινῇ προαγόντων κατὰ σπουδήν, ὡς προϊόν-
ἰς ὄψιν ἦλθον τοῖς Ἕλλησιν, οἱ μὲν Ἴωνες ἐνό-
εὐθαρσεστέρους ἔσεσθαι τοὺς Ἕλληνας, ἀπέβη
οὐναντίον. δόξαντες γὰρ οἱ περὶ τὸν Λεωτυ- 3
τὸν Ξέρξην ἐκ τῶν Σάρδεων ἐπιέναι μετὰ
δυνάμεως, ἐφοβήθησαν, καὶ ταραχῆς γενομένης
ῷ στρατοπέδῳ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους· οἱ
γὰρ ἔφασαν τὴν ταχίστην δεῖν εἰς τὰς ναῦς
ναι, οἱ δὲ μένειν καὶ τεθαρρηκότως παρατάξα-
ἔτι δ' αὐτοῖς τεθορυβημένοις ἐπεφάνησαν
έρσαι διεσκευασμένοι καταπληκτικῶς καὶ μετὰ
ἐπιφερόμενοι. οἱ δ' Ἕλληνες οὐδεμίαν ἀνο- 4
ἔχοντες τοῦ βουλεύσασθαι, συνηναγκάσθησαν
εἶναι τὴν ἔφοδον τῶν βαρβάρων. καὶ τὸ μὲν
ον ἀμφοτέρων ἀγωνιζομένων εὐρώστως ἰσόρ-
ς ἦν ἡ μάχη καὶ συχνοὶ παρ' ἀμφοτέροις ἔπι-
· τῶν δὲ Σαμίων καὶ τῶν Μιλησίων ἐπιφανέν-
οἱ μὲν Ἕλληνες ἐπερρώσθησαν, οἱ βάρβαροι
ιταπλαγέντες πρὸς τὴν φυγὴν ὥρμησαν. πολ- 5
δὲ γενομένου φόνου, οἱ μὲν περὶ τὸν Λεωτυ-
καὶ Ξάνθιππον ἐπικείμενοι τοῖς ἡττημένοις
δίωξαν τοὺς βαρβάρους μέχρι τῆς παρεμβολῆς,
πελάβοντο δὲ τῆς μάχης ἤδη κεκριμένης Αἰο-
καὶ τῶν ἄλλων πολλοὶ τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν·
γάρ τις ἐνέπεσεν ἐπιθυμία ταῖς κατὰ τὴν
ν πόλεσι τῆς ἐλευθερίας. διόπερ σχεδὸν ἅπαντες 6

οὔθ' ὁμήρων οὔτε ὅρκων ἐποιήσαντο φροντίδα, ἀλλὰ μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἀπέκτειναν ἐν τῇ φυγῇ τοὺς βαρβάρους. τοῦτον δὲ τὸν τρόπον ἡττηθέντων τῶν Περσῶν, ἀνηρέθησαν αὐτῶν πλείους τῶν τετρακισμυρίων· τῶν δὲ διασωθέντων οἱ μὲν εἰς τὴν στρατοπεδείαν διέφυγον, οἱ δὲ εἰς Σάρδεις
7 ἀπεχώρησαν. Ξέρξης δὲ πυθόμενος τήν τε περὶ τὰς Πλαταιὰς ἧτταν καὶ τὴν ἐν τῇ Μυκάλῃ τροπὴν τῶν ἰδίων, μέρος μὲν τῆς δυνάμεως ἀπέλιπεν ἐν Σάρδεσιν, ὅπως διαπολεμῇ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, αὐτὸς δὲ τεθορυβημένος μετὰ τῆς λοιπῆς στρατιᾶς προῆγεν, ἐπ' Ἐκβατάνων ποιούμενος τὴν πορείαν.

37 Οἱ δὲ περὶ Λεωτυχίδαν καὶ Ξάνθιππον ἀποπλεύσαντες εἰς Σάμον τοὺς μὲν Ἴωνας καὶ τοὺς Αἰολεῖς συμμάχους ἐποιήσαντο, μετὰ δὲ ταῦτα ἔπειθον αὐτοὺς ἐκλιπόντας τὴν Ἀσίαν εἰς τὴν Εὐρώπην μετοικισθῆναι. ἐπηγγέλλοντο δὲ τὰ μηδίσαντα τῶν ἐθνῶν ἀναστήσαντες δώσειν ἐκείνοις τὴν χώραν·
2 καθόλου γὰρ μένοντας αὐτοὺς ἐπὶ τῆς Ἀσίας τοὺς μὲν πολεμίους ὁμόρους ἕξειν, πολὺ ταῖς δυνάμεσιν ὑπερέχοντας, τοὺς δὲ συμμάχους διαποντίους, οὓς μὴ δύνασθαι τὰς βοηθείας εὐκαίρους αὐτοῖς ποιήσασθαι. οἱ δὲ Αἰολεῖς καὶ οἱ Ἴωνες ἀκούσαντες τῶν ἐπαγγελιῶν ἔγνωσαν πείθεσθαι τοῖς Ἕλλησι, καὶ παρεσκευάζοντο πλεῖν μετ' αὐτῶν εἰς τὴν Εὐ-
3 ρώπην. οἱ δ' Ἀθηναῖοι μετανοήσαντες εἰς τοὐναντίον πάλιν μένειν συνεβούλευον, λέγοντες ὅτι κἂν μηδεὶς αὐτοῖς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων βοηθῇ, μόνοι Ἀθηναῖοι συγγενεῖς ὄντες βοηθήσουσιν· ὑπελάμβανον δὲ ὅτι κοινῇ κατοικισθέντες ὑπὸ τῶν Ἑλλή- 433 νων οἱ Ἴωνες οὐκέτι μητρόπολιν ἡγήσονται τὰς
4 Ἀθήνας. διόπερ συνέβη μετανοῆσαι τοὺς Ἴωνας καὶ

'αι μένειν ἐπὶ τῆς Ἀσίας. τούτων δὲ πραχθέν-
συνέβη τὴν δύναμιν τῶν Ἑλλήνων σχισθῆναι,
τοὺς μὲν Λακεδαιμονίους εἰς τὴν Λακωνικὴν
πλεῦσαι, τοὺς δὲ Ἀθηναίους μετὰ τῶν Ἰώνων
τῶν νησιωτῶν ἐπὶ Σηστὸν ἀπᾶραι. Ξάνθιππος 5
ὁ στρατηγὸς εὐθὺς ἐκ κατάπλου προσβολὰς τῇ
ει ποιησάμενος εἷλε Σηστόν, καὶ φρουρὰν ἐγκα-
τήσας τοὺς μὲν συμμάχους ἀπέλυσεν, αὐτὸς δὲ
ὰ τῶν πολιτῶν ἀνέκαμψεν εἰς τὰς Ἀθήνας.
Ὁ μὲν οὖν Μηδικὸς ὀνομασθεὶς πόλεμος γενό- 6
'ος διετὴς τοῦτο ἔσχε τὸ πέρας. τῶν δὲ συγγρα-
ɔν Ἡρόδοτος ἀρξάμεος πρὸ τῶν Τρωικῶν χρό-
ν γέγραφε κοινὰς σχεδὸν τὰς τῆς οἰκουμένης
ίξεις ἐν βίβλοις ἐννέα, καταστρέφει δὲ τὴν σύν-
ιν εἰς τὴν περὶ Μυκάλην μάχην τοῖς Ἕλλησι
ὶς τοὺς Πέρσας καὶ Σηστοῦ πολιορκίαν. κατὰ 7
τὴν Ἰταλίαν Ῥωμαῖοι πρὸς τοὺς Οὐολούσκους
.εμήσαντες καὶ μάχῃ νικήσαντες πολλοὺς ἀνεῖ-
'. Σπόριος δὲ Κάσσιος ὁ κατὰ τὸν προηγούμε-
' ἐνιαυτὸν ὑπατεύσας δόξας ἐπιθέσθαι τυραννίδι
καταγνωσθείς, ἀνῃρέθη. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη
ὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν.
Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Τιμοσθένους ἐν Ῥώμῃ 38
ὑπατικὴν ἀρχὴν διεδέξαντο Καίσων Φάβιος καὶ
ϊκιος Αἰμίλιος Μάμερκος. ἐπὶ δὲ τούτων κατὰ
Σικελίαν πολλή τις εἰρήνη κατεῖχε τὴν νῆσον,
' μὲν Καρχηδονίων εἰς τέλος τεταπεινωμένων,
δὲ Γέλωνος ἐπιεικῶς προεστηκότος τῶν Σικε-
τῶν καὶ πολλὴν εὐνομίαν τε καὶ πάντων τῶν
ιηδείων εὐπορίαν παρεχομένου ταῖς πόλεσι. τῶν 2
Συρακοσίων τὰς μὲν πολυτελεῖς ἐκφορὰς νόμῳ
αλελυκότων καὶ τὰς εἰωθυίας δαπάνας εἰς τοὺς

τελευτῶντας γίνεσθαι περιῃρηκότων, ἐγγεγραμμέ-
νων δὲ ἐν τῷ νόμῳ εἴργεσθαι παντελῶς τὰς τῶν
ἐνταφίων σπουδάς, ὁ βασιλεὺς Γέλων βουλόμενος
τὴν τοῦ δήμου σπουδὴν ἐν ἅπασι διαφυλάττειν,
τὸν περὶ τῆς ταφῆς νόμον ἐφ' ἑαυτοῦ βέβαιον ἐτή-
3 ρησεν· ὑπὸ γὰρ ἀρρωστίας συνεχόμενος καὶ τοῦ
ζῆν ἀπελπίσας, τὴν μὲν βασιλείαν παρέδωκεν Ἱέ-
ρωνι τῷ πρεσβυτάτῳ τῶν ἀδελφῶν, περὶ δὲ τῆς
ἑαυτοῦ ταφῆς ἐνετείλατο διαστελλόμενος ἀκριβῶς
τηρῆσαι τὸ νόμιμον. διὸ καὶ τελευτήσαντος αὐτοῦ
τὴν ἐκφορὰν κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν αὐτοῦ συνετέ-
4 λεσεν ὁ διαδεξάμενος τὴν βασιλείαν. ἐτάφη δ' αὐ-
τοῦ τὸ σῶμα κατὰ τὸν ἀγρὸν τῆς γυναικὸς ἐν ταῖς
καλουμέναις Ἐννέα τύρσεσιν, οὔσαις τῷ βάρει τῶν
ἔργων θαυμασταῖς. ὁ δὲ ὄχλος ἐκ τῆς πόλεως ἅπας
συνηκολούθησεν, ἀπέχοντος τοῦ τόπου σταδίους
5 διακοσίους. ἐνταῦθα δ' αὐτοῦ ταφέντος ὁ μὲν δῆ- 434
μος τάφον ἀξιόλογον ἐπιστήσας ἡρωικαῖς τιμαῖς ἐτί-
μησε τὸν Γέλωνα, ὕστερον δὲ τὸ μὲν μνῆμα ἀνεῖ-
λον Καρχηδόνιοι στρατεύσαντες ἐπὶ Συρακούσας,
τὰς δὲ τύρσεις Ἀγαθοκλῆς κατέβαλε διὰ τὸν φθό-
νον. ἀλλ' ὅμως οὔτε Καρχηδόνιοι διὰ τὴν ἔχθραν
οὔτε Ἀγαθοκλῆς διὰ τὴν ἰδίαν κακίαν οὔτε ἄλλος
οὐδὲ εἷς ἠδυνήθη τοῦ Γέλωνος ἀφελέσθαι τὴν δό-
6 ξαν· ἡ γὰρ τῆς ἱστορίας δικαία μαρτυρία τετήρηκε
τὴν περὶ αὐτοῦ φήμην, κηρύττουσα εἰς ἅπαντα τὸν
αἰῶνα. δίκαιον γὰρ ἅμα καὶ συμφέρον ἐστὶ τῷ
κοινῷ βίῳ διὰ τῆς ἱστορίας τοὺς μὲν πονηροὺς τῶν
ἐν ταῖς ἐξουσίαις γεγενημένων βλασφημεῖσθαι, τοὺς
δὲ εὐεργετικοὺς τυγχάνειν ἀθανάτου μνήμης· οὕτω
γὰρ μάλιστα συμβήσεται πολλοὺς ἐπὶ τὴν κοινὴν
εὐεργεσίαν προτρέπεσθαι τῶν μεταγενεστέρων.

Γέλων μὲν οὖν ἑπταετῆ χρόνον ἐβασίλευσεν, Ἱέ- 7
ʼ δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ διαδεξάμενος τὴν ἀρχὴν ἐβα-
ευσε τῶν Συρακοσίων ἔτη ἕνδεκα καὶ μῆνας ὀκτώ.
Κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα Ἀθηναῖοι μὲν μετὰ τὴν ἐν 39
αταιαῖς νίκην μετεκόμισαν ἐκ Τροιζῆνος καὶ Σα-
ιῖνος τέκνα καὶ γυναῖκας εἰς τὰς Ἀθήνας, εὐθὺς
καὶ τὴν πόλιν ἐπεχείρησαν τειχίζειν καὶ τῶν ἄλ-
ν τῶν πρὸς ἀσφάλειαν ἀνηκόντων ἐπιμέλειαν
οιοῦντο. Λακεδαιμόνιοι δ' ὁρῶντες τοὺς Ἀθη- 2
ίους ἐν ταῖς ναυτικαῖς δυνάμεσι πεποιημένους
ξαν μεγάλην, ὑπώπτευσαν αὐτῶν τὴν αὔξησιν,
ὶ διέγνωσαν κωλύειν τοὺς Ἀθηναίους ἀνοικοδο-
ῖν τὰ τείχη. εὐθὺς οὖν πρέσβεις ἐξέπεμψαν εἰς 3
ς Ἀθήνας τοὺς λόγῳ μὲν συμβουλεύσοντας κατὰ
παρὸν μὴ τειχίζειν τὴν πόλιν διὰ τὸ μὴ συμ-
ρειν κοινῇ τοῖς Ἕλλησι· τὸν γὰρ Ξέρξην, εἰ πά-
ʼ παραγενηθείη μετὰ μειζόνων δυνάμεων, ἕξειν
ίμας πόλεις τετειχισμένας ἐκτὸς Πελοποννήσου,
ὧν ὁρμώμενον ῥᾳδίως καταπολεμήσειν τοὺς Ἕλ-
νας· οὐ πειθομένων δ' αὐτῶν, οἱ πρέσβεις προσ-
ʼτες τοῖς οἰκοδομοῦσι προσέταττον ἀφίστασθαι
ν ἔργων τὴν ταχίστην. ἀπορουμένων δὲ τῶν 4
ηναίων ὅ,τι χρὴ πράττειν, Θεμιστοκλῆς, ἀποδο-
; τότε παρ' αὐτοῖς τυγχάνων τῆς μεγίστης, συν-
ύλευεν ἔχειν ἡσυχίαν· ἐὰν γὰρ βιάζωνται, ῥᾳ-
ος τοὺς Λακεδαιμονίους μετὰ τῶν Πελοποννησίων
ατεύσαντας κωλύσειν αὐτοὺς τειχίζειν τὴν πό-
ʼ. ἐν ἀπορρήτοις δὲ τῇ βουλῇ προεῖπεν ὡς αὐ- 5
: μὲν μετά τινων ἄλλων πορεύσεται πρεσβευτὴς
Λακεδαίμονα, διδάξων τοὺς Λακεδαιμονίους περὶ
ῦ τειχισμοῦ, τοῖς δὲ ἄρχουσι παρήγγειλεν, ὅταν
Λακεδαίμονος ἔλθωσι πρέσβεις εἰς τὰς Ἀθήνας,

παρακατέχειν αὐτούς, ἕως ἂν αὐτὸς ἐκ τῆς Λακε-
δαίμονος ἀνακάμψῃ, ἐν τοσούτῳ δὲ πανδημεὶ τει-
χίζειν τὴν πόλιν, καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ κρατήσειν
αὐτοὺς ἀπεφαίνετο τῆς προθέσεως. ὑπακουσάντων
δὲ τῶν Ἀθηναίων, οἱ μὲν περὶ τὸν Θεμιστοκλέα
40 πρέσβεις προήγαγον εἰς τὴν Σπάρτην, οἱ δὲ Ἀθη-
ναῖοι μετὰ μεγάλης σπουδῆς ᾠκοδόμουν τὰ τείχη,
οὔτ' οἰκίας οὔτε τάφου φειδόμενοι. συνελαμβά-
νοντο δὲ τῶν ἔργων οἵ τε παῖδες καὶ αἱ γυναῖκες
καὶ καθόλου πᾶς ξένος καὶ δοῦλος, οὐδενὸς ἀπο-
2 λειπομένου τῆς προθυμίας. παραδόξως δὲ τῶν ἔρ-
γων ἀνυομένων διά τε τὰς πολυχειρίας καὶ τὰς
ἁπάντων προθυμίας, ὁ μὲν Θεμιστοκλῆς ἀνακλη-
θεὶς ὑπὸ τῶν ἀρχόντων καὶ ἐπιτιμηθεὶς περὶ τῆς
τειχοποιίας ἠρνήσατο τὴν οἰκοδομίαν, καὶ παρεκά-
λεσε τοὺς ἄρχοντας μὴ πιστεύειν κεναῖς φήμαις,
ἀλλ' ἀποστέλλειν πρέσβεις ἀξιοπίστους εἰς τὰς Ἀθή-
νας· διὰ γὰρ τούτων εἴσεσθαι τἀληθές· καὶ τούτων
ἐγγυητὴν ἑαυτὸν παρεδίδου καὶ τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ
3 συμπρεσβευτάς. πεισθέντες δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι
τοὺς μὲν περὶ τὸν Θεμιστοκλέα ἐφύλαττον, εἰς δὲ
τὰς Ἀθήνας ἀπέστειλαν τοὺς ἐπιφανεστάτους κατα-
σκεψομένους περὶ ὧν ἦν χρεία πολυπραγμονῆσαι.
τοῦ δὲ χρόνου διεξελθόντος, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τὸ
τεῖχος ἔφθασαν ἐφ' ἱκανὸν κατεσκευακότες, τοὺς
δὲ τῶν Λακεδαιμονίων πρέσβεις ἐλθόντας εἰς τὰς
Ἀθήνας, καὶ μετ' ἀνατάσεων καὶ ἀπειλῶν ἐπιτι-
μῶντας, παρέδωκαν εἰς φυλακήν, φήσαντες τότε
ἀφήσειν ὅταν κἀκεῖνοι τοὺς περὶ Θεμιστοκλέα πρέ-
4 σβεις ἀπολύσωσι. τούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ καταστρα-
τηγηθέντες οἱ Λάκωνες ἠναγκάσθησαν ἀπολῦσαι
τοὺς Ἀθηναίων πρέσβεις, ἵνα τοὺς ἰδίους ἀπολά-

σιν. ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς τοιούτῳ στρατηγήματι
χίσας τὴν πατρίδα συντόμως καὶ ἀκινδύνως, με-
ίης ἀποδοχῆς ἔτυχε παρὰ τοῖς πολίταις. ἅμα δὲ 5
ύτοις πραττομένοις Ῥωμαῖοι πρὸς Αἰκολανοὺς καὶ
ὸς τὸ Τοῦσκλον κατοικοῦντας ἐνεστήσαντο πόλε-
ν, καὶ πρὸς μὲν Αἰκολανοὺς μάχην συνάψαντες
κησαν καὶ πολλοὺς τῶν πολεμίων ἀνεῖλον, μετὰ
ταῦτα τὸ Τοῦσκλον ἐξεπολιόρκησαν καὶ τὴν τῶν
κολανῶν πόλιν ἐχειρώσαντο.

Τοῦ δ' ἐνιαυσίου χρόνου διεληλυθότος Ἀθήνησι 41
ν ἦν ἄρχων Ἀδείμαντος, ἐν Ῥώμῃ δὲ κατεστά-
σαν ὕπατοι Μάρκος Φάβιος Σιλβανὸς καὶ Λεύ-
ς Οὐαλέριος Πόπλιος. ἐπὶ δὲ τούτων Θεμιστο-
ῆς διὰ τὴν στρατηγίαν καὶ ἀγχίνοιαν ἀποδοχῆς
ιχεν οὐ μόνον παρὰ τοῖς πολίταις, ἀλλὰ καὶ παρὰ
σι τοῖς Ἕλλησι. διὸ καὶ μετεωριζόμενος ἐπὶ τῇ 2
ξῃ πολὺ μείζοσιν ἄλλαις ἐπιβολαῖς ἐχρήσατο πρὸς
ξησιν ἡγεμονίας ἀνηκούσαις τῇ πατρίδι. τοῦ γὰρ
λουμένου Πειραιῶς οὐκ ὄντος λιμένος κατ' ἐκεί-
υς τοὺς χρόνους, ἀλλ' ἐπινείῳ χρωμένων τῶν
ηναίων τῷ προσαγορευομένῳ Φαληρικῷ, μικρῷ
ντελῶς ὄντι, ἐπενόησε τὸν Πειραιᾶ κατασκευά-
ν λιμένα, μικρᾶς μὲν προσδεόμενον κατασκευῆς,
νάμενον δὲ γενέσθαι κάλλιστον καὶ μέγιστον λι-
να τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα. ἤλπισεν οὖν τούτου 3
οσγενομένου τοῖς Ἀθηναίοις δυνήσεσθαι τὴν πό-
ἀντιποιήσασθαι τῆς κατὰ θάλατταν ἡγεμονίας·
ήρεις γὰρ τότε πλείστας ἐκέκτηντο, καὶ διὰ τὴν
νέχειαν τῶν ναυμαχιῶν ἐμπειρίαν καὶ δόξαν με-
λην τῶν ναυτικῶν ἀγώνων περιεπεποίηντο. πρὸς 4
τούτοις τοὺς μὲν Ἴωνας ὑπελάμβανε διὰ τὴν
γγένειαν ἰδίους ἕξειν, τοὺς δὲ ἄλλους τοὺς κατὰ

τὴν Ἀσίαν Ἕλληνας δι' ἐκείνους ἐλευθερώσει
κλινεῖν τε ταῖς εὐνοίαις πρὸς τοὺς Ἀθηναί
τὴν εὐεργεσίαν, τούς τε νησιώτας ἅπαντας
πεπληγμένους τὸ μέγεθος τῆς ναυτικῆς δι
ἑτοίμως ταχθήσεσθαι μετὰ τῶν δυναμέν
5 βλάπτειν καὶ ὠφελεῖν τὰ μέγιστα· τούς τ
δαιμονίους ἑώρα περὶ μὲν τὰς πεζὰς δυνά
κατεσκευασμένους, πρὸς δὲ τοὺς ἐν ταῖς
ἀγῶνας ἀφυεστάτους. ταῦτ' οὖν διαλογι
ἔκρινε φανερῶς μὲν τὴν ἐπιβολὴν μὴ λέγειν
βῶς γινώσκων τοὺς Λακεδαιμονίους κωλύ
42 ἐν ἐκκλησίᾳ δὲ διαλεχθεὶς τοῖς πολίταις ὅτ
λων πραγμάτων καὶ συμφερόντων τῇ πόλει
ται γενέσθαι σύμβουλός τε καὶ εἰσηγητής,
δὲ φανερῶς μὲν λέγειν μὴ συμφέρειν, δι'
δὲ ἀνδρῶν ἐπιτελεῖν προσήκειν· διόπερ ἠξί
δῆμον δύο ἄνδρας προχειρισάμενον οἷς ἂν
πιστεύσῃ, τούτοις ἐπιτρέπειν περὶ τοῦ πρά
2 πεισθέντος δὲ τοῦ πλήθους, ὁ δῆμος εἵλετο δύο
Ἀριστείδην καὶ Ξάνθιππον, οὐ μόνον κατ' ἀρετ
κρίνας αὐτούς, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν Θεμιστοκλ
τους ὁρῶν ἁμιλλωμένους περὶ δόξης καὶ πρ
καὶ διὰ τοῦτο ἀλλοτρίως ἔχοντας πρὸς αὐτόν.
3 δὲ κατ' ἰδίαν ἀκούσαντες τοῦ Θεμιστοκλέους τ
βολήν, ἐδήλωσαν τῷ δήμῳ διότι καὶ μεγάλα κ
φέροντα τῇ πόλει καὶ δυνατὰ καθέστηκε τὰ λ
4 ὑπὸ τοῦ Θεμιστοκλέους. τοῦ δὲ δήμου θαυμ
ἅμα τὸν ἄνδρα καὶ ὑποπτεύσαντος μήποτε τυ
τινὰ κατασκευασόμενος ἑαυτῷ τηλικαύταις
αὐταις ἐπιβολαῖς ἐγχειρῇ, φανερῶς αὐτὸν ἐ
ἀποφαίνεσθαι τὰ δεδογμένα. ὁ δὲ πάλιν ἔφ
συμφέρειν τῷ δήμῳ φανερῶς δηλοῦσθαι π

ιvοηθέντων. πολλῷ δὲ μᾶλλον θαυμάσαντος τοῦ 5
μου τὴν δεινότητα καὶ μεγαλοφροσύνην τἀνδρός,
έλευον ἐν ἀπορρήτοις εἰπεῖν τῇ βουλῇ τὰ δεδογ-
ένα· κἂν αὕτη κρίνῃ τὰ δυνατὰ λέγειν καὶ συμ-
έροντα, τότε ὡς ἂν συμβουλεύσῃ πρὸς τὸ τέλος
ξειν αὐτοῦ τὴν ἐπιβολήν. διόπερ τῆς βουλῆς πυ- 6
ομένης τὰ κατὰ μέρος, καὶ κρινάσης λέγειν αὐτὸν
ὰ συμφέροντα τῇ πόλει καὶ δυνατά, τὸ λοιπὸν
ὴ συγχωρήσαντος τοῦ δήμου μετὰ τῆς βουλῆς
λαβε τὴν ἐξουσίαν πράττειν ὅ,τι βούλεται. ἕκα-
τος δ' ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐχωρίζετο θαυμάζων μὲν
ὴν ἀρετὴν τἀνδρός, μετέωρος δ' ὢν καὶ καραδο-
ῶν τὸ τέλος τῆς ἐπιβολῆς. ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς λα- 43
ὼν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πράττειν, καὶ πᾶσαν ὑπουρ-
ίαν ἔχων ἑτοίμην τοῖς ἐγχειρουμένοις, πάλιν ἐπε-
όησε καταστρατηγῆσαι τοὺς Λακεδαιμονίους· ᾔδει
ὰρ ἀκριβῶς ὅτι καθάπερ ἐπὶ τοῦ τῆς πόλεως τει-
ισμοῦ διεκώλυσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, τὸν αὐτὸν
ρόπον ἐπὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ λιμένος ἐγχειρήσουσι
ιακόπτειν τῶν Ἀθηναίων τὰς ἐπιβολάς. ἔδοξεν 2
ὖν αὐτῷ πρὸς μὲν τοὺς Λακεδαιμονίους πρέσβεις
ποστεῖλαι τοὺς διδάξοντας συμφέρειν τοῖς κοινοῖς
ῆς Ἑλλάδος πράγμασιν ἔχειν ἀξιόχρεων λιμένα
ρὸς τὴν ἀπὸ τῶν Περσῶν ἐσομένην στρατείαν.
ιὰ δὲ τούτου τοῦ τρόπου Σπαρτιάτας ἀμβλυτέ-
ους ποιήσας πρὸς τὸ κωλύειν, αὐτὸς εἴχετο τῶν
ργων, καὶ τῶν πάντων συμφιλοτιμουμένων τα-
ίως συνέβη γενέσθαι καὶ παραδόξως κατασκευα-
θῆναι τὸν λιμένα. ἔπεισε δὲ τὸν δῆμον καθ' ἕκα- 3
τον ἐνιαυτὸν πρὸς ταῖς ὑπαρχούσαις ναυσὶν εἴκοσι
ιήρεις προσκατασκευάζειν, καὶ τοὺς μετοίκους καὶ
ὺς τεχνίτας ἀτελεῖς ποιῆσαι, ὅπως ὄχλος πολὺς

συγκρύψῃ, καὶ δωρεὰς μεγάλας ὑπισχνουμένου, τοὶ μὲν διελύθησαν, οἱ δ' ἔφοροι καὶ οἱ μετ' τῶν ἀκριβῶς μαθόντες τἀληθὲς τότε μὲν ἡσυ εἶχον, ὕστερον δὲ τῶν Λακεδαιμονίων τοῖς ἐφ συλλαμβανόντων, προαισθόμενος ἔφθασε καὶ π ἔφυγεν εἰς τὸ ἱερὸν τὸ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Χαλ
6 κου. ἀπορουμένων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων ε μωρήσονται τὸν ἱκέτην, λέγεται τὴν μητέρα Παυσανίου καταντήσασαν εἰς τὸ ἱερὸν ἄλλο μηδὲν μήτ' εἰπεῖν μήτε πρᾶξαί τι, πλίνθον δὲ στάσασαν ἀναθεῖναι κατὰ τὴν εἰς τὸ ἱερὸν εἴσ καὶ τοῦτο πράξασαν ἐπανελθεῖν εἰς τὴν ἰδίαν οἰ
7 τοὺς δὲ Λακεδαιμονίους τῇ τῆς μητρὸς κρίσει ακολουθήσαντας ἐνοικοδομῆσαι τὴν εἴσοδον, τούτῳ τῷ τρόπῳ συναναγκάσαι τὸν Παυσανίαν καταστρέψαι τὸν βίον. τὸ μὲν οὖν σῶμα το λευτήσαντος συνεχωρήθη τοῖς προσήκουσι κατ σαι, τὸ δὲ δαιμόνιον τῆς τῶν ἱκετῶν σωτηρίας
8 ταλυθείσης ἐπεσήμηνε· τῶν γὰρ Λακεδαιμο περί τινων ἄλλων ἐν Δελφοῖς χρηστηριαζομε ὁ θεὸς ἔδωκε χρησμὸν κελεύων ἀποκαταστῆσ
9 θεῷ τὸν ἱκέτην. διόπερ οἱ Σπαρτιᾶται τὴν τείαν ἀδύνατον νομίζοντες εἶναι, ἠπόρουν ἐφ' νὸν χρόνον, οὐ δυνάμενοι ποιῆσαι τὸ προστ μενον ὑπὸ τοῦ θεοῦ· ὅμως δ' ἐκ τῶν ἐνδεχομ βουλευσάμενοι κατεσκεύασαν εἰκόνας δύο τοῦ σανίου χαλκᾶς, καὶ ἀνέθηκαν εἰς τὸ ἱερὸν Ἀθηνᾶς.

46 Ἡμεῖς δὲ παρ' ὅλην τὴν ἱστορίαν εἰωθότες ἀγαθῶν ἀνδρῶν διὰ τῶν ἐπιλεγομένων ἐπα αὔξειν τὴν δόξαν, τοῖς δὲ φαύλοις ἐπὶ τῆς τ τῆς ἐπιφθέγγεσθαι τὰς ἁρμοζούσας βλασφημίας

ἐάσομεν τὴν Παυσανίου κακίαν καὶ προδοσίαν ἀκα-
τηγόρητον. τίς γὰρ οὐκ ἂν θαυμάσειε τούτου τὴν 2
ἄνοιαν, ὃς εὐεργέτης γενόμενος τῆς Ἑλλάδος καὶ
νικήσας τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην καὶ πολλὰς ἄλλας
ἐπαινουμένας πράξεις ἐπιτελεσάμενος, οὐχ ὅπως τὸ
παρὸν ἀξίωμα διεφύλαξεν, ἀλλ' ἀγαπήσας τῶν Περ-
σῶν τὸν πλοῦτον καὶ τὴν τρυφὴν ἅπασαν τὴν προϋ-
πάρχουσαν εὐδοξίαν κατῄσχυνεν; ἐπαρθεὶς γὰρ ταῖς 3
εὐτυχίαις τὴν μὲν Λακωνικὴν ἀγωγὴν ἐστύγησε,
τὴν δὲ τῶν Περσῶν ἀκολασίαν καὶ τρυφὴν ἐμιμή-
σατο, ὃν ἥκιστα ἐχρῆν ζηλῶσαι τὰ τῶν βαρβάρων
ἐπιτηδεύματα· οὐ γὰρ ἑτέρων πεπυσμένος, ἀλλ' αὐ-
τὸς ἔργῳ πεῖραν εἰληφὼς ἐγίνωσκε πόσῳ τῆς τῶν
Περσῶν τρυφῆς ἡ πάτριος δίαιτα πρὸς ἀρετὴν διέ-
φερεν.

Ἀλλὰ γὰρ οὗτος μὲν διὰ τὴν ἰδίαν κακίαν οὐ 4
μόνον τῆς ἀξίας ἔτυχε τιμωρίας, ἀλλὰ καὶ τοῖς πο-
λίταις αἴτιος κατέστη τοῦ τὴν κατὰ θάλατταν ἡγε-
μονίαν ἀποβαλεῖν· ἐκ παραθέσεως γὰρ ἡ Ἀριστεί-
δου στρατηγία παρὰ τοῖς συμμάχοις θεωρουμένη
καὶ διὰ τὴν εἰς τοὺς ὑποτεταγμένους ὁμιλίαν καὶ
τὰς ἀρετὰς ἐποίησε πάντας ὥσπερ ἀπὸ μιᾶς ὁρμῆς
ἀποκλῖναι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. διὸ καὶ τοῖς μὲν 5
ἐκ τῆς Σπάρτης πεμπομένοις ἡγεμόσιν οὐκέτι προσ-
εῖχον, Ἀριστείδην δὲ θαυμάζοντες καὶ πάντα προ-
θύμως ὑπακούοντες ἐποίησαν χωρὶς κινδύνου παρα-
λαβεῖν τὴν κατὰ θάλατταν ἀρχήν. εὐθὺς οὖν ὁ 47
μὲν Ἀριστείδης συνεβούλευε τοῖς συμμάχοις ἅπασι
κοινὴν ἄγουσι σύνοδον ἀποδεῖξαι τὴν Δῆλον κοι-
νὸν ταμιεῖον, καὶ τὰ χρήματα πάντα τὰ συναγό-
μενα εἰς ταύτην κατατίθεσθαι, πρὸς δὲ τὸν ἀπὸ
τῶν Περσῶν ὑποπτευόμενον πόλεμον τάξαι φόρον

ταῖς πόλεσι πάσαις κατὰ δύναμιν, ὥστε γίνε
τὸ πᾶν ἄθροισμα ταλάντων πεντακοσίων καὶ
2 κοντα. ταχθεὶς δὲ ἐπὶ τὴν διάταξιν τῶν φό
οὕτως ἀκριβῶς καὶ δικαίως τὸν διαμερισμὸν ἐπ
σεν ὥστε πάσας τὰς πόλεις εὐδοκῆσαι. διὸ
δοκῶν ἕν τι τῶν ἀδυνάτων ἔργων συντετελεκ
μεγίστην ἐπὶ δικαιοσύνῃ δόξαν ἐκτήσατο καὶ
τὴν ὑπερβολὴν τῆς δικαιοσύνης δίκαιος ἐπων
3 σθη. ὑφ' ἕνα δὲ καὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἡ μὲν
Παυσανίου κακία τῆς κατὰ θάλατταν ἡγεμ
ἐστέρησε τοὺς πολίτας, ἡ Ἀριστείδου δὲ κατὰ
ἀρετὴ τὰς Ἀθήνας τὴν οὐκ οὖσαν στρατηγίαν ἐπ
κτήσασθαι. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τ
τὸν ἐνιαυτόν.

48 Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Φαίδωνος ὀλυ
μὲν ἤχθη ἕκτη πρὸς ταῖς ἑβδομήκοντα, καθ
ἐνίκα στάδιον Σκαμάνδριος Μυτιληναῖος, ἐν
δ' ὑπῆρχον ὕπατοι Καίσων Φάβιος καὶ Σπ
2 Φούριος Μενέλλαιος. ἐπὶ δὲ τούτων Λεωτυ
ὁ τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεὺς ἐτελεύτησεν
ἔτη εἴκοσι καὶ δύο, τὴν δὲ ἀρχὴν διαδεξάμενο
χίδαμος ἐβασίλευσεν ἔτη τετταράκοντα καὶ
ἐτελεύτησε· δὲ καὶ Ἀναξίλας ὁ Ῥηγίου καὶ Ζά
τύραννος, δυναστεύσας ἔτη ὀκτωκαίδεκα, τ
τυραννίδα διεδέξατο Μίκυθος, πιστευθεὶς ὥστε
δοῦναι τοῖς τέκνοις τοῦ τελευτήσαντος οὖσι
3 τὴν ἡλικίαν. Ἱέρων δὲ ὁ βασιλεὺς τῶν Συ
σίων μετὰ τὴν τοῦ Γέλωνος τελευτὴν τὸν μὲν
φὸν Πολύζηλον ὁρῶν εὐδοκιμοῦντα παρὰ τοῖ
ρακοσίοις, καὶ νομίζων αὐτὸν ἔφεδρον ὑπάρχει
βασιλείας, ἔσπευδεν ἐκποδὼν ποιήσασθαι, αὐτ
ξενολογῶν καὶ περὶ αὐτὸν σύστημα ξένων :

νάζων ὑπελάμβανεν ἀσφαλῶς καθέξειν τὴν βα-
εία ν. διὸ καὶ Συβαριτῶν πολιορκουμένων ὑπὸ 4
οτωνιατῶν καὶ δεομένων βοηθῆσαι, στρατιώτας
λοὺς κατέγραψεν εἰς τὴν στρατιάν, ἣν παρεδί-
Πολυζήλῳ τἀδελφῷ, νομίζων αὐτὸν ὑπὸ τῶν
οτωνιατῶν ἀναιρεθήσεσθαι. τοῦ δὲ Πολυζήλου 5
ς τὴν στρατείαν οὐχ ὑπακούσαντος διὰ τὴν ῥη-
σαν ὑποψίαν, δι' ὀργῆς εἶχε τὸν ἀδελφόν, καὶ
όντος πρὸς Θήρωνα τὸν Ἀκραγαντίνων τύραν-
, καταπολεμῆσαι τοῦτον παρεσκευάζετο. μετὰ 6
ταῦτα Θρασυδαίου τοῦ Θήρωνος ἐπιστατοῦντος
τῶν Ἱμεραίων πόλεως βαρύτερον τοῦ καθήκον-
, συνέβη τοὺς Ἱμεραίους ἀπαλλοτριωθῆναι παν-
ῶς ἀπ' αὐτου. πρὸς μὲν οὖν τὸν πατέρα πο- 7
εσθαί τε καὶ κατηγορεῖν ἀπεδοκίμαζον, νομίζον-
οὐχ ἕξειν ἴσον ἀκουστήν· πρὸς δὲ τὸν Ἱέρωνα
σβεις ἀπέστειλαν κατηγοροῦντες τοῦ Θρασυδαίου
ἐπαγγελλόμενοι τήν τε πόλιν ἐκείνῳ παραδώ-
καὶ συνεπιθήσεσθαι τοῖς περὶ τὸν Θήρωνα.
ὲ Ἱέρων κρίνας εἰρηνικῶς διαλύσασθαι πρὸς τὸν 8
ρωνα, προύδωκε τοὺς Ἱμεραίους καὶ τὰ βεβου-
μένα λαθραίως ἐμήνυσε. διόπερ Θήρων ἐξετά-
τὰ κατὰ τὴν βουλήν, καὶ τὴν μήνυσιν ἀληθι-
εὑρίσκων, πρὸς μὲν τὸν Ἱέρωνα διελύσατο καὶ
Πολύζηλον εἰς τὴν προϋπάρχουσαν εὔνοιαν
κατέστησε, τῶν δὲ Ἱμεραίων τοὺς ἐναντίους πολ-
ς ὄντας συλλαβὼν ἀπέσφαξεν.

Ἱέρων δὲ τούς τε Ναξίους καὶ τοὺς Καταναίους 49
τῶν πόλεων ἀναστήσας, ἰδίους οἰκήτορας ἀπέ-
λεν, ἐκ μὲν Πελοποννήσου πεντακισχιλίους
οίσας, ἐκ δὲ Συρακουσῶν ἄλλους τοσούτους
σθείς· καὶ τὴν μὲν Κατάνην μετωνόμασεν Αἴτ-

νην, τὴν δὲ χώραν οὐ μόνον τὴν Καταναίαν, ἀλλὰ καὶ πολλὴν τῆς ὁμόρου προσθεὶς κατεκληρούχησε,
2 μυρίους πληρώσας οἰκήτορας. τοῦτο δ' ἔπραξε σπεύδων ἅμα μὲν ἔχειν βοήθειαν ἑτοίμην ἀξιόλογον πρὸς τὰς ἐπιούσας χρείας, ἅμα δὲ καὶ ἐκ τῆς γενομένης μυριάνδρου πόλεως τιμὰς ἔχειν ἡρωικάς. τοὺς δὲ Ναξίους καὶ τοὺς Καταναίους ἐκ τῶν πατρίδων ἀνασταθέντας μετῴκισεν εἰς τοὺς Λεοντίνους, καὶ μετὰ τῶν ἐγχωρίων προσέταξε κατοικεῖν
3 τὴν πόλιν. Θήρων δὲ μετὰ τὴν Ἱμεραίων σφαγὴν ὁρῶν τὴν πόλιν οἰκητόρων δεομένην, συνῴκισεν εἰς ταύτην τούς τε Δωριεῖς καὶ τῶν ἄλλων τοὺς
4 βουλομένους ἐπολιτογράφησεν. οὗτοι μὲν οὖν μετ' ἀλλήλων καλῶς πολιτευόμενοι διετέλεσαν ἔτη πεντήκοντα καὶ ὀκτώ· τότε δὲ τῆς πόλεως ὑπὸ Καρχηδονίων χειρωθείσης καὶ κατασκαφείσης, διέμεινεν ἀοίκητος μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς καιρῶν.

50 Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Δρομοκλείδου Ῥωμαῖοι μὲν κατέστησαν ὑπάτους Μάρκον Φάβιον καὶ Γναῖον Μάλλιον. ἐπὶ δὲ τούτων Λακεδαιμόνιοι τὴν τῆς θαλάττης ἡγεμονίαν ἀποβεβληκότες ἀλόγως βαρέως ἔφερον· διὸ καὶ τοῖς ἀφεστηκόσιν ἀπ' αὐτῶν Ἕλλησι χαλεπῶς ἔχοντες, ἠπείλουν ἐπιθήσειν αὐτοῖς
2 τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν. συναχθείσης δὲ τῆς γερουσίας ἐβουλεύοντο περὶ τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ὑπὲρ τῆς κατὰ θάλατταν ἡγεμο-
3 νίας. ὁμοίως δὲ καὶ τῆς κοινῆς ἐκκλησίας συναχθείσης, οἱ μὲν νεώτεροι καὶ τῶν ἄλλων οἱ πολλοὶ φιλοτίμως εἶχον ἀνακτήσασθαι τὴν ἡγεμονίαν, νομίζοντες, ἐὰν αὐτὴν περιποιήσωνται, χρημάτων τε πολλῶν εὐπορήσειν καὶ καθόλου τὴν Σπάρτην μείζονα ποιήσεσθαι καὶ δυνατωτέραν, τούς τε τῶν

ν οἴκους πολλὴν ἐπίδοσιν λήψεσθαι πρὸς εὐ-
ίαν. ἀνεμιμνήσκοντο δὲ καὶ τῆς ἀρχαίας μαν- 4
ὲν ἣ προσέταξεν αὐτοῖς ὁ θεὸς σκοπεῖν ὅπως
λὴν ἔχωσι τὴν ἡγεμονίαν, καὶ τὸν χρησμὸν
 εἰς οὐδὲν ἕτερον ἢ τὸ παρὸν λέγειν· χωλὴν
ιτοῖς ὑπάρξειν τὴν ἀρχήν, ἐὰν οὐσῶν δυοῖν
ιῶν τὴν ἑτέραν ἀποβάλωσι. πάντων δὲ σχε- 5
ῶν πολιτῶν πρὸς ταύτην τὴν ὑπόθεσιν ὡρ-
ον, καὶ τῆς γερουσίας συνεδρευούσης περὶ
, οὐδεὶς ἤλπισεν οὐδένα τολμήσειν συμβου-
ἕτερόν τι. τῶν δὲ ἐκ τῆς γερουσίας τις, 6
μὲν Ἑτοιμαρίδας, τὸ δὲ γένος ἀφ' Ἡρα-
ῶν καὶ δι' ἀρετὴν ἀποδοχῆς τυγχάνων παρὰ
ολίταις, ἐπεχείρησε συμβουλεύειν ἐᾶν τοὺς
ίους ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας· μὴ συμφέρειν γὰρ
ρτῃ τῆς θαλάττης ἀμφισβητεῖν· πρὸς παρά-
δὲ ὑπόθεσιν εἰπεῖν εὐπορήσας λόγους ἁρμό-
, παρὰ τὴν προσδοκίαν ἔπεισε τὴν γερουσίαν
 δῆμον. τέλος δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι κρίναντες 7
τοιμαρίδαν συμφέροντα λέγειν ἀπέστησαν τῆς
ὸν πόλεμον τὸν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ὁρμῆς.
ῖοι δὲ τὸ μὲν πρῶτον προσεδόκων μέγαν πό- 8
ἕξειν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους περὶ τῆς κατὰ
αν ἡγεμονίας, καὶ διὰ τοῦτο τριήρεις κατε-
οντο πλείους καὶ χρημάτων πλῆθος ἐπορί-
καὶ τοῖς συμμάχοις ἐπιεικῶς προσεφέροντο·
τὰ δοχθέντα τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπύθοντο,
ν φόβου τοῦ κατὰ τὸν πόλεμον ἀπελύθη-
τερὶ δὲ τὴν αὔξησιν τῆς ἰδίας πόλεως ἠσχο-
.

' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Ἀκεστορίδου ἐν Ῥώμῃ 51
τατον ἀρχὴν διεδέξαντο Καίσων Φάβιος καὶ

2 Τίτος Οὐεργίνιος. ἐπὶ δὲ τούτων Ἱέρων μὲν ὁ βα-
σιλεὺς τῶν Συρακοσίων, παραγενομένων πρὸς αὐ-
τὸν πρέσβεων ἐκ Κύμης τῆς Ἰταλίας καὶ δεομένων
βοηθῆσαι πολεμουμένοις ὑπὸ Τυρρηνῶν θαλαττο-
κρατούντων, ἐξέπεμψεν αὐτοῖς συμμαχίαν τριήρεις
3 ἱκανάς. οἱ δὲ τῶν νεῶν τούτων ἡγεμόνες ἐπειδὴ
κατέπλευσαν εἰς τὴν Κύμην, μετὰ τῶν ἐγχωρίων
ἐναυμάχησαν μὲν πρὸς τοὺς Τυρρηνούς, πολλὰς δὲ
ναῦς αὐτῶν διαφθείραντες καὶ μεγάλῃ ναυμαχίᾳ
νικήσαντες, τοὺς μὲν Τυρρηνοὺς ἐταπείνωσαν, τοὺς
δὲ Κυμαίους ἠλευθέρωσαν τῶν φόβων, καὶ ἀπέ-
πλευσαν ἐπὶ Συρακούσας.

52 Ἐπ᾽ ἄρχοντος δ᾽ Ἀθήνησι Μένωνος Ῥωμαῖοι μὲν
ὑπάτους κατέστησαν Λεύκιον Αἰμίλιον Μάμερκον
καὶ Γάιον Κορνήλιον Λέντουλον, κατὰ δὲ τὴν Ἰτα-
λίαν πόλεμος ἐνέστη Ταραντίνοις πρὸς τοὺς Ἰάπυ-
2 γας· περὶ γὰρ ὁμόρου χώρας ἀμφισβητούντων πρὸς
ἀλλήλους, ἐπὶ μέν τινας χρόνους διετέλουν ἀψιμα-
χοῦντες καὶ λεηλατοῦντες τὰς ἀλλήλων χώρας, ἀεὶ
δὲ μᾶλλον τῆς διαφορᾶς συναυξομένης καὶ πολλά-
κις φόνων γινομένων, τὸ τελευταῖον εἰς ὁλοσχερῆ
3 φιλοτιμίαν ὥρμησαν. οἱ μὲν οὖν Ἰάπυγες τήν τε
παρ᾽ αὐτῶν δύναμιν παρεσκευάζοντο καὶ τὴν παρὰ
τῶν ὁμόρων συμμαχίαν συνέλαβον, καὶ τοὺς σύμ-
παντας ἤθροισαν ὑπὲρ τοὺς δισμυρίους· οἱ δὲ Τα-
ραντῖνοι πυθόμενοι τὸ μέγεθος τῆς ἐπ᾽ αὐτοὺς
ἠθροισμένης δυνάμεως, τούς τε πολιτικοὺς στρα-
τιώτας ἤθροισαν καὶ Ῥηγίνων συμμάχων ὄντων πολ-
4 λοὺς προσελάβοντο. γενομένης δὲ μάχης ἰσχυρᾶς
καὶ πολλῶν παρ᾽ ἀμφοτέροις πεσόντων, τὸ τελευ-
ταῖον οἱ Ἰάπυγες ἐνίκησαν. τῶν δὲ ἡττηθέντων
εἰς δύο μέρη σχισθέντων κατὰ τὴν φυγήν, καὶ τῶν

ἰς Τάραντα τὴν ἀναχώρησιν ποιουμένων, τῶν τὸ Ῥήγιον φευγόντων, παραπλησίως τούτοις ἱ Ἰάπυγες ἐμερίσθησαν. οἱ μὲν οὖν τοὺς Τα- 5
νους διώξαντες ὀλίγου διαστήματος ἐντὸς ὺς τῶν ἐναντίων ἀνεῖλον· οἱ δὲ τοὺς Ῥηγί- διώκοντες ἐπὶ τοσοῦτον ἐφιλοτιμήθησαν ὥστε σπεσεῖν τοῖς φεύγουσιν εἰς τὸ Ῥήγιον καὶ τῆς ος κυριεῦσαι.

ετὰ δὲ ταῦτα Ἀθήνησι μὲν ἦρχε Χάρης, ἐν 53
δὲ ὕπατοι καθειστήκεσαν Τίτος Μινούνιος άιος Ὁράτιος Πολύειδος, ἤχθη δὲ παρ' Ἠλεί- λυμπιὰς ἑβδομηκοστὴ καὶ ἑβδόμη, καθ' ἣν στάδιον Δάνδης Ἀργεῖος. ἐπὶ δὲ τούτων κατὰ τὴν Σικελίαν Θήρων ὁ Ἀκραγαντίνων δυνά- ἐτελεύτησεν ἄρξας ἔτη δέκα καὶ ἕξ, τὴν δὲ ἀρχὴν ξατο Θρασυδαῖος ὁ υἱός. ὁ μὲν οὖν Θήρων 2
ρχὴν ἐπιεικῶς διῳκηκὼς καὶ ζῶν μεγάλης ἀπο- ἐτύγχανε παρὰ τοῖς πολίταις καὶ τελευτήσας ῶν ἔτυχε τιμῶν, ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ καὶ ζῶντος ῦ πατρὸς βίαιος ἦν καὶ φονικὸς καὶ τελευ- τος ἦρχε τῆς πατρίδος παρανόμως καὶ τυραν- . διὸ καὶ ταχέως ἀπιστηθεὶς ὑπὸ τῶν ὑπο- 3
μένων διετέλεσεν ἐπιβουλευόμενος καὶ βίον μισούμενον· ὅθεν ταχέως τῆς ἰδίας παρανο- οἰκείαν ἔσχε τὴν τοῦ βίου καταστροφήν. μετὰ οῦ πατρὸς Θήρωνος τελευτὴν πολλοὺς μισθο- ς ἀθροίσας καὶ τῶν Ἀκραγαντίνων καὶ Ἱμε- προσκαταλέξας, τοὺς ἅπαντας ἤθροισεν ὑπὲρ δισμυρίους ἱππεῖς καὶ πεζούς. μετὰ δὲ τού- 4
μέλλοντος αὐτοῦ πολεμεῖν τοῖς Συρακοσίοις, ὁ βασιλεὺς παρασκευασάμενος δύναμιν ἀξιό- ἐστράτευσεν ἐπὶ τὸν Ἀκράγαντα. γενομέ-

νης δὲ μάχης ἰσχυρᾶς πλεῖστοι τῶν παρατα
5 νων Ἑλλήνων πρὸς Ἕλληνας ἔπεσον. τῇ μὲ
μάχῃ ἐπροτέρησαν οἱ Συρακόσιοι, κατεκόπησ
τῶν μὲν Συρακοσίων εἰς δισχιλίους, τῶν δὲ ἀ
ὑπὲρ τοὺς τετρακισχιλίους. μετὰ δὲ ταῦτα
συδαῖος μὲν ταπεινωθεὶς ἐξέπεσεν ἐκ τῆς ἀ
καὶ φυγὼν εἰς Μεγαρεῖς τοὺς Νισαίους κ
μένους, ἐκεῖ θανάτου καταγνωσθεὶς ἐτελεύτ
οἱ δ' Ἀκραγαντῖνοι κομισάμενοι τὴν δημοκρ
διαπρεσβευσάμενοι πρὸς Ἱέρωνα τῆς εἰρήνης
6 χον. κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν Ῥωμαίοις πρὸς Οὐ
τανοὺς ἐνστάντος πολέμου μεγάλη μάχη συ
περὶ τὴν ὀνομαζομένην Κρεμέραν. τῶν δὲ
μαίων ἡττηθέντων συνέβη πολλοὺς αὐτῶν
σεῖν, ὧν φασί τινες τῶν συγγραφέων καὶ
Φαβίους τοὺς τριακοσίους, συγγενεῖς ἀλλήλω
τας καὶ διὰ τοῦτο μιᾷ περιειλημμένους προ
ρίᾳ. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸ
αυτόν.

54 Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Πραξιέργου Ῥω
μὲν ὑπάτους κατέστησαν Αὖλον Οὐεργίνιον
κοστον καὶ Γάιον Σερουίλιον Στροῦκτον. ἐ
τούτων Ἠλεῖοι μὲν πλείους καὶ μικρὰς πόλει
κοῦντες εἰς μίαν συνῳκίσθησαν τὴν ὀνομαζο
2 Ἦλιν. Λακεδαιμόνιοι δὲ ὁρῶντες τὴν μὲν Σπ
διὰ τὴν Παυσανίου τοῦ στρατηγοῦ προδοσία
πεινῶς πράττουσαν, τοὺς δὲ Ἀθηναίους εὐ
μοῦντας διὰ τὸ μηδένα παρ' αὐτοῖς πολίτη
προδοσίᾳ κατεγνῶσθαι, ἔσπευδον τὰς Ἀθήνας
3 ὁμοίαις περιβαλεῖν διαβολαῖς. διόπερ εὐδοκι
τος παρ' αὐτοῖς Θεμιστοκλέους καὶ μεγάλην
ἔχοντος ἐπ' ἀρετῇ, κατηγόρησαν προδοσίαν α

φάσκοντες φίλον γενέσθαι τοῦ Παυσανίου μέγι-
στον, καὶ μετὰ τούτου συντεθεῖσθαι κοινῇ προδοῦ-
ναι τὴν Ἑλλάδα τῷ Ξέρξῃ. διελέγοντο δὲ καὶ τοῖς 4
ἐχθροῖς τοῦ Θεμιστοκλέους, παροξύνοντες αὐτοὺς
πρὸς τὴν κατηγορίαν, καὶ χρήματα ἔδοσαν, διδά-
σκοντες ὅτι * Παυσανίας μὲν κρίνας προδιδόναι
τοὺς Ἕλληνας ἐδήλωσε τὴν ἰδίαν ἐπιβολὴν Θεμι-
στοκλεῖ καὶ παρεκάλεσε κοινωνεῖν τῆς προθέσεως,
ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς οὔτε προσεδέξατο τὴν ἔντευξιν
οὔτε διαβάλλειν ἔκρινε δεῖν ἄνδρα φίλον. οὐ μὴν 5
ἀλλὰ κατηγορηθεὶς ὁ Θεμιστοκλῆς τότε μὲν ἀπέ-
φυγε τὴν τῆς προδοσίας κρίσιν. διὸ καὶ τὸ μὲν
πρῶτον μετὰ τὴν ἀπόλυσιν μέγας ἦν παρὰ τοῖς
Ἀθηναίοις· ἠγάπων γὰρ αὐτὸν ἐπὶ τοῖς πεπραγμέ-
νοις διαφερόντως οἱ πολῖται· μετὰ δὲ ταῦτα οἱ μὲν
φοβηθέντες αὐτοῦ τὴν ὑπεροχήν, οἱ δὲ φθονήσαν-
τες τῇ δόξῃ, τῶν μὲν εὐεργεσιῶν ἐπελάθοντο, τὴν
δ' ἰσχὺν αὐτοῦ καὶ τὸ φρόνημα ταπεινοῦν ἔσπευ-
δον. πρῶτον μὲν οὖν αὐτὸν ἐκ τῆς πόλεως μετέ- 55
στησαν, τοῦτον τὸν ὀνομαζόμενον ὀστρακισμὸν ἐπα-
γαγόντες αὐτῷ, ὃς ἐνομοθετήθη μὲν ἐν ταῖς Ἀθή-
ναις μετὰ τὴν κατάλυσιν τῶν τυράννων τῶν περὶ
Πεισίστρατον, ὁ δὲ νόμος ἐγένετο τοιοῦτος. ἕκα- 2
στος τῶν πολιτῶν εἰς ὄστρακον ἔγραφε τοὔνομα
τοῦ δοκοῦντος μάλιστα δύνασθαι καταλῦσαι τὴν
δημοκρατίαν· ᾧ δ' ἂν ὄστρακα πλείω γένηται, φεύ-
γειν ἐκ τῆς πατρίδος ἐτέτακτο πενταετῆ χρόνον.
νομοθετῆσαι δὲ ταῦτα δοκοῦσιν οἱ Ἀθηναῖοι, οὐχ 3
ἵνα τὴν κακίαν κολάζωσιν, ἀλλ' ἵνα τὰ φρονήματα
τῶν ὑπερεχόντων ταπεινότερα γένηται διὰ τὴν φυ-
γήν. ὁ μὲν ουν Θεμιστοκλῆς τὸν προειρημένον
τρόπον ἐξοστρακισθεὶς ἔφυγεν ἐκ τῆς πατρίδος εἰς

εἱστιακῶς. διόπερ συνήθειαν μὲν ἔχων πρὸς τὸν
βασιλέα, τὸν δὲ Θεμιστοκλέα διὰ τὸν ἔλεον σῶσαι
βουλόμενος, ἐπηγγείλατο αὐτῷ πάντα συμπράξειν.
6 *ἀξιοῦντος δὲ τοῦ Θεμιστοκλέους ἀγαγεῖν αὐτὸν πρὸς*
τὸν Ξέρξην, τὸ μὲν πρῶτον ἀντεῖπεν, ἀποφαινό-
μενος ὅτι κολασθήσεται διὰ τὰς κατὰ τῶν Περσῶν
αὐτῷ γεγενημένας πράξεις, μετὰ δὲ ταῦτα μαθὼν
τὸ συμφέρον ὑπήκουσε, καὶ παραδόξως καὶ ἀσφα-
7 *λῶς αὐτὸν διέσωσεν εἰς τὴν Περσίδα. ἔθους γὰρ*
ὄντος παρὰ τοῖς Πέρσαις τὸν ἄγοντα παλλακὴν τῷ
βασιλεῖ κομίζειν ταύτην ἐπὶ ἀπήνης κεκρυμμένην,
καὶ τῶν ἀπαντώντων μηδένα πολυπραγμονεῖν μηδὲ
κατ' ὄψιν ἀπαντῆσαι τῇ ἀγομένῃ, ἀφορμῇ ταύτῃ
συνέβη χρήσασθαι πρὸς τὴν ἐπιβολὴν τὸν Λυσι-
8 *θείδην. παρασκευασάμενος γὰρ ἀπήνην πολυτε-*
λέσι παραπετάσμασι κεκοσμημένην, εἰς ταύτην ἐνέ-
θηκε τὸν Θεμιστοκλέα, καὶ μετὰ πάσης ἀσφαλείας
διασώσας ἐνέτυχε τῷ βασιλεῖ, καὶ πεφυλαγμένως
ὁμιλήσας ἔλαβε παρ' αὐτοῦ πίστεις μηδὲν ἀδι-
κήσειν τὸν ἄνδρα. εἰσαγαγὼν δὲ α' τὸν πρὸς τὸν
βασιλέα, κἀκείνου δόντος τῷ Θεμιστοκλεῖ λόγον
καὶ μαθόντος ὡς οὐδὲν ἠδίκησεν, ἀπελύθη τῆς
57 *τιμωρίας. δόξας δὲ παραδόξως ὑπ' ἐχθροῦ δια-*
σεσῶσθαι, πάλιν εἰς μείζονας κινδύνους ἐνέπεσε
διὰ τοιαύτας αἰτίας. Μανδάνη Δαρείου μὲν ἦν θυ-
γάτηρ τοῦ φονεύσαντος τοὺς μάγους, ἀδελφὴ δὲ
γνησία τοῦ Ξέρξου, μεγίστης δ' ἀποδοχῆς τυγχά-
νουσα παρὰ τοῖς Πέρσαις. αὕτη τῶν υἱῶν ἐστερη-
μένη καθ' ὃν καιρὸν Θεμιστοκλῆς περὶ Σαλαμῖνα
κατεναυμάχησε τὸν στόλον τῶν Περσῶν, χαλεπῶς
ἔφερε τὴν ἀναίρεσιν τῶν τέκνων, καὶ διὰ τὸ μέγε-
2 *θος τῆς συμφορᾶς ἠλεεῖτο παρὰ τοῖς πλήθεσιν. αὕτη*

ομένη τὴν παρουσίαν τοῦ Θεμιστοκλέους, ἦλ- εἰς τὰ βασίλεια πενθίμην ἐσθῆτα λαβοῦσα, καὶ ὰ δακρύων ἱκέτευε τὸν ἀδελφὸν ἐπιθεῖναι τιμω- ν τῷ Θεμιστοκλεῖ. ὡς δ' οὐ προσεῖχεν αὐτῇ, πε- ει τοὺς ἀρίστους τῶν Περσῶν ἀξιοῦσα καὶ καθόλου πλήθη παροξύνουσα πρὸς τὴν τοῦ Θεμιστοκλέους ωρίαν. τοῦ δ' ὄχλου συνδραμόντος ἐπὶ τὰ βα- 4
εια καὶ μετὰ κραυγῆς ἐξαιτοῦντος ἐπὶ τιμωρίαν Θεμιστοκλέα, ὁ μὲν βασιλεὺς ἀπεκρίνατο δικα- ριον καταστήσειν ἐκ τῶν ἀρίστων Περσῶν, καὶ κριθὲν τεύξεσθαι συντελείας, πάντων δὲ συν- 5
οκησάντων, καὶ δοθέντος ἱκανοῦ χρόνου εἰς τὴν ασκευὴν τῆς κρίσεως, ὁ μὲν Θεμιστοκλῆς μα- ν τὴν Περσίδα διάλεκτον, καὶ ταύτῃ χρησάμε- κατὰ τὴν ἀπολογίαν, ἀπελύθη τῶν ἐγκλημά- . ὁ δὲ βασιλεὺς περιχαρὴς γενόμενος ἐπὶ τῇ 6
τηρίᾳ τἀνδρὸς μεγάλαις αὐτὸν δωρεαῖς ἐτίμησε· αῖκα γὰρ αὐτῷ πρὸς γάμου κοινωνίαν ἔζευξε σίδα, εὐγενείᾳ τε καὶ κάλλει διαφέρουσαν, ἔτι κατ' ἀρετὴν ἐπαινουμένην, οἰκετῶν τε πλῆθος ς διακονίαν καὶ παντοδαπῶν ἐκπωμάτων καὶ ἄλλην χορηγίαν πρὸς ἀπόλαυσιν καὶ τρυφὴν ἁρ- ουσαν. ἐδωρήσατο δ' αὐτῷ καὶ πόλεις τρεῖς 7
ς διατροφὴν καὶ ἀπόλαυσιν εὐθέτους, Μαγνη- ν μὲν τὴν ἐπὶ τῷ Μαιάνδρῳ, πλεῖστον τῶν κατὰ Ἀσίαν πόλεων ἔχουσαν σῖτον, εἰς ἄρτους, Μυ- τα δὲ εἰς ὄψον, ἔχουσαν θάλατταν εὔιχθυν, ιψακον δέ, ἀμπελόφυτον ἔχουσαν χώραν πολ- , εἰς οἶνον. Θεμιστοκλῆς μὲν οὖν ἀπολυθεὶς 58
παρ' Ἑλλήνων φόβου, καὶ παραδόξως ὑπὸ μὲν τὰ μέγιστα εὐεργετηθέντων φυγαδευθείς, ὑπὸ τῶν τὰ δεινότατα παθόντων εὐεργετηθείς, ἐν

ταύταις ταῖς πόλεσι κατεβίωσε πάντων τῶν :
ἀπόλαυσιν ἀγαθῶν εὐπορούμενος, καὶ τελευτ
ἐν τῇ Μαγνησίᾳ ταφῆς ἔτυχεν ἀξιολόγου καὶ
2 μείου τοῦ ἔτι νῦν διαμένοντος. ἔνιοι δὲ τῶν
γραφέων φασὶ τὸν Ξέρξην ἐπιθυμήσαντα κ
στρατεύειν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα παρακαλεῖν τὸν Θ
στοκλέα στρατηγεῖν τοῦ πολέμου, τὸν δὲ
χωρήσαντα περὶ τούτων πίστεις λαβεῖν ἐνόρκου
στρατεύσειν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας ἄνευ Θεμιστοκλ
3 σφαγιασθέντος δὲ ταύρου καὶ τῶν ὅρκων γεν
νων, τὸν Θεμιστοκλέα κύλικα τοῦ αἵματος πλ
σαντα ἐκπιεῖν καὶ παραχρῆμα τελευτῆσαι. καὶ
μὲν Ξέρξην ἀποστῆναι τῆς ἐπιβολῆς ταύτης,
δὲ Θεμιστοκλέα διὰ τῆς ἰδίας τελευτῆς ἀπολο
ἀπολιπεῖν καλλίστην ὅτι καλῶς ἐπολιτεύθη τὰ
τοὺς Ἕλληνας.

4 Ἡμεῖς δὲ πάρεσμεν ἐπὶ τὴν τελευτὴν ἀν
μεγίστου τῶν Ἑλλήνων, περὶ οὗ πολλοὶ διαμφι
τοῦσι πότερον οὗτος ἀδικήσας τὴν πατρίδα καὶ
ἄλλους Ἕλληνας ἔφυγεν εἰς Πέρσας, ἢ τοὐναι
ἥ τε πόλις καὶ πάντες οἱ Ἕλληνες εὐεργετηθ
μεγάλα τῆς μὲν χάριτος ἐπελάθοντο, τὸν δ' ε
γέτην ἤγαγον ἀδίκως εἰς τοὺς ἐσχάτους κινδύ
5 εἰ δέ τις χωρὶς φθόνου τήν τε φύσιν τἀνδρὸς
τὰς πράξεις ἐξετάζοι μετ' ἀκριβείας, εὑρήσει
των ὧν μνημονεύομεν ἀμφοτέροις τοῖς εἰρημ
πεπρωτευκότα. διὸ καὶ θαυμάσειεν ἄν τις εἰκ
εἰ στερῆσαι σφᾶς αὐτοὺς ἀνδρὸς τοιούτου τὴν
59 σιν ἠθέλησαν. τίς γὰρ ἕτερος, τῆς Σπάρτης κ
ἰσχυούσης καὶ τοῦ ναυτικοῦ τὴν ἡγεμονίαν ἔχ
Εὐρυβιάδου τοῦ Σπαρτιάτου, ταῖς ἰδίαις πρά
ἀφείλετο τῆς Σπάρτης ταύτην τὴν δόξαν; τίς

ἄλλον ἱστορήκαμεν μιᾷ πράξει ποιήσαντα διενεγκεῖν
αὑτὸν μὲν τῶν ἡγεμόνων, τὴν δὲ πόλιν τῶν Ἑλ-
ληνίδων πόλεων, τοὺς δ' Ἕλληνας τῶν βαρβά-
ρων; ἐπὶ τίνος δὲ στρατηγοῦντος ἐλάττονας ἀφορ-
μὰς ἢ μείζονας κινδύνους συνέβη γενέσθαι; τίς
δὲ πρὸς ἅπασαν την ἐκ τῆς Ἀσίας δύναμιν ἀνα- 2
στάτῳ τῇ πόλει παραταχθεὶς ἐνίκησε; τίς δὲ τοῖς
ἔργοις ἐν εἰρήνῃ τὴν πατρίδα δυνατὴν κατεσκεύασε
τοιούτοις; τίς δὲ πολέμου μεγίστου κατασχόντος
αὐτὴν διέσωσε, μιᾷ δ' ἐπινοίᾳ τῇ περὶ τοῦ ζεύγμα-
τος γενομένῃ τὴν πεζὴν τῶν πολεμίων δύναμιν ἐξ
ἡμίσους μέρους ἐταπείνωσεν, ὥστ' εὐχείρωτον γε-
νέσθαι τοῖς Ἕλλησι; διόπερ ὅταν τὸ μέγεθος τῶν 3
ἔργων αὐτοῦ θεωρήσωμεν, καὶ σκοποῦντες τὰ κατὰ
μέρος εὕρωμεν ἐκεῖνον μὲν ὑπὸ τῆς πόλεως ἠτιμα-
σμένον, τὴν δὲ πόλιν διὰ τὰς ἐκείνου πράξεις ἐπαι-
ρομένην, εἰκότως τὴν δοκοῦσαν εἶναι τῶν ἁπασῶν
πόλεων σοφωτάτην καὶ ἐπιεικεστάτην χαλεπωτάτην
πρὸς ἐκεῖνον εὑρίσκομεν γεγενημένην.

Περὶ μὲν οὖν τῆς Θεμιστοκλέους ἀρετῆς εἰ καὶ 4
πεπλεονάκαμεν παρεκβάντες, ἀλλ' οὖν οὐκ ἄξιον
ἐκρίναμεν τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ παραλιπεῖν ἀνεπισή-
μαντον· ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις κατὰ τὴν
Ἰταλίαν Μίκυθος ὁ τὴν δυναστείαν ἔχων Ῥηγίου
καὶ Ζάγκλης πόλιν ἔκτισε Πυξοῦντα.

Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Δημοτίωνος Ῥωμαῖοι 60
μὲν ὑπάτους κατέστησαν Πούπλιον Οὐαλέριον Πο-
πλικόλαν καὶ Γάιον Ναύτιον Ῥοῦφον. ἐπὶ δὲ τού-
των Ἀθηναῖοι στρατηγὸν ἑλόμενοι Κίμωνα τὸν Μιλ-
τιάδου καὶ δύναμιν ἀξιόλογον παραδόντες, ἐξέπεμ-
ψαν ἐπὶ τὴν παράλιον τῆς Ἀσίας βοηθήσοντα μὲν
ταῖς συμμαχούσαις πόλεσιν, ἐλευθερώσοντα δὲ τὰς

2 Περσικαῖς ἔτι φρουραῖς κατεχομένας. οἱ
ραλαβὼν τὸν στόλον ἐν Βυζαντίῳ, καὶ
σας ἐπὶ πόλιν τὴν ὀνομαζομένην Ἠόνα,
Περσῶν κατεχόντων ἐχειρώσατο, Σκῦρον
γῶν ἐνοικούντων καὶ Δολόπων ἐξεπολιό
κτίστην Ἀθηναῖον καταστήσας κατεκληρ
3 χώραν. μετὰ δὲ ταῦτα μειζόνων πράξεω
διανοούμενος, κατέπλευσεν εἰς τὸν Πε
προσλαβόμενος πλείους τριήρεις καὶ τὴν
ρηγίαν ἀξιόλογον παρασκευασάμενος, τό
πλευσεν ἔχων τριήρεις διακοσίας, ὕστερ
ταπεμψάμενος παρὰ τῶν Ἰώνων καὶ τ
4 ἁπάντων τὰς ἁπάσας εἶχε τριακοσίας.
οὖν μετὰ παντὸς τοῦ στόλου πρὸς τὴν Κ
παραθαλαττίων πόλεων ὅσαι μὲν ἦσαν ἐ
λάδος ἀπῳκισμέναι, ταύτας παραχρῆμα
ἀποστῆναι τῶν Περσῶν, ὅσαι δ' ὑπῆρχ
τοι καὶ φρουρὰς ἔχουσαι Περσικάς, βίαν
ἐπολιόρκει. προσαγαγόμενος δὲ τὰς κατ
ρίαν πόλεις, ὁμοίως καὶ τὰς ἐν τῇ Λυ
5 προσελάβετο. παρὰ δὲ τῶν ἀεὶ προστιθεμ
μάχων προσλαβόμενος ναῦς ἐπὶ πλέον
στόλον. οἱ δὲ Πέρσαι τὸ μὲν πεζὸν
δι' ἑαυτῶν κατεσκεύασαν, τὸ δὲ ναυτικὸ
ἔκ τε Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Κιλικί
τήγει δὲ τῶν Περσικῶν δυνάμεων Τιθραι
6 ὢν Ξέρξου νόθος. Κίμων δὲ πυνθανο
στόλον τῶν Περσῶν διατρίβειν περὶ τὴ
καὶ πλεύσας ἐπὶ τοὺς βαρβάρους, ἐναυμ
κοσίαις καὶ πεντήκοντα ναυσὶ πρὸς τρια
τετταράκοντα. γενομένου δ' ἀγῶνος ἰσ
τῶν στόλων ἀμφοτέρων λαμπρῶς ἀγωνιζο

τελευταῖον ἐνίκων οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ πολλὰς μὲν
τῶν ἐναντίων ναῦς διέφθειραν, πλείους δὲ τῶν
ἑκατὸν σὺν αὐτοῖς τοῖς ἀνδράσιν εἷλον. τῶν δὲ 8
λοιπῶν νεῶν καταφυγουσῶν εἰς τὴν Κύπρον, οἱ
μὲν ἐν αὐταῖς ἄνδρες εἰς τὴν γῆν ἀπεχώρησαν, αἱ
δὲ νῆες κεναὶ τῶν βοηθούντων οὖσαι τοῖς πολε-
μίοις ἐγενήθησαν ὑποχείριοι.

Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν Κίμων οὐκ ἀρκεσθεὶς τη- 61
λικαύτῃ νίκῃ παραχρῆμα παντὶ τῷ στόλῳ προσ-
κατῆρεν ἐπὶ τὸ πεζὸν τῶν Περσῶν στρατόπεδον,
οὔσης τῆς παρεμβολῆς παρὰ τὸν Εὐρυμέδοντα πο-
ταμόν. βουλόμενος δὲ καταστρατηγῆσαι τοὺς βαρ-
βάρους, ἐνεβίβασεν εἰς τὰς αἰχμαλωτίδας ναῦς τῶν
ἰδίων τοὺς ἀρίστους, δοὺς τιάρας καὶ τὴν ἄλλην
κατασκευὴν περιθεὶς Περσικήν. οἱ δὲ βάρβαροι 2
προσπλέοντος ἄρτι τοῦ στόλου ταῖς Περσικαῖς ναυσὶ
καὶ παρασκευαῖς ψευσθέντες ὑπέλαβον τὰς ἰδίας
τριήρεις εἶναι· διόπερ οὗτοι μὲν προσεδέξαντο τοὺς
Ἀθηναίους ὡς φίλους ὄντας, ὁ δὲ Κίμων ἤδη νυ-
κτὸς ἐπιγενομένης ἀποβιβάσας τοὺς στρατιώτας, καὶ
προσδεχθεὶς ὡς φίλος ὑπ' αὐτῶν, εἰσέπεσεν εἰς τὴν
στρατοπεδείαν τῶν βαρβάρων. ταραχῆς δὲ μεγά- 3
λης γενομένης παρὰ τοῖς Πέρσαις, οἱ μὲν περὶ τὸν
Κίμωνα πάντας τοὺς ἐντυγχάνοντας ἔκτειναν, καὶ
τὸν μὲν στρατηγὸν τῶν βαρβάρων τὸν ἕτερον Φε-
ρενδάτην, ἀδελφιδοῦν τοῦ βασιλέως, ἐν τῇ σκηνῇ
καταλαβόντες ἐφόνευσαν, τῶν δ' ἄλλων οὓς μὲν
ἔκτεινον, οὓς δὲ κατετραυμάτιζον, πάντας δὲ διὰ
τὸ παράδοξον τῆς ἐπιθέσεως φεύγειν ἠνάγκασαν,
καθόλου δ' ἔκπληξις ἅμα καὶ ἄγνοια τοιαύτη κα-
τεῖχε τοὺς Πέρσας ὥσθ' οἱ πλείους τοὺς ἐπιτιθε-
μένους αὐτοῖς οἵτινες ἦσαν οὐκ ἐγίνωσκον· τοὺς 4

μὲν γὰρ Ἕλληνας οὐχ ὑπελάμβανον ἥκειν πρὸς αὐ-
τοὺς μετὰ δυνάμεως, τὸ σύνολον μὴ ἔχειν αὐτοὺς
πεζὴν στρατιὰν πεπεισμένοι· τοὺς δὲ Πισίδας, ὄν-
τας ὁμόρους καὶ τὰ πρὸς αὐτοὺς ἀλλοτρίως ἔχον-
τας, ὑπελάμβανον ἥκειν μετὰ δυνάμεως. διὸ καὶ
νομίσαντες ἀπὸ τῆς ἠπείρου τὴν ἐπιφορὰν εἶναι
τῶν πολεμίων, πρὸς τὰς ναῦς ὡς πρὸς φιλίας ἔφευ-
5 γον. τῆς δὲ νυκτὸς οὔσης ἀσελήνου καὶ σκοτεινῆς
συνέβαινε τὴν ἄγνοιαν πολὺ μᾶλλον αὔξεσθαι καὶ
6 μηδένα τἀληθὲς δύνασθαι ἰδεῖν. διὸ καὶ πολλοῦ
φόνου γενομένου διὰ τὴν ἀταξίαν τῶν βαρβάρων,
ὁ μὲν Κίμων προειρηκὼς τοῖς στρατιώταις πρὸς τὸν 451
ἀρθησόμενον πυρσὸν συντρέχειν, ἦρε πρὸς ταῖς
ναυσὶ σύσσημον, εὐλαβούμενος μὴ διεσπαρμένων
τῶν στρατιωτῶν καὶ πρὸς ἁρπαγὴν ὁρμησάντων γέ-
7 νηταί τι παράλογον. πάντων δὲ πρὸς τὸν πυρσὸν
ἀθροισθέντων καὶ παυσαμένων τῆς ἁρπαγῆς, τότε
μὲν εἰς τὰς ναῦς ἀπεχώρησαν, τῇ δ' ὑστεραίᾳ τρό-
παιον στήσαντες ἀπέπλευσαν εἰς τὴν Κύπρον, νε-
νικηκότες δύο καλλίστας νίκας, τὴν μὲν κατὰ γῆν,
τὴν δὲ κατὰ θάλατταν· οὐδέποτε γὰρ μνημονεύ-
ονται τοιαῦται καὶ τηλικαῦται πράξεις γενέσθαι κατὰ
τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ ναυτικῷ καὶ πεζῷ στρατο-
62 πέδῳ. Κίμων δὲ διὰ τῆς ἰδίας στρατηγίας καὶ ἀρε-
τῆς μεγάλα κατωρθωκώς, περιβόητον ἔσχε τὴν δό-
ξαν οὐ μόνον παρὰ τοῖς πολίταις, ἀλλὰ καὶ παρὰ
τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν. αἰχμαλώτους γὰρ εἰλήφει
τριήρεις τριακοσίας καὶ τετταράκοντα, ἄνδρας δὲ
ὑπὲρ τοὺς δισμυρίους, χρημάτων δὲ πλῆθος ἀξιό-
2 λογον. οἱ δὲ Πέρσαι τοιούτοις ἐλαττώμασι περι-
πεπτωκότες ἄλλας τριήρεις πλείους κατεσκεύασαν,
φοβούμενοι τὴν τῶν Ἀθηναίων αὔξησιν. ἀπὸ γὰρ

ων τῶν χρόνων ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων πολ-
ἐπίδοσιν ἐλάμβανε, χρημάτων τε πλήθει κατα-
ιασθεῖσα καὶ δόξης μεγάλης ἐν ἀνδρείᾳ καὶ στρα-
ᾳ τυχοῦσα. ὁ δὲ δῆμος τῶν Ἀθηναίων δεκάτην 3
όμενος ἐκ τῶν λαφύρων ἀνέθηκε τῷ θεῷ, καὶ
ἐπιγραφὴν ἐπὶ τὸ κατασκευασθὲν ἀνάθημα ἐπέ-
ψε τήνδε,

; οὗ γ' Εὐρώπην Ἀσίας δίχα πόντος ἔνειμε
καὶ πόλιας θνητῶν θοῦρος Ἄρης ἐπέχει,
ὐδέν πω τοιοῦτον ἐπιχθονίων γένετ' ἀνδρῶν
ἔργον ἐν ἠπείρῳ καὶ κατὰ πόντον ἅμα.
:δε γὰρ ἐν Κύπρῳ Μήδους πολλοὺς ὀλέσαντες
Φοινίκων ἑκατὸν ναῦς ἕλον ἐν πελάγει
νδρῶν πληθούσας, μέγα δ' ἔστενεν Ἀσὶς ὑπ' αὐτῶν
πληγεῖσ' ἀμφοτέραις χερσὶ κράτει πολέμου.

Ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυ- 63
ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Φαίωνος ἐν Ῥώμῃ
ὕπατον ἀρχὴν διεδέξαντο Λεύκιος Φούριος Με-
λανὸς καὶ Μάρκος Μάνλιος Οὐάσων. ἐπὶ δὲ
των μεγάλη τις καὶ παράδοξος ἐγένετο συμφορὰ
Λακεδαιμονίοις· ἐν γὰρ τῇ Σπάρτῃ γενομέ-
σεισμῶν μεγάλων συνέβη πεσεῖν τὰς οἰκίας
θεμελίων καὶ τῶν Λακεδαιμονίων πλείους τῶν
υρίων φθαρῆναι. ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον συν- 2
ς τῆς πόλεως καταφερομένης καὶ τῶν οἰκιῶν
τουσῶν πολλὰ σώματα τοῖς πτώμασι τῶν τοί-
ἀπολαμβανόμενα διεφθάρη, οὐκ ὀλίγον δὲ τῶν
ὰ τὰς οἰκίας χρημάτων ὁ σεισμὸς ἐλυμήνατο.
τοῦτο μὲν τὸ κακὸν ὥσπερ δαιμονίου τινὸς νε- 3
ήσαντος αὐτοῖς ἔπαθον, ἄλλους δὲ κινδύνους
ἀνθρώπων αὐτοῖς συνέβη γενέσθαι δι' αἰτίας

4 τοιαύτας. Εἵλωτες καὶ Μεσσήνιοι πρὸς Λακεδαι-
μονίους ἀλλοτρίως ἔχοντες τὸ μὲν πρῶτον ἡσυχίαν
εἶχον, φοβούμενοι τὴν τῆς Σπάρτης ὑπεροχήν τε
καὶ δύναμιν· ἐπεὶ δὲ διὰ τὸν σεισμὸν ἑώρων τοὺς
πλείους αὐτῶν ἀπολωλότας, κατεφρόνησαν τῶν ἀπο-
λελειμμένων, ὀλίγων ὄντων. διόπερ πρὸς ἀλλήλους
συνθέμενοι κοινῇ τὸν πόλεμον ἐξήνεγκαν τὸν πρὸς
5 τοὺς Λακεδαιμονίους. ὁ δὲ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμο-
νίων Ἀρχίδαμος διὰ τῆς ἰδίας προνοίας καὶ κατὰ τὸν
σεισμὸν ἔσωζε τοὺς πολίτας καὶ κατὰ τὸν πόλεμον
6 γενναίως τοῖς ἐπιτιθεμένοις ἀντετάξατο. τῆς μὲν
γὰρ πόλεως συνεχομένης ὑπὸ τῆς τοῦ σεισμοῦ δει-
νότητος, πρῶτος Σπαρτιατῶν ἐκ τῆς πόλεως ἁρπά-
σας τὴν πανοπλίαν ἐπὶ τὴν χώραν ἐξεπήδησε, καὶ
τοῖς ἄλλοις πολίταις τὸ αὐτὸ πράττειν παρήγγειλεν.
7 ὑπακουσάντων δὲ τῶν Σπαρτιατῶν, τοῦτον τὸν
τρόπον οἱ περιλειφθέντες ἐσώθησαν, οὓς συντάξας
ὁ βασιλεὺς Ἀρχίδαμος παρεσκευάζετο πολεμεῖν τοῖς
64 ἀφεστηκόσιν. οἱ δὲ Μεσσήνιοι μετὰ τῶν Εἱλώτων
συνταχθέντες τὸ μὲν πρῶτον ὥρμησαν ἐπὶ τὴν Σπάρ-
την, ὑπολαμβάνοντες αὐτὴν αἱρήσειν διὰ τὴν ἐρη-
μίαν τῶν βοηθησόντων· ὡς δ' ἤκουσαν τοὺς ὑπο-
λελειμμένους μετὰ Ἀρχιδάμου τοῦ βασιλέως συν-
τεταγμένους ἑτοίμους εἶναι πρὸς τὸν ὑπὲρ τῆς πα-
τρίδος ἀγῶνα, ταύτης μὲν τῆς ἐπιβολῆς ἀπέστησαν,
καταλαβόμενοι δὲ τῆς Μεσσηνίας χωρίον ὀχυρόν,
ἐκ τούτου τὴν ὁρμὴν ποιούμενοι κατέτρεχον τὴν Λα-
2 κωνικήν. οἱ δὲ Σπαρτιᾶται καταφυγόντες ἐπὶ τὴν
παρὰ τῶν Ἀθηναίων βοήθειαν προσελάβοντο παρ'
αὐτῶν δύναμιν· οὐδὲν δ' ἧττον καὶ παρὰ τῶν ἄλ-
λων συμμάχων ἀθροίσαντες δυνάμεις ἀξιόμαχοι τοῖς
πολεμίοις ἐγενήθησαν. καὶ τὸ μὲν πρῶτον πολὺ

ροεῖχον τῶν πολεμίων, ὕστερον δὲ ὑποψίας γενο-
ένης ὡς τῶν Ἀθηναίων μελλόντων ἀποκλίνειν
ρὸς τοὺς Μεσσηνίους, ἀπέλυσαν αὐτῶν τὴν συμ-
αχίαν, φήσαντες ἱκανοὺς ἔχειν πρὸς τὸν ἐφεστῶτα
ίνδυνον τοὺς ἄλλους συμμάχους. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι 3
όξαντες ἑαυτοὺς ἠτιμάσθαι, τότε μὲν ἀπηλλάγη-
αν· μετὰ δὲ ταῦτα ἀλλοτρίως ἔχοντες τὰ πρὸς τοὺς
ακεδαιμονίους ἀεὶ μᾶλλον τὴν ἔχθραν ἐπύρσευον.
ιὸ καὶ ταύτην μὲν ἀρχὴν ἔλαβον τῆς ἀλλοτριότη-
ος, ὕστερον δὲ αἱ πόλεις διηνέχθησαν, καὶ μεγά-
ους ἐπανελόμεναι πολέμους ἔπλησαν ἅπασαν τὴν
λλάδα μεγάλων ἀτυχημάτων. ἀλλὰ γὰρ περὶ τού- 4
ων τὰ κατὰ μέρος ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις ἀνα-
ράψομεν. τότε δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι στρατεύσαν-
ες ἐπὶ τὴν Ἰθώμην μετὰ τῶν συμμάχων ἐπολιόρ-
ουν αὐτήν. οἱ δ' Εἵλωτες πανδημεὶ τῶν Λακε-
αιμονίων ἀφεστῶτες συνεμάχουν τοῖς Μεσσηνίοις,
αὶ ποτὲ μὲν ἐνίκων, ποτὲ δὲ ἡττῶντο. ἐπὶ δὲ ἔτη
έκα τοῦ πολέμου μὴ δυναμένου διακριθῆναι, διε-
έλουν τοῦτον τὸν χρόνον ἀλλήλους κακοποιοῦντες.

Μετὰ δὲ ταῦτα Ἀθήνησι μὲν ἦν ἄρχων Θεαγε- 65
είδης, ἐν Ῥώμῃ δ' ὕπατοι καθειστήκεσαν Λεύκιος
ἱμίλιος Μάμερκος καὶ Λεύκιος Ἰούλιος Ἴουλος,
λυμπιὰς δ' ἤχθη ἑβδομηκοστὴ καὶ ὀγδόη, καθ' ἣν
ίκα στάδιον Παρμενίδης Ποσειδωνιάτης. ἐπὶ δὲ
ούτων Ἀργείοις καὶ Μυκηναίοις ἐνέστη πόλεμος διὰ
οιαύτας αἰτίας. Μυκηναῖοι διὰ τὸ παλαιὸν ἀξίωμα 2
ῆς ἰδίας πατρίδος οὐχ ὑπήκουον τοῖς Ἀργείοις,
σπερ αἱ λοιπαὶ πόλεις αἱ κατὰ τὴν Ἀργείαν, ἀλλὰ
ατ' ἰδίαν ταττόμενοι τοῖς Ἀργείοις οὐ προσεῖχον·
μφισβήτουν δὲ καὶ περὶ τῶν ἱερῶν τῆς Ἥρας, καὶ
ὸν ἀγῶνα τὸν Νεμεαῖον ἠξίουν ἑαυτοὺς διοικεῖν·

πρὸς δὲ τούτοις τῶν Ἀργείων ψηφισαμένων μὴ συμμαχεῖν εἰς Θερμοπύλας τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἐὰν μὴ μέρος τῆς ἡγεμονίας αὐτοῖς παραδῶσι, μόνοι τῶν τὴν Ἀργείαν κατοικούντων συνεμάχησαν οἱ
3 Μυκηναῖοι τοῖς Λακεδαιμονίοις. τὸ δὲ σύνολον ὑπώπτευον αὐτοὺς μήποτε ἰσχύσαντες ἐπὶ πλέον τῆς ἡγεμονίας ἀμφισβητήσωσι τοῖς Ἀργείοις διὰ τὸ παλαιὸν φρόνημα τῆς πόλεως. διὰ δὴ ταύτας τὰς αἰτίας ἀλλοτρίως διακείμενοι, πάλαι μὲν ἔσπευδον ἆραι τὴν πόλιν, τότε δὲ καιρὸν εὔθετον ἔχειν ἐνόμιζον, ὁρῶντες τοὺς Λακεδαιμονίους τεταπεινωμένους καὶ μὴ δυναμένους τοῖς Μυκηναίοις βοηθεῖν. ἀθροίσαντες οὖν ἀξιόλογον δύναμιν ἔκ τε Ἄργους καὶ ἐκ τῶν συμμαχίδων πόλεων ἐστράτευσαν ἐπ' αὐτούς, νικήσαντες δὲ μάχῃ τοὺς Μυκηναίους καὶ συγκλείσαντες ἐντὸς τειχῶν ἐπολιόρκουν τὴν πό-
4 λιν. οἱ δὲ Μυκηναῖοι χρόνον μέν τινα τοὺς πολιορκοῦντας εὐτόνως ἠμύνοντο, μετὰ δὲ ταῦτα λειπόμενοι τῷ πόνῳ, καὶ τῶν Λακεδαιμονίων μὴ δυναμένων βοηθῆσαι διὰ τοὺς ἰδίους πολέμους καὶ τὴν ἐκ τῶν σεισμῶν γενομένην αὐτοῖς συμφοράν, ἄλλων δ' οὐκ ὄντων συμμάχων, ἐρημίᾳ τῶν ἐπι-
5 κουρούντων κατὰ κράτος ἥλωσαν. οἱ δὲ Ἀργεῖοι τοὺς Μυκηναίους ἀνδραποδισάμενοι καὶ δεκάτην ἐξ αὐτῶν τῷ θεῷ καθιερώσαντες, τὰς Μυκήνας κατέσκαψαν. αὕτη μὲν οὖν ἡ πόλις, εὐδαίμων ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις γενομένη καὶ μεγάλους ἄνδρας ἔχουσα καὶ πράξεις ἀξιολόγους ἐπιτελεσαμένη, τοιαύτην ἔσχε τὴν καταστροφήν, καὶ διέμεινεν ἀοίκητος μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν.

66 Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Λυσιστράτου Ῥωμαῖοι

κέστησαν ὑπάτους Λεύκιον Πινάριον Μαμερτῖνον
ὶ Πούπλιον Φούριον Φίφρωνα. ἐπὶ δὲ τούτων
ων ὁ τῶν Συρακοσίων βασιλεὺς τοὺς Ἀναξίλα
ἴδας τοῦ γενομένου τυράννου Ζάγκλης εἰς Συ-
κούσας μεταπεμψάμενος μεγάλαις δωρεαῖς ἀνε-
ίνησκε τῆς Γέλωνος γενομένης πρὸς τὸν πατέρα
τῶν εὐεργεσίας, καὶ συνεβούλευεν αὐτοῖς ἤδη τὴν
κίαν ἠνδρωμένοις ἀπαιτῆσαι λόγον παρὰ Μικύ-
υ τοῦ ἐπιτροπεύοντος, καὶ τὴν δυναστείαν αὐ-
ῦς παραλαβεῖν. τούτων δ' ἐπανελθόντων εἰς τὸ 2
γιον, καὶ τὸν ἐπίτροπον λόγον ἀπαιτούντων τῶν
ικημένων, ὁ Μίκυθος, ἀνὴρ ὢν ἀγαθός, συνή-
γε τοὺς πατρικοὺς φίλους τῶν παίδων καὶ τὸν
νον οὕτω καθαρῶς ἀπέδωκεν ὥστε ἅπαντας τοὺς
ρόντας θαυμάζειν τήν τε δικαιοσύνην καὶ τὴν
ίτιν, τοὺς δὲ παῖδας μεταμεληθέντας ἐπὶ τοῖς
αχθεῖσιν ἀξιοῦν τὸν Μίκυθον πάλιν τὴν ἀρχὴν
ραλαβεῖν, καὶ πατρὸς ἐξουσίαν ἔχοντα καὶ τάξιν
ικεῖν τὰ κατὰ τὴν δυναστείαν. οὐ μὴν ὁ Μί- 3
θός γε συνεχώρησεν, ἀλλὰ πάντα παραδοὺς ἀκρι-
ς καὶ τὴν ἰδίαν οὐσίαν ἐνθέμενος εἰς πλοῖον
πλευσεν ἐκ τοῦ Ῥηγίου, προπεμπόμενος ὑπὸ τῆς
ν ὄχλων εὐνοίας. οὗτος μὲν οὖν εἰς την Ἑλ-
δα κατάρας ἐν Τεγέαις τῆς Ἀρκαδίας κατεβίω-
ν ἐπαινούμενος. Ἱέρων δὲ ὁ τῶν Συρακοσίων 4
σιλεὺς ἐτελεύτησεν ἐν τῇ Κατάνῃ, καὶ τιμῶν ἡρωι-
ν ἔτυχεν, ὡς ἂν κτίστης γεγονὼς τῆς πόλεως.
τος μὲν οὖν ἄρξας ἔτη ἕνδεκα κατέλιπε τὴν βα-
ιείαν Θρασυβούλῳ τῷ ἀδελφῷ, ὃς ἦρξε Συρακο-
ιν ἐνιαυτὸν ἕνα.

Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Λυσανίου Ῥωμαῖοι 67
ιέστησαν ὑπάτους Ἄππιον Κλαύδιον καὶ Τίτον

Κοΐντιον Καπιτώλιον. ἐπὶ δὲ τούτων Θρασύβουλος
ὁ τῶν Συρακοσίων βασιλεὺς ἐξέπεσεν ἐκ τῆς ἀρχῆς·
περὶ οὗ τὰ κατὰ μέρος ἀναγράφοντας ἡμᾶς ἀναγ-
καῖόν ἐστι βραχὺ τοῖς χρόνοις ἀναδραμόντας ἀπ'
2 ἀρχῆς ἅπαντα καθαρῶς ἐκθεῖναι. Γέλων ὁ Δεινο-
μένους ἀρετῇ καὶ στρατηγίᾳ πολὺ τοὺς ἄλλους δι-
ενέγκας καὶ Καρχηδονίους καταστρατηγήσας ἐνίκησε
παρατάξει μεγάλῃ τοὺς βαρβάρους, καθότι προεί-
ρηται· χρησάμενος δὲ ἐπιεικῶς τοῖς καταπολεμη-
θεῖσι καὶ καθόλου τοῖς πλησιοχώροις πᾶσι προσ-
ενεχθεὶς φιλανθρώπως, μεγάλης ἔτυχεν ἀποδοχῆς
3 παρὰ τοῖς Σικελιώταις. οὗτος μὲν οὖν ὑπὸ πάντων
ἀγαπώμενος διὰ τὴν πρᾳότητα, διετέλεσε τὸν βίον
εἰρηνικῶς μέχρι τῆς τελευτῆς. τὴν δὲ βασιλείαν
διαδεξάμενος Ἱέρων ὁ πρεσβύτατος τῶν ἀδελφῶν
4 οὐχ ὁμοίως ἦρχε τῶν ὑποτεταγμένων· ἦν γὰρ καὶ
φιλάργυρος καὶ βίαιος καὶ καθόλου τῆς ἁπλότητος
καὶ καλοκἀγαθίας τἀδελφοῦ ἀλλοτριώτατος. διὸ
καὶ πλείονές τινες ἀφίστασθαι βουλόμενοι παρακα-
τέσχον τὰς ἰδίας ὁρμὰς διὰ τὴν Γέλωνος δόξαν καὶ
5 τὴν εἰς τοὺς ἅπαντας Σικελιώτας εὔνοιαν. μετὰ δὲ
τὴν Ἱέρωνος τελευτὴν παραλαβὼν τὴν ἀρχὴν Θρα-
σύβουλος ὁ ἀδελφὸς ὑπερέβαλε τῇ κακίᾳ τὸν πρὸ
αὐτοῦ βασιλεύσαντα. βίαιος γὰρ ὢν καὶ φονικὸς
πολλοὺς μὲν τῶν πολιτῶν ἀνῄρει παρὰ τὸ δίκαιον,
οὐκ ὀλίγους δὲ φυγαδεύων ἐπὶ ψευδέσι διαβολαῖς
τὰς οὐσίας εἰς τὸ βασιλικὸν ἀνελάμβανε· καθόλου
δὲ μισῶν καὶ μισούμενος ὑπὸ τῶν ἀδικουμένων μι-
σθοφόρων πλῆθος ἐξενολόγησεν, ἀντίταγμα κατα-
6 σκευάζων ταῖς πολιτικαῖς δυνάμεσιν. ἀεὶ δὲ μᾶλ-
λον τοῖς πολίταις ἀπεχθόμενος, καὶ πολλοὺς μὲν
ὑβρίζων, τοὺς δὲ ἀναιρῶν, ἠνάγκασε τοὺς ἀδικου-

ς ἀποστῆναι. διόπερ οἱ Συρακόσιοι προστη-
οι τοὺς ἡγησομένους ὥρμησαν ἐπὶ τὴν κατά-
τῆς τυραννίδος πανδημεί, καὶ συνταχθέντες
τῶν ἡγεμόνων ἀντείχοντο τῆς ἐλευθερίας.
ύβουλος δὲ ὁρῶν τὴν πόλιν ὅλην ἐπ' αὐτὸν 7
ευομένην, τὸ μὲν πρῶτον ἐπεχείρει λόγῳ κατα-
ν τὴν στάσιν· ὡς δ' ἑώρα τὴν ὁρμὴν τῶν Συ-
ίων ἀκατάπαυστον οὖσαν, συνήγαγεν ἔκ τε
ατάνης τοὺς κατοικισθέντας ὑφ' Ἱέρωνος καὶ
ἄλλους συμμάχους, ἔτι δὲ καὶ μισθοφόρων
ς, ὥστε τοὺς ἅπαντας γενέσθαι σχεδὸν περὶ
υρίους πεντακισχιλίους. οὗτος μὲν οὖν τῆς 8
ς κατειληφὼς τὴν ὀνομαζομένην Ἀχραδινὴν
ῆσον ὀχυρὰν οὖσαν, καὶ ἐκ τούτων ὁρμώ-
, διεπολέμει πρὸς τοὺς ἀφεστῶτας. οἱ δὲ 68
κόσιοι τὸ μὲν πρῶτον μέρος τῆς πόλεως
άβοντο τὴν ὀνομαζομένην Τύκην, ἐκ ταύ-
ὲ ὁρμώμενοι πρεσβευτὰς ἀπέστειλαν εἰς Γέλαν
κράγαντα καὶ Σελινοῦντα, πρὸς δὲ τούτοις εἰς
ν καὶ πρὸς τὰς τῶν Σικελῶν πόλεις τὰς ἐν
σογείῳ κειμένας, ἀξιοῦντες κατὰ τάχος συνελ-
καὶ συνελευθερῶσαι τὰς Συρακούσας. πάν- 2
ὲ προθύμως ὑπακουόντων, καὶ συντόμως ἀπο-
ἱντων τῶν μὲν πεζοὺς καὶ ἱππεῖς στρατιώτας,
ὲ ναῦς μακρὰς κεκοσμημένας εἰς ναυμαχίαν,
συνήχθη δύναμις ἀξιόχρεως τοῖς Συρακοσίοις.
ὶ τὰς ναῦς καταστήσαντες οἱ Συρακόσιοι καὶ
εζὴν δύναμιν ἐκτάξαντες, ἑτοίμους ἑαυτοὺς
ξαν καὶ πεζῇ καὶ κατὰ θάλατταν [βουλομένους]
νίζεσθαι. ὁ δὲ Θρασύβουλος ἐγκαταλειπόμε- 3
πὸ τῶν συμμάχων καὶ τὰς ἐλπίδας ἐν αὐτοῖς
τοῖς μισθοφόροις, τῆς μὲν Ἀχραδινῆς καὶ τῆς

Νήσου κύριος ἦν, τὸ δὲ λοιπὸν μέρος τῆς πόλ κατεῖχον οἱ Συρακόσιοι. μετὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν Θ σύβουλος ταῖς ναυσὶν ἐπιπλεύσας ἐπὶ τοὺς π μίους, καὶ λειφθεὶς τῇ ναυμαχίᾳ, συχνὰς μὲν τ ρεις ἀπέβαλε, ταῖς δ' ἄλλαις κατέφυγεν εἰς τὴν
4 σον. ὁμοίως δὲ καὶ τὴν πεζὴν δύναμιν προαγ ἐκ τῆς Ἀχραδινῆς καὶ παραταξάμενος ἐν τοῖς π στείοις ἡττήθη, καὶ πολλοὺς ἀποβαλὼν ἠναγκ πάλιν εἰς τὴν Ἀχραδινὴν ἀποχωρῆσαι. τέλος ἀπογνοὺς τὴν τυραννίδα διεπρεσβεύσατο πρὸς Συρακοσίους, καὶ συνθέμενος τὰ πρὸς αὐτοὺς
5 σπονδος ἀπῆλθεν εἰς Λοκρούς. οἱ δὲ Συρακ τοῦτον τὸν τρόπον ἐλευθερώσαντες τὴν πα τοῖς μὲν μισθοφόροις συνεχώρησαν ἀπελθεῖν ἐκ Συρακουσῶν, τὰς δὲ ἄλλας πόλεις τὰς τυραν μένας ἢ φρουρὰς ἐχούσας ἐλευθερώσαντες ἀπο
6 τέστησαν ταῖς πόλεσι τὰς δημοκρατίας. ἀπὸ τούτων τῶν χρόνων εἰρήνην ἔχουσα πολλὴν ἐπί σιν ἔλαβε πρὸς εὐδαιμονίαν, καὶ διεφύλαξε τὴν μοκρατίαν ἔτη σχεδὸν ἑξήκοντα μέχρι τῆς Διο
7 σίου τυραννίδος. Θρασύβουλος δὲ καλῶς θεμελ θεῖσαν βασιλείαν παραλαβών, διὰ τὴν ἰδίαν κα αἰσχρῶς ἀπέβαλε τὴν ἀρχήν, καὶ φυγὼν εἰς κροὺς ἐνταῦθα τὸν λοιπὸν χρόνον ἰδιωτεύων κα βίωσεν. ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις ἐν τῇ Ῥ τότε πρώτως κατεστάθησαν δήμαρχοι τέτταρες, Γ Σικίνιος καὶ Λεύκιος Νεμετώριος, πρὸς δὲ τού Μάρκος Δουίλλιος καὶ Σπόριος Ἀκίλιος.

69 Τοῦ δ' ἐνιαυσίου χρόνου διεληλυθότος Ἀθ νησι μὲν ἦρχε Λυσίθεος, ἐν Ῥώμῃ δ' ὕπατοι κα στάθησαν Λεύκιος Οὐαλέριος Ποπλικόλας καὶ Τ τος Αἰμίλιος Μάμερκος. ἐπὶ δὲ τούτων κατὰ τ

Ἀσίαν Ἀρτάβανος, τὸ μὲν γένος Ὑρκάνιος, δυνά-
μενος δὲ πλεῖστον παρὰ τῷ βασιλεῖ Ξέρξῃ καὶ τῶν
δορυφόρων ἀφηγούμενος, ἔκρινεν ἀνελεῖν τὸν Ξέρ-
ξην καὶ τὴν βασιλείαν εἰς ἑαυτὸν μεταστῆσαι. ἀνα-
κοινωσάμενος δὲ τὴν ἐπιβουλὴν πρὸς Μιθριδάτην
τὸν εὐνοῦχον, ὃς ἦν κατακοιμιστὴς τοῦ βασιλέως
καὶ τὴν κυριωτάτην ἔχων πίστιν, ἅμα δὲ καὶ συγ-
γενὴς ὢν Ἀρταβάνου καὶ φίλος ὑπήκουσε πρὸς τὴν
ἐπιβουλήν. ὑπὸ τούτου δὲ νυκτὸς εἰσαχθεὶς ὁ Ἀρ- 2
τάβανος εἰς τὸν κοιτῶνα, καὶ τὸν Ξέρξην ἀνελών,
ὥρμησεν ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως. ησαν δὲ
οὗτοι τρεῖς τὸν ἀριθμόν, Δαρεῖος μὲν ὁ πρεσβύ-
τατος καὶ Ἀρταξέρξης, ἐν τοῖς βασιλείοις διατρίβον-
τες, ὁ δὲ τρίτος Ὑστάσπης ἀπόδημος ὢν κατ' ἐκεῖ-
νον τὸν καιρόν· εἶχε γὰρ τὴν ἐν Βάκτροις σατρα-
πείαν. ὁ δ' οὖν Ἀρτάβανος παραγενόμενος ἔτι 3
νυκτὸς οὔσης πρὸς τὸν Ἀρταξέρξην ἔφησε Δαρεῖον
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ φονέα γενέσθαι τοῦ πατρὸς καὶ
τὴν βασιλείαν εἰς ἑαυτὸν περισπᾶν. συνεβούλευεν 4
οὖν αὐτῷ πρὸ τοῦ κατασχεῖν ἐκεῖνον τὴν ἀρχὴν
σκοπεῖν ὅπως μὴ δουλεύσῃ διὰ ῥᾳθυμίαν, ἀλλὰ
βασιλεύσῃ τὸν φονέα τοῦ πατρὸς τιμωρησάμενος·
ἐπηγγείλατο δ' αὐτῷ συνεργοὺς παρέξεσθαι τοὺς
δορυφόρους τοῦ βασιλέως. πεισθέντος δὲ τοῦ Ἀρ- 5
ταξέρξου καὶ παραχρῆμα μετὰ τῶν δορυφόρων ἀνε-
λόντος τὸν ἀδελφὸν Δαρεῖον, ὁρῶν αὐτῷ τὴν ἐπι-
βουλὴν εὐροοῦσαν, καὶ παραλαβὼν τοὺς ἰδίους υἱοὺς
καὶ φήσας καιρὸν ἔχειν τὴν βασιλείαν κατακτήσα-
σθαι, παίει τῷ ξίφει τὸν Ἀρταξέρξην. ὁ δὲ τρω- 6
θεὶς καὶ οὐδὲν παθὼν ὑπὸ τῆς πληγῆς ἠμύνατο
τὸν Ἀρτάβανον καὶ κατενέγκας αὐτοῦ πληγὴν καί-
ριον ἀπέκτεινε. παραδόξως δὲ σωθεὶς ὁ Ἀρταξέρ-

ξης καὶ τὸν φονέα τοῦ πατρὸς τετιμωρημένος παρ-
έλαβε τὴν τῶν Περσῶν βασιλείαν. Ξέρξης μὲν οὖν
τὸν εἰρημένον τρόπον ἐτελεύτησε, βασιλεύσας τῶν
Περσῶν ἔτη πλείω τῶν εἴκοσι, τὴν δὲ ἀρχὴν δια-
δεξάμενος ὁ Ἀρταξέρξης ἐβασίλευσεν ἔτη τετταρά-
κοντα.
70 Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Ἀρχεδημίδου Ῥωμαῖοι
μὲν κατέστησαν ὑπάτους Αὖλον Οὐεργίνιον καὶ Τί-
τον Μινούκιον, ὀλυμπιὰς δ' ἤχθη ἑβδομηκοστὴ καὶ
ἐνάτη, καθ' ἣν ἐνίκα στάδιον Ξενοφῶν Κορίνθιος.
ἐπὶ δὲ τούτων ἀποστάντες Θάσιοι ἀπὸ Ἀθηναίων,
μετάλλων ἀμφισβητοῦντες, ἐκπολιορκηθέντες ὑπὸ
τῶν Ἀθηναίων ἠναγκάσθησαν πάλιν ὑπ' ἐκείνοις
2 τάττεσθαι. ὁμοίως δὲ καὶ Αἰγινήτας ἀποστάντας
Ἀθηναῖοι χειρωσάμενοι τὴν Αἴγιναν πολιορκεῖν
ἐπεχείρησαν· αὕτη γὰρ ἡ πόλις τοῖς κατὰ θάλατ-
ταν ἀγῶσι πολλάκις εὐημεροῦσα φρονήματός τε
πλήρης ἦν καὶ χρημάτων καὶ τριήρων εὐπορεῖτο,
καὶ τὸ σύνολον ἀλλοτρίως ἀεὶ διέκειτο πρὸς Ἀθη-
3 ναίους. διόπερ στρατεύσαντες ἐπ' αὐτὴν τὴν χώ-
ραν ἐδῄωσαν, καὶ τὴν Αἴγιναν πολιορκοῦντες ἔσπευ-
δον ἑλεῖν κατὰ κράτος. καθόλου γὰρ ἐπὶ πολὺ τῇ
δυνάμει προκόπτοντες οὐκέτι τοῖς συμμάχοις ὥσπερ
πρότερον ἐπιεικῶς ἐχρῶντο, ἀλλὰ βιαίως καὶ ὑπερ-
4 ηφάνως ἦρχον. διόπερ οἱ πολλοὶ τῶν συμμάχων
τὴν βαρύτητα φέρειν ἀδυνατοῦντες ἀλλήλοις δι-
λέγοντο περὶ ἀποστάσεως, καί τινες τοῦ κοινοῦ συνε-
5 δρίου καταφρονήσαντες κατ' ἰδίαν ἐτάττοντο. ἅμα
δὲ τούτοις πραττομένοις Ἀθηναῖοι θαλαττοκρατοῦν-
τες εἰς Ἀμφίπολιν ἐξέπεμψαν οἰκήτορας μυρίους,
οὓς μὲν ἐκ τῶν πολιτῶν, οὓς δ' ἐκ τῶν συμμάχων
καταλέξαντες, καὶ τὴν χώραν κατακληρουχήσαντες

ρι μέν τινος ἐκράτουν τῶν Θρᾳκῶν, ὕστερον
αὐτῶν ἀναβάντων εἰς Θρᾴκην συνέβη πάντας
ς εἰσβαλόντας εἰς τὴν χώραν τῶν Θρᾳκῶν ὑπὸ
ν Ἠδωνῶν καλουμένων διαφθαρῆναι.

Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Τληπολέμου Ῥωμαῖοι 71
τέστησαν ὑπάτους Τίτον Κοΐντιον καὶ Κόιντον
ρουίλιον Στροῦκτον ἐπὶ δὲ τούτων Ἀρταξέρξης
βασιλεὺς τῶν Περσῶν ἄρτι τὴν βασιλείαν ἀνα-
ησάμενος, τὸ μὲν πρῶτον κολάσας τοὺς μετεσχη-
τας τῆς τοῦ πατρὸς ἀναιρέσεως διέταξε τὰ κατὰ
ν βασιλείαν συμφερόντως αὐτῷ. τῶν μὲν γὰρ 2
αρχόντων σατραπῶν τοὺς ἀλλοτρίως ἔχοντας πρὸς
τὸν ἀπέστησε, τῶν δὲ αὐτοῦ φίλων ἐπιλέξας τοὺς
θέτους παρέδωκε τὰς σατραπείας. ἐπεμελήθη δὲ
ὶ τῶν προσόδων καὶ τῆς δυνάμεων παρασκευῆς,
ὶ καθόλου τὴν βασιλείαν ὅλην ἐπιεικῶς διοικῶν
γάλης ἀποδοχῆς ἐτύγχανε παρὰ τοῖς Πέρσαις. οἱ 3
τὴν Αἴγυπτον κατοικοῦντες πυθόμενοι τὴν Ξέρ-
υ τελευτὴν καὶ τὴν ὅλην ἐπίθεσιν καὶ ταραχὴν
τῇ βασιλείᾳ τῶν Περσῶν, ἔκριναν ἀντέχεσθαι
ς ἐλευθερίας. εὐθὺς οὖν ἀθροίσαντες δύναμιν
έστησαν τῶν Περσῶν, καὶ τοὺς φορολογοῦντας
ν Αἴγυπτον τῶν Περσῶν ἐκβαλόντες κατέστησαν
σιλέα τὸν ὀνομαζόμενον Ἰναρώ. οὗτος δὲ τὸ μὲν 4
ῶτον ἐκ τῶν ἐγχωρίων κατέλεγε στρατιώτας, μετὰ
ταῦτα καὶ μισθοφόρους ἐκ τῶν ἀλλοεθνῶν ἀθροί-
ν κατεσκεύαζε δύναμιν ἀξιόχρεων. ἔπεμψε δὲ
πρὸς Ἀθηναίους πρέσβεις περὶ συμμαχίας, ὑπισ-
νύμενος αὐτοῖς, ἐὰν ἐλευθερώσωσι τοὺς Αἰγυπ-
υς, κοινὴν αὐτοῖς παρέξεσθαι τὴν βασιλείαν καὶ
λλαπλασίους τῆς εὐεργεσίας ἀποδώσειν χάριτας.
δὲ Ἀθηναῖοι κρίναντες συμφέρειν αὐτοῖς τοὺς 5

μὲν Πέρσας εἰς τὸ δυνατὸν ταπεινοῦν, τοὺς δὲ Α
γυπτίους ἰδίους ἑαυτοῖς παρασκευάσαι πρὸς τὰ π
ράλογα τῆς τύχης, ἐψηφίσαντο τριακοσίαις τριήρ
6 βοηθεῖν τοῖς Αἰγυπτίοις. οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι με
πολλῆς προθυμίας περὶ τὴν τοῦ στόλου παρασκευ
ἐγίνοντο. Ἀρταξέρξης δὲ πυθόμενος τὴν ἀπόστ
σιν τῶν Αἰγυπτίων καὶ τὰς εἰς τὸν πόλεμον παρ
σκευάς, ἔκρινε δεῖν τῷ μεγέθει τῶν δυνάμεων ὑπερ
ραι τοὺς Αἰγυπτίους. εὐθὺς οὖν ἐξ ἁπασῶν τ
σατραπειῶν κατέλεγε στρατιώτας καὶ ναῦς κα
σκεύαζε, καὶ τῆς ἄλλης ἁπάσης παρασκευῆς ἐπιμέλει
ἐποιεῖτο. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Α
γυπτον ἐν τούτοις ἦν.

72 Κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν ἄρτι καταλελυμένης τ
ἐν ταῖς Συρακούσαις τυραννίδος καὶ πασῶν τ
κατὰ τὴν νῆσον πόλεων ἠλευθερωμένων, πολλ
ἐπίδοσιν ἐλάμβανεν ἡ σύμπασα Σικελία πρὸς εὐδα
μονίαν· εἰρήνην γὰρ ἔχοντες οἱ Σικελιῶται καὶ χ
ραν ἀγαθὴν νεμόμενοι, διὰ τὸ πλῆθος τῶν καρπ
ταχὺ ταῖς οὐσίαις ἀνέτρεχον καὶ τὴν χώραν ἐπλ
ρωσαν οἰκετῶν καὶ κτηνῶν καὶ τῆς ἄλλης εὐδαιμ
νίας, μεγάλας μὲν λαμβάνοντες προσόδους, οὐ
2 δὲ εἰς τοὺς εἰωθότας πολέμους ἀναλίσκοντες. με
δὲ ταῦτα πάλιν εἰς πολέμους καὶ στάσεις ἐνέπεσ
διὰ τοιαύτας τινὰς αἰτίας. καταλύσαντες τὴν Θρ
συβούλου τυραννίδα συνήγαγον ἐκκλησίαν, κ
περὶ τῆς ἰδίας δημοκρατίας βουλευσάμενοι πάν
ὁμογνωμόνως ἐψηφίσαντο Διὸς μὲν ἐλευθερίου κ
λοττιαῖον ἀνδριάντα κατασκευάσαι, κατ' ἐνιαυ
δὲ θύειν ἐλευθέρια καὶ ἀγῶνας ἐπιφανεῖς ποι
κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐν ᾗ τὸν τύραννον κατ
λύσαντες ἠλευθέρωσαν τὴν πατρίδα· θύειν δ'

οῖς ἀγῶσι τοῖς θεοῖς ταύρους τετρακοσίους καὶ ɛεντήκοντα, καὶ τούτους δαπανᾶν εἰς τὴν τῶν πο-ιτῶν εὐωχίαν. τὰς δὲ ἀρχὰς ἁπάσας τοῖς ἀρχαίοις 3 τολίταις ἀπένεμον· τοὺς δὲ ξένους τοὺς ἐπὶ Γέλω-ος πολιτευθέντας οὐκ ἠξίουν μετέχειν ταύτης τῆς ιμῆς, εἴτε οὐκ ἀξίους κρίναντες, εἴτε καὶ ἀπιστοῦν-ες μήποτε συντεθραμμένοι τυραννίδι καὶ μονάρχῳ υνεστρατευμένοι νεωτερίζειν ἐπιχειρήσωσιν· ὅπερ αὶ συνέβη γενέσθαι. τοῦ γὰρ Γέλωνος πλείονας ῶν μυρίων πολιτογραφήσαντος ξένους μισθοφό-ους, ἐκ τούτων περιελείποντο πλείους τῶν ἑπτα-ισχιλίων κατὰ τοὺς ὑποκειμένους καιρούς. οὗτοι 73 ῆς ἐκ τῶν ἀρχαιρεσιῶν τιμῆς ἀπελαυνόμενοι χαλε-ῶς ἔφερον, καὶ συμφρονήσαντες ἀπέστησαν τῶν Συρακοσίων, καὶ τῆς πόλεως κατελάβοντο τήν τε Ἀχραδινὴν καὶ τὴν Νῆσον, ἀμφοτέρων τῶν τόπων ούτων ἐχόντων ἴδιον τεῖχος καλῶς κατεσκευασμέ-ον. οἱ δὲ Συρακόσιοι πάλιν ἐμπεσόντες εἰς τα- 2 αχὴν τὸ λοιπὸν τῆς πόλεως κατεῖχον, καὶ τὸ πρὸς ὰς Ἐπιπολὰς τετραμμένον αὐτῆς ἀπετείχισαν καὶ ολλὴν ἀσφάλειαν ἑαυτοῖς κατεσκεύασαν· εὐθὺς ὰρ τῆς ἐπὶ τὴν χώραν ἐξόδου τοὺς ἀφεστηκότας ὐχερῶς εἶργον καὶ ταχὺ τῶν ἐπιτηδείων ἐποίησαν πορεῖν. οἱ δὲ ξένοι τοῖς μὲν πλήθεσιν ἐλείποντο 3 ῶν Συρακοσίων, ταῖς δὲ ἐμπειρίαις ταῖς κατὰ πό-εμον πολὺ προεῖχον· διὸ καὶ γινομένων κατὰ τὴν όλιν ἐπιθέσεων καὶ κατὰ μέρος συμπλοκῶν, ταῖς ἐν μάχαις οἱ ξένοι ἐπροτέρουν, εἰργόμενοι δὲ τῆς ώρας ἐλείποντο ταῖς παρασκευαῖς καὶ τροφῆς ἐσπά-ιζον. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Σικελίαν ἐν τούτοις ἦν.

Ἐπ᾽ ἄρχοντος δ᾽ Ἀθήνησι Κόνωνος ἐν Ῥώμῃ 74 ὴν ὕπατον ἀρχὴν εἶχον Κόιντος Φάβιος Οὐιβου-

λανὸς καὶ Τιβέριος Αἰμίλιος Μάμερκος. ἐπὶ τούτων Ἀρταξέρξης μὲν ὁ βασιλεὺς τῶν Περ κατέστησε στρατηγὸν ἐπὶ τὸν πρὸς Αἰγυπτίους λεμον Ἀχαιμένην τὸν Δαρείου μὲν υἱόν, ἑαυ δὲ θεῖον· τούτῳ δὲ παραδοὺς στρατιωτῶν ἱππ τε καὶ πεζῶν ὑπὲρ τὰς τριάκοντα μυριάδας πρ
2 έταξε καταπολεμῆσαι τοὺς Αἰγυπτίους. οὗτος οὖν ἐπειδὴ κατήντησεν εἰς Αἴγυπτον, κατεστρα πέδευσε πλησίον τοῦ Νείλου, καὶ τὴν δύναμιν τῆς ὁδοιπορίας ἀναλαβὼν παρεσκευάζετο τὰ π τὴν μάχην· οἱ δὲ Αἰγύπτιοι συνηθροικότες ἐκ Λιβύης καὶ τῆς Αἰγύπτου τὴν δύναμιν, ἀνέμε
3 τὴν παρὰ τῶν Ἀθηναίων συμμαχίαν. καταπλ σάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων εἰς τὴν Αἴγυπτον μ διακοσίων νεῶν, καὶ μετὰ τῶν Αἰγυπτίων παρα ξαμένων πρὸς τοὺς Πέρσας, ἐγένετο μάχη καρτε καὶ μέχρι μέν τινος οἱ Πέρσαι τοῖς πλήθεσι π ἔχοντες ἐπλεονέκτουν, μετὰ δὲ ταῦτα τῶν Ἀθηνα βιασαμένων καὶ τοὺς καθ' ἑαυτοὺς τεταγμέν τρεψαμένων καὶ πολλοὺς ἀναιρούντων, τὸ λοιπ
4 πλῆθος τῶν βαρβάρων πρὸς φυγὴν ὥρμησε. π λοῦ δὲ κατὰ τὴν φυγὴν γενομένου φόνου, τὸ λευταῖον οἱ μὲν Πέρσαι τὸ πλέον μέρος τῆς δυ μεως ἀποβαλόντες κατέφυγον ἐπὶ τὸ καλούμε Λευκὸν τεῖχος, οἱ δ' Ἀθηναῖοι ταῖς ἰδίαις ἀνδ γαθίαις νίκημα περιπεποιημένοι συνεδίωξαν τ βαρβάρους εἰς τὸ προκείμενον χωρίον, καὶ οὐκ ἀ
5 σταντο τῆς πολιορκίας. Ἀρταξέρξης δὲ πυθόμε τὴν τῶν ἰδίων ἧτταν, τὸ μὲν πρῶτον ἀπέστειλέ νας τῶν φίλων μετὰ πολλῶν χρημάτων εἰς τὴν Λ κεδαίμονα, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἠξίου πό μον ἐξενεγκεῖν τοῖς Ἀθηναίοις, νομίζων οὕτω τ

ν Αἰγύπτῳ νικῶντας Ἀθηναίους ἀποπλεύσειν εἰς
ὰς Ἀθήνας βοηθήσοντας τῇ πατρίδι· τῶν δὲ Λα- 6
εδαιμονίων οὔτε χρήματα δεξαμένων οὔτε ἄλλως
ροσεχόντων τοῖς ὑπὸ Περσῶν ἀξιουμένοις, ἀπο-
νοὺς τὴν ἀπὸ τῶν Λακεδαιμονίων βοήθειαν ὁ Ἀρ-
αξέρξης ἄλλας δυνάμεις παρεσκευάζετο· ἐπιστήσας
ὲ αὐτοῖς ἡγεμόνας Ἀρτάβαζον καὶ Μεγάβυζον, ἄν-
ρας ἀρετῇ διαφέροντας, ἐξέπεμψε πολεμήσοντας
οῖς Αἰγυπτίοις.

Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Εὐθίππου Ῥωμαῖοι 75
ατέστησαν ὑπάτους Κόιντον Σερουίλιον καὶ Σπό-
ιον Ποστούμιον Ἀλβῖνον. ἐπὶ δὲ τούτων κατὰ
ὴν Ἀσίαν Ἀρτάβαζος καὶ Μεγάβυζος ἐκπεμφθέν-
ες ἐπὶ τὸν πρὸς Αἰγυπτίους πόλεμον ἀνέζευξαν ἐκ
ῆς Περσίδος, ἔχοντες στρατιώτας ἱππεῖς καὶ πε-
οὺς πλείους τῶν τριάκοντα μυριάδων. ὡς δ' ἦλ- 2
ον εἰς τὴν Κιλικίαν καὶ Φοινίκην, τὰς μὲν πε-
ὰς δυνάμεις ἀνελάμβανον ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, ναῦς
ὲ προσέταξαν κατασκευάζειν τοῖς τε Κυπρίοις καὶ
οίνιξι καὶ τοῖς τὴν Κιλικίαν οἰκοῦσι. καταρτι-
θεισῶν δὲ τριήρων τριακοσίων, ταύτας ἐκόσμησαν
πιβάταις τε τοῖς κρατίστοις καὶ ὅπλοις καὶ βέλεσι
αὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς πρὸς ναυμαχίαν χρησίμοις.
ὗτοι μὲν οὖν περὶ τὰς παρασκευὰς ἐγίνοντο καὶ 3
υμνασίας τῶν στρατιωτῶν ἐποιοῦντο καὶ συνείθι-
ον ἅπαντας ταῖς πολεμικαῖς ἐμπειρίαις, καὶ περὶ
αῦτα διέτριψαν σχεδόν τι τὸν ὑποκείμενον ἐνιαυ-
όν· οἱ δὲ κατὰ τὴν Αἴγυπτον Ἀθηναῖοι τοὺς περὶ 4
ὴν Μέμφιν καταφυγόντας εἰς τὸ Λευκὸν τεῖχος
πολιόρκουν· ἀμυνομένων δὲ τῶν Περσῶν εὐρώ-
τως οὐ δυνάμενοι τὸ χωρίον ἑλεῖν, ἔμειναν ἐπὶ
ῆς πολιορκίας τὸν ἐνιαυτόν.

76 Κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν Συρακόσιοι μὲν
μοῦντες τοῖς ἀφεστηκόσι ξένοις συνεχεῖς προσ
ἐποιοῦντο τῇ τε Ἀχραδινῇ καὶ τῇ Νήσῳ, καὶ
μαχίᾳ μὲν ἐνίκησαν τοὺς ἀποστάντας, πεζῇ δ
ἴσχυον ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς πόλεως διὰ τὴν ὀχυρ
τῶν τόπων. μετὰ δὲ ταῦτα παρατάξεως γενο
ἐπὶ τῆς χώρας, καὶ τῶν ἀγωνιζομένων παρ'
τέροις ἐκθύμως κινδυνευόντων, πεσεῖν συνέβ
ὀλίγους παρ' ἀμφοτέροις, νικῆσαι δὲ τοὺς Σ
2 κοσίους. μετὰ δὲ τὴν μάχην οἱ Συρακόσιοι
μὲν ἐπιλέκτους, ὄντας ἑξακοσίους, αἰτίους γε
νους τῆς νίκης, ἐστεφάνωσαν ἀριστεῖα δόντε
γυρίου μνᾶν ἑκάστῳ. ἅμα δὲ τούτοις πραττο
Δουκέτιος μὲν ὁ τῶν Σικελῶν ἡγεμών, χα
ἔχων τοῖς τὴν Κατάνην οἰκοῦσι διὰ τὴν ἀφαι
τῆς τῶν Σικελῶν χώρας, ἐστράτευσεν ἐπ' αὐ
3 ὁμοίως δὲ καὶ τῶν Συρακοσίων στρατευσάντω
τὴν Κατάνην, οὗτοι μὲν κοινῇ κατεκληρού
τὴν χώραν καὶ τοὺς κατοικισθέντας ὑφ' Ἱέρ
τοῦ δυνάστου ἐπολέμουν· ἀντιταχθέντων δὲ
ἐν τῇ Κατάνῃ καὶ λειφθέντων πλείοσι μάχαις
τοι μὲν ἐξέπεσον ἐκ τῆς Κατάνης, καὶ τὴν νῦ
σαν Αἴτνην ἐκτήσαντο, πρὸ τούτου καλου
Ἴνησσαν, οἱ δ' ἐξ ἀρχῆς ἐκ τῆς Κατάνης ὄντες
4 μίσαντο πολλῷ χρόνῳ τὴν πατρίδα. τούτω
πραχθέντων οἱ κατὰ τὴν Ἱέρωνος δυναστεία
πεπτωκότες ἐκ τῶν ἰδίων πόλεων ἔχοντες τοὺς
αγωνιζομένους κατῆλθον εἰς τὰς πατρίδας, καὶ
ἀδίκως τὰς ἀλλοτρίας πόλεις ἀφῃρημένους ἐξ
λον ἐκ τῶν πόλεων· τούτων δ' ἦσαν Γελῷοι
5 Ἀκραγαντῖνοι καὶ Ἱμεραῖοι. παραπλησίως δὲ
τοις καὶ Ῥηγῖνοι μετὰ Ζαγκλαίων τοὺς Ἀνα

αῖδας δυναστεύοντας ἐκβαλόντες ἠλευθέρωσαν τὰς
ατρίδας. μετὰ δὲ ταῦτα Καμάριναν μὲν Γελῷοι
ατοικίσαντες ἐξ ἀρχῆς κατεκληρούχησαν· αἱ δὲ πό-
εις σχεδὸν ἅπασαι πρὸς τὴν κατάλυσιν τῶν πολέ-
ων ὁρμήσασαι, καὶ κοινὸν δόγμα ποιησάμεναι,
ρὸς τοὺς κατοικοῦντας ξένους διελύθησαν, καὶ
οὺς φυγάδας καταδεξάμεναι τοῖς ἀρχαίοις πολί-
αις τὰς πόλεις ἀπέδοσαν, τοῖς δὲ ξένοις τοῖς διὰ
ὰς δυναστείας ἀλλοτρίας τὰς πόλεις ἔχουσι κατοι-
κεῖν ἅπαντας ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ. αἱ μὲν οὖν κατὰ 6
ὴν Σικελίαν ἐν ταῖς πόλεσι στάσεις καὶ ταραχαὶ
οῦτον τὸν τρόπον κατελύθησαν, αἱ δὲ πόλεις τὰς
πατρίους πολιτείας ἀπολαβοῦσαι σχεδὸν ἅπασαι τὰς
ἰδίας χώρας κατεκληρούχησαν τοῖς πολίταις πᾶσιν.

Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Φρασικλείδου ὀλυμ- 76
πιὰς μὲν ἤχθη ὀγδοηκοστή, καθ' ἣν ἐνίκα στάδιον
Τορύλλας Θετταλός, Ῥωμαῖοι δὲ ὑπάτους κατέστη-
σαν Κόιντον Φάβιον καὶ Τίτον Κοίντιον Καπιτω-
λῖνον. ἐπὶ δὲ τούτων κατὰ μὲν τὴν Ἀσίαν οἱ τῶν
Περσῶν στρατηγοὶ διαβάντες ἐπὶ τὴν Κιλικίαν ναῦς
μὲν κατεσκεύασαν τριακοσίας κεκοσμημένας καλῶς
πρὸς τὴν πολεμικὴν χρείαν, τὸ δὲ πεζὸν στρατό-
πεδον λαβόντες προῆγον πεζῇ διὰ Συρίας καὶ Φοι-
νίκης· συμπαραπλέοντος δὲ καὶ τοῦ στόλου τῇ πεζῇ
στρατιᾷ κατήντησαν εἰς Μέμφιν τῆς Αἰγύπτου.
καὶ τὸ μὲν πρῶτον τὴν πολιορκίαν τοῦ Λευκοῦ τεί- 2
χους ἔλυσαν, καταπληξάμενοι τοὺς Αἰγυπτίους καὶ
τοὺς Ἀθηναίους· μετὰ δὲ ταῦτα ἐμφρόνως βουλευ-
σάμενοι κατὰ στόμα μὲν παρατάττεσθαι διέκλινον,
στρατηγήμασι δὲ ἐφιλοτιμοῦντο καταλῦσαι τὸν πό-
λεμον. διόπερ καὶ τῶν Ἀττικῶν νεῶν ὁρμουσῶν
ἐν τῇ Προσωπίτιδι λεγομένῃ νήσῳ, τὸν περιρρέοντα

ποταμὸν διώρυξι διαλαβόντες ἤπειρον ἐποίη
3 νῆσον. τῶν δὲ νεῶν ἄφνω καθιζουσῶν ἐπ
τὴν γῆν, οἱ μὲν Αἰγύπτιοι καταπλαγέντες
λιπον τοὺς Ἀθηναίους καὶ πρὸς τοὺς Πέρσ
λύσαντο· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι συμμάχων ὄντες
καὶ τὰς ναῦς ὁρῶντες ἀχρήστους γεγενημένα
τας μὲν ἐνέπρησαν, ὅπως μὴ τοῖς πολεμίο
χείριοι γενηθῶσιν, αὐτοὶ δὲ οὐ καταπλαγέν
δεινότητα τῆς περιστάσεως παρεκάλουν ἀ
μηδὲν ἀνάξιον πρᾶξαι τῶν προκατειργασμένο
4 νων. διόπερ ταῖς ἀρεταῖς ὑπερβαλόμενοι
Θερμοπύλαις ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἀποθανόντα
μως εἶχον διαγωνίζεσθαι πρὸς τοὺς πολεμί
δὲ στρατηγοὶ τῶν Περσῶν Ἀρτάβαζος καὶ Μ
ζος, ὁρῶντες τὴν ὑπερβολὴν τῆς εὐτολμίας
λεμίων καὶ λογισάμενοι τὸ πολλὰς μυριάδ
βαλεῖν τῶν ἰδίων, σπονδὰς ἔθεντο πρὸς τοὺ
ναίους, καθ' ἃς ἔδει χωρὶς κινδύνου ἀνελθ
5 τοὺς ἐκ τῆς Αἰγύπτου. οἱ μὲν οὖν Ἀθην
τὴν ἰδίαν ἀρετὴν τυχόντες τῆς σωτηρίας ἀ
ἐκ τῆς Αἰγύπτου, καὶ διὰ τῆς Λιβύης εἰς Κ
ἀπελθόντες ἐσώθησαν παραδόξως εἰς τὴν π
6 ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις ἐν μὲν ταῖς Ἀ
Ἐφιάλτης ὁ Σοφωνίδου, δημαγωγὸς ὢν καὶ
θος παροξύνας κατὰ τῶν Ἀρεοπαγιτῶν, ἔπ
δῆμον ψηφίσματι μειῶσαι τὴν ἐξ Ἀρείου
βουλήν, καὶ τὰ πάτρια καὶ περιβόητα νόμιμ
λῦσαι. οὐ μὴν ἀθρόως γε διέφυγε τηλικούτ
μήμασιν ἐπιβαλόμενος, ἀλλὰ τῆς νυκτὸς ἀν
ἄδηλον ἔσχε τὴν τοῦ βίου τελευτήν.
78 Τοῦ δ' ἐνιαυσίου χρόνου διεληλυθότος Ἀ
μὲν ἦν ἄρχων Φιλοκλῆς, ἐν Ῥώμῃ δὲ τὴν

ν διεδέξαντο Αὖλος Ποστούμιος Ῥηγοῦλος καὶ
ριος Φούριος Μεδιολανός. ἐπὶ δὲ τούτων Κο-
ίοις καὶ Ἐπιδαυρίοις ἐνστάντος πολέμου πρὸς
ναίους, ἐστράτευσαν ἐπ' αὐτοὺς Ἀθηναῖοι. γε- 2
ένης δὲ μάχης ἰσχυρᾶς, ἐνίκησαν Ἀθηναῖοι με-
ο στόλῳ καταπλεύσαντες πρὸς τοὺς ὀνομαζομέ-
; Ἁλιεῖς, καὶ ἀνέβησαν εἰς τὴν Πελοπόννησον,
τῶν πολεμίων ἀνεῖλον οὐκ ὀλίγους. συστρα-
των δὲ τῶν Πελοποννησίων καὶ δύναμιν ἀξιό-
ν ἀθροισάντων, συνέστη μάχη πρὸς τοὺς Ἀθη-
υς περὶ τὴν ὀνομαζομένην Κεκρυφάλειαν, καθ'
τάλιν ἐνίκησαν Ἀθηναῖοι. τοιούτων δὲ εὐημε- 3
ἀτων αὐτοῖς γενομένων, τοὺς Αἰγινήτας ὁρῶν-
πεφρονηματισμένους μὲν ταῖς προγεγενημέναις
ξεσιν, ἀλλοτρίως δὲ ἔχοντας πρὸς αὐτούς, ἔγνω-
καταπολεμῆσαι. διὸ καὶ στόλον ἐπ' αὐτοὺς 4
λογον ἀποστειλάντων τῶν Ἀθηναίων, οἱ τὴν
ναν κατοικοῦντες, μεγάλην ἐμπειρίαν ἔχοντες
δόξαν τῶν κατὰ θάλατταν ἀγώνων, οὐ κατε-
γησαν τὴν ὑπεροχὴν τῶν Ἀθηναίων, ἔχοντες δὲ
ρεις ἱκανὰς καὶ προσκατασκευάσαντες ἑτέρας,
μάχησαν, καὶ λειφθέντες ἀπέβαλον τριήρεις ἑβ-
ήκοντα· συντριβέντες δὲ τοῖς φρονήμασι διὰ τὸ
θος τῆς συμφορᾶς, ἠναγκάσθησαν εἰς τὴν τῶν
ναίων συντέλειαν καταταχθῆναι. ταῦτα μὲν 5
Λεωκράτης ὁ στρατηγὸς κατεπράξατο τοῖς Ἀθη-
ις, τοὺς πάντας διαπολεμήσας μῆνας ἐννέα πρὸς
Αἰγινήτας. ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις κατὰ
Σικελίαν Δουκέτιος ὁ τῶν Σικελῶν βασιλεύς,
μασμένος τὸ γένος, ἰσχύων δὲ κατ' ἐκείνους
χρόνους, Μέναινον μὲν πόλιν ἔκτισε καὶ τὴν
ἔγγυς χώραν τοῖς κατοικισθεῖσι διεμέρισε, στρα-

τευσάμενος δ' ἐπὶ πόλιν ἀξιόλογον Μοργαντ
καὶ χειρωσάμενος αὐτήν, δόξαν ἀπηνέγκατο
τοῖς ὁμοεθνέσι.

79 Τοῦ δ' ἐνιαυσίου χρόνου διεληλυθότος '
νησι μὲν ἦρχε Βίων, ἐν Ῥώμῃ δὲ τὴν ὕπατοι
χὴν διεδέξαντο Πούπλιος Σερουίλιος Στροῦκτο
Λεύκιος Αἰβούτιος Ἄλβας. ἐπὶ δὲ τούτων Κ
θίοις καὶ Μεγαρεῦσι περὶ χώρας ὁμόρου γενο
ἀμφισβητήσεως, εἰς πόλεμον αἱ πόλεις ἐνέπ
2 τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἀλλήλων τὴν χώραν διετ
λεηλατοῦντες καὶ κατ' ὀλίγους συμπλοκὰς κα
χας ποιούμενοι μικράς· αὐξομένης δὲ τῆς διαι
οἱ Μεγαρεῖς ἀεὶ μᾶλλον ἐλαττούμενοι καὶ τοὺ
ρινθίους φοβούμενοι συμμάχους ἐποιήσαντο
3 Ἀθηναίους. διὸ καὶ πάλιν τῶν πόλεων ἐφαμ
ταῖς δυνάμεσι γενομένων, καὶ τῶν Κορινθίων
Πελοποννησίων ἀξιολόγῳ δυνάμει στρατευσι
εἰς τὴν Μεγαρικήν, Ἀθηναῖοι συμμαχίαν ἔπι
τοῖς Μεγαρεῦσιν, ἧς ἡγεῖτο Μυρωνίδης, ἀνὴ
ἀρετῇ θαυμαζόμενος· γενομένης δὲ παρατάξεως
ρᾶς ἐπὶ πολὺν χρόνον, καὶ ταῖς ἀνδραγαθίαις
τέρων ἐξισουμένων, τὸ τελευταῖον ἐνίκησα
4 πολλοὺς ἀνεῖλον τῶν πολεμίων. μετὰ δ' ὀ
ἡμέρας πάλιν γενομένης ἰσχυρᾶς μάχης ἐν τῇ
μένῃ Κιμωλίᾳ, πάλιν ἐνίκησαν Ἀθηναῖοι καὶ
λοὺς ἀνεῖλον τῶν πολεμίων. [μετὰ δ' ὀλίγας
ρας] οἱ Φωκεῖς ἐνεστήσαντο πόλεμον πρὸς Δο
τοὺς προγόνους μὲν Λακεδαιμονίων, οἰκοῦντ
πόλεις τρεῖς, Κυτίνιον καὶ Βοιὸν καὶ Ἐρινεόν
μένας ὑπὸ τὸν λόφον τὸν ὀνομαζόμενον Πα
5 σόν. τὸ μὲν οὖν πρῶτον βίᾳ χειρωσάμενοι
Δωριεῖς κατέσχον αὐτῶν τὰς πόλεις· μετὰ δὲ

κεδαιμόνιοι μὲν Νικομήδην τὸν Κλεομένους ἐξέ-
ψαν βοηθήσοντα τοῖς Δωριεῦσι διὰ τὴν συγγέ-
ιν· εἶχε δ' οὗτος Λακεδαιμονίους μὲν χιλίους
τακοσίους, παρὰ δὲ τῶν ἄλλων Πελοποννησίων
ίους. οὗτος μὲν οὖν ἐπίτροπος ὢν Πλειστώ- 6
τος τοῦ βασιλέως παιδὸς ὄντος μετὰ τοσαύτης
άμεως ἐβοήθησε τοῖς Δωριεῦσι, νικήσας δὲ τοὺς
κεῖς καὶ τὰς πόλεις ἀνακτησάμενος τούς τε Δω-
ς καὶ Φωκεῖς διήλλαξεν. Ἀθηναῖοι δὲ πυθόμε- 80
τοὺς Λακεδαιμονίους τὸν μὲν πρὸς Φωκεῖς πό-
ον καταλελυκέναι, αὐτοὺς δὲ μέλλειν τὴν εἰς
ν ἐπάνοδον ποιεῖσθαι, ἔγνωσαν ἐπιθέσθαι κατὰ
ὁδοιπορίαν τοῖς Λακεδαιμονίοις. ἐστράτευσαν
ἐπ' αὐτούς, παραλαβόντες τοὺς Ἀργείους καὶ
ταλούς· καὶ πεντήκοντα μὲν ναυσί, στρατιώ-
δὲ μυρίοις καὶ τετρακισχιλίοις ἐπιβαλόντες αὐ-
κατέλαβον τὰς περὶ τὴν Γεράνειαν παρόδους.
κεδαιμόνιοι δὲ πυνθανόμενοι τὰ κατὰ τοὺς Ἀθη- 2
ους παρῆλθον τῆς Βοιωτίας εἰς Τάναγραν. τῶν δὲ
ηναίων παραγενομένων εἰς τὴν Βοιωτίαν καὶ πα-
άξεως γενομένης, ἰσχυρὰ συνέστη μάχη· καὶ τῶν
Θετταλῶν μεταβαλομένων ἐν τῇ μάχῃ πρὸς τοὺς
κεδαιμονίους, τῶν δὲ Ἀθηναίων καὶ τῶν Ἀργείων
ὲν ἧττον διαγωνιζομένων, ἔπεσον μὲν οὐκ ὀλί-
παρ' ἀμφοτέροις, νυκτὸς δ' ἐπιλαβούσης διε-
ησαν. μετὰ δὲ ταῦτα τοῖς Ἀθηναίοις κομιζο- 3
ης ἀγορᾶς πολλῆς ἐκ τῆς Ἀττικῆς, οἱ Θετταλοὶ
ναντες ἐπιθέσθαι ταύτῃ, τῆς ὥρας δειπνοποιη-
ενοι νυκτὸς ἀπήντων τοῖς κομίζουσι τὰς ἀγο-
τῶν δὲ παραφυλαττόντων Ἀθηναίων ἀγνο- 4
των καὶ προσδεξαμένων τοὺς Θετταλοὺς ὡς
ους, συνέβη πολλοὺς καὶ ποικίλους ἀγῶνας γε-

νέσθαι περὶ τῆς ἀγορᾶς. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον Θετταλοί, προσδεχθέντες ὑπὸ τῶν πολεμίων διὰ τ ἄγνοιαν, ἔκτεινον τοὺς ἐντυγχάνοντας καὶ συντ ταγμένοι τοῖς τεθορυβημένοις συμπλεκόμενοι πο
5 λοὺς ἀνῄρουν. οἱ δὲ κατὰ τὴν στρατοπεδείαν ὄ τες Ἀθηναῖοι πυθόμενοι τὴν τῶν Θετταλῶν ἐπ θεσιν, ἧκον κατὰ σπουδήν, καὶ τοὺς Θετταλοὺς
6 ἐφόδου τρεψάμενοι πολὺν ἐποίουν φόνον. ἐπιβο θησάντων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων τοῖς Θετταλ συντεταγμένῃ τῇ δυνάμει, καὶ τοῖς στρατοπέδο ὅλοις γενομένης παρατάξεως, συνέβη διὰ τὴν γ νομένην φιλοτιμίαν πολλοὺς παρ' ἀμφοτέροις ἀνα ρεθῆναι. τέλος δὲ τῆς μάχης ἀμφίδοξον λαβούσ τὸ τέλος, συνέβη τούς τε Λακεδαιμονίους ἀμφισβ τῆσαι περὶ τῆς νίκης καὶ τοὺς Ἀθηναίους. τό μὲν οὖν ἐπιλαβούσης νυκτὸς καὶ τῆς νίκης ἀμφ δόξου γενομένης, διεπρεσβεύοντο πρὸς ἀλλήλο καὶ τετραμηνιαίους σπονδὰς ἐποιήσαντο.

81 Τοῦ δ' ἐνιαυσίου χρόνου διεληλυθότος Ἀθ νησι μὲν ἦρχε Μνησιθείδης, ἐν Ῥώμῃ δ' ὕπατ κατεστάθησαν Λούκιος Λουκράτιος καὶ Τίτος Οὐ τούριος Κιχωρῖνος. ἐπὶ δὲ τούτων Θηβαῖοι μὲν τ ταπεινωμένοι διὰ τὴν πρὸς Ξέρξην αὐτοῖς γενομ νην συμμαχίαν, ἀνεζήτουν δι' οὗ τρόπου δύναιν
2 ἂν ἀναλαβεῖν τὴν πάτριον ἰσχύν τε καὶ δόξαν. δ καὶ τῶν Βοιωτῶν ἁπάντων καταφρονούντων κ μηκέτι προσεχόντων τοῖς Θηβαίοις, ἠξίουν τοὺς Λ κεδαιμονίους τῇ πόλει συμπεριποιῆσαι τὴν ὅλην τ Βοιωτίας ἡγεμονίαν· ἐπηγγέλλοντο δ' αὐτοῖς ἀν ταύτης τῆς χάριτος ἰδίᾳ πολεμήσειν τοῖς Ἀθηναίο ὥστε μηδεμίαν ἀνάγκην εἶναι τοῖς Σπαρτιάταις ἐκτ
3 τῆς Πελοποννήσου δύναμιν ἐξαγαγεῖν πεζήν. οἱ

ακεδαιμόνιοι κρίναντες συμφέροντα λέγειν αὐτούς,
αὶ νομίζοντες τὰς Θήβας, ἐὰν αὐξήσωσιν, ἔσεσθαι
ῃ τῶν Ἀθηναίων ὥσπερ ἀντίπολίν τινα· διόπερ
χοντες τότε περὶ Τάναγραν ἕτοιμον καὶ μέγα στρα-
όπεδον, τῆς μὲν τῶν Θηβαίων πόλεως μείζονα τὸν
εϱίβολον κατεσκεύασαν, τὰς δ' ἐν Βοιωτίᾳ πόλεις
νάγκασαν ὑποτάττεσθαι τοῖς Θηβαίοις. οἱ δὲ Ἀθη- 4
αῖοι τὴν ἐπιβολὴν τῶν Λακεδαιμονίων διακόψαι
πεύδοντες, δύναμιν ἀξιόλογον συνεστήσαντο, καὶ
τρατηγὸν εἵλοντο Μυρωνίδην τὸν Καλλίου. οὗ-
ος δὲ καταλέξας τῶν πολιτῶν τοὺς ἱκανοὺς πα-
ήγγειλεν αὐτοῖς, ἐκθέμενος ἡμέραν ἐν ᾗ τὴν ἐκ
ῆς πόλεως ἀνάζευξιν ἤμελλε ποιεῖσθαι. ἐπεὶ δ' ὁ 5
υντεταγμένος καιρὸς ἧκε, καὶ τῶν στρατιωτῶν τι-
ες οὐ κατήντησαν πρὸς τὴν ὡρισμένην ἡμέραν,
ναλαβὼν τοὺς προσεληλυθότας προῆγεν εἰς τὴν
οιωτίαν. τῶν δὲ ἡγεμόνων τινὲς καὶ τῶν φίλων
φασαν δεῖν ἀναμένειν τοὺς καθυστεροῦντας, ὁ δὲ
Μυρωνίδης, συνετὸς ὢν ἅμα καὶ δραστικὸς στρα-
ηγός, οὐκ ἔφησεν ἀναμενεῖν· ἀπεφαίνετο γὰρ τοὺς
ὲν ἑκουσίως καθυστεροῦντας τῆς ἐξόδου καὶ κατὰ
ὴν μάχην ἀγεννῶς καὶ δειλῶς ἕξειν, [καὶ διὰ τοῦτο
οὺς ὑπὲρ τῆς πατρίδος κινδύνους ὑποστήσεσθαι,]
οὺς δ' ἑτοίμους κατὰ τὴν συντεταγμένην ἡμέραν
αραγενηθέντας φανεροὺς εἶναι διότι καὶ τὴν ἐν
ῷ πολέμῳ τάξιν οὐ καταλείψουσιν· ὅπερ καὶ συν-
βη γενέσθαι. ὀλίγους γὰρ προάγων στρατιώτας, 6
αὶ τούτους ἀρίστους ταῖς ἀνδραγαθίαις, παρετά-
ατο κατὰ τὴν Βοιωτίαν πρὸς πολλαπλασίους, καὶ
ατὰ κράτος περιεγένετο τῶν ἀντιταχθέντων.

Δοκεῖ δ' ἡ πρᾶξις αὕτη μηδεμιᾶς ἀπολείπεσθαι 82
ῶν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις γεγενημένων παρα-

τάξεων τοῖς Ἀθηναίοις· ἥ τε γὰρ ἐν Μαραθῶνι γενομένη νίκη καὶ τὸ περὶ Πλαταιὰς κατὰ Περσῶν προτέρημα καὶ τἆλλα τὰ περιβόητα τῶν Ἀθηναίων ἔργα δοκεῖ μηδὲν προέχειν τῆς μάχης ἧς ἐνίκησε
2 Μυρωνίδης τοὺς Βοιωτούς. ἐκείνων γὰρ αἱ μὲν ἐγένοντο πρὸς βαρβάρους, αἱ δὲ συνετελέσθησαν μετ' ἄλλων συμμάχων, ταύτην δὲ τὴν παράταξιν Ἀθηναῖοι μόνοι διακινδυνεύσαντες ἐνίκησαν καὶ
3 πρὸς Ἑλλήνων τοὺς ἀρίστους διηγωνίσαντο. δοκοῦσι γὰρ οἱ Βοιωτοὶ κατὰ τὰς τῶν δεινῶν ὑπομονὰς καὶ τοὺς πολεμικοὺς ἀγῶνας μηδενὸς λείπεσθαι τῶν ἄλλων· ὕστερον γοῦν αὐτοὶ Θηβαῖοι περὶ Λεῦκτρα καὶ Μαντίνειαν μόνοι πρὸς Λακεδαιμονίους ἅπαντας καὶ τοὺς συμμάχους παραταξάμενοι μεγίστην μὲν δόξαν ἐπ' ἀνδρείᾳ κατεκτήσαντο, τῆς δὲ Ἑλλάδος ἁπάσης ἡγεμόνες ἀνελπίστως ἐγενήθη-
4 σαν. τῶν δὲ συγγραφέων, καίπερ τῆς μάχης ταύτης ἐπιφανοῦς γεγενημένης, οὐδεὶς οὔτε τὸν τρόπον αὐτῆς οὔτε τὴν διάταξιν ἀνέγραψε. Μυρωνίδης μὲν οὖν ἐπιφανεῖ μάχῃ νικήσας τοὺς Βοιωτοὺς ἐνάμιλλος ἐγενήθη τοῖς πρὸ αὐτοῦ γενομένοις ἡγεμόσιν ἐπιφανεστάτοις, Θεμιστοκλεῖ καὶ Μιλτιάδῃ καὶ
5 Κίμωνι. ὁ δὲ Μυρωνίδης μετὰ τὴν γενομένην νίκην Τάναγραν μὲν ἐκπολιορκήσας, περιεῖλεν αὐτῆς τὰ τείχη, τὴν δὲ Βοιωτίαν ἅπασαν ἐπιὼν ἔτεμνε καὶ κατέφθειρε, τοῖς στρατιώταις δὲ διελὼν τὰ λά-
83 φυρα πάντας ὠφελείαις ἁδραῖς ἐκόσμησεν. οἱ δὲ Βοιωτοὶ παροξυνθέντες ἐπὶ τῇ διαφθορᾷ τῆς χώρας, συνεστράφησαν πανδημεί, καὶ στρατεύσαντες ἤθροισαν μεγάλην δύναμιν. γενομένης δὲ μάχης ἐν Οἰνοφύτοις τῆς Βοιωτίας, καὶ τὸ δεινὸν ἀμφοτέρων ταῖς ψυχαῖς ἐρρωμένως ὑπομενόντων, διημέρευσαν

τῇ μάχῃ· μόγις δὲ τῶν Ἀθηναίων τρεψαμένων
ς Βοιωτούς, ὁ Μυρωνίδης πασῶν τῶν κατὰ τὴν
ιωτίαν πόλεων ἐγκρατὴς ἐγένετο πλὴν Θηβῶν.
τὰ δὲ ταῦτα ἐκ τῆς Βοιωτίας ἀναζεύξας ἐστρά- 2
υσεν ἐπὶ Λοκροὺς τοὺς ὀνομαζομένους Ὀπουν-
υς. τούτους δὲ ἐξ ἐφόδου χειρωσάμενος, καὶ
βὼν ὁμήρους, ἐνέβαλεν εἰς τὴν παραλίαν. πα- 3
πλησίως δὲ τοῖς Λοκροῖς καὶ τοὺς Φωκεῖς κατα-
λεμήσας, καὶ λαβὼν ὁμήρους, ἀνέζευξεν εἰς τὴν
τταλίαν, ἐγκαλῶν μὲν περὶ τῆς γενομένης προ-
σίας, προστάττων δὲ καταδέχεσθαι τοὺς φυγά-
ς· τῶν δὲ Φαρσαλίων οὐ προσδεχομένων, ἐπο-
ρκει τὴν πόλιν. ἐπεὶ δὲ τὴν μὲν πόλιν οὐκ ἠδύ- 4
το βίᾳ χειρώσασθαι, τὴν δὲ πολιορκίαν πολὺν
νον ὑπέμενον οἱ Φαρσάλιοι, τὸ τηνικαῦτα ἀπο-
ὺς τὰ κατὰ τὴν Θετταλίαν ἐπανῆλθεν εἰς τὰς
ήνας. Μυρωνίδης μὲν οὖν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ με-
λας πράξεις ἐπιτελεσάμενος περιβόητον ἔσχε τὴν
αν παρὰ τοῖς πολίταις. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη
ὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν.

Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Καλλίου παρὰ μὲν 84
είοις ὀλυμπιὰς ἤχθη μία πρὸς ταῖς ὀγδοήκοντα,
θ' ἣν ἐνίκα στάδιον Πολύμναστος Κυρηναῖος,
Ῥώμῃ δ' ὑπῆρχον ὕπατοι Σερούιος Σουλπίκιος
Πούπλιος Οὐολούμνιος Ἀμεντῖνος. ἐπὶ δὲ τού- 2
Τολμίδης ὁ τεταγμένος ἐπὶ τῆς ναυτικῆς δυ-
ιεως, ἁμιλλώμενος πρὸς τὴν Μυρωνίδου ἀρετὴν
καὶ δόξαν, ἀξιόλογόν τι κατεργάσασθα , διὸ 3
κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς μηδενὸς π τερον
τορθηκότος τὴν Λακωνικήν, παρεκάλεσε τὸν δῆ-
δῃῶσαι τὴν τῶν Σπαρτιατῶν χώραν, ἐπηγγέλ-
ο δὲ χιλίους ὁπλίτας παραλαβὼν εἰς τὰς τριή-

ρεις μετὰ τούτων πορθήσειν μὲν τὴν Λακω
4 ταπεινώσειν δὲ τὴν τῶν Σπαρτιατῶν δόξαν.
χωρησάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων, βουλόμενο
θραίως πλείονας ὁπλίτας ἐξαγαγεῖν, τεχνάζε
τοιοῦτον. οἱ μὲν πολῖται διελάμβανον αὐτὸν
λέξειν εἰς τὴν στρατείαν τῶν νέων τοὺς ἀκ
τας ταῖς ἡλικίαις καὶ τοῖς σώμασιν εὐρωστοτ
ὁ δὲ Τολμίδης σπεύδων μὴ μόνον τοὺς τε
νους χιλίους ἐξάγειν εἰς τὴν στρατείαν, πρ
ἑκάστῳ τῶν νέων καὶ τῇ ῥώμῃ διαφερόντων
ὡς μέλλει καταλέγειν αὐτόν· κρεῖττον οὖν ἔ
ἐθελοντὴν στρατεύειν μᾶλλον ἢ διὰ τὸν κατά
5 ἀναγκασθῆναι δοκεῖν. ἐπεὶ δὲ πλείους τῶν τ
λίων τούτῳ τῷ λόγῳ συνέπεισεν ἐθελοντὶ ἀπ
φεσθαι, τοὺς δὲ λοιποὺς οὐκέτι σπεύδοντας
τότε τοὺς ὡμολογημένους χιλίους κατέλεξεν ἐ
6 ἄλλων. ὡς δ' αὐτῷ καὶ τἄλλα τὰ πρὸς τὴν
τείαν ἡτοίμαστο, πεντήκοντα μὲν τριήρεσιν ἀ
καὶ τετρακισχιλίοις ὁπλίταις, καταπλεύσας δ
Λακωνικῆς εἰς Μεθώνην, τοῦτο μὲν τὸ χωρίο
τῶν δὲ Λακεδαιμονίων βοηθησάντων ἀνέζευξ
παραπλεύσας εἰς τὸ Γύθειον, ἐπίνειον τῶν
δαιμονίων, χειρωσάμενος δὲ καὶ ταύτην τὴν
καὶ τὰ νεώρια τῶν Λακεδαιμονίων ἐμπρήσας
7 χώραν ἐδῄωσεν. ἐκεῖθεν δὲ ἀναχθεὶς ἔπλευ
Κεφαλληνίας εἰς Ζάκυνθον· ταύτην δὲ χειρω
νος καὶ πάσας τὰς ἐν τῇ Κεφαλληνίᾳ πόλεις
αγαγόμενος, εἰς τὸ πέραν διέπλευσε καὶ κα
εἰς Ναύπακτον. ὁμοίως δὲ καὶ ταύτην ἐξ ἐ
λαβών, κατῴκισεν εἰς ταύτην Μεσσηνίων τοὺ
σήμους, ὑποσπόνδους ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἀφ
8 τας· κατὰ γὰρ τὸν αὐτὸν χρόνον οἱ Λακεδ

νιοι πρὸς τοὺς Εἵλωτας καὶ Μεσσηνίους πεπολεμηκότες ἐπὶ πλέον, τότε κρατήσαντες ἀμφοτέρων τοὺς μὲν ἐξ Ἰθώμης ὑποσπόνδους ἀφῆκαν, καθότι προείρηται, τῶν δ' Εἱλώτων τοὺς αἰτίους τῆς ἀποστάσεως κολάσαντες τοὺς ἄλλους κατεδουλώσαντο.

Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Σωσιστράτου Ῥωμαῖοι 85
μὲν ὑπάτους κατέστησαν Πούπλιον Οὐαλέριον Ποπλικόλαν καὶ Γάιον Κλώδιον Ῥήγιλλον. ἐπὶ δὲ τούτων Τολμίδης μὲν περὶ τὴν Βοιωτίαν διέτριβεν, Ἀθηναῖοι δὲ Περικλέα τὸν Ξανθίππου, τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, στρατηγὸν κατέστησαν, καὶ δόντες αὐτῷ τριήρεις πεντήκοντα καὶ χιλίους ὁπλίτας ἐξέπεμψαν ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον. οὗτος δὲ τῆς Πε- 2
λοποννήσου πολλὴν ἐπόρθησεν, εἰς δὲ τὴν Ἀκαρνανίαν διαβὰς πλὴν Οἰνιαδῶν ἁπάσας τὰς πόλεις προσηγάγετο. οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν πλείστων πόλεων ἦρξαν, ἐπ' ἀνδρείᾳ δὲ καὶ στρατηγίᾳ μεγάλην δόξαν κατεκτήσαντο.

Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Ἀρίστωνος Ῥωμαῖοι 86
μὲν κατέστησαν ὑπάτους Κόιντον Φάβιον Οὐιβουλανὸν καὶ Λεύκιον Κορνήλιον Κουριτῖνον. ἐπὶ δὲ τούτων Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις πενταετεῖς ἐγένοντο σπονδαί, Κίμωνος τοῦ Ἀθηναίου συνθεμένου ταύτας. κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν Ἐγεσταίοις 2
καὶ Λιλυβαίοις ἐνέστη πόλεμος περὶ χώρας τῆς πρὸς τῷ Μαζάρῳ ποταμῷ· γενομένης δὲ μάχης ἰσχυρᾶς συνέβη πολλοὺς παρ' ἀμφοτέροις ἀναιρεθῆναι καὶ τῆς φιλοτιμίας μὴ λῆξαι τὰς πόλεις. μετὰ δὲ τὴν 3
πολιτογραφίαν τὴν ἐν ταῖς πόλεσι γενομένην καὶ τὸν ἀναδασμὸν τῆς χώρας, πολλῶν εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχε πεπολιτογραφημένων, ἐνόσουν αἱ πόλεις καὶ πάλιν εἰς πολιτικὰς στάσεις καὶ ταραχὰς ἐνέπιπτον·

μάλιστα δὲ τὸ κακὸν ἐπεπόλασεν ἐν ταῖς Συρακο
4 σαις. Τυνδαρίδης γάρ τις τοὔνομα, θράσους
τόλμης γέμων ἄνθρωπος, τὸ μὲν πρῶτον πολλ
τῶν πενήτων ἀνελάμβανε, καὶ σωματοποιῶν
τους ἑαυτῷ πρὸς τυραννίδα ἑτοίμους ἐποίει δο
φόρους· μετὰ δὲ ταῦτα ἤδη φανερὸς ὢν ὅτι δυ
στείας ὀρέγεται, θανάτου κρίσιν ὑποσχὼν κατ
5 κάσθη. ἀπαγομένου δὲ εἰς τὸ δεσμωτήριον οἱ
λυωρηθέντες ὑπ' αὐτοῦ συνεστράφησαν καὶ
ἀπάγουσι τὰς χεῖρας ἐπέφερον. ταραχῆς δὲ γ
μένης κατὰ τὴν πόλιν, συνεστράφησαν οἱ χαριέ
τοι τῶν πολιτῶν, καὶ τοὺς νεωτερίσαντας συ
πάσαντες ἅμα τῷ Τυνδαρίωνι ἀνεῖλον. πλεον
δὲ τούτου γενομένου, καὶ τῶν ἀνδρῶν τυραν
ἐπιθυμούντων, ὁ δῆμος ἐπηνέχθη μιμήσασθαι
Ἀθηναίους, καὶ νόμον θεῖναι παραπλήσιον τῷ
8 ἐκείνοις γεγραμμένῳ περὶ ὀστρακισμοῦ. παρὰ
Ἀθηναίοις ἕκαστον τῶν πολιτῶν ἔδει γράφειν
ὄστρακον τοὔνομα τοῦ δοκοῦντος μάλιστα δι
σθαι τυραννεῖν τῶν πολιτῶν, παρὰ δὲ τοῖς Συ
κοσίοις εἰς πέταλον ἐλαίας γράφεσθαι τὸν δυνα
τατον τῶν πολιτῶν, διαριθμηθέντων δὲ τῶν
τάλων τὸν πλεῖστα πέταλα λαβόντα φεύγειν
2 ταετῆ χρόνον. τούτῳ γὰρ τῷ τρόπῳ διελάμβ
ταπεινώσειν τὰ φρονήματα τῶν πλεῖστον ἰσχ
των ἐν ταῖς πατρίσι· καθόλου γὰρ οὐ πονη
κόλασιν ἐλάμβανον παρὰ τῶν παρανομούντων,
δυνάμεως καὶ αὐξήσεως τῶν ἀνδρῶν ἐποίουν
πείνωσιν. οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι τοῦτο τὸ γ
τῆς νομοθεσίας ὠνόμασαν ἀπὸ τοῦ συμβεβηκ
3 ὀστρακισμόν, οἱ δὲ Συρακόσιοι πεταλισμόν. ο
δὲ ὁ νόμος διέμεινε παρὰ μὲν τοῖς Ἀθηναίοις

πολὺν χρόνον, παρὰ δὲ τοῖς Συρακοσίοις κατελύθη
ταχὺ διὰ τοιαύτας τινὰς αἰτίας. τῶν μεγίστων ἀν- 4
δρῶν φυγαδευομένων οἱ χαριέστατοι τῶν πολιτῶν
καὶ δυνάμενοι διὰ τῆς ἰδίας ἀρετῆς πολλὰ τῶν κοι-
νῶν ἐπανορθοῦν ἀφίσταντο τῶν δημοσίων πράξεων,
καὶ διὰ τὸν ἀπὸ τοῦ νόμου φόβον ἰδιωτεύοντες
διετέλουν, ἐπιμελόμενοι δὲ τῆς ἰδίας οὐσίας εἰς
τρυφὴν ἀπέκλινον, οἱ δὲ πονηρότατοι τῶν πολιτῶν
καὶ τόλμῃ διαφέροντες ἐφρόντιζον τῶν δημοσίων
καὶ τὰ πλήθη πρὸς ταραχὴν καὶ νεωτερισμὸν προε-
τρέποντο. διόπερ στάσεων γινομένων πάλιν, καὶ 5
τῶν πολλῶν εἰς διαφορὰς ἐκτρεπομένων, πάλιν ἡ
πόλις εἰς συνεχεῖς καὶ μεγάλας ἐνέπιπτε ταραχάς·
ἐπεπόλαζε γὰρ δημαγωγῶν πλῆθος καὶ συκοφαν-
τῶν, καὶ λόγου δεινότης ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἠσκεῖτο,
καὶ καθόλου πολλοὶ τὰ φαῦλα τῶν ἐπιτηδευμάτων
ἀντὶ τῆς παλαιᾶς καὶ σπουδαίας ἀγωγῆς ἠλλάτ-
τοντο, καὶ ταῖς μὲν οὐσίαις διὰ τὴν εἰρήνην προέ-
κοπτον, τῆς δ' ὁμονοίας καὶ τοῦ δικαιοπραγεῖν
ὀλίγη τις ἐγίνετο φροντίς. διόπερ οἱ Συρακόσιοι 6
μεταγνόντες τὸν περὶ τοῦ πεταλισμοῦ νόμον κατέ-
λυσαν, ὀλίγον χρόνον αὐτῷ χρησάμενοι. καὶ τὰ
μὲν κατὰ τὴν Σικελίαν ἐν τούτοις ἦν.

Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Λυσικράτους ἐν Ῥώμῃ 88
κατεστάθησαν ὕπατοι Γάιος Ναύτιος Ῥούτιλος καὶ
Λεύκιος Μινούκιος Καρουτιανός. ἐπὶ δὲ τούτων
Περικλῆς ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς ἀποβὰς εἰς
Πελοπόννησον ἐδῄωσε τὴν τῶν Σικυωνίων χώραν.
ἐπεξελθόντων δ' ἐπ' αὐτὸν τῶν Σικυωνίων παν- 2
δημεὶ καὶ μάχης γενομένης, ὁ Περικλῆς νικήσας
καὶ πολλοὺς κατὰ τὴν φυγὴν ἀνελὼν κατέκλεισεν
αὐτοὺς εἰς πολιορκίαν. προσβολὰς δὲ ποιούμενος τοῖς

τείχεσι, καὶ μὴ δυνάμενος ἑλεῖν τὴν πόλιν, ἔτι δὲ
τῶν Λακεδαιμονίων ἀποστειλάντων βοήθειαν τοῖς
πολιορκουμένοις, ἀνέζευξεν ἐκ τῆς Σικυῶνος, εἰς
δὲ τὴν Ἀκαρνανίαν πλεύσας καὶ τὴν τῶν Οἰνιαδῶν
χώραν καταδραμών, καὶ λαφύρων πλῆθος ἀθροί-
3 σας, ἀπέπλευσεν ἐκ τῆς Ἀκαρνανίας. μετὰ δὲ ταῦτα
ἐλθὼν εἰς Χερρόνησον χιλίοις τῶν πολιτῶν κατε-
κληρούχησε τὴν χώραν. ἅμα δὲ τούτοις πραττομέ-
νοις Τολμίδης ὁ ἕτερος στρατηγὸς εἰς τὴν Εὔβοιαν
παρελθὼν * ἄλλοις χιλίοις πολίταις τὴν τῶν Να-
4 ξίων γῆν διένειμε. κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν Τυρρη-
νῶν λῃζομένων τὴν θάλατταν, οἱ Συρακόσιοι ναύ-
αρχον ἑλόμενοι Φάϋλλον ἔπεμψαν εἰς τὴν Τυρρη-
νίαν. οὗτος δ' ἐκπλεύσας τὸ μὲν πρῶτον νῆσον
τὴν ὀνομαζομένην Αἰθάλειαν ἐπόρθησε, παρὰ δὲ τῶν
Τυρρηνῶν λάθρᾳ χρήματα λαβών, ἀπέπλευσεν εἰς
τὴν Σικελίαν οὐδὲν ἄξιον μνήμης διαπραξάμε-
5 νος. οἱ δὲ Συρακόσιοι τοῦτον μὲν ὡς προδότην
καταδικάσαντες ἐφυγάδευσαν, ἕτερον δὲ στρατηγὸν
καταστήσαντες Ἀπελλῆν ἐξαπέστειλαν ἐπὶ Τυρρη-
νοὺς ἔχοντα τριήρεις ἑξήκοντα. οὗτος δὲ τὴν πα-
ραθαλάττιον Τυρρηνίαν καταδραμών, ἀπῆρεν εἰς
Κύρνον κατεχομένην ὑπὸ Τυρρηνῶν κατ' ἐκείνους
τοὺς χρόνους· πορθήσας δὲ πλεῖστα τῆς νήσου καὶ
τὴν Αἰθάλειαν χειρωσάμενος, ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Συ-
ρακούσας αἰχμαλώτων τε πλῆθος κομίζων καὶ τὴν
6 ἄλλην ὠφέλειαν ἄγων οὐκ ὀλίγην. μετὰ δὲ ταῦτα
Δουκέτιος ὁ τῶν Σικελῶν ἀφηγούμενος τὰς πόλεις
ἁπάσας τὰς ὁμοεθνεῖς πλὴν τῆς Ὕβλας εἰς μίαν
καὶ κοινὴν ἤγαγε συντέλειαν, δραστικὸς δὲ ὢν
νεωτέρων ὠρέγετο πραγμάτων, καὶ παρὰ τοῦ κοι-
νοῦ τῶν Σικελῶν ἀθροίσας δύναμιν ἀξιόλογον τὰς

μὲν Νέας, ἥτις ἦν αὐτοῦ πατρίς, μετῴκισεν εἰς τὸ
πεδίον, καὶ πλησίον τοῦ τεμένους τῶν ὀνομαζομέ-
νων Παλικῶν ἔκτισε πόλιν ἀξιόλογον, ἣν ἀπὸ τῶν
προειρημένων θεῶν ὠνόμαζε Παλικήν.

Ἐπεὶ δὲ περὶ τῶν θεῶν τούτων ἐμνήσθημεν, 89
οὐκ ἄξιόν ἐστι παραλιπεῖν τὴν περὶ τὸ ἱερὸν ἀρ-
χαιότητά τε καὶ τὴν ἀπιστίαν καὶ τὸ σύνολον τὸ
περὶ τοὺς ὀνομαζομένους κρατῆρας ἰδίωμα. μυθο-
λογοῦσι γὰρ τὸ τέμενος τοῦτο διαφέρειν τῶν ἄλ-
λων ἀρχαιότητι καὶ σεβασμῷ, πολλῶν ἐν αὐτῷ πα-
ραδόξων γεγενημένων. πρῶτον μὲν γὰρ κρατῆρές 2
εἰσι τῷ μεγέθει μὲν οὐ κατὰ πᾶν μεγάλοι, σπιν-
θῆρας δ' ἐξαισίους ἀναβάλλοντες ἐξ ἀμυθήτου βυ-
θοῦ καὶ παραπλήσιον ἔχοντες τὴν φύσιν τοῖς λέ-
βησι τοῖς ὑπὸ πυρὸς πολλοῦ καομένοις καὶ τὸ ὕδωρ
διάπυρον ἀναβάλλουσιν. ἔμφασιν μὲν οὖν ἔχει τὸ 3
ἀναβαλλόμενον ὕδωρ ὡς ὑπάρχει διάπυρον, οὐ μὴν
ἀκριβῆ τὴν ἐπίγνωσιν ἔχει διὰ τὸ μηδένα τολμᾶν
ἅψασθαι τούτου· τηλικαύτην γὰρ ἔχει κατάπληξιν
472 ἡ τῶν ὑγρῶν ἀναβολὴ ὥστε δοκεῖν ὑπὸ θείας τι-
νὸς ἀνάγκης γίνεσθαι τὸ συμβαῖνον. τὸ μὲν γὰρ 4
ὕδωρ θείου κατάκορον τὴν ὄσφρησιν ἔχει, τὸ δὲ
χάσμα βρόμον πολὺν καὶ φοβερὸν ἐξίησι, τὸ δὲ δὴ
τούτων παραδοξότερον, οὔτε ὑπερεκχεῖται τὸ ὑγρὸν
οὔτε ἀπολείπει, κίνησιν δὲ καὶ βίαν ῥεύματος εἰς
ὕψος ἐξαιρομένην ἔχει θαυμάσιον. τοιαύτης δὲ 5
θεοπρεπείας οὔσης περὶ τὸ τέμενος, οἱ μέγιστοι
τῶν ὅρκων ἐνταῦθα συντελοῦνται, καὶ τοῖς ἐπιορ-
κήσασι σύντομος ἡ τοῦ δαιμονίου κόλασις ἀκολου-
θεῖ· τινὲς γὰρ τῆς ὁράσεως στερηθέντες τὴν ἐκ τοῦ
τεμένους ἄφοδον ποιοῦνται. μεγάλης δ' οὔσης δει- 6
σιδαιμονίας, οἱ τὰς ἀμφισβητήσεις ἔχοντες, ὅταν

ὑπό τινος ὑπεροχῆς κατισχύωνται, τῇ διὰ τῶν ὅρ-
κων τούτων ἀναιρέσει κρίνονται. ἔστι δὲ τοῦτο τὸ
τέμενος ἔκ τινων χρόνων ἄσυλον τετηρημένον, καὶ
τοῖς ἀτυχοῦσιν οἰκέταις καὶ κυρίοις ἀγνώμοσι πε-
7 ριπεπτωκόσι πολλὴν παρέχεται βοήθειαν· τοὺς γὰρ
εἰς τοῦτο καταφυγόντας οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ
δεσπόται βιαίως ἀπάγειν, καὶ μέχρι τούτου διαμέ-
νουσιν ἀσινεῖς μέχρι ἂν ἐπὶ διωρισμένοις φιλαν-
θρώποις πείσαντες οἱ κύριοι καὶ δόντες διὰ τῶν
ὅρκων τὰς περὶ τῶν ὁμολογιῶν πίστεις ἀπαλλα-
8 γῶσι. καὶ οὐδεὶς ἱστορεῖται τῶν δεδωκότων τοῖς
οἰκέταις πίστιν ταύτην παραβάς· οὕτω γὰρ ἡ τῶν
θεῶν δεισιδαιμονία τοὺς ὁμόσαντας πρὸς τοὺς δού-
λους πιστοὺς ποιεῖ. ἔστι δὲ καὶ τὸ τέμενος ἐν πε-
δίῳ θεοπρεπεῖ κείμενον καὶ στοαῖς καὶ ταῖς ἄλλαις
καταλύσεσιν ἱκανῶς κεκοσμημένον. περὶ μὲν οὖν
τούτων ἱκανῶς ἡμῖν εἰρήσθω, πρὸς δὲ τὴν συνεχῆ
τοῖς προϊστορημένοις διήγησιν ἐπάνιμεν.
90 Ὁ γὰρ Δουκέτιος τὴν Παλικὴν κτίσας καὶ περι-
λαβὼν αὐτὴν ἀξιολόγῳ τείχει, κατεκληρούχησε τὴν
ὅμορον χώραν. συνέβη δὲ τὴν πόλιν ταύτην διὰ
τὴν τῆς χώρας ἀρετὴν καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκη-
2 τόρων ταχεῖαν λαβεῖν αὔξησιν. οὐ πολὺν δὲ χρό-
νον εὐδαιμονήσασα κατεσκάφη, καὶ διέμεινεν ἀοί-
κητος μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων· περὶ ὧν τὰ
κατὰ μέρος ἀναγράψομεν ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις.
3 Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Σικελίαν ἐν τούτοις ἦν. κατὰ
δὲ τὴν Ἰταλίαν μετὰ τὴν κατασκαφὴν τῆς Συβά-
ρεως ὑπὸ τῶν Κροτωνιατῶν ὕστερον ἔτεσιν ὀκτὼ
πρὸς τοῖς πεντήκοντα Θετταλὸς συναγαγὼν τοὺς
ὑπολοίπους τῶν Συβαριτῶν ἐξ ἀρχῆς ᾤκισε τὴν
Σύβαριν, κειμένην ἀνὰ μέσον ποταμῶν δυοῖν, τοῦ

ε Συβάριος καὶ Κράθιος. ἀγαθὴν δ' ἔχοντες χώ- 4
αν ταχὺ ταῖς οὐσίαις ἐπηύξησαν. κατασχόντες δὲ
ὴν πόλιν ἔτη ἓξ ἐξέπεσον ἐκ τῆς Συβάρεως· περὶ
ὧν τὰ κατὰ μέρος ἀναγράψαι πειρασόμεθα κατὰ
ὴν ἐχομένην βίβλον.

* * *

91 Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Ἀντιδότου Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Λεύκιον Ποστούμιον καὶ Μάρκον Ὁράτιον. ἐπὶ δὲ τούτων Δουκέτιος μὲν ὁ τῶν Σικελῶν ἔχων τὴν ἡγεμονίαν Αἴτνην μὲν κατελάβετο, τὸν ἡγούμενον αὐτῆς δολοφονήσας, εἰς δὲ τὴν Ἀκραγαντίνων χώραν ἀναζεύξας μετὰ δυνάμεως Μότυον φρουρούμενον ὑπὸ τῶν Ἀκραγαντίνων ἐπολιόρκησε· τῶν δὲ Συρακοσίων ἐπιβοηθησάντων, συνάψας μάχην καὶ προτερήσας ἐξήλασεν ἀμφοτέρους ἐκ τῶν στρατοπέδων. καὶ τότε μὲν τοῦ χειμῶνος ἐνισταμένου διεχωρίσθησαν εἰς τὴν οἰκείαν, οἱ δὲ Συρακόσιοι τὸν στρατηγὸν Βόλκωνα,
2 τῆς ἥττης αἴτιον ὄντα καὶ δόξαντα λάθρᾳ συμπράττειν τῷ Δουκετίῳ, καταδικάσαντες ὡς προδότην ἀπέκτειναν. τοῦ θέρους δὲ ἀρχομένου στρατηγὸν ἕτερον κατέστησαν, ᾧ δύναμιν ἀξιόλογον δόντες προσέταξαν καταπολεμῆσαι Δουκέτιον. οὗτος δὲ
3 πορευθεὶς μετὰ τῆς δυνάμεως κατέλαβε τὸν Δουκέτιον στρατοπεδεύοντα περὶ τὰς Νομάς· γενομένης δὲ παρατάξεως μεγάλης, καὶ πολλῶν παρ' ἀμφοτέροις πιπτόντων, μόγις Συρακόσιοι βιασάμενοι τοὺς Σικελοὺς ἐτρέψαντο, καὶ κατὰ φυγὴν πολλοὺς ἀνεῖλον. τῶν δὲ διαφυγόντων οἱ πλείους μὲν εἰς
4 τὰ φρούρια τῶν Σικελῶν διεσώθησαν, ὀλίγοι δὲ μετὰ Δουκετίου τῶν αὐτῶν ἐλπίδων μετέχειν προείλοντο. ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις Ἀκραγαν-

τῖνοι τὸ Μότυνον φρούριον κατεχόμενον ὑπὸ τῶν
μετὰ Δουκετίου Σικελῶν ἐξεπολιόρκησαν, καὶ τὴν
δύναμιν ἀπαγαγόντες πρὸς τοὺς Συρακοσίους νε-
νικηκότας ἤδη κοινῇ κατεστρατοπέδευσαν. Δουκέ-
τιος δὲ διὰ τὴν ἧτταν τοῖς ὅλοις συντριβείς, καὶ
τῶν στρατιωτῶν αὐτὸν τῶν μὲν καταλιπόντων, τῶν
δ' ἐπιβουλευόντων, εἰς τὴν ἐσχάτην ἦλθεν ἀπό-
γνωσιν.

92 Τέλος δὲ θεωρῶν τοὺς ὑπολοίπους φίλους μέλ-
λοντας αὐτῷ τὰς χεῖρας προσφέρειν, φθάσας αὐ-
τοὺς καὶ νυκτὸς διαδρὰς ἀφίππευσεν εἰς τὰς Συ-
ρακούσας. ἔτι δὲ νυκτὸς οὔσης παρῆλθεν εἰς τὴν
ἀγορὰν τῶν Συρακοσίων, καὶ καθίσας ἐπὶ τῶν βω-
μῶν ἱκέτης ἐγένετο τῆς πόλεως, καὶ ἑαυτόν τε καὶ
τὴν χώραν ἧς ἦν κύριος παρέδωκε τοῖς Συρακο-
2 σίοις. τοῦ δὲ πλήθους διὰ τὸ παράδοξον συρρέον-
τος εἰς τὴν ἀγοράν, οἱ μὲν ἄρχοντες συνήγαγον
ἐκκλησίαν καὶ προέθηκαν βουλὴν περὶ τοῦ Δουκε-
3 τίου τί χρὴ πράττειν. ἔνιοι μὲν οὖν τῶν δημηγο-
ρεῖν εἰωθότων συνεβούλευον κολάζειν ὡς πολέμιον
καὶ περὶ τῶν ἡμαρτημένων τὴν προσήκουσαν ἐπι-
θεῖναι τιμωρίαν· οἱ δὲ χαριέστατοι τῶν πρεσβυτέ-
ρων παριόντες ἀπεφαίνοντο σῴζειν τὸν ἱκέτην, καὶ
τὴν τύχην καὶ τὴν νέμεσιν τῶν θεῶν ἐντρέπεσθαι·
δεῖν γὰρ σκοπεῖν οὐ τί παθεῖν ἄξιός ἐστι Δουκέτιος, 474
ἀλλὰ τί πρέπει πρᾶξαι Συρακοσίοις· ἀποκτεῖναι
γὰρ τὸν πεπτωκότα τῇ τύχῃ μὴ προσῆκον, σῴζειν
δ' ἅμα τὴν πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσέβειαν καὶ τὸν ἱκέ-
4 την ἄξιον εἶναι τῆς τοῦ δήμου μεγαλοψυχίας. ὁ δὲ
δῆμος ὥσπερ τινὶ μιᾷ φωνῇ σῴζειν πάντοθεν ἐβόα
τὸν ἱκέτην. Συρακόσιοι μὲν οὖν ἀπολύσαντες τῆς
τιμωρίας τὸν Δουκέτιον ἐξέπεμψαν εἰς τὴν Κόριν-

θον, καὶ ἐνταῦθα προστάξαντες καταβιοῦν τὴν ἱκανὴν αὐτῷ χορηγίαν συναπέστειλαν. ἡμεῖς δὲ παρόντες ἐπὶ τὸν προηγούμενον ἐνιαυτὸν τῆς Ἀθηναίων στρατείας ἐπὶ Κύπρον Κίμωνος ἡγουμένου, κατὰ τὴν ἐν ἀρχῇ πρόθεσιν αὐτοῦ περιγράφομεν τήνδε τὴν βίβλον.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῇ δωδεκάτῃ τῶν Διοδώρου βίβλων.

. Ὡς Μέτων ὁ Ἀθηναῖος πρῶτος ἐξέθηκε τὴν ἐννεακαιδεκαετηρίδα.

α'. Ὡς τὴν ἐν Ἰταλίᾳ Ἡράκλειαν Ταραντῖνοι ἔκτισαν.

β'. Ὡς ἐπὶ τῆς Ῥώμης Σπόριος Μαίλιος ἐπιθέμενος τυραννίδι ἀνηρέθη.

γ'. Περὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ κληθέντος πολέμου.

δ'. Περὶ τῆς γενομένης μάχης Βοιωτοῖς πρὸς Πλαταιεῖς.

ε'. Ὡς τῆς Μεθώνης πολιορκουμένης ὑπὸ Ἀθηναίων Βρασίδας ὁ Σπαρτιάτης ἀριστεύσας ἐδοξάσθη.

ς'. Ὡς Ἀθηναῖοι στρατεύσαντες ἐπὶ Λοκροὺς πόλιν Θρόνιον ἐξεπόρθησαν.

ζ'. Ὡς Αἰγινῆται ὑπὸ Ἀθηναίων ἀνασταθέντες τὰς καλουμένας Θυρέας κατῴκησαν.

η'. Ὡς Λακεδαιμόνιοι στρατεύσαντες εἰς τὴν Ἀττικὴν τὰς κτήσεις κατέφθειραν.

θ'. Στρατεία Ἀθηναίων δευτέρα ἐπὶ τοὺς Ποτιδαιάτας.

'. Στρατεία Λακεδαιμονίων εἰς Ἀκαρνανίαν καὶ ναυμαχία πρὸς Ἀθηναίους.

α'. Στρατεία Σιτάλκου μὲν εἰς Μακεδονίαν, Λακεδαιμονίων δὲ εἰς τὴν Ἀττικήν.

β'. Περὶ τῆς Λεοντίνων πρεσβείας εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τῆς Γοργίου τοῦ πρεσβεύσαντος δεινότητος ἐν τοῖς λόγοις.

γ'. Περὶ τοῦ γενομένου πολέμου Λεοντίνοις πρὸς Συρακουσίους.

δ'. Ἀπόστασις Λεσβίων ἀπὸ Ἀθηναίων καὶ Πλαταιῶν ἅλωσις καὶ κατασκαφὴ ὑπὸ Λακεδαιμονίων.

ε'. Στάσις Κερκυραίων πρὸς ἀλλήλους.

ς'. Ὡς Ἀθηναῖοι λοιμικῇ νόσῳ περιπεσόντες πολλοὺς ἀπέβαλον τῶν πολιτῶν.

ζ'. Ὡς Λακεδαιμόνιοι Ἡράκλειαν ἐν τῇ Τραχῖνι πόλιν ἔκτισαν.

η'. Ὡς Ἀθηναῖοι πολλοὺς τῶν Ἀμβρακιωτῶν ἀνελόντες ἠρήμωσαν τὴν πόλιν.

θ'. Περὶ τῶν Λακεδαιμονίων τῶν ἐν τῇ Σφακτηρίᾳ νήσῳ αἰχμαλώτων γενομένων.

'. Περὶ τῆς Ποστουμίου εἰς τὸν υἱὸν γενομένης ἐπιτιμήσεως ἕνεκα τῆς λιποταξίας.

α'. Περὶ τοῦ γενομένου πολέμου Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις ὑπὲρ τῶν Μεγαρέων.

ΒΙΒΛΟΣ ΔΩΔΕΚΑΤΗ.

ικαίως ἄν τις ἀπορήσειε τὸν νοῦν ἐπιστήσας 1
ατὰ τὸν ἀνθρώπινον βίον ἀνωμαλίᾳ· οὔτε γὰρ
νομιζομένων ἀγαθῶν οὐδὲν ὁλόκληρον εὑρί-
αι δεδομένον τοῖς ἀνθρώποις οὔτε τῶν κακῶν
τελὲς ἄνευ τινὸς εὐχρηστίας. τούτου δὲ τὰς
είξεις ἔξεσται λαμβάνειν ἐπιστήσαντας τὴν διά-
ν ταῖς προγεγενημέναις πράξεσι, καὶ μάλιστα
μεγίσταις. ἡ γὰρ Ξέρξου τοῦ Περσῶν βασι- 2
ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατεία διὰ τὸ μέγεθος τῶν
ίμεων τὸν μέγιστον φόβον ἐπέστησε τοῖς Ἕλ-
ν, ὡς ἂν ὑπὲρ ἀνδραποδισμοῦ μελλόντων πο-
ῖν, καὶ προκαταδεδουλωμένων τῶν κατὰ τὴν
ιν Ἑλληνίδων πόλεων πάντες ὑπέλαβον καὶ
κατὰ τὴν Ἑλλάδα τῆς ὁμοίας τύχης πειράσε-
. τοῦ δὲ πολέμου παρὰ τὴν προσδοκίαν τὸ 3
ς λαβόντος παράδοξον, οὐ μόνον τῶν κινδύ-
ἀπελύθησαν οἱ τὴν Ἑλλάδα κατοικοῦντες, ἀλλὰ
δόξαν μεγάλην κατεκτήσαντο, καὶ τοσαύτης
ρίας ἐπληρώθη πᾶσα πόλις Ἑλληνὶς ὥστε πάν-
θαυμάσαι τὴν εἰς τοὐναντίον μεταβολήν. ἀπὸ 4
ων γὰρ τῶν χρόνων ἐπὶ ἔτη πεντήκοντα πολ-
ἐπίδοσιν ἔλαβεν ἡ Ἑλλὰς πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν.
ούτοις γὰρ τοῖς χρόνοις αἵ τε τέχναι διὰ τὴν

5 φιλόσοφοι μὲν γὰρ οἱ περὶ τὸν Σωκράτην κα
τωνα καὶ Ἀριστοτέλην, ῥήτορες δὲ Περικλ
Ἰσοκράτης καὶ οἱ τούτου μαθηταί· ὁμοίως
ἄνδρες ἐπὶ στρατηγίᾳ διαβεβοημένοι, Μιλ
Θεμιστοκλῆς, Ἀριστείδης, Κίμων, Μυρωνίδης
2 ροι πλείονες, περὶ ὧν μακρὸν ἂν εἴη γράφειν.
λιστα δὲ Ἀθηναῖοι τῇ τε δόξῃ καὶ ἀνδρείᾳ
ψαντες διωνομάσθησαν καθ᾿ ὅλην σχεδὸν τ
κουμένην· ἐπὶ τοσοῦτο γὰρ τὴν ἡγεμονίαν
σαν ὥστε ἄνευ Λακεδαιμονίων καὶ Πελοπονν
ἰδίᾳ μεγάλας δυνάμεις Περσικὰς καὶ κατὰ γ
κατὰ θάλατταν κατηγωνίσαντο, καὶ τὴν περιβ
Περσῶν ἡγεμονίαν ἐπὶ τοσοῦτον ἐταπείνωσα
ἀναγκάσαι πάσας τὰς κατὰ τὴν Ἀσίαν πόλεις
2 θερῶσαι κατὰ συνθήκας. ἀλλὰ περὶ μὲν τ
ἀκριβέστερον τὰ κατὰ μέρος ἀνεγράψαμεν
βίβλοις, ταύτῃ τε καὶ τῇ πρὸ ταύτης· νυνὶ
τὰς προκειμένας πράξεις τρεψόμεθα, προδιο
3 τες τοὺς οἰκείους τῇ γραφῇ χρόνους. ἐν μ
τῇ πρὸ ταύτης βίβλῳ τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς

αῖοι μὲν ὑπάτους κατέστησαν Λεύκιον Κοΐντιον
ικιννᾶτον καὶ Μάρκον Φάβιον Οὐιβουλανόν. ἐπὶ
ὲ τούτων Ἀθηναῖοι διαπεπολεμηκότες ὑπὲρ Αἰ-
υπτίων πρὸς Πέρσας, καὶ τὰς ναῦς ἁπάσας ἀπο-
ωλεκότες ἐν τῇ λεγομένῃ Προσωπίτιδι νήσῳ, βρα-
ὺν χρόνον διαλιπόντες ἔγνωσαν πάλιν πολεμεῖν
οῖς Πέρσαις ὑπὲρ τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἑλλήνων.
αταρτίσαντες δὲ στόλον διακοσίων τριήρων, καὶ
τρατηγὸν ἑλόμενοι Κίμωνα τὸν Μιλτιάδου, προσ-
ταξαν πλεῖν ἐπὶ Κύπρον καὶ διαπολεμεῖν τοῖς Πέρ-
αις. ὁ δὲ Κίμων ἀναλαβὼν τὸν στόλον κεκοσμη- 2
ένον ἀνδρῶν τε ἀρεταῖς καὶ χορηγίαις δαψιλέσιν
πλευσεν εἰς τὴν Κύπρον. κατ᾽ ἐκείνους δὲ τοὺς και-
οὺς τῶν Περσικῶν δυνάμεων ἐστρατήγουν Ἀρτάβα-
ος καὶ Μεγάβυζος. καὶ Ἀρτάβαζος μὲν τοῦ ναυτικοῦ
ὴν ἡγεμονίαν ἔχων ἐν τῇ Κύπρῳ διέτριβεν, ἔχων τρι-
ρεις τριακοσίας, Μεγάβυζος δὲ περὶ τὴν Κιλικίαν
στρατοπέδευε, πεζὰς ἔχων δυνάμεις, ὧν ὁ ἀριθμὸς
ν τριάκοντα μυριάδων. ὁ δὲ Κίμων καταπλεύσας 3
ἰς τὴν Κύπρον καὶ θαλαττοκρατῶν Κίτιον μὲν
αὶ Μάριον ἐξεπολιόρκησε, καὶ τοῖς κρατηθεῖσι φι-
ανθρώπως προσηνέχθη. μετὰ δὲ ταῦτα ἐκ Κιλι-
ίας καὶ Φοινίκης προσφερομένων τριήρων τῇ νήσῳ,
Κίμων ἐπαναχθεὶς καὶ πόλεμον συγκρούσας πολλὰς
ὲν τῶν νεῶν κατέδυσεν, ἑκατὸν δὲ σὺν αὐτοῖς
οῖς ἀνδράσιν εἷλε, τὰς δὲ λοιπὰς μέχρι τῆς Φοινί-
ης κατεδίωξεν. οἱ μὲν οὖν Πέρσαι ταῖς ὑπολει- 4
θείσαις ναυσὶ κατέφυγον εἰς τὴν γῆν καθ᾽ ὃν τό-
ον ἦν Μεγάβυζος ἐστρατοπεδευκὼς μετὰ τῆς πε-
ῆς δυνάμεως· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι προσπλεύσαντες
αὶ τοὺς στρατιώτας ἐκβιβάσαντες συνῆψαν μάχην,
αθ᾽ ἣν Ἀναξικράτης μὲν ὁ ἕτερος τῶν στρατηγῶν

νικήσαντες συνεδίωξαν τοὺς Μεγαρεῖς ἐντὸς τῶν τειχῶν.

6 Ἐπ' ἄρχοντος δὲ Ἀθήνησι Τιμαρχίδου Ῥωμαῖοι μὲν ὑπάτους κατέστησαν Σπόριον Ταρπήιον καὶ Αὖλον Ἀστέριον Φοντίνιον. ἐπὶ δὲ τούτων Λακεδαιμόνιοι μὲν εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐμβαλόντες ἐπόρθησαν πολλὴν χώραν, καὶ τῶν φρουρίων τινὰ πολιορκήσαντες ἐπανῆλθον εἰς τὴν Πελοπόννησον, Τολμίδης δὲ ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς εἷλε Χαι-
2 ρώνειαν. τῶν δὲ Βοιωτῶν συστραφέντων καὶ τοῖς περὶ τὸν Τολμίδην ἐνεδρευσάντων, ἐγένετο μάχη καρτερὰ περὶ τὴν Κορώνειαν, καθ' ἣν Τολμίδης μὲν μαχόμενος ἀνῃρέθη, τῶν δὲ ἄλλων Ἀθηναίων οἱ μὲν κατεκόπησαν, οἱ δὲ ζῶντες ἐλήφθησαν. τηλικαύτης δὲ συμφορᾶς γενομένης τοῖς Ἀθηναίοις, ἠναγκάσθησαν ἀφεῖναι τὰς πόλεις ἁπάσας τὰς κατὰ τὴν Βοιωτίαν αὐτονόμους, ἵνα τοὺς αἰχμαλώτους ἀπολάβωσιν.

7 Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Καλλιμάχου Ῥωμαῖοι μὲν κατέστησαν ὑπάτους Σέξτον Κοΐντιον Τριγέμινον*. ἐπὶ δὲ τούτων κατὰ τὴν Ἑλλάδα τεταπεινωμένων τῶν Ἀθηναίων διὰ τὴν ἐν Βοιωτίᾳ περὶ Κορώνειαν ἧτταν, ἀφίσταντο πολλαὶ τῶν πόλεων ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων. μάλιστα δὲ τῶν κατοικούντων τὴν Εὔβοιαν νεωτεριζόντων, Περικλῆς αἱρεθεὶς στρατηγὸς ἐστράτευσεν ἐπὶ τὴν Εὔβοιαν μετὰ δυνάμεως ἀξιολόγου, καὶ τὴν μὲν πόλιν τῶν Ἑστιαιῶν ἑλὼν κατὰ κράτος ἐξῴκισε τοὺς Ἑστιαιεῖς τῆς πατρίδος, τὰς δ' ἄλλας καταπληξάμενος ἠνάγκασε πάλιν πειθαρχεῖν Ἀθηναίοις. σπονδὰς δ' ἐποιησαν τριακονταετεῖς, Καλλίου καὶ Χάρητος συνθεμένων καὶ τὴν εἰρήνην βεβαιωσάντων.

Κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν Συρακοσίοις πρὸς Ἀκρα- 8
γαντίνους συνέστη πόλεμος διὰ τοιαύτας αἰτίας.
Συρακόσιοι καταπολεμήσαντες Δουκέτιον δυνάστην
τῶν Σικελῶν, καὶ γενόμενον ἱκέτην ἀπολύσαντες τῶν
ἐγκλημάτων, ἀπέδειξαν αὐτῷ τὴν τῶν Κορινθίων
πόλιν οἰκητήριον. οὗτος δὲ ὀλίγον χρόνον μείνας 2
ἐν τῇ Κορίνθῳ τὰς ὁμολογίας ἔλυσε, καὶ προσ-
ποιησάμενος χρησμὸν ὑπὸ τῶν θεῶν αὐτῷ δεδόσθαι
κτίσαι τὴν Καλὴν Ἀκτὴν ἐν Σικελίᾳ, κατέπλευσεν
εἰς τὴν νῆσον μετὰ πολλῶν οἰκητόρων· συνεπελά-
βοντο δὲ καὶ τῶν Σικελῶν τινες, ἐν οἷς ἦν καὶ
Ἀρχωνίδης ὁ τῶν Ἑρβιταίων δυναστεύων. οὗτος
μὲν οὖν περὶ τὸν οἰκισμὸν τῆς Καλῆς Ἀκτῆς ἐγί-
νετο. Ἀκραγαντῖνοι δὲ ἅμα μὲν φθονοῦντες τοῖς 3
Συρακοσίοις, ἅμα δ' ἐγκαλοῦντες αὐτοῖς ὅτι Δου-
κέτιον ὄντα κοινὸν πολέμιον διέσωσαν ἄνευ τῆς
Ἀκραγαντίνων γνώμης, πόλεμον ἐξήνεγκαν τοῖς
Συρακοσίοις. σχιζομένων δὲ τῶν Σικελικῶν πό- 4
λεων, καὶ τῶν μὲν τοῖς Ἀκραγαντίνοις, τῶν δὲ τοῖς
Συρακοσίοις συστρατευόντων, ἠθροίσθησαν παρ'
ἀμφοτέρων δυνάμεις ἀξιόλογοι. φιλοτιμίας δὲ με-
γάλης γενομένης ταῖς πόλεσιν, ἀντεστρατοπέδευσαν
ἀλλήλοις περὶ τὸν Ἱμέραν ποταμόν, καὶ γενομένης
παρατάξεως ἐνίκησαν οἱ Συρακόσιοι, καὶ τῶν Ἀκρα-
γαντίνων ἀνεῖλον ὑπὲρ τοὺς χιλίους. μετὰ δὲ τὴν
μάχην διαπρεσβευσαμένων περὶ συνθέσεως τῶν
Ἀκραγαντίνων, οἱ Συρακόσιοι συνέθεντο τὴν εἰ-
ρήνην.

Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Σικελίαν ἐν τούτοις ἦν. 9
κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν συνέβη κτισθῆναι τὴν τῶν
Θουρίων πόλιν δι' αἰτίας τοιαύτας. ἐν τοῖς ἔμπρο-
σθεν χρόνοις Ἑλλήνων κτισάντων κατὰ τὴν Ἰταλίαν

πόλιν Σύβαριν, συνέβη ταύτην λαβεῖν ταχεῖαν αὔ-
2 ξησιν διὰ τὴν ἀρετὴν τῆς χώρας. κειμένης γὰρ ἀνὰ
μέσον δυοῖν ποταμῶν, τοῦ τε Κράθιος καὶ τοῦ Συ-
βάριος, ἀφ' οὗ ταύτης ἔτυχε τῆς προσηγορίας, ο
κατοικισθέντες νεμόμενοι πολλὴν καὶ καρποφόροι
χώραν μεγάλους ἐκτήσαντο πλούτους. πολλοῖς δ
μεταδιδόντες τῆς πολιτείας ἐπὶ τοσοῦτο προέβησαι
ὥστε δόξαι πολὺ προέχειν τῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαι
οἰκούντων, πολυανθρωπίᾳ τε τοσοῦτο διήνεγκαι
ὥστε τὴν πόλιν ἔχειν πολιτῶν τριάκοντα μυριάδας
γενόμενος δὲ παρ' αὐτοῖς δημαγωγὸς Τῆλυς, κα
κατηγορῶν τῶν μεγίστων ἀνδρῶν, ἔπεισε τοὺς Συ-
βαρίτας φυγαδεῦσαι τοὺς εὐπορωτάτους τῶν πολι-
τῶν πεντακοσίους καὶ τὰς οὐσίας αὐτῶν δημεῦσαι
3 τῶν δὲ φυγάδων παρελθόντων εἰς Κρότωνα κα
καταφυγόντων ἐπὶ τοὺς εἰς τὴν ἀγορὰν βωμούς, ὁ
μὲν Τῆλυς ἐξέπεμψε πρεσβευτὰς πρὸς τοὺς Κρο-
τωνιάτας, οἷς ἦν προστεταγμένον ἢ τοὺς φυγάδα
4 ἐκδοῦναι ἢ πόλεμον προσδέχεσθαι. συναχθείση
δὲ ἐκκλησίας καὶ προτεθείσης βουλῆς πότερον χρ
τοὺς ἱκέτας ἐκδοῦναι τοῖς Συβαρίταις ἢ πόλεμοι
ὑπομεῖναι πρὸς δυνατωτέρους, ἀπορουμένης τε τῆ
συγκλήτου καὶ τοῦ δήμου, τὸ μὲν πρῶτον ἔρρε
ταῖς γνώμαις τὸ πλῆθος πρὸς τὴν ἀπόδοσιν τῶ
ἱκετῶν διὰ τὸν πόλεμον· μετὰ δὲ ταῦτα Πυθαγό
ρου τοῦ φιλοσόφου συμβουλεύσαντος σώζειν τοὺ
ἱκέτας, μετέπεσον ταῖς γνώμαις καὶ τὸν πόλεμο
5 ὑπὲρ τῆς τῶν ἱκετῶν σωτηρίας ἀνείλοντο. στρα
τευσάντων δ' ἐπ' αὐτοὺς τῶν Συβαριτῶν τριά
κοντα μυριάσιν ἀντετάχθησαν οἱ Κροτωνιᾶται δέκ
μυριάσι, Μίλωνος τοῦ ἀθλητοῦ ἡγουμένου καὶ δι
τὴν ὑπερβολὴν τῆς τοῦ σώματος ῥώμης πρώτο

ιμένου τοὺς καθ' αὑτὸν τεταγμένους. ὁ γὰρ 6
οὗτος, ἑξάκις Ὀλύμπια νενικηκὼς καὶ τὴν ἀλ-
ἀκόλουθον ἔχων τῇ κατὰ τὸ σῶμα φύσει, λέ-
πρὸς τὴν μάχην ἀπαντῆσαι κατεστεφανωμέ-
μὲν τοῖς Ὀλυμπιακοῖς στεφάνοις, διεσκευασμέ-
δὲ εἰς Ἡρακλέους σκευὴν λεοντῇ καὶ ῥοπάλῳ·
ν δὲ γενόμενον τῆς νίκης θαυμασθῆναι παρὰ
πολίταις. τῶν δὲ Κροτωνιατῶν διὰ τὴν ὀργὴν 10
εῖν μὲν μηδένα βουληθέντων, πάντας δὲ κατὰ
φυγὴν τοὺς ὑποπεσόντας ἀποκτεινόντων, οἱ
ους κατεκόπησαν· τὴν δὲ πόλιν διήρπασαν καὶ
ελῶς ἔρημον ἐποίησαν. ὕστερον δὲ ἔτεσιν ὀκτὼ 2
τοῖς πεντήκοντα Θετταλοὶ συνῴκισαν, καὶ
ὀλίγον ὑπὸ Κροτωνιατῶν ἐξέπεσον, πέντε ἔτε-
ὕστερον τοῦ δευτέρου συνοικισμοῦ. κατὰ δὲ 3
ὑποκειμένους καιρούς, ἐπ' ἄρχοντος Ἀθήνησι
λιμάχου, συνῳκίσθη, καὶ μετὰ βραχὺ μεταστα-
α εἰς ἕτερον τόπον προσηγορίας ἑτέρας ἔτυχε,
τῶν γενομένων Λάμπωνος καὶ Ξενοκρίτου τοῦ-
τὸν τρόπον. οἱ τὸ δεύτερον ἐκπεσόντες ἐκ τῆς
ίδος Συβαρῖται πρέσβεις ἔπεμψαν εἰς τὴν Ἑλ-
πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ Ἀθηναίους, ἀξιοῦν-
συνεπιλαβέσθαι τῆς καθόδου καὶ κοινωνῆσαι
ἀποικίας. Λακεδαιμόνιοι μὲν οὖν οὐ προσέσχον 4
ῖς, Ἀθηναῖοι δὲ συμπράξειν ἐπαγγειλάμενοι,
ναῦς πληρώσαντες ἀπέστειλαν τοῖς Συβαρί-
ὧν ἡγεῖτο Λάμπων τε καὶ Ξενόκριτος· ἐκή-
ν δὲ κατὰ τὰς ἐν Πελοποννήσῳ πόλεις κοινο-
ύμενοι τὴν ἀποικίαν τῷ βουλομένῳ μετέχειν
ἀποικίας. ὑπακουσάντων δὲ πολλῶν καὶ λα- 5
ων χρησμὸν παρὰ τοῦ Ἀπόλλωνος ὅτι δεῖ κτί-
πόλιν αὐτοὺς ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ ὅπου μέλλου-

σιν οἰκεῖν μέτριον ὕδωρ πίνοντες, ἀμετρὶ δὲ
ἔδοντες, κατέπλευσαν εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ κ
τήσαντες εἰς τὴν Σύβαριν ἐξήτουν τὸν τόπον
6 θεὸς ἦν προστεταχὼς κατοικεῖν. εὑρόντες δ
ἄπωθεν τῆς Συβάρεως κρήνην ὀνομαζομένην
ρίαν, ἔχουσαν αὐλὸν χαλκοῦν, ὃν ἐκάλουν
χώριοι μέδιμνον, νομίσαντες εἶναι τοῦτον τὸν
τὸν δηλούμενον ὑπὸ τοῦ θεοῦ περιέβαλον τ
καὶ κτίσαντες πόλιν ὠνόμασαν ἀπὸ τῆς κ
7 Θούριον. τὴν δὲ πόλιν διελόμενοι κατὰ μὲν
εἰς τέτταρας πλατείας, ὧν καλοῦσι τὴν μὲν
Ἡράκλειαν, τὴν δὲ Ἀφροδισιάδα, τὴν δὲ Ὀλυμπ
τὴν δὲ Διονυσιάδα, κατὰ δὲ τὸ πλάτος διεῖλ
τρεῖς πλατείας, ὧν ἡ μὲν ὠνομάσθη Ἡρῴα,
Θουρία, ἡ δὲ Θουρῖνα. ὑπὸ δὲ τούτων τῶν
νωπῶν πεπληρωμένων ταῖς οἰκίαις ἡ πόλις ἐφ
11 καλῶς κατεσκευάσθαι. ὀλίγον δὲ χρόνον ὁμ
σαντες οἱ Θούριοι στάσει μεγάλῃ περιέπεσο
ἀλόγως. οἱ γὰρ προϋπάρχοντες Συβαρῖται τὰ
ἀξιολογωτάτας ἀρχὰς ἑαυτοῖς προσένεμον, τ
εὐτελεῖς τοῖς ὕστερον προσγεγραμμένοις πολ
καὶ τὰς γυναῖκας ἐπιθύειν τοῖς θεοῖς ᾤοντο
πρώτας μὲν τὰς πολίτιδας, ὑστέρας δὲ τὰς με
νεστέρας· πρὸς δὲ τούτοις τὴν μὲν σύνεγγ
πόλει χώραν κατεκληρούχουν ἑαυτοῖς, τὴν δὲ
2 κειμένην τοῖς ἐπήλυσι. γενομένης δὲ διαφορ
τὰς εἰρημένας αἰτίας, οἱ προσγραφέντες ὕσ
πολῖται πλείους καὶ κρείττονες ὄντες ἀπέκ
σχεδὸν ἅπαντας τοὺς προϋπάρχοντας Συβα
καὶ τὴν πόλιν αὐτοὶ κατῴκησαν. πολλῆς δὲ
καὶ καλῆς χώρας, οἰκήτορας ἐκ τῆς Ἑλλάδος
πεμψάμενοι συχνοὺς διενείμαντο τὴν πόλιν

τὴν χώραν ἐπ' ἴσης ἔνεμον. οἱ δὲ διαμένοντες ταχὺ 3
πλούτους μεγάλους ἐκτήσαντο, καὶ πρὸς τοὺς Κροτωνιάτας φιλίαν συνθέμενοι καλῶς ἐπολιτεύοντο. συστησάμενοι δὲ πολίτευμα δημοκρατικὸν διεῖλον τοὺς πολίτας εἰς δέκα φυλάς, καὶ τὰς προσηγορίας ἁπάσαις περιέθηκαν ἐκ τῶν ἐθνῶν, τρεῖς μὲν ἀπὸ τῶν ἐκ Πελοποννήσου συναχθέντων ὀνομάσαντες Ἀρκάδα καὶ Ἀχαΐδα καὶ Ἠλείαν, τὰς ἴσας δὲ ἀπὸ τῶν ἔξωθεν ὁμοεθνῶν, Βοιωτίαν, Ἀμφικτυονίδα, Δωρίδα, τὰς δὲ λοιπὰς τέτταρας ἀπὸ τῶν ἄλλων γενῶν, Ἰάδα, Ἀθηναΐδα, Εὐβοΐδα, Νησιῶτιν. εἵλοντο δὲ καὶ νομοθέτην τὸν ἄριστον τῶν ἐν παιδείᾳ θαυμαζομένων πολιτῶν Χαρώνδαν. οὗτος δὲ 4
ἐπισκεψάμενος τὰς ἁπάντων νομοθεσίας ἐξελέξατο τὰ κράτιστα καὶ κατέταξεν εἰς τοὺς νόμους· πολλὰ δὲ καὶ ἴδια παρεπινοησάμενος ἐξεῦρε, περὶ ὧν οὐκ ἀνοίκειόν ἐστιν ἐπιμνησθῆναι πρὸς διόρθωσιν τῶν ἀναγινωσκόντων.

Πρῶτον μὲν γὰρ τοῖς μητρυιὰν ἐπαγομένοις 12
κατὰ τῶν ἰδίων τέκνων ἔθηκε πρόστιμον τὸ μὴ γίνεσθαι συμβούλους τούτους τῇ πατρίδι, νομίζων τοὺς κακῶς περὶ τῶν ἰδίων τέκνων βουλευσαμένους καὶ συμβούλους κακοὺς ἔσεσθαι τῇ πατρίδι. ἔφη γὰρ τοὺς μὲν πρῶτον γήμαντας καὶ ἐπιτυχόν- 2
τας δεῖν εὐημεροῦντας καταπαύειν, τοὺς δὲ ἀποτυχόντας τῷ γάμῳ καὶ πάλιν ἐν τοῖς αὐτοῖς ἁμαρτάνοντας ἄφρονας δεῖν ὑπολαμβάνεσθαι. τοὺς δ' ἐπὶ συκοφαντίᾳ καταγνωσθέντας προσέταξε περιπατεῖν ἐστεφανωμένους μυρίκῃ, ὅπως ἐν πᾶσι τοῖς πολίταις φαίνωνται τὸ πρωτεῖον τῆς πονηρίας περιπεποιημένοι. διὸ καί τινας ἐπὶ τούτῳ τῷ ἐγκλήματι καταδικασθέντας τὸ μέγεθος τῆς ὕβρεως οὐκ

ἐνεγκόντας ἑκουσίως ἑαυτοὺς ἐκ τοῦ ζῆν μεταστῆ-
3 σαι. οὗ συντελεσθέντος ἐφυγαδεύθη πᾶς ἐκ τῆς
πόλεως ὁ συκοφαντεῖν εἰωθώς, καὶ τὸ πολίτευμα
μακάριον εἶχε βίον τῆς τοιαύτης κακίας ἀπηλλαγ-
μένον. ἔγραψε δὲ ὁ Χαρώνδας καὶ περὶ τῆς κα-
κομιλίας νόμον ἐξηλλαγμένον καὶ τοῖς ἄλλοις νο-
4 μοθέταις παρεωραμένον. ὑπολαβὼν γὰρ τοὺς ἀγα-
θοὺς ἄνδρας ἐνίοτε διὰ τὴν πρὸς τοὺς πονηροὺς
φιλίαν καὶ συνήθειαν διαστρέφεσθαι τὰ ἤθη πρὸς
κακίαν, καὶ τὴν φαυλότητα καθάπερ λοιμικὴν νό-
σον ἐπινέμεσθαι τὸν βίον τῶν ἀνθρώπων καὶ νο-
σοποιεῖν τὰς ψυχὰς τῶν ἀρίστων· κατάντης γὰρ ἡ
πρὸς τὸ χεῖρον ὁδός, ῥᾳδίαν ἔχουσα τὴν ὁδοιπορίαν·
διὸ καὶ τῶν μετρίων πολλοὶ τοῖς ἤθεσιν ὑπούλοις
ἡδοναῖς δελεασθέντες εἰς ἐπιτηδεύσεις χειρίστας πε-
ριώκειλαν· ταύτην οὖν τὴν διαφθορὰν ἀναστεῖλαι
βουλόμενος ὁ νομοθέτης ἀπηγόρευσε τῇ τῶν πονη-
ρῶν φιλίᾳ τε καὶ συνηθείᾳ χρήσασθαι, καὶ δίκας
ἐποίησε κακομιλίας, καὶ προστίμοις μεγάλοις ἐπέ-
5 γραψε τοὺς ἁμαρτάνειν μέλλοντας. ἔγραψεν οὖν
καὶ ἕτερον νόμον τούτου κρείττονα καὶ τοῖς πα-
λαιοτέροις αὐτοῦ νομοθέταις ἠμελημένον· ἐνομο-
θέτησε γὰρ τῶν πολιτῶν τοὺς υἱεῖς ἅπαντας μαν-
θάνειν γράμματα, χορηγούσης τῆς πόλεως τοὺς
μισθοὺς τοῖς διδασκάλοις. ὑπέλαβε γὰρ τοὺς ἀπό-
ρους τοῖς βίοις, ἰδίᾳ μὴ δυναμένους διδόναι μι-
σθούς, ἀποστερήσεσθαι τῶν καλλίστων ἐπιτηδευ-
13 μάτων. τὴν γὰρ γραμματικὴν παρὰ τὰς ἄλλας μα-
θήσεις προέκρινεν ὁ νομοθέτης, καὶ μάλα προση-
κόντως· διὰ γὰρ ταύτης τὰ πλεῖστα καὶ χρησιμώτατα
τῶν πρὸς τὸν βίον ἐπιτελεῖσθαι, ψήφους, ἐπιστο-
λάς, διαθήκας, νόμους, τἄλλα τὰ τὸν βίον μάλιστα

ἐπανορθοῦντα. τίς γὰρ ἂν ἄξιον ἐγκώμιον διά- 2
θοιτο τῆς τῶν γραμμάτων μαθήσεως; διὰ γὰρ τού-
87 των μόνων οἱ μὲν τετελευτηκότες τοῖς ζῶσι διαμνη-
μονεύονται, οἱ δὲ μακρὰν τοῖς τόποις διεστῶτες τοῖς
πλεῖστον ἀπέχουσιν ὡς πλησίον παρεστῶσι διὰ τῶν
γεγραμμένων ὁμιλοῦσι· ταῖς τε κατὰ πόλεμον συν-
θήκαις ἐν ἔθνεσιν ἢ βασιλεῦσι πρὸς διαμονὴν τῶν
ὁμολογιῶν ἡ διὰ τῶν γραμμάτων ἀσφάλεια βεβαιο-
τάτην ἔχει πίστιν· καθόλου δὲ τὰς χαριεστάτας τῶν
φρονίμων ἀνδρῶν ἀποφάσεις καὶ θεῶν χρησμούς,
ἔτι δὲ φιλοσοφίαν καὶ πᾶσαν παιδείαν μόνη τηρεῖ,
καὶ τοῖς ἐπιγινομένοις ἀεὶ παραδίδωσιν εἰς ἅπαντα
τὸν αἰῶνα. διὸ καὶ τοῦ μὲν ζῆν τὴν φύσιν αἰτίαν 3
ὑποληπτέον, τοῦ δὲ καλῶς ζῆν τὴν ἐκ τῶν γραμ-
μάτων συγκειμένην παιδείαν. ὅθεν ὡς μεγάλων
τινῶν ἀγαθῶν ἀποστερουμένους τοὺς ἀγραμμάτους
διωρθώσατο τῇ νομοθεσίᾳ ταύτῃ καὶ δημοσίας ἐπι-
μελείας τε καὶ δαπάνης ἠξίωσε, καὶ τοσοῦτον 4
ὑπερεβάλετο τοὺς πρότερον νομοθετήσαντας δημο-
σίῳ μισθῷ τοὺς νοσοῦντας τῶν ἰδιωτῶν ὑπὸ ἰα-
τρῶν θεραπεύεσθαι ὥσθ᾽ οἱ μὲν τὰ σώματα θερα-
πείας ἠξίωσαν, ὁ δὲ τὰς ψυχὰς τὰς ὑπ᾽ ἀπαιδευ-
σίας ἐνοχλουμένας ἐθεράπευσε, κἀκείνων μὲν τῶν
ἰατρῶν εὐχόμεθα μηδέποτε χρείαν ἔχειν, τοῖς δὲ
τῆς παιδείας διδασκάλοις ἐπιθυμοῦμεν ἅπαντα τὸν
χρόνον συνδιατρίβειν. ἀμφοτέρας δὲ τὰς προειρη- 14
μένας πολλοὶ τῶν ποιητῶν δι᾽ ἐμμέτρου ποιήματος
μεμαρτυρήκασι τὴν μὲν κακομιλίαν ἐν τοῖσδε,

> ὅστις δ᾽ ὁμιλῶν ἥδεται κακοῖς ἀνήρ,
> οὐπώποτ᾽ ἠρώτησα, γινώσκων ὅτι
> τοιοῦτός ἐστιν οἷσπερ ἥδεται ξυνών·

τὸν δὲ περὶ τῆς μητρυιᾶς τεθέντα ἐν τούτοις,

τὸν νομοθέτην φασὶν Χαρώνδαν ἔν τινι
νομοθεσίᾳ τά τ' ἄλλα καὶ ταυτὶ λέγειν·
ὁ παισὶν αὑτοῦ μητρυιὰν ἐπεισάγων
μήτ' εὐδοκιμείσθω μήτε μετεχέτω λόγου
παρὰ τοῖς πολίταις, ὡς ἐπείσακτον κακὸν
κατὰ τῶν ἑαυτοῦ πραγμάτων πεπορισμένος.
εἴτ' ἐπέτυχες γάρ, φησί, γήμας τὸ πρότερον,
εὐημερῶν κατάπαυσον, εἴτ' οὐκ ἐπέτυχες,
μανικὸν τὸ πεῖραν δευτέρας λαβεῖν πάλιν.

ταῖς γὰρ ἀληθείαις ὁ δὶς ἐν τοῖς αὐτοῖς πράγμασιν
2 ἁμαρτάνων ἄφρων ἂν δικαίως νομισθείη. καὶ Φιλήμονος τοῦ κωμῳδιογράφου γράφοντος τοὺς πολλάκις ναυτιλλομένους καὶ εἰπόντος

νόμῳ τεθαύμακ' οὐκ ἐπεὶ
πέπλευκεν, ἀλλ' εἰ δὶς πέπλευκε,

τὸ παραπλήσιον ἄν τις ἀποφαίνοιτο μὴ θαυμάζειν εἴ τις γεγάμηκεν, ἀλλ' εἰ δὶς γεγάμηκε· κρεῖττον γὰρ εἶναι δὶς ἑαυτὸν θαλάττῃ παραβαλεῖν ἢ γυναικί. 485
3 μέγισται γὰρ καὶ χαλεπώταται στάσεις ἐν ταῖς οἰκίαις γίνονται διὰ μητρυιὰς τέκνοις πρὸς πατέρας, καὶ διὰ ταῦτα πολλαὶ καὶ παράνομοι πράξεις ἐν τοῖς θεάτροις τραγῳδοῦνται.

15 Ὁ δ' οὖν Χαρώνδας καὶ ἕτερόν τινα νόμον ἀποδοχῆς ἀξιούμενον ἔγραψε, τὸν περὶ τῆς τῶν ὀρφανῶν φυλακῆς. οὗτος δ' ἐξ ἐπιπολῆς μὲν θεωρούμενος οὐδὲν φαίνεται περιττὸν ἔχειν οὐδὲ ἀποδοχῆς ἄξιον, ἀναθεωρούμενος δὲ καὶ μετ' ἀκριβείας ἐξεταζόμενος μεγάλην ἔχει σπουδὴν καὶ δόξαν.
2 ἔγραψε γὰρ τῶν μὲν ὀρφανικῶν χρημάτων ἐπιτροπεύειν τοὺς ἀγχιστεῖς τοὺς ἀπὸ πατρός, τρέφεσθαι δὲ τοὺς ὀρφανοὺς παρὰ τοῖς συγγενέσι τοῖς ἀπὸ μητρός. αὐτόθεν μὲν οὖν ὁ νόμος οὐδὲν ὁρᾶται

περιέχων σοφὸν ἢ περιττόν, ἐξεταζόμενος δὲ κατὰ
βάθος εὑρίσκεται δικαίως ὢν ἄξιος ἐπαίνου. ζη-
τουμένης γὰρ τῆς αἰτίας δι' ἣν ἄλλοις μὲν τὴν οὐ-
σίαν, ἑτέροις δὲ τὴν τῶν ὀρφανῶν τροφὴν ἐπίστευ-
σεν, ἐκφαίνεταί τις ἐπίνοια τοῦ νομοθέτου περιττή·
οἱ μὲν γὰρ ἀπὸ μητρὸς συγγενεῖς οὐ προσήκοντες 4
τῇ κληρονομίᾳ τῶν ὀρφανῶν οὐκ ἐπιβουλεύσουσιν,
οἱ δ' ἀπὸ τοῦ πατρὸς οἰκεῖοι ἐπιβουλεῦσαι μὲν οὐ
δύνανται διὰ τὸ μὴ πιστεύεσθαι τοῦ σώματος, τῆς
δ' οὐσίας εἰς ἐκείνους καθηκούσης, ἐὰν οἱ ὀρφανοὶ
τελευτήσωσιν ἢ διὰ νόσον ἤ τινα ἄλλην περίστα-
σιν, ἀκριβέστερον οἰκονομήσουσι τὰ χρήματα, ὡς
ἰδίας τὰς ἐκ τῆς τύχης ἐλπίδας ἔχοντες. ἕτερον δὲ 16
ἔθηκε νόμον κατὰ τῶν λιπόντων τὴν ἐν πολέμῳ
τάξιν ἢ τὸ σύνολον μὴ ἀναλαβόντων τὰ ὅπλα ὑπὲρ
τῆς πατρίδος. τῶν γὰρ ἄλλων νομοθετῶν κατὰ
τῶν τοιούτων τεθεικότων θάνατον τὸ πρόστιμον,
οὗτος προσέταξε τοὺς τοιούτους ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐφ'
ἡμέρας τρεῖς καθῆσθαι ἐν ἐσθῆσι γυναικείαις. ὁ 2
δὲ νόμος οὗτος ἅμα μὲν φιλανθρωπότερός ἐστι τῶν
παρὰ τοῖς ἄλλοις, ἅμα δὲ λεληθότως τῷ μεγέθει
τῆς ἀτιμίας ἀποτρέπει τοὺς ὁμοίους τούτοις τῆς
ἀνανδρίας· κρεῖττον γάρ ἐστιν ἀποθανεῖν ἢ τοιαύ-
της ὕβρεως ἐν τῇ πατρίδι πειραθῆναι· ἅμα δὲ καὶ
τοὺς ἁμαρτάνοντας οὐκ ἠφάνισεν, ἀλλὰ τῇ πόλει
πρὸς τὰς πολεμικὰς χρείας ἐτήρησε, διορθωσομέ-
νους τῇ διὰ τῆς ὕβρεως κολάσει καὶ σπεύσοντας
ἑτέροις ἀνδραγαθήμασιν ἐξαλεῖψαι τὴν προγεγενη-
μένην αἰσχύνην.

Διὰ δὲ τῆς ἀποτομίας τῶν νόμων διέσωσε τοὺς 3
νόμους ὁ νομοθέτης. προσέταξε γὰρ ἐκ παντὸς
τρόπου πείθεσθαι τῷ νόμῳ, κἂν ᾖ παντελῶς κα-

κῶς γεγραμμένος· διορθοῦν δὲ συνεχώρησε τὸν
4 χρείαν ἔχοντα διορθώσεως. τὸ μὲν γὰρ ἡττᾶσθαι
ὑπὸ νομοθέτου καλὸν εἶναι ὑπελάμβανε, τὸ δὲ ὑπὸ
ἰδιώτου παντελῶς ἄτοπον, καὶ εἰ ἐπὶ τῷ συμφέροντι γίνεται. καὶ μάλιστα διὰ τοῦ τοιούτου τρό- 180
που τοὺς ἐν τοῖς δικαστηρίοις τῶν παρανενομηκότων προφάσεις καὶ διανοίας ἀντὶ τῶν ῥητῶν εἰσάγοντας ἐκώλυσε ταῖς ἰδίαις εὑρησιλογίαις κατα-
5 λύειν τὴν τῶν νόμων ὑπεροχήν· διὸ καί τινας τῶν τοιαύτας κατηγορίας πεποιημένων πρὸς τοὺς δικαστὰς τοὺς δικάζοντας περὶ τῆς τῶν παρανενομηκότων τιμωρίας εἰπεῖν ὅτι σώζειν ἀναγκαῖον ἢ
17 τὸν νόμον ἢ τὸν ἄνδρα. τὸν δ' οὖν Χαρώνδαν φασὶ παραδοξότατον νενομοθετηκέναι περὶ τῆς διορθώσεως τῶν νόμων. ὁρῶντα γὰρ αὐτὸν ἐν ταῖς πλείσταις πόλεσι τὸ πλῆθος τῶν ἐπιχειρούντων ἐπανορθοῦν τοὺς νόμους λυμαινομένους μὲν τὰς προϋπαρχούσας νομοθεσίας, εἰς στάσεις δὲ τὰ πλήθη προαγομένους, ἴδιόν τι καὶ παντελῶς ἐξηλλαγμένον
2 νομοθετῆσαι. προσέταξε γὰρ τὸν βουλόμενον διορθῶσαί τινα νόμον, ὅταν ποιῆται τὴν περὶ τῆς διορθώσεως συμβουλίαν, τὸν ἑαυτοῦ τράχηλον εἰς βρόχον ἐντιθέναι, καὶ μένειν ἄχρι ἂν ὅτου τὴν κρίσιν ὁ δῆμος περὶ τοῦ διορθουμένου νόμου ποιήσηται, κἂν μὲν ἡ ἐκκλησία προσδέξηται τὸν ὕστερον γραφόμενον, ἀπολύεσθαι τὸν εἰσηγησάμενον, ἐὰν δὲ ἄκυρον ποιήσηται τὴν διόρθωσιν, παραχρῆμα θνή-
3 σκειν ὑπὸ τοῦ βρόχου σφιγγόμενον. τοιαύτης δὲ κατὰ τὴν διόρθωσιν τῆς νομοθεσίας οὔσης, καὶ τοῦ φόβου τοὺς νεωτέρους νομοθέτας κολάζοντος, οὐδεὶς ἐτόλμα περὶ νόμων διορθώσεως φωνὴν προΐεσθαι, ἐν παντὶ δὲ τῷ μετὰ ταῦτα χρόνῳ παρὰ τοῖς

Θουρίοις τρεῖς οἱ πάντες εἰσηγοῦνται διά τινας
ἀναγκαίας περιστάσεις ἐπὶ τὴν ὑπὲρ τῆς διορθώ-
σεως συμβουλίαν παραγενέσθαι. νόμου γὰρ ὄντος, 4
ἐάν τίς τινος ὀφθαλμὸν ἐκκόψῃ, ἀντεκκόπτεσθαι
τὸν ἐκείνου, ἑτερόφθαλμός τις ἐκκοπεὶς τὸν ὀφθαλ-
μὸν καὶ στερηθεὶς ὅλης τῆς ὁράσεως τὸ μὲν ἕνα ἀν-
τεκκόψαι τὸν δράσαντα ἔλαττον ὑπέλαβε πρόστιμον
[ἐκτῖσαι]· τυφλώσαντα γὰρ ἕνα τῶν πολιτῶν, εἰ τὸ
κατὰ νόμον πρόστιμον ὁ πράξας ὑπομένοι, μὴ τε-
τευχέναι τῆς ἴσης συμφορᾶς· δίκαιον οὖν εἶναι τὸν
ἑτερόφθαλμον τὴν ὅρασιν ἀφελόμενον ἀμφοτέρους
ἐκκόπτεσθαι τοὺς ὀφθαλμούς, εἰ μέλλοι τὴν ἴσην
ἀναδέχεσθαι τιμωρίαν. διὸ καὶ περιαλγῆ γενόμε- 5
νον τὸν ἑτερόφθαλμον ἀποτολμῆσαι λόγον ἐν ἐκ-
κλησίᾳ διαθέσθαι περὶ τῆς ἰδίας συμφορᾶς, ἅμα
μὲν τοῖς πολίταις ἀποδυρόμενον τὴν ἰδίαν ἀτυχίαν,
ἅμα δὲ συμβουλεύοντα τοῖς πλήθεσι διορθώσασθαι
τὸν νόμον· τέλος δὲ δόντα τὸν τράχηλον εἰς βρό-
χον, ἐπιτυχόντα τῇ συμβουλίᾳ ἀκυρῶσαι μὲν τὸν
ὑπάρχοντα νόμον, βεβαιῶσαι δὲ τὸν διορθωθέντα,
καὶ διὰ τοῦτο φυγεῖν τὸν τοῦ βρόχου θάνατον.
δεύτερος δὲ διωρθώθη νόμος ὁ διδοὺς ἐξουσίαν τῇ 18
γυναικὶ ἀπολύειν τὸν ἄνδρα καὶ συνοικεῖν ᾧ ἂν
βούληται. τῶν γὰρ προβεβηκότων τῇ ἡλικίᾳ τις,
ἔχων γυναῖκα νεωτέραν καὶ καταλειφθείς, συνε-
βούλευε τοῖς Θουρίοις διορθῶσαι τὸν νόμον καὶ
προσγράψαι τὴν καταλιποῦσαν ἄνδρα συνοικεῖν ᾧ
ἂν βούληται μὴ νεωτέρῳ τοῦ προτέρου· ὁμοίως δὲ
κἂν ἀνὴρ ἐκβάλῃ γυναῖκα, μὴ γαμεῖν ἄλλην νεω-
τέραν ταύτης τῆς ἐκβληθείσης. εὐστοχήσας δ' ἐν 2
τῇ συμβουλίᾳ καὶ ἀκυρώσας τὸν πρότερον νόμον,
διέφυγε μὲν τὸν ἐκ τοῦ βρόχου κίνδυνον, τῆς δὲ

γυναικὸς κωλυθείσης νεωτέρῳ συνοικῆσαι πάλιν ἔγη
τὸν ἀπολυθέντα. τρίτος δὲ νόμος διωρθώθη ὁ π
3 τῶν ἐπικλήρων, ὁ καὶ παρὰ Σόλωνι κείμενος. ἐκ
λευε γὰρ τῇ ἐπικλήρῳ ἐπιδικάζεσθαι τὸν ἔγγισ
γένους, ὡσαύτως δὲ καὶ τὴν ἐπίκληρον ἐπιδικάζ
σθαι τῷ ἀγχιστεῖ, ᾧ ἦν ἀνάγκη συνοικεῖν ἢ πε
τακοσίας ἐκτῖσαι δραχμὰς εἰς προικὸς λόγον τῇ π
4 νιχρᾷ ἐπικλήρῳ. ὀρφανὴ γάρ τις εὐγενὴς ἐπίκλη
ρος, ἀπορουμένη παντελῶς τῶν κατὰ τὸν βίον κ
διὰ τὴν πενίαν οὐ δυναμένη συνοικῆσαι, κατέφυ
γεν ἐπὶ τὸν δῆμον, καὶ μετὰ δακρύων ἐκθεμέν
τὴν ἑαυτῆς ἐρημίαν τε καὶ καταφρόνησιν, πρὸς
τούτοις ὑπογραψαμένη τὴν διόρθωσιν τοῦ νόμο
ὥστε ἀντὶ τῆς ἐκτίσεως τῶν πεντακοσίων δραχμ
γράψαι συνοικεῖν κατ' ἀνάγκην τὸν ἄγχιστα γένο
τῇ ἐπιδικασθείσῃ ἐπικλήρῳ· τοῦ δὲ δήμου διὰ τ
ἔλεον ψηφισαμένου διορθῶσαι τὸν νόμον, ἡ μ
ὀρφανὴ τὸν ἐκ τοῦ βρόχου κίνδυνον ἐξέφυγεν,
δ' ἀγχιστεὺς πλούσιος ὢν ἠναγκάσθη γῆμαι γυναῖ
πενιχρὰν ἐπίκληρον ἄνευ προικός.

19 Λείπεται δ' ἡμῖν εἰπεῖν ὑπὲρ τῆς τοῦ Χαρώ
δου τελευτῆς, καθ' ἣν ἴδιόν τι καὶ παράδοξον αὐτ
συνέβη. ἐπὶ γὰρ τὴν χώραν ἐξιὼν μετὰ ξιφιδί
διὰ τοὺς λῃστάς, καὶ κατὰ τὴν ἐπάνοδον ἐκκλησί
συνεστώσης καὶ ταραχῆς ἐν τοῖς πλήθεσι, προσέσ
2 πολυπραγμονῶν τὰ κατὰ τὴν στάσιν. νενομοθετ
κὼς δ' ἦν μηδένα μεθ' ὅπλου ἐκκλησιάζειν, κ
ἐπιλαθόμενος ὅτι τὸ ξίφος παρέζωσται, παρέδωκ
ἐχθροῖς τισιν ἀφορμὴν κατηγορίας. ὧν ἑνὸς
πόντος Καταλέλυκας τὸν ἴδιον νόμον, Μὰ Δί', εἶπε
ἀλλὰ κύριον ποιήσω· καὶ σπασάμενος τὸ ξιφίδι
ἑαυτὸν ἀπέσφαξεν. ἔνιοι δὲ τῶν συγγραφέων τ

πρᾶξιν ταύτην περιτιθέασι Διοκλεῖ τῷ Συρακοσίων
νομοθέτῃ.
Ἡμεῖς δὲ ἀρκούντως τὰ περὶ Χαρώνδαν τὸν 3
νομοθέτην διεληλυθότες βραχέα βουλόμεθα καὶ
περὶ Ζαλεύκου τοῦ νομοθέτου διελθεῖν διά τε τὴν
ὁμοίαν προαίρεσιν τοῦ βίου καὶ τὸ γεγονέναι τοὺς
ἄνδρας ἐν πόλεσιν ἀστυγείτοσι. Ζάλευκος τοίνυν 20
ἦν τὸ γένος ἐκ τῆς Ἰταλίας Λοκρός, ἀνὴρ εὐγενὴς
καὶ κατὰ παιδείαν τεθαυμασμένος, μαθητὴς δὲ Πυ-
θαγόρου τοῦ φιλοσόφου. οὗτος πολλῆς ἀποδοχῆς
τυγχάνων ἐν τῇ πατρίδι νομοθέτης ᾑρέθη, καὶ κα-
ταβαλόμενος ἐξ ἀρχῆς καινὴν νομοθεσίαν ἤρξατο
πρῶτον περὶ τῶν ἐπουρανίων θεῶν. εὐθὺς γὰρ ἐν 2
τῷ προοιμίῳ τῆς ὅλης νομοθεσίας ἔφη δεῖν τοὺς
κατοικοῦντας ἐν τῇ πόλει πάντων πρῶτον ὑπολα-
βεῖν καὶ πεπεῖσθαι θεοὺς εἶναι, καὶ ταῖς διανοίαις
ἐπισκοποῦντας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν διακόσμησιν
καὶ τάξιν κρίνειν οὐ τύχης οὐδ' ἀνθρώπων εἶναι
ταῦτα κατασκευάσματα, σέβεσθαί τε τοὺς θεούς,
ὡς πάντων τῶν ἐν τῷ βίῳ καλῶν καὶ ἀγαθῶν αἰ-
τίους ὄντας τοῖς ἀνθρώποις, ἔχειν δὲ καὶ τὴν ψυ-
χὴν καθαρὰν πάσης κακίας, ὡς τῶν θεῶν οὐ χαι-
ρόντων ταῖς τῶν πονηρῶν θυσίαις τε καὶ δαπάναις,
ἀλλὰ ταῖς τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν δικαίαις τε καὶ κα-
λαῖς ἐπιτηδεύσεσι. διὰ δὲ τοῦ προοιμίου προκαλε- 3
σάμενος τοὺς πολίτας εἰς εὐσέβειαν καὶ δικαιοσύ-
νην, ἐπέζευξε προστάττων μηδένα τῶν πολιτῶν
ἐχθρὸν ἀκατάλλακτον ἔχειν, ἀλλ' οὕτω τὴν ἔχθραν
ἀναλαμβάνειν ὡς ἥξοντα πάλιν εἰς σύλλυσιν καὶ
φιλίαν· τὸν δὲ παρ' αὐτὰ ποιοῦντα διαλαμβάνεσθαι
παρὰ τοῖς πολίταις ἀνήμερον καὶ ἄγριον τὴν ψυ-
χήν. τοὺς δὲ ἄρχοντας παρεκελεύετο μὴ εἶναι αὐ-

θάδεις μηδὲ ὑπερηφάνους, μηδὲ κρίνειν πρ
ἢ φιλίαν. ἐν δὲ τοῖς κατὰ μέρος νομ
πολλὰ παρ' ἑαυτοῦ προσεξεῦρε μάλα ε
21 περιττῶς. τῶν γὰρ ἄλλων ἁπάντων ἁμαρ
γυναικῶν ἀργυρικὰς ζημίας τεταχότων ε
λοτέχνῳ προστίμῳ τὰς ἀκολασίας αὐτῶν
σατο. ἔγραψε γὰρ οὕτω· γυναικὶ ἐλευθέρᾳ
ἀκολουθεῖν μιᾶς θεραπαινίδος, ἐὰν μὴ με
ἐξιέναι νυκτὸς ἐκ τῆς πόλεως εἰ μὴ μοιχ
μηδὲ περιτίθεσθαι χρυσία μηδὲ ἐσθῆτα πα
νην, ἐὰν μὴ ᾖ ἑταίρα, μηδὲ τὸν ἄνδρα φ
κτύλιον ὑπόχρυσον μηδὲ ἱμάτιον ἰσομιλή
2 μὴ ἑταιρεύηται ἢ μοιχεύηται. διὸ καὶ ῥᾳ
τῶν προστίμων αἰσχραῖς ὑπεξαιρέσεσιν
τῆς βλαβερᾶς τρυφῆς καὶ ἀκολασίας τῶν
μάτων· οὐδεὶς γὰρ ἐβούλετο τὴν αἰσχρὰν
ὁμολογήσας καταγέλαστος ἐν τοῖς πολίτ
3 πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα τῶν συμβολαίων καὶ τ
τῶν κατὰ τὸν βίον ἀμφισβητουμένων κι
μοθέτησε, περὶ ὧν ἡμῖν μακρὸν ἂν εἴη
καὶ τῆς ὑποκειμένης ἱστορίας ἀνοίκειον· ε
τὰ συνεχῆ τοῖς προειρημένοις ἀναβιβάσομεν

22 Ἐπ' ἄρχοντος γὰρ Ἀθήνησι Λυσιμαχ
μαῖοι μὲν ὑπάτους κατέστησαν Τίτον Μεν
Πόπλιον Σήστιον Καπετωλῖνον. ἐπὶ δὲ το
φυγόντες τὸν ἐν τῇ στάσει κίνδυνον Συβα
τὸν Τράεντα ποταμὸν κατῴκησαν. καὶ χρ
τινα διέμειναν, ἔπειθ' ὑπὸ Βρεττίων ἐκ
2 ἀνῃρέθησαν. κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα Ἀθη
Εὔβοιαν ἀνακτησάμενοι καὶ τοὺς Ἑστιαιε
πόλεως ἐκβαλόντες ἰδίαν ἀποικίαν εἰς α
πεμψαν Περικλέους στρατηγοῦντος, χιλίου

ας ἐκπέμψαντες τήν τε πόλιν καὶ τὴν χώραν εκληρούχησαν.

23 Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Πραξιτέλους ὀλυμ-ς μὲν ἤχθη τετάρτη πρὸς ταῖς ὀγδοήκοντα, καθ' ἐνίκα στάδιον Κρίσων Ἱμεραῖος, ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ α ἄνδρες κατεστάθησαν νομογράφοι, Πόπλιος ώδιος Ῥηγιλλανός, Τίτος Μινούκιος, Σπόριος ετούριος, Γάιος Ἰούλιος, Γάιος Σουλπίκιος, Πό-ος Σήστιος, Ῥωμύλος, Σπόριος Ποστούμιος, Καλ-ιος. οὗτοι τοὺς νόμους συνετέλεσαν. ἐπὶ δὲ 2 των Θούριοι μὲν διαπολεμοῦντες πρὸς Ταραν-ους τὰς ἀλλήλων χώρας ἐπόρθουν καὶ κατὰ γῆν ὶ κατὰ θάλατταν καὶ πολλὰς μὲν μικρὰς μάχας καὶ ροβολισμοὺς ἐποιήσαντο, ἀξιόλογον δὲ πρᾶξιν οὐ-ίαν συνετέλεσαν.

24 Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Λυσανίου Ῥωμαῖοι λιν δέκα ἄνδρας νομοθέτας εἵλοντο, Ἄππιον ώδιον, Μάρκον Κορνήλιον, Λεύκιον Μινούκιον, ιον Σέργιον, Κόιντον Ποιτήλιον, Μάνιον Ῥαβο-ον, Σπόριον Οὐετούριον. οὗτοι δὲ τοὺς νό- 2 υς οὐκ ἠδυνήθησαν συντελέσαι, εἷς δ' ἐξ αὐτῶν ισθεὶς εὐγενοῦς παρθένου πενιχρᾶς, τὸ μὲν πρῶ-ν χρήμασι διαφθεῖραι τὴν κόρην ἐπεβάλετο, ὡς οὐ προσεῖχεν ἐκείνη τούτῳ, ἐπαπέστειλε συκο-ντην ἐπ' αὐτήν, προστάξας ἄγειν εἰς δουλείαν. ῦ δὲ συκοφάντου φήσαντος ἰδίαν αὐτοῦ εἶναι 3 ύλην καὶ πρὸς τὸν ἄρχοντα καταστήσαντος δου-ωγεῖν, προσαγαγὼν κατηγόρησεν ὡς δούλης. ῦ δὲ διακούσαντος τὴν κατηγορίαν καὶ τὴν κό-ν ἐγχειρίσαντος, ἐπιλαβόμενος ὁ συκοφάντης ἀπή-γεν ὡς ἰδίαν δούλην. ὁ δὲ πατὴρ τῆς παρθένου 4 ρὼν καὶ δεινοπαθῶν, ὡς οὐδεὶς αὐτῷ προσεῖχε,

ὑπῆρχεν εἰρήνη, συντεθειμένων τῶν Ἀθηναίω
τῶν Λακεδαιμονίων σπονδὰς τριακονταετεῖς. ὁ
δὲ καὶ τὰ κατὰ τὴν Σικελίαν εἰρηνικὴν εἶχε
στασιν, Καρχηδονίων μὲν πεποιημένων συν
πρὸς Γέλωνα, αὐτῶν δὲ τῶν κατὰ τὴν Σι
πόλεων Ἑλληνίδων τὴν ἡγεμονίαν Συρακοσίοι
κεχωρηκυιῶν, καὶ τῶν Ἀκραγαντίνων μετὰ τ
ταν τὴν γενομένην περὶ τὸν Ἱμέραν ποταμὸ
4 λελυμένων πρὸς τοὺς Συρακοσίους. ἡσύχ
καὶ τὰ κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἔθνη καὶ Κελτική
δ' Ἰβηρίαν καὶ τὴν ἄλλην σχεδὸν ἅπασαν οἰ
νην. διόπερ πολεμικὴ μὲν καὶ ἀξία μνήμης
οὐδεμία συνετελέσθη κατὰ τούτους τοὺς χρ
εἰρήνη δὲ καὶ πανηγύρεις καὶ ἀγῶνες καὶ θε
σίαι καὶ τἄλλα τὰ πρὸς εὐδαιμονίαν ἀνήκοντ
πᾶσιν ἐπεπόλαζεν.

27 Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Τιμοκλέους Ῥ
μὲν κατέστησαν ὑπάτους Λαρῖνον Ἑρμίνιον
τον Στερτίνιον Στρούκτωνα. ἐπὶ δὲ τούτα
μιοι μὲν πρὸς Μιλησίους περὶ Πριήνης ἀμ
τήσαντες εἰς πόλεμον κατέστησαν, ὁρῶντες
Ἀθηναίους ταῖς εὐνοίαις διαφέροντας πρὸς
σίους, ἀπέστησαν ἀπ' αὐτῶν. οἱ δὲ Περικλ
χειρισάμενοι στρατηγὸν ἐξέπεμψαν ἐπὶ το
2 μίους ἔχοντα τριήρεις τετταράκοντα. οὗτος δ
σας ἐπὶ τὴν Σάμον, παρεισελθὼν καὶ τῆς
ἐγκρατὴς γενόμενος κατέστησε δημοκρατίαν ἐ
πραξάμενος δὲ παρὰ τῶν Σαμίων ὀγδοήκο
λαντα, καὶ τοὺς ἴσους ὁμήρους παῖδας λαβὼ
τους μὲν παρέδωκε τοῖς Λημνίοις, αὐτὸς δ'
γαις ἡμέραις ἅπαντα συντετελεκὼς ἐπανῆλ
3 τὰς Ἀθήνας. ἐν δὲ τῇ Σάμῳ στάσεως γεν

καὶ τῶν μὲν αἱρουμένων τὴν δημοκρατίαν, τῶν δὲ
βουλομένων τὴν ἀριστοκρατίαν εἶναι, ταραχὴ πολλὴ
τὴν πόλιν ἐπεῖχε. τῶν δ' ἐναντιουμένων τῇ δημο-
κρατίᾳ διαβάντων εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ πορευθέντων
εἰς Σάρδεις πρὸς Πισσούθνην τὸν τῶν Περσῶν σα-
τράπην περὶ βοηθείας, ὁ μὲν Πισσούθνης ἔδωκεν
αὐτοῖς στρατιώτας ἑπτακοσίους, ἐλπίζων τῆς Σάμου
διὰ τούτων κυριεύσειν, οἱ δὲ Σάμιοι μετὰ τῶν δο-
θέντων αὐτοῖς στρατιωτῶν νυκτὸς πλεύσαντες εἰς
τὴν Σάμον ἔλαθόν τε τὴν πόλιν παρεισελθόντες,
συνεργούντων τῶν πολιτῶν, ῥᾳδίως τ' ἐκράτησαν
τῆς Σάμου, καὶ τοὺς ἀντιπράττοντας αὐτοῖς ἐξέ-
βαλον ἐκ τῆς πόλεως· τοὺς δ' ὁμήρους ἐκκλέψαν-
τες ἐκ τῆς Λήμνου καὶ τὰ κατὰ τὴν Σάμον ἀσφα-
λισάμενοι, φανερῶς ἑαυτοὺς ἀπέδειξαν πολεμίους
τοῖς Ἀθηναίοις. οἱ δὲ πάλιν Περικλέα προχειρι- 4
σάμενοι στρατηγὸν ἐξέπεμψαν ἐπὶ τοὺς Σαμίους
μετὰ νεῶν ἑξήκοντα. μετὰ δὲ ταῦθ' ὁ μὲν Περι-
κλῆς ναυμαχήσας πρὸς ἑβδομήκοντα τριήρεις ἐνί-
κησε τοὺς Σαμίους, μεταπεμψάμενος δὲ παρὰ Χίων
καὶ Μυτιληναίων ναῦς πέντε καὶ εἴκοσι μετὰ τού-
των ἐπολιόρκησε τὴν Σάμον. μετὰ δέ τινας ἡμέ- 5
ρας Περικλῆς μὲν καταλιπὼν μέρος τῆς δυνάμεως
ἐπὶ τῆς πολιορκίας ἀνέζευξεν, ἀπαντήσων ταῖς Φοι-
νίσσαις ναυσίν, ἃς οἱ Πέρσαι τοῖς Σαμίοις ἦσαν
ἀπεσταλκότες. οἱ δὲ Σάμιοι διὰ τὴν ἀνάζευξιν τοῦ 28
Περικλέους νομίζοντες ἔχειν καιρὸν ἐπιτήδειον εἰς
ἐπίθεσιν ταῖς ἀπολελειμμέναις ναυσίν, ἐπέπλευσαν
εἰς αὐτάς, καὶ νικήσαντες τῇ ναυμαχίᾳ φρονήματος
ἐπληροῦντο. ὁ δὲ Περικλῆς ἀκούσας τὴν τῶν ἰδίων 2
ἧτταν, εὐθὺς ὑπέστρεψε καὶ στόλον ἀξιόλογον
ἤθροισε, βουλόμενος εἰς τέλος συντρῖψαι τὸν τῶν

ναυτίων στόλον. ταχὺ δ' ἀποστειλάντων Ἀθηναίων μὲν ἑξήκοντα τριήρεις, Χίων δὲ καὶ Μυτιληναίων τριάκοντα, μεγάλην ἔχων δύναμιν συνεστήσατο τὴν πολιορκίαν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ
3 *θάλατταν, συνεχεῖς ποιούμενος προσβολάς. κατεσκεύασε δὲ καὶ μηχανὰς πρῶτος τῶν πρὸ αὐτοῦ τούς τε ὀνομαζομένους κριοὺς καὶ χελώνας, Ἀρτέμωνος τοῦ Κλαζομενίου κατασκευάσαντος. ἐνεργῶς δὲ πολιορκήσας τὴν πόλιν καὶ ταῖς μηχαναῖς καταβαλὼν τὰ τείχη κύριος ἐγένετο τῆς Σάμου. κολάσας δὲ τοὺς αἰτίους ἐπράξατο τοὺς Σαμίους τὰς εἰς τὴν πολιορκίαν γεγενημένας δαπάνας, τι-*
4 *μησάμενος αὐτὰς ταλάντων διακοσίων. παρείλετο δὲ καὶ τὰς ναῦς αὐτῶν καὶ τὰ τείχη κατέσκαψε, καὶ τὴν δημοκρατίαν καταστήσας ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα. Ἀθηναίοις δὲ καὶ Λακεδαιμονίοις μέχρι τούτων τῶν χρόνων αἱ τριακονταετεῖς σπονδαὶ διέμειναν ἀσάλευτοι. καὶ ταῦτα μὲν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν.*

29 *Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Μορυχίδου Ῥωμαῖοι μὲν κατέστησαν ὑπάτους Λεύκιον Ἰούλιον καὶ Μάρκον Γεγάνιον, Ἠλεῖοι δ' ἤγαγον ὀλυμπιάδα πέμπτην πρὸς ταῖς ὀγδοήκοντα, ἐν ᾗ ἐνίκα Κρίσων Ἱμεραῖος τὸ δεύτερον. ἐπὶ δὲ τούτων κατὰ τὴν Σικελίαν Δουκέτιος μὲν ὁ γεγονὼς τῶν Σικελικῶν πόλεων ἡγεμὼν τὴν τῶν Καλακτίνων πατρίδα κατέστησε, καὶ πολλοὺς εἰς αὐτὴν οἰκίζων οἰκήτορας ἀντεποιήσατο μὲν τῆς τῶν Σικελῶν ἡγεμονίας, με-*
2 *σολαβηθεὶς δὲ νόσῳ τὸν βίον κατέστρεψε. Συρακόσιοι δὲ πάσας τὰς τῶν Σικελῶν πόλεις ὑπηκόους ποιησάμενοι πλὴν τῆς ὀνομαζομένης Τρινακίης, ἔγνωσαν ἐπὶ ταύτην στρατεύειν· σφόδρα γὰρ ὑπώ-*

ευον τοὺς Τρινακίους ἀντιλήψεσθαι τῆς τῶν
οσθνῶν Σικελῶν ἡγεμονίας. ἡ δὲ πόλις αὕτη
λλοὺς καὶ μεγάλους ἄνδρας εἶχεν, ἀεὶ τὸ πρω-
ῖον ἐσχηκυῖα τῶν Σικελικῶν πόλεων· ἦν γὰρ ἡγε-
νων ἡ πόλις αὕτη πλήρης μέγα φρονούντων ἐπ'
δρείᾳ. διὸ καὶ πάσας τὰς δυνάμεις ἀθροίσαντες 3
τῶν Συρακουσῶν καὶ τῶν συμμάχων πόλεων
ρατευσαν ἐπ' αὐτήν. οἱ δὲ Τρινάκιοι συμμάχων
ν ἦσαν ἔρημοι, διὰ δὲ τὰς ἄλλας πόλεις, αἳ ὑπή-
υον Συρακοσίοις, μέγαν ἀγῶνα συνεστήσαντο.
θύμως γὰρ ἐγκαρτεροῦντες τοῖς δεινοῖς καὶ πολ-
ὺς ἀνελόντες, ἡρωικῶς μαχόμενοι πάντες κατέ-
ρεψαν τὸν βίον. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν πρεσβυτέ- 4
ν οἱ πλείους ἑαυτοὺς ἐκ τοῦ ζῆν μετέστησαν,
ῃ ὑπομείναντες τὰς ἐκ τῆς ἁλώσεως ὕβρεις. οἱ
Συρακόσιοι τοὺς πρότερον ἀηττήτους γεγονότας
κήσαντες ἐπιφανῶς, τὴν μὲν πόλιν ἐξανδραποδι-
μενοι κατέσκαψαν, τῶν δὲ λαφύρων τὰ κράτιστα
πέστειλαν εἰς Δελφοὺς χαριστήρια τῷ θεῷ.
Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Γλαυκίδου Ῥωμαῖοι 30
τέστησαν ὑπάτους Τίτον Κοΐντιον καὶ Ἀγρίππαν
ούριον. ἐπὶ δὲ τούτων Συρακόσιοι διὰ τὰς προ-
ρημένας εὐημερίας ἑκατὸν μὲν τριήρεις ἐναυπη-
ήσαντο, τὸν δὲ τῶν ἱππέων ἀριθμὸν ἐποίησαν δι-
λάσιον· ἐπεμελήθησαν δὲ καὶ τῆς πεζῆς δυνάμεως,
ὶ χρημάτων παρασκευὰς ἐποιοῦντο, φόρους ἁδρο-
ρους τοῖς ὑποτεταγμένοις Σικελοῖς ἐπιτιθέντες.
ῦτα δ' ἔπραττον διανοούμενοι πᾶσαν Σικελίαν ἐκ
ῦ κατ' ὀλίγον κατακτήσασθαι. ἅμα δὲ τούτοις 2
αττομένοις κατὰ τὴν Ἑλλάδα συνέβη τὸν Κοριν-
ακὸν κληθέντα πόλεμον ἀρχὴν λαβεῖν διὰ τοιαύ-
ς τινὰς αἰτίας. Ἐπιδάμνιοι κατοικοῦντες περὶ τὸν

βαρβάρων πολλῇ δυνάμει, καὶ τὴν μὲν χώ
τασχόντων, τὴν δὲ πόλιν πολιορκούντων,
Ἐπιδάμνιοι, καθ' ἑαυτοὺς οὐκ ὄντες ἀξιόμαχ
σβεις ἔπεμψαν εἰς Κέρκυραν, ἀξιοῦντες το
κυραίους συγγενεῖς ὄντας βοηθῆσαι. οὐ π
των δ' αὐτῶν, ἐπρεσβεύσαντο πρὸς Κορινθι
συμμαχίας, καὶ μόνην ἐκείνην ἐποιήσαντο
4 πολιν· ἅμα δὲ καὶ συνοίκους ᾐτοῦντο. οἱ
ρίνθιοι τοὺς μὲν Ἐπιδαμνίους ἐλεοῦντες,
Κερκυραίους μισοῦντες διὰ τὸ μόνους τῶν
μὴ πέμπειν τὰ κατειθισμένα ἱερεῖα τῇ μητ
ἔκριναν βοηθεῖν τοῖς Ἐπιδαμνίοις. διόπε
κους τε ἐξέπεμψαν εἰς τὴν Ἐπίδαμνον καὶ
5 τας ἱκανοὺς φρουρῆσαι τὴν πόλιν. ἐπὶ δὲ
οἱ Κερκυραῖοι παροξυνθέντες ἀπέστειλαν
κοντα τριήρεις καὶ στρατηγὸν ἐπ' αὐτῶν.
προσπλεύσας τῇ πόλει προσέταττε τοὺς μὲ
δας καταδέχεσθαι, ἐπὶ δὲ τοὺς φρουροῦντα
θίους πρέσβεις ἀπέστειλεν ἀξιοῦντας δικ

' ἀκροβολισμοὺς καὶ μικρὰς μάχας συνετέ-
μετὰ δὲ ταῦτα παρατάξει μεγάλῃ νικήσαντες
λείους τῶν πολεμίων κατέκοψαν.

ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Θεοδώρου Ῥωμαῖοι 31
τάτους κατέστησαν Μάρκον Γενύκιον καὶ
ιαν Κούρτιον Χίλωνα. ἐπὶ δὲ τούτων κατὰ
ν Ἰταλίαν τὸ ἔθνος τῶν Καμπανῶν συνέστη,
ότης ἔτυχε τῆς προσηγορίας ἀπὸ τῆς ἀρετῆς
ησίον κειμένου πεδίου. κατὰ δὲ τὴν Ἀσίαν
Κιμμερίου Βοσπόρου βασιλεύσαντες, ὀνομα-
; δὲ Ἀρχεανακτίδαι, ἦρξαν ἔτη δύο πρὸς τοῖς
ίκοντα· διεδέξατο δὲ τὴν ἀρχὴν Σπάρτακος,
ξεν ἔτη ἑπτά. κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα Κορίν- 2
ρὸς Κερκυραίους διαπολεμοῦντες καὶ παρα-
άμενοι ναυτικὰς δυνάμεις, συνεστήσαντο ναυ-
. οἱ μὲν οὖν Κορίνθιοι ἔχοντες ναῦς ἑβδο-
α καλῶς ἐξηρτυμένας, ἐπέπλευσαν τοῖς πο-
· οἱ δὲ Κερκυραῖοι τριήρεσιν ὀγδοήκοντα
θέντες ἐνίκησαν τῇ ναυμαχίᾳ, καὶ τὴν Ἐπί-
ἐκπολιορκήσαντες τοὺς μὲν ἄλλους αἰχμα-
ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ Κορινθίους δήσαντες
λακὴν παρέδοσαν. μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν 3
Κορίνθιοι καταπλαγέντες κατέπλευσαν εἰς
ελοπόννησον, οἱ δὲ Κερκυραῖοι θαλαττοκρα-
; τῆς κατ' ἐκείνους τοὺς τόπους θαλάττης
ν τοῖς Κορινθίων συμμάχοις καὶ τὴν χώραν
ἐπόρθουν.

ἰ δ' ἐνιαυσίου χρόνου διελθόντος Ἀθήνησι 32
χεν Εὐθυμένης, ἐν Ῥώμῃ δ' ἀντὶ τῶν ὑπά-
λίαρχοι κατεστάθησαν τρεῖς, Αὖλος Σεμπρώ-
Λεύκιος Ἀτίλιος καὶ Τίτος Κοΐντιος. ἐπὶ δὲ
Κορίνθιοι μὲν ἡττημένοι τῇ ναυμαχίᾳ ναυ-

2 πηγήσασθαι στόλον ἀξιολογώτερον ἔκριναν. διόπερ
ὕλην πολλὴν παρασκευασάμενοι καὶ ναυπηγοὺς ἐκ
τῶν πόλεων μισθούμενοι μετὰ πολλῆς φιλοτιμίας
κατεσκεύαζον τριήρεις καὶ ὅπλα καὶ βέλη παντο-
δαπά, καὶ καθόλου πάσας τὰς εἰς τὸν πόλεμον πα-
ρασκευὰς ἡτοίμαζον, καὶ τὰς μὲν ἐκ καταβολῆς τριή-
ρεις ἐναυπηγοῦντο, τὰς δὲ πεπονηκυίας ἐθεράπευον,
3 ἄλλας δὲ παρὰ τῶν συμμάχων μετεπέμποντο. τὸ
παραπλήσιον δὲ καὶ τῶν Κερκυραίων ποιούντων,
καὶ ταῖς φιλοτιμίαις οὐκ ἀπολιμπανομένων, φανε-
ρὸς ἦν ὁ πόλεμος αὔξησιν μεγάλην ληψόμενος. ἅμα
δὲ τούτοις πραττομένοις Ἀθηναῖοι συνῴκισαν Ἀμ-
φίπολιν, καὶ τῶν οἰκητόρων οὓς μὲν ἐκ τῶν πολι-
τῶν κατέλεξαν, οὓς δ' ἐκ τῶν σύνεγγυς φρουρίων.
33 Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Λυσιμάχου Ῥωμαῖοι
μὲν ὑπάτους κατέστησαν Τίτον Κοΐντιον καὶ Μάρ-
κον Γεγάνιον Μακερῖνον, Ἠλεῖοι δ' ἤγαγον ὀλυμ-
πιάδα ἕκτην πρὸς ταῖς ὀγδοήκοντα, καθ' ἣν ἐνίκα
στάδιον Θεόπομπος Θετταλός. ἐπὶ δὲ τούτων Κερ-
κυραῖοι μὲν πυνθανόμενοι τῶν παρασκευαζομένων
ἐπ' αὐτοὺς δυνάμεων τὸ πλῆθος, ἀπέστειλαν πρὸς
2 Ἀθηναίους πρέσβεις ἀξιοῦντες αὐτοῖς βοηθῆσαι. τὸ
δ' αὐτὸ καὶ Κορινθίων ποιησάντων, καὶ συναχθεί-
σης ἐκκλησίας, διήκουσε τῶν πρέσβεων ὁ δῆμος,
καὶ ἐψηφίσατο συμμαχεῖν Κερκυραίοις. διὸ καὶ πα-
ραχρῆμα μὲν ἐξέπεμψαν τριήρεις κατηρτισμένας δέκα,
μετὰ δὲ ταῦτα πλείους ἐπηγγείλαντο πέμψειν, ἐὰν
3 ᾖ χρεία. οἱ δὲ Κορίνθιοι τῆς τῶν Ἀθηναίων συμ-
μαχίας ἀποτυχόντες, ἐνενήκοντα μὲν αὐτοὶ τριήρεις
ἐπλήρωσαν, παρὰ δὲ τῶν συμμάχων ἑξήκοντα προσ-
ελάβοντο. ἔχοντες οὖν ναῦς κατηρτισμένας ἑκατὸν
πεντήκοντα, καὶ στρατηγοὺς ἑλόμενοι τοὺς χαρισ-

ους, ἀνήχθησαν ἐπὶ τὴν Κέρκυραν, κεκρικότες
τάχους ναυμαχῆσαι. οἱ δὲ Κερκυραῖοι πυνθα- 4
ινοι τὸν τῶν πολεμίων στόλον μὴ μακρὰν ἀπέ-
, ἀντανήχθησαν τριήρεσιν ἑκατὸν εἴκοσι σὺν
τῶν Ἀθηναίων. γενομένης δὲ ναυμαχίας ἰσχυ-
τὸ μὲν πρῶτον ἐπεκράτουν οἱ Κορίνθιοι, μετὰ
αῦτα τῶν Ἀθηναίων ἐπιφανέντων ἄλλαις εἴκοσι
σίν, ἃς ἀπεστάλκεσαν ἐν τῇ δευτέρᾳ συμμαχίᾳ,
έβη νικῆσαι τοὺς Κερκυραίους. τῇ δ' ὑστεραίᾳ
ιν τῶν Κερκυραίων ἐπιπλευσάντων οὐκ ἀνή-
σαν οἱ Κορίνθιοι.

Επ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Ἀντιοχίδου Ῥωμαῖοι 34
ίστησαν ὑπάτους Μάρκον Φάβιον καὶ Πόστου-
Αἰβούτιον Οὔλεκον. ἐπὶ δὲ τούτων, Ἀθηναίων
συνηγωνισμένων τοῖς Κερκυραίοις καὶ τῆς κατὰ
ναυμαχίαν νίκης αἰτίων γενομένων, χαλεπῶς
ν πρὸς αὐτοὺς οἱ Κορίνθιοι. διόπερ ἀμύνεσθαι 2
ύδοντες τοὺς Ἀθηναίους, ἀπέστησαν ἀπ' αὐτῶν
ιν Ποτίδαιαν, οὖσαν ἑαυτῶν ἄποικον. ὁμοίως
ούτοις καὶ Περδίκκας ὁ τῶν Μακεδόνων βασι-
, ἀλλοτρίως διακείμενος πρὸς Ἀθηναίους, ἔπεισε
Χαλκιδεῖς ἀποστάντας Ἀθηναίων τὰς μὲν ἐπὶ
άττῃ πόλεις ἐκλιπεῖν, εἰς μίαν δὲ συνοικισθῆ-
τὴν ὀνομαζομένην Ὄλυνθον. οἱ δ' Ἀθηναῖοι 3
ἀπόστασιν τῶν Ποτιδαιατῶν ἀκούσαντες ἐξέ-
ψαν τριάκοντα ναῦς καὶ προσέταξαν τήν τε χώ-
τῶν ἀφεστηκότων λεηλατῆσαι καὶ τὴν πόλιν
ῆσαι. οἱ δὲ πεμφθέντες καταπλεύσαντες εἰς
Μακεδονίαν κατὰ τὰς ἐντολὰς τοῦ δήμου, συν-
σαντο πολιορκίαν τῆς Ποτιδαίας. ἔνθα δὴ τῶν 4
ινθίων βοηθησάντων τοῖς πολιορκουμένοις δισ-
ις στρατιώταις δισχιλίους καὶ ὁ δῆμος τῶν

Ἀθηναίων ἐξέπεμψε· γενομένης δὲ μάχης περὶ τὸν ἰσθμὸν τὸν πλησίον τῆς Παλληνίων, καὶ τῶν Ἀθηναίων νικησάντων καὶ πλείους τῶν τριακοσίων ἀνε-
5 λόντων, οἱ Ποτιδαιᾶται συνεκλείσθησαν εἰς πολιορκίαν. ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις ἔκτισαν οἱ Ἀθηναῖοι πόλιν ἐν τῇ Προποντίδι τὴν ὀνομαζομένην Λέτανον. κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν οἱ Ῥωμαῖοι πέμψαντες ἀποίκους εἰς Ἄρδεα τὴν χώραν κατεκληρούχησαν.

35 Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Κράτητος Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Κόιντον Φούριον Φόσον καὶ Μάνιον Παπίριον Κράσσον. ἐπὶ δὲ τούτων κατὰ τὴν Ἰταλίαν οἱ τοὺς Θουρίους οἰκοῦντες, ἐκ πολλῶν πόλεων συνεστηκότες, ἐστασίαζον πρὸς ἀλλήλους ποίας πόλεως ἀποίκους δεῖ καλεῖσθαι τοὺς Θου-
2 ρίους καὶ τίνα κτίστην δίκαιον ὀνομάζεσθαι. οἵ τε γὰρ Ἀθηναῖοι τῆς ἀποικίας ταύτης ἠμφισβήτουν, ἀποφαινόμενοι πλείστους οἰκήτορας ἐξ Ἀθηνῶν ἐληλυθέναι, ἔτι δ' αἱ κατὰ τὴν Πελοπόννησον πόλεις, οὐκ ὀλίγους παρεσχημέναι παρ' αὐτῶν εἰς τὴν κτίσιν τῶν Θουρίων, τὴν ἐπιγραφὴν τῆς ἀποικίας ἑαυ-
3 τοῖς ἔφησαν δεῖν προσάπτεσθαι. ὁμοίως δὲ καὶ πολλῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν κεκοινωνηκότων τῆς ἀποικίας καὶ πολλὰς χρείας παρεσχημένων, πολὺς ἦν ὁ λόγος, ἑκάστου τῆς τιμῆς ταύτης σπεύδοντος τυχεῖν. τέλος δὲ τῶν Θουρίων πεμψάντων εἰς Δελφοὺς τοὺς ἐπερωτήσοντας τίνα χρὴ τῆς πόλεως οἰκιστὴν ἀγορεύειν, ὁ θεὸς ἔχρησεν αὐτὸν δεῖν κτίστην
4 νομίζεσθαι. τούτῳ τῷ τρόπῳ λυθείσης τῆς ἀμφισβητήσεως τὸν Ἀπόλλω κτίστην τῶν Θουρίων ἀπέδειξαν, καὶ τὸ πλῆθος τῆς στάσεως ἀπολυθὲν εἰς τὴν προϋπάρχουσαν ὁμόνοιαν ἀποκατέστη. κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα Ἀρχίδαμος ὁ τῶν Λακεδαιμονίων

σιλεὺς ἐτελεύτησεν ἄρξας ἔτη τετταράκοντα δύο, ν δὲ ἀρχὴν διαδεξάμενος Ἆγις ἐβασίλευσεν ἔτη ιοσιν ἑπτά.

Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Ἀψεύδους Ῥωμαῖοι 36
τέστησαν ὑπάτους Τίτον Μενήνιον καὶ Πρόκλον γάνιον Μακερῖνον. ἐπὶ δὲ τούτων Σπάρτακος ν ὁ Βοσπόρου βασιλεὺς ἐτελεύτησεν ἄρξας ἔτη τά, διεδέξατο δὲ τὴν ἀρχὴν Σέλευκος, καὶ ἐβαλευσεν ἔτη τέτταρα. ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις Μέτων Πανσανίου μὲν υἱός, δεδοξασμένος δὲ ἐν ἀστρογίᾳ, ἐξέθηκε τὴν ὀνομαζομένην ἐννεακαιδεκαετηδα, τὴν ἀρχὴν ποιησάμενος ἀπὸ μηνὸς ἐν Ἀθήις σκιροφοριῶνος τρισκαιδεκάτης. ἐν δὲ τοῖς 2
ρημένοις ἔτεσι τὰ ἄστρα τὴν ἀποκατάστασιν ποιται καὶ καθάπερ ἐνιαυτοῦ τινος μεγάλου τὸν ἀναλισμὸν λαμβάνει· διὸ καί τινες αὐτὸν Μέτωνος ιαυτὸν ὀνομάζουσι. δοκεῖ δὲ ὁ ἀνὴρ οὗτος ἐν τῇ ιορρήσει καὶ προγραφῇ ταύτῃ θαυμαστῶς ἐπιτευχέναι· τὰ γὰρ ἄστρα τήν τε κίνησιν καὶ τὰς ἐπιμασίας ποιεῖται συμφώνως τῇ γραφῇ· διὸ μέχρι ν καθ' ἡμᾶς χρόνων οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων ώμενοι τῇ ἐννεακαιδεκαετηρίδι οὐ διαψεύδονται ς ἀληθείας. κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν Ταραντῖνοι τοὺς 3
ν Σῖριν καλουμένην οἰκοῦντας μετοικίσαντες ἐκ ς πατρίδος καὶ ἰδίους προσθέντες οἰκήτορας, ἔκτιν πόλιν τὴν ὀνομαζομένην Ἡράκλειαν.

Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Πυθοδώρου Ῥωμαῖοι 37
ὶν ὑπάτους κατέστησαν Τίτον Κοΐντιον καὶ Νίτν Μενήνιον, Ἠλεῖοι δ' ἤγαγον ὀλυμπιάδα ἑβδόην πρὸς ταῖς ὀγδοήκοντα, καθ' ἣν ἐνίκα στάδιον ύφρων Ἀμπρακιώτης. ἐπὶ δὲ τούτων ἐν τῇ Ῥώμῃ πόριος Μαίλιος ἐπιθέμενος τυραννίδι ἀνῃρέθη.

Ἀθηναῖοι δὲ περὶ Ποτίδαιαν νενικηκότες ἐπιφανεῖ μάχῃ, Καλλίου τοῦ στρατηγοῦ πεσόντος ἐν τῇ παρατάξει στρατηγὸν ἕτερον ἐξέπεμψαν Φορμίωνα. οὗτος δὲ παραλαβὼν τὸ στρατόπεδον καὶ προσκαθήμενος τῇ πόλει τῶν Ποτιδαιατῶν συνεχεῖς προσβολὰς ἐποιεῖτο· ἀμυνομένων δὲ τῶν ἔνδον εὐρώ-
2 στως ἐγένετο πολυχρόνιος πολιορκία. Θουκυδίδης δὲ ὁ Ἀθηναῖος τὴν ἱστορίαν ἐντεῦθεν ἀρξάμενος ἔγραψε τὸν γενόμενον πόλεμον Ἀθηναίοις πρὸς Λακεδαιμονίους τὸν ὀνομασθέντα Πελοποννησιακόν. οὗτος μὲν οὖν ὁ πόλεμος διέμεινεν ἐπὶ ἔτη εἴκοσιν ἑπτά, ὁ δὲ Θουκυδίδης ἔτη δύο πρὸς τοῖς εἴκοσι γέγραφεν ἐν βίβλοις ὀκτώ, ὡς δέ τινες διαιροῦσιν, ἐννέα.

38 Ἐπ' ἄρχοντος δὲ Ἀθήνησιν Εὐθυδήμου Ῥωμαῖοι μὲν ἀντὶ τῶν ὑπάτων τρεῖς χιλιάρχους κατέστησαν, Μάνιον Αἰμιλιανὸν Μάμερκον, Γάιον Ἰούλιον καὶ Λεύκιον Κοΐντιον. ἐπὶ δὲ τούτων Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις ἐνέστη πόλεμος ὁ κληθεὶς Πελοποννησιακός, μακρότατος τῶν ἱστορημένων ὧν ἴσμεν. ἀναγκαῖον δ' ἐστὶ καὶ τῆς ὑποκειμένης ἱστορίας
2 οἰκεῖον τὸ προεκθέσθαι τὰς αἰτίας αὐτοῦ. Ἀθηναῖοι τῆς κατὰ θάλατταν ἡγεμονίας ἀντεχόμενοι τὰ ἐν Δήλῳ κοινῇ συνηγμένα χρήματα, τάλαντα σχεδὸν ὀκτακισχίλια, μετήνεγκαν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ παρέδωκαν φυλάττειν Περικλεῖ. οὗτος δ' ἦν εὐγενείᾳ καὶ δόξῃ καὶ λόγου δεινότητι πολὺ προέχων τῶν πολιτῶν. μετὰ δέ τινα χρόνον ἀνηλωκὼς ἀπ' αὐτῶν ἰδίᾳ πλῆθος ἱκανὸν χρημάτων, καὶ λόγον ἀπαιτούμενος, εἰς ἀρρωστίαν ἐνέπεσεν, οὐ δυνάμενος τῶν πεπιστευμένων ἀποδοῦναι τὸν ἀπολογισμόν.
3 ἀδημονοῦντος δ' αὐτοῦ περὶ τούτων, Ἀλκιβιάδης ὁ

ἐλφιδοῦς, ὀρφανὸς ὤν, τρεφόμενος παρ' αὐτῷ, εῖς ὢν τὴν ἡλικίαν, ἀφορμὴν αὐτῷ παρέσχετο τῆς ρὶ τῶν χρημάτων ἀπολογίας. θεωρῶν γὰρ τὸν ῖον λυπούμενον ἐπηρώτησε τὴν αἰτίαν τῆς λύπης. ῦ δὲ Περικλέους εἰπόντος ὅτι τὴν περὶ τῶν χρηιάτων ἀπολογίαν αἰτούμενος ζητῶ πῶς ἂν δυναίην ἀποδοῦναι τὸν περὶ τούτων λόγον τοῖς πολίαις, ὁ Ἀλκιβιάδης ἔφησε δεῖν αὐτὸν σκοπεῖν μὴ ὢς ἀποδῷ τὸν λόγον, ἀλλὰ πῶς μὴ ἀποδῷ. διό- 4
ερ Περικλῆς ἀποδεξάμενος τὴν τοῦ παιδὸς ἀπόφα-ν ἐζήτει δι' οὗ τρόπου τοὺς Ἀθηναίους δύναιτ' ν ἐμβαλεῖν εἰς μέγαν πόλεμον· οὕτω γὰρ μάλιστα ελάμβανε διὰ τὴν ταραχὴν καὶ τοὺς τῆς πόλεως ερισπασμοὺς καὶ φόβους ἐκφεύξεσθαι τὸν ἀκριβῆ ὁγον τῶν χρημάτων. πρὸς δὲ ταύτην τὴν ἀφορὴν συνέβαινεν αὐτῷ καὶ ταὐτόματον διὰ τοιαύτας ἰτίας. τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἄγαλμα Φειδίας μὲν κατε- 39
ευάζε, Περικλῆς δὲ ὁ Ξανθίππου καθεσταμένος ν ἐπιμελητής. τῶν δὲ συνεργασαμένων τῷ Φειδίᾳ νὲς διενεχθέντες ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Περικλέους άθισαν ἐπὶ τὸν τῶν θεῶν βωμῶν· διὰ τὸ παράοξον δὲ προσκαλούμενοι ἔφασαν πολλὰ τῶν ἱεῶν χρημάτων ἔχοντα Φειδίαν δείξειν, ἐπισταμέου καὶ συνεργοῦντος τοῦ ἐπιμελητοῦ Περικλέους. όπερ ἐκκλησίας συνελθούσης περὶ τούτων, οἱ μὲν 2
θροὶ τοῦ Περικλέους ἔπεισαν τὸν δῆμον συλλαεῖν τὸν Φειδίαν, καὶ αὐτοῦ τοῦ Περικλέους κατηόρουν ἱεροσυλίαν. πρὸς δὲ τούτοις Ἀναξαγόραν ν σοφιστήν, διδάσκαλον ὄντα Περικλέους, ὡς εβοῦντα εἰς τοὺς θεοὺς ἐσυκοφάντουν· συνέπλεν δ' ἐν ταῖς κατηγορίαις καὶ διαβολαῖς τὸν Πεκλέα, διὰ τὸν φθόνον σπεύδοντες διαβαλεῖν τὴν

3 τἀνδρὸς ὑπεροχήν τε καὶ δόξαν. ὁ δὲ
εἰδὼς τὸν δῆμον ἐν μὲν τοῖς πολεμικοῖς ἐ(
μάζοντα τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας διὰ τὰς κ(
σας χρείας, κατὰ δὲ τὴν εἰρήνην τοὺς α
κοφαντοῦντα διὰ τὴν σχολὴν καὶ φθόν(
συμφέρειν αὐτῷ τὴν πόλιν ἐμβαλεῖν εἰς
λεμον, ὅπως χρείαν ἔχουσα τῆς Περικλέ(
καὶ στρατηγίας μὴ προσδέχηται τὰς κατ᾽ (
βολάς, μηδ᾽ ἔχῃ σχολὴν καὶ χρόνον ἐξετά
4 βῶς τὸν περὶ τῶν χρημάτων λόγον. ὄντ
φίσματος παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις Μεγαρέας
τῆς τε ἀγορᾶς καὶ τῶν λιμένων, οἱ Μεγα
φυγον ἐπὶ τοὺς Σπαρτιάτας. οἱ δὲ Λακ
πεισθέντες τοῖς Μεγαρεῦσιν ἀπέστειλαν
ἐκ τοῦ προφανεστάτου ἀπὸ τῆς τοῦ κοι
δρίου γνώμης προστάττοντες τοῖς Ἀθην
λεῖν τὸ κατὰ τῶν Μεγαρέων ψήφισμα, μ
νων δὲ αὐτῶν ἀπειλοῦντες πολεμήσειν α
5 τῶν συμμάχων. συναχθείσης οὖν περὶ τ
κλησίας, ὁ Περικλῆς, δεινότητι λόγου π(
ρων ἁπάντων τῶν πολιτῶν, ἔπεισε τοὺς᾽
μὴ ἀναιρεῖν τὸ ψήφισμα, λέγων ἀρχὴν
εἶναι τὸ πείθεσθαι παρὰ τὸ συμφέρον τ
δαιμονίων προστάγμασι. συνεβούλευεν (
τῆς χώρας κατακομίζειν εἰς τὴν πόλιν κ
40 τοκρατοῦντας διαπολεμεῖν τοῖς Σπαρτιά
δὲ τοῦ πολέμου πεφροντισμένως ἀπολ(
ἐξηριθμήσατο μὲν τὸ πλῆθος τῶν συμμάχ
λει καὶ τὴν ὑπεροχὴν τῆς ναυτικῆς δυνάμ
δὲ τούτοις τὸ πλῆθος τῶν μετακεκομι(
Δήλου χρημάτων εἰς τὰς Ἀθήνας, ἃ
νεν ἐκ τῶν φόρων ταῖς πόλεσι κοινῇ συνη

ἐκείνων δ' ὄντων μυρίων ταλάντων ἀπανήλωτο 2
πρὸς τὴν κατασκευὴν τῶν προπυλαίων καὶ τὴν Πο-
τιδαίας πολιορκίαν τετρακισχίλια τάλαντα· καὶ καθ'
ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἐκ τοῦ φόρου τῶν συμμάχων ἀνε-
φέρετο τάλαντα τετρακόσια ἑξήκοντα. χωρὶς δὲ τού-
των τά τε πομπεῖα [σκεύη] καὶ τὰ Μηδικὰ σκῦλα
πεντακοσίων ἄξια ταλάντων ἀπεφήνατο, ἔν τε τοῖς 3
ἱεροῖς ἀπεδείκνυεν ἀναθημάτων τε πλῆθος καὶ τὸ
τῆς Ἀθηνᾶς ἄγαλμα ἔχειν χρυσίου πεντήκοντα τά-
λαντα, ὡς περιαιρετῆς οὔσης τῆς περὶ τὸν κόσμον
κατασκευῆς· καὶ ταῦτα, ἀναγκαία εἰ καταλάβοι χρεία,
χρησαμένους παρὰ τῶν θεῶν πάλιν ἀποκαταστή-
σειν ἐν εἰρήνῃ· τούς τε τῶν πολιτῶν βίους διὰ τὴν
πολυχρόνιον εἰρήνην πολλὴν ἐπίδοσιν εἰληφέναι πρὸς
εὐδαιμονίαν. χωρὶς δὲ τῶν χρημάτων τούτων στρα- 4
τιώτας ἀπεδείκνυεν ὑπάρχειν τῇ πόλει χωρὶς συμμά-
χων καὶ τῶν ἐν τοῖς φρουρίοις ὄντων ὁπλίτας μὲν
μυρίους καὶ δισχιλίους, τοὺς δ' ἐν τοῖς φρουρίοις
ὄντας καὶ τοὺς μετοίκους ὑπάρχειν πλείους τῶν μυ-
ρίων ἑξακισχιλίων, τριήρεις τε τὰς παρούσας τρια-
κοσίας. τοὺς δὲ Λακεδαιμονίους χρημάτων τε σπα- 5
νίζειν ἀπεδείκνυε καὶ ταῖς ναυτικαῖς δυνάμεσι πολὺ
λείπεσθαι τῶν Ἀθηναίων. ταῦτα διελθὼν καὶ πα-
ρορμήσας τοὺς πολίτας εἰς τὸν πόλεμον, ἔπεισε τὸν
δῆμον μὴ προσέχειν τοῖς Λακεδαιμονίοις. ταῦτα δὲ
ῥᾳδίως συνετέλεσε διὰ τὴν δεινότητα τοῦ λόγου,
δι' ἣν αἰτίαν ὠνομάσθη Ὀλύμπιος. μέμνηται δὲ 6
τούτων καὶ Ἀριστοφάνης ὁ τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας
ποιητής, γεγονὼς κατὰ τὴν τοῦ Περικλέους ἡλικίαν,
ἐν τοῖσδε τοῖς τετραμέτροις,

ὦ λιπερνῆτες γεωργοί, τἀμά τις ξυνιέτω
ῥήματ', εἰ βούλεσθ' ἀκοῦσαι τήνδ' ὅπως ἀπώλετο.

πρῶτα μὲν γὰρ αὐτῆς ἦρξε Φειδίας πράξας κακῶς,
εἶτα Περικλέης φοβηθεὶς μὴ μετάσχῃ τῆς τύχης,
ἐμβαλὼν σπινθῆρα μικρὸν Μεγαρικοῦ ψηφίσματος
ἐξεφύσησεν τοσοῦτον πόλεμον ὥστε τῷ καπνῷ
πάντας Ἕλληνας δακρῦσαι, τούς τ' ἐκεῖ τούς τ' ἐνθάδε·

καὶ πάλιν ἐν ἄλλοις Εὔπολις ὁ ποιητής,

Περικλέης οὑλύμπιος
ἤστραπτ', ἐβρόντα, συνεκύκα τὴν Ἑλλάδα.
Πειθώ τις ἐπεκάθιζεν ἐπὶ τοῖς χείλεσιν·
οὕτως ἐκήλει καὶ μόνος τῶν ῥητόρων
τὸ κέντρον ἐγκατέλειπε τοῖς ἀκροωμένοις.

41 Αἰτίαι μὲν οὖν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου τοιαῦταί τινες ὑπῆρξαν, ὡς Ἔφορος ἀνέγραψε. τῶν δὲ ἡγουμένων πόλεων τοῦτον τὸν τρόπον εἰς πόλεμον ἐμπεσουσῶν, Λακεδαιμόνιοι μὲν μετὰ τῶν Πελοποννησίων συνεδρεύσαντες ἐψηφίσαντο πολεμεῖν τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ πρὸς τὸν Περσῶν βασιλέα πρεσβεύσαντες παρεκάλουν συμμαχεῖν αὐτοῖς, καὶ τοὺς κατὰ τὴν Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν συμμάχους διαπρεσβευσάμενοι διακοσίαις τριήρεσιν ἔπεισαν βοηθεῖν,
2 αυτοὶ δὲ μετὰ τῶν Πελοποννησίων τὰς πεζὰς δυνάμεις διατάξαντες καὶ τἄλλα τὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἡτοιμασμένοι πρῶτοι τοῦ πολέμου κατήρξαντο. κατὰ γὰρ τὴν Βοιωτίαν ἡ τῶν Πλαταιέων πόλις αὐτόνομος ἦν καὶ συμμαχίαν εἶχε πρὸς Ἀθηναίους.
3 ἐν ταύτῃ τῶν πολιτῶν τινες καταλῦσαι τὴν αὐτονομίαν βουλόμενοι διελέχθησαν τοῖς Βοιωτοῖς, ἐπαγγελλόμενοι τὴν πόλιν ὑπὸ τὴν τῶν Θηβαίων τάξειν συντέλειαν καὶ παραδώσειν αὐτοῖς τὰς Πλαταιάς, ἐὰν αὐτοὶ στρατιώτας πέμψωσι τοὺς
4 βοηθοῦντας. διὸ καὶ τῶν Βοιωτῶν ἀποστειλάντων

στρατιώτας ἐπιλέκτους τριακοσίους νυκτός, οἱ προ-
δόται τούτους παρεισαγαγόντες ἐντὸς τῶν τειχῶν
κυρίους τῆς πόλεως ἐποίησαν. οἱ δὲ Πλαταιεῖς 5
βουλόμενοι τὴν πρὸς Ἀϑηναίους συμμαχίαν διαφυ-
λάττειν, τὸ μὲν πρῶτον ὑπολαβόντες πανδημεὶ τοὺς
Θηβαίους παρεῖναι, διεπρεσβεύσαντο πρὸς τοὺς
κατειληφότας τὴν πόλιν καὶ παρεκάλουν συνϑέσϑαι
σπονδάς· ὡς δ' ἡ νὺξ παρῆλϑε, κατανοήσαντες ὀλί-
γους ὄντας, συνεστράφησαν καὶ περὶ τῆς ἐλευϑε-
ρίας ἐκϑύμως ἠγωνίζοντο. γενομένης δὲ τῆς μάχης 6
ἐν ταῖς ὁδοῖς, τὸ μὲν πρῶτον οἱ Θηβαῖοι διὰ τὰς
ἀρετὰς προεῖχον καὶ πολλοὺς τῶν ἀνϑισταμένων
ἀνῄρουν· τῶν δ' οἰκετῶν καὶ τῶν παίδων ἀπὸ τῶν
τεγῶν βαλλόντων τὰς κεραμῖδας καὶ κατατιτρω-
σκόντων τοὺς Θηβαίους ἐτράπησαν· καὶ τινὲς μὲν
αὐτῶν ἐκπεσόντες ἐκ τῆς πόλεως διεσώϑησαν, τινὲς
δὲ εἰς οἰκίαν τινὰ καταφυγόντες ἠναγκάσϑησαν
παραδοῦναι σφᾶς αὐτούς. οἱ δὲ Θηβαῖοι παρὰ τῶν 7
ἐκ τῆς μάχης διασωϑέντων πυϑόμενοι τὰ συμβεβη-
κότα, παραχρῆμα πανδημεὶ κατὰ σπουδὴν ὥρμησαν.
διὰ δὲ τὸ παράδοξον ἀνετοίμων ὄντων τῶν κατὰ
τὴν χώραν, πολλοὶ μὲν ἀνῃρέϑησαν, οὐκ ὀλίγοι δὲ
ζῶντες συνελήφϑησαν, ἅπασα δ' ἡ χώρα ταραχῆς
καὶ διαρπαγῆς ἔγεμεν.

Οἱ δὲ Πλαταιεῖς διαπρεσβευσάμενοι πρὸς τοὺς 42
Θηβαίους ἠξίουν ἀπελϑεῖν ἐκ τῆς χώρας αὐτῶν καὶ
ἀπολαβεῖν τοὺς αἰχμαλώτους. διὸ καὶ τῆς συνϑέ-
σεως ταύτης γεγενημένης οἱ μὲν Θηβαῖοι τοὺς αἰχ-
μαλώτους ἀπολαβόντες καὶ τὴν λείαν ἀποδόντες
εἰς τὰς Θήβας ἀπηλλάγησαν, οἱ δὲ Πλαταιεῖς πρὸς
τοὺς Ἀϑηναίους ἔπεμψαν πρέσβεις περὶ βοηϑείας,
αὐτοὶ δὲ τὰ πλεῖστα ἐκόμισαν εἰς τὴν πόλιν. οἱ 2

δὲ Ἀθηναῖοι πυθόμενοι τὰ περὶ τὰς Πλαταιάς, παραχρῆμα ἐξέπεμψαν τοὺς ἱκανοὺς στρατιώτας· οὗτοι δὲ κατὰ σπουδὴν παραγενόμενοι, καὶ [μὴ] φθάσαντες τοὺς Θηβαίους, τὰ λοιπὰ τῶν ἀπὸ τῆς χώρας κατεκόμισαν εἰς τὴν πόλιν, καὶ τέκνα καὶ γυναῖκας καὶ τὸν ὄχλον συναθροίσαντες ἐξαπέστειλαν
3 εἰς τὰς Ἀθήνας. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι κρίναντες καταλελύσθαι τὰς σπονδὰς ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, δύναμιν ἀξιόλογον ἤθροισαν ἔκ τε τῆς Λακεδαίμονος
4 καὶ παρὰ τῶν ἄλλων Πελοποννησίων. συνεμάχουν δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις Πελοποννήσιοι μὲν πάντες πλὴν Ἀργείων· οὗτοι δ' ἡσυχίαν εἶχον· τῶν δ' ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου Μεγαρεῖς, Ἀμβρακιῶται, Λευκάδιοι, Φωκεῖς, Βοιωτοί, Λοκροὶ τῶν μὲν πρὸς Εὔβοιαν ἐστραμμένων οἱ πλείους, τῶν δ' ἄλλων
5 Ἀμφισσεῖς. τοῖς δ' Ἀθηναίοις συνεμάχουν οἱ τὴν παράλιον τῆς Ἀσίας οἰκοῦντες Κᾶρες καὶ Δωριεῖς καὶ Ἴωνες καὶ Ἑλλησπόντιοι καὶ νησιῶται πάντες πλὴν τῶν ἐν Μήλῳ καὶ Θήρᾳ κατοικούντων, ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἐπὶ Θρᾴκης πλὴν Χαλκιδέων καὶ Ποτιδαιατῶν· πρὸς δὲ τούτοις Μεσσήνιοι μὲν οἱ τὴν Ναύπακτον οἰκοῦντες καὶ Κερκυραῖοι· * αἱ δ' ἄλλαι πᾶσαι πεζοὺς στρατιώτας ἐξέπεμπον. σύμμαχοι μὲν οὖν ἀμφοτέροις ὑπῆρχον οἱ προειρημένοι.
6 Λακεδαιμόνιοι δὲ δύναμιν ἀξιόλογον προχειρισάμενοι τὴν ἡγεμονίαν ἔδωκαν Ἀρχιδάμῳ τῷ βασιλεῖ. οὗτος δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἐνέβαλεν εἰς τὴν Ἀττικήν, τοῖς δὲ φρουρίοις προσβολὰς ἐποιεῖτο καὶ τῆς χώρας πολλὴν ἐδῄωσε. τῶν δὲ Ἀθηναίων παροξυνομένων διὰ τὴν τῆς χώρας καταδρομήν, καὶ βουλομένων παρατάξασθαι τοῖς πολεμίοις, Περικλῆς στρατηγὸς ὢν καὶ τὴν ὅλην ἡγεμονίαν ἔχων παρε-

καλεῖ τοὺς νέους ἡσυχίαν ἔχειν, ἐπαγγελλόμενος ἄνευ κινδύνων ἐκβαλεῖν τοὺς Λακεδαιμονίους ἐκ τῆς Ἀττικῆς. πληρώσας οὖν ἑκατὸν τριήρεις καὶ 7
δύναμιν ἀξιόλογον εἰς τὰς ναῦς ἐνθέμενος, καὶ στρατηγὸν ἐπιστήσας Καρκίνον καὶ ἑτέρους τινάς, ἐξέπεμψεν εἰς τὴν Πελοπόννησον. οὗτοι δὲ πολλὴν τῆς παραθαλαττίου χώρας πορθήσαντες καί τινα τῶν φρουρίων ἑλόντες κατεπλήξαντο τοὺς Λακεδαιμονίους· διὸ καὶ τὴν ἐκ τῆς Ἀττικῆς δύναμιν ταχέως μεταπεμψάμενοι πολλὴν ἀσφάλειαν τοῖς πολεμίοις παρείχοντο. τούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ τῆς Ἀτ- 8
τικῆς ἐλευθερωθείσης, ὁ μὲν Περικλῆς ἀποδοχῆς ἐτύγχανε παρὰ τοῖς πολίταις, ὡς δυνάμενος στρατηγεῖν καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους καταπολεμεῖν.

Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Ἀπολλοδώρου Ῥω- 43
μαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Μάρκον Γεγάνιον καὶ Λούκιον Σέργιον. ἐπὶ δὲ τούτων ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς οὐ διέλιπε τὴν μὲν χώραν τῶν Πελοποννησίων λεηλατῶν καὶ καταφθείρων, τὰ δὲ φρούρια πολιορκῶν· προσγενομένων δὲ αὐτῷ πεντήκοντα τριήρων ἐκ τῆς Κερκύρας, πολὺ μᾶλλον ἐπόρθει τὴν Πελοποννησίων χώραν, καὶ μάλιστα τῆς παραθαλαττίου τὴν καλουμένην Ἀκτὴν ἐδῄου καὶ τὰς ἐπαύλεις ἐνεπύριζε. μετὰ δὲ ταῦτα πλεύσας ἐπὶ 2
Μεθώνην τῆς Λακωνικῆς τήν τε χώραν κατέσυρε καὶ τῇ πόλει προσβολὰς ἐποιεῖτο. ἔνθα δὴ Βρασίδας ὁ Σπαρτιάτης, νέος μὲν ὢν τὴν ἡλικίαν, ἀλκῇ δὲ καὶ ἀνδρείᾳ διαφέρων, ὁρῶν τὴν Μεθώνην κινδυνεύουσαν ἐκ βίας ἁλῶναι, παραλαβών τινας τῶν Σπαρτιατῶν διὰ μέσου τῶν πολεμίων ἐσκεδασμένων ἐτόλμησε διεκπερᾶσαι, καὶ πολλοὺς ἀνελὼν παρεισέπεσεν εἰς τὸ χωρίον. γενομένης δὲ πολιορ- 3

κίας, καὶ τοῦ Βρασίδου λαμπρότατα κινδυνεύσαντος, Ἀθηναῖοι μὲν οὐ δυνάμενοι τὸ χωρίον ἑλεῖν ἀπεχώρησαν πρὸς τὰς ναῦς, Βρασίδας δὲ διασεσωκὼς τὴν Μεθώνην διὰ τῆς ἰδίας ἀρετῆς καὶ ἀνδρείας ἀποδοχῆς ἔτυχε παρὰ τοῖς Σπαρτιάταις. διὰ δὲ τὴν ἀνδραγαθίαν ταύτην φρονηματισθεὶς, πολλάκις ἐν τοῖς ὕστερον χρόνοις παραβόλως ἀγωνιζό-
4 μενος μεγάλην δόξαν ἀνδρείας ἀπηνέγκατο. Ἀθηναῖοι δὲ περιπλεύσαντες εἰς τὴν Ἠλείαν τήν τε χώραν ἐπόρθουν καὶ Φειὰν χωρίον Ἠλείων ἐπολιόρκουν. ἐκβοηθησάντων δὲ τῶν Ἠλείων, μάχῃ τε ἐνίκησαν καὶ πολλοὺς ἀποκτείναντες τῶν πολε-
5 μίων εἷλον τὰς Φειὰς κατὰ κράτος. μετὰ δὲ ταῦτα τῶν Ἠλείων πανδημεὶ παραταξαμένων ἀπεκρούσθησαν εἰς τὰς ναῦς· εἶτ' ἀποπλεύσαντες εἰς τὴν Κεφαλληνίαν, καὶ τοὺς ταύτην κατοικοῦντας εἰς τὴν συμμαχίαν προσαγαγόμενοι, τὸν εἰς τὰς Ἀθή-
44 νας πλοῦν ἐποιήσαντο. μετὰ δὲ ταῦτα Ἀθηναῖοι στρατηγὸν προχειρισάμενοι Κλεόπομπον ἐξαπέστειλαν μετὰ νεῶν τριάκοντα, προστάξαντες τήν τε Εὔβοιαν παραφυλάττειν καὶ Λοκροῖς πολεμεῖν. ὁ δ' ἐκπλεύσας τήν τε παραθαλάττιον τῆς Λοκρίδος ἐδῄωσε καὶ πόλιν Θρόνιον ἐξεπολιόρκησε, τοῖς δ' ἀντιταξαμένοις τῶν Λοκρῶν συνάψας μάχην ἐνίκησε
2 περὶ πόλιν Ἀλόπην. ἔπειτα τὴν προκειμένην τῆς Λοκρίδος νῆσον, ὀνομαζομένην Ἀταλάντην, ἐπιτείχισμα τῆς Λοκρίδος κατεσκεύασε, πολεμῶν πρὸς τοὺς ἐγχωρίους. Ἀθηναῖοι δ' ἐγκαλοῦντες Αἰγινήταις ὡς συνηργηκόσι Λακεδαιμονίοις ἀνέστησαν αὐτοὺς ἐκ τῆς πόλεως, ἐκ δὲ τῶν πολιτῶν οἰκήτορας ἐκπέμψαντες κατεκληρούχησαν τήν τε Αἴγιναν
3 καὶ τὴν χώραν. Λακεδαιμόνιοι δὲ τοῖς ἐκπεπτωκόσιν

ήταις ἔδωκαν οἰκεῖν τὰς καλουμένας Θυρέας
ὸ καὶ τοὺς Ἀθηναίους δεδωκέναι τοῖς ἐκ Μεσ-
; ἐκβληθεῖσι κατοικεῖν Ναύπακτον. Ἀθηναῖοι
ερικλέα μετὰ δυνάμεως ἐξέπεμψαν πολεμήσοντα
Μεγαρεῦσιν. οὗτος δὲ πορθήσας τὴν χώραν
τὰς κτήσεις αὐτῶν λυμηνάμενος μετὰ πολλῆς
είας ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Λακεδαιμό- 45
δὲ μετὰ Πελοποννησίων καὶ τῶν ἄλλων συμ-
ν ἐνέβαλον εἰς τὴν Ἀττικὴν τὸ δεύτερον. ἐπι-
νόμενοι δὲ τὴν χώραν ἐδενδροτόμουν καὶ τὰς
λεις ἐνεπύριζον, καὶ πᾶσαν σχεδὸν τὴν γῆν
ήναντο πλὴν τῆς καλουμένης Τετραπόλεως·
ης δ' ἀπέσχοντο διὰ τὸ τοὺς προγόνους αὐτῶν
ιθα κατῳκηκέναι καὶ τὸν Εὐρυσθέα νενικηκέ-
τὴν ὁρμὴν ἐκ ταύτης ποιησαμένους· δίκαιον
ἡγοῦντο τοὺς εὐηργετηκότας τοὺς προγόνους
τῶν ἐκγόνων τὰς προσηκούσας εὐεργεσίας
αμβάνειν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι παρατάξασθαι μὲν 2
ἐτόλμων, συνεχόμενοι δ' ἐντὸς τῶν τειχῶν
σον εἰς λοιμικὴν περίστασιν· πολλοῦ γὰρ πλή-
καὶ παντοδαποῦ συνερρυηκότος εἰς τὴν πόλιν
τὴν στενοχωρίαν εὐλόγως εἰς νόσους ἐνέπιπτον,
ντες ἀέρα διεφθαρμένον. διόπερ οὐ δυνάμε- 3
τοὺς πολεμίους ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς χώρας, πάλιν
πολλὰς ἐξέπεμπον εἰς Πελοπόννησον στρατη-
ἐπιστήσαντες Περικλέα. οὗτος δὲ πολλὴν χώ-
τῆς παραθαλαττίας δῃώσας καί τινας πόλεις
ήσας, ἐποίησεν ἀπελθεῖν ἐκ τῆς Ἀττικῆς τοὺς
δαιμονίους. μετὰ δὲ ταῦθ' οἱ Ἀθηναῖοι, τῆς 4
χώρας δεδενδροκοπημένης, τῆς δὲ νόσου πολ-
διαφθειρούσης, ἐν ἀθυμίᾳ καθειστήκεσαν, καὶ
Περικλέα νομίζοντες αἴτιον αὐτοῖς γεγονέναι τοῦ

πολέμου δι' ὀργῆς εἶχον. διόπερ ἀποστήσαντες αὐτὸν τῆς στρατηγίας, καὶ μικράς τινας ἀφορμὰς ἐγκλημάτων λαβόντες, ἐζημίωσαν αὐτὸν ὀγδοήκοντα ταλάντοις. μετὰ δὲ ταῦτα πρεσβείας ἀποστείλαντες Λακεδαιμονίοις ἠξίουν καταλύσασθαι τὸν πόλεμον· ὡς δὲ οὐδεὶς αὐτοῖς προσεῖχεν, ἠναγκάζοντο πάλιν τὸν Περικλέα στρατηγὸν αἱρεῖσθαι. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν.

46 *Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Ἐπαμείνονος Ῥω-
μαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Λεύκιον Παπίριον καὶ
Αὖλον Κορνήλιον Μακερῖνον. ἐπὶ δὲ τούτων ἐν
μὲν ταῖς Ἀθήναις Περικλῆς ὁ στρατηγὸς ἐτελεύτη-
σεν, ἀνὴρ γένει καὶ πλούτῳ, πρὸς δὲ τούτοις δει-
νότητι λόγου καὶ στρατηγίᾳ πολὺ προέχων τῶν πο-*
2 *λιτῶν. ὁ δὲ δῆμος φιλοτιμούμενος κατὰ κράτος
ἑλεῖν τὴν Ποτίδαιαν, ἐξαπέστειλεν Ἅγνωνα στρα-
τηγὸν ἔχοντα τὴν δύναμιν ἣν πρότερον εἶχε Περι-
κλῆς. οὗτος δὲ μετὰ παντὸς τοῦ στόλου καταπλεύ-
σας εἰς τὴν Ποτίδαιαν παρεσκευάσατο τὰ πρὸς τὴν
πολιορκίαν· μηχανάς τε γὰρ παντοδαπὰς παρε-
σκευάσατο πολιορκητικὰς καὶ ὅπλων καὶ βελῶν πλῆ-
θος, ἔτι δὲ σίτου δαψίλειαν ἱκανὴν πάσῃ τῇ δυ-
νάμει. προσβολὰς δὲ ποιούμενος συνεχεῖς καθ'
ἑκάστην ἡμέραν διέτριβε πολὺν χρόνον, οὐ δυνά-*
3 *μενος ἑλεῖν τὴν πόλιν. οἱ μὲν γὰρ πολιορκούμε-
νοι διὰ τὸν ἐκ τῆς ἁλώσεως φόβον ἐρρωμένως ἠμύ-
νοντο, καὶ ταῖς ὑπεροχαῖς τῶν τειχῶν πεποιθότες
ἐπλεονέκτουν τοὺς ἐκ λιμένος, ἡ δὲ νόσος τοὺς πο-
λιορκοῦντας συνέχουσα πολλοὺς ἀνῄρει, καὶ τὸ*
4 *στρατόπεδον ἀθυμία κατεῖχεν. ὁ δ' Ἅγνων εἰδὼς
τοὺς Ἀθηναίους δεδαπανηκότας εἰς τὴν πολιορκίαν
πλείω τῶν χιλίων ταλάντων καὶ χαλεπῶς διακει-*

μένους πρὸς τοὺς Ποτιδαιάτας διὰ τὸ πρώτους ἀπο-
στῆναι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐφοβεῖτο λῦσαι
τὴν πολιορκίαν· διόπερ ἠναγκάζετο διακαρτερεῖν
καὶ τοὺς στρατιώτας ἀναγκάζειν παρὰ δύναμιν βίαν
προσάγειν τῇ πόλει. ἐπεὶ δὲ τῶν πολιτῶν πολλοὶ 5
διεφθείροντο κατὰ τὰς προσβολὰς καὶ κατὰ τὴν ἐκ
τοῦ λοιμοῦ νόσον, ἀπολιπὼν μέρος τῆς δυνάμεως
ἐπὶ τῆς πολιορκίας ἀπέπλευσεν εἰς τὰς Ἀθήνας,
ἀποβεβληκὼς τῶν στρατιωτῶν πλείους τῶν χιλίων.
ἀπελθόντων δὲ τούτων οἱ Ποτιδαιᾶται, τοῦ τε σί- 6
του παντελῶς ἐκλιπόντος καὶ τῶν κατὰ τὴν πόλιν
ἀθυμούντων, ἐπεκηρυκεύσαντο πρὸς τοὺς πολιορ-
κοῦντας περὶ διαλύσεως. ἀσμένως δὲ κἀκείνων
προσδεξαμένων διαλύσεις ἐποιήσαντο τοιαύτας,
ἀπελθεῖν ἐκ τῆς πόλεως ἅπαντας τοὺς Ποτιδαιάτας,
ἄλλο μὲν μηδὲν λαβόντας, ἔχοντας δὲ τοὺς μὲν ἄν-
δρας ἱμάτιον ἕν, τὰς δὲ γυναῖκας δύο. γενομένων 7
δὲ τούτων τῶν σπονδῶν οἱ μὲν Ποτιδαιᾶται πάν-
τες μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων ἐξέλιπον τὴν πα-
τρίδα κατὰ τὰς συνθήκας, καὶ παρελθόντες εἰς τοὺς
ἐπὶ Θρᾴκης Χαλκιδεῖς παρ' αὐτοῖς κατῴκησαν· οἱ
δὲ Ἀθηναῖοι τῶν πολιτῶν εἰς χιλίους οἰκήτορας ἐξέ-
πεμψαν εἰς τὴν Ποτίδαιαν, καὶ τήν τε πόλιν καὶ
τὴν χώραν κατεκληρούχησαν.
Ἀθηναῖοι δὲ Φορμίωνα στρατηγὸν προχειρισά- 47
μενοι μετὰ εἴκοσι τριήρων ἐξαπέστειλαν. οὗτος δὲ
περιπλεύσας τὴν Πελοπόννησον εἰς Ναύπακτον
κατῆρε, καὶ θαλαττοκρατῶν τοῦ Κρισαίου κόλπου
διεκώλυσε ταύτῃ πλεῖν τοὺς Λακεδαιμονίους. Λα-
κεδαιμόνιοι δὲ δύναμιν ἀξιόλογον ἐξέπεμψαν μετὰ
Ἀρχιδάμου τοῦ βασιλέως· οὗτος δὲ παρελθὼν τῆς
Βοιωτίας εἰς Πλαταιὰς ἐστρατοπέδευσε. μελλόντων

δ' αὐτῶν δῃοῦν τὴν χώραν, καὶ παρακαλούντων τοὺς Πλαταιεῖς ἀποστῆναι τῶν Ἀθηναίων, ὡς οὐ προσεῖχον αὐτοῖς, ἐπόρθησε τὴν χώραν καὶ τὰς κατ'
2 αὐτὴν κτήσεις ἐλυμήνατο. μετὰ δὲ ταῦτα τὴν πόλιν περιτειχίσας ἤλπιζε τῇ σπάνει τῶν ἀναγκαίων καταπονήσειν τοὺς Πλαταιεῖς· οὐδὲν δ' ἧττον καὶ μηχανὰς προσάγοντες καὶ διὰ τούτων σαλεύοντες τὰ τείχη καὶ προσβολὰς ἀδιαλείπτως ποιούμενοι διετέλουν. ἐπεὶ δὲ οὐδὲ διὰ τῶν προσβολῶν ἠδύναντο χειρώσασθαι τὴν πόλιν, ἀπολιπόντες τὴν ἱκανὴν
3 φυλακὴν ἐπανῆλθον εἰς Πελοπόννησον. Ἀθηναῖοι δὲ στρατηγοὺς καταστήσαντες Ξενοφῶντα καὶ Φανόμαχον ἀπέστειλαν ἐπὶ Θρᾴκην μετὰ στρατιωτῶν χιλίων. οὗτοι δὲ παραγενηθέντες εἰς Σπάρτωλον τῆς Βοττικῆς ἔτεμον τὴν χώραν καὶ τὸν σῖτον ἐν χλόῃ διέφθειραν. προσβοηθησάντων δὲ τοῖς Βοττιαίοις Ὀλυνθίων, ἡττήθησαν ὑπὸ τούτων μάχῃ· ἀνῃρέθησαν δὲ τῶν Ἀθηναίων οἵ τε στρατηγοὶ καὶ
4 τῶν στρατιωτῶν οἱ πλείους. ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις Λακεδαιμόνιοι πεισθέντες ὑπὸ Ἀμβρακιωτῶν ἐστράτευσαν εἰς Ἀκαρνανίαν. ἡγούμενος δὲ τούτων Κνῆμος εἶχε στρατιώτας πεζοὺς χιλίους καὶ ναῦς ὀλίγας· προσλαβόμενος δὲ καὶ παρὰ τῶν συμμάχων στρατιώτας τοὺς ἱκανοὺς ἧκεν εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν καὶ κατεστρατοπέδευσε πλησίον πόλεως τῆς
5 ὀνομαζομένης Στράτου. οἱ δὲ Ἀκαρνᾶνες συστραφέντες καὶ τοὺς πολεμίους ἐνεδρεύσαντες πολλοὺς ἀπέκτειναν, καὶ συνηνάγκασαν τὸν Κνῆμον ἀπαγαγεῖν τὴν δύναμιν εἰς τοὺς ὀνομαζομένους Οἰνιάδας.

48 Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Φορμίων ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς ἔχων εἴκοσι τριήρεις περιέτυχε ναυσὶ Λακεδαιμονίων ἑπτὰ πρὸς ταῖς τετταράκοντα.

αυμαχήσας δὲ πρὸς ταύτας τήν τε στρατηγίδα
αῦν τῶν πολεμίων κατέδυσε καὶ τῶν ἄλλων πολ-
ὰς ἄπλους ἐποίησε, δώδεκα δὲ αὐτάνδρους εἷλε,
ὰς δὲ λοιπὰς μέχρι τῆς γῆς κατεδίωξεν. οἱ δὲ Λα-
εδαιμόνιοι παρ' ἐλπίδας ἡττηθέντες ταῖς ὑπολει-
θείσαις ναυσὶν ἔφυγον εἰς Πάτρας τῆς Ἀχαΐας.
ὕτη μὲν οὖν ἡ ναυμαχία συνέστη περὶ τὸ Ῥίον
αλούμενον. οἱ δ' Ἀθηναῖοι τρόπαιον στήσαντες
αὶ τῷ Ποσειδῶνι περὶ τὸν Ἰσθμὸν ναῦν καθιερώ-
αντες ἀπέπλευσαν εἰς πόλιν συμμαχίδα Ναύπα-
τον. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἑτέρας ναῦς ἐξέπεμψαν εἰς 2
ὰς Πάτρας. αὗται δὲ προσλαβόμεναι τὰς ἐκ τῆς
αυμαχίας περιλελειμμένας τριήρεις ἠθροίσθησαν
'ς τὸ Ῥίον· εἰς τὸν αὐτὸν δὲ τόπον καὶ τὸ πεζὸν
τρατόπεδον τῶν Πελοποννησίων κατήντησε καὶ
λησίον τοῦ στόλου κατεστρατοπέδευσε. Φορμίων 3
ὲ τῇ προγεγενημένῃ νίκῃ φρονηματισθεὶς ἐτόλμη-
εν ἐπιθέσθαι ταῖς πολεμίαις ναυσὶν οὔσαις πολ-
απλασίαις· καί τινας αὐτῶν καταδύσας καὶ τῶν
λίων ἀποβαλὼν ἀμφίδοξον ἔσχε τὴν νίκην. μετὰ
ὲ ταῦτα Ἀθηναίων ἀποστειλάντων εἴκοσι τριήρεις,
ἱ Λακεδαιμόνιοι φοβηθέντες ἀπέπλευσαν εἰς τὴν
όρινθον, οὐ τολμῶντες ναυμαχεῖν. ταῦτα μὲν
ὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν.

Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Διοτίμου Ῥωμαῖοι μὲν 49
ατέστησαν ὑπάτους Γάιον Ἰούλιον καὶ Πρόκλον
Οὐεργίνιον Τρίκοστον, Ἠλεῖοι δ' ἦγον ὀλυμπιάδα
γδόην πρὸς ταῖς ὀγδοήκοντα, καθ' ἣν ἐνίκα στά-
ιον Σύμμαχος Μεσσήνιος ἀπὸ Σικελίας. ἐπὶ δὲ 2
ούτων Κνῆμος ὁ τῶν Λακεδαιμονίων ναύαρχος ἐν
ῇ Κορίνθῳ διατρίβων ἔκρινε τὸν Πειραιᾶ καταλα-
έσθαι. ἐπυνθάνετο γὰρ μήτε ναῦς ἐν αὐτῷ κα-

θειλκυσμένας ὑπάρχειν μήτε στρατιώτας εἶναι τε-
ταγμένους ἐπὶ τῆς φυλακῆς· τοὺς γὰρ Ἀθηναίους
ἀμελῶς ἔχειν περὶ τῆς τούτου φυλακῆς διὰ τὸ μη-
δαμῶς ἐλπίζειν τολμήσειν τινὰς καταλαβέσθαι τὸν
3 τόπον. διόπερ ἐν τοῖς Μεγάροις καθελκύσας τὰς
νενεωλκημένας τετταράκοντα τριήρεις νυκτὸς ἔπλευ-
σεν εἰς τὴν Σαλαμῖνα· προσπεσὼν δ' ἀπροσδοκή-
τως εἰς τὸ φρούριον τῆς Σαλαμῖνος τὸ καλούμενον
Βουδόριον τρεῖς ναῦς ἀπέσπασε καὶ τὴν ἄλλην
4 Σαλαμῖνα κατέδραμε. τῶν δὲ Σαλαμινίων πυρσευ-
σάντων τοῖς κατὰ τὴν Ἀττικήν, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι
δόξαντες τὸν Πειραιᾶ κατειλῆφθαι ταχέως ἐξεβοή-
θουν μετὰ πολλῆς ταραχῆς· γνόντες δὲ τὸ γεγονός,
ταχέως πληρώσαντες ναῦς ἱκανὰς ἔπλεον εἰς τὴν
5 Σαλαμῖνα. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι τῆς ἐπιβολῆς δια-
ψευσθέντες ἀπέπλευσαν ἐκ τῆς Σαλαμῖνος εἰς τὴν
οἰκείαν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι, τῶν πολεμίων ἀποπεπλευ-
κότων, τῆς μὲν Σαλαμῖνος ἐπιμελεστέραν φυλακὴν
ἐποιήσαντο καὶ κατέλιπον φρουροὺς τοὺς ἱκανούς,
τὸν δὲ Πειραιᾶ κλείθροις καὶ φυλακαῖς ἱκαναῖς δια-
λαβόντες ὠχύρωσαν.

50 Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Σιτάλκης ὁ τῶν
Θρᾳκῶν βασιλεὺς παρειλήφει μὲν βασιλείαν ὀλίγης
χώρας, διὰ δὲ τὴν ἰδίαν ἀνδρείαν καὶ σύνεσιν ἐπὶ
πολὺ τὴν δυναστείαν ηὔξησεν, ἐπιεικῶς μὲν ἄρχων
τῶν ὑποτεταγμένων, ἀνδρεῖος δ' ὢν ἐν ταῖς μά-
χαις καὶ στρατηγικός, ἔτι δὲ τῶν προσόδων μεγά-
λην ποιούμενος ἐπιμέλειαν. τὸ δὲ τέλος ἐπὶ τοσοῦ-
τον δυνάμεως προῆλθεν ὥστε χώρας ἄρξαι πλεί-
στης τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλευσάντων κατὰ τὴν Θρᾴ-
2 κην. ἡ μὲν γὰρ παραθαλάττιος αὐτῆς ἀπὸ τῆς
Ἀβδηριτῶν χώρας τὴν ἀρχὴν ἔχουσα διέτεινε μέχρι

τοῦ Ἴστρου ποταμοῦ, ἀπὸ δὲ θαλάττης εἰς τὸ με-
σόγειον πορευομένῳ τοσοῦτον εἶχε διάστημα ὥστε
πεζὸν εὔζωνον ὁδοιπορῆσαι ἡμέρας τρισκαίδεκα.
τηλικαύτης δὲ χώρας βασιλεύων ἐλάμβανε προσό-
δους καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν πλείω χιλίων ταλάν-
των. κατὰ δὲ τοὺς ὑποκειμένους καιροὺς ἔχων πό- 3
λεμον ἤθροισεν ἐκ τῆς Θρᾴκης στρατιώτας πεζοὺς
μὲν πλείους τῶν δώδεκα μυριάδων, ἱππεῖς δὲ πεν-
τακισμυρίους. ἀναγκαῖον δέ ἐστι τοῦ πολέμου
τούτου προεκθέσθαι τὰς αἰτίας, ἵνα σαφὴς ὁ περὶ
αὐτοῦ λόγος ὑπάρξῃ τοῖς ἀναγινώσκουσι. Σιτάλ-
κης τοίνυν πρὸς Ἀθηναίους φιλίαν συνθέμενος
ὡμολόγησεν αὐτοῖς συμμαχήσειν τὸν ἐπὶ Θρᾴκης
πόλεμον· διόπερ βουλόμενος τοὺς Χαλκιδεῖς σὺν
τοῖς Ἀθηναίοις καταπολεμῆσαι, παρεσκευάζετο δύ-
ναμιν ἀξιόλογον. ἅμα δὲ καὶ πρὸς Περδίκκαν τὸν
βασιλέα τῶν Μακεδόνων ἀλλοτρίως διακείμενος,
ἔκρινε κατάγειν ἐπὶ τὴν Μακεδονικὴν βασιλείαν
Ἀμύνταν τὸν Φιλίππου. δι' ἀμφοτέρας οὖν τὰς 4
προειρημένας αἰτίας ἦν ἀναγκαῖον αὐτῷ συστήσα-
σθαι δύναμιν ἀξιόλογον. ὡς δ' αὐτῷ τὰ πρὸς τὴν
στρατείαν εὐτρεπῆ κατεσκεύαστο, προήγαγε τὴν δύ-
ναμιν ἅπασαν, καὶ διελθὼν τὴν Θρᾴκην ἐνέβαλεν
εἰς τὴν Μακεδονίαν. οἱ δὲ Μακεδόνες τὸ μέγεθος 5
τῆς δυνάμεως καταπλαγέντες παρατάξασθαι μὲν
οὐκ ἐτόλμησαν, εἰσκομίσαντες δὲ τόν τε σῖτον καὶ
τῶν χρημάτων ὅσα δυνατὸν ἦν εἰς τὰ καρτερώτατα
φρούρια, μένοντες ἐν τούτοις ἡσυχίαν εἶχον. οἱ δὲ 6
Θρᾷκες καταγαγόντες τὸν Ἀμύνταν ἐπὶ τὴν βασι-
λείαν τὸ μὲν πρῶτον διὰ λόγων καὶ πρεσβειῶν
ἐπειρῶντο προσάγεσθαι τὰς πόλεις, ὡς δ' οὐδεὶς
αὐτοῖς προσεῖχεν, εὐθὺς τῷ πρώτῳ φρουρίῳ προσ-

7 βαλόντες κατὰ κράτος εἷλον. μετὰ δὲ ταῦτά τινες
τῶν πόλεων καὶ τῶν φρουρίων διὰ τὸν φόβον ἑκου-
σίως ὑπετάγησαν. πορθήσαντες δὲ πᾶσαν τὴν Μα-
κεδονίαν καὶ πολλῆς ὠφελείας κύριοι γενόμενοι με-
τέβησαν ἐπὶ τὰς Ἑλληνίδας πόλεις τὰς τῶν Χαλ-
κιδέων.

51 Τοῦ δὲ Σιτάλκου περὶ ταῦτα διατρίβοντος Θετ-
ταλοὶ καὶ Ἀχαιοὶ καὶ Μάγνητες καὶ οἱ ἄλλοι πάν-
τες Ἕλληνες ὅσοι κατῴκουν μεταξὺ Μακεδονίας καὶ
Θερμοπυλῶν, συνεφρόνησαν καὶ δύναμιν ἀξιόλογον
κοινῇ συνεστήσαντο· εὐλαβοῦντο γὰρ μήποτε το-
σαύταις μυριάσιν οἱ Θρᾷκες ἐμβάλωσιν αὐτῶν εἰς
2 τὴν χώραν, καὶ κινδυνεύσωσι ταῖς πατρίσι. τὸ δ'
αὐτὸ καὶ τῶν Χαλκιδέων ποιησάντων, Σιτάλκης
πυθόμενος τοὺς Ἕλληνας ἀδρὰς δυνάμεις συνηθροι-
κέναι καὶ τοὺς στρατιώτας ὑπὸ τοῦ χειμῶνος ἐνο-
χλουμένους, πρὸς μὲν τὸν Περδίκκαν διαλυσάμενος
ἐπιγαμίαν ἐποιήσατο, τὰς δὲ δυνάμεις ἀπήγαγεν εἰς
Θρᾴκην.

52 Ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις Λακεδαιμόνιοι μὲν
παραλαβόντες τοὺς ἐκ Πελοποννήσου συμμάχους
εἰσέβαλον εἰς τὴν Ἀττικήν, ἔχοντος τὴν ἡγεμονίαν
Ἀρχιδάμου τοῦ βασιλέως, τὸν δὲ σῖτον ἐν τῇ χλόῃ
διέφθειραν, καὶ τὴν χώραν δῃώσαντες ἐπανῆλθον
2 εἰς τὰς πατρίδας. οἱ δ' Ἀθηναῖοι παρατάξασθαι
μὲν οὐ τολμῶντες, ὑπὸ δὲ τῆς νόσου καὶ τῆς σιτο-
δείας πιεζόμενοι, κακὰς περὶ τοῦ μέλλοντος ἐλάμ-
βανον ἐλπίδας. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦ-
τον τὸν ἐνιαυτόν.

53 Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Εὐκλείδου Ῥωμαῖοι
κατέστησαν ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχους τρεῖς, Μάρ-
κον Μάλλιον, Κόιντον Σολπίκιον Πραιτέξτατον

ὶ Σερούιον Κορνήλιον Κόσσον. ἐπὶ δὲ τούτων
ατὰ τὴν Σικελίαν Λεοντῖνοι, Χαλκιδέων μὲν ὄντες
οικοι, συγγενεῖς δὲ Ἀθηναίων, ἔτυχον ὑπὸ Συ-
ακοσίων πολεμούμενοι. πιεζόμενοι δὲ τῷ πολέμῳ,
αὶ διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῶν Συρακοσίων κινδυνεύον-
ες ἁλῶναι κατὰ κράτος, ἐξέπεμψαν πρέσβεις εἰς
ὰς Ἀθήνας, ἀξιοῦντες τὸν δῆμον βοηθῆσαι τὴν
ιχίστην καὶ τὴν πόλιν ἑαυτῶν ἐκ τῶν κινδύνων
ύσασθαι. ἦν δὲ τῶν ἀπεσταλμένων ἀρχιπρεσβευ- 2
ὴς Γοργίας ὁ ῥήτωρ, δεινότητι λόγου πολὺ προ-
ων πάντων τῶν καθ' ἑαυτόν. οὗτος καὶ τέχνας
ητορικὰς πρῶτος ἐξεῦρε καὶ κατὰ τὴν σοφιστείαν
σοῦτον τοὺς ἄλλους ὑπερέβαλεν ὥστε μισθὸν
μβάνειν παρὰ τῶν μαθητῶν μνᾶς ἑκατόν. οὗτος 3
ν καταντήσας εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ παραχθεὶς εἰς
ν δῆμον διελέχθη τοῖς Ἀθηναίοις περὶ τῆς συμ-
αχίας, καὶ τῷ ξενίζοντι τῆς λέξεως ἐξέπληξε τοὺς
θηναίους, ὄντας εὐφυεῖς καὶ φιλολόγους. πρῶτος 4
ὰρ ἐχρήσατο τοῖς τῆς λέξεως σχηματισμοῖς περιτ-
τέροις καὶ τῇ φιλοτεχνίᾳ διαφέρουσιν, ἀντιθέτοις
αὶ ἰσοκώλοις καὶ παρίσοις καὶ ὁμοιοτελεύτοις καί
σιν ἑτέροις τοιούτοις, ἃ τότε μὲν διὰ τὸ ξένον
ς κατασκευῆς ἀποδοχῆς ἠξιοῦτο, νῦν δὲ περιερ-
αν ἔχειν δοκεῖ καὶ φαίνεται καταγέλαστα πλεο-
άκις καὶ κατακόρως τιθέμενα. τέλος πείσας τοὺς 5
θηναίους συμμαχῆσαι τοῖς Λεοντίνοις, οὗτος μὲν
υμασθεὶς ἐν ταῖς Ἀθήναις ἐπὶ τέχνῃ ῥητορικῇ
ν εἰς Λεοντίνους ἐπάνοδον ἐποιήσατο.

Ἀθηναῖοι δὲ καὶ πάλαι μὲν ἦσαν ἐπιθυμηταὶ τῆς 54
ικελίας διὰ τὴν ἀρετὴν τῆς χώρας, καὶ τότε δ' ἀσμέ-
ως προσδεξάμενοι τοὺς τοῦ Γοργίου λόγους ἐψη-
σαντο συμμαχίαν ἐκπέμπειν τοῖς Λεοντίνοις, πρό-

φασιν μὲν φέροντες τὴν τῶν συγγενῶι δέησιν, τῇ δ' ἀληθείᾳ τὴν νῆσον σπεύδ
2 κτήσασθαι. καὶ γὰρ οὐ πολλοῖς ἔτεσ τῶν τε Κορινθίων καὶ τῶν Κερκυραία μούντων μὲν πρὸς ἀλλήλους, φιλοτιμ ἀμφοτέρων συμμάχους λαβεῖν τοὺς Ἀθηι ἔκρινεν ὁ δῆμος συμμαχεῖν τοῖς Κερκ τὸ τὴν Κέρκυραν εὐφυῶς κεῖσθαι πρὸς
3 κελίαν πλοῦν. καθόλου γὰρ οἱ Ἀθηναῖ σάμενοι τὴν τῆς θαλάττης ἡγεμονίαν : πράξεις ἐπιτελεσάμενοι συμμάχων τε πο ρουν καὶ δυνάμεις μεγίστας ἐκέκτηντο των τε πλῆθος ἕτοιμον παρέλαβον, μετ ἐκ Δήλου τὰ κοινὰ χρήματα τῶν Ἑλλ πλείω τῶν μυρίων ταλάντων, ἡγεμόσι καὶ διὰ τούτων ἁπάντων ἤλπιζον κατι μὲν τοὺς Λακεδαιμονίους, πάσης δὲ τ τὴν ἡγεμονίαν περιπεποιημένοι ἀνθέξεσ
4 κελίας. διὰ ταύτας οὖν τὰς αἰτίας ι βοηθεῖν τοῖς Λεοντίνοις ἐξέπεμψαν εἰς λίαν ναῦς ἑκατὸν καὶ στρατηγοὺς Λάχη ριάδην. οὗτοι δὲ πλεύσαντες εἰς τὸ Ῥι ελάβοντο ναῦς ἑκατὸν παρὰ τῶν Ῥηγίνι τῶν Χαλκιδέων ἀποίκων ὄντων. ἐντεῦ μώμενοι τὸ μὲν πρῶτον τὰς Λιπαραίων ν δραμον διὰ τὸ συμμαχεῖν τοὺς Λιπαραίο ρακοσίοις, μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ Λοκροὺς καὶ πέντε νεῶν Λοκρίδων κυριεύσαντες, Μ
5 ριον ἐπολιόρκησαν. ἐπιβοηθησάντων δ σιοχώρων Σικελιωτῶν τοῖς Μυλαίοις ἐγ καθ' ἣν Ἀθηναῖοι νικήσαντες ἀπέκτεινα ους τῶν χιλίων, ἐζώγρησαν δὲ οὐκ ἐλ

ἑξακοσίων· εὐθὺς δὲ καὶ τὸ φρούριον ἐκπολιορκή-
σαντες κατέσχον. τούτων δὲ πραττομένων κατέ- 6
πλευσαν νῆες τετταράκοντα, ἃς ἀπέστειλεν ὁ δῆμος,
κρίνων γενναιότερον ἅπτεσθαι τοῦ πολέμου· ἡγεῖτο
δ' αὐτῶν Εὐρυμέδων καὶ Σοφοκλῆς. ἀθροισθει-
σῶν δὲ τῶν τριήρων εἰς ἕνα τόπον ἀξιόλογος ἤδη
στόλος κατεσκεύαστο, συγκείμενος ἐκ τριήρων πεν-
τήκοντα καὶ διακοσίων. τοῦ δὲ πολέμου χρονίζον- 7
τος οἱ Λεοντῖνοι διαπρεσβευσάμενοι πρὸς τοὺς Συ-
ρακοσίους διελύθησαν. διόπερ αἱ μὲν τῶν Ἀθη-
ναίων τριήρεις ἀπέπλευσαν εἰς τὴν οἰκείαν, οἱ δὲ
Συρακόσιοι τοῖς Λεοντίνοις μεταδόντες τῆς πολι-
τείας ἅπαντας Συρακοσίους ἐποιήσαντο, καὶ τὴν πό-
λιν φρούριον ἀπέδειξαν τῶν Συρακοσίων. καὶ τὰ
μὲν κατὰ τὴν Σικελίαν ἐν τούτοις ἦν.

Κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα Λέσβιοι μὲν ἀπέστησαν 55
ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων· ἐνεκάλουν γὰρ αὐτοῖς ὅτι βου-
λομένων συνοικίζειν πάσας τὰς κατὰ τὴν Λέσβον
πόλεις εἰς τὴν Μυτιληναίων πόλιν διεκώλυσαν.
διὸ καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους ἀποστείλαντες πρεσ- 2
βευτὰς καὶ συμμαχίαν συνθέμενοι συνεβούλευον
τοῖς Σπαρτιάταις ἀντέχεσθαι τῆς κατὰ θάλατταν
ἡγεμονίας· πρὸς ταύτην δὲ τὴν ἐπιβολὴν ἐπηγγεί-
λαντο πολλὰς τριήρεις εἰς τὸν πόλεμον παρέξεσθαι.
ἀσμένως δὲ τῶν Λακεδαιμονίων ὑπακουσάντων 3
καὶ περὶ τὴν κατασκευὴν τῶν τριήρων γενομένων,
Ἀθηναῖοι φθάσαντες αὐτῶν τὴν παρασκευὴν παρα-
χρῆμα δύναμιν ἐξέπεμψαν εἰς τὴν Λέσβον, πληρώ-
σαντες ναῦς τετταράκοντα καὶ στρατηγὸν προχει-
ρισάμενοι Κλεινιππίδην. οὗτος δὲ προσλαβόμενος
βοήθειαν παρὰ τῶν συμμάχων κατέπλευσεν εἰς τὴν
Μυτιλήνην. γενομένης δὲ ναυμαχίας οἱ μὲν Μυ- 4

τιληναῖοι λειφθέντες συνεκλείσθησαν εἰς πολιορκίαν,
τῶν δὲ Λακεδαιμονίων ψηφισαμένων βοηθεῖν τοῖς
Μυτιληναίοις καὶ παρασκευαζομένων στόλον ἀξιό-
λογον, ἔφθασαν Ἀθηναῖοι ναῦς ἄλλας σὺν ὁπλίταις
5 χιλίοις ἀποστείλαντες εἰς Λέσβον. τούτων δ' ἡγού-
μενος Πάχης ὁ Ἐπικλήρου καταντήσας εἰς Μυτιλή-
νην, καὶ τὴν προϋπάρχουσαν δύναμιν παραλαβών,
περιετείχισε τὴν πόλιν καὶ συνεχεῖς προσβολὰς ἐποι-
εῖτο οὐ μόνον κατὰ γῆν, ἀλλὰ καὶ κατὰ θάλατταν.
6 Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐξαπέστειλαν εἰς μὲν τὴν Μυτιλή-
νην τριήρεις τετταράκοντα πέντε καὶ στρατηγὸν Ἀλ-
κίδαν, εἰς δὲ τὴν Ἀττικὴν εἰσέβαλον μετὰ τῶν συμ-
μάχων· ἐπελθόντες δὲ καὶ τοὺς παραλελειμμένους
τόπους τῆς Ἀττικῆς καὶ δῃώσαντες τὴν χώραν ἐπα-
7 νῆλθον εἰς τὴν οἰκείαν. Μυτιληναῖοι δὲ τῇ σιτο-
δείᾳ καὶ τῷ πολέμῳ πιεζόμενοι καὶ στασιάζοντες
πρὸς ἀλλήλους, καθ' ὁμολογίαν παρέδωκαν τὴν πό-
8 λιν τοῖς πολιορκοῦσιν. ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τοῦ
δήμου βουλευομένου πῶς χρὴ προσενέγκασθαι τοῖς
Μυτιληναίοις, Κλέων ὁ δημαγωγός, ὠμὸς ὢν τὸν
τρόπον καὶ βίαιος, παρώξυνε τὸν δῆμον, ἀποφαι-
νόμενος δεῖν τοὺς Μυτιληναίους αὐτοὺς μὲν ἡβη-
δὸν ἅπαντας ἀποκτεῖναι, τέκνα δὲ καὶ γυναῖκας
9 ἐξανδραποδίσασθαι. τέλος δὲ πεισθέντων τῶν Ἀθη-
ναίων κατὰ τὴν γνώμην τε τοῦ Κλέωνος ψηφισα-
μένων, ἀπεστάλησαν εἰς τὴν Μυτιλήνην οἱ τὰ δοχ-
10 θέντα τῷ δήμῳ δηλώσοντες τῷ στρατηγῷ. τοῦ δὲ
Πάχητος ἀναγνόντος τὸ ψήφισμα ἦλθεν ἐναντίον
τῷ προτέρῳ. ὁ δὲ Πάχης γνοὺς τὴν μετάνοιαν τῶν
Ἀθηναίων ἐχάρη, καὶ τοὺς Μυτιληναίους συναγα-
γὼν εἰς ἐκκλησίαν ἀπέλυσε τῶν ἐγκλημάτων, ἅμα
δὲ καὶ τῶν μεγίστων φόβων. Ἀθηναῖοι δὲ τῆς Μυ-

ιης τὰ τείχη περιελόντες τὴν Λέσβον ὅλην πλὴν Μηθυμναίων χώρας κατεκληρούχησαν. ἡ μὲν Λεσβίων ἀπόστασις ἀπ' Ἀθηναίων τοιοῦτον τὸ τέλος.

Ιερὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Λακεδαιμόνιοι τὰς 56
ταιὰς πολιορκοῦντες περιετείχισαν τὴν πόλιν
στρατιώταις πολλοῖς παρεφύλαττον. χρονιζού-
δὲ τῆς πολιορκίας καὶ τῶν Ἀθηναίων μηδεμίαν
οστελλόντων βοήθειαν, οἱ πολιορκούμενοι σι-
ίᾳ τε συνείχοντο καὶ τῶν πολιτῶν ἐν ταῖς προσ-
ῖς πολλοὺς ἀπεβεβλήκεσαν. ἀπορουμένων δ' 2
ν καὶ βουλευομένων περὶ τῆς σωτηρίας, τοῖς
πολλοῖς ἐδόκει τὴν ἡσυχίαν ἄγειν, τοῖς δ' ἄλ-
ὡς διακοσίοις οὖσιν ἔδοξε νυκτὸς βιάσασθαι
φύλακας καὶ διεκπεσεῖν εἰς τὰς Ἀθήνας. τη- 3
ντες οὖν ἀσέληνον νύκτα τοὺς μὲν ἄλλους
ιαν εἰς θάτερα μέρη προσβάλλειν τῷ περιτει-
ιτι, αὐτοὶ δ' ἑτοιμασάμενοι κλίμακας, καὶ τῶν
μίων παραβοηθούντων ἐν τοῖς ἀπεστραμμένοις
σι τῶν τειχῶν, αὐτοὶ διὰ τῶν κλιμάκων ἐτυ-
ἀναβάντες ἐπὶ τὸ τεῖχος, καὶ τοὺς φύλακας
τείναντες διέφυγον εἰς τὰς Ἀθήνας. τῇ δ' 4
ραίᾳ Λακεδαιμόνιοι μὲν παροξυνθέντες ἐπὶ τῷ
μῷ τῶν ἀπεληλυθότων ἐκ τῆς πόλεως προσέ-
ν τῇ πόλει τῶν Πλαταιέων, καὶ πᾶσαν εἰσε-
ντο σπουδὴν βίᾳ χειρώσασθαι τοὺς πολιορκου-
υς· οἱ δὲ Πλαταιεῖς καταπλαγέντες καὶ διαπρε-
σάμενοι παρέδωκαν ἑαυτούς τε καὶ τὴν πόλιν
πολεμίοις. οἱ δ' ἡγεμόνες τῶν Λακεδαιμονίων 5
ἕνα τῶν Πλαταιέων προσκαλούμενοι ἐπηρώ-
τί ἀγαθὸν πεποίηκε τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἑκά-
δὲ ὁμολογοῦντος μηδὲν εὐηργετηκέναι, πάλιν

ἐπηρώτων εἴ τι κακὸν ἔδρασαν τοὺς Σπαρτιάτας·
οὐδενὸς δ' ἀντιλέγοντος, πάντων κατέγνωσαν θά-
6 νατον. διὸ καὶ τοὺς ἐγκαταλειφθέντας ἅπαντας ἀνεῖ-
λον καὶ κατασκάψαντες ἐμίσθωσαν τὴν χώραν. Πλα-
ταιεῖς μὲν οὖν τὴν πρὸς Ἀθηναίους συμμαχίαν βε-
βαιοτάτην τηρήσαντες ἀδίκως ταῖς μεγίσταις συμ-
φοραῖς περιέπεσον.

57 Ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις ἐν τῇ Κερκύρᾳ
μεγάλη συνέστη στάσις καὶ φιλοτιμία διὰ τοιαύτας
αἰτίας. ἐν τῷ περὶ Ἐπίδαμνον πολέμῳ πολλοὶ Κερ-
κυραίων αἰχμάλωτοι γενόμενοι καὶ καταβληθέντες
εἰς τὴν δημοσίαν φυλακὴν ἐπηγγείλαντο τοῖς Κο-
ρινθίοις παραδώσειν τὴν Κέρκυραν, ἐὰν αὐτοὺς
2 ἀπολύσωσιν. ἀσμένως δὲ τῶν Κορινθίων προσδε-
ξαμένων τοὺς λόγους, οἱ Κερκυραῖοι προσποιηθέν-
τες λύτρα διδόναι διηγγυήθησαν ὑπὸ τῶν προξέ-
3 νων ἱκανῶν τινων ταλάντων ἀφεθέντες. καὶ τη-
ροῦντες τὴν τῶν ὡμολογημένων πίστιν, ὡς κατήν-
τησαν εἰς τὴν πατρίδα, τοὺς δημαγωγεῖν εἰωθότας
καὶ μάλιστα τοῦ πλήθους προΐστασθαι συλλαβόντες
ἀπέσφαξαν. καταλύσαντες δὲ τὴν δημοκρατίαν, μετ'
ὀλίγον χρόνον Ἀθηναίων βοηθησάντων τῷ δήμῳ,
οἱ μὲν Κερκυραῖοι τὴν ἐλευθερίαν ἀνακτησάμε-
νοι κολάζειν ἐπεβάλοντο τοὺς τὴν ἐπανάστασιν πε-
ποιημένους· οὗτοι δὲ φοβηθέντες τὴν τιμωρίαν
κατέφυγον ἐπὶ τοὺς τῶν θεῶν βωμοὺς καὶ ἱκέται τοῦ
4 δήμου καὶ τῶν θεῶν ἐγένοντο. οἱ δὲ Κερκυραῖοι διὰ
τὴν πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσέβειαν μὲν τῆς τιμωρίας αὐ-
τοὺς ἀπέλυσαν, ἐκ τῆς πόλεως δὲ ἐξέπεμψαν. οὗτοι δὲ
πάλιν νεωτερίζειν ἐπιβαλόμενοι καὶ τειχίσαντες ἐν τῇ
νήσῳ χωρίον ὀχυρὸν ἐκακοποίουν τοὺς Κερκυραίους.
ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν.

Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Εὐθύνου Ῥωμαῖοι 58
κατέστησαν ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχους τρεῖς, Μάρ-
κον Φάβιον, Μάρκον Φαλίνιον καὶ Λεύκιον Σε-
ρουίλιον. ἐπὶ δὲ τούτων Ἀθηναῖοι χρόνον τινὰ τῆς
νόσου τῆς λοιμικῆς ἀνειμένοι πάλιν εἰς τὰς αὐτὰς
συμφορὰς ἐνέπεσον· οὕτω γὰρ ὑπὸ τῆς νόσου διε- 2
στέθησαν ὥστε τῶν στρατιωτῶν ἀποβαλεῖν πεζοὺς
μὲν ὑπὲρ τοὺς τετρακισχιλίους, ἱππεῖς δὲ τετρακο-
σίους, τῶν δ' ἄλλων ἐλευθέρων τε καὶ δούλων
ὑπὲρ τοὺς μυρίους. ἐπιζητούσης δὲ τῆς ἱστορίας
τὴν τῆς περὶ τὴν νόσον δεινότητος αἰτίαν, ἀναγ-
καῖόν ἐστιν ἐκθέσθαι ταῦτα. προγεγενημένων ἐν 3
τῷ χειμῶνι μεγάλων ὄμβρων συνέβη τὴν γῆν ἔνυ-
δρον γενέσθαι, πολλοὺς δὲ καὶ τῶν κοίλων τόπων
δεξαμένους πλῆθος ὑδάτων λιμνάσαι καὶ σχεῖν στα-
τὸν ὕδωρ παραπλησίως τοῖς ἑλώδεσι τῶν τόπων,
θερμαινομένων δ' ἐν τῷ θέρει τούτων καὶ σηπο-
μένων συνίστασθαι παχείας καὶ δυσώδεις ἀτμίδας,
ταύτας δ' ἀναθυμιωμένας διαφθείρειν τὸν πλησίον
ἀέρα· ὅπερ δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἑλῶν τῶν νοσώδη διά-
θεσιν ἐχόντων ὁρᾶται γινόμενον. συνεβάλετο δὲ 4
πρὸς τὴν νόσον καὶ ἡ τῆς προσφερομένης τροφῆς
κακία· ἐγένοντο γὰρ οἱ καρποὶ κατὰ τοῦτον τὸν
ἐνιαυτὸν ἔνυγροι παντελῶς καὶ διεφθαρμένην ἔχον-
τες τὴν φύσιν. τρίτην δὲ αἰτίαν συνέβη γενέσθαι
τῆς νόσου τὸ μὴ πνεῦσαι τοὺς ἐτησίας, δι' ὧν ἀεὶ
κατὰ τὸ θέρος ψύχεται τὸ πολὺ τοῦ καύματος· τῆς
δὲ θερμασίας ἐπίτασιν λαβούσης καὶ τοῦ ἀέρος ἐμ-
πύρου γενομένου, τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων μη-
δεμιᾶς ψύξεως γενομένης λυμαίνεσθαι συνέβαινε.
διὸ καὶ τὰ νοσήματα τότε πάντα καυματώδη συνέ- 5
βαινεν εἶναι διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς θερμασίας. διὰ

δὲ ταύτην τὴν αἰτίαν οἱ πλεῖστοι τῶν νοσούντων
ἔρριπτον ἑαυτοὺς εἰς τὰ φρέατα καὶ τὰς κρήνας,
6 ἐπιθυμοῦντες αὐτῶν καταψύξαι τὰ σώματα. οἱ δ'
Ἀθηναῖοι διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς νόσου τὰς αἰτίας
τῆς συμφορᾶς ἐπὶ τὸ θεῖον ἀνέπεμπον. διὸ καὶ
κατά τινα χρησμὸν ἐκάθηραν τὴν νῆσον Δῆλον,
Ἀπόλλωνος μὲν οὖσαν ἱεράν, δοκοῦσαν δὲ μεμιάν-
θαι διὰ τὸ τοὺς τετελευτηκότας ἐν αὐτῇ τεθάφθαι.
7 ἀνασκάψαντες οὖν ἁπάσας τὰς ἐν τῇ Δήλῳ θήκας
μετήνεγκαν εἰς τὴν Ῥήνειαν καλουμένην νῆσον,
πλησίον ὑπάρχουσαν τῆς Δήλου. ἔταξαν δὲ καὶ
νόμον μήτε τίκτειν ἐν Δήλῳ μήτε θάπτειν. ἐποί-
ησαν δὲ καὶ πανήγυριν τὴν τῶν Δηλίων, γεγενη-
μένην μὲν πρότερον, διαλιποῦσαν δὲ πολὺν χρόνον.
59 Τῶν δὲ Ἀθηναίων περὶ ταῦτ' ἀσχολουμένων
Λακεδαιμόνιοι τοὺς Πελοποννησίους παραλαβόντες
κατεστρατοπέδευσαν περὶ τὸν ἰσθμόν, διανοούμε-
νοι πάλιν εἰς τὴν Ἀττικὴν εἰσβαλεῖν· σεισμῶν δὲ
μεγάλων γινομένων δεισιδαιμονήσαντες ἀνέκαμψαν
2 εἰς τὰς πατρίδας. τηλικούτους δὲ συνέβη τοὺς σει-
σμοὺς γενέσθαι κατὰ πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος ὥστε
καὶ πόλεις τινὰς ἐπιθαλαττίους ἐπικλύσασαν τὴν
θάλατταν διαφθεῖραι, καὶ κατὰ τὴν Λοκρίδα χερ- 519
ρονήσου καθεστώσης ῥῆξαι μὲν τὸν ἰσθμόν, ποι-
3 ῆσαι δὲ νῆσον τὴν ὀνομαζομένην Ἀταλάντην. ἅμα
δὲ τούτοις πραττομένοις Λακεδαιμόνιοι τὴν Τραχῖνα
καλουμένην ᾤκισαν καὶ μετωνόμασαν Ἡράκλειαν
4 διά τινας τοιαύτας αἰτίας. Τραχίνιοι πρὸς Οἰταίους
ὁμόρους ὄντας ἔτη πολλὰ διεπολέμουν καὶ τοὺς
πλείους τῶν πολιτῶν ἀπέβαλον, ἐρήμου δ' οὔσης
τῆς πόλεως ἠξίωσαν Λακεδαιμονίους ὄντας ἀποί-
κους ἐπιμεληθῆναι τῆς πόλεως· οἱ δὲ καὶ διὰ τὴν

συγγένειαν καὶ διὰ τὸ τὸν Ἡρακλέα, πρόγονον ἑαυτῶν ὄντα, ἐγκατῳκηκέναι κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἐν τῇ Τραχῖνι, ἔγνωσαν αὐτὴν μεγάλην ποιῆσαι πόλιν. διὸ καὶ Λακεδαιμονίων μὲν καὶ τῶν 5
Πελοποννησίων τετρακισχιλίους οἰκήτορας ἐκπεμψάντων, παρά τε τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τοὺς βουλομένους μετέχειν τῆς ἀποικίας προσεδέξαντο· οὗτοι δ᾽ ἦσαν οὐκ ἐλάττους τῶν ἑξακισχιλίων. διὸ καὶ τὴν Τραχῖνα μυρίανδρον ποιήσαντες, καὶ τὴν χώραν κατακληρουχήσαντες, ὠνόμασαν τὴν πόλιν Ἡράκλειαν.

Ἐπ᾽ ἄρχοντος δ᾽ Ἀθήνησι Στρατοκλέους ἐν 60
Ῥώμῃ ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλίαρχοι κατεστάθησαν τρεῖς, Λεύκιος Φούριος, Σπόριος Πινάριος καὶ Γάιος Μέτελλος, ἐπὶ δὲ τούτων Ἀθηναῖοι μὲν Δημοσθένη προχειρισάμενοι στρατηγὸν μετὰ νεῶν τριάκοντα καὶ στρατιωτῶν ἱκανῶν*. οὗτος δὲ προσλαβόμενος παρὰ τῶν Κερκυραίων τριήρεις πεντεκαίδεκα καὶ παρὰ τῶν Κεφαλλήνων καὶ Ἀκαρνάνων καὶ Μεσσηνίων τῶν ἐν Ναυπάκτῳ στρατιώτας ἔπλευσεν ἐπὶ τὴν Λευκάδα. δῃώσας δὲ τὴν χώραν τῶν Λευκαδίων ἀπέπλευσεν ἐπὶ τὴν Αἰτωλίαν καὶ πολλὰς αὐτῶν κώμας ἐπόρθησε. τῶν δὲ Αἰτωλῶν συστραφέντων ἐπ᾽ αὐτὸν ἐγένετο μάχη, καθ᾽ ἣν Ἀθηναῖοι λειφθέντες εἰς Ναύπακτον ἀπεχώρησαν. οἱ 2
δὲ Αἰτωλοὶ διὰ τὴν νίκην ἐπαρθέντες, καὶ προσλαβόμενοι Λακεδαιμονίων τρισχιλίους στρατιώτας, στρατεύσαντες ἐπὶ Ναύπακτον, κατοικούντων ἐν αὐτῇ τότε Μεσσηνίων, ἀπεκρούσθησαν. μετὰ δὲ 3
ταῦτα στρατεύσαντες ἐπὶ τὴν ὀνομαζομένην Μολύκρειαν εἷλον τὴν πόλιν. ὁ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς Δημοσθένης εὐλαβούμενος μὴ καὶ τὸν Ναύ-

πακτον ἐκπολιορκήσωσι, χιλίους ὁπλίτας ἐξ Ἀκαρ-
νανίας μεταπεμψάμενος ἀπέστειλεν εἰς τὸν Ναύ-
4 πακτον. Δημοσθένης δὲ περὶ τὴν Ἀκαρνανίαν δια-
τρίβων περιέτυχεν Ἀμβρακιώταις χιλίοις στρατοπε-
δεύουσι, πρὸς οὓς συνάψας μάχην σχεδὸν πάντας
ἀνεῖλε. τῶν δ' ἐκ τῆς Ἀμβρακίας ἐπεξελθόντων
πανδημεί, πάλιν ὁ Δημοσθένης τοὺς πλείους αὐ-
τῶν ἀπέκτεινεν, ὥστε τὴν πόλιν σχεδὸν ἔρημον γε-
5 νέσθαι. ὁ μὲν οὖν Δημοσθένης ᾤετο δεῖν ἐκπο-
λιορκῆσαι τὴν Ἀμβρακίαν, ἐλπίζων διὰ τὴν ἐρη-
μίαν τῶν ἀμυνομένων ῥᾳδίως αὐτὴν αἱρήσειν. οἱ
δ' Ἀκαρνᾶνες φοβούμενοι μὴ τῆς πόλεως Ἀθηναῖοι
κυριεύσαντες βαρύτεροι πάροικοι γένωνται τῶν Ἀμ-
6 βρακιωτῶν, οὐκ ἔφασαν ἀκολουθεῖν. στασιαζόντων
δ' αὐτῶν, οἱ μὲν Ἀκαρνᾶνες διαλυσάμενοι τοῖς
Ἀμβρακιώταις συνέθεντο τὴν εἰρήνην ἔτη ἑκατόν,
Δημοσθένης δ' ἐγκαταλειφθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀκαρνά-
νων ἀπέπλευσε σὺν ταῖς εἴκοσι ναυσὶν εἰς Ἀθήνας.
Ἀμβρακιῶται δὲ μεγάλῃ συμφορᾷ περιπεπτωκότες
παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων φρουρὰν μετεπέμψαντο,
φοβούμενοι τοὺς Ἀθηναίους.
61 Δημοσθένης δὲ στρατεύσας ἐπὶ Πύλον ἐπεβά-
λετο τοῦτο τὸ χωρίον τειχίσαι κατὰ τῆς Πελοπον-
νήσου· ἔστι γὰρ ὀχυρόν τε διαφερόντως καὶ κείμε-
νον ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ, τῆς δὲ Σπάρτης ἀπέχον στα-
δίους τετρακοσίους. ἔχων δὲ τότε καὶ ναῦς πολ-
λὰς καὶ στρατιώτας ἱκανούς, ἐν εἴκοσιν ἡμέραις
ἐτείχισε τὴν Πύλον. Λακεδαιμόνιοι δὲ πυθόμενοι
τὸν τειχισμὸν τῆς Πύλου συνήγαγον δύναμιν ἀξιό-
2 λογον οὐ μόνον πεζήν, ἀλλὰ καὶ ναυτικήν. διὸ
καὶ τριήρεσι μὲν ἐπὶ τὴν Πύλον ἔπλευσαν τεττα-
ράκοντα πέντε καλῶς κατεσκευασμέναις, πεζοῖς δὲ

άτευσαν μυρίοις καὶ δισχιλίοις, αἰσχρὸν ἡγού-
ι τοὺς τῇ Ἀττικῇ δῃουμένῃ μὴ τολμήσαντας
ιεῖν ἐν Πελοποννήσῳ χωρίον τειχίζειν καὶ κατα-
ιάνεσθαι. οὗτοι μὲν οὖν ἡγουμένου Θρασυ- 3
ιυς πλησίον τῆς Πύλου κατεστρατοπέδευσαν.
σούσης δὲ ὁρμῆς τῷ πλήθει πάντα κίνδυνον
ιένειν καὶ βίᾳ χειρώσασθαι τὴν Πύλον, τὰς
ναῦς ἀντιπρῴρους ἔστησαν τῷ στόματι τοῦ λι-
ις, ὅπως διὰ τούτων ἐμφράξωσι τὸν εἴσπλουν
πολεμίων, πεζῇ δ' ἐκ διαδοχῆς προσβάλλοντες
:είχει καὶ φιλοτιμίαν τὴν μεγίστην εἰσφερόμε-
θαυμασίους ἀγῶνας ὑπεστήσαντο. εἰς δὲ τὴν 4
ιν τὴν καλουμένην Σφακτηρίαν, παρατεταμέ-
δ' ἐπὶ μῆκος καὶ ποιοῦσαν εὔδιον τὸν λιμένα,
ίβασαν τοὺς ἀρίστους τῶν Λακεδαιμονίων καὶ
συμμάχων. τοῦτο δ' ἔπραξαν φθάσαι βουλό-
ιι τοὺς Ἀθηναίους προκαταλαβέσθαι τὴν νῆσον,
υῶς σφόδρα κειμένην πρὸς τὴν πολιορκίαν.
ιερεύοντες δὲ ταῖς τειχομαχίαις καὶ κατατιτρω- 5
ιενοι διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ τείχους ὑπεροχὴν οὐκ
ιον τῆς βίας· διὸ πολλοὶ μὲν αὐτῶν ἀπέθνη-
ι, οὐκ ὀλίγοι δὲ κατετραυματίζοντο πρὸς τόπον
ρωμένον βιαζόμενοι. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι προκατει 6
ιένοι χωρίον καὶ φύσει καρτερόν, καὶ βελῶν τε
θος καὶ τῶν ἄλλων τῶν χρησίμων πολλὴν ἔχον-
ἀφθονίαν, ἐκθύμως ἠμύνοντο· ἤλπιζον γὰρ
:ήσαντες τῆς ἐπιβολῆς πάντα τὸν πόλεμον πε-
αγεῖν εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ δῃώσειν ἀνὰ
ις τὴν χώραν τῶν πολεμίων. τῆς δὲ πολιορκίας 62
ιέρβλητον τὴν σπουδὴν ἐχούσης παρ' ἀμφοτέ-
, καὶ τῶν Σπαρτιατῶν βίᾳ προσαγαγόντων τοῖς
ισι, πολλοὶ μὲν ἄλλοι κατὰ τὰς ἀνδραγαθίας

ἐθαυμάσθησαν, μεγίστης δὲ ἀποδοχῆς ἔτυχε Βρασί-
2 δας. τῶν γὰρ τριηριτῶν οὐ τολμώντων τῇ γῇ
προσάγειν τὰς τριήρεις διὰ τὴν χαλεπότητα τῶν τό-
πων, τριήραρχος ὢν ἐβόα καὶ παρεκελεύετο τῷ κυ-
βερνήτῃ μὴ φείδεσθαι τοῦ σκάφους, ἀλλὰ βίᾳ
προσάγειν τῇ γῇ τὴν τριήρη· αἰσχρὸν γὰρ εἶναι τοῖς
Σπαρτιάταις τῆς μὲν ψυχῆς ἀφειδεῖν ἕνεκα τῆς νί-
κης, τῶν δὲ σκαφῶν φείδεσθαι καὶ περιορᾶν Ἀθη-
3 ναίους κρατοῦντας τῆς Λακωνικῆς. τέλος δὲ συν-
αναγκάσαντος τὸν κυβερνήτην προσαγαγεῖν τὴν ναῦν,
ἡ μὲν τριήρης ἐπώκειλεν, ὁ δὲ Βρασίδας ἐπιβὰς ἐπὶ
τὴν τῆς νεὼς ἐπιβάθραν ἐκ ταύτης ἠμύνατο τὸ
πλῆθος τῶν ἐπ' αὐτὸν συνδραμόντων Ἀθηναίων.
καὶ τὸ μὲν πρῶτον τοὺς προσιόντας πολλοὺς ἀπέ-
κτεινε, μετὰ δὲ ταῦτα πολλῶν ἐπ' αὐτὸν ἐπιφερο-
μένων βελῶν πολλοῖς περιέπιπτεν ἐναντίοις τραύ-
4 μασι. τέλος δὲ διὰ τῶν τραυμάτων αἵματος ἐκχυ-
θέντος πολλοῦ, καὶ διὰ τοῦτο λιποψυχήσαντος αὐ-
τοῦ, ὁ μὲν βραχίων προέπεσεν ἐκ τῆς νεώς, ἡ δ'
ἀσπὶς περιρρυεῖσα καὶ πεσοῦσα εἰς τὴν θάλατταν
5 ὑποχείριος ἐγένετο τοῖς πολεμίοις. μετὰ δὲ ταῦτα
οὗτος μὲν πολλοὺς τῶν πολεμίων νεκροὺς σωρεύ-
σας αὐτὸς ἡμιθανὴς ἐκ τῆς νεὼς ὑπὸ τῶν ἰδίων
ἀπηνέχθη, τοσοῦτον τοὺς ἄλλους ὑπερβαλόμενος
ἀνδρείᾳ ὥστε τῶν ἄλλων τοὺς ἀποβαλόντας τὴν
ἀσπίδα θανάτῳ κολάζεσθαι, τοῦτον δ' ἐπὶ τῇ αὐτῇ
6 αἰτίᾳ ἀπενέγκασθαι δόξαν. οἱ μὲν οὖν Λακεδαι-
μόνιοι συνεχεῖς προσβολὰς ποιούμενοι τῇ Πύλῳ
καὶ πολλοὺς ἀποβαλόντες στρατιώτας, ἔμενον καρ-
τερῶς ἐν τοῖς δεινοῖς. θαυμάσαι δ' ἄν τις τῆς τύ-
χης τὸ παράδοξον καὶ τὴν ἰδιότητα τῆς περὶ τὴν
7 Πύλον διαθέσεως. Ἀθηναῖοι μὲν γὰρ ἐκ τῆς Λα-

ναυτικῆς ἀμυνόμενοι τοὺς Σπαρτιάτας ἐκράτουν,
Λακεδαιμόνιοι δὲ τὴν ἰδίαν χώραν * ἔχοντες ἐκ τῆς
θαλάττης προσέβαλλον τοῖς πολεμίοις, καὶ τοῖς μὲν
τῇ γῇ κρατοῦσι θαλαττοκρατεῖν συνέβαινε, τοῖς δὲ
κατὰ θάλατταν πρωτεύουσι τῆς γῆς ἀπείργειν τοὺς
πολεμίους. χρονιζούσης δὲ τῆς πολιορκίας, καὶ τῶν 63
Ἀθηναίων ταῖς ναυσὶν ἐπικρατησάντων καὶ σῖτον
εἰς τὴν γῆν εἰσκομίζειν κωλυόντων, ἐκινδύνευον
οἱ κατειλημμένοι ἐν τῇ νήσῳ τῷ λιμῷ διαφθαρῆναι.
διόπερ οἱ Λακεδαιμόνιοι φοβηθέντες περὶ τῶν ἀπει- 2
λημμένων ἐν τῇ νήσῳ, πρεσβείαν ἀπέστειλαν εἰς
τὰς Ἀθήνας περὶ τῆς καταλύσεως τοῦ πολέμου· οὐ
συγκατατιθεμένων δ' αὐτῶν ἠξίουν ἀλλαγὴν ποιή-
σασθαι τῶν ἀνδρῶν καὶ λαβεῖν τοὺς ἴσους τῶν
Ἀθηναίων τῶν ἑαλωκότων· ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο συν-
εχώρησαν οἱ Ἀθηναῖοι. διόπερ οἱ πρέσβεις παρρη-
σίαν ἤγαγον ἐν ταῖς Ἀθήναις. ὡς ὁμολογοῦσι Λα-
κεδαιμονίους κρείττους εἶναι, μὴ βουλόμενοι τὴν
ἀντίδοσιν τῶν αἰχμαλώτων ποιήσασθαι. οἱ δ' Ἀθη- 3
ναῖοι τῇ σπάνει τῶν ἀναγκαίων καταπονήσαντες
τοὺς ἐν τῇ Σφακτηρίᾳ παρέλαβον αὐτοὺς καθ' ὁμο-
λογίαν. ἦσαν δ' οἱ παραδόντες αὐτοὺς Σπαρτιᾶ-
ται μὲν ἑκατὸν εἴκοσι, τῶν δὲ συμμάχων ἑκατὸν
ὀγδοήκοντα. οὗτοι μὲν οὖν ὑπὸ Κλέωνος τοῦ δη- 4
μαγωγοῦ στρατηγοῦντες τότε δεθέντες ἤχθησαν εἰς
τὰς Ἀθήνας· ὁ δὲ δῆμος ἐψηφίσατο αὐτοὺς φυλάτ-
τειν, ἐὰν βούλωνται Λακεδαιμόνιοι λῦσαι τὸν πό-
λεμον, ἐὰν δὲ προκρίνωσι τὸ πολεμεῖν, τότε πάν-
τας τοὺς αἰχμαλώτους ἀποκτεῖναι. μετὰ δὲ ταῦτα 5
τῶν ἐν Ναυπάκτῳ κατῳκισμένων Μεσσηνίων μετα-
πεμψάμενοι τοὺς ἀρίστους καὶ τῶν ἄλλων συμμά-
χων τοὺς ἱκανούς, παρέδωκαν τὴν Πύλον φρου-

ρεῖν· ἐνόμιζον γὰρ τοὺς Μεσσηνίους διὰ τὸ πρὸς
τοὺς Σπαρτιάτας μῖσος ἐκθυμότατα κακοποιήσειν
τὴν Λακωνικήν, ὁρμωμένους ἐξ ὀχυροῦ χωρίου. καὶ
τὰ μὲν κατὰ τὴν Πύλον ἐν τούτοις ἦν.

64 Ἀρταξέρξης δ' ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς ἐτελεύ-
τησεν ἄρξας ἔτη τετταράκοντα, τὴν δ' ἀρχὴν δια-
δεξάμενος Ξέρξης ἐβασίλευσεν ἐνιαυτόν. κατὰ δὲ
τὴν Ἰταλίαν Αἴκλων ἀποστάντων ἀπὸ Ῥωμαίων
τῶν κατὰ τὸν πόλεμον αὐτοκράτορα μὲν Αὖλον
Ποστούμιον, ἵππαρχον δὲ Λεύκιον Ἰούλιον ἐποίη-
2 σαν. οὗτοι δὲ μετὰ δυνάμεως ἀξιολόγου στρατεύ-
σαντες εἰς τῶν ἀφεστηκότων τὴν χώραν τὸ μὲν
πρῶτον τὰς κτήσεις ἐπόρθησαν, μετὰ δὲ ταῦτα Αἰ-
κλων ἀντιταχθέντων ἐγένετο μάχη, καθ' ἣν ἐνίκη-
σαν οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν πολεμίων
ἀνεῖλον, οὐκ ὀλίγους δὲ ἐξώγρησαν, λαφύρων δὲ
3 πολλῶν ἐκυρίευσαν. μετὰ δὲ τὴν μάχην οἱ μὲν
ἀφεστηκότες διὰ τὴν ἧτταν καταπεπληγμένοι τοῖς
Ῥωμαίοις ὑπετάγησαν, ο δὲ Ποστούμιος δόξας κα-
λῶς διῳκηκέναι τὰ κατὰ τὸν πόλεμον, κατήγαγε τὸν
εἰωθότα θρίαμβον. ἴδιον δέ τι καὶ παντελῶς ἄπι-
στόν φασι πρᾶξαι τὸν Ποστούμιον· κατὰ γὰρ τὴν
μάχην τὸν υἱὸν αὐτοῦ διὰ τὴν προθυμίαν προεκ-
πηδῆσαι τῆς ὑπὸ τοῦ πατρὸς δεδομένης τάξεως·
τὸν δὲ πατέρα τηροῦντα τὸ πάτριον ἔθος τὸν υἱὸν
ὡς λελοιπότα τὴν τάξιν ἀποκτεῖναι.

65 Τούτου δὲ τοῦ ἔτους διελθόντος Ἀθήνησι μὲν ἦν ἄρχων Ἴσαρχος, ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ καθειστήκεσαν ὕπατοι Τίτος Κοΐντιος καὶ Γάιος Ἰούλιος, παρὰ δὲ Ἠλείοις ὀλυμπιὰς ἤχθη ἐνάτη καὶ ὀγδοηκοστή, καθ' ἣν ἐνίκα στάδιον Σύμμαχος τὸ δεύτερον. ἐπὶ δὲ τούτων Ἀθηναῖοι στρατηγὸν καταστήσαντες Νικίαν

, Νικηράτου, καὶ παραδόντες αὐτῷ τριήρεις μὲν ικοντα, ὁπλίτας δὲ τρισχιλίους, προσέταξαν πορσαι τοὺς Λακεδαιμονίων συμμάχους. οὗτος δ' 2
: πρώτην τὴν Μῆλον πλεύσας τήν τε χώραν]ωσε καὶ τὴν πόλιν ἐφ' ἱκανὰς ἡμέρας ἐπολιόρσεν· αὕτη γὰρ μόνη τῶν Κυκλάδων νήσων διελαττε τὴν πρὸς Λακεδαιμονίους συμμαχίαν, ἄποι- 3
; οὖσα τῆς Σπάρτης. ὁ δὲ Νικίας, γενναίως υνομένων τῶν Μηλίων οὐ δυνάμενος ἑλεῖν τὴν λιν, ἀπέπλευσεν εἰς Ὠρωπὸν τῆς Βοιωτίας. ἐνῦθα δὲ τὰς ναῦς ἀπολιπὼν παρῆλθεν εἰς τὴν τῶν :ναγραίων χώραν μετὰ τῶν ὁπλιτῶν, καὶ κατέλαν ἐνταῦθα δύναμιν ἑτέραν Ἀθηναίων, ἧς ἐστραγει Ἱππόνικος ὁ Καλλίου. συνελθόντων δὲ εἰς 4
ὑτὸ τῶν στρατοπέδων ἀμφοτέρων, οὗτοι μὲν ἐποὑοντο τὴν χώραν πορθοῦντες, τῶν δὲ Θηβαίων βοηθούντων συνάψαντες αὐτοῖς μάχην οἱ Ἀθηίοι καὶ πολλοὺς ἀνελόντες ἐνίκησαν· μετὰ δὲ ν μάχην οἱ μεθ' Ἱππονίκου στρατιῶται τὴν εἰς ιήνας ἐπάνοδον ἐποιήσαντο. Νικίας δὲ παρελ- 5
ν ἐπὶ τὰς ναῦς παρέπλευσεν ἐπὶ τὴν Λοκρίδα, ὶ τὴν παραθαλάττιον χώραν πορθήσας προσελάτο παρὰ τῶν συμμάχων τριήρεις τετταράκοντα, τε τὰς πάσας ἔχειν αὐτὸν ναῦς ἑκατόν· καταλέ; δὲ καὶ πεζοὺς στρατιώτας οὐκ ὀλίγους, καὶ δύμιν ἀξιόλογον συστησάμενος, ἔπλευσεν ἐπὶ τὴν ρινθον. ἀποβιβάσαντος δ' αὐτοῦ τοὺς στρατιώ- 6
;, καὶ τῶν Κορινθίων ἀντιταχθέντων, οἱ Ἀθηίοι δυσὶ μάχαις ἐνίκησαν καὶ τρόπαιον ἔστησαν, λλοὺς τῶν πολεμίων ἀνελόντες. ἐτελεύτησαν δ' τῇ μάχῃ τῶν Ἀθηναίων εἰς πεντήκοντα, τῶν δὲ ρινθίων πλείους τῶν τριακοσίων. ὁ δὲ Νικίας 7

πλεύσας εἰς Κρομμυῶνα τήν τε χώραν ἐδῄωσε
τὸ φρούριον ἐχειρώσατο. εὐθὺς δ' ἐπαναζεύξα
τειχίσας φρούριον ἐν τῇ Μεθώνῃ, φυλακὴν κατε
τὴν τὸ χωρίον ἅμα φυλάξουσαν καὶ τὴν ἐγγὺς χ
δῃώσουσαν· αὐτὸς δὲ τὴν παραθαλάττιον κο
8 σας ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας. μετὰ δὲ τ
ἐπὶ Κύθηρα ναῦς ἀπέστειλαν ἑξήκοντα καὶ δι
λίους ὁπλίτας, ὧν εἶχε τὴν στρατηγίαν Νικίας
ἄλλων τινῶν. οὗτος δὲ στρατεύσας ἐπὶ τὴν ν
καὶ προσβολὰς ποιησάμενος παρέλαβε τὴν π
καθ' ὁμολογίαν. ἐν δὲ τῇ νήσῳ καταλιπὼν φ
ρὰν ἐξέπλευσεν εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν
9 ραθαλάττιον χώραν ἐδῄωσε. καὶ Θυρέας μὲν
μένας ἐν τοῖς μεθορίοις τῆς Λακωνικῆς καὶ
Ἀργείας ἐκπολιορκήσας ἐξηνδραποδίσατο καὶ
τέσκαψε, τοὺς δ' ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας Αἰγι
καὶ τὸν φρούραρχον Τάνταλον Σπαρτιάτην ζ
σας εἰς τὰς Ἀθήνας ἐξέπεμψεν. οἱ δὲ Ἀθ
τὸν μὲν Τάνταλον μετὰ τῶν ἄλλων αἰχμαλ
καὶ τοὺς Αἰγινήτας ἐν φυλακῇ κατεῖχον.

66 Ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις οἱ Μεγαρεῖς θ
μενοι τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ τῷ
τοὺς ἄνδρας τοὺς φυγάδας,*. διαπρεσβευομέν
πρὸς ἀλλήλους περὶ τούτων, τῶν πολιτῶν τινες
τρίως ἔχοντες πρὸς τοὺς φυγάδας ἐπηγγεί
πρὸς τοὺς Ἀθηναίων στρατηγοὺς προδώσειν
2 πόλιν. οἱ δὲ στρατηγοὶ Ἱπποκράτης καὶ Δημ
νης συνθέμενοι περὶ τῆς προδοσίας, ἐξέπ
νυκτὸς στρατιώτας ἑξακοσίους εἰς τὴν πόλιν,
συνθέμενοι παρεδέξαντο τοὺς Ἀθηναίους ἐντὸ
χῶν. καταφανοῦς δὲ τῆς προδοσίας γενομένης
τὴν πόλιν, καὶ τοῦ πλήθους σχιζομένου κατ

αἵρεσιν, καὶ τῶν μὲν συμμαχούντων τοῖς Ἀθηναίοις,
τῶν δὲ βοηθούντων τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἐκήρυξέ
τις ἀφ' ἑαυτοῦ τοὺς βουλομένους τίθεσθαι τὰ ὅπλα
μετὰ Ἀθηναίων καὶ Μεγαρέων. διόπερ τῶν Λα- 3
κεδαιμονίων ἐγκαταλείπεσθαι μελλόντων ὑπὸ τῶν
Μεγαρέων, συνέβη τοὺς φρουροῦντας τὰ μακρὰ
τείχη καταλιπεῖν, εἰς δὲ τὴν καλουμένην Νίσαιαν,
ἥπερ ἐστὶν ἐπίνειον τῶν Μεγαρέων, καταφυγεῖν.
περιταφρεύσαντες δὲ αὐτὴν οἱ Ἀθηναῖοι ἐπολιόρκουν· 4
μετὰ δὲ ταῦτα ἐκ τῶν Ἀθηνῶν τεχνίτας προσλαβόμε-
νοι περιετείχισαν τὴν Νίσαιαν. οἱ δὲ Πελοποννή-
σιοι φοβούμενοι μὴ κατὰ κράτος ἁλόντες ἀναιρεθῶσι,
παρέδοσαν τὴν Νίσαιαν τοῖς Ἀθηναίοις καθ' ὁμολο-
γίαν. καὶ τὰ μὲν κατὰ τοὺς Μεγαρέας ἐν τούτοις ἦν.

Βρασίδας δὲ δύναμιν ἱκανὴν ἀναλαβὼν ἔκ τε 67
Λακεδαίμονος καὶ παρὰ τῶν ἄλλων Πελοποννησίων
ἀνέζευξεν ἐπὶ Μέγαρα. καταπληξάμενος δὲ τοὺς
Ἀθηναίους, τούτους μὲν ἐξέβαλεν ἐκ τῆς Νισαίας,
τὴν δὲ πόλιν τῶν Μεγαρέων ἐλευθερώσας ἀποκα-
τέστησεν εἰς τὴν τῶν Λακεδαιμονίων συμμαχίαν·
αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως διὰ Θετταλίας τὴν
πορείαν ποιησάμενος ἧκεν εἰς Δῖον τῆς Μακεδονίας.
ἐκεῖθεν δὲ παρελθὼν εἰς Ἄκανθον συνεμάχησε τοῖς 2
Χαλκιδεῦσι. καὶ πρώτην μὲν τὴν Ἀκανθίων πόλιν
τὰ μὲν καταπληξάμενος, τὰ δὲ καὶ λόγοις φιλαν-
θρώποις πείσας ἐποίησεν ἀποστῆναι τῶν Ἀθηναίων·
ἔπειτα πολλοὺς καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐπὶ Θρᾴκης
κατοικούντων προετρέψατο κοινωνεῖν τῆς τῶν Λα-
κεδαιμονίων συμμαχίας. μετὰ δὲ ταῦτα Βρασίδας 3
βουλόμενος ἐνεργότερον ἅψασθαι τοῦ πολέμου, με-
τεπέμπετο στρατιώτας ἐκ τῆς Λακεδαίμονος, σπεύ-
δων ἀξιόλογον συστήσασθαι δύναμιν· οἱ δὲ Σπαρ-

τιᾶται βουλόμενοι τῶν Εἱλώτων τοὺς κρα
ἀπολέσθαι, πέμπουσιν ἐξ αὐτῶν τοὺς μάλι
φρονηματισμένους χιλίους, νομίζοντες ἐν τ
4 χαις τοὺς πλείστους αὐτῶν κατακοπήσεσθαι.
ξαν δέ τι καὶ ἄλλο βίαιον καὶ ὠμόν, δι' οὗ
νώσειν ὑπελάμβανον τοὺς Εἵλωτας· ἐκήρυξ
ἀπογράφεσθαι τῶν Εἱλώτων τοὺς ἀγαθόν
ποιηκότας τῇ Σπάρτῃ, καὶ τούτους κρίναντε
θερώσειν ἐπηγγείλαντο· ἀπογραψαμένων δὲ
λίων, τούτους μὲν προσέταξαν τοῖς κρατίστο
5 κτεῖναι κατ' οἶκον ἑκάστου. σφόδρα γὰρ
βοῦντο μήποτε καιροῦ δραξάμενοι καὶ με
πολεμίων ταχθέντες εἰς κίνδυνον ἀγάγωσι τὴ
την. οὐ μὴν ἀλλὰ τῷ Βρασίδᾳ παραγεν
χιλίων Εἱλώτων, ἔκ τε συμμάχων στρατολ
68 των * συνέστη δύναμις ἀξιόλογος. διὸ καὶ
σας τῷ πλήθει τῶν στρατιωτῶν ἐστράτευ
τὴν καλουμένην Ἀμφίπολιν. ταύτην δὲ τὴ
πρότερον μὲν ἐπεχείρησεν οἰκίζειν Ἀρισταγ
Μιλήσιος, φεύγων Δαρεῖον τὸν βασιλέα τῶ
2 σῶν· ἐκείνου δὲ τελευτήσαντος, καὶ τῶν οἰκ
ἐκπεσόντων ὑπὸ Θρᾳκῶν τῶν ὀνομαζομένω
νῶν, μετὰ ταῦτα ἔτεσι δυσὶ πρὸς τοῖς τρ
Ἀθηναῖοι μυρίους οἰκήτορας εἰς αὐτὴν ἐξέ
ὁμοίως δὲ καὶ τούτων ὑπὸ Θρᾳκῶν διαφθ
περὶ Δράβησκον, διαλιπόντες ἔτη δύο πάλι
3 σαντο τὴν πόλιν Ἅγνωνος ἡγουμένου. πε
του δ' αὐτῆς πολλάκις γεγενημένης, ἔσπ
Βρασίδας κύριος γενέσθαι τῆς πόλεως.
στρατεύσας ἐπ' αὐτὴν ἀξιολόγῳ δυνάμει, κ
τοπεδεύσας πλησίον τῆς γεφύρας, τὸ μὲν
εἷλε τὸ προάστειον τῆς πόλεως, τῇ δ' ὑ

καταπληξάμενος τοὺς Ἀμφιπολίτας παρέλαβε τὴν
πόλιν καθ' ὁμολογίαν, ὥστ' ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ
τὰ ἑαυτοῦ λαβόντα ἀπελθεῖν ἐκ τῆς πόλεως. εὐ- 4
θὺς δὲ καὶ τῶν πλησιοχώρων πόλεων πλείονας προσ-
ηγάγετο, ἐν αἷς ἦσαν ἀξιολογώταται Οἰσύμη καὶ Γα-
ληψός, ἀμφότεραι Θασίων ἄποικοι, καὶ Μύρκινον,
Ἠδωνικὸν πολισμάτιον. ἐπεβάλετο δὲ καὶ ναυπη-
γεῖσθαι τριήρεις πλείους ἐπὶ τῷ Στρυμόνι ποταμῷ,
καὶ στρατιώτας ἔκ τε Λακεδαίμονος καὶ παρὰ τῶν
ἄλλων συμμάχων μετεπέμπετο. κατεσκεύαζε δὲ καὶ 5
πανοπλίας πολλάς, καὶ τοῖς ἀόπλοις τῶν νέων ἀνε-
δίδου ταύτας, καὶ βελῶν καὶ σίτου καὶ τῶν ἄλλων
ἁπάντων παρασκευὰς ἐποιεῖτο. ὡς δ' αὐτῷ πάντα
παρεσκεύαστο, ἀνέζευξεν ἐκ τῆς Ἀμφιπόλεως μετὰ
τῆς δυνάμεως, καὶ παραγενόμενος εἰς τὴν καλου-
μένην Ἀκτὴν κατεστρατοπέδευσεν. ἐν ταύτῃ δ'
ὑπῆρχον πέντε πόλεις, ὧν αἱ μὲν Ἑλληνίδες ἦσαν,
Ἀνδρίων ἄποικοι, αἱ δὲ εἶχον ὄχλον βαρβάρων δι-
γλώττων Βισαλτικῶν. ταύτας δὲ χειρωσάμενος ἐστρά- 6
τευσεν ἐπὶ πόλιν Τορώνην, ἄποικον μὲν Χαλκιδέων,
κατεχομένην δὲ ὑπὸ Ἀθηναίων. προδιδόντων δέ
τινων τὴν πόλιν, ὑπὸ τούτων εἰσαχθεὶς νυκτὸς
ἐκράτησε τῆς Τορώνης ἄνευ κινδύνων. τὰ μὲν οὖν
κατὰ τὸν Βρασίδαν μέχρι τούτου προέβη κατὰ τοῦ-
τον τὸν ἐνιαυτόν.

Ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις κατὰ τὴν Βοιω- 69
τίαν περὶ τὸ Δήλιον ἐγένετο παράταξις Ἀθηναίων
πρὸς Βοιωτοὺς διὰ τοιαύτας τινὰς αἰτίας. τῶν
Βοιωτῶν τινες δυσαρεστούμενοι τῇ τότε πολιτείᾳ
καὶ σπεύδοντες δημοκρατίας ἐν ταῖς πόλεσι κατα-
στῆσαι, διελέχθησαν περὶ τῆς ἰδίας προαιρέσεως
τοῖς Ἀθηναίων στρατηγοῖς Ἱπποκράτει καὶ Δημο-

σθένει, καὶ κατεπηγγέλλοντο παραδώσειν τὰς ἐν τῇ
2 Βοιωτίᾳ πόλεις. ἀσμένως δὲ τῶν Ἀθηναίων προσ-
δεξαμένων, περί τε τῶν κατὰ τὴν ἐπίθεσιν διοική-
σεων διελομένων τῶν στρατηγῶν τὴν δύναμιν, Δη-
μοσθένης μὲν τὸ πλεῖστον τοῦ στρατεύματος ἀνα-
λαβὼν ἐνέβαλεν εἰς τὴν Βοιωτίαν, καὶ καταλαβὼν
τοὺς Βοιωτοὺς προνενοημένους τὴν προδοσίαν,
ἄπρακτος ἀπῆλθεν, Ἱπποκράτης δὲ πανδημεὶ τοὺς
Ἀθηναίους ἀγαγὼν ἐπὶ τὸ Δήλιον κατέλαβε τὸ χω-
ρίον, καὶ φθάσας τὴν ἔφοδον τῶν Βοιωτῶν ἐτεί-
χισε τὸ Δήλιον. τοῦτο δὲ τὸ χωρίον κεῖται μὲν
πλησίον τῆς Ὠρωπίας καὶ τῶν ὅρων τῆς Βοιωτίας.
3 Παγώνδας δὲ ὁ τῶν Βοιωτῶν ἔχων τὴν στρατηγίαν
ἐξ ἁπασῶν τῶν κατὰ τὴν Βοιωτίαν πόλεων μετα-
πεμψάμενος στρατιώτας ἧκε πρὸς τὸ Δήλιον μετὰ
πολλῆς δυνάμεως· εἶχε γὰρ στρατιώτας πεζοὺς μὲν
οὐ πολὺ λείποντας τῶν δισμυρίων, ἱππεῖς δὲ περὶ
4 χιλίους. οἱ δ' Ἀθηναῖοι τῷ πλήθει μὲν ὑπερεῖχον
τῶν Βοιωτῶν, ὡπλισμένοι δὲ * οὐχ ὁμοίως τοῖς πο-
λεμίοις· ἄφνω γὰρ καὶ συντόμως ἐξεληλύθεσαν ἐκ
τῆς πόλεως, καὶ διὰ τὴν σπουδὴν ὑπῆρχον ἀπα-
70 ράσκευοι. ἀμφοτέρων δὲ προθύμως ὡρμημένων
παρετάχθησαν αἱ δυνάμεις τόνδε τὸν τρόπον. παρὰ
τοῖς Βοιωτοῖς ἐτάχθησαν ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας Θη-
βαῖοι, ἐπὶ δὲ τὸ εὐώνυμον Ὀρχομένιοι, τὴν δὲ μέ-
σην ἀνεπλήρουν φάλαγγα Βοιωτοί· προεμάχοντο δὲ
πάντων οἱ παρ' ἐκείνοις ἡνίοχοι καὶ παραβάται κα-
λούμενοι, ἄνδρες ἐπίλεκτοι τριακόσιοι. Ἀθηναῖοι
δὲ διατάττοντες ἔτι τὴν δύναμιν ἠναγκάσθησαν
2 συνάψαι μάχην. γενομένης δὲ τῆς παρατάξεως ἰσχυ-
ρᾶς, τὸ μὲν πρῶτον οἱ τῶν Ἀθηναίων ἱππεῖς ἀγω-
νιζόμενοι λαμπρῶς ἠνάγκασαν φυγεῖν τοὺς ἀντι-

ντας ἱππεῖς· μετὰ δὲ ταῦτα τῶν πεζῶν διαγω-
αμένων οἱ ταχθέντες κατὰ τοὺς Θηβαίους Ἀθη-
οι βιασθέντες ἐτράπησαν, οἱ δὲ λοιποὶ τοὺς ἄλ-
ς Βοιωτοὺς τρεψάμενοι καὶ συχνοὺς ἀνελόντες
ἱκανὸν τόπον ἐδίωξαν. οἱ δὲ Θηβαῖοι, διαφέ- 3
τες ταῖς τῶν σωμάτων ῥώμαις, ἐπέστρεψαν ἀπὸ
διωγμοῦ, καὶ τοῖς διώκουσι τῶν Ἀθηναίων ἐπι-
ιόντες φυγεῖν ἠνάγκασαν· ἐπιφανεῖ δὲ μάχῃ νι-
αντες μεγάλην ἀπηνέγκαντο δόξαν πρὸς ἀν-
ίαν. τῶν δ᾽ Ἀθηναίων οἱ μὲν εἰς Ὠρωπόν, οἱ 4
εἰς τὸ Δήλιον κατέφυγον, τινὲς δὲ πρὸς τὴν
λατταν διέτεινον πρὸς τὰς ἰδίας ναῦς, ἄλλοι δὲ
ἄλλους ὡς ἔτυχε τόπους διεσπάρησαν. ἐπιγε-
ιένης δὲ τῆς νυκτὸς ἔπεσον τῶν μὲν Βοιωτῶν
πλείους τῶν πεντακοσίων, τῶν δ᾽ Ἀθηναίων
λλαπλάσιοι τούτων. εἰ μὲν οὖν ἡ νὺξ μὴ προ-
έλαβεν, οἱ πλεῖστοι τῶν Ἀθηναίων ἂν ἐτελεύ-
αν· αὕτη γὰρ μεσολαβήσασα τὰς τῶν διωκόντων
ιὰς διέσωσε τοὺς φεύγοντας. ὅμως δὲ τοσοῦτο 5
ῆθος ἦν τῶν ἀναιρεθέντων ὥστε τοὺς Θηβαίους
τῆς τῶν λαφύρων τιμῆς τήν τε στοὰν τὴν με-
ιην ἐν ἀγορᾷ κατασκευάσαι καὶ χαλκοῖς ἀνδριᾶσι
μῆσαι, τοὺς δὲ ναοὺς καὶ τὰς κατὰ τὴν ἀγορὰν
ὰς τοῖς ὅπλοις τοῖς ἐκ τῶν σκύλων προσηλω-
σι καταχαλκῶσαι· τήν τε τῶν Δηλίων πανήγυ-
ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων ἐνεστήσαντο ποιεῖν.
ὰ δὲ τὴν μάχην οἱ μὲν Βοιωτοὶ τῷ Δηλίῳ προσ-
ὰς ποιησάμενοι κατὰ κράτος εἷλον τὸ χωρίον·
δὲ φρουρούντων τὸ Δήλιον οἱ πλείους μὲν
όμενοι γενναίως ἀπέθανον, διακόσιοι δὲ ἥλω-
οἱ δὲ λοιποὶ κατέφυγον εἰς τὰς ναῦς, καὶ διε-
ίσθησαν μετὰ τῶν ἄλλων εἰς τὴν Ἀττικήν.

Ἀθηναῖοι μὲν οὖν ἐπιβουλεύσαντες τοῖς Βοιωτοῖς
71 τοιαύτῃ συμφορᾷ περιέπεσον. κατὰ δὲ τὴν Ἀσίαν
Ξέρξης ὁ βασιλεὺς ἐτελεύτησεν ἄρξας ἐνιαυτόν, ὡς
δ' ἔνιοι γράφουσι, μῆνας δύο· τὴν δὲ βασιλείαν
διαδεξάμενος ὁ ἀδελφὸς Σογδιανὸς ἦρξε μῆνας ἑπτά,
τοῦτον δ' ἀνελὼν Δαρεῖος ἐβασίλευσεν ἔτη ἐννεακαί-
2 δεκα. τῶν δὲ συγγραφέων Ἀντίοχος ὁ Συρακόσιος
τὴν τῶν Σικελικῶν ἱστορίαν εἰς τοῦτον τὸν ἐνιαυ-
τὸν κατέστρεψεν, ἀρξάμενος ἀπὸ Κωκάλου τοῦ Σι-
κανῶν βασιλέως, ἐν βίβλοις ἐννέα.
72 Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Ἀμεινίου Ῥωμαῖοι
μὲν κατέστησαν ὑπάτους Γάιον Παπίριον καὶ Λεύ-
κιον Ἰούλιον. ἐπὶ δὲ τούτων Σκιωναῖοι μὲν κατα-
φρονήσαντες τῶν Ἀθηναίων διὰ τὴν περὶ τὸ Δή-
λιον ἧτταν, ἀπέστησαν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους
καὶ τὴν πόλιν παρέδωκαν Βρασίδᾳ τῷ στρατηγοῦντι
2 τῶν ἐπὶ Θρᾴκης Λακεδαιμονίων. ἐν δὲ τῇ Λέσβῳ
μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Μυτιλήνης ὑπ' Ἀθηναίων οἱ
πεφευγότες ἐκ τῆς ἁλώσεως πολλοὶ τὸν ἀριθμὸν
ὄντες καὶ πάλαι μὲν ἐπεχείρουν κατελθεῖν εἰς τὴν
Λέσβον, τότε δὲ συστραφέντες Ἄντανδρον κατέλα-
βον, κἀκεῖθεν ὁρμώμενοι διεπολέμουν τοῖς κατέ-
3 χουσι τὴν Μυτιλήνην Ἀθηναίοις. ἐφ' οἷς παρο-
ξυνθεὶς ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἐξέπεμψε στρατηγοὺς
μετὰ δυνάμεως ἐπ' αὐτοὺς Ἀριστείδην καὶ Σύμμα-
χον. οὗτοι δὲ καταπλεύσαντες εἰς τὴν Λέσβον καὶ
προσβολὰς ποιησάμενοι συνεχεῖς εἷλον τὴν Ἄνταν-
δρον, καὶ τῶν φυγάδων τοὺς μὲν ἀπέκτειναν, τοὺς
δὲ ἐκ τῆς πόλεως ἐξέβαλον, αὐτοὶ δὲ φρουρὰν ἀπο-
λιπόντες τὴν φυλάξουσαν τὸ χωρίον ἀπέπλευσαν
4 ἐκ τῆς Λέσβου. μετὰ δὲ ταῦτα Λάμαχος ὁ στρα-
τηγὸς ἔχων δέκα τριήρεις ἔπλευσεν εἰς τὸν Πόντον,

καὶ καθορμισθεὶς εἰς Ἡράκλειαν περὶ τὸν ποταμὸν
τὸν ὀνομαζόμενον Κάλητα πάσας τὰς ναῦς ἀπέβαλε·
μεγάλων γὰρ ὄμβρων καταρραγέντων, καὶ τοῦ πο-
ταμοῦ βίαιον τὴν καταφορὰν τοῦ ῥεύματος ποιη-
σαμένου, τὰ σκάφη κατά τινας τραχεῖς τόπους προσ-
πεσόντα τῇ γῇ διεφθάρη. Ἀθηναῖοι δὲ πρὸς Λα- 5
κεδαιμονίους σπονδὰς ἐνιαυσίους ἐποιήσαντο κατὰ
ταύτας τὰς ὁμολογίας, ὥστ᾽ ἔχειν ἑκατέρους ὧν
τότε κύριοι καθειστήκεσαν. συνιόντες δὲ πολλά-
κις εἰς λόγους ᾤοντο δεῖν καταλῦσαι τὸν πόλεμον
καὶ εἰς τέλος παύσασθαι τῆς πρὸς ἀλλήλους φιλο-
τιμίας· Λακεδαιμόνιοι δὲ ἔσπευδον ἀπολαβεῖν τοὺς
ἐν τῇ Σφακτηρίᾳ γενομένους αἰχμαλώτους. τῶν δὲ 6
σπονδῶν τὸν εἰρημένον τρόπον συντελεσθεισῶν,
περὶ μὲν τῶν ἄλλων αὐτοῖς ὁμολογούμενα πάντα
ὑπῆρξε, περὶ δὲ τῆς Σκιώνης ἠμφισβήτουν ἀμφότε-
ροι. γενομένης δὲ μεγάλης φιλοτιμίας τὰς σπονδὰς
κατελύσαντο, περὶ δὲ τῆς Σκιώνης διεπολέμουν πρὸς
ἀλλήλους. κατὰ δὲ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ Μένδη 7
πόλις πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἀπέστη καὶ τὴν φι-
λοτιμίαν τὴν ὑπὲρ τῆς Σκιώνης ἰσχυροτέραν ἐποίησε.
διὸ καὶ Βρασίδας μὲν ἐκ τῆς Μένδης καὶ τῆς Σκιώ-
νης ἀποκομίσας τέκνα καὶ γυναῖκας καὶ τἄλλα τὰ
χρησιμώτατα φρουραῖς ἀξιολόγοις ἠσφαλίσατο τὰς
πόλεις, Ἀθηναῖοι δὲ παροξυνθέντες ἐπὶ τοῖς γεγο- 8
νόσιν ἐψηφίσαντο πάντας τοὺς Σκιωναίους, ὅταν
ἁλῶσιν, ἡβηδὸν ἀποσφάξειν, καὶ δύναμιν ἐξέπεμ-
ψαν ἐπ᾽ αὐτοὺς ναυτικὴν τριήρων πεντήκοντα· τού-
των δὲ τὴν στρατηγίαν εἶχε Νικίας καὶ Νικόστρα-
τος. οὗτοι δὲ πλεύσαντες ἐπὶ πρώτην τὴν Μένδην 9
ἐκράτησαν τῆς πόλεως προδόντων τινῶν αὐτήν· τὴν
δὲ Σκιώνην περιετείχισαν, καὶ προσκαθήμενοι τῇ

10 πολιορκίᾳ προσβολὰς ἐποιοῦντο. οἱ δ' ἐν τῇ Σκιώνῃ φρουροί, πολλοὶ μὲν τὸν ἀριθμὸν ὄντες, εὐπορίαν δ' ἔχοντες βελῶν καὶ σίτου καὶ τῆς ἄλλης παρασκευῆς, ῥᾳδίως ἠμύνοντο τοὺς Ἀθηναίους, καὶ στάσιν ὑπερδέξιον ἔχοντες πολλοὺς κατετίτρωσκον. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν.

73 Μετὰ δὲ ταῦτα Ἀθήνησι μὲν ἦρχεν Ἀλκαῖος, ἐν Ῥώμῃ δὲ ὑπῆρχον ὕπατοι Ὀπίτερος Λουκρήτιος καὶ Λεύκιος Σέργιος Φιδηνάτης. ἐπὶ δὲ τούτων Ἀθηναῖοι τοῖς Δηλίοις ἐγκαλοῦντες ὅτι λάθρᾳ πρὸς Λακεδαιμονίους συντίθενται συμμαχίαν, ἐξέβαλον αὐτοὺς ἐκ τῆς νήσου καὶ τὴν πόλιν αὐτοὶ κατέσχον. τοῖς δ' ἐκπεσοῦσι Δηλίοις Φαρνάκης ὁ σα-
2 τράπης ἔδωκεν οἰκεῖν πόλιν Ἀδραμύτιον. οἱ δ' Ἀθηναῖοι προχειρισάμενοι στρατηγὸν Κλέωνα τὸν δημαγωγόν, καὶ δόντες ἀξιόλογον δύναμιν πεζήν, ἐξέπεμψαν εἰς τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης τόπους. οὗτος δὲ πλεύσας εἰς Σκιώνην, κἀκεῖθεν προσλαβόμενος στρατιώτας ἐκ τῶν πολιορκούντων τὴν πόλιν, ἀπέπλευσε καὶ κατῆρεν εἰς Τορώνην· ἐγίνωσκε γὰρ τὸν μὲν Βρασίδαν ἐκ τούτων τῶν τόπων ἀπεληλυθότα, πρὸς δὲ τῇ Τορώνῃ τοὺς ἀπολελειμμένους
3 στρατιώτας οὐκ ὄντας ἀξιομάχους. πλησίον δὲ τῆς Τορώνης καταστρατοπεδεύσας καὶ πολιορκήσας κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, εἷλε κατὰ κράτος τὴν πόλιν, καὶ τοὺς μὲν παῖδας καὶ τὰς γυναῖκας ἠνδραποδίσατο, αὐτοὺς δὲ τοὺς τὴν πόλιν φρουροῦντας αἰχμαλώτους λαβών, δήσας ἀπέστειλεν εἰς τὰς Ἀθήνας· τῆς δὲ πόλεως ἀπολιπὼν τὴν ἱκανὴν φρουρὰν ἐξέπλευσε μετὰ τῆς δυνάμεως, καὶ κατῆρε τῆς Θρᾴκης ἐπὶ Στρυμόνα ποταμόν. καταστρατοπεδεύσας δὲ πλησίον πόλεως Ἠόνος, ἀπεχούσης ἀπὸ τῆς Αμ-

τόλεως σταδίους ὡς τριάκοντα, προσβολὰς ἐποι-
ο τῷ πολίσματι. πυθόμενος δὲ τὸν Βρασίδαν 74
ιὰ δυνάμεως διατρίβειν περὶ πόλιν Ἀμφίπολιν,
ἔζευξεν ἐπ' αὐτόν. ὁ δὲ Βρασίδας ὡς ἤκουσε
οσιόντας τοὺς πολεμίους, ἐκτάξας τὴν δύναμιν
ήντα τοῖς Ἀθηναίοις· γενομένης δὲ παρατάξεως
γάλης, καὶ τῶν στρατοπέδων ἀγωνισαμένων ἀμ-
τέρων λαμπρῶς, τὸ μὲν πρῶτον ἰσόρροπος ἦν ἡ
χη, μετὰ δὲ ταῦτα παρ' ἑκατέροις τῶν ἡγεμόνων
λοτιμουμένων δι' ἑαυτῶν κρῖναι τὴν μάχην, συν-
η πολλοὺς τῶν ἀξιολόγων ἀνδρῶν ἀναιρεθῆναι,
ν στρατηγῶν αὐτοὺς καταστησάντων εἰς τὴν μά-
ν καὶ ὑπὲρ τῆς νίκης ἀνυπέρβλητον φιλοτιμίαν
ἐνεγκαμένων. ὁ μὲν οὖν Βρασίδας ἀριστεύσας 2
ὶ πλείστους ἀνελὼν ἡρωικῶς κατέστρεψε τὸν βίον·
οίως δὲ καὶ τοῦ Κλέωνος ἐν τῇ μάχῃ πεσόντος,
φότεραι μὲν αἱ δυνάμεις διὰ τὴν ἀναρχίαν ἐτα-
χθησαν, τὸ τέλος δ' ἐνίκησαν οἱ Λακεδαιμόνιοι
ὶ τρόπαιον ἔστησαν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι τοὺς νε-
οὺς ὑποσπόνδους ἀνελόμενοι καὶ θάψαντες ἀπέ-
ευσαν εἰς τὰς Ἀθήνας. εἰς δὲ τὴν Λακεδαίμονα 3
ραγενομένων τινῶν ἐκ τῆς μάχης καὶ τὴν Βρα-
δου νίκην ἅμα καὶ τελευτὴν ἀπαγγειλάντων, ἡ
τηρ τοῦ Βρασίδου πυνθανομένη περὶ τῶν πρα-
ἕντων κατὰ τὴν μάχην, ἐπηρώτησε ποῖός τις γέ-
νεν ἐν τῇ παρατάξει Βρασίδας· τῶν δ' ἀποκρι-
μένων ὅτι πάντων Λακεδαιμονίων ἄριστος, εἶπεν
μήτηρ τοῦ τετελευτηκότος ὅτι Βρασίδας ὁ υἱὸς
τῆς ἦν ἀγαθὸς ἀνήρ, πολλῶν μέντοι γε ἑτέρων
ταδεέστερος. τῶν δὲ λόγων τούτων διαδοθέντων 4
τὰ τὴν πόλιν οἱ ἔφοροι δημοσίᾳ τὴν γυναῖκα
μησαν, ὅτι προέκρινε τὸν τῆς πατρίδος ἔπαινον

5 τῆς τοῦ τέκνου δόξης. μετὰ δὲ τὴν εἰρημένην μά-
χην ἔδοξαν οἱ Ἀθηναῖοι τοῖς Λακεδαιμονίοις συν-
θέσθαι σπονδὰς πεντηκονταετεῖς ἐπὶ τοῖσδε· τοὺς
μὲν αἰχμαλώτους παρ' ἀμφοτέροις ἀπολυθῆναι, τὰς
δὲ πόλεις ἀποδοθῆναι τὰς κατὰ πόλεμον ληφθείσας.
6 ὁ μὲν οὖν Πελοποννησιακὸς πόλεμος, διαμείνας
μέχρι τῶν ὑποκειμένων καιρῶν ἔτη δέκα, τὸν εἰρη-
μένον τρόπον κατελύθη.

75 Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Ἀριστίωνος Ῥωμαῖοι
κατέστησαν ὑπάτους Τίτον Κοΐντιον καὶ Αὖλον
Κορνήλιον Κόσσον. ἐπὶ δὲ τούτων ἄρτι τοῦ πο-
λέμου τοῦ Πελοποννησιακοῦ καταλελυμένου πάλιν
ταραχαὶ καὶ κινήσεις πολεμικαὶ συνέβησαν διὰ τοι-
2 αύτας τινὰς αἰτίας. Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι
κοινῇ μετὰ τῶν συμμάχων πεποιημένοι σπονδὰς καὶ
διαλύσεις, χωρὶς τῶν συμμαχίδων πόλεων συνέθεντο
συμμαχίαν. τοῦτο δὲ πράξαντες εἰς ὑπόνοιαν ἦλ-
θον ὡς ἐπὶ καταδουλώσει τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἰδίᾳ
3 ποιησάμενοι συμμαχίαν. διόπερ αἱ μέγισται τῶν
πόλεων διεπρεσβεύοντο πρὸς ἀλλήλας καὶ συνδιε-
λέγοντο περὶ ὁμονοίας καὶ συμμαχίας κατὰ τῶν
Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων. ἦσαν δὲ προεστῶ- 531
σαι πόλεις ταύτης αἱ δυνατώταται τέτταρες, Ἄργος,
4 Θῆβαι, Κόρινθος, Ἦλις. εὐλόγως δ' ὑπωπτεύθη-
σαν αἱ πόλεις συμφρονεῖν κατὰ τῆς Ἑλλάδος διὰ
τὸ προσγεγράφθαι ταῖς κοιναῖς συνθήκαις ἐξεῖναι
Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις ὅπερ ἂν δοκῇ ταύ-
ταις ταῖς πόλεσι προσγράφειν ταῖς συνθήκαις καὶ
ἀφαιρεῖν ἀπὸ τῶν συνθηκῶν. χωρὶς δὲ τούτων
Ἀθηναῖοι μὲν διὰ ψηφίσματος ἔδωκαν δέκα ἀνδρά-
σιν ἐξουσίαν ἔχειν βουλεύεσθαι περὶ τῶν τῇ πόλει
συμφερόντων· τὸ παραπλήσιον δὲ καὶ τῶν Λακε-

δαιμονίων πεποιηκότων φανερὰν συνέβη γενέσθαι
τῶν δύο πόλεων τὴν πλεονεξίαν. πολλῶν δὲ πό- 5
λεων ὑπακουουσῶν πρὸς τὴν κοινὴν ἐλευθερίαν,
καὶ τῶν μὲν Ἀθηναίων καταφρονουμένων διὰ τὴν
περὶ τὸ Δήλιον συμφοράν, τῶν δὲ Λακεδαιμονίων
τεταπεινωμένων τῇ δόξῃ διὰ τὴν ἅλωσιν τῶν ἐν τῇ
Σφακτηρίᾳ νήσῳ, πολλαὶ πόλεις συνίσταντο, καὶ
προῆγον τὴν τῶν Ἀργείων πόλιν ἐπὶ τὴν ἡγεμο-
νίαν. εἶχε γὰρ ἡ πόλις αὕτη μέγα ἀξίωμα διὰ τὰς 6
παλαιὰς πράξεις· πρὸ γὰρ τῆς Ἡρακλειδῶν κατη-
λύσεως ἐκ τῆς Ἀργείας ὑπῆρξαν σχεδὸν ἅπαντες οἱ
μέγιστοι τῶν βασιλέων· πρὸς δὲ τούτοις πολὺν χρό-
νον εἰρήνην ἔχουσα προσόδους μεγίστας ἐλάμβανε,
καὶ πλῆθος οὐ μόνον χρημάτων εἶχεν, ἀλλὰ καὶ
ἀνδρῶν. οἱ δ' Ἀργεῖοι νομίζοντες αὐτοῖς συγχω- 7
ρηθήσεσθαι τὴν ὅλην ἡγεμονίαν, ἐπέλεξαν τῶν πο-
λιτῶν χιλίους τοὺς νεωτάτους καὶ μάλιστα τοῖς τε
σώμασιν ἰσχύοντας καὶ ταῖς οὐσίαις· ἀπολύσαντες
δὲ αὐτοὺς καὶ τῆς ἄλλης λειτουργίας καὶ τροφὰς
δημοσίας χορηγοῦντες προσέταξαν γυμνάζεσθαι συν-
εχεῖς μελέτας. οὗτοι μὲν οὖν διὰ τὴν χορηγίαν καὶ
τὴν συνεχῆ μελέτην ταχὺ τῶν πολεμικῶν ἔργων
ἀθληταὶ κατεστάθησαν. Λακεδαιμόνιοι δὲ ὁρῶντες 76
ἐπ' αὐτοὺς συνισταμένην τὴν Πελοπόννησον καὶ
προορώμενοι τὸ μέγεθος τοῦ πολέμου, τὰ κατὰ τὴν
ἡγεμονίαν ὡς ἦν δυνατὸν ἠσφαλίζοντο. καὶ πρῶ-
τον μὲν τοὺς μετὰ Βρασίδου κατὰ τὴν Θρᾴκην ἐστρα-
τευμένους Εἵλωτας ὄντας χιλίους ἠλευθέρωσαν, μετὰ
δὲ ταῦτα τοὺς ἐν τῇ Σφακτηρίᾳ νήσῳ ληφθέντας
αἰχμαλώτους Σπαρτιάτας ἀτιμίᾳ περιβεβληκότες, ὡς
τὴν Σπάρτην ἀδοξοτέραν πεποιηκότας, ἀπέλυσαν
τῆς ἀτιμίας. ἀκολούθως δὲ τούτοις τοῖς κατὰ τὸν 2

πόλεμον ἐπαίνοις καὶ τιμαῖς προετρέποντο τὰς
προγεγενημένας ἀνδραγαθίας ἐν τοῖς μέλλουσιν
ἀγῶσιν ὑπερβάλλεσθαι· τοῖς τε συμμάχοις ἐπι-
εικέστερον προσεφέροντο, καὶ ταῖς φιλανθρωπίαις 532
3 τοὺς ἀλλοτριοφρονοῦντας αὐτῶν ἐθεράπευον. Ἀθη-
ναῖοι δὲ τοὐναντίον τῷ φόβῳ βουλόμενοι κατα-
πλήξασθαι τοὺς ἐν ὑποψίᾳ ἀποστάσεως ὄντας, πα-
ράδειγμα πᾶσιν ἀνέδειξαν τὴν ἐκ τῶν Σκιωναίων
4 τιμωρίαν· ἐκπολιορκήσαντες γὰρ αὐτοὺς καὶ πάν-
τας ἡβηδὸν κατασφάξαντες, παῖδας μὲν καὶ γυναῖ-
κας ἐξηνδραποδίσαντο, τὴν δὲ νῆσον οἰκεῖν παρέ-
δοσαν τοῖς Πλαταιεῦσιν, ἐκπεπτωκόσι δι' ἐκείνους
ἐκ τῆς πατρίδος.

5 Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους κατὰ τὴν Ἰταλίαν
Καμπανοὶ μεγάλῃ δυνάμει στρατεύσαντες ἐπὶ Κύ-
μην ἐνίκησαν μάχῃ τοὺς Κυμαίους καὶ τοὺς πλείους
τῶν ἀντιταχθέντων κατέκοψαν. προσκαθεξόμενοι
δὲ τῇ πολιορκίᾳ καὶ πλείους προσβολὰς ποιησάμε-
νοι κατὰ κράτος εἷλον τὴν πόλιν. διαρπάσαντες
δὲ αὐτὴν καὶ τοὺς καταληφθέντας ἐξανδραποδισά-
μενοι τοὺς ἱκανοὺς οἰκήτορας ἐξ αὐτῶν ἀπέδειξαν.

77 Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Ἀστυφίλου Ῥωμαῖοι
κατέστησαν ὑπάτους Λεύκιον Κοΐντιον καὶ Αὖλον
Σεμπρώνιον, Ἠλεῖοι δ' ἤγαγον ὀλυμπιάδα ἐνενη-
κοστήν, καθ' ἣν ἐνίκα στάδιον Ὑπέρβιος Συρακό-
σιος. ἐπὶ δὲ τούτων Ἀθηναῖοι μὲν κατά τινα χρη-
σμὸν Δηλίοις ἀπέδοσαν τὴν νῆσον, καὶ κατῆλθον
εἰς τὴν πατρίδα οἱ τὸ Ἀδραμύτιον οἰκοῦντες Δήλιοι.
2 τῶν δὲ Ἀθηναίων οὐκ ἀποδιδόντων Λακεδαιμονίοις
τὴν Πύλον, πάλιν αἱ πόλεις αὗται πρὸς ἀλλήλας
διεφέροντο καὶ πολεμικῶς εἶχον. ἃ δὴ πυθόμενος
ὁ δῆμος τῶν Ἀργείων ἔπεισε τοὺς Ἀθηναίους φι-

λίαν συνθέσθαι πρὸς τοὺς Ἀργείους. αὐξομένης 3 δὲ τῆς διαφορᾶς, οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι τους Κορινθίους ἔπεισαν ἐγκαταλιπεῖν τὴν κοινὴν σύνοδον καὶ συμμαχεῖν τοῖς Λακεδαιμονίοις. τοιαύτης δὲ ταραχῆς γενομένης καὶ ἀναρχίας οὔσης, τὰ κατὰ τὴν Πελοπόννησον ἐν τούτοις ἦν. ἐν δὲ τοῖς ἐκτὸς 4 τόποις Αἰνιᾶνες καὶ Δόλοπες καὶ Μηλιεῖς συμφρονήσαντες δυνάμεσιν ἀξιολόγοις ἐστράτευσαν ἐπὶ τὴν Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχῖνι. ἀντιταχθέντων δὲ τῶν Ἡρακλεωτῶν, καὶ μάχης γενομένης ἰσχυρᾶς, ἡττήθησαν οἱ τὴν Ἡράκλειαν κατοικοῦντες. πολλοὺς δ' ἀποβαλόντες στρατιώτας, καὶ συμφυγόντες ἐντὸς τῶν τειχῶν, μετεπέμψαντο βοήθειαν παρὰ τῶν Βοιωτῶν. ἀποστειλάντων δ' αὐτοῖς τῶν Θηβαίων χιλίους ὁπλίτας ἐπιλέκτους, μετ' αὐτῶν ἠμύνοντο τοὺς ἐπεστρατευκότας. ἅμα δὲ τούτοις πραττομέ- 5 νοις Ὀλύνθιοι μὲν στρατεύσαντες ἐπὶ πόλιν Μηκύβερναν, φρουρουμένην ὑπ' Ἀθηναίων, τὴν μὲν φρουρὰν ἐξέβαλον, αὐτοὶ δὲ τὴν πόλιν κατέσχον.

33 Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Ἀρχίου Ῥωμαῖοι κατέ- 78 στησαν ὑπάτους Λεύκιον Παπίριον Μουγιλανὸν καὶ Γάιον Σερουίλιον Στροῦκτον. ἐπὶ δὲ τούτων Ἀργεῖοι μὲν ἐγκαλέσαντες τοῖς Λακεδαιμονίοις ὅτι τὰ θύματα οὐκ ἀπέδοσαν τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Πυθίῳ, πόλεμον αὐτοῖς κατήγγειλαν· καθ' ὃν δὴ χρόνον Ἀλκιβιάδης ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων εἰσέβαλεν εἰς τὴν Ἀργείαν ἔχων δύναμιν. τούτους δὲ οἱ Ἀρ- 2 γεῖοι παραλαβόντες ἐστράτευσαν ἐπὶ Τροιζῆνα, πόλιν σύμμαχον Λακεδαιμονίων, καὶ τὴν μὲν χώραν λεηλατήσαντες, τὰς δὲ ἐπαύλεις ἐμπρήσαντες, ἀπηλλάγησαν εἰς τὴν οἰκείαν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι παροξυνθέντες ἐπὶ τοῖς εἰς τοὺς Τροιζηνίους παρανο-

μήμασιν ἔγνωσαν διαπολεμεῖν πρὸς Ἀργείο
καὶ δύναμιν ἀθροίσαντες ἐπέστησαν ἡγεμόι
3 τὸν βασιλέα. οὗτος δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως
τευσεν ἐπὶ τοὺς Ἀργείους, καὶ τὴν μὲν χώραν
πλησίον δὲ τῆς πόλεως ἀγαγὼν τὴν δύναμι
4 καλεῖτο τοὺς πολεμίους εἰς τὴν μάχην. οἱ
γεῖοι προσλαβόμενοι στρατιώτας παρὰ μὲν
τρισχιλίους, παρὰ δὲ Μαντινέων οὐ πολὺ λ
νους τούτων, προῆγον ἐκ τῆς πόλεως τὸ
πεδον. μελλούσης δὲ παρατάξεως γίνεσθαι, ι
τηγοὶ παρ' ἀμφοτέροις διαπρεσβευσάμενοι
5 μηνιαίους ἀνοχὰς συνέθεντο. ἐπανελθόντω
στρατοπέδων ἀπράκτων εἰς τὴν οἰκείαν, δι
εἶχον αἱ πόλεις ἀμφότεραι τοὺς συνθεμέν
σπονδὰς στρατηγούς. διόπερ οἱ μὲν Ἀργε
λίθοις βάλλοντες τοὺς ἡγεμόνας ἀποκτείνε
χείρησαν, καὶ μόγις μετὰ πολλῆς δεήσεως
συνεχώρησαν, τὴν δ' οὐσίαν αὐτῶν δημε
6 κατέσκαψαν τὰς οἰκίας. οἱ δὲ Λακεδαιμόι
Ἆγιν ἐπεβάλοντο μὲν κολάζειν, ἐπαγγειλαμ
αὐτοῦ διὰ τῶν καλῶν ἔργων διορθώσασι
ἁμαρτίαν, μόγις συνεχώρησαν, εἰς δὲ τὸν
χρόνον ἑλόμενοι δέκα ἄνδρας τοὺς συνετω
παρακατέστησαν συμβούλους καὶ προσέταξα
79 ἄνευ τῆς τούτων γνώμης πράττειν. μετὰ δ
Ἀθηναίων ἀποστειλάντων κατὰ θάλατταν
γος ὁπλίτας μὲν χιλίους ἐπιλέκτους, ἱππεῖς
κοσίους, ὧν ἐστρατήγουν Λάχης καὶ Νικόσ
συνῆν δὲ τούτοις καὶ Ἀλκιβιάδης ἰδιώτης
τὴν φιλίαν τὴν πρὸς Ἠλείους καὶ Μαντινεῖ
εδρευσάντων δὲ πάντων, ἔδοξε τὰς μὲν ι
2 ἐᾶν χαίρειν, πρὸς δὲ τὸν πόλεμον ὁρμῆσ

τοὺς ἰδίους ἕκαστος στρατηγὸς παρώρμησε πρὸς ἀγῶνα, καὶ πάντων προθύμως ὑπακουσάντων, ις τῆς πόλεως κατεστρατοπέδευσαν. ἔδοξεν οὖν ιῖς πάντων πρῶτον στρατεύειν ἐπ' Ὀρχομενὸν Ἀρκαδίας. διὸ καὶ παρελθόντες εἰς Ἀρκαδίαν, ικαθεζόμενοι τῇ πόλει καθ' ἡμέραν ἐποιοῦντο ιβολὰς τοῖς τείχεσι. χειρωσάμενοι δὲ τὴν πό- 3
κατεστρατοπέδευσαν πλησίον Τεγέας, κεκρικό- καὶ ταύτην πολιορκήσειν. τῶν δὲ Τεγεατῶν ύντων τοὺς Λακεδαιμονίους βοηθῆσαι κατὰ τά- οἱ Σπαρτιᾶται παραλαβόντες τοὺς ἰδίους πάν- καὶ συμμάχους ἧκον ἐπὶ τὴν Μαντίνειαν, νο- ντες ταύτης πολεμουμένης ἀρθήσεσθαι τὴν τῆς ἐας πολιορκίαν. οἱ δὲ Μαντινεῖς τοὺς συμ- 4
ιυς παραλαβόντες, καὶ αὐτοὶ πανδημεὶ στρα- ·αντες, ἀντετάχθησαν τοῖς Λακεδαιμονίοις. γε- ἱνης δὲ μάχης ἰσχυρᾶς, οἱ μὲν ἐπίλεκτοι τῶν είων, χίλιοι τὸν ἀριθμὸν ὄντες, γεγυμνασμένοι :αλῶς τὰ κατὰ τὸν πόλεμον, ἐτρέψαντο τοὺς ἀν- ταγμένους πρῶτοι, καὶ διώκοντες πολὺν φόνον ουν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι τἄλλα μέρη τοῦ στρα- 5
ιατος τρεψάμενοι καὶ πολλοὺς ἀνελόντες ὑπέ- :ψαν ἐπ' αὐτοὺς ἐκείνους, καὶ τῷ πλήθει κυ- σαντες ἤλπιζον κατακόψειν ἅπαντας. τῶν δὲ ίδων τῷ μὲν πλήθει πολὺ λειπομένων, ταῖς δ' ραγαθίαις προεχόντων, ὁ μὲν βασιλεὺς τῶν Λα- ιμονίων προαγωνιζόμενος ἐνεκαρτέρησε τοῖς δει- , καὶ πάντας ἂν ἀνεῖλεν· ἔσπευδε γὰρ τοῖς πο- ις ἀποδοῦναι τὰς ἐπαγγελίας, καὶ μέγα τι κατ- ισάμενος διορθώσασθαι τὴν γεγενημένην ἀδο- · οὐ μὴν εἰάθη γε τὴν προαίρεσιν ἐπιτελέσαι. αξ γὰρ ὁ Σπαρτιάτης, εἷς ὢν τῶν συμβούλων,

ἀξίωμα δὲ μέγιστον ἔχων ἐν τῇ Σπάρτῃ, διεκελεύετο
τοῖς λογάσι δοῦναι δίοδον, καὶ μὴ πρὸς ἀπεγνω-
κότας τὸ ζῆν διακινδυνεύοντας πεῖραν λαβεῖν ἀτυ-
7 χούσης ἀρετῆς. ὅθεν ἠναγκάσθη κατὰ τὴν ἀρτίως
ῥηθεῖσαν ἐπιταγὴν δοῦναι διέξοδον κατὰ τὴν τοῦ
Φάρακος γνώμην. οἱ μὲν οὖν χίλιοι τὸν εἰρημένον
τρόπον ἀφεθέντες διελθεῖν διεσώθησαν, οἱ δὲ Λα-
κεδαιμόνιοι μεγάλῃ μάχῃ νικήσαντες καὶ τρόπαιον
στήσαντες ἀπῆλθον εἰς τὴν οἰκείαν.

80 Τοῦ δ' ἐνιαυσίου χρόνου διεληλυθότος Ἀθήνησι
μὲν ἦρχεν Ἀντιφῶν, ἐν Ῥώμῃ δὲ ἀντὶ τῶν ὑπάτων
χιλίαρχοι τέτταρες κατεστάθησαν, Γάιος Φούριος
καὶ Τίτος Κοΐντιος, ἔτι δὲ Μάρκος Ποστούμιος καὶ
Αὖλος Κορνήλιος. ἐπὶ δὲ τούτων Ἀργεῖοι καὶ Λα-
κεδαιμόνιοι διαπρεσβευσάμενοι πρὸς ἀλλήλους εἰρή- 535
2 νην ἐποιήσαντο καὶ συμμαχίαν συνέθεντο. διόπερ
οἱ Μαντινεῖς ἀποβαλόντες τὴν ἀπὸ τῶν Ἀργείων
βοήθειαν ἠναγκάσθησαν ὑποταγῆναι τοῖς Λακεδαι-
μονίοις. περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἐν τῇ πόλει
τῶν Ἀργείων οἱ κατ' ἐκλογὴν κεκριμένοι τῶν πο-
λιτῶν χίλιοι συνεφώνησαν, καὶ τὴν μὲν δημοκρα-
τίαν ἔγνωσαν καταλύειν, ἀριστοκρατίαν δ' ἐξ αὐ-
3 τῶν καθιστάναι. ἔχοντες δὲ πολλοὺς συνεργοὺς
διὰ τὸ προέχειν τῶν πολιτῶν ταῖς οὐσίαις καὶ ταῖς
ἀνδραγαθίαις, τὸ μὲν πρῶτον συλλαβόντες τοὺς
δημαγωγεῖν εἰωθότας ἀπέκτειναν, τοὺς δ' ἄλλους
καταπληξάμενοι κατέλυσαν τοὺς νόμους καὶ δι'
4 ἑαυτῶν τὰ δημόσια διῴκουν. διακατασχόντες δὲ
ταύτην τὴν πολιτείαν μῆνας ὀκτὼ κατελύθησαν,
τοῦ δήμου συστάντος ἐπ' αὐτούς· διὸ καὶ τούτων
ἀναιρεθέντων ὁ δῆμος ἐκομίσατο τὴν δημοκρατίαν.
5 ἐγένετο δὲ καὶ ἑτέρα κίνησις κατὰ τὴν Ἑλλάδα· καὶ

Φωκεῖς γὰρ πρὸς Λοκροὺς διενεχθέντες παρατάξει
ἐκρίθησαν διὰ τὴν οἰκείαν ἀνδρείαν· ἐνίκησαν γὰρ
Φωκεῖς ἀνελόντες Λοκρῶν πλείους χιλίων. Ἀθη-
ναῖοι δὲ Νικίου στρατηγοῦντος εἷλον δύο πόλεις,
Κύθηρα καὶ Νίσαιαν· τήν τε Μῆλον ἐκπολιορκή-
σαντες * ἡβηδὸν ἀπέσφαξαν, παῖδας δὲ καὶ γυναῖ-
κας ἐξηνδραποδίσαντο.

Καὶ τὰ μὲν κατὰ τοὺς Ἕλληνας ἐν τούτοις ἦν. 6
κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν Φιδηνᾶται μέν, παραγενομέ-
νων εἰς τὴν πόλιν αὐτῶν πρέσβεων ἐκ τῆς Ῥώμης,
ἐπὶ μικραῖς αἰτίαις ἀνεῖλον τούτους. ἐφ' οἷς οἱ 7
Ῥωμαῖοι παροξυνθέντες ἐψηφίσαντο πολεμεῖν, καὶ
προχειρισάμενοι δύναμιν ἀξιόλογον εἵλοντο δικτά-
τωρα Ἄνιον Αἰμίλιον καὶ μετὰ τούτου κατὰ τὸ ἔθος
Αὖλον Κορνήλιον ἵππαρχον, ὁ δ' Αἰμίλιος παρα- 8
σκευασάμενος τὰ πρὸς τὸν πόλεμον, ἀνέζευξε μετὰ
τῆς δυνάμεως ἐπὶ τοὺς Φιδηνάτας. ἀντιταξαμένων
δὲ τῶν Φιδηνατῶν ἐγένετο μάχη ἐπὶ πολὺν χρόνον
ἰσχυρά, καὶ πολλῶν παρ' ἀμφοτέροις πεσόντων
ἰσόρροπος ὁ ἀγὼν ἐγένετο.

Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Εὐφήμου ἐν Ῥώμῃ 81
κατεστάθησαν ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλίαρχοι Λεύκιος
Φούριος, Λεύκιος Κοΐντιος καὶ Αὖλος Σεμπρώνιος.
ἐπὶ δὲ τούτων Λακεδαιμόνιοι μετὰ τῶν συμμάχων
στρατεύσαντες εἰς τὴν Ἀργείαν Ὑσιὰς χωρίον εἷλον,
καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἀποκτείναντες τὸ μὲν φρού-
ριον κατέσκαψαν, αὐτοὶ δὲ πυθόμενοι τοὺς Ἀρ- 2
536 γείους ᾠκοδομηκέναι τὰ μακρὰ τείχη μέχρι τῆς θα-
λάττης, ἐπελθόντες τὰ κατεσκευασμένα τείχη κατέ-
σκαψαν, καὶ τὴν εἰς τὴν οἰκείαν ἐπάνοδον ἐποιή-
σαντο. Ἀθηναῖοι δὲ ἑλόμενοι στρατηγὸν Ἀλκιβιά-
δην, καὶ δόντες αὐτῷ ναῦς εἴκοσι, προσέταξαν συγ-

κατασκευάσαι τοῖς Ἀργείοις τὰ κατὰ τὴν πολιτείαν·
ἔτι γὰρ ἦσαν ἐν ταραχαῖς διὰ τὸ πολλοὺς ὑπολε-
3 λεῖφθαι τὴν ἀριστοκρατίαν αἱρουμένους. ὁ δ' οὖν
Ἀλκιβιάδης καταντήσας εἰς τὴν τῶν Ἀργείων πόλιν,
καὶ συνεδρεύσας μετὰ τῶν τὴν δημοκρατίαν προ-
κρινόντων, ἐπέλεξε τῶν Ἀργείων τοὺς μάλιστα δο-
κοῦντας τὰ τῶν Λακεδαιμονίων αἱρεῖσθαι· μετα-
στησάμενος δὲ τούτους ἐκ τῆς πόλεως, καὶ συγκα-
τασκευάσας βεβαίως τὴν δημοκρατίαν, ἀπέπλευσεν
4 εἰς τὰς Ἀθήνας. τούτου δὲ τοῦ ἔτους λήγοντος
Λακεδαιμόνιοι μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἐμβαλόντες
εἰς τὴν Ἀργείαν, καὶ πολλὴν τῆς χώρας δῃώσαντες,
τοὺς φυγάδας τῶν Ἀργείων κατῴκισαν εἰς Ὀρνεάς·
ἐπιτειχίσαντες δὲ τοῦτο τὸ χωρίον ἐπὶ τῆς Ἀργείας,
καὶ φρουροὺς τοὺς ἱκανοὺς ἀπολιπόντες, προσέτα-
5 ξαν κακοποιεῖν τοὺς Ἀργείους. ἀπελθόντων δὲ τῶν
Λακεδαιμονίων ἐκ τῆς Ἀργείας, Ἀθηναῖοι μὲν συμ-
μαχίαν ἐξέπεμψαν τοῖς Ἀργείοις τριήρεις τετταρά-
κοντα, ὁπλίτας δὲ χιλίους καὶ διακοσίους· οἱ δ' Ἀρ-
γεῖοι μετὰ τῶν Ἀθηναίων στρατεύσαντες ἐπὶ τὰς
Ὀρνεὰς τήν τε πόλιν κατὰ κράτος εἷλον καὶ τῶν
φρουρῶν καὶ φυγάδων οὓς μὲν ἀπέκτειναν, οὓς δὲ
ἐξέβαλον ἐκ τῶν Ὀρνεῶν. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη
κατὰ τὸ πεντεκαιδέκατον ἔτος τοῦ Πελοποννησια-
κοῦ πολέμου.

82 Τῷ δὲ ἑκκαιδεκάτῳ παρ' Ἀθηναίοις μὲν ἦν ἄρ-
χων Ἀρίμνηστος, ἐν Ῥώμῃ δ' ἀντὶ τῶν ὑπάτων
χιλίαρχοι τέτταρες κατεστάθησαν, Τίτος Κλαύδιος
καὶ Σπόριος Ναύτιος, ἔτι δὲ Λούκιος Σέντιος καὶ
Σέξτος Ἰούλιος. ἐπὶ δὲ τούτων παρὰ μὲν Ἠλείοις
ἤχθη ὀλυμπιὰς πρώτη πρὸς ταῖς ἐνενήκοντα, καθ'
2 ἣν ἐνίκα στάδιον Ἐξαίνετος Ἀκραγαντῖνος. Βυζάντιοι

Καλχηδόνιοι παραλαβόντες Θρᾷκας ἐστρά-
εἰς τὴν Βιθυνίαν πολλοῖς πλήθεσι, καὶ τήν
αν ἐπόρθησαν καὶ πολλὰ τῶν μικρῶν πολι-
, ἐκπολιορκήσαντες ἐπετέλεσαν πράξεις ὠμό-
χφερούσας· πολλῶν γὰρ αἰχμαλώτων κρατή-
ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν καὶ παίδων ἅπαν-
ἔσφαξαν.
ὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους κατὰ τὴν Σικελίαν 3
ῖοι πρὸς Σελινουντίους ἐπολέμησαν περὶ χώ-
φισβητησίμου, ποταμοῦ τὴν χώραν τῶν δια-
ύων πόλεων ὁρίζοντος. Σελινούντιοι δὲ δια- 4
τὸ ῥεῖθρον τὸ μὲν πρῶτον τῆς παραποταμίας
τέσχον, μετὰ δὲ ταῦτα καὶ τῆς προσκειμένης
πολλὴν ἀποτεμόμενοι κατεφρόνησαν τῶν
ένων. οἱ δ' Ἐγεσταῖοι παροξυνθέντες τὸ μὲν 5
, διὰ τῶν λόγων πείθειν ἐπεβάλοντο μὴ ἐπι-
, τῆς ἀλλοτρίας γῆς· ὡς δὲ οὐδεὶς αὐτοῖς
χεν, ἐστράτευσαν ἐπὶ τοὺς κατέχοντας τὴν
, καὶ πάντας ἐκβαλόντες ἐκ τῶν ἀγρῶν αὐ-
ν χώραν κατέσχον. γενομένης δὲ διαφορᾶς 6
ς ἀμφοτέραις ταῖς πόλεσι, στρατιώτας ἀθροί-
διὰ τῶν ὅπλων ἐποιοῦντο τὴν κρίσιν. διό-
ιφοτέρων παραταξαμένων ἐγένετο μάχη καρ-
καθ' ἣν Σελινούντιοι νικήσαντες ἀπέκτειναν
γεσταίων οὐκ ὀλίγους. οἱ δ' Ἐγεσταῖοι τα- 7
θέντες καὶ καθ' ἑαυτοὺς οὐκ ὄντες ἀξιόμαχοι,
, πρῶτον Ἀκραγαντίνους καὶ Συρακοσίους
ν συμμαχῆσαι· ἀποτυχόντες δὲ τούτων ἐξέ-
ν πρεσβευτὰς εἰς τὴν Καρχηδόνα, δεόμενοι
σαι· οὐ προσεχόντων δ' αὐτῶν, ἐζήτουν τινὰ
τιον συμμαχίαν· οἷς συνήργησε ταὐτόματον.
ύων γὰρ ὑπὸ Συρακοσίων ἐκ τῆς πόλεως 83

μετῳκισμένων καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν ἀποβεβληκότων, οἱ φυγάδες αὐτῶν συστραφέντες ἔκριναν πάλιν τοὺς Ἀθηναίους προσλαβέσθαι συμμάχους, ὄντας συγγενεῖς.
2 περὶ δὲ τούτων κοινολογησάμενοι τοῖς ἔθνεσιν οἷς συνεφρόνησαν, κοινῇ πρέσβεις ἐξέπεμψαν πρὸς Ἀθηναίους, ἀξιοῦντες μὲν βοηθῆσαι ταῖς πόλεσιν αὐτῶν ἀδικουμέναις, ἐπαγγειλάμενοι δὲ συγκατασκευάσειν αὐτοῖς τὰ κατὰ τὴν
3 Σικελίαν πράγματα. παραγενομένων οὖν εἰς τὰς Ἀθήνας τῶν πρέσβεων, καὶ τῶν μὲν Λεοντίνων τὴν συγγένειαν προφερομένων καὶ τὴν προϋπάρχουσαν συμμαχίαν, τῶν δ' Ἐγεσταίων ἐπαγγελλομένων χρημάτων τε πλῆθος δώσειν εἰς τὸν πόλεμον καὶ συμμαχήσειν κατὰ τῶν Συρακοσίων, ἔδοξε τοῖς Ἀθηναίοις ἐκπέμψαι τινὰς τῶν ἀρίστων ἀνδρῶν καὶ διασκέψασθαι τὰ κατὰ τὴν νῆσον καὶ τοὺς Ἐγε-
4 σταίους. παραγενομένων οὖν τούτων εἰς τὴν Ἔγεσταν, οἱ μὲν Ἐγεσταῖοι χρημάτων πλῆθος ἐπέδειξαν, τὰ μὲν οἴκοθεν, τὰ δὲ παρὰ τῶν ἀστυγειτόνων
5 χρησάμενοι φαντασίας ἕνεκεν. ἀνελθόντων δὲ τῶν πρέσβεων καὶ τὴν εὐπορίαν τῶν Ἐγεσταίων ἀπαγγειλάντων, συνῆλθεν ὁ δῆμος περὶ τούτων. προτεθείσης δὲ τῆς βουλῆς περὶ τοῦ στρατεύειν ἐπὶ Σικελίαν, Νικίας μὲν ὁ Νικηράτου, θαυμαζόμενος ἐπ' ἀρετῇ παρὰ τοῖς πολίταις, συνεβούλευε μὴ στρα-
6 τεύειν ἐπὶ Σικελίαν· μὴ γὰρ δυνατὸν ὑπάρχειν ἅμα τε Λακεδαιμονίοις διαπολεμεῖν καὶ δυνάμεις μεγάλας ἐκπέμπειν διαποντίους, καὶ τῶν Ἑλλήνων μὴ δυναμένους κτήσασθαι τὴν ἡγεμονίαν ἐλπίζειν τὴν μεγίστην τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην νήσων περιποιήσεσθαι, καὶ Καρχηδονίους μέν, ἔχοντας μεγίστην ἡγεμονίαν καὶ πολλάκις ὑπὲρ τῆς Σικελίας

:επολεμηκότας, μὴ δεδυνῆσθαι κρατῆσαι τῆς νή- 'ου, τοὺς δὲ Ἀθηναίους, πολὺ λειπομένους τῇ δυ- 'άμει τῶν Καρχηδονίων, δορίκτητον ποιήσασθαι 'ὴν κρατίστην τῶν νήσων. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα δια- 84
.εχθέντος αὐτοῦ περὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως ›ίκεῖα, τῆς ἐναντίας γνώμης προεστηκὼς Ἀλκιβιά- ›ης, ἐπιφανέστατος Ἀθηναίων, ἔπεισε τὸν δῆμον 'πανελέσθαι τὸν πόλεμον· ἦν γὰρ ὁ ἀνὴρ οὗτος ›εινότατος μὲν εἰπεῖν τῶν πολιτῶν, εὐγενείᾳ δὲ καὶ τλούτῳ καὶ στρατηγίᾳ διωνομασμένος. εὐθὺς οὖν 2
› δῆμος στόλον ἀξιόχρεων κατεσκεύασε, τριάκοντα ιὲν τριήρεις παρὰ τῶν συμμάχων λαβών, ἰδίας δ' :κατὸν καταρτίσας. ταύτας δὲ κοσμήσας πᾶσι τοῖς 3
:ὶς πόλεμον χρησίμοις κατέλεξεν ὁπλίτας εἰς πεν- :ακισχιλίους, στρατηγοὺς δὲ τρεῖς ἐχειροτόνησεν :ὶ ταύτην τὴν στρατηγίαν, Ἀλκιβιάδην, Νικίαν :αὶ Λάμαχον. Ἀθηναῖοι μὲν οὖν περὶ ταῦτα ἦσαν. 4
ιμεῖς δὲ παρόντες ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ πολέμου τοῦ 'υστάντος Ἀθηναίοις καὶ Συρακοσίοις, κατὰ τὴν ν ἀρχῇ πρόθεσιν τὰς ἐπομένας πράξεις εἰς τὴν χομένην βίβλον κατατάξομεν.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῇ τρισκαιδεκάτῃ τῶν Διοδώρου βίβλων.

ναίων, καὶ ἅλωσις φρουρίων ὑπὸ Συρακουσίων καὶ κατὰ γῆν νίκη.

ιδ'. Ναυμαχία πάσαις ταῖς ναυσὶν ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι καὶ νίκη Συρακουσίων.

ιε'. Κατάπλους ἐξ Ἀθηνῶν Δημοσθένους καὶ Εὐρυμέδοντος μετὰ δυνάμεως ἀξιολόγου.

40 ις'. Μάχη μεγάλη περὶ τὰς Ἐπιπολὰς καὶ νίκη Συρακουσίων.

ιζ'. Δρασμὸς τῶν Ἀθηναίων καὶ ἅλωσις τῆς πάσης δυνάμεως.

ιη'. Ὡς Συρακούσιοι συνελθόντες εἰς ἐκκλησίαν προέθηκαν βουλὴν πῶς χρηστέον τοῖς αἰχμαλώτοις.

ιθ'. Οἱ ῥηθέντες λόγοι πρὸς ἑκάτερον μέρος τῆς ὑποθέσεως.

κ'. Τὰ ψηφισθέντα τοῖς Συρακουσίοις περὶ τῶν αἰχμαλώτων.

κα'. Ὡς Ἀθηναίων πταισάντων περὶ Σικελίαν πολλοὶ τῶν συμμάχων ἀπέστησαν.

κβ'. Ὡς ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἀθυμήσας παρεχώρησε τῆς δημοκρατίας καὶ τετρακοσίοις ἀνδράσι τὴν πολιτείαν ἐπέτρεψαν.

κγ'. Ὡς Λακεδαιμόνιοι ταῖς ναυμαχίαις τοὺς Ἀθηναίους ἐνίκησαν.

κδ'. Ὡς Συρακούσιοι τοὺς ἀνδραγαθήσαντας κατὰ τὸν πόλεμον ἀξιολόγοις δωρεαῖς ἐτίμησαν.

κε'. Ὡς Διοκλῆς νομοθέτης αἱρεθεὶς ἔγραψε τοὺς νόμους Συρακουσίοις.

κς'. Ὡς Συρακούσιοι τοῖς Λακεδαιμονίοις δύναμιν ἀξιόλογον ἔπεμψαν.

κζ'. Ὡς Ἀθηναῖοι τὸν τῶν Λακεδαιμονίων ναύαρχον καταναυμαχήσαντες Κύζικον ἐξεπολιόρκησαν.

κη'. Ὡς Λακεδαιμονίων ἐξ Εὐβοίας πεντήκοντα ναῦς ἀποστειλάντων ἐπὶ βοήθειαν τοῖς ἡττημένοις, ἅπασαι περὶ τὸν Ἄθω μετὰ τῶν ἀνδρῶν διεφθάρησαν ὑπὸ τοῦ χειμῶνος.

κθ'. Ἀλκιβιάδου κάθοδος καὶ στρατηγία.

λ'. Πόλεμος Ἐγεσταίοις καὶ Σελινουντίοις περὶ τῆς ἀμφισβητουμένης χώρας.

λα'. Ναυμαχία Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων περὶ τὸ Σίγειον καὶ νίκη Ἀθηναίων.

λβ'. Ὡς Λακεδαιμόνιοι τὸν Εὔριπον χώσαντες τὴν Εὔβοιαν ἤπειρον ἐποίησαν.

λγ'. Περὶ τῆς ἐν Κερκύρᾳ γενομένης στάσεως καὶ σφαγῆς.

λδ′. Ὡς Ἀλκιβιάδης καὶ Θηραμένης ἐνίκησαν Λακεδαιμονίους ἅμα πεζῇ καὶ κατὰ θάλατταν ἐπιφανέστατα.

λε′. Ὡς Καρχηδόνιοι μεγάλας δυνάμεις διαβιβάσαντες ἐν Σικελίᾳ Σελινοῦντα καὶ Ἱμέραν κατὰ κράτος εἷλον.

λϛ′. Ὡς εἰς τὸν Πειραιᾶ καταπλεύσας μετὰ πολλῶν λαφύρων μεγάλης ἔτυχεν ἀποδοχῆς Ἀλκιβιάδης.

λζ′. Ὡς Ἆγις ὁ βασιλεὺς μεγάλῃ δυνάμει τὰς Ἀθήνας πολιορκεῖν ἐπιβαλόμενος ἐξέπεσεν.

λη′. Ἀλκιβιάδου φυγή, καὶ κτίσις Θέρμων ἐν Σικελίᾳ.

λθ′. Ναυμαχία Συρακουσίων πρὸς Καρχηδονίους καὶ νίκη Συρακουσίων.

μ′. Περὶ τῆς ἐν Ἀκράγαντι εὐδαιμονίας καὶ τῶν ἐν αὐτῇ κατασκευασμάτων.

μα′. Ὡς Καρχηδόνιοι τριάκοντα μυριάσι στρατεύσαντες εἰς Σικελίαν ἐπολιόρκησαν Ἀκράγαντα.

μβ′. Ὡς Συρακούσιοι παραλαβόντες τοὺς συμμάχους μυρίοις στρατιώταις ἐβοήθουν τοῖς Ἀκραγαντίνοις.

μγ′. Ὡς τετρακισμυρίων Καρχηδονίων ἀπαντησάντων ἐνίκησαν οἱ Συρακούσιοι καὶ πλείους τῶν ἑξακισχιλίων κατέκοψαν.

μδ′. Ὡς Καρχηδονίων τὰς ἀγορὰς παραιρουμένων οἱ Ἀκραγαν- 541
τῖνοι διὰ τὴν σπάνιν τῆς τροφῆς ἠναγκάσθησαν ἐκλιπεῖν τὴν πατρίδα.

με′. Ὡς Διονύσιος στρατηγὸς αἱρεθεὶς ἐτυράννησε τῶν Συρακουσίων.

μϛ′. Ὡς Ἀθηναῖοι ἐν Ἀργινούσαις ἐπιφανεστάτῃ ναυμαχίᾳ νικήσαντες τοὺς στρατηγοὺς ἀδίκως ἐθανάτωσαν.

μζ′. Ὡς Ἀθηναῖοι μεγάλῃ ναυμαχίᾳ λειφθέντες ἠναγκάσθησαν ἐφ᾽ οἷς δυνατὸν ἦν συνθέσθαι τὴν εἰρήνην, καὶ οὕτως ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος κατελύθη.

μη′. Ὡς Καρχηδόνιοι λοιμικῇ νόσῳ περιπεσόντες ἠναγκάσθησαν συνθέσθαι τὴν εἰρήνην πρὸς Διονύσιον τὸν τύραννον.

ΒΙΒΛΟΣ ΤΡΙΣΚΑΙΔΕΚΑΤΗ.

Εἰ μὲν ὅμοια τοῖς ἄλλοις ἱστορίαν ἐπραγματευό- 1
εθα, σχεδὸν ἂν ἐν τῷ προοιμίῳ περί τινων δια-
εχθέντες ἐφ' ὅσον ἦν εὔκαιρον, οὕτως ἐπὶ τὰς
υνεχεῖς πράξεις μετεβιβάζομεν τὸν λόγον· ὀλίγον
ὰρ χρόνον ἀπολαβόντες τῇ γραφῇ τὴν ἀναστροφὴν
ν εἴχομεν τὸν ἀπὸ τῶν προοιμίων καρπὸν προσ-
αμβάνεσθαι· ἐπεὶ δὲ ἐν ὀλίγαις βίβλοις ἐπηγγει- 2
άμεθα μὴ μόνον τὰς πράξεις ἐφ' ὅσον ἂν δυνώ-
εθα γράψειν, ἀλλὰ καὶ περιλήψεσθαι χρόνον πλεί-
να τῶν χιλίων καὶ ἑκατὸν ἐτῶν, ἀναγκαῖόν ἐστι
ὸν πολὺν λόγον τῶν προοιμίων παραπέμψαντας
π' αὐτὰς ἔρχεσθαι τὰς πράξεις, τοῦτο μόνον προ-
ιπόντας ὅτι κατὰ μὲν τὰς προειρημένας ἓξ βίβλους
υνεγράψαμεν τὰς ἀπὸ τῶν Τρωικῶν πράξεις ἕως
ἰς τὸν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ψηφισθέντα πόλεμον
αὶ Συρακοσίους, εἰς ὃν ἀπὸ Τροίας ἁλώσεως ἐστὶν
τη ἑπτακόσια ἑξήκοντα ὀκτώ· ἐν ταύτῃ δὲ προσ- 3
ναπληροῦντες τὸν συνεχῆ χρόνον, ἀρξόμεθα μὲν
πὸ τῆς ἐπὶ Συρακοσίους στρατείας, καταλήξομεν
ὲ ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ δευτέρου πολέμου Καρχηδο-
ίοις πρὸς Διονύσιον τὸν Συρακοσίων τύραννον.

Ἐπ' ἄρχοντος γὰρ Ἀθήνησι Χαβρίου Ῥωμαῖοι 2
ὲν ἀντὶ τῶν ὑπάτων κατέστησαν χιλιάρχους τρεῖς,

Σέργιον Λεύκιον, Μάρκον Παπίριον, Μάρκον Σε-
ρουίλιον. ἐπὶ δὲ τούτων Ἀθηναῖοι ψηφισάμενοι
τὸν πρὸς Συρακοσίους πόλεμον τάς τε ναῦς ἐπε-
σκεύασαν καὶ χρήματα συναγαγόντες μετὰ πολλῆς
σπουδῆς ἅπαντα τὰ πρὸς τὴν στρατείαν παρεσκευά-
2 ζοντο. ᾑρημένοι δὲ τρεῖς στρατηγούς, Ἀλκιβιάδην,
Νικίαν καὶ Λάμαχον, αὐτοκράτορας αὐτοὺς κατέ-
στησαν ἁπάντων τῶν κατὰ τὸν πόλεμον. τῶν δὲ
ἰδιωτῶν οἱ ταῖς οὐσίαις εὐποροῦντες τῇ προθυμίᾳ
τοῦ δήμου χαρίζεσθαι βουλόμενοι τινὲς μὲν ἰδίας
τριήρεις κατεσκεύασαν, τινὲς δὲ χρήματα δώσειν
εἰς τὰς τροφὰς τῆς δυνάμεως ἐπηγγέλλοντο· πολλοὶ
δὲ καὶ τῶν δημοτικῶν πολιτῶν καὶ ξένων, ἔτι δὲ
συμμάχων, ἑκουσίως προσιόντες τοῖς στρατηγοῖς
διεκελεύοντο καταγράφειν ἑαυτοὺς εἰς τοὺς στρα-
3 τιώτας. οὕτως ἅπαντες μεμετεωρισμένοι ταῖς ἐλπί-
σιν ἐξ ἑτοίμου κατακληροῦν ἤλπιζον τὴν Σικελίαν.
ἤδη δὲ τοῦ στόλου παρεσκευασμένου, τοὺς ἑρμᾶς
τοὺς κατὰ τὴν πόλιν παμπληθεῖς ὄντας συνέβη ἐν
4 μιᾷ νυκτὶ περικοπῆναι. ὁ μὲν οὖν δῆμος, οὐχ ὑπὸ
τῶν τυχόντων νομίσας γεγενῆσθαι τὴν πρᾶξιν, ἀλλ'
ὑπὸ τῶν προεχόντων ταῖς δόξαις ἐπὶ τῇ καταλύσει
τῆς δημοκρατίας, ἐμισοπονήρει καὶ τοὺς πράξαντας
5 ἐζήτει μεγάλας δωρεὰς προθεὶς τῷ μηνύσαντι. προσ-
ελθὼν δέ τις τῶν ἰδιωτῶν τῇ βουλῇ ἔφησεν εἰς οἰ-
κίαν μετοίκου τινὰς ἑορακέναι τῇ νουμηνίᾳ περὶ
μέσας νύκτας εἰσιόντας, ἐν οἷς καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην.
6 ἀνακρινόμενος δ' ὑπὸ τῆς βουλῆς πῶς νυκτὸς οὔ-
σης ἐπεγίνωσκε τὰς ὄψεις, ἔφησε πρὸς τὸ τῆς σε-
7 λήνης φῶς ἑορακέναι. οὗτος μὲν οὖν αὐτὸν ἐξε-
λέγξας κατεψευσμένον ἠπιστήθη· τῶν δ' ἄλλων οὐδ'
ἴχνος τῆς πράξεως οὐδεὶς εὑρεῖν ἠδυνήθη. * τριή-

ρων μὲν ἑκατὸν τετταράκοντα ἡτοιμασμένων, ὁλκά-
δων δὲ καὶ τῶν ἱππαγωγῶν, ἔτι δὲ καὶ τῶν τὸν
σῖτον καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν κομιζόντων πολύς
τις ἀριθμὸς ἦν· ὁπλῖται δὲ καὶ σφενδονῆται, πρὸς
δὲ τούτοις ἱππεῖς * καὶ τῶν συμμάχων πλείους τῶν
ἑπτακισχιλίων ἐκτὸς τῶν ἐν τοῖς πληρώμασι. τότε 8
μὲν οὖν οἱ στρατηγοὶ μετὰ τῆς βουλῆς ἐν ἀπορ-
ρήτῳ συνεδρεύοντες ἐβουλεύοντο πῶς χρὴ διοικῆσαι
τὰ κατὰ τὴν Σικελίαν, ἐὰν τῆς νήσου κρατήσωσιν.
ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς Σελινουντίους μὲν καὶ Συρακο-
σίους ἀνδραποδίσασθαι, τοῖς δ' ἄλλοις ἁπλῶς τάξαι
φόρους, οὓς κατ' ἐνιαυτὸν οἴσουσιν Ἀθηναίοις.
τῇ δ' ὑστεραίᾳ κατέβαινον οἱ στρατηγοὶ μετὰ τῶν 3
στρατιωτῶν εἰς τὸν Πειραιᾶ, καὶ συνηκολούθει πᾶς
ὁ κατὰ τὴν πόλιν ὄχλος ἀναμὶξ ἀστῶν τε καὶ ξέ-
νων, ἑκάστου τοὺς ἰδίους συγγενεῖς τε καὶ φίλους
προπέμποντος. αἱ μὲν οὖν τριήρεις παρ' ὅλον τὸν 2
λιμένα παρώρμουν κεκοσμημέναι τοῖς ἐπὶ ταῖς πρῴ-
ραις ἐπισήμασι καὶ τῇ λαμπρότητι τῶν ὅπλων· ὁ
δὲ κύκλος ἅπας τοῦ λιμένος ἔγεμε θυμιατηρίων καὶ
κρατήρων ἀργυρῶν, ἐξ ὧν ἐκπώμασι χρυσοῖς ἔσπεν-
δον οἱ τιμῶντες τὸ θεῖον καὶ προσευχόμενοι κατα-
τυχεῖν τῆς στρατείας. ἀναχθέντες οὖν ἐκ τοῦ Πει- 3
ραιῶς περιέπλευσαν τὴν Πελοπόννησον καὶ κατη-
νέχθησαν εἰς Κέρκυραν· ἐνταῦθα γὰρ παραμένειν
παρήγγελτο καὶ προσαναλαμβάνειν τοὺς παροίκους
τῶν συμμάχων. ἐπεὶ δ' ἅπαντες ἠθροίσθησαν, δια-
πλεύσαντες τὸν Ἰόνιον πόρον πρὸς ἄκραν Ἰαπυγίαν
κατηνέχθησαν, κἀκεῖθεν ἤδη παρελέγοντο τὴν Ἰτα- 4
λίαν. ὑπὸ μὲν οὖν Ταραντίνων οὐ προσεδέχθησαν,
Μεταποντίνους δὲ καὶ Ἡρακλεώτας παρέπλευσαν·
εἰς δὲ Θουρίους κατενεχθέντες πάντων ἔτυχον τῶν

φιλανθρώπων. ἐκεῖθεν δὲ καταπλεύσαντες εἰς Κρό-
τωνα, καὶ λαβόντες ἀγορὰν παρὰ τῶν Κροτωνια-
τῶν, τῆς τε Λακινίας Ἥρας τὸ ἱερὸν παρέπλευσαν
καὶ τὴν Διοσκουριάδα καλουμένην ἄκραν ὑπερέ-
4 θεντο. μετὰ δὲ ταῦτα τὸ καλούμενόν τε Σκυλλή-
τιον καὶ Λοκροὺς παρήλλαξαν, καὶ τοῦ Ῥηγίου κα-
θορμισθέντες ἐγγὺς ἔπειθον τοὺς Ῥηγίνους συμ-
μαχεῖν· ρἱ δὲ ἀπεκρίναντο βουλεύσεσθαι μετὰ τῶν
ἄλλων Ἰταλιωτῶν.

4 Συρακόσιοι δ' ἀκούσαντες ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ τὰς
δυνάμεις εἶναι τῶν Ἀθηναίων, στρατηγοὺς κατέ-
στησαν αὐτοκράτορας τρεῖς, Ἑρμοκράτην, Σικανὸν
καὶ Ἡρακλείδην, οἳ τοὺς στρατιώτας κατέγραφον
καὶ πρέσβεις ἐπὶ τὰς κατὰ τὴν Σικελίαν πόλεις ἀπέ-
στελλον, δεόμενοι τῆς κοινῆς σωτηρίας ἀντιλαμβά-
νεσθαι· τοὺς γὰρ Ἀθηναίους τῷ μὲν λόγῳ πρὸς
Συρακοσίους ἐνίστασθαι τὸν πόλεμον, τῇ δ' ἀλη-
θείᾳ καταστρέψασθαι βουλομένους ὅλην τὴν νῆσον.
2 Ἀκραγαντῖνοι μὲν οὖν καὶ Νάξιοι συμμαχήσειν
ἔφησαν Ἀθηναίοις, Καμαριναῖοι δὲ καὶ Μεσσήνιοι
τὴν μὲν εἰρήνην ἄξειν ὡμολόγησαν, τὰς δ' ὑπὲρ
τῆς συμμαχίας ἀποκρίσεις ἀνεβάλοντο· Ἱμεραῖοι δὲ
καὶ Σελινούντιοι, πρὸς δὲ τούτοις Γελῷοι καὶ Κα-
ταναῖοι, συναγωνιεῖσθαι τοῖς Συρακοσίοις ἐπηγγεί-
3 λαντο. αἱ δὲ τῶν Σικελῶν πόλεις τῇ μὲν εὐνοίᾳ
πρὸς Συρακοσίους ἔρρεπον, ὅμως δ' ἐν ἡσυχίᾳ μέ-
νουσαι τὸ συμβησόμενον ἐκαραδόκουν. τῶν δ' Ἐγε-
σταίων οὐχ ὁμολογούντων δώσειν πλέον τῶν τριά-
κοντα ταλάντων, οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων ἐγ-
καλέσαντες αὐτοῖς ἀνήχθησαν ἐκ Ῥηγίου μετὰ τῆς
δυνάμεως, καὶ κατέπλευσαν τῆς Σικελίας εἰς Νά-
ξον. δεξαμένων δ' αὐτοὺς τῶν ἐν τῇ πόλει φιλο-

ρόνως, παρέπλευσαν ἐκεῖθεν εἰς Κατάνην. τῶν 4
: Καταναίων εἰς μὲν τὴν πόλιν οὐ δεχομένων τοὺς
ιρατιώτας, τοὺς δὲ στρατηγοὺς ἐασάντων εἰσελ-
εῖν καὶ παρασχομένων ἐκκλησίαν, οἱ στρατηγοὶ
ῶν Ἀθηναίων περὶ συμμαχίας διελέγοντο. δημη- 5
ιροῦντος δὲ τοῦ Ἀλκιβιάδου τῶν στρατιωτῶν τι-
ες διελόντες πυλίδα παρεισέπεσον εἰς τὴν πόλιν·
;' ἣν αἰτίαν ἠναγκάσθησαν οἱ Καταναῖοι κοινω-
εῖν τοῦ κατὰ τῶν Συρακοσίων πολέμου.

Τούτων δὲ πραττομένων οἱ κατὰ τὴν ἰδίαν ἔχ- 5
ραν μισοῦντες τὸν Ἀλκιβιάδην ἐν Ἀθήναις, πρό-
ασιν ἔχοντες τὴν τῶν ἀγαλμάτων περικοπήν, διέ-
ιλον αὐτὸν ἐν ταῖς δημηγορίαις ὡς συνωμοσίαν
ιτὰ τοῦ δήμου πεποιημένον. συνελάβετο δ' αὐ- 2
ὸν ταῖς διαβολαῖς τὸ πραχθὲν παρὰ τοῖς Ἀργείοις·
γὰρ ἰδιόξενοι συνθέμενοι καταλῦσαι τὴν ἐν Ἄρ-
ι δημοκρατίαν πάντες ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἀνηρέ-
ισαν. πιστεύσας οὖν ὁ δῆμος ταῖς κατηγορίαις, 3
:ὶ δεινῶς ὑπὸ τῶν δημαγωγῶν παροξυνθείς, ἀπέ-
ειλε τὴν Σαλαμινίαν ναῦν εἰς Σικελίαν, κελεύων
ν ταχίστην ἥκειν Ἀλκιβιάδην ἐπὶ τὴν κρίσιν. πα- 4
:γενομένης οὖν τῆς νεὼς εἰς τὴν Κατάνην, Ἀλκι-
άδης, ἀκούσας τῶν πρέσβεων τὰ δόξαντα τῷ δή-
ι, τοὺς συνδιαβεβλημένους ἀναλαβὼν εἰς τὴν ἰδίαν
ιήρη μετὰ τῆς Σαλαμινίας ἐξέπλευσεν. ἐπεὶ δ' 5
; Θουρίους κατέπλευσαν, εἴτε καὶ συνειδὼς ἑαυτῷ
ν ἀσέβειαν ὁ Ἀλκιβιάδης εἴτε καὶ φοβηθεὶς τὸ
γεθος τοῦ κινδύνου, μετὰ τῶν συνδιαβεβλημέ-
ων διαδρὰς ἐκποδὼν ἐχωρίσθη. οἱ δ' ἐν τῇ Σα- 6
ιμινίᾳ νηὶ παραγενόμενοι τὸ μὲν πρῶτον ἐζήτουν
ὺς περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην· ὡς δ' οὐχ εὕρισκον,
ιοπλεύσαντες εἰς Ἀθήνας ἀπήγγειλαν τῷ δήμῳ τὰ

7 *πεπραγμένα. οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι παραδόντες δι-
καστηρίῳ τοῦ τε Ἀλκιβιάδου καὶ τῶν ἄλλων τῶν
συμφυγόντων τὰ ὀνόματα δίκην ἐρήμην κατεδίκα-
σαν θανάτου. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης ἐκ τῆς Ἰταλίας δια-
πλεύσας ἐπὶ Πελοπόννησον ἔφυγεν εἰς Σπάρτην,
καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους παρώξυνεν ἐπιθέσθαι τοῖς
Ἀθηναίοις.*

6 *Οἱ δ' ἐν Σικελίᾳ στρατηγοὶ μετὰ τῆς τῶν Ἀθη-
ναίων δυνάμεως παραπλεύσαντες εἰς Ἔγεσταν Ὕκαρα
μὲν Σικανικὸν πολισμάτιον ἑλόντες ἐκ τῶν λαφύ-
ρων συνήγαγον ἑκατὸν τάλαντα· κομισάμενοι δὲ
καὶ τριάκοντα τάλαντα παρὰ τῶν Ἐγεσταίων κατέ-
2 πλευσαν εἰς Κατάνην. βουλόμενοι δὲ τὸν πρὸς τῷ
μεγάλῳ λιμένι τόπον Συρακοσίων ἀκινδύνως κατα-
λαβέσθαι, πέμπουσιν ἄνδρα Καταναῖον, ἑαυτοῖς μὲν
πιστόν, τοῖς δὲ Συρακοσίων στρατηγοῖς πιθανόν,
διακελευσάμενοι λέγειν τοῖς ἡγεμόσι τῶν Συρακο-
σίων ὅτι τινὲς Καταναίων συστάντες βούλονται
συχνοὺς τῶν Ἀθηναίων αὐλιζομένους ἀπὸ τῶν ὅπλων
ἐν τῇ πόλει νυκτὸς ἄφνω συλλαβόντες τὰς ἐν τῷ
λιμένι ναῦς ἐμπρῆσαι· πρὸς δὲ τὴν τούτων συντέ-
λειαν ἀξιοῦν τοὺς στρατηγοὺς ἐπιφανῆναι μετὰ δυ-
3 νάμεως, μήποτε τῆς ἐπιβολῆς ἀποτύχωσιν. ἐλθόν-
τος δὲ τοῦ Καταναίου πρὸς τοὺς ἡγεμόνας τῶν Συ-
ρακοσίων καὶ δηλώσαντος τὰ προειρημένα, πιστεύ-
σαντες περὶ τούτων οἱ στρατηγοὶ συνετάξαντο νύκτα
καθ' ην ἐξάξουσι τὴν δύναμιν, καὶ τὸν ἄνθρωπον
4 ἐξαπέστειλαν εἰς τὴν Κατάνην. οἱ μὲν οὖν Συρα-
κόσιοι κατὰ τὴν τεταγμένην νύκτα ἦγον τὸ στρατό-
πεδον ἐπὶ τὴν Κατάνην· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι παραπλεύ-
σαντες εἰς τὸν μέγαν λιμένα τῶν Συρακοσίων μετὰ*
πολλῆς ἡσυχίας τοῦ τε Ὀλυμπίου κύριοι κατέστη-

ν, καὶ πάντα τὸν περικείμενον τόπον καταλαβό-
νοι παρεμβολὴν ἐποιήσαντο. οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν 5
ιρακοσίων ὡς ᾔσθοντο τὴν ἀπάτην, ταχέως ἀνα-
ρέψαντες προσέβαλον τῇ παρεμβολῇ τῶν Ἀθη-
ίων. ἐπεξελθόντων οὖν τῶν πολεμίων συνέστη
χη, καθ' ἣν οἱ Ἀθηναῖοι τετρακοσίους τῶν ἐναν-
ων ἀνελόντες φυγεῖν ἠνάγκασαν τοὺς Συρακο-
ους. οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ θεωροῦντες 6
ὺς πολεμίους ἱπποκρατοῦντας, καὶ βουλόμενοι
λτιον τὰ πρὸς τὴν πολιορκίαν κατασκευάσασθαι,
ἱλιν ἀπέπλευσαν εἰς τὴν Κατάνην· πέμψαντες δ'
Ἀθήνας τινὰς ἔγραψαν πρὸς τὸν δῆμον ἐπιστο-
ς, ἐν αἷς ἠξίουν ἱππεῖς ἀποστεῖλαι καὶ χρήματα·
λυχρόνιον γὰρ ἔσεσθαι τὴν πολιορκίαν. οἱ δ' 7
θηναῖοι τριακόσια τάλαντα καὶ τῶν ἱππέων τινὰς
ηφίσαντο πέμπειν εἰς τὴν Σικελίαν. τούτων δὲ
αττομένων Διαγόρας ὁ κληθεὶς ἄθεος, διαβολῆς
χὼν ἐπ' ἀσεβείᾳ καὶ φοβηθεὶς τὸν δῆμον, ἔφυγεν
τῆς Ἀττικῆς· οἱ δ' Ἀθηναῖοι τῷ ἀνελόντι Δια-
ραν ἀργυρίου τάλαντον ἐπεκήρυξαν. κατὰ δὲ
ν Ἰταλίαν Ῥωμαῖοι πρὸς Αἴκους πόλεμον ἔχοντες
αβικοὺς ἐξεπολιόρκησαν. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη
τὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν.

Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Πεισάνδρου Ῥωμαῖοι 7
ν ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχους κατέστησαν τέτ-
ρας, Πόπλιον Λουκρήτιον, Γάιον Σερουίλιον,
γρίππαν Μενήνιον, Σπούριον Οὐετούριον. ἐπὶ
τούτων Συρακόσιοι πρέσβεις ἀποστείλαντες εἴς
Κόρινθον καὶ Λακεδαίμονα παρεκάλουν βοηθῆ-
ι καὶ μὴ περιορᾶν αὐτοὺς περὶ τῶν ὅλων κινδυ-
ύοντας. συνηγορήσαντος δ' αὐτοῖς Ἀλκιβιάδου 2
ακεδαιμόνιοι μὲν ψηφισάμενοι βοηθεῖν τοῖς Συ-

ρακοσίοις στρατηγὸν εἵλοντο Γύλιππον, Κορίνθιοι
δὲ πλείονας μὲν τριήρεις παρεσκευάζοντο πέμπειν,
τότε δὲ μετὰ Γυλίππου Πύθην μετὰ δύο τριήρων
3 προαπέστειλαν εἰς Σικελίαν. ἐν δὲ τῇ Κατάνῃ Νι-
κίας καὶ Λάμαχος οἱ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοί, πα-
ραγενομένων αὐτοῖς ἐξ Ἀθηνῶν ἱππέων μὲν διακο-
σίων πεντήκοντα, ἀργυρίου δὲ ταλάντων τριακο-
σίων, ἀναλαβόντες τὴν δύναμιν ἔπλευσαν εἰς Συ-
ρακούσας. καὶ προσενεχθέντες τῇ πόλει νυκτὸς
ἔλαθον τοὺς Συρακοσίους καταλαβόμενοι τὰς Ἐπι-
πολάς. αἰσθόμενοι δ' οἱ Συρακόσιοι κατὰ τάχος
ἐβοήθουν, καὶ ἀποβαλόντες τῶν στρατιωτῶν τρια-
4 κοσίους, εἰς τὴν πόλιν συνεδιώχθησαν. μετὰ δὲ
ταῦτα παραγενομένων τοῖς Ἀθηναίοις ἐξ Ἐγέστης
τριακοσίων μὲν ἱππέων, παρὰ δὲ τῶν Σικελῶν ἱπ-
πέων διακοσίων πεντήκοντα, συνήγαγον ἱππεῖς τοὺς
πάντας ὀκτακοσίους. κατασκευάσαντες δὲ περὶ τὸ
Λάβδαλον ὀχύρωμα τὴν πόλιν τῶν Συρακοσίων
ἀπετείχιζον καὶ πολὺν φόβον τοῖς Συρακοσίοις ἐπέ-
5 στησαν. διόπερ ἐπεξελθόντες ἐκ τῆς πόλεως ἐπε-
χείρησαν διακωλύειν τοὺς οἰκοδομοῦντας τὸ τεῖχος·
γενομένης δ' ἱππομαχίας συχνοὺς ἀποβαλόντες ἐτρά-
6 πησαν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι τῷ μέρει τῆς δυνάμεως τὸν
ὑπερκείμενον τοῦ λιμένος τόπον κατελάβοντο, καὶ
τὴν καλουμένην Πολίχνην τειχίσαντες τό τε τοῦ
Διὸς ἱερὸν περιεβάλοντο καὶ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν με-
7 ρῶν τὰς Συρακούσας ἐπολιόρκουν. τοιούτων δὲ
ἐλαττωμάτων περὶ τοὺς Συρακοσίους γενομένων
ἠθύμουν οἱ κατὰ τὴν πόλιν· ὡς δ' ἤκουσαν Γύ-
λιππον εἰς Ἱμέραν καταπεπλευκέναι καὶ στρατιώτας
8 ἀθροίζειν, πάλιν ἐθάρρησαν. ὁ γὰρ Γύλιππος μετὰ
τεττάρων τριήρων καταπλεύσας εἰς Ἱμέραν τὰς μὲν

ναῦς ἐνεώλκησε, τοὺς δ' Ἱμεραίους πείσας συμμα-
χεῖν τοῖς Συρακοσίοις, παρά τε τούτων καὶ Γελῴων,
ἔτι δὲ Σελινουντίων καὶ Σικανῶν, ἤθροιζε στρατιώ-
τας. συναγαγὼν δὲ τοὺς ἅπαντας τρισχιλίους μὲν
πεζούς, διακοσίους δ' ἱππεῖς, διὰ τῆς μεσογείου
παρῆγεν εἰς Συρακούσας. καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας 8
μετὰ τῶν Συρακοσίων ἐξήγαγε τὴν δύναμιν ἐπὶ
τοὺς Ἀθηναίους· γενομένης δὲ μάχης ἰσχυρᾶς Λά-
μαχος ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς μαχόμενος ἐτε-
λεύτησε· πολλῶν δὲ παρ' ἀμφοτέρων ἀναιρεθέν-
των ἐνίκησαν Ἀθηναῖοι. μετὰ δὲ τὴν μάχην πα- 2
ραγενομένων τριήρων τρισκαίδεκα ἐκ Κορίνθου,
τοὺς ἐκ τῶν πληρωμάτων ἀναλαβὼν ὁ Γύλιππος
μετὰ τῶν Συρακοσίων προσέβαλε τῇ παρεμβολῇ
τῶν πολεμίων, καὶ τὰς Ἐπιπολὰς ἐπολιόρκει. ἐξελ-
θόντων δὲ τῶν Ἀθηναίων συνῆψαν μάχην οἱ Συ-
ρακόσιοι, καὶ πολλοὺς τῶν Ἀθηναίων ἀποκτείναν-
τες ἐνίκησαν, καὶ δι' ὅλης τῆς Ἐπιπολῆς τὸ τεῖχος
κατέσκαψαν· οἱ δ' Ἀθηναῖοι καταλιπόντες τὸν πρὸς
ταῖς Ἐπιπολαῖς τόπον πᾶσαν τὴν δύναμιν εἰς τὴν
ἄλλην παρεμβολὴν μετήγαγον. τούτων δὲ πραχθέν- 3
των οἱ Συρακόσιοι μὲν πρέσβεις ἀπέστειλαν εἰς
Κόρινθον καὶ Λακεδαίμονα περὶ βοηθείας· οἷς ἀπέ-
στειλαν Κορίνθιοι μὲν μετὰ Βοιωτῶν καὶ Σικυω-
νίων χιλίους, Σπαρτιᾶται δ' ἑξακοσίους· Γύλιπ- 4
πος δὲ περιπορευόμενος τὰς κατὰ τὴν Σικελίαν
πόλεις πολλοὺς προετρέπετο συμμαχεῖν, καὶ λαβὼν
στρατιώτας παρά τε τῶν Ἱμεραίων καὶ Σικανῶν
τρισχιλίους ἦγε διὰ τῆς μεσογείου. πυθόμενοι δὲ
οἱ Σικελοὶ τὴν παρουσίαν αὐτῶν, ἐπιθέμενοι τοὺς
ἡμίσεις ἀνεῖλον· οἱ δὲ περιλειφθέντες διεσώθησαν
εἰς Συρακούσας. ἐλθόντων δὲ τῶν συμμάχων οἱ 5

Συρακόσιοι βουλόμενοι καὶ τῶν κατὰ θάλατταν
ἀγώνων ἀντιποιεῖσθαι, τάς τε προϋπαρχούσας ναῦς
καθείλκυσαν καὶ ἄλλας προσκατασκευάσαντες ἐν
6 τῷ μικρῷ λιμένι τὰς ἀναπείρας ἐποιοῦντο. Νικίας
δὲ ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς ἀπέστειλεν εἰς Ἀθή-
νας ἐπιστολάς, ἐν αἷς ἐδήλου ὅτι πολλοὶ πάρεισι
σύμμαχοι τοῖς Συρακοσίοις, καὶ διότι ναῦς οὐκ ὀλί-
γας πληρώσαντες ναυμαχεῖν διέγνωσαν· κατὰ τάχος
οὖν ἠξίου τριήρεις τε πέμπειν καὶ χρήματα καὶ
στρατηγοὺς τοὺς συνδιοικήσοντας τὸν πόλεμον·
Ἀλκιβιάδου μὲν γὰρ πεφευγότος, Λαμάχου δὲ τε-
τελευτηκότος, αὐτὸν μόνον ἀπολελεῖφθαι, καὶ ταῦτ'
7 ἀσθενῶς διακείμενον. οἱ δ' Ἀθηναῖοι μετ' Εὐρυ-
μέδοντος μὲν τοῦ στρατηγοῦ δέκα ναῦς ἀπέστειλαν
εἰς Σικελίαν καὶ ἀργυρίου τάλαντα ἑκατὸν τεττα-
ράκοντα περὶ τὰς χειμερινὰς τροπάς· περὶ δὲ τὴν
ἐαρινὴν ὥραν παρεσκευάζοντο μέγαν στόλον ἀπο-
στέλλειν. διόπερ στρατιώτας τε πανταχόθεν παρὰ
τῶν συμμάχων κατέγραφον καὶ χρήματα συνήθροι-
8 ζον. κατὰ δὲ τὴν Πελοπόννησον οἱ Λακεδαιμόνιοι
παροξυνθέντες ὑπὸ Ἀλκιβιάδου τὰς σπονδὰς ἔλυ-
σαν τὰς πρὸς Ἀθηναίους, καὶ ὁ πόλεμος οὗτος διέ-
μεινεν ἔτη δώδεκα.

9 Τοῦ δὲ ἔτους τούτου διελθόντος Κλεόκριτος
μὲν ἄρχων Ἀθηναίων ἦν, ἐν Ῥώμῃ δ' ἀντὶ τῶν
ὑπάτων χιλίαρχοι τέτταρες ὑπῆρχον, Αὖλος Σεμ-
πρώνιος καὶ Μάρκος Παπίριος, Κόιντος Φάβιος
2 καὶ Σπόριος Ναύτιος. ἐπὶ δὲ τούτων Λακεδαιμό-
νιοι μετὰ τῶν συμμάχων ἐνέβαλον εἰς τὴν Ἀττι-
κήν, Ἄγιδος ἡγουμένου καὶ Ἀλκιβιάδου τοῦ Ἀθη-
ναίου. καταλαβόμενοι δὲ χωρίον ὀχυρὸν Δεκέλειαν
φρούριον ἐποίησαν κατὰ τῆς Ἀττικῆς· διὸ καὶ

συνέβη τὸν πόλεμον τοῦτον Δεκελεικὸν προσαγορευ-
θῆναι. Ἀθηναῖοι δὲ περὶ μὲν τὴν Λακωνικὴν τριά-
κοντα τριήρεις ἀπέστειλαν καὶ Χαρικλέα στρατηγόν,
εἰς δὲ τὴν Σικελίαν ἐψηφίσαντο πέμπειν ὀγδοήκοντα
μὲν τριήρεις, ὁπλίτας δὲ πεντακισχιλίους. οἱ δὲ 3
Συρακόσιοι κρίναντες ναυμαχεῖν, καὶ πληρώσαντες
ὀγδοήκοντα τριήρεις, ἐπέπλεον τοῖς πολεμίοις. τῶν
δὲ Ἀθηναίων ἑξήκοντα ναυσὶν ἀνταναχθέντων, καὶ
τῆς ναυμαχίας ἐνεργοῦ γενομένης ἤδη, πάντες οἱ
ἀπὸ τῶν φρουρίων Ἀθηναῖοι κατέβησαν ἐπὶ τὴν
θάλατταν· οἱ μὲν γὰρ θεάσασθαι τὴν μάχην ἐπε-
θύμουν, οἱ δ', εἴ τι πταίσειαν ἐν τῇ ναυμαχίᾳ,
βοηθήσειν τοῖς φεύγουσιν ἤλπιζον. οἱ δὲ τῶν Συ- 4
ρακοσίων στρατηγοὶ προϊδόμενοι τὸ γινόμενον ἀπε-
στάλκεσαν τοὺς κατὰ τὴν πόλιν ἐπὶ τὰ τῶν Ἀθη-
ναίων ὀχυρώματα, χρημάτων καὶ ναυτικῶν σκευῶν,
ἔτι δὲ τῆς ἄλλης παρασκευῆς, ὑπάρχοντα πλήρη·
ἃ δὴ καταλαβόντες οἱ Συρακόσιοι παντελῶς ὑπ'
ὀλίγων τηρούμενα *, καὶ τῶν ἀπὸ τῆς θαλάττης
προσβοηθούντων πολλοὺς ἀπέκτειναν. κραυγῆς δὲ 5
πολλῆς γενομένης περὶ τὰ φρούρια καὶ τὴν παρεμ-
βολήν, οἱ ναυμαχοῦντες Ἀθηναῖοι καταπλαγέντες
ἐτράπησαν καὶ πρὸς τὸ λειπόμενον τῶν φρουρίων
ἔφυγον. τῶν δὲ Συρακοσίων ἀτάκτως διωκόντων
οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὴν γῆν καταφεύγειν οὐ δυνά-
μενοι διὰ τὸ τοὺς Συρακοσίους δυοῖν φρουρίων
κυριεύειν, ἠναγκάσθησαν ἐξ ὑποστροφῆς πάλιν ναυ-
μαχῆσαι. τῶν δὲ Συρακοσίων λελυκότων τὰς τάξεις 6
καὶ κατὰ τὸν διωγμὸν ἐρριμμένων, ἀθρόαις ταῖς
ναυσὶν ἐπιπλεύσαντες ἕνδεκα μὲν κατέδυσαν, τὰς
δὲ λοιπὰς ἕως τῆς Νήσου κατεδίωξαν. διαλυθείσης
δὲ τῆς μάχης ἑκάτεροι τρόπαιον ἔστησαν, οἱ μὲν

Ἀθηναῖοι τῆς ναυμαχίας, οἱ δὲ Συρακόσιοι τῶν ἐπὶ
τῆς γῆς κατωρθωμένων.
10 Τῆς δὲ ναυμαχίας τοιοῦτο τέλος λαβούσης, οἱ
μὲν Ἀθηναῖοι πυνθανόμενοι τὸν μετὰ Δημοσθένους
στόλον ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ἥξειν, ἔκριναν μηκέτι
διακινδυνεύειν, ἕως ἂν ἡ δύναμις ἐκείνη παραγέ-
νηται, οἱ δὲ Συρακόσιοι τοὐναντίον βουλόμενοι
πρὶν ἐλθεῖν τὴν μετὰ Δημοσθένους στρατιὰν περὶ
τῶν ὅλων διακριθῆναι, καθ' ἡμέραν ἐπιπλέοντες
ταῖς τῶν Ἀθηναίων ναυσὶν ἐξήπτοντο τῆς μάχης.
2 συμβουλεύσαντος δ' αὐτοῖς Ἀρίστωνος τοῦ Κοριν-
θίου κυβερνήτου τὰς πρῴρας τῶν νεῶν ποιῆσαι
βραχυτέρας καὶ ταπεινοτέρας, πεισθέντες οἱ Συρα-
κόσιοι πολλὰ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐν τοῖς μετὰ
3 ταῦτα κινδύνοις ἐπλεονέκτησαν. αἱ μὲν γὰρ Ἀττι-
καὶ τριήρεις ἦσαν ἀσθενεστέρας ἔχουσαι τὰς πρῴ-
ρας καὶ μετεώρους· διὸ συνέβαινεν αὐτῶν τὰς ἐμ-
βολὰς τιτρώσκειν τοὺς ὑπερέχοντας τῆς θαλάττης
τόπους, ὥστε τοὺς πολεμίους μὴ μεγάλοις ἐλαττώ-
μασι περιπίπτειν· αἱ δὲ τῶν Συρακοσίων τὸν περὶ
τὴν πρῷραν τόπον ἰσχυρὸν ἔχουσαι καὶ ταπεινόν,
κατὰ τὰς τῶν ἐμβολῶν δόσεις μιᾷ πολλάκις πληγῇ
4 κατέδυον τὰς τῶν Ἀθηναίων τριήρεις. ἐπὶ μὲν οὖν
συχνὰς ἡμέρας οἱ Συρακόσιοι τῇ παρεμβολῇ τῶν
πολεμίων καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν προσ-
βάλλοντες οὐδὲν ἤνυον, τῶν Ἀθηναίων ἡσυχίαν
5 ἀγόντων· ἐπειδὴ δέ τινες τῶν τριηράρχων οὐκέτι
δυνάμενοι καρτερεῖν τὴν τῶν Συρακοσίων κατα-
φρόνησιν ἀντανήχθησαν τοῖς πολεμίοις ἐν τῷ με-
γάλῳ λιμένι, καὶ συνέστη πασῶν τῶν τριήρων ναυ-
μαχία, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ταχυναυτούσας ἔχον-
τες τριήρεις, καὶ ταῖς κατὰ θάλατταν ἐμπειρίαις,

ι δὲ καὶ ταῖς τῶν κυβερνητῶν τέχναις προτεροῦν-
ς, ἄπρακτον εἶχον τὴν ἐν τούτοις ὑπεροχήν, τῆς
κυμαχίας ἐν στενῷ τόπῳ γινομένης· οἱ δὲ Συρα- 6
όσιοι συμπλεκόμενοι καὶ τοῖς πολεμίοις οὐδεμίαν
ιδόντες ἀναστροφήν, τούς τε ἐπὶ τῶν καταστρω-
άτων ἠκόντιζον καὶ λιθοβολοῦντες λιπεῖν ἠνάγκα-
ν τὰς πρῴρας, ἁπλῶς δὲ πολλαῖς τῶν ἐμπιπτου-
ῶν νεῶν ἐμβολὰς διδόντες καὶ εἰς τὰς τῶν ἐναν-
ίων ναῦς εἰσαλλόμενοι πεζομαχίαν ἐν ταῖς ναυσὶ
υνίσταντο. θλιβόμενοι δὲ πανταχόθεν οἱ Ἀθη-
αῖοι πρὸς φυγὴν ὥρμησαν· οἱ δὲ Συρακόσιοι διώ-
αντες ἑπτὰ μὲν τριήρεις κατέδυσαν, πολλὰς δὲ
χρήστους ἐποίησαν.

Τῶν δὲ Συρακοσίων ἐπηρμένων ταῖς ἐλπίσι διὰ 11
ὸ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν τοὺς πολεμί-
υς νενικηκέναι, παρῆν Εὐρυμέδων καὶ Δημοσθέ-
ης, καταπεπλευκότες μὲν ἐξ Ἀθηνῶν μετὰ δυνά-
εως πολλῆς, ἐν δὲ τῷ παράπλῳ παρὰ Θουρίων
αὶ Μεσσαπίων προσειληφότες συμμαχίαν. ἦγον δὲ 2
ριήρεις πλείους τῶν ὀγδοήκοντα, στρατιωτῶν δὲ
ωρὶς τῶν ἐν τοῖς πληρώμασι πεντακισχιλίους· ὅπλα
ὲ καὶ χρήματα, πρὸς δὲ τούτοις τὰ πρὸς πολιορ-
ίαν ὄργανα καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν ἐν στρογ-
ύλοις πλοίοις ἐκόμιζον. δι' ἣν αἰτίαν οἱ Συρακό-
ιοι πάλιν ἐταπεινοῦντο ταῖς ἐλπίσι, νομίζοντες μη-
έτι ῥᾳδίως ἐξισωθῆναι τοῖς πολεμίοις δυνήσεσθαι.
Δημοσθένης δὲ πείσας τοὺς συνάρχοντας ἐπιθέσθαι 3
αῖς Ἐπιπολαῖς, ἄλλως γὰρ οὐ δυνατὸν ἦν ἀποτει-
ίσαι τὴν πόλιν, ἀναλαβὼν μυρίους μὲν ὁπλίτας,
ἄλλους δὲ τοσούτους ψιλούς, νυκτὸς ἐπέθετο τοῖς
Συρακοσίοις. ἀπροσδοκήτου δὲ γενομένης τῆς ἐφό-
ου φρουρίων τέ τινων ἐκράτησαν καὶ παρεισπε-

σόντες ἐντὸς τοῦ τειχίσματος τῆς Ἐπιπολῆς μέρος
4 τι τοῦ τείχους κατέβαλον. τῶν δὲ Συρακοσίων
πανταχόθεν συνδραμόντων ἐπὶ τὸν τόπον, ἔτι δὲ
Ἑρμοκράτους μετὰ τῶν ἐπιλέκτων ἐπιβοηθήσαντος,
ἐξεώσθησαν οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ νυκτὸς οὔσης διὰ τὴν
ἀπειρίαν τῶν τόπων ἄλλοι κατ' ἄλλους τόπους ἐσκε-
5 δάσθησαν. οἱ δὲ Συρακόσιοι μετὰ τῶν συμμάχων
καταδιώξαντες, δισχιλίους μὲν καὶ πεντακοσίους τῶν
πολεμίων ἀποκτείναντες, οὐκ ὀλίγους δὲ τραυμα-
6 τίας ποιήσαντες, πολλῶν ὅπλων ἐκυρίευσαν. μετὰ
δὲ τὴν μάχην Συρακόσιοι μὲν Σικανὸν ἕνα τῶν
στρατηγῶν μετὰ δώδεκα τριήρων ἀπέστειλαν εἰς τὰς
ἄλλας πόλεις, τήν τε νίκην ἀπαγγελοῦντα τοῖς συμ-
12 μάχοις καὶ βοηθεῖν ἀξιοῦντα. Ἀθηναῖοι δέ, τῶν
πραγμάτων αὐτοῖς ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐκβάντων, καὶ διὰ
τὸ τὸν περικείμενον τόπον ὑπάρχειν ἑλώδη λοιμικῆς
καταστάσεως εἰς τὸ στρατόπεδον ἐμπεσούσης, ἐβου-
2 λεύοντο πῶς δεῖ χρῆσθαι τοῖς πράγμασι. Δημοσθένης
μὲν οὖν ᾤετο δεῖν ἀποπλεῖν τὴν ταχίστην εἰς Ἀθή-
νας, φάσκων αἱρετώτερον εἶναι πρὸς Λακεδαιμονίους
ὑπὲρ τῆς πατρίδος κινδυνεύειν ἢ καθημένους εἰς
Σικελίαν μηδὲν τῶν χρησίμων ἐπιτελεῖν· ὁ δὲ Νι-
κίας οὐκ ἔφη δεῖν αἰσχρῶς οὕτως ἐγκαταλιπεῖν τὴν
πολιορκίαν, καὶ τριήρων καὶ στρατιωτῶν, ἔτι δὲ
χρημάτων, εὐποροῦντας· πρὸς δὲ τούτοις, ἐὰν ἄνευ
τῆς τοῦ δήμου γνώμης εἰρήνην ποιησάμενοι πρὸς τοὺς
Συρακοσίους ἀποπλεύσωσιν εἰς τὴν πατρίδα, κίν-
δυνον αὐτοῖς ἐπακολουθήσειν ἀπὸ τῶν εἰωθότων
3 τοὺς στρατηγοὺς συκοφαντεῖν. τῶν δὲ εἰς τὸ συμ-
βούλιον παρειλημμένων οἱ μὲν τῷ Δημοσθένει συγ-
κατέθεντο περὶ τῆς ἀναγωγῆς, οἱ δὲ τῷ Νικίᾳ τὴν
αὐτὴν γνώμην ἀπεφαίνοντο· διόπερ οὐδὲν σαφὲς

ιακρίναντες ἐφ' ἡσυχίας ἔμενον. τοῖς δὲ Συρα- 4
ισίοις παραγενομένης συμμαχίας παρά τε Σικελῶν
ιὶ Σελινουντίων, ἔτι δὲ Γελῴων, πρὸς δὲ τούτοις
ιεραίων καὶ Καμαριναίων, οἱ μὲν Συρακόσιοι μᾶλ-
ιν ἐθάρρουν, οἱ δ' Ἀθηναῖοι περιδεεῖς ἐγίνοντο.
ῆς δὲ νόσου μεγάλην ἐπίτασιν λαμβανούσης πολ-
λὶ τῶν στρατιωτῶν ἀπέθνησκον, καὶ πάντες με-
:μέλοντο διὰ τὸ μὴ πάλαι τὸν ἀπόπλουν πεποιῆ-
θαι. διὸ καὶ τοῦ πλήθους θορυβοῦντος, καὶ τῶν 5
λλων πάντων ἐπὶ τὰς ναῦς ὁρμώντων, ὁ Νικίας
ναγκάσθη συγχωρῆσαι περὶ τῆς εἰς οἶκον ἀναγω-
ῆς. ὁμογνωμόνων δὲ ὄντων τῶν στρατηγῶν, οἱ 6
τρατιῶται τὰ σκεύη ἐνετίθεντο καὶ τὰς τριήρεις
ληρώσαντες ἦρον τὰς κεραίας· καὶ παρήγγειλαν οἱ
τρατηγοὶ τοῖς πλήθεσιν, ὅταν σημήνῃ, μηδένα τῶν
ιτὰ τὸ στρατόπεδον ὑστερεῖν, ὡς ἀπολειφθησόμε-
ον τὸν βραδύνοντα. μελλόντων δ' αὐτῶν τῇ ὑστε- 7
ιίᾳ πλεῖν, ἐξέλιπεν ἡ σελήνη τῆς ἐπιούσης νυκτός.
.όπερ ὁ Νικίας, καὶ φύσει δεισιδαίμων ὑπάρχων
ιὶ διὰ τὴν ἐν τῷ στρατοπέδῳ νόσον εὐλαβῶς δια-
ιείμενος, συνεκάλεσε τοὺς μάντεις. τούτων δ' ἀπο-
ηναμένων ἀναγκαῖον εἶναι τὰς εἰθισμένας τρεῖς
ιέρας ἀναβάλλεσθαι τὸν ἔκπλουν, ἠναγκάσθησαν
ιὶ οἱ περὶ τὸν Δημοσθένην συγκαταθέσθαι διὰ
ὴν πρὸς τὸ θεῖον εὐλάβειαν.

Οἱ δὲ Συρακόσιοι παρά τινων αὐτομόλων πυ- 13
όμενοι τὴν αἰτίαν τοῦ ὑπερτεθεῖσθαι τὸν ἀπό-
λουν, τάς τε τριήρεις πάσας ἐπλήρωσαν, οὔσας
βδομήκοντα καὶ τέτταρας, καὶ τὰς πεζὰς δυνάμεις
ξαγαγόντες προσέβαλον τοῖς πολεμίοις καὶ κατὰ
ῆν καὶ κατὰ θάλατταν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι τριήρεις 2
ληρώσαντες ἓξ πρὸς ταῖς ὀγδοήκοντα, τὸ μὲν δεξιὸν

κέρας παρέδωκαν Εὐρυμέδοντι τῷ στρατηγῷ, καθ' ὃ ἐτάχθη ὁ τῶν Συρακοσίων στρατηγὸς Ἀγάθαρχος· ἐπὶ δὲ θατέρου μέρους Εὐθύδημος ἐτέτακτο, καθ' ὃν ἀντετάξατο Σικανὸς τῶν Συρακοσίων ἡγούμενος· τῆς δὲ μέσης τάξεως εἶχε τὴν ἡγεμονίαν παρὰ μὲν τοῖς Ἀθηναίοις Μένανδρος, παρὰ δὲ τοῖς
3 Συρακοσίοις Πύθης ὁ Κορίνθιος. ὑπερτεινούσης δὲ τῆς τῶν Ἀθηναίων φάλαγγος διὰ τὸ πλείοσιν αὐτοὺς ἀγωνίζεσθαι τριήρεσιν, οὐχ ἥκιστα καθ' ὃ πλεονεκτεῖν ἐδόκουν κατὰ τοῦτο ἠλαττώθησαν. ὁ γὰρ Εὐρυμέδων ἐπιχειρήσας περιπλεῖν τὸ κέρας τῶν ἐναντίων, ὡς ἀπεσπάσθη τῆς τάξεως, ἐπιστρεψάντων ἐπ' αὐτὸν τῶν Συρακοσίων ἀπελήφθη πρὸς τὸν κόλπον τὸν Δάσκωνα μὲν καλούμενον, ὑπὸ δὲ
4 τῶν Συρακοσίων κατεχόμενον· κατακλεισθεὶς δ' εἰς στενὸν τόπον καὶ βιασθεὶς εἰς τὴν γῆν ἐκπεσεῖν, αὐτὸς μὲν ὑπό τινος τρωθεὶς καιρίῳ πληγῇ τὸν βίον μετήλλαξεν, ἑπτὰ δὲ νῆες ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ δι-
5 εφθάρησαν. τῆς δὲ ναυμαχίας ἤδη γινομένης ὅλοις τοῖς στόλοις, ὡς διεδόθη λόγος τόν τε στρατηγὸν ἀνῃρῆσθαι καί τινας ναῦς ἀπολωλέναι, τὸ μὲν πρῶτον αἱ μάλιστα συνεγγίζουσαι ταῖς διεφθαρμέναις ναυσὶν ἐνέκλιναν, μετὰ δὲ ταῦτα τῶν Συρακοσίων ἐπικειμένων, καὶ διὰ τὸ γεγονὸς εὐημέρημα θρασέως ἀγωνιζομένων, βιασθέντες οἱ Ἀθηναῖοι πάν-
6 τες φυγεῖν ἠναγκάσθησαν. γενομένου δὲ τοῦ διωγμοῦ πρὸς τὸ τεναγῶδες μέρος τοῦ λιμένος, οὐκ ὀλίγαι τῶν τριήρων ἐν τοῖς βράχεσιν ἐπώκειλαν. ὧν συμβαινόντων Σικανὸς ὁ τῶν Συρακοσίων στρατηγὸς ταχέως ὁλκάδα κληματίδων καὶ δᾴδων, ἔτι δὲ πίττης, πληρώσας ἐνέπρησε τὰς ἐν τοῖς βρα-
7 χέσι ναῦς κυλινδουμένας. ὧν ἀναφθεισῶν οἱ μὲν

!θηναῖοι ταχέως τήν τε φλόγα κατέσβεσαν καὶ ἀπὸ ῶν νεῶν ἐρρωμένως ἠμύνοντο τοὺς ἐπιφερομένους, λλην οὐδεμίαν εὑρίσκοντες σωτηρίαν· τὰ δὲ πεζὰ τρατόπεδα παρεβοήθει παρὰ τὸν αἰγιαλόν, ἐφ' ὃν ἱ νῆες ἐξεπεπτώκεσαν. ἁπάντων δὲ καρτερῶς κομενόντων τὸν κίνδυνον, ἐπὶ μὲν τῆς γῆς ἐτρά-ησαν οἱ Συρακόσιοι, κατὰ θάλατταν δὲ προτερή-αντες ἀπέπλευσαν εἰς τὴν πόλιν. ἀπώλοντο δὲ ῶν μὲν Συρακοσίων ὀλίγοι, τῶν δ' Ἀθηναίων ἄν-ρες μὲν οὐκ ἐλάττους δισχιλίων, τριήρεις δ' ὀκτω-αίδεκα.

Οἱ δὲ Συρακόσιοι νομίζοντες μηκέτι τὸν κίνδυ- 14
ον εἶναι περὶ τῆς πόλεως, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἐνε-τηκέναι τὸν ἀγῶνα περὶ τοῦ λαβεῖν τὸ στρατόπε-ον μετὰ τῶν πολεμίων αἰχμάλωτον, ἀπέφραττον ὸ στόμα τοῦ λιμένος ζεῦγμα κατασκευάζοντες.
κάτους τε γὰρ καὶ τριήρεις, ἔτι δὲ στρογγύλας 2
αῦς ἐπ' ἀγκυρῶν ὁρμίσαντες, καὶ σιδηραῖς ἀλύ-εσι διαλαμβάνοντες, ἐπὶ τὰ σκάφη γεφύρας ἐκ σα-ίδων κατεσκεύασαν, καὶ πέρας ἐν ἡμέραις τρισὶ
οῖς ἔργοις ἐπέθηκαν συντέλειαν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι 3
εωροῦντες αὑτοῖς πάντοθεν τὴν σωτηρίαν ἀποκε-κλειμένην, ἔκριναν ἁπάσας τὰς τριήρεις πληροῦν αὶ τῶν πεζῶν τοὺς κρατίστους ἐμβιβάσαι, τῷ τε λήθει τῶν νεῶν καὶ τῇ τῶν ἀγωνιζομένων ὑπὲρ ῆς σωτηρίας ἀπονοίᾳ καταπλήξειν * τοὺς Συρα-
οσίους. διόπερ τοὺς ἐπὶ ταῖς ἡγεμονίαις τεταγμέ- 4
νους καὶ τοὺς ἀρίστους ἐξ ὅλου τοῦ στρατεύμα-τος ἐμβιβάσαντες τριήρεις μὲν ἐπλήρωσαν πέντε λειπούσας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι, τοὺς δὲ λοιποὺς ἔταξαν παρὰ τὸν αἰγιαλόν. οἱ δὲ Συρακόσιοι τὸ μὲν πεζὸν στράτευμα πρὸ τῆς πόλεως ἔστησαν,

τριήρεις δὲ συνεπλήρωσαν ἑβδομήκοντα τέτταρας· συμπαρείποντό τε τὰς ὑπηρετικὰς ἔχοντες ναῦς παῖδες ἐλεύθεροι, τοῖς τε ἔτεσιν ὄντες ὑπὸ τὴν τῶν νεανίσκων ἡλικίαν καὶ συναγωνιζόμενοι μετὰ τῶν πατέρων. τὰ δὲ περὶ τὸν λιμένα τείχη καὶ πᾶς ὁ τῆς πόλεως ὑπερκείμενος τόπος ἔγεμε σωμάτων· γυναῖκές τε γὰρ καὶ παρθένοι καὶ οἱ ἐν ταῖς ἡλικίαις τὴν ἐν τῷ πολέμῳ χρείαν παρέχεσθαι μὴ δυνάμενοι, τοῦ παντὸς πολέμου τὴν κρίσιν λαμβάνοντος, μετὰ πολλῆς ἀγωνίας ἐπεθεώρουν τὴν μάχην.

15 καθ' ὃν δὴ χρόνον Νικίας ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς ἐπιβλέψας τὰς ναῦς καὶ τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου λογισάμενος, οὐκ ἐπέμεινεν ἐπὶ τῆς ἐν τῇ γῇ τάξεως, ἀλλὰ καταλιπὼν τοὺς πεζοὺς ἐπί τινα ναῦν ἀνέβη καὶ παρέπλει τὰς τριήρεις τῶν Ἀθηναίων, ἕκαστον δὲ τῶν τριηράρχων ἐξ ὀνόματος προσφωνῶν καὶ τὰς χεῖρας ἐκτείνων ἐδεῖτο πάντων, εἰ καὶ πρότερόν ποτε, νῦν ἀντιλαβέσθαι τῆς μόνης καταλελειμμένης ἐλπίδος· ἐν γὰρ ταῖς τῶν ναυμαχεῖν μελλόντων ἀρεταῖς καὶ ἑαυτῶν ἁπάντων καὶ

2 τῆς πατρίδος κεῖσθαι τὴν σωτηρίαν. καὶ τοὺς μὲν τέκνων ὄντας πατέρας τῶν υἱῶν ὑπομιμνήσκων, τοὺς δ' ἐνδόξων γεγονότας πατέρων παρακαλῶν τὰς τῶν προγόνων ἀρετὰς μὴ καταισχῦναι, τοὺς δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου τετιμημένους προτρεπόμενος ἀξίους φανῆναι τῶν στεφάνων, πάντας δ' ἀναμνησθέντας τῶν ἐν Σαλαμῖνι τροπαίων ἠξίου μὴ καταρρῖψαι τῆς πατρίδος τὴν περιβόητον δόξαν, μηδὲ αὑτοὺς ἀνδραπόδων τρόπον παραδοῦναι τοῖς Συρακοσίοις.

3 ὁ μὲν οὖν Νικίας τοιούτοις χρησάμενος λόγοις πάλιν ἐπὶ τὴν ἰδίαν τάξιν ἐπανῆλθεν· οἱ δ' ἐν ταῖς ναυσὶ παιανίσαντες ἔπλεον, καὶ φθάσαντες τοὺς

ίους διέλυον τὸ ζεῦγμα. οἱ δὲ Συρακόσιοι
ς ἐπαναχθέντες συνετάττοντο ταῖς τριήρεσι,
μπλεκόμενοι τοῖς ἐναντίοις ἠνάγκασαν αὐτοὺς
έφειν ἀπὸ τοῦ ζεύγματος καὶ διαμάχεσθαι.
ιένων δὲ τὰς ἀνακρούσεις τῶν μὲν ἐπὶ τὸν 4
όν, τῶν δ' εἰς μέσον τοῦ λιμένος, τινῶν δὲ
τὰ τείχη, ταχέως ἀπ' ἀλλήλων διεσπάσθησαν
ήρεις ἅπασαι, καὶ χωρισθέντων ἀπὸ τῶν κλεί-
πλήρης ἦν ὁ λιμὴν τῶν κατ' ὀλίγους ναυμα-
ων. ἔνθα δὴ παραβόλως ἀμφοτέρων περὶ τῆς 5
ἀγωνιζομένων, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τῷ τε πλή-
ῶν νεῶν θαρροῦντες καὶ σωτηρίαν ἄλλην οὐχ
ες θρασέως ἐκινδύνευον καὶ τὸν ἐν τῇ μάχῃ
ον εὐγενῶς ὑπέμενον· οἱ δὲ Συρακόσιοι θεα-
ῶν ἀγώνων ἔχοντες γονεῖς καὶ παῖδας ἐφι-
ῦντο πρὸς ἀλλήλους, ἑκάστου βουλομένου δι'
ὁ τὴν νίκην περιγενέσθαι τῇ πατρίδι. διὸ 16
λλοὶ ταῖς τῶν ἐναντίων πρῴραις ἐπιβάντες,
κείας νεὼς ὑφ' ἑτέρας τρωθείσης, ἐν μέσοις
τολεμίοις ἀπελαμβάνοντο. ἔνιοι δὲ σιδηρᾶς
ἐπιβάλλοντες ἠνάγκαζον τοὺς ἀντιταττομέ-
ἐπὶ τῶν νεῶν πεζομαχεῖν. πολλάκις δὲ τὰς 2
ἔχοντες ναῦς συντετριμμένας, εἰς τὰς τῶν
ων μεθαλλόμενοι, καὶ τοὺς μὲν ἀποκτείνον-
οὺς δ' εἰς τὴν θάλατταν προωθοῦντες, ἐκυ-
τῶν τριήρων. ὅλως δὲ καθ' ὅλον τὸν λι-
τῶν τ' ἐμβολῶν ψόφος ἐγίνετο καὶ βοὴ τῶν
ζομένων ἐναλλὰξ ἀπολλυμένων. ὅτε γὰρ ἀπο- 3
ίη ναῦς ὑπὸ πλειόνων τριήρων, πανταχόθεν
ιένη τοῖς χαλκώμασι, τοῦ ῥεύματος εἰσπίπτον-
πανδρος ὑπὸ τῆς θαλάττης κατεπίνετο. ἔνιοι
ταδυομένων τῶν νεῶν ἀποκολυμβῶντες τοῖς

τε τόξοις κατετιτρώσκοντο καὶ τοῖς δόρασι τυπτό-
4 μενοι διεφθείροντο. οἱ δὲ κυβερνῆται θεωροῦντες
τεταραγμένην τὴν μάχην, καὶ πάντα τόπον ὄντα
πλήρη θορύβου, καὶ πολλάκις ἐπὶ μίαν ναῦν πλείους
ἐπιφερομένας, οὔθ᾽ ὅ,τι σημαίνοιεν εἶχον, μὴ τῶν
αὐτῶν πρὸς ἅπαντας συμφερόντων, οὔτε πρὸς τοὺς
κελεύοντας τοὺς ἑτέρους ἐνεδέχετο βλέπειν διὰ τὸ
5 πλῆθος τῶν βελῶν. ἁπλῶς δὲ τῶν παραγγελλομέ-
νων οὐδεὶς οὐδὲν ἤκουε, τῶν σκαφῶν θραυομέ-
νων καὶ παρασυρομένων τῶν ταρσῶν, ἅμα δὲ καὶ
τῇ κραυγῇ τῶν ναυμαχούντων καὶ τῶν ἀπὸ τῆς γῆς
6 συμφιλοτιμουμένων. τοῦ γὰρ αἰγιαλοῦ παντὸς τὸ
μὲν ὑπὸ τῶν πεζῶν τῶν Ἀθηναίων κατείχετο, τὸ
δ᾽ ὑπὸ τῶν Συρακοσίων, ὥστ᾽ ἐνίοτε τοὺς παρὰ
τὴν γῆν ναυμαχοῦντας συμμάχους ἔχειν τοὺς ἐπὶ
7 τῆς χέρσου στρατοπεδεύοντας. οἱ δ᾽ ἐπὶ τῶν τει-
χῶν ὅτε μὲν ἴδοιεν τοὺς ἰδίους εὐημεροῦντας, ἐπαιά-
νιζον, ὅτε δ᾽ ἐλαττουμένους, ἔστενον καὶ μετὰ δα-
κρύων τοῖς θεοῖς προσηύχοντο. ἐνίοτε γάρ, εἰ τύ-
χοι, τῶν Συρακοσίων τριήρων παρὰ τὰ τείχη δια-
φθείρεσθαί τινας συνέβαινε, καὶ τοὺς ἰδίους ἐν ὀφ-
θαλμοῖς τῶν συγγενῶν ἀναιρεῖσθαι, καὶ θεωρεῖν
γονεῖς μὲν τέκνων ἀπώλειαν, ἀδελφὰς δὲ καὶ γυναῖ-
κας ἀνδρῶν καὶ ἀδελφῶν οἰκτρὰν καταστροφήν.
17 ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον πολλῶν ἀπολλυμένων ἡ μάχη
τέλος οὐκ ἐλάμβανεν· οὐδὲ γὰρ οἱ θλιβόμενοι πρὸς
τὴν γῆν φεύγειν ἐτόλμων. οἱ μὲν γὰρ Ἀθηναῖοι
τοὺς ἀφισταμένους τῆς μάχης καὶ τῇ γῇ προσπλέον-
τας ἠρώτων εἰ διὰ τῆς γῆς εἰς Ἀθήνας πλεῦσαι
νομίζουσιν, οἱ δὲ πεζοὶ τῶν Συρακοσίων τοὺς προσ-
πλέοντας ἀνέκρινον διὰ τί βουλομένων αὐτῶν εἰς
τὰς τριήρεις ἐμβαίνειν κωλύσαντες αὐτοὺς μάχε-

σθαι νῦν προδιδόασι τὴν πατρίδα, καὶ εἰ διὰ τοῦτο
ἔφραξαν τὸ στόμα τοῦ λιμένος, ὅπως κωλύσαντες
τοὺς πολεμίους αὐτοὶ φεύγωσιν ἐπὶ τὸν αἰγιαλόν,
καὶ τοῦ τελευτᾶν ὀφειλομένου πᾶσιν ἀνθρώποις
ποῖον ζητοῦσι καλλίω θάνατον ἢ τὸν ὑπὲρ τῆς πα-
τρίδος, ἣν ἔχοντες μάρτυρα τῶν ἀγώνων αἰσχρῶς
ἐγκαταλείπουσι. τοιαῦτα δὲ τῶν ἀπὸ τῆς γῆς στρα- 2
τιωτῶν ὀνειδιζόντων τοῖς προσπλέουσιν, οἱ πρὸς
τοὺς αἰγιαλοὺς ἀποφεύγοντες πάλιν ἀνέστρεφον,
καίπερ συντετριμμένας ἔχοντες τὰς ναῦς καὶ ὑπὸ
τῶν τραυμάτων καταβαρούμενοι. τῶν δὲ παρὰ τὴν 3
πόλιν κινδυνευόντων Ἀθηναίων ἐκβιασθέντων καὶ
πρὸς φυγὴν ὁρμησάντων, οἱ προσεχεῖς ἀεὶ τῶν Ἀθη-
ναίων ἐνέκλινον, καὶ κατ' ὀλίγον ἅπαντες ἐτράπη-
σαν. οἱ μὲν οὖν Συρακόσιοι μετὰ πολλῆς κραυγῆς κα- 4
τεδίωκον τὰς ναῦς ἐπὶ τὴν γῆν· τῶν δὲ Ἀθηναίων
ὅσοι μὴ μετέωροι διεφθάρησαν, ἐπεὶ πρὸς τὰ βράχη
προσηνέχθησαν, ἐκπηδῶντες ἐκ τῶν νεῶν εἰς τὸ
πεζὸν στρατόπεδον ἔφευγον. ὁ δὲ λιμὴν πλήρης 5
ἦν ὅπλων τε καὶ ναυαγίων, ὡς ἂν Ἀττικῶν μὲν
νεῶν ἀπολομένων ἑξήκοντα, παρὰ δὲ τῶν Συρακο-
σίων ὀκτὼ μὲν τελέως διεφθαρμένων, ἑκκαίδεκα δὲ
συντετριμμένων. οἱ δὲ Συρακόσιοι τῶν τε τριή-
ρων ὅσας δυνατὸν ἦν εἷλκον ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ τοὺς
τετελευτηκότας πολίτας τε καὶ συμμάχους ἀνελόμε-
νοι δημοσίας ταφῆς ἠξίωσαν.

Οἱ δ' Ἀθηναῖοι συνδραμόντες ἐπὶ τὰς τῶν ἡγε- 18
μόνων σκηνὰς ἐδέοντο τῶν στρατηγῶν μὴ τῶν νεῶν,
ἀλλὰ τῆς ἑαυτῶν φροντίζειν σωτηρίας. Δημοσθέ-
νης μὲν οὖν ἔφη δεῖν, λελυμένου τοῦ ζεύγματος,
κατὰ τάχος πληροῦν τὰς τριήρεις, καὶ ἀπροσδοκή-
τως ἐπιθεμένους ἐπηγγέλλετο ῥᾳδίως κρατήσειν τῆς

2 ἐπιβολῆς· Νικίας δὲ συνεβούλευε καταλιπόντας
τὰς ναῦς διὰ τῆς μεσογείου χώρας πρὸς τὰς συμ-
μαχίδας πόλεις ἀναχωρεῖν. ᾧ πάντες ὁμογνώμονες
γενόμενοι τῶν νεῶν τινας ἐνέπρησαν καὶ τὰ πρὸς
3 τὴν ἀπαλλαγὴν παρεσκευάζοντο. φανεροῦ δ' ὄντος
ὅτι τῆς νυκτὸς ἀναζεύξουσιν, Ἑρμοκράτης συνεβού-
λευε τοῖς Συρακοσίοις ἐξάγειν τῆς νυκτὸς ἅπαν τὸ
στρατόπεδον καὶ τὰς ὁδοὺς ἁπάσας προκαταλαβέ-
4 σθαι. οὐ πειθομένων δὲ τῶν στρατηγῶν διὰ τὸ
πολλοὺς μὲν τραυματίας εἶναι τῶν στρατιωτῶν,
πάντας δ' ὑπὸ τῆς μάχης κατακόπους ὑπάρχειν τοῖς
σώμασιν, ἀπέστειλέ τινας τῶν ἱππέων ἐπὶ τὴν πα-
ρεμβολὴν τῶν Ἀθηναίων τοὺς ἐροῦντας ὅτι προα-
πεστάλκασιν οἱ Συρακόσιοι τοὺς τὰς ὁδοὺς καὶ τοὺς
5 ἐπικαιροτάτους τόπους προκαταληψομένους. ποιη-
σάντων δὲ τῶν ἱππέων τὸ προσταχθὲν ἤδη νυκτὸς
οὔσης, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι νομίσαντες τῶν Λεοντίνων
τινὰς εἶναι τοὺς δι' εὔνοιαν ἀπηγγελκότας, διετα-
ράχθησαν οὐ μικρῶς καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν ὑπερέ-
θεντο· ᾧπερ εἰ μὴ παρεκρούσθησαν, ἀσφαλῶς ἂν 556
6 ἐχωρίσθησαν. οἱ μὲν οὖν Συρακόσιοι τῆς ἡμέρας
ὑποφωσκούσης ἀπέστειλαν τοὺς προκαταληψομένους
τὰ στενόπορα τῶν ὁδῶν· οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρα-
τηγοὶ διελόμενοι τοὺς στρατιώτας εἰς δύο μέρη, καὶ
τὰ μὲν σκευοφόρα καὶ τοὺς ἀρρώστους εἰς μέσον
λαβόντες, τοὺς δὲ δυναμένους μάχεσθαι προηγεῖ-
σθαι καὶ οὐραγεῖν τάξαντες, προῆσαν ἐπὶ Κατάνης,
ὧν μὲν Δημοσθένους, ὧν δὲ Νικίου καθηγουμένων.
19 οἱ δὲ Συρακόσιοι πεντήκοντα μὲν τὰς καταλειφθεί-
σας ναῦς ἀναψάμενοι κατήγαγον εἰς τὴν πόλιν, ἐκ-
βιβάσαντες δὲ ἐκ τῶν τριήρων ἅπαντας καὶ καθο-
πλίσαντες μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως ἠκολούθουν

τοῖς Ἀθηναίοις, ἐξαπτόμενοι καὶ βαδίζειν εἰς τοὔμ-
προσθεν διακωλύοντες. ἐπὶ τρεῖς δ' ἡμέρας ἐπα- 2
κολουθοῦντες καὶ πανταχόθεν προλαμβάνοντες ἀπεῖρ-
γον εὐθυπορεῖν πρὸς τὴν σύμμαχον Κατάνην, πα-
λινοδίαν δὲ καταναγκάσαντες ποιήσασθαι διὰ τοῦ
Ἑλωρίου πεδίου, πρὸς τῷ Ἀσινάρῳ ποταμῷ περι-
κυκλώσαντες ἀπέκτειναν μὲν μυρίους ὀκτακισχιλίους,
ἐζώγρησαν δὲ ἑπτακισχιλίους, ἐν οἷς καὶ τοὺς στρα-
τηγοὺς Δημοσθένην καὶ Νικίαν· οἱ δὲ λοιποὶ διηρ-
πάσθησαν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν. οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι 3
πάντοθεν ἀποκλειομένης τῆς σωτηρίας ἠναγκάσθη-
σαν τὰ ὅπλα καὶ ἑαυτοὺς παραδοῦναι τοῖς πολε-
μίοις. τούτων δὲ πραχθέντων οἱ Συρακόσιοι στή-
σαντες δύο τρόπαια, καὶ τὰ τῶν στρατηγῶν ὅπλα πρὸς
ἑκάτερον προσηλώσαντες, ἀνέστρεψαν εἰς τὴν πόλιν.

Τότε μὲν οὖν τοῖς θεοῖς ἔθυσαν πανδημεί, 4
τῇ δ' ὑστεραίᾳ συναχθείσης ἐκκλησίας ἐβουλεύοντο
πῶς χρήσονται τοῖς αἰχμαλώτοις. Διοκλῆς δέ τις,
τῶν δημαγωγῶν ἐνδοξότατος ὤν, ἀπεφήνατο γνώ-
μην ὡς δέοι τοὺς μὲν στρατηγοὺς τῶν Ἀθηναίων
μετ' αἰκίας ἀνελεῖν, τοὺς δ' ἄλλους αἰχμαλώτους
ἐν μὲν τῷ παρόντι τεθῆναι πάντας εἰς τὰς λατο-
μίας, μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς μὲν συμμαχήσαντας τοῖς
Ἀθηναίοις λαφυροπωλῆσαι, τοὺς δ' Ἀθηναίους ἐρ-
γαζομένους ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ λαμβάνειν ἀλφίτων
δύο χοίνικας. ἀναγνωσθέντος δὲ τοῦ ψηφίσματος 5
Ἑρμοκράτης παρελθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐνεχείρει
λέγειν ὡς κάλλιόν ἐστι τοῦ νικᾶν τὸ τὴν νίκην
ἐνεγκεῖν ἀνθρωπίνως. θορυβοῦντος δὲ τοῦ δήμου 6
καὶ τὴν δημηγορίαν οὐχ ὑπομένοντος, Νικόλαός τις,
ἐστερημένος ἐν τῷ πολέμῳ δυοῖν υἱῶν, ἀνέβαινεν
ἐπὶ τὸ βῆμα κατεχόμενος ὑπὸ τῶν οἰκετῶν διὰ τὸ

γῆρας· ὃν ὡς εἶδεν ὁ δῆμος, ἔληξε τοῦ θορύβου, νομίζων κατηγορήσειν τῶν αἰχμαλώτων. γενομένης 587 *οὖν σιωπῆς ὁ πρεσβύτερος ἐντεῦθεν ἤρξατο τῶν λόγων.*

20 *Τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἀτυχημάτων, ἄνδρες Συρακόσιοι, μέρος οὐκ ἐλάχιστον ἐγὼ μετέσχηκα· δυοῖν γὰρ υἱῶν γενόμενος πατὴρ ἐξέπεμψα μὲν αὐτοὺς εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος κίνδυνον, ὑπεδεξάμην δ' ἀντ' αὐτῶν ἀγγελίαν ἢ τὸν ἐκείνων θά-*
2 *νατον ἐμήνυε. διὸ καὶ καθ' ἡμέραν ἐπιζητῶν τὴν συμβίωσιν καὶ τὴν τελευτὴν ἀναλογιζόμενος ἐκείνους μὲν μακαρίζω, τὸν ἐμαυτοῦ δὲ βίον ἐλεῶ, πάν-*
3 *των ἡγούμενος εἶναι δυστυχέστατος. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ τὸν ὀφειλόμενον τῇ φύσει θάνατον εἰς πατρίδος σωτηρίαν ἀναλώσαντες ἀθάνατον ἑαυτῶν δόξαν καταλελοίπασιν, ἐγὼ δὲ ἐπὶ τῆς ἐσχάτης ἡλικίας ἔρημος ὢν τῶν θεραπευσόντων τὸ γῆρας διπλοῦν ἔχω τὸ πένθος, τὴν συγγένειαν ἅμα καὶ ἀρετὴν*
4 *ἐπιζητῶν· ὅσῳ γὰρ εὐγενέστερον ἐτελεύτησαν, τοσούτῳ ποθεινοτέραν τὴν ὑπὲρ αὑτῶν μνήμην καταλελοίπασιν. εἰκότως οὖν μισῶ τοὺς Ἀθηναίους, δι' ἐκείνους οὐχ ὑπὸ τῶν τέκνων, ἀλλ' ὑπὸ τῶν*
5 *οἰκετῶν, ὡς ὁρᾶτε, χειραγωγούμενος. εἰ μὲν οὖν ἑώρων, ὦ ἄνδρες Συρακόσιοι, τὴν παροῦσαν ἐνεστηκέναι βουλὴν ὑπὲρ Ἀθηναίων, εἰκότως ἂν καὶ διὰ τὰς κοινὰς τῆς πατρίδος συμφορὰς καὶ διὰ τὰς ἰδίας ἀτυχίας πικρῶς ἂν αὐτοῖς προσηνέχθην· ἐπεὶ δ' ἅμα τῷ πρὸς τοὺς ἠτυχηκότας ἐλέῳ κρίνεται τό τε κοινῇ συμφέρον καὶ ἡ πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους ὑπὲρ τοῦ δήμου τῶν Συρακοσίων ἐξενεχθησομένη δόξα, ἀκέραιον ποιήσομαι τὴν τοῦ συμφέροντος*
21 *συμβουλίαν.* ὁ μὲν οὖν δῆμος *τῶν Ἀθηναίων*

ς ἀνοίας ἀξίαν κεκόμισται τιμωρίαν, πρῶ-
παρὰ θεῶν, μετὰ δὲ ταῦτα παρ' ἡμῶν τῶν
ντων. ἀγαθὸν γάρ ἐστι τὸ θεῖον τοὺς ἀδί- 2
έμου καταρχομένους καὶ τὴν αὐτῶν ὑπερ·
κ ἐνεγκόντας ἀνθρωπίνως ἀνελπίστοις πε-
' συμφοραῖς. τίς γὰρ ἂν ἤλπισεν Ἀθηναίους, 3
ὲν εἰληφότας ἐκ Δήλου τάλαντα, τριήρεις
οσίας εἰς Σικελίαν ἀπεσταλκότας καὶ τοὺς
μένους ἄνδρας πλείους τῶν τετρακισμυ-
ὕτω μεγάλαις συμφοραῖς περιπεσεῖσθαι; ἀπὸ
; τηλικαύτης παρασκευῆς οὔτε ναῦς οὔτ'
δεὶς ἐπανῆλθεν, ὥστε μηδὲ τὸν ἀγγελοῦντα
ὴν συμφορὰν περιλειφθῆναι. εἰδότες οὖν, 4
Συρακόσιοι, τοὺς ὑπερηφανοῦντας καὶ παρὰ
αὶ παρ' ἀνθρώποις μισουμένους, προσκυ-
' τὴν τύχην μηδὲν ὑπὲρ ἄνθρωπον πράξητε.
σεμνὸν φονεῦσαι τὸν ὑποπεπτωκότα; τί δ'
τιμωρίᾳ περιβαλεῖν; ὁ γὰρ ἀμετάθετον
ν περὶ τῶν ἀτυχημάτων ὠμότητα συναδικεῖ
νὴν ἀνθρώπων ἀσθένειαν. οὐδεὶς γάρ ἐστιν 5
ρόνιμος ὥστε μεῖζον ἰσχῦσαι τῆς τύχης, ἣ
αῖς ἀνθρωπίναις ἡδομένη συμφοραῖς ὀξείας
αιμονίας ποιεῖται τὰς μεταβολάς. ἐροῦσί
ως, ἠδίκησαν, καὶ τῆς κατ' αὐτῶν τιμωρίας
τὴν ἐξουσίαν. οὐκοῦν παρὰ μὲν τοῦ δήμου 6
λασίαν εἰλήφατε τιμωρίαν, παρὰ δὲ τῶν αἰχ-
ν ἱκανὴν ἔχετε κόλασιν· παρέδωκαν γὰρ
μετὰ τῶν ὅπλων πιστεύσαντες τῇ τῶν κρα-
' εὐγνωμοσύνῃ· διόπερ οὐκ ἄξιον αὐτοὺς
τέρας ψευσθῆναι φιλανθρωπίας. οἱ μὲν οὖν 7
ετον τὴν ἔχθραν φυλάττοντες μαχόμενοι τε-
κασιν, οἱ δὲ αὐτοὺς ἡμῖν ἐγχειρίσαντες ἀντὶ

πολεμίων γεγόνασιν ἱκέται. οἱ γὰρ ἐν ταῖς μάχαις τοῖς ἐναντίοις τὰ σώματα ἐγχειρίζοντες ἐπ' ἐλπίδι σωτηρίας τοῦτο πράττουσιν· εἰ δὲ πιστεύσαντες τιμωρίας τεύξονται τηλικαύτης, οἱ μὲν παθόντες ἀναδέξονται τὴν συμφοράν, οἱ δὲ πράξαντες ἀγνώμο-
8 νες ἂν κληθεῖεν. δεῖ δὲ τοὺς τῆς ἡγεμονίας ἀντιποιουμένους, ὦ ἄνδρες Συρακόσιοι, μὴ οὕτω τοῖς ὅπλοις ἑαυτοὺς ἰσχυροὺς κατασκευάζειν ὡς τοῖς τρόποις ἐπιεικεῖς παρέχεσθαι.

22 Οἱ γὰρ ὑποτεταγμένοι τοὺς μὲν φόβῳ κατισχύοντας καιροτηρήσαντες ἀμύνονται διὰ τὸ μῖσος, τοὺς δὲ φιλανθρώπως ἀφηγουμένους βεβαίως ἀγαπῶντες ἀεὶ συναύξουσι τὴν ἡγεμονίαν. τί καθεῖλε τὴν Μήδων ἀρχήν; ἡ πρὸς τοὺς ταπεινοτέρους ὠμότης.
2 ἀποστάντων γὰρ Περσῶν καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἐθνῶν συνεπέθετο. πῶς γὰρ Κῦρος ἐξ ἰδιώτου τῆς Ἀσίας ὅλης ἐβασίλευσε; τῇ πρὸς τοὺς κρατηθέντας εὐγνωμοσύνῃ. Κροῖσον γοῦν τὸν βασιλέα λαβὼν αἰχμάλωτον οὐχ ὅπως ἠδίκησεν, ἀλλὰ καὶ προσευηργέτησε· παραπλησίως δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις βασιλεῦσί τε καὶ
3 δήμοις προσηνέχθη. τοιγαροῦν διαδοθείσης εἰς πάντα τόπον τῆς ἡμερότητος ἅπαντες οἱ κατὰ τὴν Ἀσίαν ἀλλήλους φθάνοντες εἰς τὴν τοῦ βασιλέως
4 συμμαχίαν παρεγίνοντο. τί λέγω τὰ μακρὰν καὶ τόποις καὶ χρόνοις ἀφεστηκότα; κατὰ γὰρ τὴν ἡμετέραν πόλιν οὐ πάλαι Γέλων ἐξ ἰδιώτου τῆς Σικελίας ὅλης ἡγεμὼν ἐγένετο, τῶν πόλεων ἑκουσίως εἰς τὴν ἐξουσίαν ἐκείνου παραγενομένων· προσεκαλεῖτο γὰρ ἡ τἀνδρὸς ἐπιείκεια πάντας ἀνθρώπους, τὴν εἰς τοὺς ἠτυχηκότας συγγνώμην προσλα-
5 βοῦσα. ἀπ' ἐκείνων οὖν τῶν χρόνων τῆς κατὰ Σικελίαν ἡγεμονίας ἀντιποιουμένης τῆς πόλεως, μὴ

καταρρίψωμεν τὸν ὑπὲρ τῶν προγόνων ἔπαινον, μηδὲ ἑαυτοὺς θηριώδεις καὶ ἀπαραιτήτους πρὸς ἀνθρωπίνην ἀτυχίαν παράσχωμεν. οὐ γὰρ προσήκει δοῦναι τῷ φθόνῳ καθ' ἡμῶν ἀφορμὴν εἰπεῖν ὡς ἀναξίως εὐτυχοῦμεν· καλὸν γὰρ καὶ τὸ τῆς τύχης ἀντιπραττούσης ἔχειν τοὺς συναλγήσοντας καὶ πάλιν ἐν τοῖς κατορθώμασι τοὺς ἡδομένους. 6 τὰ μὲν οὖν ἐν τοῖς ὅπλοις πλεονεκτήματα τύχῃ καὶ καιρῷ κρίνεται πολλάκις, ἡ δ' ἐν ταῖς εὐπραξίαις ἡμερότης ἴδιόν ἐστι σημεῖον τῆς τῶν εὐτυχούντων ἀρετῆς. διὸ μὴ φθονήσητε τῇ πατρίδι περιβόητον γενέσθαι παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ὅτι τοὺς Ἀθηναίους ἐνίκησεν οὐ μόνον τοῖς ὅπλοις, ἀλλὰ καὶ τῇ φιλανθρωπίᾳ. 7 φανήσονται γὰρ οἱ τῶν ἄλλων ὑπερέχειν ἡμερότητι σεμνυνόμενοι τῇ παρ' ἡμῶν εὐγνωμοσύνῃ πολυωρούμενοι, καὶ οἱ πρῶτοι βωμὸν ἐλέου καθιδρυσάμενοι τοῦτον ἐν τῇ πόλει τῶν Συρακοσίων εὑρήσουσιν. 8 ἐξ ὧν πᾶσιν ἔσται φανερὸν ὡς ἐκεῖνοι μὲν δικαίως ἐσφάλησαν, ἡμεῖς δ' ἀξίως ηὐτυχήσαμεν, εἴπερ οἱ μὲν τοιούτους ἀδικεῖν ἐπεχείρησαν οἳ καὶ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς εὐγνωμόνησαν, ἡμεῖς δὲ τοιούτους ἐνικήσαμεν οἳ καὶ τοῖς πολεμιωτάτοις μερίζουσι τὸν ἔλεον ἐτόλμησαν ἐπιβουλεῦσαι· ὥστε μὴ μόνον ὑπὸ τῶν ἄλλων κατηγορίας τυγχάνειν τοὺς Ἀθηναίους, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς ἑαυτῶν καταγινώσκειν, εἰ τοιούτους ἄνδρας ἀδικεῖν ἐνεχείρησαν.

23 καλόν, ὦ ἄνδρες Συρακόσιοι, κατάρξασθαι φιλίας, καὶ τῷ τῶν ἠτυχηκότων ἐλέῳ σπείσασθαι τὴν διαφοράν. δεῖ γὰρ τὴν μὲν πρὸς τοὺς φίλους εὔνοιαν ἀθάνατον φυλάττειν, τὴν δὲ πρὸς τοὺς ἐναντίους ἔχθραν θνητήν· οὕτω γὰρ συμβήσεται τοὺς μὲν συμμάχους γίνεσθαι πλείους, τοὺς δὲ πολεμίους

2 ἐλάττους. τὴν δὲ διαφορὰν αἰώνιον διαφυ. τας παραδιδόναι παισὶ παίδων οὔτ' εὔγνωμ ἀσφαλές· ἐνίοτε γὰρ οἱ δοκοῦντες ὑπερέχειν καιροῦ τῶν πρότερον ὑποπεπτωκότων ἀσθει
3 γίνονται. μαρτυρεῖ δ' ὁ νῦν γενόμενος π οἱ γὰρ ἐπὶ πολιορκίᾳ παραγενόμενοι καὶ ι ὑπεροχὴν ἀποτειχίσαντες τὴν πόλιν ἐκ μει αἰχμάλωτοι γεγόνασιν, ὡς ὁρᾶτε. καλὸν ταῖς τῶν ἄλλων ἀτυχίαις ἡμέρους φανέντας ἔχειν τὸν παρὰ πάντων ἔλεον, ἐάν τι συμβα ἀνθρωπίνων. πολλὰ γὰρ ὁ βίος ἔχει πα στάσεις πολιτικάς, λῃστείας, πολέμους, ἐν ῥᾴδιον διαφεύγειν τὸν κίνδυνον ἄνθρωπο
4 διόπερ εἰ τὸν πρὸς τοὺς ὑποπεπτωκότας ἔλε κόψομεν, πικρὸν καθ' ἑαυτῶν νόμον θήσο ἅπαντα τὸν αἰῶνα. οὐ γὰρ δυνατὸν τοὺς ἀνημέρως χρησαμένους αὐτοὺς παρ' ἑτέρων ποτε φιλανθρωπίας, καὶ πράξαντας δεινὰ εὐγνώμονα, καὶ παρὰ τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἐ τοσούτους ἄνδρας φονεύσαντας ἐν ταῖς τ μεταβολαῖς ἐπιβοᾶσθαι τὰ κοινὰ πάντων
5 τίς γὰρ Ἑλλήνων τοὺς παραδόντας ἑαυτοὺς τῶν κρατούντων εὐγνωμοσύνῃ πιστεύσαντα ραιτήτου τιμωρίας ἠξίωσεν, ἢ τίς ἥττονα ι ὠμοῦ τὸν ἔλεον, τῆς δὲ προπετείας τὴν εὐ
24 ἔσχηκε; πάντες δὲ ἀνατείνονται μὲν πρὸς τ τιταττομένους, εἴκουσι δὲ τοῖς ὑποπεπτωκό μὲν τὴν τόλμαν καταπονοῦντες, ὧν δὲ τὴν ι οἰκτείροντες. θραύεται γὰρ ἡμῶν ὁ θυμός ὁ πρότερον ἐχθρὸς ὢν ἐκ μεταβολῆς ἱκέτης μενος ὑπομένῃ παθεῖν ὅ,τι ἂν δοκῇ τοῖς κρα
2 ἁλίσκονται δ', οἶμαι, τῶν ἡμέρων ἀνδρῶν α

:λιστά πως ἐλέῳ διὰ τὴν κοινὴν τῆς φύσεως ὁμοιο-
ίθειαν. Ἀθηναῖοι γὰρ κατὰ τὸν Πελοποννησια-
ν πόλεμον εἰς τὴν Σφακτηρίαν νῆσον πολλοὺς
ὧν Λακεδαιμονίων κατακλείσαντες καὶ λαβόντες
χμαλώτους ἀπελύτρωσαν τοῖς Σπαρτιάταις. πά- 3
ν Λακεδαιμόνιοι πολλοὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν
μμάχων αἰχμαλωτισάμενοι παραπλησίως ἐχρή-
:ντο. καὶ καλῶς ἀμφότεροι ταῦτ' ἔπραξαν· δεῖ
ρ τοῖς Ἕλλησι τὴν ἔχθραν εἶναι μέχρι τῆς νίκης,
ὶ κολάζειν μέχρι τοῦ κρατῆσαι τῶν ἐναντίων. ὁ 4
περαιτέρω τὸν ὑποπεσόντα καὶ πρὸς τὴν τοῦ
ατοῦντος εὐγνωμοσύνην προσφεύγοντα τιμωρού-
νος οὐκέτι τὸν ἐχθρὸν κολάζει, πολὺ δὲ μᾶλλον
ικεῖ τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν. εἴποι γὰρ ἄν 5
; πρὸς τὴν τοῦ τοιούτου σκληρότητα τὰς τῶν πά-
ι σοφῶν ἀποφάσεις, ἄνθρωπε, μὴ μέγα φρόνει,
ῶθι σαυτόν, ἴδε τὴν τύχην ἁπάντων οὖσαν κυ-
αν. τίνος γὰρ χάριν οἱ πρόγονοι πάντων τῶν
λλήνων ἐν ταῖς κατὰ πόλεμον νίκαις κατέδειξαν
διὰ λίθων, διὰ δὲ τῶν τυχόντων ξύλων ἱστάναι
ι τρόπαια; ἆρ' οὐχ ὅπως ὀλίγον χρόνον διαμέ- 6
ντα ταχέως ἀφανίζηται τὰ τῆς ἔχθρας ὑπομνή-
ιτα; καθόλου δ' εἰ μὲν αἰώνιον ἵστασθαι τὴν
αφορὰν βούλεσθε, μάθετε τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθέ-
ιαν ὑπερφρονοῦντες· εἷς γὰρ καιρὸς καὶ βραχεῖα
πὴ τύχης ταπεινοῖ πολλάκις τοὺς ὑπερηφάνους.
δ', ὅπερ εἰκός ἐστι, παύσεσθε πολεμοῦντες, τίνα 25
ιλλίω καιρὸν εὑρήσετε τοῦ νῦν ὑπάρχοντος, ἐν ᾧ
ν πρὸς τοὺς ἐπταικότας φιλανθρωπίαν ἀφορμὴν
ς φιλίας ποιήσεσθε; μὴ γὰρ οἴεσθε τὸν τῶν Ἀθη-
ίων δῆμον τελέως ἐξησθενηκέναι διὰ τὴν ἐν Σι-
λίᾳ συμφοράν, ὃς κρατεῖ σχεδὸν τῶν τε κατὰ τὴν

Ἑλλάδα νήσων ἁπασῶν, καὶ τῆς παραλίου τῆς τε
κατὰ τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀσίαν ἔχει τὴν ἡγεμο-
2 νίαν. καὶ γὰρ πρότερον περὶ τὴν Αἴγυπτον τρια-
κοσίας τριήρεις αὐτάνδρους ἀπολέσας τὸν δοκοῦντα
κρατεῖν βασιλέα συνθήκας ἀσχήμονας ποιεῖν ἠνάγ-
κασε, καὶ πάλιν ὑπὸ Ξέρξου τῆς πόλεως κατασκα-
φείσης μετ' ὀλίγον κἀκεῖνον ἐνίκησε καὶ τῆς Ἑλλά-
3 δος τὴν ἡγεμονίαν ἐκτήσατο. ἀγαθὴ γὰρ ἡ πόλις
ἐν τοῖς μεγίστοις ἀτυχήμασι μεγίστην ἐπίδοσιν λα-
βεῖν καὶ μηδέποτε ταπεινὸν μηδὲν βουλεύεσθαι.
καλὸν οὖν ἀντὶ τοῦ τὴν ἔχθραν ἐπαύξειν συμμά-
χους αὐτοὺς ἔχειν φεισαμένους τῶν αἰχμαλώτων.
4 ἀνελόντες μὲν γὰρ αὐτοὺς τῷ θυμῷ μόνον χαριού-
μεθα, τὴν ἄκαρπον ἐπιθυμίαν ἐκπληροῦντες, φυ-
λάξαντες δὲ παρὰ μὲν τῶν εὖ παθόντων τὴν χάριν
ἕξομεν, παρὰ δὲ τῶν ἄλλων ἁπάντων τὴν εὐδο-
26 ξίαν. ναί, ἀλλά τινες τῶν Ἑλλήνων ἀπέσφαξαν
τοὺς αἰχμαλώτους. τί οὖν; εἰ μὲν αὐτοῖς ἐκ ταύ-
της τῆς πράξεως ἔπαινοι τυγχάνουσι, μιμησώμεθα
τοὺς τῆς δόξης πεφροντικότας· εἰ δὲ παρὰ πρώτων
ἡμῶν τυγχάνουσι κατηγορίας, μηδὲ αὐτοὶ πράξω-
2 μεν τὰ αὐτὰ τοῖς ὁμολογουμένως ἡμαρτηκόσι. μέχρι
μὲν γὰρ τοῦ μηδὲν ἀνήκεστον πεπονθέναι τοὺς εἰς
τὴν ἡμετέραν πίστιν ἑαυτοὺς παραδόντας, ἅπαντες
καταμέμψονται δικαίως τὸν Ἀθηναίων δῆμον· ἐὰν
δὲ ἀκούσωσι παρὰ τὰ κοινὰ νόμιμα τοὺς αἰχμαλώ-
τους παρεσπονδημένους, ἐφ' ἡμᾶς μετοίσουσι τὴν
3 κατηγορίαν. καὶ γὰρ εἴ τινων ἄλλων, Ἀθηναίων
ἄξιόν ἐστιν ἐντραπῆναι μὲν τὸ τῆς πόλεως ἀξίωμα,
χάριν δ' αὐτοῖς ἀπομερίσαι τῶν εἰς ἀνθρώπους
εὐεργετημάτων. οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ πρῶτοι τροφῆς
ἡμέρου τοῖς Ἕλλησι μεταδόντες, ἣν ἰδίᾳ παρὰ θεῶν

ντες τῇ χρείᾳ κοινὴν ἐποίησαν· οὗτοι νόμους ν, δι' οὓς ὁ κοινὸς βίος ἐκ τῆς ἀγρίας καὶ ου ζωῆς εἰς ἥμερον καὶ δικαίαν ἐλήλυθε συμ-ιν· οὗτοι πρῶτοι τοὺς καταφυγόντας διασώ-ες τοὺς περὶ τῶν ἱκετῶν νόμους παρὰ πᾶσιν ρώποις ἰσχῦσαι παρεσκεύασαν· ὧν ἀρχηγοὺς μένους οὐκ ἄξιον αὐτοὺς ἀποστερῆσαι. καὶ α μὲν πρὸς ἅπαντας· ἰδίᾳ δ' ἐνίους ὑπομνήσω φιλανθρώπων. ὅσοι μὲν γὰρ λόγου καὶ παι- 27
; ἐν τῇ πόλει μετεσχήκατε, δότε τὸν ἔλεον τοῖς πατρίδα κοινὸν παιδευτήριον παρεχομένοις πᾶ-ἀνθρώποις· ὅσοι δὲ τῶν ἁγνοτάτων μυστηρίων ιλήφατε, σώσατε τοὺς μυήσαντας, οἱ μὲν ἤδη σχηκότες τῶν φιλανθρώπων τὴν χάριν διδόντες εὐεργεσίας, οἱ δὲ μέλλοντες μεταλήψεσθαι μὴ ιρούμενοι τῷ θυμῷ τὴν ἐλπίδα. ποῖος γὰρ 2
ς τοῖς ξένοις βάσιμος εἰς παιδείαν ἐλευθέριον Ἀθηναίων πόλεως ἀνῃρημένης; βραχὺ τὸ διὰ ἁμαρτίαν μῖσος, μεγάλα δὲ καὶ πολλὰ τὰ πρὸς ιαν αὐτοῖς εἰργασμένα. χωρὶς δὲ τῆς περὶ τὴν ν ἐντροπῆς καὶ κατ' ἰδίαν ἄν τις τοὺς αἰχμα-ους ἐξετάζων εὕροι δικαίως ἐλέου τυγχάνοντας. ὲν γὰρ σύμμαχοι τῇ τῶν κρατούντων ὑπεροχῇ θέντες ἠναγκάσθησαν συστρατεύειν. διόπερ εἰ 3
ἐξ ἐπιβολῆς ἀδικήσαντας δίκαιόν ἐστι τιμω-θαι, τοὺς ἀκουσίως ἐξαμαρτάνοντας προσῆκον ἴη συγγνώμης ἀξιοῦν. τί λέγω Νικίαν, ὃς ἀπ' ῆς τὴν πολιτείαν ὑπὲρ Συρακοσίων ἐνστησάμε-μόνος ἀντεῖπεν ὑπὲρ τῆς εἰς Σικελίαν στρα-ς, ἀεὶ δὲ τῶν παρεπιδημούντων Συρακοσίων ντίζων καὶ πρόξενος ὢν διατετέλεκεν; ἄτοπον 4
Νικίαν κολάζεσθαι τὸν ὑπὲρ ἡμῶν Ἀθήνησι

πεπολιτευμένον, καὶ διὰ μὲν τὴν εἰς ἡμᾶς εὔνοιαν
μὴ τυχεῖν φιλανθρωπίας, διὰ δὲ τὴν ἐν τοῖς κοι-
νοῖς ὑπηρεσίαν ἀπαραιτήτῳ περιπεσεῖν τιμωρίᾳ, καὶ
τὸν μὲν ἐπαγαγόντα τὸν πόλεμον ἐπὶ Συρακοσίους
Ἀλκιβιάδην ἅμα καὶ παρ' ἡμῶν καὶ παρ' Ἀθηναίων
ἐκφυγεῖν τὴν τιμωρίαν, τὸν δ' ὁμολογουμένως φι-
λανθρωπότατον Ἀθηναίων γεγενημένον μηδὲ τοῦ κοι-
5 νοῦ τυχεῖν ἐλέου. διόπερ ἔγωγε τὴν τοῦ τούτου βίου
μεταβολὴν θεωρῶν ἐλεῶ τὴν τύχην. πρότερον μὲν
γὰρ ἐν τοῖς ἐπισημοτάτοις τῶν Ἑλλήνων ὑπάρχων
καὶ διὰ τὴν καλοκἀγαθίαν ἐπαινούμενος μακαριστὸς
6 ἦν καὶ περίβλεπτος κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν· νυνὶ δ'
ἐξηγκωνισμένος ἐν ἀσχήμονι καὶ ταπεινῇ προσόψει
τῶν τῆς αἰχμαλωσίας οἰκτρῶν πεπείραται, καθαπερεὶ
τῆς τύχης ἐν τῷ τούτου βίῳ τὴν ἑαυτῆς δύναμιν ἐπι- 503
δείξασθαι βουλομένης· ἧς τὴν ἐλευθερίαν ἀνθρω-
πίνως ἡμᾶς ὑπενεγκεῖν προσήκει καὶ μὴ βάρβαρον
ὠμότητα πρὸς ὁμοεθνεῖς ἀνθρώπους ἐνδείξασθαι.
28 Νικόλαος μὲν οὖν πρὸς τοὺς Συρακοσίους τοι-
ούτοις χρησάμενος λόγοις κατέπαυσε τὴν δημηγο-
ρίαν, συμπαθεῖς ποιήσας τοὺς ἀκούοντας. Γύλιπ-
πος δ' ὁ Λάκων ἀπαραίτητον τὸ πρὸς Ἀθηναίους
μῖσος διαφυλάττων, ἀναβὰς ἐπὶ τὸ βῆμα τῶν λό-
2 γων τὴν ἀρχὴν ἐντεῦθεν ἐποιήσατο. θαυμάζω με-
γάλως, ἄνδρες Συρακόσιοι, θεωρῶν ὑμᾶς οὕτω
ταχέως περὶ ὧν ἔργῳ κακῶς πεπόνθατε περὶ τού-
των τῷ λόγῳ μεταδιδασκομένους. εἰ γὰρ ὑπὲρ ἀνα-
στάσεως κινδυνεύσαντες πρὸς τοὺς ἐπὶ κατασκαφῇ
τῆς πατρίδος ὑμῶν παραγεγενημένους ἀνεῖσθε τοῖς
θυμοῖς, τί χρὴ νῦν ἡμᾶς διατείνεσθαι τοὺς μηδὲν
3 ἠδικημένους; δότε δέ μοι πρὸς θεῶν, ἄνδρες Συ-
ρακόσιοι, συγγνώμην τὴν συμβουλίαν ἐκτιθεμένῳ

μετὰ παρρησίας· Σπαρτιάτης γὰρ ὢν καὶ τὸν λό-
γον ἔχω Σπαρτιάτην. καὶ πρῶτον ἄν τις ἐπιζητή-
σειε πῶς Νικόλαος ἐλεῆσαί φησι τοὺς Ἀθηναίους,
οἳ τὸ γῆρας αὐτοῦ διὰ τὴν ἀπαιδίαν ἐλεεινὸν πε-
ποιήκασι, καὶ παριὼν εἰς ἐκκλησίαν ἐν ἐσθῆτι πεν-
θίμῃ δακρύει καὶ λέγει δεῖν οἰκτείρειν τοὺς φονεῖς
τῶν ἰδίων τέκνων. οὐκέτι γὰρ ἐπιεικής ἐστιν ὁ 4
τῶν συγγενεστάτων μετὰ τὴν τελευτὴν ἀμνημονῶν,
τοὺς δὲ πολεμιωτάτους σῶσαι προαιρούμενος. ἐπεὶ
πόσοι τῶν ἐκκλησιαζόντων υἱοὺς ἀνῃρημένους κατὰ
τὸν πόλεμον ἐπενθήσατε; πολλοὶ οὖν τῶν καθημέ-
νων ἐθορύβησαν. ὁ δ' ἐπιβαλών, Ὁρᾷς, φησί, τοὺς 5
τῷ θορύβῳ τὴν συμφορὰν ἐμφανίζοντας; πόσοι δὲ
ἀδελφοὺς ἢ συγγενεῖς ἢ φίλους ἀπολωλεκότες ἐπι-
ζητεῖτε; καὶ πολλῷ πλείους ἐπεσημήναντο. καὶ ὁ 6
Γύλιππος, Θεωρεῖς, ἔφη, τὸ πλῆθος τῶν δι' Ἀθη-
ναίους δυστυχούντων; οὗτοι πάντες οὐδὲν εἰς ἐκεί-
νους ἁμαρτάνοντες τῶν ἀναγκαιοτάτων σωμάτων
ἐστερήθησαν, καὶ τοσοῦτο μισεῖν τοὺς Ἀθηναίους
ὀφείλουσιν ὅσον τοὺς ἰδίους ἠγαπήκασι. πῶς οὖν 29
οὐκ ἄτοπον, ἄνδρες Συρακόσιοι, τοὺς μὲν τετελευ-
τηκότας ἑκούσιον ὑπὲρ ὑμῶν ἑλέσθαι θάνατον, ὑμᾶς
δὲ ὑπὲρ ἐκείνων μηδὲ παρὰ τῶν πολεμιωτάτων λα-
βεῖν τιμωρίαν, καὶ ἐπαινεῖν μὲν τοὺς ὑπὲρ τῆς κοι-
νῆς ἐλευθερίας τοὺς ἰδίους ἀναλώσαντας βίους,
περὶ πλείονος δὲ τὴν τῶν φονέων ποιεῖσθαι σωτη-
ρίαν τῆς ἐκείνων τιμῆς; κοσμεῖν ἐψηφίσασθε δημο- 2
σίᾳ τοὺς τάφους τῶν μετηλλαχότων· καὶ τίνα καλ-
14 λίονα κόσμον εὑρήσετε τοῦ κολάσαι τοὺς ἐκείνων
αὐτόχειρας; εἰ μὴ νὴ Δία πολιτογραφήσαντες αὐ-
τοὺς βούλεσθε καταλιπεῖν ἔμψυχα τρόπαια τῶν με-
τηλλαχότων. ἀλλὰ μεταβαλόντες τὴν τῶν πολεμίων 3

προσηγορίαν γεγόνασιν ἱκέται· πόθεν αὐτοῖς ταύ-
της τῆς φιλανθρωπίας συγκεχωρημένης; οἱ γὰρ ἀπ'
ἀρχῆς τὰ περὶ τούτων νόμιμα διατάξαντες τοῖς μὲν
δυστυχοῦσι τὸν ἔλεον, τοῖς δὲ διὰ πονηρίαν ἀδι-
4 κοῦσιν ἔταξαν τιμωρίαν. ἐν ποτέρᾳ δὴ τάξει θῶ-
μεν τοὺς αἰχμαλώτους; ἐν τῇ τῶν ἠτυχηκότων; καὶ
τίς αὐτοὺς τύχη μὴ προαδικηθέντας ἐβιάσατο πο-
λεμεῖν Συρακοσίοις καὶ τὴν παρὰ πᾶσιν ἐπαινου-
μένην εἰρήνην ἀφέντας ἐπὶ κατασκαφῇ παρεῖναι τῆς
5 ὑμετέρας πόλεως; διόπερ ἑκουσίως ἑλόμενοι πόλε-
μον ἄδικον εὐψύχως ὑπομενόντων τὰ τούτου δεινά,
καὶ μὴ κρατοῦντες μὲν ἀπαραίτητον ἐχόντων τὴν
καθ' ὑμῶν ὠμότητα, σφαλέντες δὲ τοῖς τῆς ἱκεσίας
6 φιλανθρώποις παραιτείσθων τὴν τιμωρίαν. εἰ δ'
ἐλέγχονται διὰ πονηρίαν καὶ πλεονεξίαν τοιούτοις
ἐλαττώμασι περιπεπτωκότες, μὴ καταμεμφέσθων
τὴν τύχην, μηδ' ἐπικαλείσθων τὸ τῆς ἱκεσίας ὄνομα.
τοῦτο γὰρ παρ' ἀνθρώποις φυλάττεται τοῖς καθα-
ρὰν μὲν τὴν ψυχήν, ἀγνώμονα δὲ τὴν τύχην ἐσχη-
7 κόσιν. οὗτοι δ' ἁπάντων τῶν ἀδικημάτων πλήρη
τὸν βίον ἔχοντες οὐδένα τόπον αὐτοῖς βάσιμον εἰς
30 ἔλεον καὶ καταφυγὴν ἀπολελοίπασι. τί γὰρ τῶν
αἰσχίστων οὐκ ἐβουλεύσαντο, τί δὲ τῶν δεινοτά-
των οὐκ ἔπραξαν; πλεονεξίας ἴδιόν ἐστι τὸ ταῖς
ἰδίαις εὐτυχίαις οὐκ ἀρκούμενον τῶν πόρρω κειμέ-
νων καὶ μηδὲν προσηκόντων ἐπιθυμεῖν· οὗτοι ταῦτ'
2 ἔπραξαν. εὐδαιμονέστατοι γὰρ ὄντες τῶν Ἑλλή-
νων, τὴν εὐτυχίαν ὥσπερ βαρὺ φορτίον οὐ φέρον-
τες, τὴν πελάγει τηλικούτῳ διειργομένην Σικελίαν
ἐπεθύμησαν κατακληρουχῆσαι, τοὺς ἐνοικοῦντας
ἐξανδραποδισάμενοι. δεινόν ἐστι μὴ προαδικηθέν-
3 τας πόλεμον ἐπιφέρειν· καὶ τοῦτ' ἐνήργησαν. φί-

ι γὰρ ὄντες τὸν ἔμπροσθεν χρόνον, ἐξαίφνης ἀνελ- ίστως τηλικαύτῃ δυνάμει Συρακοσίους ἐπολιόρκη- κν. ὑπερήφανόν ἐστι τὸ τῶν μήπω κρατηθέντων ρολαμβάνοντα τὴν τύχην καταψηφίζεσθαι τιμω- ίαν· οὐδὲ τοῦτο παραλελοίπασι. πρὸ τοῦ γὰρ ἐπι- ῆναι τῆς Σικελίας γνώμην ἐκύρωσαν Συρακοσίους ἐν καὶ Σελινουντίους ἐξανδραποδίσασθαι, τοὺς δὲ ιπποὺς διδόναι φόρους ἀναγκάζειν. ὅταν οὖν περὶ 4
ὺς αὐτοὺς ἀνθρώπους ὑπάρχῃ πλεονεξία, ἐπι- υλή, ὑπερηφανία, τίς ἂν νοῦν ἔχων αὐτοὺς ἐλεή- ειεν; ἐπεί τοί γε Ἀθηναῖοι πῶς ἐχρήσαντο Μυτι- ηναίοις; κρατήσαντες γὰρ αὐτῶν, ἀδικῆσαι μὲν ὐδὲν βουλομένων, ἐπιθυμούντων δὲ τῆς ἐλευθε- ίας, ἐψηφίσαντο τοὺς ἐν τῇ πόλει κατασφάξαι. μόν τε καὶ βάρβαρον τὸ πεπραγμένον. καὶ ταῦτα 5
ήμαρτον εἰς Ἕλληνας, εἰς συμμάχους, εἰς εὐερ- ίτας πολλάκις γεγενημένους. μὴ δὴ νῦν ἀγανα- :ούντων εἰ τοιαῦτα πρὸς τοὺς ἄλλους πράξαντες ιοὶ παραπλησίας τεύξονται τιμωρίας· δικαιότατον ὰρ ἐστιν, ὃν καθ' ἑτέρων νόμον τις ἔθηκε, τούτῳ ώμενον μὴ ἀγανακτεῖν. τί λέγω Μηλίους, οὓς 6
πολιορκήσαντες ἡβηδὸν ἀπέκτειναν, καὶ Σκιω- ίους, οἳ συγγενεῖς ὄντες τῆς αὐτῆς Μηλίοις τύ- ης ἐκοινώνησαν; ὥστε δύο δήμους πρὸς Ἀττικὴν ιγὴν ἐπταικότας οὐδὲ τοὺς κηδεύσοντας ἔχειν τὰ ῶν τετελευτηκότων σώματα. οὐ Σκύθαι τοῦτ' ραξαν, ἀλλ' ὁ προσποιούμενος φιλανθρωπίᾳ δια- ίρειν δῆμος ψηφίσμασι τὰς πόλεις ἄρδην ἀνήρη- ν. ἤδη λογίζεσθε τί ἂν ἔπραξαν, εἰ τὴν τῶν 7
υρακοσίων πόλιν ἐξεπόρθησαν· οἱ γὰρ τοῖς οἰ- ίοις οὕτως ὠμῶς χρησάμενοι τοῖς μηδὲν προσή- ιυσι βαρυτέραν ἂν ἐξεῦρον τιμωρίαν. οὐκ ἔστιν

31 οὖν τούτοις δίκαιος ἀποκείμενος ἔλεος· αὐτοὶ γὰρ
αὐτὸν ἐπὶ τῶν ἰδίων ἀκληρημάτων ἀνῃρήκασι. ποῦ
γὰρ ἄξιον τούτοις καταφυγεῖν; πρὸς θεούς, ὧν τὰς
πατρίους τιμὰς ἀφελέσθαι προείλοντο; πρὸς ἀν-
θρώπους, οὓς δουλωσόμενοι παρεγένοντο; Δήμη-
τρα καὶ Κόρην καὶ τὰ τούτων ἐπικαλοῦνται μυ-
στήρια, τὴν ἱερὰν αὐτῶν νῆσον πεπορθηκότες; ναί,
ἀλλ' οὐκ αἴτιον τὸ πλῆθος τῶν Ἀθηναίων, ἀλλ'
2 Ἀλκιβιάδης ὁ ταῦτα συμβουλεύσας. ἀλλ' εὑρήσο-
μεν τοὺς συμβούλους κατὰ τὸ πλεῖστον στοχαζομέ-
νους τῆς τῶν ἀκουόντων βουλήσεως, ὥσθ' ὁ χει-
ροτονῶν τῷ ῥήτορι λόγον οἰκεῖον ὑποβάλλει τῆς
ἑαυτοῦ προαιρέσεως. οὐ γὰρ ὁ λέγων κύριος τοῦ
πλήθους, ἀλλ' ὁ δῆμος ἐθίζει τὸν ῥήτορα τὰ βέλ-
3 τιστα λέγειν χρηστὰ βουλευόμενος. εἰ δὲ τοῖς ἀδι-
κοῦσιν ἀνήκεστα συγγνώμην δώσομεν, ἐὰν εἰς τοὺς
συμβούλους τὴν αἰτίαν ἀναφέρωσιν, εὐχερῆ τοῖς
πονηροῖς τὴν ἀπολογίαν παρεξόμεθα. ἁπλῶς δὲ
πάντων ἐστὶν ἀδικώτατον τῶν μὲν εὐεργεσιῶν μὴ
τοὺς συμβούλους, ἀλλὰ τὸν δῆμον ἀπολαμβάνειν
τὰς χάριτας παρὰ τῶν εὖ παθόντων, τῶν δ' ἀδι-
κημάτων ἐπὶ τοὺς ῥήτορας μεταφέρειν τὴν τιμω-
4 ρίαν. καὶ ἐπὶ τοσοῦτόν τινες ἐξεστήκασι τῶν λο-
γισμῶν ὥστ' Ἀλκιβιάδην, εἰς ὃν τὴν ἐξουσίαν οὐκ
ἔχομεν, φασὶ δεῖν τιμωρεῖσθαι, τοὺς δ' αἰχμαλώ-
τους ἀγομένους ἐπὶ τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν
ἀφεῖναι, καὶ πᾶσιν ἐνδείξασθαι διότι τὴν δικαίαν
μισοπονηρίαν οὐκ ἔσχηκεν ὁ δῆμος τῶν Συρακο-
5 σίων. εἰ δὲ καὶ κατ' ἀλήθειαν αἴτιοι γεγόνασιν οἱ
σύμβουλοι τοῦ πολέμου, μεμφέσθω τὸ μὲν πλῆθος
τοῖς ῥήτορσιν ὑπὲρ ὧν ἐξηπάτησαν, ὑμεῖς δὲ δι-
καίως μετελεύσεσθε τὸ πλῆθος ὑπὲρ ὧν ἠδίκησθε.

όλου δ' εἰ μὲν ἐπιστάμενοι σαφῶς ἠδίκησαν, αὐτὴν τὴν προαίρεσιν ἄξιοι τιμωρίας, εἰ δ' εἰκῇ λευσάμενοι τὸν πόλεμον ἐξήνεγκαν, οὐδ' ὣς οὺς ἀφετέον, ἵνα μὴ σχεδιάζειν ἐν τοῖς τῶν ἄλ- βίοις ἐθισθῶσιν. οὐ γὰρ δίκαιόν ἐστι τὴν ηναίων ἄγνοιαν Συρακοσίοις φέρειν ἀπώλειαν, ' ἐν οἷς τὸ πραχθὲν ἀνήκεστόν ἐστιν, ἐν τού- ; ἀπολογίαν ὑπολείπεσθαι τοῖς ἁμαρτάνουσι. νὴ 32
:, ἀλλὰ Νικίας ὑπὲρ Συρακοσίων ἐπολιτεύσατο μόνος συνεβούλευσε μὴ πολεμεῖν. τὸν μὲν ἐκεῖ ενημένον λόγον ἀκούομεν, τὰ δ' ἐνταῦθα πε- γμένα τεθεωρήκαμεν· ὁ γὰρ ἀντειπὼν ἐκεῖ περὶ 2
στρατείας ἐνταῦθα στρατηγὸς ἦν τῆς δυνάμεως, ὁ πολιτευόμενος ὑπὲρ Συρακοσίων ἀπετείχισεν ὶν τὴν πόλιν, καὶ ὁ φιλανθρώπως διακείμενος ς ὑμᾶς, Δημοσθένους καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων λομένων λῦσαι τὴν πολιορκίαν, μόνος ἐβιάσατο ειν καὶ πολεμεῖν. διόπερ ἔγωγε νομίζω μὴ δεῖν 3
' ὑμῖν πλέον ἰσχῦσαι τὸν μὲν λόγον τῶν ἔρ- ', τὴν δ' ἐπαγγελίαν τῆς πείρας, τὰ δ' ἀφανῆ ὑπὸ πάντων ἑωραμένων. νὴ Δία, ἀλλὰ καλὸν ποιεῖν τὴν ἔχθραν αἰώνιον. οὐκοῦν μετὰ τὴν 4
' ἠδικηκότων κόλασιν, ἐὰν ὑμῖν δοκῇ, προση- τως διαλύσεσθε τὴν ἔχθραν. οὐ γὰρ δίκαιον, ν μὲν κρατῶσιν, ὡς δούλοις χρῆσθαι τοῖς ἡλω- ιν, ὅταν δὲ κρατηθῶσιν, ὡς οὐδὲν ἠδικηκότας γνώμης τυγχάνειν. καὶ τοῦ μὲν δοῦναι δίκην ἔπραξαν ἀφεθήσονται, λόγῳ δ' εὐσχήμονι καθ' ἂν χρόνον αὐτοῖς συμφέρῃ τῆς φιλίας μνημο- σουσιν. ἐῶ γὰρ ὅτι τοῦτο πράξαντες σὺν πολ- 5
; ἄλλοις καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἀδικήσετε, ὶν χάριν κἀκεῖ τὸν πόλεμον ἐπανῃρημένους καὶ

ἐνταῦθα συμμαχίαν ἀποστείλαντας· ἐξῆν γὰρ αὐτοῖς
ἀγαπητῶς ἄγειν εἰρήνην καὶ περιορᾶν τὴν Σικελίαν
6 πορθουμένην. διόπερ ἐὰν τοὺς αἰχμαλώτους ἀφέν-
τες φιλίαν συνάπτησθε, προδόται φανήσεσθε τῶν
συμμαχησάντων, καὶ τοὺς κοινοὺς ἐχθροὺς δυνά-
μενοι ταπεινῶσαι, τοσούτους στρατιώτας ἀποδόντες
πάλιν ἰσχυροὺς κατασκευάσετε. οὐ γὰρ ἄν ποτ'
ἔγωγε πιστεύσαιμι ὡς Ἀθηναῖοι τηλικαύτην ἔχθραν
ἐπανῃρημένοι βεβαίαν φυλάξουσι τὴν φιλίαν, ἀλλ'
ἀσθενεῖς μὲν ὄντες ὑποκριθήσονται τὴν εὔνοιαν,
ἀναλαβόντες δ' αὑτοὺς τὴν ἀρχαίαν προαίρεσιν ἐπὶ
7 τέλος ἄξουσιν. ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ Ζεῦ καὶ πάντες
θεοί, μαρτύρομαι πάντας ὑμᾶς μὴ σώζειν τοὺς πο-
λεμίους, μὴ ἐγκαταλείπειν τοὺς συμμάχους, μὴ πά-
λιν ἕτερον ἐπάγειν τῇ πατρίδι κίνδυνον. ὑμεῖς δέ,
ὦ ἄνδρες Συρακόσιοι, τούτους ἀφέντες, ἐὰν ἀποβῇ
τι δυσχερές, οὐδ' ἀπολογίαν ἑαυτοῖς εὐσχήμονα κα-
ταλείψετε.

33 Τοιαῦτα διαλεχθέντος τοῦ Λάκωνος μετέπεσε τὸ
πλῆθος καὶ τὴν Διοκλέους γνώμην ἐκύρωσε. διό-
περ οἱ μὲν στρατηγοὶ παραχρῆμα ἀνῃρέθησαν καὶ
οἱ σύμμαχοι, οἱ δ' Ἀθηναῖοι παρεδόθησαν εἰς τὰς
λατομίας, ὧν ὕστερον οἱ μὲν ἐπὶ πλέον παιδείας
μετεσχηκότες ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἐξαρπαγέντες διε-
σώθησαν, οἱ δὲ λοιποὶ σχεδὸν ἅπαντες ἐν τῷ δε-
σμωτηρίῳ κακούμενοι τὸν βίον οἰκτρῶς κατέστρεψαν.
2 Μετὰ δὲ τὴν κατάλυσιν τοῦ πολέμου Διοκλῆς
ἀνέγραψε τοῖς Συρακοσίοις τοὺς νόμους, καὶ συν-
έβη παράδοξον περὶ τὸν ἄνδρα τοῦτον γενέσθαι
περιπέτειαν. ἀπαραίτητος γὰρ ἐν τοῖς ἐπιτιμίοις
γενόμενος καὶ σκληρῶς κολάζων τοὺς ἐξαμαρτάνον-
τας, ἔγραψεν ἐν τοῖς νόμοις, ἐάν τις ὅπλον ἔχων

ἰς την ἀγορὰν παραγένηται, θάνατον εἶναι πρόσιμον, οὔτε ἀγνοίᾳ δοὺς οὔτε ἄλλῃ τινὶ περιστάσει υγγνώμην. προσαγγελθέντων δὲ πολεμίων ἐπὶ τῆς 3 ὥρας, ἐξεπορεύετο ξίφος ἔχων· αἰφνιδίου δὲ στάεως καὶ ταραχῆς κατὰ τὴν ἀγορὰν γενομένης, ἀγνοσας μετὰ τοῦ ξίφους παρῆν εἰς τὴν ἀγοράν. τῶν ὲ ἰδιωτῶν τινος κατανοήσαντος, καὶ εἰπόντος ὅτι οὺς ἰδίους αὐτὸς καταλύει νόμους, ἀνεβόησε, Μὰ Ιία οὐ μὲν οὖν, ἀλλὰ κυρίους ποιήσω. καὶ σπαάμενος τὸ ξίφος ἑαυτὸν ἀπέκτεινε. ταῦτα μὲν οὖν πράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν.

Ἐπ᾽ ἄρχοντος δ᾽ Ἀθήνησι Καλλίου Ῥωμαῖοι μὲν 34 ντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχους κατέστησαν τέτταρας, Ιόπλιον Κορνήλιον, Γάιον Φάβιον,* ὀλυμπιὰς δ᾽ ἤχθη παρ᾽ Ἠλείοις δευτέρα πρὸς ταῖς ἐνενήκοντα, αθ᾽ ἣν ἐνίκα στάδιον Ἐξαίνετος Ἀκραγαντῖνος. πὶ δὲ τούτων Ἀθηναίων περὶ Σικελίαν ἐπταικότων υνέβη τὴν ἡγεμονίαν αὐτῶν καταφρονηθῆναι· εὐ- 2 θὺς γὰρ Χῖοι καὶ Σάμιοι καὶ Βυζάντιοι καὶ πολλοὶ ῶν συμμάχων ἀπέστησαν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους. διόπερ ὁ δῆμος ἀθυμήσας ἐξεχώρησεν ἑκουσίως τῆς δημοκρατίας, ἑλόμενος δὲ ἄνδρας τετρακοσίους τούτοις τὴν διοίκησιν ἐπέτρεψε τῶν κοινῶν. οἱ δὲ τῆς ὀλιγαρχίας προεστῶτες * ναυπηγησάμενοι πλείους τριήρεις ἀπέστειλαν τετταράκοντα ιαὶ στρατηγούς *. οὗτοι δὲ στασιάζοντες πρὸς ἀλ- 3 λήλους εἰς Ὠρωπὸν ἐξέπλευσαν· ἐκεῖ γὰρ ὥρμουν ιἱ τῶν πολεμίων τριήρεις. γενομένης οὖν ναυμαίας ἐνίκων οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ σκαφῶν εἴκοσι αὶ δυοῖν ἐκυρίευσαν.

Συρακόσιοι δὲ καταλελυκότες τὸν πρὸς Ἀθη- 4 ναίους πόλεμον, τοὺς μὲν Λακεδαιμονίους συμμα-

χήσαντας, ὧν ἦρχε Γύλιππος, ἐτίμησαν τοῖς ἐκ τοῦ
πολέμου λαφύροις, συναπέστειλαν δ' αὐτοῖς εἰς Λα-
κεδαίμονα συμμαχίαν εἰς τὸν πρὸς Ἀθηναίους πό-
λεμον τριάκοντα καὶ πέντε τριήρεις, ὧν ἦρχεν Ἑρ-
5 μοκράτης ὁ πρωτεύων τῶν πολιτῶν. αὐτοὶ δὲ τὰς
ἐκ τοῦ πολέμου γενομένας ὠφελείας ἀθροίσαντες
τοὺς μὲν ναοὺς ἀναθήμασι καὶ σκύλοις ἐκόσμησαν,
τῶν δὲ στρατιωτῶν τοὺς ἀριστεύσαντας ταῖς προσ-
6 ηκούσαις δωρεαῖς ἐτίμησαν. μετὰ δὲ ταῦτα τῶν
δημαγωγῶν ὁ πλεῖστον παρ' αὐτοῖς ἰσχύσας Διο-
κλῆς ἔπεισε τὸν δῆμον μεταστῆσαι τὴν πολιτείαν
εἰς τὸ κλήρῳ τὰς ἀρχὰς διοικεῖσθαι, ἑλέσθαι δὲ καὶ
νομοθέτας εἰς τὸ τὴν πολιτείαν διατάξαι καὶ νόμους
35 καινοὺς ἰδίᾳ συγγράψαι. διόπερ οἱ Συρακόσιοι τοὺς
φρονήσει διαφέροντας τῶν πολιτῶν εἵλοντο νομο-
θέτας, ὧν ἦν ἐπιφανέστατος Διοκλῆς. τοσούτῳ
γὰρ τῶν ἄλλων διήνεγκε συνέσει καὶ δόξῃ ὥστε
τῆς νομοθεσίας ὑπὸ πάντων κοινῇ γραφείσης ὀνο-
2 μασθῆναι τοὺς νόμους Διοκλέους. οὐ μόνον δὲ
τὸν ἄνδρα τοῦτον ζῶντα ἐθαύμασαν οἱ Συρακόσιοι,
ἀλλὰ καὶ τελευτήσαντα τιμαῖς ἡρωικαῖς ἐτίμησαν
καὶ νεὼν ᾠκοδόμησαν δημοσίᾳ τὸν ὕστερον ὑπὸ
Διονυσίου κατὰ τὴν τειχοποιίαν καθαιρεθέντα.
ἐθαυμάσθη δὲ ὁ ἀνὴρ οὗτος καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις
3 Σικελιώταις· πολλαὶ γοῦν τῶν κατὰ τὴν νῆσον
πόλεων χρώμεναι διετέλεσαν τοῖς τούτου νόμοις,
μέχρι ὅτου πάντες οἱ Σικελιῶται τῆς Ῥωμαίων πο-
λιτείας ἠξιώθησαν. οἱ δ' οὖν Συρακόσιοι κατὰ τοὺς
νεωτέρους χρόνους κατὰ μὲν Τιμολέοντα νομοθε-
τήσαντος αὐτοῖς Κεφάλου, κατὰ δὲ τὸν Ἱέρωνα τὸν
βασιλέα Πολυδώρου, οὐδέτερον αὐτῶν ὠνόμασαν
νομοθέτην, ἀλλ' ἢ ἐξηγητὴν τοῦ νομοθέτου, διὰ τὸ

ὺς νόμους γεγραμμένους ἀρχαίᾳ διαλέκτῳ δοκεῖν
ναι δυσκατανοήτους. μεγάλης δὲ οὔσης κατὰ τὴν 4
ιμοθεσίαν ἀναθεωρήσεως, μισοπόνηρος μὲν φαί-
ται διὰ τὸ πάντων τῶν νομοθετῶν πικρότατα
ιόστιμα θεῖναι κατὰ πάντων τῶν ἀδικούντων, δί-
:ιος δ' ἐκ τοῦ περιττότερον τῶν πρὸ αὐτοῦ κατ'
ίαν ἑκάστῳ τὸ ἐπιτίμιον ὑπάρξαι, πραγματικὸς δὲ
:ὶ πολύπειρος ἐκ τοῦ πᾶν ἔγκλημά τε καὶ πρᾶγμα
ιμόσιόν τε καὶ ἰδιωτικὸν ἀμφισβητούμενον ὡρι-
ιένης ἀξιῶσαι τιμωρίας· ἔστι δὲ καὶ κατὰ τὴν λέ-
ν σύντομος καὶ πολλὴν τοῖς ἀναγινώσκουσιν ἀπο-
:ίπων ἀναθεώρησιν. ἐμαρτύρησε δ' αὐτοῦ τὴν 5
ιετὴν καὶ τὴν σκληρότητα τῆς ψυχῆς ἡ περὶ τὴν
λευτὴν περιπέτεια. ταῦτα μὲν οὖν ἀκριβέστερον
πεῖν προήχθην διὰ τὸ τοὺς πλείους τῶν συγγρα-
ἑων ὀλιγωρότερον περὶ αὐτοῦ διειλέχθαι.

Οἱ δ' Ἀθηναῖοι πυθόμενοι τὴν ἐν Σικελίᾳ δύνα- 36
ιν ἄρδην ἀνῃρημένην, βαρέως ἔφερον τὸ πλῆθος
ῆς συμφορᾶς. οὐ μὴν ἔληγόν γε διὰ τοῦτο τῆς
ακεδαιμονίων φιλοτιμίας περὶ τῆς ἡγεμονίας, ἀλλὰ
ιῦς τε κατεσκεύαζον πλείους καὶ χρήματα ἐπορί-
ιντο, φιλονικοῦντες μέχρι τῆς ἐσχάτης ἐλπίδος
τὲρ τῶν πρωτείων. ἑλόμενοι δὲ τετρακοσίους ἄν- 2
ιας τούτοις ἔδωκαν ἐξουσίαν αὐτοκράτορα διοι-
:ῖν τὰ κατὰ τὸν πόλεμον· ὑπελάμβανον γὰρ τὴν
λιγαρχίαν εὐθετωτέραν εἶναι τῆς δημοκρατίας ἐν
ιῖς τοιαύταις περιστάσεσιν. οὐ μὴν καὶ τὰ πράγ- 3
ιτά γε κατὰ τὴν ἐκείνων ἠκολούθησε κρίσιν, ἀλλὰ
ιλὺ χεῖρον τὸν πόλεμον διῴκησαν. ἀποστείλαντες
ὶρ τετταράκοντα ναῦς συνεξέπεμψαν τοὺς ἀφηγη-
ιμένους δύο στρατηγοὺς ἀλλοτρίως ἔχοντας πρὸς
.λήλους. τῶν δὲ περὶ τοὺς Ἀθηναίους πραγμά-

των τεταπεινωμένων ὁ μὲν καιρὸς προσεδεῖτο πολ-
λῆς ὁμονοίας, οἱ δὲ στρατηγοὶ πρὸς ἀλλήλους ἐστα-
4 σίαζον. καὶ τέλος ἐκπλεύσαντες εἰς Ὠρωπὸν ἀπα-
ράσκευοι πρὸς τοὺς Πελοποννησίους ἐναυμάχησαν·
κακῶς δὲ καὶ τὴν μάχην ἐνστησάμενοι καὶ τὸν κίν-
δυνον ἀγεννῶς ὑπομείναντες, ἀπέβαλον ναῦς δύο
πρὸς ταῖς εἴκοσι, τὰς δὲ λοιπὰς μόγις διέσωσαν εἰς
5 Ἐρέτριαν. τούτων δὲ πραχθέντων οἱ σύμμαχοι
τῶν Ἀθηναίων διά τε τὰς περὶ Σικελίαν ἀτυχίας
καὶ διὰ τὰς τῶν ἡγεμόνων καχεξίας μεθίσταντο
πρὸς Λακεδαιμονίους. συμμάχου δ' ὄντος τοῖς Λα-
κεδαιμονίοις Δαρείου τοῦ Περσῶν βασιλέως, Φαρ-
νάβαζος ὁ τῶν ἐπὶ θαλάττης τόπων ἔχων τὴν στρα-
τηγίαν ἐχορήγει χρήματα τοῖς Λακεδαιμονίοις· με-
τεπέμψατο δὲ καὶ τὰς ἐκ Φοινίκης τριήρεις τριακο-
σίας, διαλογιζόμενος ἀποστεῖλαι τοῖς Λακεδαιμο-
νίοις ἐπὶ τὴν βοήθειαν.
37 Τοιούτων δ' ἐλαττωμάτων τοῖς Ἀθηναίοις εἰς
ἕνα καιρὸν συνδραμόντων ἅπαντες καταλελύσθαι
τὸν πόλεμον διειλήφεσαν· οὐκέτι γὰρ τοὺς Ἀθη-
ναίους οὐδὲ τὸν ἐλάχιστον χρόνον οὐδεὶς ἤλπιζε
τοιαῦτα ὑποστήσεσθαι. οὐ μὴν τὰ πράγματά γε τῇ
τῶν πολλῶν ὑπολήψει τέλος ἔσχεν ἀκόλουθον, ἀλλ'
εἰς τοὐναντίον πάντα διὰ τὰς τῶν διαπολεμούντων
ὑπεροχὰς μεταπεσεῖν συνέβη διὰ τοιαύτας αἰτίας.
2 Ἀλκιβιάδης φυγὰς ὢν ἐξ Ἀθηνῶν συνεπολέμησε
χρόνον τινὰ τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ μεγάλας ἐν
τῷ πολέμῳ χρείας παρέσχετο· ἦν γὰρ καὶ λόγῳ
δυνατώτατος καὶ τόλμῃ πολὺ προέχων τῶν πολι-
τῶν, ἐν δ' εὐγενείᾳ καὶ πλούτῳ πρῶτος Ἀθηναίων.
3 οὗτος οὖν ἐπιθυμῶν τῆς εἰς τὴν πατρίδα τυχεῖν
καθόδου, πάντα ἐμηχανᾶτο πρὸς τὸ τοῖς Ἀθηναίοις

πρᾶξαί τι τῶν χρησίμων, καὶ μάλιστα ἐν οἷς και-
ροῖς ἐδόκουν τοῖς ὅλοις ἐλαττοῦσθαι. ἔχων οὖν φι- 4
λίαν πρὸς Φαρνάβαζον τὸν Δαρείου σατράπην, καὶ
θεωρῶν αὐτὸν μέλλοντα τριακοσίας ναῦς ἀποστέλ-
λειν τοῖς Λακεδαιμονίοις εἰς συμμαχίαν, ἔπεισεν
ἀποστῆναι τῆς πράξεως· ἐδίδασκε γὰρ ὡς οὐ συμ-
φέρει τῷ βασιλεῖ τοὺς Λακεδαιμονίους ποιεῖν ἄγαν
ἰσχυρούς· οὐ γὰρ συνοίσειν Πέρσαις· κρεῖττον οὖν
εἶναι περιορᾶν τοὺς διαπολεμοῦντας ἴσους ὄντας,
ὅπως πρὸς ἀλλήλους ὡς πλεῖστον χρόνον διαφέ-
ρωνται. ὅθεν ὁ Φαρνάβαζος διαλαβὼν εὖ λέγειν 5
τὸν Ἀλκιβιάδην, πάλιν τὸν στόλον ἀπέστειλεν εἰς
Φοινίκην. τότε μὲν οὖν τηλικαύτην τῶν Λακεδαι-
μονίων συμμαχίαν παρείλετο· μετὰ δέ τινα χρόνον
τυχὼν τῆς καθόδου, καὶ δυνάμεως ἡγησάμενος, πολ-
λαῖς μὲν μάχαις ἐνίκησε Λακεδαιμονίους, καὶ τε-
λέως τὰ τῶν Ἀθηναίων πράγματα πεσόντα πάλιν
ἤγειρεν. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐν τοῖς οἰκείοις 6
χρόνοις ἀκριβέστερον ἐροῦμεν, ἵνα μὴ παρὰ φύσιν
προλαμβάνωμεν τῇ γραφῇ τοὺς καιρούς.

Τοῦ γὰρ ἐνιαυσίου χρόνου διεληλυθότος Ἀθή- 38
νησι μὲν ἦρχε Θεόπομπος, Ῥωμαῖοι δὲ ἀντὶ τῶν
ὑπάτων τέτταρας χιλιάρχους κατέστησαν, Τιβέριον
Ποστούμιον καὶ Γάιον Κορνήλιον, πρὸς δὲ τούτοις
Γάιον Οὐαλέριον καὶ Καίσωνα Φάβιον. περὶ δὲ
τούτους τοὺς χρόνους Ἀθηναῖοι τὴν ἐκ τῶν τετρα-
κοσίων ὀλιγαρχίαν κατέλυσαν καὶ τὸ σύστημα τῆς
πολιτείας ἐκ τῶν πολιτῶν συνεστήσαντο. τούτων 2
δὲ πάντων ἦν εἰσηγητὴς Θηραμένης, ἀνὴρ καὶ τῷ
βίῳ κόσμιος καὶ τῇ φρονήσει δοκῶν διαφέρειν τῶν
ἄλλων· καὶ γὰρ τὸν Ἀλκιβιάδην οὗτος μόνος συν-
εβούλευσε κατάγειν, δι' ὃν πάλιν ἑαυτοὺς ἀνέλα-

4 Μίνδαρος δὲ ὁ τῶν Λακεδαιμονίων ναύαρχος
νον μέν τινα περὶ τὴν Μίλητον διέτριβε, προ
κῶν τὴν παρὰ Φαρναβάζου βοήθειαν· τριακ
γὰρ τριήρεις ἀκούων ἐκ Φοινίκης καταπεπλευκ
μετέωρος ἦν ταῖς ἐλπίσι, νομίζων τηλικούτῳ σ
5 καταλύσειν τὴν Ἀθηναίων ἡγεμονίαν· μετ' ὀλ
δὲ πυθόμενός τινων ὅτι πεισθεὶς Ἀλκιβιάδῃ π
ἀπέστειλε τὸν στόλον εἰς Φοινίκην, τὰς μὲν
Φαρναβάζου ἐλπίδας ἀπέγνω, αὐτὸς δὲ καταρ
τάς τε ἐκ Πελοποννήσου ναῦς καὶ τὰς παρὰ
ἔξωθεν συμμάχων, Δωριέα μὲν μετὰ τριῶν καὶ
νεῶν ἀπέστειλεν εἰς Ῥόδον, πυνθανόμενος ἐπὶ
τερισμῷ τινας συνίστασθαι τῶν Ῥοδίων· προ
τως γὰρ τοῖς Λακεδαιμονίοις τινὲς τῶν ἀπὸ
Ἰταλίας Ἑλλήνων ἀπεστάλκεσαν εἰς συμμαχίαν
προειρημένας ναῦς· αὐτὸς δὲ τὰς ἄλλας πάσας
λαβών, οὔσας ὀγδοήκοντα καὶ τρεῖς, ἀπῆρει

βαίνῃ τοὺς πολεμίους ὑπερέχειν τῷ πλήθει τῶν νεῶν.

Οὗτοι μὲν οὖν περὶ ταῦτα διέτριβον. Μίνδα- 39
ρος δ' ὁ τῶν Λακεδαιμονίων ναύαρχος νυκτὸς μετὰ
τοῦ στόλου παντὸς ἐκπλεύσας εἰς Ἑλλήσποντον ἐκο-
μίζετο κατὰ σπουδήν, καὶ δευτεραῖος εἰς Σίγειον
κατέπλευσεν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι πυθόμενοι τὸν πα-
ράπλουν, οὐκ ἀνέμειναν ἁπάσας τὰς παρὰ τῶν συμ-
μάχων τριήρεις, τριῶν δὲ μόνον προσγενομένων
αὐτοῖς ἐδίωκον τοὺς Λακεδαιμονίους. ἐπεὶ δ' ἦλ- 2
θον εἰς Σίγειον, εὗρον τὸν μὲν στόλον ἐκπεπλευ-
κότα, τρεῖς δὲ μόνον ναῦς ὑπολελειμμένας, ὧν εὐ-
θέως ἐκυρίευσαν· καὶ μετὰ ταῦτα εἰς Ἐλαιοῦντα
καταπλεύσαντες τὰ περὶ τὴν ναυμαχίαν παρεσκευά-
ζοντο. Λακεδαιμόνιοι δὲ θεωροῦντες τοὺς πολε-
μίους τὰ πρὸς τὴν μάχην ἑτοιμαζομένους, καὶ αὐ-
τοὶ πένθ' ἡμέρας ἀναπείρας ποιούμενοι καὶ γυ-
μνάσαντες τοὺς ἐρέτας, ἐξέταξαν τὸν στόλον εἰς ναυ-
μαχίαν, ὄντα νεῶν δυοῖν ἔλαττον τῶν ἐνενήκοντα.
οὗτοι μὲν οὖν ἐκ τοῦ πρὸς τὴν Ἀσίαν μέρους ἔστη-
σαν τὰς ναῦς, οἱ δ' Ἀθηναῖοι τὸ πρὸς τὴν Εὐρώ-
πην ἔχοντες ἀντανήγοντο, τῷ μὲν πλήθει λειπόμε-
νοι, ταῖς δ' ἐμπειρίαις ὑπερέχοντες. Λακεδαιμό- 3
νιοι μὲν οὖν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρατος ἔταξαν τοὺς
Συρακοσίους, ὧν Ἑρμοκράτης ἀφηγεῖτο, τὸ δ' εὐώ-
νυμον αὐτοῖς συνεπλήρουν Πελοποννήσιοι, Μιν-
δάρου τὴν ἡγεμονίαν ἔχοντος. τῶν δ' Ἀθηναίων 4
ἐπὶ μὲν τὸ δεξιὸν ἐτάχθη Θράσυλλος, ἐπὶ δὲ τὸ
εὐώνυμον Θρασύβουλος. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἔσπευ-
δον ἀμφότεροι φιλοτιμούμενοι περὶ τοῦ τόπου, ὅπως
μὴ τὸν ῥοῦν ἔχωσιν ἐναντίον. διὸ καὶ πολὺν χρό-
νον ἀλλήλους περιέπλεον, διακλείοντες τὰ στενὰ

καὶ περὶ τῆς στάσεως τοπομαχοῦντες· μεταξὺ γὰρ
Ἀβύδου καὶ Σηστοῦ τῆς ναυμαχίας γινομένης συν-
έβαινε τὸν ῥοῦν οὐ μετρίως ἐμποδίζειν ἐν στενοῖς
5 τόποις. οὐ μὴν ἀλλ' οἱ τῶν Ἀθηναίων κυβερνῆ-
ται πολὺ ταῖς ἐμπειρίαις προέχοντες πολλὰ πρὸς
40 τὴν νίκην συνεβάλοντο. τῶν γὰρ Πελοποννησίων
ὑπερεχόντων τῷ πλήθει τῶν νεῶν καὶ ταῖς τῶν
ἐπιβατῶν ἀρεταῖς, ἡ τέχνη τῶν κυβερνητῶν ἄχρη-
στον τὴν ὑπεροχὴν τῶν ἐναντίων ἐποίει. ὁπότε
γὰρ οἱ Πελοποννήσιοι κατὰ σπουδὴν ἀθρόαις ταῖς
ναυσὶν εἰς ἐμβολὴν ἐπιφέροιντο, τὰς ἑαυτῶν οὕτω 577
φιλοτέχνως καθίστανον ὥστε τοῦ μὲν ἄλλου μέ-
ρους αὐτὰς μὴ δύνασθαι θιγεῖν, τοῖς δὲ στόμασι
2 τῶν ἐμβόλων μόνοις ἀναγκάζεσθαι συμβάλλειν. διό-
περ ὁ Μίνδαρος ὁρῶν ἄπρακτον οὖσαν τὴν ἐκ τῶν
ἐμβολῶν βίαν, κατ' ὀλίγας καὶ κατὰ μίαν ἐκέλευσε
συμπλέκεσθαι. οὐ μὴν οὐδ' ἐνταῦθα τὴν τῶν κυ-
βερνητῶν τέχνην ἄπρακτον εἶναι συνέβαινεν, ἀλλ'
εὐφυῶς ἐκκλίνοντες τὰς τῶν νεῶν ἐπιφερομένας
ἐμβολὰς πλαγίας ἐνέσειον καὶ πολλὰς κατετίτρω-
3 σκον. φιλοτιμίας δ' ἐμπεσούσης εἰς ἀμφοτέρους,
οὐ μόνον ταῖς ἐμβολαῖς διεκινδύνευον, ἀλλὰ συμ-
πλεκόμενοι τοῖς ἐπιβάταις διηγωνίζοντο. πολλὰ δ'
ὑπὸ τῆς τοῦ ῥοῦ βίας διακωλυόμενοι πράττειν ἐφ'
ἱκανὸν χρόνον διεκινδύνευον, οὐδετέρων δυναμέ-
4 νων τυχεῖν τῆς νίκης. ἰσορρόπου δὲ τῆς μάχης οὔ-
σης, ἐπεφάνησαν ὑπέρ τινος ἄκρας νῆες εἴκοσι πέντε
παρὰ τῶν συμμάχων ἀπεσταλμέναι τοῖς Ἀθηναίοις.
φοβηθέντες δὲ οἱ Πελοποννήσιοι πρὸς τὴν Ἄβυδον
ἔφυγον, ἐξαπτομένων τῶν Ἀθηναίων καὶ φιλοτιμό-
5 τερον διωξάντων. τῆς δὲ ναυμαχίας τοιοῦτο τέλος
λαβούσης, Ἀθηναῖοι ναῦς ἔλαβον ὀκτὼ μὲν Χίων,

πέντε δὲ Κορινθίων, Ἀμβρακιωτῶν δὲ δύο, Συρακοσίων δὲ καὶ Πελληνέων καὶ Λευκαδίων μίαν ἐξ ἑκάστων· αὐτοὶ δὲ πέντε ναῦς ἀπέβαλον, ἃς πάσας βυθισθῆναι συνέβη. μετὰ δὲ ταῦθ' οἱ περὶ τὸν 6
Θρασύβουλον ἔστησαν τρόπαιον ἐπὶ τῆς ἄκρας οὗ τὸ τῆς Ἑκάβης ἐστὶ μνημεῖον, καὶ τοὺς ἀπαγγελοῦντας τὴν νίκην εἰς Ἀθήνας ἔπεμψαν, αὐτοὶ δὲ μετὰ παντὸς τοῦ στόλου τὸν πλοῦν ἐπὶ Κύζικον ἐποιήσαντο· αὕτη γὰρ πρὸ τῆς ναυμαχίας ἦν ἀφεστηκυῖα πρὸς Φαρνάβαζον τὸν Δαρείου στρατηγὸν καὶ Κλέαρχον τὸν Λακεδαιμονίων ἡγεμόνα. εὑρόντες δ' αὐτὴν ἀτείχιστον ῥᾳδίως τῆς ἐπιβολῆς ἐκράτησαν, καὶ χρήματα πραξάμενοι τοὺς Κυζικηνοὺς ἀπέπλευσαν εἰς Σηστόν.

Μίνδαρος δ' ὁ τῶν Λακεδαιμονίων ναύαρχος 41
ἀπὸ τῆς ἥττης φυγὼν εἰς Ἄβυδον τάς τε πεπονηκυίας ναῦς ἐπεσκεύασε καὶ πρὸς τὰς ἐν Εὐβοίᾳ τριήρεις ἀπέστειλεν Ἐπικλέα τὸν Σπαρτιάτην, προστάξας ἄγειν τὴν ταχίστην. ὃς ἐπεὶ κατέπλευσεν εἰς 2
Εὔβοιαν, ἀθροίσας τὰς ναῦς οὔσας πεντήκοντα κατὰ σπουδὴν ἀνήχθη· καὶ κατὰ τὸν Ἄθω γενομένων τῶν τριήρων ἐπεγενήθη χειμὼν τηλικοῦτος ὥστε τὰς μὲν ναῦς ἁπάσας ἀπολέσθαι, τῶν δὲ ἀνδρῶν δώδεκα μόνους διασωθῆναι. δηλοῖ δὲ τὸ περὶ τού- 3
των ἀνάθημα κείμενον ἐν τῷ περὶ Κορώνειαν νεῷ, καθάπερ φησὶν Ἔφορος, τὴν ἐπιγραφὴν ἔχον ταύτην·

οἵδ' ἀπὸ πεντήκοντα νεῶν θάνατον προφυγόντες
πρὸς σκοπέλοισιν Ἄθω σώματα γῇ πέλασαν
δώδεκα, τοὺς δ' ἄλλους ὄλεσεν μέγα λαῖτμα θαλάσσης,
νῆάς τε στυγεροῖς πνεύμασι χρησαμένας.

4 Περὶ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Ἀλκιβιάδης ἔχων τρισ-
καίδεκα τριήρεις κατέπλευσε πρὸς τοὺς ἐν Σάμῳ
διατρίβοντας, οἳ πάλαι προακηκοότες ἦσαν ὅτι πε-
πεικὼς εἴη τὸν Φαρνάβαζον μηκέτι ταῖς τριακοσίαις
5 ναυσὶ βοηθεῖν τοῖς Λακεδαιμονίοις. φιλοφρόνως δ'
αὐτὸν ἀποδεξαμένων τῶν ἐν τῇ Σάμῳ, διελέγετο
πρὸς αὐτοὺς περὶ τῆς καθόδου, πολλὰ κατεπαγγελ-
λόμενος χρήσιμος ἔσεσθαι τῇ πατρίδι, ὁμοίως καὶ
τὰ καθ' ἑαυτὸν ἀπολογησάμενος, καὶ πολλὰ τὴν
ἑαυτοῦ δακρύσας τύχην, ὅτι τὴν ἰδίαν ἀρετὴν ὑπὸ
τῶν ἐχθρῶν ἠνάγκασται κατὰ τῆς πατρίδος ἐνδεί-
42 ξασθαι. τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀσμένως τοὺς λόγους
προσδεξαμένων, καὶ περὶ τούτων διαπεμψαμένων
εἰς Ἀθήνας, ἔδοξε τῷ δήμῳ τὸν ἄνδρα τῶν ἐγκλη-
μάτων ἀπολῦσαι καὶ μεταδοῦναι τῆς στρατηγίας.
θεωροῦντες γὰρ αὐτοῦ τὸ πρακτικὸν τῆς τόλμης καὶ
τὴν παρὰ τοῖς Ἕλλησι δόξαν, ὑπελάμβανον, ὅπερ
ἦν εἰκός, οὐ μικρὰν ῥοπὴν τοῖς σφετέροις ἔσεσθαι
2 πράγμασι τούτου προσγενομένου. καὶ γὰρ ὁ τῆς
πολιτείας ἀφηγούμενος τότε Θηραμένης, ἀνὴρ εἴ
καί τις ἄλλος δόξας εἶναι συνετός, τῷ δήμῳ συνε-
βούλευσε κατάγειν τὸν Ἀλκιβιάδην. τούτων δ'
ἀπαγγελθέντων εἰς Σάμον, Ἀλκιβιάδης πρὸς αἷς
εἶχεν ἰδίαις ναυσὶ τρισκαίδεκα ἐννέα προσέλαβε, καὶ
μετὰ τούτων ἐκπλεύσας εἰς Ἁλικαρνασσὸν παρὰ
3 τῆς πόλεως εἰσεπράξατο χρήματα. μετὰ δὲ ταῦτα
τὴν Μεροπίδα πορθήσας μετὰ πολλῆς λείας ἀνέ-
πλευσεν εἰς Σάμον. πολλῶν δὲ συναχθέντων λα-
φύρων, τοῖς τ' ἐν Σάμῳ στρατιώταις καὶ τοῖς μεθ'
ἑαυτοῦ διελόμενος τὰς ὠφελείας ταχὺ τοὺς εὖ πα-
4 θόντας εὔνους ἑαυτῷ κατεσκεύασε. περὶ δὲ τὸν
αὐτὸν χρόνον Ἀντάνδριοι, φρουρὰν ἔχοντες, μετε-

πέμψαντο παρὰ Λακεδαιμονίων στρατιώτας, μεθ' ὧν ἐκβαλόντες τὴν φυλακὴν ἐλευθέραν ᾤκουν τὴν πατρίδα· οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι περὶ τῆς εἰς Φοινίκην ἀποστολῆς τῶν τριακοσίων νεῶν ἐγκαλοῦντες τῷ Φαρναβάζῳ τοῖς Ἄντανδρον οἰκοῦσι συνεμάχησαν.

5 Τῶν δὲ συγγραφέων Θουκυδίδης μὲν τὴν ἱστορίαν κατέστροφε, περιλαβὼν χρόνον ἐτῶν εἴκοσι καὶ δυοῖν ἐν βίβλοις ὀκτώ· τινὲς δὲ διαιροῦσιν εἰς ἐννέα· Ξενοφῶν δὲ καὶ Θεόπομπος ἀφ' ὧν ἀπέλιπε Θουκυδίδης τὴν ἀρχὴν πεποίηνται, καὶ Ξενοφῶν μὲν περιέλαβε χρόνον ἐτῶν τετταράκοντα καὶ ὀκτώ, Θεόπομπος δὲ τὰς Ἑλληνικὰς πράξεις διελθὼν ἐπ' ἔτη ἑπτακαίδεκα καταλήγει τὴν ἱστορίαν εἰς τὴν περὶ Κνίδον ναυμαχίαν ἐν βίβλοις δώδεκα.

74 6 Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἀσίαν ἐν τούτοις ἦν. Ῥωμαῖοι δὲ πρὸς Αἴκους διαπολεμοῦντες ἐνέβαλον αὐτῶν εἰς τὴν χώραν μετὰ πολλῆς δυνάμεως· περιστρατοπεδεύσαντες δὲ πόλιν Βώλας ὀνομαζομένην ἐξεπολιόρκησαν.

43 Τῶν δὲ κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν τοῦτον πράξεων τέλος ἐχουσῶν Ἀθήνησι μὲν ἦρχε Γλαύκιππος, ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ κατεστάθησαν ὕπατοι Μάρκος Κορνήλιος καὶ Λεύκιος Φούριος. περὶ δὲ τούτους τοὺς χρόνους Ἐγεσταῖοι κατὰ τὴν Σικελίαν σύμμαχοι γεγενημένοι τοῖς Ἀθηναίοις κατὰ Συρακοσίων, καταλυθέντος τοῦ πολέμου περιδεεῖς καθειστήκεσαν· ἤλπιζον γάρ, ὅπερ ἦν εἰκός, τιμωρίαν δώσειν τοῖς Σικελιώταις ὑπὲρ ὧν εἰς αὐτοὺς ἐξήμαρτον. 2 τῶν δὲ Σελινουντίων περὶ τῆς ἀμφισβητησίμου χώρας πολεμούντων αὐτούς, ἑκουσίως ἐξεχώρουν, εὐλαβούμενοι μὴ διὰ ταύτην τὴν πρόφασιν οἱ Συρακόσιοι συνεπιλάβωνται τοῦ πολέμου τοῖς Σελινουν-

τίοις, καὶ κινδυνεύσωσιν ἄρδην ἀπολέσαι τὴν πα-
3 τρίδα. ἐπεὶ δ' οἱ Σελινούντιοι χωρὶς τῆς ἀμφισ-
βητησίμου πολλὴν τῆς παρακειμένης ἀπετέμοντο,
τηνικαῦθ' οἱ τὴν Ἔγεσταν οἰκοῦντες πρέσβεις ἀπέ-
στειλαν εἰς Καρχηδόνα, δεόμενοι βοηθῆσαι καὶ τὴν
4 πόλιν αὐτοῖς ἐγχειρίζοντες. καταπλευσάντων δὲ τῶν
πεμφθέντων, καὶ τῇ γερουσίᾳ τὰς παρὰ τοῦ δήμου
δεδομένας ἐντολὰς εἰπόντων, οὐ μετρίως διηπόρη-
σαν οἱ Καρχηδόνιοι· ἅμα μὲν γὰρ ἐπεθύμουν πα-
ραλαβεῖν πόλιν εὔκαιρον, ἅμα δ' ἐφοβοῦντο τοὺς
Συρακοσίους, ἑορακότες προσφάτως καταπεπολε-
5 μημένας τὰς τῶν Ἀθηναίων δυνάμεις. οὐ μὴν ἀλλὰ
καὶ παρ' αὐτοῖς πρωτεύοντος τοῦ παραλαβεῖν τὴν
πόλιν, τοῖς μὲν πρεσβευταῖς ἀπεκρίθησαν βοηθή-
σειν, εἰς δὲ τὴν τούτων διοίκησιν, ἂν ᾖ χρεία πο-
λεμεῖν, κατέστησαν στρατηγὸν τὸν Ἀννίβαν, κατὰ
νόμους τότε βασιλεύοντα. οὗτος δὲ ἦν υἱωνὸς μὲν
τοῦ πρὸς Γέλωνα πολεμήσαντος Ἀμίλκου καὶ πρὸς
Ἱμέρᾳ τελευτήσαντος, υἱὸς δὲ Γέσκωνος, ὃς διὰ τὴν
τοῦ πατρὸς ἧτταν ἐφυγαδεύθη καὶ κατεβίωσεν ἐν
6 τῇ Σελινοῦντι. ὁ δ' οὖν Ἀννίβας, ὢν μὲν καὶ φύ-
σει μισέλλην, ὁμοῦ δὲ τὰς τῶν προγόνων ἀτιμίας
διορθώσασθαι βουλόμενος, ἔσπευδε δι' ἑαυτοῦ τι
κατασκευάσαι χρήσιμον τῇ πατρίδι. θεωρῶν οὖν
τοὺς Σελινουντίους οὐκ ἀρκουμένους τῇ παραχω-
ρήσει τῆς ἀμφισβητησίμου χώρας, πρέσβεις ἀπέ-
στειλε μετὰ τῶν Ἐγεσταίων πρὸς Συρακοσίους, ἐπι-
τρέπων αὐτοῖς τὴν κρίσιν τούτων, τῷ μὲν λόγῳ
προσποιούμενος δικαιοπραγεῖν, τῇ δ' ἀληθείᾳ νο-
μίζων ἐκ τοῦ μὴ βούλεσθαι τοὺς Σελινουντίους
διακριθῆναι μὴ συμμαχήσειν αὐτοῖς τοὺς Συρακο-
7 σίους. ἀποστειλάντων δὲ καὶ Σελινουντίων πρέσβεις,

ιακριθῆναι μὲν μὴ βουλομένων, πολλὰ δὲ πρὸς
ὺς παρὰ Καρχηδονίων καὶ τῶν Ἐγεσταίων πρέ-
βεις ἀντειπόντων, τέλος ἔδοξε τοῖς Συρακοσίοις
ηφίσασθαι τηρεῖν πρὸς μὲν Σελινουντίους τὴν
υμμαχίαν, πρὸς δὲ Καρχηδονίους τὴν εἰρήνην.
ετὰ δὲ τὴν ἐπάνοδον τῶν πρεσβευτῶν Καρχηδό- 44
ιοι μὲν τοῖς Ἐγεσταίοις ἀπέστειλαν Λίβυάς τε πεν-
κισχιλίους καὶ τῶν Καμπανῶν ὀκτακοσίους. οὗ- 2
οι δ' ἦσαν ὑπὸ τῶν Χαλκιδέων τοῖς Ἀθηναίοις εἰς
ὸν πρὸς Συρακοσίους πόλεμον μεμισθωμένοι, καὶ
ετὰ τὴν ἧτταν καταπεπλευκότες οὐκ εἶχον τοὺς
ισθοδοτήσοντας· οἱ δὲ Καρχηδόνιοι πᾶσιν ἵππους
γοράσαντες καὶ μισθοὺς ἀξιολόγους δόντες εἰς τὴν
γεσταν κατέστησαν. οἱ δὲ Σελινούντιοι κατ' ἐκεί- 3
ους τοὺς χρόνους εὐδαιμονοῦντες, καὶ τῆς πό-
εως αὐτοῖς πολυανδρούσης, κατεφρόνουν τῶν Ἐγε-
ταίων. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐν τάξει τὴν ὅμορον
ώραν ἐπόρθουν, πολὺ προέχοντες ταῖς δυνάμεσι,
ετὰ δὲ ταῦτα καταφρονήσαντες κατὰ πᾶσαν τὴν
ώραν ἐσκεδάσθησαν. οἱ δὲ τῶν Ἐγεσταίων στρα- 4
ηγοὶ παρατηρήσαντες αὐτοὺς ἐπέθεντο μετὰ τῶν
αρχηδονίων καὶ τῶν Καμπανῶν. ἀπροσδοκήτου
ὲ τῆς ἐφόδου γενομένης ῥᾳδίως ἐτρέψαντο τοὺς
ελινουντίους, καὶ τῶν μὲν στρατιωτῶν ἀνεῖλον
ερὶ χιλίους, τῆς δὲ λείας πάσης ἐκυρίευσαν. μετὰ
ὲ τὴν μάχην εὐθέως ἀπέστειλαν πρέσβεις, οἱ μὲν
ελινούντιοι πρὸς Συρακοσίους, οἱ δ' Ἐγεσταῖοι
ρὸς Καρχηδονίους, περὶ βοηθείας. ἑκατέρων δ' 5
παγγειλαμένων συμμαχήσειν ὁ μὲν Καρχηδονια-
ὸς πόλεμος ταύτην ἔλαβεν ἀρχήν, οἱ δὲ Καρχη-
όνιοι προορώμενοι τὸ μέγεθος τοῦ πολέμου, τὴν
πιτροπὴν ἔδωκαν Ἀννίβᾳ τῷ στρατηγῷ περὶ τοῦ

μεγέθους τῆς δυνάμεως, καὶ πάντα προθύμως ὑπη-
6 ρέτουν. ὁ δὲ Ἀννίβας τό τε θέρος ἐκεῖνο καὶ τὸν
συνάπτοντα χειμῶνα πολλοὺς μὲν ἐξ Ἰβηρίας ἐξε-
νολόγησεν, οὐκ ὀλίγους δὲ καὶ τῶν πολιτῶν κατέ-
γραφεν· ἐπῄει δὲ καὶ τὴν Λιβύην ἐπιλεγόμενος ἐξ
ἁπάσης πόλεως τοὺς κρατίστους, καὶ ναῦς παρε-
σκευάζετο, διανοούμενος τῆς ἐαρινῆς ὥρας ἐνιστα-
μένης διαβιβάζειν τὰς δυνάμεις. τὰ μὲν οὖν κατὰ
τὴν Σικελίαν ἐν τούτοις ἦν.

45 Κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα Δωριεὺς ὁ Ῥόδιος ναύαρ-
χος ὢν τῶν ἐξ Ἰταλίας τριήρων, ἐπειδὴ κατέστησε
τὴν ἐν Ῥόδῳ ταραχήν, ἐξέπλευσεν ἐφ' Ἑλλήσπον-
τον, σπεύδων συμμῖξαι τῷ Μινδάρῳ· οὗτος γὰρ ἐν
Ἀβύδῳ διατρίβων συνῆγε πανταχόθεν τὰς συμμα-
2 χούσας ναῦς τοῖς Πελοποννησίοις. ἤδη δὲ τοῦ Δω-
ριέως ὄντος περὶ τὸ Σίγειον τῆς Τρῳάδος, οἱ περὶ
Σηστὸν ὄντες Ἀθηναῖοι πυθόμενοι τὸν παράπλουν
ἀνήχθησαν ἐπ' αὐτοὺς πάσαις ταῖς ναυσὶν οὔσαις
3 ἑβδομήκοντα καὶ τέτταρσιν. ὁ δὲ Δωριεὺς μέχρι
μέν τινος ἀγνοήσας τὸ γινόμενον ἔπλει μετέωρος·
κατανοήσας δὲ τὸ μέγεθος τοῦ στόλου κατεπλάγη,
καὶ σωτηρίαν ἄλλην οὐδεμίαν ὁρῶν κατέφυγεν εἰς
4 Δάρδανον. ἐκβιβάσας δὲ τοὺς στρατιώτας καὶ τοὺς
φρουροῦντας τὴν πόλιν προσλαβόμενος βέλη τε
παμπληθῆ ταχέως παρεκόμισε, καὶ τῶν στρατιωτῶν
οὓς μὲν ἐπὶ τὰς πρῴρας ἐπέστησεν, οὓς δ' ἐπὶ τῆς
5 γῆς εὐκαίρως ἔταξεν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι κατὰ πολ-
λὴν σπουδὴν καταπλεύσαντες ἐνεχείρησαν ἀποσπᾶν
τὰς ναῦς, καὶ πανταχόθεν τῷ πλήθει περιχυθέντες
6 κατεπόνουν τοὺς ἐναντίους. ἃ δὴ πυθόμενος Μίν-
δαρος ὁ τῶν Πελοποννησίων ναύαρχος, εὐθέως ἐξ
Ἀβύδου μετὰ παντὸς ἀνήχθη τοῦ στόλου, καὶ κατέ-

πλει πρὸς τὸ Δαρδάνειον μετὰ νεῶν τεττάρων πρὸς
ταῖς ὀγδοήκοντα, βοηθήσων τοῖς μετὰ τοῦ Δωριέως·
συμπαρῆν δὲ καὶ τὸ πεζὸν στράτευμα τοῦ Φαρνα-
βάζου, βοηθοῦν τοῖς Λακεδαιμονίοις. ὡς δ' ἐγγὺς 7
ἀλλήλων ἐγενήθησαν οἱ στόλοι, διέταξαν ἀμφότε-
ροι τὰς τριήρεις εἰς ναυμαχίαν· καὶ Μίνδαρος μὲν
ἔχων ἑπτὰ πρὸς ταῖς ἐνενήκοντα ναυσὶν ἐπὶ μὲν
τὸ λαιὸν κέρας ἔταξε Συρακοσίους, τοῦ δεξιοῦ δ'
αὐτὸς εἶχε τὴν ἡγεμονίαν· τῶν δ' Ἀθηναίων τοῦ
μὲν δεξιοῦ μέρους Θρασύβουλος ἡγεῖτο, τοῦ δ' ἑτέ-
ρου Θράσυλλος. τοῦτον δὲ τὸν τρόπον αὐτῶν ἐξηρ- 8
τυμένων, οἱ μὲν ἡγεμόνες αὐτῶν ἦραν τὸ σύσση-
μον τῆς μάχης, οἱ σαλπικταὶ δὲ ἀφ' ἑνὸς παραγ-
γέλματος ἤρξαντο σημαίνειν τὸ πολεμικόν· καὶ τῶν
μὲν ἐρετῶν οὐδὲν ἐλλειπόντων προθυμίας, τῶν δὲ
κυβερνητῶν ἐντέχνως τοῖς οἴαξι χρωμένων, κατα-
πληκτικὸν συνέβαινε γίνεσθαι τὸν ἀγῶνα. ὁπότε 9
γὰρ αἱ τριήρεις εἰς ἐμβολὴν ἐπιφέροιντο, τηνικαῦτα
οἱ κυβερνῆται πρὸς αὐτὴν τὴν τοῦ καιροῦ ῥοπὴν
ἐπέστρεφον τὰς ναῦς πραγματικῶς, ὥστε τὰς πλη-
γὰς γίνεσθαι κατ' ἐμβολήν. οἱ μὲν οὖν ἐπιβάται 10
θεωροῦντες τὰς ἑαυτῶν ναῦς πλαγίας συνεπιφερο-
μένας ταῖς τῶν πολεμίων τριήρεσι, περιδεεῖς ἐγί-
νοντο, περὶ σφῶν ἀγωνιῶντες· ὁπότε δ' οἱ κυβερ-
νῆται ταῖς ἐμπειρίαις ἐκκρούσειαν τὰς ἐπιφοράς,
πάλιν ἐγίνοντο περιχαρεῖς καὶ μετέωροι ταῖς ἐλπί-
σιν. οὐ μὴν οὐδ' οἱ ἐν τοῖς καταστρώμασιν ἐπι- 46
βεβηκότες ἄπρακτον εἶχον τὴν φιλοτιμίαν, ἀλλ' οἱ
μὲν ἐκ πολλοῦ διαστήματος ἀφεστηκότες ἐτόξευον
κατὰ τὸ συνεχές, καὶ ταχὺ ὁ τόπος ἦν βελῶν πλή-
ρης· οἱ δ' ἀεὶ προσιόντες ἐγγυτέρω τὰς λόγχας ἠκόν-
τιζον, οἱ μὲν ἐπὶ τοὺς ἀμυνομένους ἐπιβάτας, οἱ δ'

ἐπ' αὐτοὺς βαλεῖν φιλοτιμούμενοι τοὺς κυβερνή-
τας· ὁπότε δὲ συνερείσειαν αἱ νῆες, τοῖς τε δόρα-
ρασιν ἠγωνίζοντο καὶ κατὰ τὰς προσαγωγὰς εἰς τὰς
τῶν πολεμίων τριήρεις μεθαλλόμενοι τοῖς ξίφεσιν
2 ἀλλήλους ἠμύνοντο. κατὰ δὲ τὰς γινομένας ἐλατ-
τώσεις τῶν νικώντων ἐπαλαλαζόντων καὶ τῶν ἄλ-
λων μετὰ βοῆς παραβοηθούντων κραυγὴ σύμμι-
κτος ἐγίνετο παρ' ὅλον τὸν τῆς ναυμαχίας τόπον.
ἐπὶ πολὺν οὖν χρόνον ἰσόρροπος ἦν ἡ μάχη διὰ
τὴν ὑπερβολὴν τῆς παρ' ἀμφοτέροις φιλοτιμίας·
μετὰ δὲ ταῦτα Ἀλκιβιάδης ἐκ Σάμου παραδόξως
ἐπεφάνη μετὰ νεῶν εἴκοσι, πλέων κατὰ τύχην εἰς
3 Ἑλλήσποντον. τούτων δὲ πόρρω μὲν οὐσῶν, ἑκά-
τεροι σφίσι βοήθειαν ἐλπίζοντες παραγενέσθαι, με-
τέωροι ταῖς ἐλπίσιν ἐγίνοντο καὶ πολὺ προθυμό-
τερον ταῖς τόλμαις διεκινδύνευον· ἐπεὶ δ' ἤδη σύν-
εγγυς ἦν ὁ στόλος, καὶ τοῖς μὲν Λακεδαιμονίοις
οὐδὲν ἐφαίνετο σύσσημον, τοῖς δ' Ἀθηναίοις Ἀλ-
κιβιάδης μετέωρον ἐποίησεν ἐπίσημον φοινικοῦν
ἀπὸ τῆς ἰδίας νεώς, ὅπερ ἦν σύσσημον αὐτοῖς δια-
τεταγμένον, οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι καταπλαγέντες
ἐτράπησαν, οἱ δ' Ἀθηναῖοι τῷ προτερήματι μετεω-
ρισθέντες μετὰ σπουδῆς ἐπεδίωκον τὰς ὑποφευγού-
4 σας. καὶ δέκα μὲν νεῶν εὐθὺς ἐκυρίευσαν, μετὰ
δὲ ταῦτα χειμῶνος ἐπιγενομένου καὶ πνευμάτων
μεγάλων πολλὰ περὶ τὸν διωγμὸν αὐτοὺς ἐμποδί-
ζεσθαι συνέβαινε· διὰ γὰρ τὸ μέγεθος τῶν κυμά-
των τὰ μὲν σκάφη τοῖς οἴαξιν ἠπείθει, τὰς δ' ἐμ-
βολὰς ἀπράκτους συνέβαινε γίνεσθαι, τῶν τυπτο-
5 μένων νεῶν ὑποχωρουσῶν. τέλος δ' οἱ μὲν Λακε-
δαιμόνιοι πρὸς τὴν γῆν κατενεχθέντες ἔφυγον πρὸς
τὸ πεζὸν τοῦ Φαρναβάζου στρατόπεδον, οἱ δ' Ἀθη-

ναῖοι τὸ μὲν πρῶτον ἐπεχείρησαν ἀποσπᾶν τὰς ναῦς
ἀπὸ τῆς γῆς καὶ παραβόλως διεκινδύνευον, ὑπὸ
δὲ τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος ἀνακοπέντες ἀπέ-
πλευσαν εἰς Σηστόν. ὁ γὰρ Φαρνάβαζος βουλό- 6
μενος τοῖς Λακεδαιμονίοις ὑπὲρ ὧν ἐνεκάλουν ἀπο-
λογεῖσθαι, βιαιότερον διηγωνίζετο πρὸς τοὺς Ἀθη-
ναίους· ἅμα δὲ καὶ περὶ τῶν εἰς Φοινίκην ἀποστα-
λεισῶν νεῶν τριακοσίων ἐδίδαξεν ὡς τοῦτο ἔπραξε
πυνθανόμενος τόν τε τῶν Ἀράβων βασιλέα καὶ τὸν
Αἰγυπτίων ἐπιβουλεύειν τοῖς περὶ Φοινίκην πράγ-
μασι.

Τῆς δὲ ναυμαχίας τοιοῦτον τὸ τέλος λαβούσης 47
Ἀθηναῖοι τότε μὲν εἰς Σηστὸν ἀπέπλευσαν ἤδη νυ-
κτὸς οὔσης, ἅμα δ' ἡμέρᾳ τά τε ναυάγια συνήγαγον
καὶ πρὸς τῷ προτέρῳ τροπαίῳ πάλιν ἕτερον ἔστη-
σαν. Μίνδαρος δὲ νυκτὸς περὶ πρώτην φυλακὴν 2
εἰς Ἄβυδον ἀναχθεὶς τάς τε πεπονηκυίας ναῦς ἐπε-
σκεύαζε καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους περὶ βοηθείας
διεπέμψατο πεζῆς τε καὶ ναυτικῆς· διενοεῖτο γὰρ
ἐν ὅσῳ τὰ κατὰ τὸν στόλον ἕτοιμα ἐγίνετο πεζῇ
μετὰ Φαρναβάζου τὰς συμμαχούσας κατὰ τὴν Ἀσίαν
πόλεις Ἀθηναίοις πολιορκήσειν. Χαλκιδεῖς δὲ καὶ 3
σχεδὸν οἱ λοιποὶ πάντες οἱ τὴν Εὔβοιαν κατοικοῦν-
τες ἀφεστηκότες ἦσαν Ἀθηναίων, καὶ διὰ τοῦτο
περιδεεῖς ἐγίνοντο μήποτε νῆσον οἰκοῦντες ἐκπο-
λιορκηθῶσιν ὑπ' Ἀθηναίων θαλαττοκρατούντων·
ἠξίουν οὖν Βοιωτοὺς κοινῇ χῶσαι τὸν Εὔριπον,
ὥστε συνάψαι τὴν Εὔβοιαν τῇ Βοιωτίᾳ. συγκατα- 4
θεμένων δὲ τῶν Βοιωτῶν διὰ τὸ κἀκείνοις συμφέ-
ρειν τὴν Εὔβοιαν εἶναι τοῖς μὲν ἄλλοις νῆσον, ἑαυ-
τοῖς δ' ἤπειρον· διόπερ αἱ πόλεις ἅπασαι πρὸς τὴν
διάχωσιν ἐπερρώσθηταν καὶ πρὸς ἀλλήλας ἡμιλ-

λῶντο· οὐ γὰρ μόνον τοῖς πολίταις ἐξιέναι πανδη-
μεὶ προσέταξαν, ἀλλὰ καὶ τοῖς παροικοῦσι ξένοις,
ὥστε διὰ τὸ πλῆθος τῶν τοῖς ἔργοις προσιόντων
5 τὴν πρόθεσιν ταχέως λαβεῖν συντέλειαν. τῆς μὲν
οὖν Εὐβοίας κατεσκευάσθη τὸ χῶμα κατὰ τὴν Χαλ-
κίδα, τῆς δὲ Βοιωτίας πλησίον Αὐλίδος· ἐνταῦθα
γὰρ ὁ μεταξὺ πόρος ἦν στενώτατος. συνέβαινε
μὲν οὖν ἀεὶ καὶ πρότερον κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν τόπον
εἶναι ῥοῦν καὶ πυκνὰς ποιεῖσθαι τροπὰς τὴν θά-
λατταν, τότε δὲ πολὺ μᾶλλον ἦν ἐπιτείνοντα τὰ
κατὰ τὸν ῥοῦν, ὡς ἂν εἰς στενὸν ἄγαν συγκεκλει-
μένης τῆς θαλάττης· ὁ γὰρ διέκπλους ἀπελείφθη
6 μιᾷ νηί. ᾠκοδόμησαν δὲ καὶ πύργους ὑψηλοὺς ἐξ
ἀμφοτέρων τῶν ἄκρων, καὶ ξυλίνας τοῖς διάρροις
ἐπέστησαν γεφύρας. Θηραμένης δ᾽ ὑπ᾽ Ἀθηναίων
ἀποσταλεὶς μετὰ νεῶν τριάκοντα τὸ μὲν πρῶτον
ἐπεχείρησε κωλύειν τοὺς ἐπὶ τῶν ἔργων, πολλοῦ
δὲ πλήθους στρατιωτῶν συμπαρόντος τοῖς κατα-
σκευάζουσι τὰ χώματα ταύτης μὲν τῆς ἐπιβολῆς
7 ἀπέστη, τὸν δὲ πλοῦν ἐπὶ νήσων ἐποιήσατο. βου-
λόμενος δὲ τούς τε πολίτας καὶ συμμάχους ἀνα-
παῦσαι τῶν εἰσφορῶν, τήν τε τῶν πολεμίων χώραν
ἐπόρθησε καὶ πολλὰς ὠφελείας ἤθροισεν. ἐπῄει δὲ
καὶ τὰς συμμαχίδας πόλεις, καὶ τοὺς ἐν αὐταῖς
8 νεωτερίζοντας εἰσεπράττετο χρήματα. καταπλεύσας
δ᾽ εἰς Πάρον καὶ καταλαβὼν ὀλιγαρχίαν ἐν τῇ πό-
λει, τῷ μὲν δήμῳ τὴν ἐλευθερίαν ἀποκατέστησε,
παρὰ δὲ τῶν ἁψαμένων τῆς ὀλιγαρχίας χρημάτων
πλῆθος εἰσεπράξατο.

48 Συνέβη δὲ περὶ τοῦτον τὸν χρόνον ἐν τῇ Κερ-
κύρᾳ μεγάλην γενέσθαι στάσιν καὶ σφαγήν, ἣν καὶ
δι᾽ ἑτέρας μὲν αἰτίας λέγεται γενέσθαι, μάλιστα δὲ

διὰ τὴν ὑπάρχουσαν αὐτοῖς πρὸς ἀλλήλους ἔχθραν. ἐν οὐδεμιᾷ γάρ ποτε πόλει τοιοῦτοι πολιτῶν φόνοι 2 συνετελέσθησαν οὐδὲ μείζων ἔρις καὶ φιλονικία πρὸς ὄλεθρον ἀνήκουσα. δοκοῦσι γὰρ οἱ μὲν ἀναιρεθέντες ὑπ' ἀλλήλων πρὸ ταύτης τῆς στάσεως γεγονέναι περὶ χιλίους καὶ πεντακοσίους, καὶ πάντες οὗτοι πρωτεύοντες τῶν πολιτῶν. τούτων δ' ἐπι- 3 γεγενημένων τῶν ἀτυχημάτων ἑτέραν αὐτοῖς συμφορὰν ἐπέστησεν ἡ τύχη, τὴν πρὸς ἀλλήλους πάλιν αὐξήσασα διαφοράν. οἱ μὲν γὰρ προέχοντες τοῖς 4 ἀξιώμασι τῶν Κερκυραίων ὀρεγόμενοι τῆς ὀλιγαρχίας ἐφρόνουν τὰ Λακεδαιμονίων, ὁ δὲ δημοτικὸς ὄχλος ἔσπευδε τοῖς Ἀθηναίοις συμμαχεῖν. καὶ γὰρ διαφερούσας τὰς σπουδὰς εἶχον οἱ περὶ τῆς ἡγεμονίας διαγωνιζόμενοι δῆμοι· Λακεδαιμόνιοι γὰρ τοὺς 5 πρωτεύοντας ἐν ταῖς συμμαχίσι πόλεσιν ἐποίουν ἐπὶ τῆς διοικήσεως τῶν κοινῶν, Ἀθηναῖοι δὲ δημοκρατίας ἐν ταῖς πόλεσι καθίσταναν. οἱ δ' οὖν Κερκυραῖοι θεωροῦντες τοὺς δυνατωτάτους τῶν πολιτῶν ὄντας πρὸς τῷ τὴν πόλιν ἐγχειρίζειν τοῖς Λακεδαιμονίοις, μετεπέμψαντο παρ' Ἀθηναίων δύναμιν τὴν παραφυλάξουσαν τὴν πόλιν. Κόνων δ' 6 ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων πλεύσας εἰς Κέρκυραν, ἑξακοσίους μὲν τῶν ἐκ Ναυπάκτου Μεσσηνίων κατέλιπεν ἐν τῇ πόλει, αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν νεῶν παρέπλευσε, καὶ καθωρμίσθη πρὸς τῷ τῆς Ἥρας τεμένει. οἱ δὲ ἑξακόσιοι μετὰ τῶν δημοτικῶν ὁρμή- 7 σαντες ἐπὶ τοὺς τὰ Λακεδαιμονίων φρονοῦντας ἐξαίφνης ἀγορᾶς πληθούσης οὓς μὲν συνελάμβανον, οὓς δ' ἐφόνευον, πλείους δὲ τῶν χιλίων ἐφυγάδευσαν· ἐποιήσαντο δὲ τοὺς μὲν δούλους ἐλευθέρους, τοὺς δὲ ξένους πολίτας, εὐλαβούμενοι τό τε πλῆ-

θος καὶ τὴν δύναμιν τῶν φυγάδων. οἱ μὲν οὐ ἐκπεσόντες ἐκ τῆς πατρίδος εἰς τὴν καταντίον ἤπει
8 ρον ἔφυγον· μετὰ δέ τινας ἡμέρας τῶν ἐν τῇ πό λει .τινὲς φρονοῦντες τὰ τῶν φυγάδων κατελάβον τὴν ἀγοράν, καὶ μεταπεμψάμενοι τοὺς φυγάδ περὶ τῶν ὅλων διηγωνίζοντο. τέλος δὲ νυκτὸς κα ταλαβούσης εἰς ὁμολογίας ἦλθον πρὸς ἀλλήλου καὶ τῆς φιλονικίας παυσάμενοι κοινῶς ᾤκουν τ πατρίδα. ἡ μὲν οὖν ἐν Κερκύρᾳ σφαγὴ τοιοῦτ ἔσχε τὸ τέλος.

49 Ἀρχέλαος δ' ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεύς, τό Πυδναίων ἀπειθούντων, πολλῇ δυνάμει τὴν πόλ περιεστρατοπέδευσε. παρεβοήθησε δ' αὐτῷ κ Θηραμένης ἔχων στόλον, ὃς χρονιζούσης τῆς πο λιορκίας ἀπέπλευσεν εἰς Θρᾴκην πρὸς Θρασύβου
2 λον τὸν ἀφηγούμενον τοῦ στόλου παντός. ὁ μὲ οὖν Ἀρχέλαος φιλοτιμότερον πολιορκήσας τὴν Πύδ ναν καὶ κρατήσας μετῴκισεν αὐτὴν ἀπὸ θαλάττ ὡς εἴκοσι σταδίους. ὁ δὲ Μίνδαρος, ἤδη τοῦ χε μῶνος λήγοντος, συνήγαγε τὰς πανταχόθεν τρι ρεις· ἔκ τε γὰρ τῆς Πελοποννήσου πολλαὶ παρεγ νήθησαν καὶ παρὰ τῶν ἄλλων συμμάχων ὁμοία οἱ δ' ἐν Σηστῷ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοί, πυνθ νόμενοι τὸ μέγεθος τοῦ συναγομένου τοῖς πολ μίοις στόλου, περιδεεῖς ἦσαν μήποτε πάσαις τα τριήρεσιν ἐπιπλεύσαντες οἱ πολέμιοι κυριεύσω
3 τῶν νεῶν. ὅθεν αὐτοὶ μὲν καθελκύσαντες τὰς ο σας ἐν Σηστῷ ναῦς περιέπλευσαν τὴν Χερρόνησ καὶ καθωρμίσθησαν εἰς Καρδίαν· εἰς δὲ Θρᾴκ πρὸς Θρασύβουλον καὶ Θηραμένην ἔπεμψαν τρι ρεις, παρακαλοῦντες μετὰ τοῦ στόλου τὴν ταχίστ ἥκειν· μετεπέμψαντο δὲ καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην

*Λέσβου μεθ᾽ ὧν εἶχε νεῶν, καὶ συνήχθη πᾶς ὁ
στόλος εἰς ἕνα τόπον, σπευδόντων τῶν στρατηγῶν
περὶ τῶν ὅλων διακινδυνεῦσαι. Μίνδαρος δ᾽ ὁ* 4
*τῶν Λακεδαιμονίων ναύαρχος πλεύσας εἰς Κύζικον
πᾶσαν τὴν δύναμιν ἐξεβίβασε καὶ τὴν πόλιν περιε-
στρατοπέδευσε· παρεγενήθη δὲ καὶ Φαρνάβαζος
μετὰ πολλῆς στρατιᾶς, μεθ᾽ οὗ πολιορκήσας Μίν-
δαρος εἷλε τὴν Κύζικον κατὰ κράτος. οἱ δὲ τῶν* 5
*Ἀθηναίων στρατηγοὶ κρίναντες ἐπὶ Κύζικον πλεῖν,
ἀνήχθησαν μετὰ πασῶν τῶν νεῶν καὶ τὴν Χερρό-
νησον περιέπλεον. καὶ πρῶτον μὲν εἰς Ἐλαιοῦντα
παρεγένοντο· μετὰ δὲ ταῦτα ἐφιλοτιμήθησαν νυκτὸς
τὴν τῶν Ἀβυδηνῶν πόλιν παραπλεῦσαι πρὸς τὸ μὴ
κατανοηθῆναι τὸ πλῆθος τῶν νεῶν ὑπὸ τῶν πολε-
μίων. ἐπεὶ δ᾽ ἦλθον εἰς Προκόννησον, τὴν μὲν* 6
*νύκτα κατηυλίσθησαν ἐν ταύτῃ, τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ τοὺς
μὲν ἐπιβεβηκότας στρατιώτας διεβίβασαν εἰς τὴν τῶν
Κυζικηνῶν χώραν, καὶ τῷ στρατηγοῦντι τούτων Χαι-
ρέᾳ προσέταξαν ἄγειν τὸ στρατόπεδον ἐπὶ τὴν πό-
λιν, αὐτοὶ δ᾽ εἰς τρία μέρη διείλοντο τὸ ναυτικόν, καὶ* 50
*τοῦ μὲν ἦρχεν Ἀλκιβιάδης, τοῦ δὲ Θηραμένης, τοῦ
δὲ τρίτου Θρασύβουλος. Ἀλκιβιάδης μὲν οὖν μετὰ
τοῦ κατ᾽ αὐτὸν μέρους πολὺ προέπλευσε τῶν ἄλ-
λων, βουλόμενος προκαλέσασθαι τοὺς Λακεδαιμο-
νίους εἰς ναυμαχίαν· Θηραμένης δὲ καὶ Θρασύβου-
λος ἐφιλοτέχνουν κυκλώσασθαι καὶ τῆς εἰς τὴν
πόλιν ἐπανόδου τοὺς ἐκπλεύσαντας εἷρξαι. Μίν-* 2
*δαρος δὲ τὰς μὲν Ἀλκιβιάδου ναῦς μόνας ὁρῶν
προσφερομένας, τὰς δ᾽ ἄλλας ἀγνοῶν, κατεφρόνησε,
καὶ ναυσὶν ὀγδοήκοντα θρασέως ἐκ τῆς πόλεως τὸν
ἐπίπλουν ἐποιήσατο. ὡς δὲ πλησίον ἐγένετο τῶν* 3
περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, καθάπερ

ἣν αὐτοῖς παρηγγελμένον, προσεποιοῦντο φεύγειν,
οἱ δὲ Πελοποννήσιοι περιχαρεῖς ὄντες ἠκολούθουν
4 κατὰ σπουδὴν ὡς νικῶντες. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης
ἐπειδὴ τῆς πόλεως αὐτοὺς ἀπέσπασε πορρωτέρω,
τὸ σύσσημον ἦρεν· οὗ γενηθέντος αἱ μετ' Ἀλκιβιά-
δου τριήρεις ἐξαίφνης πρὸς ἕνα καιρὸν ἐπέστρεψαν
ἀντίπρῳροι τοῖς πολεμίοις, Θηραμένης δὲ καὶ Θρα-
σύβουλος ἔπλεον ἐπὶ τὴν πόλιν, καὶ τὸν ἀπόπλουν
5 τῶν Λακεδαιμονίων ὑπετέμοντο. οἱ δὲ μετὰ τοῦ
Μινδάρου καθορῶντες ἤδη τὸ πλῆθος τῶν πολε-
μίων νεῶν, καὶ μαθόντες ἑαυτοὺς κατεστρατηγημέ-
6 νους, περίφοβοι καθειστήκεσαν. τέλος δὲ τῶν Ἀθη-
ναίων πανταχόθεν ἐπιφερομένων καὶ τῆς εἰς τὴν
πόλιν ἀφόδου τοὺς Πελοποννησίους ἀποκλεισάν-
των, ὁ Μίνδαρος ἠναγκάσθη καταφυγεῖν τῆς χώ-
ρας πρὸς τοὺς καλουμένους Κλήρους, ὅπου καὶ
7 Φαρνάβαζος εἶχε τὴν δύναμιν. Ἀλκιβιάδης δὲ κατὰ
σπουδὴν διώκων ἃς μὲν κατέδυεν, ἃς δὲ κατατι-
τρώσκων ὑποχειρίους ἐλάμβανε, τὰς δὲ πλείστας
πρὸς αὐτῇ τῇ γῇ καθωρμισμένας καταλαβὼν ἐπέ-
βαλλε σιδηρᾶς χεῖρας, καὶ ταύταις ἀποσπᾶν ἀπὸ
8 τῆς γῆς ἐπειρᾶτο. παραβοηθούντων δὲ τῶν πεζῶν
ἀπὸ τῆς γῆς τοῖς Πελοποννησίοις πολὺς ἐγένετο
φόνος, ὡς ἂν τῶν μὲν Ἀθηναίων διὰ τὸ προτέρημα
θρασύτερον ἢ συμφορώτερον ἀγωνιζομένων, τῶν δὲ
Πελοποννησίων πολὺ τοῖς πλήθεσιν ὑπεραγόντων·
9 καὶ γὰρ τὸ τοῦ Φαρναβάζου στρατόπεδον παρεβοή-
θει τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ τὴν μάχην ἐκ τῆς γῆς
10 ποιούμενον τὴν στάσιν εἶχεν ἀσφαλεστέραν. Θρα-
σύβουλος δὲ θεωρῶν τοὺς πεζοὺς τοῖς πολεμίοις
βοηθοῦντας, καὶ τοὺς λοιποὺς τῶν ἐπιβατῶν ἀπε-
βίβασεν εἰς τὴν γῆν, σπεύδων βοηθῆσαι τοῖς περὶ

τὸν Ἀλκιβιάδην· τῷ δὲ Θηραμένει παρεκελεύσατο
τοῖς περὶ Χαιρέαν πεζοῖς συνάψαντα τὴν ταχίστην
ἥκειν, ὅπως πεζῇ διαγωνίσωνται.

Τῶν δὲ Ἀθηναίων περὶ ταῦτα γινομένων Μίν- 51
δαρος ὁ τῶν Λακεδαιμονίων ἀφηγούμενος αὐτὸς μὲν
πρὸς Ἀλκιβιάδην ὑπὲρ τῶν ἀφελκομένων νεῶν διη-
γωνίζετο, Κλέαρχον δὲ τὸν Σπαρτιάτην μετὰ μέ-
ρους τῶν Πελοποννησίων ἀπέστειλε πρὸς τοὺς περὶ
581 τὸν Θρασύβουλον· συναπέστειλε δ' αὐτῷ καὶ τοὺς
παρὰ Φαρναβάζῳ στρατευομένους μισθοφόρους. ὁ 2
δὲ Θρασύβουλος μετὰ τῶν ἐπιβατῶν καὶ τῶν τοξο-
τῶν τὸ μὲν πρῶτον εὐρώστως ὑπέστη τοὺς πολε-
μίους, καὶ πολλοὺς μὲν ἀνεῖλεν, οὐκ ὀλίγους δὲ καὶ
τῶν ἰδίων ἑώρα πίπτοντας· τῶν δὲ μετὰ τοῦ Φαρ-
ναβάζου μισθοφόρων κυκλούντων τοὺς Ἀθηναίους
καὶ τῷ πλήθει πανταχόθεν περιχεομένων, ἐπεφάνη
Θηραμένης τούς τε ἰδίους καὶ τοὺς μετὰ Χαιρέου
ἄγων πεζούς. οἱ δὲ μετὰ τοῦ Θρασυβούλου κατα- 3
πεπονημένοι καὶ τὰς τῆς σωτηρίας ἐλπίδας ἀπεγνω-
κότες πάλιν ἐξαίφνης ταῖς ψυχαῖς διηγείροντο τη-
λικαύτης βοηθείας παραγεγενημένης. ἐπὶ πολὺν δὲ 4
χρόνον καρτερᾶς μάχης γενομένης, τὸ μὲν πρῶτον
οἱ τοῦ Φαρναβάζου μισθοφόροι φεύγειν ἤρξαντο,
καὶ τὸ συνεχὲς ἀεὶ τῆς τάξεως παρερρήγνυτο· τέ-
λος δὲ οἱ Πελοποννήσιοι μετὰ Κλεάρχου καταλει-
φθέντες καὶ πολλὰ δράσαντες καὶ παθόντες ἐξεώ-
σθησαν. τούτων δὲ καταπεπονημένων οἱ περὶ τὸν 5
Θηραμένην ὥρμησαν τοῖς μετ' Ἀλκιβιάδου κινδυ-
νεύσασι βοηθῆσαι. συνδραμουσῶν δὲ τῶν δυνά-
μεων εἰς ἕνα τόπον, ὁ μὲν Μίνδαρος οὐ κατεπλάγη
τὴν ἔφοδον τῶν περὶ Θηραμένην, ἀλλὰ διελόμενος
τοὺς Πελοποννησίους τοῖς μὲν ἡμίσεσιν ἀπήντα

τοῖς ἐπιοῦσι, τοὺς δ' ἡμίσεις αὐτὸς ἔχων, καὶ δεό-
μενος ἑκάστου μὴ καταισχῦναι τὸ τῆς Σπάρτης ἀξί-
ωμα, καὶ ταῦτα πεζομαχοῦντας, ἀντετάχθη τοῖς περὶ
6 τὸν Ἀλκιβιάδην. περὶ δὲ τῶν νεῶν ἡρωικὴν συ-
στησάμενος μάχην, καὶ πρὸ πάντων αὐτὸς κινδυ-
νεύων, πολλοὺς μὲν ἀνεῖλε τῶν ἀντιτεταγμένων,
τὸ δὲ τελευταῖον ἀξίως τῆς πατρίδος ἀγωνισάμενος
ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην ἀνῃρέθη. τούτου δὲ
πεπτωκότος οἵ τε Πελοποννήσιοι καὶ πάντες οἱ
σύμμαχοι συνέδραμον καὶ καταπλαγέντες εἰς φυγὴν
7 ὥρμησαν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι μέχρι μέν τινος ἐπεδίω-
ξαν τοὺς πολεμίους, πυνθανόμενοι δὲ τὸν Φαρνά-
βαζον μετὰ πολλῆς ἵππου κατὰ σπουδὴν ἐπιγινό-
μενον, ἀνέκαμψαν ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ τὴν μὲν πόλιν
παρέλαβον, δύο δὲ τρόπαια κατέστησαν ἀφ' ἑκατέ-
ρας νίκης, τὸ μὲν τῆς ναυμαχίας ἐν τῇ νήσῳ τῇ
Πολυδώρου καλουμένῃ, τὸ δὲ τῆς πεζομαχίας οὗ
8 τὴν τροπὴν ἐποιήσαντο τὴν πρώτην. οἱ μὲν οὖν
ἐν τῇ πόλει Πελοποννήσιοι καὶ πάντες οἱ διαφυγόν-
τες ἐκ τῆς μάχης ἔφυγον ἐπὶ τὸ τοῦ Φαρναβάζου
στρατόπεδον· οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ τῶν
τε νεῶν ἁπασῶν ἐγκρατεῖς ἐγενήθησαν καὶ πολλοὺς
μὲν αἰχμαλώτους, ἀναρίθμητον δὲ πλῆθος λαφύ-
ρων ἤθροισαν, ὡς ἂν δύο δυνάμεις ἅμα τηλικαύ-
τας νενικηκότες.

52 Ἀπενεχθείσης δὲ τῆς νίκης εἰς Ἀθήνας, ὁ μὲν
δῆμος ἐκ τῶν προτέρων συμφορῶν ἀνελπίστους εὐ- 552
τυχίας ὁρῶν τῇ πόλει προσγεγενημένας μετέωρος
ἦν ἐπὶ τοῖς εὐημερήμασι, καὶ τοῖς μὲν θεοῖς παν-
δημεὶ θυσίας καὶ πανηγύρεις ἐποιήσατο, εἰς δὲ τὸν
πόλεμον ἐπέλεξε χιλίους τῶν ὁπλιτῶν τοὺς κρατί-
στους, ἱππεῖς δὲ ἑκατόν, πρὸς δὲ τούτοις τριάκοντα

τριήρεις ἀπέστειλε τοῖς περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην, ὅπως
τὰς περὶ Λακεδαιμονίους πόλεις ἀδεῶς πορθῶσι
κρατοῦντες τῆς θαλάττης. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὡς 2
ἤκουσαν τὴν περὶ Κύζικον αὐτοῖς γενομένην συμ-
φοράν, πρέσβεις ἐξέπεμψαν εἰς Ἀθήνας ὑπὲρ εἰρή-
νης, ὧν ἦν ἀρχιπρεσβευτὴς Ἔνδιος. ἐξουσίας δ'
αὐτῷ δοθείσης παρελθὼν συντόμως καὶ λακωνικῶς
διελέχθη· διόπερ ἔκρινα μὴ παραλιπεῖν τοὺς ῥη-
θέντας λόγους. Βουλόμεθα πρὸς ὑμᾶς ἄγειν εἰρή- 3
νην, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τὰς μὲν πόλεις ἔχειν
ἃς ἑκάτεροι κρατοῦμεν, τὰ δὲ φρούρια τὰ παρ' ἀλ-
λήλοις καταλῦσαι, τῶν δ' αἰχμαλώτων λυτροῦντες
ἀνθ' ἑνὸς Ἀθηναίου λαβεῖν ἕνα Λάκωνα. οὐ γὰρ 4
ἀγνοοῦμεν τὸν πόλεμον ἀμφοτέροις μὲν βλαβερόν,
πολὺ δὲ μᾶλλον ὑμῖν. παραπέμψαντες δὲ τὸν ἐμὸν
λόγον ἐκ τῶν πραγμάτων μάθετε. ἡμεῖς μὲν ἅπα-
σαν τὴν Πελοπόννησον γεωργοῦμεν, ὑμεῖς δὲ βραχὺ
μέρος τῆς Ἀττικῆς· καὶ Λάκωσι μὲν ὁ πόλεμος πολ-
λοὺς συνέθηκε συμμάχους, Ἀθηναίων δὲ τοσούτους
ἀφείλετο ὅσους τοῖς πολεμίοις ἔδωκε· καὶ ἡμῖν μὲν
ὁ πλουσιώτατος τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην βασιλέων
χορηγός ἐστι τοῦ πολέμου, ὑμῖν δὲ οἱ πενιχρότατοι
τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην· διόπερ οἱ μὲν ἡμέτεροι 5
κατὰ τὸ μέγεθος τῶν μισθῶν προθύμως στρατεύ-
ονται, οἱ δὲ ὑμέτεροι, τὰς εἰσφορὰς ἀπὸ τῶν ἰδίων
διδόντες οὐσιῶν, ἅμα καὶ τὰς κακοπαθείας φεύ-
γουσι καὶ τὰς δαπάνας. ἔπειθ' ἡμεῖς μὲν κατὰ θά- 6
λατταν πολεμοῦντες σκάφεσι πολιτικοῖς μόνον κιν-
δυνεύομεν, ὑμεῖς δὲ πολίτας ἔχετε τοὺς πλείστους
ἐν ταῖς ναυσί. τὸ δὲ μέγιστον, ἡμεῖς μὲν κἂν κρα-
τηθῶμεν ἐν τοῖς κατὰ θάλατταν πράγμασι, τήν γε
κατὰ γῆν ἡγεμονίαν ὁμολογουμένως ἔχομεν· οὐδὲ

γὰρ οἶδε φυγεῖν πεζὸς Σπαρτιάτης· ὑμεῖς δὲ τῆς θαλάττης* οὐχ ὑπὲρ ἡγεμονίας πεζῆς, ἀλλ' ὑπὲρ ἀναστάσεως ἀγωνιᾶτε. καταλείπεταί μοι διδάξαι πῶς τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα πλεονεκτοῦντες ἐν τῷ πο-
7 λεμεῖν εἰρήνην ἄγειν παρακαλοῦμεν. ἐγὼ δ' ὠφελεῖσθαι μὲν ἐκ τοῦ πολεμεῖν οὔ φημι τὴν Σπάρτην, βλάπτεσθαι μέντοι γε ἔλαττον τῶν Ἀθηναίων. ἀποπλήκτων δὲ εὐδοκεῖν συνατυχοῦντας τοῖς πολεμίοις, παρὸν μηδ' ὅλως ἀτυχίας λαβεῖν πεῖραν· οὐ τοσαύτην γὰρ ἡ τῶν πολεμίων ἀπώλεια φέρει χαρὰν ἡλίκην ἔχει λύπην ἡ τῶν ἰδίων ταλαιπωρία.
8 οὐ μόνον δὲ τούτων ἕνεκα διαλυθῆναι σπεύδομεν, 583
ἀλλὰ καὶ τὸ πάτριον ἔθος τηροῦντες· θεωροῦντες γὰρ τὰς ἐν τῷ πολέμῳ φιλονικίας πολλὰ καὶ δεινὰ πάθη ποιούσας, οἰόμεθα δεῖν φανερὸν ποιῆσαι πᾶσι καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις ὅτι τούτων ἥκιστα πάντων ἐσμὲν αἴτιοι.

53 Τοιαῦτα δὲ καὶ τούτοις παραπλήσια τοῦ Λάκωνος διαλεχθέντος, οἱ μὲν ἐπιεικέστατοι τῶν Ἀθηναίων ἔρρεπον ταῖς γνώμαις πρὸς τὴν εἰρήνην, οἱ δὲ πολεμοποιεῖν εἰωθότες καὶ τὰς δημοσίας ταραχὰς ἰδίας ποιούμενοι προσόδους ᾑροῦντο τὸν πό-
2 λεμον. συνεπελάβετο δὲ τῆς γνώμης ταύτης καὶ Κλεοφῶν, μέγιστος ὢν τότε δημαγωγός. ὃς παρελθὼν καὶ πολλὰ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν οἰκείως διαλεχθεὶς ἐμετεώρισε τὸν δῆμον, τὸ μέγεθος τῶν εὐημερημάτων προφερόμενος, ὥσπερ τῆς τύχης οὐκ ἐναλλὰξ εἰθισμένης βραβεύειν τὰ κατὰ πόλεμον προτε-
3 ρήματα. Ἀθηναῖοι μὲν οὖν κακῶς βουλευσάμενοι μετενόησαν ὅτε οὐδὲν ὄφελος, καὶ λόγοις πρὸς ἀρέσκειαν εἰρημένοις ἐξαπατηθέντες οὕτως ἔπταισαν τοῖς ὅλοις ὥστε μηκέτι δύνασθαι πώποτε αὑτοὺς

νησίως ἀναλαβεῖν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον πρα- 4
θέντα τεύξεται λόγου κατὰ τοὺς ἰδίους χρόνους·
ότε δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοῖς τε εὐημερήμασιν ἐπαρ-
έντες καὶ πολλὰς καὶ μεγάλας ἐλπίδας ἔχοντες ἐν
ῷ τὸν Ἀλκιβιάδην ἀφηγεῖσθαι τῶν ἰδίων δυνά-
εων, ταχέως ᾤοντο τὴν ἡγεμονίαν ἀνακτήσεσθαι.
Τῶν δὲ κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν πράξεων τέ- 54
ος ἐχουσῶν Ἀθήνησι μὲν παρέλαβε τὴν ἀρχὴν
ιοκλῆς, ἐν Ῥώμῃ δὲ τὴν ὕπατον εἶχον ἀρχὴν Κόιν-
ος Φάβιος καὶ Γάιος Φούριος. περὶ δὲ τούτους
οὺς καιροὺς Ἀννίβας ὁ τῶν Καρχηδονίων στρα-
ηγὸς τούς τ' ἐξ Ἰβηρίας ξενολογηθέντας καὶ τοὺς
ι τῆς Λιβύης καταγραφέντας στρατιώτας συνή-
αγε, καὶ μακρὰς μὲν ἑξήκοντα ναῦς ἐπλήρωσε, τὰ
ὲ φορτηγὰ πλοῖα περὶ χίλια πεντακόσια παρεσκευά-
ατο. ἐν τούτοις τήν τε δύναμιν διεκόμιζε καὶ τὰ
ρὸς τὰς πολιορκίας μηχανήματα καὶ βέλη καὶ τὴν
λλην παρασκευὴν ἅπασαν. περαιωθεὶς δὲ μετὰ 2
οῦ στόλου τὸ Λιβυκὸν πέλαγος, κατέπλευσε τῆς
ικελίας ἐπὶ τὴν ἄκραν τὴν ἀπέναντι τῆς Λιβύης,
αλουμένην Λιλύβαιον· καθ' ὃν δὴ χρόνον τῶν 3
ελινουντίων τινὲς ἱππέων περὶ τοὺς τόπους δια-
ρίβοντες, καὶ τὸ μέγεθος τοῦ καταπλέοντος στόλου
εασάμενοι, ταχέως τοῖς πολίταις τὴν τῶν πολεμίων
αρουσίαν ἐδήλωσαν. καὶ οἱ μὲν Σελινούντιοι τοὺς
ιβλιαφόρους παραχρῆμα πρὸς τοὺς Συρακοσίους
πέστειλαν, δεόμενοι βοηθεῖν· ὁ δ' Ἀννίβας ἐκβι- 4
άσας τὴν δύναμιν κατεστρατοπέδευσεν, ἀρξάμενος
πὸ τοῦ φρέατος ὃ κατ' ἐκείνους μὲν τοὺς καιροὺς
ινομάζετο Λιλύβαιον, μετὰ δὲ ταῦτα πολλοῖς ἔτεσι
ρὸς αὐτῷ κτισθείσης πόλεως αἴτιον ἐγενήθη τῇ
όλει τῆς ἐπωνυμίας. εἶχε δὲ τοὺς σύμπαντας Αν- 5

νίβας, ὡς μὲν Ἔφορος ἀνέγραψε, πεζῶν μυριάδας
εἴκοσιν, ἱππεῖς δὲ τετρακισχιλίους, ὡς δὲ Τίμαιός
φησιν, οὐ πολλῷ πλείους τῶν δέκα μυριάδων. τὰς
μὲν οὖν ναῦς ἐν τῷ περὶ Μοτύην κόλπῳ πάσας
ἐνεώλκησε, βουλόμενος ἔννοιαν διδόναι τοῖς Συρα-
κοσίοις ὡς οὐ πάρεστιν ἐκείνοις πολεμήσων οὐδὲ
ναυτικῇ δυνάμει παραπλεύσων ἐπὶ Συρακούσας·
6 παραλαβὼν δὲ τοὺς παρ' Ἐγεσταίων στρατιώτας
καὶ τοὺς παρὰ τῶν ἄλλων συμμάχων ἀνέζευξεν
ἀπὸ τοῦ Λιλυβαίου, τὴν πορείαν ποιούμενος ἐπὶ
Σελινοῦντος. ὡς δ' ἐπὶ τὸν Μάζαρον ποταμὸν παρ-
εγενήθη, τὸ μὲν παρ' αὐτὸν ἐμπόριον κείμενον εἷ-
λεν ἐξ ἐφόδου, πρὸς δὲ τὴν πόλιν παραγενηθεὶς
εἰς δύο μέρη διεῖλε τὴν δύναμιν· περιστρατοπε-
δεύσας δ' αὐτὴν καὶ τὰς μηχανὰς ἐπιστήσας μετὰ
7 πάσης σπουδῆς τὰς προσβολὰς ἐποιεῖτο. ἓξ μὲν
γὰρ πύργους ὑπερβάλλοντας τοῖς μεγέθεσιν ἐπέ-
στησε, τοὺς ἴσους δὲ κριοὺς κατασεσιδηρωμένους
προσήρεισε τοῖς τείχεσι· χωρὶς δὲ τούτων τοῖς το-
ξόταις καὶ σφενδονήταις πολλοῖς χρώμενος ἀνέστελλε
55 τοὺς ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων μαχομένους. οἱ δὲ Σελι-
νούντιοι ἐκ πολλῶν ὄντες ἄπειροι πολιορκίας, καὶ
Καρχηδονίοις ἐν τῷ πρὸς Γέλωνα πολέμῳ συνηγω-
νισμένοι μόνοι τῶν Σικελιωτῶν, οὔποτ' ἤλπιζον
ὑπὸ τῶν εὐεργετηθέντων εἰς τοιούτους φόβους συγ-
2 κλεισθήσεσθαι. θεωροῦντες δὲ τὰ μεγέθη τῶν μη-
χανημάτων καὶ τὰ πλήθη τῶν πολεμίων, περιδεεῖς
ἦσαν καὶ κατεπλήττοντο τὸ μέγεθος τοῦ περιεστῶ-
3 τος κινδύνου. οὐ μὴν κατὰ πᾶν γε τὴν σωτηρίαν
ἀπεγίνωσκον, ἀλλὰ προσδοκῶντες συντόμως ἥξειν
τοὺς Συρακοσίους καὶ τοὺς ἄλλους συμμάχους, παν-
δημεὶ τοὺς πολεμίους ἀπὸ τῶν τειχῶν ἠμύνοντο.

οἱ μὲν γὰρ ἀκμάζοντες ταῖς ἡλικίαις ἐν τοῖς ὅπλοις 4
ὄντες διεκινδύνευον, οἱ δὲ πρεσβύτεροι περί τε τὰς
παρασκευὰς ἦσαν καὶ περιπορευόμενοι τὸ τεῖχος
ἐδέοντο τῶν νέων μὴ περιιδεῖν αὐτοὺς ὑποχειρίους
τοῖς πολεμίοις γινομένους· γυναῖκες δὲ καὶ παῖδες
τάς τε τροφὰς καὶ τὰ βέλη τοῖς ὑπὲρ τῆς πατρίδος
ἀγωνιζομένοις παρεκόμιζον, τὴν αἰδῶ καὶ τὴν ἐπὶ
τῆς εἰρήνης αἰσχύνην παρ' οὐδὲν ἡγούμεναι. το- 5
σαύτη κατάπληξις εἱστήκει ὥστε τὸ μέγεθος τῆς πε-
ριστάσεως δεῖσθαι καὶ τῆς παρὰ τῶν γυναικῶν βοη-
θείας. ὁ δ' Ἀννίβας ἐπαγγειλάμενος τοῖς στρατιώ-
ταις εἰς διαρπαγὴν δώσειν τὴν πόλιν, τάς τε μη-
χανὰς προσήρεισε καὶ τοῖς κρατίστοις στρατιώταις
ἐκ διαδοχῆς προσέβαλλε τοῖς τείχεσιν. ὁμοῦ δὲ αἵ 6
τε σάλπιγγες τὸ πολεμικὸν ἐσήμαινον καὶ πρὸς ἓν
παράγγελμα πᾶν ἐπηλάλαξε τὸ τῶν Καρχηδονίων
στράτευμα, καὶ τῇ βίᾳ μὲν τῶν κριῶν ἐσαλεύετο
τὰ τείχη, τῷ δ' ὕψει τῶν πύργων οἱ μαχόμενοι
πολλοὺς τῶν Σελινουντίων ἀνῄρουν· ἐν πολυχρο- 7
νίῳ γὰρ εἰρήνῃ γεγονότες καὶ τῶν τειχῶν οὐδ' ἡν-
τινοῦν ἐπιμέλειαν πεποιημένοι ῥᾳδίως κατεπονοῦντο,
τῶν ξυλίνων πύργων πολὺ τοῖς ὕψεσιν ὑπερεχόν-
των. πεσόντος δὲ τοῦ τείχους οἱ μὲν Καμπανοὶ
σπεύδοντες ἐπιφανές τι πρᾶξαι, ταχέως εἰσέπεσον
εἰς τὴν πόλιν. τὸ μὲν οὖν πρῶτον κατεπλήξαντο 8
τοὺς ὑποστάντας, ὀλίγους ὄντας· μετὰ δὲ ταῦτα πολ-
λῶν συνδραμόντων ἐπὶ τὴν βοήθειαν ἐξεώσθησαν
καὶ συχνοὺς ἑαυτῶν ἀπέβαλον· οὔπω γὰρ τελέως
ἀνακεκαθαρμένου τοῦ τείχους βιασάμενοι, καὶ κατὰ
τὴν ἔφοδον εἰς δυσχωρίας ἐμπίπτοντες, ῥᾳδίως ἡλατ-
τοῦντο. νυκτὸς δ' ἐπιγενομένης οἱ μὲν Καρχηδό-
νιοι τὴν πολιορκίαν ἔλυσαν. οἱ δὲ Σελινούντιοι 56

τῶν ἱππέων τοὺς κρατίστους ἐπιλέξαντες διὰ νυ-
κτὸς εὐθέως ἀπέστειλαν τοὺς μὲν εἰς Ἀκράγαντα,
τοὺς δ' εἰς Γέλαν καὶ Συρακούσας, δεόμενοι τὴν
ταχίστην βοηθεῖν, ὡς οὐ δυναμένης πλείω χρόνον
τῆς πόλεως ὑποστῆναι τῶν πολεμίων τὴν δύναμιν.
2 οἱ μὲν οὖν Ἀκραγαντῖνοι καὶ Γελῷοι περιέμενον
τοὺς Συρακοσίους, βουλόμενοι τὴν δύναμιν ἀθρόαν
ἄγειν ἐπὶ τοὺς Καρχηδονίους· οἱ δὲ Συρακόσιοι
πυθόμενοι τὰ περὶ τὴν πολιορκίαν, πρὸς μὲν Χαλ-
κιδεῖς πόλεμον ἔχοντες διελύσαντο, τὰς δ' ἀπὸ τῆς
χώρας δυνάμεις ἀθροίζοντες, μεγάλην ποιούμενοι
παρασκευὴν ἐχρόνιζον, νομίζοντες πολιορκηθήσε-
3 σθαι τὴν πόλιν, ἀλλ' οὐκ ἀναρπασθήσεσθαι. Ἀν-
νίβας δὲ τῆς νυκτὸς διελθούσης ἅμ' ἡμέρᾳ παν-
ταχόθεν μὲν προσέβαλε, τὸ δὲ κατὰ τὴν πόλιν πε-
πτωκὸς μέρος τοῦ τείχους καὶ τὸ συνάπτον τούτῳ
4 κατέλαβε ταῖς μηχαναῖς. ἀνακαθήρας δὲ τὸν πε-
σόντα τόπον τοῦ τείχους, καὶ τοῖς κρατίστοις ἐκ
διαδοχῆς ἀγωνιζόμενος, ἐπ' ὀλίγον ἐξέωσε τοὺς Σε-
λινουντίους· οὐ μήν γε βιάσασθαι δυνατὸν ἦν τοὺς
5 ὑπὲρ τῶν ὅλων διαγωνιζομένους. πολλῶν δ' ἀναι-
ρουμένων παρ' ἀμφοτέροις, τοῖς μὲν Καρχηδονίοις
νεαλεῖς διεδέχοντο τὴν μάχην, τοῖς δὲ Σελινουντίοις
οὐκ ἦν τὸ βοηθῆσον. τῆς δὲ πολιορκίας ἐφ' ἡμέ-
ρας ἐννέα γενομένης μετὰ φιλοτιμίας ἀνυπερβλή-
του, πολλὰ συνέβη τοὺς Καρχηδονίους καὶ παθεῖν
6 καὶ δρᾶσαι δεινά. κατὰ δὲ τὸ πεπτωκὸς τεῖχος ἀνα-
βάντων τῶν Ἰβήρων, αἱ μὲν ἐπὶ τῶν οἰκιῶν οὖσαι
γυναῖκες ἀνεβόησαν, οἱ δὲ Σελινούντιοι νομίζοντες
ἁλίσκεσθαι τὴν πόλιν κατεπλάγησαν, καὶ τὰ τείχη
λιπόντες κατὰ τὰς εἰσβολὰς τῶν στενωπῶν ἀθρόοι
συνίσταντο, καὶ τὰς μὲν ὁδοὺς διοικοδομεῖν ἐνεχεί-

σαν, τοὺς δὲ πολεμίους ἐπὶ πολὺν χρόνον ἠμύ-
ντο. βιαζομένων δὲ τῶν Καρχηδονίων, τὰ πλήθη 7
ν γυναικῶν καὶ παίδων ἔφευγον ἐπὶ τὰς οἰκίας,
ὶ τούς τε λίθους καὶ τὰς κεραμῖδας ἔβαλλον ἐπὶ
ὺς πολεμίους. ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον οἱ Καρχη-
νιοι κακῶς ἀπήλλαττον, οὔτε περιστῆναι δυνά-
νοι τοὺς ἐν τοῖς στενωποῖς διὰ τοὺς τῶν οἰκιῶν
ίχους, οὔτ' ἐπ' ἴσης διαγωνίσασθαι διὰ τοὺς ἀπὸ
ν στεγῶν βάλλοντας. οὐ μὴν ἀλλὰ τοῦ κινδύνου 8
χρι δείλης παρεκτείνοντος, τοῖς μὲν ἀπὸ τῶν οἰ-
ῶν ἀγωνιζομένοις ἐνέλιπε τὰ βέλη, τοῖς δὲ Καρ-
ηδονίοις οἱ διαδεχόμενοι τοὺς κακοπαθοῦντας ἀκέ-
αιοι διηγωνίζοντο. τέλος δὲ τῆς μὲν ἔνδον δυνά-
εως ἀφαίρεσιν λαμβανούσης, τῶν δὲ πολεμίων ἀεὶ
λειόνων εἰς τὴν πόλιν ἐμπιπτόντων, ἐξεώσθησαν
τῶν στενωπῶν οἱ Σελινούντιοι. διὸ καὶ τῆς 57
όλεως καταλαμβανομένης παρὰ μὲν τοῖς Ἕλλησιν
ὀδυρμοὺς καὶ δάκρυα θεωρεῖν, παρὰ δὲ τοῖς
ρβάροις ἀλαλαγμὸς ἦν καὶ βοὴ σύμμικτος· οἱ
ν γὰρ τὸ μέγεθος τῆς περιεστώσης συμφορᾶς ἐν
θαλμοῖς ἔχοντες περιδεεῖς ἦσαν, οἱ δὲ ταῖς εὐη-
ρίαις ἐπηρμένοι σφάττειν παρεκελεύοντο. εἰς δὲ 2
ν ἀγορὰν συνδραμόντων τῶν Σελινουντίων, οὗ-
μὲν ἐνταῦθα μαχόμενοι πάντες ἀνῃρέθησαν· οἱ
βάρβαροι σκεδασθέντες καθ' ὅλην τὴν πόλιν
ν μὲν ἐν ταῖς οἰκίαις εὐδαιμονίαν συνήρπασαν
ν δὲ ἐγκαταληφθέντων σωμάτων ἃ μὲν ταῖς οἰ-
κις συγκατέκαον, τῶν δ' εἰς τὰς ὁδοὺς βιαζομέ-
ν οὐ διακρίνοντες οὔτε φύσιν οὔθ' ἡλικίαν, ἀλλ'
οίως παῖδας νηπίους, γυναῖκας, πρεσβύτας ἐφό-
υον, οὐδεμίαν συμπάθειαν λαμβάνοντες. ἠκρω- 3
ρίαζον δὲ καὶ τοὺς νεκροὺς κατὰ τὸ πάτριον ἔθος,

καὶ τινὲς μὲν χεῖρας ἀθρόας περιέπειρον
μασι, τινὲς δὲ κεφαλὰς ἐπὶ τῶν γαισῶν
σαυνίων ἀναπείροντες ἔφερον. ὅσας δὲ τῶ
κῶν μετὰ τῶν τέκνων εἰς τοὺς ναοὺς σι
γυίας κατελάμβανον, παρεκελεύοντο μὴ ϙ
4 καὶ ταύταις μόναις πίστιν ἔδοσαν. τοῦτο
ξαν οὐ τοὺς ἀκληροῦντας ἐλεοῦντες, ἀλλ' ε
μενοι μήποτε τὴν σωτηρίαν αἱ γυναῖκες ἀ
σαι κατακαύσωσι τοὺς ναούς, καὶ μὴ δ
συλῆσαι τὴν ἐν αὐτοῖς καθιερωμένην πολι
5 τοσοῦτο γὰρ ὠμότητι διέφερον οἱ βάρβα
ἄλλων ὥστε τῶν λοιπῶν ἕνεκα τοῦ μηδὲν
εἰς τὸ δαιμόνιον διασωζόντων τοὺς εἰς τὰ
ταπεφευγότας Καρχηδόνιοι τοὐναντίον ἀπ
τῶν πολεμίων, ὅπως τοὺς τῶν θεῶν ναοὺ
6 σειαν. ἤδη δὲ νυκτὸς οὔσης ἡ μὲν πόλι
παστο, τῶν δ' οἰκιῶν αἱ μὲν κατεκαύθησαι
κατεσκάφησαν, πᾶς δ' ἦν τόπος αἵματος καὶ
πλήρης. ἑξακισχίλια μὲν πρὸς τοῖς μυρίοις
σώματα πεπτωκότα, καὶ χωρὶς αἰχμάλωτα
58 πλείω τῶν πεντακισχιλίων· θεωροῦντες δὲ
βίου μεταβολὴν οἱ τοῖς Καρχηδονίοις Ἕλλη
μαχοῦντες ἠλέουν τὴν τῶν ἀκληρούντων τύ
μὲν γυναῖκες ἐστερημέναι τῆς συνήθους τρ
πολεμίων ὕβρει διενυκτέρευον, ὑπομένου
νὰς ταλαιπωρίας· ὧν ἔνιαι θυγατέρας ἐπ
ὁρᾶν ἠναγκάζοντο πασχούσας οὐκ οἰκεῖα
2 κίας. ἡ γὰρ τῶν βαρβάρων ὠμότης οὔτε
ἐλευθέρων οὔτε παρθένων φειδομένη δειι
ἠτυχηκόσι παρίστα συμφοράς. διόπερ αἱ
ἀναλογιζόμεναι μὲν τὴν ἐν τῇ Λιβύῃ μέ
αὑταῖς ἔσεσθαι δουλείαν, θεωροῦσαι δ' αὐ

οἷς τέκνοις ἐν ἀτιμίᾳ καὶ προπηλακισμῷ δεσποτῶν
ἀναγκαζομένας ὑπακούειν, τούτους δ' ὁρῶσαι ἀσύ-
νετον μὲν τὴν φωνήν, θηριώδη δὲ τὸν τρόπον ἔχον-
τας, τὰ μὲν ζῶντα τῶν τέκνων ἐπένθουν, καὶ καθ'
ἕκαστον τῶν εἰς ταῦτα παρανομημάτων οἱονεὶ νυ-
γμοὺς εἰς τὴν ψυχὴν λαμβάνουσαι περιπαθεῖς ἐγί-
νοντο καὶ πολλὰ τὴν ἑαυτῶν τύχην κατωδύροντο·
τοὺς δὲ πατέρας, ἔτι δὲ ἀδελφούς, οἳ διαγωνιζό-
μενοι περὶ τῆς πατρίδος ἐτετελευτήκεσαν, ἐμακά-
ριζον, οὐδὲν ἀνάξιον ἑορακότας τῆς ἰδίας ἀρετῆς.
οἱ δὲ τὴν αἰχμαλωσίαν διαφυγόντες Σελινούντιοι, 3
τὸν ἀριθμὸν ὄντες ἑξακόσιοι πρὸς τοῖς δισχιλίοις,
διεσώθησαν εἰς Ἀκράγαντα καὶ πάντων ἔτυχον τῶν
φιλανθρώπων· οἱ γὰρ Ἀκραγαντῖνοι σιτομετρήσαν- 4
τες αὐτοῖς δημοσίᾳ διέδωκαν κατὰ τὰς οἰκίας, πα-
ρακελευσάμενοι τοῖς ἰδιώταις καὶ αὐτοῖς προθύ-
μοις οὖσι χορηγεῖν τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἅπαντα.

Ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις εἰς τὸν Ἀκράγαντα 59
ἀπήντησαν στρατιῶται τρισχίλιοι παρὰ Συρακο-
σίων ἐπίλεκτοι, προαπεσταλμένοι κατὰ σπουδὴν
ἐπὶ τὴν βοήθειαν. πυθόμενοι δὲ τὴν πόλιν ἡλω-
κυῖαν, πρέσβεις ἀπέστειλαν, παρακαλοῦντες τὸν
Ἀννίβαν τούς τε αἰχμαλώτους ἀπολυτρῶσαι καὶ τῶν
θεῶν τοὺς ναοὺς ἐᾶσαι. ὁ δ' Ἀννίβας ἀπεκρίθη τοὺς 2
μὲν Σελινουντίους μὴ δυναμένους τηρεῖν τὴν ἐλευ-
θερίαν πεῖραν τῆς δουλείας λήψεσθαι, τοὺς δὲ θεοὺς
ἐκτὸς Σελινοῦντος οἴχεσθαι προσκόψαντας τοῖς ἐνοι-
κοῦσιν. ὅμως δὲ τῶν πεφευγότων Ἐμπεδίωνα πρε- 3
σβευτὴν ἀποστειλάντων, τούτῳ μὲν ὁ Ἀννίβας τὰς
οὐσίας ἀποκατέστησεν· ἀεὶ γὰρ ἦν τὰ Καρχηδονίων
πεφρονηκὼς καὶ πρὸ τῆς πολιορκίας τοῖς πολίταις
συμβεβουλευκὼς μὴ πολεμεῖν Καρχηδονίους· ἐχαρί-

τοπεδεύοντας, ἐπηκολούθουν ἀλλήλοις παρακελευόμενοι μηδένα ζωγρεῖν, καὶ πλείους ἀνεῖλον τῶν ἑξακισχιλίων, ὡς Τίμαιος, ὡς δ' Ἔφορός φησι, δισ-
6 μυρίων. ὁ δ' Ἀννίβας ὁρῶν τοὺς ἰδίους καταπονουμένους, κατεβίβασε τοὺς ἐπὶ τῶν λόφων κατεστρατοπεδευκότας, καὶ παραβοηθήσας τοῖς ἐλαττουμένοις κατέλαβε τοὺς Ἱμεραίους ἐν οὐδεμιᾷ τά-
7 ξει τὸν διωγμὸν ποιουμένους. γενομένης δὲ μάχης καρτερᾶς, τὸ μὲν πλῆθος τῶν Ἱμεραίων πρὸς φυγὴν ὥρμησε, τρισχίλιοι δ' αὐτῶν ὑποστάντες τὴν τῶν Καρχηδονίων δύναμιν, καὶ πολλὰ δράσαντες, ἅπαντες ἀνηρέθησαν.

61 Τῆς δὲ μάχης ταύτης ἤδη τέλος ἐχούσης κατέπλευσαν πρὸς τὴν Ἱμέραν πέντε πρὸς ταῖς τριάκοντα τριήρεις παρὰ τῶν Σικελιωτῶν, ἃς πρότερον μὲν ἀπεστάλκεσαν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπὶ συμμαχίαν,
2 τότε δ' ἀνέστρεψαν ἀπὸ τῆς στρατείας. διεδόθη δὲ καὶ φήμη τις κατὰ τὴν πόλιν ὅτι Συρακόσιοι μὲν πανδημεὶ μετὰ τῶν συμμάχων πορεύονται τοῖς Ἱμεραίοις βοηθεῖν, Ἀννίβας δὲ μέλλοι τὰς ἐν Μοτύῃ τριήρεις πληροῦν τῶν κρατιστων ἀνδρῶν καὶ περιπλεύσας ἐπὶ Συρακούσας ἔρημον τὴν πόλιν τῶν
3 ἀμυνομένων καταλαβέσθαι. διόπερ Διοκλῆς ὁ τῶν ἐν Ἱμέρᾳ στρατηγὸς συνεβούλευσε τοῖς ναυάρχοις τὴν ταχίστην ἐκπλεῖν εἰς Συρακούσας, * ἵνα μὴ συμβῇ κατὰ κράτος ἁλῶναι τὴν πόλιν, ἀπολωλό-
4 των ἐν τῇ μάχῃ τῶν κρατίστων ἀνδρῶν. διόπερ ἐφαίνετο συμφέρειν αὐτοῖς ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν, καὶ τοὺς μὲν ἡμίσεις εἰς τὰς τριήρεις ἐμβιβάσαι, ταύτας γὰρ κατακομιεῖν αὐτούς, μέχρι ἂν ἐκτὸς τῆς Ἱμεραίας γένωνται χώρας, τοῖς δ' ἡμίσεσι τηρεῖν, ἕως ἂν πάλιν αἱ τριήρεις ἐπιστρέψωσι. τῶν δ'

Ἱμεραίων σχετλιαζόντων μὲν ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, οὐκ ἐχόντων δὲ ὃ πράξειαν ἕτερον, αἱ μὲν τριήρεις νυκτὸς ἐπληροῦντο κατὰ σπουδὴν ἀναμὶξ γυναικῶν τε καὶ παίδων, ἔτι δὲ τῶν ἄλλων σωμάτων, ἐπὶ τούτων ἀποπλεόντων ὡς ἐπὶ Μεσσήνην, Διοκλῆς δὲ τοὺς ἰδίους στρατιώτας ἀναλαβὼν καὶ 6
τοὺς πεσόντας ἐν τῇ μάχῃ καταλιπών, ὥρμησεν ἐπ' οἴκου τὴν πορείαν ποιούμενος. πολλοὶ δὲ τῶν Ἱμεραίων μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν ἐξώρμησαν σὺν τοῖς περὶ τὸν Διοκλῆν, μὴ δυναμένων χωρῆσαι τῶν τριήρων τὸν ὄχλον.

Οἱ δ' ἐν τῇ πόλει καταλειφθέντες διενυκτέρευον 62
μὲν ἐν τοῖς ὅπλοις ἐπὶ τῶν τειχῶν· ἅμα δ' ἡμέρᾳ τῶν Καρχηδονίων περιστρατοπεδευσάντων τὴν πόλιν, καὶ πυκνὰς προσβολὰς ποιουμένων, οἱ καταλειφθέντες τῶν Ἱμεραίων ἀφειδῶς ἠγωνίζοντο, προσδοκῶντες τὴν τῶν νεῶν παρουσίαν. ἐκείνην μὲν 2
οὖν τὴν ἡμέραν διεκαρτέρησαν, τῇ δ' ὑστεραίᾳ τῶν τριήρων ἐπιφαινομένων ἤδη συνέβαινε τὸ μὲν τεῖχος πεσεῖν ὑπὸ τῶν μηχανῶν, τοὺς δ' Ἴβηρας ἀθρόους παρεισπεσεῖν εἰς τὴν πόλιν. τῶν δὲ βαρβάρων οἱ μὲν ἠμύνοντο τοὺς παραβοηθοῦντας τῶν Ἱμεραίων, οἱ δὲ καταλαμβανόμενοι τὰ τείχη παρεδέχοντο τοὺς ἰδίους. κατὰ κράτος οὖν ἁλούσης τῆς 3
πόλεως, ἐπὶ πολὺν χρόνον οἱ βάρβαροι πάντας ἐφόνευον τοὺς καταλαμβανομένους ἀσυμπαθῶς. τοῦ δ' Ἀννίβα ζωγρεῖν παραγγείλαντος ὁ μὲν φόνος ἔληξεν, ἡ δ' ἐκ τῶν οἰκιῶν εὐδαιμονία διεφορεῖτο. ὁ δ' Ἀννίβας τὰ μὲν ἱερὰ συλήσας καὶ τοὺς κατα- 4
φυγόντας ἱκέτας ἀποσπάσας ἐνέπρησε, καὶ τὴν πόλιν εἰς ἔδαφος κατέσκαψεν, οἰκισθεῖσαν ἔτη διακόσια τετταράκοντα· τῶν δ' αἰχμαλώτων γυναῖκας

τε καὶ παῖδας διαδοὺς εἰς τὸ στρατόπεδον παρεφύ-
λαττε, τῶν δ' ἀνδρῶν τοὺς ἁλόντας εἰς τρισχιλίους
ὄντας παρήγαγεν ἐπὶ τὸν τόπον ἐν ᾧ πρότερον
Ἀμίλκας ὁ πάππος αὐτοῦ ὑπὸ Γέλωνος ἀνῃρέθη,
5 καὶ πάντας αἰκισάμενος κατέσφαξε. μετὰ δὲ ταῦτα
διαλύσας τὸ στρατόπεδον, τοὺς μὲν ἀπὸ Σικελίας
συμμάχους ἀπέστειλεν εἰς τὰς πατρίδας, μεθ' ὧν
καὶ Καμπανοὶ συνηκολούθησαν, ἐγκαλοῦντες τοῖς
Καρχηδονίοις ὡς αἰτιώτατοι μὲν τῶν εὐημερημάτων
γεγενημένοι, οὐκ ἀξίας δὲ χάριτας εἰληφότες τῶν
6 πεπραγμένων· ὁ δ' Ἀννίβας εἰς τὰς μακρὰς ναῦς
καὶ φορτηγοὺς ἐμβιβάσας τὴν δύναμιν, καὶ τοὺς
ἱκανοὺς τοῖς συμμάχοις ἀπολιπὼν στρατιώτας, ἐξέ-
πλευσεν ἐκ τῆς Σικελίας. ἐπεὶ δ' εἰς Καρχηδόνα
κατέπλευσε μετὰ πολλῶν λαφύρων, ἀπήντων αὐτῷ
πάντες δεξιούμενοι καὶ τιμῶντες ὡς ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ
μείζονα πράξαντα τῶν πρότερον στρατηγῶν.
63 Εἰς δὲ τὴν Σικελίαν κατέπλευσεν Ἑρμοκράτης
ὁ Συρακόσιος. οὗτος δ' ἐν μὲν τῷ πρὸς Ἀθηναίους
πολέμῳ στρατηγήσας καὶ πολλὰ τῇ πατρίδι χρήσι-
μος γενόμενος πλεῖστον ἴσχυσε παρὰ τοῖς Συρα-
κοσίοις, μετὰ δὲ ταῦτα ναύαρχος πεμφθεὶς σὺν
τριάκοντα πέντε τριήρεσι Λακεδαιμονίοις συμμαχή-
σων ὑπὸ τῶν ἀντιπολιτευομένων κατεστασιάσθη,
καὶ φυγῆς μὲν ἐγενήθη κατάδικος, τὸν δὲ στόλον
παρέδωκεν ἐν Ἑλλησπόντῳ τοῖς ἐπὶ τὴν διαδοχὴν
2 ἀποσταλεῖσιν. αὐτὸς δ' ἐκ τῆς στρατείας φιλίαν
ἔχων πρὸς Φαρνάβαζον τὸν τῶν Περσῶν σατράπην 591
ἔλαβε παρ' αὐτοῦ πολλὰ χρήματα, μεθ' ὧν εἰς
Μεσσήνην καταπλεύσας πέντε μὲν ἐναυπήγησε τριή-
3 ρεις, χιλίους δ' ἐμισθώσατο στρατιώτας. παραλα-
βὼν δὲ καὶ τῶν ἐκπεπτωκότων Ἱμεραίων ὡς χιλίους,

ἐπεχείρησε μὲν εἰς Συρακούσας κατελθεῖν συνα-
γωνιζομένων αὐτῷ τῶν φίλων, ἀποτυχὼν δὲ τῆς
ἐπιβολῆς ὥρμησε διὰ τῆς μεσογείου, καὶ καταλα-
βόμενος τὸν Σελινοῦντα καὶ τῆς πόλεως μέρος
ἐτείχισε καὶ πανταχόθεν κατεκάλει τοὺς διασωζομέ-
νους τῶν Σελινουντίων. πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους 4
ὑποδεχόμενος εἰς τὸν τόπον συνήγαγε δύναμιν ἐπι-
λέκτων ἀνδρῶν ἑξακισχιλίων. ἐντεῦθεν δ' ὁρμώ-
μενος πρῶτον μὲν τὴν τῶν Μοτυηνῶν ἐπόρθησε
χώραν, καὶ τοὺς ἐπεξελθόντας ἐκ τῆς πόλεως μάχῃ
κρατήσας πολλοὺς μὲν ἀνεῖλε, τοὺς δ' ἄλλους συν-
εδίωξεν ἐντὸς τοῦ τείχους. μετὰ δὲ ταῦτα τὴν τῶν
Πανορμιτῶν χώραν λεηλατήσας ἀναριθμήτου λείας
ἐκυρίευσε, τῶν δὲ Πανορμιτῶν πανδημεὶ παρατα-
ξαμένων πρὸ τῆς πόλεως εἰς πεντακοσίους μὲν
αὐτῶν ἀνεῖλε, τοὺς δ' ἄλλους συνέκλεισεν ἐντὸς
τῶν τειχῶν. παραπλησίως δὲ καὶ τὴν ἄλλην χώραν 5
ἅπασαν τὴν ὑπὸ Καρχηδονίους οὖσαν πορθῶν ἐπαί-
νου παρὰ τοῖς Σικελιώταις ἐτύγχανεν. εὐθὺς δὲ
καὶ τῶν Συρακοσίων οἱ πλεῖστοι μετεμελήθησαν,
ἀναξίως τῆς ἰδίας ἀρετῆς ὁρῶντες πεφυγαδευμένον
τὸν Ἑρμοκράτην. διὸ καὶ περὶ αὐτοῦ πολλῶν λό- 6
γων γινομένων ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ὁ μὲν δῆμος
φανερὸς ἦν βουλόμενος καταδέχεσθαι τὸν ἄνδρα,
ὁ δ' Ἑρμοκράτης ἀκούων τὴν περὶ αὐτοῦ φήμην ἐν
ταῖς Συρακούσαις παρεσκευάζετο πρὸς τὴν αὑτοῦ
κάθοδον ἐπιμελῶς, εἰδὼς τοὺς ἀντιπολιτευομένους
ἀντιπράξοντας. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Σικελίαν ἐν
τούτοις ἦν.

Κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα Θράσυλλος πεμφθεὶς παρ' 64
Ἀθηναίων μετὰ νεῶν τριάκοντα καὶ πολλῶν ὁπλιτῶν
σὺν ἱππεῦσιν ἑκατὸν κατέπλευσεν εἰς τὴν Ἔφεσον·

ἐκβιβάσας δὲ τὴν δύναμιν κατὰ δύο τόπους προσ-
2 βολὰς ἐποιήσατο. τῶν δ' ἔνδον ἐπεξελθόντων καρ-
τερὰν συνέβη μάχην συστῆναι· πανδημεὶ δὲ τῶν
Ἐφεσίων ἀγωνισαμένων τετρακόσιοι μὲν τῶν Ἀθη-
ναίων ἔπεσον, τοὺς δ' ἄλλους ὁ Θράσυλλος ἀνα-
λαβὼν εἰς τὰς ναῦς ἐξέπλευσεν εἰς Λέσβον. οἱ δὲ
περὶ Κύζικον ὄντες τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ πλεύ-
σαντες ἐπὶ Καλχηδόνα Χρυσόπολιν ᾤκισαν φρού-
ριον, καὶ τὴν ἱκανὴν ἐν αὐτῷ κατέλιπον δύναμιν· τοῖς
δ' ἐπὶ τούτων κατασταθεῖσι προσέταξαν δεκάτην
3 πράττεσθαι τοὺς ἐκ τοῦ Πόντου πλέοντας. μετὰ
δὲ ταῦτα διελομένων αὐτῶν τὰς δυνάμεις, Θηρα-
μένης μὲν μετὰ πεντήκοντα νεῶν κατελείφθη πο-
λιορκήσων Καλχηδόνα καὶ Βυζάντιον, Θρασύβου-
λος δὲ περὶ Θρᾴκην πεμφθεὶς τὰς ἐν τούτοις τοῖς
4 τόποις πόλεις προσηγάγετο. Ἀλκιβιάδης δὲ τὸν
Θράσυλλον μετὰ τῶν τριάκοντα νεῶν ἀπολύσας
ἔπλευσεν εἰς τὴν ὑπὸ Φαρνάβαζον χώραν, καὶ κοινῇ 502
πολλὴν αὐτῆς πορθήσαντες τούς τε στρατιώτας
ἐνέπλησαν ὠφελείας καὶ αὐτοὶ χρήματα συνήγαγον
ἐκ τῶν λαφύρων, βουλόμενοι κουφίσαι τὸν δῆμον
5 τῶν εἰσφορῶν. Λακεδαιμόνιοι δὲ πυνθανόμενοι
περὶ τὸν Ἑλλήσποντον ὑπάρχειν ἁπάσας τὰς τῶν
Ἀθηναίων δυνάμεις, ἐστράτευσαν ἐπὶ Πύλον, ἣν
Μεσσήνιοι φρουρᾷ κατεῖχον, κατὰ μὲν θάλατταν
ἕνδεκα ναυσίν, ὧν ἦσαν αἱ μὲν ἀπὸ Σικελίας πέντε,*
ἐκ τῶν πολιτῶν πεπληρωμέναι· πεζῇ δὲ παρήγα-
γον ἱκανὴν δύναμιν, καὶ περιστρατοπεδεύσαντες τὸ
φρούριον ἐπόρθουν ἅμα καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ
6 θάλατταν. ἃ δὴ πυθόμενος ὁ τῶν Ἀθηναίων δῆ-
μος ἐξαπέστειλε τοῖς πολιορκουμένοις εἰς βοήθειαν
ναῦς τριάκοντα καὶ στρατηγὸν Ἄνυτον τὸν Ἀνθε-

μίωνος. οὗτος μὲν οὖν ἐκπλεύσας, καὶ διά τινας
χειμῶνας οὐ δυνηθεὶς τὸν Μαλέαν κάμψαι, ἀνέ-
πλευσεν εἰς Ἀθήνας. ἐφ' οἷς ὁ μὲν δῆμος ὀργι-
σθείς, καὶ καταιτιασάμενος αὐτοῦ προδοσίαν, κα-
τέστησεν εἰς κρίσιν· ὁ δ' Ἄνυτος ἰσχυρῶς κινδυ-
νεύων ἐρρύσατο χρήμασι τὴν ἰδίαν ψυχήν, καὶ
πρῶτος Ἀθηναίων δοκεῖ δικαστήριον δωροδοκῆσαι.
οἱ δ' ἐν τῇ Πύλῳ Μεσσήνιοι μέχρι μέν τινος ἀν- 7
τεῖχον, προσδοκῶντες παρὰ τῶν Ἀθηναίων βοή-
θειαν· ὡς δ' οἱ μὲν πολέμιοι τὰς προσβολὰς ἐκ
διαδοχῆς ἐποιοῦντο, τῶν δὲ ἰδίων οἱ μὲν ἐκ τῶν
τραυμάτων ἀπέθνησκον, οἱ δ' ἐκ τῆς σιτοδείας κα-
κῶς ἀπήλλαττον, ὑπόσπονδοι τὸν τόπον ἐξέλιπον.
Λακεδαιμόνιοι μὲν οὖν ἐγκρατεῖς ἐγένοντο τῆς Πύ-
λου, πεντεκαίδεκα ἔτη τῶν Ἀθηναίων αὐτὴν κατε-
σχηκότων ἀφ' ὅτου Δημοσθένης αὐτὴν ἐτείχισε.

Τούτων δὲ πραττομένων Μεγαρεῖς μὲν Νίσαιαν 65
ὑπ' Ἀθηναίους οὖσαν εἷλον, Ἀθηναῖοι δ' ἐπ' αὐ-
τοὺς ἀπέστειλαν Λεωτροφίδην καὶ Τίμαρχον μετὰ
μὲν πεζῶν χιλίων, ἱππέων δὲ τετρακοσίων. οἷς οἱ
Μεγαρεῖς ἀπαντήσαντες μετὰ τῶν ὅπλων πανδημεὶ
καὶ παραλαβόντες τινὰς τῶν ἐκ Σικελίας, παρετά-
ξαντο πρὸς τοῖς λόφοις τοῖς Κέρασι καλουμένοις.
τῶν δ' Ἀθηναίων λαμπρῶς ἀγωνισαμένων, καὶ πολ- 2
λαπλασίους ὄντας τοὺς πολεμίους τρεψαμένων, Με-
γαρέων μὲν ἔπεσον πολλοί, τῶν δὲ Λακεδαιμονίων
εἴκοσι μόνον· οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι βαρέως φέροντες
ἐπὶ τῷ τὴν Νίσαιαν κατειλῆφθαι τοὺς μὲν Λακε-
593 δαιμονίους οὐκ ἐδίωξαν, πρὸς δὲ τοὺς Μεγαρεῖς
χαλεπῶς διακείμενοι παμπληθεῖς ἀνεῖλον. Λακε- 3
δαιμόνιοι δὲ Κρατησιππίδαν ἑλόμενοι ναύαρχον, καὶ
παρὰ τῶν συμμάχων ναῦς αὐτῶν πληρώσαντες εἴκοσι

πέντε, προσέταξαν παραβοηθεῖν τοῖς συμμάχοις. οὗτος δὲ χρόνον μέν τινα περὶ τὴν Ἰωνίαν διέτριψεν οὐδὲν ἄξιον λόγου πράξας· μετὰ δὲ ταῦτα παρὰ τῶν ἐκ Χίου φυγάδων λαβὼν χρήματα κατήγαγεν αὐτοὺς καὶ τὴν ἀκρόπολιν τῶν Χίων κατελάβετο.
4 οἱ δὲ κατελθόντες τῶν Χίων τῶν ἀντιπολιτευομένων αὐτοῖς καὶ τῆς ἐκπτώσεως* εἰς ἑξακοσίους τὸν ἀριθμὸν ὄντας ἐφυγάδευσαν. οὗτοι δὲ τῆς ἀντιπέρας ἠπείρου χωρίον Ἀταρνέα καλούμενον κατελάβοντο, σφόδρα τῇ φύσει καθεστηκὸς ὀχυρόν, καὶ τὸ λοιπὸν ἐκ τούτου τὰς ἀφορμὰς ἔχοντες ἐπολέμουν τοῖς Χίον ἔχουσι.

66 Τούτων δὲ πραττομένων Ἀλκιβιάδης καὶ Θράσυλλος Λάμψακον τειχίσαντες, ἐν μὲν ταύτῃ τὴν ἱκανὴν φυλακὴν κατέλιπον, αὐτοὶ δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἐξέπλευσαν πρὸς Θηραμένην, ὃς ἐπόρθει τὴν Καλχηδόνα ναῦς μὲν ἔχων ἑβδομήκοντα, στρατιώτας δὲ πεντακισχιλίους. ἀθροισθεισῶν δὲ τῶν δυνάμεων εἰς ἕνα τόπον ἀπετείχισαν τὴν πόλιν ἀπὸ
2 θαλάττης εἰς θάλατταν ξυλίνῳ τείχει. ὁ δ' ἐν τῇ πόλει καθεσταμένος ὑπὸ Λακεδαιμονίων Ἱπποκράτης ἡγεμών, ὃν οἱ Λάκωνες ἁρμοστὴν ἐκάλουν, τούς τ' ἰδίους στρατιώτας προήγαγε καὶ τοὺς Καλχηδονίους ἅπαντας. γενομένης δὲ καρτερᾶς μάχης, καὶ τῶν περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην ἐρρωμένως ἀγωνισαμένων, ὅ τε Ἱπποκράτης ἔπεσε καὶ τῶν λοιπῶν οἱ μὲν ἀνηρέθησαν, οἱ δὲ κατατρωθέντες συνέφυγον
3 εἰς τὴν πόλιν. μετὰ δὲ ταῦτα Ἀλκιβιάδης μὲν εἰς Ἑλλήσποντον καὶ Χερρόνησον ἐξέπλευσε, βουλόμενος ἀθροῖσαι χρήματα, οἱ δὲ περὶ τὸν Θηραμένην ὁμολογίαν ἐποιήσαντο πρὸς Καλχηδονίους φόρον λαμβάνειν παρ' αὐτῶν ὅσον καὶ πρότερον. ἐντεῦθεν

δὲ τὰς δυνάμεις ἀπαγαγόντες πρὸς Βυζάντιον ἐπο-
λιόρκουν τὴν πόλιν καὶ μετὰ πολλῆς σπουδῆς ἀπο-
τειχίζειν ἐπεχείρησαν. Ἀλκιβιάδης δὲ ἀθροίσας χρή-
ματα πολλοὺς αὐτῷ τῶν Θρᾳκῶν ἔπεισε συστρα-
τεῦσαι, παρέλαβε δὲ καὶ τοὺς Χερρόνησον οἰκοῦντας 4
594 πανδημεί, καὶ μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως ἀναζεύξας
πρῶτον μὲν Σηλυβρίαν διὰ προδοσίας εἷλεν, ἐξ ἧς
πολλὰ χρήματα πραξάμενος ἐν μὲν ταύτῃ φρουρὰν
κατέλιπεν, αὐτὸς δὲ διὰ τάχους ἧκε πρὸς τοὺς περὶ
Θηραμένην εἰς Βυζάντιον. ἀθροισθεισῶν δὲ τῶν 5
δυνάμεων, οὗτοι μὲν τὰ πρὸς πολιορκίαν ἡτοιμά-
ζοντο· ἤμελλον γὰρ νικήσειν πόλιν βάρος ἔχουσαν
καὶ γέμουσαν τῶν ὑπὲρ αὐτῆς ἀμυνομένων· χωρὶς
γὰρ τῶν Βυζαντίων, πολλῶν ὄντων, Κλέαρχος ὁ
Λακεδαιμόνιος ἁρμοστὴς εἶχε πολλοὺς ἐν τῇ πόλει
τῶν Πελοποννησίων καὶ μισθοφόρους. μέχρι μὲν 6
οὖν τινος προσβολὰς ποιούμενοι, κακὸν οὐδὲν ἀξιό-
λογον δρῶντες τοὺς ἔνδον διετέλουν· ἐπεὶ δ' ὁ τῆς
πόλεως ἐπιστάτης ἀπῆλθε πρὸς Φαρνάβαζον, ὅπως
λάβῃ χρήματα, τηνικαῦτά τινες τῶν Βυζαντίων, μι-
σοῦντες τὸ βάρος τῆς ἐπιστασίας, ἦν γὰρ ὁ Κλέαρ-
χος χαλεπός, προύδωκαν τὴν πόλιν τοῖς περὶ τὸν
Ἀλκιβιάδην. οὗτοι δὲ ὡς λύσοντες τὴν πολιορκίαν 67
καὶ τὰς δυνάμεις ἀπάξοντες εἰς Ἰωνίαν δείλης ταῖς
ναυσὶ πάσαις ἐξέπλευσαν, καὶ τὸ πεζὸν στράτευμα
μέχρι τινὸς ἀπαγαγόντες, ὡς ἐπέβαλεν ἡ νύξ, πά-
λιν ὑπέστρεψαν καὶ περὶ μέσας νύκτας προσέμιξαν
τῇ πόλει, καὶ τὰς μὲν τριήρεις ἀπέστειλαν προστά-
ξαντες ἀφέλκειν τὰ πλοῖα καὶ κραυγὴν ποιεῖν, ὡς
ἁπάσης ἐκεῖ τῆς δυνάμεως οὔσης, αὐτοὶ δὲ μετὰ
τοῦ πεζοῦ στρατεύματος πρὸς τοῖς τείχεσιν ἐτήρουν
τὸ συντεταγμένον παρὰ τῶν ἐνδιδόντων σύσσημον.

2 τῶν δ' ἐν ταῖς τριήρεσι ποιησάντων τὸ προσταχθέν,
καὶ τῶν πλοίων τὰ μὲν συντριβόμενα ταῖς ἀποστο-
λαῖς, τὰ δ' ἀπὸ τῶν χρωμένων ταῖς σιδηραῖς χερ-
σίν, ἔτι δὲ βοὴν ἐξαίσιον ποιούντων, οἱ μὲν κατὰ
τὴν πόλιν ὄντες Πελοποννήσιοι καὶ πάντες οἱ τὴν
ἀπάτην ἀγνοοῦντες ἐξεβοήθουν ἐπὶ τοὺς λιμένας.
3 διόπερ οἱ τὴν πόλιν προδιδόντες ἦραν τὸ σύσσημον
ἀπὸ τοῦ τείχους, καὶ παρεδέχοντο τοὺς περὶ τὸν
Ἀλκιβιάδην διὰ τῶν κλιμάκων κατὰ πολλὴν ἀσφά-
λειαν, ὡς ἂν τοῦ πλήθους ἐπὶ τὸν λιμένα συνδε-
4 δραμηκότος. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι πυθόμενοι τὸ
γεγονός, τὸ μὲν πρῶτον τοὺς ἡμίσεις ἐπὶ τοῦ λι-
μένος ἀπέλιπον, τοῖς δὲ λοιποῖς κατὰ σπουδὴν ἐξε-
5 βοήθουν ἐπὶ τὰ κατειλημμένα τείχη. ἤδη δὲ σχε-
δὸν πάσης τῆς δυνάμεως τῶν Ἀθηναίων παρεισπε-
πτωκυίας, ὅμως οὐ κατεπλάγησαν, ἀλλὰ πολὺν χρό-
νον ἀντιστάντες εὐρώστως τοὺς Ἀθηναίους ἠμύνοντο
συναγωνιζομένων τῶν Βυζαντίων. καὶ πέρας οὐκ
ἂν ἐκράτησαν Ἀθηναῖοι τῆς πόλεως διὰ μάχης, εἰ
μὴ συννοήσας τὸν καιρὸν Ἀλκιβιάδης ἐκήρυξε μη-
δὲν ἀδίκημα ποιεῖν τοῖς Βυζαντίοις· οὕτω γὰρ οἱ
πολιτικοὶ μεταβαλλόμενοι τοὺς Πελοποννησίους ἠμύ-
6 νοντο. ὅθεν οἱ πλεῖστοι μὲν αὐτῶν ἀνῃρέθησαν 505
εὐγενῶς ἀγωνισάμενοι, οἱ δὲ περιλειφθέντες εἰς
πεντακοσίους κατέφυγον πρὸς τοὺς ἐν τοῖς ἱεροῖς
7 βωμούς. οἱ δ' Ἀθηναῖοι τοῖς μὲν Βυζαντίοις ἀπέ-
δωκαν τὴν πόλιν, συμμάχους αὐτοὺς ποιησάμενοι,
πρὸς δὲ τοὺς ἐπὶ τοῖς βωμοῖς ὄντας ἱκέτας ὁμολο-
γίας ἔθεντο τὰ μὲν ὅπλα παραλαβεῖν, τὰ δὲ σώ-
ματα εἰς Ἀθήνας κομίσαντες ἐπιτρέψαι τῷ δήμῳ
περὶ αὐτῶν.

68 Τοῦ δ' ἔτους τούτου διελθόντος Ἀθηναῖοι μὲν

Εὐκτήμονι παρέδωκαν τὴν ἀρχήν, Ῥωμαῖοι δ' ὑπά-
τους κατέστησαν Μάρκον Παπίριον καὶ Σπόριον
Ναύτιον, ὀλυμπιὰς δ' ἐγένετο τρίτη πρὸς ταῖς ἐνενή-
κοντα, καθ' ἣν ἐνίκα στάδιον Εὐβώτας Κυρηναῖος.
περὶ δὲ τούτους τοὺς χρόνους οἱ τῶν Ἀθηναίων
στρατηγοὶ Βυζαντίου κυριεύσαντες ἐπῆλθον τὸν Ἑλ-
λήσποντον, καὶ τὰς ἐν αὐτῷ πόλεις πλὴν Ἀβύδου
πάσας εἷλον. μετὰ δὲ ταῦτα Διόδωρον καὶ Μαν- 2
τίθεον ἐπιμελητὰς μετὰ τῆς ἱκανῆς δυνάμεως κα-
τέλιπον, αὐτοὶ δὲ μετὰ τῶν νεῶν καὶ τῶν λαφύ-
ρων ἔπλεον εἰς Ἀθήνας, πολλὰ καὶ μεγάλα κατειρ-
γασμένοι τῇ πατρίδι. ὡς δ' ἐγγὺς ἦσαν, ὁ δῆμος
ἅπας ἀπήντα περιχαρὴς ἐπὶ τοῖς εὐημερήμασι· συν-
έδραμον δ' εἰς τὸν Πειραιᾶ πολλοὶ καὶ τῶν ξένων,
ἔτι δὲ παίδων καὶ γυναικῶν. εἶχε γὰρ πολλὴν κα-
τάπληξιν τῶν στρατηγῶν ὁ κατάπλους· ἦγον γὰρ 3
τῶν ἡλωκυιῶν νεῶν οὐκ ἐλάττους διακοσίων, αἰχ-
μαλώτων δὲ ἀνδρῶν καὶ λαφύρων πλῆθος· εἶχον
δὲ τὰς ἰδίας τριήρεις ὅπλοις ἐπιχρύσοις καὶ στεφά-
νοις, ἔτι δὲ λαφύροις καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἐπι-
μελῶς κεκοσμημένας. πλεῖστοι δ' ἐπὶ τὴν Ἀλκι-
βιάδου θέαν συνέδραμον ἐπὶ τοὺς λιμένας, ὥστε
παντελῶς ἐρημωθῆναι τὴν πόλιν, συμφιλοτιμουμέ-
νων τοῖς ἐλευθέροις τῶν δούλων. κατ' ἐκείνους 4
γὰρ τοὺς χρόνους οὕτω συνέβη θαυμασθῆναι τὸν
ἄνδρα τοῦτον ὥσθ' οἱ μὲν ὑπερέχοντες τῶν Ἀθη-
ναίων μόγις ἐνόμιζον εὑρηκέναι [δυνατὸν ἄνδρα
τοῦτον] φανερῶς καὶ θρασέως ἀντιτάξασθαι τῷ δήμῳ
δυνάμενον, οἱ δ' ἄποροι ὑπειλήφεσαν συναγωνι-
στὴν ἕξειν ἄριστον τὸν ἀπονενοημένως συνταράξοντα
τὴν πόλιν καὶ τὴν ἑαυτῶν ἐπανορθώσοντα πενίαν.
θράσει γὰρ πολὺ διέφερε τῶν ἄλλων, καὶ δεινό- 5

τατος ην εἰπεῖν, καὶ κατὰ μὲν τὴν στρατηγίαν ἄρι-
στος, κατὰ δὲ τὴν τόλμαν πρακτικώτατος· ἦν δὲ
καὶ τὴν ὄψιν καθ' ὑπερβολὴν εὐπρεπὴς καὶ τὴν
ψυχὴν λαμπρὸς καὶ μεγαλεπίβολος. καθόλου δὲ
τηλικαύτην ὑπόληψιν εἶχον ὑπὲρ αὐτοῦ σχεδὸν ἅπαν-
τες ὥσθ' ἅμα τῇ ἐκείνου καθόδῳ καὶ τὴν τῶν
πραγμάτων εὐτυχίαν εἰς τὴν πόλιν ἥκειν διελάμ- 596
6 βανον. πρὸς δὲ τούτοις, ὥσπερ Λακεδαιμόνιοι τού-
του συναγωνιζομένου ἐπροτέρουν, οὕτως ἑαυτοὺς
πάλιν κατορθώσειν ἤλπιζον σύμμαχον ἔχοντες τὸν
ἄνδρα τοῦτον.

69 Ἐπεὶ δ' οὖν κατέπλευσεν ὁ στόλος, ἐπέστρεψε
τὸ πλῆθος ἐπὶ τὴν Ἀλκιβιάδου ναῦν, ἐξ ἧς ἐκβάντα
τὸν ἄνδρα πάντες ἐδεξιοῦντο, τοῖς εὐημερήμασιν
ἅμα καὶ τῇ καθόδῳ συγχαίροντες. ὁ δ' ἀσπασάμε-
νος τὰ πλήθη φιλανθρώπως ἐκκλησίαν συνήγαγε,
καὶ πολλὰ περὶ τῶν καθ' ἑαυτὸν ἀπολογησάμενος εἰς
τοσαύτην εὔνοιαν τοὺς ὄχλους ἤγαγεν ὥστε ὁμο-
λογεῖν πάντας τὴν πόλιν αἰτίαν γεγονέναι τῶν κατ'
2 ἐκείνου ψηφισμάτων. διόπερ αὐτῷ τήν τε οὐσίαν
ἀπέδωκαν ἣν ἐδήμευσαν, ἔπειτα δὲ τὰς στήλας κα-
τεπόντισαν, ἐν αἷς ἡ καταδίκη καὶ τἄλλα τὰ κατ'
ἐκείνου κυρωθέντα· ἐψηφίσαντο δὲ καὶ τοὺς Εὐ-
μολπίδας ἆραι τὴν ἀρὰν ἣν ἐποιήσαντο κατ' αὐτοῦ
καθ' ὃν καιρὸν ἔδοξεν ἀσεβεῖν περὶ τὰ μυστήρια.
3 τὸ δὲ τελευταῖον αὐτὸν στρατηγὸν καταστήσαντες
αὐτοκράτορα καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, ἁπά-
σας τὰς δυνάμεις ἐνεχείρισαν αὐτῷ. εἵλοντο δὲ καὶ
στρατηγοὺς ἑτέρους οὓς ἐκεῖνος ἤθελεν, Ἀδείμαν-
4 τον καὶ Θρασύβουλον.

Ὁ δ' Ἀλκιβιάδης ἑκατὸν ναῦς πληρώσας ἐξέπλευ-
σεν εἰς Ἄνδρον, καὶ καταλαβόμενος Γαύρειον φρού-

ριον ἐτείχισεν. ἐξελθόντων δὲ τῶν Ἀνδρίων πανδημεὶ μετὰ τῶν παραφυλαττόντων τὴν πόλιν Πελοποννησίων ἐγενήθη μάχη, καθ' ἣν ἐνίκησαν Ἀθηναῖοι, τῶν δ' ἐκ τῆς πόλεως πολλοὶ μὲν ἀνῃρέθησαν, τῶν δὲ διασωθέντων οἱ μὲν κατὰ τὴν χώραν διεσκεδάσθησαν, οἱ δ' ἐντὸς τῶν τειχῶν συνέφυγον.
αὐτὸς δ' Ἀλκιβιάδης προσβολὰς ποιησάμενος τῇ πό- 5
λει, ἐν μὲν τῷ πεφρουρημένῳ τείχει τὴν ἱκανὴν φυλακὴν κατέλιπε καὶ Θρασύβουλον ἡγεμόνα κατέστησεν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἐκπλεύσας τήν τε Κῶν καὶ Ῥόδον ἐδῄωσε, καὶ συχνὰς ὠφελείας ἤθροισε πρὸς τὰς τῶν στρατιωτῶν διατροφάς.

Λακεδαιμόνιοι δὲ τήν τε ναυτικὴν δύναμιν ἄρ- 70
δην ἀπολωλεκότες καὶ μετ' αὐτῆς Μίνδαρον τὸν ἡγεμόνα, ταῖς ψυχαῖς ὅμως οὐκ ἐνέδωκαν, ἀλλὰ ναύαρχον εἵλοντο Λύσανδρον, δοκοῦντα στρατηγίᾳ διαφέρειν τῶν ἄλλων καὶ τόλμαν ἔμπρακτον ἔχοντα πρὸς πᾶσαν περίστασιν· ὃς παραλαβὼν τὴν ἀρχὴν ἐκ τῆς Πελοποννήσου στρατιώτας τε κατέγραφε τοὺς ἱκανοὺς καὶ ναῦς ἐπλήρωσεν ὅσας ἠδύνατο πλεί-
στας. ἐκπλεύσας δὲ εἰς Ῥόδον, καὶ προσλαβόμενος 2
ἐκεῖθεν ναῦς ὅσας εἶχον αἱ πόλεις, ἔπλευσεν εἰς Ἔφεσον καὶ Μίλητον. καταρτίσας δὲ καὶ τὰς ἐν ταύταις ταῖς πόλεσι τριήρεις, μετεπέμψατο τὰς ἐκ Χίου, καὶ στόλον ἐξήρτυεν ἐξ Ἐφέσου νεῶν ὑπάρ-
χοντα σχεδὸν ἑβδομήκοντα. ἀκούσας δὲ Κῦρον τὸν 3
Δαρείου τοῦ βασιλέως υἱὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἀπεσταλμένον συμπολεμεῖν τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἧκεν εἰς Σάρδεις πρὸς αὐτόν, καὶ παροξύνας τὸν νεανίσκον εἰς τὸν κατὰ τῶν Ἀθηναίων πόλεμον μυρίους μὲν δαρεικοὺς παραχρῆμα ἔλαβεν εἰς τὸν τῶν στρατιωτῶν μισθόν, καὶ εἰς τὸ λοιπὸν δὲ ὁ Κῦρος

*ἐκέλευσεν αἰτεῖν μηδὲν ὑποστελλόμενον· ἐντολὰς
γὰρ ἔχειν παρὰ τοῦ πατρὸς ὅπως ὅσα ἂν προαι-
4 ρῶνται Λακεδαιμόνιοι χορηγῆσαι αὐτοῖς. ἀνακάμ-
ψας δὲ εἰς Ἔφεσον ἀπὸ τῶν πόλεων μετεπέμπετο
τοὺς δυνατωτάτους, πρὸς οὓς ἑταιρίας συνθέμενος
ἐπηγγέλλετο τῶν πραγμάτων κατορθωθέντων κυ-
ρίους ἑκάστους τῶν πόλεων ποιήσειν. δι' ἣν αἰ-
τίαν συνέβη τούτους πρὸς ἀλλήλους ἁμιλλωμένους
ὑπηρετεῖν πλείονα τῶν ἐπιταττομένων, καὶ ταχὺ
παραδόξως εὐπορεῖν τὸν Λύσανδρον πάντων τῶν
εἰς πόλεμον χρησίμων.
71 Ἀλκιβιάδης δὲ πυθόμενος ἐν Ἐφέσῳ τὸν Λύ-
σανδρον ἐξαρτύειν τὸν στόλον, ἀνήχθη μετὰ πα-
σῶν τῶν νεῶν εἰς Ἔφεσον. ἐπιπλεύσας δὲ τοῖς
λιμέσιν, ὡς οὐδεὶς ἀντανήγετο, τὰς μὲν πολλὰς
ναῦς καθώρμισε περὶ τὸ Νότιον, τὴν ἡγεμονίαν
αὐτῶν παραδοὺς Ἀντιόχῳ τῷ ἰδίῳ κυβερνήτῃ. δια-
κελευσάμενος δ' αὐτῷ μὴ ναυμαχεῖν, ἕως ἂν αὐ-
τὸς παραγένηται, τὰς στρατιώτιδας ναῦς ἀνέλαβε,
καὶ κατὰ σπουδὴν ἔπλευσεν εἰς Κλαζομενάς· αὕτη
γὰρ ἡ πόλις σύμμαχος Ἀθηναίων οὖσα κακῶς ἔπασ-
2 χεν ὑπό τινων φυγάδων πορθουμένη. ὁ δ' Ἀν-
τίοχος ὢν τῇ φύσει πρόχειρος, καὶ σπεύδων δι'
ἑαυτοῦ τι πρᾶξαι λαμπρόν, τῶν μὲν Ἀλκιβιάδου
λόγων ἠμέλησε, δέκα δὲ ναῦς τὰς ἀρίστας πληρώ-
σας, καὶ τὰς ἄλλας τοῖς τριηράρχοις παραγγείλας
ἑτοίμας ἔχειν, ἂν ᾖ χρεία ναυμαχεῖν, ἐπέπλευσε
3 τοῖς πολεμίοις, προκαλεσόμενος εἰς ναυμαχίαν. ὁ
δὲ Λύσανδρος πεπυσμένος παρά τινων αὐτομόλων
τὴν ἄφοδον Ἀλκιβιάδου καὶ τῶν ἀρίστων μετ' αὐ-
τοῦ στρατιωτῶν, καιρὸν εἶναι διέλαβε πρᾶξαί τι
τῆς Σπάρτης ἄξιον.* διόπερ πάσαις ταῖς ναυσὶν

ἀνταναχθεὶς μίαν μὲν τὴν προσπλέουσαν τῶν δέκα,
καθ' ἣν Ἀντίοχος ἦν ἀντιτεταγμένος, κατέδυσε,
τὰς δ' ἄλλας τρεψάμενος ἐδίωξε, μέχρι οὗ τὰς ἄλ-
λας πληρώσαντες οἱ τριήραρχοι τῶν Ἀθηναίων πα-
ρεβοήθησαν ἐν οὐδεμιᾷ τάξει. γενομένης δὲ ναυ- 4
μαχίας ἀθρόαις ταῖς ναυσὶν οὐ μακρὰν τῆς γῆς,
Ἀθηναῖοι διὰ τὴν ἀταξίαν ἡλαττώθησαν, καὶ ναῦς
ἀπέβαλον δύο πρὸς ταῖς εἴκοσι· τῶν δ' ἐν αὐταῖς
598 ἀνδρῶν ὀλίγοι μὲν ἐζωγρήθησαν, οἱ δὲ λοιποὶ πρὸς
τὴν γῆν διενήξαντο. Ἀλκιβιάδης δὲ πυθόμενος τὸ
γεγενημένον διὰ σπουδῆς ἀνέκαμψεν εἰς τὸ Νό-
τιον, καὶ πάσας τὰς τριήρεις πληρώσας ἐπέπλευσε
τοῖς λιμέσι τῶν πολεμίων· οὐ τολμῶντος δ' ἀνα-
χθῆναι τοῦ Λυσάνδρου τὸν πλοῦν εἰς Σάμον ἐποι-
ήσατο. τούτων δὲ πραττομένων Θρασύβουλος ὁ τῶν 72
Ἀθηναίων στρατηγὸς μετὰ νεῶν πεντεκαίδεκα πλεύ-
σας ἐπὶ Θάσον ἐνίκησε μάχῃ τοὺς ἐκ τῆς πόλεως
καὶ περὶ διακοσίους αὐτῶν ἀνεῖλεν· ἐγκλείσας δ'
αὐτοὺς εἰς πολιορκίαν ἠνάγκασε τοὺς φυγάδας τοὺς
τὰ τῶν Ἀθηναίων φρονοῦντας καταδέχεσθαι, καὶ
φρουρὰν λαβόντας συμμάχους Ἀθηναίων εἶναι. μετὰ 2
δὲ ταῦτα πλεύσας εἰς Ἄβδηρα προσηγάγετο πόλιν
ἐν ταῖς δυνατωτάταις οὖσαν τότε τῶν ἐπὶ Θρᾴκης.

Οἱ μὲν οὖν στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων ταῦτα
ἔπραξαν μετὰ τὸν οἴκοθεν ἔκπλουν. Ἆγις δ' ὁ τῶν 3
Λακεδαιμονίων βασιλεὺς ἔτυχε μὲν ἐν τῇ Δεκελείᾳ
διατρίβων μετὰ τῆς δυνάμεως, πυνθανόμενος δὲ
τοὺς κρατίστους τῶν Ἀθηναίων μετ' Ἀλκιβιάδου
στρατευομένους, νυκτὸς ἀσελήνου τὸ στρατόπεδον
ἤγαγεν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας. εἶχε δὲ πεζοὺς δισμυρίους 4
ὀκτακισχιλίους, ὧν ἦσαν οἱ μὲν ἡμίσεις ὁπλῖται
κατ' ἐκλογήν, οἱ δ' ἡμίσεις ψιλοί· κατηκολούθουν

δ' αὐτῷ καὶ τῶν ἱππέων εἰς χιλίους διακοσίους,
ἐνακοσίους μὲν Βοιωτοὶ παρείχοντο, τοὺς δὲ ἱ
ποὺς Πελοποννήσιοι συνεξέπεμψαν. ὡς δ' ἐγ
ἐγενήθη τῆς πόλεως, ἔλαθε ταῖς προφυλακαῖς
γίσας; καὶ ῥαδίως αὐτοὺς τρεψάμενος διὰ τὸ
ράδοξον ὀλίγους μὲν ἀνεῖλε, τοὺς δ' ἄλλους σ
5 εδίωξεν ἐντὸς τῶν τειχῶν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι μαθ
τες τὸ γεγενημένον, ἅπασι παρήγγειλαν τοῖς π
σβυτέροις καὶ τοῖς μεγίστοις παισὶν ἀπαντᾶν μ
τῶν ὅπλων· ὧν ταχὺ τὸ προσταχθὲν ποιησάντ
ὁ μὲν κύκλος τοῦ τείχους πλήρης ἐγένετο τῶν
6 τὸν κοινὸν κίνδυνον συνδεδραμηκότων, οἱ δὲ στ
τηγοὶ τῶν Ἀθηναίων ἅμ' ἡμέρᾳ θεωροῦντες ἐ
ταγμένην τὴν τῶν πολεμίων δύναμιν εἰς φάλα
τὸ μὲν βάθος εἰς τέτταρας ἄνδρας, τὸ δὲ μῆκος
σταδίους ὀκτώ, τότε πρῶτον κατεπλάγησαν, θ
ροῦντες τὰ δύο μέρη σχεδὸν τοῦ τείχους ὑπὸ
7 πολεμίων περιειλημμένα. μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς
πεῖς ἐξαπέστειλαν, ὄντας παραπλησίους τὸν ἀριθ
τοῖς ἐναντίοις· ὧν πρὸ τῆς πόλεως συστησαμέ
ἱππομαχίαν ἐπί τινα χρόνον ἐγένετο καρτερὰ μ
ἡ μὲν γὰρ φάλαγξ περὶ πέντε σταδίους ἀπεῖχε
τείχους, οἱ δ' ἱππεῖς συμπλακέντες ἀλλήλοις π
8 αὐτοῖς τοῖς τείχεσι διηγωνίζοντο. οἱ μὲν οὖν Βο
τοὶ καθ' αὐτοὺς προνενικηκότες ἐπὶ Δηλίῳ τ
Ἀθηναίους, δεινὸν ἡγοῦντο τῶν ἡττημένων φα
ναι καταδεέστεροι· οἱ δ' Ἀθηναῖοι θεατὰς ἔχον
τῆς ἀρετῆς τοὺς ἐπὶ τῶν τειχῶν ἐφεστῶτας καὶ κ
ἄνδρα γνωριζόμενοι, πᾶν ὑπέμενον ὑπὲρ τῆς νίκ
9 τέλος δὲ βιασάμενοι τοὺς ἀντιτεταγμένους, συχν
μὲν αὐτῶν ἀνεῖλον, τοὺς δ' ἄλλους κατεδίωξ
μέχρι τῆς τῶν πεζῶν φάλαγγος. μετὰ δὲ ταῦ

οὗτοι μὲν ἐπιπορευομένων τῶν πεζῶν ἀνεχώρησαν εἰς
τὴν πόλιν, Ἆγις δὲ τότε μὲν οὐ κρίνας πολιορ- 73
κεῖν ἐν Ἀκαδημείᾳ κατεστρατοπέδευσε, τῇ δ' ὑστε-
ραίᾳ τῶν Ἀθηναίων στησάντων τρόπαιον ἐξέταξε
τὴν δύναμιν καὶ προεκαλεῖτο τοὺς ἐν τῇ πόλει περὶ
τοῦ τροπαίου διαγωνίσασθαι. τῶν δ' Ἀθηναίων 2
ἐξαγαγόντων τοὺς στρατιώτας καὶ παρὰ τὸ τεῖχος
παρατασσομένων, τὸ μὲν πρῶτον οἱ Λακεδαιμόνιοι
πρὸς μάχην ὥρμησαν, ἀπὸ δὲ τῶν τειχῶν πολλοῦ
πλήθους βελῶν ἐπ' αὐτοὺς ῥιφέντος ἀπήγαγον τὴν
δύναμιν ἀπὸ τῆς πόλεως. μετὰ δὲ ταῦτα τὸ λοι- 3
πὸν τῆς Ἀττικῆς δῃώσαντες εἰς Πελοπόννησον ἀπηλ-
λάγησαν.

Ἀλκιβιάδης δὲ ἐκ Σάμου μετὰ πασῶν τῶν νεῶν
πλεύσας εἰς Κύμην ψευδεῖς αἰτίας ἐπέρριψε τοῖς
Κυμαίοις, βουλόμενος αὐτῶν μετὰ προφάσεως διαρ-
πάσαι τὴν χώραν. καὶ τὸ μὲν πρῶτον πολλῶν 4
αἰχμαλώτων σωμάτων κυριεύσας ἀπῆγεν ἐπὶ τὰς
ναῦς· ἐκβοηθησάντων δὲ τῶν ἐκ τῆς πόλεως παν-
δημεὶ καὶ προσπεσόντων ἀπροσδοκήτως, χρόνον μέν
τινα διεκαρτέρουν οἱ περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην, μετὰ
δὲ ταῦτα τοῖς Κυμαίοις προσγενομένων πολλῶν τῶν
ἐκ τῆς πόλεως καὶ τῆς χώρας ἠναγκάσθησαν κα-
ταλιπόντες τοὺς αἰχμαλώτους καταφυγεῖν ἐπὶ τὰς
ναῦς. ὁ δ' Ἀλκιβιάδης ἐπὶ τοῖς ἐλαττώμασι περι- 5
αλγὴς γενόμενος ἐκ Μυτιλήνης μετεπέμψατο τοὺς
ὁπλίτας, καὶ πρὸ τῆς πόλεως ἐκτάξας τὴν δύναμιν
προεκαλεῖτο τοὺς Κυμαίους εἰς μάχην· οὐδενὸς δ'
ἐξιόντος δῃώσας τὴν χώραν ἀπέπλευσεν ἐπὶ Μυ-
τιλήνην. Κυμαίων δὲ πεμψάντων εἰς Ἀθήνας πρε- 6
σβείαν καὶ κατηγορούντων Ἀλκιβιάδου διότι σύμ-
μαχον πόλιν οὐδὲν ἀδικήσασαν ἐπόρθησεν· ἐγίνοντο

δὲ καὶ ἄλλαι πολλαὶ διαβολαὶ κατ' αὐτοῦ ἐν Σάμῳ τινὲς στρατιωτῶν ἀλλοτρίως τὰ τὸν ἔχοντες ἔπλευσαν εἰς Ἀθήνας, καὶ ι σαν ἐν ἐκκλησίᾳ κατ' Ἀλκιβιάδου ὅτι τὰ μονίων φρονεῖ καὶ πρὸς Φαρνάβαζον ἔχ. δι' ἧς ἐλπίζει καταλυθέντος τοῦ πολέμου
74 ναστεύσειν τῶν πολιτῶν. ταχὺ δὲ τοῦ πιστεύοντος ταῖς διαβολαῖς, ἡ μὲν περὶ Ἀ ἐθραύετο δόξα διὰ τὸ περὶ τὴν ναυμαχί τωμα καὶ τὰ περὶ τὴν Κύμην ἡμαρτημένα, Ἀθηναίων δῆμος ὑφορώμενος τὴν τοῦ ἀν μαν δέκα στρατηγοὺς εἵλετο, Κόνωνα, Διομέδοντα, Περικλέα, πρὸς δὲ τούτοις δην, Ἀριστοκράτην, Ἀρχέστρατον, Πρα Θράσυλλον, Ἀριστογένην· ἐκ δὲ τούτων ι Κόνωνα ταχέως ἐξέπεμψε παρ' Ἀλκιβιάδοι
2 τικὸν παραληψόμενον. Ἀλκιβιάδης δὲ τ ἐκχωρήσας τῷ Κόνωνι καὶ τὰς δυνάμεις ι τὴν μὲν εἰς Ἀθήνας ἐπάνοδον ἀπέγνω, τριήρους μιᾶς εἰς Πακτύην τῆς Θρᾴκης ἀπ χωρὶς γὰρ τῆς τοῦ πλήθους ὀργῆς καὶ τὰ
3 νεγμένας αὐτῷ δίκας εὐλαβεῖτο. πολλοὶ ; ροῦντες αὐτὸν κακῶς φερόμενον ἐπενηνόχ κλήματα πολλά· μέγιστον δ' ἦν τὸ περὶ τά τετιμημένον ταλάντων ὀκτώ. Διομήδους τῶν φίλων συμπέμψαντος αὐτῷ τέθριππον ι πίαν, ὁ Ἀλκιβιάδης κατὰ τὴν ἀπογραφὴν θυῖαν γίνεσθαι τοὺς ἵππους ἰδίους ἀπεγράι νικήσας τὸ τέθριππον τήν τε ἐκ τῆς νίκ αὐτὸς ἀπηνέγκατο καὶ τοὺς ἵππους οὐκ
4 τῷ πιστεύσαντι. ταῦτα δὴ πάντα διανοούμι βεῖτο μήποτε καιρὸν λαβόντες Ἀθηναῖοι

ἐπιθῶσι πάντων ὧν εἰς αὐτοὺς ἐξήμαρτε, καὶ αὐ-
τὸς αὑτοῦ κατέγνω φυγήν.

Προσετέθη δὲ καὶ συνωρὶς κατὰ τὴν αὐτὴν 75
ὀλυμπιάδα, καὶ παρὰ Λακεδαιμονίοις Πλειστῶναξ
ὁ βασιλεὺς ἐτελεύτησεν ἄρξας ἔτη πεντήκοντα, δια-
δεξάμενος δὲ τὴν ἀρχὴν Παυσανίας ἦρξεν ἔτη τετ-
ταρακαίδεκα. οἱ δὲ τὴν Ῥόδον νῆσον κατοικοῦντες
καὶ Ἰηλυσὸν καὶ Λίνδον καὶ Κάμειρον μετῳκίσθη-
σαν εἰς μίαν πόλιν τὴν νῦν καλουμένην Ῥόδον.
Ἑρμοκράτης δ' ὁ Συρακόσιος ἀναλαβὼν τοὺς μετ' 2
αὐτοῦ στρατεύοντας ὥρμησεν ἐκ Σελινοῦντος, καὶ
παραγενόμενος πρὸς τὴν Ἱμέραν κατεστρατοπέ-
δευσεν ἐν τοῖς προαστείοις τῆς ἀνατετραμμένης πό-
λεως. διαπυθόμενος δ' ἐν ᾧ τόπῳ παρετάχθησαν
οἱ Συρακόσιοι, τὰ τῶν τετελευτηκότων ὀστᾶ συνή-
θροιζε, παρασκευάσας δ' ἁμάξας πολυτελῶς κεκο-
σμημένας, ἐπὶ τούτων παρεκόμισεν αὐτὰ ἐπὶ τὴν
Συρακοσίαν. αὐτὸς μὲν οὖν ἐπὶ τῶν ὅρων κατέ- 3
μεινε διὰ τὸ κωλύεσθαι τοὺς φυγάδας ὑπὸ τῶν νό-
μων εἰσιέναι, τῶν δὲ μετ' αὐτοῦ τινας ἀπέστειλεν,
601 οἳ τὰς ἁμάξας παρεκόμισαν εἰς τὰς Συρακούσας.
ὁ δ' Ἑρμοκράτης ταῦτα ἔπραττεν, ὅπως ὁ μὲν Διο- 4
κλῆς ἀντιπράττων αὐτῷ περὶ τῆς καθόδου, δοκῶν
δ' αἴτιος εἶναι τοῦ περιεορακέναι τοὺς τετελευτη-
κότας ἀτάφους, προσκόψαι τοῖς πλήθεσιν, αὐτὸς
δὲ φιλανθρώπως τούτοις προσενεχθεὶς ἐπαγάγοι τὸ
πλῆθος εἰς τὴν προτέραν εὔνοιαν. τῶν οὖν ὀστῶν 5
παρακομισθέντων ἐνέπεσεν εἰς τὰ πλήθη στάσις,
τοῦ μὲν Διοκλέους κωλύοντος θάπτειν, τῶν δὲ
πολλῶν συγκατατιθεμένων. τέλος δ' οἱ Συρακό-
σιοι ἔθαψαν τε τὰ λείψανα τῶν τετελευτηκότων καὶ
πανδημεὶ τὴν ἐκφορὰν ἐτίμησαν. καὶ ὁ μὲν Διοκλῆς

ἐφυγαδεύθη, τὸν δ' Ἑρμοκράτην οὐδ' ὣς προσε-
δέξαντο· ὑπώπτευον γὰρ τὴν τἀνδρὸς τόλμαν, μή-
ποτε τυχὼν ἡγεμονίας ἀναδείξῃ ἑαυτὸν τύραννον.
6 ὁ μὲν οὖν Ἑρμοκράτης τότε τὸν καιρὸν οὐχ ὁρῶν
εὔθετον εἰς τὸ βιάσασθαι, πάλιν ἀνεχώρησεν εἰς
Σελινοῦντα. μετὰ δέ τινα χρόνον τῶν φίλων αὐ-
τὸν μεταπεμπομένων ὥρμησε μετὰ τρισχιλίων στρα-
τιωτῶν, καὶ πορευθεὶς διὰ τῆς Γελῴας ἧκε νυκτὸς
7 ἐπὶ τὸν συντεταγμένον τόπον. οὐ δυνηθέντων δὲ
ἁπάντων ἀκολουθῆσαι τῶν στρατιωτῶν, ὁ μὲν Ἑρ-
μοκράτης μετ' ὀλίγων προσελθὼν τῷ κατὰ τὴν
Ἀχραδινὴν πυλῶνι, καὶ τῶν φίλων τινὰς εὑρὼν
προκατειλημμένους τοὺς τόπους, ἀνελάμβανε τοὺς
8 ἀφυστεροῦντας· οἱ δὲ Συρακόσιοι τὸ γεγενημένον
ἀκούσαντες σὺν τοῖς ὅπλοις ἦλθον ἐπὶ τὴν ἀγοράν,
καθ' ἣν μετὰ πολλοῦ πλήθους ἐπιφανέντες τόν τε
Ἑρμοκράτην καὶ τῶν συμπραττόντων αὐτῷ τοὺς
πλείστους ἀπέκτειναν. τοὺς δὲ ἀπὸ τῆς μάχης δια-
σωθέντας καθιστάντες εἰς κρίσιν φυγῇ κατεδίκαζον·
9 διόπερ τινὲς αὐτῶν πολλοῖς περιπεσόντες τραύμα-
σιν ὡς τετελευτηκότες ὑπὸ τῶν συγγενῶν παρεδό-
θησαν, ὅπως μὴ τῇ τοῦ πλήθους ὀργῇ παραδοθῶσιν,
ὧν καὶ Διονύσιος ὁ μετὰ ταῦτα τῶν Συρακοσίων
τυραννήσας.

76 Τῶν δὲ κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν τοῦτον πράξεων τέ-
λος ἐχουσῶν Ἀθήνησι μὲν Ἀντιγένης τὴν ἀρχὴν
παρέλαβε, Ῥωμαῖοι δ' ὑπάτους κατέστησαν Γάιον
Μάνιον Αἰμίλιον καὶ Γάιον Οὐαλέριον. περὶ δὲ
τούτους τοὺς χρόνους Κόνων ὁ τῶν Ἀθηναίων
στρατηγός, ἐπειδὴ παρέλαβε τὰς δυνάμεις ἐν Σάμῳ,
τάς τε παρούσας τῶν νεῶν ἐξηρτύετο καὶ τὰς παρὰ
τῶν συμμάχων ἤθροιζε, σπεύδων ἐφάμιλλον κατα-

σκευάσαι τὸν στόλον ταῖς τῶν πολεμίων ναυσίν.
οἱ δὲ Σπαρτιᾶται, τῷ Λυσάνδρῳ διεληλυθότος ἤδη 2
τοῦ τῆς ναυαρχίας χρόνου, Καλλικρατίδαν ἐπὶ τὴν
διαδοχὴν ἀπέστειλαν. οὗτος δὲ νέος μὲν ἦν παν-
τελῶς, ἄκακος δὲ καὶ τὴν ψυχὴν ἁπλοῦς, οὔπω τῶν
ξενικῶν ἠθῶν πεπειραμένος, δικαιότατος δὲ Σπαρ-
τιατῶν· ὁμολογουμένως δὲ καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν οὐ-
δὲν ἔπραξεν ἄδικον οὔτ' εἰς πόλιν οὔτ' εἰς ἰδιώ-
την, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐπιχειροῦσιν αὐτὸν διαφθείρειν
χρήμασι χαλεπῶς ἔφερε καὶ δίκην παρ' αὐτῶν ἐλάμ-
βανεν. οὗτος καταπλεύσας εἰς Ἔφεσον παρέλαβε 3
τὰς ναῦς μεταπεμψάμενος * τὰς πάσας σὺν ταῖς παρὰ
Λυσάνδρου [παρέλαβεν] ἑκατὸν τετταράκοντα. ἐν δὲ
τῇ Χίων χώρᾳ Δελφίνιον κατεχόντων Ἀθηναίων,
ἐπὶ τούτους ἔπλευσε μετὰ πασῶν τῶν νεῶν, καὶ
πολιορκεῖν ἐπεχείρησαν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι περὶ πεν- 4
τακοσίους ὄντες κατεπλάγησαν τὸ μέγεθος τῆς δυ-
νάμεως, καὶ διεξελθόντες ἐξέλιπον τὸ χωρίον ὑπό-
σπονδοι. Καλλικρατίδας δὲ τὸ μὲν φρούριον πα-
ραλαβὼν κατέσκαψεν, ἐπὶ δὲ Τηίους πλεύσας, καὶ
νυκτὸς παρεισπεσὼν ἐντὸς τῶν τειχῶν, διήρπασε τὴν
πόλιν. μετὰ δὲ ταῦτα πλεύσας εἰς Λέσβον, τῇ Μη- 5
θύμνῃ προσέβαλε μετὰ τῆς δυνάμεως παρ' Ἀθη-
ναίων ἐχούσῃ φρουράν. ποιησάμενος δὲ συνεχεῖς
προσβολὰς ἐν ἀρχῇ μὲν οὐδὲν ἤνυε, μετ' ὀλίγον
δέ τινων ἐνδόντων αὐτῷ τὴν πόλιν παρεισέπεσεν
ἐντὸς τῶν τειχῶν, καὶ τὰς μὲν κτήσεις διήρπασε,
τῶν δ' ἀνδρῶν φεισάμενος ἀπέδωκε τοῖς Μηθυ-
μναίοις τὴν πόλιν. τούτων δὲ πραχθέντων ἐπὶ τὴν 6
Μυτιλήνην ὥρμησε, καὶ τοὺς μὲν ὁπλίτας Θώρακι
τῷ Λακεδαιμονίῳ παραδοὺς ἐκέλευσε πεζῇ κατὰ σπου-
δὴν ἐπιγενέσθαι, ταῖς δὲ ναυσὶν αὐτὸς παρέπλευσε.

77 *Κόνων δ' ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς εἶχε μὲν ἑβδομήκοντα ναῦς οὕτως ἐξηρτυμένας τὰ πρὸς ναυμαχίαν ὡς οὐδεὶς ἕτερος τῶν πρότερον στρατηγῶν ἦν*
2 *κατεσκευακώς. ἔτυχε μὲν οὖν ἁπάσαις ἀνηγμένος ἐπὶ τὴν βοήθειαν τῆς Μηθύμνης· εὑρὼν δὲ αὐτὴν ἡλωκυῖαν τότε μὲν ηὐλίσθη πρός τινι νήσῳ τῶν Ἑκατὸν καλουμένων, ἅμα δ' ἡμέρᾳ κατανοήσας τὰς τῶν πολεμίων ναῦς προσπλεούσας, τὸ μὲν αὐτοῦ διαναυμαχεῖν ἔκρινεν ἐπισφαλὲς εἶναι πρὸς διπλασίας τριήρεις, διενοεῖτο δὲ ἔξω πλέων φυγεῖν καὶ προσεπισπασάμενός τινας τῶν πολεμίων τριήρων ναυ-*
3 *μαχῆσαι πρὸς τῇ Μυτιλήνῃ· οὕτω γὰρ ὑπελάμβανε* 603
νικῶν μὲν ἕξειν ἀναστροφὴν εἰς τὸ διώκειν, ἡττώμενος δ' εἰς τὸν λιμένα καταφεύξεσθαι. ἐμβιβάσας οὖν τοὺς στρατιώτας ἔπλει σχολαίως ταῖς εἰρεσίαις χρώμενος, ὅπως αἱ τῶν Πελοποννησίων ἐγγίσωσιν.
4 *οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι προσιόντες ἀεὶ μᾶλλον ἤλαυνον τὰς ναῦς, ἐλπίζοντες αἱρήσειν τὰς ἐσχάτας τῶν*
5 *πολεμίων. τοῦ δὲ Κόνωνος ὑποχωροῦντος οἱ τὰς ἀρίστας ἔχοντες ναῦς τῶν Πελοποννησίων κατὰ σπουδὴν ἐδίωκον, καὶ τοὺς μὲν ἐρέτας διὰ τὴν συνέχειαν τῆς εἰρεσίας ἐξέλυσαν, αὐτοὶ δὲ πολὺ τῶν*
6 *ἄλλων ἀπεσπάσθησαν. ἃ δὴ συνιδὼν ὁ Κόνων, ὡς ἤδη τῆς Μυτιλήνης ἤγγιζον, ἦρεν ἀπὸ τῆς ἰδίας νεὼς φοινικίδα· τοῦτο γὰρ ἦν τὸ σύσσημον τοῖς τριηράρχοις. διόπερ αἱ μὲν νῆες, τῶν πολεμίων ἐξαπτομένων, ἐξαίφνης πρὸς ἕνα καιρὸν ἐπέστρεψαν, καὶ τὸ μὲν πλῆθος ἐπαιάνισεν, οἱ δὲ σαλπικταὶ τὸ*
7 *πολεμικὸν ἐσήμηναν· οἱ δὲ Πελοποννήσιοι καταπλαγέντες ἐπὶ τῷ γεγονότι ταχέως ἐπεχείρουν ἀντιπαρατάττειν τὰς ναῦς, τοῦ καιροῦ δ' ἀναστροφὴν οὐ διδόντος οὗτοι μὲν ἐν πολλῷ θορύβῳ καθει-*

ιεσαν διὰ τὸ τὰς ἀφυστερούσας ναῦς τὴν εἰθι-
ιην λελοιπέναι τάξιν, ὁ δὲ Κόνων δεξιῶς τῷ 78
ῷ χρησάμενος εὐθὺς ἐνέκειτο, καὶ τὴν παρά-
ν αὐτῶν διεκώλυεν, ἃς μὲν τιτρώσκων, ὧν δὲ
ταρσοὺς παρασύρων. τῶν μὲν οὖν κατὰ τὸν
ωνα ταχθεισῶν οὐδεμία πρὸς φυγὴν ἐπέστρε-
, ἀλλὰ πρύμναν ἀνακρουόμεναι διεκαρτέρουν,
σδεχόμεναι τὰς ἀφυστερούσας· οἱ δὲ τὴν εὐώ- 2
ον τάξιν ἔχοντες Ἀθηναῖοι τρεψάμενοι τοὺς καθ'
οὺς ἐπέκειντο φιλοτιμότερον ἐπὶ πολὺν χρόνον
ιοντες. ἤδη δὲ πασῶν τῶν νεῶν τοῖς Πελο-
νησίοις ἠθροισμένων, ὁ μὲν Κόνων εὐλαβηθεὶς
τλῆθος τῶν πολεμίων τοῦ μὲν διώκειν ἀπέστη,
ι τετταράκοντα δὲ νεῶν ἀπέπλευσεν εἰς Μυτι-
ην. τοὺς δὲ διώξαντας Ἀθηναίους αἱ τῶν Πε- 3
οννησίων νῆες ἅπασαι περιχυθεῖσαι κατεπλή-
το, καὶ τῆς ἐπὶ τὴν πόλιν ἐπανόδου διακλείσα-
φυγεῖν πρὸς τὴν γῆν ἐβιάσαντο. ἐπικειμένων
τῶν Πελοποννησίων πάσαις ταῖς ναυσίν, Ἀθη-
ι θεωροῦντες μηδεμίαν σωτηρίαν ἄλλην ὑπο-
ένην, κατέφυγον πρὸς τὴν γῆν, καὶ καταλι-
τες τὰ σκάφη διεσώθησαν εἰς Μυτιλήνην. Καλ- 4
ατίδας δὲ τριάκοντα νεῶν κυριεύσας τὸ μὲν
τικὸν ἐθεώρει τῶν πολεμίων καταλελυμένον,
ῃ δὲ τοὺς ἀγῶνας ἤλπιζεν ὑπολείπεσθαι. διό-
οὗτος μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν διέπλει, Κόνων δ'
τῷ καταπλεῦσαι προσδεχόμενος τὴν πολιορκίαν,
περὶ τὸν εἴσπλουν τοῦ λιμένος κατεσκεύαζεν·
μὲν γὰρ τὰ βράχη τοῦ λιμένος πλοῖα μικρὰ
ρώσας λίθων κατεπόντισε, πρὸς δὲ τοῖς βάθε-
ὁλκάδας καθώρμιζεν οὔσας λιθοφόρους. οἱ μὲν 5
Ἀθηναῖοι καὶ τῶν Μυτιληναίων ὄχλος πολὺς

ἐκ τῶν ἀγρῶν διὰ τὸν πόλεμον συνεληλυθὼς τα-
χέως κατεσκεύασε τὰ πρὸς τὴν πολιορκίαν. ὁ δὲ
Καλλικρατίδας ἐκβιβάσας τοὺς στρατιώτας εἰς τὸν
πλησίον τῆς πόλεως αἰγιαλὸν ἐποιήσατο παρεμβο-
λήν, καὶ τρόπαιον ἀπὸ τῆς ναυμαχίας ἔστησε. τῇ
δ' ὑστεραίᾳ τὰς κρατίστας τῶν νεῶν ἐπιλέξας, καὶ
παρακελευσάμενος μὴ ἀπολείπεσθαι τῆς ἰδίας νεώς,
ἀνήχθη, σπεύδων εἰς τὸν λιμένα πλεῦσαι καὶ λῦσαι
6 τὸ διάφραγμα τῶν πολεμίων. ὁ δὲ Κόνων τοὺς
μὲν εἰς τὰς τριήρεις ἐνεβίβασε καὶ κατὰ τὸν διέκ-
πλουν ἀντιπρῴρους κατέστησε, τοὺς δ' ἐπὶ τὰ με-
γάλα πλοῖα διέταξε, τινὰς δ' ἐπὶ τὰς χηλὰς τοῦ
λιμένος παρέπεμψεν, ὅπως πανταχόθεν ᾖ πεφραγ-
7 μένος καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. αὐτὸς
μὲν οὖν ὁ Κόνων τὰς τριήρεις ἔχων ἐναυμάχει,
πληρώσας τὸν μεταξὺ τόπον τῶν διαφραγμάτων·
οἱ δ' ἐπὶ τῶν μεγάλων πλοίων ἐφεστῶτες ἐπερρί-
πτουν ταῖς τῶν πολεμίων ναυσὶ τοὺς ἀπὸ τῶν κε-
ραιῶν λίθους· οἱ δ' ἐπὶ ταῖς χηλαῖς τοῦ λιμένος
τεταγμένοι διεκώλυον τοὺς ἀποτολμῶντας εἰς τὴν
79 γῆν ἀποβαίνειν. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι τῆς τῶν Ἀθη-
ναίων φιλοτιμίας οὐκ ἐλείποντο. ταῖς γὰρ ναυσὶν
ἀθρόαις ἐπιπλεύσαντες, καὶ τοὺς ἀρίστους ἄνδρας
ἐπὶ τὰ καταστρώματα τάξαντες, τὴν ναυμαχίαν ἅμα
καὶ πεζὴν ἐποιοῦντο μάχην· βιαζόμενοι γὰρ εἰς
τὰς τῶν ἀντιτεταγμένων ναῦς ταῖς πρῴραις ἐπέβαι-
νον τετολμηκότως, ὡς οὐχ ὑποστησομένων τὸ δει-
2 νὸν τῶν προηττημένων. οἱ δ' Ἀθηναῖοι καὶ Μυ-
τιληναῖοι μίαν ὁρῶντες ἀπολειπομένην σωτηρίαν
τὴν ἐκ τῆς νίκης, εὐγενῶς ἀποθνήσκειν ἔσπευδον
ὑπὲρ τοῦ μὴ λιπεῖν τὴν τάξιν. κατεχούσης δὲ φιλο-
τιμίας ἀνυπερβλήτου τὰ στρατόπεδα πολὺς ἐγένετο

πόλεμος, ἁπάντων ἀφειδῶς τὰ σώματα τοῖς κιν-
δύνοις παραρριπτόντων. οἱ μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν κα- 3
ταστρωμάτων ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν εἰς αὐτοὺς
φερομένων βελῶν κατετιτρώσκοντο, καὶ τινὲς μὲν
ἐπικαίρως πληγέντες ἔπιπτον εἰς τὴν θάλατταν, τι-
νὲς δ' οὐκ αἰσθανόμενοι θερμῶν ἔτι τῶν πληγῶν
οὐσῶν διηγωνίζοντο· πλεῖστοι δ' ὑπὸ τῶν λιθοφό-
ρων κεραιῶν ἔπιπτον, ὡς ἂν ἐξ ὑπερδεξίων τόπων
βαλλόντων λίθους ὑπερμεγέθεις τῶν Ἀθηναίων. οὐ 4
μὴν ἀλλὰ τῆς μάχης ἐπὶ πολὺν χρόνον γενομένης,
καὶ πολλῶν παρ' ἀμφοτέροις ἀπολλυμένων, ὁ Καλ-
λικρατίδας ἀνεκαλέσατο τῇ σάλπιγγι τοὺς στρατιώ-
τας, βουλόμενος αὐτοὺς διαναπαῦσαι. μετὰ δέ τινα 5
καιρὸν πάλιν πληρώσας τὰς ναῦς, καὶ πολὺν δια-
γωνισάμενος χρόνον, μόγις τῷ τε πλήθει τῶν νεῶν
605 καὶ τῇ ῥώμῃ τῶν ἐπιβατῶν ἐξέωσε τοὺς Ἀθηναίους.
ὧν συμφυγόντων εἰς τὸν ἐν τῇ πόλει λιμένα, διέ-
πλευσε τὰ διαφράγματα, καὶ καθωρμίσθη πλησίον
τῆς πόλεως τῶν Μυτιληναίων. ὁ γὰρ εἴσπλους ὑπὲρ 6
οὗ διηγωνίζοντο λιμένα μὲν εἶχε καλόν, ἐκτὸς δὲ
τῆς πόλεώς ἐστιν. ἡ μὲν γὰρ ἀρχαία πόλις μικρὰ
νῆσός ἐστιν, ἡ δ' ὕστερον προσοικισθεῖσα τῆς ἀν-
τιπέρας ἐστὶ Λέσβου· ἀνὰ μέσον δ' αὐτῶν ἐστιν
εὔριπος στενὸς καὶ ποιῶν τὴν πόλιν ὀχυράν. ὁ δὲ 7
Καλλικρατίδας ἐκβιβάσας τὴν δύναμιν περιεστρα-
τοπέδευσε τὴν πόλιν, καὶ πανταχόθεν προσβολὰς
ἐποιεῖτο. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Μυτιλήνην ἐν τού-
τοις ἦν.

Κατὰ δὲ Σικελίαν Συρακόσιοι πέμψαντες εἰς Καρ-
χηδόνα πρέσβεις περί τε τοῦ πολέμου κατεμέμφοντο
καὶ εἰς τὸ λοιπὸν ἠξίουν παύσασθαι τῆς διαφο-
ρᾶς. οἷς οἱ Καρχηδόνιοι τὰς ἀποκρίσεις ἀμφιβόλους 8

δόντες, ἐν μὲν τῇ Λιβύῃ μεγάλας παρεσκευάζοντο
δυνάμεις, ἐπιθυμοῦντες ἁπάσας τὰς ἐν τῇ νήσῳ
πόλεις καταδουλώσασθαι, πρὶν ἢ δὲ τὰ στρατόπεδα
διαβιβάζειν καταλέξαντες τῶν πολιτῶν τινας καὶ τῶν
ἄλλων Λιβύων τοὺς βουλομένους ἔκτισαν ἐν τῇ
Σικελίᾳ πρὸς αὐτοῖς τοῖς θερμοῖς ὕδασι πόλιν, ὀνο-
μάσαντες Θέρμα.
80 Τῶν δὲ κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν πράξεων τέ-
λος ἐχουσῶν Ἀθήνησι μὲν παρέλαβε τὴν ἀρχὴν
Καλλίας, ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ κατεστάθησαν ὕπατοι Λεύ-
κιος Φούριος καὶ Γναῖος Πομπήιος. περὶ δὲ τού-
τους τοὺς χρόνους Καρχηδόνιοι τοῖς περὶ Σικελίαν
εὐτυχήμασι μετεωριζόμενοι, καὶ σπεύδοντες ἁπάσης
τῆς νήσου κυριεῦσαι, μεγάλας δυνάμεις ἐψηφίσαντο
παρασκευάζεσθαι· ἑλόμενοι δὲ στρατηγὸν Ἀννίβαν
τὸν κατασκάψαντα τήν τε τῶν Σελινουντίων καὶ τὴν
τῶν Ἱμεραίων πόλιν, ἅπασαν αὐτῷ τὴν κατὰ τὸν πό-
2 λεμον ἐξουσίαν ἐπέτρεψαν. παραιτουμένου δὲ διὰ
τὸ γῆρας, προσκατέστησαν καὶ ἄλλον στρατηγὸν
Ἰμίλκωνα τὸν Ἄννωνος, ἐκ τῆς αὐτῆς ὄντα συγγε-
νείας. οὗτοι δὲ κοινῇ συνεδρεύσαντες ἔπεμψάν τι-
νας τῶν ἐν ἀξιώματι παρὰ τοῖς Καρχηδονίοις ὄντων
μετὰ πολλῶν χρημάτων, τοὺς μὲν εἰς Ἰβηρίαν, τοὺς
δ' εἰς τὰς Βαλιαρίδας νήσους, παρακελευσάμενοι
3 ξενολογεῖν ὡς πλείστους. αὐτοὶ δ' ἐπῆσαν τὴν
Λιβύην καταγράφοντες στρατιώτας Λίβυας καὶ Φοί-
νικας καὶ τῶν πολιτικῶν τοὺς κρατίστους. μετε-
πέμποντο δὲ καὶ παρὰ τῶν συμμαχούντων αὐτοῖς
ἐθνῶν καὶ βασιλέων στρατιώτας Μαυρουσίους καὶ
Νομάδας καί τινας τῶν οἰκούντων τὰ πρὸς τὴν
4 Κυρήνην κεκλιμένα μέρη. ἐκ δὲ τῆς Ἰταλίας μισθω-
σάμενοι Καμπανοὺς διεβίβασαν εἰς Λιβύην· ᾔδεσαν

γὰρ τὴν μὲν χρείαν αὐτῶν μεγάλα συμβαλλομένην,
606 τοὺς δ' ἐν Σικελίᾳ καταλελειμμένους Καμπανοὺς
διὰ τὸ προσκεκοφέναι τοῖς Καρχηδονίοις μετὰ τῶν
Σικελιωτῶν ταχθησομένους. τέλος δὲ τῶν δυνά- 5
μεων ἀθροισθεισῶν εἰς Καρχηδόνα συνήχθησαν
αὐτοῖς οἱ πάντες σὺν ἱππεῦσιν οὐ πολλῷ πλείους,
ὡς μὲν Τίμαιος, τῶν δώδεκα μυριάδων, ὡς δ' Ἔφο-
ρος, τριάκοντα μυριάδων. Καρχηδόνιοι μὲν οὖν
τὰ πρὸς τὴν διάβασιν ἑτοιμάζοντες τάς τε τριήρεις
πάσας κατήρτιζον καὶ φορτηγὰ πλοῖα συνήγαγον
πλείω τῶν χιλίων· προαποστειλάντων δ' αὐτῶν εἰς 6
Σικελίαν τετταράκοντα τριήρεις, οἱ Συρακόσιοι κατὰ
τάχος ταῖς παραπλησίαις ναυσὶν ἐπεφάνησαν ἐν τοῖς
περὶ τὸν Ἔρυκα τόποις. γενομένης δὲ ναυμαχίας
ἐπὶ πολὺν χρόνον πεντεκαίδεκα μὲν τῶν Φοινισ-
σῶν νεῶν διεφθάρησαν, αἱ δ' ἄλλαι νυκτὸς ἐπιγε-
νομένης ἔφυγον εἰς τὸ πέλαγος. ἀπαγγελθείσης δὲ 7
τῆς ἥττης τοῖς Καρχηδονίοις, Ἀννίβας ὁ στρατηγὸς
ἐξέπλευσε μετὰ νεῶν πεντήκοντα· ἔσπευδε γὰρ τοὺς
μὲν Συρακοσίους κωλῦσαι χρήσασθαι τῷ προτερή-
ματι, ταῖς δὲ ἰδίαις δυνάμεσιν ἀσφαλῆ παρασκευ-
άσαι τὸν κατάπλουν. διαβοηθείσης δὲ τῆς Ἀννίβα 81
βοηθείας κατὰ τὴν νῆσον ἅπαντες προσεδόκων καὶ
τὰς δυνάμεις εὐθέως διαβιβασθήσεσθαι. αἱ δὲ πό-
λεις τὸ μέγεθος τῆς παρασκευῆς ἀκούουσαι, καὶ
συλλογιζόμεναι τὸν ἀγῶνα περὶ τῶν ὅλων ἐσόμε-
νον, οὐ μετρίως ἠγωνίων. οἱ μὲν οὖν Συρακόσιοι 2
πρός τε τοὺς κατ' Ἰταλίαν Ἕλληνας καὶ πρὸς Λα-
κεδαιμονίους περὶ συμμαχίας διεπέμποντο· ἀπέστελ-
λον δὲ καὶ πρὸς τὰς ἐν Σικελίᾳ πόλεις τοὺς πα-
ρορμήσοντας τὰ πλήθη πρὸς τὸν ὑπὲρ τῆς κοινῆς
ἐλευθερίας κίνδυνον. Ἀκραγαντῖνοι δέ, ὁμοροῦντες 3

τῇ τῶν Καρχηδονίων ἐπικρατείᾳ, διελάμβανον, ὅπερ
ἦν, ἐπ' αὐτοὺς πρώτους ἥξειν τὸ τοῦ πολέμου βά-
ρος. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς τόν τε σῖτον καὶ τοὺς ἄλ-
λους καρπούς, ἔτι δὲ τὰς κτήσεις ἁπάσας, ἀπὸ τῆς
4 χώρας κατακομίζειν ἐντὸς τῶν τειχῶν. κατ' ἐκεί-
νους δὲ τοὺς καιροὺς τήν τε χώραν καὶ τὴν πόλιν
τῶν Ἀκραγαντίνων συνέβαινεν εὐδαιμονίας ὑπάρ-
χειν πλήρη· περὶ ἧς οὐκ ἀνάρμοστόν μοι φαίνεται
διελθεῖν. καὶ γὰρ ἀμπελῶνες* τοῖς μεγέθεσι καὶ
τῷ κάλλει διαφέροντες, καὶ τὸ πλεῖστον τῆς χώρας
ἐλαίαις κατάφυτον, ἐξ ἧς παμπληθῆ κομιζόμενοι
5 καρπὸν ἐπώλουν εἰς Καρχηδόνα· οὔπω γὰρ κατ'
ἐκείνους τοὺς χρόνους τῆς Λιβύης πεφυτευμένης
οἱ τὴν Ἀκραγαντίνην νεμόμενοι τὸν ἐκ τῆς Λιβύης
ἀντιφορτιζόμενοι πλοῦτον οὐσίας ἀπίστους τοῖς με-
γέθεσιν ἐκέκτηντο. πολλὰ δὲ τοῦ πλούτου παρ' 607
αὐτοῖς διαμένει σημεῖα, περὶ ὧν οὐκ ἀνοίκειόν ἐστι
82 βραχέα διελθεῖν. ἥ τε γὰρ τῶν ἱερῶν κατασκευὴ
καὶ μάλιστα ὁ τοῦ Διὸς νεὼς ἐμφαίνει τὴν μεγα-
λοπρέπειαν τῶν τότε ἀνθρώπων· τῶν μὲν γὰρ ἄλ-
λων ἱερῶν τὰ μὲν κατεκαύθη, τὰ δὲ τελέως κατε-
σκάφη διὰ τὸ πολλάκις ἡλωκέναι τὴν πόλιν, τὸ δ'
οὖν Ὀλύμπιον μέλλον λαμβάνειν τὴν ὀροφὴν ὁ πό-
λεμος ἐκώλυσεν· ἐξ οὗ τῆς πόλεως κατασκαφείσης
οὐδέποτε ὕστερον ἴσχυσαν Ἀκραγαντῖνοι τέλος ἐπι-
2 θεῖναι τοῖς οἰκοδομήμασιν. ἔστι δὲ ὁ νεὼς ἔχων
τὸ μὲν μῆκος πόδας τριακοσίους τετταράκοντα, τὸ
δὲ πλάτος ἑξήκοντα, τὸ δὲ ὕψος ἑκατὸν εἴκοσι χω-
ρὶς τοῦ κρηπιδώματος. μέγιστος δ' ὢν τῶν ἐν Σι-
κελίᾳ καὶ τοῖς ἐκτὸς οὐκ ἀλόγως ἂν συγκρίνοιτο
κατὰ τὸ μέγεθος τῆς ὑποστάσεως· καὶ γὰρ εἰ μὴ
τέλος λαβεῖν συνέβη τὴν ἐπιβολήν, ἥ γε προαίρεσις

ὑπάρχει φανερά. τῶν δ' ἄλλων ἢ μέχρι θριγκῶν 3
τοὺς νεὼς οἰκοδομούντων ἢ κίοσι τοὺς σηκοὺς πε-
ριλαμβανόντων, οὗτος ἑκατέρας τούτων μετέχει τῶν
ὑποστάσεων· συνῳκοδομοῦντο γὰρ οἱ κίονες τοῖς
τοίχοις, ἔξωθεν μὲν στρογγύλοι, τὸ δ' ἐντὸς τοῦ
νεὼ ἔχοντες τετράγωνον· καὶ τοῦ μὲν ἐκτὸς μέ-
ρους ἐστὶν αὐτῶν ἡ περιφέρεια ποδῶν εἴκοσι,
καθ' ἣν εἰς τὰ διαξύσματα δύναται ἀνθρώπινον
ἐναρμόζεσθαι σῶμα, τοῦ δ' ἐντὸς ποδῶν δώ- 4
δεκα. τῶν δὲ στοῶν τὸ μέγεθος καὶ τὸ ὕψος ἐξαί-
σιον ἐχουσῶν, ἐν μὲν τῷ πρὸς ἕω μέρει τὴν γι-
γαντομαχίαν ἐποιήσαντο γλυφαῖς καὶ τῷ μεγέθει
καὶ τῷ κάλλει διαφερούσαις, ἐν δὲ τῷ πρὸς δυσμὰς
τὴν ἅλωσιν τῆς Τροίας, ἐν ᾗ τῶν ἡρώων ἕκαστον
ἰδεῖν ἔστιν οἰκείως τῆς περιστάσεως δεδημιουργη-
μένον. ἦν δὲ καὶ λίμνη κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον 5
ἐκτὸς τῆς πόλεως χειροποίητος, ἔχουσα τὴν περί-
μετρον σταδίων ἑπτά, τὸ δὲ βάθος εἴκοσι πηχῶν·
εἰς ἣν ἐπαγομένων ὑδάτων ἐφιλοτέχνησαν πλῆθος
ἰχθύων ἐν αὐτῇ ποιῆσαι παντοίων εἰς τὰς δημοσίας
ἑστιάσεις, μεθ' ὧν συνδιέτριβον κύκνοι καὶ τῶν
ἄλλων ὀρνέων πολὺ πλῆθος, ὥστε μεγάλην τέρψιν
παρασκευάζειν τοῖς θεωμένοις. δηλοῖ δὲ τὴν τρυ- 6
φὴν αὐτῶν καὶ ἡ πολυτέλεια τῶν μνημείων, ἃ τινὰ
μὲν τοῖς ἀθληταῖς ἵπποις κατεσκεύασαν, τινὰ δὲ
τοῖς ὑπὸ τῶν παρθένων καὶ παίδων ἐν οἴκῳ τρε-
φομένοις ὀρνιθαρίοις, ἃ Τίμαιος ἑορακέναι φησὶ
μέχρι τοῦ καθ' ἑαυτὸν βίου διαμένοντα. καὶ κατὰ
τὴν προτέραν δὲ ταύτης ὀλυμπιάδα, δευτέραν ἐπὶ
ταῖς ἐνενήκοντα, νικήσαντος Ἐξαινέτου Ἀκραγαν-
808 τίνου, κατήγαγον αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν ἐφ' ἅρμα-
τος· συνεπόμπευον δ' αὐτῷ χωρὶς τῶν ἄλλων συνω-

ρίδες τριακόσιαι λευκῶν ἵππων, πᾶσαι παρ᾽ αὐτῶν
7 τῶν Ἀκραγαντίνων. καθόλου δὲ καὶ τὰς ἀγωγὰς
εὐθὺς ἐκ παίδων ἐποιοῦντο τρυφεράς, τήν τ᾽ ἐσθῆτα
μαλακὴν φοροῦντες καθ᾽ ὑπερβολὴν καὶ χρυσοφο-
ροῦντες, ἔτι δὲ στλεγγίσι καὶ ληκύθοις ἀργυραῖς
τε καὶ χρυσαῖς χρώμενοι.

83 Ὁ δὲ τῶν Ἀκραγαντίνων σχεδὸν πλουσιώτατος
κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν χρόνον Τελλίας [ὃς] κατὰ τὴν
οἰκίαν ξενῶνας ἔχων πλείους πρὸς ταῖς πύλαις ἔτατ-
τεν οἰκέτας, οἷς παρηγγελμένον ἦν ἅπαντας τοὺς
ξένους καλεῖν ἐπὶ ξένια. πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἄλλων
Ἀκραγαντίνων ἐποίουν τὸ παραπλήσιον, ἀρχαϊκῶς
καὶ φιλανθρώπως ὁμιλοῦντες· διόπερ καὶ Ἐμπεδο-
κλῆς λέγει περὶ αὐτῶν,

2 ξείνων αἰδοῖοι λιμένες, κακότητος ἄπειροι.

καὶ δή ποτε πεντακοσίων ἱππέων παραγενομένων
ἐκ Γέλας χειμερίου περιστάσεως οὔσης, καθάπερ
φησὶ Τίμαιος ἐν τῇ πεντεκαιδεκάτῃ βίβλῳ, πάντας
αὐτοὺς ὑπεδέξατο, καὶ παραχρῆμα πᾶσιν ἱμάτια καὶ
χιτῶνας ἔνδοθεν προενέγκας ἔδωκε. καὶ Πολύκλει-
τος ἐν ταῖς ἱστορίαις ἐξηγεῖται περὶ τοῦ κατὰ τὴν
οἰκίαν πιθεῶνος [λέγων] ὡς διαμείναντος αὐτοῦ
3 στρατευομένου ἐν Ἀκράγαντι· τεθεωρηκέναι [εἶναι]
δ᾽ ἐν αὐτῷ τριακοσίους μὲν πίθους ἐξ αὐτῆς τῆς
πέτρας τετμημένους, ἕκαστον ἑκατὸν ἀμφορεῖς χω-
ροῦντα, κολυμβήθραν δὲ παρ᾽ αὐτοῖς ὑπάρχειν κε-
κονιαμένην, χωροῦσαν ἀμφορεῖς χιλίους, ἐξ ἧς τὴν
ῥύσιν εἰς τοὺς πίθους γίνεσθαι. γεγονέναι δέ φασι
τὸν Τελλίαν τὸ μὲν εἶδος εὐτελῆ παντελῶς, τὸ δὲ
4 ἦθος θαυμαστόν. ἀποσταλέντος οὖν αὐτοῦ πρὸς
Κεντοριπίνους κατὰ πρεσβείαν, καὶ παρεληλυθότος
εἰς τὴν ἐκκλησίαν, τὸ μὲν πλῆθος προέπεσεν εἰς

ἄκαιρον γέλωτα, θεωροῦν καταδεέστερον τῆς περὶ αὐτοῦ δόξης· ὁ δ' ὑπολαβὼν εἶπε μὴ θαυμάζειν· ἐν ἔθει γὰρ εἶναι τοῖς Ἀκραγαντίνοις πρὸς μὲν τὰς ἐπιδόξους πόλεις ἀποστέλλειν τοὺς κρατίστους τῷ κάλλει, πρὸς δὲ τὰς ταπεινὰς καὶ λίαν εὐτελεῖς ὁμοίους.

Οὐ μόνον δὲ περὶ τὸν Τελλίαν συνέβαινεν εἶναι 84
τοῦ πλούτου μεγαλοπρέπειαν, ἀλλὰ καὶ περὶ πολλοὺς ἄλλους Ἀκραγαντίνους. Ἀντισθένης γοῦν ὁ ἐπικαλούμενος Ῥόδος γάμους ἐπιτελῶν τῆς θυγα-
609 τρὸς εἱστίασε τοὺς πολίτας ἐπὶ τῶν στενωπῶν ὧν ᾤκουν ἕκαστοι, καὶ ξεύγη τῇ νύμφῃ συνηκολούθησε πλείω τῶν ὀκτακοσίων· πρὸς δὲ τούτοις οὐ μόνον οἱ κατ' αὐτὴν τὴν πόλιν ἱππεῖς, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀστυγειτόνων πολλοὶ κληθέντες ἐπὶ τὸν γάμον συμπροέπεμψαν τὴν νύμφην. περιττότατον δέ φασι γενέ- 2
σθαι τὸ περὶ τὴν τοῦ φωτὸς κατασκευήν· τούς τε γὰρ βωμοὺς τοὺς ἐν πᾶσι τοῖς ἱεροῖς καὶ τοὺς ἐν τοῖς στενωποῖς καθ' ὅλην τὴν πόλιν ἐπλήρωσε ξύλων, καὶ τοῖς ἐπὶ τῶν ἐργαστηρίων ἔδωκε σχίδακας καὶ κληματίδας, παραγγείλας, ὅταν ἀπὸ τῆς ἀκροπόλεως ἀναφθῇ πῦρ, ἅπαντας ἐπιτελεῖν τὸ παραπλήσιον· ὧν ποιησάντων τὸ προσταχθέν, καθ' ὃν 3
καιρὸν ἤγετο ἡ νύμφη, προηγουμένων πολλῶν τῶν τὰς δᾷδας φερόντων, ἡ μὲν πόλις ἔγεμε φωτός, τὸ δὲ συνακολουθοῦν πλῆθος οὐκ ἐχώρουν αἱ δημόσιαι κατὰ τὸ ἑξῆς ὁδοί, πάντων συμφιλοτιμουμένων τῇ τἀνδρὸς μεγαλοπρεπείᾳ. κατ' ἐκεῖνον γὰρ τὸν 4
χρόνον Ἀκραγαντῖνοι μὲν ἦσαν πλείους τῶν δισμυρίων, σὺν δὲ τοῖς κατοικοῦσι ξένοις οὐκ ἐλάττους τῶν εἴκοσι μυριάδων. φασὶ δὲ τὸν Ἀντισθένην, ἐπειδὴ τὸν υἱὸν ἑώρα πολεμοῦντά τινα τῶν ἀγρο-

γειτόνων πένητα καὶ βιαζόμενον ἑαυτῷ τὸ ἀγρίδιον
πωλῆσαι, μέχρι μέν τινος ἐπιπλήττειν, τῆς δ' ἐπι-
θυμίας ἐπίτασιν λαμβανούσης, φῆσαι δεῖν μὴ σπεύ-
δειν ὅπως ἄπορον ποιήσῃ τὸν γείτονα, ἀλλὰ τοὐ-
ναντίον ὅπως πλούσιος ὑπάρχῃ· οὕτω γὰρ αὐτὸν
ἐπιθυμήσειν μὲν ἀγροῦ μείζονος, οὐ δυνάμενον δὲ
παρὰ τοῦ γείτονος προσαγοράσαι τὸν ὑπάρχοντα
6 πωλήσειν. διὰ δὲ τὸ μέγεθος τῆς κατὰ τὴν πόλιν
εὐπορίας τοσαύτην συνέβαινε τρυφὴν εἶναι παρὰ
τοῖς Ἀκραγαντίνοις ὥστε μετ' ὀλίγον τῆς πολιορ-
κίας γινομένης ποιῆσαι ψήφισμα περὶ τῶν ἐν τοῖς
φυλακείοις διανυκτερευόντων, ὅπως μή τις ἔχῃ πλέον
τύλης καὶ περιστρώματος καὶ κωδίου καὶ δυοῖν
7 προσκεφαλαίων. τοιαύτης δὲ τῆς σκληροτάτης στρω-
μνῆς ὑπαρχούσης, ἔξεστι λογίζεσθαι τὴν κατὰ τὸν
λοιπὸν βίον τρυφήν. περὶ μὲν οὖν τούτων οὔτε
παραδραμεῖν ἠθελήσαμεν οὔτ' ἐπὶ πλέον μακρο-
λογεῖν, ἵνα μὴ τῶν ἀναγκαιοτέρων ἀποπίπτωμεν.
85 Οἱ δὲ Καρχηδόνιοι τὰς δυνάμεις διαβιβάσαντες
εἰς τὴν Σικελίαν ἀνέζευξαν ἐπὶ τὴν πόλιν τῶν
Ἀκραγαντίνων, καὶ δύο παρεμβολὰς ἐποιήσαντο,
μίαν μὲν ἐπί τινων λόφων, ἐφ' ὧν τούς τε Ἴβηρας
καί τινας τῶν Λιβύων ἔταξαν εἰς τετρακισμυρίους·
τὴν δ' ἄλλην οὐκ ἄπωθεν τῆς πόλεως ποιησάμενοι
2 τάφρῳ βαθείᾳ καὶ χάρακι περιέλαβον. καὶ πρῶτον
μὲν ἀπέστειλαν πρέσβεις πρὸς τοὺς Ἀκραγαντίνους,
ἀξιοῦντες μάλιστα μὲν συμμαχεῖν αὐτοῖς, εἰ δὲ μή
γε, ἡσυχίαν ἔχειν καὶ φίλους εἶναι Καρχηδονίοις
ἐν εἰρήνῃ μένοντας· οὐ προσδεξαμένων δὲ τῶν ἐν
τῇ πόλει τοὺς λόγους, εὐθὺς τὰ τῆς πολιορκίας
3 ἐνηργεῖτο. οἱ μὲν οὖν Ἀκραγαντῖνοι τοὺς ἐν ἡλι-
κίᾳ πάντας καθώπλισαν, καὶ καταστήσαντες εἰς

τάξιν τοὺς μὲν ἐπὶ τῶν τειχῶν ἔστησαν, τοὺς δὲ
ἐφέδρους πρὸς τὰς τῶν καταπονουμένων διαδοχάς.
συνεμάχει δ' αὐτοῖς Δέξιππός τε ὁ Λακεδαιμόνιος
προσφάτως ἐκ Γέλας παρὼν μετὰ ξένων χιλίων πεν-
τακοσίων· οὗτος γὰρ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον, ὥς
Τίμαιός φησιν, ἐν Γέλᾳ διέτριβεν, ἔχων ἀξίωμα διὰ
τὴν πατρίδα· διόπερ ἠξίωσαν οἱ Ἀκραγαντῖνοι μι-
σθωσάμενον στρατιώτας ὡς πλείστους ἐλθεῖν εἰς
Ἀκράγαντα· ἅμα δὲ τούτοις ἐμισθώθησαν καὶ οἱ
πρότερον Ἀννίβᾳ συμμαχήσαντες Καμπανοί, περὶ
ὀκτακοσίους ὄντες. οὗτοι δὲ κατέσχον τὸν ὑπὲρ 4
τῆς πόλεως λόφον, τὸν Ἀθήναιον μὲν ὀνομαζόμε-
νον, κατὰ δὲ τῆς πόλεως εὐφυῶς κείμενον. Ἰμίλ-
κας δὲ καὶ Ἀννίβας οἱ τῶν Καρχηδονίων στρατηγοὶ
διασκεψάμενοι τὰ τείχη, καὶ καθ' ἕνα τόπον θεω-
ροῦντες εὐέφοδον οὖσαν τὴν πόλιν, δύο πύργους
προσήγαγον τοῖς τείχεσιν ὑπερμεγέθεις. τὴν μὲν 5
οὖν πρώτην ἡμέραν ἐπὶ τούτων τειχομαχήσαντες
καὶ συχνοὺς ἀνελόντες ἀνεκαλέσαντο τῇ σάλπιγγι
τοὺς μαχομένους· τῆς δὲ νυκτὸς ἐπιγενομένης οἱ
κατὰ τὴν πόλιν ἐπεξελθόντες ἐνεπύρισαν τὰς μη-
χανάς. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀννίβαν σπεύδοντες κατὰ 86
πλείονα μέρη τὰς προσβολὰς ποιεῖσθαι, παρήγγει-
λαν τοῖς στρατιώταις καθαιρεῖν τὰ μνήματα καὶ
χώματα κατασκευάζειν μέχρι τῶν τειχῶν. ταχὺ δὲ
τῶν ἔργων διὰ τὴν πολυχειρίαν συντελουμένων
ἐνέπεσεν εἰς τὸ στρατόπεδον πολλὴ δεισιδαιμονία.
τὸν γὰρ τοῦ Θήρωνος τάφον ὄντα καθ' ὑπερβολὴν 2
μέγαν συνέβαινεν ὑπὸ κεραυνοῦ διασεσεῖσθαι· διό-
περ αὐτοῦ καθαιρουμένου τῶν τε μάντεών τινες
προνοήσαντες διεκώλυσαν, εὐθὺς δὲ καὶ λοιμὸς ἐνέ-
πεσεν εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ πολλοὶ μὲν ἐτελεύτων,

οὐκ ὀλίγοι δὲ στρέβλαις καὶ δειναῖς ταλα
3 περιέπιπτον. ἀπέθανε δὲ καὶ Ἀννίβας ὁ στ
καὶ τῶν ἐπὶ τὰς φυλακὰς προπεμπομένων ἀ
τινες διὰ νυκτὸς εἴδωλα φαίνεσθαι τῶν τε
κότων. Ἱμίλκας δὲ θεωρῶν τὰ πλήθη δει
νοῦντα πρῶτον μὲν ἐπαύσατο καθαιρῶν
μεῖα, μετὰ δὲ ταῦτα ἱκέτευε τοὺς θεοὺς
πάτριον ἔθος τῷ μὲν Κρόνῳ παῖδα σφαγιά
4 δὲ Ποσειδῶνι πλῆθος ἱερείων καταποντίσας.
ἀπέστη γε τῶν ἔργων, ἀλλὰ χώσας τὸν π
πόλιν τόπον μέχρι τῶν τειχῶν ἐπέστησε π
μηχανὰς καὶ καθ' ἡμέραν προσβολὰς ἐποι

Οἱ δὲ Συρακόσιοι θεωροῦντες τὴν Ἀκρ
πολιορκίαν, καὶ φοβούμενοι μὴ τῆς αὐτῆς τ
νουντίοις καὶ τοῖς Ἱμεραίοις τύχωσιν οἱ πο
μενοι τύχης, πάλαι μὲν ἔσπευδον ἐκπέμψαι
θειαν, τότε δὲ παραγενομένων τῶν ἐξ Ἰτα
5 Μεσσήνης συμμάχων στρατηγὸν Δαφναῖον
τὴν δὲ δύναμιν ἀθροίσαντες παρέλαβον κατὰ
Καμαριναίους καὶ Γελῴους· ἔτι δὲ τῶν ἐκ τ
γείου μεταπεμψάμενοί τινας ἐπ' Ἀκράγαν
πορείαν ἐποιοῦντο, συμπαραπλεουσῶν αὐτοῖ
τριάκοντα νεῶν. εἶχον δὲ τοὺς πάντας πε
πλείους τῶν τρισμυρίων, ἱππεῖς δ' οὐκ ἐλάτ
87 πεντακισχιλίων. Ἱμίλκων δὲ πυθόμενος
πολεμίων ἔφοδον, ἀπέστειλεν αὐτοῖς ἀπαν
τε Ἴβηρας καὶ Καμπανοὺς καὶ τῶν ἄλλων ο
τους τετρακισμυρίων. ἤδη δὲ τῶν Συρακο
Ἱμέραν ποταμὸν διαβεβηκότων ἀπήντησαν
βαροι, καὶ παρατάξεως γενομένης ἐπὶ πολὺ
ἐνίκησαν οἱ Συρακόσιοι καὶ πλείους τῶν ἑ
λίων ἀνεῖλον, τελέως δὲ ὅλον τὸ στρατόπε

φθειραν καὶ μέχρι τῆς πόλεως κατεδίωξαν. ἀλλὰ 2
τῶν στρατιωτῶν ἀτάκτως διωκόντων, ὁ στρατηγὸς ηὐλαβήθη μήποτε μετὰ τοῦ λοιποῦ στρατεύματος Ἰμίλκας ἐπιφανεὶς ἀναλάβῃ τὴν ἧτταν. καὶ γὰρ τοὺς Ἱμεραίους ἐγίνωσκε παρὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν τοῖς ὅλοις ἐπταικότας. οὐ μὴν ἀλλὰ τῶν βαρβάρων φευγόντων εἰς τὴν πρὸς Ἀκράγαντι παρεμβολήν, οἱ κατὰ τὴν πόλιν στρατιῶται θεωροῦντες τὴν τῶν Καρχηδονίων ἧτταν ἐδέοντο τῶν στρατηγῶν ἐξάγειν αὐτούς, καιρὸν εἶναι φάσκοντες τοῦ φθεῖραι τὴν τῶν πολεμίων δύναμιν. οἱ δ', εἴτε χρήμασιν ἐφθαρ- 3
μένοι, καθάπερ ἦν λόγος, εἴτε φοβηθέντες μὴ τῆς πόλεως ἐρημωθείσης Ἰμίλκων αὐτὴν καταλάβηται, τῆς ὁρμῆς ἐπέσχον τοὺς στρατιώτας. οἱ μὲν οὖν φεύγοντες μετὰ πάσης ἀσφαλείας διεσώθησαν εἰς τὴν πρὸς τῇ πόλει παρεμβολήν· ὁ δὲ Δαφναῖος μετὰ τῆς δυνάμεως παραγενηθεὶς εἰς τὴν ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἐκλελειμμένην στρατοπεδείαν ἐν ταύτῃ παρενέβαλεν. εὐθὺς δὲ καὶ τῶν ἐκ τῆς πόλεως 4
στρατιωτῶν ἐπιμιχθέντων, καὶ τοῦ Δεξίππου συγκαταβάντος αὐτοῖς, ἀπὸ συνδρομῆς εἰς ἐκκλησίαν τὰ πλήθη συνῆλθε, πάντων ἀγανακτούντων ἐπὶ τῷ παρεῖσθαι τὸν καιρὸν καὶ κεκρατηκότας τῶν βαρβάρων τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν παρ' αὐτῶν μὴ λαβεῖν, ἀλλὰ δυναμένους τοὺς ἐκ τῆς πόλεως στρατηγοὺς ἐπεξελθεῖν καὶ διαφθεῖραι τὴν τῶν πολεμίων δύναμιν ἀφεικέναι τοσαύτας μυριάδας. θορύ- 5
βου δὲ καὶ πολλῆς κραυγῆς ἐπεχούσης τὴν ἐκκλησίαν, παρελθὼν Μένης ὁ Καμαριναῖος ἐφ' ἡγεμονίας τεταγμένος κατηγόρησε τῶν Ἀκραγαντίνων στρατηγῶν, καὶ πάντας οὕτω παρώξυνεν ὥστε τῶν κατηγορουμένων ἐγχειρούντων ἀπολογεῖσθαι μηδένα

προσδέχεσθαι τοὺς λόγους, καὶ τὸ πλῆθος ὁρμῆσαν ἐπὶ τὸ βάλλειν τοῖς λίθοις τέτταρας αὐτῶν καταλεῦσαι, τὸν δὲ πέμπτον, Ἀργεῖον καλούμενον, 612 τὴν δ' ἡλικίαν παντελῶς ὄντα νέον, ἀφεθῆναι, βλασφημίας δὲ τυγχάνειν καὶ τὸν Λακεδαιμόνιον Δέξιππον, ὅτι τεταγμένος ἐφ' ἡγεμονίας καὶ δοκῶν εἶναι τῶν πολεμικῶν ἔργων οὐκ ἄπειρος τοῦτ' ἔπραξε προδοσίας ἕνεκα.

88 Μετὰ δὲ τὴν ἐκκλησίαν οἱ περὶ τὸν Δαφναῖον προαγαγόντες τὰς δυνάμεις ἐπεχείρουν μὲν πολιορκεῖν τὴν παρεμβολὴν τῶν Καρχηδονίων, πολυτελῶς δ' αὐτὴν ὁρῶντες ὠχυρωμένην ταύτης μὲν τῆς ἐπιβολῆς ἀπέστησαν, τὰς δ' ὁδοὺς ἱππαζόμενοι τούς τ' ἐν ταῖς προνομαῖς αὐτῶν κατελάμβανον καὶ τῶν σιτοπομπιῶν ἀποκλείοντες εἰς πολλὴν ἀπορίαν ἦγον.
2 οἱ δὲ Καρχηδόνιοι παρατάττεσθαι μὲν οὐ τολμῶντες, τῇ δὲ σιτοδείᾳ δεινῶς πιεζόμενοι, μεγάλοις ἀτυχήμασι περιέπιπτον. τῶν μὲν γὰρ στρατιωτῶν πολλοὶ διὰ τὴν σπάνιν ἀπέθνησκον, οἱ δὲ Καμπανοὶ μετὰ τῶν ἄλλων μισθοφόρων σχεδὸν ἅπαντες ἐπὶ τὴν Ἰμίλκα σκηνὴν ὠθούμενοι τὰς σιτομετρίας τὰς προτεταγμένας ᾔτουν· εἰ δὲ μή, διηπειλοῦντο
3 μεταβαλεῖσθαι πρὸς τοὺς πολεμίους. ὁ δ' Ἰμίλκας ἦν ἀκηκοὼς τινος ὅτι Συρακόσιοι πλῆθος σίτου παρακομίζοιεν εἰς Ἀκράγαντα κατὰ θάλατταν. διόπερ ταύτην μόνην ἔχων ἐλπίδα σωτηρίας, τοὺς μὲν στρατιώτας ἔπεισεν ὀλίγας ἐπισχεῖν ἡμέρας, ἐνέχυρα δοὺς τὰ παρὰ τῶν ἐκ Καρχηδόνος στρατευομένων
4 ποτήρια. καὶ αὐτὸς μὲν ἐκ Πανόρμου καὶ Μοτύης μεταπεμψάμενος τετταράκοντα τριήρεις ἐπέθετο τοῖς τὴν ἀγορὰν παρακομίζουσιν· οἱ δὲ Συρακόσιοι, τὸν ἔμπροσθεν χρόνον τῶν βαρβάρων τῆς θαλάτ-

: παρακεχωρηκότων καὶ τοῦ χειμῶνος ἐνεστηκότος
ῃ, κατεφρόνουν τῶν Καρχηδονίων, ὡς οὐκέτι
.μησόντων πληροῦν τὰς τριήρεις. διόπερ ὀλιγώ- 5
ς αὐτῶν παραπεμψάντων τὴν ἀγοράν, Ἰμίλκας
ːλεύσας τετταράκοντα τριήρεσιν ἄφνω κατέδυσε
' τῶν μακρῶν νεῶν ὀκτώ, τὰς δ' ἄλλας εἰς τὸν
ιαλὸν κατεδίωξε· τῶν δ' ἄλλων πλοίων ἁπάν-
ν κυριεύσας, τοσοῦτον εἰς τοὐναντίον τὰς ἑκα-
ων ἐλπίδας μεταπεσεῖν ἐποίησεν ὥστε τοὺς παρὰ
ς Ἀκραγαντίνοις Καμπανοὺς καταγνόντας τῆς
ν Ἑλλήνων ὑποθέσεως πεντεκαίδεκα ταλάντοις
αρῆναι καὶ μεταβαλέσθαι πρὸς τοὺς Καρχηδο-
υς. οἱ δὲ Ἀκραγαντῖνοι τὸ μὲν πρῶτον κακῶς 6
ιλλαττόντων τῶν Καρχηδονίων ἀφθόνως ἀπέ-
ον τοῦ τε σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων, ἀεὶ
οσδοκῶντες ταχέως λυθήσεσθαι τὴν πολιορκίαν·
ὶ δ' αἱ τῶν βαρβάρων ἐλπίδες ἀνέκυψαν καὶ
αῦται μυριάδες εἰς μίαν ἠθροίσθησαν πόλιν,
θεν αὐτοὺς ὁ σῖτος ἐξαναλωθείς. λέγεται δὲ καὶ 7
ξιππος ὁ Λακεδαιμόνιος πεντεκαίδεκα ταλάντοις
φθαρῆναι· εὐθὺς γὰρ ἀπεκρίνατο πρὸς τοὺς τῶν
ːλιωτῶν στρατηγοὺς ὅτι συμφέρει τὸν πόλεμον
ἄλλῳ συστήσασθαι τόπῳ· τὴν γὰρ τροφὴν ἐκλι-
ν. διόπερ οἱ στρατηγοὶ πρόφασιν ἐνέγκαντες ὡς 8
ληλύθασιν οἱ ταχθέντες τῆς στρατηγίας χρόνοι,
δυνάμεις ἀπήγαγον ἐπὶ τὸν πορθμόν. μετὰ δὲ 9
' τούτων ἀπαλλαγὴν συνελθόντες οἱ στρατηγοὶ
ὰ τῶν ἐφ' ἡγεμονίας τεταγμένων διέγνωσαν ἐξε-
ːαι τὸν ἐν τῇ πόλει σῖτον· ὃν εὑρόντες παντελῶς
γον ἐθεώρουν ἀναγκαῖον ὑπάρχειν ἐκλιπεῖν τὴν
ιιν. εὐθὺς οὖν ἐπιγινομένης τῆς νυκτὸς παρήγ-
λαν ἀναζευγνύειν ἅπαντας. τοσούτου δὲ πλή- 89

θους ἀνδρῶν γυναικῶν, παίδων, ἐκλιπόντων τ
πόλιν ἄφνω πολὺς οἶκτος καὶ δάκρυα κατεῖχε τ
οἰκίας. ἅμα γὰρ ὁ τῶν πολεμίων ἐξέπληττε φόβ
ἅμα δὲ διὰ τὴν σπουδὴν ἠναγκάζοντο καταλιπ
εἰς διαρπαγὴν τοῖς βαρβάροις ταῦτ' ἐφ' οἷς ἑαυτ
ἐμακάριζον· ἀφαιρουμένης γὰρ τῆς τύχης τὴν ἐξ
σίαν τῶν οἴκοι καλῶν, ἀγαπητὸν ἡγοῦντο τὰ σ
2 ματα γοῦν αὐτῶν διασῶσαι. οὐ μόνον δὲ τῆς τ
αύτης πόλεως εὐδαιμονίαν παρῆν ὁρᾶν ἀπολει
μένην, ἀλλὰ καὶ σωμάτων πλῆθος. οἱ μὲν γὰρ
ἀρρωστίαις ὑπὸ τῶν οἰκείων περιεωρῶντο, τῆς κ
ἑαυτὸν σωτηρίας ἑκάστου φροντίζοντος, οἱ δὲ τ
ἡλικίαις ἤδη προβεβηκότες ὑπὸ τῆς τοῦ γήρως ἀσ
νείας κατελείποντο· πολλοὶ δὲ καὶ τὴν ἀλλαγὴν
πατρίδος θανάτου τιμώμενοι τὰς χεῖρας ἑαυτ
προσήνεγκαν, ὅπως ταῖς πατρῴαις οἰκίαις ἐνα
3 πνεύσωσιν. οὐ μὴν ἀλλὰ τὸ μὲν ἐκ τῆς πόλ
ἐξιὸν πλῆθος οἱ στρατιῶται μετὰ τῶν ὅπλων πα
πεμπον εἰς τὴν Γέλαν· ἡ δ' ὁδὸς καὶ πάντα τὰ π
τὴν Γέλαν ἀποκεκλιμένα τῆς χώρας μέρη ἔγ
γυναικῶν καὶ παίδων ἀναμὶξ παρθένοις, αἳ
συνήθη τρυφὴν εἰς ὁδοιπορίαν σύντονον καὶ κα
πάθειαν ὑπεράγουσαν μεταβαλλόμεναι διεκαρτέρο
4 τοῦ φόβου τὰς ψυχὰς ἐκτείνοντος. οὗτοι μὲν
ἀσφαλῶς διασωθέντες εἰς Γέλαν ὕστερον εἰς Λε
τίνους κατῴκησαν, Συρακοσίων αὐτοῖς δόντων
πόλιν ταύτην οἰκητήριον.

90 Ὁ δ' Ἰμίλκας ἅμα τῷ φωτὶ τὴν δύναμιν ἐντὸς τ
τειχῶν παρεισαγαγὼν σχεδὸν ἅπαντας τοὺς ἐγκα
λειφθέντας ἀνεῖλεν, ὅτε δὴ καὶ τοὺς ἐν τοῖς ναοῖς
ταπεφευγότας ἀποσπῶντες οἱ Καρχηδόνιοι ἀνῄρο
2 λέγεται δὲ τὸν Τελλίαν τὸν πρωτεύοντα τῶν πο

τῶν πλούτῳ καὶ καλοκἀγαθίᾳ συνατυχῆσαι τῇ πα-
τρίδι, βουληθέντα καταφυγεῖν σύν τισιν ἑτέροις
εἰς τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἱερόν, νομίζοντα τῆς εἰς θεοὺς
παρανομίας ἀφέξεσθαι τοὺς Καρχηδονίους· θεω-
ροῦντα δὲ αὐτῶν τὴν ἀσέβειαν ἐμπρῆσαι τὸν νεὼν
καὶ μετὰ τῶν ἐν τούτῳ ἀναθημάτων ἑαυτὸν συγκα-
4 τακαῦσαι. μιᾷ γὰρ πράξει διελάμβανεν ἀφελεῖσθαι
θεῶν ἀσέβειαν, πολεμίων ἁρπαγὰς πολλῶν χρημά-
των, καὶ τὸ μέγιστον ἑαυτοῦ τὴν εἰς τὸ σῶμα
ἐσομένην ὕβριν. ὁ δὲ Ἰμίλκας τὰ ἱερὰ καὶ τὰς 3
οἰκίας συλήσας καὶ φιλοτίμως ἐρευνήσας, τοσαύτην
ὠφέλειαν συνήθροισεν ὅσην εἰκός ἐστιν ἐσχηκέναι
πόλιν οἰκουμένην ὑπὸ ἀνδρῶν εἴκοσι μυριάδων,
ἀπόρθητον δὲ ἀπὸ τῆς κτίσεως γεγενημένην, πλου-
σιωτάτην δὲ σχεδὸν τῶν τότε Ἑλληνίδων πό-
λεων, καὶ ταῦτα τῶν ἐν αὐτῇ φιλοκαλησάντων
εἰς παντοίων κατασκευασμάτων πολυτέλειαν· καὶ 4
γὰρ γραφαὶ παμπληθεῖς ηὑρέθησαν εἰς ἄκρον ἐκ-
πεπονημέναι καὶ παντοίων ἀνδριάντων φιλοτέχ-
νως δεδημιουργημένων ὑπεράγων ἀριθμός. τὰ μὲν
οὖν πολυτελέστατα τῶν ἔργων ἀπέστειλεν εἰς Καρ-
χηδόνα, ἐν οἷς καὶ τὸν Φαλάριδος συνέβη κο-
μισθῆναι ταῦρον, τὴν δ' ἄλλην ὠφέλειαν ἐλαφυρο-
πώλησε. τοῦτον δὲ τὸν ταῦρον ὁ Τίμαιος ἐν ταῖς
ἱστορίαις διαβεβαιωσάμενος μὴ γεγονέναι τὸ σύνο-
λον, ὑπ' αὐτῆς τῆς τύχης ἠλέγχθη· Σκιπίων γὰρ 5
ὕστερον ταύτης τῆς ἁλώσεως σχεδὸν ἑξήκοντα καὶ
διακοσίοις ἔτεσιν ἐκπορθήσας Καρχηδόνα τοῖς Ἀκρα-
γαντίνοις μετὰ τῶν ἄλλων τῶν διαμεινάντων παρὰ
τοῖς Καρχηδονίοις ἀποκατέστησε τὸν ταῦρον, ὃς καὶ
τῶνδε τῶν ἱστοριῶν γραφομένων ἦν ἐν Ἀκράγαντι.
περὶ δὲ τούτου φιλοτιμότερον εἰπεῖν προήχθην, διότι 6

Τίμαιος ὁ τῶν πρὸ ἑαυτοῦ συγγραφέων πικρότατα
κατηγορήσας καὶ συγγνώμην οὐδεμίαν τοῖς ἱστοριο-
γράφοις ἀπολιπὼν αὐτὸς εὑρίσκεται σχεδιάζων ἐν
οἷς μάλιστα ἑαυτὸν ἀποπέφαγκεν ἀκριβολογούμενον.
7 δεῖ γάρ, οἶμαι, τοὺς συγγραφεῖς ἐν μὲν τοῖς ἀγνοή-
μασι τυγχάνειν συγγνώμης, ὡς ἂν ἀνθρώπους ὄν-
τας καὶ τῆς ἐν τοῖς παροιχομένοις χρόνοις ἀληθείας
οὔσης δυσευρέτου, τοὺς μέντοι γε κατὰ προαίρεσιν
οὐ τυγχάνοντας τοῦ ἀκριβοῦς προσηκόντως κατη-
γορίας τυγχάνειν, ὅταν κολακεύοντές τινας ἢ δι'
ἔχθραν πικρότερον προσβάλλοντες ἀποσφάλλωνται
τῆς ἀληθείας.

91 Ἰμίλκας δὲ ὀκτὼ μῆνας πολιορκήσας τὴν πόλιν,
καὶ μικρὸν πρὸ τῆς χειμερινῆς τροπῆς κυριεύσας
αὐτῆς, οὐκ εὐθὺς κατέσκαψεν, ὅπως αἱ δυνάμεις
ἐν ταῖς οἰκίαις παραχειμάσωσι. τῆς δὲ περὶ τὴν
Ἀκράγαντα συμφορᾶς διαγγελθείσης, τοσοῦτος τὴν
νῆσον κατέσχε φόβος ὥστε τῶν Σικελιωτῶν τοὺς 615
μὲν εἰς Συρακούσας μεθίστασθαι, τοὺς δὲ εἰς τὴν
Ἰταλίαν τέκνα καὶ γυναῖκας καὶ τὴν ἄλλην κτῆσιν
2 ἀποσκευάζεσθαι. οἱ δὲ διαφυγόντες τὴν αἰχμαλω-
σίαν Ἀκραγαντῖνοι παραγενηθέντες εἰς Συρακούσας
κατηγόρουν τῶν στρατηγῶν, φάσκοντες διὰ τὴν
ἐκείνων προδοσίαν ἀπολωλέναι τὴν πατρίδα. συνέ-
βαινε δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων Σικελιωτῶν ἐπιτιμή-
σεως τυγχάνειν τοὺς Συρακοσίους, ὅτι τοιούτους
προστάτας αἱροῦνται δι' οὓς ἀπολέσθαι κινδυνεύει
3 πᾶσα Σικελία. οὐ μὴν ἀλλὰ συναχθείσης ἐκκλησίας
ἐν Συρακούσαις, καὶ μεγάλων φόβων ἐπικρεμαμέ-
νων, οὐδεὶς ἐτόλμα περὶ τοῦ πολέμου συμβουλεύειν.
ἀπορουμένων δὲ πάντων παρελθὼν Διονύσιος ὁ
Ἑρμοκράτους τῶν μὲν στρατηγῶν κατηγόρησεν ὡς

προδιδόντων τὰ πράγματα τοῖς Καρχηδονίοις, τὰ δὲ πλήθη παρώξυνε πρὸς τὴν αὐτῶν τιμωρίαν, παρακαλῶν μὴ περιμεῖναι τὸν κατὰ τοὺς νόμους κλῆρον, ἀλλ' ἐκ χειρὸς εὐθέως ἐπιθεῖναι τὴν δίκην. τῶν δ' ἀρχόντων ζημιούντων τὸν Διονύσιον κατὰ 4 τοὺς νόμους ὡς θορυβοῦντα, Φίλιστος ὁ τὰς ἱστορίας ὕστερον συγγράψας, οὐσίαν ἔχων μεγάλην, ἐξέτισε τὰ πρόστιμα, καὶ τῷ Διονυσίῳ παρεκελεύετο λέγειν ὅσα προῄρητο. καὶ προσέτι εἰπόντος ὅτι καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, ἂν ζημιοῦν ἐθέλωσιν, ἐκτίσει τἀργύριον ὑπὲρ αὐτοῦ, τὸ λοιπὸν θαρρήσας ἀνέσειε τὰ πλήθη, καὶ τὴν ἐκκλησίαν συνταράττων διέβαλλε τοὺς στρατηγούς, ὅτι χρήμασι πεισθέντες ἐγκατέλιπον τὴν τῶν Ἀκραγαντίνων σωτηρίαν. συγκατηγόρησε δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐπισημοτάτων πολιτῶν, συνιστὰς αὐτοὺς οἰκείους ὄντας ὀλιγαρχίας. διόπερ συνεβούλευεν αἱρεῖσθαι στρατη- 5 γοὺς μὴ τοὺς δυνατωτάτους, ἀλλὰ τοὺς εὐνουστάτους καὶ δημοτικοὺς μᾶλλον· ἐκείνους μὲν γὰρ δεσποτικῶς ἄρχοντας τῶν πολιτῶν καταφρονεῖν τῶν πολλῶν, καὶ τὰς τῆς πατρίδος συμφορὰς ἰδίας ἡγεῖσθαι προσόδους, τοὺς δὲ ταπεινοτέρους οὐδὲν πράξειν τῶν τοιούτων, δεδιότας τὴν περὶ αὐτοὺς ἀσθένειαν.

Πάντα δὲ πρὸς τὴν τῶν ἀκουόντων προαίρε- 92 σιν καὶ τὴν ἰδίαν ἐπιβολὴν δημηγορήσας οὐ μετρίως ἐξῆρε τὸν τῶν ἐκκλησιαζόντων θυμόν· ὁ γὰρ δῆμος καὶ πάλαι μισῶν τοὺς στρατηγοὺς διὰ τὸ δοκεῖν * προΐστασθαι τοῦ πολέμου, τότε διὰ τῶν
616 λόγων παροξυνθεὶς παραυτίκα τοὺς μὲν ἔλυσε τῆς ἀρχῆς, ἑτέρους δ' εἵλετο στρατηγούς, ἐν οἷς καὶ τὸν Διονύσιον, ὃς ἐν ταῖς πρὸς Καρχηδονίους μάχαις

ἀνδρείᾳ δόξας διενηνοχέναι περίβλεπτος ἦν παρὰ
2 τοῖς Συρακοσίοις. διὸ καὶ μετεωρισθεὶς ταῖς ἐλπίσι
πᾶν ἐμηχανήσατο πρὸς τὸ γενέσθαι τῆς πατρίδος
τύραννος. μετὰ γὰρ τὴν παράληψιν τῆς ἀρχῆς οὔτε
συνήδρευεν ἅμα τοῖς στρατηγοῖς οὔθ' ὅλως συνῄει,
ταῦτα δὲ πράττων διεδίδου λόγον ὡς διαπεμπομέ-
νων αὐτῶν πρὸς τοὺς πολεμίους· οὕτω γὰρ μάλι-
στα ἤλπιζεν ἐκείνων μὲν περιαιρήσεσθαι τὴν ἐξου-
σίαν, ἑαυτῷ δὲ μόνῳ περιστήσειν τὴν στρατηγίαν.
3 ταῦτα δ' αὐτοῦ πράττοντος οἱ μὲν χαριέστατοι τῶν
πολιτῶν ὑπώπτευον τὸ γενησόμενον, καὶ κατὰ πά-
σας τὰς συνόδους ἐβλασφήμουν αὐτόν, ὁ δὲ δημο-
τικὸς ὄχλος, ἀγνοῶν τὴν ἐπιβολήν, ἐπῄνει καὶ μόγις
ἔφασκε τὴν πόλιν προστάτην εὑρηκέναι βέβαιον.
4 οὐ μὴν ἀλλὰ πολλάκις ἐκκλησίας συναγομένης περὶ
τῆς εἰς τὸν πόλεμον παρασκευῆς, θεωρήσας τοὺς
Συρακοσίους καταπεπληγμένους τὸν ἀπὸ τῶν πολε-
μίων φόβον, συνεβούλευε κατάγειν τοὺς φυγάδας·
5 ἄτοπον γὰρ ὑπάρχειν ἐκ μὲν Ἰταλίας καὶ Πελοπον-
νήσου μεταπέμπεσθαι βοήθειαν παρὰ τῶν ἀλλο-
τρίων, τοὺς δὲ πολίτας μὴ βούλεσθαι πρὸς τοὺς
ἰδίους κινδύνους συμπαραλαμβάνειν, οὕς, τῶν πο-
λεμίων μεγάλας δωρεὰς ὑπισχνουμένων, ἂν συστρα-
τεύωσι, προαιρεῖσθαι μᾶλλον ἐπὶ ξένης ἀλωμένους
ἀποθανεῖν ἤπερ ἀλλότριόν τι κατὰ τῆς πατρίδος
6 βουλεύσασθαι. καὶ γὰρ εἰ διὰ τὰς γεγενημένας ἐν
τῇ πόλει στάσεις ἔφυγον, νῦν γε τυχόντας ταύτης
τῆς εὐεργεσίας προθύμως ἀγωνιεῖσθαι, τοῖς εὖ ποιή-
σασιν ἀποδιδόντας χάριτας. πρὸς δὲ τὴν ὑπόθεσιν
ταύτην πολλὰ διαλεχθεὶς οἰκεῖα τοῖς πράγμασι
συμψήφους ἔλαβε τοὺς Συρακοσίους· οὐδὲ γὰρ τῶν
υσναρχόντων οὐδεὶς ἐτόλμα περὶ τούτων ἀντειπεῖν

διά τε τὴν τοῦ πλήθους ὁρμὴν καὶ διὰ τὸ θεωρεῖν
ἑαυτῷ μὲν περιεσομένην τὴν ἀπέχθειαν, ἐκείνῳ δὲ
τὴν παρὰ τῶν εὐεργετηθέντων χάριν. τοῦτο δ' 2
ἔπραξεν ὁ Διονύσιος ἐλπίζων ἰδίους ἕξειν τοὺς
φυγάδας, ἀνθρώπους μεταβολῆς ἐπιθυμοῦντας καὶ
πρὸς τὴν ἐπίθεσιν τῆς τυραννίδος εὐθέτως διακει-
μένους· ἤμελλον γὰρ ἡδέως ὄψεσθαι τῶν ἐχθρῶν
φόνους, δημεύσεις τῶν οὐσιῶν, ἑαυτοῖς ἀποκαθε-
σταμένα τὰ χρήματα. καὶ τέλος κυρωθείσης τῆς
περὶ τῶν φυγάδων γνώμης, οὗτοι μὲν εὐθὺς εἰς
τὴν πατρίδα κατῆλθον· ἐκ δὲ τῆς Γέλας ἐνεχθέντων 93
γραμμάτων ὅπως ἀποσταλῶσι στρατιῶται πλείους,
ἔλαβεν ὁ Διονύσιος οἰκείαν ἔφοδον τῆς ἰδίας προ-
αιρέσεως. ἀποσταλεὶς γὰρ μετὰ στρατιωτῶν πεζῶν
μὲν δισχιλίων, ἱππέων δὲ τετρακοσίων, ἦλθε συν-
τόμως εἰς τὴν πόλιν τῶν Γελῴων, ἣν τότε παρε-
φύλαττε Δέξιππος ὁ Λακεδαιμόνιος, κατασταθεὶς
ὑπὸ Συρακοσίων. ὁ δ' οὖν Διονύσιος καταλαβὼν 2
317 τοὺς εὐπορωτάτους στασιάζοντας πρὸς τὸν δῆμον,
καὶ κατηγορήσας αὐτῶν ἐν ἐκκλησίᾳ καὶ κατακρίνας,
αὐτοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τὰς δ' οὐσίας αὐτῶν ἐδή-
μευσεν, ἐκ δὲ τῶν χρημάτων τούτων τοῖς μὲν φρου-
ροῦσι τὴν πόλιν, ὧν ἡγεῖτο Δέξιππος, ἀπέδωκε
τοὺς ὀφειλομένους μισθούς· τοῖς δὲ μετ' αὐτοῦ
παραγεγονόσιν ἐκ Συρακουσῶν ἐπηγγείλατο διπλοῦς
ποιήσειν τοὺς μισθοὺς ὧν ἡ πόλις ἔταξε. διὰ δὲ 3
τούτου τοῦ τρόπου τούς τ' ἐν Γέλᾳ στρατιώτας καὶ
τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ ταῖς εὐνοίαις ἰδίους κατέστησεν.
ἐπῃνεῖτο δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ δήμου τῶν Γελῴων ὡς
αἴτιος αὐτοῖς γεγενημένος τῆς ἐλευθερίας· τοὺς γὰρ
δυνατωτάτους φθονοῦντες τὴν ἐκείνων ὑπεροχὴν
δεσποτείαν ἑαυτῶν ἀπεκάλουν. διόπερ ἐξέπεμψαν 4

πρέσβεις τοὺς ἐπαινοῦντας ἐν Συρακούσαις καὶ τὰ
ψηφίσματα φέροντας, ἐν οἷς αὐτὸν μεγάλαις δω-
ρεαῖς ἐτίμησαν. ὁ δὲ Διονύσιος ἐπεβάλετο μὲν τὸν
Δέξιππον πείθειν κοινωνῆσαι τῆς ἐπιβολῆς· ἐπεὶ δ'
οὐ συγκατετίθετο, μετὰ τῶν ἰδίων στρατιωτῶν ἕτοι-
5 μος ἦν ἀνακάμπτειν εἰς Συρακούσας. οἱ δὲ Γελῷοι
πυνθανόμενοι τοὺς Καρχηδονίους μέλλειν μετὰ πά-
σης τῆς δυνάμεως ἐπὶ πρώτην στρατεύειν τὴν Γέ-
λαν, ἐδέοντο τοῦ Διονυσίου μεῖναι καὶ μὴ περι-
δεῖν αὐτοὺς τὰ αὐτὰ τοῖς Ἀκραγαντίνοις παθόντας.
οἷς ἐπαγγειλάμενος ὁ Διονύσιος συντόμως ἥξειν
μετὰ πλείονος δυνάμεως, ἐξώρμησεν ἐκ τῆς Γέλας
μετὰ τῶν ἰδίων στρατιωτῶν.
94 Θέας δ' οὔσης ἐν ταῖς Συρακούσαις, τὴν ὥραν
τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν ἐκ τοῦ θεάτρου παρῆν εἰς τὴν
πόλιν. συνδραμόντων δὲ τῶν ὄχλων ἐπ' αὐτὸν καὶ
πυνθανομένων περὶ τῶν Καρχηδονίων, ἀγνοεῖν αὐ-
τοὺς ἔφη διότι τῶν ἔξωθεν πολεμιωτέρους ἔχουσι
τοὺς ἔνδον τῶν κοινῶν προεστῶτας, οἷς οἱ μὲν πο-
λῖται πιστεύοντες ἑορτάζουσιν, αὐτοὶ δὲ διαφοροῦν-
τες τὰ δημόσια τοὺς στρατιώτας ἀμίσθους πεποιή-
κασι, καὶ τῶν πολεμίων ἀνυπερβλήτους ποιουμένων
τὰς εἰς τὸν πόλεμον παρασκευάς, καὶ μελλόντων
ἐπὶ Συρακούσας τὴν δύναμιν ἄγειν, τούτων δ' οὐδ'
2 ἡντινοῦν ποιούμενοι φροντίδα. δι' ἣν δ' αἰτίαν
ταῦτα πράττουσιν εἰδέναι μὲν καὶ πρότερον, νῦν
δὲ σαφέστερον ἐγνωκέναι· Ἰμίλκωνα γὰρ πρὸς αὐ-
τὸν ἀπεσταλκέναι κήρυκα, πρόφασιν μὲν ὑπὲρ
τῶν αἰχμαλώτων, παρακαλεῖν δὲ πλείω τῶν συναρ-
χόντων περιποιησάμενον μηδὲν τῶν πραττομένων
πολυπραγμονεῖν μηδ' ἀντιπράττειν, ἐπειδὴ συνερ-
3 γεῖν οὐ προαιρεῖται. μηκέτ' οὖν βούλεσθαι στρα-

ηγεῖν, ἀλλὰ παρεῖναι τὴν ἀρχὴν ἀποθησόμενος·
ὐ γὰρ ἀνεκτὸν εἶναι τῶν ἄλλων πωλούντων τὴν
ατρίδα μὴ μόνον κινδυνεύειν μετὰ τῶν πολι-
ῶν, ἀλλὰ καὶ δοκεῖν μετεσχηκέναι τῆς προδοσίας:
αροξυνθέντων δὲ ἐπὶ τοῖς ῥηθεῖσι, καὶ τοῦ λόγου 4
ιὰ πάσης τῆς δυνάμεως ῥυέντος, τότε μὲν εἷς ἕκα-
'τος ἀγωνιῶν εἰς οἶκον ἐχωρίσθη. τῇ δ' ὑστεραίᾳ
υναχθείσης ἐκκλησίας, ἐν ᾗ τῶν ἀρχόντων πολλὰ
ατηγορήσας οὐ μετρίως εὐδοκίμησε, τὸν δῆμον
ατὰ τῶν στρατηγῶν παρώξυνε. τέλος δὲ τῶν κα- 5
ημένων τινὲς ἀνεβόησαν στρατηγὸν αὐτὸν αὐ-
οκράτορα καθιστάναι, καὶ μὴ περιμένειν ἄχρι ἂν
ί πολέμιοι τοῖς τείχεσιν ἐπισείωσι· χρείαν γὰρ ἔχειν
ὸ μέγεθος τοῦ πολέμου τοιούτου στρατηγοῦ δι' οὗ
υνατὸν εἶναι εὐπορεῖν τοῖς πράγμασι· τὰ δὲ περὶ
ῶν προδοτῶν ἐν * ἐκκλησίᾳ βουλεύεσθαι· τῶν γὰρ
νεστώτων καιρῶν ἀλλότριον εἶναι· καὶ πρότερον
ὲ Καρχηδονίων τὰς τριάκοντα μυριάδας περὶ τὴν
ιέραν νενικῆσθαι στρατηγοῦντος Γέλωνος αὐτο-
ράτορος. ταχὺ δὲ τῶν πολλῶν, ὥσπερ εἰώθασιν, 6
πὶ τὸ χεῖρον ῥεπόντων, ὁ Διονύσιος ἀπεδείχθη
τρατηγὸς αὐτοκράτωρ. ἐπεὶ δ' οὖν αὐτῷ τὰ πράγ- 95
ατα κατὰ νοῦν ἠκολούθει, ψήφισμα ἔγραψε τοὺς
ισθοὺς διπλασίους εἶναι· πάντας γὰρ ἔφησε τού-
ου γενομένου προθυμοτέρους ἔσεσθαι πρὸς τὸν
γῶνα, καὶ περὶ τῶν χρημάτων παρεκάλει μηδὲν
γωνιᾶν· ἔσεσθαι γὰρ αὐτῶν τὸν πόρον ῥᾴδιον.

Διαλυθείσης δὲ τῆς ἐκκλησίας οὐκ ὀλίγοι τῶν 2
Συρακοσίων κατηγόρουν τῶν πραχθέντων, ὥσπερ
ὐκ αὐτοὶ ταῦτα κεκυρωκότες· τοῖς γὰρ λογισμοῖς
ἰς ἑαυτοὺς ἐρχόμενοι τὴν ἐσομένην δυναστείαν ἀνε-
εώρουν. οὗτοι μὲν οὖν βεβαιῶσαι βουλόμενοι τὴν

ἐλευθερίαν ἔλαθον ἑαυτοὺς δεσπότην τῆς πατρίδος
3 καθεστακότες· ὁ δὲ Διονύσιος τὴν μετάνοιαν τῶν
ὄχλων φθάσαι βουλόμενος, ἐπεζήτει δι' οὗ τρόπου
δύναιτο φύλακας αἰτήσασθαι τοῦ σώματος· τούτου
γὰρ συγχωρηθέντος ῥᾳδίως ἤμελλε κυριεύσειν τῆς
τυραννίδος. εὐθὺς οὖν παρήγγειλε τοὺς ἐν ἡλικίᾳ
πάντας ἕως ἐτῶν τετταράκοντα λαβόντας ἐπισιτισμὸν
ἡμερῶν τριάκοντα καταντᾶν μετὰ τῶν ὅπλων εἰς
Λεοντίνους· αὕτη δ' ἡ πόλις τότε φρούριον ἦν τῶν
Συρακοσίων, πλῆρες ὑπάρχον φυγάδων καὶ ξένων
ἀνθρώπων· ἤλπιζε γὰρ τούτους συναγωνιστὰς ἕξειν,
ἐπιθυμοῦντας μεταβολῆς, τῶν δὲ Συρακοσίων τοὺς
4 πλείστους οὐδ' ἥξειν εἰς Λεοντίνους. οὐ μὴν ἀλλὰ
νυκτὸς ἐπὶ τῆς χώρας στρατοπεδεύων, καὶ προσ-
ποιηθεὶς ἐπιβουλεύεσθαι, κραυγὴν ἐποίησε καὶ θό-
ρυβον διὰ τῶν ἰδίων οἰκετῶν· τοῦτο δὲ πράξας
συνέφυγεν εἰς τὴν ἀκρόπολιν, καὶ διενυκτέρευσε
πυρὰ κάων καὶ τοὺς γνωριμωτάτους τῶν στρατιω-
5 τῶν μεταπεμπόμενος. ἅμα δ' ἡμέρᾳ τοῦ πλήθους
ἀθροισθέντος εἰς Λεοντίνους, πολλὰ πρὸς τὴν τῆς
ἐπιβολῆς ὑπόθεσιν πιθανολογήσας ἔπεισε τοὺς ὄχλους
δοῦναι φύλακας αὐτῷ τῶν στρατιωτῶν ἑξακοσίους
οὓς ἂν προαιρῆται. λέγεται δὲ τοῦτο πρᾶξαι τὸν
Διονύσιον ἀπομιμούμενον Πεισίστρατον τὸν Ἀθη-
6 ναῖον· καὶ γὰρ ἐκεῖνόν φασιν ἑαυτὸν κατατραυ-
ματίσαντα προελθεῖν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὡς ἐπιβε- 619
βουλευμένον, καὶ διὰ τοῦτο φυλακὴν λαβεῖν παρὰ
τῶν πολιτῶν, ᾗ χρησάμενον τὴν τυραννίδα περι-
πεποιῆσθαι. καὶ τότε Διονύσιος τῇ παραπλησίᾳ
μηχανῇ τὸ πλῆθος ἐξαπατήσας ἐνήργει τὰ τῆς τυ-
96 ραννίδος. εὐθὺς γὰρ τοὺς χρημάτων μὲν ἐνδεεῖς,
τῇ δὲ ψυχῇ θρασεῖς ἐπιλέξας, ὑπὲρ τοὺς χιλίους,

λοις τε πολυτελέσι καθώπλισε καὶ ταῖς μεγίσταις αγγελίαις ἐμετεώρισε, τοὺς δὲ μισθοφόρους ἀναλούμενος καὶ φιλανθρώποις λόγοις χρώμενος ἰδίς κατεσκεύαζε. μετετίθει δὲ καὶ τὰς τάξεις, τοῖς στοτάτοις τὰς ἡγεμονίας παραδιδούς, καὶ Δέξιπν τὸν Λακεδαιμόνιον ἀπέλυσεν εἰς τὴν Ἑλλάδα· ιεωρᾶτο γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον μὴ καιροῦ λαβόνος ἀνακτήσηται τοῖς Συρακοσίοις τὴν ἐλευθεχν. μετεπέμψατο δὲ καὶ τοὺς ἐν Γέλᾳ μισθοφό- 2
υς, καὶ πανταχόθεν συνῆγε τοὺς φυγάδας καὶ ˙εβεῖς, ἐλπίζων διὰ τούτων βεβαιοτάτην τηρηθήσθαι τὴν τυραννίδα. οὐ μὴν ἀλλὰ παραγενόμες εἰς Συρακούσας κατεσκήνωσεν ἐν τῷ ναυάθμῳ, φανερῶς ἑαυτὸν ἀναδείξας τύραννον. οἱ Συρακόσιοι βαρέως φέροντες ἠναγκάζοντο τὴν ˙υχίαν ἔχειν· οὐδὲν γὰρ ἔτι περαίνειν ἠδύναντο· τε γὰρ πόλις ἔγεμεν ὅπλων ξενικῶν, τούς τε Καρδονίους ἐδεδοίκεσαν τηλικαύτας ἔχοντας δυνάις. ὁ δ' οὖν Διονύσιος εὐθέως ἔγημε τὴν Ἑρμο- 3
ιάτους θυγατέρα τοῦ καταπολεμήσαντος Ἀθηναίους, :ὶ τὴν ἀδελφὴν ἔδωκε Πολυξένῳ τῆς Ἑρμοκράτους ιναικὸς ἀδελφῷ· τοῦτο δ' ἔπραξε βουλόμενος οἰαν ἐπίσημον εἰς οἰκειότητα προσλαβέσθαι πρὸς τὸ ιν τυραννίδα ποιῆσαι βεβαίαν. μετὰ δὲ ταῦτα 4
ιναγαγὼν ἐκκλησίαν τοὺς ἀντιπράξαντας αὐτῷ, ῖν δυνατωτάτων ὄντας, Δαφναῖον καὶ Δήμαρχον ιεῖλε.

Διονύσιος μὲν οὖν ἐκ γραμματέως καὶ τοῦ τυίντος ἰδιώτου τῆς μεγίστης πόλεως τῶν Ἑλληνίων ἐγενήθη τύραννος· διετήρησε δὲ τὴν δυνα:είαν ἄχρι τῆς τελευτῆς, τυραννήσας ἔτη δύο :ίποντα τῶν τετταράκοντα. τὰς δὲ κατὰ μέρος 5

αὐτοῦ πράξεις καὶ τὴν αὔξησιν τῆς ἀρχῆς ἐν τοῖς
οἰκείοις χρόνοις διέξιμεν· δοκεῖ γὰρ οὗτος μεγίστην
τῶν ἱστορουμένων τυραννίδα περιπεποιῆσθαι δι'
6 ἑαυτοῦ καὶ πολυχρονιωτάτην. οἱ δὲ Καρχηδόνιοι
μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως τὰ μὲν ἀναθήματα
καὶ τοὺς ἀνδριάντας καὶ τἄλλα τὰ πολυτελέστατα
μετήνεγκαν εἰς Καρχηδόνα, τὰ δ' ἱερὰ κατακαύ-
σαντες καὶ τὴν πόλιν διαρπάσαντες αὐτοῦ παρεχεί-
μασαν. εἰς δὲ τὴν ἐαρινὴν ὥραν παρεσκευάζοντο
μηχανήματα καὶ βέλη παντοδαπά, διανοούμενοι πρώ-
την πολιορκῆσαι τὴν τῶν Γελῴων πόλιν.
97 Ἀθηναῖοι δὲ κατὰ τὸ συνεχὲς ἐλαττώμασι περι-
πίπτοντες, ἐποιήσαντο πολίτας τοὺς μετοίκους καὶ 620
τῶν ἄλλων ξένων τοὺς βουλομένους συναγωνίσα-
σθαι· ταχὺ δὲ πολλοῦ πλήθους πολιτογραφηθέν-
τος, οἱ στρατηγοὶ κατέγραφον τοὺς εὐθέτους εἰς
τὴν στρατείαν. παρεσκευάσαντο δὲ ναῦς ἑξήκοντα,
καὶ ταύτας πολυτελῶς καταρτίσαντες ἐξέπλευσαν εἰς
Σάμον, ἐν ᾗ κατέλαβον τοὺς ἄλλους στρατηγοὺς
ἀπὸ τῶν ἄλλων νήσων ὀγδοήκοντα τριήρεις ἠθροι-
2 κότας. δεηθέντες δὲ καὶ τῶν Σαμίων προσπληρῶ-
σαι δέκα τριήρεις, ἀνήχθησαν ἁπάσαις ταῖς ναυσὶν
οὔσαις ἑκατὸν πεντήκοντα, καὶ κατέπλευσαν εἰς τὰς
Ἀργινούσας νήσους, σπεύδοντες λῦσαι τὴν Μυτι-
3 λήνης πολιορκίαν. ὁ δὲ τῶν Λακεδαιμονίων ναύ-
αρχος Καλλικρατίδας πυθόμενος τὸν κατάπλουν τῶν
νεῶν, ἐπὶ μὲν τῆς πολιορκίας κατέλιπεν Ἐτεόνι-
κον μετὰ πολλῆς δυνάμεως, αὐτὸς δὲ πληρώσας
ναῦς ἑκατὸν τετταράκοντα κατὰ σπουδὴν ἀνήχθη
τῶν Ἀργινουσῶν ἐπὶ θάτερα μέρη, αἳ νῆσοι τότ'
ἦσαν οἰκούμεναι καὶ πολισμάτιον Αἰολικὸν ἔχουσαι,
κείμεναι μεταξὺ Μυτιλήνης καὶ Κύμης, ἀπέχουσαι

τῆς ἠπείρου βραχὺ παντελῶς καὶ τῆς ἄκρας τῆς Κα-
νίδος. οἱ δ' Ἀθηναῖοι τὸν μὲν κατάπλουν τῶν πο- 4
λεμίων εὐθέως ἔγνωσαν, οὐ μακρὰν ὁρμοῦντες, διὰ
δὲ τὸ μέγεθος τῶν πνευμάτων τότε μὲν ναυμαχεῖν
ἀπέγνωσαν, εἰς δὲ τὴν ἐχομένην ἡμέραν ἡτοιμά-
ζοντο τὰ πρὸς τὴν ναυμαχίαν, τὸ αὐτὸ ποιούντων
καὶ τῶν Λακεδαιμονίων, καίπερ ἀμφοτέροις ἀπαγο-
ρευόντων τῶν μάντεων. τοῖς μεν γὰρ Λακεδαιμονίοις 5
ἡ τοῦ θύματος κεφαλὴ κειμένη παρὰ τὸν αἰγιαλὸν
ἀφανὴς ἐγεγόνει, προσκλύζοντος τοῦ κύματος· διό-
περ ὁ μάντις προύλεγε διότι τελευτήσει ναυμαχῶν
ὁ ναύαρχος· οὗ ῥηθέντος φασὶ τὸν Καλλικρατίδαν
εἰπεῖν ὅτι τελευτήσας κατὰ τὴν μάχην οὐδὲν ἀδο-
ξοτέραν ποιήσει τὴν Σπάρτην. τῶν δ' Ἀθηναίων 6
ὁ στρατηγὸς Θράσυλλος, ὃς ἦν ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας
ἐκείνην τὴν ἡμέραν, εἶδε κατὰ τὴν νύκτα τοιαύτην
ὄψιν· ἔδοξεν Ἀθήνησι τοῦ θεάτρου πλήθοντος αὐ-
τός τε καὶ τῶν ἄλλων στρατηγῶν ἓξ ὑποκρίνεσθαι
τραγῳδίαν Εὐριπίδου Φοινίσσας, τῶν δ' ἀντιπά-
λων ὑποκρινομένων τὰς Ἱκέτιδας δόξαι τὴν Κα-
δμείαν νίκην αὐτοῖς περιγενέσθαι, καὶ πάντας ἀπο-
θανεῖν μιμουμένους τὰ πράγματα τῶν ἐπὶ τὰς Θή-
βας στρατευσάντων. ἀκούσας δ' ὁ μάντις ταῦτα 7
διεσάφει τοὺς ἑπτὰ τῶν στρατηγῶν ἀναιρεθήσεσθαι.
τῶν δ' ἱερῶν φερόντων νίκην, οἱ στρατηγοὶ περὶ
μὲν τῆς ἑαυτῶν ἀπωλείας ἐκώλυον ἑτέροις ἀπαγγέλ-
λειν, περὶ δὲ τῆς ἐν τοῖς ἱεροῖς νίκης ἀνήγγειλαν
καθ' ὅλην τὴν δύναμιν.

Καλλικρατίδας δ' ὁ ναύαρχος συναγαγὼν τὰ 98
πλήθη καὶ παραθαρρύνας τοῖς οἰκείοις λόγοις, τὸ
τελευταῖον εἶπεν εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος κίνδυ-
νον οὕτως εἶναι πρόθυμος αὐτὸς ὥστε τοῦ μάν-

τεως λέγοντος διὰ τῶν ἱερῶν ὑμῖν μὲν προσημαίνε-
σθαι νίκην, ἐμοὶ δὲ θάνατον, ὅμως ἕτοιμός εἰμι τε-
2 λευτᾶν. εἰδὼς οὖν μετὰ τὸν τῶν ἡγεμόνων θάνατον
ἐν θορύβῳ τὰ στρατόπεδα γινόμενα, νῦν ἀναδεικνύω
ναύαρχον, ἂν ἐγώ τι πάθω, τὸν διαδεξόμενον Κλέ-
αρχον, ἄνδρα πεῖραν δεδωκότα τῶν κατὰ πόλεμον
ἔργων. ὁ μὲν οὖν Καλλικρατίδας ταῦτ' εἰπὼν οὐκ
ὀλίγους ἐποίησε ζηλῶσαι τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ καὶ προ-
3 θυμοτέρους γενέσθαι πρὸς τὴν μάχην. καὶ Λακε-
δαιμόνιοι μὲν παρακαλοῦντες ἀλλήλους ἐνέβαινον
εἰς τὰς ναῦς· οἱ δ' Ἀθηναῖοι, παρακληθέντες ὑπὸ
τῶν στρατηγῶν εἰς τὸν ἀγῶνα, κατὰ σπουδὴν ἐπλή-
ρουν τὰς τριήρεις καὶ πάντες εἰς τάξιν καθίσταντο.
τοῦ μὲν οὖν δεξιοῦ κέρατος Θράσυλλος ἡγεῖτο καὶ
Περικλῆς ὁ Περικλέους τοῦ προσαγορευθέντος κατὰ
τὴν δύναμιν Ὀλυμπίου· συμπαρέλαβε δὲ καὶ Θη-
ραμένην εἰς τὸ δεξιὸν κέρας, ἐφ' ἡγεμονίας τάξας·
ὃς ἰδιώτης μὲν συνεστρατεύετο τότε, πρότερον δὲ
πολλάκις ἦν ἀφηγημένος δυνάμεων· τοὺς δ' ἄλλους
στρατηγοὺς παρ' ὅλην τὴν φάλαγγα διέταξε, καὶ
τὰς καλουμένας Ἀργινούσας νήσους συμπεριέλαβε
τῇ τάξει, σπεύδων ὅτι πλεῖστον παρεκτεῖναι τὰς
4 ναῦς. ὁ δὲ Καλλικρατίδας ἀνήχθη τὸ μὲν δεξιὸν
μέρος αὐτὸς ἔχων, τὸ δ' εὐώνυμον παρέδωκε Βοι-
ωτοῖς, ὧν Θρασώνδας ὁ Θηβαῖος τὴν ἡγεμονίαν
εἶχεν. οὐ δυνάμενος δὲ τὴν τάξιν ἐξισῶσαι τοῖς
πολεμίοις διὰ τὸ τὰς νήσους πολὺν ἐπέχειν τόπον,
διείλετο τὴν δύναμιν, καὶ δύο ποιήσας στόλους
5 πρὸς ἑκάτερον μέρος δίχα διηγωνίζετο. διὸ καὶ πα- 622
ρείχετο μεγάλην κατάπληξιν πολλαχῇ τοῖς θεωμέ-
νοις, ὡς ἂν τεττάρων μὲν στόλων ναυμαχούντων,
τῶν δὲ νεῶν συνηθροισμένων εἰς ἕνα τόπον οὐ

πολλαῖς ἔλαττον τῶν τριακοσίων· μεγίστη γὰρ αὕτη
μνημονεύεται ναυμαχία γεγενημένη Ἕλλησι πρὸς
Ἕλληνας. ἅμα δ' οἵ τε ναύαρχοι τοῖς σαλπικταῖς 99
παρεκελεύοντο σημαίνειν καὶ τὸ παρ' ἑκατέροις πλῆ-
θος ἐναλλὰξ ἐπαλαλάζον ἐξαίσιον ἐποίει βοήν· πάν-
τες δὲ μετὰ σπουδῆς ἐλαύνοντες τὸ ῥόθιον ἐφιλο-
τιμοῦντο πρὸς ἀλλήλους, ἑκάστου σπεύδοντος πρώ-
του κατάρξασθαι τῆς μάχης. ἔμπειροί τε γὰρ ἦσαν 2
τῶν κινδύνων οἱ πλεῖστοι διὰ τὸ μῆκος τοῦ πολέ-
μου καὶ σπουδὴν ἀνυπέρβλητον εἰσεφέροντο διὰ
τὸ τοὺς κρατίστους εἰς τὸν ὑπὲρ τῶν ὅλων ἀγῶνα
συνηθροῖσθαι· πάντες γὰρ ὑπελάμβανον τοὺς ταύτῃ
τῇ μάχῃ νικήσαντας πέρας ἐπιθήσειν τῷ πολέμῳ.
οὐ μὴν ἀλλ' ὁ Καλλικρατίδας ἀκηκοὼς τοῦ μάντεως 3
τὴν περὶ αὐτὸν ἐσομένην τελευτήν, ἔσπευδεν ἐπι-
φανέστατον ἑαυτῷ περιποιήσασθαι θάνατον. διό-
περ πρῶτος ἐπὶ τὴν Λυσίου τοῦ στρατηγοῦ ναῦν
ἐπιπλεύσας, καὶ σὺν ταῖς ἅμα πλεούσαις τριήρεσιν
ἐξ ἐφόδου τρώσας, κατέδυσε· τῶν δ' ἄλλων τὰς μὲν
τοῖς ἐμβόλοις τύπτων ἄπλους ἐποίει, τῶν δὲ τοὺς
ταρσοὺς * ἀχρήστους ἀπετέλει πρὸς τὴν μάχην. τὸ 4
δὲ τελευταῖον δοὺς ἐμβολὴν τῇ τοῦ Περικλέους
τριήρει βιαιότερον, τῆς μὲν τριήρους ἐπὶ πολὺν
ἀνέρρηξε τόπον, τοῦ δὲ στόματος ἐναρμοσθέντος
εἰς τὴν λακίδα, καὶ μὴ δυναμένων αὐτῶν ἀνακρού-
σασθαι, Περικλῆς μὲν ἐπέβαλε τῇ τοῦ Καλλικρα-
τίδα νηὶ σιδηρᾶν χεῖρα, προσαχθείσης δ' αὐτῆς οἱ
μὲν Ἀθηναῖοι περιστάντες τὴν ναῦν εἰσήλλοντο, καὶ
περιχυθέντες τοὺς ἐν αὐτῇ πάντας ἀπέσφαξαν. τότε 5
δή φασι τὸν Καλλικρατίδαν λαμπρῶς ἀγωνισάμενον
καὶ πολὺν ἀντισχόντα χρόνον, τὸ τελευταῖον ὑπὸ
τοῦ πλήθους πανταχόθεν τιτρωσκόμενον καταπο-

6 νηθῆναι. ὡς δὲ τὸ περὶ τὸν ναύαρχον ἐλάττωμα συμφανὲς ἐγένετο, συνέβη τοὺς Πελοποννησίους δείσαντας ἐγκλῖναι. τοῦ δὲ δεξιοῦ μέρους τῶν Πελοποννησίων φυγόντος, οἱ τὸ λαιὸν ἔχοντες Βοιωτοὶ χρόνον μέν τινα διεκαρτέρουν εὐρώστως ἀγωνιζόμενοι· εὐλαβοῦντο γὰρ αὐτοί τε καὶ οἱ συγκινδυνεύοντες Εὐβοεῖς καὶ πάντες οἱ τῶν Ἀθηναίων ἀφεστηκότες μήποτε Ἀθηναῖοι τὴν ἀρχὴν ἀνακτησάμενοι τιμωρίαν παρ' αὐτῶν λάβωσιν ὑπὲρ τῆς ἀποστάσεως· ἐπειδὴ δὲ τὰς πλείστας ναῦς ἑώρων τετρωμένας καὶ τὸ πλῆθος τῶν νικώντων ἐπ' αὐτοὺς ἐπιστραφέν, ἠναγκάσθησαν φυγεῖν. τῶν μὲν οὖν Πελοποννησίων οἱ μὲν εἰς Χίον, οἱ δ' εἰς Κύμην διεσώθησαν.

100 Οἱ δ' Ἀθηναῖοι διώξαντες ἐφ' ἱκανὸν τοὺς ἡττημένους 623 πάντα τὸν σύνεγγυς τόπον τῆς θαλάττης ἐπλήρωσαν νεκρῶν καὶ ναυαγίων. μετὰ δὲ ταῦτα τῶν στρατηγῶν οἱ μὲν ᾤοντο δεῖν τοὺς τετελευτηκότας ἀναιρεῖσθαι διὰ τὸ χαλεπῶς διατίθεσθαι τοὺς Ἀθηναίους ἐπὶ τοῖς ἀτάφους περιορῶσι τοὺς τετελευτηκότας, οἱ δ' ἔφασαν δεῖν ἐπὶ τὴν Μυτιλήνην πλεῖν καὶ τὴν ταχίστην λῦσαι τὴν πολιορκίαν.

2 ἐπεγενήθη δὲ καὶ χειμὼν μέγας, ὥστε σαλεύεσθαι τὰς τριήρεις, καὶ τοὺς στρατιώτας διά τε τὴν ἐκ τῆς μάχης κακοπάθειαν καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῶν κυμάτων ἀντιλέγειν πρὸς τὴν ἀναίρεσιν τῶν νεκρῶν.

3 τέλος δὲ τοῦ χειμῶνος ἐπιτείνοντος οὔτε ἐπὶ τὴν Μυτιλήνην ἔπλευσαν οὔτε τοὺς τετελευτηκότας ἀνείλοντο, βιασθέντες δὲ ὑπὸ τῶν πνευμάτων εἰς Ἀργινούσας κατέπλευσαν. ἀπώλοντο δὲ ἐν τῇ ναυμαχίᾳ τῶν μὲν Ἀθηναίων νῆες εἴκοσι πέντε καὶ τῶν ἐν αὐταῖς οἱ πλεῖστοι, τῶν δὲ Πελοπον-

νησίων ἑπτὰ πρὸς ταῖς ἑβδομήκοντα· διόπερ το- 4
σούτων νεῶν καὶ τῶν ἐν αὐταῖς γεγενημένων ἀν-
δρῶν ἀπολωλότων ἐπλήσθη τῆς Κυμαίων καὶ Φω-
καέων ἡ παραθαλάττιος χώρα νεκρῶν καὶ ναυα-
γίων. ὁ δὲ τὴν Μυτιλήνην πολιορκῶν Ἐτεόνικος 5
πυθόμενός τινος τὴν τῶν Πελοποννησίων ἧτταν,
τὰς μὲν ναῦς εἰς Χίον ἔπεμψε, τὴν δὲ πεζὴν δύ-
ναμιν αὐτὸς ἔχων εἰς τὴν Πυρραίων πόλιν ἀπεχώ-
ρησεν, οὖσαν σύμμαχον· ἐδεδοίκει γὰρ μήποτε τῷ
στόλῳ πλευσάντων τῶν Ἀθηναίων ἐπ' αὐτούς, καὶ
τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἐπεξελθόντων, κινδυνεύσῃ τὴν
δύναμιν ἀποβαλεῖν ἅπασαν. οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων 6
στρατηγοὶ πλεύσαντες εἰς Μυτιλήνην, καὶ τὸν Κό-
νωνα μετὰ τῶν τετταράκοντα νεῶν παραλαβόντες,
εἰς Σάμον κατέπλευσαν, κἀκεῖθεν ὁρμώμενοι τὴν
τῶν πολεμίων χώραν ἐπόρθουν. μετὰ δὲ ταῦτα οἱ 7
περὶ τὴν Αἰολίδα καὶ τὴν Ἰωνίαν καὶ τὰς νήσους
τὰς συμμαχούσας Λακεδαιμονίοις συνῆλθον εἰς Ἔφε-
σον, καὶ βουλευομένοις αὐτοῖς ἔδοξεν ἀποστέλλειν
εἰς Σπάρτην καὶ Λύσανδρον αἰτεῖσθαι ναύαρχον·
οὗτος γὰρ ἔν τε τῷ τῆς ναυαρχίας χρόνῳ κατωρ-
θωκὼς ἦν πολλὰ καὶ ἐδόκει διαφέρειν στρατηγίᾳ
τῶν ἄλλων. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι νόμον ἔχοντες δὶς 8
τὸν αὐτὸν μὴ πέμπειν, καὶ τὸ πάτριον ἔθος μὴ
θέλοντες καταλύειν, Ἄρακον μὲν εἵλοντο ναύαρ-
χον, τὸν δὲ Λύσανδρον ἰδιώτην αὐτῷ συνεξέπεμ-
ψαν, προστάξαντες ἀκούειν ἅπαντα τούτου. οὗτοι
μὲν ἐκπεμφθέντες ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν ἔκ τε τῆς Πε-
λοποννήσου καὶ παρὰ τῶν συμμάχων τριήρεις ἤθροι-
ζον ὅσας ἠδύναντο πλείστας.

Ἀθηναῖοι δὲ πυθόμενοι τὴν ἐν ταῖς Ἀργινού- 101
σαις εὐημερίαν ἐπὶ μὲν τῇ νίκῃ τοὺς στρατηγοὺς

ἐπῄνουν, ἐπὶ δὲ τῷ περιιδεῖν ἀτάφους τοὺς ὑπὲρ τῆς
2 ἡγεμονίας τετελευτηκότας χαλεπῶς διετέθησαν. Θη- 624
ραμένους δὲ καὶ Θρασυβούλου προαπεληλυθότων
εἰς Ἀθήνας, ὑπολαβόντες οἱ στρατηγοὶ τούτους εἶναι
τοὺς διαβαλόντας πρὸς τὰ πλήθη * τῶν τελευτησάν-
των, ἀπέστειλαν κατ' αὐτῶν ἐπιστολὰς πρὸς τὸν
δῆμον, διασαφοῦντες ὅτι τούτους ἔταξαν ἀνελέσθαι
τοὺς τελευτήσαντας· ὅπερ μάλιστα αὐτοῖς αἴτιον
3 ἐγενήθη τῶν κακῶν. δυνάμενοι γὰρ ἔχειν συναγω-
νιστὰς εἰς τὴν κρίσιν τοὺς περὶ Θηραμένην, ἄνδρας
καὶ λόγῳ δυνατοὺς καὶ φίλους πολλοὺς ἔχοντας, καὶ
τὸ μέγιστον, συμπαραγεγονότας τοῖς εἰς τὴν ναυ-
μαχίαν πράγμασιν, ἐκ τῶν ἐναντίων ἔσχον ἀντιδί-
4 κους καὶ πικροὺς κατηγόρους. ἀναγνωσθεισῶν γὰρ
ἐν τῷ δήμῳ τῶν ἐπιστολῶν εὐθὺς μὲν τοῖς περὶ
Θηραμένην ὠργίζετο τὰ πλήθη, τούτων δὲ ἀπολο-
γησαμένων συνέβη τὴν ὀργὴν πάλιν μεταπεσεῖν
5 εἰς τοὺς στρατηγούς. διόπερ ὁ δῆμος προέθηκεν
αὐτοῖς κρίσιν, καὶ Κόνωνα μὲν ἀπολύσας τῆς αἰ-
τίας προσέταξε τούτῳ τὰς δυνάμεις παραδίδοσθαι,
τοὺς δ' ἄλλους ἐψηφίσατο τὴν ταχίστην ἥκειν. ὧν
Ἀριστογένης μὲν καὶ Πρωτόμαχος φοβηθέντες τὴν
ὀργὴν τοῦ πλήθους ἔφυγον, Θράσυλλος δὲ καὶ Καλ-
λιάδης, ἔτι δὲ Λυσίας καὶ Περικλῆς καὶ Ἀριστο-
κράτης μετὰ τῶν πλείστων νεῶν κατέπλευσαν εἰς
τὰς Ἀθήνας, ἐλπίζοντες τοὺς ἐν ταῖς ναυσὶ πολ-
6 λοὺς ὄντας βοηθοὺς ἕξειν ἐν τῇ κρίσει. ὡς δ' εἰς
τὴν ἐκκλησίαν τὰ πλήθη συνῆλθον, τῆς μὲν κατη-
γορίας καὶ τῶν πρὸς χάριν δημηγορούντων ἤκουον,
τοὺς δ' ἀπολογουμένους συνθορυβοῦντες οὐκ ἠνεί-
χοντο τῶν λόγων. οὐκ ἐλάχιστα δ' αὐτοὺς ἔβλα-
ψαν οἱ συγγενεῖς τῶν τετελευτηκότων, παρελθόντες

μὲν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐν πενθίμοις, δεόμενοι δὲ
τοῦ δήμου τιμωρήσασθαι τοὺς περιεορακότας ἀτά-
φους τοὺς ὑπὲρ τῆς πατρίδος προθύμως τετελευ-
τηκότας. τέλος δ' οἵ τε τούτων φίλοι καὶ οἱ τοῖς 6
περὶ Θηραμένην συναγωνιζόμενοι πολλοὶ καθεστῶ-
τες ἐνίσχυσαν, καὶ συνέβη καταδικασθῆναι τοὺς
στρατηγοὺς θανάτῳ καὶ δημεύσει τῶν οὐσιῶν. τού- 102
των δὲ κυρωθέντων, καὶ μελλόντων αὐτῶν ὑπὸ
τῶν δημοσίων ἐπὶ τὸν θάνατον ἄγεσθαι, Διομέδων
εἷς τῶν στρατηγῶν παρῆλθεν εἰς τὸ μέσον, ἀνὴρ
καὶ τὰ περὶ τὸν πόλεμον ἔμπρακτος καὶ δικαιοσύνῃ
τε καὶ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς δοκῶν διαφέρειν. σιω- 2
πησάντων δὲ πάντων εἶπεν, Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ
μὲν περὶ ἡμῶν κυρωθέντα συνενέγκαι τῇ πόλει·
625 τὰς δὲ ὑπὲρ τῆς νίκης εὐχὰς ἐπειδήπερ ἡ τύχη κε-
κώλυκεν ἡμᾶς ἀποδοῦναι, καλῶς ἔχον ὑμᾶς φρον-
τίσαι, καὶ τῷ Διὶ τῷ σωτῆρι καὶ Ἀπόλλωνι καὶ ταῖς
σεμναῖς θεαῖς ἀπόδοτε· τούτοις γὰρ εὐξάμενοι τοὺς
πολεμίους κατεναυμαχήσαμεν. ὁ μὲν οὖν Διομέ- 3
δων ταῦτα διαλεχθεὶς ἐπὶ τὸν κυρωθέντα θάνατον
ἀπήγετο μετὰ τῶν ἄλλων στρατηγῶν, τοῖς ἀγαθοῖς
τῶν πολιτῶν πολὺν οἶκτον παραστήσας καὶ δάκρυα·
τὸν γὰρ ἀδίκως τελευτᾶν μέλλοντα τοῦ μὲν καθ'
αὑτὸν πάθους μηδ' ἡντινοῦν ποιεῖσθαι μνείαν, ὑπὲρ
δὲ τῆς ἀδικούσης πόλεως ἀξιοῦν τὰς εὐχὰς ἀποδι-
δόναι τοῖς θεοῖς, ἐφαίνετ' ἀνδρὸς εὐσεβοῦς ἔργον
καὶ μεγαλοψύχου καὶ τῆς περὶ αὐτὸν τύχης ἀνα-
ξίου. τούτους μὲν οὖν οἱ ταχθέντες ὑπὸ τῶν νόμων 4
ἕνδεκα ἄρχοντες ἀπέκτειναν, οὐχ οἷον ἠδικηκότας
τι τὴν πόλιν, ἀλλὰ ναυμαχίαν μεγίστην τῶν Ἕλλησι
πρὸς Ἕλληνας γεγενημένων νενικηκότας καὶ ἐν ἄλ-
λαις μάχαις λαμπρῶς ἠγωνισμένους, καὶ διὰ τὰς

ἰδίας ἀρετὰς τρόπαια κατὰ τῶν πολεμίων ἑστακότας.
5 οὕτω δ' ὁ δῆμος τότε παρεφρόνησε, καὶ παροξυν-
θεὶς ἀδίκως ὑπὸ τῶν δημαγωγῶν τὴν ὀργὴν ἀπέ-
σκηψεν εἰς ἄνδρας οὐ τιμωρίας, ἀλλὰ πολλῶν ἐπαί-
103 νων καὶ στεφάνων ἀξίους. ταχὺ δὲ καὶ τοῖς πείσασι
καὶ τοῖς πεισθεῖσι μετεμέλησεν, οἱονεὶ νεμεσήσαντος
τοῦ δαιμονίου· οἱ μὲν γὰρ ἐξαπατηθέντες ἐπίχειρα
τῆς ἀγνοίας ἔλαβον μετ' οὐ πολὺν χρόνον κατα-
πολεμηθέντες οὐχ ὑφ' ἑνὸς δεσπότου μόνον, ἀλλὰ
2 τριάκοντα, ὁ δ' ἐξαπατήσας καὶ τὴν γνώμην εἰπὼν
Καλλίξενος εὐθὺς τοῦ πλήθους μεταμεληθέντος
εἰς αἰτίαν ἦλθεν ὡς τὸν δῆμον ἐξηπατηκώς· οὐκ
ἀξιωθεὶς δ' ἀπολογίας ἐδέθη, καὶ καταβληθεὶς εἰς
τὴν δημοσίαν φυλακὴν ἔλαθε μετά τινων διορύξας
τὸ δεσμωτήριον καὶ διαδρὰς πρὸς τοὺς πολεμίους
εἰς Δεκέλειαν, ὅπως διαφυγὼν τὸν θάνατον μὴ
μόνον Ἀθήνησιν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι
δακτυλοδεικτουμένην ἔχῃ τὴν πονηρίαν παρ' ὅλον
τὸν βίον.

3 Τὰ μὲν οὖν κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν πραχθέντα
σχεδὸν ταῦτ' ἐστί. τῶν δὲ συγγραφέων Φίλιστος
τὴν πρώτην σύνταξιν τῶν Σικελικῶν εἰς τοῦτον τὸν
ἐνιαυτὸν κατέστροφεν εἰς τὴν Ἀκράγαντος ἅλωσιν,
ἐν βίβλοις ἑπτὰ διελθὼν χρόνον ἐτῶν πλέον τῶν
ὀκτακοσίων, τῆς δὲ δευτέρας συντάξεως τὴν μὲν
ἀρχὴν ἀπὸ τῆς τῆς προτέρας τελευτῆς πεποίηται, γέ-
4 γραφε δὲ βίβλους τέτταρας. περὶ δὲ τὸν αὐτὸν
χρόνον ἐτελεύτησε Σοφοκλῆς ὁ Σοφίλου, ποιητὴς
τραγῳδιῶν, ἔτη βιώσας ἐνενήκοντα, νίκας δ' ἔχων 626
5 ὀκτωκαίδεκα. φασὶ δὲ τὸν ἄνδρα τοῦτον τὴν ἐσχά-
την τραγῳδίαν εἰσαγαγόντα καὶ νικήσαντα χαρᾷ
περιπεσεῖν ἀνυπερβλήτῳ, δι' ἣν καὶ τελευτῆσαι.

Ἀπολλόδωρος δὲ ὁ τὴν χρονικὴν σύνταξιν πραγμα-
τευσάμενός φησι καὶ τὸν Εὐριπίδην κατὰ τὸν αὐ-
τὸν ἐνιαυτὸν τελευτῆσαι· τινὲς δὲ λέγουσι παρ'
Ἀρχελάῳ τῷ βασιλεῖ Μακεδόνων κατὰ τὴν χώραν
ἐξελθόντα κυσὶ περιπεσεῖν καὶ διασπασθῆναι μικρῷ
πρόσθεν τούτων τῶν χρόνων.

Τοῦ δ' ἔτους τούτου διελθόντος Ἀθήνησι μὲν 104
ἦρχεν Ἀλεξίας, ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ ἀντὶ τῶν ὑπάτων
τρεῖς χιλίαρχοι κατεστάθησαν, Γάιος Ἰούλιος, Πού-
πλιος Κορνήλιος καὶ Γάιος Σερουίλιος. τούτων δὲ
τὴν ἀρχὴν παραλαβόντων Ἀθηναῖοι μετὰ τὴν ἀναί-
ρεσιν τῶν στρατηγῶν ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν ἔταξαν
Φιλοκλέα, καὶ τὸ ναυτικὸν αὐτῷ παραδόντες ἐξέ-
πεμψαν πρὸς Κόνωνα, προστάξαντες κοινῶς ἀφη-
γεῖσθαι τῶν δυνάμεων· ὃς ἐπεὶ κατέπλευσε πρὸς 2
Κόνωνα εἰς Σάμον, τὰς ναῦς ἁπάσας ἐπλήρωσε
τρεῖς πρὸς ταῖς ἑκατὸν ἑβδομήκοντα. τούτων εἴκοσι
μὲν ἔδοξεν αὐτοῦ καταλιπεῖν, ταῖς δ' ἄλλαις ἁπά-
σαις ἀνήχθησαν εἰς Ἑλλήσποντον, ἡγουμένου Κό-
νωνος καὶ Φιλοκλέους. Λύσανδρος δ' ὁ τῶν Λα- 3
κεδαιμονίων ναύαρχος ἐκ Πελοποννήσου παρὰ τῶν
ἐγγὺς συμμάχων τριάκοντα καὶ πέντε ναῦς ἀθροί-
σας κατέπλευσεν εἰς Ἔφεσον, μεταπεμψάμενος δὲ
καὶ τὸν ἐκ Χίου στόλον ἐξήρτυεν· ἀνέβη δὲ καὶ
πρὸς Κῦρον τὸν Δαρείου τοῦ βασιλέως υἱόν, καὶ
χρήματα πολλὰ παρέλαβε πρὸς τὰς τῶν στρατιωτῶν
διατροφάς. ὁ δὲ Κῦρος, μεταπεμπομένου τοῦ πα- 4
τρὸς αὐτὸν εἰς Πέρσας, τῷ Λυσάνδρῳ τῶν ὑφ' αὐ-
τὸν πόλεων τὴν ἐπιστασίαν παρέδωκε καὶ τοὺς φό-
ρους τούτῳ τελεῖν συνέταξεν. ὁ δὲ Λύσανδρος
πάντων τῶν εἰς πόλεμον εὐπορήσας εἰς Ἔφεσον
ἀνέστρεψε. καθ' ὃν δὴ χρόνον ἐν τῇ Μιλήτῳ τινὲς

ὀλιγαρχίας ὀρεγόμενοι κατέλυσαν τὸν δῆμον, συμ-
πραξάντων αὐτοῖς Λακεδαιμονίων. καὶ τὸ μὲν πρῶ-
τον Διονυσίων ὄντων ἐν ταῖς οἰκίαις τοὺς μάλιστα 627
ἀντιπράττοντας συνήρπασαν καὶ περὶ τετταράκοντα
ὄντας ἀπέσφαξαν, μετὰ δέ, τῆς ἀγορᾶς πληθούσης,
τριακοσίους ἐπιλέξαντες τοὺς εὐπορωτάτους ἀνεῖ-
6 λον. οἱ δὲ χαριέστατοι τῶν τὰ τοῦ δήμου φρονούν-
των, ὄντες οὐκ ἐλάττους χιλίων, φοβηθέντες τὴν
περίστασιν ἔφυγον πρὸς Φαρνάβαζον τὸν σατράπην·
οὗτος δὲ φιλοφρόνως αὐτοὺς προσδεξάμενος, καὶ
στατῆρα χρυσοῦν ἑκάστῳ δωρησάμενος, κατῴκισεν
7 εἰς Βλαῦδα, φρούριόν τι τῆς Λυδίας. Λύσαν-
δρος δὲ μετὰ τῶν πλείστων νεῶν ἐπὶ Ἴασον τῆς
Καρίας πλεύσας, κατὰ κράτος αὐτὴν εἷλεν Ἀθη-
ναίοις συμμαχοῦσαν, καὶ τοὺς μὲν ἡβῶντας ὀκτα-
κοσίους ὄντας ἀπέσφαξε, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας λα-
8 φυροπωλήσας κατέσκαψε τὴν πόλιν. μετὰ δὲ ταῦτ'
ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν καὶ πολλοὺς πλεύσας τόπους μέγα
μὲν οὐδὲν οὐδ' ἄξιον μνήμης ἔπραξε· διὸ καὶ ταῦτα
μὲν οὐκ ἀναγράφειν ἐσπουδάσαμεν· τὸ δὲ τελευ-
ταῖον Λάμψακον ἑλὼν τὴν μὲν Ἀθηναίων φρουρὰν
ἀφῆκεν ὑπόσπονδον, τὰς δὲ κτήσεις ἁρπάσας τοῖς
Λαμψακηνοῖς ἀπέδωκε τὴν πόλιν.
105 Οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ πυθόμενοι τοὺς Λα-
κεδαιμονίους πάσῃ τῇ δυνάμει πολιορκεῖν Λάμψακον,
συνήγαγόν τε πανταχόθεν τριήρεις καὶ κατὰ σπου-
δὴν ἀνήχθησαν ἐπ' αὐτοὺς ναυσὶν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα.
2 εὑρόντες δὲ τὴν πόλιν ἡλωκυῖαν, τότε μὲν ἐν Αἰγὸς
ποταμοῖς καθώρμισαν τὰς ναῦς, μετὰ δὲ ταῦτ' ἐπι-
πλέοντες τοῖς πολεμίοις καθ' ἡμέραν εἰς ναυμαχίαν
προεκαλοῦντο. οὐκ ἀνταναγομένων δὲ τῶν Πελοπον-
νησίων, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι διηπόρουν ὅ,τι χρήσονται

τοῖς πράγμασιν, οὐ δυνάμενοι τὸν πλείω χρόνον
ἐκεῖ διατρέφειν τὰς δυνάμεις. Ἀλκιβιάδου δὲ πρὸς 3
αὐτοὺς ἐλθόντος, καὶ λέγοντος ὅτι Μήδοκος καὶ
Σεύθης οἱ τῶν Θρᾳκῶν βασιλεῖς εἰσιν αὐτῷ φίλοι,
καὶ δύναμιν πολλὴν ὡμολόγησαν δώσειν, ἐὰν βού-
ληται διαπολεμεῖν τοῖς Λακεδαιμονίοις· διόπερ αὐ-
28 τοὺς ἠξίου μεταδοῦναι τῆς ἡγεμονίας, ἐπαγγελλό-
μενος αὐτοῖς δυοῖν θάτερον, ἢ ναυμαχεῖν τοὺς πο-
λεμίους ἀναγκάσειν ἢ πεζῇ μετὰ Θρᾳκῶν πρὸς αὐ-
τοὺς διαγωνιεῖσθαι. ταῦτα δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης ἔπρατ-
τεν ἐπιθυμῶν δι' ἑαυτοῦ τῇ πατρίδι μέγα τι κατεργά-
σασθαι καὶ διὰ τῶν εὐεργεσιῶν τὸν δῆμον ἀποκατα-
στῆσαι εἰς τὴν ἀρχαίαν εὔνοιαν. οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων 4
στρατηγοί, νομίσαντες τῶν μὲν ἐλαττωμάτων ἑαυτοῖς
τὴν μέμψιν ἀκολουθήσειν, τὰ δ' ἐπιτεύγματα προσ-
άψειν ἅπαντας Ἀλκιβιάδῃ, ταχέως αὐτὸν ἐκέλευσαν
ἀπιέναι καὶ μηκέτι προσεγγίζειν τῷ στρατοπέδῳ.

Ἐπεὶ δ' οἱ μὲν πολέμιοι ναυμαχεῖν οὐκ ἤθελον, 106
τὸ δὲ στρατόπεδον σιτοδεία κατεῖχε, Φιλοκλῆς ἐκεί-
νην τὴν ἡμέραν ἀφηγούμενος τοῖς μὲν ἄλλοις τριη-
ράρχοις προσέταξε πληρώσαντας τὰς τριήρεις ἀκο-
λουθεῖν, αὐτὸς δ' ἑτοίμας ἔχων ναῦς τριάκοντα
τάχιον ἐξέπλευσεν. ὁ δὲ Λύσανδρος παρά τινων 2
αὐτομόλων ταῦτ' ἀκούσας, μετὰ πασῶν τῶν νεῶν
ἀναχθεὶς καὶ τὸν Φιλοκλέα τρεψάμενος πρὸς τὰς
ἄλλας ναῦς κατεδίωξεν. οὔπω δὲ τῶν τριήρων τοῖς 3
Ἀθηναίοις πεπληρωμένων θόρυβος κατεῖχεν ἅπαν-
τας διὰ τὴν ἀπροσδόκητον ἐπιφάνειαν τῶν πολε-
μίων. ὁ δὲ Λύσανδρος συνιδὼν τὴν τῶν ἐναντίων 4
ταραχήν, Ἐτεόνικον μὲν μετὰ τῶν εἰωθότων πεζῇ
μάχεσθαι ταχέως ἀπεβίβασεν· ὁ δὲ ὀξέως τῇ τοῦ
καιροῦ ῥοπῇ χρησάμενος μέρος κατελάβετο τῆς πα-

ρεμβολῆς· αὐτὸς δ' ὁ *Λύσανδρος* ἁπάσαις ταῖς τριή-
ρεσιν ἐξηρτυμέναις ἐπιπλεύσας, καὶ σιδηρᾶς ἐπι-
βαλὼν χεῖρας, ἀπέσπα τὰς ὁρμούσας ἐπὶ τῇ γῇ
5 ναῦς. *Ἀθηναῖοι* δὲ τὸ παράδοξον ἐκπεπληγμένοι,
καὶ μήτ' ἀναχθῆναι ταῖς ναυσὶν ἀναστροφὴν ἔχον-
τες μήτε πεζῇ διαγωνίζεσθαι δυνάμενοι, βραχὺν
ἀντισχόντες χρόνον ἐτράπησαν, εὐθὺς δ' οἱ μὲν
τὰς ναῦς, οἱ δὲ τὴν παρεμβολὴν ἐκλιπόντες ἔφυγον
6 ὅπου ποθ' ἕκαστος ἤλπιζε σωθήσεσθαι. τῶν μὲν
οὖν τριήρων δέκα μόνον διεξέπεσον, ὧν μίαν ἔχων
Κόνων ὁ στρατηγὸς τὴν μὲν εἰς *Ἀθήνας* ἐπάνοδον
ἀπέγνω, φοβηθεὶς τὴν ὀργὴν τοῦ δήμου, πρὸς
Εὐαγόραν δὲ τὸν ἀφηγούμενον τῆς *Κύπρου* κατέ-
φυγεν, ἔχων πρὸς αὐτὸν φιλίαν· τῶν δὲ στρατιω-
τῶν οἱ πλεῖστοι μὲν κατὰ γῆν φυγόντες εἰς *Ση-*
7 *στὸν* διεσώθησαν. *Λύσανδρος* δὲ τὰς λοιπὰς ναῦς
παραλαβὼν αἰχμαλώτους, καὶ *Φιλοκλέα* ζωγρήσας
τὸν στρατηγόν, ἀπαγαγὼν εἰς *Λάμψακον* ἀπέσφαξε.
μετὰ δὲ ταῦτα εἰς *Λακεδαίμονα* τοὺς τὴν νίκην
ἀπαγγελοῦντας ἀπέστειλεν ἐπὶ τῆς κρατίστης τριή-
ρους, κοσμήσας τοῖς πολυτελεστάτοις τὴν ναῦν ὅπ-
8 λοις καὶ λαφύροις. ἐπὶ δὲ τοὺς εἰς *Σηστὸν* κατα-
φυγόντας *Ἀθηναίους* στρατεύσας τὴν μὲν πόλιν 629
εἷλε, τοὺς δ' *Ἀθηναίους* ὑποσπόνδους ἀφῆκεν. εὐ-
θὺς δὲ τῇ δυνάμει πλεύσας ἐπὶ *Σάμον* αὐτὸς μὲν
ταύτην ἐπολιόρκει, *Γύλιππον* δὲ τὸν εἰς *Σικελίαν*
τοῖς *Συρακοσίοις* τῷ ναυτικῷ συμπολεμήσαντα ἀπέ-
στειλεν εἰς *Σπάρτην* τά τε λάφυρα κομίζοντα καὶ
μετὰ τούτων ἀργυρίου τάλαντα χίλια καὶ πεντακόσια.
9 ὄντος δὲ τοῦ χρήματος ἐν σακίοις, καὶ τούτων ἔχον-
τος ἑκάστου σκυτάλην ἔχουσαν τὴν ἐπιγραφὴν τὸ
πλῆθος τοῦ χρήματος δηλοῦσαν, ταύτην ἀγνοήσας

ὁ Γύλιππος τὰ μὲν σακία παρέλυσεν, ἐξελόμενος
δὲ τάλαντα τριακόσια, καὶ διὰ τῆς ἐπιγραφῆς γνω-
σθεὶς ὑπὸ τῶν ἐφόρων, ἔφυγε καὶ κατεδικάσθη
θανάτῳ. παραπλησίως δὲ καὶ τὸν πατέρα τοῦ Γυ-
λίππου Κλέαρχον συνέβη φυγεῖν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν
χρόνοις, ὅτι δόξας παρὰ Περικλέους λαβεῖν χρήματα
περὶ τοῦ τὴν εἰσβολὴν εἰς τὴν Ἀττικὴν μὴ ποιήσα-
σθαι κατεδικάσθη θανάτῳ, καὶ φυγὼν ἐν Θουρίοις
τῆς Ἰταλίας διέτριβεν. οὗτοι μὲν οὖν, ἄνδρες ἱκα-
νοὶ τἆλλα δόξαντες εἶναι, ταῦτα πράξαντες τὸν ἄλλον
βίον αὑτῶν κατῄσχυναν.

Ἀθηναῖοι δὲ τὴν τῶν δυνάμεων φθορὰν ἀκού- 107
σαντες τοῦ μὲν ἀντέχεσθαι τῆς θαλάττης ἀπέστη-
σαν, περὶ δὲ τὴν τῶν τειχῶν κατασκευὴν ἐγίνοντο
καὶ τοὺς λιμένας ἐπεχώννυον, ἐλπίζοντες, ὅπερ ἦν
εἰκός, εἰς πολιορκίαν καταστήσεσθαι. εὐθὺς γὰρ οἱ 2
μὲν τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεῖς Ἆγις καὶ Πausα-
νίας μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἐμβαλόντες εἰς τὴν
Ἀττικὴν πρὸς τοῖς τείχεσιν ἐστρατοπέδευον, Λύ-
σανδρος δὲ πλέον ἢ διακοσίαις τριήρεσιν εἰς τὸν
Πειραιᾶ κατέπλευσεν. οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι τηλικούτοις
περιεχόμενοι κακοῖς ὅμως ἀντεῖχον, καὶ ῥᾳδίως τὴν
πόλιν παρεφύλαττον ἐπί τινα χρόνον. τοῖς δὲ Πε- 3
λοποννησίοις ἔδοξεν, ἐπείπερ δυσχερὴς ἦν ἡ πολιορ-
κία, τὰς μὲν δυνάμεις ἀπαγαγεῖν ἐκ τῆς Ἀττικῆς,
ταῖς δὲ ναυσὶ μακρὰν ἐφεδρεύειν, ὅπως αὐτοῖς μὴ
παρακομισθῇ σῖτος. οὗ συντελεσθέντος, οἱ μὲν 4
Ἀθηναῖοι εἰς δεινὴν σπάνιν ἐνέπεσον ἁπάντων μέν,
μάλιστα δὲ τροφῆς διὰ τὸ ταύτην ἀεὶ κατὰ θάλατ-
ταν αὐτοῖς κομίζεσθαι. ἐπιτείνοντος δὲ τοῦ δεινοῦ
καθ᾽ ἡμέραν, ἡ μὲν πόλις ἔγεμε νεκρῶν, οἱ δὲ λοι-
ποὶ διαπρεσβευσάμενοι πρὸς Λακεδαιμονίους συν-

ἔθεντο τὴν εἰρήνην, ὥστε τὰ μακρὰ σκέλη καὶ τὰ
τείχη τοῦ Πειραιῶς περιελεῖν, καὶ μακρὰς ναῦς μὴ
πλέον ἔχειν δέκα, τῶν δὲ πόλεων πασῶν ἐκχωρῆ-
σαι καὶ Λακεδαιμονίοις ἡγεμόσι χρῆσθαι. ὁ μὲν
οὖν Πελοποννησιακὸς πόλεμος, μακρότατος γενόμε-
νος ὧν ἴσμεν, τοιοῦτον ἔσχε τὸ τέλος, ἔτη διαμεί- 630
νας ἑπτὰ πρὸς τοῖς εἴκοσι.

108 Μικρὸν δὲ τῆς εἰρήνης ὕστερον ἐτελεύτησε Δα-
ρεῖος ὁ τῆς Ἀσίας βασιλεύς, ἄρξας ἔτη ἐννεακαίδεκα,
τὴν δ' ἡγεμονίαν διεδέξατο τῶν υἱῶν ὁ πρεσβύτα-
τος Ἀρταξέρξης, καὶ ἦρξεν ἔτη τρία πρὸς τοῖς τετ-
ταράκοντα, καθ' ὃν δὴ χρόνον καὶ Ἀντίμαχον τὸν
ποιητὴν Ἀπολλόδωρος ὁ Ἀθηναῖός φησιν ἠνθηκέναι.
2 κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν Ἰμίλκων ὁ τῶν Καρχηδονίων
ἀφηγούμενος ἀρχομένου τοῦ θέρους τὴν μὲν τῶν
Ἀκραγαντίνων πόλιν κατέσκαψε, τῶν δ' ἱερῶν, ὅσα
μὴ καλῶς ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἐδόκει διεφθάρθαι, τὰς
γλυφὰς καὶ τὰ περιττοτέρως εἰργασμένα περιέκοψεν·
αὐτὸς δ' ἀναλαβὼν ἅπασαν τὴν δύναμιν ἐνέβαλεν
3 εἰς τὴν τῶν Γελῴων χώραν. ἐπελθὼν δὲ ταύτην
πᾶσαν καὶ τὴν Καμαριναίαν, πλῆρες ἐποίησε τὸ
στράτευμα παντοίας ὠφελείας. μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ
Γέλαν πορευθεὶς παρὰ τὸν ὁμώνυμον ποταμὸν τῇ
4 πόλει κατεστρατοπέδευσεν. ἐχόντων δὲ τῶν Γε-
λῴων ἐκτὸς τῆς πόλεως Ἀπόλλωνος ἀνδριάντα χαλ-
κοῦν σφόδρα μέγαν, συλήσαντες αὐτὸν ἀπέστειλαν
εἰς τὴν Τύρον. τοῦτον οἱ μὲν Γελῷοι κατὰ τὸν τοῦ
θεοῦ χρησμὸν ἀνέθηκαν, οἱ δὲ Τύριοι καθ' ὃν
καιρὸν ὕστερον ὑπ' Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος
ἐπολιορκοῦντο, καθύβριζον ὡς συναγωνιζόμενον
τοῖς πολεμίοις· Ἀλεξάνδρου δὲ ἑλόντος τὴν πόλιν,
ὡς Τίμαιός φησι, κατὰ τὴν ὁμώνυμον ἡμέραν καὶ

ην αὐτὴν ὥραν ἐν ᾗ Καρχηδόνιοι τὸν Ἀπόλλωνα
ερὶ Γέλαν ἐσύλησαν, συνέβη τιμηθῆναι θυσίαις
αὶ προσόδοις ταῖς μεγίσταις ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων,
ς αἴτιον γεγενημένον τῆς ἁλώσεως. ταῦτα μὲν 5
ὖν, καίπερ ἐν ἄλλοις πραχθέντα χρόνοις, οὐκ ἀνε-
ιτήδειον ἡγησάμεθα παρ' ἄλληλα θεῖναι διὰ τὸ
αράδοξον. οἱ δ' οὖν Καρχηδόνιοι δενδροτομοῦν-
ες τὴν χώραν τάφρον περιεβάλοντο τῇ στρατο-
εδείᾳ· προσεδέχοντο γὰρ τὸν Διονύσιον ἥξειν μετὰ
υνάμεως πολλῆς βοηθήσοντα τοῖς κινδυνεύουσιν. 6
 δὲ Γελῷοι τὸ μὲν πρῶτον ἐψηφίσαντο τέκνα καὶ
υναῖκας εἰς Συρακούσας ὑπεκθέσθαι διὰ τὸ μέγε-
ος τοῦ προσδοκωμένου κινδύνου· τῶν δὲ γυναι-
ῶν ἐπὶ τοὺς κατὰ τὴν ἀγορὰν βωμοὺς καταφυγου-
ῶν, καὶ δεομένων τῆς αὐτῆς τοῖς ἀνδράσι τύχης
οινωνῆσαι, συνεχώρησαν. μετὰ δὲ ταῦτα τάξεις 7
οιησάμενοι πλείστας, κατὰ μέρος τοὺς στρατιώτας
πέστελλον ἐπὶ τὴν χώραν· οὗτοι δὲ ἐμπειρίαν ἔχον-
ες ἐπετίθεντο τοῖς πλανωμένοις τῶν πολεμίων, καὶ
ολλοὺς μὲν αὐτῶν καθ' ἡμέραν ἀνῆγον ζῶντας,
ὐκ ὀλίγους δὲ ἀνῄρουν. τῶν δὲ Καρχηδονίων ἀπὸ 8
έρους προσβαλλόντων τῇ πόλει καὶ τοῖς κριοῖς κα-
αβαλλόντων τὰ τείχη γενναίως ἠμύνοντο· τά τε
ὰρ ἐφ' ἡμέρας πίπτοντα τῶν τειχῶν νυκτὸς ᾠκο-
όμουν, συνυπηρετουσῶν τῶν γυναικῶν καὶ παί-
ων· οἱ μὲν γὰρ ἀκμάζοντες ταῖς ἡλικίαις ἐν τοῖς
πλοις ὄντες διετέλουν μαχόμενοι, τὸ δ' ἄλλο πλῆ-
ος τοῖς ἔργοις καὶ ταῖς ἄλλαις παρασκευαῖς προσ-
δρευε μετὰ πάσης προθυμίας· τὸ δὲ σύνολον οὕ- 9
ως ἐδέξαντο τὴν ἔφοδον τῶν Καρχηδονίων εὐρώ-
τως ὥστε καὶ πόλιν ἀνώχυρον ἔχοντες καὶ συμ-
άχων ὄντες ἔρημοι, πρὸς δὲ τούτοις τὰ τείχη

θεωροῦντες πίπτοντα κατὰ πλείονας τόπους, οὐ κα-
τεπλάγησαν τὸν περιεστῶτα κίνδυνον.
109 Διονύσιος δὲ ὁ τῶν Συρακοσίων τύραννος με-
ταπεμψάμενος παρὰ τῶν ἐξ Ἰταλίας Ἑλλήνων βοή-
θειαν ἐξῆγε καὶ παρὰ τῶν ἄλλων συμμάχων δύνα-
μιν· ἐπέλεξε δὲ καὶ τῶν Συρακοσίων τοὺς πλείστους
τῶν ἐν ἡλικίᾳ καὶ τοὺς μισθοφόρους κατέλεξεν εἰς
2 τὸ στρατόπεδον. εἶχε δὲ τοὺς ἅπαντας, ὡς μέν τι-
νες, πεντακισμυρίους, ὡς δὲ Τίμαιος ἀνέγραψε,
πεζοὺς μὲν τρισμυρίους, ἱππεῖς δὲ χιλίους, ναῦς δὲ
καταφράκτους πεντήκοντα. μετὰ δὲ τοσαύτης δυ-
νάμεως ἐξορμήσας ἐπὶ τὴν βοήθειαν τοῖς τόποις,
ὡς ἤγγισε τῆς πόλεως, κατεστρατοπέδευσε παρὰ τὴν
3 θάλατταν. ἔσπευδε γὰρ μὴ διασπᾶν τὴν στρατιάν,
ἀλλ' ἐκ τοῦ αὐτοῦ τόπου τὴν ὁρμὴν ποιούμενος κατὰ
γῆν ἅμα καὶ κατὰ θάλατταν ἀγωνίζεσθαι· τοῖς μὲν
γὰρ ψιλοῖς ἠγωνίζετο καὶ τὴν χώραν οὐκ εἴα προνο-
μεύεσθαι, τοῖς δ' ἱππεῦσι καὶ ταῖς ναυσὶν ἐπειρᾶτο
τὰς ἀγορὰς ἀφαιρεῖσθαι τὰς κομιζομένας τοῖς Καρ-
4 χηδονίοις ἐκ τῆς ἰδίας ἐπικρατείας. ἐφ' ἡμέρας μὲν
οὖν εἴκοσι διέτριβον οὐδὲν ἄξιον λόγου πράττοντες·
μετὰ δὲ ταῦτα Διονύσιος τοὺς πεζοὺς εἰς τρία μέρη
διεῖλεν, ἓν μὲν τάγμα ποιήσας τῶν Σικελιωτῶν, οἷς
προσέταξεν ἐν ἀριστερᾷ τὴν πόλιν ἔχοντας ἐπὶ τὸν
χάρακα τῶν ἐναντίων πορεύεσθαι· τὸ δ' ἕτερον τάγμα
συμμάχων καταστήσας ἐκέλευσεν ἐν δεξιᾷ τὴν πόλιν
ἔχοντας ἐπείγεσθαι παρ' αὐτὸν τὸν αἰγιαλόν· αὐ-
τὸς δ' ἔχων τὸ τῶν μισθοφόρων σύνταγμα διὰ τῆς πό-
λεως ὥρμησεν ἐπὶ τὸν τόπον οὗ τὰ μηχανήματα τῶν
5 Καρχηδονίων ἦν. καὶ τοῖς μὲν ἱππεῦσι παρήγγει-
λεν, ἐπειδὰν ἴδωσι τοὺς πεζοὺς ὡρμημένους, δια-
βῆναι τὸν ποταμὸν καὶ τὸ πεδίον καθιππάζεσθαι, κἂν

μὲν ὁρῶσι τοὺς ἰδίους προτεροῦντας, συνεπιλαμ-
βάνεσθαι τῆς μάχης, ἂν δ' ἡλαττωμένους, δέχεσθαι
τοὺς θλιβομένους· τοῖς δ' ἐν ταῖς ναυσὶ παρήγ-
γειλε πρὸς τὴν τῶν Ἰταλιωτῶν ἔφοδον τῇ παρεμ-
βολῇ τῶν πολεμίων ἐπιπλεῦσαι. εὐκαίρως δ' 110
αὐτῶν ποιησάντων τὸ παραγγελθέν, οἱ μὲν Καρ-
χηδόνιοι πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος παρεβοήθουν, ἀν-
είργοντες τοὺς ἐκ τῶν νεῶν ἀποβαίνοντας· καὶ
γὰρ οὐδ' ὠχυρωμένον τὸ μέρος εἶχον ἅπαν τὸ παρὰ
τὸν αἰγιαλὸν τῆς στρατοπεδείας· οἱ δ' Ἰταλιῶται 2
332 κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν τὸν παρὰ τὴν θάλατ-
ταν τόπον διανύσαντες ἐπέθεντο τῇ παρεμβολῇ
τῶν Καρχηδονίων, τοὺς πλείστους εὑρόντες παρα-
βεβοηθηκότας ἐπὶ τὰς ναῦς· τοὺς δ' ἐπὶ τούτου
τοῦ μέρους ὑπολελειμμένους τρεψάμενοι παρεισέπε-
σον εἰς τὴν στρατοπεδείαν. οὗ γενηθέντος οἱ 3
Καρχηδόνιοι τῷ πλείστῳ μέρει τῆς δυνάμεως ἐπι-
στρέψαντες καὶ πολὺν διαγωνισάμενοι χρόνον μό-
γις ἐξέωσαν τοὺς ἐντὸς τῆς τάφρου βιασαμένους.
οἱ δὲ Ἰταλιῶται τῷ πλήθει τῶν βαρβάρων κατα-
πονούμενοι κατὰ τὴν ἀναχώρησιν εἰς τὸ τοῦ χάρα-
κος ἀπωξυμμένον ἐνέπιπτον, οὐκ ἔχοντες βοήθειαν· 4
οἵ τε γὰρ Σικελιῶται διὰ τοῦ πεδίου πορευόμενοι
καθυστέρουν τῶν καιρῶν, οἵ τε μετὰ Διονυσίου
μισθοφόροι μόγις διεπορεύοντο τὰς κατὰ τὴν πό-
λιν ὁδούς, οὐ δυνάμενοι κατὰ τὴν ἰδίαν προαίρε-
σιν ἐπισπεῦσαι. οἱ δὲ Γελῷοι μέχρι τινὸς ἐπεξιόν-
τες ἐπεβοήθουν κατὰ βραχὺν τόπον τοῖς Ἰταλιώταις,
εὐλαβούμενοι λιπεῖν τὴν τῶν τειχῶν φυλακήν· διό-
περ ὑστέρουν τῆς βοηθείας. οἱ δὲ Ἴβηρες καὶ Καμ- 5
πανοὶ μετὰ τῶν Καρχηδονίων στρατευόμενοι, καὶ
βαρεῖς ἐπικείμενοι τοῖς ἀπὸ τῆς Ἰταλίας Ἕλλησι,

κατέβαλον αὐτῶν πλείους τῶν χιλίων. τῶν δ' ἐν
ταῖς ναυσὶν ἀνειργόντων τοξεύμασι τοὺς διώκον-
τας, οἱ λοιποὶ μετὰ ἀσφαλείας διεσώθησαν πρὸς τὴν
6 πόλιν. ἐκ δὲ θατέρου μέρους οἱ Σικελιῶται πρὸς
τοὺς ἀπαντήσαντας Λίβυας διαγωνισάμενοι συχνοὺς
μὲν αὐτῶν ἀνεῖλον, τοὺς δ' ἄλλους εἰς τὴν στρα-
τοπεδείαν συνεδίωξαν· τῶν δὲ Ἰβήρων καὶ Καμπα-
νῶν, ἔτι δὲ Καρχηδονίων, παραβοηθησάντων τοῖς
Λίβυσι, περὶ ἑξακοσίους ἀποβαλόντες πρὸς τὴν πό-
7 λιν ἀπεχώρησαν. οἱ δ' ἱππεῖς ὡς εἶδον τοὺς ἰδίους
ἡττημένους, καὶ αὐτοὶ πρὸς τὴν πόλιν ἀπῆλθον,
ἐπικειμένων αὐτοῖς τῶν πολεμίων. Διονύσιος δὲ
μόγις διελθὼν τὴν πόλιν, ὡς κατέλαβε τὸ στρατό-
πεδον ἡλαττωμένον, τότε μὲν ἐντὸς τῶν τειχῶν ἀνε-
χώρησε.

111 Μετὰ δὲ ταῦτα τῶν φίλων συναγαγὼν συνέ-
δριον ἐβουλεύετο περὶ τοῦ πολέμου. πάντων δὲ
λεγόντων ἀνεπιτήδειον εἶναι τὸν τόπον περὶ τῶν
ὅλων διακρίνεσθαι πρὸς τοὺς πολεμίους, πρὸς τὴν
ἑσπέραν ἀπέστειλε κήρυκα περὶ τῆς εἰς αὔριον ἀναι-
ρέσεως τῶν νεκρῶν, καὶ τὸν μὲν ἐκ τῆς πόλεως
ὄχλον περὶ πρώτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἐξαπέστει-
λεν, αὐτὸς δὲ περὶ μέσας νύκτας ἀφώρμησε, κατα-
2 λιπὼν τῶν ψιλῶν περὶ δισχιλίους. τούτοις δ' ἦν
παρηγγελμένον πυρὰ κάειν δι' ὅλης τῆς νυκτὸς καὶ
θορυβοποιεῖν πρὸς τὸ δόξαν ἐμποιῆσαι τοῖς Καρχη-
δονίοις ὡς μένοντος ἐν τῇ πόλει. οὗτοι μὲν οὖν
ἤδη τῆς ἡμέρας ὑποφωσκούσης ἀφώρμησαν πρὸς
τοὺς περὶ τὸν Διονύσιον, οἱ δὲ Καρχηδόνιοι διαι-
σθόμενοι τὸ γεγονός, μετεστρατοπέδευσαν εἰς τὴν
πόλιν, καὶ τὰ περιλειφθέντα κατὰ τὰς οἰκίας διήρ-
3 πασαν. Διονύσιος δὲ παραγενόμενος εἰς τὴν Κα-

μάριναν, ἠνάγκασε καὶ τοὺς ἐκεῖ μετὰ τέκνων καὶ
γυναικῶν εἰς Συρακούσας ἀπιέναι. τοῦ φόβου δ'
οὐδεμίαν ἀναβολὴν διδόντος τινὲς μὲν ἀργύριον
133 καὶ χρυσίον καὶ τὰ ῥᾳδίως φέρεσθαι δυνάμενα συνε-
σκευάζοντο, τινὲς δὲ γονεῖς καὶ τέκνα τὰ νήπια
λαβόντες ἔφευγον, οὐδεμίαν ἐπιστροφὴν χρημάτων
ποιούμενοι· ἔνιοι δὲ γεγηρακότες ἢ νόσῳ βαρυνό- 4
μενοι δι' ἐρημίαν συγγενῶν ἢ φίλων ὑπελείποντο,
προσδοκωμένων ὅσον οὔπω παρέσεσθαι τῶν Καρ-
χηδονίων· ἡ γὰρ περὶ Σελινοῦντα καὶ Ἱμέραν, ἔτι
δὲ καὶ Ἀκράγαντα, γενομένη συμφορὰ τοὺς ἀν-
θρώπους ἐξέπληττε, πάντων καθάπερ ὑπὸ τὴν ὅρα-
σιν λαμβανόντων τὴν τῶν Καρχηδονίων δεινότητα.
οὐδεμία γὰρ ἦν παρ' αὐτοῖς φειδὼ τῶν ἁλισκομέ- 5
νων, ἀλλ' ἀσυμπαθῶς τῶν ἠτυχηκότων οὓς μὲν
ἀνεσταύρουν, οἷς δ' ἀφορήτους ἐπῆγον ὕβρεις. οὐ
μὴν ἀλλὰ δυοῖν πόλεων ἐξοριζόμενον ἐν τῇ χώρᾳ
γυναικῶν καὶ παίδων καὶ τῶν ἄλλων ὄχλον θεω-
ροῦντες οἱ στρατιῶται δι' ὀργῆς μὲν εἶχον τὸν Διο-
νύσιον, ἠλέουν δὲ τὰς τῶν ἀκληρούντων τύχας·
ἑώρων γὰρ παῖδας ἐλευθέρους καὶ παρθένους ἐπι- 6
γάμους ἀναξίως τῆς ἡλικίας ὡς ἔτυχε κατὰ τὴν ὁδὸν
ὡρμημένας, ἐπειδὴ τὴν σεμνότητα καὶ τὴν πρὸς
τοὺς ἀλλοτρίους ἐντροπὴν ὁ καιρὸς ἀφῃρεῖτο. πα-
ραπλησίως δὲ καὶ τοῖς πρεσβυτάτοις συνήλγουν,
βλέποντες παρὰ φύσιν ἀναγκαζομένους ἅμα τοῖς
ἀκμάζουσιν ἐπισπεύδειν.

Ἐφ' οἷς ἐξεκάετο τὸ κατὰ τοῦ Διονυσίου μῖσος· 112
καὶ γὰρ ὑπελάμβανον αὐτὸν ἐκ συνθέσεως τοῦτο
πεποιηκέναι πρὸς τὸ τῷ Καρχηδονίων φόβῳ τῶν
ἄλλων πόλεων ἀσφαλῶς δυναστεύειν. ἀνελογίζοντο 2
γὰρ τὴν βραδυτῆτα τῆς βοηθείας, τὸ μηδένα πε-

πτωκέναι τῶν μισθοφόρων, τὸ μηδενὸς ἁδροῦ πταί-
σματος γεγενημένου φυγεῖν ἀλόγως, τὸ δὲ μέγιστον,
τὸ μηδένα τῶν πολεμίων ἐπηκολουθηκέναι· ὥστε τοῖς
πρότερον ἐπιθυμοῦσι καιρὸν λαβεῖν τῆς ἀποστάσεως
καθάπερ θεῶν προνοίᾳ πάντα ὑπουργεῖν πρὸς τὴν
3 κατάλυσιν τῆς δυναστείας. οἱ μὲν οὖν Ἰταλιῶται
καταλιπόντες αὐτὸν ἐπ' οἴκου διὰ τῆς μεσογείου
τὴν πορείαν ἐποιήσαντο, οἱ δὲ τῶν Συρακοσίων
ἱππεῖς τὸ μὲν πρῶτον ἐπετήρουν, εἰ δύναιντο κατὰ
τὴν ὁδὸν ἀνελεῖν τὸν τύραννον· ὡς δὲ ἑώρων οὐκ
ἀπολείποντας αὐτὸν τοὺς μισθοφόρους, ὁμοθυμαδὸν
ἀφίππευσαν εἰς τὰς Συρακούσας. καταλαβόντες δὲ
τοὺς ἐν τοῖς νεωρίοις ἀγνοοῦντας τὰ περὶ τὴν Γέλαν,
4 εἰσῆλθον οὐδενὸς κωλύσαντος, καὶ τὴν μὲν οἰκίαν
τοῦ Διονυσίου διήρπασαν γέμουσαν ἀργύρου τε καὶ
χρυσοῦ καὶ τῆς ἄλλης πολυτελείας ἁπάσης, τὴν δὲ
γυναῖκα συλλαβόντες οὕτω διέθεσαν κακῶς ὥστε
καὶ τὸν τύραννον βαρέως ἐνεγκεῖν τὴν ὀργήν, νομί-
ζοντες τὴν ταύτης τιμωρίαν μεγίστην εἶναι πίστιν
τῆς πρὸς ἀλλήλους κοινωνίας κατὰ τὴν ἐπίθεσιν.
5 ὁ δὲ Διονύσιος κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν τὸ γεγονὸς
καταστοχαζόμενος, ἐπέλεξε τῶν ἱππέων καὶ τῶν πε-
ζῶν τοὺς πιστοτάτους, μεθ' ὧν ἠπείγετο πρὸς τὴν
6 πόλιν σπουδῆς οὐδὲν ἐλλείπων· ἐλογίζετο γὰρ οὐκ
ὂν ἄλλως δυνατὸν ἐπικρατῆσαι τῶν ἱππέων, εἰ μὴ 634
σπεύδοι· ὅπερ ἐποίησεν. εἰ γὰρ παραδοξότερον
ἐκείνων ποιήσαιτο τὴν ἄφιξιν, ἤλπιζε ῥᾳδίως κρα-
7 τήσειν τῆς ἐπιβολῆς· ὅπερ καὶ συνέπεσεν. οἱ γὰρ
ἱππεῖς οὔτ' ἀπελθεῖν οὔτε μεῖναι κατὰ τὸ στρατό-
πεδον τὸν Διονύσιον ὑπελάμβανον· διόπερ κεκρα-
τηκέναι τῆς ἐπιβολῆς νομίζοντες, ἔφασαν αὐτὸν ἐκ
μὲν Γέλας προσποιηθῆναι τοὺς Φοίνικας ἀποδιδρά-

σκειν, νυνὶ δὲ ὡς ἀληθῶς ἀποδεδρακέναι τοὺς Συ-
ρακοσίους. Διονύσιος δὲ διανύσας σταδίους περὶ 113
τετρακοσίους παρῆν περὶ μέσας νύκτας πρὸς τὴν
πύλην τῆς Ἀχραδινῆς μεθ' ἱππέων ἑκατὸν καὶ πεζῶν
ἑξακοσίων· ἣν καταλαβὼν κεκλειμένην, προσέθηκεν
αὐτῇ τὸν κατακεκομισμένον ἐκ τῶν ἑλῶν κάλαμον,
ᾧ χρῆσθαι νομίζουσιν οἱ Συρακόσιοι πρὸς τὴν τῆς
κονίας σύνδεσιν. ἐν ὅσῳ δὲ συνέβαινε τὰς πύλας
κατακάεσθαι, προσανελάμβανε τοὺς ἀφυστεροῦντας.
ἐπειδὴ δὲ τὸ πῦρ κατέφθειρε τὰς πύλας, οὗτος μὲν 2
μετὰ τῶν ἠκολουθηκότων εἰσήλαυνε διὰ τῆς Ἀχρα-
δινῆς, τῶν δ' ἱππέων οἱ δυνατώτατοι τὸ γεγονὸς
ἀκούσαντες, τὸ μὲν πλῆθος οὐκ ἀνέμενον, εὐθὺς
δ' ἐξεβοήθουν ὄντες ὀλίγοι παντελῶς· ἦσαν δὲ περὶ
τὴν ἀγοράν, καὶ κυκλωθέντες ὑπὸ τῶν μισθοφόρων
ἅπαντες κατηκοντίσθησαν. ὁ δὲ Διονύσιος ἐπελ- 3
θὼν τὴν πόλιν τούς τε σποράδην ἐκβοηθοῦντας
ἀνεῖλε καὶ τῶν ἀλλοτρίως τῇ πολιτείᾳ διακειμένων
ἐπήει τὰς οἰκίας, ὧν τοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τοὺς δ'
ἐκ τῆς πόλεως ἐξέβαλε. τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος τῶν
ἱππέων ἐκπεσὸν ἐκ τῆς πόλεως κατελάβετο τὴν νῦν
καλουμένην Αἴτνην. ἅμα δ' ἡμέρᾳ τὸ μὲν πλῆθος 4
τῶν μισθοφόρων καὶ τὸ στράτευμα τῶν Σικελιωτῶν
κατήντησεν εἰς τὰς Συρακούσας, Γελῷοι δὲ καὶ Κα-
μαριναῖοι τῷ Διονυσίῳ διαφόρως ἔχοντες εἰς Λεον-
τίνους ἀπηλλάγησαν.*

* διόπερ ὑπὸ τῶν πραγμάτων ἀναγκαζόμενος Ἰμίλ- 114
κας ἔπεμψεν εἰς Συρακούσας κήρυκα, παρακαλῶν
τοὺς ἡττημένους διαλύσασθαι. ἀσμένως δ' ὑπα-
κούσαντος τοῦ Διονυσίου τὴν εἰρήνην ἐπὶ τοῖσδε
ἔθεντο· Καρχηδονίων εἶναι μὲν τῶν ἐξ ἀρχῆς ἐποί-
κων ἄλλους τε καὶ Σικανούς, Σελινουντίους δὲ καὶ

Ἀκραγαντίνους, ἔτι δ' Ἱμεραίους, πρὸς δὲ τούτοις
Γελῴους καὶ Καμαριναίους οἰκεῖν μὲν ἐν ἀτειχίστοις
ταῖς πόλεσι, φόρον δὲ τελεῖν τοῖς Καρχηδονίοις,
2 Λεοντίνους δὲ καὶ Μεσσηνίους καὶ Σικελοὺς ἅπαν-
τας αὐτονόμους εἶναι, καὶ Συρακοσίους μὲν ὑπὸ
Διονύσιον τετάχθαι, τὰ δὲ αἰχμάλωτα καὶ τὰς ναῦς
ἀποδοῦναι τοὺς ἔχοντας τοῖς ἀποβαλοῦσι. τῶν συν-
θηκῶν δὲ γενομένων Καρχηδόνιοι μὲν εἰς Λιβύην
ἐξέπλευσαν, πλέον ἢ τὸ ἥμισυ μέρος τῶν στρατιω-
3 τῶν ἀποβαλόντες ὑπὸ τῆς νόσου· οὐδὲν δ' ἧττον
καὶ κατὰ Λιβύην διαμείναντος τοῦ λοιμοῦ, παμ-
πληθεῖς αὐτῶν τε τῶν Καρχηδονίων, ἔτι δὲ καὶ τῶν 632
4 συμμάχων διεφθάρησαν.

Ἡμεῖς δὲ παραγενηθέντες ἐπὶ τὴν κατάλυσιν τῶν πολέμων, κατὰ μὲν τὴν Ἑλλάδα τοῦ Πελοποννησιακοῦ, κατὰ δὲ Σικελίαν τοῦ Καρχηδονίοις πρὸς Διονύσιον πρώτου συστάντος, ἡγούμεθα δεῖν ἐπιτετελεσμένης τῆς προθέσεως τὰς ἑξῆς πράξεις εἰς τὴν ἐχομένην βίβλον καταχωρίσαι.

